GɛnÞ PobÞrÞ

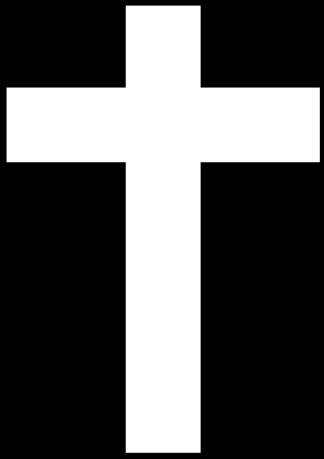

The New Testament in the Gikyode language

GɛnÞ PobÞrÞ
The New Testament in the Gikyode language

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gikyode

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 25 Apr 2025
4cc402b4-139a-5f33-9af9-fbf62307f663

Contents

Matiyu 1
Maako 47
Luka 75
Gyɔn 125
Yesu Isɔɔ 161
Rom Awura 210
1 Korinti 233
2 Korinti 254
Galati 267
Efiso 275
Filipayi 283
Kolosiya 288
1 Tɛsalonika 293
2 Tɛsalonika 297
1 Timoti 300
2 Timoti 306
Taatusi 310
Filimon 313
Hiiburu 314
Gyeemesi 331
1 Piita 337
2 Piita 344
1 Gyɔn 348
2 Gyɔn 354
3 Gyɔn 355
Gyude 356
Gilɛɛnyiile 358

Matiyu
Ɔkalan Kɔnkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ
Kyu Lii Yesu So Mɔ

Yesu Kirisito Gɛsu Gɛbono Dɔ Ɔ Lii Mɔ

1 Yesu Kirisito gi lii daa aye Isirale awura
Oloobu Deefidi ɔpaa dɔ, ne Deefidi mɔ gi lii
aye Isirale awura aye-naana gyangbarasɛ
Aberaham ɔpaa dɔ. Ɔwolɛ baarɛ dɔ gɛrɛ
ne a ŋmarasɛ Yesu mɔ-naanaana gɛkorogɛ
gigyan so gigyan so yela. A ŋmarasɛ
mɔmɔ-anyen lii aye Isirale awura ɔnaana
gyangbarasɛ aberɛ kpaa fo Yesu-lɛɛ aberɛ
dɔ de fɛ' nyɛ bii gɛsu gɛbono dɔ Yesu
Kirisito gi lii mɔ.
2 Oloobu Aberaham mɔ-bi ne n gyɛ Ayisiki,
Ayisiki mɔ-bi ne n gyɛ Gyeekɔpo.
Gyeekɔpo mɔ-biana ne n gyɛ Gyuda mɔ-rɛ
mɔ-daana de mɔ-tedɛana.
3 Gyuda mɔ-biana ne n gyɛ Pɛrɛsɛ de Saara.
(Mɔmɔ-nyi ne n gyɛ Tamarɛ.)
Pɛrɛsɛ mɔ-bi ne n gyɛ Hɛsuron,
Hɛsuron mɔ-bi ne n gyɛ Ram.
4 Ram mɔ-bi ne n gyɛ Aminadabɛ,
Aminadabɛ mɔ-bi ne n gyɛ Naason.
Naason mɔ-bi ne n gyɛ Salimon,
5 Salimon mɔ-bi ne n gyɛ Bowasɛ. (Bowasɛ
mɔ-nyi ne n gyɛ Rahabɛ.)
Bowasɛ mɔ-bi ne n gyɛ Obɛdɛ. (Mɔ-nyi ne
n gyɛ Ruuti.)
Obɛdɛ mɔ-bi ne n gyɛ Gyɛsi,
6 Gyɛsi mɔ-bi ne n gyɛ Wura Deefidi.
Wura Deefidi mɔ-bi ne n gyɛ Solomon.
(Nkana Solomon mɔ-nyi mɔ-kuli ne
n gyɛ Yuraya.)
7 Solomon mɔ-bi ne n gyɛ Rɛhobowan,
Rɛhobowan mɔ-bi ne n gyɛ Abigya.
Abigya mɔ-bi ne n gyɛ Asa,
8 Asa mɔ-bi ne n gyɛ Gyehosafatɛ.
Gyehosafatɛ mɔ-bi ne n gyɛ Gyoram,
Gyoram mɔ-bi ne n gyɛ Usiya.
9 Usiya mɔ-bi ne n gyɛ Gyotam,
Gyotam mɔ-bi ne n gyɛ Ahasɛ.
Ahasɛ mɔ-bi ne n gyɛ Hɛsekaya,
10 Hɛsekaya mɔ-bi ne n gyɛ Menasɛ.
Menasɛ mɔ-bi ne n gyɛ Amon,
Amon mɔ-bi ne n gyɛ Gyosaya.
11 Gyosaya mɔ-bi ne n gyɛ Gyɛkoniya mɔ-rɛ
mɔ-daa de mɔ-tedɛana.
Gyɛkoniya baarɛ aberɛ dɔ ne Babilon
awura mɛ nyise aye Isirale awura
adedaabo kpaa kyena Babilon.
12 Mɛ bo Babilon mɔ, Gyɛkoniya gi korogɛ
Sɛɛletɛɛ.
Sɛɛletɛɛ mɔ-bi ne n gyɛ Serubabelɛ.
13 Serubabelɛ mɔ-bi ne n gyɛ Abiwudi,
Abiwudi mɔ-bi ne n gyɛ Eliyakim.
Eliyakim mɔ-bi ne n gyɛ Asoro.
14 Asoro mɔ-bi ne n gyɛ Sadokɛ.
Sadokɛ mɔ-bi ne n gyɛ Akim,
Akim mɔ-bi ne n gyɛ Eliwudi.
15 Eliwudi mɔ-bi ne n gyɛ Eliyeesa,
Eliyeesa mɔ-bi ne n gyɛ Matan.
Matan mɔ-bi ne n gyɛ Gyeekɔpo,
16 Gyeekɔpo mɔ-bi ne n gyɛ Gyosɛfo,
Mariya mɔ-kuli.
Mariya baarɛ ne n korogɛ Yesu ɔbono ɔ gyɛ
Kirisito mɔ. Mɔ ne Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa gyi gɛwura mɔ
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.
17 Imɔso aye-naana gyangbarasɛ Aberaham gi korogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ. Ne mɔ-naana ɔbono gi korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ gɛnen gyan'gyan abara so gikpadɔ gudu ginan pɛi ne i baa korogɛ Wura Deefidi. Gɛnen kee ne Deefidi gi korogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ, ne mɔ-naana ɔbono gi baa korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ gɛnen gyan'gyan abara so gikpadɔ gudu ginan pɛi ne Babilon awura mɛ nyise aye Gyuda awura adedaabo kpaa kyena Babilon ɔsowolɛ so mɔ. Gɛnen kee ne lii ibono mɛ kpe Babilon gɛnen mɔ, ɔnaana ɔbono ɔ tɛ gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ gi korogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ. Ne mɔ-naana ɔbono gi korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ gɛnen gyan'gyan abara so gikpadɔ gudu ginan pɛi ne i kyu korogɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.

Gyosɛfo Gi Kuu Oderi Wu Yesu Gɛkorogɛ Ilaa

18 Fɛ' nu gɛnɔɔbono i ba ne mɛ kyu
korogɛ Yesu Kirisito mɔ. Imɔ ne nan baa
tɔgɛ faa. Owi ɔbono Gyosɛfo kya yɛ Yesu
mɔ-nyi Mariya ne mɛŋ ti dɛ de abara mɔ,
mɛ san wu daa yɛɛ Mariya laa korogɛ gɛbii
naa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so.
19 Gyosɛfo, Mariya mɔ-kuli mɔ, gyɛ isa
ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ,
ne ɔŋ kya laarɛ fɛɛ ɔkyii mɔ o' gyi ipeeli
sansana. Imɔso o kyu gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa
kine mɔ ŋara dɔ.
20 Ɔ kya sa gɛnen gɛwɔnsa gɛdɛ mɔ, ɔ
naa dɛ ginsi gidɛ, ne Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
ɔko gi ba mɔ asɛ oderi dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Gyosɛfo, Wura Deefidi mɔ-naana,
gɛŋ sa fo' selɛ yɛɛ foŋ baa dena fo-ka
Mariya. Ɔtɔ ɔbono ɔ dɛ faa, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne n yɛgɛ ne ɔ dɛ mɔ.
21 Ɔnyen ne ɔ laa korogɛ, ne fo laa yela
mɔ-ginyen yɛɛ Yesu, i kya nyiile yɛɛ ɔ
laa mɔlɛgɛ mɔ-adɛ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ."
22 Mariya ilaa idɛ pɛwu i ba daa de i'
nyɛ kyena de Wurubuaarɛ agyɛbi abono
ɔ wolaa tɔgɛ yela dedaa mɔ. Ɔ wolaa tɔgɛ
imɔ yela naa de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo mɔ so
yɛɛ,

23 “Ɔbono ɔ mɛŋ nyi ɔnyen mɔ
laa da ɔtɔ de ɔ' korogɛ gɛbii nyensɛɛ,
ne mɛ laa terɛ gɛmɔ yɛɛ Imanuɛlɛ.”
(Imanuɛlɛ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ “Wurubuaarɛ
bo aye asɛ.”)
24 Gyosɛfo gi kyingi mɔ, o kyule ilaa
ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ mɔ
mɔ, ne o kyu Mariya dena.
25 Mɔ-rɛ mɔ berɛ, mɛ mɛŋ dɛ ginyen
de gikyii kaaborɛ ɔ korogɛ gɛbii mɔ. Ne
Gyosɛfo gi yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu.

2

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Ba De Mɛ' Baa Faala Yesu

1 Mɛ korogɛ Yesu daa Bɛtelɛhɛm,
Gyudiya gɛsinkpan so owi ɔbono Hɛrodɛ
gyɛ Gyudiya wura mɔ. Mɛ korogɛ mɔ
mɔ, abelɛnsɛ abono mɛ nyi agyɛkpebi ilaa
mɔ ako mɛ lii de owi ɔbaaliiten so ba
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so.
2 Mɛ baa taasɛ yɛɛ, “A' kerɛ gɛbii gɛbono
mɛ korogɛ ne gɛ laa baa gyi gɛwura sa
Gyuda awura mɔ. A wu gɛmɔ-gigyɛkpebi
gi baa lii de owi ɔbaaliiten so. Imɔ ne a
ba de a' baa ŋmii gɛmɔ de a' kyu buubuu
ɔbono ɔ gyɛ gɛmɔ-lɛɛ mɔ kyu sa gɛmɔ faa.”
3 Wura Hɛrodɛ gi nu ilaa ibono so mɛ
naa mɔ, i kyogedɛ mɔ-gisen dɔ. Gɛnen kee
ne i kyogedɛ Gyɛrusalem awura mɔ pɛwu
asen dɔ ne.
4 Wura Hɛrodɛ gi terɛ Wurubuaarɛ
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo mɔ pɛwu baa
gyan. Ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, “Nyamesɛ ɔbono
mɛ ŋmarasɛ mɔ-ilaa yela yɛɛ Wurubuaarɛ
laa sun de ɔ' baa gyi gɛwura aye pɛwu so
mɔ, fonɛ ne mɛ laa korogɛ mɔ?”
5 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Mɛ laa korogɛ
mɔ daa Bɛtelɛhɛm, Gyudiya gɛsinkpan so.
I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa
yɛgɛ mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi ŋmarasɛ
Bɛtelɛhɛm ɔsowolɛ mɔ so ilaa yela.
6 Ɔ ŋmarasɛ yɛɛ,
‘Fo, Bɛtelɛhɛm, Gyudiya gɛsinkpan so
ɔsowolɛ,
Gyudiya isowolɛ dɔ mɔ, mɛ kya kyu fo
yɛɛ foŋ gyɛ ɔsowolɛ gbaa ɔko.
Iŋ gyɛ gɛnen.
Fo mɔ dɔ ne mɛ laa korogɛ wura belɛ.
Mɔ ne nan kerɛ Wurubuaarɛ adɛ Isirale
awura mɔ so.’ ”
7 Hɛrodɛ adɛ mɔ mɛ tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ,
ɔ terɛ asafo mɔ lii nkan, ne ɔ taasɛ ɔmɔ de
ɔ' bii aberɛ abono mɛ wu gigyɛkpebi mɔ gi
lii mɔ.
8 Mɛ tɔgɛ mɔ mɔ, o nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ'
kpe Bɛtelɛhɛm, ne ɔ tɔgɛ dengɛ ɔmɔ-ansi
yɛɛ, “Fɛ' kpaa laarɛ gɛbii mɔ dandan. Fɛ
wu gɛmɔ mɔ, fɛ' yɛgɛ me-aso a' nu de me
kee n' kpaa ŋmii gɛmɔ de n' kyu buubuu
ɔbono ɔ gyɛ gɛmɔ-lɛɛ mɔ sa gɛmɔ.”
9 Asafo mɔ mɛ nu Wura Hɛrodɛ ilaa
tɔgɛsɛ mɔ, ne mɛ kyon. Mɛ kya kpe mɔ,
mɛ kii wu gigyɛkpebi gibono mɛ wolaa wu
owi ɔbaaliiten so mɔ gi gyangbara gi sa
ɔmɔ. Aberɛ abono gi fo nfono gɛbii mɔ gɛ
bo mɔ, gi yelɛ.
10 Mɛ wu gigyɛkpebi mɔ gi yelɛ gɛnen
mɔ, i wɔra ɔmɔ ɔkon gikyɔ kyɔde.
11 Mɛ loo gɛten mɔ dɔ, ne mɛ wu
gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi Mariya. Mɛ
wu gɛmɔ mɔ, mɛ ŋmii gɛmɔ ne mɛ kyu
buubuu sa gɛmɔ. Mɛ bugi mɔmɔ-atɔ ne
mɛ lɛɛ ilaa boɔgyalonsɛ sa gɛmɔ. Ilaa mɔ
ne n gyɛ sika kɔkɔɔ de onufuii de gitikee.
12 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ gi
ka sa asafo mɔ oderi dɔ yɛɛ mɛŋ' baa kii
naa de Hɛrodɛ asɛ. Imɔso mɛ kyu de ɔkpa
banban ɔko kpe gɛwi.

Mɛ Kyu Kyokyoo Mɔ Selɛ Kpe Igyipiti

13 Asafo mɔ mɛ kyon mɔ, imɔ gɛnyɛ mɔ
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi ba Gyosɛfo
asɛ oderi dɔ baa tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Koso puru
gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi de fɛ' selɛ
kpe Igyipiti gɛsinkpan so. Fɛ' kyena nno
kaaborɛ aberɛ abono nan tɔgɛ fo yɛɛ fɛ'
kii ba. Wura Hɛrodɛ kya laarɛ gɛbii mɔ
imɔɔten.”
14 Imɔso Gyosɛfo gi koso ne o puru gɛbii
mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi gɛnyɛ gɛbono selɛ
kpe Igyipiti.
15 Mɛ kyena nno kaaborɛ Wura Hɛrodɛ
gi wu'. Mɛ kyu gɛbii mɔ kpe Igyipiti
gɛnen mɔ, ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yela naa de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo mɔ so
mɔ i yɛgɛ i ba gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
“Nɛ terɛ me-bi lii Igyipiti gɛsinkpan so.”

Mɛ Mɔɔ Nbii

16 Wura Hɛrodɛ gi wu yɛɛ asafo mɔ mɛ
penɛ mɔ mɛŋ baa naa de mɔ asɛ mɔ, i
wɔra mɔ ginyadon gikyɔ kyɔde. Imɔso
o sun asa, ne mɛ kpe Bɛtelɛhɛm ɔsowolɛ
mɔ-rɛ mɔ-nsowolɛbi pɛwu ibono i kyaabɔɔ
mɔ mɔ, ne mɛ mɔɔ nbii nyensɛ nbono
pɛwu gi fo nsi nnyɔ kyu kpelegɛ mɔ. I kya
nyiile yɛɛ Hɛrodɛ gi nu lii asafo mɔ asɛ yɛɛ
gigyɛkpebi mɔ gi lii mɔ, imɔ-nsi nnyɔ ne.
17 Kyu naa de nbii ndɛ lɛwu so ne
ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
Gyɛrɛmaya mɔ gi tɔgɛ yela mɔ i ba
gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ Gyɛrɛmaya baarɛ
gi wolaa wu asa gikpen giko lɛwu ilaa tɔgɛ
yela yɛɛ,
18 “Mɛ nu osulon Rama ɔsowolɛ so.
Ako mɛ kya su ne mɛ kya saawo ken-ken.
Oloobu Reekyɛlɛ mɔ-naanaana ne n kya su
ma-a sa mɔmɔ-biana.
Mɛ tɔgɛ wɔra mɔmɔ kpon. Mɛ mɛŋ nu.

I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-biana mɛŋ baa mɛ
bo no.”

Mɛ Lii Igyipiti Kpe Nasarɛtɛ

19 Wura Hɛrodɛ lɛwu gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi baa lɛɛ mɔ-nyoro
nyiile Gyosɛfo oderi dɔ Igyiipiti.
20 Ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Koso, puru gɛbii
mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi de fo' kii kpe Isirale
gɛsinkpan so. Abono nkana mɛ kya laarɛ
gɛbii mɔ-imɔɔten mɔ mɛ wu'.”
21 Gɛnen so Gyosɛfo gi koso puru
gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi kii kpe Isirale
gɛsinkpan so.
22 Ɔ fo nno mɔ, o nu yɛɛ Hɛrodɛ lɛwu
gɛmara mɔ, mɔ-bi Arekilosɛ ne n yii mɔ-sɛ
giyaa Gyudiya gibaafon so. O nu gɛnen mɔ,
i wɔra mɔ gifuu yɛɛ mɛ' kii kpe nno kpaa
kyena. Ne Wurubuaarɛ gi gya mɔ oderi dɔ
yɛɛ ɔŋ sa o' kpe nno. Imɔso mɛ bagɛ kpe
Galeli gibaafon so.
23 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kpaa kyena ɔsowolɛ
ɔko so mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Nasarɛtɛ.
Mɛ kyu gɛbii mɔ kpaa kyena nno gɛnen
mɔ, i yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa tɔgɛ kyu lii gɛmɔ so
mɔ i ba gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ mɛ wolaa
tɔgɛ yela yɛɛ,
“Mɛ laa terɛ mɔ yɛɛ Nasarɛtɛnyen.”

3

Gyɔn Gi Tɔgɛ Tɔgɛ Sa Asa

Yɛɛ Mɛ' Lɔrɔ Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Wurubuaarɛ

1 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Gyɔn ɔbono ɔ
baa gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ gi
kpe ɔ tɛ Gyudiya gipen dɔ ɔ kya tɔgɛ ɔ sa
abono mɛ kya kpe mɔ asɛ mɔ yɛɛ,
2 “Fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ
lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Idɛ kon ne
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ
akyenabi a' ba asa dɔ.”
3 Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo, Isaya, gi
wolaa wu Gyɔn baarɛ ilaa ŋmarasɛ yela
yɛɛ,
“Asa mɛ laa nu ɔko gigyɛbi' gipen dɔ
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
‘Fɛ' lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ gyoo Wurubuaarɛ
de ɔ' nyɛ naa de ɔkpa ntintin ba fɛye
asɛ.’ ”
4 Gyɔn gɛgbɛ suusɛ mɔ, mɛ kyu daa
gɛkpatitii ifuu kyu luo gɛmɔ, ne o kyu
gɛbuɛ ɔwolɛ wɔra liide. Mɔ-ilaa gyisɛ ne
n gyɛ nkpenfuree nko oyuduu de ŋmasan.
5 Ɔ bo gipen mɔ dɔ nno mɔ, asa sakyɔ
mɛ kya lii Gyɛrusalem ɔsowolɛ so, Gyudiya
gɛsinkpan pɛwu so, de gɛsinkpan gɛbono
gɛ kyaabɔɔ Gyɔɔdan ɔbon mɔ pɛwu so mɛ
kya kpe mɔ asɛ.
6 Mɛ kya kpaa lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibonoana
mɛ wɔra mɔ tɔgɛ, ne ɔ kya gyere ɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere Gyɔɔdan ɔbon dɔ.
7 Farasii de Saadusii akpen dɔ awura
sakyɔ kee mɛ kpe mɔ asɛ yɛɛ o' gyere
mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere. Gyɔn gi wu
mɔmɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ
dɛ fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔrɔ mɔ gikpen!
Wurubuaarɛ ginyadon gɛkɛ mɔ gɛ kya ba.
Ɔ laa biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu giso. Imɔso
fɛye kee fɛ wu yɛɛ i kaaborɛ fɛ' selɛ lii
Wurubuaarɛ ginyadon mɔ dɔ?
8 Fɛ' wɔra ilaa wɔrasɛ ibono i laa lɛɛ
nyiile yɛɛ fɛ nu fɛye-nyoro gɛsɛ gɛsintin
mɔ daa.
9 Fɛŋ sa fɛ' penɛ fɛye-nyoro yɛɛ ibono fɛ
kpɛ nyɛ fɛ gyɛ Aberaham ɔpaa dɔ asa faa
so mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ kyɛɛ fɛye. N'
tɔgɛ fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ laa taalɛ yɛgɛ
abui adɛ a' bingiri Aberaham ɔpaa dɔ asa.
10 Anyamesɛ mɛ dɛ fɛɛ iyii. Oyii kamaasɛ
ɔbono ɔŋ kya sɔrɔ abi mɔ, Wurubuaarɛ
gi ti puru mɔ-gɛkyɔɔ ɔ laa ŋɛ mɔ too kyu
kpaa wɔra ɔgya dɔ.
11 Me, n dɛ daa nkyu n kya gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere de i' lɛɛ nyiile yɛɛ
fɛ nu fɛye-nyoro gɛsɛ, fɛ laa kyɛɛgɛ lii
fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Ɔbono ɔ laa
ba me-gɛmara mɔ berɛ, ɔ don me ilaa
kamaasɛ dɔ. Fɛɛ n' ba gɛsɛ de n' puru
mɔ-ayaawolɛ keda sa mɔ gbaa mɔ, meŋ
fo. Gɛnen kaasɛ ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu de ɔgya ne ɔ laa kyu gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere.
12 “Kaasɛ ɔbono gi ti baala de ɔ'
baragɛ ilaa dɛnsɛ awɔrabo lii ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo dɔ. Ɔ laa kyu ilaa dɛnsɛ awɔrabo
mɔ kyu kpaa yela mɔ asɛ de ɔ' biidɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ giso gɛkpaa-gɛkpaa.
I laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya fon
ɔmɔlɔgɔ mɔ. Mɛ kya kyu ɔmɔlɔgɔ abi mɔ
yela gɛten dɛnsɛ de mɛ' kyu afonfontɛɛ mɔ
kpaa fuɛ de mɛ' yii amɔ ɔgya. Gɛnen ɔgya
ɔbono mɛŋ kya nu giwu'.”

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaarɛ Sagyere

13 Nkɛ nbono dɔ mɔ ne Yesu gi lii
Galeli gɛsinkpan so kpaa tu Gyɔn Gyɔɔdan
ɔbon mɔ asɛ yɛɛ o' gyere mɔ Wurubuaarɛ
sagyere.
14 Yesu gi tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, Gyɔn mɛŋ
laarɛ de o' kyule. Ɔ taasɛ Yesu yɛɛ, “Fo
ne n kaaborɛ fo' gyere me Wurubuaarɛ
sagyere. Ne fo ne n kii ba me asɛ yɛɛ n'
gyere fo Wurubuaarɛ sagyere?”
15 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Yɛgɛ de i' ba
gɛnen aberɛ adɛ dɔ. Imɔ-ɔkpa so ne de
a' nyɛ wɔra ilaa ibono i gyɛ Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ mɔ pɛwu.” Yesu gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, Gyɔn gi nu gɛsɛ, ne o gyere mɔ
Wurubuaarɛ sagyere mɔ.

16 Ɔ kpɛ gyere Yesu Wurubuaarɛ sagyere
mɔ ta mɔ, Yesu gi lii nkyu mɔ dɔ. Ɔ
baa diirɛ mɔ-ansi kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ i bugi, ne o wu Wurubuaarɛ Oduduu
gi kpelegɛ lii nno fɛɛ bonbuɛ baa gyan' mɔ
so.
17 Wurubuaarɛ gi tɔngɛ lii soso yɛɛ, "Me-
bi ne. Mɔ-ilaa i bo me-gisen dɔ. Ɔ kya gyi
me-ginsi."

4

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Gi Soo Yesu Idoo

1 Imɔ gɛmara mɔ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi kyu Yesu kpe gipen dɔ de ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ɔ' nyɛ soo mɔ idoo
kerɛ yɛɛ ɔ laa nyɛ mɔ de o' nu mɔ asɛ?
2 Yesu bo gipen mɔ dɔ mɔ, ɔ ŋminde
gɛnɔ toloowi kalaadɛ gɛnen-n nkɛ ikue-
inyɔ. Nkɛ ikue-inyɔ mɔ gɛmara mɔ, akon
a kya mɔɔ mɔ.
3 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ, mɔ
ɔbono ɔ kya soo anyamesɛ idoo mɔ, gi
ba mɔ asɛ baa tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Nengyene
gɛsintin fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, tɔgɛ
abui adɛ yɛɛ a' bingiri agyudɔ."
4 Yesu gi kine, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Mɛ
ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ
yɛɛ,
'I mɛŋ gyɛ agyudɔ wolɛ so ne nyamesɛ laa
nyɛ gɛkyena;
i gyɛ daa Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ gigyɛbi
kamaasɛ so.' "
5 Lii nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ gi kyu Yesu kpe Gyɛrusalem ɔsowolɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-ɔson
mɔ. Mɛ fo nno mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ gi kyu Yesu gyan' Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ nfono i bo lege-lege mɔ,
6 ne o kii soo mɔ ɔdoo kerɛ yɛɛ,
"Nengyene fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
gɛsintin mɔ, lɛɛ fo-nyoro kpaa too gɛsɛ;
Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, i
tɔgɛ yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa mɔ Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ mɔ yɛɛ mɛ' kerɛ fo so.'
Ne
'mɛ laa kɔɔlɛ fo. Gisidi gbaa fo maŋ sidi.'
"
7 Yesu gi kine, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ kee a tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛŋ sa fo' daasɛ fo-Wura Wurubuaarɛ
kerɛ yɛɛ ɔ laa wɔra fo-gɛlaarɛ sa fo.'
"
8 Yesu gi kii kine gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gi kyu Yesu kpe gibii
belɛ giko gimu so, ne ɔ yɛgɛ Yesu gi
wu gɛsinkpan so isowolɛ kpɛi-kpɛi pɛwu
imɔ-rɛ imɔ-nyisigyi mɔ.
9 O nyiile Yesu gɛnen mɔ, ne o kii soo
Yesu ɔdoo kerɛ yɛɛ, "Nengyene fo laa ŋmii
de fo' kyu buubuu son me mɔ, nan kyu ilaa
ibono nɛ nyiile fo faa pɛwu sa fo."
10 Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ kine yɛɛ,
"Lii me asɛ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu! Mɛ
ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ
yɛɛ,
'Ŋmii de fo' kyu buubuu sa fo-Wura Wu-
rubuaarɛ.
Mɔ-wolɛ guan ne i kaaborɛ fo nyamesɛ
fo' son.' "
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi taa mɔ yɛgɛ, ne
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ kpe mɔ asɛ kpaa
kerɛ mɔ so.

Yesu Gi Kyon Kpe Galeli

12 Yesu gi nu yɛɛ mɛ keda Gyɔn tii de obu
mɔ, ɔ lii nfono kyon kpe Galeli gɛsinkpan
so.
13 Ɔŋ baa kyena Nasarɛtɛ ɔsowolɛ so.
Ɔ kyon kpaa kyena Kapɛɛniyon ɔsowolɛ
ɔbono ɔ bo Galeli ɔbon belɛ mɔ gigengen
giko so. Gɛnen gigengen gibono gi bo de
Sɛbulun de Nafitali nsinkpan so.
14 Ɔ kpaa kyena nno daa de asa abono
mɛ bo nno mɔ mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ fatela
ɔbono Isaya darɛ mɔ-ɔwolɛ dɔ mɔ. Isaya
gi wɔra Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo. Mɔ-
ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
15 yɛɛ
"Fɛ' nu Sɛbulun de Nafitali nsinkpan so asa
ilaa.
Gɛnen gɛsinkpan gɛbono gɛ bo de Gyɔɔdan
ɔbon gibenbɛ giko so
kyu kpe de Galeli ɔbon belɛ mɔ asɛ.
Asa sakyɔ abono mɛ mɛŋ kya son Wu-
rubuaarɛ mɔ
mɛ tɛ saarɛ Gyuda awura dɔ Galeli
nno.
16 Asa abono mɛ tɛ ilaa nyɛnyɛn gibiri dɔ
mɔ
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ fatela o' wu
ɔmɔ hayin.
Gɛsinkpan so nfono mɛ mɛŋ nyi Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔkpa mɔ,
idɛ kon gɛdɛ gɛ laa kɛ mɔmɔ."
17 Lii owi ɔbono Yesu gi kpe Galeli mɔ, o
yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa asa yɛɛ, "Fɛ' nu
fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' taa fɛye-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra yɛgɛ. Idɛ kon ne Wurubuaarɛ laa
yɛgɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba asa
dɔ ne."

Yesu Gi Yii Gɛsɛ Ɔ Kya Lɛɛ Mɔ-Akasɛbo

18 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu naa Galeli ɔbon
belɛ mɔ gigengen so mɔ, o wu iken
alɛɛbo anyɔ ako, Simon Piita mɔ-rɛ mɔ-
tedɛ Andiru, mɛ kya too asɛwu.
19 Yesu gi wu mɔmɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' baa buu me de fɛ' wɔra me-
akasɛbo. Nɛ wu yɛɛ nkana fɛ gyɛ iken
alɛɛbo. Nperɛ berɛ nan yɛgɛ fɛ' san

laarɛ daa asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena."
20 Ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, ayaa abono
so mɔ, mɛ taa mɔmɔ-asɛwu mɔ yɛgɛ, ne
mɛ naa buu mɔ.
21 Mɛ naa kpe ansi dɔ ŋmaraa mɔ, o kii
wu ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-tedɛ, Gyeemesi de
Gyɔn, Sɛbedi mɔ-biana. O wu mɔmɔ mɔ,
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-sɛ mɛ bo gikolii dɔ mɛ kya
lɔrɔ mɔmɔ-asɛwu, ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ'
baa wɔra mɔ-akasɛbo.
22 Ayaa abono so mɔ, mɛ taa mɔmɔ-
gikolii mɔ de mɔmɔ-sɛ yɛgɛ, ne mɛ naa buu
mɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaarɛ Ɔkalan Mɔ Ne Ɔ Kyɛ Alɔbo

23 Yesu gi kingi de Galeli gɛsinkpan
so pɛwu ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ ɔ kya sa asa. Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa ne ɔ dɛ ɔ
kya nyiile ɔmɔ gɛnen. Ɔ naa mɔmɔ Gyuda
awura akyangbon dɔ ɔ kya nyiile asa, ne ɔ
naa asa mɔ dɔ ɔ kya kyɛ mɔmɔ-alɔbi kpɛi-
kpɛi kamaasɛ.
24 Mɔ-ilaa wɔrasɛ i kpaa nu gyan' de
Siiriya gɛsinkpan so, imɔso asa mɛ sola
mɔmɔ-alɔbo pɛwu ba mɔ asɛ. Alɔbo mɔ
mɛ kya lɔ alɔbi nyɛnyɛn de alɔbi kpɛi-kpɛi.
Ako mɛ kya lɔ gilɔ tɔrɔsɛ ne ako mɛ gyɛ
ɔtɛgɛsɛana, ne ɔ kyɛ mɔmɔ pɛwu. Ɔ kosorɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi lii ako so
kee.
25 Sakpii belɛ naa o buu mɔ. Ako mɛ
lii Galeli, ne ako mɛ lii Isowolɛ Gudu
gɛsinkpan so. Ako mɛ lii Gyɛrusalem
de isowolɛ sɛnsɛ ibono i bo Gyudiya
gɛsinkpan mɔ so. Ako kee mɛ lii gɛsinkpan
gɛbono gɛ bo Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ giko
mɔ so.

5

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Gibii Giko So

1 Yesu gi wu sakpii belɛ mɔ mɔ, ɔ dii
kpe gibii giko so, ne ɔ kpelegɛ kyena. Mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ baa kyena kyaabɔɔ mɔ,
2 ne o yii gɛsɛ ɔ kya nyiile ɔmɔ ilaa yɛɛ,
3 "Amudɛnsɛbo ne n gyɛ abono ilaa i tiri
mɔmɔ ne mɛ kerɛ daa Wurubuaarɛ
mɔ.
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a
gyɛ mɔmɔ-lɛɛ.
4 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɔmɔ-
asen dɔ i kya dɛɛ mɔmɔ mɔ.
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔmɔ-asen a'
tɔrɔ mɔmɔ.
5 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya
bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ.
Mɔmɔ ne nan baa nyɛ gɛsinkpan mɔ
so gɛkyena gɛbono Wurubuaarɛ gi
ka yela sa mɔ-adɛ mɔ.
6 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ
kya laarɛ mɛ' gyi gɛsintin sa Wu-
rubuaarɛ
ne i kya tiri mɔmɔ fɛɛ akon abɛɛ bolefɔ ne
n dɛ ɔmɔ mɔ.
Wurubuaarɛ laa kpaa mɔmɔ de mɛ'
taalɛ gyi gɛsintin sa mɔ.
7 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya
su asa gitolon mɔ.
Wurubuaarɛ laa su mɔmɔ gitolon kee.
8 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɔmɔ-
asen dɔ i fuuli mɔ.
Mɛ laa nyɛ wu Wurubuaarɛ de mɔmɔ-
ansi.
9 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya
bara gisen yuuli asa dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ laa terɛ mɔmɔ yɛɛ mɔ-
biana gɛsintin.
10 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya
gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ,
ne ako mɛ kya ka mɔmɔ-ansi kyu lii imɔ
so mɔ.
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a
gyɛ mɔmɔ-lɛɛ.
11 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye abono fɛ gyɛ
me-akasɛbo
ne me so ne asa mɛ kya saalɛ fɛye,
ne mɛ kya ka fɛye-ansi,
ne mɛ kya kɛɛ abon kpɛi-kpɛi ma-a
gyan fɛye so.
12 Fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon de fɛ' kyaa.
I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ntɛɛla belɛ gi dɛ sa
fɛye Wurubuaarɛ dɔ.
Fafaanan ne mɛ ka Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo
abono mɛ kyena kyena kyon mɔ ansi
kee ne."

Yesu Akasɛbo Mɛ Dɛ Fɛɛ Nfɔlɛ De Fatela

13 Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, "Fɛ dɛ fɛɛ nfɔlɛ sa gɛsinkpan so asa.
Ne fɛɛ nfɔlɛ gi ta nmɔ-ɔkon mɔ, nnɛ ne fɛ
laa wɔra de gi' kii wɔra ɔkon? Nmɔ-agyan
a ta. Mɛ laa too nmɔ fuɛ daa de asa mɛ'
kyise nmɔ de ayaa.
14 "Fɛ dɛ fɛɛ fatela sa gɛsinkpan so asa.
Fɛye so mɔ, asa mɛ laa bii Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkpa mɔ kusaa fɛɛ gɛnɔɔbono
ɔsowolɛ gyan gibii so ne ɔŋ kya ŋara mɔ.
15 Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa nyɔga fatela de
o' kyu fɛɛ gɛlɔbi bun mɔ so. Ɔ laa kyu
kyɔlɔga daa de i' nyɛ wu ɔkamaasɛ ɔbono
ɔ bo gɛten mɔ dɔ mɔ.
16 Gɛnen kee ne i kaaborɛ fɛ' yɛgɛ fɛye-
idɛnsɛ ibono fɛ kya wɔra mɔ i' wɔra fɛɛ
fatela de asa mɛ' nyɛ wu de mɛ' yen fɛye-
sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ.

Yesu Anyiilebi Kyu Lii Mosisi Nbara Mɔ So

17 "Fɛ nyi yɛɛ nɛ ba de n' baa kyɛɛgɛ Mo-
sisi nbara mɔ abɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ

ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yela mɔ daa?
Kuaa, nɛ ba daa de n' baa yɛgɛ i' ba fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ yela mɔ.
18 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa,
fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ iŋ tii yela
ɔkara faa mɔ, Wurubuaarɛ nbara nbono
ɔ yela mɔ, ba-a nmɔ-gigyɛbi kolon gi maŋ
kyɛɛgɛ kaaborɛ ilaa kamaasɛ ibono mɛ
ŋmarasɛ yela mɔ i ba gɛsintin.
19 Lii gɛnen so mɔ fo ɔbono fo laa tɔgɛ
yɛɛ nbara nko giŋ tiri ne fo maŋ gyi nmɔ
so mɔ, fo kee fo maŋ wɔra nyamesɛ tirisɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi gɛkyena mɔ dɔ.
Ne fo ɔbono fo nyiile asa kee yɛɛ iŋ tiri
yɛɛ mɛ' gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ nko so
mɔ, fo kee fo maŋ wɔra nyamesɛ tirisɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi gɛkyena mɔ dɔ.
Fo ɔbono, mɔ, fo laa gyi nmɔ so ne fo
laa nyiile asa yɛɛ mɛ' gyi nmɔ so mɔ, fo
ne nan wɔra nyamesɛ tirisɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi gɛkyena mɔ dɔ.
20 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ
gyi gɛsintin don ibono nbara aŋmarasɛbo
mɔ de Farasii awura mɔ mɛ kya wɔra
mɔ, fɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
gɛkyena mɔ kpa-a.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Ginyadon So

21 "Fɛ nu yɛɛ dedaa mɔ, Wurubuaarɛ
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yɛɛ,
'Fɛŋ sa fɛ' mɔɔ isa. Ɔbono ɔ mɔɔ isa mɔ,
mɛ' kperɛ mɔ nbɛlɛ agyibo asɛ.'
22 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i tigi fɛye
yɛɛ fo ɔkamaasɛ ɔbono fo kpɛ nyɛ sɔɔ
ginyadon wɔra fo-nanbo gbaa mɔ, mɛ'
kperɛ fo nbɛlɛ agyibo asɛ. Fo ɔbono fo
saalɛ fo-nanbo yɛɛ ɔŋ bo giko dɔ mɔ, mɛ'
kperɛ fo nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ asɛ. Ɔbono,
mɔ, ɔ laa tɔgɛ sa mɔ-nanbo yɛɛ ɔŋ bo asa
dɔ mɔ, mɔ berɛ, ɔ kya sa mɔ-nyoro ɔkpa de
o' kpe ɔgya ɔbono Wurubuaarɛ kya biidɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔ dɔ ne.
23-24 "Lii imɔ idɛ so mɔ, nengyene fo ɔko
fo kpe Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten fo' kpaa
lɛɛ asunbi ne fo nyingi yɛɛ fo tɔrɔ fo-nanbo
so mɔ, taa fo-asunbi atɔ mɔ yɛgɛ nno de
fo' kpe de fo-rɛ fo-nanbo mɔ fɛ' kpaa tɔgɛ
lɔrɔ pɛi de fo' lɔɔ kii baa lɛɛ gɛnen asunbi
abono sa Wurubuaarɛ.
25 Nengyene ɔko gi terɛ fo ɔko nbɛlɛ ne
fɛ kya kpe nbɛlɛ mɔ ogyiten mɔ, fɛ' wolaa
tɔgɛ lɔrɔ ɔkpa dɔ nno pɛi de fɛ' lɔɔ loo. I
mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, foŋbii ɔ laa kyu fo kpe
nbɛlɛ ogyibo mɔ asɛ de ɔbono, mɔ, o' kyu
fo kpaa wɔra ngbɛ awura ɔbelɛnsɛ abaa dɔ
de ɔ' keda fo tii de obu.
26 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, mɛ
keda fo tii de obu gɛnen mɔ, fo laa sii nno
gɛnen-n kpaa fo owi ɔbono ɔkara mɛ' wu
yɛɛ fo ka fo-ilaa nyɛnyɛn gikɔ mɔ ta, pɛi de
mɛ' lɔɔ tigi fo.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Gɛdena Gɛnyida So

27 "Fɛ nu mɛ naa kyena tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛŋ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara.'
28 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ
fo ɔbono fo wu ɔkyii ne fo sa gɛwɔnsa yɛɛ
fo nyɛ mɔ, fo laa laarɛ mɔ mɔ, fo ti nyida
gɛdena ne.
29 "Nengyene fo ɔko fo gyisɛ ginsi gi
kya wu ilaa ne i kya yɛgɛ fo kya wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ, lɔgedɛ gimɔ lɛɛ fuɛ! Fo-
nyoro gɛtɛɛko i lii giden ne fo nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i boran don ibono
Wurubuaarɛ laa kyu fo-nyoro gimumuli
too wɔra ɔgya dɔ mɔ.
30 Ne fɛɛ fo gyisɛ gibaa ne n kya yɛgɛ fo
kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, kɛbi gimɔ fuɛ.
Fo-nyoro gɛtɛɛko i lii giden ne fo nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i boran don ibono
Wurubuaarɛ laa kyu fo-nyoro gimumuli
too wɔra ɔgya dɔ mɔ.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Ɔkyii Gikine Ilaa So

31 "Gɛnen kee ne mɛ naa kyena tɔgɛ yɛɛ,
'Ɔbono ɔ laa kine mɔ-ka mɔ, i kaaborɛ ɔ'
sa mɔ gikine ɔwolɛ.'
32 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ
nengyene i mɛŋ gyɛ yɛɛ fo-ka gi lii fo-
gɛmara daa so ne fo kine mɔ ne ɔkyii mɔ
gi kpaa dena ɔbanban mɔ, fo ne n yɛgɛ mɔ
ɔ nyida gɛdena gɛnen. Ne ɔnyen ɔbono
ɔ dena gɛnen ɔkyii ɔbono mɔ, mɔ, kee gi
tɔrɔ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi nbara.
Wurubuaarɛ kya kyu imɔ yɛɛ ɔko mɔ-ka
ne ɔ laarɛ gɛnen.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Ntan Gika So

33 "Gɛnen kee ne fɛ nu yɛɛ dedaa mɔ
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ,
'Nengyene fɛ ka ntan sa Wurubuaarɛ mɔ,
fɛ' gyi nmɔ so; fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i'
gbangɛ.'
34 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ fɛye yɛɛ, ntan ne
n gyɛ ntan, fɛŋ sa fɛ' ka. Fɛŋ sa fɛ' ka yɛɛ
'a kerɛ fɛɛ soso,' i lii fɛɛ soso nno mɔ, i gyɛ
Wurubuaarɛ gɛwura gɛgyapaa.
35 Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ 'a kerɛ fɛɛ gɛsinkpan.'
Gɛsinkpan ne n gyɛ Wurubuaarɛ ayaa
okyiseten. Fɛŋ sa fɛ' ka yɛɛ 'a kerɛ fɛɛ
Gyɛrusalem.' Wurubuaarɛ gyɛ Wura belɛ
sa ɔkamaasɛ, ne Gyɛrusalem ne n gyɛ mɔ-
ɔsowolɛ gbaa' gɛsinkpan gɛdɛ so.
36 Fɛŋ sa fɛ' ka yɛɛ 'a kerɛ fɛɛ aye-amu'. I
kya nyiile yɛɛ fɛ maŋ taalɛ yɛgɛ fɛye-amu
ɔman kolon o' fuuli abɛɛ o' biiri.
37 Fɛ' yɛgɛ fɛye-'ɛn' ɔ' wɔra 'ɛn', de fɛye-
'kuaa' ɔ' wɔra 'kuaa'. Ilaa ibono i laa kii
bɔla imɔ idɛ so mɔ, i laa lii daa Ɔbonsan,
nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ asɛ.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Akyobo So

38 "Mɛ kii tɔgɛ sa adedaabo mɔ yɛɛ,

‘Ɔbono ɔ boori mɔ-nanbo ginsi mɔ, mɛ'
boori mɔ-lɛɛ kee ka gikɔ.
Ɔbono ɔ kyigi mɔ-nanbo ginyi mɔ, mɛ'
kyigi mɔ-lɛɛ kee ka gikɔ.’
39 Me, mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ
nengyene ɔko gi wɔra fo ɔko ilaa nyɛnyɛn
mɔ, gɛŋ sa fo' kyu ilaa nyɛnyɛn ka mɔ gikɔ.
Ɔko gi da fo ɔtan gyisɛ so mɔ, kisee benɛ-
lɛɛ mɔ kee sa mɔ de o' kii da.
40 Fo dɛ ɔko gikɔ ne ɔ terɛ fo nbɛlɛ, ne yɛɛ
ɔ laa kyu fo-gɛgbɛ kyu yii giyaa mɔ, tɛsɛ
kyu fo awo gɛgbɛ kee bɔla mɔ.
41 Ɔko gi nyise fo yɛɛ fo' sola mɔ-gɛsola sa
mɔ gikpaaten kolon mɔ, sola sa mɔ de fo-rɛ
mɔ fɛ' naa akpaaten anyɔ.
42 Ɔko gi kolɛ fo ilaa iko ne fo bo mɔ, sa
mɔ. Ne ɔko kya laarɛ de ɔ' paa fo ilaa iko
ne fo bo imɔ mɔ, paa mɔ.
43 “Fɛ nu mɛ tɔgɛ gɛdɛ gɛko yɛɛ,
‘Fɛ' laarɛ fɛye-nanboana ilaa de fɛ' kyo
fɛye-akyobo.’
44 Me berɛ n kya tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' laarɛ fɛye-
akyobo kee ilaa de fɛ' dalaa sa asa abono
mɛ kya ka fɛye-ansi mɔ.
45 Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, fɛ laa wɔra fɛye-
sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ mɔ-biana. I lii
fɛɛ Wurubuaarɛ kya yɛgɛ owi kya lii sa
anyamesɛ dɛnsɛ de anyɛnyɛn pɛwu. Ɔ kya
yɛgɛ nyangbon kya da sa abono mɛ kya
gyi gɛsintin sa mɔ de abono mɛŋ kya gyi
gɛsintin sa mɔ mɔ pɛwu.
46 Fɛ kya laarɛ asa abono mɛ kya laarɛ
fɛye-ilaa wolɛ mɔ, nnɛ so ne Wurubuaarɛ
laa tɛɛla fɛye? Lɛnpoo asɔɔbo abono mɛ
kya kudi asa gyi mɔ gbaa kee mɛ kya laarɛ
daa abono mɛ kya laarɛ mɔmɔ-ilaa mɔ.
47 Nengyene fɛ kya faala daa fɛye-subuana
wolɛ mɔ, fɛ wɔra ilaa don asa sɛnsɛ mɔ
ne? Gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi abono mɛ
mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ gbaa mɛ kya
faala mɔmɔ-subuana gɛnen.
48 Imɔso fɛ' yɛgɛ fɛye-ginyamesɛ dɛnsɛ
gi' ta gudu fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-sɛ Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ gi ta gudu mɔ.

6

Gidɛnsɛ Awɔrabi

1 “Fɛ laa wɔra gidɛnsɛ mɔ, fɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so dɔɔdan de iŋ sa i' ba yɛɛ asa so
ne fɛ kya wɔra de mɛ' wu de mɛ' yen fɛye.
Nengyene gɛnen ne n gyɛ fɛye-nwɔnsa
mɔ, fɛ maŋ baa nyɛ ntɛɛla nko lii fɛye-sɛ
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ asɛ.
2 Fɛɛ fɛ wɔra idɛnsɛ sa ayenbo mɔ, fɛŋ
sa fɛ' kyu imɔ kyu da gikpengboo. Gɛnen
ne abono mɛ kya diirɛ mɔmɔ-nyoro mɔ mɛ
kya wɔra mɔmɔ-akyangbon dɔ de sansana
de asa mɛ' nyɛ yen mɔmɔ ne. Mɛ wɔra
gɛnen mɔ, ntɛɛla nbono mɛ laa nyɛ mɔ
pɛwu ne.
3 Nengyene fo kyu benɛ wɔra gidɛnsɛ sa
yenbo mɔ, gɛŋ yɛgɛ de gyisɛ ɔ' bii
4 de gɛnen gidɛnsɛ gibono fo wɔra mɔ
giŋ sa gi' lii gɛwi. I ba gɛnen mɔ, fo-sɛ
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya wu asiiri dɔ mɔ
ne nan tɛɛla fo.

Adalaabi

5 “Fɛ laa dalaa kee mɔ, fɛŋ sa fɛ' wɔra fɛɛ
asa abono mɛ kya son Wurubuaarɛ ansi
so giyan mɔ. Mɛ kya dalaa mɔ, mɔmɔ-ilaa
laarɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' kpaa yelɛ mɔmɔ-
akyangbon dɔ abɛɛ sansana de nyamesɛ
kamaasɛ ɔ' nyɛ wu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ ne
n yelɛ mɛ kya dalaa faa. Gɛsintin ne n'
kya tɔgɛ fɛye faa, mɛ kya wɔra gɛnen mɔ,
ntɛɛla nbono mɛ laa nyɛ mɔ pɛwu ne.
6 Fɛye berɛ, fo ɔko fo laa dalaa mɔ, loo
fo-obu dɔ de fo' tii gisin wɔra fo-nyoro de
fo' dalaa sa fo-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono asa
mɛŋ kya wu mɔ de ansi mɔ. Mɔ ɔbono ɔ
kya wu asiiri dɔ mɔ laa nu fo-gɛdalaa.
7 “Fɛ laa dalaa mɔ, fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa
kolon fɛ kya kpe fɛ kya ba bolo-bolo.
Gɛnen ne asa abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ mɛ kya dalaa ne. Mɔmɔ asɛ
mɔ mɛ nyi daa yɛɛ nengyene mɛ kya dalaa
ilaa kolon mɛ kya kpe mɛ kya ba bolo-bolo
gɛnen mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ mɔmɔ-ikperɛ
i' nu mɔmɔ asɛ.
8 Fɛye berɛ, fɛŋ sa fɛ' wɔra fɛɛ mɔmɔ.
Pɛi de fɛ dalaa mɔ, fɛye-sɛ Wurubuaarɛ ti
o nyi ilaa ibono i tiri fɛye mɔ.
9 “Imɔso ɔkpa ɔbono so fɛ laa kyu dalaa
mɔ ne n gyɛ yɛɛ:
‘Aye-sɛ, fo ɔbono fo bo soso,
yɛgɛ asa mɛ' buu fo yɛɛ fo-nkon ne n
gyɛ Wurubuaarɛ.
10 Yɛgɛ fo-gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba asa
dɔ.
Yɛgɛ fo-gɛlaarɛ gɛ' wɔra gɛsinkpan so,
fɛɛ gɛnɔɔbono fo-gɛlaarɛ gɛ kya wɔra
soso fo asɛ nno mɔ.
11 Sa aye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ-lɛɛ ilaa gyisɛ.
12 Kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyu kyɛɛ aye
fɛɛ gɛnɔɔbono aye kee a kyu ilaa
nyɛnyɛn ibono asa mɛ wɔra aye mɔ
kyu kyɛɛ ɔmɔ mɔ.
13 Kpaa aye de ilaa iko iŋ sa i' nyɛ aye penɛ
de a' wɔra ilaa nyɛnyɛn.
Mɛŋ sa fo' yɛgɛ de a' loo ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ abaa dɔ.
[I lii fɛɛ gɛwuragyi, ɔlon, de nyisigyi
i gyɛ daa fo-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba
gɛnen.]’
14 “Nengyene fɛ kyu asa ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wɔra fɛye mɔ kyu kyɛɛ ɔmɔ mɔ,
fɛye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ kee laa kyu
fɛye-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn kyu kyɛɛ fɛye.
15 Nengyene fɛ maŋ kyu asa ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ mɔmɔ mɔ, fɛye-sɛ Wurubuaarɛ kee

maŋ kyu fɛye-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn kyu kyɛɛ fɛye.

Gɛnɔ Aŋmindebi

16 “Fɛ laa ŋminde gɛnɔ kee mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' bɔɔda. Gɛnen ne asa abono mɛ kya son Wurubuaarɛ ansi so giyan mɔ mɛ kya wɔra ne. Mɛ kya taa mɔmɔ-nyoro yɛgɛ de ɔkamaasɛ gi nyɛ ne o wu mɔmɔ mɔ ɔ' nyɛ bii yɛɛ mɛ ŋminde nnɔ. N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ mɛ kya wɔra gɛnen mɔ, ntɛɛla nbono mɛ laa nyɛ mɔ pɛwu ne.

17 Fɛye berɛ fo ɔko fo laa ŋminde gɛnɔ mɔ, foro fo-ansi de fo' pubuu fo-gimu

18 de ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' bii yɛɛ fo ŋminde gɛnɔ. Gɛnen mɔ, fo-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono asa mɛŋ kya wu de ansi mɔ wolɛ ne ɔ' bii sa fo. Mɔ ɔbono ɔ kya wu asiiri dɔ mɔ ne nan tɛɛla fo.

Fɛ' Kyu Fɛye-Ansi Gyan' Wurubuaarɛ Dɔ Ilaa So

19 Fɛ mɛŋ sa fɛ' baala atɔ yela sa fɛye-nyoro gɛsɛ gɛrɛ.
Gɛrɛnaa mɔ ntakpenbi gi laa nyida amɔ abɛɛ a laa kuu ideri
abɛɛ iyu mɛ laa boori loo puru koso.

20 Fɛ' wɔra idɛnsɛ gɛsɛ gɛrɛ de fɛ' kpaa nyɛ imɔ so ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ.
Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ntɛɛla berɛ, ntakpenbi giŋ kya nyida imɔ ne iŋ kya kuu ideri
ne iyu mɛŋ kya nyɛ boori loo nno kpaa puru.

21 I lii fɛɛ nfono fɛye-atɔ a bo mɔ
nfono kee ne fɛye-nwɔnsa gi bo.

22 “Fɛye-nwɔnsa gi boran mɔ, fɛ dɛ fɛɛ ɔbono mɔ-ansi a boran mɔ. Fɛye-ansi a boran mɔ, fɛ laa wu ilaa kamaasɛ.

23 Ne fɛɛ fɛye-ansi aŋ boran mɔ, fɛye-ilaa kamaasɛ i bo daa gibiri dɔ. Nengyene feyɛ-gɛwɔnsa gɛbono gɛ kya yɛgɛ fɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ gɛ nyida mɔ, fɛ laa wɔra fɛɛ agyaatanbo. Fɛ laa tansi kyena gibiri dɔ sirim!

24 “Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ son awura anyɔ. Ɔ laa laarɛ ɔko ilaa de ɔ' kyo ɔko, abɛɛ ɔ laa buu ɔko, ne ɔ maŋ kyu ɔbanban mɔ terɛ sɛi. Fɛ maŋ taalɛ son Wurubuaarɛ de fɛ' kii son aterenbi.

Fɛŋ Sa Fɛ' Suiili Kyu Lii Fɛye-Gɛkyena Dɔ Ilaa Tirisɛ So

25 “Imɔso n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛŋ sa fɛ' suiili kyu lii fɛye-gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ so, fɛɛ ilaa ibonoana fɛ laa gyi abɛɛ fɛ laa nun abɛɛ fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro so mɔ. Wurubuaarɛ ɔbono ɔ sa fɛye nkpa mɔ maŋ taalɛ sa fɛye agyudɔ kee? Ɔbono ɔ sa fɛye nyoro gibi mɔ maŋ taalɛ sa fɛye ilaa ibono fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro so mɔ?

26 Fɛ' taa laa ansi kerɛ nbuii. Giŋ kya duu, giŋ kya tɛɛ, ne giŋ bo agyudɔ ikoolayelaten. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, fɛye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ kya sa mɔmɔ agyudɔ owi kamaasɛ dɔ. Ne fɛye mɔ de-e? Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ fɛ don nbuii gbaa bun?

27 Fɛye dɔ anɛ ne nan sa gɛwɔnsa mɔ-nyoro so de ɔ' taalɛ kyu ba-a gɛkɛ kolon bɔla mɔ-nkpa so?

28 “Ne menɛtɔ so ne fɛ kya suiili ilaa ibono fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro mɔ so? Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono iyii i kya wɔra afototo mɔ. Iŋ kya wɔra gɛsun, ne iŋ kya luo akuru sa imɔ-nyoro.

29 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ, Wura Solomon mɔ-rɛ mɔ-awuratɔ pɛwu mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ akuru abono a wɔra ɔdan fo gɛnen afototo adɛ.

30 Iyii ibono i kya bingiri ngya mɔ gbaa ne Wurubuaarɛ kya gyere imɔ lɔrɔ kanpɛ faa. Fɛye anyamesɛ ne ɔ laa lɛɛ ansi yɛgɛ de fɛ' naa gibolonbukpan? O, fɛye asa adɛ! Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ giŋ kyɔ.

31 Fɛŋ baa suiili yɛɛ, ‘Menɛ ne a laa gyi? Menɛ ne a laa nun? Menɛ ne a laa kyu gyan' aye-nyoro so?’

32 Asa abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ansi ne n kya pɛɛrɛ gɛnen ilaa idɛana so. Fɛye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ nyi yɛɛ i tiri fɛye.

33 Fɛye berɛ, fɛ' laarɛ daa gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a laa ba asa dɔ mɔ de fɛ' nyanga ansi gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ. Fɛ ti fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ilaa sɛnsɛ idɛana pɛwu kee i' yii fɛye-abaa.

34 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' suiili kyu lii ɔkɛ-lɛɛ so. Ɔkɛ gɛkɛ mɔ gɛ laa bara gɛmɔ-lɛɛ. Imɔso iŋ kaaborɛ fɛ' baa kyu ɔkɛ-lɛɛ gikpon kyu too ndɛ-lɛɛ gikpon so.

7

Yesu Gi Nyiile Asa Yɛɛ Mɛ Mɛŋ Sa Mɛ' Tɔgɛ Yɛɛ Ɔko Mɛŋ Boran

1 “Fɛŋ sa fɛ' kerɛ ɔko ilaa wɔrasɛ de fɛ' tɔgɛ yɛɛ ɔŋ boran de Wurubuaarɛ kee ɔ mɛŋ' kerɛ fɛye-ilaa wɔrasɛ tɔgɛ yɛɛ fɛŋ boran.

2 Gɛnɔɔbono ɔkara fɛ kya kyu tɔgɛ yɛɛ fɛye-nanboana mɛŋ boran mɔ, gɛnen kee ne Wurubuaarɛ laa kyu tɔgɛ yɛɛ fɛŋ boran ne. Ɔkpa ɔbono so fɛ laa kyu bun fɛye-nanboana gipuɛɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu gɛnen ɔkpa ɔbono so kee bun fɛye gipuɛɛ.

3 Menɛ n wɔra so ne fo kya wu fo-nanbo ilaa nyɛnyɛn pii ibono ɔ kya wɔra mɔ tɔgɛ ne foŋ kya wu fo-lɛɛ ibelɛ idɛ? I dɛ daa fɛɛ fo wu gikpara gi bo ɔko ginsi dɔ, ne foŋ kya wu yɛɛ gɛgyakpaabi gɛ taa fo-lɛɛ dɔ.

4 Nnɛ so ne fo laa tɔgɛ sa fo-nanbo
yɛɛ, ‘O, me-nanbo, kerɛ, gikpara gi bo fo-
ginsi dɔ. Yɛgɛ n' lɛɛ gimɔ sa fo.’ --Yɛgɛ
gɛgyakpaabi gɛ taa fo-lɛɛ dɔ?
5 O, gikerɛansi anyamesɛ! Fɛ' lɛɛ ngyak-
paabi nbono gi taa fɛye-ansibi dɔ mɔ de fɛ'
nyɛ wu dɔɔdan kpaa lɛɛ akpara abono a bo
fɛye-nanboana lɛɛ ansi abi dɔ mɔ.
6 “Fɛŋ sa fɛ' kyu Wurubuaarɛ ɔkalan
mɔ kpaa tɔgɛ sa asa abono Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ ilaa giwɔra iŋ fɛ mɔmɔ-giso mɔ.
Gɛnen asa abono mɛ dɛ daa fɛɛ igyoono
kpensɛ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, mɛ laa kyu
ginyadon kisee dun fɛye. I dɛ daa kee fɛɛ
fɛ kyu awuratɔ too sa akuuri. Mɛ laa kyise-
kyise amɔ daa nugidi giyan.

Fɛ' Kolɛ Wurubuaarɛ

7 “Fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ; ɔ laa sa
fɛye. Fɛ laarɛ mɔ, fɛ laa nyɛ. Fɛ ŋmɛɛ
Wurubuaarɛ gisin mɔ, ɔ laa tigi fɛye.
8 I kya nyiile yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kpɛ ɔ
kya kolɛ Wurubuaarɛ mɔ, ɔ laa sa mɔ. Ne
ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya laarɛ mɔ, ɔ laa nyɛ, ne
ɔbono mɔ, ɔ kpɛ ɔ kya ŋmɛɛ Wurubuaarɛ
gisin mɔ, ɔ laa tigi mɔ.
9 Fɛye dɔ ɔsɛ ɔmɔ ne n bo no yɛɛ mɔ-bi
laa kolɛ mɔ bodobodo de o' kyu daa gibui
kyu sa mɔ?
10 Abɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ ɔken de o' kyu
daa giwɔɔ sa mɔ?
11 Fɛye abono fɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awura
mɔ gbaa ne n kya bii kyu ilaa dɛnsɛ kyu sa
fɛye-biana faa. Menɛtɔ so ne aye-sɛ ɔbono
ɔ bo soso mɔ maŋ kyu ilaa dɛnsɛ kyu sa
asa abono mɛ kya kolɛ mɔ mɔ?
12 “Gɛnɔɔbono fɛ kya laarɛ fɛɛ asa mɛ'
wɔra sa fɛye mɔ, fɛ' wɔra imɔ ɔnan kee
sa asa. Mosisi nbara mɔ de Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ gɛsɛ
pɛwu ne.
13 Fɛ' loo de gɛbunono pi-i gɛbono gɛ dɛ
kpe Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ gisobiidɛ gɛten mɔ gɛbunono
lɛɛ mɔ berɛ gɛ ŋmangɛ, ne ɔkpa ɔbono ɔ
dɛ kpe gɛnen gɛbunono mɔ asɛ mɔ gyɛ daa
otinpon. Asa sakyɔ mɛ naa mɔ so.
14 Gɛbunono gɛbono gɛ dɛ kpe Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ dɔ mɔ gɛŋ
ŋmangɛ, ne ɔkpa ɔbono ɔ dɛ kpe gɛnen
gɛbunono mɔ asɛ mɔ gyɛ daa gɛkpasuɛɛ.
Asa kalɛsɛ ne n kya wu gɛnen ɔkpa ɔbono
bii.

*Asa Ako Mɛ Kya Kɛɛ Abon Yɛɛ Wu-
rubuaarɛ Ɔkalan Ne Mɛ Kya Tɔgɛ*

15 “Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so de asa abono
mɛ kya kɛɛ abon yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
ne mɛ kya tɔgɛ mɔ. Ansi so mɔ, mɛ dɛ
fɛɛ isandɛ, yɛgɛ mɔmɔ-itɔ dɔ mɔ, mɛ don
agbowugbowu.
16 Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ ne fɛ laa kyu
bii mɔmɔ-gisen dɔ ilaa. I dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛ kya kerɛ oyii abi kyu bii mɔ-
gidebi mɔ. Mɛ kya tɛɛ mango lii giwii oyii
so? Mɛ kya tɛɛ payaa abi lii fɔlɔgɛ oyii so?
17 Nyamesɛ ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran
mɔ kya wɔra daa ilaa dɛnsɛ, ne ɔbono mɔ-
gisen dɔ iŋ boran mɔ kya wɔra daa ilaa
nyɛnyɛn.
18 I dɛ daa fɛɛ iyii. Oyii ɔbono ɔ bo
alanfiya mɔ maŋ taalɛ sɔrɔ abi nyɛnyɛn,
ne oyii ɔbono ɔ kya lɔ mɔ maŋ taalɛ sɔrɔ
abi dɛnsɛ.
19 Oyii kamaasɛ ɔbono ɔ maŋ sɔrɔ abi
dɛnsɛ mɔ mɛ laa ŋɛ mɔ kyu wɔra ɔgya dɔ.
20 Imɔso asa ilaa wɔrasɛ ne fɛ laa kyu
bii yɛɛ mɛ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
gɛsintin?
21 “I mɛŋ gyɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ kpɛ nyɛ ɔ kya terɛ me yɛɛ, ‘Me-wura,
me-wura’ mɔ ne nan nyɛ ɔkyenaten Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ. Gɛnen mɔ, asa
abono mɛ kya wɔra me-sɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ gɛlaarɛ mɔ wolɛ.
22 Gɛkaabono Wurubuaarɛ laa gyi
anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ, asa sakyɔ mɛ
laa terɛ me yɛɛ, ‘Aye-wura, aye-wura’ de
mɛ' tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘A tɔgɛ Wurubuaarɛ
ikalan sa asa, a gya ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi koso asa so, ne a wɔra ilaa
gbaa'gbaa ibono i lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon
nyiile asa mɔ fo-ginyen dɔ.’
23 Nfono ne nan tɔgɛ tigi mɔmɔ yɛɛ, ‘Meŋ
nyi fɛye. Fɛ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn awɔrabo.
Fɛ' naa me-ansi so!’

*Yesu Yɛɛ Asa Mɛ' Gyi Mɔ-Ilaa Tɔgɛsɛ
So*

24 “Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya nu me-ilaa
tɔgɛsɛ idɛ ne ɔ kya wɔra imɔ so ilaa mɔ,
ɔ dɛ fɛɛ ɔsɛɛbo ɔbono o yii obu. Ɔ laa yii
gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ, o kuru kpaa tu gifolɛ, pɛi
ne ɔ too ɔpɔɔrɛ gyan' gifolɛ mɔ so.
25 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, nyangbon gi baa da,
afuu belɛ a da ne ibon i bɔla baa da de
gɛnen obu mɔ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, ɔ mɛŋ
boori, i lii fɛɛ ɔ pɔrɔ mɔ dandan gyan gifolɛ
so.
26 Nyamesɛ ɔbono, mɔ, ɔ kya nu me-ilaa
tɔgɛsɛ idɛ ne ɔ mɛŋ kya wɔra imɔ so ilaa
mɔ, kaasɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔnyen ɔbono oŋ nyi
ɔlaako ne o yii obu gyan' daa giŋɛsii so mɔ.
Ɔ mɛŋ kuru gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ gɛten.
27 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, nyangbon de afuu belɛ
a baa da, ne ibon i bɔla baa da de obu mɔ.
Obu mɔ yii daa giŋɛsii so so mɔ, ɔ tɔrɔ daa
wurum!”
28 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛana ta mɔ,
mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ i wɔra sakpii ɔbono o
nu imɔ mɔ giyan.
29 I lii fɛɛ mɛ nu mɔ-anyiilebi mɔ, mɛ
wolaa wu yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ
gɛnen ilaa nyiilesɛ mɔ. I mɛŋ gyɛ gɛnen

ne mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya nyiile ilaa ne.

8

Yesu Gi Kyɛ Okononbu Ɔko

1 Yesu gi nyiile asa ilaa mɔ ta mɔ, mɔ-rɛ sakpii belɛ ɔbono o buu mɔ mɔ mɛ kpelegɛ lii gibii mɔ so mɛ kya ba.
2 Nfono mɔ okononbu ɔko gi lii tu mɔ. Okononbu mɔ gi kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ, ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Me-wura, nengyene i gyɛ fo-gɛlaarɛ dɔ mɔ, fo laa taalɛ kyɛ me.”
3 Ɔ kolɛ Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa kpaa yii mɔ, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “I gyɛ me-gɛlaarɛ; fo-gilɔ mɔ gi' ta.” Ayaa abono so mɔ, okononbu mɔ alɔtɔ mɔ a ta, ne
4 Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Gɛŋ sa fo' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ me ne n kyɛ fo. Naa kpaa wɔra nbara ilaa ibono Mosisi gi yela sa okononbu kamaasɛ ɔbono mɔ-gilɔ gi ta mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fo laa kperɛ fo-nyoro kpaa nyiile Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo de ɔ' kerɛ fo-nyoro pɛwu gyan'. Ɔ laa wu yɛɛ fo-gilɔ mɔ gi ta, de fo' kyu fo-afaala kyu sa mɔ de o' kyu lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ sa fo. Imɔ ne nan yɛgɛ asa mɛ' bii yɛɛ fo-alɔtɔ mɔ a ta gɛsintin.”

Yesu Gi Kyɛ Asogya Ɔbelɛnsɛ Ɔko Dega

5 Yesu gi kyon kpe Kapɛɛniyon. Ɔ loo nno mɔ, Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ ɔko gi lii kpaa gyangara mɔ ne ɔ kolɛ mɔ
6 yɛɛ, “Me-wura, me-dega dɛ me-gɛten dɔ, ɔ kya lɔ ibono i bo lon. Nfono ɔ kpɛ ɔ dɛ mɔ ne ɔ dɛ. Ɔ tansi ɔ kya yiyɛɛ. Imɔso gyan' me-giwoo.”
7 Yesu gi kyule sa mɔ yɛɛ, “Nan kpaa kyɛ mɔ sa fo.”
8 Yesu gi tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, “Me-wura, me ɔdɛ meŋ kaaborɛ ibono fo' kpe me-gɛten dɔ. Fo kpɛ nyɛ lɛɛ gɛnɔ mɔ, me-dega mɔ gilɔ mɔ gi laa ta.
9 Me gbaa-gbaa kee n gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono n bo abelɛnsɛ ako gɛsɛ. Ne n' bo abono, mɔ, mɛ bo me gɛsɛ mɔ. Nengyene nɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘fo ɔdɛ, kpe faa’ mɔ, kaasɛ mɔ laa kpe, abɛɛ n' tɔgɛ yɛɛ, ‘fo ɔdɛ, ba gɛrɛ’ mɔ, kaasɛ mɔ laa ba. Nengyene nɛ tɔgɛ me-dega yɛɛ ‘wɔra idɛ!’ mɔ, imɔ ne ɔ laa wɔra.”
10 Yesu gi nu ɔbelɛnsɛ mɔ ilaa tɔgɛsɛ mɔ mɔ, i dɛ mɔ-gɛnɔ gikyɔ. Nfono ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa sakpii ɔbono o buu mɔ mɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, ba-a aye Isirale awura mɔ dɔ gbaa, meŋ wu nyamesɛ ɔbono ɔ bo gisɔɔgyi belɛ gidɛ ɔnan sa me fɛɛ Rom ɔbelɛnsɛ baarɛ.
11 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ gɛkaako mɔ asa sakyɔ mɛ laa lii nsinkpan kpɛi-kpɛi so baa nyɛ ikyenaten Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ taa aye-Isirale awura ako yɛgɛ. Gɛnen asa abono mɔmɔ-rɛ aye-naanaana Aberaham de Ayisiki de Gyeekɔpo mɛ laa wɔra abaa gyi.
12 I san aye Isirale awura abono nkana Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ gɛ gyɛ aye-lɛɛ mɔ, aye dɔ abono mɛŋ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ berɛ, Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔmɔ lii mɔ asɛ kyu kpaa too wɔra nfono i tansi i bo gibiri mɔ. Gɛnen gibiri gibono dɔ mɔ osulon de anɛbi giwɛ ne n bo nno.”
13 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa asogya ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Naa fo kya kpe. I' wɔra sa fo fɛɛ gɛnɔɔbono fo sɔɔ me gyi faa.” Gɛnen owi ɔbono dɔ gbaa-gbaa mɔ, mɔ-dega mɔ gi nyɛ alanfiya mɔ-gɛten dɔ.

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Sakyɔ

14 Yesu gi naa kpe Piita gɛwi. Ɔ loo gɛten mɔ dɔ mɔ, o wu Piita mɔ-saa kyiisɛ dɛ ɔ kya lɔ ɔkyagyii,
15 ne Yesu gi yii mɔ. O yii mɔ mɔ, ɔkyagyii mɔ gi taa mɔ yɛgɛ, ne ɔ taalɛ kii koso keda mɔ-gisafo.
16 Imɔ gɛdɔɔdɛ mɔ asa mɛ kyu alɔbo de asa sakyɔ abono ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i tɛ mɔmɔ so mɔ kyu ba Yesu asɛ. Yesu gi kpɛ lɛɛ gɛnɔ daa ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i koso mɔmɔ so. Ɔ kyɛ asa abono mɛ kya lɔ mɔ pɛwu kee.
17 Yesu gi wɔra gɛnen ilaa idɛ mɔ, i kyena de ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi wolaa tɔgɛ lii mɔ so mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

“Ibono a gyɛ nbaari so mɔ,
o kyu imɔ yɛɛ mɔ-nyoro ne i gyɛ.
Ne ɔ kyɛ aye-alɔtɔ sa aye.”

Asa Ako Mɛ Kolɛ Yesu Yɛɛ Mɛ Laa Buu Mɔ

18 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ bo Galeli ɔbon belɛ mɔ asɛ, ne Yesu gi wu yɛɛ sakpii mɔ gi kyaabɔɔ mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “A' fara kpe gibenbɛ.”
19 Mɛ kya laarɛ mɛ' kyon mɔ, Gyuda awura nbara ɔŋmarasɛbo ɔko gi ba Yesu asɛ, ne ɔ kolɛ Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, nan buu fo kpe gɛten kamaasɛ gɛbono fo kya kpe mɔ.”
20 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Agbowugbowu gbaa mɛ bo ibɔ dɛsɛ, ne nbuii mɛ bo asisaa. Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ berɛ, meŋ bo me-gimu okunten.”
21 Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko berɛ gi kolɛ mɔ yɛɛ, “Me-wura, yɛgɛ me n' kpaa pule me-sɛ pɛi de n' lɔɔ baa buu fo.”
22 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo berɛ, baa buu me daa de asa abono Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ ilaa iŋ fɛ ɔmɔ-giso mɔ mɛ' pule abara.”

Yesu Gi Yɛgɛ Afuu A Taa Gida Yɛgɛ

23 Yesu gi dii loo gikolii dɔ mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ, ne mɛ kyon.
24 Mɛ kpaa fo nkyu mɔ nsana gɛtɛɛko
mɔ de-e, afuu belɛ ako a tigi, a kya da
ginyadon so. I yɛgɛ nkyu gi kya loo gikolii
mɔ dɔ. Gɛnen aberɛ abono mɔ Yesu berɛ
gi dɛ ginsi gidɛ.
25 Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ da mɔ
kyingi, ne mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Aye-wura,
mɔlɛgɛ aye! A kya laarɛ de a' sii."
26 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "O, fɛye asa adɛ!
Menɛ n wɔra ne i bo fɛye gifuu gɛnen?
Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me mɔ pɛwu ne?"
Nfono ne ɔ koso ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ a'
taa gida yɛgɛ de nkyu mɔ, mɔ, gi' wɔra
bɔyin. Nfono mɔ, ilaa kamaasɛ i sii faa
kurun.
27 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, i
wɔra mɔmɔ giyan. Mɛ san ma-a taasɛ
abara yɛɛ, "Menɛ nyamesɛ ɔnan ne? Kerɛ,
afuu de nkyu gbaa gi kya nu mɔ-gɛdɛ."

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Anyen Anyɔ Ako So

28 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
fara nkyu kpe gibenbɛ Gadara awura
gɛsinkpan so. Ɔ fo nno mɔ, anyen anyɔ
ako mɛ lii ibuni opuleten baa gyangara
mɔ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i tɛ
mɔmɔ so, i kya yɛgɛ mɛ kya tansi wɔra asa
abono mɛ kya kyu de nno mɔ anyanyan.
Imɔso asa mɛ selɛ de mɛ' kyu de ɔkpa
ɔbono.
29 Anyen anyɔ adɛ mɛ wu Yesu mɔ,
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ
mɔmɔ so mɔ i kpen ken-ken taasɛ Yesu
yɛɛ, "Wurubuaarɛ mɔ-bi, aye-rɛ fo menɛ
asɛ? Fo ba de fo' baa wɔra aye-awɔrɔfɔɔ
pɛi de Wurubuaarɛ gisobiidɛ owi mɔ ɔ' lɔɔ
fo abɛɛ?"
30 Aberɛ abono mɔ, akuuri gikpen belɛ
giko gi yelɛ gi kya gyi sindi nfono.
31 Imɔso ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
ibono i tɛ anyen mɔ so mɔ i kolɛ Yesu yɛɛ,
"Nengyene fo laa gya aye koso mɔ, yɛgɛ a'
kpaa kyena akuuri gikpen gidɛ so."
32 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fɛ' koso naa."
Imɔso ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi mɔ i
koso anyen mɔ so kpaa kyena akuuri mɔ
so. Ayaa abono so mɔ, akuuri gikpen mɔ
pɛwu gi selɛ kpelegɛ de ogee kpaa loo ɔbon
dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.
33 Anyen abono mɛ kya kerɛ akuuri mɔ
so mɔ, mɛ selɛ kpe nten dɔ kpaa tɔgɛ ilaa
ibono i ba mɔmɔ-akuuri mɔ so de ilaa
ibono Yesu gi wɔra sa anyen anyɔ mɔ pɛwu
sa asa.
34 Ɔsowolɛ mɔ so asa mɛ nu gɛnen mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ lii baa kerɛ Yesu. Mɛ wu
mɔ mɔ, mɛ dɛ mɔ giserɛ yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-
gɛsinkpan so.

9

Yesu Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

1 Yesu gi dii loo gikolii mɔ dɔ kii fara
ɔbon mɔ kpe ɔsowolɛ ɔbono so ɔ tɛ mɔ.
2 Yesu bo nno mɔ, asa ako mɛ sola
ɔtɛgɛsɛ ɔko de gifengen kyu bara mɔ yɛɛ
ɔ' kyɛ mɔ. Yesu gi wu yɛɛ asa adɛ mɛ sɔɔ
mɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ mɔ,
ɔ tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, "Me-bi, yɛgɛ fo-
gisen gi' tɔrɔ fo. Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn
ibono fo wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyu kyɛɛ
fo."
3 Nfono mɔ Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ-nyoro
yɛɛ, "Ɔnyen baarɛ kya tɔngɛ fɛɛ mɔ ne n
gyɛ Wurubuaarɛ!"
4 Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Imɔso ɔ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra so ne fɛ
kya sa gɛnen nwɔnsa nyɛnyɛn ndɛ?
5 Nan tɔgɛ ilaa inyɔ sa ɔtɛgɛsɛ baarɛ.
Giko ne n gyɛ yɛɛ,
'Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn ibono fo wɔra
Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.'
Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Koso de fo' naa.'
Imɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ ne fɛ laa wu de fɛye-
ansi?
6 N kya laarɛ de fɛ' nyɛ bii yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa
gɛsinkpan so de n' kyu asa ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ
mɔmɔ." Gɛnen so mɔ o kisee tɔgɛ sa
ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, "Koso puru fo-gifengen de
fo' naa kpe gɛwi."
7 Gɛsintin mɔ, ɔtɛgɛsɛ mɔ gi koso, ne ɔ naa
kyon kpe mɔ-gɛwi.
8 Sakpii mɔ gi wu gɛnen mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ
ne mɛ yen Wurubuaarɛ yɛɛ o kyu gɛnen
ɔlon baarɛ ɔnan kyu sa nyamesɛ.

Yesu Gi Terɛ Matiyu Yɛɛ Ɔ' Wɔra Mɔ-Ɔkasɛbo

9 Yesu gi lii nfono ɔ kya kpe mɔ, o wu
ɔnyen ɔko tɛ mɔ-gɛsun ɔwɔraten. Mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Matiyu. Gɛnen Matiyu mɔ gyɛ
daa lɛnpoo sɔɔbo. Yesu gi wu mɔ gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Baa buu me de fo'
wɔra me-ɔkasɛbo." Gɛsintin mɔ, Matiyu gi
koso buu mɔ.
10 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kpe Matiyu gɛwi. Mɛ tɛ mɛ
kya gyi mɔ, lɛnpoo asɔɔbo abono Gyuda
awura asɛ mɔ mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn mɔ
de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ sakyɔ mɛ
baa tu mɔmɔ, ne mɔmɔ-rɛ mɔmɔ mɛ wɔra
abaa gyi dabɔlɛ.
11 Farasii awura mɔ mɛ wu gɛnen mɔ,
mɛ baa taasɛ Yesu akasɛbo mɔ yɛɛ, "Menɛ
n wɔra so ne fɛye-ɔbelɛnsɛ kya wɔra abaa
gyi de lɛnpoo asɔɔbo de ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo sɛnsɛ daa?"

12 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ sa
Farasii awura mɔ yɛɛ, "Fɛɛ gɛnɔɔbono
ɔlɔbo tiri ɔkyɛbo mɔ, gɛnen kee ne ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɛ tiri me ne. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ bo alanfiya mɔ ne n tiri ɔkyɛbo.
13 Mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono nan baa tɔgɛ
faa yela Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ
yɛɛ,
'Me, Wurubuaarɛ, n kya laarɛ fɛ' su asa
gitolon daa;
i mɛŋ gyɛ asunbi abono fɛ laa lɛɛ sa
me mɔ
ne n' kya laarɛ.'
Fɛ' nu gɛnen ilaa idɛ, fɛ' kasɛ imɔ gɛsɛ, de
fɛ' bii yɛɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne nɛ ba
de n' baa tɔgɛ yɛɛ mɛ' wɔra me-akasɛbo.
I mɛŋ gyɛ abono mɛ nyi yɛɛ mɛ ti mɛ gyɛ
gɛsintin awura mɔ."

Ako Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa Kyu Lii Nnɔ Giŋminde So

14 Nfono mɔ Gyɔn ɔbono ɔ gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ akasɛbo ako mɛ
ba Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye-rɛ
Farasii awura a kya ŋminde nnɔ. Ne menɛ
n wɔra ne fo-lɛɛ akasɛbo mɔ berɛ mɛŋ kya
ŋminde nnɔ daa?"
15 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ,
"I mɛŋ gyɛ aberɛ adɛ ne mɛ laa wɔra
gɛnen. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda
awura a kya kpii ɔkyii mɔ. A' kyu yɛɛ
me ne n gyɛ ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ. Me-
kyɛmenɛana mɛ ba me asɛ a san a kya gyi
ɔkon mɔ, i laa sa de mɛ' bɔɔda? Kuaa. I laa
baa fo owi ɔko mɔ, i laa baa puru ɔkyiifɔ
mɔ kuli mɔ lii mɔ-kyɛmenɛana mɔ asɛ. Lii
gɛnen owi ɔbono kyu kyon mɔ, i laa sa de
mɛ' ŋminde nnɔ kon."

Akyenabi Pobɔrɔ Abono Yesu Gi Bara Mɔ Gikpalɛ

16 Yesu gi kii da mɔmɔ gikpalɛ kyu nyiile
yɛɛ mɔ berɛ ɔ bara akyenabi pobɔrɔ. Ɔ da
gikpalɛ mɔ yɛɛ, "Nengyene gikuru dedaa
gi tɛɛ mɔ, mɛŋ kya kyu gikuru pobɔrɔ
gipanan kyu baa tii ɔtɛɛten mɔ. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, gikuru pobɔrɔ mɔ gɛten i laa
kyigi lɛɛ de i' wɔra ɔbɔ belɛ nyɛ ibono i
wolaa tɛɛ mɔ.
17 A' kii laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono mɛ kya
kyu nta kyu wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ de a'
kerɛ. Ɔko maŋ kyule kyu nta pobɔrɔ kyu
wɔra nta ɔwɔraten iwolɛ dedaa dɔ. Ɔbono
ɔ wɔra gɛnen mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ.
Nta mɔ gi laa paadɛ nta ɔwɔraten iwolɛ
mɔ de nta mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ,
mɔ, kee i' nyida. Mɛ kya kyu nta pobɔrɔ
kyu wɔra daa nta ɔwɔraten iwolɛ pobɔrɔ
dɔ. Gɛnen ne mɛ laa kerɛ nta mɔ nmɔ-rɛ
nmɔ-iwɔraten mɔ pɛwu so ne i maŋ gyi
gyɛrɛbi."

Yesu Gi Kyingi Gɛbolonbubii Gɛko Ne Ɔ Kyɛ Ɔkyii Ɔko

18 Yesu san ɔ kya tɔngɛ de mɔmɔ mɔ,
Gyuda awura ɔbelɛnsɛ ɔko gi baa ŋmii mɔ-
ayaa dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, "Me-bi kyiisɛ gi kpɛ
wu' ayaa adɛ so ne. Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
fo kpe ne fo kpaa kyu fo-abaa gyan' mɔ so
mɔ, ɔ laa kyingi."
19 Yesu gi nu ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ, ne mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ koso buu mɔ.
20 Mɛ kya kpe mɔ, ɔkyii ɔko gi naa de
Yesu gɛmara-gɛmara, ne ɔ kpaa yii Yesu
gɛgbɛ ginɛbi. I kya da de gɛnen ɔkyii
ɔbono mɔ, imɔ-nsi gudu nnyɔ ne.
21 Pɛi ne ɔ laa yii Yesu gɛgbɛ mɔ gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Me-gibaa gi
taa kpɛ nyɛ yii mɔ-gɛgbɛ mɔ, n nyi ibono i
laa kyɛ me."
22 O yii gɛgbɛ mɔ gɛnen mɔ, Yesu gi kisee
kerɛ. O wu mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-
bi, yɛgɛ fo-gisen gi tɔrɔ fo! Gisɔɔgyi gibono
fo bo sa me mɔ ne nan kyɛ fo." Ayaa abono
so mɔ, ɔkyii mɔ gilɔ mɔ gi ta.
23 Yesu gi kyon kpaa loo Gyuda awura
ɔbelɛnsɛ mɔ gɛten dɔ nfono gɛbii kyiisɛ mɔ
gɛ wu' mɔ. O wu gɛnɔɔbono ilon abiibo de
asa abono mɛ ba gɛli mɔ mɛ kya saawo mɛ
kya wɔra ɔlanba mɔ,
24 ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ɔkamaasɛ ɔ' lii
gɛrɛ! Gɛbii mɔ gɛŋ wu'. Gɛ dɛ daa." Ɔ
tɔgɛ yɛɛ gɛbii mɔ gɛŋ wu' mɔ, mɛ kyu mɔ
ŋmasɛ daa.
25 Yesu gi gya mɔmɔ lii mɔ, ɔ loo obu
ɔbono dɔ obuni mɔ dɛ mɔ. Ɔ kpaa keda
mɔ gibaa dɔ, ne o kyingi koso yelɛ.
26 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyingi gɛbii mɔ mɔ
i nu gyan' de gɛnen gɛsinkpan gɛbono so
pɛwu.

Yesu Gi Kyɛ Agyaatanbo Anyɔ Ako

27 Yesu gi lii gɛten mɔ dɔ ɔ kya kyon mɔ,
agyaatanbo anyɔ ako mɛ buu mɔ gɛmara-
gɛmara mɛ kya kpen mɔ yɛɛ, "Wura
Deefidi ɔnaanabi, su aye so!"
28 Yesu gi loo gɛten gɛbono dɔ ɔ bo mɔ,
agyaatanbo mɔ mɛ naa kpaa tu mɔ nno.
Ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ sɔɔ gyi yɛɛ nan taalɛ
bugi fɛye-ansi adɛ sa fɛye?" Mɛ kyule yɛɛ,
"Ɛɛn, aye-wura."
29 Nfono ne Yesu gi kyu mɔ-abaa gyan
mɔmɔ-ansi mɔ so, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I' wɔra
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ sɔɔ me gyi mɔ sa fɛye."
30 Nfono mɔ, mɔmɔ-ansi mɔ a bugi, ne
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnsipɛɛrɛ so yɛɛ,
"Fɛ mɛŋ sa fɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ me
ne n kyɛ fɛye."
31 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɛ lii mɔ asɛ mɔ,
mɛ naa kpaa tɔgɛ ibono ɔ wɔra sa mɔmɔ
mɔ sa asa gɛnen gɛsinkpan gɛbono gɛten
kamaasɛ.

Yesu Gi Kyɛ Omuumuu

32 Abono nkana mɛ gyɛ agyaatanbo mɔ
mɛ kya lii Yesu asɛ mɔ, asa ako mɛ kyu
ɔnyen ɔko bara Yesu yɛɛ ɔ' kyɛ mɔ. Ɔ mɛŋ
kya tɔngɛ, i kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu tɛ mɔ so.
33 Yesu gi kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ lii ɔnyen mɔ so, ne ɔ taalɛ ɔ kya tɔngɛ.
Sakpii ɔbono ɔ yelɛ nfono mɔ gi wu gɛnen
mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan, mɛ san tɔgɛ yɛɛ,
"A mɛŋ ti wu gɛnen ilaa idɛ ɔnan Isirale
gɛsinkpan gɛdɛ so kerɛ."
34 Farasii gikpen mɔ dɔ awura berɛ, mɛ
kya tɔgɛ daa yɛɛ, "Ilaa nyɛnyɛn oduduu
pɛwu gɛmu mɔ ne n kya sa Yesu ɔlon.
Imɔso ne ɔ kya taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu koso asa so gɛnen."

Yesu Gi Su Asa So

35 Yesu gi naa de isowolɛ belɛ-belɛ
de iburu-buru ibono i kyaabɔɔ gɛnen
gɛsinkpan gɛbono so mɔ pɛwu. Ɔ naa
Gyuda awura akyangbon dɔ ɔ kya nyiile
asa Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi
mɔ so ilaa. Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ ne ɔ dɛ ɔ naa gɛnen, ne ɔ kya kyɛ asa
alɔbi kpɛi-kpɛi kamaasɛ.
36 Yesu gi wu sakpii belɛ ɔbono ɔ kya
kyena ba mɔ asɛ mɔ, mɔmɔ-ilaa i wɔra mɔ
ayen. I lii fɛɛ ilaa kpɛi-kpɛi i kya nyala
mɔmɔ, ne mɛ mɛŋ nyi gɛnɔɔbono mɛ laa
wɔra de i' mɔlɛgɛ mɔmɔ mɔ. Mɛ wɔra fɛɛ
isandɛ ibono mɛŋ bo ɔkparɛbo mɔ.
37 Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Asa abono i kaaborɛ mɛ' nu
Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ mɛ dɛ
fɛɛ ɔmɔlɔgɔ ne n pɛɛrɛ ndɔɔ belɛ nko dɔ.
Akɛbibo mɔ, mɔ, mɛŋ kyɔ sa ndɔɔ wura
mɔ.
38 Imɔso fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ gyɛ Ndɔɔ Wura mɔ yɛɛ mɔ gbaa-
gbaa o' kyu abono mɛ laa kɛbi ɔmɔlɔgɔ mɔ
ba mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ."

10

Yesu Gi Sun Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ Mɔ

1 Yesu gi terɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ
ba mɔ asɛ, ne ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ
gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso
asa so. Gɛnen ɔlon mɔ laa yɛgɛ mɛ laa
taalɛ kyɛ asa alɔtɔ kpɛi-kpɛi kamaasɛ kee.
2 Gɛnen asa gudu anyɔ abono ne n wɔra
mɔ-isɔɔ. Mɔmɔ ne n gyɛ
Simon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko
kee yɛɛ Piita mɔ,
de Simon mɔ-tedɛ Andiru,
Gyeemesi de mɔ-tedɛ Gyɔn, Sɛbedi mɔ-
biana;
3 Filipo de Batolomiyu,
Tomaasɛ de Matiyu ɔbono nkana ɔ kya sɔɔ
lɛnpoo mɔ,
Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi, de Taadiyusɛ,
4 Simon ɔbono ɔŋ kya kyule mɔ-ɔsowolɛ so
mɔ,
de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ ɔbono gɛmara-
gɛmara ɔ fɛ Yesu sa mɔ-akyobo mɔ.
5 Yesu gi keda mɔ-isɔɔ gudu anyɔ adɛ
sun. Ɔ laa sun mɔmɔ mɔ, ɔ ka sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛŋ sa fɛ' kpe de asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ gibaafon, ne fɛŋ sa
fɛ' loo Samariya awura isowolɛ iko so.
6 Fɛ' kpe daa Isirale awura wolɛ asɛ. Mɛ
dɛ fɛɛ isandɛ ibono i fuɛ mɔ.
7 Fɛ naa mɔ, fɛ' tɔgɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ,
'Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
a kya laarɛ a' ba asa dɔ kon.'
8 Fɛ' kyɛ abono mɛ kya lɔ mɔ, de fɛ'
kyingi asa abono fɛ wu mɛ wu' mɔ. Fɛ'
kyɛ ikononbu de fɛ' kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi asa so. Nɛ kyu gɛnen
ɔlon baarɛ kyɛɛ fɛye; fɛye kee fɛ kyɛ asa
mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ mɔmɔ.
9 Fɛ mɛŋ' kyu aterenbi ne n gyɛ aterenbi
wɔra fɛye-igo ibɔ dɔ.
10 Fɛ mɛŋ' puru ba-a atɔ ɔwɔraten
abɛɛ gɛgbɛ giwɔra nyɔsɛ. Fɛ mɛŋ' puru
ayaawolɛ abɛɛ ɔyii tugɛsɛ keda. Gɛsun
ɔwɔrabo gi kaaborɛ ɔ' nyɛ mɛ' kerɛ mɔ so.
11 "Ɔsowolɛ kamaasɛ ɔbono so fɛ laa loo
mɔ, fɛ' laarɛ ɔbono asa mɛ kya buu mɔ mɔ
de fɛ' kpaa loo mɔ asɛ. Fɛ' kyena mɔ asɛ
kaaborɛ fɛ laa lii gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so.
12 Gɛten gɛbono dɔ fɛ laa sogɛ gɛnen mɔ,
fɛ loo mɔ, fɛ' faala gɛmɔ dɔ asa.
13 Nengyene gisen yuuli gi kaaborɛ
mɔmɔ mɔ, gisen yuuli gi laa wɔra mɔmɔ-
lɛɛ. Ne gisen yuuli giŋ kaaborɛ ɔmɔ mɔ, gi
laa kii ba fɛye asɛ.
14 Nfono fɛ loo ne nno asa mɛ kine mɛ
mɛŋ sɔɔ fɛye abaa anyɔ abɛɛ mɛ mɛŋ nu
fɛye asɛ mɔ, fɛ lii ɔsowolɛ mɔ so abɛɛ gɛten
gɛbono dɔ mɔ, fɛ' kpiisi mɔmɔ-ɔsowolɛ so
abɛɛ mɔmɔ-gɛten dɔ isɛ ibono i yii fɛye-
ayaa mɔ yela mɔmɔ.
15 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ gɛkɛ
gɛbono Wurubuaarɛ laa biidɛ asa pɛwu
giso mɔ, gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so asa-lɛɛ
gisobiidɛ gi laa nyaakyɔ don Sodom de
Gomora isowolɛ so awura-lɛɛ mɔ.
16 "Fɛ' nu yɛɛ n kya sun fɛye fɛɛ
nsandɛbii ne n kya kpe agbowugbowu dɔ.
Imɔso fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ' wɔra
fɛye-nyoro faa dolon-n fɛɛ abonbuɛ.
17 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so de asa abono n
kya sun fɛye mɔmɔ asɛ mɔ. Mɔmɔ dɔ ako
mɛ laa kparɛ fɛye kpe nbɛlɛ agyibo asɛ de
mɛ' taa fɛye awulibi mɔmɔ-akyangbon dɔ.
18 Me so mɔ, mɛ laa biidɛ fɛye ako kpe
abɛyin abelɛnsɛ de awura-awura ansi dɔ.
Mɛ kyu fɛye kpe gɛnen mɔ, i laa bugi ɔkpa
sa fɛye de fɛ' nyɛ tɔgɛ me-ilaa sa mɔmɔ-rɛ
gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi.
19 Mɛ keda fɛye mɔ, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
i' wɔra fɛye gɛwɔnsa yɛɛ fafaanan ne i

kaaborɛ fɛ' kpaa tɔgɛ abɛɛ ilaa idɛ ne fɛ
laa tɔgɛ nbɛlɛ nbono dɔ ne. Owi mɔ gi fo
mɔ, Wurubuaarɛ laa sa fɛye ilaa ibono i
kaaborɛ fɛ' tɔgɛ mɔ.
20 I kya nyiile yɛɛ iŋ gyɛ fɛye gbaa-
gbaa ne nan tɔngɛ fɛye-gibaa so. Fɛye-sɛ
Wurubuaarɛ Oduduu ne nan tɔngɛ naa de
fɛye so.
21 I laa ba yɛɛ fɛye dɔ ako fɛye-daana
abɛɛ fɛye-tedɛana gbaa mɛ laa fɛ fɛye sa
asa de mɛ' mɔɔ fɛye. Ɔsɛ laa kyu gɛnen
kee wɔra mɔ-bi. Ne gɛbii gɛ laa koso yelɛ
gɛmɔ-sɛ de gɛmɔ-nyi so de gɛ' yɛgɛ asa mɛ'
mɔɔ mɔmɔ.
22 Me so mɔ, ɔkamaasɛ laa kyo fɛye.
Ɔbono ɔ laa yelɛ mɔ-ayaa so ka gyan' me
so kpaa lii mɔ, Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ mɔ
de ɔ' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ.
23 Nengyene mɛ ka fɛye-ansi ɔsowolɛ ɔko
so mɔ, fɛ' selɛ kpe ɔsowolɛ banban so. N
kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ fɛ maŋ naa aye-
Isirale awura isowolɛ mɔ pɛwu so gyan'
pɛi ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ,
nan kii ba gɛsinkpan so.
24 "Ilaa ɔkasɛbo maŋ taalɛ don mɔ-
onyiilebo, ne dega maŋ taalɛ don mɔ-wura.
25 Nengyene fo gyɛ ɔkasɛbo ne ilaa ibono
asa mɛ dɛ mɛ kya wɔra fo-onyiilebo mɔ mɛ
dɛ ma-a wɔra fo kee mɔ, bii yɛɛ gɛnen ne
i kaaborɛ i' ba ne. Nengyene fo gyɛ dega
ne mɛ dɛ ilaa ibono mɛ kya wɔra fo-wura
mɔ ma-a wɔra fo mɔ, bii yɛɛ gɛnen ne i
kaaborɛ i' ba ne. Nengyene asa mɛ terɛ me
ɔbono n gyɛ gɛten wura mɔ yɛɛ Besibuli,
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, me-adɛ ne
mɛ laa yɛgɛ? Mɔmɔ-lɛɛ asebi a laa don me-
lɛɛ adɛ gbaa.
26 "Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ anyamesɛ.
Sɛi mɛŋ bo no i ŋara yɛɛ i maŋ lii gifuli,
abɛɛ ilaa iko i bo asiiri dɔ yɛɛ i maŋ lii
gɛwi.
27 Imɔso ilaa ibono n kya tɔgɛ fɛye gɛnyɛ
mɔ, fɛ' tɔgɛ sa asa owi kenken, ne ilaa
ibono n kya tɔgɛ fɛye adɛɛdɛɛ dɔ aye-wolɛ
mɔ, fɛ' liirɛ imɔ da gikpengboo.
28 Fɛŋ sa fɛ' selɛ abono mɛ laa mɔɔ
nyamesɛ nyoro gibi mɔ wolɛ ne mɛ maŋ
taalɛ nyida mɔ-oduduu bɔla mɔ. Fɛ' selɛ
daa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ laa taalɛ kyu
fɛye too wɔra ɔgya dɔ fɛye-lɛwu gɛmara de
i' nyida fɛye-nyoro de oduduu pɛwu mɔ.
29 Abonbuɛ abono mɛ kya fɛ mɔmɔ anyɔ
aterenbi gibi kolon daa mɔ gbaa, fɛye-sɛ
Wurubuaarɛ nyi mɔmɔ pɛwu so. Mɔmɔ
dɔ ɔkolon mɛŋ kya wu' yɛɛ ɔ mɛŋ nyi mɔ
so.
30 Ne fɛye mɔ de-e? Wurubuaarɛ nyi
dabɔlɛ fɛye-gimu dɔ iman gɛgyɔnɔ gbaa.
31 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu. Fɛ tiri
sa Wurubuaarɛ gikyɔ don gɛnen abonbuɛ
abono gikpadɔ gifonɛɛ-gifonɛɛ.
32 "Ɔbono ɔ yelɛ asa dɔ tɔgɛ yɛɛ me ne n
gyɛ mɔ-wura mɔ, gɛnen ne me kee nan lɛɛ
tɔgɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ ansi dɔ yɛɛ ɔ gyɛ me-sonbo.
33 Ne ɔbono, mɔ, o kine me sansana yɛɛ
meŋ gyɛ mɔ-wura mɔ, gɛnen ne me kee
nan kine mɔ me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo soso mɔ ansi dɔ yɛɛ meŋ nyi mɔ.
34 "Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ nɛ ba gɛsinkpan so
faa mɔ, i laa yɛgɛ asa mɛ' nyɛ gisen yuuli
kyu kyena de abara. Me-giba mɔ gi laa
baragɛ asa abono mɛ kya nu me-gɛdɛ mɔ
lii abono mɛŋ kya nu me-gɛdɛ mɔ dɔ.
35 Ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɛ maŋ nu abara
asɛ.
Ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-nyi mɛ maŋ nu abara asɛ.
Ne ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-saa kyiisɛ mɛ maŋ nu
abara asɛ.
36 Asa abono mɛ laa kyo fɛye gikyɔ mɔ mɛ
laa lii daa fɛye-giyaa dɔ.
37 "Fo ɔbono fo kya laarɛ fo-sɛ abɛɛ fo-
nyi ilaa don gɛnɔɔbono fo kya laarɛ me-
ilaa mɔ, foŋ kaaborɛ fo' wɔra me-ɔkasɛbo.
Fo ɔbono fo kya laarɛ fo-bi nyensɛ abɛɛ fo-
bi kyiisɛ ilaa don me-lɛɛ mɔ, foŋ kaaborɛ
fo' wɔra me-ɔkasɛbo.
38 Ne fo ɔbono fo maŋ kyule wu
awɔrɔfɔɔ me so de fo' kasɛ me-gidebi, ba-a
mɛ laa da fo-aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ ne fo
maŋ kyule gɛnen mɔ, foŋ kaaborɛ fo' wɔra
me-ɔkasɛbo.
39 Fo ɔbono fo kya kɔrɔsɛ fo-nkpa fii yela
fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan mɔ gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono,
mɔ, kyu lii me so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa
mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
40 "Isa ɔbono ɔ sɔɔ fɛye abaa anyɔ mɔ,
me ne ɔ sɔɔ abaa anyɔ gɛnen. Ne ɔbono ɔ
sɔɔ me abaa anyɔ mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono
o sun me mɔ kee ne ɔ sɔɔ gɛnen.
41 Ɔbono o wu Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo bii, ne gɛnen so ne ɔ sɔɔ mɔ abaa
anyɔ mɔ, ɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ntɛɛla Wurubuaarɛ asɛ. Ɔbono
o wu bii yɛɛ ɔko kya gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ, ne gɛnen so ne ɔ sɔɔ mɔ
abaa anyɔ mɔ, ɔ laa nyɛ gɛsintin agyibo
ntɛɛla Wurubuaarɛ asɛ.
42 Ɔko gi wu nbii ndɛ dɔ gɛko bii yɛɛ
me-ɔkasɛbo ne ɔ gyɛ, ne gɛnen so ne ɔ
sa mɔ nkyu nunsɛ mɔ, n kya tɔgɛ fɛye
gɛsintin, kaasɛ mɔ maŋ wɔra imɔ too nkyu
dɔ. Wurubuaarɛ ntɛɛla gi dɛ sa mɔ."

11

Gyɔn Ɔbono Ɔ Gyere Asa Wurubuaarɛ Sagyere Mɔ

Gi Sun Asa Yesu Asɛ

1 Yesu gi ka mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ
ta mɔ, ɔ koso ɔ naa de isowolɛ kpɛi-kpɛi
ibono i bo gɛnen gɛsinkpan gɛbono so

mɔ ɔ kya nyiile asa ilaa ne ɔ kya tɔgɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ ɔ sa
mɔmɔ.
2 Yesu naa ɔ kya nyiile ilaa gɛnen mɔ,
Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ tii de obu, ne o nu
Yesu Kirisito ilaa wɔrasɛ mɔ so. Gɛnen so
mɔ o sun mɔ-lɛɛ akasɛbo ako Yesu asɛ
3 yɛɛ mɛ' kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n
gyɛ ɔmɔlɛgɛbo ɔbono a nu yɛɛ ɔ laa ba
mɔ abɛɛ a' kerɛ nyamesɛ banban ɔko kpɛi
ɔkpa daa?"
4 Gyɔn isɔɔ mɔ mɛ kpe kpaa taasɛ Yesu
gɛnen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ'
kpaa tɔgɛ ilaa kamaasɛ ibono fɛ baa nu de
fɛye-aso de ibono fɛ baa wu de fɛye-ansi n
kya wɔra faa sa mɔ.
5 Nɛ yɛgɛ agyaatanbo ansi a bugi,
ne ɔtɛgɛsɛana mɛ koso mɛ naa.
Nɛ yɛgɛ ikononbu alɔtɔ a ta,
ne isintiribu mɛ kya nu ilaa.
Nɛ kyingi abono mɛ wu' mɔ ako.
Ne nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa ayenbo.
6 Imɔso omudɛnsɛbo ne n gyɛ ɔbono mɔ-
gisɔɔgyi gi maŋ koso me so mɔ."

Yesu Gi Tɔgɛ Gyɔn Ilaa Sa Sakpii Mɔ

7 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ kya kii mɔ, Yesu
gi yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ Gyɔn ilaa ɔ kya sa
sakpii ɔbono ɔ bo mɔ asɛ nfono mɔ. Mɔ-
gɛtɔngɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ taasɛ sakpii mɔ yɛɛ,
"Owi ɔbono fɛ kpe Gyɔn asɛ gipen mɔ dɔ
kpaa nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ mɔ, menɛ isa
ɔnan ne fɛ kpaa kerɛ daa? Fɛ wu mɔ mɔ,
ɔ dɛ fɛɛ gifɛdaa ne afuu a kya da gimɔ a
kya kpe a kya ba abɛɛ?
8 Ne ɔŋ dɛ gɛnen mɔ, nnɛ ne ɔ dɛ? Fɛ wu
o bun gikuru dɛnsɛ? Kuaa, nkana akuru
dɛnsɛ abunbo ne fɛ kya laarɛ de fɛ' kpaa
kerɛ berɛ mɔ, ɔfaanan fɛ kpe daa awura-
awura nwi.
9 Imɔso fɛ kpe Gyɔn asɛ mɔ, menɛ
nyamesɛ ɔnan ne fɛ kpaa kerɛ daa? Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo abɛɛ? Ɛn, n kya
buu mi-i sa fɛye yɛɛ ɔ don Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo gbaa.
10 Gyɔn ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔsɔɔ
ɔbono mɛ ŋmarasɛ mɔ-ilaa yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ laa
sun mɔ de ɔ' gyangbara kpaa tɔgɛ sa
asa yɛɛ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-akyenabi gyoo me
ɔbono nan baa mɔlɛgɛ asa mɔ.
11 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ fɛye faa, iŋ
ti korogɛ nyamesɛ ɔbono ɔ don Gyɔn
baarɛ. Abono, mɔ, mɛ laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi lii nperɛ
kyu kyon mɔ, mɔmɔ dɔ ɔbono ɔŋ fo sɛi
gbaa mɔ, laa don Gyɔn.
12 Lii aberɛ abono Gyɔn gi yii gɛsɛ ɔ
kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ ɔ kya sa
asa baa lii de ndɛ mɔ, asa mɛ kya nyanga
ansi ma-a nyise de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. Gɛnsipɛɛrɛ
awura adɛ mɛ dɛ ansiɔlon mɛ kya nyɛ
gɛnen akyenabi abono.
13 Lii ko-o dedaa kyu baa lii Gyɔn
aberɛ adɛ mɔ, asa mɛ wolaa wu Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi abono so
ilaa tɔgɛ yela, ne mɛ ŋmarasɛ imɔ wɔra
Wurubuaarɛ nbara iwolɛ dɔ de mɔ-ikalan
atɔgɛbo iwolɛ dɔ.
14 N' tɔgɛ sa fɛye abono fɛ laa kyule
sɔɔ imɔ gyi mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko gi tɔgɛ yɛɛ 'Ilaagya laa kii ba'.
Gyɔn ne ɔ darɛ gɛnen.
15 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."
16 Yesu gi kii taasɛ sakpii mɔ yɛɛ,
"Menɛtɔ gbaa ne nan nyɛ kyu kɛserɛ de
ndɛ asa adɛ ne?" Yesu gi taasɛ gɛnen mɔ,
o kii lɛɛ gɛsɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, "Ndɛ asa
mɛ dɛ fɛɛ nbii ne n kpaa gyan' sansana
gɛtɛɛko. Mɛ gyan' gɛnen mɔ, mɛ kya tɔgɛ
mɛ kya sa abara
17 yɛɛ,
'A lan akɔrɛ ne a bii ilon sa fɛye mɔ, fɛ
kine, fɛŋ kyaa.
A kpen saawo bii lɛwu ilon de fɛ' saawo
mɔ, fɛ kine, fɛŋ saawo.' "
18 Yesu gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Gyɔn gi ba
gɛsinkpan so faa mɔ, ɔ kya ŋminde gɛnɔ
belen-belen ne ɔ mɛŋ kya nun nta. Imɔso
asa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, 'Ilaa nyɛnyɛn oduduu
ne n tɛ mɔ so.'
19 Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, mɔ,
nɛ ba gɛsinkpan so faa, n kya gyi n kya
nun. Imɔso asa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, 'Kerɛ,
ɔnyen baarɛ! Ogyibelɛbo de nta nunbo ne
ɔ gyɛ. Mɔ-kyɛmenɛana ne n gyɛ lɛnpoo
asɔɔbo abono mɛ kya kudi asa gyi mɔ
de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ.' Fɛŋ nu
ndɛ asa mɔ ilaa tɔgɛsɛ?" Ne Yesu gi kii
tɔgɛ bɔla yɛɛ, "Ilaa ibono nyamesɛ kya kyu
ɔlaako ginyi wɔra mɔ ne n kya nyiile yɛɛ
mɔ-ɔlaako ginyi mɔ gi boran."

Gisobiidɛ Gi Dɛ Gi Gyoo Isowolɛ Iko So Asa

20 Nfono mɔ Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ
isowolɛ iko so asa ilaa yɛɛ mɛ bo ilaa
nyɛnyɛn, yɛgɛ nkana o kyu Wurubuaarɛ
ɔlon kyu wɔra amunale ilaa gbaa'gbaa
gikyɔ ne mɛ mɛŋ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ de
mɛ' taa mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ.
21 Ɔ tɔgɛ yɛɛ, "O, Korasin ɔsowolɛ so
asa, fɛye laako! O, Bɛsayida ɔsowolɛ so
asa, fɛye laako! Nɛ kyu Wurubuaarɛ ɔlon
wɔra amunale ilaa gbaa'gbaa fɛye-isowolɛ
so ibono fɛ wu de ansi. Nengyene nkana
Taya de Sidon awura ne nen nyɛ me-
ilaa ibono wu gɛnen mɔ, ɔfaanan mɛ ti
wolaa taa mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ.
Nkana ɔfaanan mɛ kya bɔɔda kyena mɛ

kya pɛɛrɛ ansi lɛɛ nyiile Wurubuaarɛ yɛɛ
mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ.
22 N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ gɛkaabono Wu-
rubuaarɛ laa biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu giso
mɔ, fɛye-lɛɛ i laa wɔra nyɛnyɛn don Taya
de Sidon awura-lɛɛ.
23 Ne fɛye Kapɛɛniyon awura mɔ de-e?
Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyu fɛye kpe
mɔ asɛ? Kuaa, ɔ laa too fɛye wɔra daa ɔbɔ
dɔ nfono ɔ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
giso mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ. I lii fɛɛ nɛ
kyu Wurubuaarɛ ɔlon kyu wɔra amunale
ilaa gbaa'gbaa fɛye-ɔsowolɛ so ne fɛ wu de
fɛye-ansi. Nengyene nkana Sodom awura
ne nen nyɛ me-ilaa ibono wu gɛnen mɔ,
ɔfaanan mɔmɔ-ɔsowolɛ san o yii baa lii de
ndɛ.
24 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ gɛkaabono
Wurubuaarɛ laa biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu
giso mɔ, fɛye-lɛɛ i laa wɔra nyɛnyɛn don
Sodom awura-lɛɛ mɔ."

Yesu Yɛɛ Asa Mɛ' Ba Mɔ Asɛ De Mɛ' Nyɛ Nkyoola

25 Owi ɔbono Yesu san ɔ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ so ilaa ɔ
sa asa mɔ, Yesu gi faala Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Me-sɛ, soso de gɛsinkpan pɛwu Wura, n
kya faala fo yɛɛ fo kyu gɛnen ilaa idɛ ŋara
abono mɛ nyi ɔlaako mɔ de abono mɛ sɛɛ
mɔ, ne fo san lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile daa nbii
de asa abono mɛ mɛŋ nyi gisɛɛ mɔ.
26 Gɛsintin, me-sɛ. Imɔ ibono ne n wɔra
fo ɔbolɛ."
27 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Me-sɛ Wu-
rubuaarɛ gi kyu ilaa kamaasɛ wɔra me-
abaa dɔ. Ɔko mɛŋ bo no o nyi me,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, gɛnen mɔ, me-sɛ
Wurubuaarɛ wolɛ. Gɛnen kee ne ɔko mɛŋ
bo no o nyi Wurubuaarɛ, gɛnen mɔ, me
ɔbono n gyɛ mɔ-bi mɔ; me-rɛ asa abono n'
kya laarɛ de n' lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile ɔmɔ mɔ
wolɛ ne nan nyɛ bii mɔ.
28 "Fɛye abono pɛwu fɛye-gɛkyena dɔ
ilaa i bo ɔlon sa fɛye, ne i wɔra fɛɛ gɛsola
i kya nu fɛye mɔ, fɛ' ba me asɛ. Nan sɔɔ
fɛye de fɛ' kyoola.
29 Fɛ' nu me-gɛdɛ de fɛ' kasɛ me-gidebi.
Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛye-asen a laa kyena
fɛye gɛten kolon. I kya nyiile yɛɛ n gyɛ
nyamesɛ ɔbono n kya bara me-nyoro gɛsɛ,
ne n' pɔɔ lii me-gisen dɔ.
30 Me asɛ gɛkyena gɛŋ bo sen, ne gɛsola
gɛbono nan kyu sola fɛye mɔ gɛŋ bo
duduu."

12

Yesu Bo Ɔlon Gɛkɛ Kyoolasɛ So

1 Gɛnen nkɛ nbono dɔ imɔ gɛkɛ kyoolasɛ
gɛko mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
kya kpe gɛtɛɛko, ne mɛ baa loo awayu
ndɔɔ nko dɔ. Mɛ kya kyon mɔ, akon a
dɛ mɔ-akasɛbo mɔ, ne mɛ yii gɛsɛ mɛ kya
kyadɛ awayu mɔ, mɛ kya fɔlɔgɛ mɛ kya
wɛ.
2 Farasii gikpen mɔ dɔ ako mɛ wu mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Kerɛ, fo-
akasɛbo mɔ mɛ kya kyadɛ awayu adɛ faa,
gɛsun ne mɛ kya wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ
mɔ faa. Aye-nbara mɔ giŋ kya sa ɔkpa
gɛnen."
3 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ
nyi yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa gɛnen faa mɔ, imɔso
fɛŋ ti kalɛ Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana
ilaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ kerɛ? Mɛ
ŋmarasɛ nno yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, akon a
dɛ Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana.
4 Imɔso ɔ loo Wurubuaarɛ ɔson panpan
mɔ dɔ kpaa puru bodobodo ɔbono asa
mɛ kyu bara Wurubuaarɛ mɔ, ne o gyi
ne o kyu iko kee sa mɔ-nanboana mɔ.
Naafo aye-nbara mɔ giŋ kya sa ɔkpa yɛɛ fo
nyamesɛ giyan fo' nyɛ gyi gɛnen bodobodo
ɔbono, gɛnen mɔ, aye Gyuda awura asunbi
alɛɛbo wolɛ.
5 Ne fɛŋ ti kalɛ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
nfono mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ asunbi
alɛɛbo gɛsun wɔrasɛ ilaa mɔ? Nno i
kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo
mɔ mɛ bo mɔmɔ-gɛsun wɔrasɛ mɛ kya
wɔra Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ gɛkɛ
kyoolasɛ, ne Wurubuaarɛ mɛŋ kya kyu
imɔ yɛɛ mɛ tɔrɔ gɛkɛ kyoolasɛ nbara.
6 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ, me ɔbono
n yelɛ fɛye asɛ gɛrɛnaa faa nɛ don Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ.
7 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela mɔ-agyɛbi
ɔwolɛ dɔ yɛɛ,
'Me Wurubuaarɛ, n kya laarɛ fɛ' su asa
gitolon;
i mɛŋ gyɛ asunbi abono fɛ laa lɛɛ sa
me mɔ
ne n' kya laarɛ.'
Fɛmɛn nu agyɛbi adɛ gɛsɛ mɔ, nkana fɛ
maŋ bun me-akasɛbo adɛ gipuɛɛ. I lii fɛɛ
mɛ mɛŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn iko.
8 Imɔso fɛ' nu yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔlon dabɔlɛ gɛkɛ
kyoolasɛ mɔ so."

Yesu Gi Kyɛ Gibaa Wusɛ Wura Gɛkɛ Kyoolasɛ

9 Yesu gi lii nfono ne ɔ naa kpaa loo
Gyuda awura gikyangbon giko dɔ.
10 Ɔnyen ɔko bo nno, mɔ-gibaa giko gi
wu'. Ne asa abono mɛ bo gɛnen gikyang-
bon gibono dɔ mɔ ako mɛ kya dii Yesu de
mɛ' nyɛ kyu mɔ wɔra nbɛlɛ dɔ. Imɔso mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye-nbara gi kya sa ɔkpa
yɛɛ a' kyɛ alɔbo gɛkɛ kyoolasɛ?"
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Ne
fɛɛ fɛye ɔko bo sandɛ ne ɔ tɔrɔ ɔbɔ dɔ gɛkɛ
kyoolasɛ mɔ de-e? Ɔ maŋ kpaa lɛɛ mɔ lii
gɛnen ɔbɔ mɔ dɔ?

12 Ne nyamesɛ mɔ mɛŋ tiri don sandɛ
gbaa bun? Imɔso fɛ' bii yɛɛ aye-nbara gi
kya sa aye ɔkpa de a' wɔra idɛnsɛ gɛkɛ
kyoolasɛ."
13 Nfono mɔ ɔ tɔgɛ sa ɔnyen gibaa
wusɛ wura mɔ yɛɛ, "Tengɛ fo-gibaa mɔ."
Gɛsintin mɔ, ɔ tengɛ gimɔ, ne gibaa mɔ gi
kii kyingi wɔra fɛɛ gidɛnsɛ mɔ.
14 Farasii gikpen mɔ dɔ awura mɛ wu
gɛnen mɔ, mɛ lii kpaa da gɛdɛ gɛnɔɔbono
mɛ laa nyɛ Yesu mɔɔ mɔ.

Yesu Mɛŋ Laarɛ Mɛ' Sola Mɔ-Ginyen Yɛɛ Ɔ Kya Kyɛ Alɔbo

15 Yesu gi nu yɛɛ mɛ da gɛdɛ mɛ kya
laarɛ mɔ-imɔɔten mɔ, ɔ lii nfono kpe gɛten
pobɔrɔ. Ɔ kya kpe mɔ, sakpii belɛ ɔko gi
buu mɔ. Ɔ kyɛ abono pɛwu mɛ kya lɔ mɔ,
16 ne ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ
isa ɔbono ɔnan ɔ gyɛ mɔ sa asa.
17 Ɔ ka sa mɔmɔ gɛnen daa de mɔ Yesu
ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu naa de
mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Isaya so mɔ i' nyɛ ba
gɛsintin. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
18 "Fɛ' kerɛ ɔbono nɛ lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔ'
wɔra me-gɛsun mɔ.
Mɔ-ilaa i bo me-gisen dɔ; ɔ tansi ɔ kya gyi
me-ginsi.
Nan yɛgɛ me-Oduduu mɔ ɔ' kyena mɔ dɔ,
de ɔ' tɔgɛ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi yɛɛ
nan gyi mɔmɔ pɛwu nbɛlɛ gɛsintin
ɔkpa so.
19 Ɔ maŋ lɔgedɛ de ɔko, ne ɔ maŋ puiidɛ
asa so.
Asa mɛ maŋ nu yɛɛ mɔ ne n naa ɔ kya kpen
de ikpa faa.
20 Abono mɛ gyɛ afɔlɛbo de abono mɛŋ ti
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi dandan mɔ,
ɔ maŋ ŋaala mɔmɔ ne ɔ maŋ yɛgɛ i'
yɔɔ mɔmɔ-nyoro.
Ɔ maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ mɔmɔ kpaa fo
gɛkaabono ɔ laa yɛgɛ gɛsintin gɛ' gyi
ilaa kamaasɛ so mɔ.
21 Mɔ so ne gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi mɛ
laa kyu mɔmɔ-ansi gyan'."

Yesu Gi Gyi Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu So

22 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, asa ako mɛ kyu
ɔnyen ɔko kyu bara Yesu. Gɛnen ɔnyen mɔ
gyɛ gyaatanbo ne o kii ɔ gyɛ omuumuu. I
kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ mɔ
so. Yesu gi kosorɛ gɛnen oduduu nyɛnyɛn
ɔbono lii ɔnyen mɔ so, ne ɔ taalɛ ɔ kya
tɔngɛ ne ɔ kya wu ilaa.
23 Asa abono mɛ koola nfono mɔ mɛ
wu gɛnɔɔbono Yesu gi kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ lii ɔnyen mɔ so mɔ, i dɛ mɔmɔ
pɛwu gɛnɔ. Mɛ san ma-a taasɛ abara
yɛɛ, "Itɛfaa ɔdɛ ne n gyɛ Wura Deefidi
ɔnaanabi ɔbono a kerɛ mɔ-ɔkpa mɔ do-o?"
24 Farasii awura mɛ nu ilaa idɛ mɔ, mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Mɔ ɔdɛ berɛ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu pɛwu gɛmu mɔ ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ-ginyen giko yɛɛ Besibuli mɔ ne n kya
sa mɔ ɔlon. Imɔso ne ɔ taalɛ ɔ kya gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso asa so
gɛnen."
25 Yesu, mɔ, gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ akpalɛ dɔ yɛɛ, "Nengyene
ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ne n kya yɛgɛ n'
kosorɛ mɔ-adɛ mɔ, i laa wɔra fɛɛ wura
mɔ-rɛ mɔ-adɛ ne n kya kɔ de abara. Mɛ
kya kɔ gɛnen mɔ, mɔ-gɛwuragyi mɔ gɛ laa
nyida. Ɔsowolɛ kolon dɔ asa abɛɛ gɛten
kolon dɔ asa mɛ yɛ mɔmɔ-nyoro dɔ mɛ kya
kɔ mɔ, gɛnen ɔsowolɛ ɔbono abɛɛ gɛten
gɛbono gɛ laa boori.
26 Imɔso nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya kosorɛ mɔ-
adɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi mɔ, mɛ
yɛ mɔmɔ-nyoro dɔ ne. Nnɛ so ne mɔ-
gɛwuragyi gɛ laa dɛ kpe?
27 "Fɛye yɛɛ Besibuli ɔlon dɔ ne n' kya
kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu asa so? Ne
ibono fɛye-adɛ ako, mɔ, kee mɛ kya kosorɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu asa so faa mɔ de-e?
Anɛ ɔlon dɔ ne mɛ kya kosorɛ imɔ gɛnen
daa? Fɛye gbaa-gbaa adɛ mɔ mɛ laa kyɔɔlɛ
fɛye yɛɛ iŋ gyɛ Besibuli ɔlon dɔ ne isa
laa taalɛ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi.
28 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne n' dɛ mi-i kosorɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu asa so. Imɔso i kya lɛɛ i
kya nyiile fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi a ti a bo fɛye dɔ ne."
29 Ne Yesu gi kii da gikpalɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
"Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ dɛ daa fɛɛ
ɔnyen bolonsɛ ɔbono ɔ kya dii mɔ-gɛten
dandan. Nnɛ ne fo ɔko fo laa wɔra de fo'
loo gɛnen gɛten gɛbono dɔ yuuri mɔ-atɔ?
Pɛi ne fo laa yuuri mɔ-atɔ mɔ, gɛnen mɔ,
fo ŋminde mɔ.
30 "Fɛ' nu yɛɛ ɔbono ɔŋ kya buu me mɔ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ de me ne. Ɔbono ɔŋ kya
kpaa me de n' koola asa mɔ, ɔ kya yaasɛ
mɔmɔ ne.
31 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ, ilaa
nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi kamaasɛ ibono fo
nyamesɛ fo laa wɔra mɔ de asebi kamaasɛ
abono fo laa saalɛ Wurubuaarɛ mɔ, i laa
sa de Wurubuaarɛ o' kyu imɔ kyu kyɛɛ fo.
Ibono ɔko laa saalɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ berɛ, Wurubuaarɛ maŋ kyu imɔ ibono
kyu kyɛɛ mɔ.
32 Fo ɔbono fo tɔgɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nyoro so ilaa nyɛnyɛn
mɔ, i laa sa de Wurubuaarɛ o' kyu kyɛɛ
fo. Ɔbono, mɔ, ɔ laa saalɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ berɛ, Wurubuaarɛ maŋ kyu
kyɛɛ mɔ gɛkyena gɛdɛ dɔ ne ɔ maŋ kyu

kyɛɛ mɔ gɛkyena pobɔrɔ gɛbono gɛ laa baa ba gɛkaako mɔ dɔ.

Nyamesɛ Laawɔra Ne N Kya Nyiile Mɔ-Gidebi

33 "Fɛ' kerɛ nyamesɛ ilaa wɔrasɛ de fɛ' kyu bii mɔ-gisen dɔ ilaa. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono oyii bo alanfiya ne mɔ-abi sɔrɔsɛ kee mɔ a boran mɔ. Ne fɛɛ ɔŋ bo alanfiya mɔ, mɔ-abi kee aŋ boran. Oyii abi ne mɛ kya kyu bii mɔ-alanfiya. Nyamesɛ ilaa wɔrasɛ kee ne mɛ kya kyu bii mɔ-gisen dɔ ilaa.

34 Fɛ dɛ fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔrɔ mɔ gikpen. Fɛye ilaa nyɛnyɛn awura adɛ, ilaa dɛnsɛ imɔ ne nan lii fɛye-nnɔ dɔ? Ilaa ibono i bo nyamesɛ gisen dɔ mɔ, imɔ ne ɔ kya lɛɛ tɔgɛ.

35 Nyamesɛ dɛnsɛ berɛ, ilaa dɛnsɛ ne n bo mɔ-gisen dɔ, ne ilaa dɛnsɛ ne nan lii mɔ-gɛnɔ dɔ. Ne nyamesɛ nyɛnyɛn, mɔ, ilaa nyɛnyɛn ne n bo mɔ-gisen dɔ, ne ilaa nyɛnyɛn kee ne nan lii mɔ-gɛnɔ dɔ.

36 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ, anyantɔgɛ kamaasɛ abono fo ɔko fo tɔgɛ mɔ fo laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ lɛɛ fo-gɛnɔ ilaa ibono so fo tɔgɛ amɔ mɔ.

37 Fo nyamesɛ fo-gɛnɔ dɔ ilaa tɔgɛsɛ ibono fo laa tɔgɛ gɛsinkpan so mɔ ne Wurubuaarɛ laa kyu gyi fo-nbɛlɛ de o' bun fo gipuɛɛ abɛɛ ɔ' sa fo aso."

Asa Mɛ Laarɛ Ilaa Lɛɛnyiilesɛ Lii Yesu Asɛ

38 Nfono mɔ nbara aŋmarasɛbo ako de Farasii gikpen mɔ dɔ asa ako mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ fo' wɔra ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile aye yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa fo ɔlon ɔbono fo dɛ mɔ."

39 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye ndɛ asa adɛ! Fɛ bo ilaa nyɛnyɛn ne fɛŋ kya son Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkpa so! Gɛnen so ne fɛ kpɛ fɛ kya laarɛ fɛ' wu ilaa lɛɛnyiilesɛ faa. Ilaa kolon guan-n ne Wurubuaarɛ laa wɔra sa fɛye de fɛ' wu. Gɛnen ilaa ibono mɔ i laa wɔra daa fɛɛ ibono i ba Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo Gyoona so mɔ.

40 Fɛɛ gɛnɔɔbono Gyoona gi gyi nkɛ nsa toloowi kalaadɛ ɔken belɛ ɔtɔ dɔ mɔ, gɛnen kee ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan gyi nkɛ nsa toloowi kalaadɛ gɛsinkpan ɔbɔ dɔ ne.

41 "Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ, Ninifa awura mɛ laa koso yelɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun fɛye ndɛ asa gipuɛɛ. I lii fɛɛ Gyoona owi mɔ, Gyoona gi tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan sa Ninifa awura mɔ, mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fɛye berɛ, fɛ nyɛ me ɔbono nɛ don Gyoona mɔ n bo fɛye asɛ gɛrɛ ndɛ faa, ne fɛ maŋ sɔɔ gyi.

42 Gɛkaabono kee mɔ wura kyiisɛ ɔbono o gyi gɛwura Siiba gɛsinkpan so dedaa mɔ laa koso yelɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun fɛye ndɛ asa adɛ gipuɛɛ. I lii fɛɛ Wura Solomon owi mɔ, gɛnen ɔkyii baarɛ gi nu mɔ-ɔlaako ginyi mɔ so, ne ɔ koso lii ko-o mɔ-gɛwi gɛten bogɛtasɛ kpaa nu Wura Solomon ɔlaako ginyi ilaa nyiilesɛ mɔ. Fɛye berɛ, fɛ nyɛ me ɔbono nɛ don Wura Solomon mɔ, n bo fɛye asɛ gɛrɛ ndɛ, ne fɛ kine fɛ mɛŋ sɔɔ me gyi.

43 "Nengyene ilaa nyɛnyɛn oduduu i koso isa so mɔ, i kya naa kingi, ne i kya wɔra imɔ fɛɛ i naa gɛsinkpan so nfono nkyu giŋ bo mɔ. I naa i naa i kya laarɛ ɔkyoolaten. Nengyene iŋ nyɛ ɔkyoolaten mɔ,

44 i kya tɔgɛ sa imɔ-nyoro yɛɛ, 'Nan kii kpaa kyena isa ɔbono n wolaa n tɛ mɔ so mɔ.' I kii kpe isa mɔ asɛ mɔ, i kya kpaa wu yɛɛ isa mɔ gi wɔra fɛɛ gɛten gɛbono mɛ kpa gɛmɔ lɔrɔ, gɛ wɔra ɔdan, ne ɔko mɛŋ tɛ gɛmɔ dɔ mɔ.

45 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya kpaa terɛ imɔ-nanboana sono ibono i bo ilaa nyɛnyɛn don imɔ-nyoro mɔ kyu baa bɔla imɔ-nyoro so de i' kii kpaa kyena isa mɔ so. Nengyene i ba gɛnen mɔ, i kya lɔrɔ wɔra nyɛnyɛn sa isa mɔ don gigyangbarasɛ mɔ. Gɛnen ne i laa wɔra sa ndɛ nkɛ ndɛ dɔ asa abono mɛ bo ilaa nyɛnyɛn mɔ ne."

Yesu Gi Nyiile Asa Abono Ɔnan Mɛ Gyɛ Mɔ-Subuana Mɔ

46 Yesu san ɔ kya tɔngɛ de asa mɔ mɔ, mɔ-nyi de mɔ-tedɛana mɛ ba, mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ mɛ' wu mɔ.

47 Ɔko gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Kerɛ, fo-nyi de fo-tedɛana mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ mɛ' wu fo."

48 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Anɛ ne n gyɛ me-nyi? Anɛana ne n gyɛ me-tedɛana?"

49 Nfono mɔ ɔ lɛɛ gibaa nyiile mɔ-akasɛbo mɔ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Me-nyi de me-tedɛana ne!

50 Isa ɔbono ɔ kya wɔra me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ gɛlaarɛ mɔ, mɔ ne n gyɛ me-tedɛ, mɔ ne n gyɛ me-pikyii, mɔ ne n gyɛ me-nyi."

13

Dɔɔbo Ɔko Gikpalɛ

1 Gɛnen gɛkɛ kolon gɛbono mɔ, Yesu gi lii gɛten mɔ dɔ kyon ɔbon belɛ mɔ gigengen. Ɔ fo nno mɔ, ɔ kpelegɛ kyena ne o nyiile asa ilaa.

2 Sakpii belɛ ɔko gi kyaabɔɔ mɔ. Gɛnen
so mɔ ɔ dii loo gikolii dɔ ɔ tɛ; asa mɔ, mɔ,
mɛ san mɛ yelɛ gigengen so.
3 Ɔ tɔgɛ mɔmɔ ilaa gikyɔ akpalɛ dɔ. Ɔ da
gikpalɛ giko sa mɔmɔ yɛɛ, "Dɔɔbo ɔko gi
kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso kpe ndɔɔ
kpaa ŋmadɛ ayu.
4 Ɔ kya ŋmadɛ ayu mɔ mɔ, ako a tɔrɔ
ɔkpa dɔ, ne nbuii mɛ baa tɔɔsɛ amɔ gyi.
5 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so.
Amɔ abono a kpaala kɔrɔ. I kya nyiile yɛɛ
isɛ ibono i bo kpandan mɔ so mɔ iŋ kyɔ,
6 imɔso ayu mɔ a mɛŋ nyɛ de amɔ-ilin i'
loo gɛsɛ. Owi gi dii mɔ, a wiili ne a wu'.
7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ
mɔ, iwe mɔ i koso bun wɔra amɔ, ne a wu'.
8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ
so. Amɔ berɛ, a kɔrɔ, ne a sen da amu
kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kɛbi amɔ mɔ, ɔ nyɛ
abono ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, amɔ ako
ikue-inun, ako ikue-isa, ne ako mɔ oko de
saalaa."
9 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu!"
10 Nfono mɔ Yesu akasɛbo mɔ mɛ tu sindi
mɔ ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra
so ne fo kya tɔngɛ daa akpalɛ dɔ fi-i sa
mɔmɔ?"
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye
berɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ ilaa boduduusɛ nyiile fɛye. I
mɛŋ gyɛ mɔmɔ asa sɛnsɛ adɛ.
12 I lii fɛɛ ɔbono ɔ kya nu Wurubuaarɛ
asɛ mɔ, ɔ laa nu de o' nu imɔ gɛsɛ. Ne
ɔbono, mɔ, ɔŋ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
ipii ibono o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-
gimu dɔ.
13 Gɛnen asa abono ɔnan berɛ, mɛ dɛ
mɔmɔ-ansi mɛ kya kerɛ, mɛŋ kii mɛ wu
sɛi, mɛ kya nu ilaa de mɔmɔ-aso, mɛŋ kii
ma-a nu imɔ gɛsɛ. Imɔso ne n' kya tɔngɛ
de mɔmɔ akpalɛ dɔ mɔ.
14 Mɔmɔ-ilaa idɛ i kyena de ilaa ibono
Isaya gi wolaa wu tɔgɛ yela mɔ. Ɔ tɔgɛ yela
yɛɛ,
'Mɛ laa kpɛ mɛ kya nu ilaa, mɛ maŋ kii nu
imɔ gɛsɛ.
Mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ ilaa, mɛ maŋ kii
wu sɛi.
15 I lii fɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ iŋ bugi de ilaa
gɛsɛ ginu.
Mɔmɔ-aso a tii, ne mɛ baala mɔmɔ-ansi
bun.
Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, ɔfaanan mɛ
kya wu ilaa.
Mɛ kya nu ilaa de mɔmɔ-aso, ne mɛ kya
nu ilaa gɛsɛ.
Ne fɛɛ mɛ nyɛ mɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ,
nkana mɛ laa kii ba me asɛ de n' kyɛ
mɔmɔ-gilɔtɔ gibono mɛ kya lɔ mɔ.'
"
16 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Fɛye berɛ, amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye.
Fɛye-ansi a kya wu ilaa, ne fɛye-aso a kya
nu.
17 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo de asɛnsɛ abono
mɛ gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ baa kyon
mɔ mɔmɔ sakyɔ mɛ tansi laarɛ mɛ' nyɛ wu
ilaa ibono fɛ kya wu faa, mɛŋ kii nyɛ. Mɛ
tansi laarɛ mɛ' nyɛ nu ilaa ibono fɛ kya nu
faa, mɛŋ kii nyɛ.

Yesu Gi Lɛɛ Dɔɔbo Gikpalɛ Mɔ Gɛsɛ

18 "Fɛ' nu dɔɔbo mɔ gikpalɛ mɔ gɛsɛ kon.
19 Ayu abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ mɔ a dɛ
fɛɛ asa abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa ne mɛŋ
kya nu imɔ gɛsɛ mɔ. Ɔbonsan, nyamesɛ
nyɛnyɛn mɔ ne n kya baa sɔgɛ amɔ lii
mɔmɔ-asen dɔ.
20 Ayu abono a tɔrɔ kpandan so mɔ a
dɛ fɛɛ asa abono mɛ kpɛ nu Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ, ne mɛ kya sɔɔ amɔ de ɔkon,
21 yɛgɛ mɛŋ kya sɔɔ amɔ wɔra mɔmɔ-
asen dɔ mɔ. Mɛ dɛ daa fɛɛ nbokyu.
Ɔgɛnda ɔko gi kpɛ tu mɔmɔ abɛɛ asa mɛ
kpɛ ka mɔmɔ-ansi kyu lii agyɛbi mɔ so mɔ,
fɛ laa kerɛ mɔ, mɛ kya luu nyoro.
22 Ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ a dɛ fɛɛ
asa abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi,
ne gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili de aterenbi
gilaarɛ i kya gyi mɔmɔ-amu mɔ. Imɔso
mɛŋ baa ma-a taalɛ wɔra agyɛbi mɔ so ilaa
mɔmɔ-gɛkyena dɔ.
23 Ayu abono a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ
so mɔ berɛ, a dɛ fɛɛ asa abono mɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne mɛ nu gɛsɛ
wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono dɔɔbo mɔ gi nyɛ ayu abono
ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, ako gikpadɔ ikue-
inun, ako ikue-isa, ne ako mɔ oko de saalaa
mɔ."

Ifɛ Gikpalɛ

24 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a kya ba asa dɔ mɔ i dɛ fɛɛ
gikpalɛ gibono nan baa da faa. Dɔɔbo ɔko
gi duu awayu mɔ-ndɔɔ dɔ.
25 Imɔ gɛnyɛ asa pɛwu mɛ dɛ mɔ, mɔ-
ɔkyobo gi kpaa duu ifɛ wɔra mɔ-awayu mɔ
dɔ, ne ɔ naa kyon.
26 Awayu mɔ de ifɛ mɔ i kɔrɔ. Owi ɔbono
awayu mɔ a boori a kya mada mɔ, ne mɛ
wu yɛɛ ifɛ i saarɛ awayu mɔ dɔ.
27 Nfono mɔ dɔɔbo mɔ adega mɔ mɛ baa
taasɛ mɔ yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ, iŋ gyɛ awayu ne
fo duu fo-ndɔɔ mɔ dɔ? Fonɛ dɔ ne ifɛ idɛ
ɔnan i lii?'
28 Ne dɔɔbo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Ɔkyobo
ɔko ne n duu ifɛ mɔ gɛnen.' Ne mɔ-adega
mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, 'Fo kya laarɛ a' kpaa
kyigi ifɛ mɔ de i' san awayu mɔ wolɛ?'

29 Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Kuaa. Nengyene fɛ laa
kyigi ifɛ mɔ mɔ, fɛ laa naa kyigi dabɔlɛ de
awayu mɔ.
30 Imɔso fɛ' yɛgɛ awayu mɔ de ifɛ mɔ
pɛwu i' yelɛ dabɔlɛ. I baa fo owi ɔbono
a laa gbaa awayu mɔ mɔ, nan tɔgɛ gɛsun
awɔrabo mɔ yɛɛ mɛ' daa gikɛbi ifɛ mɔ
ŋminde imɔ adiila-adiila de mɛ' yii imɔ
ɔgya pɛi de mɛ' lɔɔ gbaa awayu mɔ kyu
kpaa gyan' me-gigbaran so.’ ”

Maasadɛ Gibi De Bodobodo Gɛlin Akpalɛ

31 Yesu gi kii da gikpalɛ giko sa mɔmɔ
yɛɛ, “Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i
dɛ daa fɛɛ Maasadɛ giponfɛ ilaa.
32 Maasadɛ gibi gi kerɛ faa ŋini-ŋini.
Aponfɛ abi pɛwu dɔ mɔ, gimɔ ne mɛŋ kiirɛ.
Dɔɔbo gi duu Maasadɛ gibi mɔ-ndɔɔ dɔ
mɔ, gi kya kɔrɔ wɔra giponfɛ belɛ baa
don giponfɛ kamaasɛ. Gi kya wɔra oyii
gbaa, ne nbuii gi kya baa luo asisaa gimɔ-
ngyalenbi dɔ.”
33 Yesu gi kii da asa mɔ gikpalɛ giko
yɛɛ, “Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i
dɛ daa fɛɛ gɛlin gɛbono mɛ kya kyu wɔra
bodobodo ne ɔ kya ŋan dii mɔ. Mɛ kya kyu
gɛnen gɛlin gɛbono kyu bagadɛ bodobodo
nnyufo fɛɛ imudu isa' dɔ mɔ, gɛ kya yɛlegɛ
loo saarɛ nnyufo mɔ pɛwu dɔ de bodobodo
mɔ ɔ' nyɛ dii.”

Yesu Gi Lɛɛ Akpalɛ Mɔ Gɛsɛ Sa Mɔ-Akasɛbo Mɔ

34 Yesu gi tɔgɛ sa sakpii mɔ gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ imɔ pɛwu daa akpalɛ dɔ. Ɔ mɛŋ tɔgɛ
mɔmɔ ilaa iko yɛɛ ɔŋ da gikpalɛ. Ɔ kya
tɔngɛ akpalɛ dɔ gɛnen mɔ,
35 i nyɛ kyena de ilaa ibono Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi wolaa tɔgɛ yela mɔ.
Ɔ tɔgɛ yela yɛɛ,
“Nan tɔngɛ akpalɛ dɔ sa mɔmɔ.
Nan tɔgɛ mɔmɔ asiiri ilaa
ibono asa mɛ mɛŋ ti nu imɔ kerɛ
gɛkaako mɔ.”
36 Yesu gi tɔngɛ ta mɔ, ɔ lɛɛ sakpii mɔ
ɔkpa, ne ɔ naa kpaa loo gɛten dɔ. Ɔ loo
gɛten dɔ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ ba mɔ asɛ
baa taasɛ mɔ yɛɛ, “Ifɛ mɔ gikpalɛ gibono
fo da mɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ menɛ?”
37 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Dɔɔbo
ɔbono o duu awayu mɔ ne n gyɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ.
38 Ndɔɔ mɔ ne n gyɛ gɛsinkpan. Awayu
mɔ ne n gyɛ asa abono mɛ kya nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ mɔ,
ne ifɛ mɔ, mɔ, ne n gyɛ asa abono mɛ bo
Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ gikpen dɔ
mɔ.
39 Ɔkyobo ɔbono, mɔ, ɔ baa duu ifɛ mɔ
ne n gyɛ gɛnen Ɔbonsan, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ. Awayu mɔ gigbaa owi mɔ
ne n gyɛ owi ɔbono gɛsinkpan so gɛkyena
gɛ laa yela ɔkara mɔ. Adega abono mɛ laa
gbaa awayu mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ.
40 Fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ laa koola ifɛ de
mɛ' dɛɛ imɔ mɔ, gɛnen kee ne mɛ laa kyu
wɔra asa nyɛnyɛn owi ɔbono gɛsinkpan so
gɛkyena gɛ laa yela ɔkara mɔ.
41 Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ,
nan sun me-isɔɔ yɛɛ mɛ' kpe me-adɛ abono
n kya gyi gɛwura mɔmɔ so mɔ asɛ. Isɔɔ mɔ
mɛ ba mɔ, mɛ laa baa tɔɔsɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo pɛwu de ilaa ibono pɛwu i kya
yɛgɛ me-adɛ mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ lɛɛ
lii me-gɛwuragyi mɔ dɔ.
42 Mɛ tɔɔsɛ mɔmɔ lɛɛ gɛnen mɔ, mɛ
laa kyu mɔmɔ too wɔra ɔgya gin-gin dɔ.
Osulon de anɛbi giwɛ ne n bo nno.
43 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ asa abono
mɛ gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ mɛ
laa ŋɛlegi fɛɛ owi mɔmɔ-sɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi gɛkyena mɔ dɔ. Ɔbono ɔ bo aso
mɔ, o' nu.”

Awuratɔ Abono A Ŋara De Gɛgyi Boɔgyalonsɛ Akpalɛ

44 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono
fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ i dɛ fɛɛ gikpalɛ gibono nan
baa da faa. Awuratɔ gbaa' ako a ŋara ndɔɔ
nko dɔ, ne ɔnyen ɔko gi kpaa beendi amɔ.
I tansi wɔra mɔ ɔkon gikyɔ, ne ɔ lɔrɔ amɔ
ŋara, ne ɔ kpaa fɛ ilaa kamaasɛ ibono ɔ bo
mɔ, ne o kii kpaa sɔɔ gɛsinkpan gɛbono dɔ
awuratɔ mɔ a bo mɔ.”
45 Yesu gi da gikpalɛ banban kyu lii
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so yɛɛ, “Ilaa ɔfɛbo ɔko kya laarɛ ngyi
boɔgyalonsɛ nko de ɔ' sɔɔ.
46 O wu nko nbono gi bo kanpɛ ne gi
tansi gi bo ɔgyalon mɔ. O wu nmɔ gɛnen
mɔ, ɔ kpaa fɛ ilaa kamaasɛ ibono ɔ bo mɔ
ne ɔ kpaa sɔɔ gɛnen ngyi nbono.

Asɛwu Gikpalɛ

47-48 “Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
gɛkyena mɔ gɛ fo mɔ, gɛ laa wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono iken akedabo mɛ kya too asɛwu
mɔ. Asɛwu mɔ a kya keda iken kpɛi-kpɛi
gikyɔ de mɛ' biidɛ amɔ-rɛ iken mɔ lii gyan'
gigengen so. Mɛ lɛɛ iken mɔ mɔ, mɛ kya
kyɛɛ iken nyɛnyɛn lii idɛnsɛ dɔ. Mɛ kya
kyu idɛnsɛ mɔ wɔra nkeebii dɔ, ne mɛ kya
kyu inyɛnyɛn mɔ, mɔ, kyu too fuɛ.
49 Fafaanan kee ne i laa wɔra owi ɔbono
gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa yela ɔkara mɔ
ne. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ laa baa kyɛɛ
abono mɛ bo ilaa nyɛnyɛn mɔ lɛɛ lii abono
mɛ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ dɔ
50 de mɛ' kyu asa nyɛnyɛn mɔ kpaa too
ɔgya gin-gin dɔ. Osulon de anɛbi giwɛ ne
n bo nno.”

51 Yesu gi da akpalɛ adɛ sa mɔmɔ gɛnen
mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ nu ilaa ibono
nɛ tɔgɛ fɛye faa pɛwu gɛsɛ?” Mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Ɛɛn.”
52 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nbara
ɔŋmarasɛbo kamaasɛ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi dedaa ne o kii nyɛ kasɛ Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi ilaa bɔla
mɔ, ɔ dɛ fɛɛ gɛten wura ɔbono ɔ bo
ilaa dedaa de ilaa pobɔrɔ pɛwu mɔ-ilaa
ɔyelaten mɔ. Nengyene i gyɛ ilaa dedaa
ilaa mɔ, ɔ bo nno, ne i kii i gyɛ ilaa pobɔrɔ
ilaa kee mɔ, ɔ bo nno.”

Yesu Gɛwi Awura Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Mɔ Gyi

53 Yesu gi da gɛnen akpalɛ adɛ pɛwu ta
mɔ, ɔ koso lii nfono
54 ne o kii kpe ɔsowolɛ ɔbono so mɛ
bela mɔ mɔ. O nyiile asa ilaa mɔmɔ-
gikyangbon dɔ. Mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ i dɛ
asa mɔ gɛnɔ, ne mɛ san mɛ kya taasɛ abara
yɛɛ, “Fonɛ ne ɔdɛ gi kpaa nyɛ gɛnen ɔlaako
ginyi gidɛ lii? Nnɛ ne ɔ wɔra ne ɔ nyɛ ɔlon
baarɛ ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i
kya dɛ gɛnɔ faa?
55 Iŋ gyɛ kaafenta mɔ-bi mɔ ne? Iŋ
gyɛ mɔ-nyi ne n gyɛ Mariya? Ne iŋ
gyɛ Gyeemesi, de Gyosɛfo, de Simon de
Gyudasɛ mɔmɔ-daa mɔ ne?
56 Iŋ gyɛ aye-rɛ mɔ-pikyiiana ne n tɛ
gɛrɛ? Ne fonɛ dɔ ne ɔ nyɛ imɔ idɛ pɛwu
lii daa?”
57 Yesu mɛŋ gyɛ isafo sa mɔmɔ so mɔ, mɛ
kine mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi. Ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
kya gyi ginsi gɛten kamaasɛ, gɛnen mɔ,
mɔ gbaa-gbaa mɔ-gɛwi abɛɛ mɔ-gɛten dɔ
wolɛ.”
58 Asa mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi so mɔ, oŋ
kyu Wurubuaarɛ ɔlon wɔra amunale ilaa
gbaa'gbaa nno gikyɔ.

14

1 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, Wura Hɛrodɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ Galeli gɛsinkpan so mɔ
gi nu Yesu ilaa wɔrasɛ so.
2 O nu imɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-adega
yɛɛ, “Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne. O kyingi lii
ibuni dɔ daa so ne ɔ nyɛ Wurubuaarɛ ɔlon
ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa gɛnen faa.”

Gɛnɔɔbono I Ba Ne Gyɔn Gi Nyɛ Lɛwu Mɔ

3-4 Gɛnɔɔbono i ba ne Gyɔn gi nyɛ lɛwu
mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wura Hɛrodɛ mɔ-tedɛ
Filipo gi dena ɔkyii ɔko, mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Hɛrodiyasɛ, ne wura mɔ gi sɔgɛ ɔkyii
mɔ kyu dena. Gyɔn gi nu gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ sa Wura Hɛrodɛ yɛɛ ibono ɔ sɔgɛ mɔ-
tedɛ mɔ-ka dena mɔ, iŋ boran, iŋ dɛ ɔkpa
gɛnen. Ɔ tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, wura mɔ gi
yɛgɛ mɛ kpaa keda mɔ, ne mɛ ŋminde mɔ
kyu kpaa tii de obu.
5 Nkana wura mɔ gi laarɛ ɔ' yɛgɛ mɛ'
mɔɔ mɔ. O kii ɔ selɛ sakpii mɔ. I kya
nyiile yɛɛ sakpii mɔ kya buu Gyɔn yɛɛ ɔ
gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.
6 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Wura Hɛrodɛ kya gyi mɔ-
gɛkɛ korogɛsɛ gɛsi. Mɔ-rɛ mɔ-nanboana
mɛ tɛ mɛ kya gyi gɛkɛ belɛ mɔ mɔ,
Hɛrodiyasɛ mɔ-bi obolonbu ɔko gi lii kyaa
tala asa mɔ ansi. Mɔ-gɛkyaa mɔ gɛ wɔra
Wura Hɛrodɛ ɔbolɛ gikyɔ.
7 Imɔso ɔ ka sa obolonbu mɔ yɛɛ, “Ilaa
kamaasɛ ibono fo kya laarɛ mɔ, tɔgɛ me,
nan kyu sa fo. Nengyene fo taasɛ me ne
meŋ nyɛ sa fo mɔ, nɛ tɔrɔ ntan.”
8 Obolonbu mɔ gi lii kpaa taasɛ mɔ-nyi,
ne mɔ-nyi gi tɔgɛ mɔ ilaa ibono i kaaborɛ
ɔ' taasɛ mɔ. Imɔso obolonbu mɔ gi kii
baa tɔgɛ wura mɔ yɛɛ, “N kya laarɛ Gyɔn
ɔbono ɔ gyere asa Wurubuaarɛ sagyere
mɔ gimu tangalan dɔ fɛye-ansi dɔ gɛrɛ.”
9 Obolonbu mɔ gi taasɛ gɛnen mɔ, Wura
Hɛrodɛ gisen dɔ i nyida mɔ. Ɔ ti ka ntan
abelɛnsɛ mɔ ansi dɔ so mɔ, ɔ kyule ne ɔ
tɔgɛ mɔ-adega mɔ yɛɛ mɛ' wɔra ilaa ibono
obolonbu mɔ kya laarɛ mɔ sa mɔ.
10 Imɔso o sun ne mɛ kpaa ten Gyɔn
gimu nfono o tii de obu mɔ,
11 ne mɛ kyu gimɔ taga tangalan dɔ kyu
bara obolonbu mɔ, ne obolonbu mɔ gi kyu
kperɛ mɔ-nyi.
12 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ
kpaa kyu mɔ-gibuni mɔ kyu kpaa pule, ne
mɛ kpaa buu sa Yesu.

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ Ne Mɛ Gyi Kaabo

13 Yesu gi nu Gyɔn lɛwu mɔ so mɔ, ɔ dii
loo gikolii dɔ ne ɔ lii nfono ɔ bo mɔ de o'
kpe nfono asa mɛŋ tɛ mɔ. Asa sakyɔ mɛ
nu yɛɛ Yesu gi koso nfono mɔ, mɛ naa de
ayaa lii mɔmɔ-isowolɛ so de mɛ' kpaa tu
mɔ.
14 Yesu gi fo nfono ɔ kya kpe mɔ, ɔ baa
lii gikolii mɔ dɔ mɔ, o wu sakpii belɛ ti ɔ
yelɛ. O wu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ-ilaa i
wɔra mɔ ayen, ne ɔ kyɛ-kyɛ abono mɛ kya
lɔ mɔ.
15 I wɔra gɛdɔɔdɛ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Nfono a bo faa,
i gyɛ daa ifɛ nsana, ne owi gi ta. Imɔso
lɛɛ sakpii mɔ ɔkpa de mɛ' naa kpe isowolɛ
ibono i sindi gɛrɛ mɔ de mɛ' kpaa nyɛ
agyudɔ sɔɔ gyi.”
16 Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Iŋ tiri
yɛɛ mɛ' kpe gɛtɛɛko. Fɛye gbaa-gbaa fɛ' sa
mɔmɔ ilaa iko de mɛ' gyi.”
17 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye asɛ gɛrɛ a bo
daa ibodobodo inun de iken inyɔ.”
18 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kyu imɔ
bara me gɛrɛ.”

19 Mɛ kyu kperɛ mɔ, ne Yesu gi tɔgɛ
sa sakpii mɔ yɛɛ mɛ' kpelegɛ kyena ifɛ
bonboli mɔ so. Mɛ kyena mɔ, o puru
ibodobodo inun de iken inyɔ mɔ ne ɔ
diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso, o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa gbaa ibodobodo
mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ, ne mɔmɔ,
mɔ, mɛ yɛ sa sakpii mɔ.
20 Ɔkamaasɛ gi gyi kaabo, ne i kii san.
Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ koola agyisan mɔ mɔ,
a bɔla nkeebii gudu nnyɔ.
21 Anyen abono mɛ saarɛ asa abono mɛ
gyi agyudɔ mɔ gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ
anyen nwɛ ikue-inyɔ de saalaa. Akyii de
nbii-lɛɛ gɛgyɔnɔ gɛŋ too.

Yesu Gi Naa Nkyu So, I Mɛŋ Muiinɛ Mɔ Loo

22 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi yɛgɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ dii loo gikolii dɔ de mɛ'
gyangbara mɔ fara kpe gibenbɛ giko mɔ
so de mɔ mɔ ɔ' lɛɛ sakpii mɔ ɔkpa de ɔ'
baa tu mɔmɔ.
23 Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa ta ne i san mɔ-
wolɛ mɔ, ɔ dii kpe gibii giko so ɔ' kpaa
dalaa. O sii nno mɔ-wolɛ gɛnen kaaborɛ
i bun.
24 Gɛnen owi ɔbono mɔ mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ ti palɛ gikolii mɔ kyon gɛta. Afuu a kya
da nkyu mɔ so, ne i yɛgɛ gikolii mɔ gi kya
kyengben. Afuu mɔ a kya da a kya ba de
mɔmɔ asɛ so.
25 I baa fo gibaadiikɛ mɔ, Yesu naa nkyu
mɔ so ɔ kya kpe de mɔ-akasɛbo mɔ asɛ.
26 Mɛ wu mɔ ɔ naa nkyu mɔ so ɔ kya ba
mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-gisen, mɛ kya kpen yɛɛ,
"Obuni ne!" Ne i wɔra mɔmɔ gifuu, mɛ
san ma-a saawo.
27 Ayaa abono so mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' keda nyoro! Me Yesu ne. Fɛŋ sa
fɛ' selɛ gifuu."
28 Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ gɛnen mɔ, Piita gi
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-wura, nengyene i gyɛ
fo mɔ, tɔgɛ me kee de n' naa nkyu mɔ so
baa tu fo."
29 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Naa ba." Nfono
mɔ Piita gi lii gikolii mɔ dɔ ɔ naa nkyu mɔ
so ɔ kya kpe Yesu asɛ.
30 O wu ibono afuu mɔ a kya da de ɔlon
mɔ, i wɔra mɔ gifuu. Gɛnen so mɔ, o
yii gɛsɛ ɔ kya muiinɛ ɔ kya loo nkyu mɔ
dɔ. Ɔ kya loo mɔ, ɔ saawo yɛɛ, "Me-wura,
mɔlɛgɛ me!"
31 Ayaa abono so mɔ, Yesu gi tengɛ mɔ-
gibaa keda mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Kerɛ,
gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ pɛwu ne?
I wonɛ ne fo sɔɔ fo-nyoro akyɔɔlɛ?"
32 Yesu mɔ-rɛ Piita mɛ baa dii loo gikolii
mɔ dɔ mɔ, nfono mɔ, afuu mɔ a taa gida
yɛgɛ.
33 Mɔ-akasɛbo abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ
mɔ mɛ ŋmii mɔ kyu buubuu sa mɔ ne mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin, fo gyɛ Wurubuaarɛ
mɔ-bi!"

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Gɛnɛsarɛtɛ

34 Mɛ fara ɔbon belɛ mɔ gɛnen mɔ,
mɛ lii gikolii mɔ dɔ dii gyan' Gɛnɛsarɛtɛ
gɛsinkpan so.
35 Gɛnɛsaretɛ awura mɛ wu Yesu bii
mɔ, mɛ yɛgɛ i nu gyan' gɛnen gɛsinkpan
gɛbono so pɛwu yɛɛ Yesu gi loo mɔmɔ asɛ.
Mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ kyu mɔmɔ-asa abono
mɛ kya lɔ mɔ pɛwu bara mɔ.
36 Mɛ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɛ' yii ba-a mɔ-
gɛgbɛ ginɛbi. Ne gɛsintin mɔ, ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ nyɛ ne o yii mɔ-gɛgbɛ mɔ, mɔ-
alɔtɔ a kya ta.

15

Ako Mɛ Kya Penɛ Asa Yɛɛ Mɔmɔ-Nbara Gi Gyɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Farasii gikpen
mɔ dɔ asa ako de Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako mɛ lii Gyɛrusalem ba
Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
2 "I wonɛ so ne fo-akasɛbo mɔ mɛ kya
kerɛ ansi taa aye-itiibilaa mɔ giwɔra yɛgɛ
daa? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa gyi mɔ, mɛŋ
kya foro mɔmɔ-abaa aye-itiibilaa aforobi
de sɛi ɔŋ' sa ɔ' kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ
ɔson."
3 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Ne fɛye
mɔ de-e? I wonɛ so ne fɛye-itiibilaa so mɔ,
fɛ kya kerɛ ansi taa Wurubuaarɛ nbara mɔ
yɛgɛ daa?
4 Wurubuaarɛ gi yela nbara yɛɛ, 'Buu fo-
sɛ de fo-nyi.' Nko kee ne n gyɛ yɛɛ, 'Fo
ɔbono fo tɔgɛ nnɔ wɔra fo-nyi abɛɛ fo-sɛ
mɔ, mɛ' mɔɔ fo.'
5 Fɛye Farasii awura de nbara
aŋmarasɛbo mɔ berɛ, fɛ kya nyiile daa
yɛɛ ɔko laa taalɛ tɔgɛ sa mɔ-nyi abɛɛ mɔ-
sɛ yɛɛ, 'Ilaa ibono n bo ne nkana nan
kyu kpaa fɛye mɔ, nan lɔrɔ imɔ yela sa
Wurubuaarɛ.' Nengyene ɔ nyɛ tɔgɛ gɛnen
mɔ, fɛye yɛɛ iŋ baa i tiri yɛɛ ɔ baa buu
mɔ-sɛ de mɔ-nyi de ɔ' kpaa mɔmɔ.
6 Fɛye-anyamesɛ itiibilaa idɛ so mɔ, fɛ
kya nyaa Wurubuaarɛ nbara mɔ yela
nkan.
7 Fɛ bo gikerɛansi! Wurubuaarɛ ɔkalan
ɔbono Isaya gi nu tɔgɛ mɔ i kyena de fɛye-
ilaa wɔrasɛ idɛ gɛsintin so.
8 "Isaya gi nu Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
'Ansi so ne me-asa adɛ mɛ kya lɛɛ me-
ginyen;
Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ berɛ, me-rɛ ɔmɔ aŋ
bo gɛsu.
9 Mɛ kya son me daa ansi so giyan.
I kya nyiile yɛɛ anyamesɛ-lɛɛ nbara ne mɛ
dɛ mɛ kya penɛ
mɛ kya nyiile asa yɛɛ i gyɛ me Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ.' "

Nyamesɛ Nwɔnsa Ne N Kya Kyɔlesɛ Mɔ-Wurubuaarɛ Ɔson

10 Nfono ne Yesu gi terɛ sakpii ɔbono ɔ
bo nfono mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' yela giso de fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ,
11 i mɛŋ gyɛ ilaa ibono i kya loo
nyamesɛ gɛnɔ dɔ mɔ ne n kya kyɔlesɛ
mɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Ilaa ibono i kya lii
nyamesɛ gɛnɔ dɔ mɔ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-
Wurubuaarɛ ɔson."
12 Nfono mɔ Yesu akasɛbo mɔ mɛ tu sindi
mɔ ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo bii yɛɛ ilaa
ibono fo tɔgɛ mɔ i loo Farasii awura mɔ?"
13 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Farasii awura
ilaa nyiilesɛ mɔ i dɛ fɛɛ iyii ibono i mɛŋ
gyɛ me-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ ne n duu
imɔ mɔ. Ɔ laa kyigi imɔ pɛwu fuɛ daa.
14 Gɛnen so mɔ, fɛ' taa ɔmɔ yɛgɛ! Mɛ
gyɛ daa agyaatanbo abono mɛ dɛ mɔmɔ-
nanboana agyaatanbo de iyii! Nengyene
gyaatanbo laa keda mɔ-nanbo gɛnen mɔ,
mɔmɔ anyɔ mɛ laa wolaa tɔrɔ ɔbɔ dɔ."
15 Nfono ne Piita yɛɛ, "Lɛɛ ilaa ibono fo
tɔgɛ sa sakpii mɔ gɛsɛ sa aye."
16 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, "Imɔso fɛye kee fɛye-nwɔnsa dɔ iŋ ti
bugi de fɛ' nu ilaa gɛsɛ?
17 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ ilaa ibono i kya loo
nyamesɛ gɛnɔ dɔ mɔ i kya kyon kpe mɔ-
ɔtɔ dɔ de ɔ' kɔɔ fuɛ?
18 Ilaa ibono i kya lii fo-gɛnɔ dɔ mɔ i kya
lii daa fo-gɛwɔnsa dɔ. Imɔ ibono ne n kya
kyɔlesɛ nyamesɛ Wurubuaarɛ ɔson.
19 I kya nyiile yɛɛ nyamesɛ kya sa
gɛwɔnsa pɛi ne ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
fɛɛ ɔ kya mɔɔ isa, ɔ kya lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-
kuli gɛmara, ɔ kya laarɛ ogyibara, ɔ kya
yuuri, ɔ kya ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ, abɛɛ ɔ
kya nyida asa.
20 Gɛnen ilaa idɛana ne n kya kyɔlesɛ
nyamesɛ Wurubuaarɛ ɔson. Nyamesɛ gi
gyi ne ɔŋ foro mɔ-abaa aye-itiibilaa aforobi
mɔ, imɔ ibono i maŋ taalɛ kyɔlesɛ mɔ-
Wurubuaarɛ ɔson."

Isafokyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

21 Yesu gi lii nno, ne ɔ kyon kpe
gɛsinkpan gɛko so, gɛ sindi Taya de Sidon
isowolɛ.
22 Ɔkyii ɔko tɛ nno, ɔ gyɛ daa Keenakyii.
O nu Yesu so. Imɔso ɔ naa ɔ kya kpe mɔ
asɛ mɔ, ɔ kya kpen ɔ kya kolɛ mɔ yɛɛ, "Me-
wura, Deefidi ɔnaanabi, su me so! Ilaa
nyɛnyɛn oduduu tɛ me-bi kyiisɛ so, i kya
nyala mɔ gikyɔ!"
23 Ɔkyii mɔ gi kolɛ Yesu gɛnen mɔ, Yesu
mɛŋ tɔgɛ mɔ sɛi-sɛi. Nfono mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ tu ba mɔ asɛ baa tɔgɛ mɔ
yɛɛ, "Gya ɔkyii mɔ. O buu aye ɔ kya wɔra
ɔlanba."
24 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ gi sun me yɛɛ n' baa kpaa daa
aye Isirale awura abono mɛ dɛ fɛɛ isandɛ
ibono i fuɛ mɔ."
25 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔkyii mɔ gi dabɔlɛ
kpaa ŋmii Yesu ayaa dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, "Me-
wura, kpaa me!"
26 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Iŋ kaaborɛ
fɛɛ ɔko o' kyu nbii agyudɔ abono mɛ laa
gyi mɔ kyu too sa igyoono."
27 Ne ɔkyii mɔ gi tɔgɛ yɛɛ, "Me-wura,
i gyɛ gɛsintin berɛ. Imɔ, mɔ, igyoono
gbaa kee mɛ kya nyɛ tɔɔsɛ ibono mɔmɔ-
wuraana mɛ kya gyi ne i kya lii tɔrɔ lɛpɛ
gikɔɔdɔ mɔ gyi."
28 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ,
"Ɔkyii, gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ gi
tansi gi nyaakyɔ! Ibono fo kolɛ me mɔ,
i' wɔra sa fo." Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ,
mɔ-bi mɔ gi nyɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ abaa dɔ.

Yesu Gi Kyɛ Asa Alɔtɔ Ne Ɔ Sa Asa Sakyɔ Agyudɔ

29 Yesu gi lii nno kpaa naa Galeli ɔbon
belɛ mɔ gigengen so. Ɔ dii gyan' gibii giko
so, ne ɔ kpelegɛ kyena.
30 Ɔ kpelegɛ kyena mɔ, sakpii belɛ ɔko
gi ba mɔ asɛ. Mɛ kyu alɔbo sakyɔ bara
mɔ yɛɛ ɔ' kyɛ, fɛɛ itɛgɛsɛana, agyaatanbo,
isintiribu, asa abono mɛ lii adin, de abono
mɛ kya lɔ alɔbi kpɛi-kpɛi mɔ. Mɛ kyu
mɔmɔ baa yela Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kyɛ
mɔmɔ.
31 Sakpii mɔ gi wu ibono agyaatanbo
mɛ kya wu ilaa, ɔtɛgɛsɛana mɛ koso mɛ
kya naa, abono mɛ lii adin mɔ mɛ kii nyɛ
mɔmɔ-nyoro, ne imuumuu mɛ kya tɔngɛ
gɛnen mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ
yen Wurubuaarɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono
mɔmɔ Isirale awura mɛ kya son mɔ ne n
sa Yesu ɔlon ne ɔ kya kpaa asa gɛnen.
32 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi terɛ mɔ-
akasɛbo mɔ ba mɔ asɛ ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, "Asa adɛ ilaa i bo me ayen. Ndɛ nkɛ
nsa ne mɛ bo me asɛ faa, mɛŋ baa mɛ bo
sɛi de mɛ' gyi. Meŋ kya laarɛ n' tɔgɛ mɔmɔ
yɛɛ mɛ' naa kpe mɔmɔ-nwi yɛgɛ mɛ mɛŋ
nyɛ sɛi gyi. Nɛ wɔra gɛnen mɔ, mɛ laa tɔrɔ
agbalɛ ɔkpa dɔ."
33 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ,
"Fonɛ dɔ ne a laa nyɛ agyudɔ sa
gɛnyamesɛbi gɛdɛ de mɛ' gyi kaabo ifɛ
nsana gɛrɛ?"
34 Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Ibodobodo
ifonɛ ne fɛ bo?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "A
bo ibodobodo sono de nkenbii kalɛsɛ nko."
35 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa asa abono
pɛwu mɛ buu ɔmɔ mɔ yɛɛ mɛ' kpelegɛ
kyena. Mɛ kpelegɛ kyena gɛsinkpan mɔ,
36 o puru ibodobodo sono mɔ de iken mɔ,
o kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa
gbaa imɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ'

yɛ sa sakpii mɔ de mɛ' gyi. Ne mɛ sɔɔ yɛ
sa mɔmɔ.
37 Mɛ yɛ gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ gi nyɛ gyi
kaabo, ne i fo mɔmɔ kii san. Yesu akasɛbo
mɔ mɛ koola agyisan mɔ mɔ, i bɔla nkeebii
sono.
38 Anyen abono mɛ gyi gɛnen agyudɔ
abono mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ nwɛ ikue-inyɔ.
Akyii de nbii-lɛɛ gɛgyɔnɔ gɛŋ too.
39 Asa mɔ mɛ gyi ta mɔ, Yesu gi lɛɛ
mɔmɔ-ɔkpa, ne ɔ dii loo gikolii dɔ kyon kpe
Magadan gɛsinkpan so.

16

Asa Ako Mɛ Kolɛ Yesu Yɛɛ

Ɔ' Wɔra Ilaa Lɛɛnyiilesɛ Lii Wurubuaarɛ Dɔ

1 Farasii de Saadusii akpen mɔ dɔ asa
ako mɛ ba Yesu asɛ mɛ' baa kolɛ mɔ yɛɛ
ɔ' wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ lii Wurubuaarɛ dɔ
sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ
ne n sa mɔ ɔlon ɔbono ɔ dɛ mɔ. Mɛ kya
kolɛ mɔ gɛnen mɔ, mɛ kya daasɛ mɔ mɛ
kya kerɛ daa.
2 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Owi kya
kpe ɔ' kpaa tɔrɔ ne ɔ pɛɛrɛ kɔ-ɔ mɔ, fɛ kya
wu bii tɔgɛ yɛɛ, 'Ɔkɛ owi laa lii.'
3 Gɛnen kee ne gɛdɛ gɛ kɛ ne fɛ wu
nyangbon gi sin kiti-kiti-kiti mɔ, fɛ kya bii
tɔgɛ yɛɛ, 'Ndɛ nyangbon laa da.' Fɛ kya wu
Wurubuaarɛ awolɛ bii tɔgɛ yɛɛ idɛ ne nan
wɔra, ne gɛsintin i kya ba gɛnen. I wonɛ
ne fɛŋ kii fa-a bii kerɛ nkɛ ndɛ dɔ lɛɛ ilaa
dɔ de fɛ' bii ilaa ibono Wurubuaarɛ kya lɛɛ
ɔ kya nyiile fɛye mɔ?
4 Fɛye ndɛ asa adɛ! Fɛ bo ilaa nyɛnyɛn
ne fɛŋ kya son Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkpa
so! Gɛnen so ne fɛ kpɛ fɛ kya laarɛ fɛ' wu
ilaa lɛɛnyiilesɛ faa. Ilaa kolon guan-n ne
Wurubuaarɛ laa wɔra sa fɛye de fɛ' wu.
Gɛnen ilaa ibono mɔ i laa wɔra daa fɛɛ
ibono i ba Gyoona so mɔ." Yesu gi tɔgɛ
gɛnen mɔ, ɔ naa kyon taa mɔmɔ yɛgɛ.

Bodobodo Gɛlin Gikpalɛ

5 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kyon
kpe gibenbɛ giko mɔ so mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ nyingi yɛɛ mɛ tan bodobodo so.
6 Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ
fɛye-nyoro so dɔɔdan. Farasii awura de
Saadusii awura ilaa i dɛ fɛɛ gɛlin gɛbono
gɛ kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan mɔ."
7 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kyu
mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, "Ibono a mɛŋ dɛ
bodobodo mɔ so ne ɔ tɔgɛ aye gɛnen faa
abɛɛ?"
8 Mɛ kya taasɛ abara gɛnen mɔ, Yesu gi
ti bii ilaa ibono mɛ darɛ mɔ. Imɔso ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fɛ kya tɔgɛ
kyu lii bodobodo ɔbono fɛ mɛŋ dɛ mɔ so?
Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me mɔ pɛwu ne?
9 Fɛŋ ti bii isa ɔbono n gyɛ mɔ? Fɛ tan
ibodobodo inun ibono nɛ gbaa-gbaa imɔ
dɔ sa asa nwɛ ikue-inyɔ de saalaa ne mɛ
gyi kpon mɔ so? Agyisan nkeebii nfonɛ ne
fɛ koola mɔ?
10 Ne fɛ tan ibodobodo sono ibono nɛ
gbaa-gbaa imɔ dɔ sa asa nwɛ ikue-inyɔ ne
mɛ gyi kpon mɔ so? Agyisan nkeebii nfonɛ
ne fɛ koola mɔ?
11 Nkana i kaaborɛ fɛ wolaa nu gɛsɛ yɛɛ
iŋ gyɛ bodobodo ilaa ne n' darɛ. N kya
nyiile fɛye daa yɛɛ fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
kyu lii Farasii de Saadusii awura mɔ so.
Mɔmɔ-ilaa i dɛ fɛɛ gɛlin gɛbono gɛ kya
yɛgɛ bodobodo kya ŋan mɔ."
12 Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nu gɛsɛ
kon yɛɛ iŋ gyɛ bodobodo ilaa ne ɔ darɛ. Ɔ
darɛ daa Farasii awura de Saadusii awura
mɔ ilaa nyiilesɛ ibono i kya yɛlegɛ i kya
nyida ilaa mɔ.

Piita Gi Lɛɛ Tɔgɛ Isa Ɔbono Ɔnan Yesu Gyɛ Mɔ

13 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya
laarɛ mɛ' sindi Sɛsariya-Filipayi ɔsowolɛ
mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Asa asɛ mɔ, menɛ
nyamesɛ ɔnan ne me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n gyɛ daa?"
14 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ako mɛ kya
tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ
naa kyena gyere asa Wurubuaarɛ sagyere
mɔ. Ako mɔ yɛɛ kuaa. Fo ne n gyɛ
Oloobu Ilaagya. Ne ako, mɔ, yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo iloobu mɔ dɔ ɔko
fɛɛ Gyɛrɛmaya abɛɛ ɔbanban ɔko ne n
kyingi lii ibuni dɔ ba gɛnen."
15 Nfono ne Yesu gi kii taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Ne fɛye mɔ de-e? Menɛ nyamesɛ
ɔnan ne fɛ nyi yɛɛ n' gyɛ?"
16 Simon Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo ne n
gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ fo' baa
mɔlɛgɛ mɔ-adɛ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ. Mɔ ɔbono ɔ bo nno
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ mɔ-bi ne n gyɛ fo."
17 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo
Simon, Gyoona mɔ-bi, fo gyɛ omudɛnsɛbo!
I mɛŋ gyɛ nyamesɛ ne n lɛɛ ilaa idɛ nyiile
fo. Me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ
ne n lɛɛ nyiile fo gɛnen.
18 N' buu sa fo yɛɛ nan terɛ fo yɛɛ
Piita. (Piita gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ gifolɛ.) Fɛɛ
gɛnɔɔbono gifolɛ gi laa taalɛ yɛgɛ obu ɔ'
wɔra ɔlon mɔ, gɛnen kee ne nengyene
nɛ koola me-asonbo gikpen mɔ mɔ, gɛnen
gifolɛ gidɛ ne nan wɔra mɔmɔ-gɛkpara.
Ba-a lɛwu gbaa maŋ taalɛ tii me-asonbo
gikpen mɔ.
19 Nan yɛgɛ fo' kerɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ gɛbunono mɔ
so; ilaa ibono fo maŋ sa ɔkpa gɛsinkpan
so mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ
kee maŋ sa ɔkpa, ne ibono fo sa ɔkpa

gɛsinkpan so mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ kee gi sa ɔkpa."
20 Nfono ne Yesu gi ka sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ mɔ
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ
ɔ' baa mɔlɛgɛ mɔ-adɛ de mɛ' nyɛ mɔ asɛ
gɛkyena mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

21 Lii nfono mɔ Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya
tɔgɛ ɔ kya sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ i gyɛ ilaa
ibono i laa ba yɛɛ ɔ laa kpe Gyɛrusalem
de ɔ' kpaa wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ
Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de
nbara aŋmarasɛbo mɔ de mɔmɔ-abelɛnsɛ
sɛnsɛ mɔ abaa dɔ. Asa mɛ laa mɔɔ mɔ. Mɛ
mɔɔ mɔ mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, ɔ laa kyingi
lii ibuni dɔ.
22 Nfono mɔ Piita gi kyu Yesu lii nkan
ne o yii gɛsɛ ɔ kya gya mɔ yɛɛ ɔŋ baa
tɔgɛ gɛnen. Ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura,
Wurubuaarɛ ɔ' kparɛ fuɛ! I mɛŋ sa i' ba
fo so gɛkaako!"
23 Yesu gi kisee tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "Naa
me asɛ, ilaa nyɛnyɛn gɛmu! Fo kya laarɛ
fo' nyida me-ilaa sa me. Fo-gɛwɔnsa gɛŋ
gyan' Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so. Anyamesɛ-
lɛɛ gɛlaarɛ so ne fo-gɛwɔnsa gɛ gyan'."
24 Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Ɔbono ɔ kya laarɛ de ɔ' wɔra me-
ɔkasɛbo mɔ, kaasɛ o' kyu mɔ-nyoro fuɛ me
so de o' kyule sɔɔ awɔrɔfɔɔ abono a laa tu
mɔ me so mɔ abaa anyɔ, ba-a mɛ laa da
mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ me so mɔ, mɛ' da
mɔ.
25 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo kya
kɔrɔsɛ fo-nkpa fo kya yela fo-gibaa so mɔ,
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan gɛ laa lii
fo-gibaa. Ne fo ɔbono mɔ, kyu lii me so
ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
26 Fo nyamesɛ fo nyɛ gɛsinkpan gɛdɛ so
ilaa kamaasɛ pɛwu, ne fo too fo-ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ mɔ fuɛ mɔ, fo nyi yɛɛ fo
nyɛ gɛkyena ne? Menɛ ne fo laa kyu sa
Wurubuaarɛ de fo' kii nyɛ ɔkyenaten mɔ
asɛ?
27 Fɛ' bii yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ, nan kii ba gɛsinkpan so mɔ, me-rɛ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ne nan ba. Me-sɛ
Wurubuaarɛ nyisigyi ne nan kyu ba. Nɛ kii
ba mɔ, nan kyu nyamesɛ kamaasɛ gɛkyena
dɔ ilaa wɔrasɛ kyu tɛɛla mɔ.
28 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛye
abono fɛ yelɛ gɛrɛnaa faa fɛ maŋ wu' ta
pɛi de fɛ' lɔɔ wu yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n dɛ me-gɛwuragyi n kya
kpelegɛ mii ba gɛsinkpan so."

17

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yesu Nyisigyi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Asa' Ako

1 Imɔ nkɛ nsee gɛmara mɔ, Yesu gi kyu
Piita de Gyeemesi de Gyɔn, Gyeemesi mɔ-
tedɛ, ne mɛ dii kpe gibii belɛ giko so mɔmɔ
wolɛ.
2 Mɛ bo nno gɛnen mɔ, Yesu nyoro gi
kyɛɛgɛ kii lɔrɔ wɔra ɔdan too, ne mɔ-ansi
dɔ i kya ŋɛlegi fɛɛ owi. Mɔ-ngbɛ nbono o
suu mɔ gi fuuli gi kya ŋɛlegi faa ŋela-ŋela.
3 Mɛ baa kii kerɛ mɔ, iloobu inyɔ iko
ne: Mosisi mɔ-rɛ Ilaagya. Mɛ ba Yesu asɛ,
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kya gyi nsingyi.
4 Mɛ yelɛ gɛnen mɔ, Piita gi tɔgɛ sa
Yesu yɛɛ, "Me-wura, i wɔra ɔdan yɛɛ a bo
gɛrɛnaa. Nengyene fo kya laarɛ mɔ, nan
yii ipanpan isa' sa fɛye: fo-lɛɛ ɔko, Mosisi-
lɛɛ ɔko, de Ilaagya-lɛɛ ɔko."
5 Piita mɛŋ ti taa tɔgɛ ta mɔ, gibuntɔ
ŋɛlegisɛ giko gi baa bun mɔmɔ so faa
kpem, ne Wurubuaarɛ gigyɛbi' gi lii gi-
buntɔ mɔ dɔ tɔgɛ akasɛbo mɔ yɛɛ, "Me-
gisen dɔ obi ne n gyɛ Yesu. Ɔ kya gyi me-
ginsi. Fɛ' nu mɔ asɛ."
6 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nu gigyɛbi' mɔ
gɛnen mɔ, i tansi wɔra mɔmɔ gifuu, ne mɛ
kpelegɛ dɛ kyu mɔmɔ-ansi bun gɛsinkpan.
7 Nfono ne Yesu gi tu kpe mɔmɔ asɛ, ne
o yii mɔmɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ'
koso, fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu."
8 Mɛ diirɛ mɔmɔ-ansi kerɛ mɔ, mɛŋ baa
wu ɔko baa too de Yesu.
9 Mɛ kii kpelegɛ mɛ kya ba mɔ, Yesu gi
da mɔmɔ tii yɛɛ, "Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile fɛye faa sa ɔko
nperɛ. Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ
nɛ wu' kii kyingi lii ibuni dɔ mɔ pɛi de fɛ'
lɔɔ gyi imɔ so gɛsingyi sa asa."
10 Yesu akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Aye Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ
mɛ kya kyena tɔgɛ sa aye yɛɛ Oloobu
Ilaagya laa kii lii Wurubuaarɛ dɔ ba pɛi
ne ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa
gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ ɔ'
lɔɔ ba. Ne fo ne n gyɛ gɛnen isa ɔbono
mɔ, menɛ n wɔra so ne Ilaagya mɛŋ wolaa
gyangbara fo ba?"
11 Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin
yɛɛ i kaaborɛ Ilaagya ɔ' gyangbara ba de ɔ'
baa lɔrɔ ilaa kamaasɛ yela pɛi de n' lɔɔ ba.
12 N' buu sa fɛye yɛɛ Ilaagya gi ti wolaa
kii ba ne Gyuda awura mɛ mɛŋ bii mɔ.
Mɛ wɔra mɔ gɛnɔɔbono mɛ kya laarɛ mɔ.
Gɛnen kee ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ, nan wu awɔrɔfɔɔ mɔmɔ-abaa dɔ
ne."
13 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ gɛnen
mɔ, idɛ kon mɛ bii yɛɛ Gyɔn ɔbono ɔ gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne ɔ darɛ
gɛnen.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Gɛbii Gɛko So

14 Mɛ kii kpaa tu sakpii mɔ mɔ, ɔnyen
ɔko gi ba Yesu asɛ, ne ɔ ŋmii mɔ-ansi dɔ
kolɛ mɔ
15 yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, su me-bi baarɛ so sa
me. Ɔ kya lɔ gilɔ tɔrɔsɛ, ɔ kya yiyɛɛ gikyɔ.
I kya taalɛ kuu mɔ too ɔgya dɔ, nkɛ nko
mɔ, nkyu dɔ.
16 Nɛ kyu mɔ bara fo-akasɛbo mɔ mɔ, mɛ
mɛŋ taalɛ kyɛ mɔ."
17 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"O! Fɛye nkɛ ndɛ dɔ asa! Fɛŋ kya sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi. Fɛ bo gɛnɔbiidɛ! Nkɛ
nfonɛ ne nan kyena fɛye asɛ, n kpɛ mi-i
nyɛ gisen mi-i sa fɛye daa? Fɛ' kyu gɛbii
mɔ bara me gɛrɛnaa."
18 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa ilaa nyɛnyɛn
oduduu ibono i tɛ gɛbii mɔ so ne gɛ kya lɔ
gilɔ tɔrɔsɛ mɔ yɛɛ i' koso gɛbii mɔ so ɔ kerɛ
imɔ faa. Ayaa abono so mɔ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i koso gɛbii mɔ so, ne gɛbii mɔ
gilɔ mɔ gi ta.
19 Imɔ gɛmara mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
baa taasɛ Yesu mɔmɔ-wolɛ yɛɛ, "I wonɛ so
ne aye berɛ a mɛŋ taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ koso gɛbii mɔ so daa?"
20 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Gisɔɔgyi
gibono fɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ giŋ fo
ilaa iko so daa ne n yɛgɛ ne i ba gɛnen.
Gɛsintin ne n kya tɔgɛ fɛye faa, nkana
fɛye-gisɔɔgyi mɔ gi dabɔlɛ gi kerɛ pii fɛɛ
Maasadɛ giponfɛ gibi gbaa mɔ, fɛ laa taalɛ
tɔgɛ sa gɛnen gibii gibono fɛ kya wu faa
yɛɛ, 'Koso gɛrɛ kpe faanaa.' Gɛsintin mɔ
gi laa koso. Sɛi maŋ don fɛye-giwɔra. [
21 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, pɛi ne fɛ laa
taalɛ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu idɛ ɔnan
mɔ, i tiri gɛnɔ ŋminde de ndalaa.]"

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

22 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ naa de
Galeli mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Ako
mɛ laa kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, wɔra asa abaa dɔ
23 de mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ me mɔ,
imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."
Akasɛbo mɔ mɛ nu gɛnen mɔ, mɔmɔ-asen
dɔ i tansi wɔra mɔmɔ ayen gikyɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Wurubuaarɛ Ɔson Obu Mɔ Too-Too So Ilaa

24 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpe
Kapɛɛniyon mɔ, Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
too-too asɔɔbo ako mɛ ba Piita asɛ, ne
mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fɛye-ɔbelɛnsɛ kya too
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ too-too ne?"
25 Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ɛn, ɔ
kya too." Piita gi loo gɛten dɔ mɔ, Yesu ne
n daa gikyu too-too mɔ ilaa kyu tu mɔ. Ɔ
taasɛ Simon Piita yɛɛ, "Simon, fo asɛ mɔ,
nengyene wura gi bara gɛsinkpan so too-
too sa asafo abɛɛ fɛɛ mɛ' dɔɔ de mɛ' yɛ ne
gɛmɔ so too-too gi ba mɔ, i kaaborɛ nten
abi kee mɛ' too gɛnen too-too mɔ?"
26 Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa." Ne Yesu
yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin. Nten abi mɔ berɛ mɛŋ
bo too-too ɔbono dɔ. Imɔso me kee meŋ
bo me-sɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ too-too
mɔ gitoo dɔ.
27 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, aŋ kya laarɛ a'
wɔra too-too asɔɔbo mɔ ginyadon. Imɔso
kpe ɔbon mɔ dɔ kpaa too daaruwa. Ɔken
ɔbono fo laa daa gilɛɛ mɔ, kerɛ mɔ-gɛnɔ
dɔ, fo laa wu aterenbi gibi. Lɛɛ gimɔ de fo'
kyu kpaa too me-rɛ fo-lɛɛ."

18

Nbii Ilaa I Tiri Wurubuaarɛ

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu akasɛbo
mɔ mɛ ba mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
dɔ mɔ, anɛ ne n don mɔ-nanbo?"
2 Nfono mɔ Yesu gi terɛ gɛbii gɛko ba mɔ
asɛ ne o kyu gɛmɔ yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ.
3 Ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n'
kya tɔgɛ fɛye faa, nengyene fɛ maŋ kyɛɛgɛ
wɔra fɛye-nyoro fɛɛ nbii mɔ, fɛ maŋ nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
kpa-a.
4 Imɔso fo ɔbono fo bara fo-nyoro gɛsɛ
wɔra fɛɛ gɛnen gɛbii gɛdɛ mɔ, fo ne nan
don fo-nanboana Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ dɔ.
5 Nengyene me so ne fo ɔko fo sɔɔ gɛbii
fɛɛ gɛdɛ ɔnan abaa anyɔ mɔ, me ne fo sɔɔ
gɛnen.
6 "Ɔbono, mɔ, ɔ laa yɛgɛ apiipii abono
mɛ sɔɔ me gyi mɔ dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso
me so mɔ, nengyene fɛɛ mɛ kyu gibui belɛ
ŋminde kyaga de kaasɛ ɔbono gibɔ ne mɛ
too mɔ wɔra apoo dɔ mɔ, i tɛsɛ i bɔ.
7 Ilaa ibono i kya yɛgɛ asa gisɔɔgyi gi'
koso me so mɔ i nyaakyɔ gɛsinkpan so,
imɔso gɛsinkpan so asa, mɔmɔ laako! I
wɔra nnɛ mɔ, gɛnen ilaa ibonoana i laa ba.
Ɔbono ɔ laa yɛgɛ i' ba gɛnen mɔ berɛ, mɔ
laako!
8 Nengyene fo-gibaa abɛɛ fo-giyaa gi kya
yɛgɛ fo-gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, kɛbi
gimɔ fuɛ! I boran yɛɛ fo-nyoro gɛtɛɛko i
lii giden de fo' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
don ibono Wurubuaarɛ laa kyu fo-rɛ fo-
abaa anyɔ de fo-ayaa anyɔ too wɔra ɔgya
ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako mɔ dɔ mɔ.
9 Ne fɛɛ fo-ginsi ne n kya yɛgɛ fo-gisɔɔgyi
gi' koso me so mɔ, lɔgedɛ gimɔ lɛɛ fuɛ! I
boran yɛɛ fo' kyu ginsi kolon kpaa kyena
Wurubuaarɛ asɛ don ibono Wurubuaarɛ
laa kyu fo-rɛ fo-ansi anyɔ too wɔra ɔgya
ɔbono dɔ ɔ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
giso mɔ.
10 "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de fɛŋ
sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ apiipii adɛ dɔ ɔko mɛŋ

gyɛ sɛi. N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono mɛ kya kerɛ mɔmɔ so mɔ mɛ kya wu me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ owi kamaasɛ. [
11 Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nɛ ba gɛsinkpan so de n' baa mɔlɛgɛ abono mɛ fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ de mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana i' nyɛ lɔrɔ.]"

Sandɛ Fuɛsɛ Gikpalɛ

12 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "N' taasɛ fɛye ilaa iko. Nengyene nyamesɛ bo isandɛ ikue-inun ne ɔkolon gi fuɛ mɔ, ɔ maŋ taa asɛnsɛ mɔ yɛgɛ abii dɔ nfono mɛ kya gyi mɔ de ɔ' kpaa laarɛ ɔbono ɔ fuɛ mɔ?
13 Gɛsintin, ɔ laa laarɛ sandɛ mɔ kpaa wu mɔ. O wu mɔ mɔ, i laa wɔra mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde don isandɛ ikue-inan de saalaa isandɛ sango mɔ mɛ san mɔ.
14 Gɛnen kee ne fɛye-sɛ Wurubuaarɛ dɛ ne. Iŋ gyɛ mɔ-gɛlaarɛ yɛɛ apiipii adɛ dɔ ɔko ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ de mɔ-ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ ɔ' lii mɔ-gibaa.

Gɛnɔɔbono Fo Laa Lɔrɔ Fo-rɛ Fo-Nanbo Yesu Sonbo Nsana

15 "Nengyene fo-nanbo ɔbono ɔ sɔɔ me gyi mɔ gi wɔra fo ilaa nyɛnyɛn mɔ, kpe mɔ asɛ de fo' kpaa tɔgɛ mɔ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra fo mɔ fo-rɛ mɔ wolɛ. Nengyene o nu fo gɛsɛ mɔ, fo-rɛ mɔ nsana i lɔrɔ ne.
16 Ne fɛɛ ɔ mɛŋ nu fo gɛsɛ mɔ, laarɛ me-sonbo ɔko abɛɛ anyɔ bɔla de fo-nyoro de fɛye pɛwu fo' kpe mɔ asɛ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ i tɔgɛ yɛɛ
pɛi ne fɛ laa bun isa gipuɛɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ,
i kaaborɛ i' nyɛ asa anyɔ abɛɛ asa' abono mɛ kyule
yɛɛ ɔ wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono gɛsintin.
17 Nengyene ɔ mɛŋ nu mɔmɔ kee gɛsɛ mɔ, kyu gɛnen ilaa ibono kyu kpaa too me-asonbo gikpen mɔ ansi dɔ. Ne fɛɛ ɔ mɛŋ nu me-asonbo gikpen mɔ gɛsɛ kee mɔ, fɛ' kyu mɔ fɛɛ ɔ gyɛ daa abono mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ dɔ ɔko abɛɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ dɔ ɔko.
18 "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, ilaa ibono fɛŋ sa ɔkpa gɛsinkpan so mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ kee maŋ sa ɔkpa; ne ibono fɛ sa ɔkpa gɛsinkpan so mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ kee gi sa ɔkpa.
19 N' kii tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nengyene fɛye dɔ anyamesɛ anyɔ fɛ wɔra gɛnɔ dalaa kolɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ ilaa iko mɔ, ɔ laa wɔra imɔ sa fɛye.
20 Fɛ' nu yɛɛ nfono asa anyɔ abɛɛ asa' mɛ gyan' me-ginyen dɔ mɔ, n bo mɔmɔ asɛ."

Dega Ɔbono Ɔŋ Bo Gitolon Mɔ Gikpalɛ

21 Nfono mɔ Piita gi ba Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, gikpadɔ gifonɛ ne fɛɛ me-nanbo gi wɔra me ilaa nyɛnyɛn ne i kaaborɛ n' kyu kyɛɛ mɔ? Gikpadɔ sono abɛ-ɛ?"
22 Yesu yɛɛ, "Kuaa, i mɛŋ gyɛ gikpadɔ sono wolɛ. N' tɔgɛ sa fo yɛɛ ikue-isa de saalaa gɛnen-n gikpadɔ sono.
23 "Imɔso fɛ' nu. Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a dɛ fɛɛ gikpalɛ gibono nan da faa. Owi ɔko dɔ mɔ, wura ɔko gi kyena. Ɔ bo adega. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa terɛ mɔ-adega mɔ de mɛ' baa buu-buu akɔ abono mɛ dɛ mɔ mɔ sa mɔ.
24 Ɔ terɛ mɔmɔ ɔko ɔko. Dega gyangbarasɛ ɔbono ɔ ba mɔ dɛ mɔ gikɔ ibono i tansi i gyɛ gikɔ belɛ. Nengyene fo buu-buu aterenbi mɔ mɔ, fo maŋ bii amɔ-gɛgyɔnɔ.
25 Ɔ taasɛ mɔ mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ de ɔ' ka. Imɔso wura mɔ yɛɛ mɛ' keda mɔ-rɛ mɔ-ka de mɔ-biana, de mɛ' kpaa kyu mɔ-atɔ abono ɔ bo mɔ pɛwu dabɔlɛ kyu kpaa fɛ de mɛ' kyu baa ka mɔ gikɔ mɔ.
26 Nfono ne dega mɔ gi kpelegɛ ŋmii wura mɔ ansi dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, 'Nyɛ gisen sa me. I wɔra mɔ, nan baa ka fo.'
27 Wura mɔ gi nu gɛnen mɔ, i wɔra mɔ ayen, ne o kyu gikɔ mɔ pɛwu kyu kyɛɛ mɔ. Ne ɔ sa mɔ ɔkpa yɛɛ ɔ' naa.
28 "Dega mɔ gi kpɛ lii mɔ-wura mɔ asɛ mɔ, ɔ kpaa gyangara mɔ-nanbo dega ɔko. Mɔ-nanbo ɔbono dɛ mɔ gikɔ kee. Gikɔ gibono ɔ dɛ mɔ mɔ gi laa wɔra fɛɛ aterenbi abono ɔnan gɛsun ɔwɔrabo laa nyɛ ibosɛ isa' dɔ mɔ. Gɛnen gikɔ mɔ so mɔ, ɔ kpɛ wu mɔ mɔ, ɔ too keda mɔ. Ne ɔ ŋmere mɔ-gibɔ dɔ yɛɛ ɔ' ka mɔ-gikɔ mɔ.
29 Mɔ-nanbo mɔ, mɔ, gi kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, 'Nyɛ gisen sa me. I wɔra mɔ, nan baa ka fo.'
30 Oŋ kyule, ne ɔ yɛgɛ mɛ keda mɔ kpaa tii de obu. Nengyene ɔ' ka gikɔ mɔ mɔ, pɛi de mɛ' lɔɔ tigi mɔ.
31 "Mɔ-nanboana adega mɛ nu gɛnɔɔbono dega mɔ gi kyu wɔra mɔ-nanbo mɔ mɔ, i mɛŋ wɔra mɔmɔ ɔkon, ne mɛ kpaa buu sa mɔmɔ-wura mɔ.
32 Wura mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ yɛgɛ mɛ kpaa terɛ mɔ ba mɔ asɛ. Ɔ kpɛ da de ginsi wu mɔ mɔ, ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, 'Ɔnyen, gɛnen ne fo dɛ ne? Fo dɛ me gikɔ belɛ ne fo kolɛ me mɔ, meŋ kyu kyɛɛ fo?
33 Fo mɛŋ nyi yɛɛ i kaaborɛ fo' su fo-nanbo so fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ su fo so mɔ?'
34 Ilaa ibono dega mɔ gi kyu wɔra mɔ-nanbo mɔ i kyu wura mɔ ginyadon gikyɔ. Imɔso ɔ yɛgɛ mɛ keda mɔ kpaa tii de obu de mɛ' kii biidɛ mɔ-giso bɔla kpaa fo owi ɔbono ɔkara ɔ laa ka gikɔ mɔ pɛwu mɔ."
35 Yesu gi lɛɛ gikpalɛ mɔ gɛsɛ yɛɛ, "Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ gɛwuragyi

dɔ akyenabi mɔ a dɛ ne. Fo ɔbono fo-nanbo laa wɔra fo ilaa nyɛnyɛn ne fo maŋ kyu kyɛɛ mɔ lii fo-gisen dɔ mɔ, me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ laa wɔra fo fɛɛ gɛnɔɔbono wura mɔ gi wɔra mɔ-dega ɔbono oŋ su mɔ-nanbo so mɔ."

19

Yesu Gi Tɔgɛ Ɔkyii Gikine Ilaa

1 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ ta mɔ, ɔ lii Galeli nfono kyon kpe ɔbon Gyɔɔdan gibenbɛ giko so Gyudiya gɛsinkpan so.
2 Sakpii belɛ gi buu mɔ. Mɛ loo nno mɔ, ɔ kyɛ kyɛ abono mɛ kya lɔ mɔ.
3 Farasii gikpen dɔ awura ako mɛ ba mɔ asɛ de mɛ' baa soo mɔ idoo kerɛ. Gɛnen so mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Imɔso aye-nbara gi kya nyiile yɛɛ nyamesɛ laa taalɛ yelɛ ilaa kamaasɛ ibono ɔ kya laarɛ mɔ so kine mɔ-ka?"
4 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ ti kalɛ Wurubuaarɛ agyɛbi kyu lii imɔ so do-o? Mɔ-agyɛbi mɔ a kya nyiile yɛɛ lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ ɔnyen oyuduu de ɔkyii oyuduu.
5 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ nfono yɛɛ,
'Imɔ idɛ so mɔ,
ɔnyen laa taa mɔ-sɛ de mɔ-nyi yɛgɛ
de o' kyu mɔ-nyoro mada de mɔ-ka
de mɔmɔ asa anyɔ mɛ' bingiri
nyamesɛ kolon.'
6 Imɔso ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka mɛŋ baa mɛ gyɛ asa anyɔ, mɛ bingiri nyamesɛ kolon. Ibono Wurubuaarɛ ne n kyu mɔmɔ dabɔlɛ wɔra nyamesɛ kolon faa mɔ, ɔko ɔŋ sa ɔ' barage mɔmɔ dɔ."
7 Farasii awura mɔ mɛ kii taasɛ Yesu yɛɛ, "Gɛnen berɛ mɔ, menɛ ne n wɔra so ne Mosisi gi yela nbara yɛɛ nengyene ɔnyen laa kine mɔ-ka mɔ, ɔ' sa mɔ gikine ɔwolɛ de ɔ' lɛɛ mɔ-ɔkpa mɔ daa?"
8 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛye-aso dɔ i kɔrɔ ifuu so daa ne Mosisi gi sa fɛye ɔkpa de fɛ' kine fɛye-kaana gɛnen. Nkana lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, i mɛŋ dɛ gɛnen.
9 N' buu sa fɛye yɛɛ nengyene i mɛŋ gyɛ yɛɛ fo-ka gi lii fo-gɛmara so ne fo kine mɔ kpaa kyu ɔkyii pobɔrɔ mɔ, fo tɔrɔ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi nbara. Ɔ kya kyu imɔ yɛɛ ɔko mɔ-ka ne fo laarɛ gɛnen."
10 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Nengyene fafaanan ne gɛdena ilaa i dɛ berɛ mɔ, nyamesɛ maŋ tɛsɛ dena mɔ, nkana i boran."
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gi-maadena mɔ iŋ gyɛ nyamesɛ kamaasɛ ne nan taalɛ kyena, gɛnen mɔ, abono Wurubuaarɛ gi kyu sa mɔmɔ mɔ wolɛ.
12 I kya nyiile yɛɛ i bo ilaa kpɛi-kpɛi ibono so anyen ako mɛŋ kya dena mɔ. Ako berɛ, i korogɛ ɔmɔ de gɛnen daa. Ako mɔ, mɔ, mɔmɔ-nanboana anyamesɛ ne n kya keda mɔmɔ lɛɛ awɔrɛbi. Ako, mɔ, mɛŋ kya dena mɔ, mɛ kya laarɛ mɛ' nyɛ nyoro kpaa asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. Ɔbono ɔ laa taalɛ wɔra gɛnen mɔ, ɔ' wɔra."

Yesu Gi Sɔɔ Nbii Buru-buru Abaa Anyɔ

13 Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako mɛ dɛ nbii ma-a bara Yesu yɛɛ o' kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ so de ɔ' dalaa sa mɔmɔ. Mɔ-akasɛbo mɔ, mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' kiiri nbii mɔ.
14 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' yɛgɛ nbii mɔ mɛ' ba me asɛ; fɛŋ' baa tii mɔmɔ-ɔkpa. Abono mɛ dɛ fɛɛ gɛnen nbii ndɛana ɔnan mɔ ne nan nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ."
15 Ne o kyu mɔ-abaa gyan' nbii mɔ so, ne ɔ naa lii nno kyon.

Anɛ Ne Nan Nyɛ Ɔkyenaten Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ?

16 Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, menɛ ilaa dɛnsɛ ne nan wɔra de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa?"
17 Yesu gi kisee taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kya taasɛ me kyu lii ilaa dɛnsɛ so faa mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ wolɛ ne n gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ? Nengyene fo kya laarɛ fo' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ, gyi mɔ-nbara mɔ so."
18 Ne ɔnyen mɔ gi taasɛ Yesu yɛɛ, "Nbara nmɔ?" Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' mɔɔ isa, gɛŋ' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara, gɛŋ' yuuri, gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ.
19 Buu fo-sɛ de fo-nyi de fo' laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro."
20 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, "N ti n kya gyi gɛnen nbara ndɛ pɛwu so. Menɛ ne n kii san me?"
21 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Nengyene fo kya laarɛ fo ta gudu berɛ mɔ, naa kpaa fɛ fo-ilaa ibono fo bo mɔ pɛwu de fo' kyu aterenbi mɔ kyu yɛ sa ayenbo. Fo wɔra gɛnen mɔ, fo laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ, de fo' san naa baa buu me wɔra me-ɔkasɛbo."
22 Ɔnyen mɔ gi nu gɛnen mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ, ne ɔ naa kyon. I kya nyiile yɛɛ ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. Ɔ kerɛ mɔ, ɔ maŋ taalɛ wɔra gɛnen.
23 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "N' tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ i tansi i bo lon sa aterenbi awura de mɛ' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ.
24 N' kii tɔgɛ sa fɛye yɛɛ pɛi de aterenbi wura ɔ' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ mɔ, i laa wɔra ɔlon sa mɔ don gɛnɔɔbono gɛkpatitii gɛ laa loo ɔbaatɔ ɔbɔ dɔ lii mɔ."

25 Yesu akasɛbo mɔ mɛ nu imɔ idɛ mɔ,
i tansi dɛ ɔmɔ-gɛnɔ, ne mɛ san taasɛ yɛɛ,
“Gɛnen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ ne nan nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ne?”
26 Yesu gi kerɛ mɔmɔ faa yiridididi ne
ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Imɔ idɛ i don nyamesɛ
giwɔra; Wurubuaarɛ berɛ, sɛi mɛŋ fo mɔ-
giwɔra.”
27 Nfono mɔ Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye,
mɔ, ibono a taa gɛsinkpan so ilaa kamaasɛ
yɛgɛ ne a naa a buu fo faa mɔ, nnɛ ne?”
28 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
gɛkaako mɔ, Wurubuaarɛ laa lɛɛ gɛkyena
pobɔrɔ. Gɛnen aberɛ abono mɔ, me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kyena
me-nyisigyi gɛgyapaa so n kya gyi gɛwura.
Fɛye abono, mɔ, fɛ gyɛ me-akasɛbo gudu
anyɔ mɔ kee fɛ laa kyena ngyapaa so fɛ
kya gyi gɛwura Isirale nten gudu nnyɔ mɔ
so fɛ kya gyi mɔmɔ-nbɛlɛ fa-a sa mɔmɔ.
29 Ne nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ taa
mɔ-gɛten yɛgɛ abɛɛ mɔ-sɛ, abɛɛ mɔ-nyi,
abɛɛ mɔ-daana, abɛɛ mɔ-tedɛana, abɛɛ
mɔ-pikyiiana, abɛɛ mɔ-biana abɛɛ mɔ-
nsinkpan yɛgɛ me so mɔ, kaasɛ laa nyɛ
imɔ-ɔnan gikpadɔ ikue-inun de o' kii nyɛ
kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.”
30 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Gɛnen
gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ mɔ abono mɛ
gyɛ abelɛnsɛ gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako
mɛ laa kpaa bingiri nbii, ne abono mɛ gyɛ
nbii gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako, mɔ, mɛ laa
kpaa wɔra abelɛnsɛ.”

20

Gɛsun Awɔrabo Gikpalɛ

1 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono asa mɛ
laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ
dɔ mɔ i laa wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan
baa da faa. Gɛten wura ɔko ne n kyena. Ɔ
bo gifɔlɛ giko ndɔɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, o kyingi
nyɛnyɛngɛ fu-u kpaa laarɛ gɛsun awɔrabo
de mɛ' kpaa wɔra gɛsun mɔ-ndɔɔ dɔ sa mɔ
de ɔ' ka ɔmɔ gikɔ.
2 Mɔ-rɛ gɛsun awɔrabo mɔ mɛ gyi gigya,
ne o kyule yɛɛ ɔ laa ka ɔmɔ gɛnɔɔbono mɛ
kya ka gɛkɛ toloowi-lɛɛ gikɔ mɔ, ne ɔ yɛgɛ
mɛ kyon ndɔɔ mɔ dɔ.
3 Owi gi dii mɔ, o kpe oyiidɔ, ne ɔ kpaa
wu anyen banban ako mɛ tɛ mɛŋ kya wɔra
sɛi.
4 O wu mɔmɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, ‘Fɛye kee fɛ' baa kyon kpaa wɔra
gɛsun sa me me-ndɔɔ dɔ de n' ka fɛye gikɔ
gɛnɔɔbono i laa kyena sa me-rɛ fɛye mɔ.’
5 Gɛsintin mɔ, asa mɔ mɛ kpe. Owi gi
kyena nten nsana mɔ, o kii kpaa nyɛ ako
ne mɛ kpe. Owi gi gbaa mɔ, o kii kpaa nyɛ
abanban, ne mɛ kpe.
6 I san ŋmaraa de owi ɔ' tɔrɔ mɔ, o
kii kpe oyiidɔ kpaa wu anyen ako mɛ tɛ
giyan mɛŋ kya wɔra sɛi. Ne ɔ taasɛ ɔmɔ
yɛɛ, ‘Menɛ n wɔra ne fɛ kya waala gɛkɛ
mumuli, fɛ mɛŋ kya wɔra sɛi?’
7 Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, ‘A mɛŋ nyɛ ɔko
de ɔ' baa sa aye gɛsun de a' wɔra de ɔ' ka
aye gikɔ.’ Ne ndɔɔ wura mɔ yɛɛ, ‘To, fɛye
kee fɛ' kii baa kyon kpe me-ndɔɔ dɔ.’
8 “Owi gi ta mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi tɔgɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ mɔ-ndɔɔ mɔ so ɔ kya sa
mɔ mɔ yɛɛ, ‘Terɛ gɛsun awɔrabo mɔ de fo'
ka mɔmɔ gikɔ. Ka lii abono mɛ ba gɛmara
gɛmara mɔ, de fo' kyu kpaa logɛ de abono
mɛ daa gikpe ndɔɔ mɔ dɔ mɔ.’
9 Ɔ ka abono mɛ kpe ndɔɔ mɔ dɔ owi
kya laarɛ ɔ' tɔrɔ mɔ, mɔmɔ ɔkamaasɛ gi
nyɛ aterenbi abono mɛ kya ka gɛkɛ toloowi
gikɔ mɔ.
10 I tu abono mɛ daa gikpe ndɔɔ mɔ dɔ
mɔ, mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ berɛ mɛ laa nyɛ
aterenbi don abono mɛŋ kpe belen mɔ.
Imɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ kee mɛ nyɛ daa
gɛnɔɔbono mɛ kya ka gɛkɛ toloowi-lɛɛ gikɔ
mɔ.
11 Mɛ sɔɔ mɔmɔ-aterenbi kalɛ mɔ, mɛ yii
gɛsɛ mɛ kya lɔgedɛ de ndɔɔ wura mɔ yɛɛ,
12 ‘Asa abono mɛ ba gɛmara gɛmara mɔ
mɛŋ wɔra gɛsun kɛɛla iko. Aye, mɔ, a yelɛ
owi kɛlɛlɛ so wɔra gɛsun toloowi mɔ, fo
kya ka aye-rɛ ɔmɔ pɛwu gikɔ kyɛɛ-kyɛɛ?’
13 “Ndɔɔ wura mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ
dɔ ɔko yɛɛ, ‘Ɔnyen, meŋ kudi fo gyi. Me-rɛ
fo aŋ tɔgɛ kyule daa yɛɛ gɛkɛ gikɔ ne nan
ka fo?
14 Imɔso kyu fo-aterenbi de fo' naa fo kya
kpe. N kya laarɛ de n' ka ɔkamaasɛ ɔbono
nɛ nyɛ gɛmara gɛmara mɔ kee gikɔ fɛɛ fo-
lɛɛ mɔ ɔnan.
15 Meŋ bo ɔkpa de n' kyu me-aterenbi
kyu wɔra ilaa ibono n kya laarɛ mɔ? Abɛɛ
fo wu me-gidɛnsɛ gibono nɛ wɔra mɔ, i kya
loo fo daa?’ ”
16 Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta mɔ, ɔ lɛɛ
gɛsɛ yɛɛ, “Gɛnen ne i laa wɔra ne. Owi
ɔbono asa mɛ laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ, abono mɛ gyɛ nbii
gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaa
wɔra abelɛnsɛ, ne abono mɛ gyɛ abelɛnsɛ
gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako, mɔ, mɛ laa kpaa
bingiri nbii.”

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Lɛwu Mɔ So Ilaa

17 Yesu kya kpe Gyɛrusalem mɔ, o kyu
mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ lii nkan ne ɔ
tɔgɛ sa ɔmɔ
18 yɛɛ, “Fɛ' nu. A kya kpe Gyɛrusalem
faa, ako mɛ laa kyu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra aye Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de aye-
nbara aŋmarasɛbo abaa dɔ. Mɔmɔ, mɔ,

mɛ laa tɔgɛ yɛɛ n gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo, imɔso n' wɔra ɔmɔɔsɛ,
19 de mɔmɔ kee mɛ' kyu me wɔra asa
abono mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura
mɔ abaa dɔ. Gɛnen asa abono mɛ laa
gyaabii me ikpa kpɛi-kpɛi so, de mɛ' taa
me awulibi, de mɛ' da me aŋanbi oyii so
mɔɔ. Nɛ wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan
kyingi lii ibuni dɔ."

Ɔkyii Ɔko Gi Kpaa Kolɛ Gɛbelɛnsɛ Yesu Asɛ Sa Mɔ-Biana

20 Imɔ gɛmara mɔ Yesu akasɛbo ako
mɔmɔ-nyi gi kyu mɔmɔ ba mɔ asɛ baa kolɛ
mɔ ilaa iko. Akasɛbo mɔ mɛ gyɛ Sɛbedi
mɔ-biana. Ɔkyii mɔ gi baa ŋmii mɔ-ayaa
dɔ
21 ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo
kya laarɛ?" Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Owi ɔbono
fo laa gyi gɛwura mɔ, yɛgɛ me-biana anyɔ
adɛ mɛ' wɔra fo-nwurabi nbono mɛ laa
sindi fo titiritii, ɔko ɔ' kyena fo-gibaa gyisɛ
so de ɔko, mɔ, ɔ' kyena fo-benɛ so."
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
anyɔ mɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ nyi ilaa ibono fɛ kya
kolɛ faa. Imɔso fɛ laa taalɛ wu ɔlaawusɛ
ɔbono ɔnan ɔ dɛ ɔ gyoo me mɔ?" Mɛ kyule
mɔ yɛɛ, "Ɛn, a laa taalɛ."
23 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
"Gɛsintin mɔ, fɛ laa wu ɔlaawusɛ ɔbono
ɔnan nan wu mɔ. Me asɛ ikyenaten mɔ
berɛ, meŋ bo ɔkpa de n' lɛɛ yɛɛ ɔdɛ ne
ɔ' kyena me-gibaa gyisɛ so abɛɛ ɔdɛ ne ɔ'
kyena me-benɛ so. Gɛnen ikyenaten ibono
i gyɛ sa daa abono me-sɛ Wurubuaarɛ gi
wolaa lɔrɔ yela sa mɔmɔ mɔ."
24 Yesu akasɛbo sɛnsɛ gudu mɔ mɛ nu
ilaa ibono mɔmɔ-nanboana anyɔ, nyamesɛ
mɔ-rɛ mɔ-tedɛ mɔ, mɛ kpaa kolɛ Yesu mɔ,
i loo ɔmɔ.
25 Imɔso Yesu gi terɛ mɔmɔ pɛwu baa mɔ
asɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛɛ gɛnɔɔbono
fɛ nyi mɔ, abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ mɔmɔ-awura awura mɛ kya
kyu abono mɛ bo mɔmɔ gɛsɛ mɔ kyu
wɔra fɛɛ mɔmɔ-nbide. Mɔmɔ-anyamesɛ
gbaa'gbaa mɔ kee mɛ kya kyu ɔlon mɛ kya
gyi gɛbelɛnsɛ asa sɛnsɛ so.
26 Fɛye-lɛɛ berɛ, iŋ kaaborɛ i' wɔra fɛɛ
asa adɛ. Nengyene ɔko kya laarɛ ɔ' wɔra
nyamesɛ gbaa' fɛye dɔ mɔ, i kaaborɛ ɔ'
wɔra mɔ-nyoro fɛɛ fɛye-dega,
27 ne ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra fɛye-
wura mɔ, i kaaborɛ ɔ' wɔra mɔ-nyoro fɛɛ
fɛye-gɛbide.
28 I lii fɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ gbaa, meŋ ba gɛsinkpan so yɛɛ asa mɛ'
son me. Nɛ ba daa de n' baa son asa de
n' kyu me-nkpa kyɛɛ de i' lɛɛ asa sakyɔ
lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kiiri mɔmɔ sa
Wurubuaarɛ."

Yesu Gi Bugi Agyaatanbo Anyɔ Ako Ansi

29 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya lii
Gyɛriko ɔsowolɛ so mɔ, sakpii belɛ ɔko buu
mɔmɔ.
30 Mɛ kya kpe mɔ, agyaatanbo anyɔ ako
ne n tɛ ɔkpa nkan. Mɛ kpɛ nu yɛɛ Yesu
ne n kya kyon faa mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ
kya kpen ken-ken yɛɛ, "Aye-wura, Wura
Deefidi ɔnaanabi, su aye so!"
31 Sakpii ɔbono o buu Yesu mɔ gi gya
ɔmɔ yɛɛ mɛ' bun ɔmɔ-nnɔ so. Mɛ kya
gya mɔmɔ gɛnen mɔ, idɛ kon gbaa ne mɛ
lɔrɔ mɛ kya kpen ken-ken yɛɛ, "Aye-wura,
Wura Deefidi ɔnaanabi, su aye so!"
32 Nfono mɔ Yesu gi sii yelɛ ne ɔ terɛ
mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ ne fɛ
kya laarɛ n' wɔra sa fɛye?"
33 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Aye-wura, a kya
laarɛ aye-ansi a' bugi."
34 Mɔmɔ-ilaa i wɔra Yesu ayen ne o kyu
mɔ-abaa yii mɔmɔ-ansi mɔ. Ayaa abono
so mɔ, mɔmɔ-ansi a bugi mɛ kya wu ilaa
kamaasɛ, ne mɛ san naa buu mɔ.

21

Yesu Gi Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya fu-
ude Gyɛrusalem mɔ, mɛ kpaa fo Bɛtɛfagye
ɔsowolɛ ɔbono ɔ gyan' Nfɔ Iyii Gibii Mɔ so
mɔ. Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi sun mɔ-akasɛbo
mɔ dɔ anyɔ
2 yɛɛ, "Fɛ' kpe ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo aye-
ansi dɔ faa. Fɛ kpɛ fɛ kya loo ɔsowolɛ mɔ
so mɔ, fɛ laa wu bee kyiisɛ kyaa de ɔfɛ,
mɔ-bi yelɛ mɔ asɛ. Fɛ' sangɛ mɔ de fɛ' kyu
mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ bara me.
3 Ne fɛɛ ɔko gi taasɛ fɛye ilaa iko mɔ, fɛ'
tɔgɛ mɔ yɛɛ, 'Wura mɔ yɛɛ ɔ tiri abee mɔ.'
Fɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ laa yɛgɛ de fɛ' kyu
abee mɔ ba ayaa adɛ so."
4 Gɛnɔɔbono Yesu laa gyan' bee so loo
Gyɛrusalem mɔ, i laa yɛgɛ ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ naa de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko so mɔ i' nyɛ ba gɛsintin. Ɔ wolaa tɔgɛ
Gyɛrusalem ilaa yela. (Gyɛrusalem ginyen
giko ne n gyɛ Sayon.) Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
5 "Fɛ' tɔgɛ sa Sayon awura yɛɛ,
'Fɛ' kerɛ fɛye-wura kya ba fɛye asɛ. Ɔ
bara mɔ-nyoro gɛsɛ;
ɔ gyan' bee so. Mɔ-bee ɔbono gyɛ daa
bee fɔlɛ; ɔ mɛŋ ti sɛɛ.' "
6 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpe kpaa wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ tɔgɛ mɔmɔ mɔ.
7 Mɛ kyu bee mɔ mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ bara
mɔ, ne mɛ kyu mɔmɔ-akuru too bun abee
mɔ so, ne ɔ dii gyan'.
8 Sakpii mɔ dɔ ako mɛ kyu mɔmɔ-akuru
too mɔ-ɔkpa dɔ, ne ako mɛ ŋɛ iyii afɛdaa
mɛ kya too de ɔkpa yɛɛ ɔ' baa naa.
9 Asa abono mɛ gyangbara Yesu de
abono mɛ buu mɔ-gɛmara mɔ pɛwu mɛ
kya kpen yɛɛ,

"Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ, Wura Deefidi
ɔnaanabi!
Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo naa fo kya ba
faa!
Ayenbi a' wɔra Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso-soso mɔ-lɛɛ!"
10 Yesu gi loo Gyɛrusalem mɔ, ɔsowolɛ mɔ
gi gyigisi. Nno asa mɔ mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, "Anɛ ne n ba daa?"
11 Sakpii mɔ mɔ-rɛ Yesu mɛ naa mɔ mɛ
lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Yesu, Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo mɔ ne n ba. Ɔ lii Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so
mɔ."

Yesu Gi Gya Gigya Agyibo Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

12 Yesu gi loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so, ne ɔ gya abono mɛ kya gyi
gigya nno mɔ. Ɔ da abono mɛ kya boori
aterenbi mɔ iteebulu too. Ɔ da abono mɛ
kya fɛ abonbuɛ mɔ ngyapaa kee too, ne
13 ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ako yela yɛɛ,
'Me-ɔson obu mɔ laa wɔra daa ɔdalaaten.'
Fɛye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri iyu gikpalan."
14 Agyaatanbo de itɛgɛsɛ mɛ yɛgɛ asa
mɛ kyu mɔmɔ ba Yesu asɛ Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so nno, ne ɔ kyɛ
mɔmɔ.
15 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya
wu ilaa dɛnsɛ ibono Yesu kya wɔra ne i
kya dɛ asa gɛnɔ mɔ ne mɛ kya nu ibono
nbii mɛ kya yen mɔ mɔ, i kya loo mɔmɔ.
Nbii mɔ mɛ kya kpen mɛ kya yen mɔ
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
nno yɛɛ, "Ayenbi a' wɔra Wura Deefidi
ɔnaanabi mɔ-lɛɛ!" Gɛnen so mɔ, i kyu
abelɛnsɛ mɔ ginyadon,
16 ne mɛ taasɛ Yesu yɛɛ, "Ibono adɛ mɛ
kya tɔgɛ faa, foŋ kya nu de fo' gya mɔmɔ?"
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "N kya nu
kyɔde. Wurubuaarɛ agyɛbi ako a tɔgɛ yɛɛ,
'Nbii de abono mɛ san ma-a nyabo mɔ ne
fo yɛgɛ mɛ kya yen fo de i' tansi gyi
fo-ginsi.'
Imɔso fɛŋ ti kalɛ nno?"
17 Yesu gi taasɛ abelɛnsɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ
naa taa mɔmɔ yɛgɛ ne ɔ kyon kpaa dɛ
Bɛtani.

Yesu Gi Tɔgɛ Nnɔ Wɔra Gifeeya Oyii Ɔko

18 Gɛdɛ kɛsɛ nyɛnyɛngɛ mɔ, Yesu gi kii ɔ
kya kpe Gyɛrusalem mɔ, akon a dɛ mɔ.
19 O wu gifeeya oyii ɔko yelɛ ɔkpa nkan.
Ɔ bagɛ kpe mɔ asɛ mɔ, ɔŋ wu ba-a gibi
kolon oyii mɔ so, afɛdaa wolɛ ne o wu.
Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ nnɔ wɔra oyii mɔ
yɛɛ, "Foŋ baa nyɛ sɔrɔ abi gɛkaako!" Ɔ
tɔgɛ gɛnen mɔ, oyii mɔ gi wu'.
20 Owi ɔbono Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu
imɔ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ taasɛ
mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne gifeeya oyii mɔ gi ti kpɛ
wu' kusaa gɛnen?"
21 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "N
kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, nengyene fɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi ne fɛŋ sɔɔ fɛye-nyoro
akyɔɔlɛ fɛye-asen dɔ mɔ, fɛ laa wɔra ilaa
ibono nɛ kyu wɔra oyii baarɛ faa mɔ ɔnan.
Ne i mɛŋ gyɛ imɔ ibono wolɛ gbaa. Nkana
fɛ laa taalɛ tɔgɛ gibii gidɛ yɛɛ, 'Koso gɛrɛ
kpaa tɔrɔ apoo dɔ,' gɛsintin mɔ, i laa wɔra
gɛnen.
22 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ mɔ, nengyene fɛ sɔɔ mɔ gyi
yɛɛ ɔ laa wɔra sa fɛye mɔ, i laa yii fɛye-
gibaa."

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ

23 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi kii kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so ɔ
kya nyiile asa ilaa, ne Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ abelɛnsɛ
sɛnsɛ ako mɛ ba mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
"Ilaa ibonoana fo kya wɔra faa mɔ, anɛ
ginyen dɔ ne fo kya wɔra imɔ daa? Anɛ
ne n sa fo ɔkpa yɛɛ fo' wɔra imɔ?"
24 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me kee
nan taasɛ fɛye ilaa kolon. Nengyene fɛ lɛɛ
gɛnɔ sa me mɔ, nan tɔgɛ fɛye ɔbono ginyen
n dɛ n kya wɔra ilaa mɔ.
25 Wurubuaarɛ sagyere ɔbono Gyɔn gi
gyere asa mɔ, anɛ ne n sa mɔ ɔkpa?
Wurubuaarɛ abɛɛ nyamesɛ?" Yesu gi taasɛ
ɔmɔ gɛnen mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ mɔmɔ wolɛ-
wolɛ so, ne mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Nengyene a kyule
sa mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa Gyɔn gɛnen
ɔkpa ɔbono mɔ, ɔ laa taasɛ aye yɛɛ ne
menɛ n wɔra ne a mɛŋ sɔɔ Gyɔn gyi?
26 Ne fɛɛ a kii tɔgɛ yɛɛ nyamesɛ ne n sa
Gyɔn gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ, aŋ nyi ilaa
ibono sakpii baarɛ laa kyu wɔra aye mɔ.
I lii fɛɛ mɔmɔ pɛwu mɛ kya buu Gyɔn
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun mɔ yɛɛ ɔ' wɔra
gɛnen ne ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo."
27 Gɛnen so mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ sa Yesu
yɛɛ, "A mɛŋ nyi." Ne Yesu gi kisee tɔgɛ
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ maŋ tɔgɛ me berɛ
mɔ, me kee maŋ tɔgɛ fɛye ɔbono ɔ sa me
ɔkpa ne n' kya wɔra ilaa ibono n kya wɔra
mɔ."

Nbii Nnyɔ Nko Gikpalɛ

28 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' nu
gikpalɛ gidɛ de n' taasɛ fɛye gimɔ so ilaa.
Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ bo
nbii nyensɛɛ nnyɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ kpaa
tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, 'Me-bi, ndɛ kpe
me-ndɔɔ kpaa wɔra gɛsun sa me.'
29 Mɔ-bi mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, 'Maŋ
kpe.' Imɔ gɛmara mɔ, o nu mɔ-nyoro gɛsɛ

yɛɛ oŋ kpe mɔ, iŋ boran, ne ɔ koso kpe
ndɔɔ mɔ.
30 Mɔmɔ-sɛ mɔ gi kpaa tɔgɛ ɔpii mɔ ilaa
kolon ibono kee. Ɔpii mɔ gi kyule yɛɛ,
'Yo-o, me-sɛ, nan kpe,' ne oŋ kii kpe.
31 Imɔso nbii nnyɔ ndɛ dɔ mɔ, ɔmɔ mɔ
ne n wɔra mɔ-sɛ mɔ gɛlaarɛ ne?" Yesu gi
taasɛ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Mɔ-bi belɛnsɛ mɔ." Mɛ lɛɛ gɛnɔ gɛnen
mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "N kya
tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ, tutu akyii de lɛnpoo
asɔɔbo abono fɛ kya kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ gyɛ
asa nyɛnyɛn mɔ mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena taa fɛye yɛgɛ.
32 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Gyɔn gi baa
nyiile fɛye gɛnɔɔbono fɛ laa gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ mɔ, fɛ mɛŋ kyule sɔɔ mɔ gyi.
Lɛnpoo asɔɔbo de tutu akyii mɔ berɛ mɛ
sɔɔ mɔ gyi. Fɛ dabɔlɛ wu ibono gɛnen asa
adɛ mɛ sɔɔ Gyɔn gyi mɔ, imɔ gɛmara mɔ,
fɛ mɛŋ kyɛɛgɛ fɛye-nwɔnsa de fɛye kee fɛ'
sɔɔ mɔ gyi."

Yesu Gi Kii Da Abelɛnsɛ Mɔ Gikpalɛ Giko

33 Yesu gi tɔgɛ sa abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ'
kii nu gikpalɛ giko. Gɛten wura ɔko gi
kyena. Ɔ dɔɔ gifɔlɛ giko ndɔɔ. (Mɛ kya
kyu gɛnen gifɔlɛ gibono abi kyu wɔra nta.)
Ɔ pɔrɔ ɔpɔɔrɛ kyaabɔɔ ndɔɔ mɔ, ɔ wɔra
nta mɔ ɔdooten, ne ɔ pɔrɔ obu faa lege-
lege nfono asa mɛ laa nyɛ dii ndɔɔ mɔ mɔ.
Ɔ wɔra imɔ idɛ ta mɔ, o kyu ndɔɔ mɔ kyu
wɔra asa ako abaa dɔ yɛɛ mɛ' kerɛ nmɔ so
sa mɔ de mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ' yɛ agyan abono
mɛ laa nyɛ mɔ. Ne ɔ koso kpe gɛsinkpan
gɛko so kpaa kɛɛla.
34 Gifɔlɛ mɔ abi aberɛ tɛɛsɛ a fo mɔ, ndɔɔ
wura mɔ gi lɛɛ mɔ-adega ako sun mɔ-ndɔɔ
akerɛbo mɔ asɛ yɛɛ mɛ' kpaa sɔɔ mɔ-lɛɛ
ogyiten bara mɔ.
35 Adega mɔ mɛ kpe mɔ, ndɔɔ akerɛbo
mɔ mɛ keda mɔmɔ ne mɛ daarɛ ɔko ne mɛ
mɔɔ ɔko ne mɛ da ɔbanban abui.
36 Ndɔɔ wura mɔ gi nu ilaa ibono i ba
mɔ, o kii sun adega abono mɛ nyaakyɔ nyɛ
agyangbarasɛ mɔ. Mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ
mɛ kii wɔra ɔmɔ fɛɛ agyangbarasɛ mɔ-lɛɛ
mɔ.
37 Imɔ tiikara mɔ, ɔ lɛɛ mɔ gbaa-gbaa
mɔ-bi sun mɔmɔ asɛ. Ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro
yɛɛ, 'Me-bi mɔ berɛ, mɛ laa kyu buubuu sa
mɔ.'
38 Mɔ-bi mɔ gi kpe mɔ, mɔ, ndɔɔ akerɛbo
mɔ mɛ kpɛ da de ginsi wu mɔ mɔ, mɛ tɔgɛ
sa abara yɛɛ, 'Ɔbono ɔ laa gyi mɔ-sɛ atɔ mɔ
ne n kya ba faa. A' mɔɔ mɔ de mɔ-tɔgyi mɔ
ɔ' nyɛ sii de aye.'
39 Mɛ tɔgɛ sa abara gɛnen mɔ, gɛsintin
mɔ, mɛ keda ndɔɔ wura mɔ mɔ-bi mɔ ne
mɛ biidɛ mɔ lii ndɔɔ mɔ dɔ ne mɛ mɔɔ
mɔ."
40 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Ndɔɔ wura mɔ gi kpaa ba mɔ,
menɛ ne ɔ laa kyu wɔra mɔ-ndɔɔ akerɛbo
abono?"
41 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔ laa yɛgɛ gɛnen
asa nyɛnyɛn abono mɛ laa wu' awɔrɔfɔɔ
lɛwu de o' kyu mɔ-ndɔɔ mɔ kyu sa akerɛbo
dɛnsɛ abono mɛ laa kyu mɔ-lɛɛ ogyiten sa
mɔ imɔ-aberɛ dɔ mɔ."
42 Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛŋ ti kalɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi adɛ? Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
'Gibui gibono ibu apɔrɔbo mɔ mɛ kyu too
gɛbaamara mɔ
gɛnen gibui gibono
ne n kii baa yɛgɛ ne obu mɔ gi wɔra
ɔlon ɔ yelɛ faa.
Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ne i gyɛ.
I bo aye ɔbolɛ ne i kya dɛ aye-gɛnɔ.' "
43 Yesu gi kii tɔgɛ bɔla yɛɛ, "Imɔso n'
tɔgɛ fɛye yɛɛ ɔkpa ɔbono Wurubuaarɛ gi
sa fɛye ne fɛ kya kerɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ
akyenabi ilaa so mɔ, ɔ laa sɔgɛ lii fɛye asɛ
de o' kyu sa asa abono mɛ laa wɔra ilaa
ibono i laa kaaborɛ gɛnen akyenabi abono
mɔ.
44 Fɛ' kii nu Wurubuaarɛ agyɛbi adɛ kee.
'Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ laa tɔrɔ gibui
gibono so mɔ,
kaasɛ laa gbaa gberi-gberi.
Ne gibui mɔ, mɔ, ne n kii baa tɔrɔ fo ɔko
so mɔ,
fo laa kɔrɔ faa dogo-dogo wɔra fɛɛ
nnyufo.' "
45 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ de Farasii awura mɔ mɛ nu Yesu akpalɛ
adɛ mɔ, mɛ bii ibono mɔmɔ ne ɔ darɛ.
46 Imɔso mɛ laarɛ de mɛ' keda mɔ. Mɛ
kii mɛ selɛ sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ gifuu.
I lii fɛɛ sakpii mɔ gi sɔɔ Yesu gyi yɛɛ ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.

22

Wura Mɔ-Bi Mɔ Gɛdenakɛ Gɛkɛ Belɛ Gigyi Gikpalɛ

1 Yesu gi kii da gikpalɛ sa asa
2-3 yɛɛ, "Fɛ' nu gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ
kyena Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkaako
mɔ so ilaa. Owi ɔko dɔ mɔ wura ɔko gi
wolaa tɔgɛ asa yela yɛɛ ɔ laa kpii ɔkyii
sa mɔ-bi. Imɔso, i wɔra mɔ, mɛ' baa gyi
gɛnen gɛkɛ belɛ mɔ kpaa mɔ.
"Gɛkɛ mɔ gɛ fo mɔ, o sun mɔ-adega ako
yɛɛ mɛ' naa terɛ terɛ abono ɔ da gibaa terɛ
mɔ yɛɛ mɛ' ba. Adega mɔ mɛ kpaa terɛ
mɔmɔ mɔ, mɛ kine yɛɛ mɛ maŋ ba.
4 Ne o kii sun mɔ-adega banban yɛɛ mɛ'
kpaa tɔgɛ sa abono ɔ da gibaa terɛ mɔ yɛɛ,
'Fɛ' kerɛ! Nɛ yɛgɛ mɛ mɔɔ anaadɛ abono
mɛ kiirɛ mɔ de abono mɛ bo nfɔ mɔ kyu
wɔra agyudɔ; mɛ wɔra ilaa kamaasɛ logɛ;
imɔso fɛ' baa gyi.'

5 Adega mɔ mɛ kpaa tɔgɛ asa mɔ
gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ ka mɔmɔ-gɛnɔ; mɔmɔ
ɔkamaasɛ gi koso mɔ, ɔ kyon mɔ-gɛsun dɔ.
Ɔko gi kyon mɔ-ndɔɔ dɔ ne ɔbanban mɔ gi
kyon mɔ-ilaa ɔfɛten.
6 Ne ako, mɔ, mɛ keda wura mɔ adega
mɔ daarɛ mɔɔ.
7 Wura mɔ gi nu gɛnen mɔ, i kyu mɔ
ginyadon, ne o sun mɔ-asogya ne mɛ kpaa
mɔɔ gɛnen asa amɔɔbo abono, ne mɛ yii
mɔmɔ-ɔsowolɛ mɔ ɔgya.
8 "Nfono mɔ ɔ terɛ mɔ-adega mɔ ako ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, 'Mɛ wɔra gɛdena mɔ
agyudɔ mɔ ta. Abono nɛ da gibaa terɛ mɔ,
mɔ, mɛ mɛŋ kaaborɛ mɛ' nyɛ agyudɔ mɔ
gyi ne.
9 Imɔso fɛ' naa loo nten dɔ de fɛ' kpaa
terɛ asa abono ɔkara fɛ laa nyɛ mɔ yɛɛ mɛ'
ba de mɛ' baa gyi.'
10 Gɛsintin mɔ, mɔ-adega mɔ mɛ naa loo
nten mɔ dɔ ne mɛ kpaa koola asa abono
ɔkara mɛ nyɛ mɔ, adɛnsɛ de anyɛnyɛn
pɛwu, ne asa mɔ mɛ baa bɔla obu ɔbono
dɔ mɛ kya wɔra gɛdena mɔ ilaa mɔ.
11 "Wura mɔ gi loo obu mɔ dɔ de ɔ' faala
abono mɛ kya gyi gɛkɛ belɛ mɔ ma-a kpaa
mɔ mɔ, o wu ɔnyen ɔko bo nno. Oŋ suu
gɛgbɛ gɛbono ɔnan mɛ kya kyu kpe gɛdena
gɛkɛ gigyi mɔ.
12 Wura mɔ gi wu gɛnen mɔ, ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, 'Ɔnyen, nnɛ ne fo wɔra ne fo nyɛ loo
gɛrɛ yɛgɛ foŋ suu gɛgbɛ gɛbono mɛ kya suu
kpe gɛdena gɛkɛ gigyi mɔ?' Ɔnyen mɔ mɛŋ
nyɛ gɛnɔ.
13 Nfono mɔ wura mɔ gi tɔgɛ mɔ-adega
abono mɛ kya kerɛ gɛkɛ mɔ gigyi so mɔ
yɛɛ, 'Fɛ' ŋminde ɔnyen mɔ ayaa de abaa
de fɛ' kyu mɔ lii kpaa too wɔra nfono i bo
gibiri mɔ. Osulon de anɛbi giwɛ ne n bo
nno.' "
14 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ
yɛɛ, "I bo nno yɛɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
asa sakyɔ yɛɛ mɛ' baa nyɛ ɔkyenaten mɔ-
gɛwuragyi mɔ dɔ. Akalɛsɛ, mɔ, ne ɔ tɔɔsɛ
lɛɛ yɛɛ mɛ laa nyɛ gɛnen gɛkyena gɛbono."

Mɛ Soo Yesu Idoo

15 Nfono mɔ Farasii awura gikpen mɔ
dɔ ako mɛ lii asa mɔ dɔ kpaa da gɛnɔ
gɛnɔɔbono mɛ laa soo Yesu idoo de mɛ' nyɛ
mɔ mɔ-ilaa tɔgɛsɛ dɔ mɔ.
16 Imɔso mɛ sun mɔmɔ-akasɛbo ako de
Wura Hɛrodɛ gɛmara abuubo ako kpe mɔ
asɛ. Abono mɛ kpaa too mɔ soso taasɛ mɔ
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ fo gyɛ gɛsintin
wura. Fo kya nyiile asa Wurubuaarɛ ɔkpa
gɛsintin ɔkpa so, ne fo mɛŋ selɛ ɔko. Fo
berɛ, fo mɛŋ kya kerɛ nyamesɛ sakyɔ abɛɛ
mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ de fo' buu ɔko
don ɔko.
17 A dɛ fo giserɛ, tɔgɛ aye, imɔso Rom
wura belɛ ɔbono ɔ kya kerɛ aye so ne ɔŋ
kya son Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ ɔkpa yɛɛ a'
sɔɔ mɔ-lɛnpoo abɛɛ a mɛŋ sa a' sɔɔ?"
18 Yesu, mɔ, gi dɛsɛ yɛɛ mɛ dɛ nwɔnsa
nyɛnyɛn, imɔso ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ
gyɛ o-dun-me, o-fon-me anyamesɛ! Menɛ
so ne fɛ kya soo me idoo gɛnen?
19 Ɔko ɔ' lɛɛ aterenbi abono fɛ kya kyu
sɔɔ lɛnpoo mɔ gibi ba de n' kerɛ." Gɛsintin
mɔ, mɛ kyu aterenbi mɔ gibi mɔ kyu sa
mɔ.
20 Ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Anɛ gimu de
mɔ-ginyen ne n gyan' aterenbi gibi gidɛ so
faa?"
21 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Rom wura belɛ mɔ-
lɛɛ." Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"To. Gɛnen berɛ mɔ, ilaa ibono i gyɛ Rom
wura belɛ mɔ-lɛɛ mɔ fɛ' kyu sa mɔ, ne
ibono, mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, fɛ'
kyu sa Wurubuaarɛ."
22 Mɛ nu gɛnɔɔbono Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ
san naa kyon taa mɔ yɛgɛ.

Saadusii Awura Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa

23 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, Saadusii
gikpen dɔ awura ako mɛ ba Yesu asɛ.
(Saadusii awura adɛ ne n kpɛ mɛ dɛ
yɛɛ nengyene nyamesɛ gi wu' mɔ, i ta.
Iŋ baa i bo gɛtɛɛko mɛ laa kpaa kyena,
ne Wurubuaarɛ maŋ kyingi asa gɛkaako.)
Gɛnen asa adɛ mɛ baa tɔgɛ sa Yesu
24 yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, Mosisi gi yela nbara
nko sa aye yɛɛ,
'Nengyene ɔnyen gi wu' taa mɔ-ka yɛgɛ
owi ɔbono mɔ-ka mɔ mɛŋ ti korogɛ
sa mɔ mɔ, mɔ-daa abɛɛ mɔ-tedɛ o'
kyu ɔkyii mɔ lɛɛ gikulaa de mɔ-rɛ
mɔ mɛ' korogɛ nbii sa mɔ-kuli ɔbono
o wu' mɔ.'
25 To. Owi ɔko dɔ mɔ ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-
tedɛana asee mɛ kyena aye-ɔsowolɛ baarɛ
so gɛrɛ. Gɛnen ɔnyen mɔ gi dena ɔkyii.
Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛŋ korogɛ, ne o wu' taa
mɔ-ka mɔ yɛgɛ. Mosisi nbara nbono ɔ yela
sa aye mɔ so mɔ, mɔ-gigyanmara mɔ gi kyu
ɔkyii mɔ lɛɛ gikulaa.
26 Mɔ-rɛ ɔkyii mɔ mɛ mɛŋ korogɛ, ne mɔ
kee gi wu' taa ɔkyii mɔ yɛgɛ. Ɔsasɛ mɔ
kee, gɛnen; ne mɔmɔ anyen sono mɔ pɛwu
mɛ dena ɔkyii mɔ, ne mɛ wu' taa mɔ yɛgɛ.
Ɔkyii mɔ mɛŋ korogɛ sa mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko.
27 Laalaalogɛ mɔ, ɔkyii mɔ kee gi wu'."
28 Mɛ tɔgɛ Yesu gɛnen mɔ, ne mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "To, nengyene Wurubuaarɛ laa kyingi
asa gɛsintin mɔ, mɔmɔ anyen sono adɛ dɔ
mɔ, anɛ ne n bo ɔkyii mɔ gɛnen gɛkyena
pobɔrɔ mɔ dɔ? I kya nyiile yɛɛ owi ɔbono
mɛ tɛ de ansi mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ dena mɔ
gyan'."
29 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ fuɛ.
I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ

agyɛbi mɔ, ne fɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ ɔlon
ɔbono ɔ bo mɔ kee.
30 Asa abono Wurubuaarɛ laa kyingi de
mɛ' kyena gɛkyena pobɔrɔ mɔ, gɛdena gɛŋ
baa gɛ bo no sa mɔmɔ. Mɔmɔ-gɛkyena gɛ
laa wɔra daa fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ
mɔ ɔnan."
31 Yesu gi kii tɔgɛ sa Saadusii awura mɔ
yɛɛ, "Fɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ asa mɛ wu'
mɔ iŋ baa i bo gɛtɛɛko mɛ kya kpaa kyena
faa mɔ, a' kerɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ
mɔ dɔ de a' kerɛ. Imɔso fɛ mɛŋ ti kalɛ mɔ-
agyɛbi abono mɛ ŋmarasɛ yela sa fɛye nno
32 yɛɛ,
'Me ne n gyɛ Aberaham Wurubuaarɛ.
N gyɛ Ayisiki Wurubuaarɛ,
ne n' gyɛ Gyeekɔpo Wurubuaarɛ' mɔ?
Aberɛ abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ sa Mosisi mɔ, gɛnen asa adɛ mɛ
ti wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu idɛ mɛŋ bo
gɛtɛɛko daa mɔ, Wurubuaarɛ maŋ tɔgɛ
yɛɛ, 'N gyɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ.' Nkana
ɔ laa tɔgɛ daa yɛɛ, 'Nɛ naa kyena wɔra
mɔmɔ-Wurubuaarɛ yɛgɛ.' "
33 Sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ gi nu
gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ gɛsɛ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaarɛ Nbara Nbono Gi Tansi Gi Tiri Mɔ

34 Farasii awura mɔ mɛ nu yɛɛ Saadusii
awura mɔ ayaa aŋ fo gɛsɛ Yesu asɛ mɔ,
mɔmɔ kee mɛ kpaa ŋminde ba.
35 Mɛ fo mɔ, mɔmɔ dɔ ɔbono ɔ gyɛ nbara
onyiilebo mɔ gi taasɛ Yesu ilaa iko de ɔ'
daasɛ mɔ kerɛ. Ɔ taasɛ yɛɛ,
36 "Ɔbelɛnsɛ, Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ
mɔ, nmɔ mɔ ne n tansi gi tiri daa?"
37 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Nbono
gi tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ, 'Laarɛ fo-Wura
Wurubuaarɛ lii fo-gisen dɔ. Kyu fo-gisen
pɛwu de fo-gɛwɔnsa pɛwu kyu laarɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa.'
38 Gɛnen nbara ndɛ ne n don nsɛnsɛ mɔ,
ne nmɔ ne n tansi gi tiri.
39 Nnyɔsɛ nbono kee gi tiri mɔ gi dɛ fɛɛ
nbono nɛ tɔgɛ kyon mɔ. Nmɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro.'
40 Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ilaa nyi-
ilesɛ mɔ de Mosisi nbara mɔ pɛwu dɔ
mɔ gɛnen nbara nnyɔ ndɛ ne n gyɛ nmɔ-
gɛmu."

Yesu Gi Kisee Taasɛ Farasii Awura Mɔ Ilaa Iko

41 Owi ɔbono Farasii awura mɔ mɛ san
mɛ bo Yesu asɛ mɔ, Yesu kee gi taasɛ mɔmɔ
ilaa taasɛsɛ yɛɛ,
42 "Ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa
gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ,
nnɛ ne n gyɛ fɛye-gɛwɔnsa kyu lii mɔ so?
Anɛ ɔnaanabi ne ɔ gyɛ?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa
mɔ yɛɛ, "Ɔ gyɛ daa Deefidi ɔnaanabi."
43 Ne Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Ne i
wonɛ ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ
Deefidi gi wolaa terɛ gɛnen ɔnaanabi mɔ
yɛɛ, 'Me-Wura' mɔ daa? Deefidi gi wolaa
tɔgɛ yela yɛɛ,
44 'Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa me-Wura mɔ
yɛɛ,
"Baa kyena me-gibaa gyisɛ so de me-rɛ
fo a' gyi gɛwura
de n' yɛgɛ fo' kyise fo-akyobo de fo-
ayaa." ' "
45 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Deefidi kya terɛ
mɔ yɛɛ, 'Me-Wura' faa mɔ, nnɛ so ne ɔ laa
kii kisee wɔra daa Deefidi ɔnaanabi?"
46 Asa mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ taalɛ lɛɛ gɛnɔ
sa Yesu. San kyu lii gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ,
ɔko mɛŋ baa taalɛ da otu taasɛ Yesu ilaa de
ɔ' daasɛ mɔ kerɛ.

23

Wɔra Abelɛnsɛ Mɔ Ilaa Nyiilesɛ; Gɛŋ Wɔra Mɔmɔ-Ilaa Wɔrasɛ

1 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa sakpii mɔ de
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
2 "Nbara aŋmarasɛbo mɔ de Farasii
awura mɔ ne n bo ɔkpa de mɛ' lɛɛ Mosisi
nbara mɔ gɛsɛ sa asa.
3 Imɔso ilaa kamaasɛ ibono mɛ kya tɔgɛ
fɛye kyu lii nmɔ so mɔ fɛ' nu de fɛ' wɔra
imɔ. Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ berɛ ne fɛŋ sa fɛ'
wɔra. I lii fɛɛ ilaa ibono mɛ kya nyiile fɛye
mɔ, iŋ gyɛ imɔ ne mɛ kya wɔra.
4 Mɔmɔ-anyiilebi mɔ a dɛ daa fɛɛ nsola
boduduusɛ nbono giŋ bo gisola mɔ ne mɛ
dɛ ma-a nyise asa. Mɔmɔ gbaa-gbaa berɛ,
mɛ maŋ kyu ba-a mɔmɔ-gibaa taa puru
kpaa mɔmɔ.
5 "Mɛ kya wɔra ilaa kamaasɛ mɔ, mɛ
kya laarɛ daa de asa mɛ' wu de mɛ' nyɛ
yen mɔmɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi abono aye
Gyuda awura a kya kyu mada aye-asegbelɛ
so de abono a kya kyu kyaga aye-abaa dɔ
mɔ, mɛ kya yɛgɛ mɔmɔ-lɛɛ berɛ i kya wɔra
ibelɛ-belɛ. Aye-itiibilaa ibono a kya kyu
kyaga de aye-ngbɛ mɔ, mɛ kya yɛgɛ mɔmɔ-
lɛɛ berɛ i kya tansi wɔra gisoro.
6 Ne fɛɛ mɛ laa gyi gɛkɛ belɛ mɔ, abɛɛ mɛ
kya kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ mɔ, abelɛnsɛ
de anyamesɛ gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ
kya laarɛ.
7 Mɛ kya laarɛ de asa mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ
'Anyiilebo' de mɛ' kyu buubuu faala mɔmɔ
sakpii dɔ de ɔkamaasɛ o' wu.
8 "Fɛye berɛ fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ asa mɛ'
terɛ fɛye dɔ ɔko yɛɛ 'Onyiilebo.' I lii fɛɛ
fɛye pɛwu fɛ gyɛ gikpen kolon dɔ asa ne
onyiilebo kolon ne fɛ bo. Me ne n gyɛ fɛye-
onyiilebo ɔbono.
9 Fɛŋ sa fɛ' terɛ ɔko yɛɛ 'aye-sɛ'
gɛsinkpan so gɛrɛ. I kya nyiile yɛɛ fɛ bo

daa ɔsɛ kolon, mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo soso mɔ.
10 Gɛnen kee ne fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ asa
mɛ' terɛ fɛye dɔ ɔko yɛɛ 'Ɔgyangbarabo';
ɔgyangbarabo kolon guan-n ne fɛ bo, mɔ
ne n gyɛ me ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ
n' baa gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so
mɔ.
11 Ɔbono ɔ tansi ɔ gyɛ nyamesɛ gbaa'
fɛye dɔ mɔ gi kaaborɛ ɔ' wɔra daa fɛye-
dega.
12 Ɔbono ɔ diirɛ mɔ-nyoro mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa kpelegɛrɛ mɔ gɛsɛ, ne ɔbono,
mɔ, ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa diirɛ mɔ."

Nbara Aŋmarasɛbo De Farasii Awura, Fɛye Laako!

13 Nfono mɔ, Yesu gi kisee tɔgɛ sa
abelɛnsɛ mɔ ako yɛɛ, "Fɛye nbara
aŋmarasɛbo de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ daa o-dun-me, ɔ-fon-me
anyamesɛ! Fɛ kyu ilaa ibono nkana i laa
yɛgɛ asa mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ kyu ŋara mɔmɔ. Fɛye
gbaa-gbaa fɛ mɛŋ kya kyu gɛnen akyenabi
mɔ kyu kyena, ne abono, mɔ, mɛ kya laarɛ
mɛ' kyena gɛnen gɛkyena mɔ, fɛ kya ŋɛ
fɔlɔgɛ fɛ kya tii mɔmɔ-ɔkpa. [
14 Fɛye nbara aŋmarasɛbo de fɛye
Farasii awura, fɛye laako! Fɛ gyɛ daa o-
dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ kya kudi
akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-biana gyi,
yɛgɛ fɛye, mɔ, ne n kii fa-a dalaa faa bolo-
bolo de asa mɛ' nyɛ yen fɛye yɛɛ fɛye ne
n nyi gɛdalaa. Owi ɔbono Wurubuaarɛ
laa gyi fɛye-nbɛlɛ mɔ, fɛye-gisobiidɛ gi laa
nyaakyɔ too.]
15 Fɛye nbara aŋmarasɛbo de fɛye
Farasii awura, fɛye laako! Fɛ gyɛ daa o-
dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ kya naa
nkyu so de nsinkpan so gyan' de fɛ' taa
nyɛ ba-a nyamesɛ kolon ɔ' kyɛɛgɛ baa buu
fɛye-lɛɛ Wurubuaarɛ asonbi mɔ. Fɛ nyɛ
ɔkolon gɛnen mɔ, fɛ kya yɛgɛ ɔ kya kii
bingiri daa isa ɔbono ɔ kaaborɛ o' kpe ɔgya
dɔ mɔ-lɛwu gɛmara mɔ kii don fɛye-lɛɛ
mɔ!
16 "Fɛye laako! Fɛ dɛ daa fɛɛ agyaatanbo
ne n gyangbara mɛ sa agyaatanbo. Fɛ
kya nyiile asa yɛɛ nengyene ɔko gi ka
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ ntan mɔ, ɔ laa
taalɛ yɛgɛ i' gbangɛ. Sika kɔkɔɔ ɔbono ɔ
bo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ berɛ
ne ɔko gi kyu ka ntan mɔ, fɛye asɛ mɔ, gi
gyɛ ntan belɛ.
17 Fɛ dɛ fɛɛ agyaatanbo, ne fɛ mɛŋ nyi
ɔlaako! Imɔ imɔmɔ ne n tiri gikyɔ, sika
kɔkɔɔ mɔ abɛɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
daa? Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ ne sika kɔkɔɔ mɔ dɛ so ne ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ-lɛɛ?
18 Fɛ kya nyiile asa kee yɛɛ nengyene
ɔko gi ka Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten mɔ
ntan mɔ, mɔ-ntan mɔ giŋ gyɛ ntan nko.
Nengyene o kyu ilaa ibono ɔ laa kyu lɛɛ
asunbi mɔ berɛ daa kyu ka ntan mɔ, fɛ kya
kyu nmɔ yɛɛ gi gyɛ ntan belɛ.
19 Menɛ gigyaatanbo ne n kya mɔɔ fɛye
faa? Ilaa ibono mɛ kyu ba mɛ' baa lɛɛ
asunbi mɔ ne n tiri abɛɛ Wurubuaarɛ
asunbi ɔlɛɛten mɔ ne n tiri daa? Iŋ gyɛ
asunbi ɔlɛɛten mɔ ne n kya yɛgɛ asunbi
atɔ mɔ a kya nyɛ bingiri Wurubuaarɛ-lɛɛ?
20 Imɔso nengyene isa gi ka Wurubuaarɛ
asunbi ɔlɛɛten mɔ ntan mɔ, ɔ ka dabɔlɛ de
asunbi atɔ abono a gyan' asunbi ɔlɛɛten
mɔ so mɔ pɛwu ne.
21 Nengyene ɔko gi ka Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ ntan mɔ, ɔ ka dabɔlɛ de Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo obu mɔ dɔ mɔ kee
ne.
22 Ne fɛɛ ɔko gi ka Wurubuaarɛ dɔ
ntan mɔ, ɔ ka Wurubuaarɛ gɛwuragyapaa
mɔ ntan de Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ
gɛwuragyapaa mɔ so mɔ ntan kee ne.
23 "Fɛye nbara aŋmarasɛbo de fɛye
Farasii awura, fɛye laako! Fɛ gyɛ o-dun-
me, ɔ-fon-me-ana gikyɔ! Ansi so mɔ, fɛ
kya yɛ fɛye-afɛdaa gyisɛ fɛɛ agbɛɛma de
malebokyu de benkeni afɛdaa dɔ gikpadɔ
gudu-gudu de fɛ' kyu gikolon-gikolon kyu
kpaa kyɛɛ Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono i
dɛ sa fɛye mɔ. Ilaa ibono i tiri gikyɔ
Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ mɔ berɛ, fɛ kya
nyaa imɔ ibono yela nkan. Fɛɛ fɛ laa gyi
gɛsintin sa asa abɛɛ fɛ' su asa so, abɛɛ fɛ'
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ, fɛ kya lɛɛ ansi taa
imɔ ibono yɛgɛ. Nbara nbono ne i kaaborɛ
fɛ' tansi gyi nmɔ so. Iŋ gyɛ yɛɛ fɛ' taa
nbono fɛ ti fɛ kya gyi nmɔ so mɔ yɛgɛ berɛ.
24 Fɛ dɛ fɛɛ agyaatanbo ne n gyangbara
mɛ sa agyaatanbo. Fɛ kya wɔra fɛɛ ɔbono
ɔ laa wu kyɛsen mɔ-agyudɔ dɔ de ɔ' bii lɛɛ
pɛi de o' gyi mɔ, ne tɛtɛmenyi berɛ gi bo
mɔ-agyudɔ dɔ ne ɔ maŋ bii lɛɛ mɔ!
25 "Fɛye nbara aŋmarasɛbo de fɛye
Farasii awura, fɛye laako! Fɛ gyɛ o-dun-
me, ɔ-fon-me anyamesɛ gɛsintin! Fɛ dɛ
fɛɛ asa abono mɛ kya foro mɔmɔ-nwɛ de
mɔmɔ-ilɛpɛ nyoro so taa imɔ tudɔ yɛgɛ mɔ.
Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ansi so giyan ne fɛ kya
gyere lɔrɔ fɛye-nyoro. Fɛye-itɔ dɔ de fɛye-
amu dɔ berɛ onsipara de gɛkyo ne n bɔla
nno.
26 Farasii awura, fɛ gyɛ agyaatanbo
gɛsintin! Fɛ' foro fɛye-nwɛ tudɔ de imɔ-
nyoro so kee i' wɔra ɔdan.

Wurubuaarɛ Laa Biidɛ Fɛye Ndɛ Asa Adɛ Giso

27 "Fɛye nbara aŋmarasɛbo de fɛye
Farasii awura, fɛye laako! Fɛ gyɛ daa o-
dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ dɛ fɛɛ

nkyan nbono mɛ pɔrɔ nmɔ ne gi bo kanpɛ
ansi so, yɛgɛ nmɔ tudɔ mɔ, awuye de
anyamesɛ gyɔsɛ ne n bo nno!
28 Gɛnen ne ansi so mɔ, asa mɛ laa kyu
fɛye yɛɛ gɛsintin awura ne fɛ gyɛ, yɛgɛ
gikerɛansi de ilaa nyɛnyɛn ne n bɔla fɛye-
itɔ dɔ.
29 “Fɛye nbara aŋmarasɛbo de fɛye
Farasii awura, fɛye laako! Fɛ gyɛ o-dun-
me, ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ kya kerɛ ansi
pɔrɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo de abono
mɛ gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ baa kyon
mɔ ako nkyan, ne fɛ kya dɛnkyi mɔmɔ ako-
lɛɛ,
30 de fɛ' kyu gyaabii asa yɛɛ, ‘Fɛɛ aye
ne nan kyena aye-naanaana aberɛ dɔ mɔ,
nkana a maŋ kyule ibono mɛ mɔɔ Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ.’
31 Imɔ mɔ mɔ, ibono fɛ nyɛ kyule
yɛɛ fɛye-naanaana ne n mɔɔ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ faa mɔ, fɛye-rɛ mɔmɔ
fɛ gyɛ daa oyuduu kolon.
32 Imɔso fɛ' tɛsɛ logɛ fɛye-naanaana
gɛsun gɛbono mɛ yii gɛsɛ mɔ!
33 “Fɛ bo ilaa nyɛnyɛn ne fɛ gyɛ asa
amɔɔbo fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔrɔ mɔ!
Wurubuaarɛ laa bun fɛye gipuɛɛ de o' kyu
fɛye too wɔra ɔgya ɔbono dɔ ɔ laa biidɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔ. Fɛ maŋ nyɛ
lii gɛnen gisobiidɛ gibono dɔ.
34 N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ pɛi de i' lɔɔ fo
gɛnen mɔ, nan sun Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo de asɛɛbo de Wurubuaarɛ nbara
aŋmarasɛbo fɛye asɛ. Fɛ laa mɔɔ mɔmɔ
ako, de fɛ' da mɔmɔ ako aŋanbi iyii so
mɔɔ de fɛ' taa mɔmɔ ako awulibi fɛye-
akyangbon dɔ de fɛ' ka mɔmɔ ako ansi lii
isowolɛ so kpe isowolɛ so.
35 Imɔ idɛ so mɔ, asa abono mɛ gyi
gɛsintin sa Wurubuaarɛ ne asa mɛ mɔɔ
mɔmɔ mɔ pɛwu, Wurubuaarɛ laa kyu
imɔ-ilaa kyu taasɛ fɛye ndɛ asa de ɔ'
biidɛ fɛye-giso. Ɔ laa yii gɛsɛ taasɛ fɛye
ilaa kyu lii Abelɛ ɔbono ɔŋ wɔra sɛi ne
mɛ mɔɔ mɔ mɔ kyu gɛnen-n kyu kpaa
fo Sakariya, Barakaya mɔ-bi mɔ-lɛɛ lɛwu
mɔ so. Sakariya ɔbono mɔ mɛ mɔɔ
mɔ daa Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten de
Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ nsana.
36 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ Wu-
rubuaarɛ laa biidɛ fɛye ndɛ asa adɛ giso
kyu lii gɛnen asa abono so.
37 “O, Gyɛrusalem asa! Fɛye ne n kpɛ
fa-a mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ,
ne fɛ kya too abui fa-a mɔɔ Wurubuaarɛ
isɔɔ ibono ɔ kya sun fɛye asɛ mɔ. Nɛ
tansi laarɛ fɛɛ n' nyaa fɛye ba me asɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono kyaasɛ kya nyaa mɔ-biana baa
wɔra mɔ-abantɛɛ dɔ mɔ. Gikpadɔ gifonɛɛ
ne nɛ laarɛ n' koola fɛye gɛnen ne fɛŋ kya
kyule faa.
38 Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ ansi taa
fɛye-ɔsowolɛ yɛgɛ sa fɛye.
39 N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ maŋ baa
wu me kpaa fo gɛkɛ gɛbono fɛ laa bugi
fɛye-nnɔ tɔgɛ yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ
ɔnyen baarɛ gimu! Wurubuaarɛ ginyen dɔ
ne ɔ naa ɔ kya ba faa!’ ”

24

Yesu Gi Tɔgɛ Yela Yɛɛ Gyɛrusalem Laa Baa Boori

1 Yesu kya lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
naa kpaa tu mɔ, ne mɛ kya tɔgɛ mɔ yɛɛ
ɔ' kerɛ ibu mɔ ɔdan!
2 Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nga
fɛ wu ibu idɛ pɛwu? N' tɔgɛ fɛye gɛsintin,
i laa baa fo owi ɔko mɔ, ako mɛ laa baa
boori imɔ bun. Ba-a imɔ-gisodoo kolon gi
maŋ san yɛɛ gi maŋ dɛ gɛsɛ.”
3 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu tɛ Nfɔ Iyii Gibii
mɔ so mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ ba mɔ asɛ
mɔmɔ-wolɛ ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Owi
ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori imɔ bun gɛnen?
Menɛ ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile yɛɛ
fo kya laarɛ fo' kii ba gɛsinkpan so abɛɛ
gɛsinkpan so gɛkyena gɛ kya laarɛ gɛ' yela
ɔkara? A kya kolɛ fo, tɔgɛ aye.”

Ilaa Ibono I Laa Ba Gɛsinkpan So Nkɛ Laalaalogɛ Dɔ Mɔ

4 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ
fɛye-nyoro so dandan daa de ɔko ɔ' mɛŋ sa
ɔ' nyɛ fɛye penɛ. Gɛnen ilaa ibono i maŋ
ba nperɛ.
5 Pɛi de i' lɔɔ ba gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ
laa naa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne gyɛ me,
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ n' baa gyi
gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ. Gɛnen
asa abono mɛ laa nyɛ asa sakyɔ penɛ.
6 Fɛ laa nu ikɔ so titiritii de koo-koo. Fɛ
kya nu gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-
gisen gi' ŋmaa fɛye. Imɔ idɛ i gyɛ ilaa
ibono i laa ba daa. Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa
kamaasɛ i kya yela ɔkara ayaa abono so
ne.
7 I kya nyiile yɛɛ fɛ laa nu gɛsinkpan so
asa kpɛi-kpɛi mɛ laa laarɛ ikɔ too abara so.
Abɛyin de abɛyin mɛ laa koso yelɛ mɛ kya
kɔ de abara. Nten kpɛi-kpɛi so mɔ, akon a
laa tɔrɔ, ne gɛsinkpan gɛ laa gyigisi.
8 Imɔ idɛana pɛwu i laa nyiile yɛɛ
gɛkyena gɛdɛ ilaa i kya kpe laalaalogɛ ne. I
laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya daa
gitu ɔkyii ne i mɛŋ gyɛ nfono-nfono ne ɔ
kya korogɛ mɔ.
9 “Gɛnen aberɛ abono mɔ, ibono fɛ gyɛ
me-akasɛbo faa so mɔ, asa mɛ laa kyu
fɛye wɔra ako abaa dɔ de mɛ' wɔra fɛye
awɔrɔfɔɔ de mɛ' mɔɔ fɛye ako. Me so mɔ,
asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa kyo fɛye.

10 Nfono mɔ, me-akasɛbo sakyɔ mɛ laa
taa me yɛgɛ, mɛŋ baa wɔra me-akasɛbo.
Mɛ laa fɛ abara sa mɔmɔ-akyobo de mɛ'
kyo abara.
11 Asa sakyɔ mɛ laa koso mɛ kya kɛɛ
abon yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ne
mɛ gyɛ, de mɛ' penɛ asa sakyɔ kee.
12 Ilaa nyɛnyɛn giwɔra i laa gbigi gikyɔ
so mɔ, asa sakyɔ mɛ laa taa gɛsalaarɛ yɛgɛ.
13 Fo ɔbono, mɔ, fo sɔɔ me gyi ne fo
yelɛ fo-ayaa so girin gɛnen kaaborɛ fo wu'
mɔ, Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ fo de fo' nyɛ
ɔkyenaten mɔ asɛ.
14 Asa mɛ laa naa gɛsinkpan so gɛten
kamaasɛ pɛwu gyan' mɛ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a sa
gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu de mɛ'
nyɛ nu Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyen-
abi mɔ so ilaa de mɔmɔ-aso. I nyɛ ba gɛnen
ta mɔ, gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa yela
ɔkara.

Nkɛ Nbono Dɔ-Lɛɛ Awɔrɔfɔɔ A Laa Don Awɔrɔfɔɔ Kamaasɛ

15 "Pɛi de i' lɔɔ ba gɛnen mɔ, fɛ laa wu
ilaa kyosɛ ibono i kya nyida Wurubuaarɛ
ɔson ilaa mɔ i yelɛ Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ dɔ. I laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Danyɛlɛ mɔ gi wolaa wu tɔgɛ
yela mɔ. (Fo ɔbono fo kya kalɛ ilaa idɛ mɔ,
nu imɔ gɛsɛ.) Fɛ wu ilaa kyosɛ mɔ nno
gɛnen mɔ,
16 fɛye abono fɛ bo Gyudiya gɛsinkpan
so mɔ, fɛ' selɛ kpe abii dɔ.
17 Fo ɔbono fo bo nŋmaŋman gɛnen owi
ɔbono mɔ, selɛ. Gɛŋ sa fo' kii loo obu dɔ
yɛɛ fo laa kpaa puru ilaa iko.
18 Ne fo ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ gɛnen owi
ɔbono mɔ, gɛŋ baa kii ba gɛwi yɛɛ fo kya
ba de fo' baa kyu fo-gikuru.
19 Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyɔ gikyɔ so mɔ,
akyii abono mɛ dɛ itɔ gɛnen nkɛ nbono dɔ
abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ san mɛ kya nyabo
mɔ, mɔmɔ laako!
20 Fɛ' dalaa yɛɛ gɛnen ilaa idɛ i mɛŋ sa i'
ba gikyɛ abɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ.
21 I lii fɛɛ gɛnen nkɛ nbono dɔ-lɛɛ
awɔrɔfɔɔ mɔ a laa don awɔrɔfɔɔ kamaasɛ
abono nyamesɛ gi ti wu kerɛ kpɛ kyu lii
ko-o ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ
mɔ baa lii de ndɛ mɔ. Gɛnen awɔrɔfɔɔ
abono ɔnan kee a maŋ baa ba gɛkaako.
22 Abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ
mɛ' nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so
mɔ, ɔ keda awɔrɔfɔɔ nkɛ nbono kɔɔgɛ. Iŋ
gyɛ gɛnen mɔ, nkana pɛi de nkɛ mɔ gi' baa
logɛ mɔ, iŋ baa san ba-a isa.
23 "Gɛnen owi ɔbono mɔ, ako mɛ laa tɔgɛ
yɛɛ, 'Kerɛ, ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ'
baa mɔlɛgɛ aye mɔ ne gɛrɛ.' Ako, mɔ, mɛ
laa tɔgɛ yɛɛ, 'Mɔ ne n gyɛ ɔdɛ.' Nengyene
mɛ tɔgɛ fɛye gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' sɔɔ
imɔ gyi.
24 I kya nyiile yɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ, i
laa nyɛ abonbo ako. Ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, 'Me
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ
laa sun mɔ.' Ɔbanban, mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ,
'N gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.' Mɛ
laa wɔra ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ de ilaa
ibono i kya lɛɛ ɔlon belɛ nyiile mɔ. Nkana
mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i laa penɛ asa abono
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ gbaa. I maŋ kii
sa gɛnen.
25 Imɔso fɛ wu gɛnen ilaa idɛana mɔ, fɛ'
nyingi yɛɛ nɛ wolaa gyɔ fɛye imɔ so ɔwɔlii
yela.
26 Nengyene ako mɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ, 'Fɛ'
kerɛ, ɔ bo gipen dɔ' mɔ, fɛŋ sa fɛ' buu
mɔmɔ kpe nno. Ne mɛ kii tɔgɛ yɛɛ, 'Fɛ'
kerɛ, ɔ bo obu dɔ' mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ imɔ
gyi.
27 I lii fɛɛ owi ɔbono me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gɛsinkpan
so mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ gɛnɔɔbono
nyangbon kya kyan gikolon kel-l lii owi
ɔbaaliiten kpaa lii owi ɔtɔrɔten ne i kya
wu gɛsinkpan so pɛwu mɔ.
28 Nfono gɛbuɛ wusɛ gɛ dɛ mɔ, nno ne
ipatɛɛ mɛ kya da gikilen.

Kirisito Laa Lii Wurubuaarɛ Awolɛ Dɔ Ba De Nyisigyi De Ɔlon Belɛ

29 "Awɔrɔfɔɔ mɔ nkɛ mɔ gi baa kyon
mɔ, owi laa biiri. Bosɛ laa yela asa
gikulaa. Agyɛkpebi a laa kyigi giyan-giyan.
Wurubuaarɛ laa keda ilaa ibono i bo soso
mɔ gyigisi.
30 Nfono mɔ asa mɛ laa wu ilaa ibono
i laa lɛɛ nyiile yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n kya laarɛ n' kii ba
gɛsinkpan so mɔ. Mɛ wu imɔ gɛnen mɔ,
gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa
saawo. Mɛ laa wu me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii Wurubuaarɛ
awolɛ dɔ n kya ba, n dɛ nyisigyi de ɔlon
belɛ.
31 Nan yɛgɛ gɛgandan belɛ gɛ' su de n'
sun Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de mɛ' kpaa koola
asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ'
nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. Mɛ laa
koola-koola mɔmɔ lii gɛsinkpan gɛdɛ gɛten
kamaasɛ pɛwu so."
32 Ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' kasɛ ilaa lii
gifeeya oyii so. Aye gɛrɛ mɔ, nengyene fɛ
wu gifeeya ngyalenbi gi punge ne gi kya
pɔrɔgɛ afɛdaa mɔ, fɛ kya bii yɛɛ gikyɛ gi
kya fuude ne.
33 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Nengyene fɛ
wu ilaa ibonoana nɛ tɔgɛ sa fɛye faa mɔ,
fɛ' bii yɛɛ me-gikiiba gɛsinkpan so mɔ gi
tansi fuude ne. N ti n yelɛ fɛye-gɛbunono
gbaa-gbaa.

34 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa.
Gɛsinkpan so asa adɛ mɛ maŋ wu' logɛ pɛi
de gɛnen ilaa idɛana pɛwu i' lɔɔ ba.
35 Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara. Me-
agyɛbi mɔ berɛ, a maŋ yela ɔkara gɛkaako
kpa-a.

Wurubuaarɛ Mɔ Nkon Ne N Nyi Owi Ɔbono Kirisito Laa Kii Ba Mɔ

36 "Gɛkɛ gɛbono abɛɛ owi ɔbono nan kii
ba mɔ berɛ, ɔko mɛŋ nyi. Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ gbaa mɛ mɛŋ nyi, ne me, Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ kee, meŋ nyi. Gɛnen mɔ, me-sɛ
Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne n nyi.
37 Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ,
gikiiba gɛsinkpan so mɔ i kya fuude mɔ,
i laa wɔra daa fɛɛ Nowa aberɛ dɔ-lɛɛ mɔ.
38 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ pɛi de nkyu gi lɔɔ
gyi asa Nowa aberɛ mɔ dɔ mɔ, asa mɛ kpɛ
san mɛ dɛ mɔmɔ-gɛkyena dɔ laawɔra, fɛɛ
gigyi, ginun, de gɛdena gɛnen-n kaaborɛ
gɛkaabono Nowa gi dii loo gikolii mɔ dɔ
mɔ. Ɔ loo gikolii mɔ dɔ mɔ,
39 nkyu mɔ gi baa gyi asa mɔ pɛwu,
ibono mɛ mɛŋ dɛsɛ. Gɛnen kee ne me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, gikiiba
gɛsinkpan so mɔ i laa wɔra ne.
40 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, i laa nyɛ
fɛɛ asa anyɔ mɛ yelɛ ndɔɔ dɔ dabɔlɛ.
Wurubuaarɛ laa baa puru ɔko de ɔ' taa ɔko
yɛgɛ.
41 Akyii anyɔ mɛ yelɛ dabɔlɛ mɛ kya kɔrɔ
fɛɛ awayu mɔ, Wurubuaarɛ laa puru ɔko
de ɔ' taa ɔnyɔsɛ mɔ yɛgɛ.
42 Imɔso fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so gyoo me-
giba. Fɛ mɛŋ nyi gɛkaabono me, fɛye-wura
mɔ, nan kii ba mɔ."
43 Yesu gi da imɔ so gikpalɛ yɛɛ, "Iŋ gyɛ
fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi? Nkana gɛten wura
nyi yɛɛ owi baarɛ ɔkara ne oyu laa ba mɔ,
naafo ɔ maŋ dɛ ginsi gidɛ. Ɔ laa dii mɔ-
gɛten de oyu ɔŋ sa ɔ' nyɛ boori loo gɛmɔ
dɔ yuuri mɔ.
44 Gɛnen kee ne i kaaborɛ fɛ' bii fɛye-
nyoro akedabi owi kamaasɛ dɔ ne. I kya
nyiile yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan lii Wurubuaarɛ dɔ kii ba daa owi
ɔbono fɛ mɛŋ dɛsɛ mɔ."
45 Nfono mɔ, Wura Yesu gi kii da mɔmɔ
gikpalɛ yɛɛ, "Anɛ ne n dɛ fɛɛ dega ɔbono
ilaa nan baa tɔgɛ faa? Ɔ kya gyi gɛsintin
sa mɔ-wura ne o nyi ɔlaako. Mɔ-wura mɔ
gi kyu mɔ-gɛten dɔ ilaa wɔra mɔ-abaa dɔ
de owi gyisɛ gi fo mɔ, ɔ' yɛ agyudɔ sa mɔ-
nanboana adega abono kee mɛ tɛ mɔ-wura
mɔ asɛ mɔ.
46 Nengyene mɔ-wura mɔ gi baa tu mɔ ɔ
kya wɔra ibono ɔ yela sa mɔ mɔ, ɔ laa gyi
ginsi."
47 Ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya
tɔgɛ fɛye faa, mɔ-wura mɔ laa kyu mɔ-ilaa
pɛwu wɔra gɛnen dega ɔbono abaa dɔ.
48 "To, ne fɛɛ gɛnen dega ɔbono gyɛ
nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, foŋbii mɔ, ɔ laa tɔgɛ
sa mɔ-nyoro yɛɛ, 'Ilaa iko i keda me-wura
yela.'
49 Fo baa kerɛ mɔ, o yii gɛsɛ ɔ kya daarɛ
mɔ-nanboana sɛnsɛ mɔ, ɔ kya gyi ne ɔ kya
nun nta ɔ kya boo.
50 Ɔ kya wɔra gɛnen mɔ, mɔ-wura mɔ laa
baa tuule mɔ owi ɔbono ɔ mɛŋ dɛsɛ mɔ.
51 Ɔ laa tansi biidɛ dega ɔbono giso de
ɔ' kalɛ mɔ bɔla gikerɛansi awura mɔ so.
Osulon de anɛbi giwɛ ne n bo nno."

25

Abolonbu Gudu Gikpalɛ

1 Yesu gi tɔgɛ idɛ ta mɔ, o kii da gikpalɛ
giko yɛɛ, "A' kyu asa abono mɛ laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ ilaa
kyu kɛserɛ de me-gikpalɛ gidɛ. Abolonbu
gudu ne n kyena. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ mɛ puru
mɔmɔ-ifatela de mɛ' kpaa gyoo ɔkyiifɔ mɔ-
kuli. Nengyene ɔnyen mɔ gi kpii ɔkyii mɔ ɔ
kya kpe mɔ-gɛwi mɔ, de mɛ' buu ɔmɔ kpaa
kyaa de mɛ' gyi de mɛ' nun kpaa mɔmɔ.
2 Gɛnen abolonbu gudu adɛ dɔ mɔ, anun
mɛ gyɛ asɛɛbo ne anun banban mɔ mɛ
mɛŋ nyi ɔlaako.
3 Abolonbu mɔ mɛ kya kpe mɛ' kpaa
gyoo ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gɛnen mɔ, abono
mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ, mɛ puru mɔmɔ-
ifatela mɔ, mɛŋ bii puru ifatela nfɔ baa
keda too, nengyene fɛɛ nfɔ gi ta mɔmɔ-
ifatela mɔ dɔ mɔ, de mɛ' nyɛ kii kɔ wɔra.
4 Asɛɛbo mɔ berɛ mɛ puru mɔmɔ-ifatela
mɔ, mɛ bii puru ifatela nfɔ keda too.
5 Mɛ gyoo ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gɛnen mɔ,
ɔŋ ba belen, ne ginsi gidɛ gi kyu mɔmɔ.
6 "I baa fo gɛnyɛ de nsana mɔ, mɛ nu
ɔko gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ kya
ba-o! Fɛ' koso de fɛ' kpaa gyangara mɔ.'
7 Nfono ne abolonbu gudu mɔ mɛ koso
diirɛ mɔmɔ-ifatela mɔ.
8 Anun abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ, mɛ
kolɛ asɛɛbo mɔ yɛɛ, 'Aye-ifatela i kya wu.
Fɛ' sa aye nfɔ.'
9 Asɛɛbo mɔ mɛ kine yɛɛ, 'Kuaa. Ibono a
dɛ mɔ i maŋ fo aye-rɛ fɛye. Fɛ' kpe ɔfɛten
de fɛ' kpaa sɔɔ.'
10 Gɛsintin mɔ, abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ
mɛ koso kyon ɔfɛten mɔ. Mɔmɔ-gɛmara
mɔ, ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gi ba, ne abolonbu
abono mɛ bii baala mɔmɔ-nyoro gyoo mɔ
mɔ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ san naa loo gɛten dɔ
de mɛ' kpaa gyi de mɛ' nun de mɛ' kyaa.
Mɛ loo mɔ, mɛ keda gisin tii wɔra mɔmɔ-
nyoro.
11 "Iŋ kɛɛla iko mɔ, abono mɛŋ nyi
ɔlaako mɔ mɛ kpaa ba, mɛ kya ŋmɛɛ gisin
yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ, Ɔbelɛnsɛ, tigi aye!'

12 Ne ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, ‘Gɛsintin ne n boran, meŋ nyi
fɛye.’ ”
13 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ
yɛɛ, “Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. I lii fɛɛ fɛ mɛŋ
nyi gɛkɛ gɛbono abɛɛ owi ɔbono nan kii ba
mɔ.”

Adega Abono Mɛ Buɛɛdɛ Gyoo Mɔmɔ-Wura Mɔ Gikpalɛ

14 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-
gikiiba mɔ i laa wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono
nan ba da faa. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔbelɛnsɛ
ɔko kya laarɛ o' kpe ɔkpa. Imɔso ɔ terɛ
mɔ-adega ba mɔ asɛ ne o kyu mɔ-ilaa wɔra
mɔmɔ-abaa dɔ.
15 Ne ɔ yɛ mɔ-sika kɔkɔɔ sa mɔmɔ,
ɔkamaasɛ gi nyɛ gɛnɔɔbono ɔkara ɔ laa
bii kerɛ imɔ so mɔ. Ɔko gi nyɛ sika kɔkɔɔ
abi nwɛ ikue-inyɔ de saalaa, ne ɔbanban gi
nyɛ sika kɔkɔɔ abi nwɛ oko, ne ɔsasɛ, mɔ,
gi nyɛ sika kɔkɔɔ abi nwɛ gudu. Ɔ yɛ sika
kɔkɔɔ mɔ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, o yii kyon
mɔ-ɔkpa mɔ.
16 Ɔ kpɛ kyon mɔ, dega gyangbarasɛ
ɔbono ɔ nyɛ sika kɔkɔɔ abi nwɛ ikue-inyɔ
de saalaa mɔ, ɔ kpaa fɛ sika kɔkɔɔ mɔ nyɛ
aterenbi ɔ dɛ ɔ kya buɛɛdɛ, ne o kii nyɛ
sɔɔ sika kɔkɔɔ ɔbono ɔbelɛnsɛ mɔ gi kyu
wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ ɔnan gikpadɔ ginyɔ.
17 Gɛnen kee ne dega ɔbono ɔ nyɛ sika
kɔkɔɔ abi nwɛ oko mɔ gi kpaa fɛ sika
kɔkɔɔ mɔ nyɛ aterenbi kyu buɛɛdɛ. Ɔ
buɛɛdɛ mɔ, o kii nyɛ sɔɔ sika kɔkɔɔ ɔbono
ɔbelɛnsɛ mɔ gi kyu wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ
ɔnan gikpadɔ ginyɔ.
18 Dega ɔbono ɔ nyɛ sika kɔkɔɔ abi nwɛ
gudu mɔ gi kpaa kuru ɔbɔ, ne o kyu mɔ-
ɔbelɛnsɛ sika kɔkɔɔ mɔ ŋara nno.
19 “Ɔbelɛnsɛ mɔ gi kɛɛla nfono o kpe mɔ.
Ɔ ba mɔ, ɔ terɛ mɔ-adega yɛɛ mɛ' baa buu-
buu agyan abono ɔkamaasɛ gi nyɛ mɔ sa
mɔ.
20 Dega ɔbono ɔ nyɛ sika kɔkɔɔ abi nwɛ
ikue-inyɔ de saalaa mɔ o kyu amɔ-ɔnan
gikpadɔ ginyɔ ba, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, sika kɔkɔɔ abi nwɛ
ikue-inyɔ de saalaa ne fo kyu sa me. Amɔ
ne. Kerɛ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan kii bɔla.’
21 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, ‘Fo wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fo
gyɛ dega dɛnsɛ ne fo kya gyi gɛsintin. Fɛɛ
gɛnɔɔbono fo gyi gɛsintin ilaa pii idɛ dɔ faa
mɔ, nan kyu ilaa gikyɔ kyu wɔra fo-abaa
dɔ. Ba de me-rɛ fo a' gyi ɔkon dabɔlɛ.’
22 Dega ɔbono ɔ nyɛ sika kɔkɔɔ abi nwɛ
oko mɔ kee gi baa tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
‘Ɔbelɛnsɛ, sika kɔkɔɔ abi nwɛ oko ne fo
kyu sa me; kerɛ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan kii bɔla.’
23 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa ɔbono kee yɛɛ,
‘Fo wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fo gyɛ dega dɛnsɛ
ne fo kya gyi gɛsintin. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo
gyi gɛsintin ilaa pii idɛ dɔ faa mɔ, nan
kyu ilaa gikyɔ kyu wɔra fo-abaa dɔ. Ba de
me-rɛ fo a' gyi ɔkon dabɔlɛ.’
24 Nfono mɔ dega ɔbono ɔ nyɛ sika kɔkɔɔ
nwɛ gudu mɔ gi baa tɔgɛ sa mɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, nɛ wu yɛɛ fo-ilaa i bo
lon, fo bo onsipara. Fo kya laarɛ agyan lii
gɛsun gɛbono iŋ gyɛ fo ne n wɔra gɛmɔ mɔ
dɔ.
25 Imɔso nɛ selɛ fo gifuu, ne nɛ kyu fo-
sika kɔkɔɔ mɔ kyu kpaa ŋara ɔbɔ dɔ. Kerɛ,
fo-sika kɔkɔɔ mɔ ne.’
26 Dega mɔ gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ
mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Fo gyɛ dega nyɛnyɛn,
ne fo bo wolɛgyɔ. Fo nyi yɛɛ me-ilaa i bo
lon. N gyɛ onsipara wura. N kya laarɛ
agyan lii gɛsun gɛbono iŋ gyɛ me ne n wɔra
mɔ dɔ.
27 Ne i wonɛ so ne foŋ kyu me-sika kɔkɔɔ
mɔ kyu kpaa fɛ de fo' kyu aterenbi abono
fo laa nyɛ mɔ kpaa yela aterenbi ɔyelaten
de owi ɔbono nɛ ba ne nan kpaa lɛɛ amɔ
mɔ, n' nyɛ de a' korogɛ sa me?’
28 Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa
abono mɛ yelɛ nno mɔ yɛɛ, ‘Fɛ' sɔgɛ me-
sika kɔkɔɔ mɔ lii dega baarɛ asɛ kyu bɔla
ɔbono ɔ nyɛ agyan nwɛ ikue-inyɔ de saalaa
mɔ lɛɛ mɔ so.
29 I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔ bo ne ɔ kya
kyu wɔra ilaa mɔ, ɔ laa kii nyɛ too de i'
tansi nyaakyɔ sa mɔ. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ bo
ne ɔŋ kya wɔra sɛi mɔ, ipii ibono ɔ nyɛ mɔ
gbaa mɛ laa sɔgɛ imɔ lii mɔ asɛ.
30 Fɛ' kyu dega ɔbono ɔŋ bo agyan faa
kyu lii me asɛ kpaa too wɔra nfono i bo
gibiri mɔ. Osulon de anɛbi giwɛ ne n bo
nno.’ ”

Yesu Laa Tɛɛla Ilaa Dɛnsɛ Awɔrabo

31 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Gɛkaako mɔ, me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba
gɛsinkpan so de n' baa gyi gɛwura de ny-
isigyi. Nan kii ba mɔ, me-rɛ Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ ne nan ba de n' kpelegɛ kyena me-
gɛwuragyapaa so.
32 Nfono mɔ, asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa
koola baa gyan' me-ansi dɔ. Nan kyɛɛ
ilaa dɛnsɛ awɔrabo lɛɛ lii asa sɛnsɛ dɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono nbuɛ ɔkparɛbo kya kyɛɛ mɔ-
isandɛ lɛɛ lii itiidɛ dɔ mɔ.
33 Nɛ kyɛ asa mɔ dɔ mɔ, nan kyu ilaa
dɛnsɛ awɔrabo mɔ yela me-gibaa gyisɛ so,
de n' kyu asa sɛnsɛ mɔ, mɔ, yela me-benɛ
gibaa so.
34 “Nfono mɔ me ɔbono n gyɛ wura mɔ
nan tɔgɛ sa abono mɛ yelɛ me-gibaa gyisɛ
so mɔ yɛɛ, ‘Fɛye berɛ, fɛ wɔra amudɛnsɛbo
me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ. Fɛ' baa kyena mɔ
asɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ. Ɔ wolaa lɔrɔ nno
yela sa fɛye lii ko-o aberɛ abono ɔ lɛɛ soso
de gɛsɛ mɔ.

35 I kya nyiile yɛɛ owi ɔbono akon a dɛ
me mɔ, fɛ sa me agyudɔ; bolefɔ kya mɔɔ
me mɔ, fɛ sa me nkyu, n gyɛ isafo fɛye-
isowolɛ so mɔ, fɛ keda me-gisafo,
36 meŋ bo gikuru bunsɛ abɛɛ gɛgbɛ suusɛ
mɔ, fɛ sa me; nɛ lɔ mɔ, fɛ kerɛ me so; ne
mɛ keda me tii de obu mɔ, fɛ kpaa laa me.'
37 Nfono mɔ, ilaa dɛnsɛ awɔrabo mɔ mɛ
laa taasɛ me yɛɛ, 'Aye-wura, gɛmenkɛ ne a
wu fo yɛɛ akon a dɛ fo ne a sa fo agyudɔ,
abɛɛ bolefɔ kya mɔɔ fo ne a sa fo nkyu?
38 Gɛmenkɛ ne fo ba aye-ɔsowolɛ so ne a
keda fo gisafo, abɛɛ a wu yɛɛ foŋ bo gikuru
abɛɛ gɛgbɛ ne a sa fo?
39 Gɛmenkɛ ne a wu fo fo kya lɔ abɛɛ mɛ
tii fo de obu, ne a kpaa laa fo?'
40 Me ɔbono n gyɛ wura mɔ nan lɛɛ gɛnɔ
sa mɔmɔ yɛɛ, 'Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye
faa, owi ɔbono fɛ wɔra gɛnen ilaa idɛana
sa me-nanboana adɛ dɔ ɔko, ba-a gɛbii pii
ne ɔ gyɛ mɔ, me ne fo wɔra sa gɛnen.'
41 "Nfono mɔ, nan tɔgɛ sa abono mɛ
yelɛ me-benɛ gibaa so mɔ yɛɛ, 'Fɛye berɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ nnɔ wɔra fɛye. Fɛ' naa
me asɛ kpe ɔgya ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako
mɔ dɔ! Wurubuaarɛ gi baala ɔgya ɔbono
yela sa ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-rɛ
mɔ-isɔɔ.
42 I lii fɛɛ owi ɔbono akon a dɛ me mɔ,
fɛŋ sa me agyudɔ; bolefɔ kya mɔɔ me mɔ,
fɛŋ sa me nkyu;
43 nɛ gyi gisafo fɛye-isowolɛ so mɔ, fɛŋ
sɔɔ me abaa anyɔ; meŋ bo gikuru bunsɛ
abɛɛ gɛgbɛ suusɛ mɔ, fɛŋ sa me; nɛ lɔ abɛɛ
mɛ keda me tii de obu mɔ, fɛŋ kpaa laa
me.'
44 Nfono mɔ, mɛ laa taasɛ me yɛɛ, 'Aye-
wura, gɛmenkɛ ne a wu fo yɛɛ akon a dɛ
fo abɛɛ bolefɔ kya mɔɔ fo abɛɛ fo kya gyi
gisafo abɛɛ foŋ bo gikuru abɛɛ gɛgbɛ abɛɛ
fo kya lɔ abɛɛ mɛ keda fo tii de obu, ne a
mɛŋ kerɛ fo so?'
45 Nan lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, 'N kya tɔgɛ
fɛye gɛsintin yɛɛ gɛnɔɔbono fɛŋ kpaa me-
nanboana adɛ dɔ ɔko, ba-a gɛbii ne ɔ gyɛ
mɔ, me ne fɛŋ kpaa gɛnen.'
46 Nfono mɔ, gɛnen asa abono mɛ laa
kpe daa nfono Wurubuaarɛ laa biidɛ
mɔmɔ-giso gɛkpaa-gɛkpaa mɔ. Ilaa dɛnsɛ
awɔrabo mɔ berɛ, mɛ laa nyɛ kyena Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa."

26

Mɛ Da Gɛnɔ Yesu So

1 Yesu gi nyiile asa ilaa idɛ pɛwu ta mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
2 "Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nyi mɔ, i san nkɛ
nnyɔ de a' gyi aye-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So
gɛkɛ belɛ. Gɛnen gɛkɛ belɛ gɛbono gigyi
dɔ mɔ, mɛ laa kyu me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, wɔra me-akyobo abaa dɔ
de mɛ' da me aŋanbi oyii so mɔɔ."
3 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ kpaa gyan'
Kayifasɛ gɛwi. Kayifasɛ ne n gyɛ mɔmɔ-
asunbi alɛɛbo gɛmu.
4 Mɛ gyan' gɛnen mɔ, mɛ da gɛnɔ
gɛnɔɔbono mɛ laa ŋara keda Yesu de mɛ'
mɔɔ mɔ mɔ.
5 Mɛ tɔgɛ yɛɛ iŋ kaaborɛ mɛ' mɔɔ mɔ gɛsi
mɔ gigyi dɔ; iŋ gyɛ gɛnen mɔ, i laa naa
bara ikɔ.

Ɔkyii Ɔko Gi Kyɛɛgɛ Anuwanterɛ Worogɛ Yesu

6 Yesu gi kpe Bɛtani ɔsowolɛ so. Ɔ bo
nno mɔ, o kpe Simon ɔbono nkana ɔ gyɛ
okononbu mɔ gɛten dɔ.
7 Mɛ wɔra agyudɔ, Yesu tɛ ɔ kya gyi mɔ,
ɔkyii ɔko gi ba mɔ asɛ, ɔ dɛ puruntuwa
dɛnsɛ ɔko de anuwanterɛ boɔgyalonsɛ. Ɔ
fo Yesu asɛ mɔ, ɔ kyɛɛgɛ anuwanterɛ mɔ
worogɛ mɔ-gimu so.
8 Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, i loo
mɔmɔ, ne mɛ taasɛ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne
ɔkyii baarɛ gi gyi anuwanterɛ mɔ gyɛrɛbi
faa?
9 Anuwanterɛ baarɛ mɛn wɔra ɔfɛsɛ mɔ,
nkana a laa nyɛ aterenbi belɛ de a' kyu yɛ
sa ayenbo!"
10 Yesu gi nu mɔmɔ asɛ, imɔso ɔ tɔgɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fɛ kya nyala
ɔkyii baarɛ? Ilaa dɛnsɛ ne ɔ wɔra sa me
faa.
11 Ayenbo abono fɛ darɛ faa, mɛ bo fɛye
asɛ adaa-adaa. Me berɛ fɛ maŋ nyɛ me n'
kyena fɛye asɛ kpaa lii.
12 Ɔ kyɛɛgɛ anuwanterɛ baarɛ worogɛ
me-gimu so faa mɔ, o gyere me yela gyoo
me-gipule ne.
13 Fɛ' sɔɔ gibui yela. Gɛsinkpan so gɛten
kamaasɛ gɛbono mɛ laa tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ kyu lii me so mɔ, mɛ laa
tɔgɛ ilaa ibono ɔkyii baarɛ gi wɔra sa me
faa kee kyu nyingi mɔ."

Gyudasɛ Gi Kyule Yɛɛ Ɔ Laa Kyu Yesu Wɔra Mɔ-Akyobo Abaa Dɔ

14 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Gyudasɛ
Isikaayɔtɛ ɔbono ɔ gyɛ Yesu akasɛbo gudu
anyɔ mɔ dɔ ɔko gi kpe kpaa wu Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ,
15 ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene nɛ
taalɛ kyu Yesu wɔra fɛye abaa dɔ mɔ, menɛ
ne fɛ laa sa me?" Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ
mɛ kalɛ aterenbi boduduusɛ ako abi oko
de saalaa kyu sa mɔ.
16 San kyu lii nfono mɔ, Gyudasɛ gi san ɔ
kya kerɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa yɛgɛ abelɛnsɛ
mɔ mɛ' nyɛ Yesu mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Adɛ Mɛ Gyi Gɛkɛ Belɛ

17 Gɛkɛ gɛbono Bodobodo Maadiisɛ Agyiberɛ mɔ gɛ kya yii gɛsɛ mɔ, Yesu akasɛbo
mɔ mɛ ba mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, “Fonɛ
ne fo kya laarɛ a' kpaa baala de a' gyi Lɛwu
Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ?”
18 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛ' naa loo nten
dɔ de fɛ' kpaa tɔgɛ sa ɔnyen ɔko yɛɛ, ‘Me,
fɛye-onyiilebo mɔ yɛɛ, “Me-owi gi fo. Fo-
gɛten dɔ ne me-rɛ me-akasɛbo a laa baa
kyena de a' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ
belɛ agyudɔ mɔ.” ’ ”
19 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpaa wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ, ne mɛ
kerɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ
agyudɔ mɔ yela nno.
20 I fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ kpe ogyiten mɔ.
21 Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
“Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
fɛye dɔ ɔko laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ
me.”
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i wɔra mɔ-
akasɛbo mɔ ayen gikyɔ, ne mɛ san mɛ kya
taasɛ mɔ ɔko-ɔko yɛɛ, “Me-wura, imɔso me
ne nan wɔra fo gɛnen?”
23 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ɔbono
ɔ laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ me mɔ
me-rɛ kaasɛ ne n kya wɔra abaa gyi lɛpɛ
kolon dɔ.
24 I bo no yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono
ɔnan mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ kyu lii me so mɔ. Ɔbono ɔ
laa kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, wɔra me-akyobo abaa dɔ mɔ berɛ, mɔ
laako. I mɛŋnan korogɛ mɔ mɔ, i boran sa
mɔ.”
25 Nfono mɔ Gyudasɛ ɔbono ɔ laa kyu
Yesu wɔra mɔ-akyobo abaa dɔ mɔ gi taasɛ
Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, me ne nan wɔra fo
gɛnen?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Fo-
gɛnɔ dɔ ne i lii.”

Yesu Lɛwu Laa Lɔrɔ Anyamesɛ Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana

26 Mɛ san mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi
puru bodobodo keda, o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' sɔɔ de fɛ' gyi.
Me-nyoro ne.”
27 O puru konkon de nta kee keda, o kyu
afaala sa Wurubuaarɛ, ne o kyu nta mɔ sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛye pɛwu fɛ' sɔɔ de
fɛ' nun kɔɔlɛ.
28 Nta nbono n dɛ mi-i sa fɛye faa, me-
nkalan ne. Nan wu' mɔ, me-nkalan gi laa
kyɛɛgɛ fuɛ sa asa sakyɔ de Wurubuaarɛ
ɔ' yɛgɛ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ
pobɔrɔ.
29 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ pɛi ne nan kii nun nta
fafaanan mɔ, gɛnen mɔ, gɛkaabono me-rɛ
fɛye a tɛ a kya nun nmɔ npobɔrɔ me-sɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ.”
30 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ gyi ta
mɔ, mɛ bii afaala ɔlon sa Wurubuaarɛ, ne
mɛ lii kyon Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.

Yesu Yɛɛ Piita Laa Sorogɛ Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

31 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ fɛye
pɛwu fɛ laa selɛ taa me yɛgɛ. I kya
nyiile yɛɛ mɛ wolaa ŋmarasɛ me-ilaa yela
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
‘Wurubuaarɛ laa mɔɔ isandɛ ɔkparɛbo
mɔ.
I ba gɛnen mɔ, isandɛ gikpen mɔ gi laa
yaasɛ giyan-giyan.’ ”
32 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ kyingi
lii ibuni dɔ mɔ, nan gyangbara fɛye kpe
Galeli.”
33 Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
“Ba-a me-nanboana pɛwu mɛ laa selɛ taa
fo yɛgɛ mɔ, me berɛ maŋ selɛ taa fo yɛgɛ
kpa-a.”
34 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Sɔɔ gibui
yela, ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ gbaa, pɛi de kyaasɛ
gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ, fo laa sorogɛ
gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me.”
35 Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ba-a mɛ laa mɔɔ
me-rɛ fo mɔ, maŋ sorogɛ yɛɛ meŋ nyi fo.”
Ne Yesu akasɛbo sɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen
kee.

Yesu Gi Kpaa Dalaa Gɛsɛmeni

36 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpe
gɛtɛɛko, mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gɛsɛmeni.
Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, “Fɛ' kyena gɛrɛ gyoo me. Nan tu
kpe faanaa kpaa dalaa.”
37 Ɔ yɛgɛ Piita mɔ-rɛ Sɛbedi mɔ-biana
anyɔ mɔ berɛ mɛ buu mɔ. Mɛ kya kpe mɔ,
mɔ-gisen dɔ i yii gɛsɛ i kya dɛɛ mɔ, ne mɔ-
nyoro gi kya togɛ mɔ.
38 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya wu'
mi-i fuɛ. I kya laarɛ i' mɔɔ me gbaa. Fɛ'
kyena gɛrɛ de fɛ' dii ilaa kamaasɛ ibono i
laa ba mɔ kpaa me.”
39 Ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ kpe ansi dɔ
ŋmaraa, ne o kyu mɔ-nyoro da bun
gɛsinkpan, ɔ kya dalaa ɔ kolɛ Wurubuaarɛ
yɛɛ, “Me-sɛ, nengyene i laa sa mɔ, yɛgɛ
awɔrɔfɔɔ abono a kya ba me so faa a' kyon
gibaafon. Nɛ dabɔlɛ dalaa gɛnen faa mɔ,
yɛgɛ fo-lɛɛ fo-gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra, iŋ gyɛ
me-lɛɛ me-gɛlaarɛ.”
40 Ɔ dalaa gɛnen mɔ, o kii kpe mɔ-
akasɛbo asa' mɔ asɛ. Ɔ baa kpe mɔ, mɛ dɛ
ginsi gidɛ. O kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ Piita
yɛɛ, “Imɔso fɛŋ taalɛ kyena ba-a ŋmaraa
de fɛ' dii ilaa ibono i laa ba mɔ kpaa me?
41 Fɛ' dii ilaa ibono i kya ba mɔ de fɛ'
dalaa yɛɛ imɔ iko i mɛŋ' nyɛ fɛye penɛ de
fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nɛ wu yɛɛ fɛye-asen

dɔ mɔ, nkana fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra me-
gɛlaarɛ, fɛye anyamesɛ-lɛɛ ɔlon ne mɛŋ
kya taalɛ."
42 Yesu gi kii kyon taa mɔmɔ yɛgɛ
ginyɔsɛ kpaa dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Me-sɛ, nengyene i maŋ sa de awɔrɔfɔɔ
abono a kya ba me so faa a' kyon gibaafon
sa me berɛ mɔ, yɛgɛ fo-gɛlaarɛ ne gɛ'
wɔra."
43 Ɔ baa kii kpe mɔ-akasɛbo mɔ asɛ mɔ,
mɛ kii dɛ. I lii fɛɛ ginsi gidɛ gi dɛ mɔmɔ.
44 Yesu gi taa ɔmɔ yɛgɛ ne o kii kpaa
dalaa gɛsasɛ. Gɛdalaa kolon gɛbono ne ɔ
kpɛ ɔ kya dalaa.
45-46 O kii ba tu mɔ-akasɛbo mɔ, o kyingi
mɔmɔ, ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ san fɛ
dɛ fɛ kya kyoola? Owi mɔ gi fo. Kon
ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ laa nyɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne. Fɛ'
kerɛ. Ɔbono ɔ laa kyu me wɔra mɔmɔ-
abaa dɔ mɔ ne n kya ba faa. Fɛ' koso de a'
gyangara mɔ."

Mɛ Keda Yesu

47 Yesu san ɔ kya tɔngɛ mɔ, Gyudasɛ,
Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko, gi ba
nfono. Sakpii belɛ buu mɔ, mɛ dɛ nki de
nkpotii. Mɛ lii Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ asɛ.
48 Gyudasɛ ɔbono ɔ laa kyu Yesu ɔ kya
wɔra abelɛnsɛ mɔ abaa dɔ gɛnen mɔ gi
wolaa tɔgɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, "Ɔbono fɛ wu
nɛ faala mɔ da mɔ gya-gya mɔ, mɔ ne; fɛ'
keda mɔ."
49 Imɔsɔ mɛ kpaa fo nno mɔ, gɛsintin mɔ,
Gyudasɛ gi naa kpe Yesu asɛ, ɔ terɛ mɔ yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ," ne ɔ faala mɔ da mɔ gya-gya.
50 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔnyen, ilaa
ibono fo ba de fo' baa wɔra mɔ, wɔra." Ɔ
tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, sakpii mɔ dɔ asa mɛ lii
keda Yesu.
51 Nfono mɔ, asa abono mɛ bo Yesu asɛ
mɔ dɔ ɔko gi loorɛ mɔ-gɛki lɛɛ, ne ɔ ŋɛɛlɛ
dega ɔko giso fuɛ. Dega mɔ wura ne n gyɛ
asunbi alɛɛbo gɛmu.
52 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Kiiri gɛki mɔ
wɔra gɛmɔ-gifɔrɔ dɔ. Abono mɛ kya kɔ de
nki mɔ, nki lɛwu ne mɛ kya wu'.
53 Fɛ nyi yɛɛ maŋ taalɛ saawo terɛ me-sɛ
Wurubuaarɛ de ɔ' baa kpaa me? Fɛɛ nɛ
saawo terɛ mɔ mɔ, ayaa adɛ so mɔ, ɔ laa
sun mɔ-isɔɔ akpen afonɛɛ-afonɛɛ de mɛ'
kpelegɛ baa kpaa me.
54 Ne fɛɛ mɛ baa kpaa me mɔ, nnɛ ne
i laa nyɛ kyena de Wurubuaarɛ agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ ilaa? I bo mɔ-ɔwolɛ mɔ dɔ
yɛɛ i kaaborɛ gɛnen ilaa idɛ i' ba me so."
55 Mɛ bo nno mɔ, Yesu gi taasɛ sakpii
mɔ yɛɛ, "I gyɛ yɛɛ n gyɛ oyu nyɛnyɛn daa
ne fɛ kyu nki de nkpotii baa keda me faa?
N kya kpaa kyena Wurubuaarɛ ɔson obu
gikpaara mɔ so gɛkɛ kamaasɛ n kya nyiile
asa ilaa. I wonɛ so ne fɛŋ keda me nno?
56 Imɔ idɛ pɛwu i ba me so faa, i kyena
daa de ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ." Nfono mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ pɛwu mɛ selɛ taa mɔ yɛgɛ.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbɛlɛ Agyibo Ansi Dɔ

57 Abono mɛ keda Yesu mɔ mɛ kparɛ
mɔ kpe Kayifasɛ gɛwi. Mɔ ne n gyɛ
Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu. Mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ
sɛnsɛ abono mɛ kya gyi asa nbɛlɛ mɔ mɛ
gyan' mɔ-gɛwi.
58 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe gɛnen mɔ, Piita
gi buu mɔmɔ giyaa-giyaa gɛnen-n kpaa
loo asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gikpaara mɔ
so. Ɔ loo nno mɔ, ɔ kpaa kyena saarɛ
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo mɔ dɔ de
o' wu ilaa ibono i laa ba mɔ.
59 Mɛ kya gyi Yesu nbɛlɛ mɔ, asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de nbɛlɛ agyibo mɔ
pɛwu mɛ laarɛ asa abono mɛ laa baa kɛɛ
abon gyan' Yesu so de mɛ' nyɛ mɔ mɔɔ mɔ,
60 mɛ mɛŋ nyɛ. Asa sakyɔ mɛ baa kɛɛ
abon gyan' mɔ so berɛ. Mɛ mɛŋ kii nyɛ
abon abono mɛ laa yelɛ amɔ so de mɛ' mɔɔ
mɔ mɔ. Laalaalogɛ mɔ asa anyɔ ako mɛ lii
yelɛ
61 tɔgɛ yɛɛ, "Ɔnyen baarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ
laa taalɛ boori Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
de o' kyu nkɛ nsa kii kyu yii mɔ."
62 Nfono mɔ, asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi
koso yelɛ ne ɔ taasɛ Yesu yɛɛ, "Ibono pɛwu
mɛ dɛ ma-a gyan fo so faa, foŋ bo gɛnɔ
lɛɛ?"
63 Yesu mɛŋ tɔgɛ sɛi. Asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gi kii tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ilaa ibono
nan baa taasɛ fo faa, ne foŋ tɔgɛ gɛsintin
mɔ, fo-rɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo nno
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ abaa anyɔ. Imɔsɔ fo ne
n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun fo yɛɛ fo'
baa gyi gɛwura mɔ-adɛ so mɔ? Fo ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ?"
64 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Fo ne n
tɔgɛ. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ gɛkaako
mɔ fɛ laa wu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ, n tɛ Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ
gyisɛ gibaa so, n kya gyi gɛwura mɔ asɛ, ne
nan kyena Wurubuaarɛ awolɛ so kpelegɛ
ba gɛsinkpan so."
65 Asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi nu imɔ idɛ
mɔ, ɔ biidɛ mɔ-gɛgbɛ kyadɛ de i' nyiile yɛɛ
ilaa i ba, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Ɔ dɛ mɔ-nyoro ɔ
kya kɛserɛ de Wurubuaarɛ! Ilaa imɔ ne a
baa a kya laarɛ de a' baa nu lii mɔ asɛ baa
don de idɛ? Ilaa ibono ɔ tɔgɛ faa, idɛ kon
fɛye gbaa-gbaa fɛ nu de fɛye-aso.
66 Menɛ nwɔnsa ne fɛ dɛ?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ
sa mɔ yɛɛ, "Ɔ kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ."

67 Nfono mɔ, mɛ too akyɔlɛ wɔra mɔ-ansi
dɔ ne mɛ ŋɛ ŋɛ mɔ akɔn. Ako mɛ da mɔ
itan,
68 ne mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ fo' gyi gɛwura aye
Gyuda awura so mɔ, bii ɔbono ɔ ŋɛ fo mɔ."

Piita Gi Sorogɛ Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

69 Piita tɛ gikpaara mɔ so mɔ, obolonbu
ɔko gi baa tu mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo
kee fo-rɛ Yesu Galelinyen mɔ ne n naa."
70 Piita gi sorogɛ mɔmɔ pɛwu ansi dɔ yɛɛ,
"Meŋ nyi ilaa ibono fo kya tɔgɛ faa so."
71 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ koso lii kpe gɛten
mɔ gɛbunono. Obolonbu ɔko kee gi kii
wu mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa abono mɛ bo nfono
mɔ yɛɛ, "Ɔnyen baarɛ kee mɔ-rɛ Yesu,
Nasarɛtɛnyen mɔ ne n naa."
72 Piita gi ka sa mɔ yɛɛ, "Meŋ nyi gɛnen
ɔnyen ɔbono!"
73 I kii wɔra ŋmaraa too mɔ, anyen
abono mɛ yelɛ nfono mɔ mɛ naa ba Piita
asɛ ne mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin fo tansi fo
gyɛ ɔmɔ dɔ ɔko. Fo-gɛdɛ atɔgɛbi gbaa i kya
nyiile gɛnen."
74 Nfono mɔ, Piita gi ka sa mɔmɔ yɛɛ,
"Nɛ kerɛ fɛɛ Wurubuaarɛ. Meŋ nyi ɔnyen
ɔbono fɛ darɛ faa. Nengyene abon ne
n' kya kɛɛ mɔ, me-rɛ Wurubuaarɛ abaa
anyɔ." Ayaa abono so mɔ, kyaasɛ gi folɛ.
75 Nfono mɔ Piita gi nyingi ilaa ibono
Yesu gi tɔgɛ sa mɔ mɔ. Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de kyaasɛ ɔ' baa
folɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo
mɛŋ nyi me." Piita gi nyingi gɛnen mɔ, ɔ
lii gikpaara mɔ so kpaa su gɛnsipɛɛrɛ so.

27

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato Ansi Dɔ

1 Nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ abelɛnsɛ
sɛnsɛ abono mɛ kya gyi nbɛlɛ mɔ pɛwu mɛ
da gɛnɔ gɛnɔɔbono mɛ laa wɔra de Yesu ɔ'
wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ.
2 Imɔso mɛ ŋminde mɔ, ne mɛ kparɛ mɔ
kyu kpaa wɔra ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ tɛ sa Rom
wura mɔ abaa dɔ yɛɛ ɔ' gyi mɔ-nbɛlɛ. Mɛ
kya terɛ gɛnen ɔbelɛnsɛ ɔbono yɛɛ Pilato.

Gyudasɛ Gi Wɔra Mɔ-Nyoro Ɔfɛ

3 Gyudasɛ ɔbono ɔ yɛgɛ Yesu akyobo mɛ
nyɛ mɔ mɔ gi nu yɛɛ Yesu laa wɔra ɔmɔɔsɛ.
Imɔso ɔ nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn. Gɛnen so mɔ ɔ kiiri aterenbi
abi oko de saalaa mɔ kperɛ asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ,
4 ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nɛ fɛ ɔnyen
ɔbono ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ sa fɛye
kaaborɛ ɔ kya laarɛ ɔ' nyɛ lɛwu faa, nɛ
wɔra ilaa nyɛnyɛn!" Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, "Imɔ ibono iŋ fɛ aye-giso. Fo-nkon ilaa
ne!"
5 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyudasɛ gi
ŋmanyan aterenbi mɔ too mɔmɔ Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
nfono, ne ɔ naa kyon kpaa wɔra mɔ-nyoro
ɔfɛ mɔɔ.
6 Asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔɔsɛ
aterenbi mɔ ne mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Aterenbi adɛ
mɔ, nkalan aterenbi ne. I lii fɛɛ amɔ ne
a kyu sɔɔ isa ɔbono a laa yɛgɛ de ɔ' wɔra
ɔmɔɔsɛ mɔ, imɔso iŋ dɛ ɔkpa yɛɛ a' kyu
amɔ kpaa saarɛ aye-ɔson aterenbi dɔ."
7 Mɔmɔ pɛwu mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ
mɛ' kyu gɛnen aterenbi mɔ kpaa sɔɔ
gɛsinkpan gɛbono mɛ kya terɛ yɛɛ Nlɔbi
Ɔpɔrɔbo Gɛsinkpan mɔ de mɛ' kyu nno
wɔra asafo opuleten.
8 Imɔ idɛ so mɔ, asa mɛ yela gɛsinkpan
gɛbono ginyen giko yɛɛ Nkalan Gɛsinkpan.
Mɛ san ma-a terɛ gɛnen ginyen mɔ baa lii
de ndɛ.
9 Imɔ idɛ mɔ i yɛgɛ ilaa ibono Gyɛrɛmaya
gi wolaa wu tɔgɛ mɔ i wɔra gɛsintin.
Gyɛrɛmaya gi wɔra Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo. Ɔ tɔgɛ yela yɛɛ,
"Isirale awura mɛ kyule yɛɛ
mɛ laa sɔɔ mɔ aterenbi boduduusɛ abi
oko de saalaa.
10 Ne mɛ kyu gɛnen aterenbi mɔ kpaa sɔɔ
nlɔbi ɔpɔrɔbo gɛsinkpan.
Gɛnen ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ me yɛɛ n'
wɔra ne."

Ɔbelɛnsɛ Pilato Gi Taasɛ Yesu Ilaa

11 Ɔbelɛnsɛ Pilato kya gyi Yesu nbɛlɛ mɔ,
ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ wura sa Gyuda
awura mɔ?" Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo-
gɛnɔ dɔ ne i lii."
12 Gɛnɔten gɛbono Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ abelɛnsɛ
sɛnsɛ mɔ mɛ ten gyan' Yesu so mɔ berɛ,
Yesu mɛŋ tɔgɛ sɛi kyu naa de imɔ so.
13 Pilato gi kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Foŋ kya nu
ilaa ibono pɛwu mɛ dɛ ma-a gyan' fo so
faa?"
14 Yesu mɛŋ baa bugi mɔ-gɛnɔ tɔgɛ sɛi,
imɔso i tansi dɛ ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnɔ.

Pilato Gi Sa Ɔkpa Yɛɛ Mɛ' Mɔɔ Yesu

15 Gɛsi kamaasɛ Gyuda awura mɛ laa gyi
mɔmɔ-Lɛwu Gi Sorogɛ Aye So gɛkɛ belɛ
mɔ, Pilato kya kyena tigi mɔmɔ-asa abono
mɛ tii de obu mɔ dɔ ɔko de kaasɛ ɔ' nyɛ
mɔ-nyoro naa. Gyuda awura mɔ gbaa-
gbaa ne n kya lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔdɛ ne mɛ
kya laarɛ, ne Pilato kya tigi mɔ.
16 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ ɔnyen ɔko
tii de obu, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ [Yesu]
Barabasɛ. Asa sakyɔ mɛ nyi mɔ-ilaa so.
17 Imɔso asa mɛ koola mɛ yelɛ, ne Pilato
gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "N' tigi anɛ sa fɛye?

[Yesu] Barabasɛ abɛɛ Yesu ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Kirisito mɔ?”
18 Pilato gi wu yɛɛ Yesu ilaa i bo Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ gɛlaaloo daa so ne mɛ
kyu mɔ bara mɔ.
19 Pilato san ɔ tɛ nbɛlɛ ogyiten ɔ kya gyi
nbɛlɛ mɔ gɛnen mɔ, mɔ-ka gi sun isa mɔ
asɛ yɛɛ, “Ɔnyen ɔbono fo kya gyi mɔ-nbɛlɛ
faa mɛŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Imɔso gɛŋ sa
fo' wɔra mɔ sɛi. Deeri gɛnyɛ nɛ kuu oderi
wu mɔ, ne baa lii de ndɛ faa, iŋ gyɛ me ne
n tɛ.”
20 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ wolaa tɔgɛ
wɔra sakpii mɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ Pilato yɛɛ ɔ'
tigi daa Barabasɛ de ɔ' yɛgɛ Yesu ne ɔ' wɔra
ɔmɔɔsɛ.
21 Pilato gi kii taasɛ sakpii mɔ yɛɛ,
“Gɛnen asa anyɔ adɛ dɔ mɔ, anɛ ne fɛ kya
laarɛ yɛɛ n' tigi sa fɛye?” Mɔmɔ pɛwu mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Barabasɛ.”
22 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Pilato gi taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Mɔ, nnɛ ne n' wɔra Yesu
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Kirisito mɔ?”
Nfono mɔ asa mɔ pɛwu mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Da mɔ aŋanbi mada de oyii de ɔ' wu'!”
23 Ne Pilato gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “De i'
wonɛ? Menɛ ilaa nyɛnyɛn ne ɔ wɔra?”
Nfono mɔ, mɛ lɔrɔ kpen ken-ken daa yɛɛ,
“Da mɔ aŋanbi mada de oyii de ɔ' wu'!”
24 Pilato gi wu yɛɛ ɔ buɛɛlɛ sakpii mɔ
kpon. I kya laarɛ i' bara ikɔ. Gɛnen so mɔ,
ɔ kyu nkyu foro mɔ-abaa sakpii mɔ ansi
dɔ nfono, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛnen
ɔnyen baarɛ lɛwu berɛ, meŋ nyi mɔ so sɛi.
Fɛ' wolaa bii yɛɛ fɛye ne n yɛgɛ ne ɔ laa
wɔra ɔmɔɔsɛ faa.”
25 Sakpii mɔ pɛwu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
“Yɛgɛ mɔ-lɛwu mɔ ɔ' sola daa aye-rɛ aye-
biana de aye-naanaana!”
26 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Pilato gi tigi
Barabasɛ sa mɔmɔ, ne ɔ yɛgɛ asogya mɛ
taa Yesu awulibi ne ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu mɔ
naa kpaa da mɔ aŋanbi mada de oyii de ɔ'
wu'.

Pilato Asogya Mɔ Mɛ Kyɛfoo Yesu

27 Nfono mɔ Pilato asogya mɔ mɛ kyu
Yesu kyu loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten, ne mɛ
terɛ mɔmɔ Rom asogya gikpen pɛwu ba
mɔ asɛ nnɔ.
28 Mɛ luu mɔ-ngbɛ nbono ɔ suu mɔ ne
mɛ kyu giwurakuru kyu gyaabii bun mɔ.
29 Mɛ luo iwe kyu wɔra fɛɛ wura gɛpɛ
kyu bun mɔ-gimu, ne mɛ kyu oyii tugɛsɛ
kyu wɔra mɔ-gibaa gyisɛ dɔ fɛɛ ɔ gyɛ daa
wura. Mɛ san mɛ kya gyaabii mɛ kya ŋmii
mɔ mɛ kya koso mɛ kya faala mɔ yɛɛ,
“Gyuda awura wura! Fo-rɛ gimu dɛnsɛ!”
30 Mɛ kya too akyɔlɛ ma-a bun mɔ, ne mɛ
sɔgɛ oyii tugɛsɛ mɔ lii mɔ-gibaa dɔ kiiri taa
mɔ-gimu dɔ.
31 Mɛ kyɛfoo Yesu gɛnen ta mɔ, mɛ
maragɛ giwurakuru mɔ, ne mɛ kiiri mɔ
gbaa-gbaa lɛɛ ngbɛ kyu suu mɔ, ne mɛ san
kparɛ mɔ lii de mɛ' kpaa da mɔ aŋanbi
mada de oyii de ɔ' wu'.

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Lɛwu Oyii So

32 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya lii ɔsowolɛ mɔ so
mɛ' kpaa mɔɔ mɔ mɔ, mɛ gyangara ɔnyen
ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Simon. Ɔ gyɛ daa
Siirinnyen. Ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola
Yesu lɛwu oyii mɔ.
33 Mɛ naa gɛnen kpaa fo gɛtɛɛko, mɛ kya
terɛ nno yɛɛ Gologota. (Gologota gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ Gimu Giwuye Gikpalan.)
34 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kyu ilaa bololosɛ iko
kyu wɔra nta dɔ ne mɛ kyu sa Yesu; ɔ da
kerɛ mɔ, ɔ kine yɛɛ ɔ maŋ nun.
35 Mɛ da Yesu aŋanbi mada de oyii mɔ,
ne mɛ yɛ mɔ-nyoro so atɔ kyu. Mɛ kya yɛ
atɔ mɔ mɔ, mɛ too ilaa iko kerɛ. Ibono ɔko
gi gyi mɔ, ɔ kyu.
36 Mɛ yɛ atɔ mɔ ta mɔ, mɛ san sii mɛ tɛ
mɛ kya dii mɔ.
37 Ilaa ibono so mɛ da mɔ aŋanbi oyii so
gɛnen mɔ i mada mɔ-amu so yɛɛ,
YESU, GYUDA AWURA WURA MƆ NE.
38 Mɛ da iyu inyɔ iko kee aŋanbi lɛwu iyii
so fɛɛ Yesu-lɛɛ mɔ. Ɔko bo de Yesu gyisɛ
gibaa so ne ɔko, mɔ, bo de mɔ-benɛ so.
39 Yesu kyɔlɛ oyii mɔ so gɛnen mɔ, asa
abono mɛ kya kyon de nfono mɔ mɛ kya
tugi mɔ inosun, ne mɛ kya saalɛ mɔ yɛɛ,
40 “Fo ne yɛɛ fo laa boori Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ de fo' kyu nkɛ nsa kii yii mɔ
mɔ? Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro! Nengyene fo ne
n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gɛsintin mɔ,
kpelegɛ lii lɛwu oyii mɔ so de a' kerɛ.”
41 Gɛnen kee ne Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de nbara aŋmarasɛbo
mɔ de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ yoole
mɔ ne. Mɛ kya tɔgɛ
42 yɛɛ, “Mɔ ne n mɔlɛgɛ asa. Ɔ maŋ
taalɛ mɔlɛgɛ mɔ-nyoro. Iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ
Isirale awura wura mɔ? O' kii kpelegɛ oyii
baarɛ so de a' sɔɔ mɔ gyi!
43 Mɔ ne yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ. Mɔ ne n kya ka gyan' Wurubuaarɛ so.
Imɔso nengyene Wurubuaarɛ kya laarɛ
mɔ-ilaa mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ mɔ kon de a' kerɛ!”
44 Ne iyu ibono mɛ da mɔmɔ-rɛ Yesu
aŋanbi mɔ kee mɛ saalɛ mɔ gɛnen.

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

45 I fo owi ken-ken gerɛ-gerɛ mɔ, i wɔra
gibiri sirim gɛnen gɛsinkpan mɔ pɛwu so
kaaborɛ owi gbaasɛ.
46 Gɛnen owi gbaasɛ ɔbono dɔ mɔ,
Yesu gi kpen ken-ken tɔgɛ mɔ-gɛdɛ dɔ
yɛɛ, “Ilayi, Ilayi, lama sabakitani?” (Imɔ
gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ, “Me-Wurubuaarɛ, me-
Wurubuaarɛ, i wonɛ ne fo lɛɛ ansi taa me
yɛgɛ gɛnen?”)

47 Asa abono mɛ yelɛ nno mɔ ako mɛ nu
mɔ asɛ ne mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Ɔ kya terɛ Oloobu
Ilaagya!”
48 Nfono mɔ, ɔko gi selɛ kyu taatɔ dufu-
dufu ɔko kyu kpaa nyise wɔra mɔmɔ-nta
bonyansɛ nko dɔ, ne o kyu de gɛyabii diirɛ
kpe Yesu gɛnɔ asɛ yɛɛ ɔ' kyogyoo.
49 Abono mɛ yelɛ nno mɔ ako mɛ tɔgɛ sa
kaasɛ mɔ yɛɛ, “Yelɛ de a' kerɛ yɛɛ Ilaagya
laa lii Wurubuaarɛ dɔ baa mɔlɛgɛ mɔ?”
50 Yesu gi kii kpen ken-ken ne ɔ lɛɛ ɔŋɛ.
51 Nfono mɔ gikuru gibono gi tii Wu-
rubuaarɛ tudɔ-lɛɛ obu belɛ mɔ gi kyan
ginyɔ lii soso baa yii gɛsɛ kyim. Gɛsinkpan
gɛ gyigisi, ne afolɛ a boori-boori.
52 Nkyan nbono gi bo afolɛ dɔ mɔ gi bugi-
bugi ne asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ ɔmɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ sakyɔ mɛ kyingi lii
ibuni dɔ,
53 ne mɛ lii nkyan mɔ dɔ. Yesu gi kyingi
mɔ, imɔ gɛmara mɔ, gɛnen ibuni ibono
mɛ naa baa loo Gyɛrusalem ɔsowolɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-ɔson mɔ,
ne mɛ lɛɛ mɔmɔ-nyoro gɛwi nyiile asa
sakyɔ.
54 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ-rɛ asogya
sɛnsɛ abono mɛ kya dii Yesu mɔ mɛ wu
gɛsinkpan gigyigisibi mɔ de ilaa ibono
i wɔra-wɔra nfono mɔ, i tansi dɛ ɔmɔ-
gɛnɔ ne i wɔra ɔmɔ gifuu, ne mɛ tɔgɛ
yɛɛ, “Gɛsintiɲ, ɔnyen baarɛ tansi ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-ɓi!”
55 Akyii sakyɔ abono mɛ buu Yesu lii
Galeli ba Gyɛrusalem mɛ kya kpaa mɔ mɔ
kee mɛ bo nno. Mɛ yelɛ gɛta-gɛta wu ilaa
idɛ pɛwu.
56 Gɛnen akyii abono dɔ ako ne n gyɛ
Mariya Magadalakyii mɔ, de Mariya, Gy-
eemesi de Gyosɛfo mɔmɔ-nyi, de Sɛbedi
mɔ-ka ɔbono ɔ korogɛ Yesu akasɛbo anyɔ
ako mɔ.

Yesu Gipule

57 I baa wɔra gɛdɔɔdɛ mɔ, aterenbi wura
ɔko gi ba. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ
gyɛ daa Arimatiyanyen, ne ɔ sɔɔ Yesu gyi.
58 O kpe Pilato asɛ ne ɔ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ
ɔ laa kpaa saga Yesu gibuni mɔ lii lɛwu oyii
mɔ so kyu kpaa pule. Pilato gi sa mɔ ɔkpa.
59 Imɔso Gyosɛfo gi kpaa saga Yesu gi-
buni mɔ. O kyu gikɛlɛlɛ kyabi-kyabi kyu
mili Yesu gibuni mɔ,
60 ne o kyu kpaa pule mɔ Gyosɛfo gbaa-
gbaa gɛkyan pobɔrɔ dɔ. Gɛ gyɛ daa folɛbɔ
ɔbono ɔ wolaa yɛgɛ mɛ logedi yela sa ibuni
gipule mɔ. Nno ne o pule Yesu, ne ɔ belen
gibui belɛ-belɛ baa tii ɔbɔ mɔ gɛbunono ne
ɔ naa.
61 Ɔ kya pule Yesu gɛnen mɔ, Mariya
Magadalakyii mɔ de Mariya banban ɔko
mɔ mɛ tɛ nno mɔmɔ-ansi a sa de gɛkyan
mɔ.

Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Yɛgɛ Asogya Mɛ Dii Yesu Gɛkyan Mɔ

62 Gɛkaabono Yesu gi wu' mɔ gɛ gyɛ gɛkɛ
gɛbono Gyuda awura mɛ kya baala nyoro
ma-a gyoo mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ. Imɔ
gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de Farasii gikpen mɔ dɔ asa mɛ
kpaa gyan' Pilato asɛ.
63 Mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a kya
nyingi yɛɛ nkɛ nbono gɛnen ɔbonbo mɔ tɛ
de ansi mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, ‘Nɛ wu' mɔ, imɔ
gɛkɛ sasɛ mɔ Wurubuaarɛ laa kyingi me
lii ibuni dɔ.’
64 Imɔso sa fo-asogya gɛnɔ yɛɛ mɛ' kpaa
dii mɔ-gɛkyan mɔ dandan kaaborɛ nkɛ nsa
mɔ gi' lɔɔ gyan'. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ laa naa kpaa yuuri mɔ-
gibuni mɔ de mɛ' kyu naa mɛ kya kɛɛ abon
yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ.
Gɛnen gɛmara-gɛmara abon abono a laa
wɔra nyɛnyɛn don abono mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ gbaa-gbaa tɛ de ansi ne ɔ kɛɛ mɔ.”
65 Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Yo, nan sa
fɛye asogya gikpen de mɛ' kpaa dii gɛkyan
mɔ sa fɛye. Fɛye, mɔ, fɛ' kpaa wɔra ilaa
kamaasɛ ibono fɛ laa taalɛ mɔ de ɔko ɔŋ
sa ɔ' nyɛ kpaa yii folɛbɔ mɔ.”
66 Pilato gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ koso lii, ne
mɛ kyon kpe gɛkyan mɔ gɛten. Mɛ kpaa
wɔra adawo ako kyu daasɛ folɛbɔ mɔ. Ne
mɛ san yɛgɛ asogya mɔ mɛ' yelɛ nno mɛ
kya dii.

28

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Gɛkɛ kyoolasɛ mɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, i gyɛ
Kosida. Imɔ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ, Mariya
Magadalakyii de Mariya nyɔsɛ mɔ mɛ kpe
de mɛ' kpaa kerɛ Yesu gɛkyan mɔ.
2 Nfono mɔ, gɛsinkpan gɛ gyigisi ibono
i wɔra ɔlon. Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi
kpelegɛ lii soso baa belen gibui belɛ gibono
gi tii folɛbɔ mɔ gɛbunono mɔ yela nkan, ne
ɔ dii ɔ tɛ gimɔ so.
3 Ɔsɔɔ mɔ kya ŋɛlegi fɛɛ nyangbon gi
wiisɛɛ, ne mɔ-ilaa ibono o suu mɔ i fuuli
parɛ-parɛ fɛɛ okurufɛpuu.
4 Asogya abono mɛ kya dii gɛkyan mɔ
mɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ mɔ, i tansi
wɔra mɔmɔ gifuu, ne mɛ kya seli faa gyin-
gyin. Ne mɛ lii tɔrɔ gɛsinkpan, mɛ dɛ fɛɛ
mɛ wu' daa.
5 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa akyii
mɔ yɛɛ, “Fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu. Iŋ gyɛ
Yesu ɔbono mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ
mɔ ne fɛ kya laarɛ?
6 Ɔŋ baa ɔ bo gɛrɛnaa. O kyingi lii ibuni
dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ fɛye mɔ. Fɛ'
baa kerɛ nfono nkana mɔ-gibuni mɔ gi dɛ
mɔ.

7 Fɛ' kii belen kpaa tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ o kyingi lii ibuni dɔ. Fɛ' tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ ɔ laa gyangbara mɔmɔ kpe
Galeli. Nno ne mɛ laa kii wu mɔ. Mɔ-
ɔkalan ɔbono ɔ sa me yɛɛ n' tɔgɛ fɛye mɔ
ne."
8 Imɔso akyii mɔ mɛ nu mɔ, mɛ selɛ
belen lii gɛkyan mɔ gɛten de mɛ' kpaa tɔgɛ
ɔkalan mɔ sa Yesu akasɛbo mɔ. Mɛ kya
kpe mɔ, ɔkon belɛ bɔla mɔmɔ-asen dɔ, ne
i kii koso i bo mɔmɔ-gifuu.
9 Mɛ baa kerɛ mɔ, Yesu ne! Mɔmɔ-rɛ mɔ
mɛ gyan', ne ɔ faala mɔmɔ. Nfono mɔ, mɛ
tu sindi mɔ. Mɛ ŋmii keda mɔ-ayaa dɔ ne
mɛ yen mɔ.
10 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ sa
fɛ' selɛ gifuu! Fɛ' kpaa tɔgɛ sa me-akasɛbo,
mɔmɔ abono mɛ dɛ fɛɛ me-tedɛana mɔ,
yɛɛ mɛ' kpe Galeli. Nno ne mɛ laa wu me."

Asogya Mɔ Mɛ Kpaa Buu Sa Abelɛnsɛ Mɔ Yɛɛ Yesu Gi Kyingi

11 Akyii mɔ mɛ kya kpe mɔ, asogya
abono mɛ kya dii Yesu gɛkyan mɔ dɔ ako
mɛ koso kpe nten dɔ kpaa buu ilaa ibono i
tu ɔmɔ gɛkyan mɔ gidii mɔ dɔ mɔ pɛwu sa
Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ.
12 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nu gɛnen mɔ,
mɔmɔ-rɛ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ kpaa
gyan', ne mɛ da gɛdɛ gɛnɔɔbono mɛ laa
wɔra ne Yesu gikyingi mɔ i maŋ nyɛ lii
gɛwi mɔ. Mɛ da gɛdɛ gɛnen mɔ, mɛ kyu
aterenbi belɛ kyu sa asogya mɔ yɛɛ,
13 "Fɛ' sɔɔ de fɛ' naa tɔgɛ sa asa yɛɛ
gɛnyɛ fɛ dɛ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ baa
yuuri mɔ-gibuni mɔ koso.
14 Nengyene ilaa idɛ i kpaa nu Ɔbelɛnsɛ
Pilato mɔ, aye ne nan buɛɛlɛ mɔ de ɔŋ sa
o' kyu ilaa nyɛnyɛn iko kyu wɔra fɛye."
15 Gɛsintin mɔ, asogya mɔ mɛ sɔɔ
aterenbi mɔ, ne mɛ san mɛ naa mɛ kya
tɔgɛ gɛnen ilaa ibono ma-a sa asa. Gɛnen
ilaa idɛ i gbigi mɔmɔ Gyuda awura mɔ dɔ
ne mɛ san mɛ kya tɔgɛ imɔ baa lii de ndɛ.

Yesu Gi Ka Mɔ-Akasɛbo Mɔ Gika Laalaalogɛsɛ

16 Yesu akasɛbo gudu ɔko mɔ mɛ kpe
Galeli mɔ, mɛ kyon kpe gibii gibono so
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ' kpaa gyan'
mɔ.
17 Mɛ wu Yesu mɔ, mɛ ŋmii mɔ ne mɛ
yen mɔ. Mɔmɔ ako berɛ, i wɔra mɔmɔ fɛɛ
i mɛŋ gyɛ Yesu gbaa-gbaa ne.
18 Yesu gi tu sindi mɔmɔ, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Me-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu soso
de gɛsinkpan so ɔlon kamaasɛ kyu wɔra
me-abaa dɔ.
19 Imɔso fɛ' kpaa yɛgɛ gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ' bingiri me-akasɛbo
de fɛ' kyu aye-sɛ Wurubuaarɛ ginyen,
de me, mɔ-bi mɔ ginyen, de mɔ-Oduduu
mɔ ginyen kyu gyere gɛnen asa abono
Wurubuaarɛ sagyere,
20 de fɛ' nyiile mɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra ilaa
kamaasɛ ibono nɛ ka sa fɛye yɛɛ fɛ' wɔra
mɔ. N bo fɛye asɛ aberɛ kamaasɛ dɔ kpaa
lii owi ɔbono gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa
yela ɔkara mɔ."

Maako
Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ
Kyu Lii Yesu So Mɔ

Gyɔn Gi Tɔgɛ Asa Yɛɛ Mɛ' Lɔrɔ Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Yesu

1 Ɔkalan konkonsɛ kyu lii Yesu Kirisito,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ so giyiigɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ,
2-3 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ-bi mɔ yɛɛ
ɔ laa yɛgɛ mɔ de ɔ' ba gɛsinkpan so. O kii
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Pɛi ne fo laa kpe mɔ,
nan sun ɔko de ɔ' gyangbara kpaa tɔgɛ
sa asa yɛɛ
mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-gɛkyena dɔ gyoo fo.
Nengyene o kpe mɔ, asa mɛ laa nu mɔ-
gigyɛbi' gipen dɔ,
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
'Fɛ' lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ gyoo Wu-
rubuaarɛ
de ɔ' nyɛ naa de ɔkpa ntintin ba fɛye
asɛ.' "

Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ-bi
mɔ gɛnen mɔ, ɔ yɛgɛ mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo
Isaya gi wolaa wu imɔ ne mɛ ŋmarasɛ imɔ
yela ɔwolɛ dɔ,
4 ne gɛnen ilaa ibono i ba gɛsintin. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi sun ɔnyen
ɔko mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyɔn yɛɛ ɔ'
gyangbara mɔ-bi mɔ. Gyɔn gi kpe gipen
dɔ ɔ kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere.
Ɔ kya tɔgɛ ɔ sa asa yɛɛ, "Fɛ' nu fɛye-nyoro
gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, nan gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere de i' nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ
fɛye."
5 Gɛsintin mɔ asa sakyɔ mɛ kya lii ma-a
lii Gyudiya gɛsinkpan so de Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so mɛ kya ba Gyɔn asɛ gipen
mɔ dɔ. Mɛ kya kpe mɛ kya tɔgɛ mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ, ne Gyɔn
kya gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere
Gyɔɔdan ɔbon dɔ.
6 Gyɔn gɛgbɛ suusɛ mɔ, mɛ kyu daa
gɛkpatitii ifuu kyu luo gɛmɔ, ne o kyu
gɛbuɛ ɔwolɛ wɔra liide. Mɔ-ilaa gyisɛ ne
n gyɛ nkpenfuree nko oyuduu de ŋmasan.
7 Gyɔn ilaa tɔgɛsɛ dɔ mɔ, ɔ kya tɔgɛ ɔ kya
sa asa yɛɛ, "Me-gɛmara mɔ, ɔko laa ba. Ɔ
don me ilaa kamaasɛ dɔ. Fɛɛ n' ba gɛsɛ de
n' kyu mɔ-ayaawolɛ tolɛ mɔ-ayaa dɔ sa mɔ
gbaa mɔ, meŋ fo.
8 Me, n dɛ daa nkyu n kya gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere. Mɔ, ɔbono ɔ don
me mɔ berɛ, Wurubuaarɛ Oduduu ne ɔ laa
kyu gyere fɛye."

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaarɛ Sagyere

9 Gɛnen nkɛ nbono Gyɔn kya gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne Yesu gi lii
Nasarɛtɛ ɔsowolɛ Galeli gɛsinkpan so ba
Gyɔn asɛ. Ne Gyɔn gi gyere mɔ Wu-
rubuaarɛ sagyere Gyɔɔdan ɔbon dɔ.
10 Yesu gi kpɛ lii nkyu mɔ dɔ dii gyan
gigengen so mɔ, o wu Wurubuaarɛ dɔ i kya
bugi, ne Wurubuaarɛ Oduduu gi kpelegɛ lii
nno fɛɛ bonbuɛ baa gyan mɔ so.
11 Ne Wurubuaarɛ gi tɔngɛ lii soso yɛɛ,
"Fo gyɛ me-bi. Fo-ilaa i bo me-gisen dɔ. Fo
kya gyi me-ginsi."

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Gi Soo Yesu Idoo

12 Ayaa abono so mɔ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi yɛgɛ Yesu gi kpe gipen mɔ
dɔ.
13 Ɔ kyena gipen mɔ dɔ nkɛ ikue-inyɔ. Ɔ
bo nno mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi baa soo mɔ idoo kerɛ yɛɛ ɔ laa nyɛ mɔ
de o' nu mɔ asɛ? Ɔ mɛŋ kii nyɛ mɔ. Aberɛ
abono mɔ, ɔko mɛŋ bo Yesu asɛ nno, ifɛ
dɔ nbuɛ wolɛ. Ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ
kpaa kerɛ mɔ so.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Akasɛbo Gyangbarasɛ

14 I baa fo aberɛ ako dɔ mɔ, mɛ keda
Gyɔn tii de obu. Imɔ gɛmara mɔ Yesu gi
baa kpe Galeli gɛsinkpan so ɔ naa ɔ kya
tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ ɔ
sa asa.
15 Mɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ kya tɔgɛ
yɛɛ, "Nkɛ nbono Wurubuaarɛ gi yela mɔ
gi fo. Idɛ kon ne Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi a laa ba asa dɔ ne. Imɔso fɛ'
nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ de fɛ' sɔɔ
Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ gyi."
16 Yesu naa Galeli ɔbon gigengen mɔ so,
ɔ baa kerɛ mɔ, iken alɛɛbo ako ne, Simon
mɔ-rɛ mɔ-tedɛ Andiru. Mɛ kya too asɛwu.
17 O wu mɔmɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' baa wɔra me-akasɛbo. Nɛ wu
yɛɛ nkana fɛ gyɛ iken alɛɛbo. Nperɛ nan
yɛgɛ de fɛ' san laarɛ daa asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena."
18 Ayaa abono so mɔ, mɛ taa mɔmɔ-
asɛwu mɔ yɛgɛ, ne mɛ naa buu mɔ.
19 Ɔ naa kpe ansi dɔ ŋmaraa mɔ, o wu
Gyeemesi mɔ-rɛ mɔ-tedɛ Gyɔn, Sɛbedi mɔ-
biana, mɛ tɛ gikolii dɔ, mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-
asɛwu.
20 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ kee yɛɛ
mɛ' baa buu mɔ de mɛ' wɔra mɔ-akasɛbo.
Ne gɛsintin mɔ, mɛ taa mɔmɔ-sɛ Sɛbedi de
mɔ-gɛsun awɔrabo yɛgɛ, ne mɛ naa buu
Yesu.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Ɔnyen Ɔko So

21 Yesu mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ naa kpaa loo
Kapɛɛniyon. Mɛ bo nno mɔ, mɔmɔ-gɛkɛ
kyoolasɛ gɛ fo. Asa mɛ kpaa gyan mɔmɔ-
gikyangbon dɔ, ne Yesu gi nyiile mɔmɔ
Wurubuaarɛ ilaa nno.
22 Yesu ilaa nyiilesɛ mɔ i kya dɛ mɔmɔ-
gɛnɔ. I lii fɛɛ mɛ nu mɔ-anyiilebi mɔ,
mɛ wolaa wu yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa
mɔ mɔ-ilaa nyiilesɛ pɛi ne ɔ kya nyiile
gɛnen. I mɛŋ gyɛ gɛnen ne mɔmɔ-nbara
aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya nyiile ilaa ne.
23 Ɔnyen ɔko bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ
dɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔ so. Ɔnyen
mɔ gi kpɛ wu Yesu mɔ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu ibono i tɛ mɔ so mɔ i tɔgɛ ken-ken
taasɛ Yesu yɛɛ,
24 "Yesu, Nasarɛtɛnyen, menɛ ne fo kya
laarɛ aye asɛ? Fo ba de fo' baa nyida aye
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi mɔ abɛɛ?"
Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kii tɔgɛ sa
Yesu yɛɛ, "N nyi isa ɔbono fo Yesu fo gyɛ.
Fo ne n gyɛ gisen fufuli wura ɔbono fo-
nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ."
25 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ yɛɛ, "Bun fo-gɛnɔ so de fo' koso
lii ɔnyen baarɛ so, n kerɛ fo faa."
26 Gɛsintin mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
i saawo ken-ken kuu ɔnyen mɔ da gɛsɛ, i
kya gbebi mɔ, pɛi ne i koso lii ɔnyen mɔ
so.
27 Gɛnen ilaa idɛ i wɔra asa abono mɛ
bo nno mɔ pɛwu giyan. Mɛ san ma-a taasɛ
abara yɛɛ, "Menɛ ilaa ne idɛ? Ilaa pobɔrɔ
iko mɔ ne? Yesu gɛnɔ dɔ agyɛbi a bo gya!
Ilaa nyɛnyɛn oduduu gbaa i kya nu mɔ
asɛ!"
28 Nfono mɔ, ilaa ibono Yesu kya wɔra
mɔ i nu gyan' de Galeli gɛsinkpan gɛbono
so pɛwu.

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Sakyɔ

29 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpɛ
lii gikyangbon mɔ dɔ mɔ, Simon mɔ-rɛ
Andiru mɛ kyu Yesu kpe mɔmɔ-gɛwi. Gy-
eemesi mɔ-rɛ Gyɔn kee mɛ buu mɔmɔ kpe.
30 Simon mɔ-saa kyiisɛ kya lɔ ɔkyagyii, ɔ
dɛ gifengen so. Imɔso Yesu gi loo mɔmɔ-
gikpaara so mɔ, mɛ buu sa mɔ yɛɛ ɔkyii
mɔ kya lɔ.
31 Yesu gi loo ɔkyii mɔ asɛ, ne ɔ keda mɔ-
gibaa dɔ kosorɛ mɔ kyena. Nfono mɔ ɔkyii
mɔ nyoro mɔ gi taa mɔ yɛgɛ, ne ɔ koso kii
taalɛ keda mɔmɔ-gisafo.
32 Gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛdɔɔdɛ owi gi
tɔrɔ mɔ, asa mɛ kyu alɔbo bara Yesu yɛɛ
ɔ' kyɛ mɔmɔ. Ne ako, mɔ, mɛ kyu abono
ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ i tɛ mɔmɔ so mɔ
ba yɛɛ Yesu ɔ' kosorɛ imɔ lii asa mɔ so.
33 Ɔsowolɛ ɔbono so asa pɛwu mɛ ba
Yesu asɛ nfono. Mɛ yelɛ gikpaara mɔ so
sindi obu mɔ gibunono.
34 Ne Yesu gi kyɛ asa alɔbi kpɛi-kpɛi
gikyɔ ne ɔ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi lii asa so kee gikyɔ. Ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i nyi Yesu, imɔso Yesu mɛŋ sa
imɔ ɔkpa de i' nyɛ tɔngɛ.

Yesu Gi Tɔgɛ Wurubuaarɛ Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Galeli

35 I kya laarɛ i' fo gibaadiikɛ mɔ, Yesu
gi koso lii kpe nfono ɔko mɛŋ bo mɔ ne ɔ
kpaa dalaa sa Wurubuaarɛ.
36 Simon mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɛ naa
ma-a laarɛ Yesu.
37 Mɛ wu mɔ mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Ɔkamaasɛ kya laarɛ fo-gɛten."
38 Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A' kpe
gɛten banban isowolɛ ibono i sindi gɛrɛ mɔ
de n' nyɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ilaa sa imɔ so
awura kee. Imɔso ne nɛ ba."
39 Gɛsintin ɔ naa gyan de Galeli isowolɛ
mɔ so. Ɔ naa mɔ, ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ilaa mɔmɔ-akyangbon dɔ ne ɔ kya kosorɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi lii asa so.

Yesu Gi Kyɛ Okononbu Ɔko

40 Okononbu ɔko gi ba Yesu asɛ baa ŋmii
mɔ-ayaa dɔ ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Nengyene i
gyɛ fo-gɛlaarɛ dɔ mɔ, fo laa taalɛ kyɛ me."
41 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-ilaa i wɔra Yesu
ayen. Imɔso Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa kpaa
yii mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I gyɛ me-gɛlaarɛ.
Fo-gilɔ mɔ gi' ta."
42 Gɛsintin mɔ, ayaa abono so mɔ, gilɔ
mɔ gi ta.
43 Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ mɔ
yɛɛ, "Naa fo kya kpe." Ne o kii ka mɔ yɛɛ,
44 "Gɛŋ sa fo' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ
me ne n kyɛ fo. Naa kpaa wɔra nbara
ilaa ibono Mosisi gi yela sa okononbu
kamaasɛ ɔbono mɔ-gilɔ gi ta mɔ. Imɔ ne
n gyɛ yɛɛ fo laa kperɛ fo-nyoro kpaa nyiile
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo de ɔ' kerɛ fo-
nyoro pɛwu gyan'. Ɔ laa wu yɛɛ fo-gilɔ mɔ
gi ta de fo' kyu fo-afaala sa mɔ de o' kyu
lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ sa fo. Imɔ ne
nan yɛgɛ asa mɛ' bii yɛɛ fo-alɔtɔ mɔ a ta."
45 Ɔnyen mɔ gi kyon mɔ, ɔ san ɔ naa ɔ
kya da imɔ so gikpengboo ɔ sa asa. Gɛten
kamaasɛ nfono ɔ kpɛ nyɛ ne ɔ loo mɔ, ɔ
kya tɔgɛ imɔ so ilaa daa. Imɔso i yɛgɛ Yesu
mɛŋ baa nyɛ loo isowolɛ so tentegelen. I lii
fɛɛ asa mɛ kya ŋmaa mɔ gikyɔ. Ɔ san ɔ tɛ
daa ifɛ dɔ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, asa mɛ kya
lii gɛten kamaasɛ ba mɔ asɛ ifɛ mɔ dɔ nno.

2

Yesu Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

1 Imɔ nkɛ kalɛsɛ gɛmara mɔ, Yesu gi kii
ba Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. Ne i nu gyan
de ɔsowolɛ mɔ yɛɛ Yesu gi kii ba; ɔ bo mɔ-
gɛten dɔ.

2 Imɔso asa mɛ baa gyan mɔ asɛ faa
fiye-e. Mɛ gɛnda, ibono isa mɛŋ baa nyɛ
ɔkpa tu ba gɛbunono asɛ. Ɔ kya tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ɔ kya sa mɔmɔ.
3 Mɛ bo nno gɛnen mɔ, asa ako mɛ kpaa
kyu ɔtɛgɛsɛ ɔko ba mɔ asɛ. Anyen anan ne
n sola mɔ ba.
4 Asa mɛ nyaakyɔ nno so mɔ, abono mɛ
sola ɔlɔbo mɔ ba mɔ mɛŋ nyɛ ɔkpa kyu
mɔ loo Yesu asɛ obu mɔ dɔ de gɛbunono
so. Imɔso mɛ dii obu mɔ soso maragɛ mɔ
de nfono so Yesu yelɛ mɔ ŋmaraa, ne mɛ
kpelegɛrɛ ɔlɔbo mɔ mɔ-rɛ mɔ-gifengen loo
de ɔmaragɛten mɔ kyu mɔ yela Yesu asɛ.
5 Yesu gi wu yɛɛ asa adɛ mɛ sɔɔ mɔ gyi
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, "Me-bi, nɛ kyu fo-ilaa
nyɛnyɛn ibono fo wɔra Wurubuaarɛ mɔ
kyu kyɛɛ fo."
6 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo ako mɛ tɛ nno. Mɛ kya
taasɛ mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ,
7 "Ɔkpa ɔmɔ so ne ɔnyen baarɛ kya
tɔgɛ gɛnen? Ɔ kya tɔngɛ fɛɛ mɔ ne n
gyɛ Wurubuaarɛ. Ne iŋ gyɛ Wurubuaarɛ
wolɛ mɔ, fo anɛ ne nan taalɛ kyu ɔko ilaa
nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra Wurubuaarɛ mɔ
kyu kyɛɛ mɔ?"
8 Ayaa abono so mɔ, Yesu gi bii mɔmɔ-
nwɔnsa nbono mɛ kya sa mɔ, ne ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra so ne fɛ kya sa
gɛnen nwɔnsa ndɛ?
9 Nan tɔgɛ ilaa inyɔ sa ɔtɛgɛsɛ baarɛ.
Giko ne n gyɛ yɛɛ,
'Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn ibono fo wɔra
Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.'
Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Koso, puru fo-gifengen de fo' naa.'
Imɔ inyɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ ne fɛ laa wu
de fɛye-ansi?
10 N kya laarɛ de fɛ' nyɛ bii yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa
gɛsinkpan so de n' kyu asa ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ kya wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ
mɔmɔ."

Gɛnen so mɔ, o kisee tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ
yɛɛ,
11 "N' tɔgɛ sa fo yɛɛ koso, puru fo-
gifengen de fo' naa kpe gɛwi."
12 Gɛsintin, ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ
gi koso ne o puru mɔ-gifengen, ne ɔ naa lii
asa mɔ dɔ. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo nfono
mɔ gi wu mɔ mɔ, i wɔra mɔ giyan. Mɛ san
mɛ kya yen Wurubuaarɛ, mɛ kya tɔgɛ yɛɛ
mɛ mɛŋ ti wu imɔ idɛ ɔnan gɛkaako kerɛ.

Yesu Gi Terɛ Lɛfi Yɛɛ Ɔ' Baa Wɔra Mɔ-Ɔkasɛbo

13 Yesu gi kii naa kpe ɔbon mɔ gigengen.
Sakpii belɛ ɔko gi ba mɔ asɛ nno, ne o
nyiile mɔmɔ ilaa.
14 Yesu gi nyiile mɔmɔ ilaa ta mɔ, ɔ naa
ɔ kya kyon mɔ, o wu Lɛfi, Alefayo mɔ-bi, tɛ
lɛnpoo ɔsɔɔten, ɔ kya sɔɔ lɛnpoo, ne Yesu
gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Baa buu me de fo' wɔra
me-ɔkasɛbo." Ne Lɛfi gi koso baa buu mɔ.
15 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu tɛ Lɛfi gɛten dɔ
ɔ kya gyi mɔ, lɛnpoo asɔɔbo abono Gyuda
awura asɛ mɔ mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn mɔ
de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ sakyɔ mɛ
baa tu mɔmɔ, ne mɔmɔ-rɛ mɔmɔ mɛ wɔra
abaa gyi dabɔlɛ. Lɛnpoo asɔɔbo de ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo abono mɛ buu Yesu mɔ
mɛ nyaakyɔ.
16 Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo
abono mɛ gyɛ Farasii gikpen mɔ dɔ awura
mɔ mɛ wu yɛɛ lɛnpoo asɔɔbo de ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔmɔ-rɛ Yesu mɛ kya
gyi mɔ, mɛ taasɛ Yesu akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Menɛ n wɔra so ne fɛye-ɔbelɛnsɛ kya
wɔra abaa gyi de gɛnen asa adɛ?"
17 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛɛ gɛnɔɔbono ɔlɔbo tiri ɔkyɛbo mɔ,
gɛnen kee ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ
tiri me, Yesu, ne. I mɛŋ gyɛ abono mɛ bo
alanfiya mɔ ne n tiri ɔkyɛbo. Fɛ' bii yɛɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne nɛ ba de n' baa
tɔgɛ yɛɛ mɛ' wɔra me-akasɛbo. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ nyi yɛɛ mɛ ti mɛ gyɛ gɛsintin
awura mɔ so ne nɛ ba."

Asa Ako Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa Kyu Lii Nnɔ Ŋminde So

18 Owi ɔko dɔ mɔ, i ba yɛɛ Gyɔn akasɛbo
de Farasii awura akasɛbo mɛ kya ŋminde
nnɔ. Nfono ne asa ako mɛ baa taasɛ Yesu
yɛɛ, "Gyɔn akasɛbo mɛ kya ŋminde nnɔ.
Farasii awura akasɛbo kee mɛ kya ŋminde
nnɔ. Ne menɛ n wɔra ne fo-lɛɛ akasɛbo mɔ
berɛ, mɛŋ kya ŋminde nnɔ daa?"
19 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ,
"I mɛŋ gyɛ aberɛ adɛ ne mɛ laa wɔra
gɛnen. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda
awura a kya kpii ɔkyii mɔ. A' kyu yɛɛ me
ne n gyɛ ɔkyiifɔ mɔ-kuli. Owi ɔbono me-
kyɛmenɛana mɛ ba me asɛ a san a kya gyi
ɔkon mɔ, i kaaborɛ mɛ' ŋminde nnɔ? I
maŋ sa gɛnen.
20 I laa baa fo owi ɔko mɔ, i laa puru
ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ lii mɔ-kyɛmenɛana asɛ.
Lii gɛnen owi ɔbono kyu kyon mɔ, i laa sa
de mɛ ŋminde nnɔ kon."

Yesu Gi Nyiile Asa Yɛɛ Ɔ Bara Akyenabi Pobɔrɔ

21 Yesu gi kii da mɔmɔ gikpalɛ kyu nyiile
yɛɛ ɔ bara akyenabi pobɔrɔ. Ɔ da gikpalɛ
mɔ yɛɛ, "Nengyene gikuru dedaa gi tɛɛ mɔ,
mɛŋ kya kyu gikuru pobɔrɔ gipanan kyu
baa tii ɔtɛɛten mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ,
gikuru pobɔrɔ mɔ gɛten i laa kyigi lɛɛ de i'
wɔra ɔbɔ belɛ nyɛ ibono i wolaa tɛɛ mɔ."
22 A' kii laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono mɛ kya
kyu nta kyu wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ de a'

kerɛ. Ɔko maŋ kyule kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra nta ɔwɔraten iwolɛ dedaa dɔ. Ɔbono ɔ wɔra gɛnen mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ. Nta mɔ gi laa paadɛ nta ɔwɔraten iwolɛ mɔ de nta mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ, mɔ, kee i' nyida. Mɛ kya kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra daa nta ɔwɔraten iwolɛ pobɔrɔ dɔ.

Yesu Bo Ɔlon Gɛkɛ Kyoolasɛ So

23 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ naa mɛ kya kpe mɔmɔ-nten kpesɛ, ne mɛ baa loo awayu ndɔɔ nko dɔ. Mɛ naa awayu mɔ dɔ mɛ kya kpe mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ yii gɛsɛ mɛ kya kyadɛ awayu mɔ, mɛ kya fɔlɔgɛ mɛ kya wɛ.

24 Farasii gikpen mɔ dɔ awura ako mɛ wu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ Yesu yɛɛ, "Kerɛ, fo-akasɛbo mɔ mɛ kya kyadɛ awayu adɛ faa, fo mɛŋ nyi yɛɛ gɛsun ne mɛ kya wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ mɔ dɔ faa? Aye-nbara giŋ kya sa ɔkpa gɛnen."

25-26 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛye yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa gɛnen faa mɔ, imɔso fɛŋ ti kalɛ Wura Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana ilaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ kerɛ? Mɛ ŋmarasɛ nno yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ Abiyata gi wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu. Abiyata gɛkyena dɔ mɔ, gɛkɛ gɛko dɔ mɔ, Wura Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɛ kya wu gɛnsipɛɛrɛ ne akon a dɛ ɔmɔ. Imɔso ɔ loo Wurubuaarɛ ɔson panpan mɔ dɔ kpaa puru bodobodo ɔbono asa mɛ kya kyu bara Wurubuaarɛ mɔ. Naafo aye-nbara mɔ giŋ kya sa ɔkpa fɛɛ fo nyamesɛ giyan fo' nyɛ gyi gɛnen bodobodo ɔbono, gɛnen mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo wolɛ. Wura Deefidi, mɔ, gi gyi bodobodo mɔ iko ne o kyu iko kee sa mɔ-nanboana mɔ."

27 Imɔso Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ gi yela gɛkɛ kyoolasɛ sa daa anyamesɛ. Ɔ mɛŋ lɛɛ anyamesɛ mɔ sa gɛkɛ kyoolasɛ.

28 Imɔso me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔlon dabɔlɛ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so."

3

Yesu Gi Kyɛ Gibaa Wusɛ Wura Gɛkɛ Kyoolasɛ

1 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko kee mɔ Yesu gi kii kpaa loo Gyuda awura gikyangbon giko dɔ. Ɔnyen ɔko bo nno, mɔ-gibaa giko gi wu'.

2 Yesu gi loo nno mɔ, asa ako mɛ kya dii mɔ de mɛ' kerɛ yɛɛ ɔ laa kyɛ gibaa wusɛ wura mɔ abɛɛ? Nengyene ɔ nyɛ kyɛ mɔ gɛnen gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono dɔ mɔ de mɛ' nyɛ kyu mɔ wɔra nbɛlɛ dɔ yɛɛ ɔ wɔra gɛsun gɛkɛ kyoolasɛ.

3 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Koso baa yelɛ asa ansi dɔ gɛrɛ." Ne ɔnyen mɔ gi naa kpaa yelɛ ansi dɔ.

4 Nfono ne Yesu gi taasɛ asa mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne Wurubuaarɛ nbara gi kya nyiile yɛɛ a' wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ dɔ? A' wɔra ilaa dɛnsɛ abɛɛ a' wɔra ilaa nyɛnyɛn? A' sɔɔ abara nkpa abɛɛ a' mɔɔ abara?"

Yesu gi taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛŋ tɔgɛ sɛi.

5 Ɔ kerɛ mɔmɔ dɔ pɛwu gyan. Mɔmɔ-gisoɔlon so mɔ, i yɛgɛ o kyu ginyadon mɔmɔ so, ne mɔmɔ-ilaa i kii kisee wɔra mɔ ayen. Ɔ tɔgɛ sa ɔnyen gibaa wusɛ wura mɔ yɛɛ, "Tengɛ fo-gibaa mɔ." Gɛsintin mɔ ɔ tengɛ gimɔ, ne gibaa mɔ gi kii kyingi.

6 Nfono mɔ, Farasii awura mɔ mɛ lii kpaa wu Wura Hɛrodɛ adɛ, ne mɛ yii gɛsɛ mɛ kya ŋminde gɛnɔɔbono mɛ laa nyɛ Yesu mɔɔ mɔ.

Sakpii Belɛ Buu Yesu

7-8 Imɔso Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lii kyon Galeli ɔbon belɛ mɔ gigengen so. Asa mɛ nu Yesu ilaa wɔrasɛ so, imɔso sakpii belɛ gi lii Galeli buu mɔ. Ne ako kee mɛ lii Gyudiya de Gyɛrusalem de Idumiya nsinkpan so. Ako, mɔ, mɛ lii Gyɔɔdan gɛmara nno so de Taya de Sidon isowolɛ so ba mɔ asɛ.

9 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ sakpii mɔ gi don abaa. Imɔso mɛ' kyu gikolii ba. Nengyene asa mɛ laa gɛnda de mɔ gikyɔ mɔ de ɔ' dii loo gikolii mɔ dɔ.

10 Mɔ-asa gikyɛ so mɔ, ɔlɔbo kamaasɛ kya laarɛ de ɔ' kpaa yii mɔ de mɔ-alɔtɔ a' nyɛ ta.

11 Nengyene asa abono ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔmɔ so mɔ mɛ wu Yesu mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya yɛgɛ asa mɔ mɛ kya kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ de ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i' saawo tɔgɛ yɛɛ, "Yesu, fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ."

12 Yesu kya da ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ tii yɛɛ i mɛŋ' sa i' lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile asa.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ

13 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi dii kpe gibii giko so, ne ɔ terɛ asa abono ɔ kya laarɛ mɔ yɛɛ mɛ' ba mɔ asɛ. Gɛsintin mɔ, mɛ kpe,

14 ne ɔ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa gudu anyɔ abono mɛ laa kyena mɔ asɛ de ɔ' kyena ɔ kya sun mɔmɔ de mɛ' kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ ilaa sa asa.

15 Ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso asa so.

16 Gɛnen asa gudu anyɔ abono ɔ lɛɛ mɔ ɔko ne n gyɛ Simon. Yesu gi yela mɔ-ginyen giko yɛɛ Piita.

17 Ako ne n gyɛ Gyeemesi de mɔ-tedɛ Gyɔn Sɛbedi mɔ-biana, abono Yesu gi yela mɔmɔ ayenbi yɛɛ Buwaneegyisi. (Buwane-egyisi gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ "abono mɛ dɛ fɛɛ nyangbon gigbere mɔ.")

18 Mɛ kya terɛ ako kee yɛɛ Andiru de Fili-ipo de Batolomiyu de Matiyu de Tomaasɛ

de Gyeemesi ɔko kee; Alefayo mɔ-bi, de
Taadiyusɛ,
19 de Simon ɔko kee, ɔbono ɔŋ kya kyule
mɔ-ɔsowolɛ so mɔ de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ,
ɔbono gɛmara gɛmara ɔ fɛ Yesu sa mɔ-
akyobo mɔ.

Yesu Gi Gyi Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu So

Yesu ɔ baa lii gibii mɔ so kpe gɛwi mɔ,
20 sakpii gi ti baa bɔla mɔ-gɛten dɔ ibono
i yɛgɛ mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ
mɛŋ kya nyɛ nyoro de mɛ' kpɛɛ agyudɔ
wɔra gɛnɔ.
21 Yesu mɔ-subuana mɛ kya nu asa mɛ
kya tɔngɛ nkan-nkan yɛɛ, "Yesu mɛŋ baa
ɔ bo gimu. Itɛfaa i kya pɛɛdɛ mɔ." Imɔso
mɛ kpe mɛ' kpaa keda mɔ lii sakpii mɔ dɔ
de mɛ' baa kerɛ mɔ so.
22 Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo ako
mɛ lii Gyɛrusalem baa nu yɛɛ Yesu kya gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu lii asa so. Gɛnen so
mɔ, mɛ kya nyida mɔ-ginyen yɛɛ, "I mɛŋ
gyɛ giyan so ne Yesu kya taalɛ gya ilaa
nyɛnyɛn oduduu koso asa so gɛnen. Ilaa
nyɛnyɛn oduduu pɛwu gɛmu mɔ ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ-ginyen giko yɛɛ Besibuli mɔ ne
n tɛ mɔ so, ɔ kya sa mɔ ɔlon gɛnen."
23 Yesu gi nu yɛɛ mɛ kya nyida mɔ-ginyen
gɛnen mɔ, ɔ terɛ Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ, ne ɔ tɔngɛ sa mɔmɔ
akpalɛ dɔ yɛɛ, "Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
de ilaa nyɛnyɛn oduduu kamaasɛ mɛ gyɛ
nyamesɛ kolon. Imɔso ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ maŋ gya mɔ-adɛ koso asa so.
24 Ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ' wɔra gɛnen mɔ, i laa wɔra
fɛɛ wura mɔ-rɛ mɔ-adɛ ne n kya kɔ de
abara. Mɛ kya kɔ gɛnen mɔ, mɔ-gɛwuragyi
mɔ gɛ maŋ dɛ kpe.
25 Gɛten kolon dɔ asa mɛ yɛ mɔmɔ-nyoro
dɔ mɛ kya kɔ de abara mɔ, gɛnen gɛten
gɛbono gɛ laa boori.
26 Imɔso nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n kya kɔ de
mɔ-adɛ ne mɛŋ bo gɛnɔ kolon mɔ, gɛnen
berɛ mɔ, mɔ-gɛwuragyi gɛ maŋ dɛ kpe. Ɔ
maŋ baa nyɛ ɔlon asa so."
27 Ne Yesu gi kii da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ dɛ daa fɛɛ
ɔnyen bolonsɛ ɔbono ɔ kya dii mɔ-gɛten
dɔ atɔ pɛwu dandan. Nnɛ ne fo ɔko fo laa
wɔra de fo' loo gɛnen gɛten gɛbono dɔ sɔgɛ
ɔnyen mɔ atɔ kyu kyon daa? Gɛnen mɔ, fo
taalɛ ŋminde mɔ yela.
28 "N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi kamaasɛ ibono fo
nyamesɛ fo laa wɔra mɔ, de asebi kamaasɛ
abono fo laa saalɛ Wurubuaarɛ mɔ, i laa sa
de Wurubuaarɛ o' kyu kyɛɛ fo.
29 Ibono ɔko laa saalɛ mɔ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ mɔ berɛ, Wurubuaarɛ maŋ
kyu imɔ ibono kyu kyɛɛ mɔ. Gɛnen ilaa
nyɛnyɛn ibono berɛ, i laa sii fo kaasɛ mɔ
so gɛkpaa."
30 Nkana Yesu gi nu yɛɛ Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya nyida mɔ-
ginyen yɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu ne n tɛ mɔ
so. Imɔso ne o bugi mɔ-gɛnɔ tɔgɛ ilaa idɛ
sa mɔmɔ gɛnen.

Yesu Gi Nyiile Asa Abono Ɔnan Mɛ Gyɛ Mɔ-Subuana Mɔ

31 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-nyi de mɔ-
tedɛana mɛ ba mɛ yelɛ nŋmaŋman, ne mɛ
sun terɛ mɔ.
32 Sakpii tɛ kyaabɔɔ mɔ. Imɔso sakpii mɔ
dɔ ako mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo-nyi de fo-
tedɛana mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ
mɛ' wu fo."
33 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Anɛana ne n gyɛ me-nyi de me-tedɛana?"
34 Ɔ kerɛ abono mɛ tɛ kyaabɔɔ mɔ mɔ,
ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Me-nyi de me-tedɛana ne!
35 Isa ɔbono ɔ kya wɔra Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ mɔ, mɔ ne n gyɛ me-tedɛ, mɔ ne
n gyɛ me-pikyii, mɔ ne n gyɛ me-nyi."

4

Dɔɔbo Ɔko Gikpalɛ

1 Yesu kii ɔ kya nyiile asa ilaa Galeli ɔbon
belɛ mɔ gigengen so. Asa mɛ kyaabɔɔ mɔ
faa fiye-e. Imɔso ɔ dii loo gikolii dɔ ɔ
gyan nkyu so, yɛgɛ asa mɔ mɛ san mɛ yelɛ
gigengen, mɛ kya nu mɔ asɛ.
2 O nyiile mɔmɔ ilaa gikyɔ akpalɛ dɔ. Ɔ
kya nyiile mɔmɔ ilaa ɔ kya kpe mɔ, ɔ baa
tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,
3 "Fɛ' nu gikpalɛ gibono nan baa da faa.
Dɔɔbo ɔko gi kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso
kpe ndɔɔ kpaa ŋmadɛ ayu.
4 Ɔ kya ŋmadɛ mɔ, amɔ ako a tɔrɔ ɔkpa
dɔ ne nbuii mɛ tɔɔsɛ amɔ gyi.
5 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so.
Amɔ abono a kpaala kɔrɔ. I kya nyiile yɛɛ
isɛ mɔ i bo kpandan mɔ so mɔ iŋ kyɔ,
6 imɔso ayu mɔ a mɛŋ nyɛ de amɔ-ilin i'
loo gɛsɛ. Owi gi dii mɔ, a wiili ne a wu'.
7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ
mɔ, iwe mɔ kee i kɔrɔ koso gɛɛlɛ amɔ, ne
a mɛŋ nyɛ da amu de a' wɔra abi.
8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ
so. Amɔ berɛ, a kɔrɔ, ne a sen da amu
kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kɛbi amɔ mɔ, ɔ nyɛ
abono ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, amɔ ako oko
de saalaa, ako ikue-isa, ne ako mɔ ikue-
inun."
9 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."

Yesu Gi Lɛɛ Gikpalɛ Mɔ Gɛsɛ Sa Mɔ-Akasɛbo Mɔ

10 I san Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo gudu
anyɔ mɔ de asa kalɛsɛ ako mɔ, mɛ taasɛ
mɔ akpalɛ mɔ gɛsɛ.

11 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye ne n gyɛ
abono Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduusɛ nyiile.
Asɛnsɛ mɔ berɛ, mɛ laa nu ilaa kamaasɛ
daa akpalɛ dɔ
12 de i' nyɛ kyena de ilaa ibono i bo
Wurubuaarɛ ɔwolɛ mɔ agyɛbi dɔ mɔ. I bo
nno yɛɛ,

‘Mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ ilaa, mɛ maŋ kii
wu sɛi;
Mɛ laa kpɛ mɛ kya nu ilaa, mɛ maŋ kii
nu ilaa gɛsɛ.

Nkana mɛ nyɛ nu ilaa gɛsɛ mɔ,
mɛ laa naa kii ba Wurubuaarɛ asɛ
de Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ.’ ”

13 Ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛŋ nu
gikpalɛ gidɛ gɛsɛ? Gidɛ ne fɛŋ nu gɛsɛ faa,
nnɛ ne fɛ laa wɔra de fɛ' nu akpalɛ sɛnsɛ
gɛsɛ?” Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ
yɛɛ,
14 “Ayu abono dɔɔbo mɔ gi ŋmadɛ mɔ ne
n gyɛ Wurubuaarɛ agyɛbi.
15 Asa ako mɛ dɛ fɛɛ ayu abono a tɔrɔ
ɔkpa dɔ mɔ. Asa abono mɔ, mɛ kpɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ayaa abono so
mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu kya baa lɛɛ
agyɛbi mɔ lii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ.
16-17 Gɛnen kee ne asa ako mɔ mɛ dɛ
fɛɛ ayu abono a tɔrɔ kpandan so, ne amɔ-
ilin i mɛŋ nyɛ isɛ loo gɛsɛ mɔ. Gɛnen asa
mɔ mɛ dɛ daa fɛɛ nbokyu. Mɛ kpɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, mɛ kya sɔɔ amɔ
de ɔkon. Ɔgɛnda ɔko gi kpɛ tu mɔmɔ abɛɛ
asa mɛ kpɛ ka mɔmɔ-ansi kyu lii agyɛbi mɔ
so mɔ, fɛ laa kerɛ mɔ, mɛ kya luu nyoro.
18 Asa ako mɔ, mɛ dɛ fɛɛ ayu abono
a tɔrɔ iwe dɔ mɔ. Nengyene mɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ,
19 gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili, de nkyoola,
de ilaa kpɛi-kpɛi kamaasɛ gilaarɛ i kya
gyi mɔmɔ-gimu. Imɔso i kya gɛɛlɛ agyɛbi
abono mɛ nu mɔ, ne mɛŋ baa ma-a taalɛ
wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ.
20 Asa ako mɔ, mɛ dɛ fɛɛ ayu abono a
tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so mɔ. Mɛ kya nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, de mɛ' nu gɛsɛ
wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono dɔɔbo mɔ gi nyɛ ayu abono
ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, ako gikpadɔ oko
de saalaa, ako ikue-isa, ne ako mɔ gikpadɔ
ikue-inun mɔ.”

Yesu Gi Kii Da Akpalɛ Ako

21 Yesu san ɔ kya nyiile ɔmɔ ilaa mɔ, ɔ
tɔgɛ yɛɛ, “Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa nyɔga fatela
kyu loo obu dɔ de o' kyu fɛɛ gɛlɔbi baala
bun mɔ so, abɛɛ o' kyu wɔra npa gɛsɛ. Ɔ
laa kyu mɔ gyan' daa nfono i laa wu asa
mɔ.
22 I lii fɛɛ sɛi mɛŋ bo no i bo ɔbɔ dɔ yɛɛ
i maŋ lii gifuli, abɛɛ ilaa iko i ŋara yɛɛ i
maŋ lii gɛwi.
23 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.”
24 Ne Yesu yɛɛ, “Ilaa ibono fɛ nu mɔ, fɛ'
kerɛ imɔ dɔ dɔɔdan. Kaala ɔbono fɛ laa
kyu kaala mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-
ɔnan kaala sa fɛye kee de o' kii too fɛye.
25 Ɔbono ɔ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
ɔ laa nyɛ nu too, ne ɔbono ɔŋ kya nu
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ipii ibono o nu mɔ
gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ.”
26 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ a dɛ fɛɛ
ilaa duusɛ. Dɔɔbo kya kpaa ŋmadɛ fɛɛ ayu
de ɔ' naa ba gɛwi mɔ.
27 Gɛnyɛ de gɛpɛ, ɔ dɛ-o, ɔ kerɛ-o,
gɛnɔɔbono ayu mɔ a kya kɔrɔ de a' sen
mɔ, ɔ mɛŋ nyi.
28 Gɛsinkpan mɔ gbaa-gbaa ne n kya
yɛgɛ ne ayu mɔ a kya kɔrɔ amɔ-gibaa so.
A kɔrɔ mɔ de a' baa da itɔ. A da itɔ mɔ de
a' boori wɔra abi de a' pɛɛrɛ.
29 A pɛɛrɛ mɔ, dɔɔbo mɔ mɛŋ baa ɔ
waala nkɛ. Ɔ kya loo amɔ dɔ gikɛbi daa.
I kya nyiile yɛɛ ayu mɔ akɛbiberɛ a fo.”

Maasadɛ Gibi Gikpalɛ

30 O kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Nnɛ ne a
laa tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a dɛ? Menɛ gikpalɛ ne a laa
kyu kɛserɛ ne?
31 Gɛnɔɔbono gɛnen akyenabi abono a
kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i dɛ fɛɛ Maasadɛ
giponfɛ ilaa. Pɛi ne fo laa duu gimɔ mɔ,
gibi mɔ gi kerɛ faa ŋini-ŋini. Aponfɛ abi
dɔ pɛwu mɔ, gimɔ ne mɛŋ kiirɛ.
32 Nengyene fo kyu gimɔ duu ne gi kɔrɔ
mɔ, gi kya wɔra giponfɛ belɛ don giponfɛ
kamaasɛ. Gi kya ba-ba ngyalenbi kiirɛsɛ
de nbuii gi' taalɛ luo asisaa kyena gimɔ-
oyuli dɔ.”
33 Akpalɛ gikyɔ fafaanan so-o ne Yesu
gi kyu tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi sa mɔmɔ,
gɛnɔɔbono ɔkara mɛ laa taalɛ nu gɛsɛ mɔ.
34 Ɔŋ tɔngɛ de mɔmɔ yɛɛ ɔ mɛŋ da
gikpalɛ. Nengyene i san mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ wolɛ mɔ, ɔ kya lɛɛ ilaa kamaasɛ gɛsɛ
sa mɔmɔ.

Yesu Gi Yɛgɛ Afuu Belɛ A Taa Gida Yɛgɛ

35-36 Gɛnen gɛkaabono gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ san mɛ bo gikolii
mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “A' fara kpe
gibenbɛ.” Ne gɛsintin mɔ, akasɛbo mɔ mɛ
palɛ Yesu de gikolii mɔ lii nfono kyon taa
asa mɔ yɛgɛ. Akolii ako kee a buu mɔmɔ.
37-38 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu tɛ gikolii mɔ
gɛmara. Ɔ dɛ ginsi gidɛ, o sin gɛputu.
Nfono mɔ afuu belɛ ako a tigi, a kya da
ginyadon so. A kya yɛgɛ nkyu mɔ gi kya
loo gikolii mɔ dɔ. I wɔra mɔmɔ gifuu, ne

mɛ da Yesu kyingi taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ a' sii faa, iŋ fɛ fo-giso?”

39 Yesu gi kyingi, ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ a' taa gida yɛgɛ, de nkyu mɔ, mɔ, gi' wɔra bɔyin. Gɛsintin mɔ, afuu mɔ a tɔrɔ ne ilaa kamaasɛ i sii faa kurun.

40 Ne ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “I wonɛ so ne fɛ gyɛ afuubo gɛnen? Fɛŋ kya sɔɔ me gyi?”

41 Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu ilaa ibono ɔ wɔra gɛnen mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ ne i wɔra mɔmɔ gifuu, mɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ, “Menɛ nyamesɛ ɔnan ne? Kerɛ, afuu de nkyu gbaa gi kya nu mɔ-gɛdɛ.”

5

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Ɔnyen Ɔko So

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ fara ɔbon belɛ mɔ kpe gibenbɛ giko so Gerigasa gɛsinkpan so.

2 Yesu gi kpɛ lii gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi da lii ibuni opuleten ba de ɔ' baa gyangara mɔ.

Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i tɛ gɛnen ɔnyen ɔbono so.

3 Ibuni opuleten mɔ nno ne ɔnyen mɔ tɛ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ mɔ so mɔ so mɔ i yɛgɛ ɔko mɛŋ baa ɔ kya taalɛ ŋminde mɔ yela. Ba-a fo ne n kine fo kyu agbangbaran, fo maŋ taalɛ.

4 Gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ mɔ, asa mɛ da mɔ abaa de ayaa ilaran de ipan. Fɛɛ mɛ da mɔ ilaran de ipan gɛnen mɔ, ɔ kya wolaa gbaa-gbaa imɔ. Ɔ bo ɔlon gikyɔ ibono ɔko mɛŋ kya taalɛ mɔ.

5 Gɛnyɛ de gɛpɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya yɛgɛ ɔnyen mɔ kya saawo ken-ken, ɔ kya kpen ibuni opuleten mɔ de abii so. I san mɔ, ɔ dɛ abui ɔ kya ten mɔ-nyoro giyan-giyan.

6 Gɛnen ɔnyen baarɛ gi wu Yesu koo-koo ne ɔ selɛ kpaa ŋmii Yesu ayaa dɔ.

7-8 Nfono ne Yesu gi ka sa ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ i' koso lii ɔnyen mɔ so ɔ kerɛ imɔ faa. Yesu gi ka sa imɔ gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i yɛgɛ ɔnyen mɔ gi kpen ken-ken taasɛ Yesu yɛɛ, “Me-rɛ fo menɛ asɛ, Yesu, Gitɔbelɛ mɔ mɔ-bi? N dɛ Wurubuaarɛ ginyen n kya kolɛ fo, gɛŋ wɔra me awɔrɔfɔɔ.”

9 Yesu gi taasɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ, “Mɛ kya terɛ fo-ginyen yɛɛ menɛ?”

10 Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Mɛ kya terɛ me yɛɛ Sakpii, i kya nyiile yɛɛ a kyɔ.” Nfono ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i kpɛ i kya dɛ Yesu giserɛ i kya kolɛ mɔ yɛɛ ɔ mɛŋ' sa ɔ' gya imɔ lii gɛnen gɛsinkpan gɛbono so.

11 Aberɛ abono mɔ, akuuri gikpen belɛ giko gi yelɛ gibii mɔ alan dɔ nno mɛ kya gyi.

12 Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' yɛgɛ imɔ i' nyɛ kpe kpaa kyena akuuri mɔ so.

13 Imɔso Yesu gi sa imɔ ɔkpa, ne i koso lii ɔnyen mɔ so kpaa kyena akuuri mɔ so. Akuuri mɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ nwɛ oko. Mɔmɔ pɛwu mɛ selɛ kpelegɛ de gibii mɔ kpaa loo ɔbon belɛ mɔ dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

14 Anyen abono mɛ kya kerɛ akuuri mɔ so mɔ, mɛ selɛ kpe nten dɔ de ndɔɔana dɔ mɛ kya tɔgɛ ilaa ibono i ba mɔmɔ-akuuri mɔ so mɔ ma-a sa asa nno. Ne asa mɔ mɛ lii kpaa kerɛ.

15 Mɛ ba Yesu asɛ mɔ, mɛ wu ɔnyen mɔ nkana ilaa nyɛnyɛn oduduu gikpen mɔ gi tɛ mɔ so mɔ, o bun gikuru ɔ tɛ Yesu asɛ. Ɔ nyɛ mɔ-ginyamesɛ gɛwɔnsa. I wɔra asa mɔ gifuu ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ.

16 Abono mɛ yelɛ nfono ne mɛ wu ilaa kamaasɛ mɔ mɛ buu ilaa ibono i wɔra ɔnyen mɔ de ilaa ibono i wɔra akuuri mɔ sa asa abono mɛ selɛ baa tu ɔmɔ mɔ.

17 Asa abono mɛ tɛ gɛnen gɛsinkpan mɔ so mɔ mɛ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-gɛsinkpan so.

18 Yesu kya dii ɔ loo gikolii dɔ mɔ, ɔnyen ɔbono nkana ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɛ mɔ so mɔ gi kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ de ɔ' baa buu mɔ.

19 Yesu mɔ mɛŋ kyule sa mɔ. Ɔ tɔgɛ mɔ daa yɛɛ ɔ' naa kpe gɛwi de ɔ' kpaa tɔgɛ sa mɔ-adɛ ilaa gbaa' ibono Wurubuaarɛ gi wɔra sa mɔ mɔ de gɛnɔɔbono o su mɔ gitolon mɔ.

20 Imɔso ɔnyen mɔ gi naa kyon gɛsinkpan gɛbono mɛ kya terɛ yɛɛ Isowolɛ Gudu mɔ so. Ɔ kpaa tɔgɛ ilaa ibono pɛwu Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ. Asa mɛ nu mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan.

Yesu Gi Kyingi Gɛbii Kyiisɛ Gɛko Ne Ɔ Kyɛ Ɔlɔbo Ɔko

21 Yesu gi kyu gikolii mɔ kii fara kpe ɔbon belɛ mɔ gibenbɛ giko so. O kpe mɔ, asa sakyɔ mɛ ba gigengen mɔ so nno baa kyaabɔɔ mɔ faa fina-a.

22 Nfono mɔ ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyarasɛ. Ɔ gyɛ Gyuda awura gikyangbon akerɛbo mɔ dɔ ɔko.

Gyarasɛ gi wu Yesu mɔ, ɔ kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ

23 ne ɔ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' gyan mɔ giwoo. Mɔ-bi kyiisɛ pii ɔko kya lɔ, ɔ kya laarɛ de o' wu. Imɔso ɔ' kpaa kyu mɔ-abaa gyan gɛbii mɔ so de ɔ' kyɛ mɔ de ɔ' nyɛ nkpa.

24 Yesu gi kyule ne o buu ɔnyen mɔ mɛ kya kpe ɔnyen mɔ gɛwi.

Mɛ kya kpe mɔ, asa abono mɛ buu mɔmɔ mɔ mɛ nyaakyɔ, mɛ kya gɛnda de abara. Imɔso mɛ dɛ mɔmɔ-nyoro ma-a kpiidɛ de mɔ.
25 Mɛŋ ti taa loo ɔnyen mɔ gɛwi mɔ, ɔkyii ɔko bo sakpii mɔ dɔ i kya da de mɔ. I kya da de mɔ faa, imɔ nsi gudu nnyɔ ne.
26 O kpe-kpe alɔtɔ akyɛbo asɛ, ne o wu ɔlaa mɔmɔ-abaa dɔ gikyɔ. Iŋ lɛɛ mɔ, i kya kii lɔrɔ kine daa. Ɔ nyida mɔ-aterenbi abono ɔ bo mɔ pɛwu, iŋ taa wɔra sɛi.
27-28 O nu Yesu so mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Me-gibaa gi taa kpɛ nyɛ yii mɔ-gɛgbɛ mɔ, n nyi ibono i laa kyɛ me." Ɔkyii mɔ gi buu Yesu gɛmara gɛmara baa loo sakpii mɔ dɔ lii kpaa yii Yesu gɛgbɛ.
29 Ayaa abono so mɔ, ibono i kya da de ɔkyii mɔ mɔ, i ten. Gɛnɔɔbono i tɛɛ mɔ-nyoro dɔ mɔ, i yɛgɛ ɔ bii yɛɛ mɔ-gilɔ mɔ gi ta.
30 Nfono mɔ, Yesu gi dɛsɛ yɛɛ mɔ-oduduu gi wɔra ilaa iko, ne o kisee kerɛ asa mɔ dɔ, ne ɔ taasɛ yɛɛ, "Anɛ ne n yii me-gɛgbɛ mɔ?"
31 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ mɔ mɛ kisee taasɛ mɔ yɛɛ, "Ne aye asa kpatakperɛ abono a kya gɛnda de abara faa, i wonɛ so ne fo kya taasɛ yɛɛ ɔko gi yii fo?"
32 Yesu gi kisee ɔ kya kerɛ de o' wu ɔkolon ɔbono o yii mɔ-gɛgbɛ mɔ.
33 Ɔkyii mɔ nyi ilaa ibono i wɔra mɔ-nyoro dɔ so mɔ, ɔ lii kpaa ŋmii Yesu ansi dɔ, ɔ kya seli gyin-gyin. I wɔra mɔ gifuu, ne ɔ tɔgɛ ilaa ibono i ba mɔ pɛwu gɛsintin sa Yesu.
34 Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ ta mɔ ne Yesu yɛɛ, "Me-bi, gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne n kyɛ fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli. Fo-nyoro gi' tɔrɔ fo."
35 Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa ɔkyii mɔ mɔ, ako mɛ lii Gyarasɛ gɛwi ba. Gyarasɛ ne n gyɛ gikyangbon ɔkerɛbo ɔbono ɔ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' baa kyɛ mɔ-bi sa mɔ mɔ. Mɛ baa tɔgɛ Gyarasɛ yɛɛ, "Fo-bi mɔ gi wu'. Menɛ so ne fo ba fi-i nyala ɔbelɛnsɛ mɔ?"
36 Yesu gi nu ɔkalan ɔbono mɛ baa tɔgɛ Ɔbelɛnsɛ Gyarasɛ mɔ, o kisee tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. Fo berɛ, kpɛ sɔɔ me gyi daa."
37 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ gya asa mɔ pɛwu. Ɔŋ baa yɛgɛ mɛ buu mɔ baa too de Piita, Gyeemesi, de Gyɔn, Gyeemesi mɔ-tedɛ.
38 Mɛ naa kpaa loo ɔbelɛnsɛ mɔ gɛten dɔ mɔ, ɔlanba ne. Asa mɛ dɛ osulon mɛ yelɛ.
39 Yesu gi loo nno mɔ, ɔ taasɛ yɛɛ, "Menɛ ɔlanba de osulon ne fɛ dɛ fɛ yelɛ gɛnen? Gɛbii mɔ gɛŋ wu', gɛ dɛ daa."
40 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kyu mɔ ŋmasɛ daa. Nfono mɔ ɔ gya asa mɔ lii gɛten mɔ dɔ, ne i san gɛbii mɔ mɔ-sɛ de mɔ-nyi de mɔ-akasɛbo asa' abono mɛ buu mɔ mɔ, ne o kyu mɔmɔ loo obu mɔ dɔ nfono obuni mɔ dɛ mɔ.
41 Ɔ keda gɛbii mɔ gibaa dɔ, ne ɔ tɔgɛ de mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ, "Talita kum!" ("Talita kum" gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ "Gɛbolonbubii, koso.")
42 Ayaa abono so mɔ, gɛbii kyiisɛ mɔ gɛ koso gɛ naa. I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ kyɔde. Gɛbii kyiisɛ mɔ gɛ gyi nsi gudu nnyɔ gɛnen owi ɔbono.
43 Ne Yesu gi ka sa mɔmɔ yɛɛ mɛŋ' sa mɛ' tɔgɛ imɔ sa ɔko-rɛ ɔko. Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ' laarɛ ilaa iko sa gɛbii mɔ de gɛ' gyi.

6

Yesu Gɛwi Awura Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Mɔ Abaa Anyɔ

1 Yesu gi lii gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so kpe mɔ-gɛwi. Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ kpe.
2 I fo gɛkɛ kyoolasɛ mɔ, Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya nyiile asa ilaa mɔmɔ-gikyangbon dɔ. Asa abono mɛ bo nno mɔ mɛ nyaakyɔ. Mɛ nu mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ, "Fonɛ ne ɔdɛ gi nyɛ imɔ idɛ pɛwu lii? Fonɛ ne ɔ nyɛ ɔlaako ginyi gidɛ lii? Nnɛ so nnɛ so ne ɔ kya nyɛ wɔra amunale ilaa gɛnen?
3 Iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ kaafenta mɔ? Iŋ gyɛ mɔ-nyi ne n gyɛ Mariya? Iŋ gyɛ mɔ-tedɛana ne n gyɛ Gyeemesi, Gyosɛfo, Gyudasɛ de Simon? Iŋ gyɛ aye-rɛ mɔ-pikyiiana ne n tɛ gɛrɛ?" Yesu mɛŋ gyɛ isafo sa mɔmɔ so mɔ, mɛ mɛŋ kyule nu mɔ asɛ.
4 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo kya gyi ginsi gɛten kamaasɛ, gɛnen mɔ, mɔ-gɛwi, mɔ gbaa-gbaa gɛten dɔ de mɔ-subuana asɛ wolɛ."
5 Yesu mɛŋ taalɛ wɔra amunale ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ mɔ nfono. O kyu mɔ-abaa gyan daa alɔbo kalɛsɛ ako so ne ɔ kyɛ mɔmɔ.
6 I dɛ Yesu gɛnɔ yɛɛ asa mɔ mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi.

Yesu Gi Sun Mɔ-Akasɛbo Gudu Anyɔ Mɔ

Yesu gi lii nno mɔ, ɔ naa de isowolɛ ibono i sindi nfono mɔ ɔ kya nyiile mɔmɔ Wurubuaarɛ agyɛbi.
7 Ɔ terɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ, ne o sun mɔmɔ yɛɛ mɛ' naa anyɔ-anyɔ kpe isowolɛ so, ne ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso asa so.
8 Ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ kya kpe faa, fɛŋ sa fɛ' puru sɛi-sɛi keda baa too de fɛye-iyii tugɛsɛ. Fɛŋ sa fɛ' puru agyudɔ keda. Fɛ mɛŋ' keda atɔ ɔwɔraten. Fɛ mɛŋ' puru aterenbi wɔra fɛye-igo ibɔ dɔ.
9 Fɛŋ' sa fɛ' suu ngbɛ nnyɔ. Ayaawolɛ berɛ fɛ' wɔra."

10 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛten
gɛbono dɔ fɛ loo mɔ, fɛ' kyena nno kaaborɛ
fɛ laa lii ɔsowolɛ ɔbono so.
11 Nengyene fɛ loo ɔsowolɛ ɔko so ne nno
asa mɛ kine mɛ mɛŋ bugi ansi de fɛye abɛɛ
mɛ mɛŋ nu fɛye asɛ mɔ, fɛ lii ɔsowolɛ mɔ
so mɔ, fɛ' kpiisi fɛye-ayaa isɛ yela mɔmɔ.
Imɔ ne nan lɛɛ nyiile asa yɛɛ mɛ kine
Wurubuaarɛ ɔkalan faa mɔ, gisobiidɛ gi dɛ
gi gyoo mɔmɔ.”
12 Gɛsintin mɔ, Yesu akasɛbo gudu anyɔ
mɔ mɛ kyon kpaa tɔgɛ sa asa yɛɛ mɛ' nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' kyɛɛgɛ mɔmɔ-
nwɔnsa lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
13 Mɛ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi gikyɔ ibono i tɛ asa so mɔ, ne mɛ kyu
nfɔ nko kyu nyaa alɔbo sakyɔ, ne mɔmɔ-
alɔtɔ a ta.

Gɛnɔɔbono I Ba Ne Gyɔn Gi Nyɛ Lɛwu Mɔ

14 Wura Hɛrodɛ kee gi nu Yesu ilaa
wɔrasɛ mɔ so. I kya nyiile yɛɛ Yesu ginyen
gi nu gyan de gɛten kamaasɛ. Ako yɛɛ,
“Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne. O kyingi
lii ibuni dɔ daa so ne ɔ nyɛ ɔlon ɔ kya wɔra
ilaa gbaa'gbaa ibono i kya dɛ gɛnɔ gɛnen
faa.”
15 Ako mɔ mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ, “Kuaa.
Oloobu Ilaagya ne n kii ba.” Abanban
mɔ yɛɛ, “Ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo fɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
adedaabo mɔ ɔko.”
16 Wura Hɛrodɛ gi nu Yesu ilaa mɔ mɔ,
mɔ-lɛɛ ibono ɔ kya tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
“Gyɔn ɔbono nɛ yɛgɛ mɛ ten mɔ-gimu mɔ
ne n kii kyingi faa.”
17 Gɛnɔɔbono i ba ne Wura Hɛrodɛ gi
yɛgɛ mɛ' ten Gyɔn gimu mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
wura mɔ mɔ-tedɛ Filipo gi dena ɔkyii ɔko,
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Hɛrodiyasɛ, ne Wura
Hɛrodɛ gi sɔgɛ ɔkyii mɔ kyu dena.
18 Gyɔn mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ kya tɔgɛ
wura mɔ yɛɛ, “Fo sɔgɛ fo-tedɛ mɔ-ka faa,
iŋ boran. Iŋ dɛ ɔkpa gɛnen.”
19 Ɔkyii mɔ gi nu yɛɛ Gyɔn kya kyɔɔlɛ
mɔ-rɛ wura mɔ gɛdena mɔ mɔ, ɔ sɔɔ
ginyadon de Gyɔn. Imɔso mɔ-kuli wura
mɔ gi kpaa keda Gyɔn ŋminde tii de obu.
Ɔkyii mɔ gi laarɛ fɛɛ mɛ' mɔɔ mɔ; oŋ kii
nyɛ.
20 I kya nyiile yɛɛ wura mɔ nyi yɛɛ Gyɔn
gi lɔrɔ mɔ-nyoro yela ne ɔ kya gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ. Imɔso ɔ selɛ mɔ, ne ɔ mɛŋ
yɛgɛ de mɛ' mɔɔ mɔ. Ɔ kya kyena nu Gyɔn
agyɛbi tɔgɛsɛ mɔ, mɔ-gɛwɔnsa dɔ iŋ kya
kyena mɔ ɔkpa kolon. I kii i dɛ mɔ agyɛbi
mɔ ginu.
21 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Wura Hɛrodɛ kya gyi
mɔ-gɛkɛ korogɛsɛ gɛsi. Imɔso ɔ da gibaa
terɛ mɔ-abelɛnsɛ de mɔ-asogya abelɛnsɛ
de Galeli abelɛnsɛ gbaa'gbaa yɛɛ mɛ' baa
gyi gɛkɛ mɔ kpaa mɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono
mɔ i bugi ɔkpa sa Hɛrodiyasɛ de ɔ' nyɛ
Gyɔn mɔɔ.
22 Asa mɔ mɛ gyan mɛ kya gyi gɛkɛ belɛ
mɔ, Hɛrodiyasɛ mɔ-bi obolonbu ɔko gi lii
kyaa tala asa mɔ ansi. Mɔ-gɛkyaa mɔ gɛ
wɔra Wura Hɛrodɛ mɔ-rɛ mɔ-asafo mɔ
ɔbolɛ gikyɔ. Imɔso ɔ ka sa obolonbu mɔ
yɛɛ, “Ilaa kamaasɛ ibono fo kya laarɛ mɔ,
tɔgɛ me, nan kyu sa fo.”
23 O kii ka sa obolonbu mɔ yɛɛ,
“Nengyene fo taasɛ me ne meŋ nyɛ sa fo
mɔ, nɛ tɔrɔ ntan. Ba-a me-gɛsinkpan mɔ
de gɛmɔ-asa mɔ gibaafon pɛwu ne fo kya
laarɛ mɔ, nan kyu sa fo.”
24 Obolonbu mɔ gi lii kpaa taasɛ mɔ-nyi
yɛɛ, “Menɛ ne n' tɔgɛ wura mɔ yɛɛ ɔ' sa
me?” Ne mɔ-nyi yɛɛ, “Tɔgɛ mɔ yɛɛ Gyɔn
ɔbono ɔ gyere asa Wurubuaarɛ sagyere
mɔ gimu ne fo kya laarɛ.”
25 Ayaa abono so mɔ, obolonbu mɔ gi
selɛ kpaa tɔgɛ wura mɔ yɛɛ, “N kya laarɛ
daa Gyɔn ɔbono ɔ gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ gimu tangalan dɔ ayaa adɛ so.”
26 Obolonbu mɔ gi taasɛ gɛnen mɔ, i yɛgɛ
Wura Hɛrodɛ gisen dɔ i nyida mɔ. Ɔ ti ka
ntan abelɛnsɛ mɔ ansi dɔ so mɔ, mɔ, iŋ kya
sa mɔ gikine.
27 Imɔso ayaa abono so mɔ, o sun mɔ-
nten amuana mɔ dɔ ɔko yɛɛ ɔ' kpaa kyu
Gyɔn gimu ba, ne ɔ kpaa ten mɔ-gimu
nfono o tii de obu mɔ,
28 ne o kyu gimɔ taga tangalan dɔ kyu
bara obolonbu mɔ, ne obolonbu mɔ gi kyu
kperɛ mɔ-nyi.
29 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ
kpaa kyu mɔ-gibuni mɔ kyu kpaa pule.

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Ɔko Agyudɔ

30 Yesu akasɛbo mɔ mɛ lii nfono o sun
mɔmɔ mɔ ba mɔ, mɛ baa buu ilaa ibono
mɛ wɔra mɔ de ibono mɛ nyiile mɔ pɛwu
sa mɔ.
31 Mɛ ba mɔ, asa mɛ kpɛ ma-a dii ma-a
kpelegɛ mɔmɔ so. Imɔso i yɛgɛ mɛŋ kya
nyɛ nyoro de mɛ' gyi gbaa. Nfono ne Yesu
gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' koso de aye-wolɛ
a' kpe nfono asa mɛŋ tɛ mɔ de fɛ' nyɛ
kyoola ŋmaraa.”
32 Ne gɛsintin mɔ, mɛ dii loo mɔmɔ-
gikolii dɔ ne mɛ kyon nfono asa mɛŋ bo
mɔ.
33 Mɛ kya kpe mɔ, asa sakyɔ mɛ wu
mɔmɔ bii. Imɔso mɛ kuu ɔnangya lii
isowolɛ mɔ pɛwu so kyu de gigengen so,
ne mɛ gyangbara kpaa gyoo mɔmɔ.
34 Yesu gi lii gikolii mɔ dɔ yelɛ gigengen
mɔ, o wu sakpii belɛ-belɛ ti ɔ yelɛ. O wu
mɔmɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ-ilaa i wɔra mɔ
ayen, i lii fɛɛ mɛ dɛ fɛɛ isandɛ ibono mɛŋ
bo ɔkparɛbo. Ne o nyiile mɔmɔ ilaa gikyɔ.

35 Ɔ kya nyiile asa mɔ ilaa ɔ kya kpe mɔ,
owi kya ta. Imɔso mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpaa
tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Nfono a bo faa, i gyɛ daa ifɛ
nsana, ne owi kya ta.
36 Imɔso lɛɛ asa mɔ ɔkpa de mɛ' naa kpe
isowolɛ de ndɔɔana nbono gi sindi gɛrɛ mɔ
de mɛ' kpaa nyɛ agyudɔ sɔɔ gyi.”
37 Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' sa
mɔmɔ ilaa iko de mɛ' gyi.” Yesu akasɛbo
mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “A' kyu aterenbi belɛ
kyu kpaa sɔɔ bodobodo bara asa adɛ de
mɛ' gyi?”
38 Nfono ne Yesu gi taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, “Ibodobodo ifonɛ ne fɛ bo? Fɛ'
kpaa kerɛ de fɛ' baa buu sa me.” Mɛ kpaa
kerɛ, ne mɛ baa buu sa mɔ yɛɛ, “A bo daa
ibodobodo inun de iken inyɔ.”
39 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ asa mɔ
pɛwu mɛ' kpelegɛ kyena ifɛ bonboli mɔ so
akpen-akpen.
40 Gɛsintin mɔ, mɛ kyena ifɛ mɔ so akpen
ako dɔ, ikue inun-inun, de akpen ako mɔ
dɔ, ikue-inyɔ de saalaa-saalaa.
41 Mɛ kyena gɛnen mɔ, Yesu gi puru
ibodobodo inun mɔ de iken inyɔ mɔ, ne
ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso, o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa ibodobodo mɔ dɔ
ne o kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ de mɛ' kyu sa
asa mɔ. Ɔ yɛ iken inyɔ mɔ kee sa asa mɔ
pɛwu.
42 Mɔmɔ pɛwu mɛ gyi kaabo.
43 Yesu akasɛbo mɔ mɛ koola-koola
bodobodo mɔ de iken agyisan mɔ pɛwu
mɔ, i bɔla nkeebii gudu nnyɔ.
44 Anyen abono mɛ saarɛ asa abono mɛ
gyi agyudɔ mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ anyen nwɛ
ikue-inyɔ de saalaa.

Yesu Gi Naa Nkyu So, I Mɛŋ Muiinɛ Mɔ Loo

45 Nfono mɔ, Yesu gi yɛgɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ dii loo gikolii mɔ dɔ de mɛ' gyang-
bara mɔ fara kpe Bɛsayida, gibenbɛ giko
mɔ so de mɔ mɔ ɔ' lɛɛ sakpii mɔ ɔkpa de
ɔ' baa tu ɔmɔ.
46 Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa ta mɔ, ɔ dii kpe
abii dɔ de ɔ' kpaa dalaa.
47 I kya bun mɔ, i san Yesu wolɛ
gɛsinkpan mɔ so nno yɛgɛ mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɛ gyan nkyu so mɛ
kya kpe. Mɛ ti fo nkyu mɔ nsansana.
48 Yesu gi wu mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya
yiyɛɛ de gikolii mɔ nkyu mɔ so. I kya
nyiile yɛɛ afuu a kya da ken-ken kyu kpe
de nfono so mɛ lii de mɔ. Imɔso i yɛgɛ mɛ
kya palɛ gikolii mɔ mɛ kya kpon. I baa fo
sindi gibaadiikɛ mɔ, Yesu naa nkyu mɔ so
ɔ kya kpe de mɔmɔ asɛ. Ɔ kerɛ ansi wɔra
fɛɛ ɔ laa kyon mɔmɔ so.
49 Mɛ wu mɔ ɔ naa nkyu mɔ so ɔ kya
ba mɔ, mɛ nyi yɛɛ obuni. Mɛ san mɛ kya
saawo.
50 Mɔmɔ pɛwu mɛ wu mɔ mɔ, i ŋmaa
mɔmɔ-asen. Ayaa abono so mɔ, Yesu gi
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' keda nyoro. Me
Yesu ne. Fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu.”
51 Nfono mɔ ɔ dii loo mɔmɔ asɛ gikolii
mɔ dɔ ne afuu mɔ a taa gida yɛgɛ. A
taa yɛgɛ gɛnen mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ
kyɔde.
52 I kya nyiile yɛɛ gɛnɔɔbono Yesu gi yɛgɛ
ibodobodo mɔ i' ŋan mɔ, mɛ mɛŋ ti nu imɔ
gɛsɛ. Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ iŋ bugi de mɛ' bii
isa ɔbono ɔnan Yesu gyɛ mɔ.

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Gɛnɛsarɛtɛ Gɛsinkpan So

53 Mɛ fara ɔbon belɛ mɔ lii kpe gibenbɛ
giko mɔ so, Gɛnɛsarɛtɛ gɛsinkpan so, ne
mɛ ŋminde mɔmɔ-gikolii mɔ kyaga nfono.
54 Mɛ kpɛ mɛ kya lii gikolii mɔ dɔ mɔ,
asa mɛ wu Yesu bii,
55 imɔso mɛ selɛ gyan de gɛsinkpan mɔ
pɛwu mɛ kya sola alɔbo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
afengen mɛ dɛ ma-a kpe nfono mɛ kya nu
yɛɛ Yesu bo mɔ.
56 Gɛten kamaasɛ gɛbono Yesu gi kpɛ nyɛ
loo mɔ, isowolɛ belɛ-belɛ so-o, nsowolɛbi
so-o, ndɔɔ dɔ-o, mɛ kya kyu alɔbo kpaa
yela sansana, de mɛ' kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ
mɛ' yii ba-a mɔ-gɛgbɛ ginɛbi. Gɛsintin mɔ,
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ nyɛ yii mɔ-gɛgbɛ mɔ,
mɔ-alɔtɔ a kya ta.

7

Ako Mɛ Kya Penɛ Asa Yɛɛ Mɔmɔ-Nbara Gi Gyɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ

1 Farasii gikpen dɔ awura ako de Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo ako mɛ lii
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so baa gyan Yesu asɛ.
2 Nfono mɔ mɛ wu Yesu akasɛbo ako mɛ
tɛ mɛ kya gyi ibono mɛ mɛŋ foro mɔmɔ-
abaa mɔmɔ Gyuda awura itiibilaa aforobi
de i' lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ sa mɔmɔ pɛi de mɛ'
lɔɔ gyi.
3 Farasii awura de mɔmɔ Gyuda awura
asɛnsɛ mɔ pɛwu berɛ mɛ kya wɔra mɔmɔ-
tiibi ilaa wɔrasɛ ibono mɛ kasɛ lii mɔmɔ-
sɛana asɛ mɔ, imɔso mɛŋ kya gyi yɛɛ mɛ
mɛŋ foro mɔmɔ-abaa itiibilaa aforobi.
4 Mɔmɔ-ilaa kyosɛ i nyaakyɔ gikyɔ.
Nengyene ba-a mɛ lii gigya ba mɔ, mɛ kya
kyu nkyu ŋmadɛ mɔmɔ-nyoro pɛi de mɛ'
lɔɔ nyɛ gyi. Ne mɛ kya kyu nkyu ŋmadɛ
nwɛ, nlɔbi, de ikuruwa de sɛi ɔŋ' sa ɔ'
kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson.
5 Imɔso Farasii awura mɔ de Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ taasɛ
Yesu yɛɛ, “I wonɛ so ne fo-akasɛbo mɔ mɛ
kya kerɛ ansi taa aye-itiibilaa mɔ giwɔra
yɛgɛ daa? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa gyi
mɔ, mɛŋ kya foro mɔmɔ-abaa aye-itiibilaa
aforobi mɔ de sɛi ɔŋ' sa ɔ' kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson.”

6 Abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ,
ɔ lɛɛ gɛnɔ kyu bun mɔmɔ gipuɛɛ yɛɛ, “Wu-
rubuaarɛ ɔkalan ɔbono Isaya gi nu tɔgɛ
mɔ i kyena de fɛye-gikerɛansi ilaa wɔrasɛ
idɛ gɛsintin so. Isaya gi nu Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ yɛɛ,
‘Ansi so ne me-asa adɛ mɛ kya lɛɛ me-
ginyen;
Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ berɛ, me-rɛ mɔmɔ
aŋ bo gɛsu.
7 Mɛ kya son me daa ansi so giyan.
I kya nyiile yɛɛ anyamesɛ-lɛɛ nbara ne mɛ
dɛ mɛ kya penɛ
mɛ kya nyiile asa yɛɛ i gyɛ me Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ.’
8 Fɛye Farasii awura de nbara aŋmarasɛbo
mɔ, fɛ too Wurubuaarɛ-lɛɛ nbara mɔ fuɛ
ne fɛ san fɛ kya gyi daa anyamesɛ-lɛɛ tiibi
ilaa wɔrasɛ mɔ so.”
9 Yesu gi kii tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono
fɛ nyaa Wurubuaarɛ nbara mɔ yela nkan
de fɛ' nyɛ sii de fɛye anyamesɛ itiibilaa faa
mɔ, fɛ wɔra ilaa ne?
10 Adedaabo owi mɔ, Wurubuaarɛ gi
yela nbara sa Mosisi yɛɛ o' kyu sa fɛye.
Nbara mɔ nko ne n gyɛ yɛɛ,
‘Buu fo-sɛ de fo-nyi.’
Nko kee ne n gyɛ yɛɛ,
‘Fo ɔbono fo tɔgɛ nnɔ wɔra fo-sɛ abɛɛ fo-
nyi mɔ,
mɛ' mɔɔ fo.’
11 Fɛye Farasii awura de nbara
aŋmarasɛbo adɛ berɛ, fɛŋ kya gyi nbara
ndɛ so. Ɔko bo no, ɔ laa sɔɔ ginyadon
wɔra mɔ-nyi de mɔ-sɛ, ɔŋ kya laarɛ mɛ'
yii mɔ-ilaa. Ɔ laa tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Ilaa
ibono n bo ne nkana nan kyu kpaa fɛye
mɔ, fɛŋ baa nyɛ yii imɔ, i gyɛ Koriban.’
(Koriban gyɛ ntan nbono i kya nyiile yɛɛ
nɛ lɔrɔ imɔ yela sa Wurubuaarɛ.)
12 Ɔ ka Koriban ntan ne gɛmara o
nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ iŋ boran mɔ,
fɛye Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo de
Farasii awura mɔ fɛŋ baa fa-a yɛgɛ mɔ de
ɔ' lɛɛ Koriban ntan mɔ de mɔ-nyi abɛɛ mɔ-
sɛ mɛ' nyɛ yii mɔ-ilaa.
13 Fɛye-anyamesɛ itiibilaa idɛ so mɔ, fɛ kya
nyaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ yela nkan.
Fɛye-itiibilaa idɛ ne fɛ dɛ fɛ kya nyiile fɛye-
biana baa lii de ndɛ faa. Iŋ gyɛ yɛɛ Koriban
ntan ndɛ wolɛ gbaa; fɛ kya wɔra imɔ idɛ
ɔnan kee gikyɔ.”

Nyamesɛ Nwɔnsa Ne N Kya Kyɔlesɛ Mɔ-Wurubuaarɛ Ɔson

14 Yesu gi kii terɛ sakpii ɔbono ɔ bo nfono
mɔ ba mɔ asɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye
pɛwu fɛ' yela giso de fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ
15 sɛi mɛŋ bo no i laa loo nyamesɛ gɛnɔ
dɔ de i' kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.
Gɛnen mɔ, ilaa ibono i kya lii mɔ-gɛnɔ dɔ
mɔ wolɛ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ
ɔson. [
16 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.”]
17 Yesu gi taa sakpii mɔ yɛgɛ ne ɔ loo
gɛten dɔ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ
ilaa ibono ɔ tɔgɛ sa sakpii mɔ mɔ gɛsɛ.
18 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Imɔso fɛye kee fɛye-nwɔnsa dɔ iŋ ti bugi
de fɛ' nu ilaa gɛsɛ? Imɔso fɛ mɛŋ nyi yɛɛ
sɛi mɛŋ bo no i laa loo nyamesɛ gɛnɔ dɔ
de i' kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson?
19 I kya nyiile yɛɛ iŋ kya loo mɔ-gɛwɔnsa
dɔ, i kya loo daa mɔ-ɔtɔ dɔ de ɔ' kɔɔ fuɛ.”
Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ nyiile yɛɛ
ilaa gyisɛ kamaasɛ i boran; iŋ kya kyɔlesɛ
nyamesɛ Wurubuaarɛ ɔson.
20 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ bɔla yɛɛ, “Ilaa ibono
i kya lii nyamesɛ gɛwɔnsa dɔ mɔ ne n kya
kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.
21 I kya nyiile yɛɛ nyamesɛ kya sa
gɛwɔnsa pɛi ne ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
fɛɛ ɔ kya laarɛ ogyibara, ɔ kya yuuri, ɔ kya
mɔɔ asa,
22 ɔ kya lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-kuli gɛmara, ɔ
kya wɔra onsipara, ɔ kya sa gɛkpɛ nwɔnsa,
ɔ kya penɛ asa, ɔ kya wɔra ilaayan, ɔ bo
gɛlaaloo, ɔ kya nyida asa, ɔ kya nyiile mɔ-
nyoro, ne ɔ kya wɔra ilaa gyaga.
23 Gɛnen ilaa nyɛnyɛn idɛana pɛwu i kya
lii nyamesɛ gɛwɔnsa dɔ ne imɔ ne n kya
kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.”

Isafokyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

24 Yesu gi koso lii nno kyon kpe
gɛsinkpan gɛko so, gɛ sindi Taya [de Sidon
isowolɛ]. Ɔ fo nno mɔ, ɔ kpaa loo gɛten
gɛko dɔ. Ɔŋ kya laarɛ de ɔko o' wu mɔ. Ɔŋ
bo ŋara dɔ so mɔ, imɔ pɛwu i wɔra giyan.
25-26 Mɔ-rɛ mɔ-giloo mɔ, ɔkyii ɔko gi nu
mɔ so. Ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ gɛnen
ɔkyii mɔ mɔ-bi kyiisɛ so. Ɔkyii mɔ gi baa
kpelegɛ dɛ Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kolɛ mɔ
yɛɛ ɔ' gya gɛnen ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
koso mɔ-bi mɔ so sa mɔ. Ɔkyii mɔ gi
lii Sirofinisiya gɛsinkpan so. Ɔŋ gyɛ asa
abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ dɔ isa.
27 Ɔkyii mɔ gi kolɛ Yesu mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Iŋ kaaborɛ fɛɛ ɔko o' kyu nbii
agyudɔ kyu too sa igyoono aberɛ abono
nbii mɔ mɛŋ ti gyi mɔ.”
28 Ɔkyii mɔ yɛɛ, “Me-wura, i gyɛ gɛsintin
berɛ. Imɔ, mɔ, igyoono gbaa kee mɛ kya
nyɛ tɔɔsɛ ibono nbii mɛ kya gyi ne i kya lii
tɔrɔ lɛpɛ gikɔɔdɔ mɔ gyi.”
29 Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ,
“Ibono fo tɔgɛ faa so mɔ, nɛ yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ gi koso fo-bi mɔ so,
imɔso fo berɛ, naa kpe gɛwi.”
30 Gɛsintin mɔ, ɔkyii mɔ gi kii kpe gɛwi
mɔ, ɔ kpaa wu mɔ-bi mɔ dɛ gifengen so;
ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono nkana i tɛ gɛbii
mɔ so mɔ i koso.

Yesu Gi Kyɛ Omuumuu

31 Yesu gi lii gɛsinkpan gɛbono gɛ sindi
Taya ɔsowolɛ so mɔ kpaa loo lii Sidon
ɔsowolɛ so kyu gɛnen-n kpaa lii gɛsinkpan
gɛbono so Isowolɛ Gudu mɔ i bo mɔ baa fo
ɔbon belɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Galeli
mɔ asɛ.
32 Asa ako mɛ kyu ɔlɔbo ɔko kyu baa tu
Yesu. Ɔlɔbo mɔ gyɛ daa osintiribu ne ɔ kya
tɔngɛ mɔ, iŋ kya lii dɔɔdan. Nfono mɔ asa
mɔ mɛ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' wɔra aniya de o'
kyu mɔ-gibaa gyan ɔlɔbo mɔ so de mɔ-gilɔ
mɔ gi' ta.
33 Yesu gi kyu ɔnyen mɔ lii sakpii mɔ dɔ
kpe nkan ne o kyu mɔ-abaabi wɔra ɔnyen
mɔ aso dɔ. Imɔ gɛmara mɔ, ɔ too akyɔlɛ
bun mɔ-gibaabi so ne o kyu yii ɔnyen mɔ
ɔnandii.
34 Ne Yesu gi diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso ne
ɔ muusi. Ɔ kisee kerɛ ɔnyen mɔ ne ɔ tɔgɛ
de mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ "Ɛfata". (Ɛfata gɛsɛ ne
n gyɛ yɛɛ, "Tigi".)
35 Nfono mɔ ɔnyen mɔ aso mɔ a tigi, ne
ɔ san ɔ kya nu ilaa, ne mɔ-ɔnandii kee gi
sangɛ ɔ san ɔ kya tɔngɛ dandan.
36 Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ mɔ, ɔ da asa mɔ
tii yɛɛ mɛŋ sa mɛ' buu ilaa idɛ sa ɔko-rɛ
ɔko. Ɔ kya gya mɔmɔ mɔ, i kya lɔrɔ wɔra
mɔmɔ iwen daa.
37 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ mɔ,
i wɔra ɔkamaasɛ giyan. Mɛ san ma-a tɔgɛ
yɛɛ, "Yesu kya wɔra daa ilaa dɛnsɛ so-ɔ.
Isintiribu de imuumuu gbaa, ɔ kya kyɛ
mɔmɔ mɛ kya nu ilaa ne mɛ kya tɔngɛ."

8

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ

1 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ asa mɛ kii
gyan Yesu asɛ faa fiye-e. Ɔsowolɛ mɛŋ bo
nno, ne asa mɔ mɛŋ bo agyudɔ de mɛ' gyi.
Nfono mɔ Yesu gi terɛ mɔ-akasɛbo mɔ, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
2 "Ndɛ nkɛ nsa ne asa gikpen belɛ gidɛ
mɛ buu me faa, mɛ mɛŋ baa mɛ bo agyudɔ
de mɛ' gyi. Imɔso mɔmɔ-ilaa i bo me ayen.
3 Nengyene nɛ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' naa
kpe mɔmɔ-nwi yɛgɛ mɛ mɛŋ nyɛ sɛi gyi
mɔ, mɛ laa tɔrɔ agbalɛ ɔkpa dɔ. Ako mɛ
maŋ taalɛ loo gɛwi. Mɔmɔ ako mɛ lii gɛta-
gɛta."
4 Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Ifɛ
nsana gɛrɛ, nnɛ ne a laa nyɛ agyudɔ sa
gɛnyamesɛbi gɛdɛ de mɛ' gyi?"
5 Yesu gi taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
mɔmɔ-lɛɛ bodobodo mɔ mɛ bo mɔ i gyɛ
ifonɛ? Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ i gyɛ sono.
6 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ asa abono pɛwu mɛ
buu mɔmɔ mɔ yɛɛ mɛ' kyena. Mɛ kpelegɛ
kyena gɛsinkpan mɔ, o puru ibodobodo
sono mɔ, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne
ɔ gbaa-gbaa imɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ mɛ' yɛ sa sakpii mɔ de mɛ' gyi. Ne mɛ
sɔɔ yɛ sa mɔmɔ.
7 Mɔ, mɛ bo nkenbii kalɛsɛ nko. Nfono
ne ɔ sɔɔ nkenbii mɔ ne o kii kyu afaala sa
Wurubuaarɛ ne o kiiri sa mɔmɔ yɛɛ mɛ'
kyu yɛ sa asa mɔ de mɛ' kyu gyi de mɔmɔ-
bodobodo mɔ.
8 Mɛ yɛ gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ gi nyɛ gyi
kaabo, ne i fo mɔmɔ kii san. Mɛ koola
agyisan mɔ, i bɔla nkeebii sono.
9 Asa abono mɛ gyi amɔ mɔ gɛgyɔnɔ gɛ
laa wɔra fɛɛ nwɛ ikue-inyɔ.
Asa mɔ mɛ gyi ta mɔ, Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-
ɔkpa, ne mɛ kyon gɛwi.
10 Nfono mɔ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ,
mɔ, mɛ san dii loo mɔmɔ-gikolii dɔ ne mɛ
kyon Dɔmanuta gɛsinkpan so.

Farasii Awura Ako Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ilaa Lɛɛnyiilesɛ Sa Ɔmɔ

11 Mɛ bo nno mɔ, Farasii gikpen dɔ
awura ako mɛ baa sɔɔ akyɔɔlɛ de Yesu.
Mɛ laarɛ fɛɛ ɔ' wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ bii
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ ɔlon ɔbono ɔ
dɛ mɔ. Mɛ kya laarɛ ɔ' wɔra gɛnen mɔ, mɛ
kya daasɛ mɔ mɛ kya kerɛ.
12 Yesu gi sɔnga faa fo-o ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Menɛ n wɔra ne ndɛ asa adɛ mɛ kya laarɛ
ilaa lɛɛnyiilesɛ de mɛ' wu gɛnen? Gɛsintin
ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, mɛ maŋ nyɛ ba-a
ilaa kolon wu de ansi."
13 Nfono ne ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ, ne o
kii dii loo gikolii mɔ dɔ fara kpe ɔbon belɛ
mɔ gibenbɛ giko mɔ so.

Bodobodo Gɛlin Gikpalɛ

14 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ tan mɛ mɛŋ laarɛ
agyudɔ keda. Bodobodo kolon ne n san
mɔmɔ asɛ gikolii mɔ dɔ.
15 Yesu gi ka mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ'
kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan. Farasii gikpen
dɔ awura de Wura Hɛrodɛ ilaa mɔ i dɛ
fɛɛ gɛlin gɛbono gɛ kya yɛgɛ bodobodo kya
ŋan mɔ."
16 Yesu gi ka mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kyu
mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, "Ibono a mɛŋ dɛ
bodobodo mɔ so ne ɔ tɔgɛ aye gɛnen faa
abɛɛ?"
17 Mɛ kya taasɛ abara gɛnen mɔ, Yesu gi
ti bii ilaa ibono mɛ darɛ mɔ. Imɔso ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fɛ kya tɔngɛ
kyu lii bodobodo ɔbono fɛ mɛŋ dɛ mɔ so?
Fɛŋ ti bii isa ɔbono n gyɛ mɔ? Menɛtɔ so
ne fɛye-aso dɔ i kɔrɔ ifuu gɛnen?
18 Fɛ bo ansi, yɛgɛ fɛ mɛŋ kya wu. Fɛ bo
aso, yɛgɛ fɛ mɛŋ kya nu. Imɔso fɛ tan
19 owi ɔbono nɛ gbaa-gbaa ibodobodo
inun dɔ ne asa nwɛ ikue-inyɔ de saalaa mɛ
gyi kpon mɔ? Agyisan nkeebii nfonɛ ne fɛ
koola mɔ?" Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Nkeebii gudu nnyɔ."

20 Ne Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Ne owi
ɔbono nɛ gbaa-gbaa ibodobodo sono mɔ dɔ
kyu sa asa nwɛ ikue-inyɔ mɔ de? Agyisan
nkeebii nfonɛ ne fɛ koola mɔ?” Mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kii lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nkeebii
sono.”
21 Nfono ne Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Imɔso fɛŋ ti nu gɛsɛ?”

Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo

22 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ baa fo
Bɛsayida ɔsowolɛ so. Ɔsowolɛ mɔ so asa
ako mɛ kyu ɔnyen ɔko baa tu Yesu. Ɔnyen
mɔ gyɛ daa gyaatanbo. Mɛ ba mɔ, mɛ kolɛ
Yesu yɛɛ ɔ' wɔra aniya de o' kyu mɔ-abaa
gyan mɔ so sa mɔmɔ de mɔ-ansi mɔ a'
bugi.
23 Yesu gi keda gyaatanbo mɔ gibaa dɔ
kyu mɔ lii nten nkan ne ɔ too akyɔlɛ wɔra
mɔ-ansi dɔ ne o kyu mɔ-abaa bun mɔ-ansi
mɔ so. Yesu gi lɛɛ mɔ-abaa ɔnyen mɔ-ansi
mɔ so ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya wu ilaa
iko?”
24 Gyaatanbo mɔ gi diirɛ mɔ-ansi ne ɔ
kerɛ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “N kya wu asa. Mɔ,
mɛ dɛ fɛɛ iyii mɛ naa mɛ naa.”
25 Ne Yesu gi kii kyu mɔ-abaa bun
gyaatanbo mɔ ansi mɔ so ne ɔ lɛɛ. Nfono
mɔ gyaatanbo mɔ gi kii lɔrɔ kerɛ mɔ, mɔ-
ansi mɔ a bugi. Ɔ san ɔ kya wu ilaa
kamaasɛ dɔɔdan.
26 Yesu gi kyɛ gyaatanbo mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ
mɔ yɛɛ ɔ' naa kpe mɔ-gɛwi. Ɔ mɛŋ' sa o'
kyu de ɔsowolɛ mɔ so.

Piita Gi Lɛɛ Tɔgɛ Isa Ɔbono Ɔnan Yesu Gyɛ Mɔ

27 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ yii
ɔkpa mɛ kya kpe isowolɛ ibono i sindi
Sɛsariya Filipayi ɔsowolɛ so mɔ. Mɛ naa
mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, “Asa asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ ɔnan
ne n' gyɛ?”
28 Ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ Oloobu Gyɔn
ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ. Ako mɔ yɛɛ Kuaa! Fo ne
n gyɛ Oloobu Ilaagya. Ne ako, mɔ, yɛɛ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo iloobu mɔ dɔ
ɔko kpɛi ne n kyingi lii ibuni dɔ ba gɛnen.”
29 Nfono ne Yesu gi kii taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, “Ne fɛye mɔ de? Menɛ nyamesɛ
ɔnan ne fɛ nyi yɛɛ n' gyɛ?” Piita gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun de fo' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.”
30 Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi ka
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ mɛŋ' sa mɛ' tɔgɛ
sa ɔko-rɛ ɔko nyamesɛ ɔbono ɔnan ɔ gyɛ
mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

31 Nfono ne Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya
nyiile mɔmɔ yɛɛ, “I gyɛ ibono i laa ba
yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ,
n' wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ. Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de nbara
aŋmarasɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ
mɛ laa kine me, ne mɛ laa yɛgɛ asa mɛ'
mɔɔ me. Mɛ mɔɔ me mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ
mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ.”
32 Ɔ tɔgɛ tigi mɔmɔ, ɔŋ ŋara mɔmɔ. Ne
Piita gi kyu mɔ lii nkan ne ɔ gya mɔ yɛɛ ɔŋ
baa tɔgɛ gɛnen.
33 Ne Yesu gi kisee kerɛ mɔ-akasɛbo
sɛnsɛ mɔ, ne ɔ gya Piita yɛɛ, “Naa me
asɛ; ilaa nyɛnyɛn gɛmu! Fo-gɛwɔnsa gɛŋ
gyan Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so. Anyamesɛ-
lɛɛ gɛlaarɛ so ne fo-gɛwɔnsa gɛ gyan.”
34 Nfono ne Yesu gi terɛ sakpii mɔ ba mɔ
asɛ dabɔlɛ de mɔ-akasɛbo mɔ ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Ɔbono ɔ kya laarɛ de ɔ' wɔra
me-ɔkasɛbo mɔ, kaasɛ mɔ o' kyu mɔ-nyoro
fuɛ, o' kyule wu awɔrɔfɔɔ me so, de ɔ' kasɛ
me-gidebi. Ba-a mɛ laa da mɔ aŋanbi oyii
so mɔɔ mɔ, mɛ' da mɔ.
35 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo kya
kɔrɔsɛ fo-nkpa fo kya yela fo-gibaa so mɔ,
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ gɛ laa
lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, kyu lii me-rɛ
me-ɔkalan konkonsɛ mɔ so ne fo-nkpa gi
lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
36 Fo nyamesɛ fo nyɛ gɛsinkpan gɛdɛ
so ilaa kamaasɛ pɛwu gyan ne fo too fo-
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ fuɛ mɔ, fo
nyi yɛɛ fo nyɛ gɛkyena ne?
37 Menɛ ne fo laa kyu sa Wurubuaarɛ de
fo' kii nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ?
38 Gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ fɛ tɛ saarɛ asa
abono mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn ne mɛŋ
kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ. Imɔso
fɛ' keda fɛye-nyoro. Nengyene asa adɛ
ansi dɔ ne i bo fo ɔko ipeeli yɛɛ fo kya
son me abɛɛ fo kya sɔɔ me-agyɛbi mɔ
gyi mɔ, gɛnen kee ne i laa wɔra me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ipeeli sa
fo gɛnen kaasɛ ɔbono, gɛkaabono nan kii
ba gɛsinkpan so mɔ. Gɛnen gɛkaabono mɔ
me-sɛ Wurubuaarɛ laa keda mɔ-isɔɔ sun
lii Wurubuaarɛ dɔ. Me-rɛ ɔmɔ ne nan ba,
ne me-sɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ me-nyisigyi
nyiile asa.”

9

1 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛsintin
ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛye abono fɛ yelɛ
gɛrɛnaa faa, fɛ maŋ wu' ta pɛi ne fɛ laa
wu Wurubuaarɛ gɛwuragyi gɛkyena gɛ ba
anyamesɛ dɔ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-
ɔlon nyiile.”

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yesu Nyisigyi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Asa' Ako

2 Imɔ nkɛ nsee gɛmara mɔ, Yesu gi kyu
mɔ-akasɛbo Piita, Gyeemesi, de Gyɔn ne
mɛ dii kpe gibii belɛ giko so mɔmɔ wolɛ.
Mɛ bo nno gɛnen mɔ, Yesu nyoro gi kyɛɛgɛ
kii lɔrɔ wɔra ɔdan too,
3 ne mɔ-ngbɛ nbono o suu mɔ gi fuuli faa
parɛ-parɛ, gi kya ŋɛlegi. Gɛsinkpan gɛdɛ
so mɔ, nyamesɛ maŋ taalɛ foro ilaa de i' lii
fuuli parɛ-parɛ gɛnen.
4 Mɛ baa kii kerɛ mɔ, iloobu inyɔ iko
ne: Ilaagya mɔ-rɛ Mosisi. Mɛ ba Yesu asɛ,
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kya gyi nsingyi.
5 Mɛ yelɛ gɛnen mɔ, Piita gi ten loo tɔgɛ
atɔgɛkpandɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, i wɔra
ɔdan yɛɛ a bo gɛrɛ. Yɛgɛ de a' yii ipanpan
isa' sa fɛye: fo-lɛɛ ɔko, Ilaagya-lɛɛ ɔko, de
Mosisi-lɛɛ ɔko."
6 Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu iloobu mɔ
gɛnen mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-gisen ne i wɔra
mɔmɔ gifuu. Piita mɛŋ bii ilaa ibono ɔ laa
tɔgɛ mɔ. Imɔ ne n bara mɔ-atɔgɛkpandɛ
mɔ gɛnen.
7 Mɔmɔ pɛwu mɛ san mɛ yelɛ mɔ,
gibuntɔ giko gi ba baa bun mɔmɔ so
faa kpem, ne Wurubuaarɛ gigyɛbi gi lii
gibuntɔ mɔ dɔ tɔgɛ sa akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Me-gisen dɔ obi ne n gyɛ Yesu, fɛ' nu mɔ
asɛ."
8 Ayaa abono so mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ
kerɛ kyaabɔɔ mɔ, mɛŋ baa wu ɔko baa too
de Yesu.
9 Mɛ kya kpelegɛ ma-a ba mɔ, Yesu gi da
mɔmɔ tii yɛɛ, "Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa ibono fɛ
wu faa sa ɔko nperɛ. Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nɛ wu' kii kyingi lii ibuni
dɔ mɔ, pɛi de fɛ' lɔɔ gyi imɔ so gɛsingyi sa
asa."
10 Ɔ gya mɔmɔ mɔ, mɛ nu mɔ asɛ; mɛ
mɛŋ buu sa ɔko. Mɔmɔ-wolɛ ne n taasɛ
abara yɛɛ, "Ibono ɔ darɛ yɛɛ ɔ laa wu' de o'
kii kyingi faa mɔ, imɔ gɛsɛ ne n gyɛ nnɛ?"
11 Ne Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Aye Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo
mɔ mɛ kya kyena tɔgɛ sa aye yɛɛ Oloobu
Ilaagya laa kii lii Wurubuaarɛ dɔ ba pɛi de
ɔbono Wurubuaarɛ laa sun yɛɛ ɔ' baa gyi
gɛwura Wurubuaarɛ adɛ so mɔ ɔ' lɔɔ ba.
Ne fo ne n gyɛ gɛnen isa ɔbono mɔ, menɛ
n wɔra so ne Ilaagya mɛŋ baa gyangbara
fo ba?"
12 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin
yɛɛ i kaaborɛ Ilaagya ɔ' gyangbara ba de ɔ'
baa lɔrɔ ilaa kamaasɛ pɛi de n' lɔɔ ba. Mɛ
ŋmarasɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ ilaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yela yɛɛ
i gyɛ ibono i laa ba yɛɛ n' wu awɔrɔfɔɔ
gikyɔ asa abaa dɔ de mɛŋ' kyu me terɛ sɛi.
Ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ gɛnen mɔ gɛsɛ ne
n gyɛ menɛ?
13 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ Ilaagya gi ti wolaa kii
ba, ne ibono Gyuda awura mɛ kya laarɛ
mɔ mɛ ti kyu wɔra mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ
wolaa ŋmarasɛ wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ mɔ."

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Gɛbii Gɛko So

14 Mɛ kpelegɛ mɛ kya ba Yesu akasɛbo
sɛnsɛ mɔ asɛ mɔ, mɛ wu sakpii
yelɛ kyaabɔɔ mɔmɔ; mɔmɔ-rɛ nbara
aŋmarasɛbo mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ.
15 Sakpii mɔ gi da de ginsi wu Yesu kya
ba mɔ, i dɛ sakpii mɔ gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ
selɛ kpaa gyangara mɔ, ne mɛ faala mɔ.
16 Ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ
gɛsingyi ne fɛye-rɛ me-akasɛbo fɛ kya gyi
mɔ?"
17 Nfono mɔ ɔko gi lɛɛ gɛnɔ lii sakpii mɔ
dɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, ilaa nyɛnyɛn oduduu
ɔko tɛ me-bi nyensɛ so, i kya yɛgɛ gɛŋ kya
taalɛ tɔngɛ. Imɔso nɛ kyu mɔ ba fo asɛ.
18 Nengyene i kyena gɛmɔ so mɔ, i kya
kuu gɛmɔ too gɛsinkpan. I san mɔ, gɛmɔ-
gɛnɔ dɔ i kya furu afuru, ne gɛ kya wɛ
gɛmɔ-anyi. Gɛmɔ-nyoro gi kya san faa
kenkesen. Nɛ ba ne meŋ tu fo mɔ, nɛ
kolɛ fo-akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ' gya gɛnen ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ koso gɛmɔ so sa me
mɔ, mɛ mɛŋ taalɛ."
19 Ne Yesu gi tɔgɛ sakpii mɔ yɛɛ, "O! Fɛye
nkɛ ndɛ dɔ asa! Fɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi. Nkɛ nfonɛ ne nan kyena fɛye asɛ, n
kpɛ mi-i nyɛ gisen mi-i sa fɛye daa? Fɛ'
kyu gɛbii mɔ bara me."
20 Ne mɛ kyu gɛmɔ bara mɔ.

Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ gi wu Yesu mɔ,
ayaa abono so mɔ, i kyu gɛbii mɔ too
gɛsinkpan. Gɛ san gɛ kya belen, gɛ kya
kpiri, ne gɛmɔ-gɛnɔ dɔ i kya furu.
21 Ne Yesu gi taasɛ gɛbii mɔ mɔ-sɛ yɛɛ,
"I kya wɔra gɛmɔ ɔfaanan faa, i ti kɛɛla?"
Gɛbii mɔ mɔ-sɛ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Lii ko-o
gɛmɔ-nbii dɔ ne i yii gɛmɔ.
22 I kya laarɛ i' mɔɔ gɛmɔ so mɔ, i kya
kyu gɛmɔ kyu too ɔgya dɔ de nkyu dɔ.
Nengyene fo laa taalɛ wɔra ilaa iko kyu lii
imɔ so mɔ, su aye so de fo' mɔlɛgɛ aye."
23 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo yɛɛ,
'nengyene nan taalɛ mɔ'? Imɔso fo kya
sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ maŋ taalɛ? Nu yɛɛ ɔbono ɔ
kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ, ilaa kamaasɛ
i kya wɔra sa mɔ."
24 Gɛbii mɔ mɔ-sɛ gi kpɛ nu yɛɛ gisɔɔgyi
ne n tiri mɔ, o kyu osulon kolɛ mɔ yɛɛ, "N
kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi berɛ. Ibono meŋ
sɔɔ gyi mɔ, yɛgɛ n' sɔɔ gyi."
25 Yesu gi wu yɛɛ sakpii mɔ kya nyaakyɔ
ɔ kya too mɔ, ɔ tɔgɛ sa ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ yɛɛ, "Fo ilaa nyɛnyɛn oduduu
ɔbono fo tɛ gɛbii gɛdɛ so, ne fo yɛgɛ gɛ
bingiri gɛmugamuga de osintiribu mɔ, n
kya tɔgɛ mi-i sa fo yɛɛ, koso gɛmɔ so, n
kerɛ fo faa, de foŋ' baa kii ba gɛmɔ so
gɛkaako."

26 Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ gi lɔgedɛ
saawo, ne i kyu ɔlon nyala gɛbii mɔ kerii-
kerii pɛi ne i koso gɛmɔ so. I koso taa gɛbii
mɔ yɛgɛ mɔ, gɛ san gɛ dɛ fɛɛ obuni. Asa
sakyɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ gɛ wu' daa.
27 Nfono ne Yesu gi keda gɛmɔ-gibaa dɔ
puru ne gɛ koso yelɛ.
28 Yesu gi kpaa loo obu dɔ mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ baa taasɛ mɔ mɔmɔ-wolɛ
yɛɛ, "I wonɛ so ne aye berɛ, a mɛŋ taalɛ
gya ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ koso gɛbii mɔ
so daa?"
29 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Sɛi mɛŋ bo no i laa taalɛ gya
ilaa idɛana ɔnan koso, gɛnen mɔ, [gɛnɔ
ŋminde de] gɛdalaa."

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

30 Mɛ lii nfono mɔ, mɛ naa loo Galeli
gɛsinkpan so mɛ kya kyon. Yesu mɛŋ kya
laarɛ de ɔko ɔ' bii nfono so mɛ bo de mɔ.
31 I kya nyiile yɛɛ ɔ kya laarɛ de o' nyiile
mɔ-akasɛbo mɔ ilaa mɔmɔ-wolɛ. Ɔ kya
nyiile mɔmɔ ilaa mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Owi mɔ gi fo ibono me-akyobo mɛ laa kyu
me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra
asa ako abaa dɔ de mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ
me mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii
ibuni dɔ."
32 O buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ nu
imɔ gɛsɛ. I kii i bo mɔmɔ gifuu de mɛ'
taasɛ mɔ.

Isa Ɔbono Ɔnan Ɔ Don Mɔ-Nanboana Mɔ

33-34 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya
kpe Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. Mɛ naa ɔkpa
dɔ mɛ kya kpe mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya
sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ mɔmɔ dɔ mɔ, anɛ ne n don
mɔ-nanbo. Mɛ loo gɛten dɔ mɔ, Yesu gi
taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "A kya ba mɔ,
menɛ akyɔɔlɛ ne fɛ kya sɔɔ mɔ?" Mɛ sii
kurun. I kya nyiile yɛɛ ipeeli i gyi mɔmɔ
kyu lii akyɔɔlɛ mɔ so.
35 Ne Yesu gi kpelegɛ kyena ne ɔ terɛ
mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ ba mɔ asɛ ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene ɔko kya
laarɛ gɛbelɛnsɛ o' gyi mɔ, i kaaborɛ ɔ'
wɔra mɔ-nyoro fɛɛ gɛbii de ɔ' wɔra dega
sa ɔkamaasɛ."
36 Nfono ne Yesu gi keda gɛbii pii gɛko,
ne o kyu gɛmɔ yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ, ne o kyu
mɔ-abaa mili gɛmɔ kyaabɔɔ, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ,
37 "Nengyene me so ne fo ɔko fo bugi
ansi de gɛbii gɛko fɛɛ gɛdɛ ɔnan mɔ, me
ne fo bugi ansi de gɛnen. Ne fo bugi ansi
de me mɔ, fo bugi ansi de me-sɛ ɔbono o
sun me mɔ kee ne."

Yesu Yɛɛ Ɔbono Ɔŋ Kya Kyo Mɔ Mɔ Yelɛ Mɔ-Gɛmara Ne

38 Ne Gyɔn gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ,
a wu ɔnyen ɔko ɔ dɛ fo-ginyen ɔ kya gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ɔ kya koso
asa so. Kaasɛ mɔ mɛŋ kii ɔ bo aye dɔ,
imɔso a gya mɔ yɛɛ ɔŋ' baa wɔra gɛnen."
39 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Fɛ san
wu gɛnen mɔ, fɛŋ' baa gya mɔ. Ɔbono ɔ
dɛ me-ginyen ɔ kya wɔra amunale ilaa mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono maŋ baa kii tɔgɛ ilaa
nyɛnyɛn iko kyu lii me so ayaa abono so.
40 I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔŋ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ de aye mɔ, ɔ yelɛ aye-gɛmara ne.
41 Ibono fɛ kya son me, Kirisito, mɔ so ne
ɔko gi sa fɛye ba-a nkyu nunsɛ mɔ, n kya
tɔgɛ fɛye gɛsintin, kaasɛ mɔ maŋ wɔra imɔ
too nkyu dɔ giyan. Wurubuaarɛ ntɛɛla gi
dɛ sa mɔ.

Fɛŋ Kerɛ Dandan Mɔ, Fɛ Maŋ Nyɛ Kyena Wurubuaarɛ Asɛ

42 "Ɔbono, mɔ, ɔ laa yɛgɛ apiipii abono
mɛ sɔɔ me gyi mɔ dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso
me so mɔ, nengyene fɛɛ mɛ kyu gibui belɛ
ŋminde kyaga de kaasɛ ɔbono gibɔ ne mɛ
too mɔ wɔra apoo dɔ mɔ, i tɛsɛ i bɔ.
43-44 Imɔso nengyene fo-gibaa gi kya yɛgɛ
fo-gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, kɛbi gimɔ
fuɛ! I boran yɛɛ fo kyu gibaa kolon de fo'
kpaa kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ don ibono
Wurubuaarɛ laa kyu fo-rɛ fo-abaa anyɔ too
wɔra ɔgya ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako mɔ
dɔ mɔ.
45-46 "Nengyene fo-giyaa gi kya yɛgɛ fo-
gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, kɛbi gimɔ fuɛ!
I boran yɛɛ fo kyu giyaa kolon kpaa kyena
Wurubuaarɛ asɛ don ibono Wurubuaarɛ
laa kyu fo-rɛ fo-ayaa anyɔ too wɔra ɔgya
ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako mɔ dɔ mɔ.
47 "Nengyene fo-ginsi gi kya yɛgɛ fo-
gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, lɔgedɛ gimɔ
lɛɛ fuɛ. I boran yɛɛ fo' kyu ginsi kolon
kpaa kyena Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ
don ibono Wurubuaarɛ laa kyu fo-rɛ fo-
ansi anyɔ too wɔra ɔgya dɔ mɔ.
48 Nno berɛ i don gɛsinkpan so gibiinaa de
gɛkyan gbaa bun.
Imɔ-lɛɛ ɔgya ɔnan mɛŋ kya nu giwu',
ne nno ilaa gyɔsɛ-lɛɛ asonsɔɔ aŋ kya
wu' gɛkaako.
49 "Ɔgya laa fuo ɔkamaasɛ. Ɔbono ɔ loo
lii mɔ, i laa lɔrɔ mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono nfɔlɛ gi
kya lɔrɔ ipɔ mɔ.
50 Nfɔlɛ gi bo kon. Nengyene fɛɛ nfɔlɛ gi
ta nmɔ-ɔkon mɔ, nnɛ ne fɛ laa wɔra nmɔ
de gi' kii wɔra ɔkon? Iŋ bo sɛi fɛ laa taalɛ
wɔra. Imɔso fɛ' wɔra fɛɛ nfɔlɛ sa abara de
fɛ' nyɛ gisen yuuli kyu kyena."

10

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Mɔ Ɔkyii Gikine Ilaa

1 Yesu gi koso lii nnɔ, ne o kpe Gyudiya
gɛsinkpan so de Gyɔɔdan ɔbon mɔ gibenbɛ
giko so. Sakpii gi ti kpaa kyaabɔɔ mɔ, ne o
nyiile mɔmɔ ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ɔ
kya wɔra mɔ.
2 Nfono mɔ Farasii gikpen mɔ dɔ awura
ako mɛ baa soo Yesu idoo kerɛ. Gɛnen so
mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye-nbara dɔ mɔ, i
dɛ ɔkpa fɛɛ ɔnyen o' kine mɔ-ka?”
3 Ne Yesu gi kisee taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ
nbara ne Mosisi gi yela sa fɛye kyu lii ɔkyii
gikine so?”
4 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Mosisi yɛɛ, nengyene
ɔnyen laa kine mɔ-ka mɔ, ɔ' sa mɔ gikine
ɔwolɛ de ɔ' lɛɛ mɔ ɔkpa.”
5 Mɛ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Ibono fɛye-asɔ dɔ i kɔrɔ ifuu
mɔ so ne Mosisi gi yela nbara ndɛ sa fɛye
gɛnen.
6 Nkana mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ lii ko-o aberɛ
abono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ,
‘ɔ lɛɛ ɔnyen oyuduu de ɔkyii oyuduu’.
Mɛ kii ŋmarasɛ yɛɛ,
7 ‘Imɔ idɛ so ne ɔnyen kya taa mɔ-sɛ de
mɔ-nyi yɛgɛ
de o' kyu mɔ-nyorɔ mada de mɔ-ka
8 de mɛ' bingiri nyamesɛ kolon mɔ.’
Imɔso ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka mɛŋ baa mɛ gyɛ
asa anyɔ, mɛ bingiri nyamesɛ kolon.
9 Ibono Wurubuaarɛ ne n kyu mɔmɔ
dabɔlɛ wɔra nyamesɛ kolon faa mɔ, ɔko
ɔŋ sa ɔ' barage mɔmɔ dɔ.”
10 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kii ba
gɛten dɔ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kii lɔrɔ
taasɛ mɔ kyu lii gɛdena gɛsingyi mɔ so.
11 Ne Yesu gi tɔgɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene fo
kine fo-ka kpaa kyu ɔkyii pobɔrɔ mɔ, fo
tɔrɔ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi nbara.
Ɔ kya kyu imɔ yɛɛ ɔko mɔ-ka ne fo laarɛ
gɛnen.
12 Ne fo ɔkyii ɔbono fo kine fo-kuli kpaa
dena ɔnyen pobɔrɔ mɔ, fo kee fo tɔrɔ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi nbara mɔ. Ɔ
kya kyu imɔ fɛɛ fo lii fo-kuli gɛmara ne.”

Yesu Gi Sɔɔ Nbii Buru-buru Abaa Anyɔ

13 Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako mɛ kpɛ mɛ
dɛ nbii ma-a bara Yesu yɛɛ o' kyu mɔ-abaa
gyan nmɔ so de ɔ' dalaa sa mɔmɔ. Yesu
akasɛbo mɔ, mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ'
kiiri nbii mɔ.
14 Yesu gi wu gɛnen mɔ, i loo mɔ. Ne ɔ
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ nbii
mɔ gi' ba me asɛ; fɛŋ' baa tii mɔmɔ-ɔkpa.
Abono mɛ dɛ fɛɛ gɛnen nbii ndɛana ɔnan
mɔ ne n kya nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ.
15 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fo
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo mɛŋ kyu fo-
nyorɔ wɔra fɛɛ gɛbii de fo' kyule kyena
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ,
fo maŋ nyɛ gɛnen gɛkyena gɛbono kpa-a.”
16 Imɔso Yesu gi puge nbii mɔ ne ɔ kyu
mɔ-abaa gyan mɔmɔ so kolɛ Wurubuaarɛ
ayuule sa mɔmɔ.

Anɛ Ne Nan Nyɛ Ɔkyenaten Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ?

17 Yesu kya laarɛ o' kpe ɔkpa mɔ, ɔnyen
ɔko gi selɛ baa ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne ɔ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ dɛnsɛ, nnɛ ne nan
wɔra de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
gɛkpaa?”
18 Yesu gi kisee taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya terɛ
me yɛɛ nyamesɛ dɛnsɛ faa mɔ, fo mɛŋ nyi
yɛɛ Wurubuaarɛ wolɛ ne n gyɛ nyamesɛ
dɛnsɛ?
19 Iŋ gyɛ fo nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ?
Nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ gɛŋ' sa fo' mɔɔ
isa, gɛŋ' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara, gɛŋ'
yuuri, gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ, gɛŋ' kudi
ɔko gyi, buu fo-sɛ de fo-nyi.”
20 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, kpɛ kyu lii me-nbii dɔ mɔ, n kya
gyi nbara ndɛ pɛwu so.”
21 Yesu gi kisee kerɛ ɔnyen mɔ mɔ, mɔ-
ilaa i loo mɔ-gisen dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“I kya san fo ilaa kolon. Naa kpaa fɛ fo-ilaa
ibono fo bo mɔ pɛwu de fo' kyu aterenbi
mɔ kyu yɛ sa ayenbo. Fo wɔra gɛnen mɔ,
fo laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ, de fo'
san naa baa buu me wɔra me-ɔkasɛbo.”
22 Ɔnyen mɔ gi nu ibono Yesu gi tɔgɛ mɔ
gɛnen mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ, i yɔɔ
mɔ-nyorɔ, ne ɔ naa kyon. I kya nyiile yɛɛ
ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. Ɔ kerɛ mɔ, ɔ maŋ
taalɛ wɔra gɛnen.
23 Nfono mɔ, Yesu gi kerɛ mɔ-akasɛbo
mɔ dɔ gyan, ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “I tansi
i bo lon sa aterenbi awura de mɛ' kyena
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi.”
24 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i dɛ mɔ-akasɛbo
mɔ gɛnɔ gikyɔ. Ne o kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Me-biana, i tansi i bo lon de nyamesɛ ɔ'
nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi.
25 Pɛi de aterenbi wura ɔ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ, i bo
lon sa mɔ don gɛnɔɔbono gɛkpatitii gɛ laa
loo ɔbaatɔ ɔbɔ dɔ lii mɔ.”
26 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i lɔrɔ dɛ mɔ-
akasɛbo mɔ gɛnɔ too, ne mɛ san taasɛ mɔ
yɛɛ, “Gɛnen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ ne nan nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ne?”
27 Yesu gi kerɛ mɔmɔ faa yiridididi, ne
ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Imɔ idɛ i don
nyamesɛ giwɔra. Wurubuaarɛ-lɛɛ kpɛi.
I lii fɛɛ sɛi mɛŋ fo Wurubuaarɛ berɛ
giwɔra.”
28 Nfono mɔ Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye,
mɔ, ibono a taa gɛsinkpan ilaa kamaasɛ
yɛgɛ, ne a naa a buu fo faa mɔ, nnɛ ne?”

29-30 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ taa ilaa iko yɛgɛ me so
abɛɛ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ so mɔ, kaasɛ
laa nyɛ gɛnen ilaa ibono ɔnan gikpadɔ
ikue-inun. Fɛɛ ɔko gi taa mɔ-gɛten yɛgɛ,
abɛɛ mɔ-sɛ, abɛɛ mɔ-nyi, abɛɛ mɔ-daana,
abɛɛ mɔ-tedɛana, abɛɛ mɔ-pikyiiana, abɛɛ
mɔ-biana, abɛɛ mɔ-nsinkpan yɛgɛ me so
mɔ, kaasɛ laa nyɛ nten, adaa, atedɛ, anyi,
apikyii, nbii de nsinkpan aberɛ abono ɔ tɛ
de ansi faa. Iko kee ne n gyɛ yɛɛ asa mɛ laa
ka mɔ-ansi. Ne gɛkyena gɛbono gɛ laa kii
ba mɔ dɔ mɔ, ɔ laa nyɛ kyena Wurubuaarɛ
asɛ gɛkpaa-gɛkpaa."
31 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Gɛnen
gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ mɔ, abono mɛ
gyɛ abelɛnsɛ gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako
mɛ laa kpaa bingiri nbii. Ne abono mɛ gyɛ
nbii gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako mɔ, mɔ, mɛ
laa kpaa wɔra abelɛnsɛ."

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

32 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya
kpe Gyɛrusalem. Asa ako kee mɛ buu
mɔmɔ. Mɛ naa mɛ kya kpe mɔ, Yesu ne
n gyangbara. Ako mɛ kya laarɛ mɛ' mɔɔ
Yesu Gyɛrusalem, imɔso ibono mɛ kii mɛ
kya kpe nno mɔ, i dɛ mɔ-akasɛbo mɔ gɛnɔ
ne i bo abono mɛ buu mɔmɔ mɔ gifuu.
Yesu gi kii kyu mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ
lii nkan ne o kii tɔgɛ ɔmɔ ilaa ibono i laa
ba mɔ so Gyɛrusalem mɔ.
33 Ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' nu.
A kya kpe Gyɛrusalem faa, ako mɛ laa kyu
me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra
aye Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
de aye-nbara aŋmarasɛbo abaa dɔ. Mɔmɔ,
mɔ, mɛ laa tɔgɛ yɛɛ n gyɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo, imɔso n' wɔra ɔmɔɔsɛ, de mɔmɔ
kee mɛ' kyu me wɔra asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ abaa dɔ.
34 Gɛnen asa abono mɛ laa gyaabii me
ikpa kpɛi-kpɛi so, de mɛ' too akyɔlɛ bun
me. Mɛ laa taa me awulibi de mɛ' mɔɔ me.
Nɛ wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi
lii ibuni dɔ."

Gyeemesi Mɔ-rɛ Gyɔn Mɛ Kolɛ Yesu Gɛbelɛnsɛ

35 Imɔ gɛmara mɔ Gyeemesi mɔ-rɛ Gyɔn,
Sɛbedi mɔ-biana mɔ, mɛ ba Yesu asɛ, ne
mɛ baa kolɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a dɛ fo
giserɛ, ilaa ibono a kya laarɛ a' baa kolɛ
fo faa, wɔra aniya de fo' wɔra imɔ sa aye."
36 Ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ ne
fɛ kya laarɛ n' wɔra sa fɛye?"
37 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Aberɛ abono fo
laa baa gyi gɛwura de nyisigyi mɔ, yɛgɛ aye
ne a' wɔra fo-nwurabi nbono a laa sindi fo
titiritii mɔ, ɔko ɔ' kyena fo-gibaa gyisɛ so
de ɔko, mɔ, ɔ' kyena fo-benɛ so."
38 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ
nyi ilaa ibono fɛ kya kolɛ faa. Imɔso fɛ
laa taalɛ wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan ɔ dɛ ɔ
gyoo me mɔ? Me-awɔrɔfɔɔ sagyere ɔbono
mɛ laa kyu gyere me mɔ, fɛ laa taalɛ de
mɛ' gyere fɛye gɛnen sagyere ɔbono ɔnan
kee?"
39 Mɛ kyule mɔ yɛɛ, "Ɛn, a laa taalɛ." Ne
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin
berɛ. Fɛ laa wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan ɔ dɛ
ɔ gyoo me mɔ, ne awɔrɔfɔɔ sagyere ɔbono
nan gyere mɔ, fɛye kee fɛ laa gyere gɛnen
sagyere ɔbono.
40 Me asɛ ikyenaten mɔ berɛ, meŋ bo
ɔkpa de n' lɛɛ yɛɛ ɔdɛ ne ɔ' kyena me-gibaa
gyisɛ so abɛɛ ɔdɛ ne ɔ' kyena me-benɛ so.
Gɛnen ikyenaten ibono i gyɛ sa daa abono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ imɔ yela sa mɔ."
41 Yesu akasɛbo sɛnsɛ gudu mɔ mɛ nu
ilaa ibono Gyeemesi de Gyɔn mɛ kpaa kolɛ
Yesu mɔ, i loo ɔmɔ.
42 Imɔso Yesu gi terɛ mɔmɔ pɛwu ba
mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛ nyi mɔ, asa abono mɛ mɛŋ
nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mɔmɔ-awura
awura mɛ kya kyu abono mɛ bo mɔmɔ
gɛsɛ mɔ wɔra fɛɛ mɔmɔ-nbide. Mɔmɔ-
anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ kee, mɛ kya kyu
ɔlon gyi gɛbelɛnsɛ asa sɛnsɛ so.
43 Fɛye-lɛɛ berɛ, iŋ kaaborɛ i' wɔra fɛɛ
asa adɛ. Nengyene ɔko kya laarɛ ɔ' wɔra
nyamesɛ gbaa' fɛye dɔ mɔ, i kaaborɛ ɔ'
wɔra mɔ-nyoro fɛɛ fɛye-dega,
44 ne ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra fɛye-
wura mɔ, i kaaborɛ ɔ' wɔra mɔ-nyoro fɛɛ
gɛbide sa ɔkamaasɛ.
45 I lii fɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ gbaa, meŋ ba gɛsinkpan so yɛɛ asa mɛ'
son me. Nɛ ba daa de n' baa son asa de
n' kyu me-nkpa kyɛɛ de i' lɛɛ asa sakyɔ
lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kiiri mɔmɔ sa
Wurubuaarɛ."

Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo

46 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo de sakpii belɛ
mɛ loo Gyɛriko ɔsowolɛ so. Mɛ loo mɛ
kya lii mɔ, gyaatanbo ɔko tɛ ɔkpa nkan.
Mɛ kya terɛ gɛnen gyaatanbo ɔbono yɛɛ
Batimeyasɛ. Mɔ-sɛ ne n gyɛ Timeyasɛ.
47 Gyaatanbo mɔ gi nu yɛɛ Yesu,
Nasarɛtɛnyen mɔ ne n ba ɔ kya kyon mɔ,
o yii gɛsɛ ɔ kya kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, "Yesu,
Wura Deefidi ɔnaanabi, su me so!"
48 Ɔ kya kpen gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ
kya gya mɔ yɛɛ, "Bun fo-gɛnɔ so!" Mɛ
kya gya mɔ gɛnen mɔ, idɛ kon gbaa ne ɔ
lɔrɔ ɔ kya kpen ken-ken yɛɛ, "Wura Deefidi
ɔnaanabi, su me so!"
49 Yesu gi nu gɛnen mɔ, o sii yelɛ, ne ɔ
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' terɛ mɔ sa me."
Gɛsintin mɔ, mɛ terɛ gyaatanbo mɔ yɛɛ,

"Fo-gisen gi' yuule fo, koso, Yesu kya terɛ fo."
50 Gyaatanbo mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ
ŋmanyan mɔ-gikuru too nkan, ne ɔ firigi
yelɛ mɔ-ayaa so, ne ɔ naa kpe Yesu asɛ.
51 Ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo
kya laarɛ n' wɔra sa fo?" Gyaatanbo mɔ
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, n kya laarɛ me-
ansi a' bugi."
52 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Naa fo kya
kpe. Gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne
nan bugi fo-ansi faa." Ayaa abono so mɔ,
mɔ-ansi mɔ a bugi, ne ɔ san naa buu Yesu.

11

Yesu Gi Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya fu-
ude Gyɛrusalem mɔ, mɛ kpaa fo Bɛtɛfagye
de Bɛtani isowolɛ ibono i gyan' Nfɔ Iyii
Gibii mɔ so. Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi sun
mɔ-akasɛbo mɔ dɔ anyɔ
2 yɛɛ, "Fɛ' kpe ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo aye-
ansi dɔ faa. Fɛ kpɛ fɛ kya loo ɔsowolɛ mɔ
so mɔ, fɛ laa wu bee fɔlɛ ɔbono ɔko mɛŋ
ti gyan' mɔ kerɛ mɔ kyaa de ɔfɛ. Fɛ' sangɛ
mɔ de fɛ' kyu mɔ bara me gɛrɛ.
3 Ne fɛɛ ɔko gi taasɛ fɛye yɛɛ, 'Menɛ ne
fɛ kya wɔra gɛnen?' mɔ, fɛ' tɔgɛ mɔ yɛɛ,
'Wura mɔ tiri bee mɔ.' Fɛ tɔgɛ mɔ gɛnen
mɔ, ɔ laa yɛgɛ de fɛ' kyu mɔ ba ayaa adɛ
so."
4 Imɔso mɛ kpe, ne gɛsintin mɔ, mɛ kpaa
wu bee fɔlɛ kyaa de ɔfɛ gɛbunono gɛko asɛ
ɔkpa nkan, ne mɛ sangɛ mɔ.
5 Mɛ kya sangɛ mɔ mɔ, abono mɛ yelɛ
nfono mɔ mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n
wɔra ne fɛ kya sangɛ bee mɔ?"
6 Ne akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ mɔmɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ,
imɔso mɛ taa mɔmɔ yɛgɛ, ne mɛ sangɛ bee
mɔ kyon.
7 Mɛ kyu bee mɔ bara Yesu mɔ, mɛ kyu
akuru too gyan mɔ so, ne Yesu gi dii gyan'.
8 Asa sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-akuru too mɔ-
ɔkpa dɔ, ne ako mɛ kyadɛ afɛdaa mɛ kya
too de ɔkpa yɛɛ ɔ' baa naa.
9 Abono mɛ gyangbara de abono mɛ buu
mɔ-gɛmara mɔ pɛwu, mɛ kya kpen mɛ kya
tɔgɛ yɛɛ,
"Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ!
Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo naa fo kya ba
faa!
10 Aye-naana Wura Deefidi gɛwuragyi
gɛbono fo dɛ fo kya ba mɔ gɛ' bara
nkyoola!
Ayenbi a' wɔra Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso-soso mɔ-lɛɛ!"
11 Yesu gi naa kpaa loo Gyɛrusalem, ne
ɔ kyon kpe Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so. Ɔ kerɛ kerɛ ilaa kamaasɛ
gyan. Owi kya ta so mɔ, mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ lii Gyɛrusalem
kpe Bɛtani.

Yesu Gi Tɔgɛ Nnɔ Wɔra Gifeeya Oyii

12 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, mɛ kii lii Bɛtani mɛ
kya kpe Gyɛrusalem mɔ, akon a dɛ Yesu.
13 Ɔ lɛɛ ansi kerɛ mɔ, o wu gifeeya oyii
ɔko mɔ-rɛ mɔ-afɛdaa. Ne ɔ naa kpe mɔ asɛ
de ɔ' kpaa kerɛ yɛɛ ɔ laa nyɛ mɔ-abi de o'
gyi abɛɛ. O kpe mɔ, oŋ wu ba-a gibi kolon
oyii mɔ so, afɛdaa wolɛ ne o wu. I lii fɛɛ
oyii mɔ owi sɔrɔsɛ mɛŋ ti fo.
14 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ nnɔ wɔra oyii
mɔ yɛɛ, "Foŋ baa nyɛ sɔrɔ de ɔko ɔ' nyɛ fo-
abi gyi gɛkaako." Yesu gi tɔgɛ sa oyii mɔ
gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nu.

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

15 Mɛ kpaa fo Gyɛrusalem mɔ, Yesu gi
kii naa kpe Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so. Ɔ fo nno mɔ, o wu yɛɛ asa
mɛ kyu nno bingiri gigya ogyiten. Ɔ gya
gigya agyibo abono lii gikpaara mɔ so. Asa
ako mɛ tɛ mɛ kya boori aterenbi, ne ako
mɔ mɛ kya fɛ abonbuɛ nno. O wu mɔmɔ
mɔ, ɔ da abono mɛ kya boori aterenbi mɔ
iteebulu bun, ne ɔ da abono mɛ kya fɛ
abonbuɛ mɔ ngyapaa too-too.
16 O kine kee yɛɛ ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ' sa ɔ'
sola gɛsola baa kyu de Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ gikpaara mɔ so.
17 O nyiile asa abono mɛ bo nfono mɔ
ilaa yɛɛ, "Mɛ wolaa ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ako yela yɛɛ,
'Me-ɔson obu mɔ laa wɔra ɔdalaaten sa
asa kpɛi-kpɛi pɛwu.'
Ne i wonɛ ne fɛye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri
iyu gikpalan?"
18 Yesu ilaa nyiilesɛ mɔ i dɛ sakpii mɔ
pɛwu gɛnɔ, ne i tɔrɔ mɔmɔ-gisen. Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ
nbara aŋmarasɛbo mɔ berɛ, mɛ nu ilaa
ibono Yesu gi wɔra mɔ, mɛ laarɛ ɔkpa
ɔbono so mɛ laa nyɛ mɔɔ mɔ mɔ. Mɛ kii
mɛ selɛ Yesu gifuu. I kya nyiile yɛɛ mɛ wu
yɛɛ sakpii mɔ yelɛ mɔ-gɛmara.
19 I baa fo gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛdɔɔdɛ
mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lii
ɔsowolɛ mɔ so.

Gifeeya Oyii Mɔ Gi Wu'

20 Gɛdɛ kɛsɛ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kii mɛ kya kyon
mɔ, mɛ wu gifeeya oyii mɔ gi wu' lii mɔ-
ilin dɔ kyu dii.
21 Piita gi wu gɛnen mɔ, o nyingi ilaa
ibono Yesu gi tɔgɛ sa oyii mɔ mɔ, ne o
nyiile Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, kerɛ, gifeeya
oyii ɔbono fo tɔgɛ nnɔ wɔra mɔ gi wu'
mɔ!"

22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ Wurubuaarɛ gyi.
23 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ fɛye faa,
nengyene fo ɔko fo tɔgɛ sa gibii gidɛ yɛɛ,
'Koso gɛrɛ kpaa tɔrɔ apoo dɔ', ne fo mɛŋ
sɔɔ fo-nyoro akyɔɔlɛ fo-gisen dɔ ne fo sɔɔ
gyi yɛɛ i laa wɔra mɔ, Wurubuaarɛ laa
yɛgɛ i' wɔra sa fo gɛsintin.
24 Imɔso n kya tɔgɛ fɛye yɛɛ ilaa kamaasɛ
ibono fo ɔko fo laa dalaa kolɛ Wurubuaarɛ
mɔ, sɔɔ gyi yɛɛ i laa yii fo-gibaa, ne
gɛsintin, ɔ laa sa fo imɔ.
25 Fo yelɛ fo kya dalaa ne fo nyi yɛɛ ɔko
gi wɔra fo ilaa nyɛnyɛn mɔ, kyu kyɛɛ mɔ,
de fo-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ o' kyu fo-lɛɛ
ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fo. [
26 Nengyene fo maŋ kyu kyɛɛ fo-
nanboana mɔ, gɛnen kee ne fo-sɛ ɔbono
ɔ bo soso mɔ maŋ kyu fo-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ fo ne.]"

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ

27 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kii
ba Gyɛrusalem ɔsowolɛ so. Ɔ naa Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo de abelɛnsɛ
sɛnsɛ ako mɛ ba mɔ asɛ
28 ne mɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Ilaa ibono fo
kya wɔra faa mɔ, anɛ ginyen dɔ ne fo kya
wɔra imɔ daa? Anɛ ne n sa fo ɔkpa yɛɛ fo'
wɔra imɔ?"
29 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ abelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
"Nan taasɛ fɛye ilaa kolon. Fɛ lɛɛ gɛnɔ sa
me mɔ, nan tɔgɛ fɛye ɔbono ginyen n dɛ n
kya wɔra gɛnen ilaa idɛ mɔ.
30 Ilaa taasɛsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ, 'Wu-
rubuaarɛ sagyere ɔbono Gyɔn gi gyere asa
mɔ, anɛ ne n sa mɔ ɔkpa? Wurubuaarɛ
abɛɛ anyamesɛ?' Fɛ' lɛɛ gɛnɔ de n' nu."
31 Yesu gi taasɛ abelɛnsɛ mɔ gɛnen mɔ,
akyɔɔlɛ a tɔrɔ mɔmɔ wolɛ-wolɛ so, ne
mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Nengyene a tɔgɛ yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ne n sa Gyɔn gɛnen ɔkpa ɔbono
mɔ, ɔ laa taasɛ aye yɛɛ ne menɛ n wɔra so
ne a mɛŋ sɔɔ Gyɔn gyi?
32 Abɛɛ a' tɔgɛ yɛɛ nyamesɛ ne n sa Gyɔn
gɛnen ɔkpa ɔbono daa? Kuaa!" Ibono so
mɛ mɛŋ taalɛ tɔgɛ gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ
mɛ selɛ sakpii mɔ gifuu. I lii fɛɛ sakpii mɔ
kya buu Gyɔn yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun
mɔ ne ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
gɛsintin.
33 Imɔso mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "A mɛŋ
nyi." Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ maŋ tɔgɛ me berɛ mɔ, me kee maŋ tɔgɛ
fɛye ɔbono ɔ sa me ɔkpa ne n' kya wɔra
ilaa ibono n kya wɔra mɔ."

12

Yesu Gi Da Abelɛnsɛ Mɔ Gikpalɛ

1 Yesu gi kii tɔgɛ sa abelɛnsɛ mɔ akpalɛ
dɔ yɛɛ, "Ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ dɔɔ gifɔlɛ
giko ndɔɔ. (Mɛ kya kyu gɛnen gifɔlɛ
gibono abi kyu wɔra nta.) Ɔ pɔrɔ ɔpɔɔrɛ
kyaabɔɔ ndɔɔ mɔ, ɔ wɔra nta mɔ ɔdooten
ndɔɔ mɔ dɔ, ne ɔ pɔrɔ obu faa lege-lege
nfono asa mɛ laa nyɛ dii ndɔɔ mɔ mɔ. Ɔ
wɔra imɔ idɛ ta mɔ, o kyu ndɔɔ mɔ kyu
wɔra asa ako abaa dɔ yɛɛ mɛ' kerɛ nmɔ
so de mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ' yɛ agyan abono mɛ
laa nyɛ mɔ. Ne ɔ koso kpe ɔkpa kpaa kɛɛla.
2 "Gifɔlɛ mɔ abi aberɛ tɛɛsɛ a fo mɔ, ndɔɔ
wura mɔ gi sun mɔ-dega ɔko yɛɛ o' kpe mɔ-
ndɔɔ akerɛbo mɔ asɛ de ɔ' kpaa sɔɔ mɔ-lɛɛ
ogyiten bara mɔ.
3 Mɔ-dega mɔ gi kpe mɔ, mɔ-ndɔɔ
akerɛbo mɔ mɛ keda mɔ, ne mɛ daarɛ mɔ,
ne mɛ gya mɔ kii abaa gikpan.
4 Ndɔɔ wura mɔ gi nu ilaa ibono i ba mɔ,
o kii sun mɔ-dega ɔko ndɔɔ akerɛbo mɔ
asɛ. Mɛ daarɛ ɔbono kee gooli mɔ-gimu,
ne mɛ wɔra mɔ ibono i mɛŋ gyɛ iwɔrasɛ
mɔ.
5 Ndɔɔ wura mɔ gi kii sun mɔ-dega ɔko
kee. Ɔbono berɛ mɔ, mɛ mɔɔ mɔ kpem!
O sun mɔ-adega sɛnsɛ gɛnen, ne ndɔɔ
akerɛbo mɔ mɛ kya daarɛ ako, ne mɛ kya
mɔɔ ako.
6 "I san ndɔɔ wura mɔ isa kolon ɔko ɔŋ
ti sun mɔ. Mɔ ne n gyɛ mɔ-bi kolon ɔbono
ɔ bo ne mɔ-ilaa ne n bo mɔ-gisen dɔ mɔ. Ɔ
tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, 'Me-bi mɔ berɛ, mɛ
laa kyu buubuu sa mɔ.' Gɛsintin mɔ, o sun
mɔ-bi mɔ mɔmɔ asɛ.
7 Ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ wu mɔ ɔ kya ba
mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, 'Ɔbono ɔ laa gyi
mɔ-sɛ atɔ mɔ ne n kya ba faa. A' mɔɔ mɔ
de mɔ-tɔgyi mɔ ɔ' nyɛ sii de aye.'
8 Gɛsintin mɔ, mɛ keda ndɔɔ wura mɔ
mɔ-bi mɔ mɔɔ, ne mɛ too mɔ lii ndɔɔ mɔ
dɔ."
9 Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta mɔ, ɔ taasɛ
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ nyi yɛɛ menɛ ne ndɔɔ
wura mɔ laa wɔra? N' tɔgɛ sa fɛye: ɔ laa
kpaa mɔɔ mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ de o' kyu
ndɔɔ mɔ wɔra apobɔrɔ abaa dɔ."
10 Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Imɔso fɛŋ
ti kalɛ Wurubuaarɛ ɔwolɛ mɔ agyɛbi adɛ?
Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
'Gibui gibono ibu apɔrɔbo mɔ mɛ kyu too
gɛbaamara mɔ,
gɛnen gibui kolon gibono ne n baa
yɛgɛ obu mɔ gi' wɔra ɔlon ɔ yelɛ faa.
11 Gɛnen ilaa idɛ i kya lii Wurubuaarɛ asɛ
daa.
I bo aye ɔbolɛ ne i kya dɛ aye-gɛnɔ.' "
12 Gikpalɛ mɔ Yesu gi da kyu lii ndɔɔ
akerɛbo mɔ so mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ laarɛ
yɛɛ mɛ' keda mɔ. I lii fɛɛ mɛ bii yɛɛ mɔmɔ
ne ɔ darɛ. Mɛ kii mɛ selɛ sakpii ɔbono ɔ
bo nfono mɔ. Imɔso mɛ naa taa mɔ yɛgɛ.

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ Ilaa Taasɛsɛ Dɔ

13 Abelɛnsɛ mɔ mɛ naa gɛnen mɔ, mɛ
kpaa sun Farasii gikpen mɔ dɔ asa ako de
Wura Hɛrodɛ gɛmara abuubo mɔ ako kpe
Yesu asɛ yɛɛ mɛ' kpaa taasɛ mɔ ilaa adawo
so; nengyene fɛɛ ɔ lɛɛ gɛnɔ ɔkpa so mɔ, de
ɔ' nyɛ tɔrɔ mɔmɔ-ɔdoo dɔ.
14 Asunbo mɔ mɛ kpe, ne mɛ kpaa too
Yesu soso yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ fo bo
gɛsintin ne fo mɛŋ selɛ ɔko. Fo berɛ, fo
mɛŋ kya kerɛ nyamesɛ sakyɔ abɛɛ mɔ-
nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ de fo' buu ɔko
don ɔko. Fo kya nyiile asa Wurubuaarɛ
ɔkpa daa gɛsintin ɔkpa so. Rom wura belɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ aye so ne ɔŋ kya son
Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ ɔkpa Wurubuaarɛ
asɛ fɛɛ a' sɔɔ mɔ-lɛnpoo abɛɛ a mɛŋ sa a'
sɔɔ?"
15 Yesu gi dɛsɛ yɛɛ mɛ kerɛ ansi daa ne
mɛ kya taasɛ mɔ. Imɔso ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Menɛ so ne fɛ kya soo me idoo gɛnen?
Ɔko ɔ' lɛɛ aterenbi gibi ba de n' kerɛ."
16 Gɛsintin mɔ, mɛ kyu aterenbi gibi kyu
sa mɔ, ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Anɛ
gimu de mɔ-ginyen ne n gyan aterenbi gibi
gidɛ so faa?" Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Rom
wura belɛ mɔ-lɛɛ."
17 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "To.
Gɛnen berɛ mɔ, ilaa ibono i gyɛ Rom wura
belɛ mɔ-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa mɔ, de ibono,
mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa
Wurubuaarɛ." Gɛnɔɔbono Yesu gi tɔgɛ
mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ.

Saadusii Awura Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa

18 Saadusii gikpen dɔ awura ako kee
mɛ ba Yesu asɛ. Saadusii awura adɛ ne
n kpɛ mɛ dɛ yɛɛ nyamesɛ gi wu' mɔ, i
ta. Iŋ baa i bo gɛtɛɛko ɔ laa kpaa kyena,
ne Wurubuaarɛ maŋ kyingi asa gɛkaako.
Imɔso gɛnen asa adɛ mɛ ba de mɛ' baa nu
Yesu gɛnɔ dɔ. Mɛ taasɛ mɔ yɛɛ,
19 "Ɔbelɛnsɛ, Mosisi gi yela nbara nko sa
aye yɛɛ, 'Nengyene ɔnyen gi wu' taa mɔ-ka
yɛgɛ owi ɔbono mɔ-ka mɔ mɛŋ ti korogɛ sa
mɔ mɔ, mɔ-tedɛ abɛɛ mɔ-daa o' kyu ɔkyii
mɔ lɛɛ gikulaa de mɔ-rɛ mɔ mɛ' korogɛ
nbii sa mɔ-kuli ɔbono o wu' mɔ.'
20 "To. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko mɔ-rɛ
mɔ-tedɛana asee mɛ kyena. Gɛnen ɔnyen
baarɛ gi kyu ɔkyii. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛŋ
korogɛ pɛi ne ɔnyen mɔ gi wu' taa mɔ-ka
mɔ yɛgɛ.
21 Mosisi nbara nbono ɔ yela sa aye mɔ
so mɔ, mɔ-gigyanmara mɔ gi kyu ɔkyii
mɔ lɛɛ gikulaa. Mɔ-rɛ ɔkyii mɔ mɛ mɛŋ
korogɛ, ne mɔ kee gi wu' taa ɔkyii mɔ yɛgɛ.
Ɔsasɛ mɔ kee gɛnen.
22 Mɔmɔ anyen sono mɔ pɛwu mɛ dena
ɔkyii mɔ, ne mɛ wu' taa mɔ yɛgɛ. Ɔkyii
mɔ mɛŋ korogɛ sa mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko.
Laalaalogɛ mɔ, ɔkyii mɔ kee gi wu'.
23 To, nengyene Wurubuaarɛ laa kyingi
asa mɔ, anɛ ne n bo ɔkyii mɔ gɛnen
gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ? I kya nyiile
yɛɛ owi ɔbono mɛ tɛ de ansi mɔ, mɔmɔ
anyen sono adɛ pɛwu mɛ dena mɔ gyan."
24 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ fuɛ.
I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ kya nu Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ gɛsɛ, ne fɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ.
25 Asa abono Wurubuaarɛ laa kyingi de
mɛ' nyɛ gɛkyena pobɔrɔ mɔ, gɛdena gɛ
mɛŋ baa gɛ bo no sa mɔmɔ. Mɔmɔ-
gɛkyena gɛ laa wɔra daa fɛɛ Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ ɔnan."
26 Ne Yesu gi kii tɔgɛ sa Saadusii awura
mɔ yɛɛ, "Fɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ asa mɛ wu'
mɔ, iŋ baa i bo gɛtɛɛko mɛ laa kpaa kyena
mɔ faa mɔ, a' kerɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ de a' kerɛ. Imɔso fɛŋ ti kalɛ aye-naana
Mosisi ilaa nno? Owi ɔbono Wurubuaarɛ
gi yelɛ giponfɛ giko dɔ tɔngɛ sa mɔ mɔ, ɔ
tɔgɛ Mosisi yɛɛ,
'Me ne n gyɛ Aberaham Wurubuaarɛ.
N gyɛ Ayisiki Wurubuaarɛ,
ne n' gyɛ Gyeekɔpo Wurubuaarɛ.'
27 Aberɛ abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ sa Mosisi mɔ, gɛnen asa adɛ
mɛ ti wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu idɛ
mɛŋ bo gɛtɛɛko daa mɔ, Wurubuaarɛ
maŋ tɔgɛ yɛɛ, 'N gyɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ.'
Nkana ɔ laa tɔgɛ daa yɛɛ, 'Nɛ naa kyena
wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ yɛgɛ.' Fɛ fuɛ
gɛsintin."

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaarɛ Nbara Nbono Gi Tansi Gi Tiri Mɔ

28 Mɛ yelɛ mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ gɛnen mɔ,
Gyuda awura nbara ɔŋmarasɛbo ɔko gi ba
ɔ kya nu mɔmɔ asɛ. O nu ibono Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ kanpɛ mɔ, mɔ kee gi taasɛ Yesu yɛɛ,
"Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ pɛwu mɔ, nmɔ
ne n tansi gi tiri don nsɛnsɛ?"
29 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nbono gi tiri
don nsɛnsɛ mɔ ne n gyɛ nbono gi kya tɔgɛ
yɛɛ,
'Isirale awura, fɛ' yela fɛye-aso de fɛ' nu!
Aye-Wura Wurubuaarɛ gyɛ daa ɔkolon.
30 Imɔso laarɛ fo-Wura Wurubuaarɛ ilaa lii
fo-gisen dɔ.
Kyu fo-gisen pɛwu, fo-gɛwɔnsa pɛwu de fo-
ɔlon pɛwu kyu
laarɛ Wurubuaarɛ ilaa.'
31 Nbara nyɔsɛ nbono kee gi baa gi tiri mɔ
ne n gyɛ yɛɛ,
'Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro.'
I mɛŋ baa i bo nbara nko gi tiri don nmɔ
ndɛ."
32 Nbara ɔŋmarasɛbo mɔ gi tɔgɛ Yesu
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, ibono fo tɔgɛ mɔ, i gyɛ
gɛsintin; Wurubuaarɛ kolon ne n bo no.

Mɔ-gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ ɔko mɛŋ baa
ɔ bo no.
33 I kaaborɛ nyamesɛ o' kyu mɔ-gisen
pɛwu, mɔ-nwɔnsa pɛwu, de mɔ-nyoro
ɔlon pɛwu kyu laarɛ Wurubuaarɛ ilaa
de ɔ' laarɛ mɔ-nanbo ilaa fɛɛ mɔ-nyoro.
Nyamesɛ gi gyi gɛnen nbara nnyɔ ndɛ so
mɔ, imɔ ne n tiri gikyɔ don ibono ɔ laa kyu
nbuɛ lɛɛ asunbi kamaasɛ sa Wurubuaarɛ
mɔ."
34 Yesu gi nu gɛnɔɔbono ɔnyen mɔ gi
lɛɛ gɛnɔ fɛɛ ɔlaako onyibo mɔ, ɔ tɔgɛ
mɔ yɛɛ, "Fo-rɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ iŋ bo gɛta de abara."
San kyu lii nfono mɔ, ɔko mɛŋ baa taalɛ
da otu taasɛ Yesu ilaa de mɛ' daasɛ mɔ
kerɛ.

Yesu Gi Kisee Taasɛ Asa Mɔ Ilaa

35 Imɔ gɛmara mɔ Yesu kya nyiile ilaa
Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so
mɔ, ɔ taasɛ abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ so ne
nbara anyiilebo mɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de o' gyi gɛwura mɔ
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ laa kisee wɔra daa
Wura Deefidi ɔnaanabi?
36 Yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi nyi-
ile Wura Deefidi ne mɔ gbaa-gbaa gi wolaa
tɔgɛ kaasɛ mɔ ilaa yela yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa me-Wura mɔ yɛɛ,
"Baa kyena me-gibaa gyisɛ so de me-rɛ
fo a' gyi gɛwura
de n' yɛgɛ fo' kyise fo-akyobo de fo-
ayaa." ' "
37 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Imɔso Deefidi
gbaa-gbaa kya terɛ kaasɛ yɛɛ 'me-Wura'
faa mɔ, nnɛ so ne ɔ laa kisee wɔra daa
Deefidi ɔnaanabi?"
Sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ pɛwu gi nu
Yesu ilaa tɔgɛsɛ mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon
kyɔde.

Yesu Gi Lɛɛ Nbara Aŋmarasɛbo Mɔ Gidebi Nyiile

38 Yesu kya nyiile asa mɔ ilaa mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro
so dɔɔdan de aye Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo adɛ. Mɛ kya laarɛ daa ngbɛ
belɛ-belɛ gisuu naa asa dɔ. Mɛ kya laarɛ
de asa mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ 'Abelɛnsɛ' de
mɛ' kyu buubuu faala ɔmɔ sansana de
ɔkamaasɛ o' wu.
39 Ne fɛɛ mɛ kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ
abɛɛ mɛ laa gyi gɛkɛ belɛ mɔ, abelɛnsɛ de
anyamesɛ gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ kya
laarɛ gikyena.
40 Mɔmɔ gɛnen asa abono ne n kya kii
kudi akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-biana
gyi, yɛgɛ mɛ laa dalaa mɔ, mɛ kya dalaa faa
bolo-bolo de asa mɛ' nyɛ yen mɔmɔ yɛɛ mɛ
nyi gɛdalaa. Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa
gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ, mɔmɔ-gisobiidɛ gi laa
nyaakyɔ too."

Yesu Gi Yen Okulaabo Yenbo Ɔko

41 Yesu tɛ Wurubuaarɛ ɔson obu gik-
paara mɔ so, mɔ-ansi a sa de aterenbi
gidɛkaa. Nno ne asa mɛ kya kyu aterenbi
abono mɛ kya kyɛɛ Wurubuaarɛ mɔ wɔra.
Imɔso Yesu tɛ ɔ kerɛ asa sakyɔ abono mɛ
kya baa too aterenbi mɔ. O wu aterenbi
awura sakyɔ mɛ kya baa too aterenbi belɛ-
belɛ mɛ kya wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.
42 Nfono mɔ, ɔkyii okulaabo yenbo ɔko
gi ba. Ne o kyu aterenbi abi anyɔ kyu too
wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.
43 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ terɛ mɔ-
akasɛbo mɔ, ne o nyiile mɔmɔ yɛɛ, "Iŋ gyɛ
fɛ wu okulaabo yenbo baarɛ? Gɛsintin ne
n' kya tɔgɛ fɛye faa, ɔkyii baarɛ gi kyɛɛ
Wurubuaarɛ aterenbi don asa sɛnsɛ abono
mɛ kya too mɔ pɛwu.
44 I kya nyiile yɛɛ asa adɛ pɛwu mɛ kya
gyɔgɛ mɔmɔ-aterenbi dɔ daa kyu baa kyɛɛ
Wurubuaarɛ. Ɔkyii mɔ berɛ, ipii ibono ɔ
bo ne nkana imɔ ne ɔ tɛ ɔ kpasa de mɔ,
imɔ pɛwu ne o kyu baa kyɛɛ Wurubuaarɛ
faa."

13

Ilaa Ibono I Laa Ba Gɛsinkpan Mɔ Nkɛ Laalaalogɛ Dɔ

1 Yesu kya lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ dɔ ɔko
gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, kerɛ ibu mɔ
ɔdan. Kerɛ gɛnɔɔbono imɔ-abui mɔ a kiirɛ
ne a bo kanpɛ mɔ."
2 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Iŋ gyɛ fɛ
kya wu ibu belɛ-belɛ idɛ? Ako mɛ laa baa
boori imɔ bun. Ba-a gibui kolon gi maŋ
san yɛɛ gi maŋ dɛ gɛsɛ."
3 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu tɛ Nfɔ Iyii Gibii
mɔ so mɔ-ansi a sa de Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ, ne Piita, Gyeemesi, Gyɔn, de
Andiru mɛ ba mɛ kya taasɛ mɔ ilaa mɔmɔ
wolɛ. Mɛ taasɛ yɛɛ,
4 "Owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori imɔ bun
gɛnen? Menɛ ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ ilaa idɛ pɛwu i kya laarɛ i' ba gɛsintin?
A kya kolɛ fo, tɔgɛ aye."
5 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ
fɛye-nyoro so dɔɔdan de ɔko ɔ mɛŋ' sa ɔ'
nyɛ fɛye penɛ. Gɛnen ilaa ibono i maŋ ba
nperɛ.
6 Pɛi de i' lɔɔ ba gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ
laa naa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ me
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun mɔ. Gɛnen asa
abono mɛ laa nyɛ asa sakyɔ penɛ.
7 Nengyene fɛ kya nu ikɔ so titiritii de
koo-koo mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-gisen
gi' ŋmaa fɛye. I lii fɛɛ gɛnen ilaa idɛ
i kaaborɛ i' ba. Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa
kamaasɛ i kya yela ɔkara ayaa abono so
ne.

8 I kya nyiile yɛɛ fɛ laa nu gɛsinkpan so
asa kpɛi-kpɛi mɛ laa laarɛ ikɔ too abara
so. Abɛyin de abɛyin mɛ laa koso yelɛ mɛ
kya kɔ de abara. Nten kpɛi-kpɛi so mɔ,
gɛsinkpan gɛ laa gyigisi. Akon kee a laa
tɔrɔ. Imɔ idɛana i laa nyiile yɛɛ gɛkyena
gɛdɛ ilaa i kya yii gɛsɛ i kya kpe laalaaloge
daa. I laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ
kya tu ɔkyii, ne i mɛŋ gyɛ ayaa abono so
ne ɔ kya korogɛ mɔ.
9 “Fɛye abono fɛ kya son me mɔ berɛ, fɛ'
bii fɛye-nyoro akedabi. Ibono fɛ gyɛ me-
akasɛbo faa so mɔ, mɛ laa kyu fɛye kyu kpe
nbɛlɛ agyibo asɛ. Mɛ laa taa fɛye awulibi
mɔmɔ-akyangbon dɔ. Me so mɔ, fɛ laa yelɛ
awura de abɛyin abelɛnsɛ ansi dɔ de mɛ'
nyɛ nu me-ilaa lii fɛye-gɛnɔ dɔ.
10 Pɛi ne gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa ta
ɔkara mɔ, gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ me-ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi
pɛwu gyan'.
11 “Nengyene mɛ kyu fɛye kyu kpe nbɛlɛ
agyibo asɛ mɔ, fɛ mɛŋ' sa fɛ' yɛgɛ de i'
wɔra fɛye gɛwɔnsa yɛɛ menɛ ne fɛ laa
kpaa tɔgɛ nbɛlɛ ogyiten mɔ. Owi mɔ gi fo
mɔ, fɛ' bugi fɛye-nnɔ de fɛ' tɔgɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ laa sa fɛye yɛɛ fɛ' tɔgɛ mɔ.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne nan tɔngɛ naa
de fɛye so, i mɛŋ gyɛ fɛye gbaa-gbaa ne nan
tɔngɛ.
12 “I laa ba yɛɛ fɛye abono fɛ kya son me
faa dɔ ako, fɛye-daana abɛɛ fɛye-tedɛana
mɛ laa fɛ fɛye sa fɛye-akyobo de mɛ' mɔɔ
fɛye. Ɔsɛ gbaa laa kyu gɛnen wɔra mɔ-bi,
ne gɛbii gɛ laa koso yelɛ gɛmɔ-sɛ de gɛmɔ-
nyi so de gɛ' yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ mɔmɔ.
13 Me so mɔ, ɔkamaasɛ laa kyo fɛye.
Ɔbono ɔ laa yelɛ mɔ-ayaa so ka gyan me
so kpaa lii mɔ, Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ mɔ
de ɔ' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ.

Nkɛ Nbono Dɔ-Lɛɛ Awɔrɔfɔɔ Mɔ A Laa Don Awɔrɔfɔɔ Kamaasɛ

14 “Pɛi de gɛkyena gɛdɛ gɛ' yela ɔkara
mɔ, fɛ laa wu ilaa kyosɛ ibono i kya nyida
Wurubuaarɛ ɔson ilaa mɔ i yelɛ nfono i
mɛŋ kaaborɛ i' yelɛ mɔ. (Fo ɔbono fo kya
kalɛ ilaa idɛ mɔ, nu imɔ gɛsɛ.) Fɛ wu ilaa
kyosɛ mɔ nno gɛnen mɔ, fɛye abono fɛ bo
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ, fɛ' selɛ kpe abii
dɔ.
15 Fo ɔbono fo bo nŋmaŋman gɛnen owi
ɔbono mɔ, selɛ. Gɛŋ sa fo' kii gɛmara abɛɛ
fo' loo obu dɔ yɛɛ fo laa kpaa puru ilaa iko.
16 Fo ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ gɛnen owi
ɔbono mɔ, gɛŋ baa kii ba gɛwi yɛɛ fo kya
ba de fo' baa kyu fo-gikuru.
17 Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyɔ gikyɔ so mɔ,
akyii abono mɛ dɛ itɔ gɛnen nkɛ nbono dɔ
abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ san mɛ kya nyabo
mɔ, mɔmɔ laako!
18 Fɛ' dalaa sa Wurubuaarɛ yɛɛ gɛnen
ilaa idɛ mɔ, i mɛŋ' sa i' ba gikyɛ dɔ.
19 I lii fɛɛ gɛnen nkɛ nbono dɔ-lɛɛ
awɔrɔfɔɔ mɔ a laa don awɔrɔfɔɔ kamaasɛ
abono nyamesɛ gi ti wu kerɛ kpɛ kyu lii
ko-o ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ
mɔ baa lii de ndɛ faa. Ne awɔrɔfɔɔ abono
ɔnan kee a maŋ baa ba gɛkaako.
20 Asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ
yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so mɔ, ɔ keda awɔrɔfɔɔ nkɛ mɔ kɔɔgɛ. Iŋ
gyɛ gɛnen mɔ, nkana pɛi de nkɛ mɔ gi baa
logɛ mɔ, iŋ baa san ba-a isa.
21 “Gɛnen owi ɔbono mɔ, ako mɛ laa tɔgɛ
yɛɛ, ‘Kerɛ, ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ
ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ ne gɛrɛ.’ Ako, mɔ,
mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, ‘Kerɛ, mɔ ne n gyɛ ɔdɛ.’
Nengyene mɛ nyiile fɛye gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ
sa fɛ' sɔɔ mɔmɔ gyi.
22 I kya nyiile yɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ, i
laa nyɛ abonbo ako. Ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, ‘Me
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ
laa sun mɔ.’ Ɔbanban, mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ,
‘N gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.’ Mɛ
laa wɔra ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ de ilaa
ibono i kya lɛɛ ɔlon belɛ nyiile mɔ. Nkana
mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i laa penɛ asa abono
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ gbaa. I maŋ kii
sa gɛnen.
23 “Imɔso fɛye abono fɛ kya son me mɔ
berɛ, fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. Nɛ wolaa gyɔ
fɛye ilaa kamaasɛ ɔwɔlii yela.

Kirisito Laa Lii Wurubuaarɛ Awolɛ Dɔ Ba De Nyisigyi De Ɔlon Belɛ

24 “Awɔrɔfɔɔ mɔ nkɛ mɔ gi baa kyon mɔ,
gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, owi laa biiri. Bosɛ
laa yela asa gikulaa.
25 Agyɛkpebi a laa kyigi giyan-giyan.
Wurubuaarɛ laa keda ilaa ibono i bo soso
mɔ gyigisi.
26 Nfono ne asa mɛ laa wu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii Wu-
rubuaarɛ awolɛ dɔ n kya ba, n dɛ nyisigyi
de ɔlon belɛ.
27 Nan sun Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de mɛ'
kpaa koola asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ
lɛɛ yɛɛ mɛ laa nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyen-
abi mɔ. Mɛ laa koola mɔmɔ lii gɛsinkpan
gɛdɛ gɛten kamaasɛ.”

Owi Ɔbono Kirisito Laa Kyu Ba Mɔ, Wurubuaarɛ Mɔ-Nkon Ne N Nyi

28 Ne Yesu gi da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ' kasɛ ilaa lii gifeeya oyii so. Aye gɛrɛ
mɔ, nengyene fɛ wu gifeeya ngyalenbi gi
punge ne gi boori afɛdaa mɔ, fɛ kya bii yɛɛ
gikyɛ gi kya fuude ne.
29 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Nengyene fɛ wu
ilaa ibonoana nɛ tɔgɛ sa fɛye faa i kya ba
mɔ, fɛ' bii yɛɛ me-gikiiba mɔ gi tansi fuude
ne. N ti n yelɛ fɛye-gɛbunono gbaa-gbaa.

30 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ fɛye faa. Asa
abono mɛ tɛ gɛsinkpan so gɛnen aberɛ adɛ
dɔ mɔ mɛ maŋ wu' ta pɛi de gɛnen ilaa
idɛana pɛwu i' lɔɔ ba.
31 Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara. Me-
agyɛbi mɔ berɛ, a maŋ yela ɔkara gɛkaako
kpa-a.
32 "Gɛkɛ gɛbono abɛɛ owi ɔbono nan kii
ba mɔ berɛ, ɔko mɛŋ nyi. Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ gbaa mɛ mɛŋ nyi, ne me, Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ kee, meŋ nyi, gɛnen mɔ, me-sɛ
Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne n nyi.
33 Imɔso fɛ mɛŋ nyi owi ɔbono nan kii
ba faa mɔ, fɛ' kerɛ dandan de fɛ' dɛsɛ fɛye-
nyoro so.
34 "I laa wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan baa
da faa. Ɔbelɛnsɛ ɔko ne n kyena, ɔ kya
laarɛ o' kpe ɔkpa. Gɛkaabono ɔ laa koso
gɛwi mɔ, o kyu mɔ-gɛsun wɔra mɔ-adega
abaa dɔ, mɔmɔ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ
gɛsun wɔrasɛ. Ɔ tɔgɛ sa ɔbono ɔ tɛ ɔ kya
dii mɔ-gɛbunono mɔ yɛɛ ɔ kya kyon faa, ɔ'
kerɛ dɔɔdan; ɔ mɛŋ' sa ɔ' dɛ ginsi gidɛ."
35 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Imɔso fɛye kee, fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so.
I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ nyi aberɛ abono
me, fɛye-gɛten wura mɔ, nan kii ba mɔ.
I gyɛ gɛnyɛ-o, gɛnyɛ de nsana-o, kyaasɛ
gyangbarasɛ afolɛberɛ-o, abɛɛ gibaadiikɛ
daa-o, ɔko mɛŋ nyi.
36 Meŋ' kya laarɛ fɛɛ n' baa tuule fɛye
ibono fɛ mɛŋ dɛsɛ.
37 Iŋ gyɛ fɛye-wolɛ ne n' kya tɔgɛ ilaa idɛ
mi-i sa. N darɛ daa nyamesɛ kamaasɛ yɛɛ
ɔ' dɛsɛ mɔ-nyoro so gyoo me-giba."

14

Abelɛnsɛ Mɛ Da Gɛdɛ Yela De Mɛ' Nyɛ Yesu Mɔɔ

1 I kya san nkɛ nnyɔ de Gyuda awura
mɛ' gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So
gɛkɛ belɛ de Bodobodo Maadiisɛ Agy-
iberɛ gɛsi. Gɛnen owi ɔbono mɔ Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo mɛ san mɛ kya laarɛ
gɛnɔɔbono mɛ laa ŋara keda Yesu de mɛ'
mɔɔ mɔ mɔ.
2 I kya nyiile yɛɛ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ iŋ
kaaborɛ mɛ' mɔɔ mɔ gɛsi mɔ gigyi dɔ; iŋ
gyɛ gɛnen mɔ, i laa naa bara ikɔ.

Ɔkyii Ɔko Gi Lɔrɔ Yesu Gyoo Gipule

3 Yesu gi kpe Bɛtani ɔsowolɛ so. Ɔ bo
nno mɔ, o kpe Simon ɔbono nkana ɔ gyɛ
okononbu mɔ gɛwi. Mɛ tɛ mɛ kya gyi mɔ,
ɔkyii ɔko gi ba Yesu asɛ ɔ dɛ anuwanterɛ
boɔgyalonsɛ ɔko ɔnan. Nadi oyii ilin ne
mɛ kyu wɔra mɔ. Ɔ fo Yesu asɛ mɔ, ɔ
keda puruntuwa dɛnsɛ ɔbono anuwanterɛ
mɔ bo mɔ dɔ mɔ gibɔ kpɛɛdɛ, ne ɔ kyɛɛgɛ
anuwanterɛ mɔ worogɛ Yesu gimu so.
4 Ibono ɔkyii mɔ gi wɔra mɔ i loo asa
abono mɛ bo nno mɔ ako. Imɔso mɛ taasɛ
abara yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne ɔkyii baarɛ gi
gyi anuwanterɛ mɔ gyɛrɛbi faa?
5 Anuwanterɛ baarɛ mɛn wɔra ɔfɛsɛ mɔ,
nkana a laa nyɛ aterenbi belɛ de a' kyu yɛ
yɛ sa ayenbo!" Imɔso mɛ saalɛ ɔkyii mɔ.
6 Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n
wɔra ne fɛ kya nyala ɔkyii mɔ gɛnen? Fɛ'
taa mɔ yɛgɛ. Ilaa dɛnsɛ ne ɔ wɔra sa me
faa.
7 Ayenbo abono fɛ darɛ faa, mɛ bo fɛye
asɛ adaa-adaa. Nengyene fɛ kya laarɛ fɛ'
wɔra mɔmɔ idɛnsɛ mɔ, fɛ laa taalɛ wɔra
sa mɔmɔ aberɛ kamaasɛ. Me berɛ, fɛ maŋ
nyɛ me n' kyena fɛye asɛ kpaa lii.
8 Ɔkyii mɔ gi wɔra ibono ɔ laa taalɛ mɔ
sa me. O gyere me yela gyoo me-gipule ne.
9 Fɛ' sɔɔ gibui yela. Gɛsinkpan so
gɛten kamaasɛ gɛbono mɛ laa tɔgɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii me
so mɔ, mɛ laa tɔgɛ ilaa ibono ɔkyii baarɛ
gi wɔra sa me faa kee kyu nyingi mɔ."

Gyudasɛ Laa Fɛ Yesu Sa Gyuda Awura Abelɛnsɛ

10 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu akasɛbo
gudu anyɔ mɔ dɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Gyudasɛ Isikaayɔtɛ mɔ, gi kpe kpaa wu
Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ,
ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ ɔ laa kpaa ɔmɔ de mɛ'
nyɛ Yesu.
11 Mɛ nu ibono Gyudasɛ gi tɔgɛ mɔ, i
wɔra mɔmɔ ɔkon, ne mɛ ka sa mɔ yɛɛ
nengyene ɔ taalɛ wɔra gɛnen mɔ, mɛ laa
sa mɔ aterenbi. Imɔso ɔ san ɔ kya kerɛ
owi ɔbono i laa sa de ɔ' yɛgɛ mɛ' nyɛ Yesu
mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Akasɛbo Mɔ Mɛ Laa Gyi Gɛkɛ Belɛ

12 Bodobodo Maadiisɛ Agyiberɛ gɛkɛ
belɛ mɔ gɛ kya yii gɛsɛ mɔ, mɛ kya kyɔɔlɛ
isandɛ de mɛ' kyu gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ. Gɛnen gɛkɛ
gɛbono mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ baa taasɛ
mɔ yɛɛ, "Fonɛ ne fo kya laarɛ a' kpaa kerɛ
agyudɔ yela de a' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye
So gɛkɛ belɛ mɔ?"
13 Ne Yesu gi lɛɛ mɔ-akasɛbo anyɔ sun,
ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' naa loo nten dɔ.
Fɛ kya loo mɔ, fɛ laa wu ɔnyen ɔko so
nkyu de gɛlɔbi. Fɛ' buu mɔ kpaa loo gɛten
gɛbono dɔ ɔ laa loo mɔ,
14 de fɛ' taasɛ gɛten wura mɔ yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ asafo obu ɔmɔ dɔ ne
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ laa baa kyena
de mɛ' gyi gɛkɛ belɛ mɔ agyudɔ mɔ?'
15 Gɛten wura mɔ laa nyiile fɛye soso-lɛɛ
obu belɛ ɔko. Ikyenaten de ikamaasɛ i ti i
bo nno. Fɛ' baala agyudɔ mɔ yela sa aye
nno."

16 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kyon kpaa loo
nten mɔ dɔ. Gɛsintin mɔ, mɛ wu ibono
pɛwu Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ. Ne mɛ
kerɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ
agyudɔ mɔ yela nno.

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Mɔ Yɛɛ Ɔ Laa Wu'

De I' Yɛgɛ Wurubuaarɛ Mɔ-rɛ Anyamesɛ Mɛ' Nyɛ Wɔra Gɛnɔ Pobɔrɔ

17 I fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ kpe nno de mɛ'
kpaa gyi.
18 Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa;
fɛye dɔ ɔko laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ
me. Me-rɛ kaasɛ ne n kya wɔra abaa gyi."
19 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i wɔra mɔ-
akasɛbo mɔ ayen, ne mɛ san mɛ kya taasɛ
mɔ ɔko-ɔko yɛɛ, "Me ne nan wɔra fo
gɛnen?"
20 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fɛye gudu anyɔ
adɛ dɔ ɔko laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ me.
Me-rɛ kaasɛ a kya wɔra abaa gyi lɛpɛ kolon
dɔ faa.
21 I bo no yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono
ɔnan mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ kyu lii me so mɔ. Ɔbono ɔ laa
kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ,
wɔra me-akyobo abaa dɔ mɔ berɛ, kaasɛ
mɔ laako. I mɛŋnan korogɛ mɔ mɔ, i bɔ sa
mɔ."
22 Mɛ san mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi
puru bodobodo keda, o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ de fɛ' gyi.
Me-nyoro ne."
23 Ne o puru konkon de nta keda, ne o
kyu afaala sa Wurubuaarɛ. O kyu nta mɔ
sa mɔ-akasɛbo mɔ, ne mɔmɔ pɛwu mɛ nun
kɔɔlɛ.
24 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nta
nbono nɛ sa fɛye faa, me-nkalan ne. Nan
wu' mɔ, me-nkalan gi laa kyɛɛgɛ fuɛ sa asa
sakyɔ de i' yɛgɛ mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ'
nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
25 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ fɛye faa, pɛi ne
nan kii nun nta mɔ, gɛnen mɔ, gɛkaabono
n tɛ n kya nun nmɔ npobɔrɔ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ."
26 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ gyi ta
mɔ, mɛ bii afaala ɔlon sa Wurubuaarɛ, ne
mɛ lii kyon Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.

Piita Laa Sorogɛ Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

27 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛye pɛwu fɛ laa selɛ
taa me yɛgɛ. I kya nyiile yɛɛ mɛ wolaa
ŋmarasɛ me-ilaa yela Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa mɔɔ isandɛ ɔkparɛbo
mɔ;
i ba gɛnen mɔ, isandɛ mɔ mɛ laa yaasɛ
giyan-giyan.' "
28 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ kyingi
lii ibuni dɔ mɔ, nan gyangbara fɛye kpe
Galeli."
29 Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Ba-a asɛnsɛ mɔ pɛwu mɛ laa selɛ taa fo
yɛgɛ mɔ, me berɛ, maŋ selɛ taa fo yɛgɛ
kpa-a."
30 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Sɔɔ gibui yela,
ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de ikyaasɛ i' baa folɛ
ginyɔ mɔ, fo gbaa ne nan sorogɛ gikpadɔ
gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me."
31 Ne Piita gi kii tɔgɛ mɔ ginsi pɛɛrɛ so
yɛɛ, "Ba-a mɛ laa mɔɔ me-rɛ fo mɔ, maŋ
sorogɛ yɛɛ meŋ nyi fo." Ne akasɛbo sɛnsɛ
mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen kee.

Yesu Gi Kpaa Dalaa Gɛsɛmeni

32 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpe
gɛtɛɛko, mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gɛsɛmeni.
Mɛ fo nno mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, "Fɛ' kyena gɛrɛ gyoo me de n' kpaa
dalaa."
33 Ɔ yɛgɛ Piita, Gyeemesi, de Gyɔn berɛ
mɛ' buu mɔ.
Mɛ kya kpe mɔ, mɔ-gisen dɔ i yii gɛsɛ i
kya dɛɛ mɔ, ne mɔ-nyoro gi kya tɔgɛ mɔ.
34 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "N kya wu'
mi-i fuɛ. I kya laarɛ de i' mɔɔ me gbaa. Fɛ'
kyena gɛrɛ de fɛ' dii ilaa kamaasɛ ibono i
laa ba mɔ."
35 Ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ kpe ansi dɔ
ŋmaraa, ne o kyu mɔ-nyoro too gɛsinkpan,
ɔ kya dalaa ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ
nengyene i laa sa mɔ, ɔ' yɛgɛ gɛnen ilaa
ibono i kya ba mɔ so faa, i' baa kyon nkan
sa mɔ.
36 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Me-sɛ, sɛi mɛŋ don fo
giwɔra. Nengyene fo laa kyule mɔ, nkana
yɛgɛ awɔrɔfɔɔ abono a kya ba me so faa a'
kyon gibaafon. Nɛ dabɔlɛ kolɛ gɛnen faa,
yɛgɛ fo-lɛɛ fo-gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra. I mɛŋ
gyɛ me-lɛɛ gɛlaarɛ."
37 Ɔ dalaa gɛnen mɔ, o kii kpe mɔ-
akasɛbo asa' mɔ asɛ. Ɔ baa kpe mɔ, mɛ
dɛ ginsi gidɛ. O kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ
Simon Piita yɛɛ, "Simon, fɛ dɛ daa? Fɛ
mɛŋ taalɛ kyena ba-a ŋmaraa de fɛ' dii ilaa
ibono i laa ba mɔ?"
38 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' dii ilaa
ibono i laa ba mɔ de fɛ' dalaa yɛɛ imɔ
iko i mɛŋ' nyɛ fɛye penɛ de fɛ' wɔra ilaa
nyɛnyɛn. Nɛ wu yɛɛ fɛye-asen dɔ berɛ mɔ
nkana fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra me-gɛlaarɛ;
fɛye anyamesɛ-lɛɛ ɔlon ne mɛŋ kya taalɛ."
39 O kii kyon taa mɔmɔ yɛgɛ kpaa dalaa
gɛnen gɛdalaa kolon gɛbono kee sa Wu-
rubuaarɛ.

40 Ɔ baa kii kpe mɔ-akasɛbo mɔ asɛ mɔ,
mɛ kii dɛ. I lii fɛɛ ginsi gidɛ gi dɛ mɔmɔ. O
kyingi ɔmɔ mɔ, mɛ mɛŋ bii ilaa ibono mɛ
laa tɔgɛ mɔ.
41-42 Gisasɛ mɔ, o kpe kii baa tu mɔ-
akasɛbo mɔ, o kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ san fɛ dɛ, fɛ kya kyoola?
Fɛ' koso gɛnen; owi mɔ gi fo. Kon ne
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ laa nyɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ. Fɛ' kerɛ.
Ɔbono ɔ laa kyu me wɔra mɔmɔ-abaa dɔ
mɔ ne n kya ba faa. Fɛ' koso de a' kpaa
gyangara mɔ."

Yesu Akyobo Abaa A Gyan' Mɔ So

43 Yesu san ɔ kya tɔngɛ mɔ, ayaa abono
so mɔ, Gyudasɛ, Yesu akasɛbo gudu anyɔ
mɔ dɔ ɔko, gi ba nfono. Sakpii buu mɔ,
mɛ dɛ nki de nkpotii. Mɛ lii Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara
aŋmarasɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ
asɛ.
44 Gyudasɛ ɔbono ɔ laa kyu Yesu wɔra
abelɛnsɛ mɔ abaa dɔ gɛnen mɔ gi wolaa
tɔgɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, "Ɔbono fɛ wu nɛ
faala mɔ da mɔ gya-gya mɔ, mɔ ne. Fɛ'
keda mɔ de fɛ' kparɛ mɔ kpe abelɛnsɛ mɔ
asɛ."
45 Imɔso mɛ kpaa fo nno mɔ, gɛsintin mɔ,
Gyudasɛ gi naa kpe Yesu asɛ, ne ɔ terɛ mɔ
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ!" ne ɔ faala mɔ da mɔ gya-
gya.
46 Nfono mɔ sakpii mɔ gi keda Yesu.
47 Ne Yesu asa abono mɛ bo nfono mɔ
dɔ ɔko gi loorɛ mɔ-gɛki lɛɛ, ne ɔ ŋɛɛlɛ
dega ɔko giso fuɛ. Dega mɔ wura ne n gyɛ
Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu.
48 Nfono ne Yesu gi taasɛ sakpii mɔ yɛɛ,
"N gyɛ oyu nyɛnyɛn daa, ne fɛ kyu nki de
nkpotii ba de fɛ' baa keda me faa?
49 Iŋ gyɛ me-rɛ fɛye ne n bo no gɛkɛ
kamaasɛ n kya nyiile asa ilaa Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so? I wonɛ so
ne fɛ mɛŋ keda me nno? To. Ɔfaanan ne
fɛ laa kyu wɔra me de i' yɛgɛ ilaa ibono mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ mɔ i' nyɛ ba gɛsintin."
50 Nfono mɔ mɔ-akasɛbo mɔ pɛwu mɛ
selɛ taa mɔ yɛgɛ.
51 Sakpii mɔ dɛ Yesu ɔ kya kpe mɔ,
gɛdegabi gɛko berɛ gɛ buu mɔ. Gikuru
boɔgyalonsɛ wolɛ ne gɛ bun. Sakpii mɔ gi
laarɛ ɔ' keda mɔ.
52 Ne o luu mɔ-nyoro lii gikuru mɔ dɔ sa
mɔmɔ selɛ kyon gibolonbukpan.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbɛlɛ Agyibo Asɛ

53 Mɛ kparɛ Yesu kpe Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gɛwi, ne Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ
sɛnsɛ abono mɛ kya gyi nbɛlɛ mɔ pɛwu mɛ
baa gyan'.
54 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe gɛnen mɔ, Piita
gi buu mɔmɔ giyaa-giyaa kpaa loo asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ gikpaara mɔ so. Ɔ loo
nno mɔ, o sii kyena saarɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ ngbɛ awura dɔ, mɛ tɛ mɛ kya
wolɛ ɔgya.
55 Mɛ kya gyi Yesu nbɛlɛ mɔ, Gyuda
awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de nbɛlɛ
agyibo mɔ pɛwu mɛ kya laarɛ ilaa ibono
mɛ laa nyɛ yelɛ imɔ so kyu bun Yesu gipuɛɛ
de mɛ' nyɛ mɔɔ mɔ mɔ. Mɛ mɛŋ kya nyɛ.
56 Abono mɛ ten Yesu gɛnɔ mɔ mɛ
nyaakyɔ. Mɔmɔ pɛwu nnɔ mɔ gɛŋ wɔra
gikolon.
57 Ako mɛ koso kɛɛ abon gyan mɔ so yɛɛ,
58 "A nu Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, 'Nan boori
Wurubuaarɛ ɔson obu baarɛ bun de n' kyu
nkɛ nsa yii ɔpobɔrɔ. Anyamesɛ abaa ne
mɛ kyu pɔrɔ ɔdɛ; ɔbono nan yii mɔ berɛ,
iŋ gyɛ anyamesɛ abaa ne nan kyu yii mɔ.'
"
59 Imɔ idɛ gɛnen gbaa mɔ, mɔmɔ abono
mɛ tɔgɛ mɔ nnɔ gi mɛŋ wɔra gikolon.
60 Nfono ne asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi
koso yelɛ sansana, ne ɔ taasɛ Yesu yɛɛ,
"Ibono pɛwu mɛ dɛ ma-a gyan fo so faa,
foŋ bo gɛnɔ lɛɛ?"
61 O sii kurun, ɔŋ tɔgɛ sɛi. Nfono ne
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi kii taasɛ Yesu
yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de o' gyi gɛwura
mɔ-adɛ so mɔ? Fo-sɛ ne n gyɛ mɔ ɔbono
ayenbi pɛwu a kaaborɛ mɔ mɔ?"
62 Yesu yɛɛ, "Ɛn, me ne. Ne fɛ laa wu
me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n tɛ
Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ gyisɛ gibaa so,
n kya gyi gɛwura mɔ asɛ. Nan kyena Wu-
rubuaarɛ awolɛ so kpelegɛ ba gɛsinkpan
so."
63 Asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi nu imɔ idɛ
mɔ, ɔ biidɛ mɔ-gɛgbɛ kyadɛ de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ ilaa i ba. Ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Abelɛnsɛ,
ibono ɔ tɔgɛ faa, iŋ don abaa? Ilaa imɔ
ne a baa a kya laarɛ de a' baa nu lii mɔ
so?
64 Fɛ nu gɛnɔɔbono o kyu mɔ-nyoro
kɛserɛ de Wurubuaarɛ mɔ, fɛ dɛ nnɛ?"
Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ pɛwu
mɛ bun Yesu gipuɛɛ, ne mɛ kyule yɛɛ ɔ
kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.
65 Nfono mɔ, mɔmɔ ako mɛ too akyɔlɛ
bun mɔ. Ne mɛ kyu ilaa iko ŋminde mɔ-
ansi, mɛ kya ŋɛ ma-a ŋɛ mɔ akɔn, ne mɛ
kya tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' bii ɔbono ɔ ŋɛ mɔ mɔ.
Mɛ kyu mɔ sa asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ ngbɛ
awura mɔ, ne mɛ da-da mɔ itan.

Piita Gi Sorogɛ Gikpadɔ Gisa' Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

66 Piita san ɔ tɛ gikpaara mɔ so gɛsɛ nno
mɔ, asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ obolonbu ɔko
gi ba nfono.

67 O wu Piita tɛ ɔ kya wolɛ ɔgya. Ɔ kpɛɛlɛ
kerɛ mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Fo kee fo-rɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen mɔ ne n naa.”
68 Ne Piita gi sorogɛ yɛɛ, “Meŋ nyi ilaa
ibono fo darɛ faa. Meŋ kya nu imɔ gɛsɛ
gbaa.” Piita gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ naa kpe
gɛbunono asɛ. [Ayaa abono so mɔ, ikyaasɛ
i folɛ.]
69 Obolonbu ɔko gi wu Piita ne ɔ tɔgɛ sa
abono mɛ bo nfono mɔ yɛɛ, “Ɔnyen baarɛ
bo Yesu adɛ mɔ dɔ.”
70 Piita gi kii sorogɛ imɔ lɛɛ ɔkpa. I kii
wɔra ŋmaraa too mɔ, abono mɛ yelɛ nfono
mɔ mɛ tɔgɛ sa Piita yɛɛ, “I gyɛ gɛsintin daa.
Fo bo Yesu adɛ mɔ dɔ, i lii fɛɛ fo kee fo gyɛ
Galelinyen.”
71 Ne Piita gi ka sa mɔmɔ yɛɛ, “Nɛ kerɛ
fɛɛ Wurubuaarɛ, meŋ nyi ɔnyen ɔbono fɛ
darɛ faa. Nengyene abon ne n kya kɛɛ mɔ,
me-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ.”
72 Ayaa abono so mɔ, ikyaasɛ i folɛ
[ginyɔsɛ]. Ne Piita gi nyingi gɛnɔɔbono
Yesu gi wolaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ndɛ gɛnyɛ
gɛdɛ pɛi de ikyaasɛ i baa folɛ ginyɔsɛ mɔ,
fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi
me.” Piita gi nyingi gɛnen mɔ, ɔ loo osuten.

15

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato Ansi Dɔ

1 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, nbɛlɛ
agyibo mɔ pɛwu mɛ kii gyan. Gɛnen
nbɛlɛ agyibo abono ne n gyɛ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-isowolɛ
so abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo.
Mɛ gyan gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ kyule abara
gɛnɔɔbono mɛ laa wɔra Yesu mɔ. Imɔso
mɛ ŋminde mɔ, ne mɛ kparɛ mɔ lii kyu
kpaa wɔra ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ tɛ sa Rom
wura mɔ abaa dɔ yɛɛ o' gyi mɔ-nbɛlɛ. Mɛ
kya terɛ gɛnen ɔbelɛnsɛ ɔbono yɛɛ Pilato.
2 Ɔbelɛnsɛ Pilato kya gyi Yesu nbɛlɛ mɔ,
ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ wura sa Gyuda
awura mɔ?” Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo-
gɛnɔ dɔ ne i lii.”
3 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ mɛ kyu ilaa kpɛi-kpɛi gikyɔ gyan Yesu
so.
4 Imɔso Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ Yesu yɛɛ,
“Foŋ kya nu gɛnɔɔbono mɛ dɛ ilaa kpɛi-
kpɛi gikyɔ ma-a gyan fo so mɔ? Fo maŋ
lɛɛ gɛnɔ?”
5 Yesu mɛŋ baa bugi mɔ-gɛnɔ tɔgɛ sɛi,
imɔso i dɛ Ɔbelɛnsɛ Pilato gɛnɔ gikyɔ.

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔmɔɔsɛ

6 Gɛsi kamaasɛ i wolaa i gyɛ ilaa ibono
Ɔbelɛnsɛ Pilato kya wɔra sa Gyuda awura
mɔ yɛɛ nengyene mɛ laa gyi mɔmɔ-gɛkɛ
belɛ gɛdɛ mɔ, ɔ kya tigi mɔmɔ-asa abono ɔ
keda tii de obu mɔ dɔ nyamesɛ kolon de ɔ'
naa. Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kya lɛɛ yii yɛɛ
ɔdɛ ne mɛ kya laarɛ, ne Pilato kya tigi mɔ
sa mɔmɔ.
7 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, ɔnyen ɔko
tii de obu mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Barabasɛ.
Owi ɔko dɔ mɔ, mɔ-rɛ asa ako mɛ koso kɔ
de abɛyin awura. Ikɔ mɔ dɔ mɔ mɛ mɔɔ
asa, imɔso mɛ keda ɔmɔ tii de obu. Gɛnen
Barabasɛ baarɛ bo mɔmɔ dɔ.
8 Gɛkɛ belɛ mɔ so mɔ, sakpii gi kpe
Ɔbelɛnsɛ Pilato asɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ o' tigi
abono o tii de obu mɔ dɔ ɔko sa mɔmɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ kya kyena wɔra mɔ.
9 Ne Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“N' tigi Yesu, fɛye Gyuda awura wura mɔ
sa fɛye de ɔ' naa abɛɛ?”
10 I kya nyiile yɛɛ Pilato gi wu yɛɛ
Yesu ilaa i bo Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ gɛlaaloo daa so ne mɛ kyu mɔ
bara mɔ.
11 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ mɛ ti wolaa wu sakpii mɔ yela yɛɛ,
“Nengyene Pilato gi taasɛ fɛye yɛɛ anɛ ne
ɔ' taa yɛgɛ sa fɛye mɔ, fɛ' tɔgɛ yɛɛ ɔ' tigi
daa Barabasɛ; iŋ gyɛ Yesu.” Imɔso mɛ tɔgɛ
sa Pilato yɛɛ Barabasɛ ne mɛ kya laarɛ.
12 Ne Pilato gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Mɔ,
nnɛ ne n' wɔra Yesu ɔbono fɛ kya terɛ yɛɛ
fɛye Gyuda awura wura mɔ?”
13 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kpen tɔgɛ
mɔ yɛɛ, “Da mɔ aŋanbi mada de oyii de o'
wu'!”
14 Ne Pilato gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “De i'
wonɛ? Menɛ ilaa nyɛnyɛn ne ɔ wɔra?”
Nfono mɔ mɛ lɔrɔ kpen ken-ken daa yɛɛ,
“Da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ!”
15 Pilato kya laarɛ ɔ' buɛɛlɛ sakpii mɔ de
i' yuuli so mɔ, o tigi Barabasɛ, ne ɔ yɛgɛ
asogya mɛ' taa Yesu awulibi, ne yɛɛ mɛ'
kyu mɔ kpaa da aŋanbi oyii so mɔɔ.

Asogya Mɛ Kyɛfoo Yesu

16 Nfono mɔ, asogya mɔ mɛ kyu Yesu kyu
loo Pilato gɛwi nfono i gyɛ mɔmɔ-gɛsun
ɔwɔraten mɔ. Ne mɛ terɛ mɔmɔ Rom
asogya gikpen mɔ pɛwu baa gyan nno.
17 Nfono mɔ, mɛ kyu giwurakuru kyu
gyaabii bun mɔ, ne mɛ luo iwe wɔra fɛɛ
wura gɛpɛ ne mɛ kyu bun mɔ.
18 Mɛ san mɛ kya gyaabii faala mɔ yɛɛ,
“Gyuda awura wura! Fo-rɛ gimu dɛnsɛ!”
19 Mɛ dɛ gɛyabii mɛ kya taa mɔ-gimu so
ma-a kpe ma-a ba, ne mɛ kya too akyɔlɛ
ma-a bun mɔ. Mɛ san mɛ kya faala mɔ
mɛ kya ŋmii mɛ kya koso fɛɛ wura-lɛɛ mɔ
ɔnan.
20 Mɛ gyaabii mɔ gɛnen ta mɔ, mɛ
maragɛ giwurakuru mɔ, ne mɛ kiiri mɔ
gbaa-gbaa lɛɛ ngbɛ kyu suu mɔ, ne mɛ san
kparɛ mɔ lii de mɛ' kpaa da mɔ aŋanbi oyii
so mɔɔ.

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Mada De Oyii

21 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe mɔ, mɛ
gyangara ɔnyen ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Simon. Ɔ gyɛ daa Siirinnyen. Mɔ-biana ne
n gyɛ Alɛsanda de Rufusɛ. Mɛ wu mɔ mɔ,
ɔ naa ɔ kya ba ɔ' baa loo ɔsowolɛ mɔ so,
ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola Yesu lɛwu oyii
mɔ.
22 Mɛ kyu Yesu kpaa fo gɛtɛɛko, mɛ kya
terɛ nno yɛɛ Gologota. (Gologota gɛsɛ ne n
gyɛ Gimu Giwuye Gikpalan.)
23 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kyu gɛlin gɛko mɛ
kya terɛ gɛmɔ yɛɛ miira kyu saarɛ nta dɔ
sa Yesu yɛɛ o' nun, ne o kine.
24 Nfono mɔ, mɛ luu Yesu ngbɛ nbono o
suu mɔ ne mɛ da mɔ aŋanbi mada de oyii
mɔ. Ne mɛ yɛ mɔ-nyoro so atɔ kyu. Mɛ kya
yɛ atɔ mɔ mɔ, mɛ too ilaa iko kerɛ. Ibono
i yii de fo mɔ, fo kyu.
25 Nyɛnyɛngɛ iwi sango ne mɛ da Yesu
aŋanbi mada de oyii mɔ.
26 Mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono so mɛ kyu bun
mɔ gipuɛɛ mɔ mada mɔ-amu so yɛɛ,
GYUDA AWURA WURA MƆ NE.
27 Mɛ da iyu inyɔ iko kee aŋanbi mada de
iyii Yesu asɛ nfono, ɔko bo mɔ-gyisɛ gibaa
so, ne ɔko bo mɔ-benɛ so. [
28 Gɛnen ilaa idɛ i yɛgɛ ilaa ibono mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ kyu
lii Yesu so mɔ i' ba gɛsintin. Mɛ ŋmarasɛ
yɛɛ,
"Mɛ laa kalɛ mɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo dɔ."]
29 Asa abono mɛ yelɛ mɛ kerɛ mɔ, mɛ
kya tugi mɔ inosun, mɛ kya yoole mɔ yɛɛ,
"Fo ne yɛɛ fo laa boori Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ de fo' kyu nkɛ nsa kii yii mɔ mɔ?
30 Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro! Kpelegɛ lii oyii
mɔ so de a' kerɛ!"
31 Gɛnen kee ne Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔmɔ-rɛ nbara
aŋmarasɛbo mɔ mɛ yoole mɔ ne. Mɛ kya
tɔgɛ ma-a sa abara yɛɛ, "Mɔ ne n mɔlɛgɛ
asa, ne ɔŋ kya taalɛ ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro
faa.
32 Iŋ gyɛ mɔ ne Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ'
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ? Iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ
wura sa Isirale awura mɔ? O' kii kpelegɛ
oyii baarɛ so de a' kerɛ de a' sɔɔ mɔ gyi."
Ne abono mɛ da mɔmɔ-rɛ Yesu aŋanbi
mɔ kee mɛ kya saalɛ mɔ gɛnen.

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

33 I fo owi ken-ken gerɛ-gerɛ mɔ, i wɔra
gibiri sirim gɛnen gɛsinkpan mɔ pɛwu so
kaaborɛ owi gbaasɛ.
34 Gɛnen owi gbaasɛ ɔbono mɔ, Yesu gi
kpen ken-ken tɔgɛ mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ, "Ilayi,
Ilayi, lama sabakitani?" (Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ, "Me-Wurubuaarɛ, me-Wurubuaarɛ, i
wonɛ ne fo lɛɛ ansi taa me yɛgɛ gɛnen?")
35 Asa abono mɛ yelɛ nno mɔ ako mɛ nu
mɔ asɛ mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, "Fɛ' nu!
Ɔ kya terɛ Oloobu Ilaagya."
36 Nfono mɔ ɔko gi selɛ kyu taatɔ dufu-
dufu ɔko kyu kpaa nyise wɔra mɔmɔ-nta
bonyansɛ nko dɔ, ne o kyu de gɛyabii diirɛ
kpe Yesu gɛnɔ asɛ yɛɛ ɔ' kyogyoo. Ne kaasɛ
mɔ gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' taa mɔ yɛgɛ de a'
kerɛ yɛɛ Ilaagya laa lii Wurubuaarɛ dɔ baa
kpelegɛrɛ mɔ oyii mɔ so?"
37 Nfono mɔ Yesu gi kpen ken-ken, ne ɔ
lɛɛ ɔŋɛ.
38 Yesu gi wu' gɛnen mɔ, gikuru gibono
gi tii Wurubuaarɛ tudɔ-lɛɛ obu belɛ mɔ gi
kyan ginyɔ lii soso baa yii gɛsɛ kyim.
39 Asogya mɔ ɔbelɛnsɛ yelɛ nfono mɔ-rɛ
Yesu ansi a kerɛ abara. O wu gɛnɔɔbono
i ba ne Yesu gi kyu lɛɛ ɔŋɛ mɔ, ɔ tɔgɛ
yɛɛ, "Gɛsintin, ɔnyen baarɛ tansi ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi."
40 Akyii kee mɛ yelɛ gɛta-gɛta wu ilaa
idɛ pɛwu. Mɔmɔ ako ne n gyɛ Mariya
Magadalakyii, de Salome, de Mariya ɔbono
ɔ gyɛ Gyeemesi ɔpiiasɛ de Gyosesi mɔmɔ-
nyi mɔ.
41 Aberɛ abono Yesu naa de Galeli
gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ ne n buu mɔ mɛ
kya kerɛ mɔ so. Akyii sakyɔ abono mɛ
buu mɔ ba Gyɛrusalem mɔ kee mɛ bo mɔ-
owuten mɔ nfono.

Mɛ Pule Yesu

42 Gɛnen gɛkaabono mɛ mɔɔ Yesu mɔ
gɛ gyɛ abaala gɛkɛ sa Gyuda awura. Mɛ
kya baala ma-a gyoo mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ.
Imɔso i kya fo gɛdɔɔdɛ mɔ,
43 ɔnyen ɔko gi da otu kpe Ɔbelɛnsɛ
Pilato asɛ kpaa tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ
de ɔ' kpaa saga Yesu gibuni mɔ kpaa
pule. Mɛ kya terɛ ɔnyen ɔbono yɛɛ
Gyosɛfo. Ɔ lii Arimatiya ɔsowolɛ so. Ɔ gyɛ
nyamesɛ gbaa' Gyuda awura nbɛlɛ agyibo
mɔ dɔ, ne mɔ-gisen dɔ mɔ, mɔ-ansi a gyan
gɛkaabono asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ so.
44 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi nu yɛɛ Yesu gi wu'
belen gɛnen mɔ, i dɛ mɔ-gɛnɔ. Imɔso ɔ terɛ
asogya ɔbelɛnsɛ mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "I
gyɛ gɛsintin yɛɛ Yesu gi ti wu'?"
45 Ne asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi kyule yɛɛ,
"Ɛn, Yesu gi ti wu'." Nfono mɔ, Pilato gi
sa Gyosɛfo ɔkpa de ɔ' taalɛ kpaa saga Yesu
gibuni mɔ kpaa pule.
46 Gyosɛfo gi kpaa sɔɔ gikɛlɛlɛ ne ɔ baa
saga Yesu gibuni mɔ lii oyii mɔ so, ne o
kyu gikɛlɛlɛ mɔ kyu mili mɔ pɛwu. Ɔ mili
mɔ ta mɔ, o kyu obuni mɔ kpaa pule folɛbɔ
ɔbono mɛ wolaa logedi yela sa ibuni gipule
mɔ dɔ. Ne ɔ belen gibui kpaatakpɛrɛ baa
tii folɛbɔ mɔ gɛbunono.

47 Mariya Magadalakyii mɔ de Mariya,
Gyosesi mɔ-nyi mɔ, mɛ ɓo nno mɛ kperɛ
mɔmɔ-ansi kpaa wu Yesu opuleten.

16

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ mɔ gɛ kyon
mɔ, Mariya Magadalakyii mɔ de Mariya,
Gyeemesi mɔ-nyi, de Salome mɛ kpaa sɔɔ
ilaa iko i dɛ fɛɛ atikee. Mɛ laa kyu kpe
folɛɓɔ mɔ dɔ de mɛ' kyu kpaa ɓɔ Yesu
gibuni mɔ.
2 Gɛkɛ kyoolasɛ mɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, i gyɛ
Kosida. Imɔ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ, gɛnen
akyii adɛ mɛ puru ilaa ibono mɛ kpaa sɔɔ
mɔ, ne owi mɔ-rɛ mɔ-gibalii mɔ, mɛ ba
Yesu opuleten mɔ.
3 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,
"Anɛ ne a laa nyɛ de ɔ' belen gibui mɔ lii
folɛɓɔ mɔ gɛɓunono sa aye ne?"
4 Mɛ baa diirɛ ansi kerɛ mɔ, gibui
kpaatakpɛrɛ mɔ gi dɛ nkan, giŋ baa gi tii
folɛɓɔ mɔ gɛɓunono.
5 Mɛ loo folɛɓɔ mɔ dɔ mɔ, mɛ baa kerɛ
mɔ, mɛ wu dega ɔko tɛ de gyisɛ so, o suu
gɛgbɛ fufuli wurugakyaa. Akyii mɔ mɛ wu
dega mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-gisen.
6 Ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛŋ' yɛgɛ
fɛye-gisen gi' ŋmaa fɛye. Iŋ gyɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen ɔbono mɛ da mɔ aŋanbi oyii
so mɔɔ mɔ ne fɛ kya laarɛ faa? O kyingi
lii ibuni dɔ. Ɔŋ baa ɔ ɓo gɛrɛnaa. Fɛ' kerɛ.
Nfono nkana mɔ-gibuni mɔ gi dɛ mɔ ne.
7 Imɔso fɛ' kpaa tɔgɛ Piita mɔ-rɛ Yesu
akasɛɓo sɛnsɛ mɔ yɛɛ ɔ gyangbara mɔmɔ
kyon Galeli. Nno ne mɛ laa kii wu mɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ mɔmɔ yela mɔ."
8 Nfono mɔ akyii mɔ mɛ lii ɔbɔ mɔ dɔ
selɛ kyon. I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, ne mɔmɔ-
nyoro gi kya da mɔmɔ. I wɔra mɔmɔ gifuu
so mɔ, mɛŋ tɔgɛ sɛi sa ɔko-rɛ ɔko.

[
9 Kosida gɛkɛ mɔ Yesu gi kyingi lii ibuni
dɔ mɔ, imɔ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ, ɔ daa gilɛɛ
mɔ-nyoro nyiile daa Mariya Magadalakyii
mɔ. (Mɔ ne n gyɛ ɔkyii ɔbono fɛ nu
yɛɛ Yesu gi naa kyena gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi sono koso mɔ so mɔ.)
10 Yesu gi lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ gɛnen
mɔ, ɔkyii mɔ gi naa kpe abono nkana mɛ
buu Yesu mɔ asɛ. Ɔ baa kpe mɔ, mɛ kya
su, mɛ kya nyingi Yesu. O buu sa mɔmɔ
11 yɛɛ o wu Yesu tɛ nkpa. O buu sa mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasɛɓo Ako

12 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-nanboana
anyɔ ako mɛ lii ɔsowolɛ belɛ ɔko so mɛ
kya kpe gɛtɛɛko. Mɛ naa mɛ kya kpe
mɔ, Yesu gi baa lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ.
Gɛnɔɔbono ɔ kyɛɛgɛ mɔ, mɛ mɛŋ bii mɔ
belen.
13 Ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ kii kpe ɔsowolɛ belɛ mɔ so kpaa buu
sa mɔmɔ-nanboana asɛnsɛ mɔ. Mɔmɔ-
nanboana mɔ ɓerɛ mɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.
14 Yesu akasɛɓo gudu ɔko mɔ mɛ tɛ mɛ
kya gyi mɔ, Yesu gi kpaa lɛɛ mɔ-nyoro
nyiile mɔmɔ. Ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n
wɔra ne fɛ ɓo akyɔɔlɛ ne fɛŋ kya sɔɔ ilaa
gyi gɛnen? I kya nyiile yɛɛ asa mɛ wu me
nɛ kyingi lii ibuni dɔ ne mɛ baa buu sa fɛye
mɔ, fɛ mɛŋ sɔɔ mɔmɔ gyi."
15 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kpe
gɛsinkpan gɛten kamaasɛ so de fɛ' kpaa
tɔgɛ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa nyamesɛ
kamaasɛ.
16 Ɔbono ɔ sɔɔ ɔkalan mɔ gyi ne fɛ gyere
mɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ, Wurubuaarɛ
laa mɔlɛgɛ mɔ de ɔ' nyɛ kyena mɔ asɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔbono mɔ, ɔ mɛŋ sɔɔ
ɔkalan mɔ gyi mɔ, Wurubuaarɛ laa bun
mɔ gipuɛɛ.
17 Abono mɛ sɔɔ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ
gyi mɔ, mɛ laa wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono
nkana nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa
so mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa kyu me
Yesu ginyen gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi koso asa so; mɛ laa dalaa de ndɛ
nbono mɛŋ wolaa mɛ kya nu mɔ;
18 mɛ laa keda awɔɔ de abaa ne mɛ laa
nun gibɔrɔ kamaasɛ, i maŋ wɔra mɔmɔ
sɛi. Mɛ laa kyu mɔmɔ-abaa gyan alɔbo so,
de mɔmɔ-alɔbi mɔ a' ta."

Wurubuaarɛ Gi Puru Yesu Kyon Wurubuaarɛ Dɔ

19 Wura Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛɓo mɔ
gɛnen ta mɔ, i puru mɔ kyon Wurubuaarɛ
dɔ, ne o kpe ɔ tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ
so ɔ kya gyi gɛwura.
20 Yesu akasɛɓo mɔ, mɔ, mɛ naa kpe
gɛten kamaasɛ mɛ kya tɔgɛ mɔ-ɔkalan
konkonsɛ mɔ ma-a sa asa, ne Wura Yesu
gbaa-gbaa gi naa de mɔmɔ so wɔra ilaa
gbaa'gbaa de i' lɛɛ nyiile asa yɛɛ mɔ-ɔkalan
mɔ gyɛ gɛsintin.]

Luka
Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ
Kyu Lii Yesu So Mɔ

Ilaa Ibono So Luka Gi Ŋmarasɛ Yesu Ilaa Yela Mɔ

1 Ɔbelɛnsɛ Tiyofilo, fo wolaa fo nyi yɛɛ
asa sakyɔ mɛ kyu too mɔmɔ-nyoro so yɛɛ
mɛ laa tɔɔsɛ ilaa ibono Yesu gi wɔra aye
dɔ mɔ de mɛ' ŋmarasɛ imɔ yela.
2 Mɛ ŋmarasɛ imɔ yela de i' kyu kyena
gɛnɔ kolon fɛɛ gɛnɔɔbono asa ako mɛ wu
tɔgɛ mɔ. Gɛnen asa abono berɛ ne n wu
Yesu ilaa wɔrasɛ de mɔmɔ-ansi lii gɛsɛ de
gɛsɛ ne mɛ naa wɔra Yesu agyɛbi mɔ so
gɛsun.
3 Me kee, fɛɛ gɛnɔɔbono aŋmarasɛbo mɔ
mɛ ŋmarasɛ mɔ, n wolaa mi-i laarɛ Yesu
gɛkyena dɔ ilaa mɔ dɔ dɔɔdan lii imɔ gɛsɛ
de gɛsɛ. Ɔbelɛnsɛ Tiyofilo, nɛ laarɛ imɔ dɔ
wu mɔ, nɛ wɔra me-gɛwɔnsa yɛɛ me kee,
nan ŋmarasɛ imɔ so ilaa gigyan so gigyan
so sa fo
4 de fo' nyɛ bii gɛsintin kyu lii ilaa ibono
fo nu mɔ so.

Gyɔn Mɔ-Nyi De Mɔ-Sɛ Ilaa

5 Owi ɔbono Hɛrodɛ kya gyi gɛwura
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ, Gyuda awura
asunbi alɛɛbo mɔ dɔ ɔko bo no, mɛ kya
terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Sakariya. Asunbi
alɛɛbo akpen mɔ dɔ mɔ, Sakariya gyɛ
Oloobu Abigya-lɛɛ gikpen dɔ. Mɛ kya terɛ
mɔ-ka yɛɛ Elisabɛtɛ. Mɔ kee gyɛ Gyuda
awura asunbi alɛɛbo gɛsu dɔ.
6 Sakariya mɔ-rɛ mɔ-ka mɛ kya gyi
gɛsintin sa Wurubuaarɛ. Mɛ kya gyi mɔ-
nbara so, ne mɛ kya wɔra itiibilaa pɛwu
imɔ-ikpa so.
7 Imɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ nyɛ gɛkorogɛ.
Elisabɛtɛ gyɛ daa ɔlabanbo, ne mɔmɔ anyɔ
mɛ ti mɛ kya belɛ.
8 Owi ɔko dɔ mɔ, i tu Sakariya-lɛɛ gikpen
dɔ awura yɛɛ mɔmɔ ne mɛ' wɔra asunbi
ilaa sa Wurubuaarɛ. Imɔso gɛkɛ gɛdɛ mɛ
kya wɔra Wurubuaarɛ ɔson ilaa
9 fɛɛ gɛnɔɔbono Gyuda awura asunbi
alɛɛbo mɔ mɛ kya wɔra mɔ, mɛ too ilaa
iko kerɛ de mɛ' wu ɔbono ɔ laa loo
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ kpaa dɛɛ
onufuii de i' wɔra ofen mɔ. Mɛ too imɔ
kerɛ gɛnen mɔ, i baa yii daa de Sakariya.
10 Imɔso mɛ kya son mɔ, i fo onufuii
adɛɛberɛ mɔ, ɔ loo ɔson obu mɔ dɔ, yɛgɛ
sakpii mɔ pɛwu yelɛ nŋmaŋman mɛ kya
dalaa.

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔko Gi Ba Sakariya Asɛ

11 Ɔ bo obu mɔ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ ɔko gi ba mɔ asɛ baa yelɛ Wu-
rubuaarɛ onufuii ɔdɛɛten mɔ gyisɛ so.
12 Sakariya gi wu mɔ gɛnen mɔ, i ŋmaa
mɔ-gisen ne i wɔra mɔ gifuu.
13 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Sakariya, gɛŋ sa fo' yɛgɛ i' wɔra fo
gifuu. Wurubuaarɛ gi nu fo-gɛdalaa. Fo-
ka Elisabɛtɛ laa korogɛ gɛbii nyensɛɛ sa fo.
Yela mɔ-ginyen yɛɛ Gyɔn.
14 I laa wɔra fo-gisen dɔ ɔkon gikyɔ. Asa
sakyɔ kee mɛ laa gyi ɔkon yɛɛ i korogɛ
gɛnen gɛbii gɛbono.
15 Ɔ laa baa wɔra nyamesɛ gbaa' sa
Wurubuaarɛ. Nta ne n gyɛ nta gi maŋ yii
mɔ-gɛnɔ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa suu
de mɔ lii ko-o mɔ-nyi ɔtɔ dɔ.
16 Ɔ laa yɛgɛ fɛye-Isirale awura sakyɔ mɛ'
kii ba mɔmɔ-Wura Wurubuaarɛ asɛ baa
son mɔ.
17 Pɛi ne Wurubuaarɛ laa ba mɔ-adɛ
asɛ mɔ, Gyɔn baarɛ laa kyu oduduu de
ɔlon belɛ fɛɛ Oloobu Ilaagya-lɛɛ mɔ ɔnan
gyangbara mɔ. Ɔ laa lɔrɔ nbii de asɛ nsana.
Ɔ laa yɛgɛ abono mɛ bo gisomaanu sa
Wurubuaarɛ mɔ mɛ' bii ɔlaako fɛɛ abono
mɛ kya gyi gɛsintin sa mɔ mɔ. Ɔ laa
lɔrɔ Wurubuaarɛ adɛ sa Wurubuaarɛ de
mɛ' wɔra asa abono mɛ baala mɔmɔ-nyoro
yela mɔ."

Sakariya Mɛŋ Sɔɔ Gaberiyɛlɛ Gyi

18 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen
ta mɔ, Sakariya gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne
nan wɔra de n' bii yɛɛ gɛnen ilaa ibono fo
tɔgɛ faa i laa ba gɛsintin? N gyɛ daa ɔnyen
belɛnsɛ ne me-ka kee gi belɛ."
19 Nfono mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ Gaberiyɛlɛ.
Me-rɛ Wurubuaarɛ ne owi kamaasɛ dɔ.
Mɔ ne n keda me sun fo asɛ yɛɛ n' baa tɔgɛ
fo gɛnen ɔkalan konkonsɛ baarɛ.
20 Sɔɔ gibui yela. Fo maŋ baa tɔngɛ. Fo
laa bingiri omuumuu kaaborɛ gɛnen ilaa
idɛ i laa ba gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ ilaa
ibono nɛ tɔgɛ sa fo mɔ fo mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.
Owi mɔ gi fo mɔ, i laa ba gɛsintin."
21 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ asa abono
mɛ bo nŋmaŋman mɔ mɛ gyoo Sakariya
mɛ kya kpon. I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ yɛɛ ɔ kɛɛla
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ gikyɔ.
22 Owi ɔbono ɔ kpaa lii ba mɔ, ɔŋ
baa ɔ taalɛ ɔ' tɔngɛ. Nfono mɔ, mɛ bii
ibono o wu ilaa iko lii Wurubuaarɛ asɛ
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Mɔ-abaa
ne ɔ san ɔ dɛ ɔ kya kaala. O bingiri
omuumuu.
23 Sakariya-lɛɛ owi ɔbono ɔ kya kyu
wɔra asunbi ilaa sa Wurubuaarɛ mɔ gi
logɛ mɔ, o kii kyon mɔ-ɔsowolɛ so.
24 Imɔ gɛmara mɔ, mɔ-ka Elisabɛtɛ gi da
ɔtɔ. Ɔ da ɔtɔ mɔ, ɔ mɛŋ kyule lii gikpaara

so gɛnen-n ibosɛ inun. Ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa
mɔ-nyoro yɛɛ,
25 “Kerɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wɔra
sa me! Idɛ berɛ, o nyingi me so yɛɛ ɔ laa
dengɛ me-ansi ipeeli me-nanboana dɔ.”

Gaberiyɛlɛ Gi Ba Mariya Ɔbono Ɔ Laa Korogɛ Yesu Mɔ Asɛ

26 Elisabɛtɛ ɔtɔ ibosɛ isee dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi sun mɔ-ɔsɔɔ Gaberiyɛlɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ kpe Nasarɛtɛ ɔsowolɛ so
Galeli gɛsinkpan so yɛɛ o' kpe obolonbu
ɔko asɛ.
27 Obolonbu mɔ mɛŋ ti taa bii ɔnyen.
Ɔnyen ɔko ne n kya yɛ mɔ, mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ gyɛ Oloobu Deefidi gɛsu dɔ.
Obolonbu mɔ ginyen ne n gyɛ Mariya.
28 Imɔso Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi ba
Mariya baarɛ asɛ baa faala mɔ ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Omudɛnsɛbo! Wurubuaarɛ yelɛ
fo-gɛmara.”
29 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ ilaa tɔgɛsɛ
mɔ i wɔra Mariya gɛwɔnsa gikyɔ. Ɔ san
ɔ kya taasɛ mɔ-nyoro yɛɛ, “Menɛ afaala
ɔnan ne?”
30 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi
tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Mariya, gɛŋ yɛgɛ i' wɔra fo
gifuu. Wurubuaarɛ gibaa gi gyan fo so.
31 Nu yɛɛ fo laa nyɛ ɔtɔ de fo' korogɛ
ɔnyen. Yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu.
32 Ɔ laa wɔra nyamesɛ gbaa' ne mɛ
laa terɛ mɔ yɛɛ Gitɔbelɛ mɔ-bi. Wura
Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-naana Oloobu
Deefidi gɛwuragyi mɔ sa mɔ
33 de o' gyi gɛwura Oloobu Gyeekɔpo
gɛsu pɛwu so gɛkpaa-gɛkpaa. Mɔ-
gɛwuragyi gɛ maŋ ta ɔkara.”
34 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen
ta mɔ, Mariya gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Nnɛ so ne
i laa ba gɛnen? Meŋ ti bii ɔnyen kerɛ.”
35 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Wurubuaarɛ Oduduu laa ba fo so.
Gitɔbelɛ mɔ ɔlon laa baa bun fo so. Gɛnen
so mɔ mɛ laa terɛ gɛbii gɛbono fo laa
baa korogɛ faa yɛɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ, Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi.
36 Nu yɛɛ fo-subu Elisabɛtɛ kee gi nyɛ ɔtɔ
mɔ-gikyiibelɛnsɛ gidɛ dɔ. Mɔ ɔbono nkana
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ ɔlabanbo mɔ, mɔ-ɔtɔ
mɔ ibosɛ isee ne. Mɔ kee laa korogɛ ɔnyen.
37 I kya nyiile yɛɛ sɛi mɛŋ bo no i don
Wurubuaarɛ giwɔra.”
38 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen
ta mɔ, Mariya gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Yo, nɛ
nu. N tɛ sa daa Wurubuaarɛ. I' ba sa
me fɛɛ gɛnɔɔbono fo tɔgɛ faa.” Nfono mɔ
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lii kyon taa
Mariya yɛgɛ.

Mariya Gi Kpaa Laa Elisabɛtɛ

39 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, Mariya
gi koso kyon belen-belen kpe Gyudiya
gɛsinkpan so abii dɔ ɔsowolɛ ɔko so.
40 Ɔ fo nno mɔ, ɔ naa loo Ɔbelɛnsɛ
Sakariya gɛten dɔ kpaa faala mɔ-ka
Elisabɛtɛ.
41 Elisabɛtɛ gi kpɛ nu Mariya afaala
de mɔ-aso mɔ, gɛbii mɔ gɛ kisee gikolon
Elisabɛtɛ ɔtɔ dɔ. Ayaa abono so mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu gi baa suu de Elisabɛtɛ,
42 ne o bugi gɛnɔ tɔgɛ Wurubuaarɛ ilaa
ken-ken sa Mariya yɛɛ,
“Akyii dɔ pɛwu mɔ, fo ne Wurubuaarɛ gi
yuule,
ne gɛbii gɛbono fo laa korogɛ mɔ,
Wurubuaarɛ ayuule a bun gɛmɔ so.
43 Fo ɔbono fo laa wɔra me-ɔmɔlɛgɛbo de
me-wura mɔ-nyi mɔ
ne n naa de fo-ayaa baa laa me ɔdɛ
faa?
44 Kerɛ! Nɛ kpɛ nu fo-afaala mɔ, ayaa
abono so mɔ,
gɛbii gɛbono gɛ bo me-ɔtɔ dɔ mɔ gɛ
kyu ɔkon kisee.
45 Fo ɔkyii baarɛ, ibono fo sɔɔ gyi yɛɛ
ɔkalan ɔbono Wurubuaarɛ gi sa fo mɔ
laa ba gɛsintin faa,
Wurubuaarɛ ayuule a gyɛ fo-lɛɛ.”

Mariya Gi Bii Afaala Ɔlon Yen Wurubuaarɛ

46 Mariya gi tɔgɛ yɛɛ,
“N kya yen me Wura Wurubuaarɛ lii me-
gisen dɔ.
47 Wurubuaarɛ, me-ɔmɔlɛgɛbo mɔ so mɔ,
ɔkon bɔla me-gisen dɔ.
48 Me, Wurubuaarɛ obolonbu ɔbono meŋ
bo gikɔ dɔ mɔ,
me-ilaa i tiri Wurubuaarɛ ne ɔ kalɛ me
wɔra asa dɔ.
Lii ndɛ kyu kyon mɔ, nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono i korogɛ mɔ mɔ
laa san terɛ me yɛɛ Omudɛnsɛbo.
49 Gɛsintin, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ
Ɔlolonbo mɔ
gi wɔra ilaa gbaa' sa me. Mɔ ne n gyɛ
Gisen Fuuli Wura.
50 Asa abono mɛ selɛ Wurubuaarɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa kpɛ ɔ kya su mɔmɔ
gitolon
san sa abi san sa anaana.
51 Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-ɔlon belɛ nyiile.
Abono mɛ kya diirɛ mɔmɔ-nyoro mɔ, ɔ laa
bara mɔmɔ gɛsɛ.
52 Ɔ laa kyigi awura mɔmɔ-ngyapaa so
de ɔ' diirɛ abono mɛ mɛŋ bo gikɔ dɔ
mɔ loo asa dɔ.
53 Abono mɛŋ bo sɛi mɔ ɔ laa kyu ilaa
dɛnsɛ kyu kyɛɛ ɔmɔ
de i' tɔrɔ ɔmɔ-asen.
Aterenbi awura berɛ, ɔ laa lɛɛ ɔmɔ-ɔkpa
abaa gudu, ayaa gudu.
54 Ɔ laa lɛɛ mɔ-gitolon gibono ɔ bo mɔ
nyiile

de ɔ' kpaa aye Isirale awura abono a
gyɛ mɔ-asonbo mɔ.
55 Ɔ laa kpaa Isirale fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ka yela
sa aye-naanaana agyangbarasɛ mɔ.
Ɔ ka yɛɛ ɔ laa su Oloobu Aberaham mɔ-rɛ mɔ-naana naanaana
pɛwu so gɛkpaa-gɛkpaa."
56 Mariya gi ba Elisabɛtɛ asɛ gɛnen mɔ, ɔ kyena nno fɛɛ ibosɛ isa' pɛi ne ɔ lɔɔ kii gɛwi.

Elisabɛtɛ Gi Korogɛ Gyɔn

57 Elisabɛtɛ owi korogɛsɛ gi fo mɔ, ɔ korogɛ ɔnyen.
58 Ɔ korogɛ mɔ, mɔ-nanboana de mɔ-subuana mɛ nu yɛɛ Wurubuaarɛ gi tansi su mɔ gitolon, ne mɛ gyi ɔkon kpaa mɔ.
59 Mɔ-gɛkorogɛ mɔ nkɛ gukue gɛmara mɔ, mɛ ba de mɛ' baa ten kyokyoo mɔ giwɔrɛ de mɛ' yela mɔ-ginyen fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ-itiibilaa i kya nyiile mɔ. Nkana mɛ kya laarɛ de mɛ' kyu mɔ-sɛ Sakariya ginyen kyu yela mɔ,
60 ne kyokyoo mɔ mɔ-nyi gi kine yɛɛ, "Kuaa. A laa terɛ mɔ yɛɛ Gyɔn."
61 Talabo mɔ gi tɔgɛ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fɛye-gɛsu dɔ mɔ, mɛ mɛŋ ti yela ɔko-rɛ ɔko ginyen gidɛ."
62 Nfono mɔ mɛ kaala abaa dɔ kyu taasɛ kyokyoo mɔ mɔ-sɛ de mɛ' bii ginyen gibono ɔ kya laarɛ mɛ' terɛ gɛbii mɔ mɔ.
63 Mɛ kaala nyiile mɔ gɛnen mɔ, ɔ taasɛ taatɔ ŋmarasɛsɛ so, ne ɔ ŋmarasɛ gyan yɛɛ, "Mɛ' terɛ mɔ yɛɛ Gyɔn." Ɔ ŋmarasɛ gɛnen mɔ, i dɛ mɔmɔ pɛwu gɛnɔ.
64 Ayaa abono so mɔ, Sakariya gɛnɔ gɛ bugi ne o kii taalɛ ɔ kya tɔngɛ, ne o yii gɛsɛ ɔ kya yen Wurubuaarɛ.
65 Abono mɛ tɛ sindi mɔmɔ mɔ pɛwu mɛ nu imɔ mɔ, i wɔra mɔmɔ gifuu. Gɛnen ilaa idɛ pɛwu ne n san wɔra gɛsingyi gyisɛ sola kyon kpaa lii Gyudiya abii mɔ dɔ isowolɛ mɔ so.
66 Ɔkamaasɛ ɔbono o nu ilaa ibono i ba mɔ pɛwu mɔ gi sa imɔ so nwɔnsa gikyɔ ne ɔ san ɔ kya taasɛ mɔ-nyoro yɛɛ, "Menɛ ne gɛbii gɛdɛ gɛ laa baa wɔra gɛkaako?" I kya nyiile yɛɛ mɛ wu ibono Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ.

Sakariya Gi Bii Ɔlon Yen Wurubuaarɛ

67 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de gɛbii mɔ mɔ-sɛ, Sakariya ne o wu Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛ yɛɛ,
68 "Ayenbi a gyɛ sa Isirale awura wura, Wurubuaarɛ.
Ɔ ba aye abono a gyɛ mɔ-adɛ mɔ asɛ
de ɔ' lɛɛ aye lii ilaa nyɛnyɛn dɔ
de a' nyɛ kyena sa mɔ.
69 Ɔ laa bara aye ɔlolonbo de ɔmɔlɛgɛbo ɔko
lii Deefidi ɔbono ɔ wɔra Wurubuaarɛ sonbo mɔ gɛsu dɔ.
70 Ɔ wolaa tɔgɛ gɛnen ɔmɔlɛgɛbo baarɛ so ilaa yela
lii ko-o dedaa kyu naa de mɔ-ikalan atɔgɛbo abono
ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun mɔ so.
71 Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ aye lii aye-akyobo asɛ.
Ɔ laa sɔgɛ aye lii asa abono pɛwu
mɛ mɛŋ kya laarɛ aye-ilaa mɔ abaa dɔ.
72 Ɔ laa mɔlɛgɛ aye gɛnen de o' su aye gitolon
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ ka yela sa aye-naanaana mɔ.
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ
ɔ laa yɛgɛ aye-rɛ mɔ a' wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
Ɔ maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono.
73 Ɔ laa gyi ntan nbono ɔ ka yela sa aye Gyuda awura ɔnaana gyangbarasɛ, Aberaham, mɔ so.
74 Ɔ ka ntan mɔ yɛɛ ɔ laa sɔgɛ aye lii aye-akyobo abaa dɔ
de ɔ' sa aye ɔkpa yɛɛ a' son mɔ ibono a maŋ selɛ sɛi.
75 A laa kyu gisen fufuli de gɛsintin son mɔ aye-nkɛ ɔkara.
76 Me-bi, fo-o fo mɔ,
mɛ laa terɛ fo yɛɛ Gitɔbelɛ mɔ ikalan ɔtɔgɛbo.
I kya nyiile yɛɛ fo laa gyangbara sa aye-Wura
ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye mɔ de fo' lɔrɔ ɔkpa gyoo mɔ.
77 Fo laa yɛgɛ mɔ-adɛ mɛ' nu mɔ-amɔlɛgɛ mɔ so
yɛɛ ɔ laa kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn kyu kyɛɛ mɔmɔ.
78 Aye-Wurubuaarɛ mɔ gyɛ otolonbo lii mɔ-gisen dɔ.
Mɔ-gitolon mɔ so mɔ, ɔ laa yɛgɛ gɛdɛ dɛnsɛ gɛ' kɛ sa aye
79 de aye abono a tɛ gibiri dɔ ne a selɛ lɛwu mɔ,
i' nyɛ wu aye de a' naa de gisen yuuli ɔkpa mɔ."
80 Gɛbii mɔ gɛ sɛɛ, ne ɔ nyɛ oduduu dɔ ɔlon. Ɔ san kyena daa gipen dɔ kpaa fo gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi baa lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile Isirale awura mɔ.

2

Mariya Gɛkorogɛ Ilaa

1 Owi ɔbono dɔ mɔ, Gyuda awura de asa oyuduu kpɛi-kpɛi mɛ tɛ sa daa Rom awura. Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ i ba yɛɛ mɔmɔ Rom wura belɛ, Siisa Ɔgustusɛ, gi yela nbara sa ɔkamaasɛ yɛɛ ɔ' ŋmarasɛ

mɔ-ginyen de mɛ' kalɛ abono pɛwu mɛ tɛ
gɛsinkpan gɛbono so mɔ.
2 Imɔ idɛ ne n gyɛ ibono i gyangbara
yɛɛ mɛ kalɛ asa de mɛ' bii gɛsinkpan
so asa gɛgyɔnɔ. I ba daa aberɛ abono
Ɔbelɛnsɛ Kuriniyusɛ tɛ sa Rom abɛyin
Siiriya gɛsinkpan so mɔ.
3 Mɛ kya kalɛ asa gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ
gi kpe mɔ-gɛwi de ɔ' kpaa ŋmarasɛ mɔ-
ginyen.
4 Imɔso Gyosɛfo kee gi koso lii Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so
mɔ, ne o kpe Gyudiya gɛsinkpan so de
ɔ' kpaa ŋmarasɛ mɔ-ginyen Bɛtelɛhɛm
ɔsowolɛ so nfono mɛ korogɛ mɔ-naana
Oloobu Deefidi mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ gyɛ
daa Oloobu Deefidi gɛsu dɔ de mɔ-gɛten dɔ
isa.
5 Imɔso o kpe nno de mɛ' kpaa ŋmarasɛ
mɔ-rɛ mɔ-ka Mariya ɔbono ɔ kya yɛ mɔ ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ ɔ da ɔtɔ mɔ anyen.
6 Mɛ bo Bɛtelɛhɛm nno mɔ, owi gi fo
ibono Mariya laa korogɛ,
7 ne ɔ korogɛ mɔ-bi gyangbarasɛ, gɛbii
nyensɛɛ. O kyu ataaban mili mɔ ne o
kyu mɔ diila nbuɛ ogyiten gidɛkaa dɔ. I
kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa kpaa sogɛ
asafo ɔlooten. Nno mɔ i ti bɔla.

Isandɛ Akparɛbo Ako Mɛ Nu Yɛɛ I Korogɛ Yesu

8 Gɛnen gɛsinkpan gɛbono so kee mɔ,
isandɛ akparɛbo ako mɛ bo ndɔɔ dɔ mɛ
kya dii ɔmɔ-nbuɛ gɛnyɛ.
9 Mɛ bo nno gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ ɔko gi lii ɔmɔ so. Ɔsɔɔ mɔ gi lii ɔmɔ
so gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ nyisigyi gi baa
ŋɛlegi kyaabɔɔ ɔmɔ. Mɛ wu gɛnen mɔ,
i wɔra isandɛ akparɛbo mɔ gifuu gikyɔ
kyɔde.
10 I wɔra ɔmɔ gifuu gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, "Fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu. N dɛ ɔkalan
konkonsɛ mi-i bara fɛye! Ɔkon belɛ ɔko
kya ba. Ɔ kya ba daa sa anyamesɛ pɛwu.
11 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ndɛ gɛkɛ gɛdɛ Oloobu
Deefidi ɔsowolɛ mɔ so mɔ, mɛ korogɛ
ɔmɔlɛgɛbo. Mɔ ne n gyɛ Wura. Mɔ ne
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun
de ɔ' baa mɔlɛgɛ fɛye mɔ.
12 Ilaa ibono i laa lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile fɛye
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ laa wu kyokyoo mɛ kyu
ataaban kyu mili mɔ, ɔ dɛ nbuɛ ogyiten
gidɛkaa dɔ."
13 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
alolonbo gikpen belɛ ne n lii Wurubuaarɛ
dɔ ba. Mɛ ba mɛ yelɛ ɔsɔɔ gyangbarasɛ mɔ
asɛ mɛ kya yen Wurubuaarɛ mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ,
14 "Nyisigyi ɔ' wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ,
de gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ, gisen yuuli gi'
wɔra abono
mɛ kya gyi Wurubuaarɛ ginsi mɔ-lɛɛ."
15 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ naa taa
ɔmɔ yɛgɛ kii kpe Wurubuaarɛ dɔ. Mɛ
kyon mɔ, isandɛ akparɛbo mɔ mɛ kya tɔgɛ
mɛ kya sa abara yɛɛ, "A' kpe Bɛtelɛhɛm
de a' kpaa kerɛ ilaa ibono i ba nno ne
Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile aye faa."
16 Ne gɛsintin mɛ yii ɔkpa kyon belen-
belen. Mɛ kpe mɔ, mɛ kpaa wu Mariya
mɔ-rɛ Gyosɛfo. Ne mɛ wu kyokyoo mɔ dɛ
nbuɛ ogyiten gidɛkaa mɔ dɔ.
17 Mɛ wu mɔ gɛnen mɔ, mɛ buu ɔkalan
ɔbono mɛ nu lii mɔ so mɔ sa mɔ-sɛ de mɔ-
nyi.
18 Ne i dɛ abono pɛwu mɛ nu imɔ mɔ
gɛnɔ gikyɔ.
19 Mariya berɛ, gi kyu ilaa mɔ wɔra mɔ-
gisen dɔ, ɔ kpɛ ɔ kya sa imɔ so gɛwɔnsa.
20 Isandɛ akparɛbo mɔ, mɔ, mɛ kii kpe
mɔmɔ-isandɛ mɔ asɛ mɛ kpɛ mɛ dɛ nyisi-
gyi mɛ kya sa Wurubuaarɛ, mɛ kya yen mɔ
kyu lii ilaa ibono pɛwu mɛ nu ne mɛ kpaa
wu de mɔmɔ-ansi mɔ so. I kya nyiile yɛɛ
mɛ kpaa wu ilaa kamaasɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi wolaa tɔgɛ ɔmɔ
mɔ.

Mɛ Yela Yesu Ginyen

21 Mariya gi korogɛ mɔ imɔ gɛkɛ kuesɛ
mɔ, mɛ ten kyokyoo mɔ-giwɔrɛ. Mɛ wɔra
kyokyoo mɔ itiibilaa idɛ gɛnen mɔ, mɛ
yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu. Ginyen gidɛ ne
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi wolaa sa mɔ
pɛi ne mɔ-nyi gi lɔɔ da mɔ-ɔtɔ.
22 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, owi mɔ gi fo
ibono mɛ laa wɔra tiibi ilaa sa Mariya de
i' nyiile yɛɛ ɔ kɔ lii fɛɛ gɛnɔɔbono Oloobu
Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile sa atalabo
mɔ. Imɔso mɛ kyu kyokyoo mɔ kpe mɔmɔ-
ɔsowolɛ gɛmu Gyɛrusalem, kyon kpaa loo
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara so de
mɛ' kyu mɔ kpaa wɔra Wurubuaarɛ abaa
dɔ.
23 (I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ nbara
mɔ dɔ mɔ mɛ ŋmarasɛ yela sa Gyuda
awura mɔ yɛɛ, "Gɛbii nyensɛɛ kamaasɛ
gɛbono mɛ laa daa gikorogɛ mɔ mɛ' kyu
gɛmɔ yɛɛ gɛ gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ.")
24 Mɛ kpe Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gik-
paara mɔ so gɛnen mɔ, tiibi ilaa ibono mɛ
laa wɔra sa talabo mɔ de ɔ' wɔra fɛɛ ɔ kɔ lii
mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa kyu abonbuɛ anyɔ
abɛɛ gɛwi nbuii nko ɔnan nmɔ nnyɔ kpaa
lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ nbara mɔ
dɔ mɔ.

Ɔbelɛnsɛ Simon Gi Wu Yesu Ilaa Tɔgɛ

25 Gɛnen owi ɔbono mɔ, ɔnyen ɔko tɛ
Gyɛrusalem ɔsowolɛ ɔbono so, mɛ kya
terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Simon. Ɔ gyɛ isa

ɔbono ɔ selɛ Wurubuaarɛ ne ɔ kya gyi
gɛsintin sa mɔ. Ɔnyen mɔ tɛ ɔ gyoo
owi ɔbono Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ Isirale
awura de mɔmɔ-asen a' tɔrɔ mɔmɔ mɔ.
Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔ dɔ.
26 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi wolaa lɛɛ
nyiile Simon baarɛ yɛɛ pɛi ne ɔ laa wu'
mɔ, gɛnen mɔ, o' wu isa ɔbono Wura
Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ mɔ
Wurubuaarɛ adɛ mɔ de mɔ-ansi.
27 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi suu de Simon ne ɔ kparɛ mɔ kpe
Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so.
Owi ɔbono Yesu mɔ-sɛ de mɔ-nyi mɛ kyu
kyokyoo Yesu baa loo nno de mɛ' baa wɔra
Wurubuaarɛ nbara tiibi ilaa sa mɔ mɔ,
28 Simon gi wu mɔmɔ. O wu mɔmɔ
mɔ, ɔ sɔɔ kyokyoo mɔ keda, ne ɔ yen
Wurubuaarɛ yɛɛ,
29 "Me-Wurubuaarɛ, ɔbono ilaa kamaasɛ i
bo daa fo-abaa dɔ,
idɛ kon berɛ, fo laa taalɛ terɛ me
de n' ba fo asɛ de gisen yuuli
fɛɛ gɛnɔɔbono fo wolaa tɔgɛ yela mɔ.
30 I kya nyiile yɛɛ nɛ wu ɔbono fo sun
de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ de me-ansi.
31 Amɔlɛgɛ abono fo baala
fo laa lɛɛ nyiile asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɔ,
nɛ wu amɔ de me-ansi.
32 Kyokyoo baarɛ laa baa wɔra fatela
de ɔ' lɛɛ fo Wurubuaarɛ ilaa nyiile asa
kpɛi-kpɛi
abono mɛ mɛŋ nyi fo Wurubuaarɛ mɔ
de o' kyu nyisigyi kyu bara fo-adɛ
Isirale awura."
33 Ilaa ibono Simon gi tɔgɛ kyu lii
kyokyoo mɔ so gɛnen mɔ, i dɛ mɔ-sɛ de
mɔ-nyi gɛnɔ.
34 Simon gi faala Wurubuaarɛ gɛnen mɔ,
ɔ kolɛ Wurubuaarɛ ayuule bun mɔmɔ so
ne ɔ tɔgɛ sa kyokyoo mɔ mɔ-nyi Mariya
yɛɛ, "Fo wu fo-bi baarɛ? Ɔ paa ba yɛɛ ɔ
laa yɛgɛ i' diirɛ asa sakyɔ mɔmɔ-gɛkyena
dɔ de asa sakyɔ mɔ kee mɛ' lii tɔrɔ mɔmɔ-
gɛkyena dɔ Isirale gɛsinkpan gɛdɛ so. Ɔ
paa ba yɛɛ ɔ laa wɔra ɔbono ɔ laa lɛɛ
Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ nyiile asa de mɛ'
sɔɔ imɔ akyɔɔlɛ.
35 I laa yɛgɛ asa nwɔnsa nbono mɛ dɛ mɔ
gi' lii gɛwi. Fo, Mariya mɔ, fo-gisen dɔ i laa
sogya fo fɛɛ gɛki ne mɛ yii fo."

Ɔkyii belɛnsɛ Ana Gi Bii Kirisito

36 Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo kyiisɛ ɔko
kee bo nno. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ
Ana. Ɔ wɔra ɔkyii belɛnsɛ. Mɔ-sɛ ginyen
ne n gyɛ Fanuwɛlɛ, Akya gɛsu dɔ ne ɔ
lii. Mɔ-gibolonbu dɔ mɔ, ɔ dena nsi sono
ɔkara ne mɔ-kuli gi wu' taa mɔ yɛgɛ.
37 Mɔ-kuli gi wu' mɔ, ɔŋ baa dena.
Owi ɔbono mɛ kyu kyokyoo Yesu ba Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ gɛnen mɔ, ɔkyii
mɔ gi gyi nsi ikue-inan nsi nnan. Owi ka-
maasɛ dɔ mɔ ɔ kpɛ ɔ bo daa Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ ɔ kya son Wurubuaarɛ ɔ
kya ŋminde gɛnɔ, ɔ kya dalaa gɛnyɛ de
gɛpɛ.
38 Gɛnen ɔkyii belɛnsɛ baarɛ gi kpaa loo
Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so mɔ,
i kpɛ kpaa gyangara owi ɔbono Gyosɛfo
mɔ-rɛ Mariya de kyokyoo mɔ mɛ bo nno
mɔ. Mɛ kpaa gyan gɛnen mɔ, ɔkyii belɛnsɛ
mɔ gi kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ ne
o yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ilaa ibono kyokyoo
mɔ laa baa wɔra mɔ ɔ kya sa asa. Ɔ
tɔgɛ kyokyoo mɔ ilaa sa abono pɛwu mɛ
kya kerɛ ɔmɔlɛgɛbo mɔ ɔkpa mɔ. Mɔmɔ-
gɛwɔnsa gɛ gyan yɛɛ gɛnen kaasɛ ɔbono
laa yɛgɛ Gyɛrusalem, mɔmɔ-ɔsowolɛ gɛmu
mɔ, o' nyɛ mɔ-nyoro lii mɔ-akyobo abaa
dɔ.
39 Yesu mɔ-sɛ de mɔ-nyi mɛ wɔra ilaa
kamaasɛ logɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
nbara mɔ gi kya nyiile mɔ, mɛ kii kpe
Galeli gɛsinkpan so ne mɛ kii kpe Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ ɔbono so mɛ tɛ mɔ.

Gɛbii Yesu

40 Gɛbii mɔ gɛ sɛɛ ne gɛ wɔra ɔlon.
Ɔlaako ginyi gi bɔla mɔ dɔ, ne Wu-
rubuaarɛ gibaa gi gyan mɔ so.
41 Gɛsi kamaasɛ dɔ mɔ owi ɔbono mɛ kya
gyi mɔmɔ Gyuda awura Lɛwu Gi Seregɛ
Aye So gɛkɛ belɛ mɔ, Yesu mɔ-nyi de mɔ-sɛ
mɛ kya kyena kpe Gyɛrusalem.
42 Imɔso gɛsi gɛbono Yesu gi gyi nsi gudu
nnyɔ mɔ, mɛ kyon kpe Gyɛrusalem de
mɛ' kpaa gyi gɛkɛ belɛ mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
mɔmɔ Gyuda awura mɛ kya wɔra mɔ.
43 Mɛ gyi gɛkɛ belɛ mɔ ta mɛ kya kii mɔ,
Yesu berɛ, gi sii kyena Gyɛrusalem yɛgɛ
mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ mɛŋ bii.
44 Mɛ kyu imɔ yɛɛ ɔ bo mɔmɔ-
gikpen gibono mɛ naa mɔ dɔ. Mɛ
naa gɛkɛ mumuli toloowi pɛi ne mɛ lɔɔ
laarɛ mɔ-gɛten mɔmɔ-subuana de mɔmɔ-
kyɛmenɛana asɛ.
45 Mɛ mɛŋ wu mɔ. Gɛnen so mɛ kii kpe
Gyɛrusalem mɛ' kpaa laarɛ mɔ.
46 Mɛ kya laarɛ mɔ gɛnen mɔ, imɔ gɛkɛ
sasɛ mɔ, mɛ kpaa wu mɔ Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so. Ɔ tɛ Wu-
rubuaarɛ nbara aŋmarasɛbo mɔ dɔ ɔ kya
nu mɔmɔ asɛ, ne ɔ kya taasɛ mɔmɔ ilaa.
47 Gɛnɔɔbono gɛbii mɔ gɛ kya nu gɛsɛ ne
gɛ kya lɛɛ gɛnɔ mɔ i dɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ
kya nu mɔ asɛ mɔ gɛnɔ.
48 Mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ kpaa wu mɔ
gɛnen mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ. Ne mɔ-nyi
gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-bi, menɛtɔ ne n wɔra
ne fo wɔra aye gɛnen? Kerɛ gɛnɔɔbono
me-rɛ fo-sɛ a naa a kya yiyɛɛ a kya laarɛ
fo a kya kpon mɔ."

49 Mɔ-nyi gi taasɛ mɔ gɛnen mɔ, Yesu gi
kii taasɛ ɔmɔ daa yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne
fɛ naa fɛ kya laarɛ me? Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ i
kaaborɛ ɔfaanan n bo me-sɛ gɛten dɔ?”
50 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ nu
mɔ gɛsɛ.
51 Imɔ idɛ gɛmara mɔ Yesu gi buu mɔ-
nyi de mɔ-sɛ lii ne mɛ kii kyon Nasarɛtɛ
ɔsɔwolɛ so nfono mɛ tɛ mɔ. Mɔmɔ-
gɛkyena dɔ mɔ, ɔ kya bara mɔ-nyoro gɛsɛ
sa ɔmɔ. Mɔ-nyi gi kyu gɛnen ilaa idɛ pɛwu
kyu wɔra mɔ-nwɔnsa dɔ.
52 Yesu gi sɛɛ, ne mɔ-ɔlaako ginyi
gi nyaakyɔ, ne o gyi Wurubuaarɛ de
anyamesɛ pɛwu ginsi.

3

Gyɔn Gi Tɔgɛ Sa Asa Yɛɛ Mɛ' Lɔrɔ Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Yesu

1-2 Owi ɔbono Tabiriyusɛ gyɛ Rom wura
belɛ mɔ, imɔ nsi gudu nnun dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa Gyɔn, Sakariya
mɔ-bi. Gɛnen aberɛ abono mɔ, i bo
abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ Gyuda awura
so sa Rom wura belɛ mɔ. Ɔbono ɔ kya
kerɛ Gyudiya gɛsinkpan so mɔ ne n gyɛ
Pontiyusɛ Pilato. Wura Hɛrodɛ ne n
kya kerɛ Galeli so, ne mɔ-tedɛ Filipo gyɛ
wura ɔ kya kerɛ Ituriya de Tirakonitɛ so.
Wura Lisaniya mɔ ne n kya kerɛ Abelin
gɛsinkpan so. Abono mɛ gyɛ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu gɛnen owi ɔbono dɔ
mɔ ne n gyɛ Anasɛ de Kayifasɛ. Gɛnen
aberɛ abono dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi tɔngɛ
sa Gyɔn gipen dɔ.
3 Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa Gyɔn gɛnen
mɔ, Gyɔn gi naa gɛsinkpan gɛbono gɛ
kyaabɔɔ Gyɔɔdan ɔbon mɔ ɔ kya tɔgɛ ɔ
sa asa yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de
mɛ' kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ. Mɛ wɔra gɛnen mɔ, ɔ laa gyere
mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere de i' nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ ɔmɔ.
4 Gyɔn naa ɔ kya tɔgɛ ilaa idɛ ɔ kya
sa asa gɛnen mɔ, i kyena de ilaa ibono
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi wolaa
wu tɔgɛ mɔ. Mɛ wolaa ŋmarasɛ Isaya
agyɛbi abono yela ɔwolɛ dɔ yɛɛ,
“Asa mɛ laa nu ɔko gigyɛbi gipen dɔ
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
‘Fɛ' lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ gyoo Wu-
rubuaarɛ
de ɔ' naa de ɔkpa ntintin ba fɛye asɛ.
5 Nfonoana i wɔra fɛɛ i bo igee mɔ
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ isɛ i dii bɔla imɔ.
Ɔ laa yɛgɛ abii de nbiibi mɔ pɛwu
gi' boori de gi' dɛ gitaga.
Nfonoana i mɛɛ mɛɛ mɔ, ɔ laa yɛgɛ i laa
kyirigi
ne nfonoana i bo ibɔ logoto-logoto mɔ,
Wurubuaarɛ laa waalɛ imɔ isɛ de i' dii
kyaga.
6 Amɔlɛgɛ abono Wurubuaarɛ laa kyu
mɔlɛgɛ anyamesɛ
de i' lɔrɔ mɔmɔ-rɛ mɔ nsana mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ laa wu amɔ de ansi.’
”
7 Sakpii kya kpe Gyɔn asɛ de o' gyere
ɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ, ɔ tɔgɛ sa
ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ dɛ daa fɛɛ awɔɔ abono a bo
gibɔrɔ mɔ gikpen! Wurubuaarɛ ginyadon
gɛkɛ mɔ gɛ kya ba. Ɔ laa biidɛ asa nyɛnyɛn
pɛwu giso. Imɔso fɛye kee fɛ wu yɛɛ i
kaaborɛ fɛ' selɛ lii Wurubuaarɛ ginyadon
mɔ dɔ?
8 Gɛnen berɛ mɔ, fɛ' wɔra ilaa wɔrasɛ
ibono i laa lɛɛ nyiile yɛɛ fɛ nu fɛye-
nyoro gɛsɛ gɛsintin mɔ daa. Fɛŋ sa fɛ'
penɛ fɛye-nyoro yɛɛ ibono fɛ kpɛ nyɛ fɛ
gyɛ Aberaham ɔpaa dɔ asa faa so mɔ,
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ kyɛɛ fɛye. N' tɔgɛ
fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ laa taalɛ yɛgɛ abui
adɛ a' bingiri Aberaham ɔpaa dɔ asa.
9 Anyamesɛ mɛ dɛ fɛɛ iyii ibono Wu-
rubuaarɛ gi duu mɔ. Oyii kamaasɛ ɔbono
ɔŋ kya sɔrɔ abi mɔ, Wurubuaarɛ gi ti puru
mɔ-gɛkyɔɔ ɔ laa ŋɛ mɔ too kyu kpaa wɔra
ɔgya dɔ.”
10 Gyɔn gi tɔgɛ sa sakpii mɔ gɛnen mɔ,
mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Nnɛ ne a laa wɔra de i'
lɛɛ nyiile yɛɛ a kyɛɛgɛ?”
11 Ɔ lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛye abono
fɛ bo ngbɛ nnyɔ-nnyɔ mɔ, fɛ' kyu gɛko-
gɛko sa abono mɛ mɛŋ bo ba-a gɛkolon mɔ.
Ɔbono, mɔ, ɔ bo agyudɔ mɔ, mɔ kee ɔ' sa
mɔ-nanbo ɔbono ɔ mɛŋ bo mɔ.”
12 Lɛnpoo asɔɔbo ako kee mɛ saarɛ
sakpii mɔ dɔ. Mɛ kpe Gyɔn asɛ yɛɛ o' gyere
ɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere. Pɛi ne ɔ laa
gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ, mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, nnɛ ne a laa wɔra
de i' lɛɛ nyiile yɛɛ a kyɛɛgɛ?”
13 Lɛnpoo asɔɔbo mɔ mɛ taasɛ Gyɔn
gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ laa
sɔɔ asa lɛnpoo mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ mɔmɔ
aterenbi de i' don gɛnɔɔbono i kaaborɛ fɛ'
sɔɔ mɔ.”
14 Asogya kee mɛ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, “Ne
aye mɔ de-e? Nnɛ ne a laa wɔra de i' lɛɛ
nyiile yɛɛ a kyɛɛgɛ?” Mɛ taasɛ Gyɔn gɛnen
mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' mɛŋ kyu
fɛye-gisogya ɔlon ɔbono fɛ bo mɔ kyu sɔgɛ
aterenbi lii ako asɛ abɛɛ fɛ' ŋaala mɔmɔ
yɛɛ nengyene mɛ maŋ sa fɛye aterenbi mɔ,
fɛ laa kyu mɔmɔ wɔra nbɛlɛ dɔ. Gikɔ
gibono abɛyin kya ka fɛye mɔ, fɛ' yɛgɛ i'
gyi fɛye-ginsi.”
15 Gɛnen aberɛ abono mɔ asa nwɔnsa
gi gyan' daa yɛɛ ɔfaanan Gyɔn ne n gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ ɔmɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan mɔ.

16 Lii gɛnen so mɔ, Gyɔn gi tɔgɛ sa ɔmɔ
pɛwu yɛɛ, “Me, n dɛ daa nkyu n kya gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere. Ɔbono ɔ don
me mɔ kya ba. Fɛɛ n' ba gɛsɛ de n'
kyu mɔ-ayaawolɛ tolɛ mɔ-ayaa dɔ sa mɔ
gbaa mɔ, meŋ fo. Gɛnen kaasɛ ɔbono mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu de ɔgya ne ɔ laa kyu
gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere.
17 Kaasɛ ɔbono gi ti baala de ɔ' barage
ilaa dɛnsɛ awɔrabo lii ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo dɔ. Ɔ laa kyu ilaa dɛnsɛ awɔrabo
mɔ kpaa yela mɔ asɛ de ɔ' biidɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ giso gɛkpaa-gɛkpaa.
I laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya fon
ɔmɔlɔgɔ mɔ. Mɛ kya kyu ɔmɔlɔgɔ abi mɔ
yela gɛten dɛnsɛ de mɛ' kyu afonfontɛɛ mɔ
kpaa fuɛ de mɛ' yii amɔ ɔgya. Gɛnen ɔgya
ɔbono mɛŋ kya nu giwu'.”
18 Gyɔn gi tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa sakpii mɔ, ne ɔ ka mɔmɔ
kyu lii ilaa kpɛi-kpɛi gikyɔ so.
19 Gɛnen aberɛ abono mɔ Gyɔn wolaa
ɔ kya ka Wura Hɛrodɛ kee kyu lii ilaa
nyɛnyɛn ibono ɔ kya wɔra mɔ pɛwu so.
Imɔ iko ne n gyɛ yɛɛ Wura Hɛrodɛ gi sɔgɛ
mɔ-tedɛ mɔ-ka Hɛrodiyasɛ kyu dena. Gyɔn
mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa Wura Hɛrodɛ
yɛɛ ibono ɔ wɔra faa, iŋ boran. Ɔ ka wura
mɔ gɛnen mɔ, i loo wura mɔ,
20 ne ɔ keda Gyɔn kpaa tii de obu. O tii
Gyɔn de obu gɛnen mɔ, i yɛgɛ o kii lɔrɔ
wɔra ilaa nyɛnyɛn bɔla ibono ɔ ti wolaa
wɔra mɔ so.

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaarɛ Sagyere

21 Mɛŋ ti keda Gyɔn tii de obu ne asa
pɛwu mɛ kya ba mɔ asɛ de o' gyere mɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere ɔbon dɔ mɔ, o gyere
Yesu kee Wurubuaarɛ sagyere. Ɔ gyere mɔ
ta ne Yesu kya dalaa mɔ, Wurubuaarɛ dɔ i
bugi.
22 Nfono mɔ asa mɛ wu Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi kpelegɛ lii soso fɛɛ bonbuɛ
baa gyan' Yesu so, ne Wurubuaarɛ gi tɔngɛ
lii soso yɛɛ, “Fo gyɛ me-bi. Fo-ilaa i bo me-
gisen dɔ. Fo kya gyi me-ginsi.”

Ɔpaa Ɔbono Dɔ Asa Mɛ Nyi Yɛɛ Yesu Gi Lii Mɔ

23 Yesu gi gyi fɛɛ nsi oko de saalaa pɛi ne
o yii gɛsɛ ɔ naa ɔ naa ɔ kya wɔra gɛsun
gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu wɔra mɔ-abaa
dɔ mɔ. Asa mɛ nyi mɔ mɔ, mɛ nyi mɔ daa
yɛɛ Gyosɛfo mɔ-bi.
Gyosɛfo-lɛɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Heeli,
24 Heeli mɔ-sɛ ne n gyɛ Matati,
Matati mɔ-sɛ ne n gyɛ Lɛfi,
Lɛfi mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛliki,
Mɛliki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyanayi,
Gyanayi mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyosɛfo ɔko.
25 Gɛnen Gyosɛfo ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ
Matatiya,
Matatiya mɔ-sɛ ne n gyɛ Amɔsɛ,
Amɔsɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Nahum,
Nahum mɔ-sɛ ne n gyɛ Esili,
Esili mɔ-sɛ ne n gyɛ Nagayi,
26 Nagayi mɔ-sɛ ne n gyɛ Maati,
Maati mɔ-sɛ ne n gyɛ Matatiya ɔko,
Matatiya ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Semeyin,
Semeyin mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyoseki,
Gyoseki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyoodɛ,
27 Gyoodɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyowanan,
Gyowanan mɔ-sɛ ne n gyɛ Resa,
Resa mɔ-sɛ ne n gyɛ Serubabelɛ,
Serubabelɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Sɛɛletɛɛ,
Sɛɛletɛɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Neri,
28 Neri mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛliki ɔko.
Mɛliki ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Adi,
Adi mɔ-sɛ ne n gyɛ Koosam,
Koosam mɔ-sɛ ne n gyɛ Elimadam,
Elimadam mɔ-sɛ ne n gyɛ Erɛ,
29 Erɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyiisasɛ,
Gyiisasɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Eliyasa,
Eliyasa mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyorim,
Gyorim mɔ-sɛ ne n gyɛ Matati ɔko.
Matati ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Lɛfi ɔko.
30 Lɛfi ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Simiyon,
Simiyon mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyuda,
Gyuda mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyosɛfo ɔko kee.
Gyosɛfo ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyonam,
Gyonam mɔ-sɛ ne n gyɛ Eliyakim,
31 Eliyakim mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛliya,
Mɛliya mɔ-sɛ ne n gyɛ Mena,
Mena mɔ-sɛ ne n gyɛ Matata,
Matata mɔ-sɛ ne n gyɛ Natan,
Natan mɔ-sɛ ne n gyɛ Deefidi,
32 Deefidi mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyɛsi,
Gyɛsi mɔ-sɛ ne n gyɛ Obɛdɛ,
Obɛdɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Bowasɛ,
Bowasɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Salimon,
Salimon mɔ-sɛ ne n gyɛ Naason,
33 Naason mɔ-sɛ ne n gyɛ Aminadabɛ,
Aminadabɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Adamin,
Adamin mɔ-sɛ ne n gyɛ Hɛsuron,
Hɛsuron mɔ-sɛ ne n gyɛ Pɛrɛsɛ,
Pɛrɛsɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyuda ɔko.
34 Gyuda ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyeekɔpo,
Gyeekɔpo mɔ-sɛ ne n gyɛ Ayisiki,
Ayisiki mɔ-sɛ ne n gyɛ Aberaham,
Aberaham mɔ-sɛ ne n gyɛ Tera,
Tera mɔ-sɛ ne n gyɛ Neehɔ,
35 Neehɔ mɔ-sɛ ne n gyɛ Serugi,
Serugi mɔ-sɛ ne n gyɛ Rewu,
Rewu mɔ-sɛ ne n gyɛ Pelegi,
Pelegi mɔ-sɛ ne n gyɛ Ebɛ,
Ebɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Sila,
36 Sila mɔ-sɛ ne n gyɛ Kayinan,
Kayinan mɔ-sɛ ne n gyɛ Afakisadɛ,
Afakisadɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Sem,
Sem mɔ-sɛ ne n gyɛ Nowa,
Nowa mɔ-sɛ ne n gyɛ Lamɛki,
37 Lamɛki mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛtusala,
Mɛtusala mɔ-sɛ ne n gyɛ Inɔki,
Inɔki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyaradɛ,

Gyaradɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Mahalali,
Mahalali mɔ-sɛ ne gyɛ Kayinan ɔko.
38 Kayinan ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Inosi,
Inosi mɔ-sɛ ne n gyɛ Sɛti,
Sɛti mɔ-sɛ ne n gyɛ Adam.
Adam berɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ daa kyu
ba gɛsinkpan so.

4

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Gi Soo Yesu Idoo Kerɛ

1 Yesu gi lii Gyɔɔdan ɔbon mɔ dɔ nfono
Gyɔn gi gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu gi suu de mɔ, ne
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi kyu mɔ kpe ɔ
naa gipen mɔ dɔ.
2 Yesu gi gyi gipen mɔ dɔ nkɛ ikue-inyɔ. Ɔ
bo nno gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ kya soo mɔ idoo ɔ kya kerɛ yɛɛ ɔ laa
nu mɔ asɛ? Nkɛ nbono pɛwu dɔ mɔ, Yesu
mɛŋ gyi sɛi-sɛi. Nkɛ mɔ gi baa logɛ mɔ,
akon a kya mɔɔ mɔ kon.
3 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi tɔgɛ
Yesu yɛɛ, "Nengyene gɛsintin fo gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ, tɔgɛ sa gibui gidɛ de
gi' bingiri bodobodo sa fo de fo' gyi."
4 Yesu gi kine ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
"Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
yɛɛ, 'I mɛŋ gyɛ agyudɔ wolɛ so ne nyamesɛ
laa nyɛ gɛkyena.' "
5 Yesu gi kine gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gi kyu Yesu kpaa yelɛ
soso-soso gɛtɛɛko, ne ɔ yɛgɛ Yesu gi kerɛ
gɛsinkpan so isowolɛ kpɛi-kpɛi imɔ-rɛ imɔ-
awura pɛwu gyan' gikolon.
6 O nyiile Yesu gɛnen mɔ, o kii soo Yesu
ɔdoo yɛɛ, "Gɛsinkpan so gɛwuragyi pɛwu
de gɛmɔ-nyisigyi ɔbono fo kya wu faa mɔ,
i san i bo daa me-gibaa dɔ. Nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono n kya laarɛ mɔ, nan taalɛ
kyu kyɛɛ mɔ.
7 Imɔso nengyene fo laa ŋmii son me mɔ,
imɔ ibono fo kya wu faa nan kyu imɔ pɛwu
sa fo."
8 Nfono mɔ, Yesu gi kine, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ yɛɛ, 'Ŋmii de fo' kyu buubuu sa fo-Wura
Wurubuaarɛ. Mɔ-wolɛ guan ne i kaaborɛ
fo nyamesɛ fo' son.' "
9 Yesu gi kii kine gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gi kyu mɔ kpe Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so. Mɛ fo nno mɔ, o kyu mɔ kpaa
gyan' Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ nfono i
bo lege-lege mɔ ne o kii soo mɔ ɔdoo kerɛ
yɛɛ, "Nengyene fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
gɛsintin mɔ, lɛɛ fo-nyoro lii soso gɛrɛnaa
kpaa too gɛsɛ.
10 A nyi ibono mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ako yela yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa mɔ Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ
yɛɛ mɛ' dii fo dandan.
11 Mɛ laa kɔɔlɛ fo. Gisidi gbaa fo maŋ sidi.'
"
12 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi tɔgɛ mɔ
gɛnen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ agyɛbi ako kee a tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛŋ sa fo' daasɛ fo-Wura Wurubuaarɛ
kerɛ yɛɛ ɔ laa wɔra fo-gɛlaarɛ sa fo.' "
13 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi soo Yesu
idoo ikpa kamaasɛ so kpon gɛnen mɔ, ɔ
naa kyon taa Yesu yɛgɛ kpe ɔ gyoo owi
ɔbono ɔ laa kii nyɛ ɔkpa soo mɔ idoo mɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Galeli

14 Yesu gi kii kpe Galeli gɛsinkpan so
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya wɔra
ilaa kyu naa de Yesu so. Imɔso mɔ-ilaa i
nu gyan' de isowolɛ ibono i sindi nno mɔ
pɛwu.
15 Ɔ kya kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ
kpaa nyiile mɔmɔ Wurubuaarɛ ilaa, ne
ɔkamaasɛ kya yen mɔ.
16 Yesu gi kyon kpe Nasarɛtɛ ɔsowolɛ so
nfono mɛ bela mɔ mɔ. Ɔ bo nno mɔ, mɔmɔ
Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, o
kpe mɔmɔ-gikyangbon dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
ɔ kya kyena wɔra mɔ. Ɔ bo gikyangbon
mɔ dɔ gɛnen mɔ, ɔ koso yelɛ de ɔ' kalɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi.
17 Nfono mɔ mɛ kyu ɔwolɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Isaya
mɔ gi wolaa ŋmarasɛ yela mɔ kyu sa mɔ.
Yesu gi sɔɔ ɔwolɛ mɔ, ne o bugi mɔ, ne ɔ
kalɛ kyu lii nyamesɛ ɔbono Wurubuaarɛ
laa yɛgɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ so.
Nno mɔ isa mɔ gi tɔgɛ yɛɛ,
18 "Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ gi
suu de me,
ne o sun me de n' baa tɔgɛ mɔ-ɔkalan
konkonsɛ mɔ
sa abono ilaa i tiri mɔmɔ mɔ.
Ne abono ilaa i ŋminde mɔmɔ fɛɛ mɛ keda
mɔmɔ tii de ibu mɔ
Wurubuaarɛ gi sun me yɛɛ n' baa tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ
mɛ laa nyɛ mɔmɔ-nyoro.
O sun me yɛɛ n' baa bugi agyaatanbo ansi
de n' yɛgɛ abono i kya ka mɔmɔ-ansi
mɔ
mɛ' nyɛ mɔmɔ-nyoro.
19 O sun me de n' baa buu sa asa yɛɛ
owi ɔbono Wura Wurubuaarɛ laa
mɔlɛgɛ ɔmɔ mɔ gi fo kon."
20 Yesu gi kalɛ imɔ idɛ ta mɔ, ɔ baala
ɔwolɛ mɔ bun ne o kiiri sa ɔbono ɔ kya
kerɛ gikyangbon mɔ so mɔ, ne ɔ gbaa
kyena de ɔ' lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ. Ɔ kpelegɛ ɔ
tɛ gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo mɔmɔ-
gikyangbon mɔ dɔ nfono mɔ pɛwu ansi a
san a yii daa mɔ so.
21 Nfono mɔ, o yii gɛsɛ ɔ laa tɔngɛ mɔ,
ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Wurubuaarɛ agyɛbi abono nɛ

kalɛ sa fɛye faa, i kyena de me-gɛkyena dɔ ilaa. Ndɛ' gɛkɛ gɛdɛ mɔ agyɛbi abono nɛ kalɛ faa a ba gɛsintin fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nu mɔ."

Wurubuaarɛ Ikalan Atɔgɛbo Mɛŋ Kya Gyi Ginsi Mɔmɔ-Nwi

22 Mɔmɔ abono pɛwu mɛ bo nno mɔ mɛ kya yen mɔ. I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ yɛɛ ɔ kya taalɛ bii tɔgɛ agyɛbi abono a kya gyi ginsi gɛnen. Mɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ, "Iŋ gyɛ Gyosɛfo mɔ-bi mɔ ne?"
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nɛ bii fɛye-nwɔnsa dɔ yɛɛ fɛ kya laarɛ fɛ' tɔgɛ me yɛɛ, 'Fo gyɛ asa ɔkyɛbo faa mɔ, kyɛ fo gbaa-gbaa fo-adɛ. Ilaa ibonoana a nu fo naa fo kya wɔra Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so mɔ, wɔra fo-ɔsowolɛ gbaa-gbaa so gɛrɛ kee de a' kerɛ.' "
24 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko mɛŋ bo no ɔ kya gyi ginsi mɔ-gɛwi.
25 N' sa fɛye sinkaala ɔko de fɛ' nu. Dedaa mɔ, ikulaabo mɛ nyaakyɔ aye Isirale gɛsinkpan gɛdɛ so. Gɛnen owi ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi kyena. Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔ dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ilaagya. Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ owi ɔko dɔ mɔ, i ba yɛɛ nyangbon mɛŋ baa da nsi nsa de gibaafon. Imɔso i yɛgɛ akon belɛ ako a baa tɔrɔ gɛsinkpan gɛdɛ pɛwu so.
26 Nfono mɔ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Ilaagya gi' kpaa wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ sa daa okulaabo kolon ɔko ne ɔ nyɛ agyudɔ gyi kpaa lii owi ɔbono akon mɔ aberɛ mɔ a baa kyon mɔ. Okulaabo ɔbono gbaa mɛŋ taa gyɛ aye Isirale awura dɔ. Gɛnen okulaabo ɔbono mɔ ɔ kyena daa Sarefa ɔsowolɛ so. Sarefa mɔ gyɛ gɛsowolɛbi sindi Sidon ɔsowolɛ.
27 Sinkaala nyɔsɛ kee ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko kee gi kyena, Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔ dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Elisiya. Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ, akononbu mɛ nyaakyɔ aye Isirale gɛsinkpan gɛdɛ so. Mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyɛ de Elisiya ɔbono n' darɛ faa ɔ' kyɛ mɔ. Siiriyanyen kolon ɔko wolɛ ne n nyɛ ne Elisiya gi kyɛ mɔ. Mɔ gbaa kee mɛŋ gyɛ aye Isirale awura mɔ dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Naaman."
28 Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ faa so mɔ, i yɛgɛ asa abono mɛ bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ nno mɔ pɛwu mɛ kyu ginyadon de mɔ.
29 Mɛ koso ne mɛ nen mɔ kyu lii ɔsowolɛ mɔ so kpe ogee gɛnɔ de mɛ' kpaa nen mɔ too wɔra ogee mɔ dɔ. Mɛ yii ɔsowolɛ mɔ gyan' daa gibii so.
30 Mɛ yelɛ ogee mɔ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi naa loo mɔmɔ dɔ lii kyon taa mɔmɔ yɛgɛ, ne mɛ mɛŋ baa nyɛ nen mɔ wɔra ogee mɔ dɔ.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Ɔnyen Ɔko So

31 Yesu gi lii nno mɔ, o kii kyon kpe Kapɛɛniyon ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so mɔ. Ɔ bo nno mɔ, ɔ kya kyena nyiile mɔmɔ Wurubuaarɛ ilaa mɔmɔ-nkɛ kyoolasɛ.
32 Mɔ-anyiilebi mɔ a kya dɛ asa gɛnɔ. I lii fɛɛ mɛ kya wolaa wu bii yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ.
33 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, ɔnyen ɔko bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔ so. Ɔnyen mɔ gi wu Yesu mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono i tɛ mɔ so mɔ i tɔgɛ ken-ken taasɛ Yesu yɛɛ,
34 "Ndo-o! Yesu Nasarɛtɛnyen, menɛ ne fo kya laarɛ aye asɛ? Fo ba de fo' baa nyida aye ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi mɔ abɛɛ?" Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kii tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "N nyi isa ɔbono fo, Yesu, fo gyɛ. Fo ne n gyɛ gisen fufuli wura ɔbono fo-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ."
35 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ, "Bun fo-gɛnɔ so de fo' koso lii ɔnyen baarɛ so, n kerɛ fo faa." Gɛsintin mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kuu ɔnyen mɔ da gɛsɛ asa mɔ ansi dɔ nfono, ne i koso lii ɔnyen mɔ so, iŋ wɔra ɔnyen mɔ sɛi.
36 Gɛnen ilaa idɛ i wɔra asa abono mɛ bo nno mɔ pɛwu giyan. Mɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ ilaa ne idɛ? Yesu gɛnɔ dɔ agyɛbi a bo gya! Ɔ bo ɔkpa lii Wurubuaarɛ asɛ yɛɛ ɔ' gya ilaa nyɛnyɛn oduduu de i' nu mɔ asɛ!"
37 Ilaa ibono Yesu kya wɔra mɔ i nu gyan' de gɛnen gɛsinkpan gɛbono so pɛwu.

Yesu Gi Kyɛ Asa Sakyɔ Alɔbi

38 Yesu gi lii mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ mɔ, ɔ kyon kpe Simon gɛwi. Gɛnen aberɛ abono mɔ, Simon mɔ-saa kyiisɛ kya lɔ. Ɔkyagyii dɛ mɔ. Imɔso Yesu gi loo Simon gɛwi mɔ, abono mɛ bo gɛten mɔ dɔ mɔ mɛ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya de ɔ' kyɛ ɔkyii mɔ sa mɔmɔ.
39 Nfono mɔ Yesu gi kpaa yelɛ ɔkyii mɔ amu so, ne ɔ tɔgɛ sa gilɔtɔ mɔ yɛɛ gi' taa ɔkyii mɔ yɛgɛ ɔ kerɛ gimɔ faa. Ayaa abono so mɔ, ɔkyii mɔ gi nyɛ alanfiya, ne ɔ koso kii taalɛ keda mɔmɔ-gisafo.
40 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ owi mɔ kya kpe ɔ' kpaa tɔrɔ mɔ, asa abono mɛ dɛ alɔbo mɔ mɛ kyu ɔmɔ pɛwu bara Yesu. Ne o kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ ɔkamaasɛ so, ɔ kya kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ ɔ sa ɔmɔ.
41 Ɔ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi lii asa so gikyɔ. Gɛnen ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya koso mɔ, i kya saawo ken-ken tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Fo ne n gyɛ

Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ.” Imɔso Yesu kya
da imɔ tii. Ɔ mɛŋ kya sa imɔ ɔkpa de i'
nyɛ tɔngɛ. I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i wu Yesu bii yɛɛ mɔ ne n
gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.
42 Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, Yesu gi kpe nfono asa
mɛŋ bo mɔ. Asa mɛ laarɛ mɔ ne mɛ laarɛ
mɔ gɛnen-n kpaa wu mɔ ne mɛ buɛɛlɛ mɔ
yɛɛ ɔ' kyena mɔmɔ asɛ, ɔŋ baa naa taa
mɔmɔ yɛgɛ.
43 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“I kaaborɛ n' naa isowolɛ banban so de
n' kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
kyu lii mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so sa
nno asa. Imɔso ne Wurubuaarɛ gi sun me
ba gɛsinkpan so.”
44 Imɔso Yesu gi naa Gyudiya gɛsinkpan
so tɔgɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ so ilaa sa asa mɔmɔ-
akyangbon dɔ.

5

Yesu Gi Yii Gɛsɛ Ɔ Kya Lɛɛ Mɔ-Akasɛbo

1 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Yesu yelɛ ɔbon belɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gɛnɛsarɛtɛ mɔ
gigengen so. Asa mɛ ba mɔ asɛ mɛ kya
nyise ma-a loo abara dɔ de mɛ' nyɛ tu sindi
mɔ de mɛ' nu Wurubuaarɛ agyɛbi abono ɔ
kya tɔgɛ mɔ.
2 O wu akolii anyɔ ako a yii ɔbon mɔ
gigengen. Iken akedabo ne n taa amɔ yɛgɛ
mɛ kya foro mɔmɔ-asɛwu nkyu mɔ dɔ.
3 Yesu gi wu akolii mɔ gɛnen mɔ, ɔ dii
loo giko dɔ. Simon ne n bo gɛnen gikolii
gibono. Yesu tɛ gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
Simon yɛɛ ɔ' nen gikolii mɔ loo nkyu mɔ dɔ
ŋmaraa. Gɛsintin mɔ, Simon gi nen gikolii
mɔ loo nkyu mɔ dɔ. Yesu gi san ɔ gyan'
nkyu mɔ so ɔ kya nyiile asa Wurubuaarɛ
ilaa.
4 Yesu gi nyiile asa mɔ ilaa ta mɔ, ɔ tɔgɛ
Simon mɔ-rɛ mɔ-nanboana abono mɛ bo
Yesu asɛ gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ, “Fɛ' palɛ
gikolii mɔ kpe nkyu bokensɛ mɔ dɔ de fɛ'
too fɛye-asɛwu mɔ de fɛ' keda iken.”
5 Simon gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, deeri
gɛnyɛ pɛwu mɔ a too asɛwu adɛ kalaadɛ,
aŋ nyɛ sɛi-sɛi mɔ, idɛ dɔ gɛrɛ ne a laa nyɛ
ilaa iko? To! Fo ne n nyɛ tɔgɛ faa mɔ, a laa
too.”
6 Gɛsintin mɔ, mɛ too asɛwu mɔ mɔ, mɛ
keda iken gikyɔ-gikyɔ. Mɛ kya biidɛ iken
mɔ mɔ, asɛwu mɔ gbaa a kya laarɛ de a'
tɛɛ.
7 Mɛ terɛ mɔmɔ-nanboana abono mɛ dɛ
gikolii nyɔsɛ mɔ yɛɛ mɛ' baa kpaa mɔmɔ.
Gɛsintin mɔ, mɛ kpe ne mɛ kpaa lɛɛ iken
mɔ bɔla akolii mɔ anyɔ. Iken mɔ oduduu
so mɔ, akolii mɔ a kya laarɛ de a' muiinɛ
loo nkyu mɔ dɔ.
8 Simon Piita gi wu ilaa ibono Yesu gi
wɔra sa ɔmɔ mɔ, ɔ kpelegɛ ŋmii Yesu ayaa
dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Me-Wura, n gyɛ
daa ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo. Imɔso tu lii me
asɛ.”
9 Ilaa ibono so Simon gi tɔgɛ gɛnen mɔ ne
n gyɛ yɛɛ iken mɔ ilaa mɔ i tansi dɛ mɔ-rɛ
abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ pɛwu gɛnɔ
gikyɔ.
10 I dɛ Gyeemesi de Gyɔn, Sɛbedi mɔ-
biana mɔ gɛnɔ kee. Mɔmɔ-rɛ Simon ne
n kya wɔra gɛsun gɛbono dabɔlɛ. Nfono
mɔ Yesu gi tɔgɛ Simon yɛɛ, “Gɛŋ selɛ gifuu.
Nɛ wu yɛɛ fo kya lɛɛ daa iken. Lii nperɛ
kyu i kya kpe mɔ nan yɛgɛ fo laa san laarɛ
daa asa de mɛ' baa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.”
11 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Simon mɔ-rɛ mɔ-
nanboana Gyeemesi de Gyɔn, mɛ palɛ
akolii mɔ lii gyan' gigengen so, ne mɛ kyon
taa ilaa kamaasɛ yɛgɛ san mɛ naa mɛ buu
daa Yesu.

Yesu Gi Kyɛ Okononbu Ɔko

12 Yesu bo gɛsinkpan gɛbono so mɔ, gɛkɛ
gɛdɛ mɔ, ɔ bo mɔmɔ-isowolɛ mɔ ɔko so, ne
ɔnyen ɔko gi baa tu mɔ. Ɔ gyɛ okononbu.
O wu Yesu mɔ, ɔ kpelegɛ bun Yesu ayaa
dɔ, ne ɔ kolɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, nengyene
i gyɛ fo-gɛlaarɛ mɔ, n nyi yɛɛ fo laa taalɛ
kyɛ me.”
13 Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa kpaa yii
okononbu mɔ, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
“I gyɛ me-gɛlaarɛ; fo-gilɔ mɔ gi' ta.” Ayaa
abono so mɔ, mɔ-gikononbu mɔ gi ta.
14 Yesu gi ka sa ɔnyen mɔ yɛɛ, “Gɛŋ sa
fo' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ me ne n kyɛ fo.
Naa kpaa wɔra ilaa ibono Mosisi gi yela
sa okononbu kamaasɛ ɔbono mɔ-gilɔ gi ta
mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fo laa kperɛ fo-nyoro
kpaa nyiile Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo de
ɔ' kerɛ fo-nyoro pɛwu gyan'. Ɔ laa wu yɛɛ
fo-gilɔ mɔ gi ta, de fo' kyu fo-afaala abono
fo laa kyu faala Wurubuaarɛ mɔ kyu sa mɔ
de o' kyu lɛɛ asunbi sa fo. Imɔ ne nan yɛgɛ
asa mɛ' bii yɛɛ fo-alɔtɔ mɔ a ta gɛsintin.”
15 Yesu gi da ɔnyen mɔ tii yɛɛ ɔŋ sa o' buu
sa isa gbaa faa, Yesu ilaa i dabɔlɛ nu gyan'
nten kpɛi-kpɛi. Imɔso i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ
kya san kpandɛ kpaa mili Yesu. Mɛ kya
laarɛ mɛ' nu ilaa ibono ɔ kya nyiile asa mɔ
ne mɛ kya laarɛ ɔ' kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ sa ɔmɔ.
16 Asa mɛ kya mili Yesu gikyɔ so mɔ, ɔ
kya kyena lii sakpii mɔ dɔ kpe nfonoana
asa mɛŋ bo mɔ kpaa dalaa.

Yesu Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

17 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Yesu kya nyiile asa Wu-
rubuaarɛ ilaa mɔ, Farasii awura gikpen mɔ
dɔ ako de Gyuda awura nbara anyiilebo
mɔ ako mɛ tɛ mɔ asɛ. Mɛ lii isowolɛ kpɛi-
kpɛi so. Mɔmɔ ako mɛ lii Galeli isowolɛ
so de Gyudiya isowolɛ so de Gyɛrusalem.

Wurubuaarɛ ɔlon bo Yesu so ɔ kya kyɛ asa alɔtɔ.
18 Anyen ako kee mɛ sola ɔtɛgɛsɛ ɔko de
gifengen kyu ba de ɔ' kyɛ mɔ sa mɔmɔ. Mɛ
laarɛ ɔkpa ɔbono so mɛ laa nyɛ kyu ɔtɛgɛsɛ
mɔ loo obu mɔ dɔ de mɛ' kyu mɔ kpaa yela
Yesu ansi dɔ.
19 Sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ kyɔ so mɔ,
mɛŋ kya nyɛ ɔkpa. Imɔso mɛ sola ɔtɛgɛsɛ
mɔ dii kpaa gyan' obu mɔ soso. Mɛ maragɛ
obu mɔ ŋmaraa, ne mɛ kyu ɔtɔgɛsɛ mɔ
loo de ɔmaragɛten mɔ kpelegɛrɛ mɔ-rɛ
gifengen mɔ loo yela Yesu asɛ asa mɔ
nsana.
20 Yesu gi wu yɛɛ asa adɛ mɛ sɔɔ mɔ gyi
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, "Ɔnyen, nɛ kyu fo-ilaa
nyɛnyɛn ibono fo wɔra Wurubuaarɛ mɔ
kyɛɛ fo."
21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo mɔ de Farasii awura
gikpen mɔ dɔ asa mɔ mɛ kya taasɛ mɔmɔ-
nyoro yɛɛ, "Mɔ ne n gyɛ anɛ ne ɔ kya tɔngɛ
fɛɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ gɛnen? Ne iŋ
gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ mɔ, fo anɛ ne nan
taalɛ kyu ɔko ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra
Wurubuaarɛ mɔ kyu kyɛɛ mɔ?"
22 Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Imɔso
ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra so ne fɛ
kya sa gɛnen nwɔnsa ndɛ?
23 Nan tɔgɛ ilaa inyɔ sa ɔtɛgɛsɛ baarɛ.
Giko ne n gyɛ yɛɛ,
'Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn ibono fo wɔra
Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.'
Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Koso de fo' naa.'
Imɔ inyɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ ne fɛ laa wu
de fɛye-ansi?
24 N kya laarɛ de fɛ' nyɛ bii yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa
gɛsinkpan so de n' kyu asa ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ
mɔmɔ." Gɛnen so mɔ, o kisee tɔgɛ sa
ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, "Koso, puru fo-gifengen de
fo' naa kpe gɛwi."
25 Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ gi koso
yelɛ mɔmɔ pɛwu-u ansi dɔ. O puru mɔ-
gifengen gibono so ɔ dɛ mɔ ne o yen
Wurubuaarɛ.
26 I wɔra mɔmɔ abono mɛ bo nfono mɔ
pɛwu giyan, mɛ kya yen Wurubuaarɛ, ne
i kya wɔra ɔmɔ gifuu. Mɛ san ma-a taasɛ
abara yɛɛ, "Menɛ ilaa ne a wu ndɛ gɛkɛ
gɛdɛ faa?"

Ilaa Nyɛnyɛn Awɔrabo So Ne Yesu Gi Ba Gɛsinkpan So

27 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu kya kpe
gɛtɛɛko ne o wu lɛnpoo ɔsɔɔbo ɔko. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Lɛfi. Ɔ tɛ mɔ-gɛsun
ɔwɔraten. Yesu gi wu Lɛfi gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Baa buu me de fo' wɔra me-
ɔkasɛbo."
28 Gɛsintin mɔ, Lɛfi gi koso taa ilaa
kamaasɛ yɛgɛ ne ɔ san ɔ naa o buu Yesu.
29 Lɛfi naa o buu Yesu gɛnen mɔ, gɛkɛ
gɛdɛ mɔ ɔ yɛgɛ mɛ' gyi gɛkɛ belɛ mɔ-gɛten
dɔ sa Yesu. Imɔso lɛnpoo asɔɔbo abono
Gyuda awura asɛ mɔ mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn
mɔ sakyɔ de Yesu akasɛbo mɔ de asa kpɛi-
kpɛi sakyɔ mɛ baa wɔra abaa gyi dabɔlɛ.
30 Imɔso Farasii awura ako mɔmɔ-rɛ
Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ
lɔgedɛ de Yesu akasɛbo mɔ yɛɛ, "Menɛ n
wɔra so ne fɛye-rɛ lɛnpoo asɔɔbo de ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo fɛ kya gyi fɛ kya nun de
abara gɛnen?"
31 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛɛ gɛnɔɔbono ɔlɔbo ne n
tiri ɔkyɛbo mɔ, gɛnen kee ne ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo mɛ tiri me, Yesu, ne. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ bo alanfiya mɔ ne n tiri ɔkyɛbo.
32 Imɔso i mɛŋ gyɛ abono mɛ nyi yɛɛ mɛ
ti mɛ gyɛ gɛsintin awura mɔ so ne nɛ ba
gɛsinkpan so. Nɛ ba daa de n' baa tɔgɛ sa
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ de mɛ' kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ."

Nnɔ Ŋminde

33 Asa ako mɛ baa tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Gyɔn akasɛbo mɛ kya ŋminde nnɔ belen-
belen de mɛ' dalaa. Farasii awura mɔ-lɛɛ
akasɛbo mɔ kee mɛ kya wɔra gɛnen. Ne
menɛ n wɔra ne fo-lɛɛ akasɛbo mɔ berɛ
mɛŋ kya ŋminde nnɔ daa?"
34 Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, "I mɛŋ
gyɛ aberɛ adɛ ne mɛ laa wɔra gɛnen. I
dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda awura a
kya kpii ɔkyii mɔ. A' kyu yɛɛ me ne n gyɛ
ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ. Me-kyɛmenɛana mɔ
mɛ ba me asɛ a kya gyi ɔkon mɔ, i laa sa
de mɛ' ŋminde nnɔ?
35 Kuaa. I laa baa fo owi ɔko mɔ, i
laa baa puru ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ lii me-
kyɛmenɛana asɛ. Lii gɛnen owi ɔbono kyu
kyon mɔ, i laa sa de mɛ' ŋminde nnɔ kon."

Akyenabi Pobɔrɔ Abono Yesu Gi Bara Mɔ Gikpalɛ

36 Yesu gi kii da mɔmɔ gikpalɛ kyu nyiile
yɛɛ mɔ berɛ ɔ bara akyenabi pobɔrɔ. Ɔ da
gikpalɛ mɔ yɛɛ, "Nengyene gikuru dedaa
gi tɛɛ mɔ, mɛŋ kya ten gikuru pobɔrɔ kyu
baa tii ɔtɛɛten mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ
laa nyida gikuru pobɔrɔ mɔ daa giyan. Gi
maŋ kyena de gidedaa mɔ."
37 Yesu gi kii da ɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, "A' laa
ansi kerɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu nta kyu
wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ de a' kerɛ. Ɔko
maŋ kyule kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra nta
ɔwɔraten iwolɛ dedaa dɔ. Ɔbono ɔ wɔra
gɛnen mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ. Nta mɔ
gi laa paadɛ nta ɔwɔraten iwolɛ mɔ de nta

mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ, mɔ, kee i' nyida.
38 Mɛ kya kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra daa nta ɔwɔraten iwolɛ pobɔrɔ dɔ.
39 Fɛ' nu kee yɛɛ ɔko maŋ nun nta dedaa de ɔ' koso ayaa abono so kpe kpaa laarɛ nta pobɔrɔ gɛten. O nun nta dedaa mɔ, ilaa ibono ɔ laa tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ nta ndɛ gi boran."

6

Yesu Bo Ɔlon Gɛkɛ Kyoolasɛ So

1 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya kpe gɛtɛɛko, ne mɛ baa loo awayu ndɔɔ nko dɔ. Mɛ naa awayu mɔ dɔ mɛ kya kpe mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ yii gɛsɛ mɛ kya kyadɛ awayu mɔ, mɛ kya fɔlɔgɛ mɛ kya wɛ.
2 Farasii gikpen mɔ dɔ ako mɛ wu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ kya kyadɛ awayu adɛ faa, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ gɛsun ne fɛ kya wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ dɔ faa? Aye-nbara giŋ kya sa ɔkpa gɛnen."
3 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ nyi yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa gɛnen faa mɔ, imɔso fɛŋ ti kalɛ Wura Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana ilaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ kerɛ? Mɛ ŋmarasɛ nno yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, akon a dɛ Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana.
4 Imɔso ɔ loo Wurubuaarɛ ɔson panpan dɔ kpaa puru bodobodo ɔbono asa mɛ kyu bara Wurubuaarɛ mɔ. Naafo aye-nbara mɔ giŋ kya sa ɔkpa yɛɛ fo nyamesɛ giyan fo' nyɛ gyi gɛnen bodobodo ɔbono, gɛnen mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo wolɛ. Wura Deefidi mɔ gi gyi bodobodo mɔ iko ne o kyu iko kee sa mɔ-nanboana mɔ."
5 Imɔso Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔlon dabɔlɛ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so."
6 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko kee mɔ, Yesu gi kpe mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon giko dɔ, ne ɔ kpaa nyiile asa ilaa. Ɔnyen ɔko bo nno, mɔ-gibaa gyisɛ gi wu'.
7 Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo ako de Farasii gikpen mɔ dɔ ako mɛ kya laarɛ ɔkpa ɔbono so mɛ laa nyɛ kyu Yesu wɔra nbɛlɛ dɔ. Imɔso mɛ kya dii mɔ de mɛ' kerɛ yɛɛ ɔ laa kyɛ ɔnyen mɔ gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono? Nengyene ɔ kyɛ mɔ mɔ, mɛ laa kyu imɔ yɛɛ Yesu gi tɔrɔ nbara wɔra gɛsun gɛkɛ kyoolasɛ.
8 Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Koso yelɛ de fo' naa ba ansi dɔ gɛrɛ." Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi koso naa kpaa yelɛ asa mɔ ansi dɔ.
9 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Nnɛ ne Wurubuaarɛ nbara gi kya nyiile aye yɛɛ a' wɔra gɛkɛ kyoolasɛ? A' wɔra idɛnsɛ abɛɛ a' wɔra ilaa nyɛnyɛn? A' sɔɔ abara nkpa abɛɛ a' mɔɔ abara daa?"
10 Ɔ kerɛ asa mɔ dɔ pɛwu gyan' ne ɔ tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Tengɛ fo-gibaa mɔ." Gɛsintin mɔ, ɔ tengɛ gimɔ, ne gibaa mɔ gi kii kyingi.
11 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so mɔ, nbara aŋmarasɛbo mɔ de Farasii awura mɔ mɛ keda mɔ ginyadon, ne mɛ lii kpe mɛ kya ŋminde ilaa ibono mɛ laa kyu wɔra Yesu mɔ.

Yesu Gi Dalaa Ne Ɔ Lɛɛ Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ

12 Gɛnen owi ɔbono mɔ Yesu gi dii kpe gibii giko so ɔ' kpaa dalaa, ne ɔ dalaa sa Wurubuaarɛ gɛnen-n kalaadɛ.
13 Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, ɔ terɛ mɔ-akasɛbo mɔ ba mɔ asɛ ne ɔ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa gudu anyɔ, ne ɔ yela ɔmɔ ginyen yɛɛ mɔ-isɔɔ.
14 Gɛnen asa gudu anyɔ mɔ ne n gyɛ
Simon ɔbono Yesu gi yela mɔ ginyen nyɔsɛ
yɛɛ Piita mɔ,
de Simon mɔ-tedɛ Andiru,
Gyeemesi de Gyɔn,
Filipo de Batolomiyu,
15 Matiyu de Tomaasɛ,
Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi,
de Simon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ɔbono
Ɔŋ Kya Kyule Mɔ-Ɔsowolɛ So mɔ,
de Gyudasɛ, Gyeemesi mɔ-tedɛ,
16 de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ ɔbono gɛmara
gɛmara ɔ fɛ Yesu sa Yesu akyobo mɔ.

Yesu Kya Nyiile Asa Wurubuaarɛ Ilaa Ne Ɔ Kya Kyɛ Alɔbo

17 Yesu gi lɛɛ mɔ-isɔɔ mɔ gɛnen mɔ, mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ kpelegɛ lii gibii mɔ so ba gitaga giko dɔ. Mɛ fo gitaga mɔ dɔ mɔ, mɛ tu sakpii belɛ yelɛ ɔ gyoo Yesu. Mɔ-akasɛbo mɔ sakyɔ mɛ bo nno. Asa abono mɛ lii nten kpɛi-kpɛi mɔ sakyɔ kee mɛ bo sakpii mɔ dɔ. Asa sakyɔ mɛ lii Gyudiya isowolɛ so, Gyɛrusalem ɔsowolɛ so, de isowolɛ ibono i bo apoo gɛnɔ gɛnɔ ne i sindi Taya de Sidon isowolɛ so mɔ.
18 Mɛ ba de mɛ' baa nu Yesu ilaa tɔgɛsɛ de mɛ' nyɛ ɔ' kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ. Abono ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i kya nyala mɔmɔ mɔ kee mɛ ba, ne Yesu gi kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ lii mɔmɔ so ne mɛ nyɛ mɔmɔ-nyoro.
19 Sakpii mɔ dɔ nyamesɛ kamaasɛ kya laarɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa nyɛ de o' yii Yesu mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono o yii Yesu mɔ, ɔlon ɔko kya lii Yesu dɔ kpaa kyɛ kaasɛ mɔ.

Abono Mɛ Gyɛ Amudɛnsɛbo

20 Yesu yelɛ ɔ kerɛ mɔ-akasɛbo mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye abono fɛ gyɛ
ayenbo mɔ.

Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a
gyɛ fɛye-lɛɛ.
21 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye abono akon
a kya mɔɔ fɛye nperɛ faa mɔ.
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fɛ laa gyi kaabo.
Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye abono fɛ dɛ
ginsikyu dɔ nperɛ mɔ.
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fɛ laa baa
ŋmasɛ.
22 Fɛye abono kyu lii me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ so ne
asa mɛ laa kyo fɛye,
ne mɛ maŋ yɛgɛ fɛ' saarɛ mɔmɔ dɔ, mɛ laa
saalɛ fɛye,
ne mɛ laa kpa fɛye-giso yɛɛ fɛ gyɛ asa
nyɛnyɛn mɔ,
fɛ gyɛ amudɛnsɛbo.
23 I ba gɛnen mɔ, fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon
de fɛ' kyaa.
I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ntɛɛla
belɛ gi dɛ gi sa fɛye Wurubuaarɛ dɔ.
Fafaanan kee ne fɛye-akyobo mɔmɔ-
naanaana mɔ mɛ kyu wɔra Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ baa
kyon mɔ.

Abono Mɛ Mɛŋ Gyɛ Amudɛnsɛbo

24 Ne fɛye abono fɛ gyɛ aterenbi awura
nperɛ faa mɔ,
fɛye laako.
Fɛye berɛ, fɛ ti nyɛ fɛye-lɛɛ nkyoola ne.
Fɛye abono fɛ kya nyɛ fɛ kya gyi fɛ kya
kaabo nperɛ faa mɔ,
fɛye laako.
Akon a laa baa mɔɔ fɛye.
25 Fɛye abono fɛ kya ŋmasɛ nperɛ faa mɔ,
fɛye laako.
Fɛ laa suiili de fɛ' ŋɛ gɛnɔ saawo.
26 Dedaa mɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
ako
mɛ taa Wurubuaarɛ ikalan mɔ yɛgɛ
san tɔgɛ daa mɔmɔ gbaa-gbaa lɛɛ
gɛwɔnsa dɔ ilaa sa asa,
ne fɛye-naanaana mɛ yen mɔmɔ.
Fɛye abono asa pɛwu mɛ laa yen fɛye
gɛnen kee mɔ,
fɛye laako.

Yesu Yɛɛ A' Laarɛ Aye-Akyobo Ilaa

27 Fɛye abono fɛ kya nu me asɛ mɔ berɛ, n
kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ' laarɛ fɛye-akyobo ilaa.
Fɛ' wɔra gidɛnsɛ sa abono mɛ kya kyo fɛye
mɔ.
28 Fɛ' kolɛ Wurubuaarɛ ayuule sa abono
mɛ kya tɔgɛ nnɔ mɛ kya wɔra fɛye mɔ.
Fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa abono
mɛ kya wɔra fɛye ilaa nyɛnyɛn mɔ.
29 Nengyene ɔko gi da fo-ɔtan gyisɛ so mɔ,
kisee ɔnyɔsɛ mɔ sa mɔ de o' kii da.
Nengyene ɔko gi sɔgɛ fo soso-lɛɛ gɛgbɛ mɔ,
yɛgɛ de o' kyu gɛsɛ-lɛɛ mɔ kee bɔla.
30 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa kolɛ fo ilaa iko ne
fo bo mɔ, sa mɔ.
Nengyene ɔko gi sɔgɛ ilaa ibono i gyɛ fo-lɛɛ
mɔ,
gɛŋ tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kiiri imɔ sa fo.
31 Gɛnɔɔbono fɛ kya laarɛ fɛɛ asa mɛ' wɔra
sa fɛye mɔ,
fɛ' wɔra imɔ ɔnan kee sa asa.
32 "Nengyene fɛ kya laarɛ asa abono mɛ
kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ wolɛ mɔ, nnɛ so ne
i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' yen fɛye? Ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya laarɛ
asa abono mɛ kya laarɛ ɔmɔ-ilaa mɔ.
33 Nengyene fɛ kya wɔra gidɛnsɛ sa daa
abono mɛ kya wɔra gidɛnsɛ sa fɛye wolɛ
mɔ, nnɛ so ne i kaaborɛ Wurubuaarɛ o'
yen fɛye? Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo gbaa kee
mɛ kya wɔra gɛnen.
34 Fɛ kya kyu fɛye-aterenbi kyu paa daa
abono fɛ nyi mɔmɔ so yɛɛ ɔkɛ de ɔkaamara
mɛ laa taalɛ kii nyɛ ka fɛye mɔ wolɛ mɔ, i
kaaborɛ Wurubuaarɛ o' yen fɛye? Kuaa.
Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya
kyu mɔmɔ-aterenbi paa mɔmɔ-nanboana
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo. I lii fɛɛ mɛ nyi yɛɛ
ɔkɛ de ɔkaamara mɛ laa kiiri mɔmɔ-atɔ mɔ
bara mɔmɔ.
35 Imɔso fɛye abono fɛ gyɛ me-akasɛbo
mɔ berɛ, fɛ' laarɛ fɛye-akyobo ilaa de fɛ'
wɔra gidɛnsɛ sa ɔmɔ. Mɛ laa paa fɛye ilaa
iko ne fɛ bo mɔ, fɛ' sa mɔmɔ de fɛŋ sa fɛ' sa
gɛwɔnsa yɛɛ mɛ' kiiri bara fɛye. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ ntɛɛla belɛ, ne fɛ laa
wɔra Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ
mɔ mɔ-biana. I kya nyiile yɛɛ ɔ bo gidɛnsɛ
sa dabɔlɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo de abono
ɔ kya wɔra ilaa dɛnsɛ sa mɔmɔ ne iŋ kya
gyi mɔmɔ-ginsi mɔ pɛwu.

Fɛ' Su Asa Gitolon

36 "Fɛ' wɔra gitolon awura fɛɛ fɛye-sɛ
gitolon wura Wurubuaarɛ.
37 Fɛŋ sa fɛ' kerɛ ansi so tɔgɛ yɛɛ fɛye-
nanboana ilaa iŋ boran, de Wurubuaarɛ
kee ɔ mɛŋ' kerɛ fɛye-ilaa ansi so tɔgɛ
yɛɛ iŋ boran. Fɛ mɛŋ sa fɛ' bun fɛye-
nanboana gipuɛɛ de Wurubuaarɛ kee ɔ
mɛŋ' bun fɛye gipuɛɛ. Fɛ' kyu ilaa nyɛnyɛn
ibono asa mɛ kya wɔra fɛye mɔ kyu kyɛɛ
mɔmɔ, de Wurubuaarɛ kee o' kyu fɛye-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ fɛye.
38 Fɛ' kyɛɛ ilaa. Fɛ kya kyɛɛ ilaa mɔ,
Wurubuaarɛ laa tansi kyɛɛ fɛye ilaa kee. I
laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu mudu
dɛnsɛ kyu kaala fɛɛ nnyufo faa. Akaalabo
dɛnsɛ mɔ mɛ kya kaala bɔla de mɛ' gyigisi
de mɛ' nyise de i' loo gɛnda abara dɔ de
mɛ' kii gyɔgɛ too de i' bɔla i kya fuɛ. Mudu
ɔbono ɔnan fɛ kyu kaala sa ako mɔ, mɔ-
ɔnan kee ne Wurubuaarɛ laa kyu kaala sa
fɛye."

Kerɛ Fo-Lɛɛ Ilaa Nyɛnyɛn So Pɛi De Fo' Kerɛ Fo Nanbo-Lɛɛ

39 Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ gidɛ kee taasɛ
yɛɛ, “Gyaatanbo laa taalɛ keda mɔ-nanbo
gyaatanbo de oyii de i' kyena? Mɔmɔ anyɔ
mɛ maŋ tɔrɔ ɔbɔ dɔ?
40 Ilaa ɔkasɛbo maŋ taalɛ don mɔ-
onyiilebo. Ɔkasɛbo, mɔ, gi kasɛ ilaa kpaa
logɛ mɔ, ɔ laa wɔra daa fɛɛ mɔ-onyiilebo.
41 “Menɛ n wɔra so ne fo kya wu fo-
nanbo ilaa nyɛnyɛn pii ibono ɔ kya wɔra
mɔ ne foŋ kya wu fo-lɛɛ ibelɛbelɛ idɛ? I dɛ
daa fɛɛ fo wu gikpara gi bo ɔko ginsi dɔ ne
fo maŋ wu yɛɛ gɛgyakpaabi gɛ taa fo-lɛɛ
dɔ.
42 Nnɛ so ne fo laa tɔgɛ sa fo-nanbo
yɛɛ, ‘O, me-nanbo, kerɛ, gikpara gi bo fo-
ginsi dɔ. Yɛgɛ n' lɛɛ gimɔ sa fo.’ --Yɛgɛ
gɛgyakpaabi gɛ taa fo-lɛɛ dɔ? O, gikerɛansi
anyamesɛ! Fɛ' lɛɛ ngyakpaabi nbono gi taa
fɛye-lɛɛ ansi dɔ mɔ de fɛ' nyɛ wu dɔɔdan
kpaa lɛɛ akpara abono a bo fɛye-nanboana
lɛɛ ansi abi dɔ mɔ sa mɔmɔ.

Nyamesɛ Laawɔra Ne N Kya Nyiile Mɔ-Gidebi

43-44 “Nyamesɛ ilaa wɔrasɛ ne fɛ laa kyu
bii mɔ-gisen dɔ ilaa. Oyii ɔbono ɔ bo
alanfiya mɔ maŋ taalɛ sɔrɔ abi nyɛnyɛn.
Ne oyii ɔbono ɔ kya lɔ mɔ kee maŋ taalɛ
sɔrɔ abi dɛnsɛ. Oyii kamaasɛ kee mɔ, mɔ-
abi ne mɛ kya kyu bii mɔ. Ɔko maŋ nyɛ
mango tɛɛ lii giwii oyii dɔ. Ɔko maŋ nyɛ
payaa tɛɛ lii fɔlɔgɛ oyii dɔ.
45 Nyamesɛ dɛnsɛ berɛ, ilaa dɛnsɛ ne
n bo mɔ-gisen dɔ; ne ilaa dɛnsɛ ne nan
lii mɔ-gɛnɔ dɔ. Nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ,
ilaa nyɛnyɛn ne n bo mɔ-gisen dɔ, ne ilaa
nyɛnyɛn ne nan lii mɔ-gɛnɔ dɔ. Ilaa ibono
i bo nyamesɛ gisen dɔ mɔ, imɔ ne ɔ kya lɛɛ
tɔgɛ.”
46 Yesu gi taasɛ asa abono mɛ buu mɔ mɔ
yɛɛ, “Menɛ n wɔra so ne fɛ kya terɛ me yɛɛ,
‘Aye-Wura, Aye-Wura,’ yɛgɛ fɛŋ kya wɔra
ilaa ibono n kya tɔgɛ fɛye mɔ daa?
47 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ ba me asɛ, o nu
me-ilaa tɔgɛsɛ, ne ɔ kya wɔra imɔ so ilaa
mɔ, nan nyiile fɛye gɛnen nyamesɛ ɔbono
oyuduu.
48 Kaasɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔsɛɛbo ɔbono o yii
obu. Ɔ laa yii obu mɔ mɔ, o kuru gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ mɔ gɛten kpaa tu gifolɛ pɛi ne ɔ too
gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ gyan' gifolɛ mɔ so. Ɔsɛɛbo
mɔ gi ti pɔrɔ obu mɔ ta mɔ, gɛkɛ gɛdɛ
mɔ, ɔbon gi bɔla baa da de gɛnen obu mɔ.
Nkyu gi da de mɔ gɛnen mɔ, ɔ mɛŋ boori.
I lii fɛɛ ɔ pɔrɔ mɔ dɔɔdan gyan gifolɛ so.
49 Nyamesɛ ɔbono, mɔ, o nu me-ilaa
tɔgɛsɛ, ne ɔ mɛŋ kya wɔra imɔ so ilaa mɔ,
kaasɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔnyen ɔbono oŋ nyi ɔlaako
ne o yii obu gyan' daa giŋɛsii so giyan mɔ.
Ɔ mɛŋ kuru gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ gɛten. Ɔnyen
mɔ gi ti pɔrɔ obu mɔ ta mɔ, gɛkɛ gɛdɛ
mɔ, ɔbon gi bɔla baa da de obu mɔ. Ayaa
abono so mɔ, obu mɔ gi tɔrɔ daa wurum!”

7

Rom Asogya Ɔbelɛnsɛ Ɔko Gi Sɔɔ Yesu Gyi

1 Yesu gi tɔngɛ sa sakpii mɔ ta mɔ, ɔ naa
loo Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so.
2 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Rom awura
asogya ɔbelɛnsɛ ɔko bo ɔsowolɛ mɔ so, mɔ-
dega ɔbono mɔ-ilaa i bo mɔ-gisen dɔ mɔ
kya lɔ, ibono i bo lon. Ɔ kya laarɛ de ɔ' lɛɛ
gibaa.
3 Ɔbelɛnsɛ baarɛ gi nu Yesu so, ne ɔ keda
Gyuda awura abelɛnsɛ ako sun Yesu asɛ
yɛɛ mɛ' kpaa kolɛ mɔ de ɔ' baa kyɛ mɔ-
dega mɔ sa mɔ.
4 Isɔɔ mɔ o sun mɔ mɛ kpe Yesu asɛ mɔ,
mɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya ɔ' kpaa
kyɛ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ dega mɔ sa mɔ. Mɛ
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ mɔ gi kaaborɛ
ibono fo' kpe de fo' kpaa kyɛ mɔ-dega mɔ
sa mɔ.
5 Ɔ kya laarɛ aye Gyuda awura ilaa. Ɔ
pɔrɔ aye-gikyangbon kyɛɛ aye giyan.”
6 Isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ Yesu gɛnen mɔ, Yesu
gi naa buu mɔmɔ. Mɛ kya fuude ɔbelɛnsɛ
mɔ gɛten dɔ mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi kii sun mɔ-
kyɛmenɛana ako Yesu asɛ yɛɛ, “Me-Wura,
me ɔdɛ meŋ kaaborɛ ibono fo' ba me-gɛten
dɔ. Imɔso gɛŋ' baa nyala fo-nyoro.
7 Me gbaa-gbaa kee nɛ wu yɛɛ meŋ
kaaborɛ n' ba fo asɛ baa yelɛ fo-ansi dɔ.
Gɛnen so mɔ, wɔra aniya, fo berɛ, kpɛ lɛɛ
gɛnɔ. Fo nyɛ lɛɛ gɛnɔ mɔ, me-dega mɔ gilɔ
mɔ gi laa ta.
8 Me kee n gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono n bo ɔko
gɛsɛ, ne n' bo abono, mɔ, mɛ bo me gɛsɛ
mɔ. Nengyene nɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ ‘fo ɔdɛ, kpe
faa’ mɔ, kaasɛ mɔ laa kpe, abɛɛ n' tɔgɛ
yɛɛ ‘fo ɔdɛ, ba gɛrɛ’ mɔ, kaasɛ mɔ laa ba.
Nengyene nɛ tɔgɛ sa me-dega yɛɛ, ‘wɔra
idɛ’ mɔ, imɔ ne ɔ laa wɔra.”
9 Yesu gi nu ɔbelɛnsɛ mɔ ilaa tɔgɛsɛ mɔ,
i dɛ mɔ-gɛnɔ gikyɔ. Nfono ne Yesu gi kisee
tɔgɛ sa sakpii ɔbono o buu mɔ mɔ yɛɛ,
“N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ ba-a aye Isirale awura
mɔ dɔ gbaa, meŋ wu nyamesɛ ɔbono ɔ
bo gisɔɔgyi belɛ gidɛ ɔnan sa me fɛɛ Rom
ɔbelɛnsɛ baarɛ.”
10 Ɔbelɛnsɛ mɔ isɔɔ mɔ mɛ baa kii kpe
mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ gɛten dɔ mɔ, mɛ kpaa
wu daa dega mɔ gi nyɛ alanfiya.

Yesu Gi Kyingi Obuni

11 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi naa kpe
ɔsowolɛ ɔko so mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Neen.
Ɔ kya kpe mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ de sakpii
belɛ mɛ buu mɔ kpe.
12 Mɛ yii gɛkpen kyaabɔɔ Neen ɔsowolɛ
mɔ ne mɛ lɛɛ gɛbunono. Yesu kpɛ ɔ kya

sindi Neen gɛkpen mɔ gɛbunono mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, asa mɛ so obuni mɛ kya lii mɛ kya kpe mɔmɔ-ibuni opuleten mɛ' kpaa pule. Gɛnen ɔnyen ɔbono o wu' mɔ, mɔ-nkon ne gyɛ mɔ-nyi mɔ-bi, ne mɔ-nyi mɔ gyɛ daa okulaabo. Mɛ so obuni mɔ mɛ kya lii gɛnen mɔ, obuni mɔ mɔ-nyi de sakpii belɛ mɛ buu mɔ mɛ kya kpe opuleten mɔ.

13 Wura Yesu gi wu ɔkyii mɔ gɛnen mɔ, mɔ-ilaa i wɔra mɔ ayen gikyɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔkyii, gɛŋ baa su."

14 Nfono mɔ Yesu gi tu sindi obuni mɔ ne o kyu mɔ-gibaa yii ilaa ibono obuni mɔ dɛ imɔ so mɔ. O yii imɔ gɛnen mɔ, asa abono mɛ so obuni mɔ mɛ sii yelɛ. Ne Yesu gi tɔgɛ sa obuni mɔ yɛɛ, "Dega, n kya tɔgɛ mi-i sa fo yɛɛ, kyingi."

15 Nfono nfono mɔ, ɔnyen mɔ o wu' mɔ gi kyingi koso ɔ tɛ ɔ kya tɔngɛ. Ne Yesu gi kiiri mɔ kyu wɔra mɔ-nyi mɔ abaa dɔ.

16 Ibono Yesu gi kyingi ɔnyen mɔ mɔ, i wɔra asa abono mɛ bo nfono mɔ pɛwu gifuu. Mɛ yen Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so. Mɛ san mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara yɛɛ, "I korogɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo gbaa' saarɛ aye dɔ. Wurubuaarɛ gi ba de ɔ' baa laa mɔ-adɛ."

17 Yesu ilaa idɛ i kpaa nu gyan' de Gyudiya gɛsinkpan so de gɛsinkpan gɛbono gɛ sindi nno mɔ pɛwu.

Gyɔn Gi Sun Asa Yesu Asɛ

18 Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ-lɛɛ akasɛbo mɛ kpaa buu ilaa ibono Yesu gi wɔra mɔ pɛwu sa mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ.

19 Ibono Gyɔn gi nu imɔ mɔ, ɔ terɛ mɔ-akasɛbo mɔ dɔ asa anyɔ ne o sun mɔmɔ Wura Yesu asɛ yɛɛ mɛ' kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ asa ɔmɔlɛgɛbo ɔbono a nu yɛɛ ɔ laa ba mɔ abɛɛ a' kerɛ nyamesɛ banban ɔkɔ kpɛi ɔkpa daa?"

20 Gyɔn isɔɔ mɔ mɛ kpe Yesu asɛ ne mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gyɔn ɔbono ɔ gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne n sun aye fo asɛ faa. O sun aye de a' baa taasɛ fo yɛɛ, 'Fo ne n gyɛ asa ɔmɔlɛgɛbo ɔbono a nu yɛɛ ɔ laa ba mɔ abɛɛ a' kerɛ nyamesɛ banban ɔkɔ kpɛi ɔkpa daa?' "

21 Pɛi de Gyɔn isɔɔ mɔ mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, mɛ wu Yesu gi kpɛ kyɛ asa sakyɔ alɔbi ta ne. Ɔ kyɛ dabɔlɛ de alɔtɔ abono aŋ boran a kya nyala asa gikyɔ gikyɔ mɔ. Ɔ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ asa ako so mɔ. O bugi agyaatanbo sakyɔ ansi, ne mɛ kii nyɛ mɛ kya wu ilaa.

22 Yesu laa lɛɛ gɛnɔ sa Gyɔn isɔɔ mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kii kpe kpaa buu ilaa ibono fɛ baa nu de fɛye-aso de ilaa ibono fɛ wu de fɛye-ansi n kya wɔra faa sa Gyɔn.

Nɛ yɛgɛ agyaatanbo ansi a bugi,
ne ɔtɛgɛsɛana mɛ koso mɛ naa.
Nɛ yɛgɛ akononbu alɔtɔ a ta, ne isintiribu
mɛ kya nu ilaa.
Nɛ kyingi abono mɛ wu' mɔ ako.
Ne nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa ayenbo.

23 Imɔso omudɛnsɛbo ne n gyɛ nyamesɛ ɔbono mɔ-gisɔɔgyi gi maŋ koso me so mɔ."

Yesu Gi Yen Gyɔn Sa Sakpii Mɔ

24 Yesu gi tɔngɛ de Gyɔn isɔɔ mɔ ta ne mɛ kyon mɔ, o yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ Gyɔn ilaa ɔ kya sa sakpii ɔbono ɔ bo mɔ asɛ nfono mɔ. Mɔ-gɛtɔngɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ taasɛ sakpii mɔ yɛɛ, "Owi ɔbono fɛ kpe Gyɔn asɛ gipen dɔ kpaa nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ mɔ, menɛ isa ɔnan ne fɛ kpe fɛ' kpaa kerɛ daa? Fɛ wu mɔ mɔ, ɔ dɛ fɛɛ gifɛdaa ne afuu a kya da gimɔ a kya kpe a kya ba abɛɛ?

25 Ne ɔŋ dɛ gɛnen mɔ, nnɛ ne ɔ dɛ? Fɛ wu o bun gikuru dɛnsɛ? Kuaa, asa abono mɛ kya bun akuru dɛnsɛ ne mɛ kyoola mɔ mɛ kya kyena daa awura nten dɔ.

26 Imɔso fɛ kpe Gyɔn asɛ mɔ, menɛ isa ɔnan ne fɛ kpe de fɛ' kpaa kerɛ daa? Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo abɛɛ? Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ne fɛ kpaa wu gɛsintin. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ ɔ don gɛnen gbaa.

27 Gyɔn ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono mɛ ŋmarasɛ mɔ-ilaa yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ laa sun mɔ de ɔ' gyangbara kpaa tɔgɛ sa asa yɛɛ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-gɛkyena dɔ gyoo me ɔbono nan baa mɔlɛgɛ asa mɔ.

28 "N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ iŋ ti korogɛ nyamesɛ ɔbono ɔ don Gyɔn baarɛ mɔ. Abono, mɔ, mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi lii nperɛ kyu kyon mɔ, mɔmɔ dɔ ɔbono ɔŋ fo sɛi gbaa mɔ laa don Gyɔn.

29 Asa abono pɛwu mɛ kpaa nu Gyɔn ilaa tɔgɛsɛ mɔ de lɛnpoo asɔɔbo abono fɛ kya kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn mɔ gbaa mɛ sɔɔ kyule yɛɛ Wurubuaarɛ ilaa ibono Gyɔn gi tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin, ne mɛ yɛgɛ Gyɔn gi gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.

30 Farasii gikpen mɔ dɔ asa de Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ berɛ, mɛ nu Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa ibono Gyɔn gi tɔgɛ mɔmɔ mɔ, mɛŋ sɔɔ kyule, ne mɛ kine yɛɛ Gyɔn maŋ nyɛ gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere."

31 Yesu gi kii taasɛ sakpii mɔ yɛɛ, "Menɛtɔ gbaa ne nan nyɛ kyu kɛserɛ de ndɛ asa adɛ ne? Nnɛ ne mɛ dɛ daa?"

32 Yesu gi taasɛ gɛnen ne o kii lɛɛ gɛsɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, "Ndɛ asa mɔ mɛ dɛ fɛɛ nbii ne n kpaa gyan' sansana. Mɛ gyan'

gɛnen mɔ, nfono mɔ, mɛ kya tɔgɛ mɛ kya
sa abara yɛɛ,
'A lan akɔrɛ ne a bii ilon sa fɛye mɔ, fɛ
kine, fɛŋ kyaa.
A kpen saawo bii lɛwu ilon de fɛ' saawo
mɔ, fɛ kine, fɛŋ saawo.' "
33 Yesu gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Gyɔn ɔbono ɔ
gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ gi ba
gɛsinkpan so mɔ, ɔ kya ŋminde gɛnɔ
belen-belen ne ɔ mɛŋ kya nun nta. Imɔso
fɛ tɔgɛ yɛɛ, 'Ilaa nyɛnyɛn oduduu ne n tɛ
mɔ so.'
34 Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, mɔ,
nɛ ba gɛsinkpan so faa, n kya gyi n kya
nun. Imɔso fɛ kya tɔgɛ yɛɛ, 'Kerɛ, ɔnyen
baarɛ! Ogyibelɛbo de nta nunbo ne ɔ gyɛ.
Mɔ-kyɛmenɛana ne n gyɛ lɛnpoo asɔɔbo
de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ.' Fɛŋ nu
ndɛ asa ilaa tɔgɛsɛ?"
35 Ne Yesu gi kii tɔgɛ bɔla yɛɛ, "Abono mɛ
buu ɔlaako ginyi ɔkpa mɔ berɛ ne nan lɛɛ
gimɔ-gɛwi nyiile yɛɛ gi gyɛ ɔlaako ginyi
gɛsintin."

Yesu Gi Kpaa Gyi Simon Farasiinyen Asɛ

36 Owi ɔko dɔ mɔ, Farasii gikpen mɔ dɔ
ɔnyen ɔko gi sun kpaa terɛ Yesu yɛɛ ɔ' ba
mɔ-gɛten dɔ de mɔ-rɛ mɔ mɛ' gyi dabɔlɛ.
Yesu gi kpe ne ɔ kpaa kyena saarɛ abono
mɛ tɛ ogyiten mɔ dɔ mɔ.
37 Ɔkyii ɔko bo ɔsowolɛ ɔbono so. Asa
pɛwu mɛ nyi mɔ so yɛɛ mɔ-gɛkyena dɔ mɔ
ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo. Gɛnen ɔkyii
baarɛ gi nu yɛɛ Yesu tɛ Farasiinyen mɔ
gɛten dɔ ɔ kya gyi mɔ, o kpe gɛten mɔ dɔ.
Yesu gi wolaa kyu ɔkyii mɔ ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔ wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ mɔ.
Ɔkyii mɔ kya kpe mɔ, ɔ dɛ anuwanterɛ de
puruntuwa.
38 Ɔkyii mɔ gi loo gɛten mɔ dɔ mɔ, o kyu
de Yesu gɛmara-gɛmara kpe Yesu ayaa asɛ.
Ɔ kya nyingi gitolon gibono Yesu gi su mɔ
mɔ, i wɔra mɔ ɔkon, ne i kii kyu wɔra mɔ
gisu. O sii ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne o su gɛnen-n
kaaborɛ mɔ-ansikyu a palɛ Yesu ayaa, ne o
kyu mɔ-gimu iman kyu kpaarɛ Yesu ayaa.
Ɔ kpɛ ɔ kya faala mɔ lii mɔ-gisen dɔ, ne o
kyu anuwanterɛ mɔ ɔ dɛ mɔ kyu kyɛɛgɛ
worogɛ Yesu ayaa so.
39 Farasiinyen ɔbono ɔ da gibaa terɛ
Yesu mɔ gi wu ibono ɔkyii mɔ gi wɔra
gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Ɔkyii
ɔbono ɔ kya pusaa ɔnyen baarɛ faa gyɛ
daa ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo. Nengyene
fɛɛ ɔnyen baarɛ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo gɛsintin mɔ, ɔfaanan ɔ laa bii
nyamesɛ ɔbono ɔnan ɔkyii baarɛ gyɛ mɔ."
40 Farasiinyen mɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa mɔ-
nyoro gɛnen mɔ, Yesu gi bii. Imɔso Yesu gi
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Simon, n bo ilaa iko n kya
laarɛ n' tɔgɛ sa fo." Ne Simon gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, tɔgɛ me, n kya nu."
41 Nfono ne Yesu gi da mɔ gikpalɛ yɛɛ,
"Asa anyɔ ako mɛ dɛ aterenbi wura ɔko
gikɔ. Ɔko dɛ mɔ gikɔ belɛ fɛɛ gɛsun
ɔwɔrabo aterenbi abono ɔ laa nyɛ gɛsi dɔ
mɔ. Ne ɔko, mɔ, dɛ mɔ gikɔ pi-i fɛɛ gɛsun
ɔwɔrabo aterenbi abono ɔ laa nyɛ bosɛ dɔ
mɔ.
42 Ɔ yela mɔmɔ owi ɔbono mɛ laa kyu
baa ka mɔ mɔ. Owi mɔ gi fo ne mɛ mɛŋ
kya taalɛ de mɛ' ka mɔ mɔ, o kyu kyɛɛ
mɔmɔ asa anyɔ." Yesu gi da gikpalɛ mɔ
ta mɔ, ɔ taasɛ Simon yɛɛ, "Mɔmɔ asa anyɔ
adɛ dɔ mɔ, ɔmɔ ne nan laarɛ aterenbi
wura mɔ ilaa gikyɔ don mɔ-nanbo?"
43 Simon gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Itɛfaa i laa
wɔra ɔbono mɔ-lɛɛ gikɔ gi nyaakyɔ mɔ."
Simon gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "I kyena."
44 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa Simon yɛɛ,
"Gɛnen ne fo-rɛ ɔkyii baarɛ ilaa i dɛ faa.
Nyamesɛ ilaa nyɛnyɛn i dɛ fɛɛ gikɔ ne ɔ
dɛ Wurubuaarɛ. Me n gyɛ isafo ne nɛ ba
fo-gɛten dɔ. Nɛ ba faa, fo mɛŋ yɛgɛ mɛ' sa
me nkyu de n' foro me-ayaa. Ɔkyii baarɛ,
mɔ, mɔ-ansikyu ne o kyu foro me-ayaa, ne
o kyu mɔ-gimu iman lɛɛ me-ayaa nkyu.
45 Fo faala me mɔ, foŋ da me gya-gya;
ɔkyii baarɛ berɛ, lii aberɛ abono ɔ ba
gɛrɛnaa faa, ɔ kpɛ ɔ dɛ daa me-ayaa dɔ ɔ
kya faala me lii mɔ-gisen dɔ.
46 Fo mɛŋ worogɛ me-gimu nfɔ sa me.
Ɔkyii baarɛ, mɔ, anuwanterɛ ne o kyu
worogɛ me-ayaa gbaa.
47 N' tɔgɛ fo yɛɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono i
nyaakyɔ ne nɛ kyu kyɛɛ mɔ mɔ ne n yɛgɛ
ɔ nyɛ gɛlaarɛ' belɛ sa me faa. Isa ɔbono,
mɔ, mɔ-ilaa nyɛnyɛn iŋ kyɔ ne ɔko gi kyu
kyɛɛ mɔ mɔ, gɛlaarɛ' pi-i ne ɔ laa nyɛ sa
kaasɛ kee."
48 Yesu gi kisee tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ,
"Ɔkyii, fo wɔra Wurubuaarɛ ilaa nyɛnyɛn,
ne nɛ kyu kyɛɛ fo."
49 Nfono mɔ, abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ tɛ
ogyiten mɔ mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,
"Mɔ ne n gyɛ anɛ de ɔ' taalɛ kyu asa ilaa
nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra Wurubuaarɛ mɔ
kyɛɛ mɔmɔ?"
50 Yesu gi kii tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ,
"Gɛnɔɔbono fo sɔɔ me gyi mɔ ne n mɔlɛgɛ
fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen
yuuli."

8

Yesu Gi Naa Naa De Isowolɛ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ i mɛŋ kɛɛla ne
Yesu gi naa de isowolɛ belɛ-belɛ de iburu-
buru so ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ ɔ kya tɔgɛ asa de mɛ' nu
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so
ilaa. Yesu naa de isowolɛ mɔ so gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ buu mɔ.

2 Akyii ako kee mɛ buu ɔmɔ. Ɔ wolaa gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso gɛnen
akyii abono ako so ne ɔ kyɛ mɔmɔ ako
alɔbi kee. Mɔmɔ dɔ ɔko ne n gyɛ Mariya
Magadalakyii. Ɔkyii baarɛ so ne Yesu gi
naa kyena gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi sono koso mɔ.
3 Akyii mɔ dɔ ɔko kee ginyen ne n gyɛ
Gyowana. Gyowana mɔ-kuli ne n gyɛ
Kyusa ɔbono ɔ kya kerɛ Wura Hɛrodɛ
gɛten de mɔ-ilaa so mɔ. Mɛ kya terɛ akyii
mɔ dɔ ɔko kee yɛɛ Susana. Akyii sakyɔ
ako kee mɛ buu Yesu. Mɛ naa mɛ naa
gɛnen mɔ, akyii adɛ mɛ dɛ mɔmɔ gbaa-
gbaa aterenbi mɛ kya kpaa Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ.

Dɔɔbo Ɔko Gikpalɛ

4 Asa mɛ kpɛ ma-a lii ma-a lii isowolɛ so
ma-a ba Yesu asɛ. Sakpii mɔ gi nyaakyɔ
mɔ, ɔ da gikpalɛ gidɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
5 "Dɔɔbo ɔko gi kyena. Owi ɔko dɔ mɔ,
ɔ koso kpe ndɔɔ kpaa ŋmadɛ ayu. Ɔ kya
ŋmadɛ ayu mɔ, ako a tɔrɔ ɔkpa dɔ, ne asa
mɛ kyise-kyise amɔ ne nbuii mɛ baa tɔɔsɛ
amɔ gyi.
6 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so.
A kɔrɔ lii mɔ, a kii wu'. I nyiile yɛɛ
gɛsinkpan mɔ nfono iŋ bo isɛ gikyɔ.
7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ
mɔ, iwe mɔ i koso bun wɔra amɔ, ne a wu'.
8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ
so. Amɔ berɛ, a kɔrɔ ne a sen da amu
kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kɛbi amɔ mɔ, ɔ nyɛ
ibono ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, gikpadɔ ikue-
inun." Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ
sakpii mɔ yɛɛ, "Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."
9 Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ gikpalɛ
mɔ gɛsɛ.
10 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye
ne n gyɛ abono Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduusɛ
nyiile. Asɛnsɛ mɔ berɛ, n kya tɔgɛ sa ɔmɔ
daa akpalɛ dɔ de i' nyɛ kyena de ilaa ibono
i bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ. I bo
nno yɛɛ,

'mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ, mɛ maŋ kii wu
sɛi;
mɛ laa kpɛ mɛ kya nu ilaa, mɛ maŋ kii
nu gɛsɛ.'

Yesu Gi Lɛɛ Gikpalɛ Mɔ Gɛsɛ

11 "Fɛ' nu gikpalɛ mɔ gɛsɛ kon. Ayu
abono dɔɔbo mɔ gi ŋmadɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi.
12 Abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ mɔ, a dɛ fɛɛ asa
abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
ne ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya baa
lɛɛ amɔ lii ɔmɔ-asen dɔ mɔ. Ilaa nyɛnyɛn
gɛmu mɔ mɛŋ kya laarɛ de mɛ' nyɛ sɔɔ
agyɛbi mɔ gyi de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ
mɔmɔ.
13 Ayu abono a tɔrɔ kpandan so ne amɔ-
ilin i mɛŋ nyɛ isɛ loo gɛsɛ mɔ a dɛ fɛɛ
asa abono mɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ,
ne mɛ nu gɛsɛ de ɔkon, yɛgɛ mɛ mɛŋ kya
kyu amɔ wɔra mɔmɔ-asen dɔ mɔ. Mɛ kya
sɔɔ amɔ gyi ŋmaraa, ne ɔgɛnda ɔko gi tu
mɔmɔ mɔ, fo baa kerɛ mɔ, mɛ kya luu
nyoro.
14 Ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ a dɛ fɛɛ
asa abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ, ne gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili, aterenbi
gilaarɛ, de anyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa i
kya gyi ɔmɔ-amu mɔ. Imɔso mɛŋ kya kpe
ansi dɔ de mɛ' wɔra agyɛbi mɔ so ilaa
mɔmɔ-gɛkyena dɔ.
15 Ayu abono a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ
so mɔ berɛ, a dɛ fɛɛ asa abono mɛ kya
kyu gɛsintin de gisen dɛnsɛ kyu nu Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ. Mɛ nu amɔ mɔ, mɛ
kya sɔɔ amɔ wɔra mɔmɔ-amu dɔ de mɛ'
nyɛ gisen mɛ kya wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-
gɛkyena dɔ."
16 Yesu gi kii da sakpii mɔ gikpalɛ yɛɛ,
"Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa nyɔga fatela de o'
kyu ŋara gɛlɔbi dɔ, abɛɛ o' kyu wɔra npa
gɛsɛ. Ɔ laa kyu mɔ kyɔlɔga daa de i' nyɛ
wu asa abono mɛ laa baa loo mɔ.
17 Sɛi mɛŋ bo no i bo ɔbɔ dɔ yɛɛ i maŋ
lii gifuli, abɛɛ ilaa iko i ŋara yɛɛ i maŋ lii
gɛwi.
18 Imɔso ibono fɛ kya nu Wurubuaarɛ
ilaa faa, fɛ' kerɛ imɔ so dɔɔdan. I kya nyiile
yɛɛ ɔbono ɔ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
ɔ laa nyɛ nu too. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya nu
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ipii ibono o nu mɔ
gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ."
19 Gɛnen aberɛ abono mɔ Yesu mɔ-nyi de
mɔ-tedɛana mɛ ba mɔ asɛ nno. Sakpii mɔ
so mɔ, mɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa tu sindi mɔ.
20 Nfono mɔ, ako mɛ buu sa mɔ yɛɛ, "Fo-
nyi de fo-tedɛana mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ
kya laarɛ mɛ' wu fo."
21 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Me-nyi de me-tedɛana ne n gyɛ asa abono
mɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ne mɛ kya
wɔra amɔ so ilaa mɔ."

Yesu Gi Tɔngɛ Sa Afuu Ne A Taa Gida Yɛgɛ

22 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɛ bo ɔbon belɛ mɔ asɛ mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "A' fara kpe gibenbɛ."
Gɛsintin mɔ, mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ yii
ɔkpa.
23 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi dɛ ginsi gidɛ
gikolii mɔ dɔ. Nfono mɔ, afuu belɛ ako a
tigi, a kya da ginyadon so. A kya yɛgɛ nkyu
mɔ gi kya loo gi kya bɔla gikolii mɔ, ne
gɛnsipɛɛrɛ gɛ tu ɔmɔ.
24 Mɛ da Yesu kyingi mɛ kya tɔgɛ mɔ yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ de a' sii!"
Yesu gi kyingi mɔ, ɔ koso ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ

yɛɛ a' taa gida yɛgɛ de nkyu nbono gi kya koso mɔ, mɔ, gi' wɔra bɔyin. Gɛsintin mɔ, afuu mɔ a taa gida yɛgɛ, ne ilaa kamaasɛ i sii kurun.

25 Nfono mɔ, ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Gisɔɔgyi gibono fɛye yɛɛ fɛ bo sa me mɔ gi bo fonɛ dɔ daa?" Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu ilaa ibono ɔ wɔra mɔ, i wɔra mɔmɔ gifuu ne i wɔra mɔmɔ giyan. Mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ nyamesɛ ɔnan ne? Kerɛ, ɔ kya tɔngɛ sa afuu de nkyu gbaa ne i kya nu mɔ gɛdɛ."

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Kpɛi-Kpɛi Lii Oyeebu Ɔko So

26 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kii palɛ gikolii mɔ kpaa fo Gerigasa awura gɛsinkpan so. Fo lii Galeli gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ-gɛsinkpan gɛ bo ɔbon belɛ mɔ gibenbɛ giko mɔ so.

27 Yesu gi lii gikolii mɔ dɔ dii gyan' gigengen mɔ, ɔsowolɛ mɔ so ɔnyen ɔko gi baa gyangara mɔ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ gɛnen ɔnyen ɔbono so, i yɛgɛ ɔ san ɔ naa daa gibolonbukpan, ne ɔŋ baa ɔ tɛ nten dɔ. Ibuni opuleten ne ɔ san ɔ tɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I wɔra mɔ gɛnen mɔ, i kɛɛla.

28-29 O wu Yesu mɔ, Yesu gi tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ i' koso lii ɔnyen mɔ so, ɔ kerɛ imɔ faa. Nfono mɔ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i yɛgɛ ɔnyen mɔ gi saawo kpaa gyaa ŋmii Yesu ansi dɔ, ne i kpen ken-ken taasɛ Yesu yɛɛ, "Yesu, Wurubuaarɛ Gitɔbelɛ mɔ-bi, menɛ ne fo kya laarɛ fo' wɔra me? N kya kolɛ fo, gɛŋ wɔra me awɔrɔfɔɔ." Pɛi de Yesu mɔ-rɛ ɔnyen mɔ mɛ' gyan' gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya kyena ba ɔnyen mɔ so belen-belen. I ba mɔ so mɔ, asa mɛ kya kyu agbangbaran ŋminde mɔ abɛɛ mɛ kya da mɔ ilaran yela, ne mɛ kya dii mɔ de ɔŋ sa ɔ' nyɛ kpaa wɔra ilaa iko. Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ ɔlon so mɔ, ɔ kya wolaa gbaa gbaa agbangbaran mɔ fuɛ, de i' kparɛ mɔ kyu lii kpe gipen dɔ.

30 Ɔnyen mɔ gi kpen gɛnen mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Mɛ kya terɛ fo-ginyen yɛɛ menɛ?" Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, "Mɛ kya terɛ me yɛɛ Sakpii." I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi gikyɔ ne n tɛ ɔnyen mɔ so.

31 Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kpɛ i kya kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' mɛŋ sa ɔ' gya imɔ koso lii ɔnyen mɔ so kyu kpe nfono Wurubuaarɛ kya tii ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi wɔra ɔbɔ dɔ mɔ.

32 Akuuri gikpen giko gi yelɛ gibii giko alan dɔ nfono, mɛ kya gyi. Ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i kolɛ Yesu yɛɛ nengyene ɔ laa gya imɔ koso mɔ, ɔ' yɛgɛ de i' kpaa kyena akuuri mɔ so. Ne Yesu gi sa imɔ ɔkpa.

33 Imɔso i koso lii ɔnyen mɔ so kpaa kyena akuuri mɔ so. Ne akuuri gikpen mɔ pɛwu gi selɛ kpelegɛ de gibii mɔ kpaa loo ɔbon belɛ mɔ dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

34 Anyen abono mɛ kya kerɛ akuuri mɔ so mɔ mɛ wu ilaa ibono i ba mɔ pɛwu. Imɔso mɛ selɛ kpe ɔsowolɛ mɔ so de ndɔɔana dɔ mɔ kpaa buu ilaa idɛ sa asa.

35 Gɛnen so mɔ, asa mɔ mɛ kpaa wu ilaa ibono i ba mɔ de ansi. Mɛ ba Yesu asɛ mɔ, mɛ wu ɔnyen ɔbono ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i koso mɔ so mɔ. O bun gikuru, ɔ nyɛ mɔ-ginyamesɛ gɛwɔnsa, ɔ tɛ Yesu gilan dɔ ɔ kya nu mɔ asɛ. I wɔra asa mɔ gifuu, ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ.

36 Abono mɛ wu ilaa kamaasɛ de ansi mɔ mɛ buu gɛnɔɔbono Yesu gi kyu mɔlɛgɛ ɔnyen mɔ mɔ pɛwu sa abono mɛ selɛ baa tu mɔmɔ mɔ.

37 Mɛ nu imɔ mɔ, mɔmɔ Gerigasa awura mɔ pɛwu mɛ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-gɛsinkpan so. I lii fɛɛ Yesu ilaa mɔ i don wɔra mɔmɔ gifuu gikyɔ. Gɛsintin mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ dii loo gikolii dɔ de mɛ' kii.

38 Mɛ kya laarɛ mɛ' kii mɔ, ɔnyen ɔbono Yesu gi kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ lii mɔ so mɔ gi kolɛ Yesu yɛɛ, "Yɛgɛ me n' buu fo de n' kpaa kyena fo asɛ." Yesu mɔ mɛŋ kyule sa mɔ. Ɔ tɔgɛ mɔ daa yɛɛ,

39 "Kii kpe fo-gɛwi de fo' kpaa tɔgɛ ilaa gbaa' ibono Wurubuaarɛ gi wɔra sa fo faa sa fo-gɛwi awura." Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi kii kpe mɔ-gɛwi, ne ɔ naa gyan' de ɔsowolɛ mɔ ɔ kya tɔgɛ ilaa gbaa' ibono Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ.

Yesu Gi Wɔra Ilaa Belɛ Sa Gyarasɛ De Ɔkyii Ɔlɔbo Ɔko

40 Yesu gi kii kpe ɔbon belɛ mɔ gigengen gibono so ɔ daa gilii mɔ. Ɔ baa loo nno mɔ, sakpii belɛ ti ɔ yelɛ ɔ gyoo mɔ mɛ kya faala mɔ mɔ-rɛ ginaa-naa.

41 Ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ nno. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Gyarasɛ. Ɔ gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ Gyuda awura gikyangbon giko so. Gɛnen ɔnyen baarɛ gi baa kpelegɛ ŋmii Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya, ɔ' yɛgɛ mɛ' kpe mɔ-gɛwi.

42 I kya nyiile yɛɛ gɛbii kolon ne ɔ korogɛ; gɛ gyɛ daa ɔkyii. Gɛ gyi fɛɛ nsi gudu nnyɔ. Gɛ kya lɔ gɛ kya laarɛ gɛ' wu. O buu sa Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi nu mɔ asɛ, ne ɔ naa buu mɔ. Mɛ kya kpe mɔ, asa mɛ kya kpiidɛ de Yesu.

43 Ɔkyii ɔko bo ɔmɔ dɔ. I kya da de mɔ. I kya da de mɔ mɔ, imɔ nsi gudu nnyɔ ne. [Ɔ

nyida aterenbi abono ɔ bo mɔ pɛwu] kpe-
kpe alɔtɔ akyɛbo asɛ; mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko
mɛŋ taalɛ kyɛ mɔ.
44 Gɛnen ɔkyii baarɛ kya laarɛ mɔ-gilɔ
mɔ gi' ta so mɔ, o kyu de Yesu gɛmara
gɛmara kpaa yii Yesu gɛgbɛ ginɛbi. Ayaa
abono so mɔ, ibono i kya da de mɔ mɔ, i
ten.
45 Ɔkyii mɔ gi yuuri kpaa yii Yesu gɛnen
mɔ, Yesu gi dɛsɛ, ne ɔ taasɛ yɛɛ, "Anɛ ne
n yii me mɔ?" Ɔkamaasɛ kya kine yɛɛ iŋ
gyɛ mɔ ne n yii mɔ, ne Piita gi taasɛ mɔ
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, sakpii ɔbono ɔ kyaabɔɔ fo
mɛ kya kpiidɛ de fo faa mɔ, fo kya tɔgɛ yɛɛ
ɔko gi yii fo?"
46 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Ɔko gi yii
me. I kya nyiile yɛɛ nɛ bii me-nyoro dɔ yɛɛ
me-oduduu gi wɔra ilaa iko."
47 Ɔkyii mɔ gi wu yɛɛ ibono o yii Yesu mɔ
i mɛŋ ŋara mɔ. Imɔso ɔ lii baa ŋmii Yesu
ayaa dɔ, ɔ kya seli faa gyin-gyin. Ɔ tɔgɛ ilaa
ibono so o yii mɔ mɔ de gɛnɔɔbono i kpɛ
kyɛ mɔ ayaa abono so mɔ asa mɔ pɛwu
ansi dɔ.
48 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Me-bi,
gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne n kyɛ fo
faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli."
49 Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya tɔngɛ mɔ, ɔko gi
lii Ɔbelɛnsɛ Gyarasɛ gɛten dɔ baa tɔgɛ sa
Gyarasɛ yɛɛ, "Fo-bi mɔ gi wu'. Imɔso gɛŋ
baa nyala ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ ɔ' baa kyɛ mɔ."
50 Yesu gi nu imɔ idɛ mɔ, o kisee tɔgɛ
sa Gyarasɛ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. Fo
berɛ, kpɛ sɔɔ me gyi, ne gɛ laa kii nyɛ nkpa
kyena sa fo."
51 Yesu gi kpaa loo Gyarasɛ gɛten dɔ mɔ,
ɔ mɛŋ yɛgɛ de asa mɛ' nyɛ loo obu mɔ dɔ
obuni mɔ asɛ baa too de mɔ-rɛ Piita, Gyɔn,
de Gyeemesi, de gɛbii mɔ mɔ-sɛ de mɔ-nyi.
52 Asa abono mɛ bo nno mɔ pɛwu mɛ dɛ
osulon mɛ yelɛ. Mɛ kya yiyɛɛ gɛnen mɔ,
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛŋ baa saawo.
Gɛbii mɔ gɛŋ wu'. Gɛ dɛ daa."
53 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kyu mɔ ŋmasɛ
daa. Mɛ nyi ibono gɛbii mɔ gɛ wu' gɛsintin.
54 Yesu, mɔ, mɛŋ taa ka ɔmɔ gɛnɔ. Ɔ keda
gɛbii mɔ gibaa dɔ ne ɔ tɔgɛ sa gɛmɔ yɛɛ,
"Gɛbii, koso."
55 Yesu gi tɔgɛ sa gɛbii mɔ gɛnen mɔ, o
kiiri gɛmɔ-ɔŋɛ baa wɔra gɛmɔ dɔ. Ayaa
abono so mɔ gɛ koso, ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛ' laarɛ ilaa iko sa gɛmɔ de gɛ' gyi."
56 I dɛ gɛbii mɔ mɔ-nyi de mɔ-sɛ gɛnɔ, ne
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ'
tɔgɛ ilaa ibono i ba faa sa ɔko-rɛ ɔko.

9

Yesu Gi Keda Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ Mɔ Sun

1 Yesu gi terɛ mɔ-isɔɔ gudu anyɔ mɔ
baa gyan' ne ɔ sa mɔmɔ ɔkpa de mɛ' kyu
mɔ-ginyen de mɛ' nyɛ ɔlon ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi pɛwu so. Gɛnen ɔlon mɔ
laa yɛgɛ mɛ laa taalɛ kyɛ asa alɔtɔ kee.
2 Ɔ sa mɔmɔ ɔlon mɔ gɛnen mɔ, ɔ
keda mɔmɔ sun yɛɛ mɛ' naa tɔgɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so
ilaa sa asa de mɛ' kyɛ asa alɔbi.
3 Ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ kya kpe faa,
fɛŋ sa fɛ' puru sɛi-sɛi keda. Fɛ mɛŋ' puru
ba-a oyii tugɛsɛ, abɛɛ gidiiku, abɛɛ agyudɔ,
abɛɛ aterenbi keda. Fɛ mɛŋ' puru gɛgbɛ
giwɔra nyɔsɛ gbaa baa keda.
4 Gɛten gɛbono dɔ fɛ loo ne mɛ kya kerɛ
fɛye so mɔ, fɛ' kyena nno kaaborɛ fɛ laa lii
gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so.
5 Ɔsowolɛ ɔbono fɛ loo ne nno asa mɛ
kine mɛ mɛŋ bugi ansi de fɛye mɔ, fɛ lii
mɔmɔ-ɔsowolɛ mɔ so mɔ, fɛ' kpiisi fɛye-
ayaa isɛ yela mɔmɔ. Imɔ ne nan yɛgɛ mɛ'
bii yɛɛ mɛ kine Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ faa
mɔ, gisobiidɛ gi dɛ gi gyoo ɔmɔ."
6 Yesu gi sun mɔ-asunbo mɔ gɛnen mɔ,
gɛsintin mɔ, mɛ yii ɔkpa ne mɛ naa de
isowolɛ, ne gɛten kamaasɛ gɛbono mɛ kya
kpe mɔ, mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ ne mɛ kya kyɛ asa alɔbi.

Wura Hɛrodɛ Kya Laarɛ O' Wu Yesu De Ansi

7 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Wura Hɛrodɛ gi
nu ilaa ibono Yesu kya wɔra mɔ. O nu
imɔ gɛnen mɔ, i wɔra mɔ giyan, ne ɔŋ kya
bii imɔ dɔ. I lii fɛɛ asa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne n kyingi
lii ibuni dɔ ba gɛnen."
8 Ako mɔ yɛɛ, "Kuaa. Oloobu Ilaagya ne
n kii ba." Abanban, mɔ, yɛɛ, "Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo adedaabo mɔ dɔ ɔko ne n
kyingi lii ibuni dɔ kii ba gɛnen."
9 Wura Hɛrodɛ-lɛɛ ibono ɔ tɔgɛ mɔ ne n
gyɛ yɛɛ, "Nɛ yɛgɛ mɛ ten Gyɔn gimu. Ne
anɛ, mɔ, ne n ba ɔ gyɛ ɔbono n kya nu mɔ
so gɛnen faa?" Ne Wura Hɛrodɛ gi san ɔ
kya laarɛ gɛnɔɔbono ɔ laa nyɛ wu Yesu de
ansi mɔ.

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ Ifɛ Nsana

10 Yesu asunbo mɔ mɛ kpe nfono o sun
mɔmɔ mɔ ne mɛ kii ba mɔ, mɛ baa buu
ilaa ibono mɛ wɔra mɔ pɛwu sa mɔ. Mɛ
buu sa mɔ ta mɔ, ɔ yɛgɛ mɔ-rɛ mɔmɔ wolɛ
mɛ kpe ɔsowolɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Bɛsayida mɔ so.
11 Mɛ laa kpe mɔ, sakpii ɔbono ɔ bo
mɔmɔ asɛ mɔ gi bii nfono mɛ kya kpe mɔ,
ne mɛ buu mɔmɔ. Sakpii mɔ gi kpaa tu
mɔmɔ mɔ, Yesu gi faala ɔmɔ, ne ɔ tɔgɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so
ilaa sa mɔmɔ, ne ɔ kyɛ kyɛ abono mɔ mɛ
kya lɔ mɔ.
12 Owi gi kpelegɛ mɔ, Yesu akasɛbo gudu
anyɔ mɔ mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Lɛɛ

sakpii mɔ ɔkpa de mɛ' naa kpe isowolɛ de
ndɔɔana nbono gi sindi gɛrɛ mɔ de mɛ'
kpaa laarɛ nten nko loo de mɛ' nyɛ agyudɔ
gyi. Nfono a bo faa, i gyɛ daa ifɛ nsana."
13 Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye
gbaa-gbaa fɛ' sa mɔmɔ ilaa iko de mɛ' gyi."
Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Aye asɛ gɛrɛ mɔ, a bo daa
ibodobodo inun de iken inyɔ. A laa taalɛ
sɔɔ agyudɔ sa ginyamesɛbi gidɛ pɛwu?"
14 Anyen abono mɛ bo gɛnen sakpii belɛ
ɔbono dɔ mɔ gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ
nwɛ ikue-inyɔ de saalaa. Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' yɛgɛ de asa mɔ
mɛ' kpelegɛ kyena akpen-akpen; gikpen
kamaasɛ dɔ asa mɛ' wɔra fɛɛ ikue-inyɔ de
saalaa."
15 Gɛsintin mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ yɛgɛ
asa mɔ pɛwu mɛ kpelegɛ kyena gɛsinkpan.
16 Mɛ kyena gɛnen mɔ, Yesu gi puru
ibodobodo inun mɔ de iken inyɔ mɔ, ne
ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ Wurubuaarɛ, o kyu
afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa-gbaa
ibodobodo mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ mɛ' kyu yɛ sa sakpii mɔ de mɛ' gyi.
17 Mɛ yɛ sa mɔmɔ mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ
nyɛ gyi kaabo kii san. Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
koola agyisan mɔ mɔ, i bɔla nkeebii gudu
nnyɔ.

Piita Gi Bii Tɔgɛ Nyamesɛ Ɔbono Yesu Gyɛ Mɔ

18 Owi ɔko dɔ mɔ Yesu kya dalaa mɔ
wolɛ, ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ bo mɔ asɛ.
Nfono mɔ ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Sakpii mɔ
asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ ne n' gyɛ?"
19 Ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Asa ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ Oloobu
Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ. Ako mɔ yɛɛ Kuaa!
Fo ne n gyɛ Oloobu Ilaagya. Ne ako, mɔ,
yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo adedaabo
mɔ dɔ ɔko kpɛi ne n kyingi lii ibuni dɔ ba
gɛnen."
20 Nfono ne Yesu gi kii taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Ne fɛye asɛ mɔ de-e? Menɛ
nyamesɛ ɔnan ne n' gyɛ?" Piita gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ."
21 Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi ka
sa ɔmɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ
ɔko yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi
sun mɔ.
22 Yesu gi kii tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "I gyɛ ilaa
ibono i laa ba yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan wu ɔlaawusɛ kpɛi-
kpɛi gikyɔ. Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ-
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ laa kine me, ne mɛ
laa yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ me mɔ,
imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ abono
mɛ bo nno mɔ pɛwu yɛɛ, "Ɔbono ɔ kya
laarɛ de ɔ' wɔra me-ɔkasɛbo mɔ, kaasɛ mɔ
o' kyu mɔ-nyoro fuɛ, gɛkɛ kamaasɛ mɔ o'
kyule wu awɔrɔfɔɔ me so, de ɔ' kasɛ me-
gidebi. Ba-a mɛ laa da mɔ aŋanbi oyii so
mɔɔ mɔ, mɛ' da mɔ.
24 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo laa kɔrɔsɛ
fo-nkpa yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan mɔ gɛ laa lii fo-gibaa. Ne
fo ɔbono, mɔ, kyu lii me so ne fo-nkpa gi
lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
25 Fo nyamesɛ fo nyɛ gɛsinkpan gɛdɛ so
ilaa kamaasɛ pɛwu gyan' ne foŋ nyɛ ɔkpa
kpe Wurubuaarɛ asɛ mɔ, fo nyi yɛɛ fo nyɛ
gɛkyena ne?
26 Nengyene i bo fo ɔko ipeeli yɛɛ fo
gyɛ me-sonbo abɛɛ fo kya sɔɔ me-agyɛbi
mɔ gyi mɔ, gɛnen kee ne i laa wɔra me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ipeeli sa
fo, gɛkaabono nan kii ba gɛsinkpan so mɔ.
Gɛnen gɛkaabono mɔ, me-sɛ Wurubuaarɛ
laa keda mɔ-isɔɔ sun, ne mɛ laa sun me ba
de nyisigyi. Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-lɛɛ
nyisigyi ɔnan kyu sa me de asa mɛ' wu de
ansi.
27 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛye
abono fɛ yelɛ gɛrɛnaa faa fɛ maŋ wu' ta pɛi
de fɛ' lɔɔ wu yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
gɛkyena mɔ gɛ ba anyamesɛ dɔ."

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yesu Nyisigyi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Asa' Ako

28 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, fɛɛ nkɛ
gukue gɛmara mɔ, o kyu Piita de Gyɔn de
Gyeemesi, ne mɛ dii kpe gibii giko so de ɔ'
kpaa dalaa.
29 Ɔ kya dalaa gɛnen mɔ, mɔ-ansi dɔ i
kyɛɛgɛ kii lɔrɔ wɔra ɔdan too ne mɔ-ngbɛ
nbono o suu mɔ gi fuuli gi kya ŋɛlegi faa
ŋela-ŋela-ŋela.
30 Mɛ baa kerɛ mɔ, iloobu inyɔ iko ne:
Mosisi mɔ-rɛ Ilaagya. Mɛ ba Yesu asɛ,
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kya gyi nsingyi.
31 Ibono mɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ so
mɔ, mɛ bo nyisigyi. Mɔmɔ-rɛ Yesu mɛ tɔgɛ
lɛwu ɔbono ɔ laa wu' Gyɛrusalem mɔ so
ilaa.
32 Piita mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɔ berɛ,
gɛnen aberɛ abono pɛwu mɔ ginsi gidɛ gi
kya boo ɔmɔ. Imɔso i ŋmangɛ mɔmɔ-ansi
so mɔ, mɛ wu Yesu de nyisigyi de iloobu
inyɔ mɔ mɛ yelɛ mɔ asɛ.
33 Iloobu mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' kyon
taa Yesu yɛgɛ mɔ, Piita gi ten loo tɔgɛ
atɔgɛkpandɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, i wɔra
ɔdan yɛɛ a bo gɛrɛnaa. Yɛgɛ de a' yii
ipanpan isa' sa fɛye: fo-lɛɛ panpan ɔko,
Mosisi-lɛɛ ɔko de Ilaagya-lɛɛ ɔko."
34 Piita mɛŋ ti taa tɔngɛ ta mɔ, gibuntɔ
giko gi ba baa bun mɔmɔ so faa kpem.

Aberɛ abono gibuntɔ mɔ gi kya laarɛ gi' bun mɔmɔ so gɛnen mɔ, i wɔra Piita mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɔ gifuu.
35 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ gigyɛbi' gi lii gibuntɔ mɔ dɔ tɔgɛ kyu lii Yesu so yɛɛ, "Me-bi ne. Mɔ ne nɛ lɛɛ gibaa yii de ɔ' wɔra me-gisen dɔ ilaa. Fɛ' nu mɔ asɛ."
36 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ kerɛ mɔ, mɔmɔ-rɛ Yesu wolɛ ne n san mɛ yelɛ. Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, mɛ mɛŋ tɔgɛ gɛnen ilaa ibono mɛ kpaa wu gibii mɔ so mɔ sa ɔko-rɛ ɔko.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Gɛbii Gɛko So

37 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo asa' mɔ mɛ kpelegɛ lii gibii mɔ so mɛ kya ba mɔ, sakpii belɛ gi baa gyangara mɔmɔ.
38 Mɛ gyan' mɔ, ɔnyen ɔko gi kpen tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, n dɛ fo giserɛ, kerɛ me-bi so sa me. Mɔ-nkon ne n' bo.
39 I bo no i bo no mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu kya baa kyena mɔ so. I kyena mɔ so gɛnen mɔ, ayaa abono so mɔ, i kya yɛgɛ ɔ kya kpen ken-ken gikolon de i' kuu mɔ taa gɛsinkpan, i kya gbebi mɔ yɛgɛ mɔ-gɛnɔ dɔ i kya furu afuru. I kya nyala mɔ gɛnen-n kɛɛla pɛi de i' lɔɔ ba-a kyon mɔ so.
40 Nɛ kolɛ fo-akasɛbo yɛɛ mɛ' wɔra aniya de mɛ' gya gɛnen ilaa nyɛnyɛn oduduu ɔbono koso mɔ so sa me mɔ, mɛ mɛŋ taalɛ."
41 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "O! Ndɛ fɛye nkɛ ndɛ dɔ asa! Fɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi. Fɛ kpɛ fa-a biidɛ gɛnɔ daa so-o! Nkɛ nfonɛ ne nan kyena fɛye asɛ n kpɛ mi-i nyɛ gisen mi-i sa fɛye daa?" Ne ɔ tɔgɛ gɛbii mɔ mɔ-sɛ yɛɛ, "Kyu fo-bi mɔ ba gɛrɛ."
42 Gɛbii mɔ gɛ kya ba Yesu asɛ mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kuu gɛmɔ taa gɛsinkpan, i san i kya gbebi gɛmɔ. Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ i' koso gɛbii mɔ so ɔ kerɛ imɔ faa. Yesu gi kyɛ gɛbii mɔ, ne o kiiri gɛmɔ sa gɛmɔ-sɛ.
43 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyu lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon belɛ gɛwi nyiile asa mɔ nfono mɔ, i dɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ gɛnɔ.

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Kyu Lii Mɔ-Lɛwu So

Owi ɔbono sakpii mɔ kya diilɛ Yesu ilaa wɔrasɛ mɔ ne i kya dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
44 "Fɛ' yela giso de fɛ' nu dɔɔdan: me-akyobo mɛ laa kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra asa ako abaa dɔ de mɛ' wɔra me ilaa ibono mɛ kya laarɛ mɔ."
45 O buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ nu imɔ gɛsɛ. Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i mɛŋ bugi de mɛ' bii imɔ so ilaa. I kii i bo mɔmɔ gifuu de mɛ' taasɛ mɔ.

Yesu Akasɛbo Mɔ Dɔ Mɔ, Anɛ Ne N Don Mɔ-Nanbo?

46 Owi ɔko dɔ mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ Yesu akasɛbo mɔ so. Mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ mɔmɔ dɔ mɔ, anɛ ne n don mɔ-nanbo?
47 Yesu gi bii yɛɛ mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ gɛnen mɔ, ɔ keda gɛbii gɛko ba mɔ asɛ,
48 ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene fɛɛ me so ne fo ɔko fo bugi ansi de gɛnen gɛbii gɛdɛ ɔnan mɔ, me ne fo bugi ansi de gɛnen. Ne fo bugi ansi de me mɔ, fo bugi ansi de Wurubuaarɛ ɔbono o sun me mɔ kee ne. I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔ kya wɔra mɔ-nyoro fɛɛ mɔ ne n gyɛ gɛbii fɛye dɔ mɔ, mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ gyɛ nyamesɛ gbaa' fɛye dɔ."
49 Ne Gyɔn gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a wu ɔnyen ɔko dɛ fo-ginyen ɔ kya gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ɔ kya koso asa so. I mɛŋ kii i gyɛ aye-rɛ mɔ ne n naa. Imɔso a gya mɔ yɛɛ ɔŋ baa wɔra gɛnen."
50 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Fɛ san wu mɔ gɛnen mɔ, fɛŋ' baa gya mɔ. I kya nyiile yɛɛ isa ɔbono ɔ mɛŋ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de fɛye mɔ, ɔ yelɛ fɛye-gɛmara ne."

Ako Mɛ Kine Yɛɛ Yesu Maŋ Nyɛ Kyena Mɔmɔ-Ɔsowolɛ So

51 Owi mɔ kya fuude ibono Wurubuaarɛ laa puru Yesu lii gɛsinkpan so kii kpe mɔ asɛ mɔ, Yesu gi kyu mɔ-ansi kyu yii de Gyɛrusalem ɔsowolɛ so yɛɛ nno ne ɔ laa kpe kon.
52 Pɛi ne ɔ laa yii ɔkpa mɔ, o sun isɔɔ yɛɛ mɛ' gyangbara mɔ. Isɔɔ mɔ mɛ kyon mɔ, mɛ kpaa loo Samariya ɔsowolɛ ɔko so de mɛ' lɔrɔ ɔkpa sa mɔ.
53 Ibono Yesu gi tɔgɛ yɛɛ Gyɛrusalem ne ɔ kya kpe so mɔ, ɔsowolɛ mɔ so asa mɛ mɛŋ kyule sɔɔ mɔ gisafo.
54 Isɔɔ mɔ mɛ kpaa buu sa Yesu yɛɛ ɔsowolɛ mɔ so asa mɛ kine mɔ. Mɔ akasɛbo, Gyeemesi mɔ-rɛ Gyɔn, mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye-wura, fo kya laarɛ a' terɛ ɔgya lii Wurubuaarɛ dɔ kpelegɛ ba de ɔ' baa dɛɛ mɔmɔ?"
55 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, o kisee kerɛ mɔmɔ, ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ ibono mɛ tɔgɛ faa iŋ boran.
56 Nfono mɔ, mɛ naa kyon kpe ɔsowolɛ banban ɔko so.

Abono Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Wɔra Yesu Akasɛbo

57 Mɛ sɔɔ de ɔkpa ɔko mɛ kya kpe mɔ, ɔnyen ɔko gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Nan buu fo kpe gɛten kamaasɛ gɛbono fo laa kpe mɔ."
58 Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Agbowugbowu gbaa mɛ bo ibɔ dɛsɛ, ne nbuii kee mɛ bo asisaa. Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ berɛ, meŋ bo me-gimu okunten."
59 Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyen banban ɔko berɛ yɛɛ, "Baa buu me de fo' wɔra me-ɔkasɛbo."

Ɔbono gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, “Me-wura, yɛgɛ me n' kpaa pule me-sɛ pɛi de n' lɔɔ baa buu fo.”
60 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Yɛgɛ asa abono Wurubuaarɛ ilaa iŋ fɛ ɔmɔ-giso mɔ mɛ' pule abara. Fo berɛ, baa kyon kpe de fo' kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa asa.”
61 Ɔko mɔ gi buu sa Yesu yɛɛ, “Me-wura, nan baa buu fo de n' wɔra fo-ɔkasɛbo. Imɔ mɔ mɔ, yɛgɛ de n' kpaa kalɛ me-gɛten dɔ awura de n' ba.”
62 Ɔ kolɛ Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo ɔbono fo yii gɛsɛ fo kya baalɛ baalɛ ne fo kya kpɛɛlɛ fɛ kya kerɛ fo-gɛmara mɔ, bii yɛɛ foŋ kaaborɛ fo' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ ne.”

10

Yesu Gi Keda Asa Ikue-Isa De Saalaa Asa Anyɔ Sun

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi lɛɛ asa ikue-isa de saalaa asa anyɔ ako kee ne ɔ keda ɔmɔ sun yɛɛ mɛ' naa anyɔ-anyɔ kpe isowolɛ de nten kpɛi-kpɛi nfonoana mɔ gbaa-gbaa laa baa kpe mɔ yɛɛ mɛ' gyangbara mɔ kpe nnoana.
2 Mɛ laa kyon mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Asa abono i kaaborɛ mɛ' nu Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ mɛ dɛ fɛɛ ɔmɔlɔgɔ ne n pɛɛrɛ ndɔɔ belɛ nko dɔ. Akɛbibo mɔ, mɔ, mɛŋ kyɔ sa ndɔɔ wura mɔ. Imɔso fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Ndɔɔ Wura mɔ yɛɛ mɔ gbaa-gbaa o' kyu akɛbibo ba mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ.
3 “Fɛ' naa fɛ kya kpe. Fɛ' bii yɛɛ n kya sun fɛye fɛɛ nsandɛbii ne n kya kpe agbowugbowu dɔ.
4 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu aterenbi, atɔ ɔwɔraten, abɛɛ ayaawolɛ keda. Fɛ kya kpe mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' waala fɛye-nyoro yɛɛ fɛ kya faala ɔko-rɛ ɔko ɔkpa dɔ.
5 Gɛten' gɛbono dɔ fɛ laa loo mɔ, fɛ' daa gifaala gɛmɔ dɔ asa yɛɛ, ‘Gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.’
6 Nengyene gisen yuuli awura mɛ bo gɛten' gɛbono dɔ mɔ, mɛ laa nyɛ gisen yuuli. Nengyene gisen yuuli awura mɛŋ bo nno mɔ, gisen yuuli mɔ gi laa kii ba fɛye asɛ.
7 “Gɛten' gɛbono dɔ fɛ sogɛ mɔ, fɛ' kyena gɛmɔ dɔ kaaborɛ fɛ laa lii ɔsowolɛ ɔbono so. Ilaa ibono mɛ laa sa fɛye mɔ, fɛ' gyi de fɛ' nun. I kya nyiile yɛɛ gɛsun ɔwɔrabo gi kaaborɛ ɔ' nyɛ mɛ' kerɛ mɔ so. Fɛ' sii de gɛten' kolon, fɛŋ sa fɛ' sogɛ gɛten' gɛdɛ dɔ de fɛ' lii kii kpaa sogɛ gɛbanban gɛko dɔ.
8 “Nengyene fɛ loo ɔsowolɛ so ne ɔsowolɛ ɔbono so asa mɛ kya keda fɛye gisafo mɔ, agyudɔ abono mɛ laa kyu baa yii fɛye-ansi dɔ mɔ, fɛ' gyi amɔ.
9 Fɛ' kyɛ alɔbo abono mɛ bo gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so mɔ de fɛ' tɔgɛ sa ɔsowolɛ mɔ so asa mɔ yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ kya laarɛ ɔ' kalɛ fɛye bɔla mɔ-adɛ so mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.’
10 “Nengyene fɛ loo ɔsowolɛ ɔko so ne nno asa mɛ kine mɛ maŋ bugi ansi de fɛye mɔ, fɛ' lii kpaa yelɛ ɔsowolɛ ɔbono ikpa dɔ de fɛ' tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ,
11 ‘Fɛye-ɔsowolɛ mɔ so isɛ ibono i yii aye-ayaa mɔ gbaa, a kpiisi yela fɛye. Idɛ berɛ, fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ gi laarɛ ɔ' kalɛ fɛye bɔla mɔ-adɛ so mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ. Fɛye ne n kine.’ ”
12 Yesu gi kii tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛye berɛ n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ ɔsowolɛ ɔbono fɛ loo ne mɛ maŋ keda fɛye gisafo mɔ, gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa biidɛ asa pɛwu giso mɔ, gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so asa-lɛɛ gisobiidɛ gi laa nyaakyɔ don Sodom awura lɛɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Laa Bun Isowolɛ Iko Asa Gipuɛɛ

13 “O, Korasin awura, fɛye laako! O, Bɛsayida awura, fɛye laako! Nɛ kyu Wurubuaarɛ ɔlon wɔra ilaa gbaa'gbaa fɛye asɛ ibono fɛ wu de ansi. Nengyene nkana Taya de Sidon awura ne nen nyɛ me-ilaa ibono wu gɛnen mɔ, ɔfaanan mɛ ti wolaa taa mɔmɔ ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ. Nkana ɔfaanan mɛ kya bɔɔda kyena mɛ kya pɛɛrɛ ansi nyiile Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ.
14 Fɛ' bii yɛɛ gɛkaabono Wurubuaarɛ laa biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu giso mɔ, fɛye-lɛɛ i laa wɔra nyɛnyɛn don Taya de Sidon awura-lɛɛ.
15 Ne fɛye Kapɛɛniyon awura mɔ de-e? Gɛnen gɛkaabono mɔ fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyu fɛye kpe mɔ asɛ? Kuaa, ɔ laa too fɛye wɔra daa ɔbɔ dɔ nfono ɔ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ.”
16 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Ɔbono o nu fɛye asɛ mɔ, me asɛ ne o nu gɛnen, ne ɔbono o kine yɛɛ ɔ maŋ nu fɛye asɛ mɔ, me ne kaasɛ mɔ gi kine gɛnen. Ɔbono o kine yɛɛ ɔ maŋ nu me asɛ kee mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono o sun me ba gɛsinkpan so mɔ ne kaasɛ mɔ gi kine gɛnen.”

Yesu Asunbo Mɔ Mɛ Kpe Kii Ba

17 Asa ikue-isa de saalaa anyamesɛ anyɔ abono Yesu gi sun mɔ mɛ kpe ne mɛ kii ba de ɔkon. Mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi gbaa i bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa aye fo-ginyen dɔ.”
18 Mɛ buu sa Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nɛ wu ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi lii Wurubuaarɛ dɔ faa

pila-a fɛɛ gɛnɔɔbono nyangbon kya wiisɛɛ gikolon mɔ baa kyon kpaa tɔrɔ.
19 Fɛ' nu yɛɛ nɛ sa fɛye ɔlon de fɛ' taalɛ kyise awɔɔ de nnan so de fɛ' taalɛ kyise ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ɔkyobo mɔ ɔlon pɛwu so. Sɛi maŋ wɔra fɛye.
20 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye ɔkon yɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa fɛye. Fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye ɔkon daa yɛɛ Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ fɛye-anyen yela Wurubuaarɛ dɔ yɛɛ fɛ laa baa kyena nno."
21 Owi ɔbono Yesu kya tɔngɛ de mɔ-akasɛbo mɔ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi sa mɔ ɔkon belɛ mɔ-gisen dɔ, ne ɔ faala Wurubuaarɛ yɛɛ, "Me-sɛ, soso de gɛsinkpan pɛwu Wura, n kya faala fo yɛɛ fo kyu gɛnen ilaa idɛ ŋarɛ abono mɛ nyi ɔlaako mɔ de abono mɛ sɛɛ mɔ, ne fo san lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile daa nbii de asa abono mɛ mɛŋ nyi gisɛɛ mɔ. Gɛsintin, me-sɛ. Imɔ ibono ne n wɔra fo ɔbolɛ."
22 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Me-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu ilaa kamaasɛ kyu wɔra me-abaa dɔ. Ɔko mɛŋ bo no o nyi me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, gɛnen mɔ, me-sɛ Wurubuaarɛ wolɛ. Gɛnen kee ne ɔko mɛŋ bo no o nyi Wurubuaarɛ, gɛnen mɔ, me ɔbono n gyɛ mɔ-bi mɔ; me-rɛ asa abono n kya laarɛ de n' lɛɛ mɔ gɛwi nyiile ɔmɔ mɔ wolɛ ne n nyi mɔ."
23 Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ wolɛ yɛɛ, "Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye abono fɛ kya nyɛ wu me-ilaa wɔrasɛ de ansi.
24 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo kpɛi-kpɛi de awura-awura sakyɔ mɛ laarɛ mɛ' wu ilaa ibono fɛ kya wu faa, mɛŋ kii nyɛ; mɛ laarɛ mɛ' nu ilaa ibono fɛ kya nu faa, mɛŋ kii nyɛ."

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Ibono I Tiri Sa Wurubuaarɛ Mɔ

25 Owi ɔko dɔ mɔ, Wurubuaarɛ nbara onyiilebo ɔko gi ba de ɔ' baa daasɛ Yesu kerɛ. Imɔso ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, nnɛ ne nan wɔra de n' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa?"
26 Yesu gi kisee taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kya kalɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ mɔ, fo kya nu nmɔ gɛsɛ nnɛ?"
27 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ, 'Laarɛ fo-Wura Wurubuaarɛ lii fo-gisen dɔ. Kyu fo-gisen pɛwu, fo-ɔlon pɛwu de fo-gɛwɔnsa pɛwu kyu laarɛ Wurubuaarɛ ilaa.' Ne i kya nyiile kee yɛɛ, 'Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro.' "
28 Nfono ne Yesu yɛɛ, "Fo lɛɛ gɛnɔ mɔ, i kyena. Fo gyi nmɔ ndɛ so mɔ, fo laa kyena Wurubuaarɛ asɛ."
29 Nbara onyiilebo mɔ gi laarɛ ɔ' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔŋ fuɛ. Gɛnen so mɔ o kii taasɛ Yesu yɛɛ, "Wurubuaarɛ nbara gi kya nyiile yɛɛ n' laarɛ me-nanbo fɛɛ me-nyoro faa mɔ, anɛ mɔ ne n gyɛ me-nanbo daa?"
30 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ gikpalɛ dɔ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Owi ɔko dɔ mɔ aye-nanbo, Gyudanyen ɔko gi lii Gyɛrusalem ɔ kya kpe Gyɛriko. Ɔ kya kpe mɔ, nkyɛɛ iyu mɛ bun ɔkpa dɔ ne. Mɛ lii tu mɔ, ne mɛ daarɛ mɔ san ŋmaraa de o' wu'. Mɛ puru mɔ-atɔ pɛwu ne mɛ selɛ taa mɔ yɛgɛ.
31 Ɔ dɛ nfono gɛnen mɔ, aye gbaa-gbaa aye-isa ɔko gi baa kyu de nno. Ɔ gyɛ Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo. Ɔ fuɛ lii mɔ so gɛnen mɔ, o wu ibono ɔ dɛ, ne ɔ gelegɛ kyon.
32 Aye Gyudanyen ɔko kee gi baa tu mɔ. Ɔ gyɛ Lɛfi gɛten dɔ isa. Ɔ baa tu ɔnyen mɔ dɛ gɛnen mɔ, mɔ kee gi gelegɛ kyon mɔ so.
33 "Nfono mɔ, Samariyanyen ɔko gi baa lii mɔ so. Ɔŋ taa gyɛ aye isa gbaa. Ɔ baa tu mɔ ɔ dɛ mɔ, mɔ-ilaa i wɔra mɔ ayen gikyɔ.
34 Ɔ gyan' bee so, imɔso ɔ kpelegɛ mɔ-bee so naa kpe ɔnyen mɔ asɛ. O wu ibono ɔnyen mɔ gi gooli mɔ, o kyu nfɔ de nta nko kyu worogɛ mɔ-ilɔ mɔ so ne ɔ ŋminde imɔ. Ɔ ŋminde imɔ ta mɔ, ne o puru mɔ gyan' mɔ-bee so kyu mɔ kpe ɔsowolɛ ɔbono o sindi nfono mɔ. Ɔ gyɛ isafo so mɔ, ɔ kpaa loo asafo ɔsogɛten. Imɔso o kyu ɔlɔbo mɔ kee kpe nno, ne ɔ kerɛ mɔ so.
35 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-aterenbi kyu sa gɛten wura mɔ ne ɔ tɔgɛ sa gɛten wura mɔ yɛɛ, 'Kerɛ ɔlɔbo baarɛ so sa me. N kya kpe de n' ba. Aterenbi abono fo laa kii nyida bɔla de adɛ so mɔ, nɛ ba mɔ, nan ba ka fo.' "
36 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ne ɔ taasɛ nbara onyiilebo mɔ yɛɛ, "Fo asɛ mɔ, gɛnen asa asa' adɛ dɔ mɔ, anɛ ne n wɔra gɛnanbo ilaa sa aye-nanbo Gyudanyen ɔbono iyu mɔ mɛ daarɛ mɔ?"
37 Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔbono o su mɔ gitolon mɔ."

Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛsintin, fo lɛɛ gɛnɔ mɔ, i kyena. Imɔso naa fo kya kpe de fo' kpaa wɔra gɛnen kee."

Mariya Gi Bii Lɛɛ Ilaa Dɛnsɛ

38 Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ naa mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa fo ɔsowolɛ ɔko so. Ɔkyii ɔko bo gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so, mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Maata. Mɔ-gɛwi ne Yesu gi sogɛ.
39 Maata bo ɔtedɛ ɔko mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Mariya.

Wura Yesu gi loo gɛten mɔ dɔ gɛnen mɔ,
Mariya gi naa kpaa gbaa kyena mɔ-ayaa
dɔ ɔ kya nu mɔ-ilaa nyiilesɛ.
40 Maata berɛ ilaa ibono ɔ kya wɔra de
o' kyu keda asafo mɔ i nyaakyɔ ne imɔ ne
n kpɛ i bo mɔ-ansi so. Imɔso ɔ kpaa taasɛ
Yesu yɛɛ, "Me-wura, ibono me-tedɛ gi taa
gɛsun mɔ giwɔra pɛwu yɛgɛ sa me-nkon
faa, i mɛŋ fɛ fo-giso do-o? Tɔgɛ sa mɔ de
ɔ' koso baa kpaa me."
41 Maata gi tɔgɛ sa mɔ gɛnen mɔ, Wura
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "O, Maata! Ilaa kpɛi-
kpɛi i kya wɔra fo nwɔnsa gikyɔ, ne foŋ
kya nyɛ fo-nyoro.
42 Ilaa kolon, mɔ, ne n tiri sa nyamesɛ.
Imɔ ne Mariya berɛ gi bii lɛɛ faa. Ɔko maŋ
taalɛ sɔgɛ imɔ lii mɔ asɛ."

11

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Mɔ Adalaabi

1 I ba yɛɛ Yesu bo gɛtɛɛko ɔ kya dalaa.
Ɔ dalaa ta mɔ, mɔ-ɔkasɛbo ɔko gi kolɛ
mɔ yɛɛ, "Aye-wura, nyiile aye gɛdalaa fɛɛ
gɛnɔɔbono Gyɔn gi nyiile mɔ-lɛɛ akasɛbo
mɔ."
2 Nfono ne Yesu gi nyiile mɔmɔ yɛɛ,
"Nengyene fɛ laa dalaa mɔ, fɛ' dalaa yɛɛ:
Aye-sɛ,
yɛgɛ asa mɛ' buu fo yɛɛ fo-nkon ne n
gyɛ Wurubuaarɛ.
Yɛgɛ fo-gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba asa
dɔ.
3 Sa aye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ-lɛɛ ilaa gyisɛ.
4 Kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ aye.
Aye, mɔ, kee, a dɛ ilaa nyɛnyɛn ibono
nyamesɛ kamaasɛ gi wɔra aye mɔ a
kya kyɛɛ mɔ.
Kpaa aye de ilaa iko iŋ sa i' nyɛ aye penɛ
de a' wɔra ilaa nyɛnyɛn."
5 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A' kyu
yɛɛ fɛye dɔ ɔko bo ɔkyɛmenɛ. Gɛnyɛ de
nsana gɛko mɔ, ɔ koso kpe mɔ-kyɛmenɛ
mɔ-gɛwi kpaa ŋmɛɛ mɔ-gisen ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ,
6 'Me-kyɛmenɛ, nperɛ-nperɛ ne me-
kyɛmenɛ ɔko gi kpɛ baa sogɛ me so faa.
Meŋ bo sɛi dɛ n' sa mɔ. Imɔso paa me
ibodobodo isa'.'
7 Ɔ kolɛ mɔ gɛnen mɔ, mɔ-kyɛmenɛ mɔ
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Gɛŋ sa fo' nyala me. Nɛ ti
tii. Me-biana mɛ dɛ me asɛ. Maŋ baa taalɛ
koso de n' baa sa fo ilaa iko!'
8 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ nkana fɛɛ gɛkyɛmenɛ
mɔ wolɛ so ne ɔ maŋ koso sa mɔ sɛi mɔ,
gɛnɔɔbono mɔ-kyɛmenɛ mɔ laa kpɛ mada
mɔ-gikolɛ mɔ, i wɔra nnɛ mɔ, ɔ laa koso de
ɔ' sa mɔ ilaa kamaasɛ ibono i tiri mɔ mɔ.
9 Imɔso n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ, 'Fɛ'
dalaa kolɛ Wurubuaarɛ; ɔ laa sa fɛye. Fɛ'
laarɛ; fɛ laa nyɛ. Fɛ' ŋmɛɛ Wurubuaarɛ
gisin; ɔ laa tigi fɛye.'
10 I kya nyiile yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kpɛ
ɔ kya kolɛ mɔ, Wurubuaarɛ kya sa mɔ. Ne
ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya laarɛ mɔ, ɔ kya nyɛ.
Ɔbono mɔ, ɔ kpɛ ɔ kya ŋmɛɛ Wurubuaarɛ
gisin mɔ, ɔ kya tigi mɔ.
11 Fɛye dɔ ɔsɛ ɔmɔ ne n bo no yɛɛ mɔ-bi
laa kolɛ mɔ ɔken de o' kyu daa giwɔɔ kyu
sa mɔ?
12 Abɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ gibɔli de o' kyu
daa gɛnan kyu sa mɔ?
13 Fɛye abono fɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awura
mɔ gbaa ne n kya bii kyu ilaa dɛnsɛ kyu sa
fɛye-biana faa. Menɛtɔ so ne aye-sɛ ɔbono
ɔ bo soso mɔ maŋ kyu mɔ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kyu sa asa abono mɛ kya kolɛ
mɔ mɔ?"

Yesu Ne N Kya Gyi Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu So

14 Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu gi kosorɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu ɔnyen ɔko so. Ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ mɛŋ kya tɔngɛ, ne i
yɛgɛ ɔnyen mɔ gi wɔra omuumuu. Yesu gi
kosorɛ gɛnen oduduu ɔbono ɔnyen mɔ so
mɔ, ɔnyen mɔ gi taalɛ ɔ kya tɔngɛ. I dɛ
sakpii ɔbono ɔ gyan' nno mɔ gɛnɔ.
15 Asa mɔ ako berɛ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Ilaa
nyɛnyɛn oduduu pɛwu gɛmu mɔ ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ-ginyen giko yɛɛ Besibuli mɔ ne
n kya sa Yesu ɔlon. Imɔso ne ɔ kya taalɛ
ɔ kya gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
koso asa so gɛnen."
16 Mɔmɔ ako, mɔ, mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra
ilaa lii Wurubuaarɛ dɔ sa mɔmɔ de i' lɛɛ
nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ ɔlon
ɔbono ɔ dɛ mɔ. Mɛ tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, mɛ
kya daasɛ mɔ mɛ kya kerɛ.
17 Yesu, mɔ, gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ akpalɛ dɔ yɛɛ, "Nengyene
ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ne n kya yɛgɛ n'
kosorɛ mɔ-adɛ mɔ, i laa wɔra fɛɛ wura
mɔ-rɛ mɔ-adɛ ne n kya kɔ de abara. Mɛ
kya kɔ gɛnen mɔ, mɔ-gɛwuragyi mɔ gɛ laa
nyida. Ne gɛten kolon dɔ asa mɛ yɛ mɔmɔ-
nyoro dɔ mɛ kya kɔ de abara mɔ, gɛnen
gɛten gɛbono gɛ laa boori.
18 Imɔso nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya kɔ de mɔ-adɛ
mɔ, nnɛ so ne mɔ-gɛwuragyi gɛ laa dɛ kpe?
Fɛye yɛɛ ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ɔlon ne n'
dɛ n kya kosorɛ mɔ gbaa-gbaa adɛ. Fɛ sɔɔ
gyi yɛɛ ɔ laa kyule sa me gɛnen? Ɔ maŋ
kyule.
19 Ne ibono fɛye-adɛ ako, mɔ, mɛ kya
kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu asa so faa mɔ
de-e? Anɛ ɔlon dɔ ne mɛ kya kosorɛ imɔ
gɛnen daa? Fɛye gbaa-gbaa adɛ mɔ mɛ laa
kyɔɔlɛ fɛye yɛɛ iŋ gyɛ Besibuli ɔlon dɔ ne
isa laa taalɛ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi.
20 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, Wurubuaarɛ
ɔlon ne n' dɛ mi-i kosorɛ ilaa nyɛnyɛn

oduduu asa so. Imɔso i kya lɛɛ i kya nyiile fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a ti ba fɛye dɔ ne.”

Yesu Kya Sɔgɛ Asa Lii Ilaa Nyɛnyɛn Gɛmu Mɔ Abaa Dɔ

21 Ne Yesu gi kii da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ dɛ daa fɛɛ ɔnyen bolonsɛ ɔbono ɔ dɛ adontɔ ɔ kya dii mɔ-gɛten dɔ atɔ pɛwu dandan. Ɔ bo nno gɛnen mɔ, ɔko maŋ nyɛ sɔgɛ sɛi lii mɔ-abaa dɔ.

22 Ne fɛɛ ɔko gi ba ne ɔ bo lon don mɔ mɔ, ɔbono laa baa kɔ de mɔ. O gyi mɔ so mɔ, ɔ laa sɔgɛ mɔ-adontɔ abono ɔ kya ka gyan' amɔ so mɔ lii mɔ asɛ de ɔ' san kyu atɔ mɔ yɛ-yɛ sa asa.

23 “Fɛ' nu yɛɛ ɔbono ɔŋ kya buu me mɔ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de me ne. Ɔbono ɔŋ kya kpaa me de n' koola asa mɔ kya yaasɛ mɔmɔ ne.

24 “Nengyene ilaa nyɛnyɛn oduduu i kɔso isa so mɔ, i kya naa kingi, ne i kya wɔra imɔ fɛɛ i naa gɛsinkpan so nfono nkyu giŋ bo mɔ i kya laarɛ ɔkyoolaten. Nengyene iŋ nyɛ ɔkyoolaten mɔ, i kya tɔgɛ sa imɔ-nyoro yɛɛ, ‘Nan kii kpaa kyena isa ɔbono so n wolaa n tɛ mɔ.’

25 I kii kpe isa mɔ asɛ mɔ, i kya kpaa wu yɛɛ isa mɔ gi wɔra fɛɛ gɛten gɛbono mɛ kpa gɛmɔ lɔrɔ gɛmɔ dɔ ne gɛ wɔra ɔdan mɔ.

26 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ kya kpaa terɛ imɔ-nanboana sono ibono i bo ilaa nyɛnyɛn don imɔ-nyoro mɔ kyu baa bɔla imɔ-nyoro so de i' kpaa kyena isa mɔ so kon. Nengyene i ba gɛnen mɔ, i kya lɔrɔ wɔra nyɛnyɛn sa isa mɔ don gigyangbarasɛ mɔ.”

Yesu Gi Nyiile Isa Ɔbono Ɔ Gyɛ Omudɛnsɛbo Mɔ

27 Ɔkyii ɔko bo sakpii mɔ dɔ. Yesu gi tɔgɛ idɛ ta mɔ, o kpen tɔgɛ Yesu yɛɛ, “Kaasɛ ɔbono ɔ korogɛ fo ne fo nyabo mɔ mɔ, mɔ-rɛ gimu dɛnsɛ.”

28 Yesu, mɔ, gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “Omudɛnsɛbo gbaa-gbaa, mɔ, ne n gyɛ ɔbono ɔ laa nu Wurubuaarɛ agyɛbi ne ɔ laa gyi amɔ so mɔ.”

29 Sakpii ɔbono ɔ kya ba Yesu asɛ mɔ kpɛ ɔ kya nyaakyɔ ɔ kya too mɔ, Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa mɔmɔ yɛɛ, “Ndɛ nkɛ ndɛ asa mɛ bo ilaa nyɛnyɛn. Mɛ kpɛ mɛ kya laarɛ yɛɛ n' wɔra ilaa sa mɔmɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa me ɔlon ɔbono n dɛ mɔ. Ilaa lɛɛnyiilesɛ kolon guan-n ne Wurubuaarɛ laa wɔra sa ɔmɔ. Gɛnen ilaa ibono mɔ i laa wɔra daa fɛɛ ibono i ba Gyoona so mɔ ɔnan.

30 Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-ɔlon wɔra ilaa sa mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Gyoona, ne i wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ sa Ninifa awura. Gɛnen kee ne ɔ laa kyu mɔ-ɔlon wɔra ilaa sa me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne. I laa wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ sa ndɛ asa adɛ.

31 “Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ, wura kyiisɛ ɔbono o gyi gɛwura Siiba gɛsinkpan so dedaa mɔ laa yelɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun fɛye ndɛ asa adɛ gipuɛɛ. I lii fɛɛ Wura Solomon owi mɔ, gɛnen ɔkyii baarɛ gi nu Solomon ɔlaako ginyi mɔ so, ne ɔ koso lii koo-koo mɔ-gɛwi kpaa nu Wura Solomon ɔlaako ginyi ilaa nyiilesɛ mɔ. Fɛye berɛ, fɛ nyɛ me ɔbono nɛ don Wura Solomon mɔ n bo fɛye asɛ gɛrɛ ndɛ, ne fɛ mɛŋ sɔɔ me gyi.

32 Gɛkaabono kee mɔ, Ninifa awura mɛ laa yelɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun fɛye ndɛ asa gipuɛɛ. I lii fɛɛ Gyoona owi mɔ, Gyoona gi tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan sa Ninifa awura mɔ, mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fɛye berɛ, fɛ nyɛ me ɔbono nɛ don Gyoona mɔ, n bo fɛye asɛ gɛrɛ ndɛ, ne fɛ mɛŋ sɔɔ me gyi.”

33 Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, “Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa nyɔga fatela de o' kyu yii nfono i ŋara mɔ abɛɛ o' kyu fɛɛ tasa baala bun mɔ so. Ɔ laa kyu mɔ kyɔlɔga daa de asa abono mɛ laa ba fatela mɔ asɛ mɔ i' nyɛ wu mɔmɔ peren-n.

34 Fɛye-nwɔnsa gi boran mɔ, fɛ dɛ fɛɛ ɔbono mɔ-ansi a boran mɔ. Fɛye-ansi a boran mɔ, fɛ laa wu ilaa kamaasɛ. Ne fɛɛ fɛye-ansi aŋ boran mɔ, fɛye-ilaa kamaasɛ i bo daa gibiri dɔ.

35 Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de fɛye-gɛwɔnsa gɛbono gɛ kya yɛgɛ fɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ gɛŋ sa gɛ' nyida.

36 Nengyene Wurubuaarɛ kya yɛgɛ fɛ' nu ilaa gɛsɛ ne sɛi mɛŋ sii gibiri dɔ sa fɛye mɔ, fɛye-gɛkyena dɔ ilaa i laa wɔra fɛɛ fatela ne n kya wu hayin.”

Nbara Aŋmarasɛbo de Farasii Awura, Fɛye Laako!

37 Ibono Yesu gi tɔngɛ ta mɔ, Farasii gikpen mɔ dɔ ɔnyen ɔko gi da gibaa terɛ mɔ yɛɛ ɔ' ba mɔ-gɛten dɔ de mɔ-rɛ mɔ mɛ' gyi. Yesu gi kpe kpaa tu asa ako ogyiten mɔ.

38 Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya gyi agyudɔ mɔ mɔ, i dɛ Farasiinyen mɔ gɛnɔ yɛɛ Yesu mɛŋ foro mɔ-abaa mɔmɔ Gyuda awura itiibilaa aforobi de iŋ sa i' kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.

39 Gɛnen so mɔ, Wura Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono fɛye Farasii awura fɛ kya wɔra mɔ, fɛ dɛ fɛɛ asa abono mɛ kya foro mɔmɔ-nwɛ de mɔmɔ-ilɛpɛ imɔ-nyoro so taa imɔ tudɔ yɛgɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ

yɛɛ ansi so giyan ne fɛ kya gyere lɔrɔ fɛye-nyoro. Fɛye-itɔ dɔ de fɛye-amu dɔ berɛ, onsipara de gɛkyo ne n bɔla nno.

40 Fɛŋ kya sa gɛwɔnsa kpe gɛta! Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ kolon ɔbono ɔ pɔrɔ nyoro mɔ kee ne n pɔrɔ ɔtɔ?

41 Fɛ' kyu ilaa ibono i bo fɛye-asen dɔ mɔ kyu wɔra gidɛnsɛ sa ayenbo. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ laa wu yɛɛ sɛi maŋ baa kyɔlesɛ fɛye-ɔson mɔ.

42 "Fɛye Farasii awura adɛ, fɛye laako! Ansi so berɛ mɔ, fɛ kya bii yɛ fɛye-ilaa dɔ gikpadɔ gudu-gudu de fɛ' kyu gikpadɔ kolon-kolon kyu sa Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono i dɛ sa fɛye mɔ, dabɔlɛ de afɛdaa gyisɛ fɛɛ agbɛɛma de malebokyu gbaa. Fɛ kya wɔra imɔ idɛ pɛwu faa mɔ, gɛnɔɔbono fɛ laa gyi gɛsintin sa asa abɛɛ fɛ' laarɛ Wurubuaarɛ ilaa mɔ berɛ, fɛ kya lɛɛ ansi yɛgɛ imɔ. Nbara nbono, mɔ, ne i kaaborɛ fɛ' tansi gyi nmɔ so. Iŋ gyɛ yɛɛ fɛ' taa nbono fɛ ti fɛ kya gyi nmɔ so mɔ yɛgɛ daa.

43 "Fɛye Farasii awura, fɛye laako! Nengyene fɛ kya kpe fɛye-akyangbon dɔ mɔ, abelɛnsɛ ikyenaten gikyena ne n tiri fɛye. Fɛ kya laarɛ asa mɛ' kyu buubuu faala fɛye sakpii dɔ de ɔkamaasɛ o' wu.

44 "Fɛye laako! Fɛye-ilaa nyɛnyɛn i ŋara fɛye-itɔ dɔ fɛɛ nkyan nbono mɛ mɛŋ daasɛ nmɔ ne asa mɛ kya kyise nmɔ so kyon mɔ."

45 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ mɔ, Gyuda awura nbara anyiilebo mɔ dɔ ɔko gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, fo tɔgɛ ilaa idɛ mɔ, fɛ saalɛ aye kee ne."

46 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fɛye nbara anyi-ilebo mɔ kee, fɛye laako! Fɛye-anyiilebi mɔ a dɛ daa fɛɛ nsola boduduusɛ nbono giŋ bo gisola ne fɛ dɛ fa-a nyise asa. Fɛye gbaa-gbaa berɛ fɛ maŋ kyu ba-a fɛye-gibaa kolon taa puru kpaa mɔmɔ.

47 "Fɛye laako! Fɛ kya pɔrɔ nkyan fɛ kya wɔra Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo abono fɛye-naanaana mɛ mɔɔ mɔ.

48 Fɛ kya pɔrɔ mɔmɔ-nkyan mɔ faa mɔ, fɛ kya kyule yɛɛ ibono fɛye-naanaana mɔ mɛ mɔɔ mɔmɔ gɛnen mɔ, i boran sa fɛye ne.

49 Fɛye-rɛ fɛye-naanaana ilaa wɔrasɛ i kyena de ibono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ mɔ-Ɔlaako Ginyi Ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

'Nan sun me-ikalan atɔgɛbo de me-isɔɔ mɔmɔ asɛ.
Mɛ laa mɔɔ mɔmɔ ako, ne mɛ laa ka mɔmɔ ako ansi.'

50 "Imɔ idɛ so mɔ, Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo abono pɛwu asa mɛ mɔɔ kyu lii gɛsinkpan so gɛkyena giyiigɛsɛ kyu baa lii de ndɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu imɔ-ilaa kyu taasɛ ndɛ asa de ɔ' biidɛ mɔmɔ-giso. I lii fɛɛ mɛ kyule yɛɛ ibono mɛ mɔɔ mɔmɔ mɔ, i kyena sa mɔmɔ.

51 Ɔ laa yii gɛsɛ taasɛ ndɛ asa ilaa kyu lii Abelɛ ɔbono mɛ gyangbara mɔɔ mɔ mɔ kyu gɛnen-n baa lii Sakariya-lɛɛ lɛwu mɔ so. Ɔbono, mɔ, mɛ mɔɔ mɔ Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten de Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ nsana. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ laa biidɛ fɛye ndɛ asa adɛ giso kyu lii gɛnen asa abono lɛwu so.

52 "Fɛye nbara anyiilebo, fɛye laako! Fɛ kyu ilaa ibono nkana i laa yɛgɛ de asa mɛ' bii Wurubuaarɛ ilaa mɔ kyu ŋara mɔmɔ. Fɛye gbaa-gbaa fɛ mɛŋ kya kyu de ɔlaako ginyi ɔkpa mɔ, ne fɛ kii koso ŋɛ fɔlɔgɛ tii abono mɛ kya laarɛ de mɛ' kyu de ɔkpa ɔbono mɔ."

53 Lii owi ɔbono Yesu gi lii Farasiinyen mɔ gɛwi mɔ, nbara aŋmarasɛbo mɔ de Farasii awura mɔ mɛ san mɛ dɛ mɔ ginyadon, ne mɛ kya laarɛ mɛ' nu mɔ-gɛnɔ dɔ.

54 Mɛ kya soo mɔ idoo de ɔ' nyɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn iko de mɛ' nyɛ mɔ.

12

Yesu Gi Ka Mɔ-Akasɛbo Mɔ Kyu Lii Farasii Awura Mɔ So

1 Gɛnen aberɛ abono dɔ mɔ, asa sakyɔ mɛ koola gyan' Yesu asɛ kaaborɛ mɛ kya kyise abara ayaa. Mɛ ba gɛnen mɔ, Yesu gi daa gitɔngɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan. Farasii awura mɔ mɛ gyɛ o-dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ. Mɔmɔ-ilaa nyiilesɛ i dɛ daa fɛɛ gɛlin gɛbono gɛ kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan mɔ.

2 I lii fɛɛ sɛi mɛŋ bo no i bo asiiri dɔ yɛɛ i maŋ lii gɛwi, abɛɛ ilaa iko i ŋara yɛɛ i maŋ lii gifuuli.

3 Imɔso ilaa ibono fɛ ŋara tɔgɛ gɛnyɛ mɔ, asa mɛ laa nu imɔ owi ken-ken, ne ilaa ibono fɛ tɔgɛ adɛɛdɛɛ dɔ wɔra abara aso dɔ obu dɔ fɛye-wolɛ mɔ, asa mɛ laa liirɛ imɔ da gikpengboo.

4 "N' buu sa fɛye abono fɛ gyɛ me-kyɛmenɛana mɔ yɛɛ fɛ' mɛŋ sa fɛ' selɛ mɔmɔ abono mɛ laa mɔɔ daa nyamesɛ nyoro gibi mɔ wolɛ ne mɛ maŋ baa taalɛ nyida mɔ-oduduu bɔla mɔ.

5 Nan tɔgɛ fɛye ɔbono i kaaborɛ fɛ' selɛ mɔ. Fɛ' selɛ daa Wurubuaarɛ. Mɔ berɛ, nengyene ɔ mɔɔ fɛye-nyoro gibi mɔ, ɔ bo ɔlon de o' kii taalɛ too fɛye wɔra ɔgya dɔ nfono ɔ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔ. Ɛn, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ mɔ ne fɛ' selɛ.

6 Abonbuɛ abono mɛ kya fɛ mɔmɔ anun aterenbi abi anyɔ gbaa mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ kya tan mɔmɔ dɔ ɔkolon so.

7 Ne fɛye mɔ de-e? Wurubuaarɛ nyi
dabɔlɛ fɛye-gimu dɔ iman gɛgyɔnɔ gbaa.
Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu. Fɛ tiri
sa Wurubuaarɛ gikyɔ don gɛnen abonbuɛ
abono afonɛɛ-afonɛɛ.
8 "N' buu sa fɛye yɛɛ, ɔbono ɔ yelɛ asa dɔ
tɔgɛ yɛɛ me ne n gyɛ mɔ-wura mɔ, gɛnen
ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ kee,
nan lɛɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ ansi
dɔ yɛɛ ɔ gyɛ me-sonbo.
9 Ne ɔbono, mɔ, o kine me sansana yɛɛ
meŋ gyɛ mɔ-wura mɔ, gɛnen ne me kee
nan kine mɔ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ ansi
dɔ yɛɛ ɔ mɛŋ gyɛ me-sonbo.
10 Fo ɔbono fo saalɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ mɔ, i laa sa de Wurubuaarɛ
o' kyu kyɛɛ fo. Ɔbono, mɔ, ɔ saalɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ mɔ berɛ, Wu-
rubuaarɛ maŋ kyu imɔ ibono kyɛɛ kaasɛ
mɔ.
11 Nengyene fɛɛ asa mɛ kyu fɛye
kpe akyangbon dɔ, awura-awura asɛ de
abelɛnsɛ asɛ mɔ, fɛ' mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra
fɛye gɛwɔnsa yɛɛ nnɛ ne fɛ laa lɛɛ gɛnɔ
abɛɛ menɛ ilaa ne fɛ laa tɔgɛ.
12 Owi mɔ gi fo mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ laa nyiile fɛye gɛnɔɔbono fɛ laa lɛɛ
gɛnɔ mɔ."

Fo Kya Ka Gyan' Fo-Atɔ So Mɔ, Fo Mɛŋ Nyi Ɔlaako

13 Ɔnyen ɔko bo sakpii mɔ dɔ nfono. Ɔ
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, tɔgɛ sa me-daa
de ɔ' yɛgɛ a' gyi aye-sɛ atɔ abono o wu' taa
yɛgɛ sa aye mɔ."
14 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔnyen, me ne
n gyɛ fɛye-atɔ ɔyɛbo? Iŋ gyɛ fɛye-atɔ giyɛ
so ne Wurubuaarɛ gi sun me ba gɛsinkpan
so."
15 Yesu gi kine sa ɔnyen mɔ gɛnen mɔ,
o kisee tɔgɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ
fɛye-nyoro so dandan. Onsipara ne n gyɛ
onsipara, fɛŋ sa fɛ' wɔra. Fo nyamesɛ ne n
kine fo bo awuratɔ nnɛ, i maŋ yɛgɛ fo' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan."
16 Nfono ne Yesu gi too ɔtarɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Aberɛ ako dɔ mɔ, aterenbi wura ɔko
gi kyena ibono ɔ bo ndɔɔ. Gɛsi gɛko dɔ mɔ,
mɔ-ndɔɔ gi wɔra ɔdan sa mɔ.
17 Ne ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ, 'Nnɛ ne nan
wɔra? Me-agbaran mɔ aŋ kyɔ sa me-
agyudɔ abono nɛ dɔɔ faa.
18 Nbuo, nɛ bii ilaa ibono nan wɔra mɔ.
Nan singi agbaran adɛ, de n' kii lɔrɔ yii
abelɛ-belɛ. Nfono ne nan kyu me-ilaa gyisɛ
mɔ pɛwu yela.
19 Nɛ wɔra gɛnen ta mɔ, nan tɔgɛ sa me-
nyoro yɛɛ n bo ilaa gyisɛ ibono i laa fo me
gigyi nsi nfonɛ nfonɛ. Imɔso nan kyoola,
de n' gyi, de n' nun, de me-gisen gi' tɔrɔ
me.'
20 "Ɔ kpɛ ɔ kya sa idɛana pɛwu gɛwɔnsa
mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Fo
mɛŋ nyi ɔlaako. Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ kpini fo
laa wu'. Fo wu' mɔ, anɛ ne nan san nyɛ gyi
ilaa ibono fo baala baala yela sa fo-nyoro
gɛnen mɔ?' "
21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ,
"Gɛnen kee ne i laa wɔra fo ɔbono fo baala
awuratɔ yela sa fo-nyoro ne foŋ wɔra
gidɛnsɛ de fo' nyɛ awuratɔ Wurubuaarɛ dɔ
mɔ."

Fɛŋ Sa Fɛ' Yɛgɛ Gɛkyena Dɔ Ilaa Tirisɛ I' Wɔra Fɛye Nwɔnsa

22 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ' mɛŋ sa fɛ'
suiili kyu lii fɛye-gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ so,
fɛɛ ilaa ibonoana fɛ laa gyi abɛɛ fɛ laa kyu
gyan' fɛye-nyoro so mɔ.
23 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ sa fɛye-nkpa mɔ
maŋ taalɛ sa fɛye agyudɔ kee? Ɔbono ɔ sa
fɛye nyoro gibi mɔ maŋ taalɛ sa fɛye ilaa
ibono fɛ laa kyu gyan fɛye-nyoro so mɔ?
24 Fɛ' taa laa ansi kerɛ nbuii. Giŋ
kya duu. Giŋ kya tɛɛ. Giŋ bo agyudɔ
ikoolayelaten. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa,
Wurubuaarɛ kya sa mɔmɔ agyudɔ owi
kamaasɛ dɔ. Ne fɛye mɔ de-e? Fɛ mɛŋ nyi
yɛɛ fɛ don nbuii gbaa bun?
25 "Fɛ suiili fɛye-gɛkyena dɔ ilaa so mɔ,
nnɛ ne i laa kpaa fɛye? I maŋ yɛgɛ fɛ' nyɛ
kyena ba-a gɛkɛ kolon bɔla.
26 Nengyene fɛ maŋ taalɛ wɔra gɛnen
ilaa petɛ-petɛ idɛ mɔ, menɛ n wɔra so ne
fɛ kya nyala fɛye-nyoro de ilaa sɛnsɛ?
27 "Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono iyii i
kya wɔra afototo mɔ. Iŋ kya wɔra gɛsun
ne iŋ kya luo akuru sa imɔ-nyoro. Imɔ
gɛnen gbaa mɔ, n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ
Wura Solomon mɔ-rɛ mɔ-awuratɔ pɛwu
mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ akuru abono a wɔra ɔdan
fo gɛnen afototo adɛ.
28 Iyii ibono i kya bingiri ngya mɔ gbaa
ne Wurubuaarɛ kya gyere imɔ lɔrɔ kanpɛ
faa. Fɛye anyamesɛ ne ɔ laa lɛɛ ansi yɛgɛ
de fɛ' naa gibolonbukpan? O, fɛye asa adɛ,
gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ
giŋ ti taa wɔra sɛi.
29 "Fɛ' mɛŋ sa fɛ' pɛɛrɛ ginsi ilaa ibono
fɛ laa gyi de fɛ' nun mɔ so. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
i' wɔra fɛye nwɔnsa.
30 Asa abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ ansi ne n kya pɛɛrɛ gɛnen ilaa
idɛana so. Fɛye-sɛ Wurubuaarɛ nyi yɛɛ i
tiri fɛye.
31 Imɔso fɛye berɛ, fɛ' pɛɛrɛ ansi daa de
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a'
ba asa dɔ. Fɛ ti fɛ kya wɔra gɛnen mɔ,
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ilaa sɛnsɛ idɛana
pɛwu kee i' yii fɛye-abaa."

I Bo Wurubuaarɛ Ɔbolɛ Yɛɛ Ɔ' Sa Fɛye Mɔ-Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi

32 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Me-adɛ kalɛsɛ, fɛŋ
sa fɛ' selɛ gifuu. I gyɛ fɛye-sɛ Wurubuaarɛ
ɔbolɛ gɛlaarɛ yɛɛ ɔ' sa fɛye ikyenaten
dɛnsɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.
33 Fɛ' fɛ fɛye-atɔ de fɛ' kyu amɔ-aterenbi
kyɛɛ ayenbo. Fɛ' laarɛ daa ikpengyo ibono
ɔnan i mɛŋ kya nyida mɔ yela sa fɛye-
nyoro. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ laa wɔra
idɛnsɛ yela de fɛ' nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ
dɔ. Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ntɛɛla mɔ berɛ,
giŋ kya ta, oyu mɛŋ kya tu sindi nmɔ ne
ntakpenbi giŋ kya nyida nmɔ.
34 Imɔso fɛ' laarɛ daa soso-lɛɛ awuratɔ.
I lii fɛɛ nfono fo-awuratɔ a bo mɔ, nfono
kee ne fo-nwɔnsa gi bo.”

Fɛ' Baala Fɛye-Nyoro Gyoo Me-Gikiiba Mɔ

35-36 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' baala
fɛye-nyoro gyoo owi ɔbono nan kii lii
Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ de fɛ' wɔra fɛɛ
gikpalɛ gibono nan da faa. Adega ako
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-wura ne n bo nno. Mɔmɔ-
wura mɔ gi koso kyon gɛkɛ belɛ gigyi de ɔ'
ba. Mɛ baala mɔmɔ-nyoro mɛ tɛ mɛ gyoo
mɔ. Mɛ wu yɛɛ owi gi ta ne ɔŋ ti ba mɔ, mɛ
nyɔga ifatela yela, mɛ kya kerɛ mɔ-ɔkpa.
Mɛ kya laarɛ fɛɛ ɔ baa ŋmɛɛ gisin mɔ, de
mɛ' nyɛ koso tigi mɔ kusaa.
37 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ adega abono
mɔmɔ-wura laa kii baa tu mɔmɔ, mɛ tɛ
mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa gɛnen mɔ. Fɛye kee fɛ'
kyena kerɛ me-ɔkpa de fɛ' bii fɛye-nyoro
akedabi gɛnen. Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i
sa fɛye faa, aberɛ abono adega mɔ wura
mɔ gi kii baa tu ɔmɔ mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-
ɔkpa mɔ, ɔ laa lɔrɔ mɔ-nyoro de ɔ' yɛgɛ
mɛ' kpelegɛ kyena ogyiten, de mɔ gbaa-
gbaa ne ɔ' san kyu agyudɔ baa yii mɔmɔ.
38 Gɛnyɛ de nsana abɛɛ gibaadiikɛ gbaa
ne ɔ kpaa kii ba mɔ, ɔ baa tu mɔmɔ mɛ
tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa gɛnen mɔ, mɛ laa gyi
mɔ-ginsi.”
39 Yesu gi da imɔ so gikpalɛ yɛɛ, “Iŋ gyɛ
fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi? Nkana gɛten wura
nyi yɛɛ owi baarɛ ɔkara ne oyu laa ba mɔ,
naafo ɔ maŋ yɛgɛ de oyu ɔ' nyɛ loo mɔ-
gɛten dɔ baa yuuri mɔ.
40 Gɛnen kee ne i kaaborɛ fɛ' bii fɛye-
nyoro akedabi owi kamaasɛ dɔ. I kya
nyiile yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan lii Wurubuaarɛ dɔ kii ba daa owi
ɔbono fɛ mɛŋ dɛsɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Gi Kyɛɛ Fo Gikyɔ Mɔ, Ɔ Laa Taasɛ Fo Gikyɔ Kee

41 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Piita gi taasɛ
mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, aye fo-akasɛbo mɔ
wolɛ ne fo kya da gikpalɛ gidɛ faa abɛɛ
ɔkamaasɛ daa?”
42 Nfono mɔ, Wura Yesu gi da mɔ gikpalɛ
yɛɛ, “Anɛ ne n dɛ fɛɛ dega ɔbono ilaa nan
baa tɔgɛ faa? Ɔ kya gyi gɛsintin sa mɔ-
wura ne o nyi ɔlaako. Mɔ-wura mɔ gi kyu
mɔ-gɛten dɔ ilaa wɔra mɔ-abaa dɔ de owi
gyisɛ gi fo mɔ, ɔ' yɛ agyudɔ sa gɛten mɔ dɔ
awura.
43 Nengyene mɔ-wura mɔ gi baa tu mɔ ɔ
kya wɔra ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ, ɔ laa
gyi mɔ-ginsi.”
44 Ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya
tɔgɛ fɛye faa, mɔ-wura mɔ laa kyu mɔ-ilaa
pɛwu kyu wɔra gɛnen dega ɔbono abaa dɔ.
45 “To, ne fɛɛ dega mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-
nyoro yɛɛ, ‘Ilaa iko i keda me-wura yela,’
fo baa kerɛ mɔ, o yii gɛsɛ ɔ kya daarɛ mɔ-
nanboana sɛnsɛ, anyen de akyii mɔ, ɔ kya
gyi ne ɔ kya nun nta ɔ kya boo.
46 Ɔ kya wɔra gɛnen mɔ, mɔ-wura mɔ laa
baa tuule mɔ owi ɔbono ɔ mɛŋ dɛsɛ mɔ. Ɔ
baa tuule mɔ mɔ, ɔ laa tansi biidɛ mɔ-giso
de ɔ' kalɛ mɔ bɔla asa abono mɛŋ kya gyi
gɛsintin mɔ so.
47 “Dega ɔbono o nyi mɔ-wura gɛlaarɛ ne
ɔ mɛŋ baala ilaa yela abɛɛ ɔ mɛŋ wɔra mɔ-
wura mɔ gɛlaarɛ mɔ, wura mɔ laa yɛgɛ mɛ
laa tansi koree mɔ gɛsintin so.
48 Dega ɔbono, mɔ, ɔ mɛŋ nyi ne ɔ kpaa
wɔra ilaa ibono i gyɛ ilaa koreesɛ mɔ, wura
mɔ laa yɛgɛ mɛ laa koree mɔ ŋmaraa daa
de mɛ' taa mɔ yɛgɛ.” Yesu gi da gikpalɛ mɔ
ta mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “Ɔkamaasɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi kyɛɛ mɔ gikyɔ mɔ, gɛnen
kee ne Wurubuaarɛ laa taasɛ ilaa gikyɔ
lii mɔ asɛ. Ɔbono Wurubuaarɛ gi kyu
ilaa gikyɔ wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ, ilaa ibono
Wurubuaarɛ laa baa taasɛ lii mɔ asɛ mɔ
kee i laa nyaakyɔ.”

Yesu Gi Ba Baa Nyɔga Ɔgya Kyu Too Gɛsinkpan So

49 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ ba gɛsinkpan
so faa, ɔgya ne nɛ ba de n' baa nyɔga kyu
too gɛmɔ so. Nkana fɛɛ gɛnen ɔgya ɔbono
gi ti kyangɛ gbaa mɔ, i gyɛ me-gɛlaarɛ.
50 Pɛi de n' wɔra gɛnen mɔ, ɔlaawusɛ
ɔko laa tu me. Gɛnen ɔlaawusɛ ɔbono
ne nan yɛgɛ n' wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
kpaa logɛ. Ɔlaawusɛ ɔbono mɛŋ ti tu me
faa mɔ, me-gisen giŋ tɛ me gɛten kolon.
51 “Imɔso fɛ nyi yɛɛ nɛ ba faa mɔ, i laa
yɛgɛ asa mɛ' nyɛ gisen yuuli kyu kyena de
abara daa? Kuaa! N' buu sa fɛye yɛɛ me-
giba mɔ gi laa baragɛ asa abono mɛ kya nu
me-gɛdɛ mɔ lii abono mɛŋ kya nu me-gɛdɛ
mɔ dɔ.
52 Kpɛ kyu lii ndɛ kyu kyon mɔ, gɛten
kolon dɔ asa anun dɔ mɔ, asa' mɛ laa wɔra
gɛnɔ anyɔ mɔ so, ne anyɔ mɔ, mɔ, mɛ laa
wɔra gɛnɔ asa' mɔ so.
53 Ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɛ maŋ nu abara
asɛ.
Ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-nyi mɛ maŋ nu abara asɛ.

Ne ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-saa kyiisɛ mɛ maŋ nu abara asɛ.”

I Kaaborɛ Fɛ' Taalɛ Kerɛ Ndɛ Ilaa De Fɛ' Bii Ilaa Ibono I Kya Ba Mɔ

54 Yesu gi kii tɔgɛ sa sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ yɛɛ, “Nengyene fɛ kpɛ nyɛ ne fɛ wu nyangbon kya yii mɔ, fɛ kya bii tɔgɛ yɛɛ nyangbon laa da. Gɛsintin mɔ, nyangbon mɔ kya baa da.
55 Ne fɛ wu yɛɛ owi gi baa lii nyɛnyɛngɛ fu-u awulun aberɛ mɔ, fɛ kya bii tɔgɛ kee yɛɛ, ‘Ndɛ berɛ owi laa lii de ɔlon.’ Gɛsintin mɔ, i kya ba gɛnen.
56 Gikerɛansi awura! Fɛ kya kerɛ soso de gɛsinkpan adebi de fɛ' bii tɔgɛ yɛɛ ilaa idɛ ne nan wɔra. Fɛŋ kaaborɛ fɛ' bii kerɛ nkɛ ndɛ-lɛɛ ilaa dɔ de fɛ' bii ilaa ibono Wurubuaarɛ kya laarɛ ɔ' baa wɔra mɔ?
57 Fɛye gbaa-gbaa fɛ' kerɛ ilaa dɛnsɛ de ilaa nyɛnyɛn dɔ de fɛ' lɛɛ ibono i boran mɔ wɔra.
58 “Nengyene ɔko gi terɛ fo ɔko nbɛlɛ ne fɛ kya kpe nbɛlɛ mɔ ogyiten mɔ, kyu aniya de fo-rɛ mɔ fɛ' tɔgɛ lɔrɔ ɔkpa dɔ pɛi de fɛ' lɔɔ loo. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, foŋbii ɔ laa kyu fo kpe nbɛlɛ ogyibo mɔ asɛ de ɔbono, mɔ, o' kyu fo kpaa wɔra ngbɛ awura ɔbelɛnsɛ abaa dɔ de ɔ' keda fo tii de obu.
59 N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ mɛ keda fo tii de obu gɛnen mɔ, fo laa sii nno gɛnen-n kpaa fo owi ɔbono ɔkara mɛ' wu yɛɛ fo ka fo-ilaa nyɛnyɛn gikɔ mɔ ta mɔ, pɛi de mɛ' lɔɔ tigi fo.”

13

Fɛŋ Kyɛɛgɛ Mɔ, Fɛ Laa Nyɛ Lɛwu

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, asa ako mɛ baa buu sa Yesu yɛɛ Ɔbelɛnsɛ Pilato gi mɔɔ Galeli asa ako. Owi ɔbono ɔ mɔɔ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ yelɛ mɛ kya kyan asunbi mɛ kya sa Wurubuaarɛ. Imɔso i yɛgɛ mɔmɔ-nkalan gbaa gi saarɛ nbuɛ nbono mɛ kyu kyan asunbi mɔ lɛɛ nkalan dɔ.
2 Mɛ buu sa Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ taasɛ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono gɛnen asa adɛ mɛ wu' awɔrɔfɔɔ lɛwu faa mɔ, fɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn i kyɔ don Galeli asa sɛnsɛ daa abɛɛ?
3 Kuaa. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, gɛnen kee ne fɛye pɛwu fɛ laa wu' ne.”
4 Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Ne asa gudu gukue abono obu lege-lege mɔ gi gbaa mɔɔ mɔmɔ Silowam mɔ de-e? Fɛ nyi yɛɛ gɛnen asa abono kee, mɔmɔ-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn i kyɔ don Gyɛrusalem awura-lɛɛ?
5 Kuaa. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, gɛnen kee ne fɛye pɛwu fɛ laa wu' ne.”
6 Nfono mɔ, Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, “Ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ bo ndɔɔ, ne o duu oyii ɔko ɔ laa sɔrɔ abi gyisɛ mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ. Ɔ bo ɔko kya kerɛ ndɔɔ mɔ so ɔ sa mɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, o kpe ndɔɔ, ne ɔ naa kpe oyii mɔ asɛ de ɔ' kpaa kerɛ yɛɛ ɔ laa nyɛ mɔ-abi de o' gyi abɛɛ? O kpe gɛnen mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ ba-a gibi kolon.
7 Imɔso ɔ tɔgɛ sa mɔ-ndɔɔ ɔkerɛbo mɔ yɛɛ ɔ' ŋɛ oyii mɔ fuɛ. I lii fɛɛ nsi nsa ne ɔ kya ba gɛrɛ faa, ɔŋ kya nyɛ oyii mɔ abi. Ɔ yelɛ giyan. Ɔ mɛŋ bo agyan.
8 Nfono mɔ ne mɔ-ndɔɔ ɔkerɛbo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, yɛgɛ ɔ' yelɛ gɛsi kolon de a' kerɛ. Nan puligi mɔ-gikɔɔrɛ dɔ kyaabɔɔ de n' kyu fɛɛ inaadɛbin worogɛ opuligiten mɔ.
9 Gɛsi gɛ' baa gyan' mɔ, foŋbii mɔ ɔ laa sɔrɔ. Nengyene ɔ mɛŋ kii sɔrɔ berɛ mɔ, pɛi de ɔ' lɔɔ wɔra ɔŋɛfuɛsɛ.’ ”

Yesu Gi Kyɛ Ɔkyii Ɔko Gɛkɛ Kyoolasɛ Dɔ

10 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, Yesu kya nyiile asa ilaa Gyuda awura gikyangbon giko dɔ.
11 Ɔkyii ɔko bo nno, ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ mɔ so, ne i yɛgɛ ɔ loo gilɔ. Ɔ mɛɛ faa gɔn'gerɔn'gɔn. Ɔ mɛŋ kya taalɛ yelɛ ntintin. I wɔra ɔkyii mɔ gɛnen mɔ, imɔ nsi gudu gukue ne.
12 Yesu gi wu ɔkyii mɔ mɔ, ɔ terɛ mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Ɔkyii, fo-gilɔ mɔ gi' ta sa fo!”
13 Ne o kyu mɔ-abaa kyu gyan' ɔkyii mɔ so. Ayaa abono so mɔ, gilɔ mɔ gi ta ne ɔkyii mɔ gi tengɛ yelɛ ntintin ne ɔ yen Wurubuaarɛ kyu lii ilaa ibono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ so.
14 Yesu gi kyɛ ɔkyii mɔ gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, i kya loo ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ gikyangbon gibono so mɔ. Gɛnen so mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa asa abono mɛ bo gikyangbon mɔ dɔ mɔ yɛɛ, “Nkɛ sono dɔ mɔ, nkɛ nsee ne i kaaborɛ fɛɛ a' kyu wɔra gɛsun; gɛkɛ sonosɛ mɔ gɛ gyɛ gɛkɛ kyoolasɛ sa aye. Imɔso fɛ' kyena ba daa nkɛ nbono dɔ i kaaborɛ asa mɛ' wɔra gɛsun mɔ de mɛ' kyɛ fɛye. Fɛ mɛŋ' baa kyena ba nkɛ kyoolasɛ yɛɛ mɛ' kyɛ fɛye.”
15 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ gɛnen sa asa mɔ mɔ, Wura Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Fo-rɛ abono fɛ dɛ gɛnen gɛwɔnsa gɛdɛ mɔ, fɛ gyɛ o-dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ. Imɔso aye-gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, fɛye ɔkamaasɛ mɛŋ kya sangɛ mɔ-gɛbuɛ fɛɛ naadɛ abɛɛ bee de ɔ' kparɛ mɔ lii mɔ-ɔdɛten kyu mɔ kpe de ɔ' kpaa nun nkyu?
16 To! Fɛ' kerɛ gɛnen ɔkyii baarɛ, aye-naana Aberaham ɔpaa dɔ isa ne. Ilaa

nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi nyɛ mɔ wɔra
mɔ-gyɔlɔ dɔ faa, imɔ nsi gudu gukue ne.
Imɔsɔ i mɛŋ kaaborɛ fɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ fɛɛ
gɛdɛ faa mɔ, ɔkyii baarɛ ɔ' nyɛ de n' lɛɛ
mɔ lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa
dɔ?"
17 Yesu ilaa taasɛsɛ mɔ ɔ taasɛ gɛnen
mɔ, i wɔra mɔ-akyobo pɛwu ipeeli. Sakpii
ɔbono ɔ kya kyena buu mɔ mɔ pɛwu berɛ
ilaa dɛnsɛ ibono Yesu kya kyena wɔra fɛɛ
idɛ ɔnan pɛwu mɔ i bo mɔmɔ ɔbolɛ gikyɔ
kyɔde.

Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi A Dɛ Nnɛ?

18 Nfono mɔ, Yesu gi taasɛ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a dɛ nnɛ?
Menɛ ne nan kyu kɛserɛ de amɔ ne?
19 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ, i dɛ
daa fɛɛ Maasadɛ giponfɛ ilaa. Dɔɔbo gi
duu gimɔ abi ŋini-ŋini ndɔɔ dɔ mɔ, gi laa
kɔrɔ de gi' sen wɔra giponfɛ kpatakperɛ.
Nbuii gbaa gi laa baa luo asisaa gimɔ-
ngyalenbi dɔ."
20 Yesu gi kii taasɛ yɛɛ, "Menɛ ne nan kyu
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi kyu
kɛserɛ de ne?
21 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i dɛ
daa fɛɛ gɛlin gɛbono mɛ kya kyu wɔra
bodobodo ne ɔ kya ŋan dii mɔ. Mɛ kya kyu
gɛnen gɛlin gɛbono kyu bagadɛ bodobodo
nnyufo fɛɛ imudu isa' dɔ mɔ, gɛ kya yɛlegɛ
loo saarɛ nnyufo mɔ pɛwu dɔ de bodobodo
mɔ ɔ' ŋan dii."
22 Yesu kya kpe Gyɛrusalem mɔ, ɔ naa de
isowolɛ belɛ-belɛ de ipii-pii so ɔ kya nyiile
asa ilaa.
23 Owi ɔko dɔ mɔ, ɔko gi kpaa taasɛ Yesu
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, imɔsɔ asa abono mɛ laa
nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɛ'
nyɛ kyena mɔ asɛ mɔ mɛ laa wɔra daa asa
kalɛsɛ?" Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa
asa abono mɛ bo mɔ asɛ nfono mɔ yɛɛ,
24 "Fɛ' nyanga ansi de fɛ' loo de
gɛbunono pi-i gɛbono gɛ dɛ kpe Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ dɔ mɔ. N' buu
sa fɛye yɛɛ asa abono mɛ laa laarɛ yɛɛ mɛ'
nyɛ gɛkyena Wurubuaarɛ asɛ ne mɛ maŋ
nyɛ mɔ, mɛ laa nyaakyɔ."
25 Yesu gi da imɔ so gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Owi gi ta mɔ, gɛten wura laa yɛgɛ mɛ' tii
mɔ-gikpaara gɛbunono wɔra giŋanbi, asa
mɛŋ baa nyɛ loo. Fɛye dɔ ako fɛ laa san fɛ
yelɛ nŋmaŋman fɛ kya ŋmɛɛ mɔ-gisin yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ, tigi aye!' Nfono mɔ, mɔ mɔ laa
tɔgɛ yɛɛ, 'Meŋ nyi fɛye.'
26 I ba gɛnen mɔ, fɛ laa dɛ mɔ giserɛ yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ, aye-rɛ fo a gyi ne a nun dabɔlɛ
kerɛ. Fo nyiile asa ilaa aye-isowolɛ so.'
27 Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ laa kii lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, 'Meŋ nyi fɛye. Me ne n tɔgɛ sa fɛye.
Fɛ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn awɔrabo. Fɛ' naa
me-ansi so!'
28 Nfono mɔ osulon de anɛbi giwɛ i
laa tɔrɔ fɛye so. I lii fɛɛ fɛ laa wu
Iloobu Aberaham, Ayisiki, de Gyeekɔpo de
mɔmɔ abono pɛwu mɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ
ikalan baa kyon mɔ mɛ nyɛ ɔkyenaten
Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ, ne fɛye,
mɔ, Wurubuaarɛ gi gya fɛye lii mɔ asɛ.
29 Asa mɛ laa lii ansi de gɛmara de benɛ
so de gyisɛ so pɛwu ba, de mɛ' baa nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ.
Mɛ laa gyi de mɛ' nun de ɔkon.
30 Gɛnen gɛwuragyi gɛbono dɔ mɔ, fɛ
laa wu yɛɛ abono mɛ gyɛ gɛmara awura
gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaa
wɔra agyangbarabo, ne abono mɛ gyɛ
agyangbarabo gɛsɛ gɛrɛ mɔ ako mɛ laa
kpaa bingiri gɛmara awura."

Gyɛrusalem Ilaa I Kya Loo Yesu

31 Yesu gi kpɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ayaa
abono so mɔ, Farasii awura ako mɛ baa
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Naa lii gɛrɛ kpe gɛten
banban. I kya nyiile yɛɛ Wura Hɛrodɛ kya
laarɛ fo-imɔɔten."
32 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ' kpaa tɔgɛ sa Wura Hɛrodɛ ɔbono ɔ dɛ
fɛɛ agyagaa mɔ yɛɛ, 'Nkɛ kalɛsɛ ndɛ dɔ mɔ,
n kya gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
n kya koso asa so ne n' kya kyɛ asa alɔtɔ.
Imɔ idɛ gɛmara mɔ, nan wɔra ilaa ibono
so nɛ ba gɛsinkpan so mɔ.'
33 To. Nkɛ kalɛsɛ ndɛ dɔ mɔ, i kaaborɛ
n' yii ɔkpa de n' kpaa loo Gyɛrusalem
de i' kyu kyena de fɛye-gɛlaarɛ yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ba-a ɔkolon maŋ
wɔra ɔmɔɔsɛ ɔsowolɛ banban ɔko so baa
too de Gyɛrusalem.
34 "O, Gyɛrusalem asa! Fɛye ne n kpɛ
fa-a mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ
ne fɛ kya too fa-a too abui fa-a mɔɔ
Wurubuaarɛ isɔɔ ibono ɔ kya sun fɛye asɛ
mɔ. Nɛ tansi laarɛ fɛɛ n' nyaa fɛye ba
me asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono kyaasɛ kya nyaa
mɔ-biana baa wɔra mɔ-abantɛɛ dɔ mɔ.
Gikpadɔ gifonɛɛ ne nɛ laarɛ n' koola fɛye
gɛnen ne fɛŋ kya kyule faa.
35 Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ ansi taa
fɛye-ɔsowolɛ yɛgɛ sa fɛye. N kya tɔgɛ fɛye
gɛsintin yɛɛ fɛ maŋ baa wu me kpaa fo
gɛkɛ gɛbono fɛ laa bugi fɛye-nnɔ tɔgɛ yɛɛ,
'Wura Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ ɔnyen baarɛ
gimu! Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne ɔ naa ɔ
kya ba faa!' "

14

Yesu Gi Kyɛ Ɔnyen Ɔbono Ɔ Kya Lɔ Kyankpan Mɔ Gɛkɛ Kyoolasɛ

1 Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ,
Farasii awura ɔbelɛnsɛ gbaa' ɔko gi da
gibaa terɛ Yesu yɛɛ ɔ' baa gyi mɔ-gɛwi.
Yesu gi kpe mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ-rɛ abono
mɛ bo mɔ asɛ mɔ mɛ kya dii mɔ de mɛ'
kerɛ ilaa ibono ɔ laa wɔra mɔ.
2 Nfono mɔ, ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ, ɔ
kya lɔ kyankpan.
3 Yesu gi wu ɔlɔbo mɔ mɔ, ɔ taasɛ Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo mɔ de Farasii
awura abono mɛ bo nfono mɔ yɛɛ, "I dɛ
ɔkpa fɛɛ a' kyɛ alɔtɔ gɛkɛ kyoolasɛ abɛɛ i
mɛŋ dɛ ɔkpa?"
4 Yesu gi taasɛ mɔmɔ mɔ, mɛ mɛŋ lɛɛ
gɛnɔ. Nfono ne ɔ tengɛ gibaa yii ɔlɔbo mɔ
ne ɔ kyɛ mɔ ne ɔ lɛɛ mɔ-ɔkpa yɛɛ ɔ' naa
kpe gɛwi.
5 Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ ta mɔ, ɔ taasɛ asa
mɔ yɛɛ, "Fɛye ɔko mɔ-bi abɛɛ mɔ-naadɛ gi
tɔrɔ lɔkɔ dɔ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ, ɔ maŋ lɛɛ
mɔ ayaa abono so? Ɔ laa kyena yɛɛ i gyɛ
gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, ɔ maŋ lɛɛ mɔ?"
6 Yesu gi taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛŋ taa
lɛɛ gɛnɔ.

Abelɛnsɛ De Nbii Ikyenaten Gikpalɛ

7 Yesu gi wu yɛɛ asa abono gɛten wura
mɔ gi da gibaa terɛ mɔ mɛ kya laarɛ daa
abelɛnsɛ ikyenaten. Imɔso ɔ da mɔmɔ
gikpalɛ yɛɛ,
8 "Nengyene ɔko gi da gibaa terɛ fo
ɔko yɛɛ fo' baa gyi gɛkɛ belɛ kpaa mɔ
mɔ, fo kpe mɔ, gɛŋ kpaa laarɛ abelɛnsɛ
ikyenaten. Foŋbii mɔ, nyamesɛ gbaa'
ɔbono ɔ don fo mɔ kee laa ba giterɛ mɔ.
9 I ba gɛnen mɔ, ɔbono ɔ da gibaa terɛ
fɛye mɔ laa baa tɔgɛ sa fo yɛɛ, 'Koso de
fo' sa ɔbelɛnsɛ gɛgyapaa.' Nfono mɔ, fo
laa koso de ansi ipeeli kpaa kyena nbii
ikyenaten.
10 Imɔso nengyene ɔko gi da gibaa terɛ
fo ɔko mɔ, fo kpe mɔ, fo berɛ, kpaa laarɛ
daa nbii ɔkyenaten de fo' kyena. Ɔbono ɔ
terɛ fo mɔ gi wu yɛɛ fo gyɛ nyamesɛ gbaa'
sa mɔ mɔ, ɔ laa baa tɔgɛ sa fo yɛɛ, 'Me-
kyɛmenɛ, koso baa kyena ansi dɔ gɛrɛ.'
Nfono mɔ fo laa gyi ginsi asa abono mɛ bo
nfono mɔ pɛwu asɛ.
11 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ ka-
maasɛ ɔbono ɔ kya diirɛ mɔ-nyoro mɔ,
Wurubuaarɛ laa bara mɔ gɛsɛ. Ne ɔbono,
mɔ, ɔ kya bara mɔ-nyoro gɛsɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa diirɛ mɔ."
12 Yesu gi tɔgɛ sa ɔbono ɔ da gibaa
terɛ mɔ mɔ kee yɛɛ, "Fo laa wɔra gɛkɛ
belɛ agyudɔ owi kenken abɛɛ gɛdɔɔdɛ ne
fo laa da gibaa terɛ asa mɔ, gɛŋ terɛ
fo-kyɛmenɛana, fo-daana, fo-tedɛana, fo-
subuana, de aterenbi awura wolɛ. Fo terɛ
mɔmɔ mɔ, mɔmɔ kee mɛ laa da gibaa terɛ
fo gɛkaako ka gikɔ.
13 Imɔso fo laa da gibaa terɛ asa gɛnen
mɔ, terɛ daa ayenbo, abono mɛ lii giden,
ɔtɛgɛsɛana, de agyaatanbo.
14 Abono ne fo terɛ mɔ, fo laa wɔra
omudɛnsɛbo Wurubuaarɛ asɛ. I kya nyiile
yɛɛ mɔmɔ berɛ, mɛ maŋ taalɛ wɔra imɔ
ɔnan ka fo gikɔ. Wurubuaarɛ ne nan ka
fo gikɔ sa mɔmɔ gɛkaabono ɔ laa kyingi
gɛsintin awura lii ibuni dɔ de mɛ' kpaa
kyena mɔ asɛ mɔ."

Wurubuaarɛ Gɛkɛ Belɛ Gikpalɛ

15 Asa abono mɔmɔ-rɛ Yesu mɛ tɛ
ogyiten mɔ dɔ ɔko gi nu ilaa ibono Yesu
gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ laa
nyɛ gyi Wurubuaarɛ gɛkɛ belɛ agyudɔ
gɛkaabono asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ."
16 Nfono ne Yesu gi da gikpalɛ kyu lii imɔ
so sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Ɔnyen ɔko bo nno.
Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ da gibaa terɛ asa sakyɔ
yɛɛ ɔ laa gyi gɛkɛ belɛ, imɔso mɛ' ba de
mɛ' baa gyi de mɛ' nun kpaa mɔ.
17 Owi mɔ gi fo mɔ, o sun mɔ-dega yɛɛ
ɔ' naa kpaa terɛ abono ɔ da gibaa terɛ mɔ
yɛɛ mɛ' ba. Mɛ gyan ta.
18 Dega mɔ gi kpe asa mɔ asɛ mɔ, mɔmɔ
pɛwu mɛ nyɛ ikyɛɛrɛgyanten yɛɛ mɛ maŋ
nyɛ nyoro ba. Mɔmɔ ɔko yɛɛ ɔ sɔɔ
gɛsinkpan gɛtɛɛko. Ɔ kya kpe de ɔ' kpaa
kerɛ gɛmɔ. Imɔso ɔ' kpaa tɔgɛ mɔ-wura
mɔ yɛɛ ɔ dɛ mɔ giserɛ, ɔ maŋ nyɛ nyoro
ba.
19 Ɔbanban kee yɛɛ ɔ sɔɔ inaadɛ gudu
ibono ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa kerɛ mɔmɔ-
gidebi. Imɔso ɔ dɛ mɔ-wura mɔ giserɛ yɛɛ
ɔ maŋ nyɛ nyoro ba.
20 Ɔko kee yɛɛ ɔ kpɛ dena ɔkyii ne, imɔso
ɔ maŋ nyɛ nyoro ba.
21 "Dega mɔ gi kii baa buu sa mɔ-
wura mɔ yɛɛ nfono o sun mɔ mɔ, o kpe
mɔ, asa mɔ ɔkamaasɛ yɛɛ ɔ maŋ nyɛ
nyoro ba. Mɔ-wura mɔ gi nu gɛnen mɔ,
i kyu mɔ ginyadon ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ
ɔ' kpaala de ɔ' naa kpe nten-ana dɔ de
gɛbɔgɔlɔn kamaasɛ dɔ de ɔ' kpaa terɛ
ayenbo, ɔtɛgɛsɛana, abono mɛ lii giden mɔ,
de agyaatanbo pɛwu yɛɛ mɛ' ba de mɛ' baa
gyi.
22 Dega mɔ gi kpe kpaa terɛ mɔmɔ ba, ne
ɔ baa tɔgɛ mɔ-wura mɔ yɛɛ, 'Nfono fo sun
me mɔ, nɛ kpe ba. Abono nɛ nyɛ mɔ, mɛ
mɛŋ taalɛ bɔla ikyenaten mɔ.'
23 Nfono ne mɔ-wura mɔ yɛɛ, 'Kii naa
kpe ibunmara de ndɔɔ ikpa dɔ de fo' kpaa
pɛɛrɛ ansi wɔra asa abono fo laa nyɛ mɔ
pɛwu yɛɛ mɛ' baa bɔla me-gɛwi.
24 N kya buu mi-i sa fɛye abono fɛ bo
gɛrɛnaa mɔ yɛɛ abono nɛ terɛ yɛɛ mɛ' ba
ne mɛ kine mɔ, mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko maŋ nyɛ

agyudɔ abono nɛ yɛgɛ mɛ' gyan yela mɔmɔ mɔ daa kerɛ.' ”

Ɔbono Ɔ Kya Laarɛ O' Buu Yesu Mɔ Ɔ' Taasɛ Mɔ-Nyoro Ilaa

25 Owi ɔko dɔ mɔ, sakpii belɛ ɔko buu Yesu. Nfono ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
26 “Nyamesɛ ɔbono ɔ kya laarɛ fɛɛ ɔ' ba me asɛ de ɔ' baa wɔra me-ɔkasɛbo mɔ, i kaaborɛ ɔ' lɛɛ mɔ-gɛwɔnsa lii mɔ-sɛ de mɔ-nyi de mɔ-subuana pɛwu so. Ɔ' lɛɛ mɔ-gɛwɔnsa lii mɔ-ka de mɔ-biana kee so de ɔ' lɛɛ mɔ-gɛwɔnsa lii mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro kee so. Nengyene ɔ mɛŋ wɔra gɛnen mɔ, ɔ maŋ taalɛ wɔra me-ɔkasɛbo.
27 Ne fo ɔbono fo maŋ kyule wu awɔrɔfɔɔ me so de fo' kasɛ me-gidebi, ba-a mɛ laa da fo aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ ne fo maŋ kyule gɛnen mɔ, fo maŋ taalɛ wɔra me-ɔkasɛbo.
28 “Imɔso i kaaborɛ ɔbono ɔ laa buu me mɔ ɔ' taasɛ mɔ-nyoro yɛɛ ɔ laa taalɛ buu me kpaa lii? I dɛ daa fɛɛ ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' pɔrɔ gikagya mɔ. Pɛi ne ɔ laa pɔrɔ gɛnen obu ɔbono mɔ, i kaaborɛ ɔ' kyena de o' buu-buu kerɛ yɛɛ ɔ laa taalɛ yii mɔ kpaa logɛ?
29 I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, ɔ too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ ne ɔŋ baa taalɛ logɛ obu mɔ mɔ, asa mɛ laa ŋmasɛ mɔ yɛɛ,
30 ‘Kaasɛ baarɛ gi yii gɛsɛ ɔ kya pɔrɔ gikagya ne ɔ kponderɛ gimɔ.’
31 “Abɛɛ a' kyu yɛɛ wura ɔko laa kpaa kɔ de wura banban. Mɔ-lɛɛ ikɔ akɔbo mɔ mɛ laa wɔra fɛɛ nwɛ gɛwɛ. Ne mɔ-nanbo mɔ-lɛɛ, mɔ, mɛ laa wɔra fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan gikpadɔ ginyɔ. Pɛi ne ɔ laa kpe ikɔ mɔ mɔ, ɔ maŋ daa gikyena de ɔ' taasɛ mɔ-nyoro yɛɛ imɔso nan taalɛ kɔ de wura ɔbono mɔ-ikɔ akɔbo mɔ mɛ kyɔ don me-lɛɛ mɔ gikpadɔ ginyɔ faa?
32 Nengyene o wu yɛɛ ɔ maŋ taalɛ mɔ, ɔ laa lɛɛ isɔɔ wolaa sun wura banban mɔ asɛ owi ɔbono mɛ san mɛ bo gɛta de abara mɔ de ɔ' kpaa kolɛ mɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ kyule abara de mɛ' lɔrɔ mɔmɔ nsana de gisen yuuli gi' ba.
33 Gɛnen kee ne i kaaborɛ fɛ' taasɛ fɛye-nyoro ilaa ne. I lii fɛɛ ɔbono ɔ maŋ lɛɛ mɔ-ansi lii mɔ-atɔ abono ɔ bo mɔ pɛwu so de ɔ' baa buu me mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono maŋ taalɛ wɔra me-ɔkasɛbo.”

Fɛ' Yɛgɛ Fɛye-Akyenabi A' Wɔra Fɛɛ Nfɔlɛ

34 Yesu gi da mɔmɔ imɔ so gikpalɛ yɛɛ, “Nfɔlɛ gi bo kon. Ne fɛɛ nfɔlɛ mɔ gi ta nmɔ-ɔkon mɔ? Nnɛ ne fɛ laa wɔra nmɔ de gi' kii wɔra ɔkon? Iŋ bo sɛi fɛ laa wɔra.
35 Gɛnen nfɔlɛ nbono giŋ baa gi bo giko dɔ. Mɛ kya too nmɔ fuɛ daa. Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.”

15

Sandɛ Fuɛsɛ Gikpalɛ

1 Aberɛ ako dɔ mɔ, ilaa nyɛnyɛn awɔrabo de lɛnpoo asɔɔbo abono mɛ kya kudi asa gyi mɔ mɛ ba Yesu asɛ baa nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ.
2 Gɛnen so mɔ Farasii awura de Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya lɔgedɛ yɛɛ, “Menɛ ne n ba ne Yesu kya bugi ansi de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo adɛ ne ɔ kya gyi de mɔmɔ?”
3 Nfono mɔ, Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ,
4 “N' taasɛ fɛye ilaa iko. Nengyene nyamesɛ bo isandɛ ikue-inun ne ɔkolon gi fuɛ mɔ, ɔ maŋ taa asɛnsɛ mɔ yɛgɛ mɔmɔ-ogyiten de ɔ' kpaa laarɛ ɔbono ɔ fuɛ mɔ? Gɛsintin, ɔ laa laarɛ mɔ gɛnen-n kaaborɛ o' wu mɔ.
5 O wu mɔ mɔ, i kya wɔra mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde, de o' puru mɔ gyan' gigɔngɔn kyu mɔ ba gɛwi.
6 Ɔ ba gɛwi mɔ, ɔ laa terɛ mɔ-gɛten dɔ awura de mɔ-nanboana de ɔ' tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Aye pɛwu a' gyi ɔkon me-sandɛ fuɛsɛ mɔ so. I lii fɛɛ nɛ kpaa wu mɔ baa bɔla asɛnsɛ mɔ so.’
7 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Nengyene fɛɛ gɛsinkpan so gɛrɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo kolon gi nu mɔ-nyoro gɛsɛ ne ɔ kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, abono mɛ bo Wurubuaarɛ dɔ mɔ mɛ laa gyi ɔkon belɛ. Fɛɛ asa ikue-inan de saalaa asa sango mɛ bo no mɛ nyi yɛɛ mɛ gyɛ gɛsintin awura ne iŋ tiri yɛɛ mɛ' kyɛɛgɛ mɔ, n' buu sa fɛye yɛɛ mɔmɔ-ilaa i maŋ wɔra Wurubuaarɛ dɔ asa mɔ ɔkon fɛɛ nyamesɛ kolon ɔbono ɔ kyɛɛgɛ mɔ lɛɛ mɔ.”

Aterenbi Gibi Fuɛsɛ Gikpalɛ

8 Yesu gi kii da gikpalɛ yɛɛ, “Ɔkyii ɔko bo aterenbi abi tirisɛ gudu, ne gɛnyɛ gɛko mɔ, gikolon gi fuɛ mɔ asɛ mɔ-obu dɔ. Nnɛ ne ɔ laa wɔra? Ɔ laa nyɔga fatela de ɔ' kpa mɔ-obu mɔ laarɛ gimɔ dɔɔdan kaaborɛ ɔ' kpaa wu gimɔ.
9 Nengyene o wu gimɔ mɔ, ɔ kya terɛ mɔ-gɛten dɔ awura de mɔ-nanboana baa gyan' de ɔ' tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Aye pɛwu a' gyi ɔkon, i lii fɛɛ nɛ wu me-aterenbi gibi gibono gi fuɛ mɔ.’ ”
10 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “N' buu sa fɛye yɛɛ nengyene fɛɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo kolon gi nu mɔ-nyoro gɛsɛ ne ɔ kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, gɛnen kee ne i kya wɔra Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ɔkon ne.”

Gɛbii Fuɛsɛ Gikpalɛ

11 Yesu gi kii da gikpalɛ kyu lii Wurubuaarɛ so yɛɛ, “Aberɛ ako dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ bo nbii nyensɛɛ nnyɔ.

12 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔpiiasɛ mɔ gi koso kpaa
tɔgɛ mɔ-sɛ yɛɛ, ‘Me-sɛ, yɛ fo-atɔ de fo' kyu
me-lɛɛ ogyiten sa me, ibono fo san fo tɛ de
ansi faa.’ Gɛsintin mɔ, mɔmɔ-sɛ gi yɛ mɔ-
atɔ mɔ dɔ sa mɔmɔ.
13 Ɔ yɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, imɔ nkɛ
kalɛsɛ nko mɔ, ɔpiiasɛ mɔ gi baala mɔ-ilaa
pɛwu ne ibono i gyɛ ifɛsɛ mɔ, ɔ fɛ. Ne ɔ
koso taa mɔ-sɛ de mɔ-daa yɛgɛ kyon kpe
ɔsowolɛ ɔko so koo gɛta-gɛta. O kpe nno
mɔ, ɔ kpaa gyi ɔkon giyan-giyan nyida mɔ-
aterenbi mɔ.
14 Aberɛ abono mɔ-aterenbi mɔ a ta
wɔra mɔ mɔ, akon belɛ ako a tɔrɔ
gɛsinkpan gɛbono so ɔ tɛ mɔ. Nfono mɔ,
ayen a keda mɔ. Ɔŋ baa ɔ dɛ sɛi.
15 Ɔ san koso kyu mɔ-nyoro kpaa da
mada de nten obi ɔko ne ɔbono, mɔ, yɛɛ ɔ'
kpaa kyena mɔ-ndɔɔ dɔ de ɔ' kerɛ akuuri
so.
16 Akon mɔ a don mɔ-abaa so mɔ,
nengyene fɛɛ ɔ nyɛ akuuri mɔ ilaa gyisɛ
gbaa mɔ, nkana ɔ kya laarɛ kyɔde. Imɔ
gɛnen mɔ, ɔko mɛŋ kya sa mɔ imɔ iko-rɛ
iko.
17 Gɛkɛ gɛdɛ, ɔ baa nu mɔ-nyoro gɛsɛ
yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Imɔso ɔ tɔgɛ sa
mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Adega abono mɛ tɛ me-sɛ
asɛ mɔ gbaa, mɔmɔ pɛwu mɛ kya nyɛ gyi
kaabo kii san. Kerɛ, me ne n tɛ gɛrɛnaa, n
kya wu akon mɔ.
18 Nan koso de n' kpe me-sɛ asɛ de n'
kpaa dɛ mɔ giserɛ. Nɛ loo mɔ asɛ mɔ,
nan tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Me-sɛ, nɛ wɔra fo-rɛ
Wurubuaarɛ ilaa nyɛnyɛn.
19 Meŋ kaaborɛ fo' baa terɛ me yɛɛ fo-bi.
Imɔso, me-sɛ, n dɛ fo giserɛ, sɔɔ me de fo'
kyu me wɔra fɛɛ fo-adega mɔ dɔ ɔko.” ’
20 “Ɔ sa gɛnen gɛwɔnsa gɛdɛ ta mɔ,
gɛsintin mɔ, ɔ koso ne ɔ kyon mɔ-sɛ asɛ. Ɔ
kya fuude mɔ-sɛ gɛten mɔ, mɔ-sɛ gi wu mɔ
koo-koo gɛta. O wu mɔ gɛnen mɔ, i wɔra
mɔ ayen. Ne o kuu ɔnangya kpaa puge mɔ
ɔ kya da mɔ gya-gya.
21 Ɔ faala mɔ ta mɔ, mɔ-bi mɔ gi dɛ
mɔ giserɛ yɛɛ, ‘Me-sɛ, nɛ wɔra fo-rɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa nyɛnyɛn. Meŋ baa kaaborɛ
fo' baa terɛ me yɛɛ fo-bi.’
22 Mɔ-sɛ mɔ, mɔ, gi kyu mɔ naa loo gɛten
dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-adega yɛɛ, ‘Belen! Fɛ'
kpaala! Fɛ' kyu gɛgbɛ dɛnsɛ baa suu mɔ
de fɛ' wɔra mɔ gɛbɔɔrɛ gibaa dɔ de fɛ' kyu
ayaawolɛ kyu tolɛ mɔ-ayaa dɔ.
23 De fɛ' kpaa keda naadɛ kiirɛsɛ ɔbono
ɔ laa wɔra nfɔ mɔ de fɛ' baa mɔɔ de fɛ'
kyu wɔra agyudɔ de a' gyi de a' nun de a'
kyaa.
24 I kya nyiile yɛɛ me-bi baarɛ mɔ dɛ fɛɛ
ɔbono o wu' ne o kii kyingi. Ɔ fuɛ, ne a kii
wu mɔ.’ Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ adega mɔ
mɛ wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ-wura mɔ gi
tɔgɛ mɔmɔ mɔ, ne mɛ gyi ne mɛ nun ne mɛ
kyaa.
25 “Gɛnen owi ɔbono dɔ pɛwu mɔ, ɔnyen
mɔ mɔ-bi belɛnsɛ mɔ, mɔ, bo ndɔɔ dɔ. Ɔ lii
ndɔɔ ɔ kya ba gɛwi ne o kya fuude gɛten
dɔ mɔ, ɔ kya nu ilon de gɛkyaa i dɛ i yelɛ
mɔ-sɛ gɛten dɔ.
26 Nfono mɔ, ɔ terɛ mɔ-sɛ adega mɔ dɔ
ɔko ne ɔ taasɛ mɔ ilaa ibono i ba nno mɔ.
27 Ɔ taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
‘Fo-tedɛ ne n ba ne fo-sɛ gi yɛgɛ mɛ keda
naadɛ ɔbono ɔ wɔra nfɔ mɔ mɔɔ yɛɛ mɔ-bi
gi kii ba baa tu mɔ gimu nkpa de alanfiya.’
28 “O nu gɛnen mɔ, ɔ sɔɔ ginyadon ne o
kine yɛɛ ɔ maŋ baa loo gɛten dɔ. Mɔ-sɛ gi
nu yɛɛ mɔ-bi belɛnsɛ mɔ gi sɔɔ ginyadon
mɔ, ɔ lii kpe mɔ asɛ, ɔ kya buɛɛlɛ mɔ.
29 Nfono mɔ, mɔ-bi mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, ‘Me-sɛ, fo gbaa-gbaa kerɛ, nsi ndɛ dɔ
pɛwu mɔ, n yelɛ n kya son fo. Meŋ wɔra
gisomaanu sa fo gɛkaako kerɛ. Mi-i me mɔ,
fo mɛŋ sa me ba-a gɛtiidɛbi yɛɛ n' mɔɔ de
me-rɛ me-kyɛmenɛana a' kyu gyi ɔkon.
30 Foŋ wu fo-bi ɔbono ɔ kpaa nyida fo-
aterenbi akyii so giyan mɔ gi kpaa kii ba
mɔ, fo bii yɛgɛ mɛ keda naadɛ ɔbono ɔ
wɔra nfɔ mɔ mɔɔ sa mɔ mɔ?’
31 Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɔ-sɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
sa mɔ yɛɛ, ‘Me-bi, fo bo me asɛ gɛrɛ owi
kamaasɛ dɔ. Ilaa ibono n bo mɔ pɛwu i
gyɛ daa fo-lɛɛ.
32 Fo-tedɛ baarɛ, mɔ, i kaaborɛ a' kyaa sa
mɔ de a' yɛgɛ i' wɔra aye ɔkon. I kya nyiile
yɛɛ ɔ dɛ fɛɛ ɔbono o wu' ne o kii kyingi. Ɔ
wɔra fɛɛ ɔbono o fuɛ ne a kii wu mɔ mɔ.’
”

16

Dega Ɔbono O Nyi Gisɛɛ Mɔ Gikpalɛ

1 Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, “Owi ɔko dɔ mɔ aterenbi wura ɔko gi
kyena. Ɔ bo dega ɔbono ɔ kya kerɛ mɔ-
ilaa so ɔ kya sa mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ i ba
yɛɛ aterenbi wura mɔ gi nu yɛɛ mɔ-dega
mɔ kya gyi mɔ-aterenbi mɔ gyɛrɛbi.
2 O nu gɛnen mɔ, ɔ terɛ mɔ-dega mɔ ba
mɔ asɛ ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, ‘N kya nu yɛɛ fo
kya gyi me gyɛrɛbi. Imɔso meŋ baa mi-i
laarɛ fo yɛɛ fo' kerɛ me-ilaa so sa me. Baa
buu-buu ilaa ibono fo kya kerɛ imɔ so mɔ
gɛgyɔnɔ sa me de fo' nyɛ ɔkpa.’
3 “Mɔ-dega mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa
mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Me-ɔbelɛnsɛ kya gya me ɔ
kya lii gɛsun gɛdɛ dɔ ne. Nnɛ ne nan wɔra?
Me ne, meŋ bo lon de n' taalɛ wɔra gɛsun
bolonsɛ, ne i laa wɔra me ipeeli yɛɛ n' lii
kpaa kolɛ pɛi de n' lɔɔ nyɛ gyi.
4 Nbuo! Nɛ bii ilaa ibono nan wɔra
mɔ. Nan wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ n' nyɛ
akyɛmenɛ de owi ɔbono me-wura mɔ gi lɛɛ

me-ɔkpa mɔ, mɛ' nyɛ sɔɔ me kyena mɔmɔ
asɛ mɔmɔ-nten-ana dɔ.'
5 "Dega mɔ gi sa gɛwɔnsa gɛnen ta mɔ, ɔ
terɛ asa abono mɛ dɛ mɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ akɔ
mɔ pɛwu ɔko-ɔko. Ɔ taasɛ ɔgyangbarasɛ
mɔ yɛɛ, 'Nnɛ ne fo dɛ me-ɔbelɛnsɛ gikɔ?'
6 Ɔbono gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Nfɔ nlɔ gɛwɛ.'
Dega mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Sɔɔ ɔwolɛ de
fo' ŋmarasɛ gɛwɛfan yela, imɔ ne n gyɛ
fo-gikɔ gibono fɛ laa kɔ mɔ.'
7 O kii taasɛ ɔnyɔsɛ mɔ yɛɛ, 'Ne fo-o
fo mɔ de-e? Nnɛ ne fo dɛ me-ɔbelɛnsɛ
gikɔ?' Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Awayu ikotoku
gɛwɛ.' Dega mɔ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Sɔɔ
ɔwolɛ de fo' ŋmarasɛ akpanyaa ikue-inan.
Fo-gikɔ gibono fo laa ka mɔ ne.'
8 "Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ yen
mɔ-dega ɔbono ɔŋ bo gɛsintin faa yɛɛ ɔ bii
sa gɛwɔnsa kyu lii ɔkɛ so. Me Yesu, n kya
tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ asa abono gɛsinkpan
gɛrɛ-lɛɛ gɛkyena ne n tiri mɔmɔ mɔ mɛ
kya bii sa gɛwɔnsa kyu lii ɔkɛ so. Fɛye
abono fɛ nyɛ Wurubuaarɛ fatela mɔ berɛ,
fɛŋ kya bii sa gɛwɔnsa kyu lii Wurubuaarɛ
ilaa so gɛnen.
9 Asa mɛ dɛ aterenbi ma-a kudi abara.
N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ fɛye berɛ fɛ' kyu
fɛye-aterenbi kyu lɛɛ akyɛmenɛ; de owi
ɔbono iŋ baa i gyɛ aterenbi ilaa mɔ fɛ'
nyɛ akyɛmenɛ mɛ' da fɛye gya-gya Wu-
rubuaarɛ gɛten dɔ de fɛ' kyena.
10 "Ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin ilaa buru-
buru dɔ mɔ mɔ kee ne nan gyi gɛsintin
ilaa belɛ-belɛ dɔ. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya
gyi gɛsintin ilaa buru-buru dɔ mɔ, ɔ maŋ
taalɛ gyi gɛsintin ilaa belɛ-belɛ dɔ kee.
11 To! Nengyene gɛsinkpan so-lɛɛ awu-
ratɔ ne fɛŋ kya gyi gɛsintin kyu kerɛ amɔ
so faa, fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyule
kyu awuratɔ gbaa-gbaa mɔ wɔra fɛye-abaa
dɔ?
12 Ne fɛɛ gɛsinkpan so ilaa ibono i maŋ
wɔra fɛye-lɛɛ kpaa lii mɔ ne fɛŋ kya gyi
gɛsintin kyu kerɛ imɔ so mɔ, fɛ nyi yɛɛ
Wurubuaarɛ laa kyule kyu ilaa ibono i laa
wɔra fɛye-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa mɔ kyu sa
fɛye?
13 Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ
son awura anyɔ. Ɔ laa laarɛ ɔko ilaa de ɔ'
kyo ɔko, abɛɛ ɔ laa buu ɔko, ne ɔ maŋ kyu
ɔbanban mɔ kyu terɛ sɛi. Fɛ maŋ taalɛ son
Wurubuaarɛ de fo' kii son aterenbi."

Wurubuaarɛ-Lɛɛ Gɛlaarɛ Kpɛi ne Anyamesɛ-Lɛɛ Gɛlaarɛ Kee Kpɛi

14 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ pɛwu mɔ, Farasii
awura gikpen mɔ dɔ asa mɛ nu mɔ asɛ.
Mɔmɔ berɛ, mɛ kya laarɛ aterenbi ilaa.
Imɔso mɛ kyu mɔ ŋmasɛ daa.
15 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye
berɛ fɛ kya laarɛ fɛ' gyi ginsi asa ansi so.
Wurubuaarɛ nyi fɛye-asen dɔ. Ilaa ibono
i gyɛ ilaa gbaa' sa anyamesɛ mɔ i gyɛ daa
ilaa kyosɛ sa Wurubuaarɛ.
16 "Pɛi ne Gyɔn ɔbono ɔ gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ gi ba gɛsinkpan
so mɔ, asa mɛ kya kasɛ daa Wu-
rubuaarɛ nbara de mɔ-ikalan atɔgɛbo ilaa
ŋmarasɛsɛ mɔ de mɛ' nyɛ bii gɛnɔɔbono
mɛ laa kyena sa Wurubuaarɛ mɔ. San kyu
lii Gyɔn owi mɔ, asa mɛ yii gɛsɛ mɛ kya
nu Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii
mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so. Imɔso
ɔkamaasɛ kya nyise ɔ kya loo ɔlon so de ɔ'
nyɛ gɛnen awuragyibo akyenabi mɔ.
17 Iŋ gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ giŋ
bo no daa. Fɛ' nu yɛɛ gɛnɔɔbono soso de
gɛsɛ ilaa pɛwu i laa ŋaa mɔ i maŋ wɔra
ɔsen fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa lɛɛ
mɔ-nbara mɔ gigyɛbi kolon fuɛ mɔ.
18 Fo ɔbono fo kine fo-ka kpaa kyu ɔkyii
pobɔrɔ mɔ, fo tɔrɔ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
adenabi nbara. Ɔ kya kyu imɔ fɛɛ ɔko mɔ-
ka ne fo laarɛ gɛnen. Ne ɔnyen ɔbono
ɔ dena fo-ka dedaa mɔ, mɔ, kee gi tɔrɔ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi nbara fɛɛ
ɔko mɔ-ka ne ɔ laarɛ gɛnen."

Lasarosɛ Mɔ-rɛ Aterenbi Wura Mɔ Ilaa

19 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Aterenbi wura
ɔko gi kyena. Ɔ kya bun daa akuru dɛnsɛ
de akuru boɔgyalonsɛ ne ɔ kpɛ ɔ kya gyi
ɔkon adaa-adaa.
20 Ɔnyen ɔko kee gi kyena. Ɔ gyɛ daa
yenbo. Mɔ-nyoro gi tigi ilɔ. Mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Lasarosɛ. Asa mɛ kya kyena kyu
mɔ kpaa yela aterenbi wura mɔ-gɛbunono
asɛ.
21 Lasarosɛ kya laarɛ yɛɛ aterenbi wura
mɔ gi gyi ta mɔ, ɔ' nyɛ ɔ kya tɔɔsɛ mɔ-lɛpɛ
gikɔɔdɔ ɔ kya gyi. Aterenbi wura mɔ mɛŋ
kya sa mɔ ɔkpa. Ɔ tɛ gɛbunono asɛ gɛnen
mɔ, igyoono i kya baa ninde mɔ-ilɔ mɔ kii
siile mɔ bɔla.
22 "Gɛkɛ gɛdɛ mɔ yenbo mɔ gi wu' ne mɛ
pule mɔ, ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ baa
kyu mɔ kpaa yela aye-naana Aberaham
gɛkɛlɛbi dɔ Wurubuaarɛ dɔ. Aterenbi
wura mɔ kee gi baa wu' ne mɛ pule mɔ.
23 O kpe ɔgya dɔ nfono asa nyɛnyɛn mɛ
kya nyɛ gisobiidɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ,
i kya ka mɔ-ansi. Ɔ bo nno mɔ, ɔ baa
diirɛ mɔ-ansi mɔ, o wu Aberaham koo-koo
Wurubuaarɛ dɔ. Lasarosɛ tɛ mɔ-gɛkɛlɛbi
dɔ.
24 "O wu mɔmɔ gɛnen mɔ, o kpen ken-
ken tɔgɛ sa Aberaham yɛɛ, 'Me-sɛ Aber-
aham, su me gitolon; sun Lasarosɛ de o'
kyu mɔ-gibaabi kpaa nyɔɔ nkyu dɔ de ɔ'
taa kyu baa yuule me-ɔnandii sa me. I kya
nyiile yɛɛ n kya yiyɛɛ ɔgya baarɛ dɔ gɛrɛ.'
25 "Nfono mɔ, Aberaham gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔ yɛɛ, 'Me-bi, nyingi yɛɛ owi ɔbono fo
kyena gɛsinkpan so mɔ, fo nyɛ ilaa dɛnsɛ,

ne Lasarosɛ, mɔ, gi nyɛ ilaa nyɛnyɛn. Idɛ
kon berɛ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Lasarosɛ
nyoro gi tɔrɔ mɔ, ne fo, mɔ, fo kya yiyɛɛ.
26 Imɔ idɛ pɛwu gɛmara kee mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ ɔbɔ belɛ gi dɛ aye-rɛ fɛye
nsana. Ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' lii aye asɛ kpe
fɛye asɛ nno mɔ, maŋ taalɛ. Ne ɔko mɔ
kee maŋ taalɛ lii fɛye asɛ nno ba aye asɛ
gɛrɛnaa.'
27 "Aberaham gi tɔgɛ sa mɔ gɛnen mɔ, ɔ
kolɛ Aberaham yɛɛ, 'Me-sɛ, n dɛ fo giserɛ,
gɛnen berɛ mɔ, sun Lasarosɛ de o' kpe me-
sɛ gɛten dɔ gɛsinkpan so sa me.
28 N bo atedɛ anun. O' kpe de ɔ' kpaa ka
mɔmɔ sa me. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔmɔ
kee mɛ laa baa loo gɛnen ɔlaawusɛ baarɛ
dɔ.'
29 "Ɔ kolɛ Aberaham gɛnen mɔ, Aber-
aham gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Fo-tedɛana mɔ
mɛ ti mɛ bo ɔkpa de mɛ' nu Wurubuaarɛ
agyɛbi abono Mosisi mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ yela
mɔ. Imɔso mɛ' nu imɔ ibono.'
30 "Nfono mɔ, ɔbono nkana ɔ gyɛ
aterenbi wura mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Kuaa,
me-sɛ Aberaham, mɛ maŋ taa nu imɔ
ibono. Nengyene fɛɛ fo yɛgɛ ɔko gi lii ibuni
dɔ fɛye asɛ kii kpe gɛsinkpan so kpaa tɔngɛ
sa mɔmɔ mɔ, mɛ laa nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ
de mɛ' kyɛɛgɛ lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.'
31 Ne Aberaham yɛɛ, 'Nengyene mɛ
maŋ nu Wurubuaarɛ agyɛbi abono Mosisi
mɔ-rɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela mɔ, gɛnen kee ne ba-a
ɔko gi kii lii ibuni dɔ kpe mɔmɔ asɛ mɔ, mɛ
maŋ taa nu kaasɛ ɔbono asɛ.' "

17

Aŋ Sa A' Yɛgɛ Aye-Nanboana Mɛ' Fuɛ Wurubuaarɛ Ɔkpa

1 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "I
wɔra nnɛ mɔ, ilaa ibonoana i laa yɛgɛ asa
mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ i laa ba. Imɔ
mɔ, ɔbono ɔ laa yɛgɛ i ba gɛnen mɔ, kaasɛ
mɔ laako!
2 Nengyene fɛɛ mɛ kyu gibui belɛ
ŋminde kyaga de mɔ-gibɔ ne mɛ too mɔ
wɔra apoo dɔ mɔ, i bɔ sa mɔ nyɛ ibono ɔ
laa yɛgɛ apiipii abono mɛ sɔɔ me gyi mɔ
dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ.
3 Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan!
Nengyene fɛɛ fo-nanbo ɔko gi wɔra fo ilaa
nyɛnyɛn mɔ, tɔgɛ mɔ. Fo tɔgɛ mɔ ne o nu
mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ wɔra, iŋ boran mɔ,
kyu kyɛɛ mɔ.
4 Nengyene fɛɛ ɔ wɔra fo ilaa nyɛnyɛn
gikpadɔ sono gɛkɛ kolon dɔ ne imɔ ika-
maasɛ dɔ ɔ kya ba fo asɛ baa tɔgɛ sa fo
yɛɛ o nu mɔ-nyoro gɛsɛ mɔ, kpɛ fo dɛ fo
kya kyɛɛ mɔ gɛnen kee."

Gɛdegabi Dɛnsɛ Gikpalɛ

5 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-isɔɔ mɔ mɛ
kolɛ mɔ yɛɛ, "Aye-Wura, kpaa aye de a' nyɛ
kii sɔɔ fo gyi too."
6 Mɛ kolɛ gɛnen mɔ, Wura Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene fɛye-gisɔɔgyi mɔ
gi dabɔlɛ gi kerɛ pi-i fɛɛ Maasadɛ giponfɛ
gibi gbaa mɔ, fɛ laa taalɛ tɔgɛ sa gɛnen oyii
belɛ-belɛ ɔbono ɔ yelɛ faa yɛɛ, 'Kyigi koso
gɛrɛ de fo' kyu fo-nyoro kpaa too wɔra
apoo dɔ.' Gɛsintin mɔ, oyii mɔ laa nu fɛye
asɛ de o' kyigi.
7 "A' kyu imɔ yɛɛ ɔbelɛnsɛ gbaa' ɔko bo
gɛdegabi gɛ tɛ mɔ asɛ, ne o sun gɛmɔ yɛɛ
gɛ' kpaa dɔɔ mɔ-ndɔɔ abɛɛ gɛ' kerɛ mɔ-
nbuɛ so. Ne fɛɛ gɛ lii aponfɛ dɔ ba mɔ, nnɛ
ne ɔ laa tɔgɛ sa gɛmɔ? Imɔso ɔ laa tɔgɛ sa
gɛmɔ yɛɛ, 'Ba de n' kyu agyudɔ baa yii fo?'
8 Kuaa. Ɔ laa tɔgɛ sa gɛmɔ daa yɛɛ, 'Ba
kyon kpaa gyere, de fo' baa laarɛ agyudɔ
ako sa me de n' gyi. Nɛ gyi ta mɔ, de fo'
kpaa gyi kon.'
9 "Fɛɛ fɛye dɔ ɔko bo dega ɔ tɛ fo asɛ ne
fo sa mɔ gɛsun ne ɔ wɔra mɔ, iŋ tiri yɛɛ fo'
yen mɔ.
10 Wurubuaarɛ kee gi sa fɛye nsun
wɔrasɛ. Fɛ wɔra nmɔ ta mɔ, fɛ' tɔgɛ daa
yɛɛ, 'A gyɛ daa Wurubuaarɛ adega. Nsun
nbono gi gyɛ aye-nwɔrasɛ mɔ ne a wɔra.
Iŋ tiri yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' yen aye.' "

Yesu Gi Kyɛ Ikononbu Gudu

11 Yesu naa ɔ kya kpe Gyɛrusalem mɔ,
o kyu de Samariya de Galeli nsinkpan mɔ
nsana.
12 Ɔ naa ɔ kya kpe gɛnen mɔ, ibono ɔ kya
laarɛ de o' loo ɔsowolɛ ɔko so mɔ, mɔ-rɛ
ikononbu gudu iko mɛ gyan'. Ikononbu
mɔ mɛ laa gyangara Yesu gɛnen mɔ, mɛ
sii yelɛ fɛɛ koo-koo faa,
13 ne mɛ kpen tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ Yesu, a dɛ fo giserɛ, su aye so."
14 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' kyu fɛye-nyoro kpaa nyiile Wu-
rubuaarɛ asunbi alɛɛbo de mɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so gyan' de mɛ' bii yɛɛ fɛye-gilɔ mɔ
gi ta sa fɛye." Akononbu mɔ mɛ naa mɛ
kya kpe Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ asɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ mɔ, mɛ
baa kerɛ mɔ, mɔmɔ-gilɔ mɔ gi ta.
15 Nfono mɔ, mɔmɔ dɔ ɔko berɛ, ibono
o wu yɛɛ mɔ-gilɔ mɔ gi ta mɔ, o kii kpe
Yesu asɛ. Ɔ kya kpe gɛnen mɔ, ɔ kya kpen
ɔ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu gi wɔra sa mɔ
mɔ so.
16 Ɔ kpaa fo Yesu asɛ mɔ, ɔ kpelegɛ
ŋmii mɔ-ayaa dɔ ɔ kya faala mɔ. Gɛnen
okononbu baarɛ gyɛ daa Samariyanyen.
17 O kii ba ɔ kya faala Yesu gɛnen mɔ,
Yesu gi taasɛ yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ asa gudu ne
nɛ kyɛ mɔ? Ne sango abono mɛ san mɔ mɛ
bo fonɛ?

18 Imɔso mɔmɔ dɔ ba-a ɔkolon mɛŋ taalɛ kii ba de ɔ' baa kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ, gɛnen mɔ, ɔbono ɔ gyɛ isafo mɔ wolɛ?”
19 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyen ɔbono o kii baa ɔ kya faala mɔ mɔ yɛɛ, “Koso naa. Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me mɔ ne n mɔlɛgɛ fo faa.”

Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi A Laa Ba Mɔ

20 Farasii awura ako mɛ taasɛ Yesu yɛɛ, “Owi ɔmɔ dɔ ne asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a laa ba mɔ, fɛ maŋ wu ilaa ibono i laa lɛɛ imɔ nyiile tentegelen.
21 Ɔko maŋ tɔgɛ sa mɔ-nanbo yɛɛ, ‘Kerɛ, Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ ne.’ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a ti a bo fɛye asɛ.”
22 Nfono mɔ ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Gɛkaako fɛ laa laarɛ yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n' kii kyena fɛye asɛ fɛɛ gɛkɛ kolon gbaa mɔ, fɛ maŋ nyɛ.
23 I laa baa nyɛ abono mɛ laa tɔgɛ fɛye yɛɛ, ‘Kerɛ, mɔ ne faanaa’ abɛɛ ‘Kerɛ, mɔ ne gɛrɛ!’ I ba gɛnen mɔ, fɛŋ sa fɛ' ka mɔmɔ-gɛnɔ.
24 I kya nyiile yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gɛsinkpan so mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ gɛnɔɔbono nyangbon kya wiisɛɛ pila-a baa kyon ne i kya wu gɛsinkpan so mɔ.
25 Pɛi de n' lɔɔ lii gɛsinkpan so kpe Wurubuaarɛ dɔ mɔ, i tiri yɛɛ n' wu ɔlaawusɛ de ndɛ nkɛ ndɛ dɔ asa mɛ' kine me.
26 “Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, gikiiba gɛsinkpan so mɔ i kya fuude mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ Nowa aberɛ dɔ-lɛɛ mɔ kee.
27 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ pɛi de nkyu gi lɔɔ gyi asa Nowa aberɛ mɔ, asa mɛ kpɛ san mɛ dɛ mɔmɔ-gɛkyena dɔ laawɔra mɛ kya wɔra, fɛɛ gigyi, ginun, de gɛdena gɛnen-n kaaborɛ gɛkaabono Nowa gi dii loo gikolii mɔ dɔ. Ɔ loo gikolii mɔ dɔ gɛnen mɔ, nkyu gi baa gyi asa mɔ pɛwu.
28 Me-gikiiba mɔ gi laa wɔra fɛɛ Lɔtɛ owi mɔ kee. Lɔtɛ owi mɔ dɔ mɔ asa mɛ kya gyi mɛ kya nun. Mɔmɔ ako mɛ dɛ gɛbuɛɛdɛ dɔ. Abanban, mɔ, mɛ kya dɔɔ, ne ako, mɔ, mɛ kya pɔrɔ ibu.
29 Gɛkɛ gɛbono Lɔtɛ giyaa gi lii Sodom mɔ, ɔgya de fɛrɛwuta i lii Wurubuaarɛ dɔ baa ŋmadɛ ɔsowolɛ mɔ ne i dɛɛ asa mɔ pɛwu mɔɔ.
30 Gɛnɔɔbono nɛ kaala faa pɛwu mɔ, gɛnen ne i laa wɔra asa gɛkɛ gɛbono me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan lɛɛ me-nyoro gɛwi nyiile mɔ.
31 “Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, fo ɔbono fo bo nŋmaŋman mɔ, selɛ. Gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ fo-ilaa i bo obu dɔ, fo laa kpaa puru. Gɛnen kee ne fo ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ gɛnen owi ɔbono mɔ, gɛŋ tɔgɛ yɛɛ fo laa kii gɛwi kpaa puru ilaa iko.
32 Fɛ' nyingi ilaa ibono i wɔra Lɔtɛ mɔ-ka mɔ!
33 Ɔbono ɔ laa kɔrɔsɛ mɔ-nkpa yela mɔ-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛ laa lii mɔ-gibaa, ne ɔbono, mɔ, kyu lii me so ne mɔ-nkpa gi lii mɔ-gibaa mɔ, kaasɛ mɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
34 “N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ gɛnen gɛkɛ gɛbono nan lɛɛ me-nyoro gɛwi nyiile asa mɔ, i laa nyɛ fɛɛ asa anyɔ mɛ dɛ npa kolon so mɔ, Wurubuaarɛ laa baa puru ɔko de ɔ' taa ɔko yɛgɛ.
35 Akyii anyɔ mɛ yelɛ dabɔlɛ mɛ kya kɔrɔ fɛɛ awayu mɔ, Wurubuaarɛ laa puru ɔko de ɔ' taa ɔnyɔsɛ mɔ yɛgɛ. [
36 Anyen anyɔ mɛ bo ndɔɔ dɔ dabɔlɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa kyɔlɛ ɔko lɛɛ de ɔ' taa ɔko yɛgɛ.]”
37 Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, fonɛ dɔ ne ilaa idɛ pɛwu i laa ba gɛnen?” Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nfono gɛbuɛ wusɛ gɛ dɛ mɔ, nno ne ipatɛɛ mɛ kya da gikilen.”

18

Tɔɔraa Wurubuaarɛ De Gɛdalaa; Ɔ Laa Nu Fo Asɛ

1 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ kyu nyiile mɔmɔ yɛɛ i kaaborɛ mɛ' dalaa owi kamaasɛ dɔ. Mɛ mɛŋ sa mɛ' yɛgɛ i' yɔɔ mɔmɔ-nyoro de mɛ' taa yɛgɛ.
2 Yesu gi da gimɔ yɛɛ, “Owi ɔko dɔ mɔ nbɛlɛ gyibo ɔko gi kyena ɔsowolɛ ɔko so. Gɛnen ɔnyen baarɛ mɛŋ kya kyu Wurubuaarɛ kyu terɛ sɛi, i' baa yɛgɛ nyamesɛ.
3 Owi ɔbono dɔ mɔ ɔkyii okulaabo ɔko mɔ kee bo gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so. Okulaabo baarɛ kpɛ ɔ kya dii ɔ kya kpelegɛ nbɛlɛ gyibo mɔ so ɔ kya kolɛ mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, n dɛ fo giserɛ, ɔko kya gɛnda me. Imɔso gyi me-rɛ mɔ nbɛlɛ de n' nyɛ me-nyoro.’
4 Okulaabo mɔ gi tɔɔraa nbɛlɛ gyibo mɔ gɛnen-n kɛɛla. Nbɛlɛ gyibo baarɛ gi kine lɛɛ ɔkpa. Okulaabo mɔ, mɔ, mɛŋ taa mɔ-gitɔɔraa yɛgɛ. Imɔso nbɛlɛ gyibo mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, ‘I bo no yɛɛ meŋ kya kyu Wurubuaarɛ terɛ sɛi i' baa yɛgɛ nyamesɛ.
5 Gɛnɔɔbono ɔkyii baarɛ kya tɔɔraa me faa berɛ, nan kerɛ de n' kɛbi mɔ-nbɛlɛ ndɛ lɛɛ lii me-ayaa dɔ de n' kyu mɔ-amɔlɛgɛ

abono a gyɛ mɔ-lɛɛ mɔ sa mɔ. Meŋ wɔra gɛnen mɔ, ɔ laa tɔɔraa me don idɛ.' "

6 Aye-Wura Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ nu ilaa ibono nbɛlɛ gyibo ɔbono ɔŋ bo gɛsintin mɔ gbaa gi tɔgɛ sa mɔ-nyoro mɔ?

7-8 To, ne Wurubuaarɛ, Gɛsintin Wura mɔ, mɔ de-e? Ɔ maŋ gyi gɛsintin sa fɛye abono ɔ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ ne fɛ kya tɔɔraa mɔ gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ de ɔ' mɔlɛgɛ fɛye? N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ, Wurubuaarɛ maŋ yɛgɛ de i' kɛɛla ne ɔ laa wolaa mɔlɛgɛ fɛye. Imɔ-rɛ imɔ ibono Wurubuaarɛ kya gyi gɛsintin sa fɛye faa mɔ, imɔso me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n' baa kii ba gɛsinkpan so mɔ, nan baa wu yɛɛ anyamesɛ mɛ kya ka gyan' Wurubuaarɛ so berɛ ne?"

Farasiinyen De Lɛnpoo Sɔɔbo Gikpalɛ

9 Yesu gi kii da gikpalɛ giko sa asa abono mɛ kya sɔɔ mɔmɔ-nyoro gyi yɛɛ mɛ gyɛ gɛsintin awura ne mɛŋ kya kyu mɔmɔ-nanboana anyamesɛ terɛ sɛi mɔ,

10 yɛɛ, "Anyen anyɔ ako mɛ kpe Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so de mɛ' kpaa dalaa. Gɛnen anyen anyɔ adɛ dɔ mɔ, ɔko gyɛ Farasii awura gikpen mɔ dɔ isa ne ɔko, mɔ, gyɛ lɛnpoo sɔɔbo.

11 "Mɛ loo ɔdalaaten mɔ gɛnen mɔ, Farasiinyen mɔ gi koso dalaa mɔ-gɛwɔnsa dɔ yɛɛ, 'Wurubuaarɛ, n kya faala fo yɛɛ meŋ dɛ fɛɛ asa sɛnsɛ. Asa sɛnsɛ berɛ mɛ kya kudi asa gyi, mɛŋ kya gyi gɛsintin, ne mɛ kya laarɛ asa mɔmɔ-kaana. Meŋ kii n dɛ fɛɛ lɛnpoo sɔɔbo baarɛ.

12 Fo-ɔson mɔ so mɔ, nkɛ sono kamaasɛ dɔ mɔ, n kya kyu nkɛ nnyɔ kyu ŋminde gɛnɔ. Ne me-aterenbi abono n kya nyɛ bosɛ mumuli dɔ mɔ, n kya yɛ amɔ dɔ gikpadɔ gudu de n' kyu giko kyu sa fo Wurubuaarɛ.'

13 "Lɛnpoo ɔsɔɔbo mɔ, mɔ, gi yelɛ koo-koo. O nyi yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo so mɔ, ɔ selɛ Wurubuaarɛ ansi ipeeli, imɔso o kyu mɔ-gimu kyu too gɛsɛ, ne ɔ dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, 'Wurubuaarɛ, su me so. N gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo.' "

14 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ mɔmɔ asa anyɔ adɛ dɔ mɔ, lɛnpoo ɔsɔɔbo baarɛ ne n wɔra nyamesɛ dɛnsɛ Wurubuaarɛ ansi so; i mɛŋ gyɛ Farasiinyen mɔ. I kya nyiile yɛɛ fo nyamesɛ ɔbono fo kya diirɛ fo-nyoro mɔ, Wurubuaarɛ laa bara fo gɛsɛ. Ne fo ɔbono fo kya bara fo-nyoro gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa diirɛ fo."

Yesu Mɔ-rɛ Nbii Buru-buru

15 Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako mɛ dɛ nbii buru-buru kee ma-a bara Yesu yɛɛ o' kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ so de ɔ' dalaa sa mɔmɔ. Yesu akasɛbo mɔ, mɔ, mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' kiiri nbii mɔ.

16 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ terɛ nbii mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' yɛgɛ nbii mɔ mɛ' ba me asɛ; fɛŋ' baa tii mɔmɔ-ɔkpa. Abono mɛ dɛ fɛɛ gɛnen nbii ndɛana ɔnan mɔ ne n kya nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.

17 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo mɛŋ kyu fo-nyoro wɔra fɛɛ gɛbii pii de fo' kyule kyena Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ, fo maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ kpa-a."

Anɛ Ne Nan Nyɛ Kyena Wurubuaarɛ Asɛ?

18 Owi ɔko dɔ mɔ, Gyuda awura ɔbelɛnsɛ gbaa' ɔko gi baa taasɛ Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ dɛnsɛ, nnɛ ne nan wɔra de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa?"

19 Yesu gi kisee taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kya terɛ me yɛɛ ɔbelɛnsɛ dɛnsɛ faa mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ wolɛ ne n gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ?

20 Iŋ gyɛ fo nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ? Nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ, 'Gɛŋ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara laarɛ ɔko. Gɛŋ' mɔɔ isa. Gɛŋ' yuuri. Gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ. Buu fo-sɛ de fo-nyi.' "

21 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, kpɛ kyu lii me-nbii dɔ mɔ, n kya gyi nbara ndɛ pɛwu so."

22 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "I kya san fo ilaa kolon. Kpaa fɛ fo-ilaa ibono fo bo mɔ pɛwu de fo' kyu aterenbi mɔ yɛ sa ayenbo. Fo wɔra gɛnen mɔ, fo laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ de fo' san naa baa buu me wɔra me-ɔkasɛbo."

23 Ɔnyen mɔ gi nu gɛnen mɔ, i yɔɔ mɔ-nyoro. I kya nyiile yɛɛ ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. Ɔ kerɛ mɔ, ɔ maŋ taalɛ wɔra gɛnen.

24 Yesu gi kerɛ ɔnyen mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I tansi i bo lon sa aterenbi awura de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.

25 Gɛsintin, pɛi de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ, i laa wɔra ɔlon sa mɔmɔ don gɛnɔɔbono gɛkpatitii gɛ laa loo ɔbaatɔ ɔbɔ dɔ lii mɔ."

26 Asa mɛ nu imɔ idɛ mɔ, mɛ taasɛ yɛɛ, "Gɛnen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ ne nan nyɛ amɔlɛgɛ de ɔ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ ne?"

27 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ilaa ibono i don nyamesɛ giwɔra mɔ, iŋ fo Wurubuaarɛ berɛ giwɔra."

28 Nfono mɔ Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, aye berɛ, a taa ilaa ibono a bo mɔ pɛwu yɛgɛ ne a ba a naa a buu fo faa, nnɛ ne?"

29 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, nyamesɛ kamaasɛ

ɔbono ɔ taa mɔ-gɛten yɛgɛ, abɛɛ mɔ-sɛ, abɛɛ mɔ-nyi, abɛɛ mɔ-daana, abɛɛ mɔ-tedɛana, abɛɛ mɔ-biana abɛɛ mɔ-ka yɛgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so mɔ,
30 kaasɛ laa nyɛ imɔ ɔnan gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ aberɛ abono ɔ tɛ de ansi faa. Ne gɛkyena gɛbono gɛ laa kii ba mɔ dɔ mɔ, ɔ laa nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa."

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Yɛɛ Ɔ Laa Wu' De O' Kyingi Lii Ibuni Dɔ

31 Yesu gi kyu mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ lii nkan ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' nu. A kya kpe Gyɛrusalem faa, ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ yela kyu lii me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ so mɔ, i laa ba gɛsintin kon.
32 Gyuda awura mɛ laa kyu me wɔra asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ abaa dɔ. Gɛnen asa abono mɛ laa gyaabii me ikpa kpɛi-kpɛi so. Mɛ laa saalɛ me, de mɛ' too akyɔlɛ bun me.
33 Mɛ laa taa me awulibi, de mɛ' mɔɔ me. Nɛ wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."
34 Yesu akasɛbo mɔ mɛ mɛŋ nu ilaa ibono ɔ tɔgɛ mɔ iko-rɛ iko gɛsɛ. Imɔ gɛsɛ ginu i ŋara mɔmɔ, ne mɛ mɛŋ taalɛ bii ilaa ibono ɔ darɛ mɔ.

Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo Gyɛriko Ɔsowolɛ So

35 Yesu kya sindi Gyɛriko ɔsowolɛ mɔ, gyaatanbo ɔko tɛ ɔkpa nkan ɔ kya kolɛ ilaa.
36 O nu sakpii mɔ kya kyon mɔ, ɔ taasɛ yɛɛ, "Menɛ ne n ba daa?"
37 Asa mɔ dɔ ako mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Yesu Nasarɛtɛnyen mɔ ne n ba ɔ kya kyon."
38 Nfono mɔ gyaatanbo mɔ gi kpen ken-ken yɛɛ, "Yesu! Wura Deefidi ɔnaanabi, su me so!"
39 Asa abono mɛ gyangbara Yesu ansi dɔ mɔ mɛ gya ɔnyen mɔ yɛɛ o' bun mɔ-gɛnɔ so. Mɛ gya mɔ gɛnen mɔ, idɛ kon gbaa ne ɔ lɔrɔ ɔ kya kpen ken-ken daa yɛɛ, "Wura Deefidi ɔnaanabi, su me so!"
40 Yesu gi nu gɛnen mɔ, o sii yelɛ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu gyaatanbo mɔ ba. Mɛ kyu mɔ ba mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ,
41 "Menɛ ne fo kya laarɛ n' wɔra sa fo?" Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-wura, n kya laarɛ me-ansi a' bugi."
42 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Fo-ansi a' bugi! Gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne nan kyɛ fo faa."
43 Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ ansi a bugi, ɔ kya wu ilaa kamaasɛ, ne ɔ san naa buu Yesu ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen. Sakpii mɔ gi wu ilaa ibono i ba mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ yen Wurubuaarɛ.

19

Sakiyɔsɛ Gi Nyɛ Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ

1 Yesu gi loo Gyɛriko ɔ kya lii mɔ,
2 ɔbelɛnsɛ ɔko bo nno. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Sakiyɔsɛ. Ɔ bo abono mɛ kya sɔɔ lɛnpoo ne mɛ kya kudi asa gyi mɔ gikpen mɔ dɔ. Ɔ gyɛ aterenbi wura gɛsintin.
3 Yesu gi loo ɔsowolɛ mɔ so gɛnen mɔ, Sakiyɔsɛ baarɛ ginsi gi pɛɛrɛ ɔ kya laarɛ de o' wu Yesu de mɔ-ansi. Sakiyɔsɛ gyɛ daa nyamesɛ din. Imɔso ibono sakpii mɔ kyɔ gikyɔ so mɔ, ɔ mɛŋ kya nyɛ de o' wu Yesu.
4 Gɛnen so mɔ, o kuu ɔnangya kyon asa mɔ so ne ɔ kpaa dii ɔ gyan' Siikamɔɔ oyii belɛ ɔko so nfono Yesu laa kyu de mɔ. Yesu laa kyon mɔ, de ɔ' nyɛ wu mɔ.
5 Yesu gi baa fo oyii mɔ gikɔɔdɔ mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ oyii mɔ dɔ, ne ɔ terɛ yɛɛ, "Sakiyɔsɛ, kpelegɛ ba belen. Fo-gɛwi ne i kaaborɛ n' kyena ndɛ."
6 Nfono mɔ Sakiyɔsɛ gi kpelegɛ lii oyii mɔ so ne o kyu Yesu kpe mɔ-gɛwi kpaa keda mɔ gisafo de ɔkon.
7 Asa abono mɛ wu yɛɛ Yesu gi kpe ɔ bo Sakiyɔsɛ gɛten dɔ mɔ pɛwu, mɛ kya lɔgedɛ yɛɛ, "Kerɛ, Yesu gi kpe kpaa sogɛ daa ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo gɛwi."
8 Yesu bo Sakiyɔsɛ gɛwi gɛnen mɔ, Sakiyɔsɛ gi koso yelɛ ne ɔ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Me-wura, nu me asɛ. Nan yɛ me-ilaa kamaasɛ ibono n bo mɔ dɔ de n' kyu gibaafon kyu yɛ-yɛ sa ayenbo. Asa abono pɛwu nɛ kudi mɔmɔ gyi baa kyon mɔ nan ka ibono nɛ kudi mɔmɔ gyi mɔ sa mɔmɔ de n' kii ka da gyan' mɔmɔ gikpadɔ ginan."
9 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Ndɛ berɛ, gɛnen gɛten gɛdɛ dɔ asa mɛ nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ. Fɛye abono pɛwu fɛ bo gɛrɛnaa mɔ, fɛ' bii yɛɛ gɛnen ɔnyen baarɛ gyɛ aye-naana Aberaham ɔpaa dɔ isa fɛɛ fɛye kee.
10 Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nɛ ba daa de n' baa laarɛ asa abono mɛ fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ gɛten de n' mɔlɛgɛ ɔmɔ de mɛ' kii wu ɔkpa mɔ."

Yesu Gɛwuragyi Mɔ Gikpalɛ

11 Asa mɔ mɛ san mɛ kya nu Yesu ilaa tɔgɛsɛ mɔ, ɔ da mɔmɔ gikpalɛ giko. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa ne n gyɛ yɛɛ ɔ kya fuude Gyɛrusalem faa mɔ, Wurubuaarɛ gɛwuragyi gɛbono o kyu sa mɔ mɔ gɛ laa lii gɛwi kon ne. Gikpalɛ gɛbono ɔ da mɔmɔ mɔ ne n gyɛ
12 yɛɛ, "Nyamesɛ gbaa' ɔko gi kyena, ɔ gyɛ wuragyibo. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ kya laarɛ de o' kpe ɔbono ɔ gyɛ Wura belɛ mɔ asɛ de Wura belɛ mɔ ɔ' kpaa yii mɔ gɛwura de o' kyu baa gyi mɔ-lɛɛ ɔsowolɛ so.
13 "Pɛi ne ɔ laa kyon mɔ, ɔ terɛ mɔ-adega gudu abono mɛ tɛ mɔ asɛ mɔ ne

ɔ yɛ aterenbi sa mɔmɔ ɔkamaasɛ. Mɔmɔ
ɔkamaasɛ gi nyɛ kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔ laa yɛ
aterenbi mɔ sa mɔmɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, 'Fɛ' sɔɔ aterenbi adɛ buɛɛdɛ gyoo me
de n' baa kii ba mɔ a' wɔra agyan sa me.'
14 Mɔ-ɔsowolɛ mɔ so asa, mɔ, mɛ kya
kyo mɔ. Imɔso ɔ kyon mɔ, mɛ sun isɔɔ
kpe Wura belɛ mɔ asɛ de mɛ' kpaa tɔgɛ sa
Wura belɛ mɔ yɛɛ mɛŋ kya laarɛ yɛɛ o' gyi
gɛwura sa mɔmɔ.
15 "Wura belɛ mɔ mɔ gi dabɔlɛ kyu
gɛwuragyi mɔ sa mɔ, ne o kii ba mɔ-
ɔsowolɛ mɔ so. Ɔ ba mɔ, ɔ terɛ mɔ-adega
abono ɔ sa ɔmɔ aterenbi mɔ ba mɔ asɛ yɛɛ
mɛ' baa buu-buu agyan abono ɔkara mɛ
nyɛ mɔ.
16 Mɔ-dega gyangbarasɛ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ, kerɛ, aterenbi abono fo kyu
sa me mɔ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ gudu.'
17 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, 'Fo wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fɛɛ
gɛnɔɔbono fo gyi gɛsintin ilaa ipii idɛ dɔ
faa mɔ, nan kyu isowolɛ gudu kyu sa fo de
fo' kerɛ imɔ so.'
18 Mɔ-dega nyɔsɛ mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ, aterenbi abono fo kyu sa me
mɔ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ ginun.'
19 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Fo, mɔ,
nan yɛgɛ fo laa kerɛ isowolɛ inun so.'
20 "Mɔ-dega mɔ ɔko berɛ, gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ, fo-aterenbi ne! Nɛ kyu amɔ
ŋminde de gipanan ŋara kyin-n.
21 Nɛ wu yɛɛ fo-ilaa i bo lon, imɔso nɛ
selɛ fo gifuu. Fo bo onsipara. Fo kya laarɛ
agyan lii gɛsun gɛbono iŋ gyɛ fo ne n wɔra
mɔ dɔ.'
22 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi
tɔgɛ mɔ yɛɛ, 'Fo gyɛ dega nyɛnyɛn. Nan
kyu fo-ilaa tɔgɛsɛ idɛ kyu bun fo gipuɛɛ.
Fo nyi yɛɛ me-ilaa i bo lon. N gyɛ onsipara
wura. N kya laarɛ agyan lii gɛsun gɛbono
iŋ gyɛ me ne n wɔra mɔ dɔ.
23 Ne i wonɛ ne foŋ kyu me-aterenbi mɔ
kpaa yela aterenbi ɔyelaten de owi ɔbono
nɛ ba ne nan kpaa lɛɛ amɔ mɔ, n' nyɛ de
a' korogɛ sa me?'
24 "Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa
abono mɛ yelɛ nno mɔ yɛɛ, 'Fɛ' sɔgɛ me-
aterenbi mɔ lii dega baarɛ asɛ kyu bɔla
ɔbono ɔ nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ gudu mɔ.'
25 Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ, ɔ ti
nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ gudu!'
26 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ,
'N' buu sa fɛye yɛɛ ɔbono ɔ bo ne ɔ kya kyu
wɔra ilaa mɔ, ɔ laa kii nyɛ too. Ne ɔbono,
mɔ, ɔŋ bo ne ɔŋ kya kyu wɔra sɛi mɔ, ipii
ibono ɔ nyɛ mɔ gbaa mɛ laa sɔgɛ lii mɔ asɛ.
27 I san abono mɛ gyɛ me-akyobo ne mɛ
mɛŋ kya laarɛ n' wɔra mɔmɔ-wura mɔ, fɛ'
kyu mɔmɔ baa mɔɔ me-ansi dɔ gɛrɛnaa.'
"

Yesu Gi Naa Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

28 Yesu gi tɔgɛ imɔ idɛ ta mɔ, idɛ kon mɔ
o yii ɔkpa ɔ kya dii ɔ kya kpe Gyɛrusalem.
29 O sindi Bɛtɛfagye de Bɛtani isowolɛ
ibono i gyan' Nfɔ Iyii gibii mɔ so mɔ, o sun
mɔ-akasɛbo mɔ dɔ anyɔ
30 yɛɛ, "Fɛ' kpe ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo aye-
ansi dɔ faa. Fɛ kya loo ɔsowolɛ mɔ so mɔ,
fɛ laa wu bee fɔlɛ ɔbono ɔko mɛŋ ti gyan'
mɔ kerɛ mɔ kyaa de ɔfɛ. Fɛ' sangɛ mɔ kyu
bara me gɛrɛ.
31 Ne fɛɛ ɔko gi taasɛ fɛye yɛɛ, 'Menɛ n
wɔra ne fɛ kya sangɛ bee mɔ' mɔ, fɛ' tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, 'Wura mɔ tiri bee mɔ.' "
32 Abono o sun mɔ mɛ kyon mɔ, mɛ kpaa
wu ilaa kamaasɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono Yesu gi
tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ.
33 Mɛ kya sangɛ bee mɔ mɔ, bee mɔ
mɔ-wuraana mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ
n wɔra ne fɛ kya sangɛ bee mɔ?"
34 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Wura mɔ tiri bee
mɔ."
35 Imɔso mɛ sangɛ bee mɔ kyu kperɛ
Yesu. Ne mɛ kyu mɔmɔ-akuru too gyan'
bee mɔ so, ne mɛ puru Yesu gyan'.
36 Asa sakyɔ mɛ buu mɔ. Ako, mɔ, mɛ
gyangbara sa mɔ mɛ kya kyu mɔmɔ-akuru
too mɔ-ɔkpa dɔ yɛɛ ɔ' baa naa amɔ so
kyon.
37 Mɛ kya laarɛ mɛ' kpelegɛ Nfɔ Iyii Gibii
mɔ mɔ, i bo mɔ-akasɛbo gikpen belɛ mɔ
ɔkon kyɔde, ne mɛ yii gɛsɛ mɛ kya yen Wu-
rubuaarɛ ken-ken kyu lii ilaa gbaa'gbaa
ibono pɛwu Yesu gi kyu Wurubuaarɛ ɔlon
kyu kpaa asa ne mɛ wu de mɔmɔ-ansi mɔ
so.
38 Mɛ naa mɛ kya kpen yɛɛ,
"Fo ne n gyɛ Wura!
Wura Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo naa fo kya ba
faa!
Gisen yuuli gi bo Wurubuaarɛ dɔ!
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ tansi ɔ
bo nyisigyi!"
39 Farasii awura abono mɛ bo sakpii mɔ dɔ
mɔ mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, gya fo-
adɛ mɔ yɛɛ mɛ' sii kurun."
40 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "N' buu
sa fɛye yɛɛ ba-a mɛ' sii kurun mɔ, abui
gbaa a laa bugi gɛnɔ kpen."

Yesu Gi Su Sa Gyɛrusalem

41 Yesu kya fuude Gyɛrusalem. Ɔ da de
ginsi ne o wu ɔsowolɛ mɔ mɔ, o su sa nno
asa.
42 Ɔ kya su gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Gyɛrusalem awura, me-gisen dɔ gɛlaarɛ
ne yɛɛ nkana fɛ' bii ɔkpa ɔbono so fɛ laa
kyu de fɛ' nyɛ gisen yuuli ndɛ gɛkɛ gɛdɛ
mɔ! Imɔ, mɔ, mɔ, i baala fɛye-ansi bun;
fɛŋ nyɛ bii gɛnen ɔkpa ɔbono.

43 Gɛkaako mɔ fɛye-akyobo mɛ laa
kyaabɔɔ fɛye faa kilenten. Mɛ laa sola isɛ
mada gɛkpen gɛbono fɛ yii kyaabɔɔ fɛye-
ɔsowolɛ mɔ de i' dii kyaga de ɔpɔɔrɛ mɔ.
I dii kyaga mɔ, mɛ laa kyu de nfono so
kpelegɛ loo fɛye-ɔsowolɛ dɔ baa kɔ de fɛye.
Mɛ laa tii fɛye wɔra nsana.
44 Fɛye-akyobo mɛ laa boori fɛye-ibu
bun, ba-a ɔpɔɔrɛ kolon maŋ san, ne mɛ laa
mɔɔ fɛye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi sun me
yɛɛ n' baa kerɛ fɛye mɔ, fɛŋ wu me bii."

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

45 Yesu gi loo Gyɛrusalem mɔ, ɔ kyon kpe
Wurubuaarɛ ɔson obu gikpara mɔ so. Ɔ fo
nno mɔ, o wu yɛɛ asa mɛ kyu nno bingiri
gigya ogyiten. O wu gɛnen mɔ, o yii gɛsɛ ɔ
kya gya abono mɛ kya fɛ ilaa nno mɔ,
46 ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ako yela yɛɛ,
'Me-ɔson obu mɔ laa wɔra daa ɔdalaaten.'
Fɛye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri iyu gikpalan."
47 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ Yesu kya nyiile
asa ilaa Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so. Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ, mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo, de
mɔmɔ-anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ mɛ kya
laarɛ mɔ-imɔɔten.
48 Mɔmɔ-asa sɛnsɛ mɔ so mɔ, mɛŋ kii mɛ
kya nyɛ de mɛ' keda mɔ. I kya nyiile yɛɛ
mɔmɔ abono pɛwu mɛ kpɛ mɛ kya nu mɔ
asɛ.

20

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ

1 Gɛkɛ gɛdɛ, Yesu kya nyiile asa ilaa ne ɔ
kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so,
ne Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ-
abelɛnsɛ sɛnsɛ ako mɔ mɛ kpe mɔ asɛ,
2 ne mɛ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, "Ilaa
ibonoana fo kya wɔra faa mɔ, anɛ ginyen
dɔ ne fo kya wɔra imɔ daa? Anɛ ne n sa fo
ɔkpa yɛɛ fo' wɔra imɔ? Tɔgɛ aye."
3 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me kee nan taasɛ
fɛye ilaa kolon de fɛ' lɛɛ gɛnɔ sa me.
4 Wurubuaarɛ sagyere ɔbono Gyɔn gi
gyere asa mɔ, anɛ ne n sa mɔ ɔkpa?
Wurubuaarɛ abɛɛ nyamesɛ? Fɛ' lɛɛ gɛnɔ
de n' nu."
5 Yesu gi taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, akyɔɔlɛ a
tɔrɔ mɔmɔ wolɛ-wolɛ so, ne mɛ tɔgɛ yɛɛ,
"Nengyene a kyule sa mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ
ne n sa Gyɔn gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ, ɔ laa
taasɛ aye yɛɛ, ne menɛ n wɔra ne a mɛŋ
sɔɔ Gyɔn gyi?
6 Ne fɛɛ a kii tɔgɛ yɛɛ nyamesɛ ne n sa
Gyɔn gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ, asa mɔ pɛwu
mɛ laa da aye abui mɔɔ. I lii fɛɛ mɛ nyi
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun Gyɔn ne ɔ gyɛ
daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo."
7 Gɛnen so mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ,
"A mɛŋ nyi ɔbono ɔ sa Gyɔn gɛnen ɔkpa
ɔbono mɔ."
8 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ maŋ
tɔgɛ me berɛ mɔ, me kee maŋ tɔgɛ fɛye
ɔbono ɔ sa me ɔkpa ne n' kya wɔra ilaa
ibono n kya wɔra mɔ."

Yesu Gi Da Abelɛnsɛ Mɔ Gikpalɛ

9 Ne Yesu gi da gikpalɛ sa abelɛnsɛ mɔ
yɛɛ, "Ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ dɔɔ gifɔlɛ giko
ndɔɔ. Ɔ dɔɔ ndɔɔ mɔ gɛnen mɔ, o kyu nmɔ
wɔra asa ako abaa dɔ yɛɛ mɛ' kerɛ nmɔ so
sa mɔ de mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ' yɛ agyan abono
mɛ laa nyɛ mɔ. Ne ɔ koso kpe ɔkpa kpaa
kɛɛla.
10 Gifɔlɛ mɔ abi aberɛ tɛɛsɛ a fo mɔ, ndɔɔ
wura mɔ gi sun mɔ-dega ɔko yɛɛ, ɔ' kpe
mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ asɛ de mɛ' kyu mɔ-
lɛɛ ogyiten bara mɔ. Mɔ-dega mɔ gi kpe
mɔ, mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ daarɛ mɔ, ne
mɛ gya mɔ kii abaa gikpan.
11 Ndɔɔ wura mɔ gi nu ilaa ibono i
ba mɔ, o kii sun mɔ-dega ɔko mɔ-ndɔɔ
akerɛbo mɔ asɛ. Ɔbono kee gi kpe mɔ,
ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ daarɛ mɔ ne mɛ wɔra
mɔ ibono i mɛŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ gya mɔ kii
abaa gikpan.
12 Ndɔɔ wura mɔ gi sun dega sasɛ. O kpe
mɔ, ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ daarɛ ɔbono kee
gooli mɔ, ne mɛ too mɔ lii ndɔɔ mɔ dɔ.
13 Nfono mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi taasɛ mɔ-
nyoro yɛɛ, 'Nnɛ ne nan wɔra me-ilaa idɛ
ne?' Ne o kii tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, 'Nan
sun me gbaa-gbaa me-gisen dɔ obi me-
ndɔɔ akerɛbo adɛ asɛ. Mɔ berɛ, nɛ sɔɔ gyi
yɛɛ mɛ laa kyu buubuu sa mɔ.' Gɛsintin
mɔ, o sun mɔ-bi mɔ mɔmɔ asɛ.
14 Mɔ-bi mɔ gi kpe mɔ, mɔ, ndɔɔ akerɛbo
mɔ mɛ kpɛ da de ginsi wu mɔ mɔ, mɛ tɔgɛ
sa abara yɛɛ, 'Ɔbono ɔ laa gyi mɔ-sɛ atɔ mɔ
ne n kya ba faa. A' mɔɔ mɔ de mɔ-tɔgyi mɔ
ɔ' nyɛ sii de aye.'
15 Gɛsintin mɔ, mɛ keda ndɔɔ wura mɔ
mɔ-bi mɔ biidɛ lii ndɔɔ mɔ dɔ ne mɛ mɔɔ
mɔ."

Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta mɔ, ɔ taasɛ asa
mɔ yɛɛ, "Imɔso menɛ ne ndɔɔ wura mɔ laa
wɔra mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ?
16 N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ ndɔɔ wura mɔ laa
kpaa mɔɔ mɔmɔ de o' kyu ndɔɔ mɔ kyu
wɔra akerɛbo pobɔrɔ abaa dɔ." Asa mɔ
mɛ nu imɔ idɛ mɔ, mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Iŋ sa i' ba
gɛnen!"
17 Mɛ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi kerɛ
ɔmɔ faa yiridididi ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Ne
fɛɛ i maŋ ba gɛnen mɔ, i wonɛ so ne mɛ
ŋmarasɛ imɔ idɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ? Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

'Gibui gibono ibu apɔrɔbo mɔ mɛ kyu too
gɛbaamara mɔ
gɛnen gibui kolon gibono
ne n kii baa yɛgɛ ne obu mɔ gi wɔra
ɔlon
ɔ yelɛ faa.
18 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ laa tɔrɔ gɛnen gibui gibono so mɔ,
kaasɛ laa gbaa gberi-gberi.
Ne gibui mɔ, mɔ, ne n kii baa tɔrɔ fo ɔko
so mɔ berɛ,
fo laa kɔrɔ faa dogo-dogo wɔra fɛɛ
nnyufo.' "
19 Yesu gi da gikpalɛ mɔ gɛnen mɔ,
Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ de
mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ bii
yɛɛ mɔmɔ ne ɔ darɛ. Imɔso mɛ laarɛ fɛɛ
mɛ' keda mɔ gɛnen owi ɔbono. Mɛ kii mɛ
selɛ sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ gifuu.

Mɛ Soo Yesu Idoo Kyu Lii Lɛnpoo Gisɔɔ So

20 Imɔso abelɛnsɛ abono mɛ kya laarɛ
mɛ' keda Yesu mɔ mɛ san mɛ kya dii mɔ
daa. Mɛ sun asa ako mɔ asɛ yɛɛ mɛ' kpaa
penɛ fɛɛ mɛ gyɛ gɛsintin awura; nengyene
ɔ tɔgɛ ilaa ibono mɛ laa nyɛ yelɛ imɔ so
mɔ, de mɛ' kyu mɔ wɔra mɔmɔ-abɛyin
ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ mɔmɔ so mɔ
abaa dɔ.
21 Imɔso isɔɔ mɔ mɛ kpe Yesu asɛ ne
mɛ kpaa too mɔ sosɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a wu
yɛɛ fo kya tɔgɛ ne fo kya nyiile ilaa de i'
kyena ɔkpa so. Fo berɛ, fo mɛŋ kya kerɛ
nyamesɛ sakyɔ abɛɛ mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ
bo mɔ de fo' buu ɔko don ɔko. Fo kya nyiile
asa Wurubuaarɛ ɔkpa daa de i' kyena de
Wurubuaarɛ gɛsintin mɔ.
22 A dɛ fo giserɛ, tɔgɛ aye, imɔso Rom
wura belɛ ɔbono ɔ kya kerɛ aye so ne
ɔŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ ɔkpa
Wurubuaarɛ asɛ yɛɛ a' sɔɔ mɔ-lɛnpoo abɛɛ
a mɛŋ sa a' sɔɔ?"
23 Yesu, mɔ, gi dɛsɛ yɛɛ mɛ kya soo mɔ
idoo daa. Ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
24 "Ɔko ɔ' lɛɛ aterenbi gibi ba de n' kerɛ."
Gɛsintin mɔ, mɛ kyu aterenbi gibi kyu sa
mɔ, ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Anɛ gimu de mɔ-
ginyen ne n gyan' aterenbi gibi gidɛ so
faa?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Rom wura belɛ
mɔ-lɛɛ."
25 Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "To!
Gɛnen berɛ mɔ, ilaa ibono i gyɛ Rom wura
belɛ mɔ-lɛɛ mɔ fɛ' kyu sa mɔ, ne ibono,
mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa
Wurubuaarɛ."
26 Gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ mɔ, i
dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Mɛ mɛŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn
iko lii ilaa ibono ɔ tɔgɛ sansana mɔ de mɛ'
kyu mɔ wɔra nbɛlɛ dɔ. Imɔso mɛ mɛŋ baa
taalɛ tɔgɛ sɛi.

Saadusii Awura Mɛ Taasɛ Yesu Lɛwu Gɛmara Ilaa

27 Saadusii gikpen dɔ awura ako kee mɛ
ba Yesu asɛ. Saadusii awura adɛ ne n kpɛ
mɛ dɛ yɛɛ nengyene nyamesɛ gi wu' mɔ, i
ta. Iŋ baa i bo gɛtɛɛko ɔ laa kpaa kyena, ne
Wurubuaarɛ maŋ baa kyingi asa gɛkaako.
28 Gɛnen asa adɛ mɛ ba Yesu asɛ baa
taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, Mosisi gi yela
nbara nko sa aye yɛɛ, 'Nengyene ɔnyen gi
wu' taa mɔ-ka yɛgɛ owi ɔbono mɔ-ka mɔ
mɛŋ ti korogɛ sa mɔ mɔ, mɔ-daa abɛɛ mɔ-
tedɛ o' kyu ɔkyii mɔ lɛɛ gikulaa de mɔ-rɛ
mɔ mɛ' korogɛ nbii sa mɔ-kuli ɔbono o wu'
mɔ.'
29 To. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko mɔ-rɛ
mɔ-tedɛana asee ne n kyena. Gɛnen ɔnyen
baarɛ gi kyu ɔkyii. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛŋ
korogɛ ne o wu' taa mɔ-ka mɔ yɛgɛ.
30 Mosisi nbara nbono ɔ yela sa aye mɔ
so mɔ, mɔ-gigyaamara mɔ gi kyu ɔkyii
mɔ lɛɛ gikulaa. Mɔ-rɛ ɔkyii mɔ mɛ mɛŋ
korogɛ, ne mɔ kee gi wu' taa ɔkyii mɔ yɛgɛ.
31 Ɔsasɛ mɔ kee gɛnen, ne mɔmɔ anyen
sono mɔ pɛwu mɛ dena ɔkyii mɔ gyan', ne
mɛ wu' taa mɔ yɛgɛ. Ɔkyii mɔ mɛŋ korogɛ
sa mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko.
32 Laalaalogɛ mɔ, ɔkyii mɔ kee gi wu'.
33 To, nengyene Wurubuaarɛ laa kyingi
asa mɔ, anɛ ne n bo gɛnen ɔkyii baarɛ
gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ? I kya nyiile
yɛɛ owi ɔbono mɛ tɛ de ansi mɔ, mɔmɔ
anyen sono adɛ pɛwu mɛ dena mɔ."
34 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Abono mɛ tɛ de
ansi mɔ ne n kya dena.
35 Asa abono Wurubuaarɛ gi wu yɛɛ
mɛ kaaborɛ mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ ne ɔ
laa kyingi mɔmɔ lii ibuni dɔ gɛkaako mɔ,
mɔmɔ berɛ, gɛdena gɛŋ baa gɛ bo no sa
mɔmɔ.
36 Mɛ maŋ baa wu' gɛkaako. Mɔmɔ-
gɛkyena gɛ laa wɔra daa fɛɛ Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. Mɛ gyɛ Wurubuaarɛ
mɔ-biana gɛsintin. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyingi mɔmɔ lii ibuni dɔ."
37 Ne Yesu gi kii tɔgɛ sa Saadusii awura
mɔ yɛɛ, "Fɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ asa mɛ wu'
mɔ, iŋ baa i bo gɛtɛɛko mɛ laa kpaa kyena
mɔ, a' kerɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ
dɔ de a' kerɛ. Ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, Mosisi
gbaa' gi wolaa lɛɛ nyiile aye yɛɛ asa mɛ wu'
mɔ, mɛ bo gɛtɛɛko mɛ kya kpaa kyena. O
nu Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa mɔ lii giponfɛ
giko dɔ ne ɔ ŋmarasɛ agyɛbi mɔ yela yɛɛ,
'Me ne n gyɛ Aberaham Wurubuaarɛ.
N gyɛ Ayisiki Wurubuaarɛ,
ne n' gyɛ Gyeekɔpo Wurubuaarɛ.'
38 Aberɛ abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ sa Mosisi mɔ, gɛnen asa adɛ mɛ
ti wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu idɛ mɛŋ bo
gɛtɛɛko daa mɔ, Wurubuaarɛ maŋ tɔgɛ
yɛɛ, 'N gyɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ.' Nkana

ɔ laa tɔgɛ daa yɛɛ, ‘Nɛ naa kyena wɔra
mɔmɔ-Wurubuaarɛ yɛgɛ.’ Imɔso Wu-
rubuaarɛ nyi yɛɛ mɛ bo gɛtɛɛko mɛ tɛ.”
39 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo mɔ ako mɛ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, fo lɛɛ gɛnɔ kanpɛ.”
40 Kpɛ kyu lii nfono mɔ, ɔko mɛŋ baa taalɛ
too Yesu soso kerɛ.

Yesu Gi Kisee Taasɛ Asa Mɔ Wura Deefidi Ilaa

41 Nfono mɔ, Yesu, mɔ, gi taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “Nnɛ so ne ɔkamaasɛ kya tɔgɛ yɛɛ
ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de o' gyi
gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ laa
kisee wɔra daa Wura Deefidi ɔnaanabi?
42 Yɛgɛ Deefidi gbaa-gbaa gi ti tɔgɛ kaasɛ
mɔ ilaa wolaa yela. Ɔ tɔgɛ Wurubuaarɛ
Ilon Ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ,
‘Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa me-Wura mɔ yɛɛ,
“Baa kyena me-gibaa gyisɛ so de me-rɛ
fo a' gyi gɛwura
43 de n' yɛgɛ fo' kyise fo-akyobo de fo-
ayaa.” ’ ”
44 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “Imɔso Deefidi
kya terɛ kaasɛ yɛɛ, ‘Me-Wura’ faa mɔ,
nnɛ so ne ɔ laa kisee wɔra daa Deefidi
ɔnaanabi?”

Fɛ' Kerɛ Fɛye-Nyoro So De Nbara Aŋmarasɛbo Mɔ

45 Owi ɔbono asa mɔ pɛwu mɛ kya nu
Yesu asɛ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
46 “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de aye
Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo adɛ. Mɛ
kya laarɛ daa ngbɛ belɛ-belɛ gisuu naa asa
dɔ. Mɛ kya laarɛ fɛɛ asa mɛ' terɛ mɔmɔ
yɛɛ ‘Abelɛnsɛ’ de mɛ' kyu buubuu faala
ɔmɔ sakpii dɔ de ɔkamaasɛ o' wu. Ne
fɛɛ mɛ kya kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ mɔ,
abɛɛ mɛ laa gyi gɛkɛ belɛ mɔ, abelɛnsɛ de
anyamesɛ gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ kya
laarɛ.
47 Mɔmɔ gɛnen asa abono ne n kya
kii kudi akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
biana gyi, yɛgɛ mɛ laa dalaa mɔ, mɛ kya
dalaa faa bolo-bolo de asa mɛ' nyɛ yen
mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ ne n nyi gɛdalaa. Owi
ɔbono Wurubuaarɛ laa gyi mɔmɔ-nbɛlɛ
mɔ, mɔmɔ-gisobiidɛ gi laa nyaakyɔ too.”

21

Yesu Gi Yen Okulaabo Yenbo Ɔko

1 Yesu bo Wurubuaarɛ ɔson obu gik-
paara mɔ so mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ
gidɛkaa gibono asa mɛ kya kyu aterenbi
wɔra sa Wurubuaarɛ mɔ. O wu aterenbi
awura mɛ kya lɛɛ mɔmɔ-aterenbi mɛ kya
wɔra.
2 Nfono mɔ, o wu ɔkyii okulaabo yenbo
ɔko, mɔ, gi baa kyu aterenbi abi anyɔ ako
baa wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.
3 Yesu gi wu gɛnen mɔ, o nyiile mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Iŋ gyɛ fɛ wu okulaabo
yenbo baarɛ? Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, ɔkyii baarɛ gi kyɛɛ Wurubuaarɛ
aterenbi don asa sɛnsɛ adɛ pɛwu.
4 I kya nyiile yɛɛ asa adɛ pɛwu mɛ
lɛɛ mɔmɔ-aterenbi dɔ daa kyu baa kyɛɛ
Wurubuaarɛ. Ɔkyii baarɛ, mɔ, ipii ibono
ɔ bo ne nkana imɔ ne ɔ tɛ kpasa de mɔ,
imɔ pɛwu ne o kyu baa kyɛɛ Wurubuaarɛ
faa.”

Yesu Gi Tɔgɛ Yela Yɛɛ Gyɛrusalem Laa Baa Boori

5 Yesu akasɛbo mɔ ako mɛ kya gyi
nsingyi kyu lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
so. Mɛ kya diilɛ mɔ-ɔdan ne mɛ kya kerɛ
abui dɛnsɛ-dɛnsɛ abono mɛ kyu pɔrɔ mɔ
mɔ de ilaa dɛnsɛ ibono asa mɛ kyu baa
kyɛɛ Wurubuaarɛ ne mɛ kyu lɔrɔ obu mɔ
mɔ. Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
6 “Imɔ ibono pɛwu fɛ kya wu faa, i laa
baa fo owi ɔko mɔ, ako mɛ laa baa boori
imɔ bun. Ba-a gibui kolon gi maŋ san yɛɛ
gi maŋ dɛ gɛsɛ.”
7 Yesu akasɛbo mɔ dɔ ako mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori
imɔ bun gɛnen? Menɛ ilaa ne nan ba de
i' lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa idɛ i kya laarɛ i' ba
gɛsintin?”
8 Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
dandan daa de ɔko ɔ' mɛŋ sa ɔ' nyɛ fɛye
penɛ. Asa sakyɔ mɛ laa naa mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ me ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun mɔ. Mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, ‘Owi mɔ gi
fuude.’ Fɛ nu gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' buu
mɔmɔ-gitan.
9 “Nengyene fɛ kya nu yɛɛ faanaa
isowolɛ mɛ kya kɔ de abara, de faanaa asa
mɛŋ kya kyule mɔmɔ-ɔsowolɛ mɔ, fɛ mɛŋ
sa fɛ' yɛgɛ fɛye-gisen gi' ŋmaa fɛye. Imɔ
idɛ i gyɛ ilaa ibono i laa daa giba mɔ daa.
Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa kamaasɛ i kya yela
ɔkara ayaa abono so ne.”
10 Ne Yesu gi kii tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ laa nu
asa kpɛi-kpɛi mɛ laa laarɛ ikɔ too abara so.
Abɛyin de abɛyin mɛ laa koso yelɛ mɛ kya
kɔ de abara.
11 Nten kpɛi-kpɛi so mɔ, gɛsinkpan gɛ laa
gyigisi de ɔlon, akon a laa tɔrɔ, ne alɔtɔ
abono a kya kyangɛ asa mɔ a laa gbigi.
Ilaa ibono i laa wɔra gɛsinkpan mɔ so mɔ,
i laa wɔra asa gifuu. Ilaa belɛ-belɛ i laa
wɔra Wurubuaarɛ awolɛ dɔ, ne i laa lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon nyiile asa.
12 “Pɛi ne gɛnen ilaa idɛana pɛwu i laa
baa ba mɔ, ibono fɛ gyɛ me-akasɛbo faa so
mɔ, asa abaa a laa gyan' fɛye so de mɛ' ka
fɛye-ansi. Mɛ laa kparɛ fɛye kpe mɔmɔ-
akyangbon dɔ kpaa gyi fɛye-nbɛlɛ de mɛ'
kyu fɛye tii de ibu. Mɛ laa kparɛ fɛye kpe

awura de abɛyin abelɛnsɛ ansi dɔ. Me so
ne mɛ laa wɔra fɛye imɔ idɛ pɛwu.
13 I ba gɛnen mɔ, i laa bugi ɔkpa sa fɛye
daa de fɛ' nyɛ tɔgɛ me-ilaa sa mɔmɔ.
14 Fɛ' kyu too fɛye-nyoro so yɛɛ fɛ maŋ
sa gɛwɔnsa yela yɛɛ idɛ ne a laa kpaa tɔgɛ
nbɛlɛ mɔ ogyiten.
15 Owi mɔ gi fo mɔ, me, Yesu ne nan sa
fɛye agyɛbi de ɔlaako ginyi de fɛ' kyu lɛɛ
gɛnɔ. Fɛye-akyobo mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko maŋ
nyɛ lɛɛ imɔ gɛnɔ abɛɛ mɛ' sɔɔ imɔ akyɔɔlɛ.
16 Fɛye abono fɛ kya son me faa dɔ
ako akorogɛbo, abɛɛ fɛye-daana, abɛɛ fɛye-
tedɛana, abɛɛ fɛye-subuana, abɛɛ fɛye-
kyɛmenɛana, mɛ laa fɛ fɛye dɔ ako sa fɛye-
akyobo de mɛ' mɔɔ fɛye dɔ ako.
17 Me so mɔ, ɔkamaasɛ laa kyo fɛye.
18 Mɛ dabɔlɛ kyo fɛye nnɛ mɔ, mɛ maŋ
taalɛ wɔra fɛye sɛi.
19 Fo ɔbono fo ka gyan me so kpaa lii mɔ,
fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.
20 "Nengyene fɛ wu asogya mɛ kyaabɔɔ
Gyɛrusalem mɔ, fɛ' bii yɛɛ i maŋ kɛɛla ne
ɔsowolɛ mɔ laa boori bun.
21 Fɛ wu gɛnen mɔ, fɛye abono fɛ bo
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ, fɛ' selɛ kpe abii
dɔ. Fɛye abono fɛ bo ɔsowolɛ mɔ so mɔ, fɛ'
lii mɔ dɔ, ne fɛye abono, mɔ, fɛ bo ndɔɔ dɔ
gɛnen owi ɔbono mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ
fɛ laa kii ba nten dɔ.
22 Gɛnen owi ɔbono ne Wurubuaarɛ laa
ka asa ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ
gikɔ. Ɔ biidɛ mɔmɔ-giso gɛnen mɔ, i laa
yɛgɛ ilaa kamaasɛ ibono mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ i' nyɛ ba
gɛsintin.
23 Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyɔ gikyɔ so mɔ,
akyii abono mɛ da itɔ gɛnen nkɛ nbono
dɔ mɔ abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ san mɛ kya
nyabo mɔmɔ mɔ, mɔmɔ laako. I kya nyiile
yɛɛ gɛyiyɛɛ belɛ gɛ laa tɔrɔ gɛsinkpan so,
ne Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-ginyadon gɛwi
nyiile fɛye Gyuda awura adɛ.
24 Asa mɛ laa mɔɔ Gyuda awura ako
de nki. Mɛ laa keda mɔmɔ ako gikyii
ŋminde mɔmɔ kyu kpaa bingiri asafo
gɛten kamaasɛ kyaabɔɔ de gɛsinkpan so.
Asafo ne nan san kyu Gyɛrusalem ɔsowolɛ
kyu bingiri mɔmɔ-lɛɛ kpaa fo owi ɔbono
mɔmɔ-lɛɛ ɔlon laa yela ɔkara mɔ.

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Gɛsinkpan So Gikiiba Ilaa

25 "Asa mɛ laa wu ilaa lɛɛnyiilesɛ owi de
bosɛ de agyɛkpebi dɔ. Gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi mɛ laa nu apoo kya gbere, ne mɛ
laa nu afuu abono a laa da apoo so mɔ, i
laa ŋmaa mɔmɔ-asen, ne mɔmɔ-nyoro gi
laa togɛ mɔmɔ.
26 Asa mɛ laa wu ilaa ibono i kya wɔra
gɛsinkpan so mɔ, imɔ-gifuu dɔ so-o so mɔ,
i laa yɛgɛ mɛ laa lii tɔrɔ mɛ kya kiidɛ ma-a
wu. I kya nyiile yɛɛ ɔlon kpɛi-kpɛi ɔbono ɔ
bo soso ne i yɛgɛ a taalɛ a tɛ gɛsɛ gɛrɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa keda mɔ kyɛɛgɛ.
27 Nfono mɔ, asa mɛ laa wu me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii
Wurubuaarɛ awolɛ dɔ n kya ba, n dɛ ɔlon
de nyisigyi belɛ.
28 Nengyene fɛ wu gɛnen ilaa idɛana i yii
gɛsɛ i kya ba mɔ, fɛ' diirɛ fɛye-ansi kerɛ
soso. I lii fɛɛ owi ɔbono Wurubuaarɛ laa
mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ fɛye-nyoro mɔ gi
fuude ne."

Fɛ' Kerɛ Dɔɔdan De Kirisito Gikiiba Mɔ Gi Mɛŋ Tuule Fɛye

29 Ne Yesu gi da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ' kerɛ gifeeya oyii de iyii sɛnsɛ.
30 Nengyene fɛ kya wu iyii i kya yaa ne i
kya laarɛ i' pɔrɔgɛ mɔ, fɛ kya bii yɛɛ gikyɛ
gi kya fuude ne.
31 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Nengyene fɛ wu
ilaa ibonoana nɛ tɔgɛ sa fɛye faa i kya ba
mɔ, fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ ɔ' lɛɛ
mɔ-gɛwuragyi mɔ nyiile asa kon.
32 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa. Asa
abono mɛ tɛ gɛsinkpan so gɛnen aberɛ adɛ
dɔ mɔ mɛ maŋ wu' logɛ pɛi de gɛnen ilaa
idɛana pɛwu i' lɔɔ ba.
33 Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara. Me-
agyɛbi mɔ berɛ a maŋ yela ɔkara gɛkaako
kpa-a.
34 "Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. Fɛ' mɛŋ sa
fɛ' yɛgɛ ɔkon gigyi de nta giboo de fɛye-
gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ i' gyi fɛye-amu. I
mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, gɛkɛ gɛbono nan kii
ba mɔ, i laa tuule fɛye; fɛ maŋ dɛsɛ.
35 I kya nyiile yɛɛ gɛnen gɛkɛ gɛbono
gɛ laa tuule asa sɛnsɛ pɛwu abono mɛ bo
gɛsinkpan so mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔdoo kya
too gɛbuɛ mɔ.
36 Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so owi kamaasɛ dɔ
fɛ kpɛ fɛ kya dalaa fɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ
yɛɛ ɔ' sa fɛye ɔlon de nengyene gɛnen ilaa
idɛ pɛwu i ba i kya wɔra mɔ de fɛ' nyɛ
taalɛ lii imɔ dɔ de fɛ' nyɛ ayaa yelɛsɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ-ansi dɔ."
37 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ Yesu kya nyiile asa
ilaa Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so.
Owi gi ta mɔ, ɔ kya lii Gyɛrusalem de ɔ'
kpaa dɛ Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.
38 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, ɔ kya
kii ba Gyɛrusalem Wurubuaarɛ ɔson obu
gikpaara mɔ so. Asa mɔ pɛwu mɛ kya ba
mɔ asɛ nno nyɛnyɛngɛ fu-u de mɛ' nyɛ nu
mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ.

22

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɛ Da Gɛdɛ Yela De Mɛ' Nyɛ Yesu Mɔɔ

1 Gyuda awura Bodobodo Maadiisɛ gɛkɛ
belɛ gɛbono mɛ kya terɛ yɛɛ Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So mɔ gɛ kya fuude.

2 Ne Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo mɔ
mɛ kya laarɛ gɛnɔɔbono mɛ laa nyɛ Yesu
mɔɔ mɔ, mɛ kii mɛ selɛ sakpii ɔbono ɔ yelɛ
Yesu gɛmara mɔ.
3 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi suu de Gyudasɛ. Ɔ gyɛ Yesu isɔɔ gudu
anyɔ mɔ dɔ ɔko. Mɔ-ginyen giko ne n gyɛ
Isikaayɔtɛ.
4 Ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ gi suu de Gyu-
dasɛ mɔ, o kpe kpaa wu gɛnen asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ adiibo abelɛnsɛ. Ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ
yɛɛ ɔ laa laarɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa nyɛ kyu
Yesu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ.
5 Mɛ nu gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon ne
mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ ɔ taalɛ wɔra gɛnen mɔ,
mɔmɔ, mɔ, mɛ laa sɔɔ mɔ ka gikɔ.
6 O kyule ne ɔ san ɔ kya laarɛ owi ɔbono
i laa sa de o' kyu Yesu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ
ne asa sɛnsɛ mɔ mɛ maŋ bii mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Adɛ Mɛ Gyi Gɛkɛ Belɛ

7 Gɛkɛ gɛbono Bodobodo Maadiisɛ Agy-
iberɛ mɔ gɛ kya yii gɛsɛ mɔ, mɛ kya
kyɔɔlɛ isandɛ de mɛ' kyu gyi mɔmɔ-Lɛwu
Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ.
8 Gɛnen gɛkɛ gɛbono dɔ mɔ, Yesu gi lɛɛ
Piita mɔ-rɛ Gyɔn sun yɛɛ, "Fɛ' kpe de fɛ'
kpaa baala Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ
belɛ mɔ agyudɔ sa aye de a' baa gyi."
9 Ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fonɛ ne fo kya
laarɛ a' kpaa baala agyudɔ mɔ yela?"
10 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' naa
loo nten dɔ. Fɛ kya loo mɔ, fɛ laa wu ɔnyen
ɔko, ɔ so nkyu de gɛlɔbi. Fɛ' buu mɔ kpaa
loo gɛten gɛbono dɔ ɔ laa loo mɔ
11 de fɛ' taasɛ gɛten wura mɔ yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ asafo obu ɔmɔ dɔ ne
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ laa kyena de
mɛ' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So Gɛkɛ Belɛ
agyudɔ mɔ?'
12 Gɛten wura mɔ laa nyiile fɛye soso-lɛɛ
obu belɛ ɔko. Ikyenaten de ikamaasɛ i ti
i bo nno. Fɛ' kerɛ agyudɔ mɔ yela sa aye
nno."
13 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kyon. Gɛsintin
mɔ, mɛ kpaa wu ilaa kamaasɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono Yesu gi nyiile mɔmɔ mɔ. Ne
mɛ kerɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ
agyudɔ mɔ yela nno.

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Isɔɔ Mɔ Yɛɛ Ɔ Laa Wu' Sa Mɔmɔ

14 Owi gyisɛ mɔ gi fo mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-
isɔɔ mɔ mɛ kpe nno kpaa kyena mɛ kya
gyi.
15 Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Nɛ tansi laarɛ yɛɛ me-rɛ fɛye a' gyi
gɛnen Lɛwu Gi Seregɛ Aye So agyudɔ adɛ
dabɔlɛ pɛi de n' lɔɔ wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔ
dɛ sa me mɔ.
16 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ meŋ baa
kii gyi gɛnen gɛsi gɛdɛ. Pɛi de n' kii gyi
gɛmɔ mɔ, gɛnen mɔ, ilaa ibono so a kya
gyi gɛmɔ gɛsi kamaasɛ mɔ i ba gɛsintin
ne Wurubuaarɛ gi ti yɛgɛ asa mɛ nyɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ gɛkyena."
17 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, o puru konkon de
nta, ne o kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ,
ne o kyu sa mɔ-isɔɔ mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ nta ndɛ de fɛ' nun kɔɔlɛ.
18 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ pɛi ne nan kii nun nta
mɔ, gɛnen mɔ, asa mɛ nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena."
19 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, o puru bodobodo
keda, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ
gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, "Me-nyoro ne. N dɛ mi-i sa fɛye. Fɛ'
wɔra imɔ idɛ kyu nyingi me."
20 Gɛnen kee ne mɛ gyi ta mɔ, o puru
konkon de nta keda, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nta
nbono n dɛ mii sa fɛye faa, me-nkalan ne.
Nan wu' mɔ, me-nkalan gi laa kyɛɛgɛ fuɛ
sa fɛye, de Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛye-rɛ mɔ
fɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
21 "Ɔbono ɔ laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ
me mɔ bo me asɛ gɛnen ogyiten baarɛ.
22 I bo no yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono ɔnan
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela mɔ. Ɔbono
ɔ laa kyu me wɔra me-akyobo mɔ abaa dɔ
mɔ berɛ, kaasɛ laako!"
23 Nfono mɔ mɔ-isɔɔ mɔ mɛ yii gɛsɛ mɛ
kya taasɛ abara de mɛ' bii mɔmɔ dɔ ɔkolon
ɔbono ɔ laa wɔra gɛnen mɔ.
24 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya sɔɔ
abara akyɔɔlɛ yɛɛ mɔmɔ pɛwu dɔ mɔ anɛ
ne n don mɔ-nanbo.
25 Imɔso Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Asa
abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ, mɔmɔ-awura mɛ kya kyu abono mɛ
bo mɔmɔ gɛsɛ mɔ wɔra fɛɛ mɔmɔ-nbide,
ne abono mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ mɔmɔ so
mɔ, mɛ kya yɛgɛ ɔmɔ mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ,
'Aye-sɛana.'
26 Fɛye-lɛɛ berɛ, iŋ kaaborɛ i' wɔra fɛɛ
asa abono. Ɔbono ɔ don mɔ-nanboana
mɔ gi kaaborɛ ɔ' bara mɔ-nyoro gɛsɛ de
o' bingiri fɛɛ gɛbii pii gɛkpaa fɛye dɔ de
ɔbono ɔ gyɛ fɛye-ɔgyangbarabo mɔ ɔ' wɔra
mɔ-nyoro fɛɛ fɛye-dega.
27 Ɔbono ɔ tɛ ne mɛ kya kyu agyudɔ baa
yii mɔ de o' gyi mɔ, de ɔbono ɔ laa kyu
agyudɔ mɔ baa yii mɔ mɔ, ɔmɔ dɔ mɔ, anɛ
ne n don mɔ-nanbo? Asa asɛ mɔ, ɔbono ɔ
tɛ ne mɛ kya kyu agyudɔ baa yii mɔ mɔ ne
n don. Me berɛ nɛ ba daa de n' baa son
fɛye.
28 "Me-ɔlaawusɛ kamaasɛ dɔ mɔ, fɛye ne
n gyɛ abono fɛ mili me.
29 Fɛɛ gɛnɔɔbono me-sɛ Wurubuaarɛ gi
sa me gɛwuragyi mɔ, me kee nɛ sa fɛye
gɛwuragyi.

30 Aberɛ abono n kya gyi gɛwura mɔ,
me-rɛ fɛye a laa wɔra abaa gyi de a' nun
dabɔlɛ. Fɛ laa gyi gɛwura Isirale nten
gudu nnyɔ mɔ so de fɛ' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ sa
mɔmɔ."

Yesu Gi Tɔgɛ Yɛɛ Piita Laa Kine Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Mɔ

31 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa Simon yɛɛ,
"Simon, Simon, kerɛ! Ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ gi kolɛ ɔkpa de ɔ' nyɛ fo-rɛ fo-
nanboana adɛ de ɔ' daasɛ gisɔɔgyi gibono
fɛ bo sa me mɔ kerɛ.
32 Fo berɛ nɛ dalaa sa fo yɛɛ fo-gisɔɔgyi
mɔ giŋ sa gi' koso me so. Nengyene fo-
gisɔɔgyi gi kii wɔra ɔlon mɔ, kpaa fo-
nanboana de mɔmɔ-lɛɛ gi' wɔra ɔlon kee."
33 Simon Piita, mɔ, gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-
wura, mɛ laa tii fo de obu-o, mɛ laa mɔɔ
fo daa-o, me-rɛ fo ne."
34 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Sɔɔ
gibui yela, gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de kyaasɛ gyang-
barasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ
gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me."
35 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ mɔ-isɔɔ mɔ
yɛɛ, "Owi ɔbono nɛ sun fɛye ne fɛ mɛŋ
keda aterenbi, abɛɛ ilaa ɔwɔraten abɛɛ
ayaawolɛ mɔ, fɛ kponderɛ ilaa iko?" Mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa, aŋ kponderɛ sɛi sɛi."
36 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nperɛ berɛ
fɛye dɔ ɔbono ɔ bo aterenbi ɔwɔraten abɛɛ
atɔ ɔwɔraten mɔ o' puru keda. Ne ɔbono,
mɔ, ɔŋ bo gɛki mɔ ɔ' fɛ mɔ-gɛgbɛ de o' kyu
sɔɔ gɛki.
37 I bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
'Mɛ kalɛ mɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
dɔ.'
N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ i laa ba me
so gɛnen. Me-gɛsinkpan so gɛkyena gɛ
kya ba laalaalogɛ fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ."
38 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔ-isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, kerɛ, a bo nki nnyɔ."
Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "I kaabo
gɛnen."

Yesu Gi Kpaa Dalaa Nfɔ Iyii Gibii So

39 Yesu gi lii kpe Nfɔ Iyii Gibii mɔ so, fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ wolaa ɔ kya wɔra mɔ, ne mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ.
40 Mɛ fo nno mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ'
dalaa yɛɛ ilaa ibono i kya ba mɔ i mɛŋ' nyɛ
fɛye penɛ de fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn."
41 Ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ tu kpe ansi dɔ
ŋmaraa, ne o sii ŋmii ɔ kya dalaa.
42 Ɔ dalaa yɛɛ, "Me-sɛ, nengyene fo laa
kyule mɔ, nkana yɛgɛ awɔrɔfɔɔ abono a
kya ba me so faa a' kyon gibaafon. Nɛ
dabɔlɛ kolɛ gɛnen faa, i mɛŋ gyɛ me-lɛɛ
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra. Fo-lɛɛ gɛlaarɛ ne gɛ'
wɔra." [
43 Ɔ dalaa gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ɔsɔɔ
gi lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ asɛ baa sa mɔ
ɔlon.
44 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɔ-gisen dɔ i kya
dɛɛ mɔ, ne o kii lɔrɔ pɛɛrɛ ansi dalaa.
Gisisiri gibono gi kya lii mɔ-nyoro so gi kya
tɔrɔ gɛsinkpan mɔ gi dɛ fɛɛ nkalan.]
45 Yesu gi kyon ɔ' kpaa dalaa mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kya yiyɛɛ mɔ so, ne ginsi
gidɛ gi baa yuuri mɔmɔ. Yesu gi dalaa ta
ne ɔ baa tu mɔmɔ mɔ, mɛ dɛ ginsi gidɛ.
46 O kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ dɛ daa? Fɛ' koso de fɛ' dalaa yɛɛ ilaa
ibono i kya ba mɔ i mɛŋ' nyɛ fɛye penɛ de
fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn."

Yesu Akyobo Abaa A Gyan' Mɔ So

47 Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya tɔngɛ mɔ, sakpii
belɛ ɔko gi dii lii mɔmɔ so. Gyudasɛ
ɔbono ɔ gyɛ mɔ-isɔɔ gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko
gyangbara ɔ sa mɔmɔ. Gyudasɛ gi fo mɔ,
ɔ naa kpe Yesu asɛ, ɔ kya laarɛ ɔ' faala mɔ
da mɔ gya-gya.
48 O kpe Yesu asɛ mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ
yɛɛ, "Gyudasɛ, me-afaala ne? Gɛnen ne
fo laa kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, wɔra me-akyobo abaa dɔ ne?"
49 Yesu isɔɔ mɔ mɛ wu ilaa ibono i kya
ba mɔ, mɛ taasɛ Yesu yɛɛ, "Aye-wura, a' ŋɛ
mɔmɔ nki?"
50 Yesu mɛŋ ti lɛɛ gɛnɔ mɔ, mɔ-isɔɔ mɔ
dɔ ɔko gi ŋɛɛlɛ dega ɔko gyisɛ giso fuɛ.
Dega mɔ wura ne n gyɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu.
51 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-isɔɔ mɔ
yɛɛ, "Fɛ' taa yɛgɛ!" Ne ɔ tengɛ mɔ-gibaa yii
dega mɔ giso, ne giso mɔ gi kii baa kyaga.
52 Ne Yesu gi taasɛ asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
adiibo abelɛnsɛ de abelɛnsɛ sɛnsɛ abono
mɛ ba de mɛ' baa keda mɔ mɔ yɛɛ, "N gyɛ
oyu nyɛnyɛn daa, ne fɛ kyu nki de nkpotii
baa keda me faa?
53 Iŋ gyɛ me-rɛ fɛye ne, Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so adaa-adaa? I
wonɛ ne fɛ mɛŋ keda me nno? Idɛ kon
berɛ fɛye-owi mɔ ne n fo faa, ne ilaa
nyɛnyɛn gɛmu ɔbono ɔ bo lon gibiri dɔ mɔ
laa nyɛ mɔ-nyoro wɔra mɔ-gɛlaarɛ kon."

Piita Gi Sorogɛ Gikpadɔ Gisa' Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

54 Imɔso mɛ keda Yesu, ne mɛ kparɛ
mɔ kpe asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gɛten dɔ.
Mɛ kya kpe gɛnen mɔ, Piita gi buu mɔmɔ
giyaa-giyaa.
55 Mɛ loo asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gɛten
dɔ mɔ, mɛ wu yɛɛ asa mɛ baada ɔgya
gikpaara mɔ so mɛ tɛ kyaabɔɔ ɔgya mɔ mɛ
kya wolɛ, ne Piita gi naa kpaa kyena mɔmɔ
asɛ.
56 Obolonbu ɔko gi wu Piita tɛ ɔgya mɔ
asɛ, ne ɔ kerɛ mɔ-ansi dɔ faa yirididi, ne

ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Gɛnen ɔnyen baarɛ kee mɔ-rɛ Yesu ne n naa.”
57 Piita gi sorogɛ kpalɛ-kpalɛ yɛɛ, “Ɔkyii, meŋ taa nyi mɔ!”
58 I wɔra ŋmaraa mɔ, ɔnyen ɔko kee gi wu Piita ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo kee fo gyɛ gɛnen asa abono dɔ.” Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Ɔnyen, meŋ bo mɔmɔ dɔ!”
59 I kii wɔra ŋmaraa too mɔ, ɔnyen ɔko kee gi tɔgɛ yɛɛ, “I gyɛ gɛsintin daa. Ɔnyen baarɛ kee mɔ-rɛ Yesu ne n naa. I lii fɛɛ mɔ kee gyɛ Galelinyen.”
60 Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔbono kee yɛɛ, “Ɔnyen, meŋ taa nyi ilaa ibono fo kya tɔgɛ faa.” Piita san ɔ kya tɔngɛ mɔ, ayaa abono so mɔ, kyaasɛ gyangbarasɛ gi folɛ.
61 Nfono mɔ Wura Yesu gi kpɛɛlɛ kerɛ mɔ. Mɔmɔ-ansi a gyan' mɔ, Piita gi nyingi gɛnɔɔbono Wura Yesu gi wolaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de kyaasɛ gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me.”
62 Piita gi nyingi gɛnen mɔ, ɔ lii gikpaara mɔ so kpaa su gɛnsipɛɛrɛ so.

Mɛ Daarɛ Yesu Ne Mɛ Tɔgɛ Gɛlaaloo Agyɛbi Sa Mɔ

63 Nfono mɔ, ngbɛ awura abono mɛ kya dii Yesu mɔ mɛ gyaabii mɔ ikpa kpɛi-kpɛi so, ne mɛ daarɛ mɔ.
64 Mɛ ŋminde mɔ-ansi yɛgɛ mɛ kya ŋɛ mɔ, ne mɛ kya taasɛ mɔ yɛɛ, “Anɛ ne n ŋɛ fo? Bii ɔbono ɔ ŋɛ fo mɔ de a' kerɛ.”
65 Mɛ tɔgɛ agyɛbi loosɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ sa mɔ kee.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbɛlɛ Agyibo Asɛ

66 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ abelɛnsɛ gbaa'gbaa ako mɛ baa gyan', ne mɛ yɛgɛ mɛ kpaa kyu Yesu bara mɔmɔ.
67 Mɛ kyu mɔ ba mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa gyi gɛwura mɔ-adɛ so mɔ? Tɔgɛ aye.” Ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me ne n kine n' tɔgɛ fɛye nnɛ mɔ, fɛ maŋ sɔɔ me gyi.
68 Nengyene nɛ kii taasɛ fɛye ilaa iko kee mɔ, fɛ maŋ lɛɛ gɛnɔ sa me.
69 Lii ndɛ kyu i kya kpe mɔ, me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan san kyena daa Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ gyisɛ gibaa so n kya gyi gɛwura.”
70 Ɔ tɔgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Gɛnen berɛ mɔ, fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ ne!” Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛye gbaa-gbaa fɛ bii ne.”
71 Mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ taasɛ abara yɛɛ, “Ilaa imɔ ne a baa a kya laarɛ de a' baa nu lii mɔ so? Aye gbaa-gbaa a nu de aye-aso lii mɔ-gɛnɔ dɔ kon.”

23

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato Asɛ

1 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, abelɛnsɛ gikpen mɔ pɛwu mɛ koso ne mɛ kyu Yesu kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato asɛ.
2 Mɛ kpɛ fo Pilato asɛ mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya buu mɔmɔ-lɛɛ gɛnɔ mɛ kya sa Pilato yɛɛ, “A wu ɔnyen baarɛ yelɛ ɔ kya penɛ aye-adɛ Gyuda awura. Ɔ gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' mɛŋ sa mɛ' sɔɔ Rom awura wura belɛ ɔbono ɔ kya kerɛ aye so mɔ lɛnpoo. Ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ mɔ ne n gyɛ wura ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun mɔ.”
3 Imɔso Pilato gi taasɛ Yesu yɛɛ, “Fo ne n gyɛ wura sa Gyuda awura mɔ?” Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo-gɛnɔ dɔ ne i lii.”
4 Nfono mɔ Pilato gi tɔgɛ sa Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de sakpii mɔ yɛɛ, “Me berɛ, meŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko lii gɛnen ɔnyen baarɛ so.”
5 Pilato gi buu sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kii lɔrɔ tɔgɛ bɔla yɛɛ, “Gɛnen ɔnyen baarɛ kya yogesi asa mɔ-ilaa nyiilesɛ dɔ Gyudiya gɛsinkpan pɛwu so. O yii gɛsɛ lii Galeli gɛsinkpan so kaaborɛ o kyu baa loo gɛrɛnaa.”
6 Pilato gi nu gɛnen mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Ɔ gyɛ Galelinyen daa?”
7 Pilato gi bii yɛɛ Yesu gi lii daa nfono so Wura Hɛrodɛ kya kerɛ mɔ, ɔ yɛgɛ mɛ kyu Yesu kyu kperɛ Hɛrodɛ. Gɛnen owi ɔbono mɔ Hɛrodɛ gbaa-gbaa kee bo Gyɛrusalem nno.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Wura Hɛrodɛ Asɛ

8 Hɛrodɛ gi da dɛ ginsi ne o wu Yesu mɔ, i wɔra mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde. I kya nyiile yɛɛ o nu Yesu so mɔ, i kɛɛla, ne ɔ kya laarɛ o' wu mɔ de ansi. Ɔ kya laarɛ fɛɛ Yesu ɔ' wɔra ilaa ibono nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ iko de ɔ' kerɛ.
9 Hɛrodɛ gi taasɛ Yesu ilaa gikyɔ. Yesu, mɔ, mɛŋ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ.
10 Gyuda awura asunbi alɛɛbo mɔ de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo mɛ yelɛ nno mɛ kya kyu ilaa ibono i bo lon mɔ mɛ kya gyan' Yesu so.
11 Nfono mɔ Hɛrodɛ mɔ-rɛ mɔ-ngbɛ awura mɔ mɛ kyɛfoo Yesu, ne mɛ gyaabii mɔ ikpa kpɛi-kpɛi so. Mɛ kyu giwurakuru kyu gyaabii bun mɔ, ne Hɛrodɛ gi yɛgɛ mɛ kyu mɔ kiiri kperɛ Ɔbelɛnsɛ Pilato.
12 Nkana Pilato mɔ-rɛ Hɛrodɛ mɛ mɛŋ kya loo. Kyu lii gɛnen gɛkɛ gɛbono kyu kyon mɔ, mɛ kyu abara gɛkyɛmenɛ.

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔtɔɔsɛ

13 Mɛ kiiri Yesu bara Pilato mɔ, ɔ terɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ gbaa'gbaa de mɔmɔ-asa sɛnsɛ abono mɛ bo nfono mɔ,

14 ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ kyu gɛnen
ɔnyen baarɛ ba me asɛ mɔ, fɛye yɛɛ ɔ kya
yogesi asa. Ilaa ibono fɛ dɛ fɛ kya gyan' mɔ
so mɔ, nɛ taasɛ mɔ fɛye-ansi dɔ gɛrɛnaa
mɔ, meŋ wu yɛɛ ɔ wɔra imɔ iko-rɛ iko.
15 Hɛrodɛ kee mɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko
mɔ so. I kya nyiile yɛɛ nɛ yɛgɛ mɛ kyu mɔ
kpe Hɛrodɛ ansi dɔ ne Hɛrodɛ gi kpaa kiiri
mɔ bara me-rɛ fɛye faa. Fɛ' nu yɛɛ ilaa iko
i mɛŋ bo no i kya nyiile yɛɛ ɔnyen baarɛ gi
wɔra ilaa nyɛnyɛn ibono i kaaborɛ ɔ' wɔra
ɔmɔɔsɛ mɔ.
16 Imɔso nan yɛgɛ mɛ' biidɛ mɔ-giso de
n' taa mɔ yɛgɛ de ɔ' naa.” [
17 I wolaa i gyɛ ilaa ibono Ɔbelɛnsɛ
Pilato kya wɔra sa Gyuda awura mɔ yɛɛ
nengyene mɛ laa gyi mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gɛdɛ
mɔ, ɔ kya tigi mɔmɔ-asa abono ɔ keda tii
de obu mɔ dɔ nyamesɛ kolon de ɔ' naa.
Gɛnen so mɔ, Pilato gi taasɛ Gyuda awura
mɔ yɛɛ anɛ ne mɛ kya laarɛ de o' tigi sa
mɔmɔ gɛnen gɛsi gɛbono dɔ?]
18 Sakpii mɔ gi nu yɛɛ ɔ laa tigi Yesu mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ kpen gikolon yɛɛ, “Fɛ' kyu
gɛnen ɔnyen baarɛ kpaa mɔɔ! Fɛ' tigi daa
Barabasɛ sa aye!”
19 Ibono so Barabasɛ tii de obu gɛnen mɔ
ne n gyɛ yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, mɔ-rɛ asa ako
mɛ koso kɔ de abɛyin awura Gyɛrusalem
ɔsowolɛ mɔ so, ne ɔ mɔɔ isa gɛnen ikɔ
ibono dɔ.
20 Pilato gi laarɛ fɛɛ nkana ɔ taa Yesu
yɛgɛ de ɔ' naa. Gɛnen so mɔ, o kii kpen
tɔngɛ sa sakpii mɔ de ɔ' buɛɛlɛ mɔmɔ.
21 Sakpii mɔ, mɔ, kpɛ ɔ kya kpen ɔ kya
sa mɔ yɛɛ, “Da mɔ aŋanbi oyii so! Da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ!”
22 Mɛ tɔgɛ sa Pilato gɛnen mɔ, o kii taasɛ
mɔmɔ gisasɛ yɛɛ, “De i' wonɛ? Menɛ ilaa
nyɛnyɛn ne ɔ wɔra? Meŋ wu ilaa ibono
ɔ wɔra ne i kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ.
Imɔso nan yɛgɛ mɛ' biidɛ mɔ-giso de n' taa
mɔ yɛgɛ de ɔ' naa.”
23 Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
lɔrɔ mɛ kya kpen ken-ken yɛɛ ɔ' da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ. Mɛ kpɛ ma-a kpen
gɛnen mɔ, mɔmɔ-lɛɛ mɔ ne Pilato gi san
nu.
24 O kyule yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa ibono mɛ
kya laarɛ mɔ sa ɔmɔ.
25 Ɔ tigi ɔnyen ɔbono ɔ bara ikɔ ne ɔ mɔɔ
isa mɔ sa mɔmɔ. Yesu berɛ, ɔ yɛgɛ mɛ
kyu mɔ kyon de ɔ' kpaa wɔra ɔmɔɔsɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ kya laarɛ mɔ.

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Mada De Oyii

26 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe gɛnen mɔ,
mɛ gyangara Simon ɔbono ɔ lii Siirini mɔ.
Mɛ wu mɔ mɔ, ɔ naa ɔ kya ba ɔ' baa loo
ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola
Yesu lɛwu oyii mɔ. Mɛ kyu oyii mɔ sola mɔ
yɛɛ o' buu Yesu de mɛ' kpe.
27 Sakpii belɛ buu mɔmɔ. Akyii ako kee
mɛ buu mɔmɔ mɛ kya saawo mɛ kya yiyɛɛ
mɛ kya sa Yesu.
28 Yesu gi kisee tɔgɛ sa akyii mɔ yɛɛ,
“Gyɛrusalem akyii, fɛ' mɛŋ sa fɛ' su sa me.
Fɛ' su sa daa fɛye-nyoro de fɛye-biana.
29 Awɔrɔfɔɔ owi kya ba. Asa abono mɛ
laa wu awɔrɔfɔɔ abono mɔ mɛ laa tɔgɛ
yɛɛ, ‘Amudɛnsɛbo ne n gyɛ alabanbo de
abono nbii mɛŋ nyabo mɔmɔ kerɛ mɔ.’
30 Awɔrɔfɔɔ belɛ abono so mɔ, asa mɛ
laa tɔgɛ sa abii de nbiibi yɛɛ, ‘Fɛ' boori bun
aye so.’
31 Asa mɛ dɛ me ɔbono n dɛ fɛɛ oyii
bonboli mɛ kya wɔra ɔgya faa mɔ, fɛye
abono fɛ dɛ fɛɛ ngya wolɛsɛ mɔ berɛ ne
mɛ laa yɛgɛ?”
32 Asa mɔ mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe gɛnen
mɔ, mɛ dɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo anyɔ ako
kee mɛ kya kpe mɛ' kpaa da aŋanbi iyii so
mɔɔ.
33 Mɛ naa gɛnen kpaa fo gikpalan giko
asɛ. Mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gimu Giwuye
Gikpalan. Nno ne mɛ da Yesu mɔ-rɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo anyɔ mɔ aŋanbi mada
de iyii. Mɔmɔ dɔ ɔko bo de Yesu gyisɛ so
ne ɔko, mɔ, bo de mɔ-benɛ so. I san Yesu,
mɔ, bo nsana. [
34 Nfono ne Yesu gi dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ sa abono mɛ da mɔ aŋanbi mada
de oyii mɔ yɛɛ, “Me-sɛ, kyu kyɛɛ mɔmɔ.
Mɛ mɛŋ nyi ilaa ibono mɛ kya wɔra faa.”]
Mɛ wɔra ilaa idɛ pɛwu ta mɔ, mɛ yɛ mɔ-
nyoro so atɔ kyu. Mɛ kya yɛ atɔ mɔ mɔ, mɛ
too ilaa iko kerɛ. Ɔbono i yii de mɔ mɔ, o
kyu.
35 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, asa mɛ
yelɛ mɛ kerɛ mɔ. Ne Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ kya yoole mɔ. Mɛ kya
tɔgɛ yɛɛ, “Mɔ ne n mɔlɛgɛ asa; ɔ' mɔlɛgɛ
mɔ-nyoro. Nengyene ɔ gyɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ ne n lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ
asa mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro de a' kerɛ.”
36 Asogya mɔ kee mɛ yoole mɔ, ne mɛ
kpaa kyu mɔmɔ-nta bonyansɛ nko kyu ba
mɛ kya sa mɔ,
37 ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ
wura sa Gyuda awura mɔ gɛsintin mɔ,
mɔlɛgɛ fo-nyoro de a' kerɛ.”
38 Mɛ ŋmarasɛ kpaa mada Yesu amu so
yɛɛ,

GYUDA AWURA WURA MƆ NE.

39 Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo anyɔ mɔ dɔ
ɔko mada de mɔ-lɛɛ oyii mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
ilaa loosɛ sa Yesu yɛɛ, “Iŋ gyɛ fo ne
Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ fo' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ? Kii mɔlɛgɛ fo-
nyoro de fo' mɔlɛgɛ aye kee.”
40 Ɔ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-nanbo ilaa
nyɛnyɛn ɔwɔrabo mɔ gi gya mɔ yɛɛ ɔŋ' baa
tɔgɛ gɛnen, ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo mɛŋ selɛ

Wurubuaarɛ do-o? Aye-rɛ mɔ pɛwu ne mɛ
kya biidɛ giso mɛ kya mɔɔ faa.
41 Aye berɛ, i kaaborɛ aye. I lii fɛɛ aye-
ilaa nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ gikɔ ne mɛ
kya ka aye faa. Ɔnyen baarɛ, mɔ, ɔŋ wɔra
ilaa nyɛnyɛn iko."
42 Ɔnyen mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-nanbo mɔ
gɛnen mɔ, ne o kisee tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Yesu, n dɛ fo giserɛ, nyingi me so owi
ɔbono fo-gɛwuragyi mɔ gɛ laa yii fo-gibaa
mɔ."
43 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Gɛsintin ne n kya buu mi-i sa fo faa, ndɛ
gɛkɛ gɛdɛ fo laa loo ɔkyoolaten me asɛ
Wurubuaarɛ dɔ."

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

44-45 I baa wɔra fɛɛ owi ken-ken gerɛ-
gerɛ mɔ, owi mɛŋ baa ɔ kya lii ne i wɔra
gibiri sirim gɛnen gɛsinkpan mɔ pɛwu so
kaaborɛ owi gbaasɛ. Gikuru gibono gi tii
Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ gi kyan ginyɔ lii
soso baa yii gɛsɛ kyim.
46 Nfono mɔ, Yesu gi kpen ken-ken tɔgɛ
sa Wurubuaarɛ yɛɛ, "Me-sɛ, fo-abaa dɔ ne
n' dɛ me-ɔŋɛ mi-i wɔra." Ɔ tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, ɔ lɛɛ ɔŋɛ.
47 Asogya abono mɛ kya dii Yesu mɔ
mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ gi wu ilaa ibono i ba gɛnen
mɔ, ɔ yen Wurubuaarɛ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛsintin, ɔnyen baarɛ tansi ɔ gyɛ gɛsintin
wura."
48 Gɛnen kee ne sakpii belɛ ɔbono ɔ
kpaa yelɛ kerɛ Yesu gimɔɔ ne mɛ wu ilaa
kamaasɛ mɔ mɛ kii mɛ kya kpe gɛwi mɔ,
mɔmɔ ɔkamaasɛ kya wɛ nyoro ɔ kpɛ ɔ dɛ
mɔ-abaa ɔ kya suii mɔ-gikan. I kya nyiile
yɛɛ, mɔmɔ-asen dɔ i nyida mɔmɔ gikyɔ.
49 Yesu mɔ-kyɛmenɛana de akyii abono
mɛ buu mɔ lii Galeli kpe Gyɛrusalem mɔ
mɛ yelɛ gɛta-gɛta wu ilaa idɛ pɛwu.

Mɛ Pule Yesu

50 Ɔnyen ɔko bo gɛnen ɔsowolɛ mɔ
so. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ lii
Arimatiya, Gyudiya awura ɔsowolɛ ɔko so.
Ɔ gyɛ Gyuda awura nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ
mɔ dɔ ɔko. Ɔ gyɛ isa dɛnsɛ ne ɔ kya gyi
gɛsintin.
51 Mɔ berɛ, ɔ mɛŋ yelɛ kyule ibono mɛ
kyu wɔra Yesu mɔ. Owi kamaasɛ dɔ mɔ,
mɔ-ansi a gyan' gɛkaabono asa mɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ.
52 Gɛnen Gyosɛfo baarɛ gi kpe Pilato asɛ
kpaa kolɛ mɔ yɛɛ, ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa saga
Yesu gibuni mɔ lii lɛwu oyii mɔ so kyu
kpaa pule. Pilato mɛŋ kine.
53 Imɔso Gyosɛfo gi kpaa saga Yesu gi-
buni mɔ. O kyu gikɛlɛlɛ kyu mili obuni mɔ
ne o kyu mɔ kpaa pule gifolɛ gibono mɛ
wolaa logedi wɔra ɔbɔ yela sa ibuni gipule
mɔ dɔ. Mɛ mɛŋ ti taa pule obuni gɛnen
folɛbɔ ɔbono dɔ kerɛ.
54 Owi kya ta mɔmɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono
gɛ gyɛ abaala gɛkɛ kyu sa mɔmɔ Gyuda
awura gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, mɛ kya kpaala.
55 Akyii abono mɛ buu Yesu lii Galeli
ba Gyɛrusalem nfono mɔ mɛ buu Gyosɛfo
kpe, ne mɛ kperɛ mɔmɔ-ansi kpaa wu
folɛbɔ mɔ de gɛnɔɔbono Gyosɛfo gi kyu
pule Yesu mɔ.
56 Owi kya ta so mɔ, akyii mɔ mɛ kii
kpe gɛwi, ne mɛ kpaa baala ilaa ikoana
ibono mɛ kya kyu bɔ ibuni mɔ fɛɛ onufuii
de piperɛ yela. Mɛ kyena kyoola gɛkɛ
kyoolasɛ mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ-nbara
gi kya nyiile mɔ.

24

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Mɛ pule Yesu mɔ, imɔ Kosida
gibaadiikɛ mɔ, akyii mɔ mɛ kyu ibono mɛ
kpaa baala yela i dɛ fɛɛ onufuii de piperɛ
mɔ kyu kyon kpe Yesu folɛbɔ gɛkyan mɔ
asɛ de mɛ' kyu imɔ kyu kpaa bɔ mɔ.
2 Mɛ fo nno mɔ, mɛ wu gibui belɛ gɛbono
nkana gi tii folɛbɔ mɔ gɛbunono mɔ gi
belen kpe gi dɛ nkan.
3 Nfono mɔ, mɛ loo folɛbɔ mɔ dɔ. Mɛ
loo nno gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ wu Wura Yesu
gibuni mɔ.
4 I wɔra ɔmɔ ya-a. Mɛ san sii mɛ yelɛ.
Mɛ yelɛ mɔ, anyen anyɔ ako mɛ lii tuule
mɔmɔ. Mɛ suu ngbɛ, gi kya ŋɛlegi ŋalɛ-
ŋalɛ.
5 I wɔra akyii mɔ gifuu gikyɔ, ne mɛ kyu
mɔmɔ-ansi too gɛsɛ. Nfono mɔ anyen mɔ
mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fɛ
ba ibuni opuleten ba fɛ kya laarɛ ɔbono ɔ
tɛ de ansi mɔ?
6 Ɔ mɛŋ bo gɛrɛ. O kyingi lii ibuni dɔ.
Fɛ' nyingi ilaa ibono ɔ wolaa tɔgɛ fɛye nkɛ
nbono ɔ bo fɛye asɛ Galeli gɛsinkpan so
mɔ.
7 Ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ i gyɛ ilaa ibono i
laa ba yɛɛ mɛ laa kyu mɔ ɔbono ɔ gyɛ
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ kyu wɔra
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo abaa dɔ de mɛ' da
mɔ aŋanbi mada de oyii de o' wu'. Imɔ
gɛkɛ sasɛ mɔ, ɔ laa kyingi lii ibuni dɔ."
8 Anyen mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, nfono
mɔ, akyii mɔ mɛ nyingi yɛɛ Yesu gi naa
kyena tɔgɛ ɔmɔ gɛnen ilaa idɛ.
9 Akyii mɔ mɛ lii opuleten mɔ mɔ,
mɛ kyon Yesu isɔɔ gudu ɔko mɔ de mɔ-
akasɛbo sɛnsɛ mɔ asɛ, ne mɛ kpaa buu ilaa
ibono mɛ kpaa wu nno mɔ pɛwu sa mɔmɔ.
10 Akyii abono mɛ kpaa buu ilaa idɛ
sa Yesu isɔɔ mɔ ne n gyɛ Mariya Maga-
dalakyii de Gyowana de Mariya, Gyeemesi
mɔ-nyi. Akyii ako kee mɛ bɔla mɔmɔ so.
11 Yesu isɔɔ mɔ mɛ nu ilaa ibono akyii
mɔ mɛ kpaa wu mɔ, mɛ mɛŋ kyu imɔ kyu
wɔra ilaa dɔ; mɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi. [

12 Piita berɛ gi nu gɛnen mɔ, ɔ koso ne o
kuu ɔnangya kyon gɛkyan mɔ gɛten. Ɔ fo
nno mɔ, o sunge kerɛ folɛbɔ mɔ dɔ, mɔ, o
wu daa gikɛlɛlɛ gibono mɛ kyu mili Yesu
mɔ wolɛ ne n dɛ. I wɔra mɔ giyan, ne ɔ lii
nno san ɔ kya sa imɔ so gɛwɔnsa.]

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasɛbo Anyɔ Ako

13 Gɛnen gɛkɛ kolon gɛbono mɔ, Yesu
akasɛbo mɔ dɔ anyɔ ako mɛ kya kpe
ɔsowolɛ ɔko so. Mɛ kya terɛ gɛnen ɔsowolɛ
mɔ yɛɛ Imayɔsɛ. Lii Gyɛrusalem kpe nno
mɔ, i gyɛ akpaaten sono.
14 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kya gyi nsingyi kyu
lii ilaa ibono pɛwu i ba Yesu so mɔ,
15 ne mɛ kya sa imɔ so gɛwɔnsa. Nfono
mɔ, Yesu gbaa-gbaa gi kpaa tu mɔmɔ, ne
mɔmɔ pɛwu mɛ san naa dabɔlɛ mɛ kya
kpe.
16 Mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ naa gɛnen mɔ, i lɛɛ
mɔmɔ-nwɔnsa, mɛ mɛŋ nyɛ bii mɔ.
17 Nfono mɔ, Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Menɛ nsingyi ne fɛ naa fɛ kya gyi ne i bo
fɛye ayen gɛnen?" Ɔ taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ sii yelɛ.
18 Ne mɔmɔ dɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Kulopasɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Ilaa
ibono i ba Gyɛrusalem gɛnen nkɛ nsa ndɛ
dɔ faa, imɔsɔ fo-wolɛ ne n gyɛ isafo ɔbono
fo mɛŋ ti nu imɔ?"
19 Yesu gi kisee taasɛ yɛɛ, "Menɛ ilaa?"
Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Ilaa ibono
i ba Yesu Nasarɛtɛnyen mɔ so mɔ ne
a darɛ. Nkana ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo. Wurubuaarɛ gbaa-gbaa de
anyamesɛ pɛwu mɛ wu yɛɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ
de mɔ-ilaa tɔgɛsɛ i bo duduu.
20 Aye Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de aye-abelɛnsɛ gbaa'gbaa mɛ
kyu mɔ wɔra abɛyin abaa dɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ
mɛ' mɔɔ mɔ, ne gɛsintin mɔ, mɛ da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ.
21 "Aye, mɔ, aye-ansi a gyan' yɛɛ nkana
mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa lɛɛ aye Isirale
awura lii aye-akyobo abaa dɔ de aye-nyoro
gi' tɔrɔ aye. Mɛ mɔɔ mɔ faa, ndɛ nkɛ nsa
ne.
22 Imɔ idɛ pɛwu gɛmara mɔ, ndɛ mɔ aye-
gikpen mɔ dɔ akyii ako mɛ yɛgɛ i wɔra aye
ya-a. I lii fɛɛ gibaadiikɛ mɔ, mɛ koso kpe
Yesu gɛkyan mɔ gɛten;
23 mɔ, mɛ mɛŋ wu mɔ-gibuni mɔ. Mɛ kii
ba baa tɔgɛ sa aye yɛɛ mɛ kpe mɔ, mɛ wu
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ iko. Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ Yesu tɛ de
ansi.
24 Aye dɔ ako kee mɛ kpe gɛkyan mɔ
gɛten nno. Mɛ kpaa wu fɛɛ gɛnɔɔbono
akyii mɔ mɛ baa tɔgɛ mɔ. Mɔmɔ kee mɛ
mɛŋ wu mɔ."
25 Mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ ŋaabaa-o! Imɔso
kookoomenɛ fɛ kya nu ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yela
pɛwu faa mɔ, fɛŋ ti sɔɔ imɔ gyi?
26 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ i kaaborɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ o' gyi gɛwura mɔ
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ o' wu ɔlaawusɛ
ɔbono ɔnan pɛi de mɔ-nyisigyi mɔ ɔ' lɔɔ
yii mɔ-gibaa?"
27 Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi abono mɛ tɔgɛ kyu naa de mɔ so mɔ
gɛsɛ sa mɔmɔ. O yii gɛsɛ lii Mosisi iwolɛ
mɔ dɔ kyu kpaa lii Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo asɛnsɛ mɔ pɛwu-lɛɛ mɔ dɔ.

Akasɛbo Mɔ Ansi A Bugi, Ne Mɛ Bii Yesu Kon

28 Mɛ fo ɔsowolɛ ɔbono so mɛ kya kpe
mɔ, Yesu gi wɔra fɛɛ mɔ berɛ ɔ kya loo ɔ
kya lii daa.
29 Mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ keda mɔ yela
yɛɛ, "Owi gi ta. I laa bun fo ɔkpa dɔ. Naa
dɛ aye asɛ gɛrɛ." Mɛ tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, o
nu mɔmɔ asɛ.
30 I fo owi gyisɛ mɔ, o puru bodobodo
ne ɔ faala Wurubuaarɛ ne ɔ gbaa-gbaa
bodobodo mɔ dɔ ne o kyu sa mɔmɔ.
31 Nfono mɔ, mɔmɔ-ansi a bugi ne mɛ bii
mɔ kon. Ayaa abono so mɔ, mɛŋ baa wu
mɔ.
32 Mɛ san mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara yɛɛ,
"Nkyɛɛ imɔsɔ ne ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ gɛsɛ ɔ kya sa aye ɔkpa dɔ ne i
keda aye-nyoro ne i wɔra aye-asen dɔ ɔkon
mɔ."
33 Mɛŋ baa wu Yesu gɛnen mɔ, mɛ nyise
koso ayaa abono so kii kpe Gyɛrusalem
nfono Yesu isɔɔ mɔ mɛ bo mɔ. Mɛ loo
nno mɔ, mɛ wu Yesu isɔɔ gudu ɔko mɔ
mɔmɔ-rɛ Yesu akasɛbo ako mɛ koola mɛ
tɛ,
34 ne mɛ nu mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara
yɛɛ, "Aye-wura mɔ gi kyingi lii ibuni dɔ
gɛsintin. Ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile Simon."
35 Nfono mɔ, anyen anyɔ mɔ kee mɛ
lɛɛ mɔmɔ-lɛɛ ibono mɛ wu mɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ. Mɛ tɔgɛ ibono i ba ɔkpa dɔ mɔ de
gɛnɔɔbono mɔmɔ-wura mɔ gi gbaa gbaa
bodobodo dɔ kyu sa mɔmɔ ne mɛ lɔɔ bii
mɔ mɔ kee sa mɔmɔ.
36 Anyɔ mɔ mɛ san mɛ kya tɔgɛ imɔ mɔ,
mɛ baa kerɛ mɔ, Wura Yesu gbaa-gbaa ne
n yelɛ mɔmɔ dɔ. [Ne ɔ faala ɔmɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gisen yuuli gi' wɔra fɛye-
lɛɛ."]
37 Mɛ wu Yesu gɛnen mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-
gisen ne i wɔra mɔmɔ gifuu. Mɛ nyi yɛɛ
obuni.
38 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Menɛ n wɔra ne i bo fɛye-nwɔnsa dɔ

kpada-kpada? Menɛ n wɔra ne fɛ bo
akyɔɔlɛ gɛnen?
39 Fɛ' kerɛ me-abaa, de fɛ' kerɛ me-ayaa.
Me gbaa-gbaa ne. Meŋ gyɛ obuni. Fɛ' tabo
me de fɛ' kerɛ. Obuni mɛŋ bo awuye de
nyoro inun fɛɛ me-lɛɛ idɛ." [
40 Ɔ tɔgɛ imɔ idɛ mɔ, o kyu mɔ-abaa de
mɔ-ayaa kyu nyiile mɔmɔ.]
41 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, gɛnɔɔbono i wɔra
mɔmɔ ɔkon kyɔde so mɔ, i dɛ mɔmɔ fɛɛ i
gyɛ daa abon ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Imɔso
Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ bo ilaa gyisɛ
iko gɛrɛ?"
42 Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɛ sa mɔ ɔken.
43 Ɔ sɔɔ ɔken mɔ ne ɔ wɛ, mɔmɔ pɛwu
ansi dɔ nfono.
44 Nfono ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ilaa
ibonoana fɛ wu i ba me so faa, owi ɔbono
n bo fɛye asɛ mɔ, nɛ wolaa tɔgɛ sa fɛye yɛɛ
i laa ba gɛsintin fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ. Ilaa ibono i bo Mosisi
nbara mɔ dɔ mɔ de ibono Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ
yela mɔ de ibono i bo Wurubuaarɛ Ilon
Ɔwolɛ mɔ dɔ kyu lii me so mɔ pɛwu i
kaaborɛ i' ba gɛsintin."
45 Nfono mɔ ɔ yɛgɛ mɛ nyɛ nu Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsɛ,
46 ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Mɛ ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ i dɛ sa
ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' mɔlɛgɛ
mɔ-adɛ mɔ yɛɛ o' wu ɔlaawusɛ lɛwu de
imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ o' kyingi lii ibuni dɔ.
47 Mɛ kii ŋmarasɛ yɛɛ asa mɛ laa naa
kaasɛ mɔ ginyen dɔ mɛ kya tɔgɛ ɔkamaasɛ
yɛɛ ɔ' kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ de Wurubuaarɛ o' kyu mɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ mɔ. Mɛ laa tɔgɛ ilaa idɛ sa gɛsinkpan
so asa kpɛi-kpɛi pɛwu. Mɛ laa yii gɛsɛ lii
daa Gyɛrusalem gɛrɛ.
48 Fɛye ne n gyɛ abono fɛ wu ilaa ibono
nɛ wɔra de ilaa ibono i ba me so mɔ pɛwu
de fɛye-ansi. Fɛye ne nan tɔgɛ me-ilaa sa
asa de mɛ' nu.
49 Fɛ' nu! Nan kyu me-sɛ Wurubuaarɛ
ɔlon ɔbono ɔ ka yela sa fɛye mɔ kyu bunge
fɛye. Imɔso, fɛ' kyena Gyɛrusalem gɛrɛ
gyoo gɛnen ɔlon mɔ. Ɔ laa kpelegɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ baa bun fɛye so."

Wurubuaarɛ Gi Puru Yesu Kyu Dii Kpe Mɔ Asɛ

50 Yesu gi tɔngɛ sa mɔmɔ ta mɔ, ɔ kparɛ
mɔmɔ lii ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kpaa fo sindi
Bɛtani mɔ, ɔ diirɛ mɔ-abaa mɔmɔ so ne ɔ
kolɛ Wurubuaarɛ ayuule bun ɔmɔ so.
51 Ɔ san ɔ kya yuule mɔmɔ mɔ, i puru
mɔ dii kyon kpe Wurubuaarɛ dɔ taa mɔmɔ
yɛgɛ.
52 Mɛ son Yesu nno, ne mɛ kii kpe
Gyɛrusalem de ɔkon belɛ.
53 Kpɛ kyu lii gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ,
mɛ kya kpe Wurubuaarɛ ɔson obu gik-
paara mɔ so gɛkɛ kamaasɛ kpaa yen Wu-
rubuaarɛ.

Gyɔn
Ɔkalan Kɔnkɔnsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ
Kyu Lii Yesu So Mɔ

Wurubuaarɛ Gigyɛbi Mɔ Gi Baa Bingiri Nyamesɛ

1 Lii kɔ-ɔ gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ
Gigyɛbi mɔ gi bɔ nɔ. Ɔbono ɔ gyɛ gɛnen
Gigyɛbi mɔ ti ɔ bɔ Wurubuaarɛ asɛ, ne
Gigyɛbi mɔ kee gi gyɛ Wurubuaarɛ.
2 Gigyɛbi mɔ gi bɔ Wurubuaarɛ asɛ lii
kɔ-ɔ gɛsɛ de gɛsɛ.
3 Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
soso de gɛsɛ pɛwu mɔ, ɔ lɛɛ imɔ naa daa
de mɔ-Gigyɛbi mɔ so. Sɛi mɛŋ bɔ nɔ ibono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ iŋ gyɛ mɔ-rɛ mɔ-
Gigyɛbi mɔ ne n lɛɛ imɔ.
4 Lii Wurubuaarɛ Gigyɛbi mɔ so ne
anyamesɛ mɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan ne gɛnen gɛkyena mɔ gɛ gyɛ
fatela sa anyamesɛ.
5 Fatela mɔ kya wu gibiri dɔ, ne gibiri mɔ
gi mɛŋ taalɛ mɔɔ fatela mɔ.
6 Wurubuaarɛ gi sun ɔnyen ɔko mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Gyɔn.
7 O sun mɔ de ɔ' baa tɔgɛ ilaa ibono o nyi
kyu lii fatela mɔ so mɔ sa asa de ɔkamaasɛ
ɔ' kyu mɔ-nyoro too fatela mɔ so kyu lii
ilaa ibono gɛnen Gyɔn baarɛ laa buu sa
mɔmɔ mɔ so.
8 Gyɔn mɛŋ gyɛ fatela mɔ berɛ. Ɔ ba de
ɔ' baa buu fatela mɔ nyoro so ilaa sa asa
daa.
9 Fatela mɔ gbaa-gbaa bɔ nɔ. Mɔ ne n
kya kyangɛ sa nyamesɛ kamaasɛ ne i kya
wu mɔ mɔ. Gɛnen fatela mɔ ne n kya ba
gɛsinkpan so faa.
10 Ɔ wolaa ɔ bɔ gɛsinkpan mɔ so ne mɔ
ne n lɛɛ gɛsinkpan mɔ, ne gɛsinkpan so
anyamesɛ mɛ mɛŋ bii mɔ.
11 Ɔ ba mɔ gbaa-gbaa mɔ-gɛsinkpan so,
ne mɔ gbaa-gbaa asa mɛŋ kyule sɔɔ mɔ.
12 Asa abono mɛ sɔɔ mɔ, ne mɛ kyu
mɔmɔ-nyoro too mɔ so mɔ berɛ, Wu-
rubuaarɛ gi sa mɔmɔ ɔkpa de mɛ' wɔra
mɔ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin.
13 Gɛnen Wurubuaarɛ mɔ-biana abono,
mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ gɛsɛ de gibi mɔ
gi mɛŋ dɛ fɛɛ ibono anyamesɛ mɛ kya
da itɔ korogɛ mɔ. Ne iŋ gyɛ nyamesɛ
anɔkyu abɛɛ nyamesɛ ne n wɔra adawo sa
gɛwɔnsa kyu korogɛ mɔmɔ. Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa ne n yɛgɛ ne mɛ wɔra mɔ-biana.
14 Gɛnen Wurubuaarɛ Gigyɛbi gibono gi
baa wɔra nyamesɛ ne ɔ kyena saarɛ aye
dɔ. A wu mɔ-nyisigyi de aye-ansi. Gɛnen
nyisigyi ɔbono ɔ bɔ mɔ kya nyiile yɛɛ mɔ-
nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono
ɔ lii Wurubuaarɛ asɛ. Ɔ kpɛ ɔ kya sa aye
so gɛwɔnsa dɛnsɛ ne ɔ tansi ɔ gyɛ gɛsintin
wura.
15 Gɛnen Wurubuaarɛ Gigyɛbi gibono
ilaa ne Gyɔn gi tɔgɛ mɔ. Gyɔn gi lɛɛ gibaa
nyiile mɔ yɛɛ, "Ɔdɛ ilaa ne nɛ naa kyena
tɔgɛ yɛɛ, 'Mɔ ɔbono ɔ laa ba me-gɛmara
mɔ gi don me ilaa kamaasɛ dɔ mɔ. I kya
nyiile yɛɛ ɔ wolaa ɔ bɔ nɔ pɛi ne i lɔɔ
korogɛ me.' "
16 Ɔ ta gudu ilaa kamaasɛ dɔ so mɔ, ɔ kya
sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ ne ɔ kya wɔra ilaa
ɔ kya sa aye pɛwu ɔ kya kpe ɔ kya ba.
17 Dedaa Wurubuaarɛ gi sa anyamesɛ
mɔ-ɔson nbara mɔ, o kyu naa daa de
Oloobu Mosisi so. Ne Wurubuaarɛ gi
san lɛɛ mɔ-gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɔ-gɛsintin
nyiile anyamesɛ mɔ, o kyu naa daa de Yesu
Kirisito so.
18 Nyamesɛ kamaasɛ mɛŋ ti taa wu
Wurubuaarɛ kerɛ. Wurubuaarɛ mɔ-bi
kolon ɔbono o nyi Wurubuaarɛ gisen dɔ
ilaa mɔ ne n lɛɛ Wurubuaarɛ gidebi nyiile
anyamesɛ.

Gyɔn Ɔbono Ɔ Lɔrɔ Ɔkpa Sa Ɔmɔlɛgɛbo Mɔ

19 Fɛ' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ gi sun
Gyɔn yɛɛ ɔ' baa tɔgɛ anyamesɛ mɔ. I
lii fɛɛ Gyuda awura abelɛnsɛ abono mɛ
bɔ Gyɛrusalem ɔsowolɛ so mɔ, mɛ sun
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo ako de Lɛfi
gikpen dɔ asa ako Gyɔn asɛ, ne mɛ kpaa
taasɛ mɔ yɛɛ mɔ ne n gyɛ anɛ?
20 Mɛ kpaa taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
gɛsintin sa mɔmɔ. Ɔ mɛŋ ŋara ɔmɔ. Ɔ
tɔgɛ tigi mɔmɔ yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ me ne n
gyɛ asa ɔmɔlɛgɛbo ɔbono Wurubuaarɛ yɛɛ
ɔ laa sun mɔ."
21 Gyɔn gi tɔgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Ne iŋ gyɛ fo ne n gyɛ
kaasɛ ɔbono mɔ, fo ne n gyɛ anɛ? Fo gyɛ
Oloobu Ilaagya abɛɛ?" Gyɔn gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Kuaa, meŋ gyɛ Ilaagya." "Mɔ, fo ne n
gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ?" Ne
Gyɔn gi kii lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa."
22 Nfono mɔ, isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ,
"Kii tɔgɛ aye isa ɔbono fo gyɛ mɔ. I
kaaborɛ a' nyɛ ilaa iko kpaa tɔgɛ abono mɛ
sun aye mɔ. Fo gbaa-gbaa asɛ mɔ, fo ne n
gyɛ anɛ daa?"
23 Gyɔn gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Isaya mɔ gi ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
Mɛ laa nu ɔko gigyɛbi gipen dɔ,
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa mɔmɔ
yɛɛ,
'Fɛ' lɔrɔ fɛye-akyenabi de fɛ' baala
fɛye-nyoro gyoo Wurubuaarɛ.'
Me ne n gyɛ gɛnen kaasɛ ɔbono Isaya darɛ
mɔ."

24 Gyuda awura abelɛnsɛ abono mɛ sun isɔɔ mɔ Gyɔn asɛ gɛnen mɔ mɛ gyɛ daa
Farasii gikpen dɔ asa.
25 Imɔso isɔɔ mɔ mɛ taasɛ Gyɔn yɛɛ, “Fo
yɛɛ iŋ gyɛ fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ, foŋ
gyɛ Oloobu Ilaagya, ne foŋ kii fo gyɛ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ, i wonɛ so
ne fo kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere?”
26 Mɛ taasɛ Gyɔn gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Me berɛ, n dɛ daa nkyu n kya gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere. Ɔkɔ, mɔ, gi ti
ba ɔ saarɛ fɛye dɔ gbaa, fɛŋ kii fɛ nyi mɔ.
27 I bo no yɛɛ n gyɛ mɔ-ɔbelɛnsɛ berɛ.
Meŋ kii fo mɔ de sɛi. Fɛɛ n' ba gɛsɛ de n'
kyu mɔ-ayaawolɛ kyu tolɛ mɔ-ayaa dɔ sa
mɔ gbaa mɔ, meŋ fo.”
28 Gɛnen ilaa idɛ pɛwu i ba daa Bɛtani
ɔsowolɛ so Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ giko
mɔ so owi ɔbono Gyɔn kya gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ.

Yesu Gi Wɔra Fɛɛ Wurubuaarɛ Sandɛ

29 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Gyɔn gi wu Yesu
naa ɔ kya ba de mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
“Fɛ' kerɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa kyu lɛɛ
asunbi fɛɛ sandɛ mɔ. Ɔnyen baarɛ lɛwu
ne nan kpaarɛ anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ
sa mɔmɔ.
30 Ɔdɛ ilaa ne nɛ naa kyena tɔgɛ yɛɛ, ‘N
gyɛ mɔ-ɔbelɛnsɛ berɛ. Meŋ kii fo mɔ de sɛi
mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ wolaa ɔ bo no pɛi ne
i' lɔɔ korogɛ me.’
31 Me-gibaa so mɔ, maŋ wu mɔ bii. Mɔ
so ne Wurubuaarɛ gi sun me ba gɛsinkpan
so de n' gyere asa Wurubuaarɛ sagyere de
n' baa lɛɛ mɔ gɛwi nyiile Isirale awura.”
32 Gyɔn gi buu Yesu ilaa sa asa mɔ
yɛɛ, “Nɛ wu Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
kpelegɛ fɛɛ bonbuɛ lii soso, ne ɔ baa suu
de Yesu.
33 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, meŋ
wolaa bii mɔ. Wurubuaarɛ ɔbono o sun
me yɛɛ n' baa gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ ne n tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘Nyamesɛ
ɔbono fo wu Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi kpelegɛ lii soso baa suu de mɔ mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan kyu Wu-
rubuaarɛ Oduduu kyu gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ.’
34 Nɛ wu imɔ de me-ansi. Imɔso ne n'
kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ.”

Yesu Akasɛbo Gyangbarasɛ

35 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ kee mɔ, Gyɔn mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ dɔ anyɔ ako mɛ yelɛ.
36 O wu Yesu naa ɔ kya kyon mɔ, ɔ tɔgɛ
yɛɛ, “Fɛ' kerɛ. Ɔbono Wurubuaarɛ laa kyu
lɛɛ asunbi fɛɛ sandɛ mɔ ne.”
37 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ nu ibono ɔ tɔgɛ
gɛnen so mɔ, mɛ naa buu Yesu.
38 Yesu gi kisee kerɛ ne o wu mɔmɔ
mɛ buu mɔ gɛnen mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Menɛ ne fɛ kya laarɛ?” Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Rabi! Fonɛ ne fo sogɛ?” (Rabi gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ onyiilebo.)
39 Mɛ taasɛ mɔ-ɔlooten gɛnen mɔ, Yesu
gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' baa kpe de fɛ'
kpaa kerɛ.” Imɔso mɛ naa buu mɔ kpaa fo
nfono ɔ bo mɔ. Mɛ kyena mɔ asɛ nno owi
ɔbono ɔkara ɔ san gɛnen gɛkɛ mɔ dɔ mɔ
pɛwu. Owi ɔbono mɛ naa buu Yesu gɛnen
mɔ, i laa wɔra fɛɛ owi gbaasɛ, iwi inan dɔ.
40 Andiru, Simon Piita mɔ-tedɛ, gyɛ asa
anyɔ abono mɛ nu ilaa ibono Gyɔn gi tɔgɛ
mɔ ne mɛ naa buu Yesu mɔ dɔ ɔko.
41 Andiru gi kpe nno kii ba mɔ, ilaa ibono
ɔ daa giwɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ kpaa laarɛ
mɔ-tedɛ Simon gɛten, ne o buu sa mɔ yɛɛ,
“A wu Masaya mɔ.” (Masaya gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ.)
42 Andiru gi buu sa mɔ-tedɛ Simon gɛnen
mɔ, o kyu mɔ kpe Yesu asɛ. Yesu gi kerɛ
mɔ, ne ɔ terɛ mɔ-ginyen sa mɔ yɛɛ, “Fo ne
n gyɛ Simon, Gyɔn mɔ-bi mɔ. Mɛ laa san
terɛ fo-ginyen yɛɛ Sɛfasɛ.” (Sɛfasɛ gɛsɛ ne
n gyɛ yɛɛ Piita abɛɛ gifolɛ.)

Yesu Gi Terɛ Filipo De Natanelɛ

43 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Yesu gi sa gɛwɔnsa
yɛɛ ɔ laa kpe Galeli gɛsinkpan so. O wu
Filipo ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Baa buu me de
fo' wɔra me-ɔkasɛbo.”
44 Filipo kee gi lii Bɛsayida, ɔsowolɛ
ɔbono so Andiru de Piita mɛ lii mɔ.
45 Filipo gi wu Natanelɛ ne o buu sa mɔ
yɛɛ, “Nyamesɛ ɔbono Mosisi gi wolaa tɔgɛ
mɔ-ilaa yela Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ mɔ
ne Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ kee mɛ
kpɛ ma-a tɔgɛ mɔ-ilaa mɔ, ndɛ berɛ, a
wu mɔ de aye-ansi. Mɔ ne n gyɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen, Gyosɛfo mɔ-bi mɔ.”
46 Filipo gi tɔgɛ Yesu ilaa sa mɔ gɛnen
mɔ, Natanelɛ gi kisee taasɛ Filipo yɛɛ,
“Imɔso nyamesɛ gbaa' ɔko laa taalɛ lii
Nasarɛtɛ ɔsowolɛ ɔbono so?” Nfono ne
Filipo gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo berɛ, baa
kerɛ.”
47 Yesu gi wu Natanelɛ naa ɔ kya ba mɔ
asɛ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ, Isiralenyen
gbaa-gbaa, ɔŋ kya penɛ asa.”
48 Yesu gi tɔgɛ sa Natanelɛ gɛnen mɔ,
Natanelɛ gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Nnɛ ne fo wɔra
ne fo bii me-gidebi?” Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Pɛi de Filipo ɔ' lɔɔ terɛ fo lii gifeeya
oyii mɔ asɛ mɔ, nɛ ti wolaa wu fo.”
49 Yesu gi buu Natanelɛ nyoro so ilaa sa
mɔ gɛnen mɔ, Natanelɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ. Fo ne n gyɛ wura sa aye Isirale awura
mɔ.”

50 Nfono ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Ibono
nɛ buu sa fo yɛɛ nɛ wolaa wu fo gifeeya
oyii mɔ asɛ mɔ so ne n yɛgɛ ne fo sɔɔ me
gyi faa? Fo berɛ, yɛgɛ! Fo laa baa wu ilaa
gbaa'gbaa don idɛ gbaa.
51 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛ
laa wu Wurubuaarɛ dɔ i laa bugi de fɛ'
wu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ laa dii mɛ
kya kpelegɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ so.”

2

Mɛ Kpii Ɔkyii Keena Ɔsowolɛ So

1 Imɔ nkɛ nsa gɛmara mɔ, mɛ kya kpii
ɔkyii Keena ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ. Yesu mɔ-nyi bo nno.
2 Mɛ da gibaa terɛ Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ kee. Gɛsintin mɔ, mɛ kpe
gɛdena mɔ gɛten.
3 Mɛ tɛ mɛ kya gyi gɛkɛ belɛ mɔ mɔ,
mɔmɔ-nta gi ta wɔra ɔmɔ. Ne Yesu mɔ-nyi
gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Mɛŋ baa mɛ bo nta.”
4 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ,
“Ɔkyii, idɛ i gyɛ me-rɛ fo ilaa iko? Me-owi
mɛŋ ti fo.”
5 Nfono ne Yesu mɔ-nyi gi tɔgɛ sa adega
abono mɛ kya kerɛ gɛten gɛbono so mɔ
yɛɛ, “Ilaa kamaasɛ ibono Yesu laa tɔgɛ fɛye
mɔ, fɛ' wɔra.”
6 Gɛten mɔ dɔ mɔ, nkyu nlɔ nsee nko
gi yii nno. Afolɛ ne mɛ kyu wɔra gɛnen
nlɔ nbono. Mɛ kya saa nkyu lii nlɔ nbono
dɔ kyu foro mɔmɔ-ayaa de abaa mɔmɔ
Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so de iŋ' sa
i' kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Nkyu
fɛɛ ankɔrɔn gidin ne nan loo gɛnen nlɔ
nbono gɛkamaasɛ dɔ.
7 Yesu gi tɔgɛ sa gɛten mɔ dɔ adega mɔ
yɛɛ, “Fɛ' saa nkyu wɔra nlɔ ndɛ dɔ.” Ne
mɛ saa nkyu wɔra nmɔ dɔ ne gi bɔla yelɛ-
yelɛ.
8 Nkyu mɔ gi bɔla nlɔ mɔ gɛnen mɔ, ne
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Idɛ kon, fɛ' saa
nko kyu kperɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ
gɛkɛ belɛ gɛdɛ so mɔ.” Gɛsintin mɔ, adega
mɔ mɛ saa nmɔ nko kperɛ mɔ.
9 Ɔ daa kerɛ mɔ, gi gyɛ nta. Ɔ mɛŋ nyi
nfono gɛnen nta mɔ gi lii mɔ. (Adega mɔ
mɛ saa nkyu mɔ mɔ berɛ mɛ nyi yɛɛ nkyu
ne Yesu gi yɛgɛ gi bingiri nta.) Ɔbelɛnsɛ
mɔ gi terɛ ɔkyiifɔ mɔ mɔ-kuli mɔ,
10 ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ɔkamaasɛ ɔbono
ɔ kya kpii ɔkyii fafaanan mɔ kya daa gikyu
nta dɛnsɛ yɛ pɛi. Nengyene mɛ ti nun ne i
fo mɔmɔ mɔ, idɛ kon mɔ de ɔ' san loo nta
nbono giŋ boran mɔ dɔ. Fo-o fo mɔ, fo kyu
nta dɛnsɛ mɔ daa yela baa fo gɛnen aberɛ
adɛ?”
11 Yesu gi wɔra gɛnen ilaa lɛɛnyiilesɛ
idɛ Keena ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ. I gyɛ ilaa ibono ɔ da
giwɔra ne i lɛɛ mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ
gɛwi nyiile, ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ sɔɔ mɔ
gyi yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ.
12 Ɔkyiifɔ mɔ gikpii mɔ i kyon mɔ, imɔ
gɛmara mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-nyi, de mɔ-
tedɛana de mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kyon kpe
Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. Ne mɛ kyena nno
nkɛ kalɛsɛ nko.

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

13 Gyuda awura mɔ gɛkɛ belɛ gɛbono mɛ
kya terɛ yɛɛ Lɛwu gi Seregɛ Aye So mɔ gɛ
kya fo mɔ, Yesu gi kpe Gyɛrusalem.
14 Ɔ loo Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so mɔ, o wu asa mɛ kya fɛ inaadɛ de
isandɛ de abonbuɛ. O wu asa abono mɛ
kya boori aterenbi nno mɛ dɛ mɔmɔ-gɛsun
dɔ.
15 Yesu gi wu gɛnen asa mɔ, o fili ɔfɛ
wɔra giwulibi ne o kyu gya asa mɔ pɛwu
de isandɛ mɔ de inaadɛ mɔ lii Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so. Abono mɛ
kya boori aterenbi mɔ ɔ kyɛɛgɛ mɔmɔ-
aterenbi abi mɔ fuɛ ne ɔ da mɔmɔ-iteebulu
mɔ too-too.
16 Ne ɔ tɔgɛ sa asa abono mɛ kya fɛ
abonbuɛ mɔ yɛɛ, “Fɛ' puru fɛye-abonbuɛ
lii gɛrɛ. Fɛŋ' sa fɛ kyu me-sɛ, Wurubuaarɛ
gɛten dɔ kyu bingiri gigya ogyiten.”
17 Ibono Yesu gi gya asa mɔ gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nyingi ilaa ibono mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yela nno yɛɛ,
Gɛnɔɔbono me-gɛwɔnsa gɛ gyan fo-ɔson
obu mɔ so mɔ,
i gyi me-gimu.
18 Gɛnen ilaa ibono Yesu gi kyu wɔra asa
Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so mɔ,
i yɛgɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ
mɔ yɛɛ, “Menɛ ne fo laa taalɛ wɔra de i'
lɛɛ nyiile aye yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa fo
ɔkpa yɛɛ fo' wɔra gɛnen ilaa idɛ?”
19 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ
Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nengyene
fɛ boori Wurubuaarɛ ɔson obu baarɛ bun
mɔ, nan kyu nkɛ nsa kii yii mɔ.”
20 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Wu-
rubuaarɛ ɔson obu ɔbono a kyu nsi ikue-
inyɔ nsi nsee kyu yii mɔ, ne fo yɛɛ fo laa
kyu nkɛ nsa kyu yii mɔ faa?”
21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-nyoro ne ɔ
darɛ gɛnen. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ gbaa-gbaa.
22 Imɔso, ibono asa mɛ mɔɔ Yesu ne o
kii kyingi lii ibuni dɔ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ nyingi yɛɛ ɔ wolaa tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ
kyu lii mɔ-nyoro so baa kyon, ne mɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ de mɔ Yesu ilaa
tɔgɛsɛ mɔ gyi.

Yesu Nyi Ɔkamaasɛ Dɔ Son Lii

23 Gyuda awura mɛ kya gyi mɔmɔ Lɛwu
Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ, Yesu san
ɔ bo Gyɛrusalem. Ɔ wɔra ilaa ibono i lɛɛ
nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ, ne
asa sakyɔ mɛ sɔɔ mɔ gyi.
24 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Yesu mɛŋ
kyu mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ kyu wɔra ilaa dɔ.
25 I kya nyiile yɛɛ o nyi ɔkamaasɛ dɔ son
lii. Ɔŋ tɛ de ɔko ne ɔ' baa buu ɔko nyoro
so ilaa sa mɔ. Mɔ gbaa-gbaa gi ti wolaa o
nyi ilaa ibono i bo nyamesɛ gisen dɔ mɔ.

3

Yesu Gi Nyiile Nikodemusi Ilaa

1 Mɛ kya terɛ ɔnyen ɔko yɛɛ Nikodemusi.
Ɔ gyɛ Farasii gikpen mɔ dɔ de Gyuda
awura isowolɛ so abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko.
2 Gɛnyɛ gɛko mɔ, gɛnen Nikodemusi
baarɛ gi ba Yesu asɛ baa tɔgɛ mɔ yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ fo gyɛ onyiilebo ɔbono
Wurubuaarɛ ne n sun fo mɔ. I lii fɛɛ ɔko
mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ
gbaa'gbaa ibono ɔnan fo kya wɔra faa,
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ."
3 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fo faa, iŋ
kii lɔrɔ korogɛ nyamesɛ mɔ, ɔ maŋ nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ."
4 Nfono ne Nikodemusi gi taasɛ Yesu yɛɛ,
"Nnɛ so ne i laa sa de mɛ' kii lɔrɔ korogɛ
nyamesɛ aberɛ abono ɔ ti sɛɛ mɔ? Ɔ maŋ
taalɛ kii kpaa loo mɔ-nyi ɔtɔ dɔ de mɔ-nyi
o' kii lɔrɔ korogɛ mɔ ginyɔsɛ."
5 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Foŋ ti nu me gɛsɛ.
Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fo faa, nengyene mɛ
mɛŋ kyu nkyu de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
kii kyu lɔrɔ korogɛ nyamesɛ mɔ, ɔ maŋ nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.
6 Ilaa ibono nyamesɛ gi korogɛ mɔ,
nyamesɛ oyuduu ne i gyɛ. Ilaa ibono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi korogɛ mɔ
berɛ, oduduu ne i gyɛ.
7 Imɔso nengyene nɛ tɔgɛ sa fo yɛɛ i
kaaborɛ i' kii lɔrɔ korogɛ fo mɔ, gɛŋ sa fo'
yɛgɛ de i' dɛ fo-gɛnɔ.
8 "Afuu a kya da kpe de nfono so a kya
laarɛ mɔ daa. Nengyene a kya da gɛnen
mɔ, fo nyamesɛ fo laa nu amɔ-ɔlanba daa
de fo-aso: fo maŋ wu amɔ de fo-ansi. Fo
mɛŋ nyi nfono so a kya lii de mɔ, ne fo
mɛŋ nyi nfono so a kya kpe de mɔ. Gɛnen
kee ne i dɛ sa nyamesɛ ɔbono i kya kyu
Wurubuaarɛ Oduduu lɔrɔ korogɛ mɔ mɔ."
9 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Nikodemusi gi
taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ so nnɛ so ne i laa taalɛ
ba gɛnen?"
10 Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo
ɔbono fo gyɛ Wurubuaarɛ nbara onyiilebo
sa Isirale awura mɔ ne mɛŋ kya nu gɛnen
ilaa idɛ gɛsɛ faa?
11 N kya tɔgɛ fo gɛsintin, ilaa ibono a nyi
mɔ, imɔ so ilaa ne a kya tɔgɛ, ne ilaa ibono
a wu de ansi mɔ ne a kya buu sa asa. Fɛye
mɔ, fɛŋ kya laarɛ fɛ' sɔɔ imɔ gyi.
12 Gɛsinkpan so ilaa ne nɛ tɔgɛ sa fɛye ne
fɛ mɛŋ kya sɔɔ gyi faa, nengyene nɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ dɔ ilaa sa fɛye mɔ, nnɛ ne fɛ
laa wɔra de fɛ' sɔɔ imɔ gyi?
13 Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ ti dii kpe
Wurubuaarɛ asɛ, gɛnen mɔ, me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa ɔbono nɛ kpelegɛ lii Wu-
rubuaarɛ dɔ ba mɔ wolɛ.
14 "Dedaa mɔ Oloobu Mosisi gi puru
giwɔɔ de oyii diirɛ soso gipen mɔ dɔ, ne
asa mɛ nyɛ nkpa. Gɛnen kee ne i gyɛ ilaa
ibono i laa ba yɛɛ asa mɛ laa puru me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ diirɛ soso,
15 de nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o kyu
mɔ-nyoro too me so mɔ ɔ' nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
16 "Ibono Wurubuaarɛ kya laarɛ aye
anyamesɛ ilaa gikyɔ so mɔ, o kyu mɔ-bi
kolon sa aye yɛɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro
too mɔ-bi mɔ so mɔ ɔ' nyɛ kyena mɔ asɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ mɛŋ sa ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu
gɛmara.
17 Wurubuaarɛ mɛŋ sun mɔ-bi mɔ ba
gɛsinkpan so yɛɛ ɔ' baa bun asa gipuɛɛ. O
sun mɔ daa yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ mɔmɔ de
mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' lɔrɔ kyu naa de mɔ-
bi mɔ so.
18 "Fo nyamesɛ ɔbono fo kyu fo-nyoro
too mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ maŋ bun fo
gipuɛɛ. Fo ɔbono fo mɛŋ kyu fo-nyoro too
mɔ so mɔ berɛ, Wurubuaarɛ gi ti wolaa
bun fo gipuɛɛ. I kya nyiile yɛɛ foŋ kyu fo-
nyoro too Wurubuaarɛ mɔ-bi kolon mɔ so.
19 Ilaa ibono so Wurubuaarɛ laa kyu bun
anyamesɛ gipuɛɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔbono
ɔ gyɛ fatela mɔ gi lii Wurubuaarɛ dɔ ba
anyamesɛ dɔ mɔ, mɛ laarɛ gibiri mɔ ilaa
daa taa fatela mɔ yɛgɛ. I lii fɛɛ mɔmɔ-ilaa
wɔrasɛ iŋ boran.
20 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ ka-
maasɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ
kya kyo fatela, ɔŋ kya tu sindi mɔ. Iŋ gyɛ
gɛnen mɔ, mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ kya
wɔra mɔ i laa naa lii gɛwi.
21 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin mɔ
berɛ, kya kyu mɔ-nyoro ba fatela asɛ de
asa mɛ' wu mɔ-ilaa wɔrasɛ de mɔmɔ-ansi
yɛɛ ilaa ibono ɔ wɔra mɔ, ɔ wɔra imɔ naa
daa de Wurubuaarɛ so."

Gyɔn Gi Lɛɛ Isa Ɔbono Ɔnan Yesu Gyɛ Mɔ Tɔgɛ

22 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kyon kpe Gyudiya
gɛsinkpan so ne mɛ kyena nno nkɛ kalɛsɛ
nko, ne ɔ gyere asa Wurubuaarɛ sagyere.
23 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Gyɔn kee
kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere Ayinon

ɔsowolɛ ɔbono o sindi Salim mɔ so. I kya nyiile yɛɛ nkyu gi nyaakyɔ nno. Asa mɛ kya kpe Gyɔn asɛ nno ne ɔ kya gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.
24 (Gɛnen owi ɔbono mɔ, mɛ mɛŋ ti taa keda Gyɔn tii de obu.)
25 Gyɔn-lɛɛ akasɛbo mɔ de Gyuda awura mɔ dɔ ɔko mɛ nyɛ biidɛ kyu lii gɛnɔɔbono mɔmɔ Gyuda awura mɛ kya wɔra de iŋ sa i' kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson mɔ.
26 Mɛ biidɛ ta mɔ, mɛ naa kpe Gyɔn asɛ ne mɛ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, ɔnyen ɔbono ɔ baa tu aye Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ ne fo lɛɛ mɔ nyiile aye mɔ gi ba ɔ bo faanaa ɔ kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere. Kerɛ asa mɔ pɛwu mɛ san ma-a kpe daa mɔ asɛ."
27 Gyɔn gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, "Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi kyu sa ɔko lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ wolɛ guan-n ne nan taalɛ wɔra mɔ-lɛɛ.
28 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nu lii me-gɛnɔ dɔ yɛɛ i mɛŋ gyɛ me ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de n' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. Me berɛ, n gyɛ daa ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ n' baa lɔrɔ ɔkpa sa mɔ.
29 "Ɔkyiifɔ mɔ-kuli ne n bo mɔ-ka. Pɛi de ɔnyen ɔ' nyɛ ɔkyii mɔ, ɔ kya nyɛ okpowura. Mɛ dena ne ɔnyen mɔ kya tɔgɛ gɛdena mɔ so ilaa mɔ, i kya wɔra okpowura mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde. Imɔso me n' dɛ daa fɛɛ okpowura. Yesu ne n bo mɔadɛ. Nɛ nyɛ wu yɛɛ asa mɛ san mɛ kya kpe daa mɔ asɛ faa mɔ, idɛ kon ne i wɔra me ɔkon kpaa logɛ ne.
30 Imɔso mɔ-lɛɛ nyisigyi ɔ' kpɛ ɔ kya ŋan ɔ kya too de me-lɛɛ mɔ, ɔ' kɔɔgɛ."
31 "Nyamesɛ ɔbono ɔ lii Wurubuaarɛ asɛ ba mɔ gi don nyamesɛ kamaasɛ. Ɔbono ɔ lii gɛsinkpan so mɔ ɔ gyɛ daa gɛsinkpan so isa. Ne ilaa ibono ɔ kya tɔngɛ mɔ, ɔ kya tɔngɛ naa daa de gɛsinkpan so ilaa. Ɔbono ɔ lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ gi don nyamesɛ kamaasɛ.
32 Ilaa ibono o wu de mɔ-ansi mɔ de ibono o nu de mɔ-asɔ mɔ ne ɔ kya tɔgɛ. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kii ɔ laarɛ o' nu mɔ asɛ.
33 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya nu mɔ asɛ mɔ berɛ, kaasɛ mɔ gi kyule ne ɔ nyise gibaa yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ gɛsintin wura.
34 I kya nyiile yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ agyɛbi ne n kya lii mɔ-gɛnɔ dɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ pɛwu gi' suu de mɔ. Ɔŋ sa mɔ-Oduduu mɔ san.
35 Wurubuaarɛ kya laarɛ mɔ-bi mɔ ilaa ne o kyu ilaa kamaasɛ wɔra mɔ-abaa dɔ.
36 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o kyu mɔnyoro kyu too Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ so mɔ laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Ne ɔbono mɔ ɔ mɛŋ kya nu Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gɛdɛ mɔ, maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan kpa-a. Wurubuaarɛ ginyadon ne nan sii de mɔ."

4

Samariyakyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

1 Farasii awura mɔ mɛ nu yɛɛ Yesu kya nyɛ asa don Gyɔn. Mɛ nu yɛɛ asa sakyɔ mɛ buu Yesu ne ɔ kya gyere ɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.
2 (Gɛsintin berɛ mɔ, Yesu gbaa-gbaa mɛŋ gyere asa Wurubuaarɛ sagyere. Mɔakasɛbo mɔ ne n gyere mɔmɔ.)
3 Wura Yesu gi nu ilaa ibono Farasii awura mɔ mɛ kya tɔgɛ kyu lii mɔ so gɛnen mɔ, ɔ koso lii Gyudiya gɛsinkpan mɔ so kyon kpe Galeli.
4 Ɔ laa kpe Galeli mɔ, i kaaborɛ ɔ' naa daa de Samariya gɛsinkpan so.
5 Imɔso ɔ kya kpe mɔ, ɔ kpaa fo Samariya awura ɔsowolɛ ɔko so, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Sayikaa. Sayikaa ɔsowolɛ baarɛ sindi gɛsinkpan gɛbono aye Gyuda awura naana Gyeekɔpo gi kyu sa mɔ-bi Gyosɛfo mɔ.
6 Gyeekɔpo lɔkɔ bo gɛnen gɛsinkpan gɛbono so. Yesu gi kpaa fo nno mɔ, i tagerɛ mɔ, ne ɔ kpaa kyena lɔkɔ mɔ asɛ. Gɛnen owi ɔbono mɔ, i gyɛ owi kenken gerɛ-gerɛ fɛɛ iwi gudu inyɔ.
7 Yesu tɛ lɔkɔ mɔ asɛ ɔ kya kyoola mɔ, Samariyakyii ɔko gi ba de ɔ' baa saa nkyu. Nfono ne Yesu gi kolɛ ɔkyii mɔ yɛɛ, "Sa me nkyu de n' nun."
8 (Ɔkyii mɔ gi ba ne Yesu gi kolɛ mɔ nkyu mɔ gɛnen mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ kyon nten dɔ mɛ' kpaa sɔɔ agyudɔ.)
9 Yesu gi kolɛ Samariyakyii mɔ nkyu mɔ gɛnen mɔ, ɔkyii mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ so ne fo Gyudanyen fo kya kolɛ me, Samariyakyii nkyu de fo' nun?" (Ɔkyii mɔ mɛŋ taasɛ Yesu gɛnen giyan. Gyuda awura mɔmɔ-rɛ Samariya awura mɛ mɛŋ kya yii abara ilaa.)
10 Ɔkyii mɔ gi taasɛ mɔ gɛnen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nengyene fɛɛ fo nyi gidɛnsɛ gibono Wurubuaarɛ kya laarɛ ɔ' wɔra sa fo de nyamesɛ ɔbono ɔnan n gyɛ ne nɛ kolɛ fo yɛɛ fo' sa me nkyu de n' nun faa mɔ, nkana fo gbaa ne nan kolɛ me nkyu. Gɛnen nkyu nbono mɔ gi laa kpɛ gi kya kyon gi kya sa fo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan."
11 Nfono mɔ, ɔkyii mɔ gi taasɛ Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, fo mɛŋ dɛ ilaa ibono fo laa kyu saa nkyu mɔ. Lɔkɔ baarɛ bo kin. Fonɛ dɔ ne fo laa nyɛ gɛnen nkyu nbono gi laa kpɛ gi kya kyon mɔ sa isa?
12 Fo ne n don aye-naana Gyeekɔpo ɔbono o kyu lɔkɔ mɔ sa aye mɔ abɛɛ? Gyeekɔpo gbaa-gbaa de mɔ-biana de mɔnbuɛ kee mɛ nun lɔkɔ baarɛ nkyu."

13 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔkamaasɛ ɔbono
o nun lɔkɔ baarɛ nkyu mɔ, bolefɔ laa kii
mɔɔ mɔ.
14 Ɔbono, mɔ, ɔ laa nun me-lɛɛ nkyu
nbono nan sa mɔ mɔ berɛ, bolefɔ maŋ
baa mɔɔ mɔ gɛkaako kpa-a. I laa sa mɔ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan fɛɛ ɔbon
ɔbono mɔ-gɛmu gɛŋ kya ŋaa mɔ."
15 Nfono mɔ, ɔkyii mɔ gi kolɛ Yesu yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, sa me gɛnen nkyu nbono fo
darɛ faa de bolefɔ ɔ mɛŋ baa mɔɔ me, de
meŋ baa ba gɛrɛ baa saa nkyu."
16 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Naa kpe
gɛwi de fo' kpaa terɛ fo-kuli de fɛ' ba."
17 Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Meŋ bo ɔnyen." Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Fo bo gɛsintin fɛɛ ibono fo tɔgɛ yɛɛ
foŋ bo ɔnyen faa.
18 Fo ti dena anyen anun ne ɔbono fo-rɛ
mɔ fɛ bo no nperɛ faa kee mɛŋ gyɛ fo-kuli.
Gɛnen so mɔ fo tɔgɛ yɛɛ foŋ bo ɔnyen faa
mɔ, fo tɔgɛ gɛsintin."
19 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔkyii mɔ gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, n kya wu fo faa, fo
gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.
20 Aye-naanaana Samariya awura mɛ
baa son Wurubuaarɛ daa gibii gidɛ so. Ne
fɛye Gyuda awura, mɔ, fɛ kya tɔgɛ yɛɛ
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so ne i kaaborɛ asa
mɛ' kpaa son Wurubuaarɛ."
21 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔkyii, gɛsintin
ne n kya tɔgɛ fo faa, owi mɔ kya fo ibono
Wurubuaarɛ gison giŋ baa tiri yɛɛ gibii
gidɛ so abɛɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so ne
mɛ laa son Wurubuaarɛ.
22 Fɛye Samariya awura fɛ kya wu daa
ɔson fɛ kya son giyan. Fɛ mɛŋ nyi
ilaa ibono fɛ kya son mɔ. Aye Gyuda
awura berɛ, a nyi ɔbono a kya son mɔ.
Gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' kyena mɔ i
laa lii daa aye Gyuda awura asɛ.
23 "Owi ɔko kya ba, owi mɔ gi ti fo gbaa
ibono aye-sɛ Wurubuaarɛ asonbo mɛ laa
kyu gɛsintin son mɔ oduduu dɔ. Gɛnen
asonbo abono ɔnan ne n gyɛ asonbo gbaa-
gbaa abono aye-sɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ
mɔ.
24 Wurubuaarɛ gyɛ daa Oduduu. Abono
mɛ laa son mɔ mɔ, i kaaborɛ mɛ' kyu
gɛsintin son mɔ oduduu dɔ."
25 Nfono mɔ, ɔkyii mɔ yɛɛ, "N nyi ibono
Masaya mɔ kya ba, mɔ ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ. Nengyene ɔ ba mɔ, ɔ laa
lɛɛ ilaa kamaasɛ gɛsɛ sa aye."
26 Yesu gi buu sa mɔ yɛɛ, "Me ɔbono n
kya tɔngɛ de fo faa, me ne n gyɛ Masaya
ɔbono fo-gɛwɔnsa gɛ gyan mɔ so mɔ."

Akasɛbo Mɔ Mɛ Kii Ba Yesu Asɛ

27 Yesu mɔ-rɛ Samariyakyii mɔ mɛ yelɛ
mɛ kya tɔngɛ gɛnen mɔ, Yesu akasɛbo mɔ
mɛ baa tu mɔmɔ. Mɛ baa wu mɔmɔ gɛnen
mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ yɛɛ Yesu mɔ-rɛ ɔkyii mɔ
mɛ kya tɔngɛ. Mɔmɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kii
taalɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo kya laarɛ
lii ɔkyii mɔ asɛ?" abɛɛ "Menɛ n wɔra ne
fo kya tɔngɛ de ɔkyii mɔ?"
28 Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi taa mɔ-nkyu
gɛlɔbi mɔ yɛgɛ ne ɔ selɛ kpe ɔsowolɛ mɔ
dɔ kpaa tɔgɛ sa asa yɛɛ,
29 "Fɛ' baa kpe fɛ' kpaa kerɛ ɔnyen ɔko!
O buu ilaa kamaasɛ ibono nɛ wɔra me-
gɛkyena dɔ mɔ pɛwu sa me. Abɛ-ɛ mɔ ne
n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ fɛɛ?"
30 Ɔkyii mɔ gi kpaa buu sa asa gɛnen mɔ,
mɛ koso lii ɔsowolɛ mɔ so mɛ kya kpe Yesu
asɛ.
31 Ɔkyii mɔ gi kyon nten dɔ ɔ' kpaa terɛ
asa mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ kyu agyudɔ
mɔ mɛ kpaa sɔɔ mɔ sa mɔ, ne mɛ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, wɔra aniya, sɔɔ agyudɔ
mɔ gyi."
32 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "N bo
agyudɔ abono n kya gyi ne fɛ mɛŋ nyi amɔ
so sɛi."
33 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ san mɛ kya taasɛ
abara yɛɛ, "Abɛɛ ɔko gi ti kyu agyudɔ bara
mɔ daa?"
34 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Me-ilaa gyisɛ ne n gyɛ yɛɛ n' wɔra ɔbono
o sun me ba gɛsinkpan so mɔ gɛlaarɛ de n'
wɔra mɔ-gɛsun mɔ kpaa logɛ.
35 Fɛye fɛ laa tɔgɛ yɛɛ, 'I san daa ibosɛ
inan de ɔmɔlɔgɔ akɛbiberɛ a' fo.' Mi-i
me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ'
laa ansi de fɛ' kerɛ asa abono i tiri yɛɛ
mɛ' nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ. Mɛ dɛ fɛɛ
ɔmɔlɔgɔ ne n pɛɛrɛ de gikɛbi.
36 Abono mɛ kya kpaa asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ mɛ dɛ fɛɛ
adɔɔbo abono mɛ kya koola agyudɔ kyu
kpaa gyan' agbaran so mɔ. Gɛnen Wu-
rubuaarɛ gɛsun awɔrabo abono mɛ ti loo
gɛsun mɔ dɔ mɛ kya wɔra. Mɛ ti mɛ kya
nyɛ mɔmɔ-ntɛɛla ne. I kya ba gɛnen de
aduubo mɔ de akoolabo mɔ mɛ' nyɛ gyi
ɔkon kolon dabɔlɛ.
37 Ilaa ibono adedaabo mɛ tɔgɛ mɔ i gyɛ
gɛsintin yɛɛ, 'Ɔko kya duu de ɔko, mɔ, ɔ'
kɛbi de ɔ' koola.'
38 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nɛ sun fɛye ne i
wɔra fɛɛ fɛ kpaa koola agyudɔ abono i mɛŋ
gyɛ fɛye ne n nyaadɛ gisisiri duu amɔ. Asa
ako kpɛi ne n nyaadɛ mɔmɔ-gisisiri kyu
duu amɔ, ne fɛye mɔ, fɛ baa kyu gɛnen
gɛsun mɔ fɛ kya wɔra faa."

Samariya Awura Sakyɔ Mɛ Sɔɔ Yesu Gyi

39 Gɛnen Samariya awura ɔsowolɛ mɔ so
asa sakyɔ mɛ sɔɔ Yesu gyi kyu lii ilaa ibono
ɔkyii mɔ gi ƀuu sa mɔmɔ mɔ so. Ɔkyii mɔ
gi ƀuu sa mɔmɔ yɛɛ, “Ɔ tɔgɛ me-nyoro so
ilaa kamaasɛ ibono nɛ wɔra mɔ sa me.”
40 Asa mɔ mɛ lii ɔsowolɛ mɔ so ba Yesu
asɛ gɛnen mɔ, mɛ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena
mɔmɔ asɛ. Imɔso ɔ kyena nno nkɛ nnyɔ.
41 Kyu lii Yesu ilaa nyiilesɛ so mɔ, asa
sakyɔ mɛ' kii sɔɔ mɔ gyi too.
42 Asa mɔ mɛ tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “I mɛŋ
baa i gyɛ mɔ-ilaa ibono fo tɔgɛ aye mɔ so
ne a kya sɔɔ mɔ gyi. Aye gƀaa-gƀaa a nu de
aye-aso, ne a nyi yɛɛ i mɛŋ ƀo sɛi, ɔnyen
baarɛ gyɛ ɔƀono ɔ laa mɔlɛgɛ anyamesɛ
mɔ.”

Yesu Gi Kyɛ Galelinyen Ɔko Mɔ-Bi

43 Yesu gi kyena Samariya awura asɛ nkɛ
nnyɔ mɔ, ɔ koso lii nno, ne ɔ kyon kpe
Galeli gɛsinkpan so.
44 Yesu gƀaa-gƀaa gi wolaa tɔgɛ sa
mɔ-akasɛƀo mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛƀo ɔko mɛŋ ƀo no ɔ kya gyi ginsi mɔ-
gɛwi.
45 Yesu gi loo Galeli gɛsinkpan so gɛnen
mɔ, Galeli awura mɔ mɛ sɔɔ mɔ abaa anyɔ.
I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ kee mɛ kpe kpaa gyi
mɔmɔ-gɛkɛ belɛ mɔ Gyɛrusalem ɔsowolɛ
so mɔ, mɛ wu ilaa ibono Yesu gi wɔra mɔ.
46 Yesu naa de Galeli gɛsinkpan so mɔ, o
kii kpe Keena ɔsowolɛ so. Nno ne ɔ yɛgɛ
nkyu gi ƀingiri nta mɔ. Ɔ ƀo nno gɛnen
mɔ, ɔƀelɛnsɛ ɔko ƀo Kapɛɛniyon ɔsowolɛ
so, mɔ-ƀi nyensɛ kya lɔ.
47 Ɔƀelɛnsɛ mɔ gi nu yɛɛ Yesu gi lii
Gyudiya gɛsinkpan so ba Galeli gɛsinkpan
so mɔ, ɔ kpaa kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' baa kyɛ mɔ-
ƀi mɔ sa mɔ. Ɔ kya laarɛ de o' wu.
48 Ɔ kolɛ mɔ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Imɔso fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ sɔɔ gyi
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun me, gɛnen mɔ,
fɛ wu amunale ilaa de ilaa ibono i kya dɛ
gɛnɔ mɔ de fɛye-ansi?”
49 Ɔƀelɛnsɛ mɔ gi kolɛ Yesu yɛɛ,
“Ɔƀelɛnsɛ, yɛgɛ de a' kpe gɛƀii mɔ asɛ
pɛi de gɛ' lɔɔ lɛɛ ɔŋɛ.”
50 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa ɔƀelɛnsɛ mɔ
yɛɛ, “Kii kpe gɛwi. Nɛ yɛgɛ fo-ƀi mɔ gi nyɛ
nkpa.” Ɔƀelɛnsɛ mɔ gi sɔɔ Yesu ilaa tɔgɛsɛ
mɔ gyi. Imɔso o kii kyon gɛwi.
51 Ɔ kya kpe gɛwi mɔ, mɔ-rɛ mɔ-adega
mɔ ako mɛ gyan ɔkpa dɔ ne mɛ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ mɔ-ƀi mɔ gi nyɛ alanfiya.
52 Ɔƀelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ taasɛ
mɔ-adega mɔ, “Owi ɔmɔ dɔ ne gilɔ mɔ gi
ta?” Ne mɛ ƀuu sa mɔ yɛɛ, “Deeri owi
gi kpɛɛlɛ mɔ ne ɔkyagyii mɔ gi taa gɛmɔ
yɛgɛ.”
53 Nfono mɔ, ɔ ƀii yɛɛ gɛnen owi ɔƀono
gƀaa-gƀaa ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kii;
nɛ yɛgɛ fo-ƀi mɔ gi nyɛ nkpa” mɔ. Imɔso
mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa pɛwu mɛ sɔɔ Yesu
gyi.
54 Yesu gi lii Gyudiya gɛsinkpan so ba
Galeli mɔ, gɛnen ilaa idɛ ne n gyɛ ilaa
lɛɛnyiilesɛ nyɔsɛ ibono ɔ wɔra ne i lɛɛ
nyiile asa yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun mɔ.

5

Yesu Gi Kyɛ Ɔlɔƀo Bɛsayida Gibun Mɔ Asɛ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, mɔmɔ Gyuda
awura gɛkɛ belɛ gɛko gɛ baa gyan'. Ne
Yesu gi kpe Gyɛrusalem mɔmɔ ɔsowolɛ
gɛmu mɔ so.
2 Gibun giko gi ƀo Gyɛrusalem ɔsowolɛ
mɔ so. De Gyuda awura gɛdɛ dɔ mɔ,
mɛ kya terɛ gibun gibono yɛɛ Bɛtesata.
Gibun mɔ gi sindi ɔsowolɛ mɔ gɛkpen
gɛƀunono gɛƀono mɛ kya terɛ gɛmɔ yɛɛ
Isandɛ Gɛƀunono mɔ. Mɛ yii ipanpan inun
kyaabɔɔ gibun mɔ.
3 Mɛ kya kyu alɔƀo sakyɔ abono mɛ
mɛŋ kya taalɛ wɔra sɛi, fɛɛ agyaatanƀo,
ɔtɛgɛsɛana, de abono mɔmɔ-nyoro abaa-
fon a wu' mɔ kyu kpaa yela gɛnen ipanpan
mɔ dɔ [de mɛ' gyoo owi ɔƀono nkyu mɔ gi
laa luburu mɔ.
4 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
kya kyena kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ baa
luburu nkyu mɔ. Owi ɔƀono nkyu mɔ gi
kya luburu gɛnen mɔ, ɔlɔƀo ɔƀono ɔ daa
ginyɛ loo nkyu mɔ dɔ mɔ, mɔ-gilɔ mɔ gi
kya ta].
5 Ɔnyen ɔko ƀo gɛnen alɔƀo adɛ dɔ ɔ kya
lɔ faa, imɔ nsi oko de saalaa nsi gukue ne.
6 Yesu gi wu gɛnen ɔnyen baarɛ ne ɔ ƀii
yɛɛ ɔ dɛ nno kɛɛla gikyɔ mɔ, ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo kya laarɛ fo-gilɔ mɔ gi' ta sa fo?”
7 Ɔlɔƀo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔƀelɛnsɛ,
meŋ ƀo ɔko de ɔ' kpaa me de n' nyɛ loo
nkyu mɔ dɔ. Owi ɔƀono nkyu mɔ gi kya
luburu ne n' kya laarɛ de n' loo nmɔ dɔ
mɔ, ɔko kya wolaa da me.”
8 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Koso
yelɛ, puru fo-gifengen de fo' naa.”
9 Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ gilɔ mɔ
gi ta. Ɔ koso puru mɔ-gifengen ne ɔ naa.
Gɛnen gɛkɛ gɛƀono Yesu gi kyu kyɛ
gɛnen ɔlɔƀo baarɛ mɔ, gɛ gyɛ gɛkɛ ky-
oolasɛ.
10 Imɔso Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ
wu ɔnyen ɔƀono Yesu gi kyɛ mɔ so mɔ-
gifengen mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ndɛ i gyɛ
gɛkɛ kyoolasɛ. I mɛŋ dɛ ɔkpa yɛɛ fo' sola
gifengen.”
11 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa
mɔ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔƀono ɔ kyɛ
me mɔ ne n tɔgɛ sa me yɛɛ n' koso, puru
me-gifengen de n' naa.”
12 Nfono mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
mɛ taasɛ ɔnyen mɔ yɛɛ, “Anɛ ne n gyɛ

ɔnyen ɔbono ɔ tɔgɛ sa fo yɛɛ ʻkoso puru fo-gifengen de fo' naaʼ mɔ?”

13 Ɔnyen mɔ maŋ bii Yesu. I lii fɛɛ asa mɛ nyaakyɔ nno, ne Yesu gi naa loo mɔmɔ dɔ kyon.

14 Imɔ gɛmara mɔ Yesu gi kpe kpaa wu ɔnyen mɔ Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so, ne Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Fo wu gɛnɔɔbono fo kii nyɛ alanfiya mɔ? Taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ de ilaa iko i mɛŋ sa i' kii baa wɔra fo de i' don gilɔ gibono fo lɔ faa.”

15 Ɔnyen mɔ gi kyon kpe Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ asɛ ne ɔ kpaa tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono ɔ kyɛ mɔ mɔ.

16 Imɔ idɛ so mɔ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ yii gɛsɛ mɛ kya ka Yesu ansi. I kya nyiile yɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ ne Yesu gi kyu kyɛ ɔnyen mɔ.

17 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Owi kamaasɛ dɔ mɔ me-sɛ Wurubuaarɛ kya wɔra gɛsun. Imɔso me kee n kpɛ mi-i wɔra gɛsun.”

18 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, i yɛgɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kii lɔrɔ keda nyoro mɛ kya laarɛ mɔ-imɔɔten. Mɔmɔ asɛ mɔ Yesu gi tɔrɔ mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ nbara mɔ ne mɛ kii tɔgɛ yɛɛ iŋ gyɛ ibono wolɛ gbaa. Ɔ tɔgɛ kee yɛɛ Wurubuaarɛ ne n gyɛ mɔ-sɛ. Mɛ kyu imɔ yɛɛ Yesu kya nyiile yɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔko mɛŋ don mɔ-nanbo.

Wurubuaarɛ Gi Kyu Asa Nbɛlɛ Gigyi Sa Yesu

19 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, maŋ wɔra ilaa iko me-gibaa so. N kya wɔra daa ilaa ibono n kya wu me-sɛ Wurubuaarɛ kya wɔra mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono ɔ kya wɔra mɔ, imɔ kee ne me, mɔ-bi mɔ kya wɔra.

20 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ me, mɔ-bi mɔ, ilaa. Imɔso ɔ kya kyu ilaa ibono mɔ gbaa-gbaa kya wɔra mɔ pɛwu kyu nyiile me. Ɔ laa baa kyu ilaa belɛ-belɛ ibono i don idɛ mɔ gbaa kyu nyiile me de i' dɛ fɛye-gɛnɔ.

21 Fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa baa kyingi asa abono mɛ wu' mɔ de ɔ' sa mɔmɔ nkpa mɔ, gɛnen kee ne me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ n' kya kyu Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan sa asa abono n kya laarɛ n' sa mɔmɔ mɔ.

22 “Wurubuaarɛ mɛŋ kya gyi asa nbɛlɛ. O kyu asa nbɛlɛ gigyi kyu sa daa me, mɔ-bi mɔ

23 de ɔkamaasɛ o' kyu buubuu kyu sa me, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu buubuu sa Wurubuaarɛ mɔ. Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo mɛŋ kya buu me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, gɛnen kee ne fo mɛŋ kya buu Wurubuaarɛ ɔbono o sun me mɔ kee ne.

24 “Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, fo ɔbono fo nu me-gɛdɛ ne fo kyu fo-nyoro too ɔbono o sun me mɔ so mɔ, fo gɛnen kaasɛ ɔbono fo ti fo bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Maŋ bun fo kaasɛ ɔbono gipuɛɛ. Fo lii Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ dɔ baa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

25 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, owi mɔ kya ba, owi mɔ gi ti fo gbaa. Asa abono mɛ wɔra fɛɛ mɛ wu' mɛ naa mɔ, mɛ laa nu me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gigyɛbi', ne mɔmɔ abono mɛ nu me-gɛdɛ mɔ mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan kon.

26 I kya nyiile yɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ ne n dɛ nkpa de mɔ-gibaa mɔ, gɛnen ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ me, mɔ-bi mɔ kee n' dɛ nkpa de me-gibaa ne.

27 Wurubuaarɛ gi sa me, mɔ-bi mɔ ɔkpa yɛɛ n' gyi asa nbɛlɛ, i kya nyiile yɛɛ me ne n gyɛ anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ.

28 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ilaa idɛ i' dɛ fɛye-gɛnɔ. I kya nyiile yɛɛ owi mɔ kya ba, asa abono mɛ dɛ nkyan dɔ mɔ pɛwu mɛ laa nu me-gigyɛbi' kon.

29 Abono mɛ wɔra idɛnsɛ mɔ mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ ba de mɛ' kyena Wurubuaarɛ asɛ, ne abono, mɔ, mɛ wɔra inyɛnyɛn mɔ, mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ ba de n' bun mɔmɔ gipuɛɛ.

Ilaa Ibonoana I Kya Yɛgɛ Asa Mɛ' Wu Yesu Gidebi Mɔ Bii

30 “Maŋ taalɛ wɔra sɛi me-gibaa so. Gɛnɔɔbono n kya nu mɔ, gɛnen ne n' kya kyu kerɛ asa ilaa dɔ wu mɔmɔ-gidebi ne. Gɛnɔɔbono n kya kyu wu asa ilaa mɔ, i gyɛ gɛsintin ɔkpa so. I kya nyiile yɛɛ meŋ kya laarɛ me-lɛɛ gɛlaarɛ. Ɔbono o sun me mɔ gɛlaarɛ ne n' kya laarɛ.

31 Nengyene nɛ tɔgɛ yɛɛ me gbaa-gbaa n' buu sa asa isa ɔbono ɔnan n gyɛ mɔ, i maŋ sa de asa mɛ' bii yɛɛ i gyɛ gɛsintin.

32 Ɔko bo soso ɔ kya lɛɛ me-gidebi nyiile, ne n' nyi yɛɛ ilaa ibono ɔ kya lɛɛ nyiile mɔ i gyɛ gɛsintin.

33 “Fɛ sun kpaa taasɛ Gyɔn kyu lii me so, ne ɔ lɛɛ gɛsintin gɛbono o nyi mɔ tɔgɛ sa fɛye.

34 Iŋ gyɛ yɛɛ n kya sɔɔ ilaa ibono anyamesɛ mɛ kya tɔgɛ kyu lii me so mɔ kyule berɛ. Nɛ taa tɔgɛ Gyɔn ilaa idɛ daa de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fɛye.

35 Gyɔn gi wɔra fɛɛ fatela ɔbono ɔ kyangɛ ne i kya wu mɔ. Fɛ kyule kyena de mɔ-fatela mɔ ŋmaraa daa ne fɛ gyi ɔkon.

36 “N bo ilaa ibono i kya lɛɛ me-gidebi nyiile ne i don Gyɔn-lɛɛ mɔ gbaa. I kya nyiile yɛɛ nsun nbono me-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu wɔra me-abaa dɔ de n' wɔra logɛ mɔ, nmɔ dɔ ne n' kpɛ n dɛ faa. Gɛnen

nsun mɔ ne n kya lɛɛ me nyiile asa yɛɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ne n sun me.
37 “Me-sɛ ɔbono o sun me mɔ gbaa-gbaa kee gi lɛɛ isa ɔbono ɔnan n' gyɛ mɔ nyiile. Fɛŋ ti taa nu mɔ-gigyɛbi', ne fɛŋ ti taa wu mɔ de fɛye-ansi kerɛ.
38 Ne mɔ-agyɛbi mɔ kee aŋ bo fɛye-asen dɔ. I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ kya kyu fɛye-nyoro too me ɔbono Wurubuaarɛ gi sun me mɔ so.
39 “Fɛ kya pɛɛrɛ ansi kasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ. Fɛ nyi yɛɛ amɔ ne nan yɛgɛ fɛ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa. To! Gɛnen Wurubuaarɛ agyɛbi abono kee ne n kya lɛɛ me-ilaa nyiile.
40 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ kine fɛ maŋ ba me asɛ de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.
41 Nengyene anyamesɛ mɛ kya yen me mɔ, meŋ kya kyu imɔ wɔra ilaa dɔ.
42 N nyi fɛye, fɛŋ kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa fɛye-asen dɔ.
43 Nɛ ba me-sɛ Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fɛŋ kya laarɛ fɛ' nu me asɛ. Nengyene fɛɛ ɔko kpɛi ne n ba fɛye asɛ mɔ-gibaa so mɔ, ɔbono berɛ, fɛ laa nu mɔ asɛ.
44 Fɛ kpɛ fa-a laarɛ de fɛ' gyi ginsi fɛye-nanboana asɛ. Iŋ tiri fɛye yɛɛ fɛ' gyi ginsi ɔbono mɔ-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ asɛ. Nnɛ ne fɛ laa taalɛ sɔɔ me gyi?
45 Imɔso fɛ' mɛŋ sa fɛ' sa gɛwɔnsa yɛɛ me ne nan kpaa tɔgɛ fɛye-gidebi sa Wurubuaarɛ. Mosisi ɔbono fɛye-ansi a gyan mɔ so mɔ ne nan kpaa tɔgɛ fɛye-gidebi sa Wurubuaarɛ de o' gyi fɛye-nbɛlɛ.
46 Nengyene fɛɛ fɛ sɔɔ Mosisi gyi gɛsintin mɔ, nkana fɛ laa sɔɔ me kee gyi. I kya nyiile yɛɛ ɔ ŋmarasɛ me-ilaa yela.
47 Ibono fɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi faa, nnɛ so ne fɛ laa sɔɔ ilaa ibono n kya tɔgɛ mɔ gyi?”

6

Yesu Gi Sa Asa Nwɛ Ikue-Inyɔ De Saalaa Agyudɔ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi fara kpe Galeli ɔbon belɛ mɔ gigengen giko so. Mɛ kya terɛ gɛnen ɔbon mɔ ginyen giko yɛɛ Tabiriyasɛ.
2 Sakpii belɛ buu mɔ. I lii fɛɛ asa mɛ kya wu Yesu kya kyɛ alɔbo ne i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ.
3 Yesu gi kpe nno mɔ, o dii kpe gibii giko so, ne mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpelegɛ kyena.
4 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Gyuda awura gɛkɛ belɛ gɛbono mɛ kya terɛ gɛmɔ yɛɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So mɔ gɛ kya fuude.
5 Yesu tɛ gibii mɔ so gɛnen mɔ, o wu sakpii belɛ kya ba mɔ asɛ. Imɔso ɔ taasɛ Filipo yɛɛ, “Nnɛ ne a laa wɔra de a' nyɛ agyudɔ sɔɔ de asa adɛ mɛ' nyɛ gyi ne?”
6 Yesu gi taasɛ Filipo gɛnen mɔ, ɔ kya too mɔ soso daa. Ɔ ti wolaa o nyi ilaa ibono ɔ laa wɔra mɔ.
7 Filipo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye ne n kine a nyɛ aterenbii abono ɔnan gɛsun ɔwɔrabo laa nyɛ ibosɛ gukue dɔ kyu kpaa sɔɔ agyudɔ gbaa mɔ, iŋ gyɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ ne nan nyɛ baa pii faa gyi.”
8 Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Andiru, Simon Piita mɔ-tedɛ mɔ, gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
9 “Gɛdegabi gɛko gɛ dɛ ibodobodo pii-pii inun de nkenbii nnyɔ nko. Gɛnen agyudɔ pii adɛ mɔ, menɛ ne i laa wɔra sa asa belɛ adɛ pɛwu?”
10 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ asa mɔ mɛ' kpelegɛ kyena.” Ifɛ bonboli i nyaakyɔ nfono, imɔso mɛ kpelegɛ kyena. Mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ nwɛ ikue-inyɔ de saalaa.
11 Mɛ kyena mɔ, Yesu gi puru ibodobodo mɔ, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ yɛgɛ mɛ' yɛ sa asa mɔ nfono mɛ tɛ mɔ. Gɛnɔɔbono Yesu gi wɔra ibodobodo mɔ, gɛnen kee ne o wɔra iken mɔ, ne mɛ gyi kaabo kii san.
12 Mɛ gyi kaabo mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kpaa puru agyisan mɔ de imɔ iko i mɛŋ sa i' dɛ nyida.”
13 Imɔso mɛ wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ tɔgɛ mɔmɔ mɔ. Agyisan mɔ mɛ kii nyɛ lii ibodobodo inun mɔ dɔ mɔ, i bɔla nkeebii gudu nnyɔ.
14 Asa mɔ mɛ wu ilaa ibono Yesu gi wɔra ne i lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ dɔ mɔ nyiile mɔ, mɛ tɔgɛ yɛɛ, “I gyɛ gɛsintin yɛɛ ɔdɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa ba gɛsinkpan so mɔ.”
15 Gɛnen so mɔ mɛ kya laarɛ de mɛ' baa keda mɔ ɔlon so kyu kpaa yii gɛwura. Yesu gi bii gɛnen mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ kii kpe gibii mɔ so mɔ-wolɛ.

Yesu Gi Naa Nkyu So, Iŋ Muiinɛ Mɔ Loo

16 I baa fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ kii kpelegɛ kpe ɔbon belɛ mɔ dɔ.
17 Mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ palɛ gimɔ foro mɛ kya kpe de Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. I wɔra gɛnyɛ ne Yesu mɛŋ ti taa baa tu ɔmɔ.
18 Gɛnen aberɛ abono kee mɔ, afuu belɛ a koso a kya da ne i yɛgɛ nkyu mɔ gi kya gyigisi.
19 Yesu akasɛbo mɔ mɛ palɛ gikolii mɔ gɛnen-n kpe ansi dɔ fɛɛ akpaaten asa' abɛɛ anan mɔ, mɛ wu isa naa nkyu mɔ so ɔ kya ba de mɔmɔ asɛ so sindi gikolii mɔ. Mɛ wu mɔ gɛnen mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-gisen.
20 Ne isa mɔ gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me Yesu ne. Fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu.”

21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ yɛgɛ mɔ ɔ' baa loo gikolii mɔ dɔ. Mɔ-rɛ mɔ-gidiiloo gikolii mɔ dɔ mɔ, mɛ ti loo nfono mɛ kya kpe mɔ.

Asa Mɛ Naa Mɛ Kya Laarɛ Yesu

22 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ asa abono mɛ san ɔbon belɛ mɔ gigengen mɔ so mɔ mɛ wu ibono nkana gikolii kolon ne n san nno. Mɛŋ kii wu Yesu ɔ' loo gikolii mɔ dɔ mɔ-akasɛbo mɔ asɛ. Mɔmɔ-wolɛ ne n kyon.

23 Akolii ako a lii Tabiriyasɛ baa sindi nfono. (Nno ne Yesu gi kyu afaala sa Wurubuaarɛ ne o kyu bodobodo sa asa mɔ ne mɛ gyi mɔ.)

24 Imɔso ibono asa mɔ mɛŋ wu Yesu abɛɛ mɔ-akasɛbo mɔ nfono mɔ, mɛ dii loo akolii abono a ba nfono mɔ dɔ ne mɛ kyon Kapɛɛniyon mɛ' kpaa laarɛ Yesu.

Yesu Ne N Gyɛ Agyudɔ Abono A Kya Sa Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena

25 Asa mɔ mɛ kpaa wu Yesu ɔbon belɛ mɔ gigengen giko mɔ so mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, owi mɔmɔ dɔ ne fo ti baa loo gɛrɛ?"

26 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "N' tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ fɛ naa fɛ kya laarɛ me faa, bodobodo ɔbono fɛ nyɛ gyi kaabo mɔ so. Nkana i mɛŋ gyɛ ilaa ibono nɛ wɔra ne i lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo me dɔ mɔ so.

27 Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra gɛsun kyu laarɛ gɛsinkpan-lɛɛ agyudɔ wolɛ. Fɛ' wɔra gɛsun laarɛ daa agyudɔ abono a laa yɛgɛ fɛ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa mɔ. Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne nan sa fɛye gɛnen agyudɔ abono. Aye-sɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile yɛɛ me ne o sun de n' yɛgɛ asa mɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena."

28 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ gɛsun ne Wurubuaarɛ kya laarɛ a' wɔra?"

29 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ kya laarɛ yɛɛ fɛ' wɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro too me, ɔbono Wurubuaarɛ gi sun me mɔ so."

Asa Mɛ Dɛ Nwɔnsa Nnyɔ Kyu Lii Yesu Ilaa Nyiilesɛ So

30 Nfono ne asa mɔ mɛ taasɛ Yesu yɛɛ, "Menɛ ne fo laa wɔra de i' lɛɛ nyiile aye yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun fo de a' kyu aye-nyoro too fo so? Menɛ gɛsun ne fo laa wɔra?

31 Owi ɔko dɔ mɔ, aye-naanaana adedaabo mɔ mɛ nyɛ agyudɔ abono mɛ kya terɛ yɛɛ 'mana' mɔ gyi gipen dɔ. Ne mɛ ŋmarasɛ imɔ wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yela yɛɛ,
Ɔ sa mɔmɔ agyudɔ lii soso ne mɛ gyi."

32 Asa mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, i mɛŋ gyɛ Mosisi ne n sa fɛye-adedaabo agyudɔ abono a lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Me-sɛ Wurubuaarɛ ne n sa ɔmɔ gɛnen agyudɔ abono. Ne idɛ kon mɔ ɔ kya sa fɛye Wurubuaarɛ dɔ agyudɔ gbaa-gbaa.

33 Gɛnen Wurubuaarɛ dɔ agyudɔ abono n darɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ne ɔ kya sa anyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ."

34 Nfono mɔ, asa mɔ mɛ kolɛ Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, sa aye gɛnen agyudɔ abono owi kamaasɛ."

35 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ agyudɔ abono a kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ. Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ ba me asɛ mɔ, akon a maŋ baa mɔɔ mɔ gɛkaako kpa-a. Ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, bolefɔ maŋ baa mɔɔ mɔ gɛkaako kpa-a.

36 "Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ wolaa buu sa fɛye mɔ, fɛ wu me, fɛŋ kii kyu fɛye-nyoro too me so.

37 Abono pɛwu me-sɛ Wurubuaarɛ kya sa me mɔ, mɛ laa ba me asɛ. Ne ɔbono ɔ ba gɛnen mɔ, maŋ gya mɔ yɛɛ o' kii.

38 I kya nyiile yɛɛ nɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ba de n' baa wɔra ɔbono o sun me mɔ ɔbolɛ gɛlaarɛ, i mɛŋ gyɛ me gbaa-gbaa lɛɛ gɛlaarɛ. Ɔbono o sun me mɔ-gɛlaarɛ so ne n naa.

39 Mɔ-gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ abono o kyu sa me mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ɔ kya laarɛ daa fɛɛ n' kyingi mɔmɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ.

40 Me-sɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o wu me bii yɛɛ me ne n gyɛ mɔ-bi mɔ ne o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, gɛnen kaasɛ mɔ ɔ' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Nan kyingi mɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ."

41 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Me ne n gyɛ agyudɔ abono a lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ."

42 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kya ŋuiini kyu lii imɔ so yɛɛ, "Iŋ gyɛ Yesu, Gyosɛfo mɔ-bi mɔ ne? Iŋ gyɛ mɔ-sɛ de mɔ-nyi ne a nyi mɔ? Ne menɛ so ne idɛ kon ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ daa?"

43 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' yɛgɛ giŋuiini mɔ.

44 Ɔko maŋ taalɛ ba me asɛ mɔ-gibaa so, gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono o sun me mɔ gi biidɛ mɔ ba. Ne nan kyingi mɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.

45 Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ɔwolɛ mɔ
dɔ mɔ, mɛ ŋmarasɛ yela yɛɛ,
Wurubuaarɛ laa nyiile asa pɛwu ilaa.
N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono o nu imɔ ne ɔ kasɛ lii me-sɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono laa
ba me asɛ.
46 Nɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ n kya tɔgɛ
yɛɛ nyamesɛ ɔko gi ti wu Wurubuaarɛ de
ansi kerɛ. Ɔbono ɔ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ
mɔ-nkon ne n ti wu Wurubuaarɛ de ansi.
47 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ laa
kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
48 Me ne n gyɛ agyudɔ abono a kya sa
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ.
49 I gyɛ gɛsintin yɛɛ fɛye-naanaana mɛ gyi
agyudɔ abono mɛ kya terɛ yɛɛ ‘mana’ mɔ
gipen dɔ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɛ wu'.
50 Me berɛ, n gyɛ agyudɔ abono a lii
Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ. Nengyene fo ɔko
fo gyi amɔ mɔ, fo maŋ wu fuɛ fo-lɛwu
gɛmara.
51 Me ne n gyɛ agyudɔ abono a kya sa
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ. Nɛ
kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ba. Nengyene
ɔko gi gyi gɛnen agyudɔ adɛ mɔ, ɔ laa nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan gɛkpaa.
Gɛnen agyudɔ abono nan kyu sa anyamesɛ
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
mɔ ne n gyɛ me-nyoro.”

Yesu Ilaa Tɔgɛsɛ I Yɛgɛ Akyɔɔlɛ A Tɔrɔ Abelɛnsɛ Mɔ So

52 Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i
yɛgɛ akyɔɔlɛ a tɔrɔ Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ so. Mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,
“Nnɛ ne ɔnyen baarɛ laa taalɛ kyu mɔ-
nyoro sa aye de a' gyi?”
53 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “N
kya tɔgɛ fɛye gɛsintin; nengyene fɛŋ kya
gyi me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ-
nyoro ne fɛ mɛŋ kya nun me-nkalan mɔ,
fɛŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.
54 Ɔbono ɔ kya gyi me-nyoro ne o kya
nun me-nkalan mɔ, ɔ ti nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan gɛkpaa. Nan kyingi mɔ
lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono nan
gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.
55 Me-nyoro gi gyɛ agyudɔ gɛsintin so, ne
me-nkalan gi gyɛ nkyu nunsɛ gɛsintin so.
56 Ɔbono ɔ kya gyi me-nyoro ne ɔ kya
nun me-nkalan mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono bo
me dɔ, ne me kee n bo mɔ dɔ.
57 “Me-sɛ ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ
ne n sun me. Kyu lii mɔ so ne n' bo
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan faa. Gɛnen
kee ne, kyu lii me so mɔ, ɔbono ɔ kya
gyi me-nyoro mɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan.
58 Me ne n gyɛ agyudɔ abono a lii
Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ. Meŋ dɛ fɛɛ agyudɔ
abono ɔnan aye-naanaana mɔ mɛ gyi ne
mɛ dabɔlɛ wu' mɔ. Nyamesɛ ɔbono o
gyi gɛnen agyudɔ abono n darɛ faa berɛ,
laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
gɛkpaa.”
59 Yesu gi tɔgɛ imɔ idɛana gikyangbon dɔ
aberɛ abono ɔ kya nyiile ilaa Kapɛɛniyon
mɔ.
60 Akasɛbo mɔ mɛ nu ibono ɔ tɔgɛ mɔ,
mɔmɔ dɔ asa sakyɔ mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Ilaa idɛ
berɛ, i bo lon. Anɛ ne nan taalɛ sɔɔ imɔ
idɛ kyule?”
61 Yesu gi ti wolaa bii mɔ-gisen dɔ yɛɛ
mɛ kya ŋuiinɛ kyu lii ilaa idɛ so. Imɔso
ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Imɔ idɛ i kya laarɛ i'
yɛgɛ fɛye-gisɔɔgyi gi' koso me so?
62 To! Imɔ idɛ gbaa ne. N baa kerɛ fɛ
wu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nɛ
kii dii n kya kpe Wurubuaarɛ dɔ nfono
nkana n wolaa n bo pɛi ne nɛ kpelegɛ ba
gɛsinkpan so mɔ.
63 “Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n kya sa
nyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.
Nyamesɛ gibaa so mɔ ɔ maŋ taalɛ wɔra
sɛi de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
Agyɛbi abono nɛ tɔgɛ sa fɛye faa a gyɛ daa
oduduu dɔ ilaa ne a kya sa Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan.
64 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, fɛye ako fɛŋ kya
sɔɔ gyi.” Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ ti wolaa
o nyi asa mɔ dɔ abono mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi
mɔ de ɔbono ɔ laa yɛgɛ mɔ-akyobo mɛ' nyɛ
mɔ mɔ.
65 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Imɔ idɛ so ne nɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ ɔko mɛŋ bo
no ɔ laa taalɛ ba me asɛ mɔ-gibaa so, gɛnen
mɔ, me-sɛ Wurubuaarɛ gi sa mɔ ɔkpa.”
66 Lii gɛnen aberɛ abono mɔ, akasɛbo mɔ
sakyɔ mɛ tɛɛ mɔmɔ-nyoro lii mɔ dɔ, mɛŋ
baa mɛ naa buu mɔ.
67 Imɔso Yesu gi taasɛ mɔ-akasɛbo gudu
anyɔ mɔ yɛɛ, “Ne fɛye mɔ de-e? Fɛye kee
fɛ laa tɛɛ fɛye-nyoro lii me dɔ?”
68 Nfono mɔ Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye-
Wura, anɛ asɛ ne a laa kpe? Fo ne n bo
agyɛbi abono a laa yɛgɛ nyamesɛ ɔ' kyena
Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.
69 A ti kyu aye-nyoro too fo so ne a bii
yɛɛ fo ne n gyɛ gisen fufuli wura ɔbono
fo-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ.”
70 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me ne
n lɛɛ fɛye gudu anyɔ adɛ. Fɛye dɔ ɔko, mɔ,
bo nwɔnsa nyɛnyɛn.”
71 Yesu kya tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyudasɛ,
Simon Isikaayɔtɛ mɔ-bi mɔ ne ɔ darɛ
gɛnen. Gɛsintin mɔ, Gyudasɛ baarɛ gi baa
kyu Yesu wɔra mɔ-akyobo abaa dɔ, yɛgɛ ɔ
gyɛ Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko.

7

Yesu Mɔ-Tedɛana Mɛŋ Kya Sɔɔ Mɔ Gyi

1 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi san naa-naa
daa de Galeli isowolɛ so. Ɔ mɛŋ baa kyule
kpe Gyudiya isowolɛ so. I kya nyiile yɛɛ
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kya laarɛ
mɔ-imɔɔten.
2 Mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gɛko gɛ kya fuude.
Gɛnen gɛkɛ belɛ gɛbono gigyi dɔ mɔ, mɛ
kya lii kpaa da ipanpan kyena imɔ dɔ.
3 Gɛnen so mɔ, Yesu mɔ-tedɛana mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Koso lii gɛrɛ de fo' kpe aye-
isowolɛ gɛmu Gyudiya gɛsinkpan so de fo-
akasɛbo mɛ' nyɛ wu ilaa gbaa'gbaa ibono
fo kya wɔra mɔ de mɔmɔ-ansi.
4 Nengyene ɔko kya laarɛ de asa mɛ' bii
mɔ so mɔ, ɔ mɛŋ kya wɔra mɔ-ilaa kyu
ŋara. Nengyene fo kya taalɛ wɔra gɛnen
ilaa idɛ mɔ, tɛsɛ lɛɛ fo-nyoro gɛwi nyiile
asa tentegelen."
5 Yesu mɔ-tedɛana mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, i
kya nyiile yɛɛ mɔmɔ gbaa mɛ mɛŋ kya sɔɔ
Yesu gyi yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun mɔ.
6 Mɛ tɔgɛ sa Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-owi mɔ mɛŋ ti fo. Fɛye
berɛ, owi kamaasɛ dɔ mɔ, fɛye-owi gi fo sa
fɛye.
7 Asa abono gɛsinkpan so ilaa ne n bo
mɔmɔ-ansi so mɔ mɛ maŋ taalɛ kyo fɛye.
Me berɛ mɛ kya kyo me. I kya nyiile yɛɛ
n kya tɔgɛ mɔmɔ gɛsintin yɛɛ mɔmɔ-ilaa
wɔrasɛ mɔ iŋ boran.
8 Fɛ' koso kpe gɛkɛ belɛ mɔ gigyi. Me
berɛ, maŋ kpe. Me-owi ɔbono nan kyu lɛɛ
me-nyoro gɛwi sa asa mɔ mɛŋ ti fo."
9 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-tedɛana mɔ gɛnen
mɔ, o sii kyena Galeli. Mɔ-tedɛana mɔ, mɔ,
mɛ kyon.

Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Laarɛ Yesu Gɛkɛ Belɛ Ogyiten Mɔ Kpon

10 Yesu mɔ-tedɛana mɔ mɛ kyon gɛnen
mɔ, imɔ gɛmara mɔ ne Yesu mɔ kee gi koso
kpe nno. Ɔ mɛŋ kyule naa kpe tentegelen
de o' kyu mɔ-nyoro saarɛ asa dɔ.
11 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kya
laarɛ mɔ gɛkɛ belɛ ogyiten mɔ mɛ kya
kpon. Mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ, "Ɔ bo fonɛ
daa?"
12 Sakpii mɔ dɔ asa kee mɛ kya gyi
nsingyi adɛɛdɛɛ dɔ kyu lii mɔ so gikyɔ.
Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Ɔ gyɛ nyamesɛ
dɛnsɛ." Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, "Kuaa. Ɔ
kya penɛ asa daa de mɛ' fuɛ Wurubuaarɛ
ɔkpa."
13 Ɔkɔ-rɛ ɔko mɛŋ tɔgɛ imɔ so ilaa
tentegelen. I kya nyiile yɛɛ mɛ selɛ Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ I Lii Wurubuaarɛ Asɛ

14 Mɛ gyi Ipanpan Dɔ Gikyena gɛsi mɔ
baa fo nsansana mɔ, idɛ kon mɔ, Yesu gi
koso kpe Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so kpe ɔ kya nyiile asa ilaa.
15 Yesu ilaa nyiilesɛ mɔ i dɛ Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ gɛnɔ. Mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, "Nnɛ so ne mɔ ɔbono ɔ mɛŋ kpe imɔ-
ɔwolɛ mɔ ne n kii o nyi ilaa mɔ gɛnen?"
16 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Me-ilaa nyiilesɛ i mɛŋ lii me gbaa-gbaa
asɛ. I lii daa ɔbono o sun me mɔ asɛ.
17 Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo kya
laarɛ fo' wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ,
fo ne n gyɛ ɔbono fo laa bii yɛɛ me-ilaa
nyiilesɛ idɛ i lii daa Wurubuaarɛ asɛ, abɛɛ
me gbaa-gbaa gibaa so ne n' kya kyu nyiile
ilaa gɛnen.
18 Ɔbono ɔ kya nyiile asa ilaa mɔ-gibaa
so mɔ kya laarɛ daa nyisigyi ɔ kya sa mɔ-
nyoro. Ne ɔbono, mɔ, ɔ kya laarɛ fɛɛ
ɔbono o sun mɔ mɔ ne ɔ' nyɛ nyisigyi mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono ne n bo gɛsintin. Ɔŋ
kya penɛ asa.
19 Iŋ gyɛ Mosisi ne n kyu Wurubuaarɛ
nbara sa fɛye? Ne i wonɛ so ne fɛye dɔ
ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kya gyi nmɔ so ne fɛ kii fɛ
kya laarɛ me-imɔɔten daa?"
20 Yesu gi taasɛ asa mɔ gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ fo so.
Anɛ ne n kya laarɛ ɔ' mɔɔ fo?"
21 Nfono mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ilaa
kolon ne nɛ wɔra gɛkɛ kyoolasɛ ne i dɛ fɛye
gɛnɔ faa.
22 Iŋ gyɛ Mosisi gi yela awɔrɛ giten
nbara sa fɛye? I mɛŋ lii Mosisi gbaa-gbaa
asɛ berɛ. Gɛnen nbara nbono gi lii daa
aye-naanaana agyangbarabo mɔ asɛ. Fɛ
korogɛ gɛbii nyensɛɛ ne gɛkɛ gɛbono mɛ
laa kyu ten gɛmɔ-giwɔrɛ mɔ i baa yii de
gɛkɛ kyoolasɛ mɔ, fɛ mɛŋ kya tɔgɛ yɛɛ i gyɛ
gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ fɛ' kosorɛ yela gɛkɛ
pobɔrɔ.
23 Ibono i ti i gyɛ nbara so mɔ fɛ kya
dabɔlɛ ten awɔrɛ nkɛ kyoolasɛ gɛnɔɔbono
i laa wɔra ne fɛ maŋ tɔrɔ Mosisi nbara mɔ.
Menɛ n wɔra ne fɛ kyu ginyadon me so yɛɛ
nɛ kyɛ nyamesɛ gɛkɛ kyoolasɛ?
24 Fɛŋ sa fɛ' kerɛ asa ansi so tɔgɛ yɛɛ
mɔmɔ-ilaa iŋ boran. Fɛ' kyu gɛsintin bun
asa gipuɛɛ de fɛ' sa aso."

Yesu Ne N Gyɛ Ɔbono Wurubuaarɛ Yɛɛ Ɔ Laa Sun Mɔ Abɛɛ?

25 Yesu kya tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyɛrusalem
ɔsowolɛ mɔ so nten abi abono mɛ bo nfono
mɔ, mɛ kya taasɛ yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ gɛnen
ɔnyen baarɛ ne mɛ kya laarɛ de mɛ' mɔɔ
mɔ?
26 Kerɛ, mɔ ne n yelɛ tentegelen sansana
ɔ kya tɔngɛ ne ɔko mɛŋ kya tɔgɛ mɔ sɛi mɔ.
Abɛɛ idɛ kon, abelɛnsɛ mɔ mɛ bii yɛɛ mɔ
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ
mɔ daa?
27 Ɔdɛ berɛ a nyi ɔsowolɛ ɔbono so ɔ
lii mɔ. Ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ'

baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ, nkana a nyi yɛɛ
ɔko-rɛ ɔko maŋ bii nfono ɔ laa lii mɔ.”
28 Akyɔɔlɛ mɔ so mɔ, Yesu san ɔ kya
nyiile ilaa Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so gɛnen mɔ, ɔ taasɛ ɔmɔ ken-ken yɛɛ,
“Fɛ nyi me? Fɛ nyi nfono nɛ lii mɔ? I mɛŋ
gyɛ me-gibaa so ne nɛ ba. Ɔbono o sun me
mɔ bo no gɛsintin. Fɛye berɛ, fɛ mɛŋ nyi
mɔ.
29 Me berɛ, n nyi mɔ. Mɔ asɛ ne nɛ lii ne
mɔ ne n sun me.”
30 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, nfono mɔ
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ san mɛ kya
laarɛ ɔkpa de mɛ' nyɛ keda mɔ. Imɔ gɛnen
mɔ, ɔko-rɛ ɔko gibaa gi mɛŋ yii mɔ. I kya
nyiile yɛɛ mɔ-owi ɔbono Wurubuaarɛ gi
yela mɔ mɛŋ ti taa fo.
31 Sakpii mɔ dɔ asa sakyɔ berɛ, mɛ sɔɔ
Yesu gyi ne mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ,
“Ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ laa ba mɔ, ɔbono laa
taalɛ baa wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ de i' don
ibono ɔnyen baarɛ gi wɔra faa?”

Mɛ Keda Yesu

32 Farasii awura mɔ mɛ kya nu ibono
sakpii mɔ mɛ kya gyi nsingyi kyu lii Yesu so
gɛnen mɔ, mɔmɔ-rɛ Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɛ sun Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ adiibo ako yɛɛ mɛ' kpaa keda Yesu
ba.
33 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Nan kii
kyena fɛye asɛ daa ŋmarɑa faa bɔla de n'
kii kpe ɔbono o sun me mɔ asɛ.
34 Gɛnen owi ɔbono mɔ, fɛ laa laarɛ me,
fɛ maŋ kii nyɛ me wu. Nfono nan kpaa
kyena mɔ fɛye berɛ, fɛ maŋ taalɛ ba nno.”
35 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ san mɛ kya tɔgɛ ma-a
sa abara yɛɛ, “Ndo, fɛ' nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ!
Fonɛ ne ɔnyen baarɛ kya laarɛ o' kpe daa
ne ɔ kya tɔgɛ yɛɛ a laa laarɛ mɔ-gɛten, a
maŋ wu mɔ faa? Abɛɛ ɔ laa selɛ kpaa
kyena aye-adɛ abono mɛ tɛ saarɛ Geriiki
awura dɔ mɔ de o' nyiile Geriiki awura mɔ
ilaa daa?
36 Ibono ɔ tɔgɛ yɛɛ a laa laarɛ mɔ-gɛten
kpon, a maŋ wu mɔ, ne nfono ɔ laa kpe
mɔ, a maŋ taalɛ kpe nno mɔ, menɛ ne ɔ
darɛ gɛnen?”
37 Gɛkɛ gɛbono gɛ tiikara mɔmɔ-gɛkɛ
belɛ gigyi dɔ mɔ ne n gyɛ gɛkɛ gbaa' sa
mɔmɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, Yesu gi
koso yelɛ ne ɔ tɔgɛ ken-ken yɛɛ, “Nengyene
bolefɔ dɛ ɔko mɔ, kaasɛ ɔ' ba me asɛ de ɔ'
baa nun nkyu.
38 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o kyu mɔ-
nyoro too me so mɔ laa wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
‘Ɔbon laa kyon lii mɔ-gisen dɔ.
Gɛnen ɔbon ɔbono maŋ ŋaa gɛkaako.’ ”
39 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, imɔ gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-Oduduu
mɔ sa asa abono mɛ laa kyu ɔmɔ-nyoro
too Yesu so mɔ. Aberɛ abono Yesu gi tɔgɛ
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ ti taa kyu
mɔ-Oduduu mɔ sa ɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ mɛŋ ti lɛɛ Yesu nyisigyi gɛwi
nyiile asa.

Akyɔɔlɛ A Tɔrɔ Asa Mɔ So

40 Asa mɔ mɛ nu ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ
gɛnen mɔ, mɔmɔ ako yɛɛ, “Gɛsintin mɔ,
ɔnyen baarɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔbono a nyi yɛɛ ɔ laa ba mɔ.”
41 Mɔmɔ ako, mɔ, yɛɛ, “Mɔ ne n gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.” Ne mɔmɔ ako
mɔ yɛɛ, “Ɔ maŋ taalɛ wɔra isa ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun mɔ. Gɛnen kaasɛ
ɔbono maŋ lii Galeli gɛsinkpan so.
42 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ, i tɔgɛ
yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun gɛnen mɔ
laa wɔra daa Deefidi mɔ-naanaana dɔ de
ɔ' lii Bɛtelɛhɛm, Deefidi gɛwi.”
43 Mɔmɔ-nnɔ giŋ wɔra gikolon kyu lii
Yesu so.
44 Mɔmɔ ako mɛ laarɛ fɛɛ mɛ' keda mɔ
kpaa tii. Mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko gibaa gi mɛŋ kii
nyɛ yii mɔ.

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Yesu Gyi

45 Nfono mɔ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ adiibo mɔ mɛ kii kpe Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de Farasii
awura mɔ asɛ. Ne abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ
adiibo mɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne fɛ mɛŋ
bara mɔ?”
46 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nyamesɛ ɔko mɛŋ
bo no ɔ laa taalɛ tɔngɛ lɛɛ ɔnyen baarɛ.”
47 Nfono mɔ Farasii awura mɔ mɛ taasɛ
adiibo mɔ yɛɛ, “Imɔso ɔ kpaa nyɛ fɛye kee
penɛ?
48 Abelɛnsɛ mɔ ako abɛɛ aye Farasii
awura mɔ dɔ ako kee mɛ sɔɔ mɔ gyi do-o?
49 Gɛnen asa abono mɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ
berɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ nbara nbono
Mosisi gi yela mɔ. Imɔso mɔmɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ abaa anyɔ.”
50 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ ɔko bo
mɔmɔ Farasii awura mɔ dɔ mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Nikodemusi. (Gɛnen Nikodemusi
baarɛ ne n gyɛ ɔnyen ɔbono ɔ naa kyena
kpaa wu Yesu gɛnyɛ gɛko mɔ.) Nikodemusi
gi taasɛ mɔ-nanboana abelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
51 “Aye-nbara gi kya bun nyamesɛ gipuɛɛ
owi ɔbono ɔŋ ti taa buu mɔ-gɛnɔ dɔ ilaa de
a' nu de a' bii ilaa ibono ɔ wɔra mɔ?”
52 Mɛ kisee taasɛ mɔ daa yɛɛ, “Fo kee
fo lii Galeli daa do-o? Lɔrɔ kpaa kerɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ dandan. Fo
laa wu de fo' bii yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan

ɔtɔgɛbo ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ lii Galeli gɛsinkpan so.”

[
53 Mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔmɔ ɔkamaasɛ
gi yaasɛ kyon mɔ-gɛten dɔ.

8

Mɛ Keda Ɔkyii Ɔko

1 Yesu berɛ, gi naa kyon kpe Nfɔ Iyii Gibii
mɔ so.
2 Gibaadiikɛ fu-u mɔ, Yesu gi baa loo
ɔsowolɛ mɔ so ne o kii naa kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so. Asa
abono mɛ bo nfono mɔ pɛwu mɛ naa ba
Yesu asɛ, ne o kpelegɛ kyena ɔ kya nyiile
mɔmɔ ilaa.
3 Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ
de Farasii awura mɔ mɛ kpaa kyu ɔkyii ɔko
ba Yesu asɛ nfono. Mɛ keda mɔ de ɔnyen.
Mɛ kyu mɔ baa yelɛ sansana
4 ne mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a
keda ɔkyii baarɛ de ɔnyen.
5 To, Wurubuaarɛ nbara dɔ mɔ Mosisi gi
ŋmarasɛ yela yɛɛ a' too abui mɔɔ gɛnen
asa abono ɔnan. Fo-o fo mɔ, nnɛ ne fo dɛ?”
6 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen ilaa idɛ daa kyu
soo mɔ idoo kerɛ de mɛ' kyu mɔ wɔra
nbɛlɛ dɔ. Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, o
sii wuruge ne o kyu mɔ-gibaabi ɔ kya
ŋmarasɛ gɛsinkpan.
7 Mɛ kpɛ ma-a taasɛ mɔ gɛnen so mɔ, ɔ
koso yelɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye dɔ
ɔbono ɔŋ ti wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, ɔ' daa
gigyangbara too gibui da ɔkyii mɔ.”
8 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, o kii
sii wuruge kyu mɔ-gibaabi ɔ kya ŋmarasɛ
gɛsinkpan mɔ.
9 Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ
de Farasii awura mɔ mɛ nu ilaa ibono
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ yaasɛ
gɛbelɛnsɛ so gɛkuii-gɛkuii ne i san ɔkyii mɔ
wolɛ gi san ɔ yelɛ Yesu asɛ sakpii mɔ dɔ.
10 I san mɔmɔ-wolɛ gɛnen mɔ, Yesu gi
koso yelɛ ne ɔ taasɛ ɔkyii mɔ yɛɛ, “Ɔkyii,
mɛ bo fonɛ? I mɛŋ nyɛ ɔko de o' bun fo
gipuɛɛ?”
11 Ɔkyii mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa, me-
wura.” Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Me kee maŋ bun fo gipuɛɛ. Naa fo
kya kpe de fo' taa fo-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
yɛgɛ.”]

Yesu Ne N Gyɛ Fatela Sa Anyamesɛ

12 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me ne n
gyɛ fatela sa anyamesɛ. Ɔbono ɔ laa wɔra
me-ɔkasɛbo mɔ maŋ naa gibiri dɔ. Ɔ laa
nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan de i'
wɔra fɛɛ fatela ne n kya wu mɔ.”
13 Nfono mɔ Farasii awura mɔ mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Fo-wolɛ ne n kya buu faa. I
maŋ sa de a' kyu imɔ wɔra ilaa dɔ.”
14 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-
wolɛ ne n kya buu gbaa mɔ, i kaaborɛ fɛ'
nu me asɛ. I kya nyiile yɛɛ me ne n nyi
nfono nɛ lii mɔ ne me ne n nyi nfono nan
kii kpe mɔ. Fɛye berɛ, fɛ mɛŋ nyi nfono nɛ
lii mɔ ne fɛ mɛŋ nyi nfono nan kii kpe mɔ.
15 Ansi so ne fɛ kya kerɛ de fɛ' tɔgɛ yɛɛ
ɔko ilaa i boran abɛɛ iŋ boran. Me berɛ,
meŋ kya kerɛ asa ilaa dɔ tɔgɛ sɛi.
16 Nengyene fɛɛ n' taa tɔgɛ ɔko ilaa gbaa
mɔ, nkana i laa kyena. I kya nyiile yɛɛ i
mɛŋ gyɛ me-wolɛ ne n kya kerɛ imɔ dɔ.
Me-rɛ me-sɛ ɔbono o sun me mɔ ne n kya
kerɛ imɔ dɔ.
17 Fɛye gbaa-gbaa nbara dɔ mɔ, mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela yɛɛ nengyene fɛɛ asa
anyɔ nnɔ gi wɔra gikolon nbɛlɛ dɔ mɔ i
kaaborɛ fɛ' nu mɔmɔ asɛ.
18 To, me n kya tɔgɛ me-nyoro so ilaa ne;
me-sɛ ɔbono o sun me mɔ kee laa lɛɛ nyiile
yɛɛ me-ilaa tɔgɛsɛ idɛ i gyɛ gɛsintin.”
19 Lii gɛnen so mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo-
sɛ mɔ bo fonɛ?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛ
mɛŋ nyi me. Me-sɛ ne fɛ laa bii? Nengyene
fɛ nyi me mɔ, nkana ɔfaanan fɛ nyi me-sɛ
kee.”
20 Owi ɔbono Yesu gi tɔgɛ gɛnen agyɛbi
adɛ sa mɔmɔ mɔ, o sindi nfono mɛ kya too
aterenbi wɔra sa Wurubuaarɛ, ɔson obu
gikpaara mɔ so. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kii keda
mɔ nfono, i kya nyiile yɛɛ mɔ-owi kedasɛ
mɛŋ ti fo.

Nfono N Kya Kpe Mɔ, Fɛ Maŋ Taalɛ Kpe Nno

21 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya
kii mi-i kyon ne. Fɛ laa san laarɛ me de
Wurubuaarɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ fɛye, fɛŋ baa
nyɛ. Fɛ laa wu' de fɛye-ilaa nyɛnyɛn daa.
Nfono n kya kpe mɔ, fɛ maŋ taalɛ ba nno.”
22 Nfono mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara mɛ kya ŋmasɛ
yɛɛ, “Ɔnyen baarɛ tɛ faa, ɔ laa mɔɔ mɔ-
nyoro. Fɛ mɛŋ kya nu gɛnɔɔbono ɔ kya
kalɛ aye mɔ? Ɔ tɔgɛ yɛɛ nfono ɔ kya kpe
mɔ a maŋ taalɛ ba nno.”
23 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ
lii daa gɛsɛ gɛrɛ. Me berɛ, nɛ lii daa
Wurubuaarɛ dɔ. Gɛsinkpan gɛrɛ-lɛɛ wolɛ
asa ne fɛ gyɛ. Fɛŋ kya nyingi Wurubuaarɛ
so. Me berɛ, meŋ dɛ fɛɛ fɛye gɛnen asa
abono ɔnan.
24 Nɛ ti wolaa tɔgɛ sa fɛye yɛɛ fɛ laa wu'
daa de fɛye-ilaa nyɛnyɛn. I gyɛ gɛsintin yɛɛ
nengyene fɛ kine fɛ maŋ sɔɔ me gyi yɛɛ me
ne n bo no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo no mɔ
fɛ laa wu' daa de fɛye-ilaa nyɛnyɛn.”
25 Yesu gi tɔgɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ
mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ anɛ?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ

yɛɛ, “Nɛ ti wolaa tɔgɛ fɛye lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ.
26 N bo ilaa gikyɔ nan tɔgɛ kyu lii fɛye so de i' kyu bun fɛye gipuɛɛ. Ɔbono o sun me mɔ, mɔ, ne n bo gɛsintin. Ilaa ibono nɛ nu lii mɔ asɛ mɔ wolɛ ne n' kya lɛɛ tɔgɛ sa anyamesɛ.”
27 Yesu kya tɔngɛ de ɔmɔ gɛnen pɛwu faa, mɛ mɛŋ nu gɛsɛ yɛɛ mɔ-sɛ Wurubuaarɛ ne ɔ darɛ yɛɛ mɔ ne n sun mɔ mɔ.
28 Imɔso Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene mɛ ti puru me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, diirɛ gyan lɛwu oyii so mɔ, nfono ne fɛ laa bii yɛɛ me ne n bo no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo no. Gɛnen kee mɔ fɛ laa bii yɛɛ meŋ kya wɔra ilaa iko abɛɛ n' tɔgɛ ilaa iko me-gibaa so. Ilaa ibono me-sɛ Wurubuaarɛ gi nyiile me mɔ ne n' kya tɔgɛ.
29 Ɔbono o sun me mɔ bo me asɛ. Ɔ mɛŋ taa me yɛgɛ. I kya nyiile yɛɛ owi kamaasɛ dɔ mɔ, n kya wɔra daa ilaa ibono i kya gyi mɔ-ginsi mɔ.”
30 Asa mɔ mɛ nu Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun mɔ.

Asa Abono Mɛ Mɛŋ Gyɛ Nbide De Abono Mɛ Gyɛ Nbide Mɔ

31 Yesu gi tɔgɛ sa Gyuda awura abono mɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ yɛɛ, “Nengyene fɛ keda me-ilaa nyiilesɛ ibono n kya nyiile fɛye faa dɔ mɔ, fɛ gyɛ me-akasɛbo gɛsintin.
32 Fɛ laa bii Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa mɔ, ne gɛnen gɛsintin ilaa ibono mɔ i laa yɛgɛ fɛ laa nyɛ fɛye-nyoro. Fɛŋ baa wɔra nbide.”
33 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aberaham mɔ-naanaana ne a gyɛ. Gɛkaako a mɛŋ ti taa wɔra nbide sa ako. Ne nnɛ so ne fo kya tɔgɛ yɛɛ a laa nyɛ aye-nyoro?”
34 Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gyɛ daa gɛbide sa ilaa nyɛnyɛn.
35 Gɛbide ne n kine gɛ kɛɛla nnɛ mɔ, gɛ maŋ bingiri gɛmɔ-wura mɔ-bi. Gɛten wura mɔ-bi mɔ berɛ, gyɛ gɛten mɔ dɔ gɛkpaa.
36 Imɔso nengyene me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nɛ yɛgɛ fo ɔko fo' nyɛ fo-nyoro lii gɛbide dɔ mɔ, fo nyɛ fo-nyoro gɛsintin.
37 N nyi ibono Aberaham mɔ-naanaana ne fɛ gyɛ. Fɛ kii fɛ kya laarɛ me-imɔɔten. I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono n kya nyiile mɔ fɛŋ kya nu gɛsɛ sa me.
38 Ilaa ibono nɛ wu me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ ne n' kya tɔgɛ. Fɛye mɔ kee, ilaa ibono fɛ nu lii fɛye-sɛ asɛ mɔ ne fɛ kya wɔra.”
39 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aberaham ne n gyɛ daa aye-naana.” Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene fɛɛ Aberaham mɔ-naanaana ne fɛ gyɛ gɛsintin mɔ, nkana fɛ laa wɔra ilaa ibono Aberaham gi wɔra mɔ ɔnan.
40 Imɔmɔ mɔ, n kya tɔgɛ gɛsintin gɛbono nɛ nu lii me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ n kya sa fɛye mɔ, fɛ kya laarɛ me-imɔɔten daa. Aberaham berɛ mɛŋ wɔra fɛye-lɛɛ idɛ ɔnan.
41 Ɔbono ɔ gyɛ fɛye-sɛ gbaa-gbaa mɔ ilaa wɔrasɛ mɔ ɔnan ne fɛ kya wɔra faa.” Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye berɛ, a mɛŋ gyɛ agyibara nbii. Ɔsɛ kolon ne a bo. Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ.”
42 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene Wurubuaarɛ ne n gyɛ fɛye-sɛ mɔ, nkana fɛ laa laarɛ me-ilaa. Nɛ lii daa Wurubuaarɛ asɛ ne nɛ ba. Wurubuaarɛ ne n sun me. I mɛŋ gyɛ me gbaa-gbaa me-gibaa so ne nɛ ba.
43 Menɛ n wɔra ne fɛ mɛŋ kya nu ilaa ibono n kya tɔgɛ mɔ gɛsɛ daa? Fɛ kya kyo me me-ilaa tɔgɛsɛ so. Gɛnen so ne fɛ mɛŋ kya nu me-gɛsɛ faa.
44 Fɛ lii fɛye-sɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ asɛ. Imɔso fɛye-gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' wɔra fɛye-sɛ mɔ gɛlaarɛ. Lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, ɔ gyɛ daa ɔbono ɔ kya mɔɔ asa. Mɔ-rɛ gɛsintin mɛŋ kya wu abara ginsi. Gɛsintin gɛ mɛŋ bo mɔ dɔ. Nengyene ɔ kya kɛɛ abon mɔ, mɔ-ilaa wɔrasɛ ne i wolaa i gyɛ. Mɔ-oyuduu ne. Ɔ gyɛ daa ɔbonbo, ne mɔ ne n gyɛ abon pɛwu gɛmu.
45 Me berɛ, n kya tɔgɛ daa gɛsintin. Imɔso ne fɛ mɛŋ kya sɔɔ me gyi faa.
46 “Fɛye dɔ anɛ ne nan taalɛ lɛɛ yii me yɛɛ nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn iko kerɛ? Fɛ nyi ibono gɛsintin ne n' kya tɔgɛ. Ne menɛ n wɔra ne fɛ maŋ sɔɔ me gyi?
47 Abono mɛ gyɛ Wurubuaarɛ adɛ mɔ mɛ kya nu Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ. Fɛ mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ adɛ so ne fɛ mɛŋ kya nu Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ faa.”

Yesu Mɔ-rɛ Aberaham

48 Yesu gi tɔgɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Iŋ gyɛ a tɔgɛ yɛɛ i tɛ faa fo gyɛ daa Samariyanyen, ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ fo so, i mɛŋ gyɛ imɔ ne?”
49 Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn oduduu iŋ taa tɛ me so. N kya kyu buubuu kyu sa me-sɛ Wurubuaarɛ daa, ne fɛye berɛ, fɛ mɛŋ kya buu me.
50 Nɛ tɔgɛ gɛnen faa, meŋ kya laarɛ nyisigyi mi-i sa me-nyoro. I bo ɔbono ɔ kya laarɛ nyisigyi ɔ sa me mɔ. Mɔ ne nan gyi me-rɛ fɛye-nbɛlɛ.

51 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
ɔbono ɔ kya nu me-gɛdɛ mɔ, maŋ wu' lɛwu
gbaa-gbaa gɛkaako kpa-a."
52 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Idɛ kon berɛ, a wu gɛsintin yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu i tɛ fo so. Aberaham gi
wu'. Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ kee
mɛ wu'. Fo-o fo berɛ, fo kya tɔgɛ daa yɛɛ
nyamesɛ ɔbono ɔ kya nu fo-gɛdɛ mɔ, maŋ
wu' gɛkaako kpa-a.
53 Fo ne n don aye-naana Aberaham?
Aberaham gi wu' ne Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ kee mɛ wu'. Ne menɛ nyamesɛ
ɔnan ne fo kya tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ daa?"
54 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nengyene fɛɛ n
kya lɛɛ me-nyisigyi nyiile asa me-gibaa so
mɔ, gɛnen nyisigyi ɔbono mɛŋ gyɛ sɛi. Me-
sɛ Wurubuaarɛ ne n kya lɛɛ me-nyisigyi
nyiile. Mɔ ne n gyɛ ɔbono fɛ kya ten fɛye-
nyoro gɛnɔ yɛɛ fɛye-Wurubuaarɛ mɔ.
55 Yɛgɛ fɛ mɛŋ nyi mɔ. Me berɛ, n nyi
mɔ. Nengyene nɛ tɔgɛ yɛɛ meŋ nyi mɔ mɔ,
nan wɔra ɔbonbo fɛɛ fɛye. N nyi mɔ, ne n'
kya nu mɔ-gɛdɛ.
56 "Fɛye-naana Aberaham gi nu yɛɛ ɔ laa
nyɛ wu me-gɛsinkpan so giba mɔ, i wɔra
mɔ ɔkon. Ne gɛsintin mɔ, o wu me-giba,
ne o gyi ɔkon."
57 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ
Yesu yɛɛ, "Fo ɔbono foŋ ti taa gyi nsi ikue-
inyɔ de saalaa mɔ, nnɛ ne fo wɔra ne fo-rɛ
Aberaham fɛ wu abara?"
58 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"N' tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ pɛi de i' lɔɔ
korogɛ Aberaham mɔ, n wolaa n bo no. Me
ne n bo no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo no."
59 Ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen so mɔ, mɛ
puru abui mɛ laa too da mɔ mɔɔ. O wu
gɛnen mɔ, ɔ ŋara lii Wurubuaarɛ ɔson obu
gikpaara mɔ so ne ɔ kyon taa mɔmɔ yɛgɛ.

9

Yesu Gi Kyɛ Ɔnyen Ɔbono I Korogɛ Mɔ De Gigyaatanbo Mɔ

1 Yesu gi lii Wurubuaarɛ ɔson obu gik-
paara mɔ so ɔ kya kyon mɔ, o wu ɔnyen
gyaatanbo ɔko. Mɛ korogɛ mɔ daa de
gigyaatanbo mɔ.
2 Nfono mɔ Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ
mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, anɛ ilaa nyɛnyɛn so
ne mɛ korogɛ ɔnyen baarɛ de gigyaatanbo
faa? Mɔ-sɛ de mɔ-nyi abɛɛ mɔ gbaa-gbaa
daa?"
3 Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ gɛnen
mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ ɔnyen
baarɛ ilaa nyɛnyɛn so, ne i mɛŋ kii i gyɛ
mɔ-sɛ abɛɛ mɔ-nyi ilaa nyɛnyɛn so ne mɛ
korogɛ mɔ de gigyaatanbo. I ba gɛnen daa
de Wurubuaarɛ gɛsun wɔrasɛ mɔ gɛ' lii
gɛwi kyu naa de ɔnyen mɔ so.
4 Aye berɛ, ilaa ibono i kaaborɛ a' wɔra
mɔ ne n gyɛ yɛɛ a' kpɛ keda ɔbono o sun
me mɔ gɛsun mɔ dɔ a' kpɛ a kya wɔra
aberɛ abono a bo nyoro faa. Gɛnyɛ gɛ kya
ba. I baa bun wɔra aye mɔ, ɔko-rɛ ɔko maŋ
baa taalɛ wɔra sɛi.
5 Aberɛ abono me n san n bo gɛsinkpan
so faa, n gyɛ fatela sa gɛsinkpan so
anyamesɛ."
6 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ too akyɔlɛ
bun yela gɛsinkpan ne ɔ fɔgedɛ wɔra
gipatɛɛ ne o kyu bɔ gyaatanbo mɔ ansi. Ɔ
bɔ mɔ ta mɔ,
7 ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Naa kpaa foro fo-
ansi Silowam gibun dɔ." (Silowam gɛsɛ ne
n gyɛ yɛɛ abunge.) Ɔnyen mɔ gi naa kpaa
foro mɔ-ansi ne ɔ lii nfono mɔ, mɔ-ansi mɔ
a bugi. Idɛ kon mɔ, ɔ san ɔ kya wu.
8 Asa abono mɔmɔ-rɛ gyaatanbo mɔ-lɛɛ
nten gi sindi abara mɔ de abono pɛwu
nkana mɛ nyi mɔ yɛɛ ɔ kya kyena kolɛ
aterenbi mɔ, mɛ san mɛ kya taasɛ abara
yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ ɔnyen baarɛ ne n kya
kyena ikpa nkan-nkan kolɛ aterenbi mɔ?"
9 Asa ako mɛ kyule yɛɛ, "Ɛn, mɔ ne." Ne
mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, "Kuaa, i mɛŋ gyɛ mɔ ne.
Ɔ lii mɔ daa." Mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔlɛ
gɛnen mɔ, ɔnyen mɔ gbaa-gbaa gi tɔgɛ sa
ɔmɔ yɛɛ, "Me ne."
10 Imɔso asa mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Ne
nnɛ ne fo-ansi mɔ a wɔra ne a bugi?"
11 Ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ɔnyen ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Yesu mɔ ne n wɔra
gipatɛɛ ne o kyu bɔ me-ansi ne ɔ tɔgɛ sa me
yɛɛ, 'Naa kpaa foro fo-ansi Silowam gibun
dɔ.' Gɛsintin mɔ, nɛ naa kpaa foro me-ansi
mɔ, me-ansi a bugi. Imɔ ne nɛ nyɛ n kya
wu faa."
12 Ɔnyen mɔ gi tɔgɛ sa asa mɔ gɛnen mɔ,
mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔ bo fonɛ dɔ?" Ne ɔ lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Meŋ nyi."

Abelɛnsɛ Mɛ Kya Taasɛ Gɛnɔɔbono Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo Mɔ

13 Nfono mɔ, asa mɔ mɛ kyu ɔnyen mɔ
kpe Farasii awura mɔ ansi dɔ.
14 Gɛkɛ gɛbono Yesu gi wɔra gipatɛɛ mɔ
kyu bugi gyaatanbo baarɛ ansi mɔ, gɛnen
gɛkɛ gɛbono gɛ gyɛ mɔmɔ Gyuda awura
gɛkɛ kyoolasɛ.
15 Asa mɔ mɛ kyu ɔnyen mɔ kperɛ
Farasii awura mɔ gɛnen mɔ, Farasii awura
mɔ kee mɛ taasɛ mɔ gɛnɔɔbono i ba ne mɔ-
ansi a bugi ne ɔ nyɛ ɔ kya wu mɔ. Ɔnyen
mɔ gi buu sa mɔmɔ yɛɛ, "O kyu gipatɛɛ
kyu bɔ me-ansi ne nɛ kpaa foro me-ansi
ne a bugi ne nɛ nyɛ n kya wu faa."
16 Ɔnyen mɔ gi buu sa Farasii awura
mɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ ako mɛ tɔgɛ yɛɛ,
"Ɔnyen ɔbono ɔ wɔra gɛnen ilaa idɛ faa,
i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne n sun mɔ. I kya
nyiile yɛɛ ɔ mɛŋ kya gyi Wurubuaarɛ gɛkɛ

kyoolasɛ nbara mɔ so.” Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “Nengyene ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo mɔ, nnɛ so ne ɔ laa taalɛ wɔra amunale ilaa idɛ ɔnan?” Mɔmɔ pɛwu nnɔ gi wɔra kpɛi-kpɛi.

17 Nfono mɔ, Farasii awura mɔ mɛ kii taasɛ ɔnyen mɔ yɛɛ, “Fo-o fo mɔ, fo-ansi ne o bugi sa fo mɔ. Imɔso menɛ ilaa ne fo bo fo laa tɔgɛ kyu lii mɔ so?” Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.”

18 Imɔ idɛ gɛmara pɛwu mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛŋ sɔɔ gyi yɛɛ i gyɛ gɛsintin fɛɛ nkana gɛnen ɔnyen baarɛ gyɛ daa gyaatanbo. Imɔso mɛ sun kpaa terɛ mɔ-nyi de mɔ-sɛ,

19 ne mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye-bi ɔbono fɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ korogɛ mɔ de gigyaatanbo mɔ ne? Ne menɛ n wɔra ne mɔ-ansi a bugi ne ɔ kya wu kon?”

20 Nfono mɔ, ɔnyen mɔ mɔ-sɛ de mɔ-nyi mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “A nyi ibono aye-bi ne. A korogɛ mɔ de gigyaatanbo daa.

21 To, gɛnɔɔbono i ba ne idɛ kon ɔ kya wu faa berɛ, aye a maŋ taalɛ bii. A mɛŋ kii a nyi nyamesɛ kolon ɔbono o bugi mɔ-ansi mɔ. Ɔ mɛŋ baa ɔ gyɛ gɛbii. Fɛ' taasɛ mɔ gbaa-gbaa. Ɔ laa taalɛ tɔngɛ sa mɔ-nyoro.”

22 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ gifuu so-o so ne n yɛgɛ ne ɔnyen mɔ mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ tɔgɛ gɛnen. I kya nyiile yɛɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ ti tɔgɛ yela yɛɛ ɔbono ɔ laa lɛɛ tɔgɛ sansana yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔmɔlɛgɛbo ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun ne mɛ nu mɔ, mɛ laa tii kaasɛ yɛɛ mɔ-giyaa gi maŋ baa nyɛ yii mɔmɔ-gikyangbon dɔ.

23 Gɛnen ilaa ibono so ne mɛ tɔgɛ sa Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Ɔ mɛŋ baa ɔ gyɛ gɛbii. Fɛ' taasɛ mɔ gbaa-gbaa” mɔ.

Ɔnyen Mɔ Giyaa Gi Maŋ Baa Nyɛ Yii Gikyangbon Dɔ

24 Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ kii terɛ ɔnyen mɔ nkana ɔ gyɛ gyaatanbo mɔ ba mɔmɔ asɛ ginyɔsɛ, ne mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Kerɛ fɛɛ Wurubuaarɛ de fo' tɔgɛ gɛsintin gɛbono fo nyi mɔ. Aye berɛ, a nyi ibono gɛnen ɔnyen baarɛ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo.”

25 Mɛ tɔgɛ sa mɔ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Me ne yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo abɛɛ fɛye daa? Ilaa kolon ibono n nyi mɔ ne n gyɛ yɛɛ nkana n gyɛ daa gyaatanbo, ne idɛ kon mɔ n kya wu ilaa.”

26 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kii taasɛ mɔ yɛɛ, “Menɛ ne o kyu wɔra fo? Nnɛ so nnɛ so ne ɔ wɔra ne o bugi fo-ansi mɔ sa fo daa?”

27 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nɛ ti wolaa buu sa fɛye gɛnɔɔbono i ba mɔ, ne fɛ mɛŋ nu me asɛ. Menɛ ne fɛ kii fɛ kya laarɛ de fɛ' kii nu? Abɛɛ fɛye kee fɛ kya laarɛ fɛɛ fɛ' baa wɔra mɔ-akasɛbo daa?”

28 Ɔnyen mɔ gi taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ tɔrɔ loo mɔ-asebi dɔ, ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ mɔ-ɔkasɛbo. Aye berɛ, a gyɛ daa Mosisi-lɛɛ.

29 A nyi ibono Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa Mosisi. Gɛnen ɔnyen baarɛ berɛ, a mɛŋ nyi nfono ɔ lii mɔ.”

30 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Gɛnen berɛ mɔ, i gyɛ ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ ne. Fɛye yɛɛ fɛ mɛŋ nyi nfono ɔ lii mɔ. Mɔ, mɔ ne n kii bugi me-ansi sa me faa.

31 A nyi ibono Wurubuaarɛ mɛŋ kya nu ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ndalaa. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya selɛ mɔ Wurubuaarɛ, ne ɔ kya wɔra mɔ-gɛlaarɛ ilaa mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono ne Wurubuaarɛ kya nu mɔ-gɛdalaa.

32 Kpɛ kyu lii ko-o ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ baa fo gɛnen owi baarɛ faa, a mɛŋ ti taa nu yɛɛ nyamesɛ ɔko gi ti taalɛ bugi gyaatanbo ɔbono mɛ korogɛ mɔ de gigyaatanbo mɔ ansi gɛkaako kerɛ.

33 Imɔso, nengyene i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne n sun gɛnen ɔnyen baarɛ mɔ, nkana ɔfaanan ɔ mɛnaŋ taalɛ wɔra sɛi.”

34 Ɔnyen mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo ɔbono i korogɛ fo de gibusafo mɔ, fo ne nan kii baa nyiile aye ilaa?” Nfono ne mɛ tii mɔ yɛɛ mɔ-giyaa gi maŋ baa nyɛ yii mɔmɔ-gikyangbon dɔ.

Mɛ Gyɛ Agyaatanbo Yɛgɛ Mɔmɔ-Ansi A Mɛŋ Kii Boori

35 Yesu gi nu yɛɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tii ɔnyen mɔ gɛnen mɔ, ɔ kpaa wu ɔnyen mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo sɔɔ anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ gyi?”

36 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne n gyɛ anɛ? Nyiile me mɔ de n' sɔɔ mɔ gyi.”

37 Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Fo ti wu mɔ ne. Mɔ ne n kya tɔngɛ de fo faa.”

38 Nfono mɔ, ɔnyen mɔ gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Me-wura, nɛ sɔɔ gyi,” ne o ŋmii mɔ ne o kyu buubuu sa mɔ.

39 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ ba gɛsinkpan so daa de i' baragɛ anyamesɛ dɔ de asa abono iŋ kya wu ɔmɔ mɔ, mɛ' nyɛ wu ilaa, de abono, mɔ, mɛ kya wu mɔ, mɛ' bingiri agyaatanbo.”

40 Farasii awura abono mɛ bo Yesu asɛ nfono mɔ mɛ nu ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye ne n gyɛ agyaatanbo mɔ faa?”

41 Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nengyene fɛ gyɛ agyaatanbo mɔ, nkana fɛ maŋ gyi gipuɛɛ. To, ibono mɔ, fɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ kya wu faa, fɛye-gipuɛɛ mɔ gi sii de fɛye.”

10

Isandɛ Gɛkpen Gɛbunono Gikpalɛ

1 Yesu gi da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, nyamesɛ ɔbono ɔ mɛŋ
kyu de gɛbunono so kyu loo isandɛ gɛkpen
mɔ dɔ ne ɔ kpaa dii de gɛtɛɛko so kyu loo
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono gyɛ daa oyu abɛɛ
ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa yuuri gɛyu pinini daa.
2 Ne nyamesɛ ɔbono, mɔ, o kyu de
gɛbunono so kyu loo isandɛ gɛkpen mɔ dɔ
mɔ ne n gyɛ isandɛ mɔ ɔkparɛbo.
3 Isandɛ ɔkparɛbo mɔ kya naa kpe
gɛbunono asɛ ne ɔbono ɔ kya dii isandɛ
gɛbunono mɔ kya tigi gisen sa mɔ de ɔ' loo.
Ɔ kya terɛ mɔ-isandɛ mɔ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ
mɔ-ginyen de o' kyu mɔmɔ kyu kpe gigyi.
4 Ɔkparɛbo mɔ gi kparɛ mɔ-isandɛ mɔ
lii gɛkpen mɔ dɔ mɔ, ɔ kya gyangbara sa
mɔmɔ de mɛ' buu mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ
kya bii mɔ-gɛnɔ de mɛ' nu mɔ asɛ.
5 Isa ɔko giyan berɛ, mɛ maŋ kyule naa
buu mɔ. Mɛ laa selɛ taa mɔ yɛgɛ. I kya
nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ kya bii mɔ-gɛnɔ de mɛ'
nu mɔ asɛ."
6 Yesu gi da Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
gikpalɛ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ nu gimɔ gɛsɛ.
7 Gɛnen so mɔ, o kii tɔgɛ yɛɛ, "N kya tɔgɛ
fɛye gɛsintin. Me ne n gyɛ isandɛ gɛkpen
mɔ gɛbunono mɔ.
8 Mɔmɔ abono pɛwu mɛ da gibaa wɔra
fɛɛ me-lɛɛ ɔnan mɔ, mɛ dɛ daa fɛɛ iyu
abɛɛ abono mɛ kya yuuri gɛyu pinini mɔ.
Isandɛ mɔ mɛ mɛŋ ka mɔmɔ abono gɛnɔ.
9 Me n dɛ fɛɛ gɛkpen gɛbunono mɔ.
Nengyene ɔko laa naa de me so kyu loo
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono laa nyɛ amɔlɛgɛ. Ɔ
laa loo de ɔ' lii owi kamaasɛ ɔbono ɔ kya
laarɛ mɔ de ɔ' nyɛ ogyiten.
10 Iyu mɔ mɛ ba daa de mɛ' baa yuuri,
mɛ' mɔɔ de mɛ' nyida. Mi-i me berɛ, nɛ ba
daa de n' yɛgɛ asa mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena gɛkpaa.

Yesu Ne N Gyɛ Isandɛ Ɔkparɛbo Dɛnsɛ Mɔ

11 "Me ne n gyɛ isandɛ ɔkparɛbo dɛnsɛ
mɔ. Ɔbono ɔ gyɛ isandɛ ɔkparɛbo dɛnsɛ
mɔ ne n kya kyu mɔ-nyoro fuɛ de ɔ' sɔɔ
mɔ-isandɛ lɛwu.
12 Ɔbono ɔ kya kparɛ isandɛ de mɛ' ka
mɔ gikɔ mɔ berɛ, i mɛŋ gyɛ mɔ ne n bo
isandɛ mɔ. Nengyene o wu fɛɛ kuntun kya
ba isandɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ laa selɛ taa isandɛ
mɔ yɛgɛ de kuntun mɔ ɔ' baa keda isandɛ
mɔ, de ɔ' yaasɛ mɔmɔ.
13 Ibono so ɔ kya selɛ taa isandɛ mɔ yɛgɛ
gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ kya kerɛ mɔmɔ
so daa de mɛ' ka mɔ gikɔ. Isandɛ mɔ ilaa
i mɛŋ tiri mɔ de sɛi.
14 "Me ne n gyɛ isandɛ ɔkparɛbo dɛnsɛ
mɔ. N nyi me-isandɛ ne me-isandɛ, mɔ,
kee mɛ nyi me,
15 fɛɛ gɛnɔɔbono me-sɛ Wurubuaarɛ nyi
me ne me kee n nyi mɔ mɔ. Nan kyu me-
nyoro fuɛ de n' sɔɔ me-isandɛ mɔ lɛwu.
16 N bo isandɛ iko kee nten nko. Mɔmɔ
abono mɛ mɛŋ bo gikpen gidɛ dɔ. I
kaaborɛ n' kyu mɔmɔ ba kee de mɛ' nu
me asɛ de mɛ' wɔra isandɛ gikpen kolon
de mɛ' nyɛ isandɛ ɔkparɛbo kolon.
17 "Wurubuaarɛ kya laarɛ me-ilaa. I kya
nyiile yɛɛ nan kyu me-nkpa fuɛ de n' kii
kpaa kyu.
18 Ɔko maŋ sɔgɛ me-nkpa lii me-abaa dɔ.
Me gbaa-gbaa me-gibaa so ne n' kya kyu
me-nkpa kyu fuɛ. N bo ɔkpa de n' kyu me-
nkpa fuɛ ne n' bo ɔkpa de n' kii kpaa kyu
me-gibaa so. Gɛnen ne me-sɛ Wurubuaarɛ
gi ka sa me ne."
19 Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ faa so mɔ, i yɛgɛ
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ nwɔnsa nbono
mɛ kya sa kyu lii mɔ so mɔ gi kii wɔra kpɛi-
kpɛi.
20 Asa mɔ dɔ sakyɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Ilaa
nyɛnyɛn oduduu i tɛ Yesu so. Ɔ kya lɔ giyee
daa. Ma-a nu' ɔdɛ asɛ?"
21 Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ isa
ɔbono ɔnan ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔ
so mɔ atɔngɛbi ne. Nnɛ so ne ilaa nyɛnyɛn
oduduu i laa taalɛ bugi agyaatanbo ansi?"

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɛ Mɛŋ Gyɛ Yesu Isandɛ Mɔ Dɔ

22 Owi ɔko dɔ mɔ Yesu bo Gyɛrusalem,
ne owi gi fo ibono Gyuda awura mɔ mɛ
kya gyi gɛkɛ belɛ kyu nyingi gɛnɔɔbono mɛ
lɔrɔ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ yela sa mɔ-
ɔson mɔ.
23 Gɛnen owi ɔbono mɔ, i gyɛ awo
aberɛ. Yesu naa de Wurubuaarɛ ɔson obu
gikpaara mɔ so gɛsalaga gɛbono mɛ kya
terɛ gɛmɔ yɛɛ Solomon gɛsalaga mɔ dɔ.
24 Nfono mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ baa kyaabɔɔ Yesu ne mɛ taasɛ
mɔ yɛɛ, "Fo kya laarɛ a' kyena kpaa fo
owi ɔmɔ daa? Nengyene fo ne n gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ, tɛsɛ tɔgɛ tigi aye."
25 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Nɛ wolaa tɔgɛ sa fɛye. Fɛŋ sɔɔ me
gyi daa. Ilaa gbaa'gbaa ibono n dɛ me-
sɛ Wurubuaarɛ ginyen n kya wɔra mɔ ne
n kya lɛɛ nyamesɛ ɔbono ɔnan n gyɛ mɔ
gɛwi nyiile.
26 Fɛye mɔ, fɛ mɛŋ kii sɔɔ me gyi. I kya
nyiile yɛɛ fɛŋ gyɛ me-isandɛ.

Abono Mɛ Gyɛ Yesu Isandɛ Mɔ

27 "Isandɛ ibono i gyɛ me-lɛɛ mɔ, mɛ kya
nu me-gɛdɛ. N nyi mɔmɔ ne mɛ kya naa
buu me.
28 N kya sa mɔmɔ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa. Iŋ bo no yɛɛ mɔmɔ dɔ
ɔko laa fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ɔko mɛŋ bo
no ɔ laa sɔgɛ mɔmɔ lii me-abaa dɔ.

29 Me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono o kyu mɔmɔ
sa me mɔ bo lon don ilaa kamaasɛ. Ne ɔko
mɛŋ bo no, ɔ laa taalɛ sɔgɛ mɔmɔ lii me-sɛ
Wurubuaarɛ abaa dɔ.
30 Me-rɛ me-sɛ Wurubuaarɛ mɔ a gyɛ
daa gikolon."

Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Da Yesu Abui Mɔɔ

31 Ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kii puru abui mɛ
laa da mɔ mɔɔ.
32 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Wurubuaarɛ gi yɛgɛ nɛ wɔra ilaa
gbaa'gbaa fɛye-ansi so. Imɔ imɔmɔ so ne
fɛ kya laarɛ de fɛ' da me abui faa?"
33 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ ilaa gbaa'gbaa ibono fo
wɔra mɔ so ne a kya laarɛ de a' da fo abui
mɔɔ. Ibono fo kya kyu fo-nyoro kɛserɛ de
Wurubuaarɛ mɔ so ne a kya laarɛ de a'
mɔɔ fo gɛnen. Fo gyɛ daa nyamesɛ ne fo
kya kyu fo-nyoro yɛɛ fo gyɛ Wurubuaarɛ."
34 Yesu gi kii taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Mɛ mɛŋ
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
yɛɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ fɛ gyɛ Wu-
rubuaarɛ ɔnan?
35 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ berɛ, a mɛŋ kya
kɛɛ abon gɛkaako. Asa abono mɛ nyɛ
Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa mɔmɔ mɔ gbaa
ne Wurubuaarɛ gi terɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ gyɛ
Wurubuaarɛ ɔnan faa.
36 Ne me, ɔbono me-sɛ Wurubuaarɛ gi
lɔrɔ me yela sa mɔ-nyoro ne o sun me
ba gɛsinkpan so mɔ, n kya tɔgɛ yɛɛ 'N
gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi' mɔ, nnɛ so ne fo
laa tɔgɛ yɛɛ n dɛ me-nyoro mi-i kɛserɛ de
Wurubuaarɛ?
37 "Nengyene fɛɛ fɛ wu yɛɛ meŋ kya
wɔra ilaa ibono i gyɛ me-sɛ Wurubuaarɛ
ilaa wɔrasɛ mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ me gyi.
38 Ne fɛɛ fɛ wu yɛɛ n kya wɔra imɔ berɛ
mɔ, ba-a ne fɛ maŋ sɔɔ me gbaa-gbaa gyi
mɔ, fɛ' sɔɔ me-sɛ ilaa wɔrasɛ ibono n kya
wɔra mɔ gyi de fɛ' nu gɛsɛ de fɛ' bii yɛɛ
Wurubuaarɛ bo me dɔ ne me kee n bo mɔ
dɔ."
39 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛ kii
laarɛ fɛɛ mɛ' keda mɔ. Mɛ mɛŋ nyɛ mɔ. Ɔ
lii mɔmɔ-abaa dɔ.
40 Yesu gi kii naa foro Gyɔɔdan ɔbon mɔ,
ne ɔ san kpaa kyena nfono Gyɔn gi naa
kyena gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ.
41 Asa sakyɔ mɛ kya kpe mɔ asɛ nno.
Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Gyɔn mɛŋ wɔra ilaa
lɛɛnyiilesɛ iko. Ilaa kamaasɛ ibono ɔ tɔgɛ
kyu lii ɔnyen baarɛ so mɔ berɛ, i gyɛ
gɛsintin."
42 Imɔso asa sakyɔ mɛ sɔɔ Yesu gyi nno.

11

Lasarosɛ Lɛwu

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ ɔnyen ɔko
kya lɔ gɛnsipɛɛrɛ so. Mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Lasarosɛ. Ɔ gyɛ Bɛtaninyen. (Bɛtani
ɔsowolɛ baarɛ gyɛ Mariya de mɔ-daa
Maata gɛwi.
2 Mariya ne n gyɛ ɔkyii ɔbono fɛ nu yɛɛ o
kyu anuwanterɛ worogɛ Yesu ne o kyu mɔ-
gimu iman kpaarɛ Yesu ayaa mɔ. Gɛnen
Mariya baarɛ mɔ-pinyen ne n gyɛ Lasarosɛ
ɔbono ɔ kya lɔ mɔ.)
3 Ɔ kya lɔ gɛnen mɔ, mɔ-pikyiiana adɛ
mɛ sun kpaa tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Aye-wura,
fo-kyɛmenɛ ɔbono fo kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ
kya lɔ."
4 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Gilɔ gidɛ giŋ ba de gi' baa mɔɔ Lasarosɛ.
Gi ba daa de gi' baa lɛɛ Wurubuaarɛ
nyisigyi mɔ nyiile de Wurubuaarɛ ɔ' lɛɛ
me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nyisigyi mɔ kee
nyiile."
5 Yesu kya laarɛ Maata de mɔ-tedɛ de
mɔmɔ-pinyen Lasarosɛ ilaa.
6 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, o nu Lasarosɛ
gilɔ mɔ so mɔ, o sii kyena nfono ɔ bo mɔ
nkɛ nnyɔ bɔla.
7 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, "A' kii kpe Gyudiya."
8 Ɔ tɔgɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ mɛ laarɛ de mɛ' da fo
abui mɔɔ faa, iŋ ti gyi nkɛ nko. Fo laa kii
kpe nno?"
9 Yesu akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ gɛnen
mɔ, o kisee da mɔmɔ gikpalɛ de o' kyu
nyiile mɔmɔ yɛɛ gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ
iŋ bo gifuu. Ɔ da gikpalɛ mɔ yɛɛ, "Iŋ gyɛ
iwi gudu inyɔ ne n bo gɛkɛ dɔ? Nyamesɛ
ɔbono ɔ naa owi kenken mɔ, mɛŋ kya sidi.
I kya nyiile yɛɛ gɛsinkpan gɛdɛ so fatela
kya wu mɔ.
10 Ne ɔbono, mɔ, ɔ naa gɛnyɛ mɔ kya sidi.
I kya nyiile yɛɛ ɔŋ bo fatela mɔ asɛ."
11 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ ne o kii tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Aye-kyɛmenɛ Lasarosɛ gi dɛ.
Nan kpaa kyingi mɔ."
12 Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, nengyene ɔ dɛ ginsi
gidɛ berɛ mɔ, ɔ laa nyɛ alanfiya ne."
13 Yesu akasɛbo mɔ mɛ mɛŋ bii yɛɛ ɔ kya
tɔgɛ kyu lii Lasarosɛ lɛwu so daa. Mɛ nyi
daa yɛɛ ginsi gidɛ gbaa-gbaa ne ɔ darɛ.
14 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ tigi mɔmɔ yɛɛ,
"Lasarosɛ gi wu'.
15 Fɛye so mɔ, i wɔra me ɔkon fɛɛ meŋ
bo nno pɛi ne o wu' de fɛ' nyɛ sɔɔ me gyi.
Imɔso fɛ' yɛgɛ de a' kpe mɔ asɛ."
16 Nfono mɔ, Tomaasɛ ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Ata mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-nanboana mɔ
yɛɛ, "Aye-rɛ mɔ pɛwu a' kpe. Nengyene i

gyɛ lɛwu mɔ, aye-rɛ Yesu pɛwu a' kpe de a' kpaa wu'."

Yesu Ne N Kya Sa Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena Ɔnan

17 Yesu gi kpaa loo nno mɔ, o nu yɛɛ Lasarosɛ gi wu'. O wu' ne mɛ pule mɔ mɔ, imɔ nkɛ nnan ne.
18 Bɛtani ɔsowolɛ mɔ de Gyɛrusalem i mɛŋ bo gɛta de abara. I maŋ fo akpaaten anyɔ dandan.
19 Imɔso i yɛgɛ Gyuda awura mɔ asa sakyɔ mɛ kpe Maata de Mariya asɛ de mɛ' kpaa tɔgɛ wɔra mɔmɔ kyu lii mɔmɔ-pinyen lɛwu mɔ so.
20 Maata gi nu Yesu so mɔ, ɔ lii kyon ɔ' kpaa gyangara mɔ, yɛgɛ Mariya, mɔ, tɛ gɛten dɔ.
21 Maata gi wu Yesu mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-Wura, ne fɛɛ fo bo gɛrɛ mɔ, nkana me-pinyen ɔ mɛŋnan wu'.
22 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, n nyi yɛɛ ba-a nperɛ, ilaa kamaasɛ ibono fo kolɛ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ ɔ laa kyu sa fo."
23 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo-pinyen laa kii kyingi kyena nkpa."
24 Maata gi kyule mɔ yɛɛ, "N nyi ibono me-pinyen laa kii nyɛ nkpa gɛkɛ laalaa-logɛsɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa kyingi ibuni de o' gyi ɔmɔ-nbɛlɛ mɔ."
25 Nfono mɔ, Yesu gi kii lɔrɔ tɔgɛ sa Maata yɛɛ, "Me ne n gyɛ ɔbono n bo ɔkpa de n' kyingi asa abono mɛ wu' mɔ. Me ne n gyɛ ɔbono n kya sa asa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ. Nyamesɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, ba-a o wu' mɔ, ɔ laa kyena Wurubuaarɛ asɛ.
26 Ne nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ tɛ ne o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, mɔ-Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ gɛ maŋ lii mɔ-gibaa kpa-a. Maata, fo kya sɔɔ ilaa idɛ gyi?"
27 Maata gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɛɛn, me-wura. Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de fo' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. Fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono aye-ansi a gyan mɔ so yɛɛ ɔ laa kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ba gɛsinkpan so mɔ."

Mariya Gi Kpaa Gyangara Yesu

28 Maata gi tɔgɛ Yesu gɛnen ta mɔ, ɔ kpaa terɛ mɔ-tedɛ Mariya lii nkan ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ mɔ gi ba, ɔ bo faanaa, ɔ kya terɛ fo."
29 Mariya gi nu gɛnen mɔ, ɔ kpɛ koso daa ne ɔ lii kpaa gyangara mɔ.
30 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Yesu mɛŋ ti loo ɔsowolɛ mɔ gbaa-gbaa so. Ɔ san ɔ bo nfono Maata gi kpaa gyangara mɔ mɔ.
31 Gyuda awura abono mɛ bo Mariya asɛ gɛten mɔ dɔ mɔ mɛ kya tɔgɛ ma-a wɔra mɔ mɔ, mɛ wu gɛnɔɔbono Mariya gi kpɛ nyise koso lii gɛnen mɔ, mɛ nyi fɛɛ ɔ kya kpe nfono mɛ pule mɔ-pinyen mɔ ɔ' kpaa saawo daa. Imɔso mɛ buu mɔ.
32 Mariya gi kpaa fo nfono Yesu bo mɔ, ɔ da de ginsi wu mɔ mɔ, ɔ kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-Wura, nengyene fɛɛ fo bo gɛrɛ daa mɔ, nkana me-pinyen ɔ mɛŋnan wu'."
33 Ibono Yesu gi wu gɛnɔɔbono Mariya kya saawo de Gyuda awura abono mɛ buu mɔ mɔ kee mɛ kya saawo mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ, ne i loo mɔ kee gikyɔ.
34 Ne ɔ taasɛ yɛɛ, "Fonɛ dɔ ne fɛ pule mɔ?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, ba de fo' baa kerɛ."
35 Nfono mɔ Yesu gi su.
36 Gyuda awura mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, "Fɛ' kerɛ, ɔ laarɛ mɔ-ilaa gikyɔ ne-o!"
37 Asa mɔ ako, mɔ, yɛɛ, "Mɔ ɔbono ɔ kyɛ gyaatanbo mɔ mɔ mɛŋ taalɛ yɛgɛ de Lasarosɛ ɔ mɛŋ sa o' wu'?"
38 Imɔso Yesu gisen gi kii nyida mɔ ginyɔsɛ. Nfono mɔ ɔ naa kpe nfono mɛ pule mɔ mɔ.

Yesu Gi Kyingi Lasarosɛ Lii Ibuni Dɔ

Folɛbɔ dɔ ne mɛ pule Lasarosɛ ne mɛ kyu gibui belɛ giko kyu tii gifolɛ mɔ gɛbunono.
39 Yesu gi naa kpe nno gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ, "Fɛ' belen gibui mɔ lii folɛbɔ mɔ gɛbunono." Nfono mɔ Lasarosɛ mɔ-pikyii Maata gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, mɛ pule mɔ faa, ndɛ nkɛ nnan ne. Ɔ laa lii son."
40 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Meŋ tɔgɛ sa fo yɛɛ nengyene fo kyu fo-nyoro too me so mɔ, fo laa wu Wurubuaarɛ nyisigyi?"
41 Nfono mɔ, mɛ belen gibui belɛ mɔ lii folɛbɔ mɔ gɛbunono, ne Yesu gi diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso ne ɔ faala Wurubuaarɛ yɛɛ, "Me-sɛ, fo'sun, fɛɛ fo nu me asɛ.
42 N nyi yɛɛ fo kya nu me asɛ owi kamaasɛ dɔ. Asa abono mɛ yelɛ gɛrɛnaa faa so ne n' kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ faa de mɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n sun me."
43 Yesu gi dalaa ta mɔ, o kpen ken-ken yɛɛ, "Lasarosɛ, lii ba!"
44 Nfono mɔ Lasarosɛ ɔbono o wu' mɔ gi lii ba Yesu asɛ gɛsintin. Ɔ lii ba gɛnen mɔ, akuru abono mɛ kyu dela mɔ-gibuni mɔ a kpɛ san a mili mɔ-ayaa de mɔ-abaa de mɔ-ansi gɛnen. Yesu gi tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ, "Fɛ' maragɛ akuru mɔ lii mɔ-nyoro so de ɔ' naa."

Abelɛnsɛ Mɛ Da Gɛdɛ Yela De Mɛ' Nyɛ Yesu Mɔɔ

45 Gyuda awura mɔ mɛ buu Mariya kpe nno mɔ mɛ wu ilaa ibono Yesu gi wɔra faa mɔ, mɔmɔ dɔ asa sakyɔ mɛ sɔɔ Yesu gyi.

46 Mɔmɔ ako mɔ, mɛ naa kpe Farasii
awura mɔ asɛ ne mɛ kpaa buu ilaa ibono
Yesu gi wɔra mɔ sa mɔmɔ.
47 Imɔso Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de Farasii awura mɔ mɛ terɛ
Gyuda awura nbɛlɛ agyibo baa gyan' ne
mɛ taasɛ abara yɛɛ, "Ilaa lɛɛnyiilesɛ kpɛi-
kpɛi ibono ɔnyen baarɛ kya wɔra faa, nnɛ
ne a laa wɔra mɔ?
48 A taa mɔ yɛgɛ mɔ, asa mɔ pɛwu mɛ
laa naa sɔɔ mɔ gyi yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ. Nengyene i
ba gɛnen mɔ, Rom awura mɔ mɛ laa baa
boori aye Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ de mɛ'
sɔgɛ gɛwura mɔ lii aye asɛ."
49 Mɔmɔ dɔ ɔbono ɔ gyɛ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu gɛnen gɛsi gɛbono dɔ
mɔ ginyen ne n gyɛ Kayifasɛ. Nbɛlɛ agyibo
mɔ mɛ gyan mɛ kya sa gɛwɔnsa gɛnen mɔ,
Kayifasɛ baarɛ gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛŋ
taa nyi ɔlaako.
50 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ nengyene asa mɔ pɛwu
lɛwu so ne nyamesɛ kolon gi tɛsɛ wu' sa
mɔmɔ mɔ, i boran?"
51 Gɛsintin so mɔ, Kayifasɛ baarɛ, mɛŋ
tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ gbaa-gbaa gibaa
so. Ibono mɔ ne n gyɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu gɛnen gɛsi gɛbono dɔ mɔ so ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ wolaa wu tɔgɛ ilaa
ibono i laa baa ba Yesu so mɔ gɛnen. Ɔ wu
yɛɛ Yesu laa wu' sa mɔmɔ Gyuda awura
pɛwu.
52 Gɛnen gbaa mɔ, Kayifasɛ mɛŋ bii yɛɛ i
mɛŋ gyɛ mɔmɔ Gyuda awura mɔ wolɛ ne
Yesu laa wu' sa. Yesu gi nyɛ wu' mɔ, de
i' koola Wurubuaarɛ mɔ-biana gbaa-gbaa
abono mɛ yaasɛ mɛ bo nten kpɛi-kpɛi mɔ
pɛwu, kyu baa wɔra nyamesɛ kolon.
53 San kyu lii gɛnen gɛkɛ gɛbono nbɛlɛ
agyibo mɔ mɛ gyan' kyu kyon mɔ, Gyuda
awura abelɛnsɛ adɛ mɛ da gɛdɛ yela de mɛ'
nyɛ Yesu mɔɔ.
54 Kyu lii gɛnen so mɔ, Yesu mɛŋ baa
naa tentegelen saarɛ Gyuda awura mɔ dɔ.
Mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ san naa kpaa
kyena daa Ifiram ɔsowolɛ so sindi gipen
giko.
55 Mɛ bo nno mɔ, mɔmɔ Gyuda awura
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ gɛ
kya fuude. Imɔso asa sakyɔ mɛ kya lii
gɛnen gɛsinkpan gɛbono so mɛ kya kpe
Gyɛrusalem, mɔmɔ-isowolɛ gɛmu mɔ so.
Mɛ kya daa gigyangbara kpe nno kpaa
wɔra itiibilaa iko baala gyoo mɔmɔ-gɛkɛ
belɛ mɔ gigyi de iŋ' sa i' kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson.
56 I fo gɛnen owi ɔbono mɔ, asa mɔ mɛ
yelɛ Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ
so, mɛ kya laarɛ Yesu. Mɛ san mɛ kya taasɛ
abara yɛɛ, "Nnɛ ne n gyɛ fɛye-nwɔnsa? Fɛ
nyi yɛɛ ɔ laa baa gyi gɛkɛ belɛ gɛdɛ abɛɛ?"
57 Asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de Farasii
awura mɔ mɛ wolaa ka sa asa yɛɛ
ɔkamaasɛ ɔbono o nyi nfono Yesu bo mɔ
ɔ' baa buu sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ keda mɔ
kpaa tii.

12

Mariya Gi Kyɛɛgɛ Anuwanterɛ Worogɛ Yesu Ayaa So

1 I kya san nkɛ nsee de Gyuda awura mɛ'
gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ
mɔ, Yesu gi kpe Bɛtani ɔsowolɛ ɔbono so
Lasarosɛ tɛ mɔ. (Lasarosɛ ne n gyɛ ɔnyen
ɔbono o wu' ne mɛ pule mɔ ne Yesu gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ.)
2 Ɔ loo nno mɔ, mɛ wɔra agyudɔ ne
mɛ kyu gyi gɛkɛ belɛ sa mɔ. Lasarosɛ
mɔ-pikyii Maata ne n kerɛ gɛgyan mɔ so.
Lasarosɛ kee bo mɔmɔ dɔ ogyiten mɔ.
3 Mɛ tɛ mɛ kya gyi mɔ, Lasarosɛ mɔ-
pikyii Mariya gi kpaa kyu puruntuwa de
anuwanterɛ boɔgyalonsɛ ɔko ɔnan kyu
ba. Nadi oyii ilin ne mɛ kyu wɔra mɔ.
Mariya gi kyu anuwanterɛ mɔ ba mɔ, ɔ
kyɛɛgɛ worogɛ Yesu ayaa so ne o kyu
mɔ-gimu iman kyu kpaarɛ Yesu ayaa. Ɔ
wɔra gɛnen mɔ, anuwanterɛ mɔ-ofen gi
sɔɔ gɛten gɛbono dɔ mɛ bo mɔ pɛwu gyi.
4 Owi ɔbono mɔ, Gyudasɛ Isikaayɔtɛ,
Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko bo nno.
(Mɔ ne n baa yɛgɛ Yesu akyobo mɛ nyɛ mɔ
mɔ.)
5 O wu ilaa ibono Mariya gi wɔra mɔ,
ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Anuwanterɛ baarɛ mɛn wɔra
ɔfɛsɛ mɔ, nkana a laa nyɛ aterenbi belɛ de
a' kyu yɛ sa ayenbo!"
6 Gyudasɛ gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ
yɛɛ mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan' ayenbo mɔ so
gɛsintin daa. Ɔ gyɛ daa oyu. Mɔ ne n
kya keda mɔmɔ-aterenbi ɔwɔraten. Ɔ kya
kyena yuuri aterenbi mɔ ako. Imɔ ne n
yɛgɛ ne ɔ tɔgɛ gɛnen.
7 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Taa ɔkyii
mɔ yɛgɛ. Ɔ wɔra imɔ yela gyoo me-gipule
ne.
8 Ayenbo abono fo darɛ faa, mɛ bo fɛye
asɛ adaa-adaa. Me berɛ, fɛ maŋ nyɛ me de
n' kyena fɛye asɛ kpaa lii."

Asunbi Alɛɛbo Abelɛnsɛ Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Mɔɔ Lasarosɛ

9 Ibono Gyuda awura sakyɔ mɛ nu yɛɛ
Yesu bo Bɛtani ɔsowolɛ so mɔ, mɛ kpe mɔ
asɛ nno. I mɛŋ gyɛ Yesu mɔ-nkon so ne
sakpii belɛ mɔ gi kpe nno gɛnen. Mɛ kpe
nno kee daa de mɛ' kpaa kerɛ Lasarosɛ
ɔbono o wu' ne Yesu gi kyingi mɔ lii ibuni
dɔ mɔ.
10 Imɔso Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ mɛ laarɛ ɔkpa ɔbono so mɛ
laa nyɛ de mɛ' mɔɔ Lasarosɛ kee mɔ.

11 I lii fɛɛ kyu lii Lasarosɛ so mɔ, mɔmɔ
Gyuda awura sakyɔ mɛ san ma-a kine
mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ-lɛɛ mɔ,
ne mɛ san ma-a sɔɔ Yesu gyi.

Yesu Gi Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

12 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, sakpii belɛ ɔbono ɔ
ba Gyɛrusalem de mɛ' baa gyi mɔmɔ-gɛkɛ
belɛ mɔ mɛ nu yɛɛ Yesu bo ɔkpa dɔ ɔ kya
ba Gyɛrusalem.
13 Gɛnen so mɔ, mɛ kyadɛ-kyadɛ abelafɛ
ne mɛ kyu lii kpe mɛ' kpaa gyangara mɔ.
Mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ!
Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo naa fo kya ba
faa!
Fo ne n gyɛ ɔbono fo laa gyi gɛwura aye
Isirale awura so!"
14 Yesu gi laarɛ bee fɔlɛ ɔko ne ɔ dii gyan'
mɔ so ɔ kya kpe, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yela yɛɛ,
15 Sayon! Ɔsowolɛ belɛ so awura!
Fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu.
Fɛ' kerɛ, fɛye-wura ne n gyan' bee fɔlɛ so
ɔ kya ba mɔ.
16 I ba gɛnen pɛwu faa, Yesu akasɛbo mɔ
mɛ mɛŋ nu gɛsɛ ayaa abono so. Owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi kyu nyisigyi kyu sa Yesu
mɔ, pɛi ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɔɔ baa
nyingi yɛɛ ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ, nkyɛɛ Yesu
ne mɛ darɛ gɛnen.
17 Sakpii ɔbono o wu Yesu gi kyingi
Lasarosɛ ne ɔ terɛ mɔ lii folɛbɔ gɛkyan mɔ
dɔ mɔ, mɛ naa tɔgɛ tɔgɛ imɔ so ilaa sa asa
pɛi ne mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gigyi mɔ gi lɔɔ fo.
18 Amunale ilaa ibono Yesu gi wɔra mɔ
so ne asa sakyɔ mɛ lii kpaa gyangara mɔ
gɛnen.
19 Sakpii ɔbono o buu Yesu mɔ so mɔ,
Farasii awura mɔ mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, "Fɛ
mɛŋ wu? A laa taa kpon daa. Fɛ' kerɛ. Asa
mɔ pɛwu ne n kpandɛ kpaa mili mɔ mɔ."

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

20 Owi ɔbono asa mɛ kpe Gyɛrusalem
kpaa son Wurubuaarɛ gɛnen gɛkɛ belɛ
gɛbono mɔ, abono mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ ako kee mɛ saarɛ mɔmɔ dɔ.
21 Gɛnen asa adɛ mɛ ba Filipo asɛ baa
tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ fɛɛ a'
wu Yesu." (Gɛnen Filipo baarɛ gyɛ Yesu
akasɛbo mɔ dɔ ɔko. Ɔ lii Bɛsayida, Galeli
gɛsinkpan so.)
22 Mɛ tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ kpaa tɔgɛ imɔ
sa Andiru, ne mɔmɔ asa anyɔ mɛ naa kpaa
tɔgɛ sa Yesu.
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Idɛ kon berɛ, owi mɔ gi fo ibono me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan nyɛ
nyisigyi belɛ.
24 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa;
nengyene giwayu gibi giŋ tɔrɔ isɛ dɔ de gi'
wu' mɔ, gi kya sii de gimɔ-nkon. Nengyene
giwayu gibi mɔ gi wu' isɛ dɔ mɔ, gi kya
kɔrɔ de gi' sɔga wɔra abi gikyɔ.
25 Imɔso fo ɔbono fo-nkpa ne n tiri fo
ne fo kya kɔrɔsɛ nmɔ fi-i yela fo-gibaa so
mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛ laa lii fo-
gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, Wurubuaarɛ ilaa
so ne fo yɛɛ fo-nkpa giŋ tiri fo gɛsɛ gɛrɛ
mɔ, fo kya baala nmɔ fi-i yela de fo' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa ne.
26 Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo kya
laarɛ de fo' son me mɔ, i kaaborɛ fo' baa
wɔra me-ɔkasɛbo. Nfono mɛ laa wu me
mɔ, nno kee ne mɛ laa wu me-asonbo. Me-
sɛ Wurubuaarɛ laa tɛɛla ɔbono ɔ kya son
me mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Lɛwu Ɔbono Ɔnan Ɔ Laa Wu' Mɔ

27 "Idɛ kon, me-gisen dɔ i kya dɛɛ me fɛɛ
ɔgya. Nnɛ ne nan tɔgɛ ne? N' kolɛ me-sɛ
yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ me de awɔrɔfɔɔ abono a kya
ba me so faa a' kyon gibaafon abɛɛ? Kuaa.
Gɛnen awɔrɔfɔɔ adɛ so ne nɛ ba gɛsinkpan
so."
28 Yesu gi dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Me-sɛ, lɛɛ fo-nyisigyi gɛwi." Ɔ dalaa
gɛnen mɔ, gigyɛbi' giko gi lii Wurubuaarɛ
dɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ ti wolaa lɛɛ me-nyisigyi
gɛwi nyiile, ne nan kii lɛɛ mɔ gɛwi."
29 Sakpii mɔ ɔ yelɛ nfono mɔ gi nu
gigyɛbi' mɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ ako mɛ tɔgɛ
yɛɛ, "Nyangbon gi gbere." Ako mɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ne n tɔngɛ sa mɔ."
30 Asa mɔ mɛ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fɛye so ne gigyɛbi' gidɛ gi
tɔngɛ gɛnen, nkana i mɛŋ gyɛ me so.
31 Idɛ kon Wurubuaarɛ laa bun
gɛsinkpan so asa gipuɛɛ kyu lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn so. Nkana ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ ne n bo ɔlon gɛsinkpan so. Idɛ
kon Wurubuaarɛ laa kosorɛ mɔ gɛgyapaa
mɔ so.
32 Nengyene i puru me diirɛ lɛwu oyii
so ne nɛ wu' mɔ, nan biidɛ asa kpɛi-kpɛi
pɛwu kyu ba me asɛ de i' mɔlɛgɛ ɔmɔ."
33 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ kyu lɛɛ
nyiile lɛwu ɔbono ɔnan ɔ laa kyu wu' mɔ.
34 Nfono mɔ asa mɔ mɛ tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, "A nu lii Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ
yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ laa kyena gɛkpaa-
gɛkpaa. Ne i wonɛ so ne fo kya tɔgɛ yɛɛ i
kaaborɛ mɛ' puru anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ diirɛ lɛwu oyii so de o' wu'? Anɛ
ne n gyɛ gɛnen anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ daa?"
35 Asa mɔ mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, ɔ da
gikpalɛ kyu lii mɔ-nyoro so sa mɔmɔ yɛɛ, "I
san ŋmaraa daa de owi ɔ' ta. Owi san ɔ bo

no faa, fɛ' naa de owi mɔ. Nengyene i bun
wɔra fɛye mɔ, fɛ laa naa gibiri. Nyamesɛ
ɔbono ɔ naa gibiri mɔ, mɛŋ kya bii nfono
so ɔ kya kpe de.
36 Imɔso ibono owi san ɔ bo no faa, fɛ'
kyu fɛye-nyoro too mɔ so de fɛ' nyɛ wɔra
fɛɛ asa abono fɛ gyɛ owi mɔ asa." Yesu
gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ
kpaa ŋara.

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɔ Mɛŋ Kya Sɔɔ Yesu Gyi

37 Ilaa lɛɛnyiilesɛ ibono Yesu gi wɔra mɔ
i nyaakyɔ gikyɔ, ne asa mɔ mɛ wu imɔ de
mɔmɔ-ansi. Mɛŋ kii sɔɔ mɔ gyi.
38 I mɛŋ gyɛ giyan. I ba gɛnen mɔ i
nyɛ kyena de ilaa ibono Isaya gi wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ daa. Isaya gi wɔra
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo, ne ɔ naa
kyena taasɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Me-Wura Wurubuaarɛ, mɔmɔ dɔ anɛ
ne n sɔɔ fo-ɔkalan ɔbono a tɔgɛ sa
mɔmɔ mɔ gyi?
Ne amɔlɛgɛ abono fo kya laarɛ fo' kyu
mɔlɛgɛ asa mɔ
anɛana ne n wu amɔ bii?"
39 Gɛnen kee ibono mɛ mɛŋ taalɛ sɔɔ Yesu
gyi mɔ, i dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Isaya baarɛ
gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
40 "Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ wɔra fɛɛ
agyaatanbo.
Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ iŋ sa i' bugi de ilaa gɛsɛ
ginu.
Mɔmɔ adɛ berɛ mɛ maŋ nyɛ wu ilaa ibono
i bo no mɔ,
abɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i' bugi de ilaa
gɛsɛ ginu.
Nkana mɛ nu ilaa gɛsɛ mɔ,
mɛ laa kii ba me Wurubuaarɛ asɛ
de n' kyɛ mɔmɔ-gilɔtɔ gibono mɛ kya
lɔ faa."
41 Isaya mɛŋ tɔgɛ gɛnen giyan. Ɔ wolaa wu
Yesu nyisigyi mɔ, imɔso ne ɔ tɔgɛ kyu lii
mɔ so gɛnen.
42 Gyuda awura mɔ mɛ kine Yesu faa,
imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ sakyɔ mɛ sɔɔ
Yesu gyi, dabɔlɛ de mɔmɔ abelɛnsɛ mɔ
ako. Mɛ mɛŋ kyule lɛɛ mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ
gɛwi daa. I kya nyiile yɛɛ mɛ selɛ Farasii
awura mɔ gifuu yɛɛ mɛ laa naa gya mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-giyaa giŋ baa nyɛ yii mɔmɔ-
gikyangbon dɔ.
43 Nyisigyi ɔbono asa mɛ laa kyu sa
mɔmɔ mɔ ne mɛ kya laarɛ don Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ nyisigyi ɔbono ɔ laa sa mɔmɔ
mɔ.
44 Yesu gi kpen tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ,
"Ɔbono ɔ sɔɔ me gyi mɔ, i mɛŋ gyɛ me-
wolɛ ne ɔ sɔɔ gyi. Kaasɛ gi sɔɔ ɔbono ɔ
sun me mɔ kee gyi ne.
45 Ɔbono o wu me mɔ gi wu ɔbono o sun
me mɔ kee ne.
46 Me nɛ ba gɛsinkpan so daa fɛɛ fatela
de ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ ɔ
mɛŋ sa o' sii gibiri dɔ.
47 "Nengyene fo ɔko fo kya nu me-ilaa
tɔgɛsɛ ne foŋ kya gyi imɔ so mɔ, iŋ gyɛ me
ne nan bun fo gipuɛɛ. I kya nyiile yɛɛ meŋ
ba gɛsinkpan so de n' baa bun anyamesɛ
gipuɛɛ. Nɛ ba daa de n' baa mɔlɛgɛ mɔmɔ
de mɛ' nyɛ gɛkyena Wurubuaarɛ asɛ.
48 Nyamesɛ ɔbono o kine me ne o kine de
me-ilaa tɔgɛsɛ mɔ berɛ bo ɔbono ɔ laa bun
mɔ gipuɛɛ mɔ. Me-agyɛbi abono nɛ tɔgɛ
mɔ ne nan bun mɔ gipuɛɛ gɛkɛ gɛbono
gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa yela ɔkara mɔ.
49 I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono n kya tɔgɛ
mɔ, i mɛŋ gyɛ me-gibaa so ne n kya tɔgɛ
imɔ. Me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono o sun me
mɔ gbaa-gbaa ne n ka sa me yɛɛ idɛ de idɛ
ne n' tɔgɛ.
50 N nyi yɛɛ ilaa ibono ɔ ka sa me
gɛnen mɔ i laa yɛgɛ asa mɛ' nyɛ kyena
mɔ asɛ gɛkpaa. Imɔso ilaa ibono n kya
tɔgɛ mɔ, n kya tɔgɛ daa gɛnɔɔbono me-sɛ
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ me yɛɛ n' tɔgɛ mɔ."

13

Yesu Gi Foro Mɔ-Akasɛbo Mɔ Ayaa

1 I san gɛkɛ kolon de Gyuda awura mɛ'
gyi mɔmɔ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ
mɔ, Yesu gi bii yɛɛ owi mɔ gi fo ibono ɔ
laa lii gɛsinkpan so de o' kii kpe mɔ-sɛ asɛ.
Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ, ɔ laarɛ mɔ-akasɛbo
abono mɛ bo mɔ asɛ mɔ ilaa. Gɛnen aberɛ
adɛ dɔ mɔ Yesu kya laarɛ ɔ' baa lɛɛ nyiile
gɛnɔɔbono ɔkara ɔ kya laarɛ ɔmɔ-ilaa mɔ.
2 Gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɛ mɛ kya gyi
mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi ti suu
de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ, ɔbono ɔ gyɛ Simon
mɔ-bi mɔ de ɔ' yɛgɛ Yesu akyobo mɛ' nyɛ
mɔ.
3 Yesu nyi ibono mɔ-sɛ Wurubuaarɛ gi
kyu ilaa kamaasɛ kyu wɔra mɔ Yesu abaa
dɔ. O nyi kee yɛɛ ɔ lii Wurubuaarɛ asɛ ne
ɔ laa kii kpe mɔ asɛ.
4 Mɛ gyi ta mɔ, ɔ koso yelɛ ne o luu
soso-lɛɛ gɛgbɛ gɛbono o suu mɔ, ne o kyu
bɔdɛbaa kyu dela mɔ-gɛsara dɔ.
5 Nfono mɔ, ɔ kyɛɛgɛ nkyu wɔra tasa dɔ
ne o yii gɛsɛ ɔ kya foro mɔ-akasɛbo mɔ-
ayaa ɔko ɔko yɛgɛ ɔ dɛ bɔdɛbaa mɔ o kyu
dela mɔ-gɛsara dɔ mɔ, ɔ kya lɛɛ mɔmɔ-
ayaa nkyu.
6 Yesu gi baa fo Simon Piita asɛ mɔ, Piita
gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-Wura, fo ne nan foro
me-ayaa sa me?"
7 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo mɛŋ nyi
ilaa ibono n kya wɔra faa. Gɛmara mɔ, fo
laa baa bii."
8 Piita gi kii tɔgɛ mɔ yɛɛ, "O kuaa! Iŋ
kaaborɛ fo' foro me-ayaa sa me gɛkaako."

Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Nengyene maŋ foro
fo-ayaa sa fo mɔ, gɛnen berɛ mɔ, me-rɛ fo
a mɛŋ baa a bo sɛi giwɔra.”
9 Nfono mɔ, Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, gɛnen berɛ mɔ, i mɛŋ gyɛ me-
ayaa wolɛ. Tɛsɛ foro me-abaa de me-gimu
kee sa me.”
10 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Nengyene
nyamesɛ gi gyere mɔ, mɔ-nyoro gɛtɛɛko
giŋ baa gi bo ineesi ibono i tiri yɛɛ o' kii
gyere. Mɔ-ayaa dɔ wolɛ ne n tiri yɛɛ ɔ'
foro. Fɛye adɛ pɛwu fɛŋ bo ineesi, gɛnen
mɔ, fɛye dɔ nyamesɛ kolon guan ne n bo
ineesi.”
11 Yesu ti wolaa o nyi ɔbono ɔ laa yɛgɛ
mɔ-akyobo mɛ' nyɛ mɔ mɔ. Imɔso ne ɔ
tɔgɛ yɛɛ, “Fɛye adɛ pɛwu fɛŋ bo ineesi,
gɛnen mɔ, fɛye dɔ nyamesɛ kolon guan.”
12 Yesu gi foro mɔ-akasɛbo mɔ ayaa ta
mɔ, o kiiri mɔ-soso lɛɛ gɛgbɛ mɔ suu ne ɔ
naa kii kpaa kyena mɔ-ɔkyenaten ogyiten
mɔ. Nfono mɔ ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Fɛ nu ilaa ibono nɛ wɔra sa fɛye faa gɛsɛ?
13 Fɛ kya terɛ me yɛɛ fɛye-Ɔbelɛnsɛ de
fɛye-Wura. Fɛ terɛ me gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ
fuɛ. I kya nyiile yɛɛ gɛnen nyamesɛ ne n'
gyɛ.
14 To, me ɔbono n gyɛ fɛye-ɔbelɛnsɛ de
fɛye-wura mɔ ne n bara me-nyoro gɛsɛ,
ne nɛ foro fɛye-ayaa sa fɛye faa. Imɔso,
fɛye kee fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' foro
abara ayaa sa abara gɛnen.
15 Nɛ wɔra sinkaala yela sa fɛye ne. Fɛye
kee fɛ' wɔra ilaa ibono nɛ wɔra sa fɛye faa
ɔnan.
16 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
dega mɛŋ kya don mɔ-ɔbelɛnsɛ. Ɔsɔɔ mɛŋ
kya don ɔbono o sun mɔ mɔ.
17 Ibono fɛ nyɛ bii yɛɛ i kaaborɛ fɛ' son
abara faa, ne fɛ kya son abara gɛsintin mɔ,
fɛ laa wɔra amudɛnsɛbo.
18 “I mɛŋ gyɛ fɛye pɛwu ne n' darɛ. N nyi
fɛye abono nɛ lɛɛ yɛɛ fɛ' wɔra me-gɛsun
mɔ. I tiri yɛɛ ilaa ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ, mɔ, i'
nyɛ ba gɛsintin. Mɛ wolaa ŋmarasɛ yela
yɛɛ,
‘Nyamesɛ ɔbono me-rɛ mɔ a kya wɔra
abaa gyi mɔ
ne nan kisee dii yelɛ me so.’
19 N wolaa mi-i tɔgɛ fɛye gɛnen ilaa idɛ
nperɛ pɛi de i' lɔɔ ba. Nengyene i san ba
mɔ, de fɛ' sɔɔ me gyi yɛɛ me ne n bo no
pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo no.
20 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
ɔbono ɔ sɔɔ ɔbono nɛ sun mɔ abaa anyɔ
mɔ, me ne ɔ sɔɔ gɛnen. Ne ɔbono ɔ sɔɔ
me abaa anyɔ mɔ, ɔbono o sun me mɔ ne
ɔ sɔɔ gɛnen.”

Yesu Yɛɛ Ɔko Laa Kyu Mɔ Wɔra Mɔ-Akyobo Abaa Dɔ

21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔ-gisen dɔ i
nyida mɔ ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛsintin
ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa; fɛye dɔ ɔko
laa kyu me wɔra me-akyobo abaa dɔ.”
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ kpɛɛlɛ kerɛ abara. Mɛ mɛŋ nyi ɔbono
ɔ darɛ mɔ.
23 Me, Yesu ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ
me-ilaa mɔ ne n tɛ n sindi mɔ ogyiten mɔ.
24 Nfono ne Simon Piita gi da gimu sa me
yɛɛ n' taasɛ mɔ yɛɛ aye dɔ anɛ ne ɔ darɛ
daa?
25 Gɛsintin mɔ, nɛ tu sindi Yesu ne nɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, anɛ ne fo darɛ
daa?”
26 Yesu gi tɔgɛ sa me yɛɛ, “Kaasɛ ɔbono
nan kyu bodobodo nyɔɔ ipɔ dɔ sa mɔ de
o' gyi mɔ, mɔ ne n' darɛ gɛnen.” Nfono
mɔ Yesu gi kyu bodobodo ɔbono ɔ dɛ mɔ
kyu nyɔɔ ipɔ mɔ dɔ gɛsintin ne o kyu sa
Gyudasɛ, Simon Isikaayɔtɛ mɔ-bi yɛɛ ɔ' sɔɔ
gyi.
27 Gyudasɛ gi kpɛ sɔɔ bodobodo mɔ gyi
mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi suu de
mɔ. Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa Gyudasɛ yɛɛ,
“Idɛ kon ilaa ibono fo laa wɔra mɔ, wɔra
imɔ kusaa.”
28 (Aye akasɛbo sɛnsɛ abono aye-rɛ Yesu
a tɛ a kya gyi mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nu ilaa
ibono Yesu gi tɔgɛ sa Gyudasɛ mɔ gɛsɛ.
29 Mɔmɔ ako berɛ, mɛ nyi daa yɛɛ Yesu
kya tɔgɛ ɔ kya sa Gyudasɛ yɛɛ ɔ' kpaa sɔɔ
ilaa ibonoana mɛ laa kyu gyi gɛkɛ belɛ mɔ
abɛɛ ɔ' kpaa kyu ilaa iko kpaa sa ayenbo.
I kya nyiile yɛɛ Gyudasɛ ne n kya keda
mɔmɔ-aterenbi.)
30 Gyudasɛ gi kpɛ gyi bodobodo mɔ, ayaa
abono so mɔ, ɔ lii taa mɔmɔ yɛgɛ. Gɛnen
owi ɔbono mɔ, i gyɛ gɛnyɛ.

Nbara Pobɔrɔ

31 Gyudasɛ gi lii, ne i san Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo sɛnsɛ mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Idɛ
kon ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ
nyisigyi mɔ laa lii gɛwi ne. Gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ-lɛɛ nyisigyi mɔ laa lii gɛwi
kyu lii me so ne.
32 Nengyene Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ gi
lii gɛwi kyu lii me so mɔ, gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ me-lɛɛ nyisigyi mɔ ɔ'
lii gɛwi kyu lii mɔ Wurubuaarɛ so ne. Ayaa
adɛ so ne Wurubuaarɛ laa wɔra gɛnen ilaa
idɛ.”
33 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Me-biana, nan kyena fɛye dɔ ŋmaraa
daa faa bɔla. Fɛ laa laarɛ me-gɛten.
Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ sa Gyuda awura
abelɛnsɛ baa kyon mɔ, nperɛ n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye kee yɛɛ nfono n kya kpe mɔ,
fɛ maŋ taalɛ kpe nno.
34 Pɛi ne nan kyon mɔ, n kya yela nbara
pobɔrɔ n kya sa fɛye yɛɛ fɛ' laarɛ abara

ilaa. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ laarɛ fɛye-ilaa mɔ, fɛye kee fɛ' laarɛ abara ilaa gɛnen.
35 Nengyene fɛ laarɛ abara ilaa mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ ɔkamaasɛ ɔ' bii yɛɛ me-akasɛbo ne fɛ gyɛ."

Yesu Yɛɛ Piita Laa Kine Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Mɔ

36 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Simon Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, fo laa kpe fonɛ?" Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Nfono n kya kpe mɔ, fo maŋ taalɛ buu me kpe nno nperɛ. Gɛmara mɔ fo laa buu me ba nno."
37 Piita gi kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, menɛ n wɔra so ne maŋ taalɛ buu fo kpe nno nperɛ yɛgɛ nan taalɛ sɔɔ fo-lɛwu wu'?"
38 Ne Yesu gi taasɛ Piita yɛɛ, "Fo laa sɔɔ me-lɛwu wu'? Sɔɔ gibui yela, pɛi de kyaasɛ gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ ndɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me."

14

Yesu Gi Tɔgɛ Wɔra Mɔ-Akasɛbo Mɔ

1 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-asen dɔ i' nyida fɛye. Fɛye berɛ fɛ' kpɛ kyu fɛye-nyoro too Wurubuaarɛ so daa. Fɛ' kyu fɛye-nyoro too me so kee.
2 Ibu kyenasɛ i nyaakyɔ me-sɛ Wurubuaarɛ gɛten dɔ. Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, nkana maŋ tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan kpaa lɔrɔ gɛtɛɛko gyoo fɛye.
3 Nengyene nɛ kpaa lɔrɔ nno yela sa fɛye gɛnen mɔ, nan kii ba fɛye asɛ de n' baa puru fɛye kyu kpe me asɛ. Nfono nan kyena mɔ, nno ne fɛye kee fɛ laa kyena.
4 Ɔkpa ɔbono so nan naa de n' kpe mɔ, fɛ ti fɛ nyi gɛnen ɔkpa mɔ."
5 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Tomaasɛ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, a mɛŋ nyi nfono fo kya kpe mɔ. Ne nnɛ ne a laa wɔra de a' bii ɔkpa mɔ?"
6 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ ɔkpa mɔ. Me so ne asa mɛ laa bii gɛsintin mɔ ne mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ kpe Wurubuaarɛ asɛ, gɛnen mɔ, kaasɛ mɔ gi kyu de me so.
7 Fɛɛ fɛ bii me mɔ, fɛ bii me-sɛ Wurubuaarɛ kee ne. San kyu lii nperɛ kyu i kya kpe mɔ, fɛ ti nyɛ me-sɛ Wurubuaarɛ bii, ne fɛ nyɛ mɔ wu de fɛye-ansi ne."
8 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Filipo gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-Wura, nyiile aye aye-sɛ Wurubuaarɛ. A nyɛ bii mɔ mɔ, i kaabo aye."
9 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Filipo, ko-o ibono me-rɛ fɛye a kyena kaaborɛ faa, imɔso fo mɛŋ ti taa bii me? Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o wu me mɔ, o wu me-sɛ Wurubuaarɛ ne, ne nnɛ so ne fo kii fi-i tɔgɛ me yɛɛ n' nyiile fɛye me-sɛ Wurubuaarɛ?
10 Fo mɛŋ kya sɔɔ me gyi yɛɛ me-sɛ Wurubuaarɛ bo me dɔ ne me kee n bo mɔ dɔ? Ilaa ibono n kya tɔgɛ mɔ i mɛŋ gyɛ me-gibaa so ne n' kya tɔgɛ imɔ. I gyɛ daa me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ me dɔ mɔ ne n kya wɔra mɔ-gɛsun.
11 Sɔɔ me gyi yɛɛ n bo me-sɛ dɔ, ne mɔ kee bo me dɔ. Nɛ tɔgɛ faa ne fo maŋ sɔɔ gyi mɔ, kii sɔɔ me gyi kyu lii me-ilaa ibono n dɛ Wurubuaarɛ ɔlon n kya wɔra mɔ so.
12 "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye; ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ laa wɔra ilaa ibono ɔnan n kya wɔra mɔ de i' kii don me-lɛɛ mɔ gbaa. I kya nyiile yɛɛ nan kpe me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ.
13 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ dalaa kolɛ Wurubuaarɛ naa de me so mɔ, nan wɔra sa fɛye de asa mɛ' nyɛ wu Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ kyu naa de me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ so.
14 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ dalaa kolɛ me-ginyen dɔ mɔ, gɛsintin, nan wɔra sa fɛye.

Yesu Gi Ka Yɛɛ Ɔ Laa Kpaa Sun Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Ba

15 "Nengyene fɛ kya laarɛ me-ilaa mɔ, fɛ laa gyi me-nbara mɔ so.
16 Nan dalaa kolɛ me-sɛ Wurubuaarɛ de o' kii sun ɔkpaabo ɔko de ɔ' baa kyena fɛye asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
17 Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo gɛsintin mɔ. Abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ mɛ maŋ taalɛ sɔɔ mɔ abaa anyɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ nyi yɛɛ ɔ bo no, ne mɛ mɛŋ kii mɛ nyi mɔ. Fɛye berɛ, fɛ nyi mɔ. Ɔ tɛ fɛye asɛ ne ɔ laa kyena fɛye-asen dɔ.
18 "Maŋ taa fɛye yɛgɛ fɛye-nkon fɛɛ aŋmenbi. Nɛ kpe mɔ, nan kii ba fɛye asɛ.
19 I kpɛ san ŋmaraa daa, abono mɛ mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ mɛ maŋ baa wu me. Fɛye berɛ, fɛ laa wu me. Me, n ti n bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Imɔso fɛye kee fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
20 Gɛnen owi ɔbono mɔ, fɛ laa nyɛ bii yɛɛ n bo me-sɛ Wurubuaarɛ dɔ ne fɛye mɔ, fɛ bo me dɔ, ne mi-i me mɔ, n bo fɛye dɔ.
21 Fo nyamesɛ ɔbono fo kya sɔɔ me-nbara wɔra fo-gisen dɔ ne fo kya gyi nmɔ so mɔ, fo ne n kya laarɛ me-ilaa. Me-sɛ Wurubuaarɛ laa laarɛ fo gɛnen kaasɛ ɔbono ilaa. Me kee nan laarɛ fo-ilaa ne nan lɛɛ me-nyoro gɛwi nyiile fo."
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ dɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyudasɛ mɔ (I mɛŋ gyɛ Gyudasɛ Isikaayɔtɛ berɛ) gɛnen Gyudasɛ baarɛ gi taasɛ Yesu yɛɛ, "Me-Wura, menɛ n wɔra so ne aye-wolɛ ne fo laa lɛɛ fo-nyoro gɛwi nyiile, ne abono

mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ berɛ, fo maŋ lɛɛ fo-nyoro gɛwi nyiile mɔmɔ daa?”
23 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Ɔbono ɔ
kya laarɛ me-ilaa mɔ kya nu me-gɛdɛ. Me-
sɛ Wurubuaarɛ laa laarɛ mɔ-ilaa, ne me-rɛ
me-sɛ Wurubuaarɛ a laa ba mɔ asɛ de a'
baa kyena mɔ dɔ.
24 Ɔbono ɔ mɛŋ kya laarɛ me-ilaa mɔ,
mɛŋ kya nu me-gɛdɛ. Ɔkalan ɔbono nɛ
tɔgɛ sa fɛye faa mɛŋ lii me asɛ, ɔ lii daa
Wurubuaarɛ ɔbono o sun me mɔ asɛ.
25 “Ibono a san a tɛ dabɔlɛ faa ne n' kya
tɔgɛ fɛye gɛnen ilaa idɛ faa.
26 Nengyene nɛ kyon mɔ, Wurubuaarɛ
laa sun ɔko de ɔ' baa yii me-giyaa de
ɔ' kpaa fɛye. Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ. Ɔ laa baa nyiile fɛye ilaa
kamaasɛ de o' nyingi fɛye-ilaa ibono pɛwu
nɛ tɔgɛ fɛye mɔ.
27 Gisen yuuli ne n' dɛ mi-i yela fɛye. Me-
gisen yuuli ne n' dɛ mi-i sa fɛye. I mɛŋ gyɛ
gɛsinkpan gɛdɛ so gisen yuuli mɔ ɔnan. Fɛ
mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-asen a' nyida fɛye. Fɛ
mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye gifuu.
28 “Fɛ ti wolaa nu me nɛ tɔgɛ sa fɛye yɛɛ
nan kpe de n' kii ba fɛye asɛ. Nengyene fɛ
kya laarɛ me-ilaa gɛsintin mɔ, nkana fɛ nu
yɛɛ n kya kpe me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
i laa wɔra fɛye ɔkon daa. I kya nyiile yɛɛ
me-sɛ gi don me.
29 N wolaa mi-i buu mi-i sa fɛye aberɛ
adɛ pɛi de i' lɔɔ ba. I san ba mɔ, de fɛ' nyɛ
sɔɔ me gyi.
30 Maŋ baa nyɛ tɔngɛ de fɛye gikyɔ iko.
I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
ɔbono ɔ bo ɔlon gɛsinkpan so mɔ kya ba.
Me berɛ, ɔ mɛŋ bo ɔlon ɔko me so.
31 Ilaa ibono me-sɛ Wurubuaarɛ gi ka sa
me mɔ ne n' kya wɔra. Imɔ ne nan yɛgɛ
asa mɛ laa wu bii yɛɛ n kya laarɛ me-sɛ
Wurubuaarɛ ilaa.
“Fɛ' koso de a' lii gɛrɛ.”

15

Yesu Dɛ Fɛɛ Oyii

1 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Me n dɛ fɛɛ oyii duusɛ kolon ɔbono me-sɛ
Wurubuaarɛ gi duu mɔ. Mɔ ne n kya kerɛ
gɛnen oyii ɔbono so.
2 Me-gɛgyalenbi kamaasɛ gɛbono gɛ mɛŋ
kya sɔrɔ abi mɔ, me-sɛ Wurubuaarɛ kya ŋɛ
gɛmɔ fuɛ, ne me-gɛgyalenbi gɛbono, mɔ, gɛ
kya sen ne gɛŋ kya sɔrɔ abi gikyɔ mɔ, ɔ kya
ŋɛɛlɛ gɛmɔ-gimu so de gɛ' ba ngyalenbi de
gi' nyɛ sɔrɔ gikyɔ.
3 Fɛye ne n gyɛ me-ngyalenbi nbono
Wurubuaarɛ kya kerɛ nmɔ so gɛnen mɔ.
I kya nyiile yɛɛ kyu lii Wurubuaarɛ agyɛbi
abono nɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ so mɔ, fɛ nyɛ ne
i kpaarɛ fɛye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa fɛye.
4 Fɛ' kyena me dɔ de me kee n' kyena
fɛye dɔ. Oyii gɛgyalenbi wolɛ gɛ maŋ taalɛ
sɔrɔ abi gɛmɔ-gibaa so, gɛnen mɔ, gɛ kyaa
de oyii mɔ. Gɛnen kee ne i dɛ sa fɛye
ɔkamaasɛ faa. Fo-wolɛ fo maŋ taalɛ wɔra
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa wɔrasɛ, gɛnen
mɔ, me-rɛ fo ne n tɛ.
5 “Me ne n gyɛ oyii mɔ. Fɛye mɔ, ne n gyɛ
oyii mɔ ngyalenbi mɔ. Ɔbono ɔ tɛ me dɔ ne
me kee n tɛ mɔ dɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono
ne nan tansi wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
ilaa wɔrasɛ mɔ. Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ me-rɛ
fo ne n tɛ mɔ fo maŋ taalɛ wɔra imɔ iko-rɛ
iko.
6 Nengyene nyamesɛ mɛŋ tɛ me dɔ mɔ,
ɔ dɛ fɛɛ gɛgyalenbi gɛbono mɛ kya ŋɛɛlɛ
fuɛ. Gɛ wolɛ ne asa mɛ kya puru kpaa too
wɔra ɔgya dɔ de gɛ' dɛɛ mɔ.
7 “Nengyene fɛ tɛ me dɔ ne me-agyɛbi a
tɛ fɛye dɔ mɔ, ilaa kamaasɛ ibono fɛ kya
laarɛ ne fɛ dalaa kolɛ Wurubuaarɛ mɔ, ɔ
laa wɔra imɔ sa fɛye.
8 Ilaa ibono i laa lɛɛ me-sɛ Wurubuaarɛ
nyisigyi mɔ nyiile mɔ ne n gyɛ yɛɛ fo' tansi
wɔra mɔ-gɛlaarɛ ilaa wɔrasɛ. Imɔ ne nan
lɛɛ nyiile yɛɛ fɛ gyɛ me-akasɛbo gɛsintin.
9 “Fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi laarɛ
me-ilaa mɔ, gɛnen ne me kee nɛ laarɛ fɛye-
ilaa faa. Fɛ' kpɛ fɛ tɛ me dɔ de n' laarɛ
fɛye-ilaa gɛnen kyu i kya kpe.
10 Nengyene fɛ kya gyi me-nbara so mɔ,
fɛ laa kyena me dɔ de n' laarɛ fɛye-ilaa
fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ gyi me-sɛ Wurubuaarɛ
nbara so, ne n' tɛ mɔ dɔ ɔ kya laarɛ me-
ilaa faa.
11 Nɛ buu gɛnen ilaa idɛ sa fɛye de i'
nyɛ wɔra fɛye ɔkon fɛɛ gɛnɔɔbono i bo me
ɔkon mɔ. N kya laarɛ i' wɔra fɛye-gisen dɔ
ɔkon kpaa logɛ.
12 “Me-nbara nbono n dɛ n kya sa fɛye
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' laarɛ abara ilaa fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ laarɛ fɛye-ilaa mɔ.
13 Gɛlaarɛ gɛko gɛŋ bo no gɛ baa don
de ibono nyamesɛ laa sɔɔ mɔ-kyɛmenɛana
lɛwu mɔ.
14 Ilaa ibono n kya ka fɛye yɛɛ fɛ'
wɔra faa, ne fɛ wɔra imɔ mɔ, fɛ gyɛ me-
kyɛmenɛana.
15 Meŋ baa n kya terɛ fɛye yɛɛ me-
adega. I kya nyiile yɛɛ dega mɛŋ nyi
mɔ-ɔbelɛnsɛ gɛwɔnsa. Idɛ berɛ, nɛ terɛ
fɛye daa yɛɛ me-kyɛmenɛana. I kya nyiile
yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono nɛ nu lii me-sɛ
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, nɛ kyu nyiile fɛye.
16 “I mɛŋ gyɛ fɛye ne n tɔɔsɛ me lɛɛ de n'
wɔra fɛye-ɔbelɛnsɛ. Me ne n tɔɔsɛ fɛye lɛɛ
yɛɛ fɛ' wɔra Wurubuaarɛ gɛsun de i' bara
ilaa dɛnsɛ fɛɛ gɛnɔɔbono oyii kya sɔrɔ abi
mɔ. N kya laarɛ yɛɛ gɛnen ilaa dɛnsɛ mɔ
i' dɛ kpe gɛkpaa-gɛkpaa. I ba gɛnen mɔ, fɛ
dalaa kolɛ Wurubuaarɛ ilaa kamaasɛ me-
ginyen dɔ mɔ, ɔ laa yɛgɛ i' yii fɛye-gibaa.

17 Ilaa ibono n kya ka fɛye mɔ ne n gyɛ
yɛɛ fɛ' laarɛ abara ilaa.

Asa Abono Mɛ Mɛŋ Kya Sɔɔ Wurubuaarɛ Gyi Mɔ Mɛ Laa Kyo Fɛye

18 "Nengyene abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ mɛ kya kyo fɛye mɔ, fɛ'
nyingi yɛɛ me ne mɛ wolaa kyo pɛi ne i tu
fɛye gɛnen.
19 Fɛɛ fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ gyɛ nyamesɛ kolon
daa mɔ, nkana mɛ laa laarɛ fɛye-ilaa. Idɛ
mɔ faa mɔ, fɛ mɛŋ baa fɛ gyɛ mɔmɔ dɔ.
Nɛ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ lii mɔmɔ dɔ. Imɔso ne
mɛ kya kyo fɛye gɛnen.
20 Fɛ' nyingi gigyɛbi gibono nɛ tɔgɛ sa
fɛye mɔ. Nɛ tɔgɛ yɛɛ, 'Dega mɛŋ kya don
mɔ-ɔbelɛnsɛ.' Nengyene mɛ ka me ɔbono
n gyɛ fɛye-ɔbelɛnsɛ mɔ ansi mɔ, i dɛ i gyoo
fɛye kee. Nengyene mɛ nu me-gɛdɛ mɔ, mɛ
laa nu fɛye-gɛdɛ kee.
21 Me so ne mɛ laa ka fɛye-ansi gɛnen. I
kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ nyi ɔbono o sun me
mɔ.
22 "Nengyene fɛɛ meŋ ba gɛsinkpan gɛdɛ
so de n' baa tɔngɛ sa asa mɔ, nkana ilaa
ibono mɛ kya wɔra faa, Wurubuaarɛ maŋ
bun mɔmɔ gipuɛɛ. Imɔ idɛ, mɔ, nɛ ba ne
mɛ nu lii me asɛ faa, mɛ mɛŋ baa mɛ bo
ɔkyɛɛrɛgyanten.
23 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya kyo me mɔ kya
kyo me-sɛ Wurubuaarɛ kee ne.
24 Nɛ wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ ibonoana
ɔko-rɛ ɔko mɛŋ ti taa wɔra kerɛ. Ne fɛɛ
nkana meŋ wɔra gɛnen de mɛ' wu de
mɔmɔ-ansi mɔ, nkana ilaa ibono mɛ kya
wɔra faa, Wurubuaarɛ maŋ bun mɔmɔ
gipuɛɛ. Imɔ idɛ, mɔ, mɛ wu de mɔmɔ-
ansi ne mɛ dabɔlɛ kyo me-rɛ me-sɛ Wurubuaarɛ pɛwu.
25 I mɛŋ ba gɛnen giyan. I ba gɛnen
mɔ, i kyena daa de ilaa ibono Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ yela mɔ-agyɛbi ɔwolɛ
mɔ dɔ sa mɔmɔ mɔ. Mɛ wolaa ŋmarasɛ
nno yɛɛ,
I mɛŋ bo ilaa kolon ibono so mɛ kyo me
mɔ.
26 "Nan sun ɔbono ɔ laa kpaa fɛye
mɔ fɛye asɛ. Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono ɔ laa lii Wurubuaarɛ asɛ
mɔ. Ɔ gyɛ gɛsintin wura. Nengyene ɔ ba
mɔ, ɔ laa lɛɛ me-ilaa nyiile asa.
27 Fɛye kee fɛ laa lɛɛ me-ilaa nyiile asa. I
kya nyiile yɛɛ kpɛ kyu lii owi ɔbono nɛ yii
me-gɛsun mɔ gɛsɛ mɔ, me-rɛ fɛye ne."

16

1 "Awɔrɔfɔɔ abono a dɛ a gyoo fɛye mɔ
so ne nɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ pɛwu sa fɛye,
de fɛye-gisɔɔgyi mɔ gi mɛŋ sa gi' koso me
so.
2 Asa mɛ laa tii fɛye yɛɛ fɛye-giyaa gi
maŋ nyɛ yii mɔmɔ-akyangbon dɔ. I mɛŋ
gyɛ ibono wolɛ gbaa. Owi ɔko kya ba ibono
fɛɛ ɔko gi mɔɔ fɛye dɔ ɔko mɔ, ɔ laa kyu
imɔ yɛɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ ne ɔ kpɛ
ɔ dɛ gɛnen yɛgɛ iŋ gyɛ gɛnen ne.
3 Ibono mɛ mɛŋ nyi me abɛɛ me-sɛ
Wurubuaarɛ mɔ so ne mɛ laa wɔra fɛye
gɛnen ilaa ibonoana faa.
4 I mɛŋ gyɛ giyan so ne n' kya tɔgɛ fɛye
gɛnen ilaa idɛ. Meŋ kya laarɛ awɔrɔfɔɔ
mɔ a' baa tuule fɛye. N kya laarɛ daa fɛɛ
nengyene awɔrɔfɔɔ mɔ a baa tu fɛye mɔ
de fɛ' nyingi yɛɛ nɛ wolaa tɔgɛ fɛye amɔ
so ilaa yela de i' nyɛ keda fɛye-nyoro.

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Gɛsun Wɔrasɛ

"Meŋ wolaa tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa fɛye
lii gɛsɛ de gɛsɛ. I kya nyiile yɛɛ n san n bo
fɛye asɛ.
5 Idɛ kon berɛ, n kya kii n kya kpe ɔbono
o sun me mɔ asɛ. Fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ
kii taasɛ me yɛɛ fonɛ ne n kya kpe.
6 Nɛ wu yɛɛ ilaa ibono pɛwu nɛ tɔgɛ sa
fɛye faa ne n yɛgɛ ne fɛye-asen dɔ i nyida
fɛye gikyɔ gɛnen.
7 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ nɛ kii kpe
mɔ, fɛye ne i laa wɔra ɔdan sa. I kya nyiile
yɛɛ nengyene meŋ kii kpe Wurubuaarɛ asɛ
mɔ, ɔbono nan sun de ɔ' baa kpaa fɛye mɔ
maŋ ba. Nengyene nɛ kii kpe mɔ, pɛi ne
nan sun mɔ fɛye asɛ.
8 "Ɔ ba mɔ, ɔ laa bugi anyamesɛ nwɔnsa
kyu lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra de gɛsintin
gigyi de gipuɛɛ gibun so. Ɔ laa nyiile mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa nbono mɛ dɛ kyu lii
gɛnen ilaa ibonoana so mɔ iŋ kyena.
9 Kyu lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra so mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa yɛgɛ asa mɛ'
bii yɛɛ mɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabɔ. I lii
fɛɛ mɛ mɛŋ kyu mɔmɔ-nyoro too me so.
10 Kyu lii gɛsintin gigyi so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa yɛgɛ asa mɛ' bii
yɛɛ nɛ gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ. I lii fɛɛ
nan kpe me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ne fɛŋ baa
wu me.
11 Ne kyu lii gipuɛɛ gibun so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa yɛgɛ asa mɛ'
bii kee yɛɛ mɛŋ kyɛɛgɛ mɔ, Wurubuaarɛ
laa bun ɔmɔ gipuɛɛ. I lii fɛɛ ɔ ti bun
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu ɔbono ɔ bo ɔlon
gɛsinkpan so mɔ gipuɛɛ.
12 "N san n bo ilaa gikyɔ nan tɔgɛ sa fɛye.
Imɔ gɛnen mɔ, nengyene nɛ tɔgɛ imɔ pɛwu
ayaa adɛ so mɔ, i laa don fɛye-abaa, fɛ maŋ
taalɛ nu imɔ gɛsɛ.
13 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n gyɛ
ɔbono ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ gɛsintin
ilaa nyiile. Nengyene gɛnen Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono gi ba mɔ, mɔ ne nan baa
gyangbara sa fɛye de fɛ' bii Wurubuaarɛ
gɛsintin ilaa mɔ pɛwu. I kya nyiile yɛɛ i
mɛŋ gyɛ mɔ-gibaa so ne ɔ laa baa tɔngɛ.

Ilaa ibono o nu mɔ, imɔ ne ɔ laa tɔgɛ, ne ɔ laa tɔgɛ fɛye ilaa ibono i laa baa ba mɔ.
14 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa kyu nyisigyi bara me. Ɔ laa lɛɛ ilaa ibono i gyɛ me-lɛɛ mɔ gɛwi nyiile fɛye.
15 Ilaa ibono pɛwu me-sɛ Wurubuaarɛ bo mɔ, i gyɛ me-lɛɛ. Imɔso ne nɛ tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa lɛɛ ilaa ibono i gyɛ me-lɛɛ mɔ gɛwi nyiile fɛye mɔ.

Gɛyiyɛɛ De Ɔkon

16 "I san daa ŋmaraa faa, fɛ maŋ baa wu me ne i kii wɔra ŋmaraa mɔ, fɛ laa kii wu me."
17 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ ako mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ ilaa ne ɔ darɛ gɛnen? Ɔ kya tɔgɛ yɛɛ i san daa ŋmaraa faa, a maŋ baa wu mɔ, ne i kii wɔra ŋmaraa mɔ, a laa kii wu mɔ. O kii tɔgɛ kee yɛɛ ɔ kya kpe mɔ-sɛ Wurubuaarɛ asɛ."
18 Mɛ kpɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ ne ɔ darɛ yɛɛ, 'ŋmaraa daa faa'? A mɛŋ kya nu imɔ gɛsɛ."
19 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpɛ ma-a taasɛ abara gɛnen mɔ, ɔ bii yɛɛ mɛ kya laarɛ fɛɛ mɛ' taasɛ mɔ imɔ gɛsɛ. Ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Ibono nɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ, 'I san daa ŋmaraa faa, fɛ maŋ baa wu me; ne i kii wɔra ŋmaraa mɔ, fɛ laa kii wu me' mɔ, imɔ gɛsɛ ne fɛ kya taasɛ abara faa?
20 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin; ilaa ibono i laa ba me so mɔ, fɛ laa saawo de fɛ' yiyɛɛ. Asa abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ berɛ i laa wɔra mɔmɔ ɔkon. Imɔ gɛnen mɔ, fɛye-gɛyiyɛɛ mɔ gɛ laa baa bingiri ɔkon sa fɛye.
21 I laa wɔra fɛye fɛɛ owi ɔbono ɔkyii kya dun mɔ. Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, ɔ kya yiyɛɛ, i kya nyiile yɛɛ gɛdun gɛ yii mɔ. Nengyene ɔ nyɛ ne ɔ korogɛ mɔ, ɔ kya tan mɔ-gɛyiyɛɛ mɔ so. Ɔŋ baa ɔ kya nyingi imɔ. I kya nyiile yɛɛ i kya wɔra mɔ ɔkon yɛɛ ɔ korogɛ nyamesɛ ba gɛsinkpan so.
22 Gɛnen ne i laa baa wɔra fɛye kee ne. Nperɛ faa berɛ mɔ, fɛ bo gɛyiyɛɛ dɔ. Nan kii ba fɛye asɛ de fɛye-gisen gi' tɔrɔ fɛye. Gɛnen owi ɔbono mɔ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ sɔgɛ ɔkon ɔbono fɛ laa gyi mɔ lii fɛye-abaa dɔ.
23 Nengyene gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛ fo mɔ, fɛ maŋ baa taasɛ me ilaa taasɛsɛ iko.

"Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa; ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa dalaa kolɛ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ɔ laa yɛgɛ de i' yii fɛye-gibaa kyu lii me Yesu so.
24 Fɛ mɛŋ ti taa dalaa kolɛ Wurubuaarɛ ilaa iko kyu naa de me so gɛkaako kerɛ. Fɛ' dalaa kolɛ mɔ kyu naa de me so. Ɔ laa yɛgɛ i' yii fɛye-gibaa de i' tansi wɔra fɛye-asen dɔ ɔkon.

Yesu Gi Ti Gyi Gɛsinkpan So Ilaa Kamaasɛ So

25 "Akpalɛ dɔ ne nɛ tɔgɛ me-sɛ ilaa sa fɛye faa. Owi ɔko kya ba ibono maŋ baa da fɛye akpalɛ kyu lii mɔ so. Nan san tɔgɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ilaa sa fɛye mɔ, nan tɔgɛ tigi fɛye daa.
26 San kyu lii gɛnen owi ɔbono kyu kyon mɔ, fɛ laa dalaa kolɛ Wurubuaarɛ ilaa kyu naa de me so. I mɛŋ gyɛ yɛɛ me ne nan kolɛ me-sɛ Wurubuaarɛ sa fɛye.
27 Me-sɛ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa kya laarɛ fɛye-ilaa. I kya nyiile yɛɛ fɛ laarɛ me-ilaa ne fɛ sɔɔ me gyi yɛɛ nɛ kpelegɛ lii daa Wurubuaarɛ asɛ.
28 Nɛ lii me-sɛ asɛ ne nɛ ba gɛsinkpan so. Nperɛ mɔ n kya lii gɛsinkpan so n kya kii mi-i kpe me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ."
29 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Foŋ wu? Idɛ kon berɛ ne fo tɔgɛ tigi aye ne. Foŋ baa tɔngɛ akpalɛ dɔ sa aye.
30 Idɛ kon ne a bii yɛɛ fo nyi ilaa kamaasɛ. I mɛŋ baa i tiri yɛɛ ɔko ɔ' baa taasɛ fo ilaa. Imɔ idɛ i yɛgɛ a' sɔɔ fo gyi yɛɛ fo lii daa Wurubuaarɛ asɛ gɛsintin."
31 Mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Idɛ kon berɛ, fɛ sɔɔ me gyi?
32 To, owi ɔko kya ba, ɔ ti fo gbaa, ibono fɛ laa yaasɛ giyan-giyan de fɛ' kii kpe fɛye-nwi taa me yɛgɛ de i' san me-nkon. I maŋ kii san me-nkon berɛ. Me-sɛ Wurubuaarɛ bo me asɛ.
33 Nɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa fɛye daa de fɛ' nyɛ gisen yuuli. I lii fɛɛ me-rɛ fɛye a wɔra nyamesɛ kolon. Asa mɛ laa yɛgɛ fɛ' wu awɔrɔfɔɔ gɛsinkpan so gɛrɛ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ' yɛgɛ i' keda fɛye-nyoro. Nɛ ti gyi anyamesɛ ɔlon pɛwu so."

17

Yesu Gi Dalaa Sa Mɔ-Nyoro

1 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso ne ɔ dalaa sa Wurubuaarɛ yɛɛ, "Me-sɛ, owi mɔ gi fo. Lɛɛ me, fo-bi mɔ nyisigyi nyiile asa. Fo lɛɛ me-nyisigyi nyiile mɔ, de me, fo-bi mɔ n' lɛɛ fo-lɛɛ nyisigyi mɔ nyiile.
2 Fo sa me ɔlon nyamesɛ kamaasɛ so de n' yɛgɛ asa abono fo sa me mɔ mɛ' kyena fo Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
3 Gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ fo asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' bii fo ɔbono fo-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ, de mɛ' bii me, Yesu Kirisito ɔbono fo sun me mɔ.
4 Nɛ lɛɛ fo-nyisigyi mɔ gɛwi nyiile. I lii fɛɛ nɛ logɛ gɛsun gɛbono fo sa me yɛɛ n' baa wɔra gɛsinkpan so mɔ.
5 Idɛ kon, me-sɛ, fo-o fo mɔ, yɛgɛ n' gyi ginsi fo asɛ, de fo' kiiri me-nyisigyi ɔbono

n wolaa n bo mɔ fo asɛ pɛi ne soso de gɛsɛ i' lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ mɔ sa me.

Yesu Gi Dalaa Sa Mɔ-Akasɛbo

6 "Asa abono fo sa me lii asa sɛnsɛ dɔ mɔ, nɛ lɛɛ fo-gidebi mɔ nyiile mɔmɔ. Mɛ wolaa mɛ gyɛ daa fo-lɛɛ pɛi ne fo kyu ɔmɔ kyu sa me. Mɔmɔ, mɔ, mɛ nu fo-gɛdɛ.
7 Idɛ kon mɛ bii yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono fo kyu sa me mɔ, i lii daa fo asɛ.
8 Ikalan ibono fo sa me mɔ, nɛ tɔgɛ mɔmɔ, ne mɔmɔ, mɔ, mɛ nu me asɛ, ne mɛ bii ibono i gyɛ gɛsintin yɛɛ nɛ lii fo asɛ. Mɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n sun me.
9 "Mɔmɔ ne n' kya dalaa mi-i sa faa. Iŋ gyɛ asa sɛnsɛ ne n kya dalaa mi-i sa. Mɔmɔ abono fo kyu sa me ne mɛ sɔɔ me gyi mɔ ne n' kya dalaa n kya sa. I kya nyiile yɛɛ mɛ gyɛ daa fo-lɛɛ.
10 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ gyɛ me-lɛɛ mɔ, ɔ gyɛ daa fo-lɛɛ ne ɔkamaasɛ ɔbono ɔ gyɛ fo-lɛɛ mɔ, ɔ gyɛ me-lɛɛ kee. N kya nyɛ nyisigyi kyu naa de mɔmɔ so.
11 Idɛ kon berɛ maŋ baa kyena gɛsinkpan so. Mɔmɔ adɛ berɛ mɛ san mɛ tɛ saarɛ asa abono mɛ mɛŋ sɔɔ fo gyi mɔ dɔ. Mi-i me mɔ, n kya kii n kya ba fo asɛ mi-i taa ɔmɔ mi-i yɛgɛ. Imɔso, me-sɛ, fo ɔbono fo-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ, kyu ɔlon ɔbono fo sa me mɔ, kyu kerɛ mɔmɔ so de mɛ' wɔra nyamesɛ kolon fɛɛ gɛnɔɔbono me-rɛ fo a gyɛ nyamesɛ kolon mɔ.
12 Owi ɔbono n bo mɔmɔ asɛ mɔ, nɛ kyu fo-ɔlon kerɛ mɔmɔ so, gɛnen ɔlon ɔbono ne fo kyu sa me mɔ. Nɛ kun mɔmɔ, ne mɔmɔ dɔ ba-a nyamesɛ kolon meŋ yɛgɛ mɔ-ɔkyenaten ɔbono ɔ laa nyɛ fo asɛ mɔ ɔ' lii mɔ-gibaa, gɛnen mɔ, ɔkolon ɔbono i wolaa i gyɛ mɔ-npaaba mɔ wolɛ, de i' yɛgɛ ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ yela fo-agyɛbi mɔ dɔ mɔ i' ba gɛsintin.
13 "Idɛ kon n kya kii mi-i ba fo asɛ ne. N san n bo gɛsinkpan so faa mɔ, n kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ, de ɔkon ɔbono nɛ nyɛ mɔ, mɔmɔ adɛ kee mɛ' nyɛ gɛnen ɔkon ɔbono kpaa logɛ.
14 Nɛ tɔgɛ fo-ɔkalan mɔ sa me-adɛ adɛ, ne abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ mɛ kya kyo mɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛŋ gyɛ ɔmɔ dɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono me kee, meŋ gyɛ mɔmɔ dɔ mɔ.
15 Meŋ kya dalaa yɛɛ fo' lɛɛ mɔmɔ lii abono mɛ mɛŋ kya sɔɔ fo Wurubuaarɛ gyi mɔ dɔ daa. N kya kolɛ fo daa yɛɛ fo' kerɛ mɔmɔ so de Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ ɔmɔ.
16 Meŋ gyɛ abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ dɔ. Gɛnen kee me-adɛ adɛ mɛŋ gyɛ abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ dɔ.
17 Lɔrɔ mɔmɔ yela sa fo-nyoro kyu naa de fo Wurubuaarɛ gɛsintin mɔ so. Fo-agyɛbi mɔ ne n gyɛ gɛnen gɛsintin gɛbono.
18 Fɛɛ gɛnɔɔbono fo Wurubuaarɛ fo sun me ba abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ asɛ mɔ, gɛnen ne me kee n kya sun me-akasɛbo adɛ asa abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ asɛ ne.
19 Mɔmɔ so mɔ, nɛ lɔrɔ me-nyoro yela sa fo de mɔmɔ kee mɛ' nyɛ lɔrɔ ɔmɔ-nyoro yela sa fo gɛsintin mɔ."

Yesu Gi Dalaa Sa Ɔkamaasɛ Ɔbono Ɔ Laa Sɔɔ Mɔ Gyi Mɔ

20 Yesu gi kii dalaa yɛɛ, "I mɛŋ gyɛ adɛ wolɛ ne n' kya dalaa n kya sa. N kya dalaa n kya sa asa abono kee mɛ laa kyu mɔmɔ-nyoro too me so kyu lii ɔkalan ɔbono adɛ mɛ laa tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ so.
21 Me-sɛ, yɛgɛ mɔmɔ pɛwu mɛ wɔra nyamesɛ kolon. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo bo me dɔ ne me kee n bo fo dɔ mɔ, yɛgɛ mɔmɔ kee mɛ' kyena aye dɔ de i' yɛgɛ asa abono mɛ mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ mɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n sun me.
22 Fo-nyisigyi ɔbono fo kyu sa me mɔ, nɛ kyu sa mɔmɔ. Imɔ ne nan yɛgɛ mɛ' wɔra nyamesɛ kolon fɛɛ gɛnɔɔbono me-rɛ fo a gyɛ nyamesɛ kolon faa.
23 Nan kyena mɔmɔ dɔ de fo fo, mɔ, fo' kyena me dɔ, de mɛ' nyɛ wɔra nyamesɛ kolon kpaa logɛ. I ba gɛnen mɔ, asa abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ mɛ laa nyɛ bii yɛɛ fo ne n sun me ne fo kya laarɛ mɔmɔ-ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono fo kya laarɛ me-ilaa mɔ.
24 "Me-sɛ, me-gisen dɔ mɔ, n kya laarɛ fɛɛ nfono nan kyena mɔ, mɔmɔ abono fo kyu sa me mɔ me-rɛ ɔmɔ a' kyena nno de mɛ' nyɛ wu me-nyisigyi ɔbono fo kyu sa me pɛi ne soso de gɛsɛ i' lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ mɔ. Gɛnɔɔbono fo laarɛ me-ilaa mɔ ne n yɛgɛ ne fo kyu gɛnen nyisigyi ɔbono sa me.
25 O, me-sɛ, Gɛsintin Wura, anyamesɛ mɛ mɛŋ nyi fo gɛsinkpan gɛdɛ so. Me berɛ n nyi fo. Ne me-adɛ mɔ kee, mɛ nyɛ bii yɛɛ fo ne n sun me.
26 Nɛ lɛɛ fo-gidebi mɔ nyiile mɔmɔ. Ne nan kpɛ mi-i lɛɛ fo-gidebi mɔ n kya nyiile mɔmɔ de gɛlaarɛ' gɛbono fo bo sa me mɔ gɛ' kyena mɔmɔ dɔ, de me kee n' kyena mɔmɔ dɔ."

18

Mɛ Keda Yesu

1 Yesu gi dalaa gɛnen ta mɔ, mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lii fara Kideron gɛkolobi mɔ kyon kpe ndɔɔ nko dɔ.
2 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya kyena kpaa gyan' nno. Imɔso Gyudasɛ ɔbono ɔ kya laarɛ o' kyu Yesu wɔra abelɛnsɛ mɔ abaa dɔ mɔ nyi nno.

3 Gyudasɛ baarɛ gi kpe Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de Farasii awura
asɛ ne mɛ lɛɛ mɔmɔ-asogya gikpen belɛ de
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ adiibo ako
kyu wɔra de mɔ yɛɛ mɛ' kpe ndɔɔ mɔ dɔ
kpaa keda Yesu. Mɛ kya kpe mɔ, mɛ dɛ
ifatela de afulaa de adontɔ.
4 Yesu gi ti wolaa bii ilaa ibono i kya
ba mɔ so mɔ. Gɛnen so mɔ, ɔ lii kpaa
gyangara mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Anɛ ne fɛ kya laarɛ?"
5 Yesu gi taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ ne a kya
laarɛ." Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me
ne." (Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Gyudasɛ
ɔbono ɔ yɛgɛ abelɛnsɛ mɔ mɛ nyɛ mɔ
gɛnen mɔ yelɛ mɔmɔ asɛ nfono.)
6 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ "Me ne" mɔ,
mɛ kii gɛmara ŋmaraa ne mɛ lii-lii tɔrɔ.
7 Yesu gi kii lɔrɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Anɛ
ne fɛ kya laarɛ?" Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ ne a kya laarɛ."
8 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Meŋ buu
sa fɛye yɛɛ, 'Me ne'? Imɔso nengyene me
ne fɛ kya laarɛ berɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ de me-
akasɛbo adɛ mɛ' naa."
9 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ de i' yɛgɛ
ibono ɔ wolaa daa gitɔgɛ mɔ, i' nyɛ ba
gɛsintin. Ɔ wolaa tɔgɛ sa mɔ-sɛ Wu-
rubuaarɛ yɛɛ, "Asa abono fo kyu sa me mɔ,
meŋ yɛgɛ mɔmɔ dɔ ba-a ɔkolon ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ mɔ ɔ' lii mɔ-gibaa."
10 Mɛ kya laarɛ de mɛ' keda Yesu mɔ,
Simon Piita gi loorɛ gɛki gɛbono ɔ dɛ mɔ
lɛɛ ne ɔ ŋɛɛlɛ dega ɔko giso fuɛ. Mɛ kya
terɛ dega mɔ yɛɛ Malekosi. Mɔ-wura ne n
gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ.
11 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa Piita
yɛɛ, "Kiiri gɛki mɔ wɔra gɛmɔ-gifɔrɔ dɔ."
Ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Meŋ sa n' wu awɔrɔfɔɔ
abono me-sɛ Wurubuaarɛ yɛɛ n' wu mɔ?"

Mɛ Kyu Yesu Kyu Kpe Anasɛ Ansi Dɔ

12 Nfono mɔ, asogya mɔ de mɔmɔ-
ɔbelɛnsɛ mɔ de Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
adiibo mɔ mɛ keda Yesu ne mɛ ŋminde mɔ.
13 Mɛ ŋminde mɔ gɛnen mɔ, mɛ daa
gikyu mɔ kpe Anasɛ asɛ daa pɛi. (Anasɛ
ne n gyɛ Kayifasɛ mɔ-saa nyensɛ. Gɛnen
Kayifasɛ baarɛ ne n gyɛ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu gɛnen gɛsi gɛbono.
14 Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ wolaa tɔgɛ
gigyɛbi giko sa Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
baa kyon mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nyamesɛ kolon
gi tɛsɛ wu' sa asa mɔ pɛwu mɔ, i boran.")

Piita Gi Sorogɛ Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

15 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe Anasɛ asɛ
gɛnen mɔ, Simon Piita de me, Yesu ɔkasɛbo
ɔko, a buu mɔ. Me berɛ, me-rɛ asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ a nyi abara so mɔ, nɛ nyɛ
buu Yesu loo gikpaara mɔ so. Ne i san Piita
gi sii ɔ yelɛ nŋmaŋman gɛbunono asɛ.
16 O sii gɛnen mɔ, nɛ kii kpe gɛbunono
mɔ asɛ ne nɛ kpaa tɔngɛ de obolonbu
ɔbono ɔ kya kerɛ gɛbunono mɔ so mɔ, ne
o kyu Piita loo.
17 Piita kya loo mɔ, obolonbu mɔ gi
taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kee foŋ bo ɔnyen baarɛ
akasɛbo mɔ dɔ?" Piita gi kine yɛɛ, "Kuaa!
Meŋ gyɛ mɔ-akasɛbo mɔ dɔ."
18 Gɛnen owi ɔbono gyɛ awo aberɛ so
mɔ, asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ adega de
abono mɛ kya dii mɔ-gɛten mɔ mɛ wɔra
ɔgya gikpaara mɔ so mɛ yelɛ mɛ kya wolɛ.
Piita gi naa sii yelɛ mɔmɔ asɛ, mɔ kee kya
wolɛ ɔgya mɔ.

Asunbi Alɛɛbo Abelɛnsɛ Gɛmu Mɔ Gi Taasɛ Yesu Ilaa

19 Yesu bo Gyuda awura asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ asɛ gɛnen mɔ, ɔ taasɛ Yesu ilaa
kyu lii mɔ-akasɛbo de mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ
so.
20 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nɛ yelɛ
tentegelen tɔngɛ Wurubuaarɛ ilaa sa
ɔkamaasɛ. Owi kamaasɛ dɔ mɔ, nɛ nyiile
asa ilaa akyangbon dɔ de Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so, nfono Gyuda
awura pɛwu mɛ kya kpaa gyan' mɔ. Meŋ
tɔgɛ sɛi asiiri dɔ.
21 Imɔso gɛŋ sa fo' taasɛ me. Kpaa taasɛ
asa abono mɛ nu me-ilaa nyiilesɛ mɔ. Mɛ
nyi ilaa ibono nɛ tɔgɛ mɔ."
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, abono mɛ
kya dii gɛten mɔ dɔ ɔko yelɛ sindi Yesu. Ɔ
fon Yesu ɔtan ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Gɛnen ne
i kaaborɛ fo' tɔngɛ de asunbi alɛɛbo gɛmu
mɔ ne?"
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Nengyene nɛ tɔgɛ ilaa iko ne i mɛŋ boran
mɔ, tɔgɛ de n' nu. Ne i gyɛ ilaa dɛnsɛ ne
nɛ kii tɔgɛ daa mɔ, i gyɛ itan ilaa daa?"
24 Nfono mɔ mɛ kparɛ Yesu de ɔfɛ kpe
Kayifasɛ ɔbono ɔ gyɛ asunbi alɛɛbo gɛmu
mɔ asɛ.

Piita Gi Kii Sorogɛ Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

25 Simon Piita san ɔ yelɛ ɔgya mɔ asɛ ɔ
kya wolɛ mɔ, nfono mɔ, asa abono mɛ bo
ɔgya mɔ asɛ mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kee
fo mɛŋ gyɛ Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko?" Ne
Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa! Meŋ gyɛ mɔ-
akasɛbo mɔ dɔ."
26 Mɛ taasɛ Piita gɛnen mɔ, asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ-dega ɔko bo nfono, mɔ-rɛ
ɔbono Piita gi kɛbi mɔ-giso mɔ mɛ bo gɛsu.
Gɛnen dega baarɛ gi taasɛ Piita yɛɛ, "Meŋ
wu fo Yesu asɛ ndɔɔ mɔ dɔ?"
27 Ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa." Ayaa
abono so mɔ, kyaasɛ gi folɛ.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Pilato Ansi Dɔ

28 Gɛdɛ gɛ kpɛ kɛ mɔ, Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ kyu Yesu lii Kayifasɛ asɛ
kyu mɔ kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato gɛwi. Ɔbelɛnsɛ

Pilato baarɛ tɛ sa Rom awura ɔ kya kerɛ
mɔmɔ Gyuda awura so. Gyuda awura mɔ
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ gɛ fo
so mɔ, mɛ kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato gɛwi gɛnen
mɔ, mɔmɔ gbaa-gbaa berɛ, mɛ mɛŋ loo
gɛten mɔ dɔ. I kya nyiile yɛɛ nengyene mɛ
loo gɛten mɔ dɔ mɔ, i laa kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson. I kyɔlesɛ mɔmɔ mɔ, mɛ
maŋ nyɛ gyi mɔmɔ-gɛkɛ belɛ mɔ.
29 Gɛnen so mɔ, Ɔbelɛnsɛ Pilato gi lii kpe
mɔmɔ asɛ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ ilaa
ne ɔnyen baarɛ gi wɔra so ne fɛ dɛ mɔ fɛ
kya bara me?"
30 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Nengyene ɔ mɛŋ gyɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo mɔ, nkana a maŋ kyu mɔ baa
wɔra fo-abaa dɔ."
31 Nfono ne Ɔbelɛnsɛ Pilato gi tɔgɛ sa
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ' kyu
mɔ naa, de fɛye gbaa-gbaa fɛ' kpaa kyu
fɛye-lɛɛ nbara kpaa gyi mɔ-nbɛlɛ." Pilato
gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Rom awura abɛyin mɔ mɛŋ sa aye
ɔkpa yɛɛ a' mɔɔ isa."
32 Gɛnen ilaa ibono Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa Pilato faa, i yɛgɛ
ilaa ibono Yesu gi wolaa tɔgɛ kyu lii lɛwu
ɔbono ɔnan ɔ laa wu' mɔ so mɔ i' nyɛ ba
gɛsintin.
33 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi nu gɛnen mɔ, o kii
naa loo mɔ-gɛten dɔ ne ɔ terɛ Yesu ne ɔ
taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ wura sa Gyuda
awura mɔ?"
34 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo gbaa-gbaa ne
n kya tɔgɛ abɛɛ ako ne n tɔgɛ me-ilaa sa fo
daa?"
35 Ne Pilato gi taasɛ Yesu yɛɛ, "Fo nyi yɛɛ
n gyɛ Gyudanyen? Fo gbaa-gbaa fo-gɛwi
awura de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ ne
n kyu fo baa wɔra me-abaa dɔ. Menɛ ilaa
ne fo tansi wɔra daa?"
36 Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "I
mɛŋ gyɛ gɛsinkpan so gɛwura ɔnan ne n'
kya gyi. Nengyene me-gɛwuragyi gɛ gyɛ
gɛsinkpan so lɛɛ ɔnan mɔ, nkana me-adɛ
mɛ laa kɔ de meŋ sa n' loo Gyuda awura
abelɛnsɛ adɛ abaa dɔ. Idɛ mɔ faa mɔ, me-
gɛwuragyi gɛŋ bo gɛrɛ."
37 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ mɔ yɛɛ,
"Gɛnen berɛ mɔ, fo gyɛ wura ne?" Ne
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo ne n kya tɔgɛ
yɛɛ n gyɛ wura. I korogɛ me ba gɛsinkpan
so de n' baa lɛɛ gɛsintin nyiile anyamesɛ
de mɛ' nyɛ bii gɛmɔ-ilaa. Imɔso ne nɛ
ba. Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya laarɛ
gɛsintin mɔ kya nu me asɛ."
38 Nfono mɔ, Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ yɛɛ,
"Menɛ, mɔ, ne n gyɛ gɛsintin?"

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔmɔɔsɛ

Nfono mɔ Pilato gi lii kpe Gyuda awura
mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Meŋ wu
ilaa nyɛnyɛn kolon ibono ɔnyen baarɛ gi
wɔra mɔ.
39 I wolaa i gyɛ ilaa ibono a kya wɔra sa
fɛye gɛsi kamaasɛ yɛɛ nengyene fɛ kya gyi
fɛye Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ,
n kya tigi fɛye asa abono nɛ keda tii de obu
mɔ dɔ nyamesɛ kolon de ɔ' naa. Imɔso n'
tigi fɛye Gyuda awura wura mɔ sa fɛye de
ɔ' naa?"
40 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ gɛnen mɔ, mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa! I mɛŋ gyɛ ɔbono. Tigi
daa Barabasɛ sa aye!" (Owi ɔko dɔ mɔ,
Barabasɛ baarɛ mɔ-rɛ asa ako mɛ koso kɔ
de abɛyin awura. Imɔso ne mɛ keda mɔ tii
de obu.)

19

1 Imɔ gɛmara mɔ, Pilato gi yɛgɛ mɛ taa
Yesu awulibi.
2 Ne asogya mɔ mɛ luo iwe wɔra fɛɛ
wura gɛpɛ ne mɛ kyu bun mɔ, ne mɛ kyu
giwurakuru kyu gyaabii bun mɔ.
3 Nfono mɔ, mɛ san mɛ kya gyaabii mɔ
mɛ kya faala mɔ mɛ kya kpe mɛ kya ba yɛɛ,
"Gyuda awura wura! Fo-rɛ gimu dɛnsɛ!"
mɛ san mɛ kya da mɔ itan.
4 Pilato asogya mɔ mɛ wɔra Yesu gɛnen
ta mɔ, Pilato gi kii lii kpaa tɔgɛ sa Gyuda
awura mɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ nan kyu Yesu
bara fɛye de fɛ' bii yɛɛ meŋ wu ilaa
nyɛnyɛn ibono so nan kyu bun mɔ gipuɛɛ
mɔ."
5 Imɔso Pilato gi kyu Yesu lii baa nyiile
Gyuda awura mɔ. O bun iwe gɛpɛ gɛbono
asogya mɔ mɛ kyu bun mɔ mɔ, ne o bun
giwurakuru mɔ. Ne Pilato gi tɔgɛ sa Gyuda
awura mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-ɔnyen mɔ!"
6 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ de mɔmɔ-asogya mɔ mɛ wu Yesu mɔ,
mɛ kpen ken-ken tɔgɛ sa Pilato yɛɛ, "Da
mɔ aŋanbi oyii so! Da mɔ aŋanbi oyii so
mɔɔ!" Mɛ kpen tɔgɛ sa Pilato gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-gbaa fɛ'
baa kyu mɔ kpaa da mɔ aŋanbi mɔɔ fɛye-
atɔ. Me berɛ, meŋ wu ilaa nyɛnyɛn ibono
ɔ wɔra mɔ."
7 Nfono ne Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ
tɔgɛ sa Pilato yɛɛ, "A bo nbara nko. Imɔso
kyu lii gɛnen nbara nbono so mɔ, i kaaborɛ
ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ. I lii fɛɛ ɔ kya kyu mɔ-
nyoro yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi."
8 Ibono Pilato gi nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, i
lɔrɔ wɔra mɔ gifuu too.
9 Ɔ naa loo gɛten dɔ, ne ɔ taasɛ Yesu yɛɛ,
"Fo lii fonɛ daa?" Ɔ taasɛ Yesu gɛnen mɔ,
Yesu mɛŋ ka mɔ-gɛnɔ.
10 Ibono ɔ mɛŋ ka mɔ-gɛnɔ mɔ, Pilato gi
kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo maŋ ka me-gɛnɔ? Fo
mɛŋ nyi yɛɛ n bo ɔkpa de n' taa fo yɛgɛ de
fo' naa, ne n' bo ɔkpa kee de n' yɛgɛ de mɛ'
da fo aŋanbi mada de oyii de fo' wu?"

11 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “I
mɛŋ gyɛ fo-gibaa so ne fo nyɛ ɔkpa me
so faa. Fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ sa fo ɔkpa
mɔ, nkana fo maŋ nyɛ ɔkpa me so. Imɔso
nyamesɛ ɔbono o kyu me baa wɔra fo-
abaa dɔ mɔ ne n so ilaa nyɛnyɛn ibono i
nyaakyɔ mɔ.”
12 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Pilato gi san
ɔ kya laarɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa kyu de
ɔ' taa Yesu yɛgɛ de ɔ' naa mɔ. Nfono mɔ
Gyuda awura mɔ mɛ kpɛ ma-a kpen ken-
ken daa ma-a tɔgɛ ma-a sa Ɔbelɛnsɛ Pilato
yɛɛ, “Nengyene fo taa ɔnyen baarɛ yɛgɛ
ne ɔ naa mɔ, fo mɛŋ kya buu fɛye Rom
awura wura belɛ mɔ. Nu yɛɛ nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ
gyɛ wura fɛɛ gɛnɔɔbono ɔnyen baarɛ kya
wɔra faa mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono kya laarɛ
fɛye-wura belɛ mɔ abolɔn ne.”
13 Pilato gi nu ilaa ibono Gyuda awura
mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ yɛgɛ mɛ' kparɛ
Yesu kyu lii kpe gikpalan giko dɔ ne Pilato
gi kpaa kpelegɛ kyena awura gɛgyapaa
gɛbono mɛ kya kyena gɛmɔ so gyi nbɛlɛ
mɔ. (Mɛ kya terɛ gikpalan gibono yɛɛ Abui
Ɔtagaten Gikpalan. Gyuda awura gɛdɛ dɔ
mɔ, mɛ kya terɛ gimɔ yɛɛ Gabata.)
14 Gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛ gyɛ abaala gɛkɛ
sa Gyuda awura Lɛwu Gi Seregɛ Aye So
gɛkɛ belɛ mɔ gigyi. Owi ɔbono mɛ lii
kpe gikpalan mɔ dɔ mɔ, i san ŋmaraa de
i' wɔra fɛɛ owi kenken aberɛ. Nfono ne
Pilato gi kyu Yesu nyiile Gyuda awura mɔ
yɛɛ, “Fɛye-wura mɔ ne.”
15 Pilato gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kpen
ken-ken gikolon tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kyu mɔ
naa. Aŋ kya laarɛ de a' baa wu mɔ. Da
mɔ aŋanbi mada de oyii de o' wu'.” Ne
Pilato gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “N' da fɛye-wura
mɔ aŋanbi mada de oyii de o' wu'?” Ɔ
taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aŋ
bo wura ɔko baa too de fɛye-Rom wura
belɛ mɔ.”

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Mada De Oyii

16 Pilato gi kerɛ mɔ, kuaa daa. Ne o kyu
Yesu kyu wɔra mɔ-asogya mɔ abaa dɔ yɛɛ
mɛ' kpaa da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ. Ne
asogya mɔ mɛ kyu Yesu kyu kyon.
17 Mɛ kyu mɔ lii mɛ kya kpe mɔ, mɛ yɛgɛ
Yesu gbaa-gbaa ne n so mɔ-lɛwu oyii. Mɛ
kpaa fo gɛtɛɛko mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gimu
Giwuye Gikpalan. De Gyuda awura gɛdɛ
dɔ mɔ, mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gologota.
18 Nno ne mɛ da Yesu aŋanbi mada de
oyii. Mɛ da anyen anyɔ ako kee aŋanbi
mada de iyii bɔla de Yesu. Mɔmɔ dɔ ɔko
bo de Yesu gyisɛ gibaa so ne ɔko, mɔ, bo
de mɔ-benɛ gibaa so, i san Yesu, mɔ, bo
nsansana.
19 Pilato gi yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ kyu kpaa
mada Yesu amu so yɛɛ,
YESU, NASARƐTƐNYEN, GYUDA AWURA
WURA MƆ NE.
20 Nfono mɛ da Yesu aŋanbi mada de oyii
mɔ i mɛŋ bo gɛta de nten. Imɔso i yɛgɛ
Gyuda awura sakyɔ mɛ kalɛ ilaa ibono
Pilato gi yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ mada Yesu amu
so mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ ŋmarasɛ imɔ de
Gyuda awura gɛdɛ dɔ, de Rom awura gɛdɛ
dɔ, de Geriiki awura gɛdɛ dɔ.
21 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ
mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ lɔgedɛ de Pilato yɛɛ,
“I mɛŋ kaaborɛ fo' yɛgɛ de mɛ' ŋmarasɛ
yɛɛ, ‘Gyuda awura wura mɔ ne’ kyu kpaa
mada gɛnen. I kaaborɛ fo' yɛgɛ mɛ'
ŋmarasɛ daa yɛɛ ‘Ɔnyen baarɛ ne yɛɛ mɔ
ne n gyɛ Gyuda awura wura mɔ.’ ”
22 Nfono ne Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Ilaa ibono nɛ yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ mɔ, mɛ
ŋmarasɛ daa gɛkpaa.”

Mɛ Yɛ Yesu Nyoro So Atɔ Kyu

23 Asogya mɔ mɛ da Yesu aŋanbi mada
de oyii mɔ ta mɔ, mɛ yɛ ilaa ibono nkana
i bo mɔ-nyoro so mɔ dɔ gikpadɔ ginan ne
mɔmɔ ɔkamaasɛ gi kyu giko. Mɛ yɛ imɔ
gɛnen mɔ, i san Yesu gɛgbɛ gɛbono ɔ kya
suu gɛsɛ pɛi de o' suu ngbɛ sɛnsɛ gyan' mɔ.
Gɛnen gɛgbɛ gɛbono berɛ, mɛ mɛŋ baa-baa
gɛmɔ kyaga. Mɛ kpɛ luo gɛmɔ daa lii soso
baa yii gɛsɛ.
24 Asogya mɔ mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, “Fɛ
mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de a' kyadɛ gɛgbɛ gɛdɛ dɔ
yɛ. A' too ilaa iko kerɛ. Ɔbono i yii de mɔ
mɔ, kaasɛ mɔ o' kyu gɛmɔ.” Ilaa ibono mɛ
too kerɛ gɛnen mɔ, i yɛgɛ ilaa ibono mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ mɔ i ba gɛsintin. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
Mɛ yɛ me-nyoro so atɔ kyu
ne mɛ too ilaa iko kerɛ
de mɛ' wu ɔbono ɔ laa kyu me-gɛgbɛ
mɔ.
25 Asogya mɔ mɛ kya wɔra gɛnen
pɛwu mɔ, Yesu mɔ-nyi, de mɔ-nyibelɛ, de
Mariya, Kulopasɛ mɔ-ka mɔ, de Mariya
Magadalakyii mɔ mɛ yelɛ Yesu lɛwu oyii
mɔ asɛ.
26 Ibono Yesu gi wu mɔ-nyi de me, mɔ-
ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ me-ilaa mɔ, a
yelɛ sindi abara mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyi yɛɛ,
“Ɔkyii, fo-bi ne.”
27 Ne o kii kisee tɔgɛ sa me yɛɛ, “Fo-o
fo mɔ, fo-nyi ne.” Kpɛ kyu lii gɛnen gɛkɛ
gɛbono dɔ ne nɛ kyu mɔ kpaa kyena me
asɛ me-gɛten dɔ.

Yesu Gi Wu'

28 Yesu mada de lɛwu oyii mɔ gɛnen mɔ,
o wu yɛɛ idɛ kon berɛ ɔ logɛ ilaa kamaasɛ.
Ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Bolefɔ kya mɔɔ me.” Ɔ
tɔgɛ gɛnen de i' yɛgɛ ilaa ibono mɛ wolaa

ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ i' nyɛ ba gɛsintin.
29 Gɛnen owi ɔbono mɔ, nta bonyansɛ nko oyuduu gi yii de gɛlɔbi nno. Imɔso mɛ kyu taatɔ dufu-dufu ɔko kyu kpaa nyise wɔra nta mɔ dɔ, ne mɛ kyu de hisopo gɛyabii kyu diirɛ kpe mɔ-gɛnɔ asɛ.
30 Yesu gi kyogyoo nta mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I logɛ kon." Ne o kyu mɔ-gimu too gɛsɛ, o lɛɛ mɔ-ɔŋɛ kyu wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ.

Mɛ Yii Yesu Gɛkɛlɛbi Dɔ Fondi

31 Ibono gɛdɛ gɛ laa kɛ ne mɛ laa gyi mɔmɔ Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, Gyuda awura mɔ mɛ kya laarɛ yɛɛ abono mɛ da mɔmɔ aŋanbi mada de iyii mɔ mɛ' nyɛ wu' kusaa de mɛŋ sa mɛ' sii mɛ kyɔlɛ iyii mɔ so gɛnen gɛkɛ gɛbono dɔ de i mɛŋ sa i' kyɔlesɛ mɔmɔ-gɛsi mɔ gigyi. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ gɛdɛ gɛ baa saarɛ mɔmɔ Gyuda awura gɛsi gigyi. Imɔso Gyuda awura mɔ mɛ kpaa wu Pilato yɛɛ ɔ' yɛgɛ de mɔ-asogya mɔ mɛ' kpaa boori gɛnen asa asa' abono ayaa awuye. Nengyene mɛ nyɛ wu' kusaa mɔ de mɛ' saga mɔmɔ lii iyii mɔ so kpaa pule.
32 Gɛnen so mɔ, asogya mɔ mɛ kpaa boori ɔko-lɛɛ ayaa awuye de ɔbanban mɔ kee.
33 Mɛ baa fo Yesu asɛ de mɛ' baa boori mɔ-lɛɛ ayaa awuye fɛɛ anyen anyɔ ako mɔ-lɛɛ mɔ, mɛ' baa kerɛ mɔ, Yesu gi ti wolaa wu'. Imɔso mɛ mɛŋ baa boori mɔ-ayaa awuye mɔ.
34 Asogya mɔ dɔ ɔko gi san lɛɛ mɔ-gikpɛ yii Yesu gɛkɛlɛbi dɔ fondi. Ayaa abono so mɔ, nkalan de nkyu gi tigi lii Yesu nyoro dɔ.
35 Me ɔbono n kya ŋmarasɛ ilaa idɛ mɔ nɛ wu imɔ de me-ansi, ne ibono nɛ wu mɔ ne n' kya buu mi-i sa fɛye faa. N nyi yɛɛ n kya tɔgɛ fɛye gɛsintin de fɛye kee fɛ' nyɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu so.
36 Ibono Yesu gi wu' ne Gyuda awura mɔ mɛ mɛŋ nyɛ boori mɔ-ayaa awuye mɔ, i yɛgɛ ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ i ba gɛsintin. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

Ba-a mɔ-giwuye kolon gi maŋ wɔra gi-boorisɛ.

37 Ne mɛ kii ŋmarasɛ yɛɛ,

Gyuda awura mɔ mɛ laa kerɛ nyamesɛ ɔbono mɛ yii mɔ fondi mɔ.

Mɛ Pule Yesu

38 Gyosɛfo, Arimatiyanyen ɔko bo no. Ɔ sɔɔ Yesu gyi. Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ gifuu so mɔ, ɔŋ lɛɛ mɔ-gisɔɔgyi mɔ gɛwi. Yesu gi wu' mɔ, ɔ kpaa wu Pilato yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ de ɔ' kpaa saga Yesu gibuni mɔ lii oyii mɔ so kyu kpaa pule. Pilato gi sa mɔ ɔkpa ne ɔ kpaa saga Yesu gibuni mɔ kyu kyon ɔ' kpaa pule.
39 Nfono ne Nikodemusi ɔbono ɔ naa kyena kpaa wu Yesu gɛnyɛ gɛko mɔ gi kpaa kyu ilaa iko i dɛ fɛɛ onufuii de piperɛ ne mɛ kyu saarɛ abara dɔ gɛnen mɔ. Nikodemusi gi kyu gɛnen ilaa idɛ kpaa tu Gyosɛfo de mɛ' kyu kpaa bɔ Yesu gibuni mɔ. Ilaa ibono Nikodemusi gi kyu kpe gɛnen mɔ, imɔ-oduduu laa wɔra fɛɛ awayu bagi oduduu.
40 Gyosɛfo mɔ-rɛ Nikodemusi mɛ kyu gikɛlɛlɛ de ilaa ibono i dɛ fɛɛ onufuii de piperɛ mɔ kyu mili Yesu gibuni mɔ itiibi-laa ɔkpa so fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ Gyuda awura mɛ kya kyu pule ibuni mɔ.
41 Ndɔɔ nko gi sindi nfono mɛ da Yesu aŋanbi mada de oyii ne o wu' mɔ. Gɛnen ndɔɔ nbono dɔ mɔ, gifolɛ giko gi bo nno mɛ wolaa logedi gimɔ wɔra ɔbɔ yela sa ibuni gipule. Mɛ mɛŋ ti taa pule obuni gɛnen folɛbɔ ɔbono dɔ kerɛ.
42 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɛ da Yesu aŋanbi mɔ gɛ gyɛ abaala gɛkɛ sa Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so mɔ, Gyosɛfo mɔ-rɛ Nikodemusi mɛ san mɛ kya kpaala. Folɛbɔ mɔ sindi nfono mɛ da Yesu aŋanbi mɔ. Imɔso mɔ dɔ ne mɛ kyu Yesu gibuni mɔ kpaa pule.

20

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Mɛ pule Yesu mɔ, imɔ Kosida gɛkɛ mɔ, Mariya Magadalakyii mɔ gi koso kpe nfono mɛ pule mɔ mɔ. Ɔ koso gɛnen mɔ, i gyɛ gibaadiikɛ, i mɛŋ ti taa ŋmangɛ logɛ. Ɔ fo nno mɔ, o wu yɛɛ gibui belɛ gibono mɛ kyu tii folɛbɔ mɔ gɛbunono mɔ, giŋ baa gi tii.
2 O wu gɛnen mɔ, ɔ selɛ kpe Simon Piita de me, Yesu ɔkasɛbo ɔbono Yesu kya laarɛ me-ilaa mɔ asɛ ne ɔ kpaa tɔgɛ sa aye yɛɛ, "Mɛ kpaa puru aye-wura gibuni mɔ lii folɛbɔ mɔ dɔ. A mɛŋ bii nfono mɛ kyu mɔ kpaa yela mɔ."
3 Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ sa aye gɛnen mɔ, me-rɛ Piita a yii ɔkpa kyon nten nkan folɛbɔ mɔ gɛten.
4 A kya kpe mɔ, a selɛ daa. Nɛ selɛ belen-belen kyon Piita so. Gɛnen so mɔ, nɛ daa mɔ kpaa loo folɛbɔ mɔ asɛ.
5 Nɛ fo nno mɔ, nɛ mada kerɛ folɛbɔ mɔ dɔ ne nɛ wu akuru mɔ mɛ kyu mili obuni mɔ a dɛ nno. Meŋ loo folɛbɔ mɔ dɔ berɛ.
6 Simon Piita gi selɛ lii gɛmara gɛmara baa tu me, ne ɔ loo folɛbɔ mɔ dɔ kpaa wu akuru abono mɛ kyu mili obuni mɔ a dɛ.
7 O wu gitaaban gibono mɛ kyu ŋminde obuni mɔ gɛnɔ kyaga de mɔ-gimu mɔ gi bɔɔ gi dɛ nkan gi mɛŋ kya yii akuru abono mɛ kyu mili mɔ mɔ.

8 Nfono mɔ, me, ɔbono nɛ gyangbara
kpaa fo nno mɔ kee nɛ loo folɛbɔ mɔ dɔ
kpaa wu de me-ansi ne nɛ sɔɔ gyi yɛɛ Yesu
gi kyingi lii ibuni dɔ gɛsintin.
9 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a wolaa nyiile
yɛɛ Yesu laa kyingi lii ibuni dɔ. Nkana kyu
baa fo gɛnen aberɛ abono mɔ, aye, mɔ-
akasɛbo mɔ, a mɛŋ ti taa nu gɛnen agyɛbi
adɛ gɛsɛ.
10 Lii nfono mɔ, a yaasɛ kyon aye-
ntenana dɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mariya Magadalakyii Mɔ

11 Mariya Magadalakyii mɔ berɛ, gi sii ɔ
yelɛ folɛbɔ mɔ asɛ ɔ kya su. Ɔ kya su gɛnen
mɔ, ɔ mada kerɛ folɛbɔ mɔ dɔ.
12 Ɔ mada kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
inyɔ iko ne n tɛ folɛbɔ mɔ dɔ mɛ suu ilaa
fufuli. Mɔmɔ dɔ ɔko tɛ de nfono so nkana
Yesu ayaa a sa de mɔ ne ɔnyɔsɛ mɔ, mɔ, tɛ
de nfono so nkana Yesu gimu gi dɛ de mɔ.
13 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ
taasɛ Mariya yɛɛ, "Ɔkyii, menɛ n wɔra ne
fo kya su?" Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ako mɛ baa
puru me-wura gibuni mɔ. Meŋ nyi nfono
mɛ kyu mɔ kpaa yela."
14 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ baa kpɛɛlɛ kerɛ mɔ,
Yesu ne. O wu mɔ gɛnen mɔ, ɔ mɛŋ nyi yɛɛ
i gyɛ mɔ.
15 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔkyii,
menɛ n wɔra ne fo kya su? Anɛ ne fo kya
laarɛ?" Mariya berɛ nyi daa yɛɛ ɔfaanan
ɔbono ɔ kya kerɛ ndɔɔ nbono gi bo nfono
mɔ so mɔ ne n kya taasɛ mɔ gɛnen. Imɔso
ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, nengyene fo
puru mɔ kpaa yela gɛtɛɛko mɔ, nyiile me
de n' kpaa puru mɔ."
16 Ne Yesu gi terɛ mɔ yɛɛ, "Mariya." Ɔ
terɛ mɔ gɛnen mɔ, Mariya gi dɛsɛ ne ɔ terɛ
mɔ de Gyuda awura gɛdɛ dɔ yɛɛ, "Raboni!"
(Raboni gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ onyiilebo.)
17 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa Mariya yɛɛ,
"Gɛŋ baa mili me gɛnen. Meŋ ti dii kpe
me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ. Fo berɛ, naa kpaa
tɔgɛ sa me-akasɛbo abono mɛ wɔra me-
tedɛana mɔ yɛɛ n kya dii mi-i kpe me-
sɛ Wurubuaarɛ asɛ, me-sɛ ɔbono ɔ gyɛ
fɛye-sɛ, me-Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ fɛye-
Wurubuaarɛ mɔ asɛ."
18 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Mariya Maga-
dalakyii mɔ gi naa, ne ɔ kpaa tɔgɛ sa Yesu
akasɛbo mɔ yɛɛ, "Nɛ wu aye-Wura Yesu,"
ne o buu ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ mɔ mɔ sa
ɔmɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasɛbo

19 Gɛnen Kosida ɔbono gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu
akasɛbo mɔ mɛ gyan' obu ɔko dɔ. Mɛ selɛ
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ gifuu so mɔ, mɛ
tii gisin wɔra giŋanbi wɔra mɔmɔ-nyoro.
Mɛ bo obu mɔ dɔ gɛnen mɔ, mɛ baa kerɛ
mɔ, Yesu ne n yelɛ mɔmɔ nsana. Ne ɔ
faala ɔmɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ gisen yuuli
gi' wɔra fɛye-lɛɛ."
20 Yesu gi tɔgɛ mɔ-akasɛbo mɔ gɛnen mɔ,
o kyu mɔ-abaa dɔ apan mɔ de mɔ-gɛkɛlɛbi
dɔ-lɛɛ mɔ kyu nyiile ɔmɔ. Mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ wu mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ, i wɔra mɔmɔ
ɔkon gikyɔ.
21 Yesu gi kii faala mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gisen yuuli gi' wɔra fɛye-
lɛɛ." Ne o kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛɛ
gɛnɔɔbono me-sɛ Wurubuaarɛ gi sun me
mɔ, me kee n kya sun fɛye."
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ sɔnga bun
mɔmɔ so, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ
Wurubuaarɛ Oduduu.
23 Asa abono fɛ kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa kyu kyɛɛ mɔmɔ kee. Ne
asa abono, mɔ, fɛ kine ne fɛ maŋ kyu
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ
kyɛɛ mɔmɔ mɔ, Wurubuaarɛ kee maŋ kyu
kyɛɛ mɔmɔ."

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Tomaasɛ

24 Owi ɔbono Yesu gi kpaa tuule mɔ-
akasɛbo sɛnsɛ mɔ, Tomaasɛ, ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Ata mɔ, Yesu akasɛbo gudu
anyɔ mɔ dɔ ɔko mɛŋ bo nno.
25 Imɔso ɔ baa loo mɔ, mɔ-nanboana
mɔ mɛ buu sa mɔ yɛɛ, "A wu aye-Wura
Yesu." Ne Tomaasɛ gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Nengyene meŋ wu aŋanbi mɔ apan nten
mɔ-abaa dɔ de n' kyu me-gibaabi kyu yii
nfono aŋanbi mɔ a fondi mɔ de n' kyu me-
gibaa yii mɔ-gɛkɛlɛbi dɔ-lɛɛ mɔ, maŋ sɔɔ
gyi."
26 Imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ
mɛ kii mɛ bo obu mɔ dɔ. Idɛ kon berɛ,
Tomaasɛ kee bo mɔmɔ dɔ. Mɛ tii gisen
wɔra giŋanbi. Mɛ baa kerɛ mɔ, Yesu
ne n yelɛ mɔmɔ dɔ. Ɔ faala ɔmɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gisen yuuli gi' wɔra fɛye-
lɛɛ."
27 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ sa Tomaasɛ yɛɛ, "Kyu
fo-gibaabi yii gɛrɛ de fo' kerɛ me-abaa.
Tengɛ fo-gibaa baa yii me-gɛkɛlɛbi. Gɛŋ
baa sɔɔ akyɔɔlɛ. Sɔɔ gyi."
28 Tomaasɛ gi terɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura de
me-Wurubuaarɛ!"
29 Nfono ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Iŋ gyɛ
ibono fo wu me mɔ so ne fo sɔɔ gyi faa? Nu
yɛɛ omudɛnsɛbo ne n gyɛ ɔbono ɔ mɛŋ wu
me de mɔ-ansi ne ɔ sɔɔ gyi yɛɛ nɛ kyingi
lii ibuni dɔ mɔ."

Ilaa Ibono So Nɛ Ŋmarasɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

30 Yesu gi wɔra ilaa gbaa'gbaa gikyɔ kee
ibono i lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon nyiile ne mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ wu de ansi. I mɛŋ gyɛ imɔ
pɛwu ne nɛ ŋmarasɛ wɔra ɔwolɛ baarɛ dɔ.

31 Nɛ ŋmarasɛ imɔ idɛ ɔkara yela daa
de i' kpaa fɛye de fɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ
Yesu ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono
o sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ de
mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana i' nyɛ lɔrɔ
mɔ. Nengyene fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, fɛ laa
nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

21

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasebo Sono Ako

1 Imɔ nkɛ kalɛsɛ gɛmara mɔ, Yesu gi kii
lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-akasɛbo ɔbon belɛ
ɔko gɛten. Mɛ kya terɛ gɛnen ɔbon ɔbono
yɛɛ Tabiriyasɛ. Gɛnɔɔbono so i ba mɔ ne
n gyɛ yɛɛ,
2 owi ɔko dɔ mɔ, Simon Piita de Tomaasɛ
Ata mɔ, de Natanelɛ ɔbono ɔ lii Keena
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so
mɔ, de Sɛbedi mɔ-biana mɔ, de Yesu
akasɛbo mɔ dɔ anyɔ ako kee mɛ bo gɛten
kolon.
3 Nfono mɔ, Simon Piita gi kalɛ mɔ-
nanboana mɔ yɛɛ, "N kya kpe n' kpaa keda
iken." Piita gi kalɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Aye-rɛ fo a laa kpe!" Nfono
mɔ, mɛ lii ne mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ
kyon. Gɛnyɛ gɛbono pɛwu mɔ, mɛ mɛŋ
nyɛ sɛi.
4 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, mɛ' baa kerɛ
mɔ, Yesu ne n yelɛ ɔbon mɔ gigengen so.
Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu mɔ gɛnen mɔ, mɛ
mɛŋ bii yɛɛ i gyɛ Yesu.
5 Yesu gi wu mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Adega, fɛŋ nyɛ sɛi?" Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Kuaa."
6 Ne Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' too
asɛwu mɔ wɔra nkyu mɔ dɔ kyu kpe de
gikolii mɔ gyisɛ so. Fɛ laa keda iken."
Gɛsintin mɔ, mɛ too amɔ mɔ, mɛ keda
iken gikyɔ. Mɛ mɛŋ kya taalɛ de mɛ' biidɛ
asɛwu mɔ. Iken ibono mɛ keda mɔ, i
nyaakyɔ gikyɔ.
7 Me, Yesu ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ me-
ilaa mɔ, nɛ tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "I gyɛ daa aye-
wura." Simon Piita kya wɔra gɛsun gikolii
mɔ dɔ gɛnen owi ɔbono dɔ so mɔ, ɔ mɛŋ
suu gɛgbɛ. Ibono ɔ kpɛ nu yɛɛ i gyɛ aye-
wura mɔ, o kyu mɔ-ngbɛ kyu suu ne o tin
loo nkyu mɔ dɔ fara lii kyon gigengen so.
8 Aye asɛnsɛ mɔ berɛ, a palɛ gikolii mɔ
a kya biidɛ asɛwu mɔ, yɛgɛ iken mɔ i bɔla
amɔ dɔ. Nfono a yelɛ ne a wu Yesu mɔ de
gigengen mɔ iŋ bo gɛta de abara. I laa kpɛ
wɔra daa fɛɛ ifɛ inan gisoro.
9 A dii lii gigengen mɔ so mɔ, a wu ɔken
tɔ agyangbalii dɔ ne a wu bodobodo kee dɛ
nfono.
10 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Fɛ' kyu iken ibono fɛ keda nperɛ-nperɛ
mɔ iko ba."
11 Nfono ne Simon Piita gi dii loo gikolii
mɔ dɔ ne o biidɛ asɛwu mɔ de iken belɛ-
belɛ ibono i bɔla asɛwu mɔ mɔ lii gigengen
so. Iken ibono mɛ keda mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ
ikue-sono de saalaa iken isa. Dabɔlɛ ibono
iken mɔ i kiirɛ ne i nyaakyɔ gɛnen faa, mɛ
biidɛ imɔ mɔ, asɛwu mɔ a mɛŋ tɛɛ.
12 Yesu gi tɔgɛ sa aye yɛɛ, "Fɛ' ba gyi
nyɛnyɛngɛ agyudɔ." Aye dɔ ɔko-rɛ ɔko
mɛŋ taalɛ da otu taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n
gyɛ anɛ?" A ti wolaa bii yɛɛ i gyɛ aye-wura
ne.
13 Nfono mɔ Yesu gi kpaa puru bodobodo
mɔ ne o kyu sa aye. Gɛnen kee ne o puru
ɔken mɔ ɔ tɔ ɔgya mɔ dɔ mɔ ne o kyu sa
aye yɛɛ a' kyu gyi de bodobodo mɔ.
14 Yesu gi kyingi lii ibuni dɔ mɔ, ɔbon
baarɛ so-lɛɛ idɛ ne n wɔra gisasɛ ibono ɔ
kya lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-akasɛbo mɔ.

Yesu Gi Kii Lɔrɔ Sa Piita Gɛbelɛnsɛ

15 A gyi ta mɔ, Yesu gi terɛ Simon Piita
yɛɛ, "Simon, Gyɔn mɔ-bi." Ne ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Fo kya laarɛ me-ilaa don gɛnɔɔbono
mɔmɔ adɛ mɛ kya laarɛ me-ilaa mɔ?" Ɔ
taasɛ mɔ gɛnen mɔ, Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ɛn, me-wura. Fo nyi ibono n kya laarɛ
fo-ilaa." Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu
gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Sa me-nsandɛbii mɔ
agyudɔ."
16 Yesu gi kii terɛ Piita yɛɛ, "Simon, Gyɔn
mɔ-bi." Ne o kii taasɛ mɔ ginyɔsɛ yɛɛ, "Fo
kya laarɛ me-ilaa?" Piita gi kii lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ɛn, me-wura, fo nyi ibono n kya laarɛ fo-
ilaa." Piita gi lɛɛ gɛnɔ mɔ, Yesu gi kii tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Kerɛ me-isandɛ mɔ so."
17 Yesu gi kii terɛ Piita gisasɛ yɛɛ, "Simon,
Gyɔn mɔ-bi." Ne o kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo
kya laarɛ me-ilaa?" Ibono Yesu gi taasɛ
mɔ gisasɛ gidɛ mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida
mɔ yɛɛ Yesu gi kii taasɛ mɔ gɛnen. Nfono
ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-wura, fo nyi
ilaa kamaasɛ. Fo nyi ibono n kya laarɛ fo-
ilaa." Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi
kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Kerɛ me-isandɛ mɔ so
de agyudɔ.
18 N kya tɔgɛ fo gɛsintin; owi ɔbono fo
gyɛ dega mɔ, fo kya dela fo-gbagya fo-atɔ
de fo' naa kpe gɛten kamaasɛ gɛbono fo
kya laarɛ mɔ. Fo baa wɔra ɔbelɛnsɛ mɔ,
fo laa tengɛ fo-abaa de ɔko ne ɔ' san kyu
fo-gbagya dela fo de ɔ' sola fo kpe de nfono
so fo mɛŋ kya laarɛ mɔ."
19 (Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa Piita
kyu lɛɛ nyiile mɔ lɛwu ɔbono ɔnan mɔ
Piita laa baa wu' de i' kyu nyisigyi bara
Wurubuaarɛ mɔ.) Idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi
tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "Baa buu me de fo' wɔra
fɛɛ me-lɛɛ mɔ ɔnan."
20 Piita gi kisee kerɛ mɔ, o wu me, Yesu
ɔkasɛbo ɔbono Yesu kya laarɛ me-ilaa mɔ.
(Owi ɔko dɔ a tɛ a kya gyi mɔ, me ne n

faga taasɛ Yesu ilaa mɔ-giso dɔ yɛɛ, “Me-
wura, anɛ ne nan yɛgɛ fo-akyobo mɛ' nyɛ
fo mɔ?”)
21 Piita gi kisee kerɛ ne o wu me gɛnen
mɔ, ɔ taasɛ Yesu yɛɛ, “Me-wura, ne ɔnyen
baarɛ mɔ de-e? Menɛ ne nan ba mɔ so
gɛkaako?”
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa Piita yɛɛ,
“Nengyene i gyɛ me-gɛlaarɛ yɛɛ ɔ' kyena
kaaborɛ n' kii ba mɔ, i gyɛ fo menɛ? Fo
berɛ baa buu me de fo' wɔra me-lɛɛ mɔ
ɔnan daa.”
23 Gɛnen ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ kyu lii
me, mɔ-ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ me-
ilaa faa so mɔ, i yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ
san mɛ naa ma-a tɔgɛ yɛɛ me berɛ, maŋ
wu'. Yesu mɔ, mɛŋ kii tɔgɛ gɛnen. Ɔ tɔgɛ
daa yɛɛ nengyene i gyɛ mɔ-gɛlaarɛ yɛɛ n'
kyena kaaborɛ o' kii baa tu me mɔ, i gyɛ
Piita menɛ?

Ɔwolɛ Baarɛ Agyɛbi Laalaalogɛ

24 Ɔbono Yesu akasɛbo mɔ mɛ darɛ
gɛnen mɔ ne n ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ faa.
O wu imɔ de mɔ-ansi, ne aye kee a wu yɛɛ
ibono ɔ ŋmarasɛ yela faa i gyɛ gɛsintin.
25 Yesu gi wɔra wɔra ilaa kpɛi-kpɛi gikyɔ.
Iŋ gyɛ imɔ pɛwu ne nɛ taalɛ ŋmarasɛ wɔra
ɔwolɛ baarɛ dɔ faa. Nengyene mɛ tɔgɛ yɛɛ
mɛ' ŋmarasɛ imɔ ikamaasɛ yela mɔ, nɛ
sɔɔ gyi yɛɛ iwolɛ mɔ i laa bɔla gɛsinkpan
san. I maŋ nyɛ iyelaten.

Yesu Isɔɔ Gɛsun Wɔrasɛ

Yesu Gi Kyingi Mɔ, O Nyiile Mɔ-Isɔɔ Ilaa Ibono I Kaaborɛ Mɛ' Wɔra Mɔ

1 Tiyofilo dɛnsɛ, me-ɔwolɛ gyangbarasɛ
mɔ dɔ mɔ, nɛ tɔgɛ ilaa ibono Yesu gi wɔra
de ilaa ibono o nyiile asa kyu lii gɛsɛ de
gɛsɛ kyu kpaa fo gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ
gi puru mɔ kyu dii kpe mɔ asɛ mɔ.
2 Pɛi ne Wurubuaarɛ laa puru mɔ dii kpe
mɔ asɛ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ ilaa sa mɔ-isɔɔ mɔ
ɔ lɛɛ mɔ. Kyu naa de Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ɔlon dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ mɔmɔ ilaa ibono i
kaaborɛ mɛ' wɔra mɔ.
3 Yesu awɔrɔfɔɔ lɛwu gɛmara mɔ, o kii
kyingi. O kyingi mɔ, nkɛ ikue-inyɔ dɔ
mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile mɔ-isɔɔ mɔ
yɛɛ ɔ tɛ de ansi ibono iŋ bo akyɔɔlɛ. Ɔ
tɔgɛ ilaa sa mɔmɔ kyu naa de Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so.

Yesu Yɛɛ Mɔ-Adɛ Mɔ Mɛ' Kyena Gyoo Wurubuaarɛ Oduduu

4 Gɛnen nkɛ ikue-inyɔ nbono dɔ mɔ, imɔ
gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ mɔ mɛ
koola mɛ tɛ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ
mɛŋ sa fɛ' lii Gyɛrusalem ɔsowolɛ baarɛ so
kpe gɛtɛɛko. Fɛ' kyena gɛrɛ gyoo ilaa ibono
me-sɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu baa kyɛɛ
fɛye mɔ. Fɛ ti nu me nɛ tɔgɛ gɛnen ilaa
ibono so ilaa sa fɛye baa kyon.
5 Nɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ Gyɔn gi kyu daa nkyu
kyu gyere asa Wurubuaarɛ sagyere. Fɛye
berɛ, nkɛ kalɛsɛ ndɛ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ
laa kyu mɔ-Oduduu mɔ daa kyu gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere."
6 Gɛkɛ gɛdɛ mɛ kii mɛ tɛ dabɔlɛ mɔ, mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye-Wura, idɛ kon owi mɔ
gi fo ibono fo laa sɔgɛ aye Isirale awura mɔ
gɛwuragyi mɔ kiiri wɔra aye-abaa dɔ?"
7 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Owi ɔbono ilaa idɛ i laa ba mɔ
i mɛŋ gyɛ ibono i kaaborɛ fɛ' bii. Me-sɛ
Wurubuaarɛ ne n kya yela imɔ-aberɛ mɔ-
gibaa so.
8 Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa
ba fɛye so de fɛ' nyɛ ɔlon. Fɛ laa naa fɛ
kya tɔgɛ me-ilaa ibono fɛ wu de ansi mɔ sa
asa Gyɛrusalem ɔsowolɛ so de Gyudiya de
Samariya nsinkpan pɛwu so de gɛsinkpan
gɛten kamaasɛ so."

Wurubuaarɛ Gi Puru Yesu Kyu Dii Kpe Mɔ Asɛ

9 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, i puru mɔ dii
i kya kpe soso yɛgɛ mɛ yelɛ mɛ kerɛ mɔ
kaaborɛ o muule Wurubuaarɛ awolɛ dɔ.
10 Yesu isɔɔ mɔ mɛ kpɛ san mɛ yelɛ ma-a
kerɛ soso yiridididi mɔ, ayaa abono so mɔ,
mɛ baa kerɛ mɔ, anyen anyɔ ako ne n yelɛ
mɔmɔ asɛ. Mɛ suu ilaa fufuli.
11 Anyen mɔ mɛ taasɛ Yesu isɔɔ mɔ
yɛɛ, "Galeli awura, menɛ n wɔra ne fɛ
yelɛ fɛ kya kerɛ soso yiridididi gɛnen?
Gɛnen Yesu ɔbono Wurubuaarɛ gi puru
dii kpe mɔ asɛ taa fɛye yɛgɛ faa laa kii
ba fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ wu mɔ ɔ kya kyon
Wurubuaarɛ dɔ mɔ."
12 Anyen anyɔ mɔ mɛ tɔgɛ mɔmɔ gɛnen
ta mɔ, Yesu isɔɔ mɔ mɛ naa lii gibii gibono
mɛ kya terɛ gimɔ yɛɛ Nfɔ Oyii Gibii mɔ so
nno kii kyon kpe Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ
so. Lii gibii mɔ so nno kyu kpe ɔsowolɛ
mɔ so mɔ i mɛŋ bo gɛta; i laa wɔra daa fɛɛ
gikpaaten kolon.

Matiyasɛ Gi Yii Gyudasɛ Giyaa

13 Yesu isɔɔ mɔ mɛ loo ɔsowolɛ mɔ so
mɔ, mɛ naa kpe abansoro nfono mɛ kya
kyena sogɛ mɔ, ne mɛ dii loo soso-lɛɛ
obu mɔ dɔ. Gɛnen Yesu isɔɔ ibono anyen
ne n gyɛ Piita, Gyɔn, Gyeemesi, Andiru,
Filipo, Tomaasɛ, Batolomiyu, Matiyu de
Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi. Mɔmɔ ako ne n
gyɛ Simon ɔbono ɔŋ kya kyule mɔ-ɔsowolɛ
so mɔ de Gyudasɛ, Gyeemesi mɔ-bi.
14 Mɔmɔ asa adɛ pɛwu de akyii ako de
Mariya Yesu mɔ-nyi de Yesu mɔ-tedɛana
mɛ kpɛ mɛ dɛ gɛdalaa dɔ de gɛnɔ kolon.
15 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, imɔ gɛkɛ
gɛdɛ mɔ, Yesu asonbo adɛ ako mɛ gyan'.
Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ fɛɛ asa ikue-
isee. Ne Piita gi koso yelɛ ne ɔ tɔngɛ sa
mɔmɔ yɛɛ,
16 "Me-nanboana, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi naa de aye-naana Wura Deefidi so
tɔgɛ Gyudasɛ nyoro so ilaa, ne mɛ ŋmarasɛ
imɔ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ. Imɔso i
kaaborɛ i' ba gɛsintin. Gyudasɛ baarɛ ne n
gyɛ ɔbono ɔ gyangbara sa abono mɛ kpaa
keda Yesu mɔ.
17 Nkana ɔ bo aye-gikpen gidɛ dɔ. Aye-rɛ
mɔ ne Wurubuaarɛ gi sa gɛnen gɛsun
gɛdɛ."
18 Ilaa nyɛnyɛn ibono Gyudasɛ gi wɔra
ne mɛ nyɛ Yesu mɔ, mɛ ka mɔ imɔ so
gikɔ, o kyu gɛnen aterenbi abono kpaa sɔɔ
gɛsinkpan. Imɔ gɛmara mɔ, Gyudasɛ gi
tɔrɔ paadɛ, ne mɔ-ɔtɔ dɔ ilaa pɛwu i lii.
19 Asa abono pɛwu mɛ tɛ Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so mɔ mɛ nu Gyudasɛ ilaa idɛ so.
Lii gɛnen so mɔ, mɛ yela gɛsinkpan gɛbono
ginyen mɔmɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ Akɛledama.
(Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Nkalan Gɛsinkpan.)
20 Piita gɛtɔngɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ nfono mɛ kya terɛ
yɛɛ Ilon Ɔwolɛ mɔ, mɛ ŋmarasɛ Gyudasɛ
nyoro so ilaa yela yɛɛ,
'Mɔ-ɔkyenaten i' bingiri akyanfon.
Ɔko ɔŋ' sa ɔ' kyena nno.'
I kii tɔgɛ kee yɛɛ,

'Ɔko kpɛi ne o' kyu mɔ-gɛsun wɔrasɛ
wɔra.'
21-22 "Imɔso, me-nanboana, i kaaborɛ
a' laarɛ ɔko kyu bɔla aye so de aye-rɛ
mɔ pɛwu a' nyɛ a kya tɔgɛ Wura Yesu
giwukyingi mɔ so ilaa a kya sa asa. I
kaaborɛ kaasɛ ɔ' wɔra nyamesɛ ɔbono
aye-rɛ mɔ a naa owi ɔbono pɛwu aye-rɛ
aye-Wura Yesu a naa a kya kingi, kpɛ
kyu lii aberɛ abono Gyɔn kya gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ kyu baa fo gɛnen
gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi puru Yesu dii
kyon Wurubuaarɛ dɔ taa aye yɛgɛ mɔ."
23 Piita gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɛ lɛɛ asa
anyɔ yɛɛ mɛ' kerɛ mɔmɔ anyɔ dɔ de mɛ'
lɛɛ ɔko. Gɛnen asa anyɔ abono anyen
ne n gyɛ Gyosɛfo de Matiyasɛ. Gyosɛfo
baarɛ anyen ako ne n gyɛ Basabasɛ abɛɛ
Gyusetisɛ.
24 Mɛ lɛɛ Gyosɛfo de Matiyasɛ gɛnen mɔ,
mɛ dalaa yɛɛ, "Aye-Wura Wurubuaarɛ,
fo ne n nyi nyamesɛ kamaasɛ gisen dɔ.
Gɛnen asa anyɔ abono a lɛɛ faa mɔ, fo ne
nan nyiile aye ɔkolon ɔbono fo lɛɛ
25 de ɔ' baa wɔra Yesu ɔsɔɔ fɛɛ aye de ɔ'
wɔra gɛnen gɛsun gɛbono Gyudasɛ gi wu'
taa yɛgɛ kyon kpe nfono i kaaborɛ mɔ mɔ."
26 Mɛ dalaa gɛnen ta mɔ, nfono mɔ, mɛ
too ilaa iko kerɛ ne i kpaa yii de Matiyasɛ
ne mɛ kyu mɔ kyu bɔla mɔmɔ Yesu isɔɔ
gudu ɔko abono mɛ san mɔ so.

2

Wurubuaarɛ Gi Yɛgɛ Mɔ-Oduduu Mɔ Gi Suudɛ Yesu Asonbo Mɔ

1 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Gyuda awura mɛ kya gyi
mɔmɔ-agyudɔ ako akɛbiberɛ gɛsi. Mɛ kya
terɛ gɛnen gɛsi mɔ yɛɛ Pɛntekosi. Gɛnen
gɛsi gɛbono dɔ mɔ, Yesu asonbo pɛwu mɛ
kpaa gyan' gɛten kolon.
2 Mɛ bo nno mɔ, mɛ nu ɔlanba ɔko gi
tɔrɔ! Ɔlanba mɔ gi lii Wurubuaarɛ dɔ fɛɛ
afuu belɛ ako ne n kya da a kya ba, ne
ɔlanba mɔ gi kpaa bɔla gɛten gɛbono dɔ
mɛ gyan' mɔ pɛwu.
3 Mɛ baa kerɛ mɔ, ilaa iko ne n baa
yɛ gyan'gyan mɔmɔ ɔkamaasɛ so fɛɛ ɔgya
ɔbono ɔ kya dɛ mɔ.
4 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi suu de Yesu asonbo mɔ, mɛ san ma-a
bugi nnɔ ma-a tɔngɛ ndɛ kpɛi-kpɛi nbono
mɛŋ wolaa ma-a tɔgɛ mɔ. Mɛ kya tɔgɛ
gɛnɔɔbono ɔkara Oduduu mɔ gi sa ɔmɔ
yɛɛ mɛ' tɔgɛ mɔ.
5 Gɛnen owi ɔbono mɔ, asa mɛ nyaakyɔ
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so. I lii fɛɛ mɔmɔ-
nanboana Gyuda awura abono mɛ selɛ
Wurubuaarɛ mɔ ako kee mɛ ba bɔla mɔmɔ
so mɛ kya son Wurubuaarɛ. Mɛ lii nten
kpɛi-kpɛi mɛ kya tɔgɛ ndɛ nbono asa mɛ
kya tɔgɛ gɛsinkpan pɛwu so mɔ.
6 Ɔlanba ɔbono ɔ wɔra gɛten mɔ dɔ so
mɔ, sakpii belɛ gi kpaa gyan' nno. Yesu
asonbo mɔ mɛ kya tɔngɛ mɔ, i wɔra sakpii
mɔ giyan. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ
kya nu mɔmɔ-ilaa tɔngɛsɛ de mɔmɔ gbaa-
gbaa ndɛ dɔ.
7 I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, mɛŋ baa mɛ nyi
gibono dɔ mɛ dɛ mɔ. Mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, "Gɛnen anyen abono mɛ kya tɔngɛ
faa mɔmɔ pɛwu mɛ mɛŋ gyɛ Galeli awura
daa?
8 Ne i wonɛ so ne mɛ kya taalɛ mɛ kya
tɔngɛ de aye ɔkamaasɛ ndɛ gɛnen?
9 A lii isowolɛ kpɛi-kpɛi so. Kerɛ, aye
dɔ ako mɛ gyɛ Paatiya awura. Ako mɔ
mɛ gyɛ Miidi awura. Elamiti awura mɛ
bo aye dɔ. Ako mɔ mɛ tɛ Mɛsopotemiya.
Ako mɛ gyɛ Gyudiya awura, Kapadosiya
awura, Pontusɛ awura, Esiya awura,
10 Firigyiya awura, Panfiliya awura,
Igyipiti awura, ne ako mɛ lii Libiya gibaa-
fon gibono gi sindi Siirin ɔsowolɛ so mɔ.
Aye dɔ ako mɛ gyɛ asafo kpan-n abono mɛ
lii Rom ɔsowolɛ so. Gɛnen asafo adɛ ako
mɛ gyɛ Gyuda awura gbaa-gbaa ne ako mɛ
loo daa Gyuda awura ɔson mɔ dɔ.
11 Aye ako mɛ gyɛ Keriiti awura ne ako
mɛ gyɛ Arabiya awura. Aye gɛnen asa
adɛ ɔkamaasɛ kya nu ilaa belɛ-belɛ ibono
Wurubuaarɛ gi wɔra ne mɛ kya tɔgɛ imɔ
so ilaa faa aye-ndɛ dɔ."
12 Sakpii mɔ ɔkamaasɛ kya nu ilaa ibono
mɛ kya tɔgɛ mɔ gɛsɛ de mɔmɔ-ndɛ dɔ mɔ,
i dɛ mɔmɔ pɛwu gɛnɔ ne i wɔra mɔmɔ
giyan. Mɛ san mɛ kya taasɛ abara daa yɛɛ,
"Menɛ ilaa ne a laa wu gɛsinkpan so faa?"
13 Sakpii mɔ dɔ asa ako berɛ mɛ kya
ŋmasɛ Yesu asonbo mɔ yɛɛ, "Ŋmaawo, mɛ
mɛŋ boo daa?"

Piita Gi Lɛɛ Gɛsɛ Sa Sakpii Mɔ

14 Ibono mɛ kya ŋmasɛ Yesu asonbo mɔ
gɛnen mɔ, Piita mɔ-rɛ mɔ-nanboana Yesu
isɔɔ gudu ɔko mɔ mɛ koso yelɛ, ne Piita gi
bugi gɛnɔ tɔgɛ ken-ken sa sakpii mɔ yɛɛ,
"Me-nanboana Gyudiya awura de fɛye asa
abono pɛwu fɛ tɛ Gyɛrusalem gɛrɛ mɔ, fɛ'
yela giso de fɛ' nu dɔɔdan.
15 Aye gɛnen anyen abono fɛ kya wu aye
faa, a mɛŋ kya boo fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-
nwɔnsa gɛ kya nyiile fɛye mɔ. I san i gyɛ
nyɛnyɛngɛ gikyɔ de giboo. Nperɛ ibono a
yelɛ faa, i laa wɔra daa fɛɛ iwi sango.
16 "To, ilaa ibono i ba aye so faa mɔ ilaa
ne mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ. Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyowelɛ mɔ ne
n ŋmarasɛ imɔ yela. Ɔ ŋmarasɛ yɛɛ,
17 'Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ laalaalogɛ
mɔ dɔ mɔ,

i laa ba yɛɛ me Wurubuaarɛ nan kyɛɛgɛ me-Oduduu bun anyamesɛ so.
Gɛnen asa abono, anyen de akyii
mɛ laa tɔngɛ me Wurubuaarɛ ilaa sa asa.
Abelɛnsɛ de adega mɛ laa wu me-ilaa fɛɛ ideri yɛgɛ mɛ kerɛ,
ne mɛ laa kuu me ilaa wɔrasɛ so ideri kee.
18 Abono mɛ gyɛ me-adɛ mɔ,
nan kyɛɛgɛ me-Oduduu bun mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-anyen de akyii so
gɛnen nkɛ nbono dɔ
de mɛ' tɔngɛ me Wurubuaarɛ ilaa sa asa.
19 Nan lɛɛ ilaa nyiile asa Wurubuaarɛ awolɛ dɔ
fɛɛ nkalan, ɔgya, de igyɛsii.
Nan wɔra adɛgɛnɔ ilaa gɛsinkpan so.
20 Pɛi de me Wura Wurubuaarɛ nyisigyi gɛkɛ gbaa' mɔ
gɛ lɔɔ baa fo mɔ,
owi laa kisee bingiri obibiri de bosɛ mɔ ɔ' pɛɛrɛ fɛɛ nkalan.
21 I laa ba yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ saawo terɛ Wura Wurubuaarɛ mɔ,
ɔ laa mɔlɛgɛ mɔ." '
22 "Me-nanboana Isirale awura, fɛ' nu ilaa idɛ. Wurubuaarɛ gi nyiile fɛye yɛɛ Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ, ne n gyɛ ɔbono mɔ Wurubuaarɛ gi sun mɔ. Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wɔra fɛye-ansi so ne i lɛɛ nyiile gɛnen mɔ ne n gyɛ nsun boduduusɛ kpɛi-kpɛi nbono Yesu gi wɔra aberɛ abono ɔ bo gɛsinkpan so mɔ. Ɔ wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ, de ilaa ibono i lɛɛ Wurubuaarɛ nyisigyi nyiile asa mɔ. Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi imɔ so.
23 Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela ne ɔ wolaa o nyi yɛɛ anyamesɛ mɛ laa nyɛ Yesu baarɛ mɔɔ. Imɔso ne i ba yɛɛ fɛ yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ da mɔ aŋanbi oyii so, ne o wu'.
24 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wurubuaarɛ gi kii kyingi mɔ. Ɔ lɛɛ mɔ lii lɛwu anyanyan dɔ. I kya nyiile yɛɛ iŋ bo no yɛɛ ɔ laa wu' sii isɛ dɔ.
25 "Aye-naana Deefidi gi wolaa wu Yesu gisen dɔ ilaa, ne ɔ ŋmarasɛ imɔ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
'Owi kamaasɛ dɔ mɔ n kya wu me-Wura Wurubuaarɛ sindi me. Imɔso i maŋ ŋmaa me-gisen.
26 Imɔso i bo me-gisen dɔ ɔkon. N kya lɛɛ mɔ-ginyen.
Ne me-ansi a gyan yɛɛ sɛi maŋ taasɛ me-nyoro gibi so.
27 I kya nyiile yɛɛ fo Wurubuaarɛ, fo maŋ yɛgɛ me-oduduu mɔ
ɔ' kpaa sii ibuni dɔ.
Nɛ kyu me-nyoro fuɛ sa fo. Fo maŋ yɛgɛ me n' gyɔ sii isɛ dɔ.
28 Fo ne n nyiile me ikpa ibono so nyamesɛ laa naa
de ɔ' nyɛ ɔkyenaten dɛnsɛ fo asɛ.
N bo fo asɛ mɔ, i laa tansi wɔra me ɔkon gikyɔ.' "
29 Ne Piita gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Me-nanboana, nan tɔgɛ tigi fɛye yɛɛ aye-naana Deefidi ɔbono ɔ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ gi wu' ne mɛ pule mɔ. Mɔ-gɛkyan gɛ dɛ aye asɛ gɛrɛ kyu baa lii de ndɛ.
30 Ɔ wɔra daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo. Wurubuaarɛ gi ka sa mɔ yɛɛ ɔ' kerɛ fɛɛ mɔ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa, ɔ laa kyu mɔ Deefidi mɔ-naanaana dɔ ɔko kyu yii gɛwura mɔ Deefidi giyaa dɔ gɛkaako mɔ-lɛwu gɛmara.
31 Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile mɔ gɛnen mɔ, ɔ bii yɛɛ gɛnen mɔ-ɔnaanabi ɔbono ne nan gyi gɛwura Wurubuaarɛ adɛ so mɔ. Ne o wu yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ imɔ so ilaa yela yɛɛ, 'Wurubuaarɛ maŋ yɛgɛ mɔ de o' wu' sii asa abono mɛ wu' mɔ dɔ, ne mɔ-nyoro inun i maŋ nyɛ gyɔ gɛkyan dɔ kpa-a.'
32 Gɛsintin mɔ, Yesu baarɛ gi wu' mɔ, Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Aye adɛ pɛwu a wu imɔ de ansi.
33 "Wurubuaarɛ gi diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ, kyu mɔ yela mɔ-gyisɛ gibaa so, ne o kyu mɔ-Wurubuaarɛ Oduduu mɔ sa mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ka yela sa mɔ mɔ. Imɔso ilaa ibono fɛ kya wu de ansi ne fɛ kya nu de aso faa, Yesu ne n kyu imɔ kyu kyɛɛgɛ bun aye so.
34 Aye-naana Deefidi berɛ, i mɛŋ diirɛ mɔ kpe Wurubuaarɛ dɔ. Deefidi gbaa-gbaa gi wu tɔgɛ yɛɛ,
'Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa me-Wura yɛɛ,
"Baa kyena me-gyisɛ gibaa so de me-rɛ fo a' gyi gɛwura
35 de n' yɛgɛ fo' kyise fo-akyobo de fo-ayaa." '
36 "Imɔso me-nanboana Isirale awura pɛwu, fɛ' bii yɛɛ iŋ bo akyɔɔlɛ yɛɛ Yesu ne n gyɛ Wura. Mɔ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ o' gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ. Ne mɔ mɔ ne fɛ yɛgɛ mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ."

Asa Sakyɔ Mɛ Sɔɔ Gyi Ne Mɛ Gyere Ɔmɔ Wurubuaarɛ Sagyere

37 Asa mɛ nu ilaa ibono Piita gi tɔgɛ faa mɔ, i selɛ mɔmɔ-nyoro nyer-r. Nfono ne mɛ taasɛ Piita de mɔ-nanboana Yesu isɔɔ sɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Ansaana, nnɛ ne a laa wɔra ne?"
38 Asa mɔ mɛ taasɛ gɛnen mɔ, Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye ɔkamaasɛ o'

nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo de fɛ' kyɛɛgɛ de mɛ' gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere Yesu Kirisito ginyen dɔ de Wurubuaarɛ o' kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fɛye. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-Oduduu mɔ kyɛɛ fɛye.

39 I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono aye-Wura Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu kyɛɛ asa mɔ, fɛye ne ɔ darɛ yɛɛ ɔ laa kyɛɛ mɔ. Ɔ ka yela sa fɛye-rɛ fɛye-biana de fɛye-naanaana de asa abono mɛ bo gɛta-gɛta mɔ pɛwu. Ɔ ka yela sa daa nyamesɛ kamaasɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kyu mɔ-nyoro kyu sa mɔ Wurubuaarɛ mɔ."

40 Piita gi tɔgɛ ilaa sakyɔ sa asa mɔ gɛnsipɛɛrɛ so. Ɔ tɔgɛ wɔra mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' mɔlɛgɛ fɛye-nyoro lii abono mɛ mɛŋ bo gɛsintin mɔ dɔ de fɛŋ sa fɛ' loo mɔmɔ-gisobiidɛ mɔ dɔ."

41 Piita gi tɔngɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ nu gɛsɛ, ne mɛ gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere. Asa abono mɛ baa bɔla Yesu asonbo so gɛnen gɛkɛ gɛbono wolɛ mɔ mɛ laa wɔra fɛɛ asa nwɛ oko de saalaa.

Yesu Asonbo Mɔ Gikyenabi

42 Yesu asonbo mɔ mɛ kpɛ mɛ kya kasɛ Yesu isɔɔ mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ, ne mɛ kpɛ mɛ bo abara dɔ. Mɛ kya kpaa gyan' dabɔlɛ, mɛ kya gyi agyudɔ abono a kya nyiile yɛɛ mɛ gyɛ nyamesɛ kolon mɔ, ne mɛ kya dabɔlɛ dalaa.

43 Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ ne i kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon mɔ nyiile. Imɔso i yɛgɛ gifuu gi keda ɔkamaasɛ.

44 Asa abono pɛwu mɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ mɛ kyena fɛɛ nyamesɛ kolon. Ɔkamaasɛ ilaa i gyɛ mɔ-nanbo ilaa.

45 I bo no i bo no mɔ, mɛ kya fɛ mɔmɔ-ilaa ibono mɛ bo mɔ de mɛ' yɛ imɔ-aterenbi mɔ sa abara gɛnɔɔbono ɔkara i tiri ɔmɔ mɔ.

46 Gɛkɛ kamaasɛ mɛ kya kpaa gyan' Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ dabɔlɛ. Mɛ kya gyan' mɔmɔ-nten-ana dɔ kee, mɛ kya gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ mɔmɔ-ginyamesɛ kolon nyiile mɔ. Mɛ kya gyi amɔ de ɔkon lii mɔmɔ-asen dɔ.

47 Mɛ kya yen Wurubuaarɛ, ne mɛ kya gyi asa sɛnsɛ ginsi. Gɛkɛ kamaasɛ Wurubuaarɛ kya kyu asa pobɔrɔ abono ɔ kya mɔlɛgɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ baa bɔla mɔmɔ so.

3

Piita Mɔ-rɛ Gyɔn Mɛ Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ Ɔko

1 Gɛkɛ gɛdɛ owi gbaasɛ ibono mɔmɔ Isirale awura mɛ kya kpaa gyan' dalaa mɔ, Piita mɔ-rɛ mɔ-nanbo Gyɔn mɛ koso mɛ kya kpe Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ de mɛ' kpaa dalaa.

2 Mɛ kpaa fo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gɛbunono gɛbono mɛ kya terɛ gɛmɔ yɛɛ Ɔdan Gɛbunono mɔ asɛ mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, ɔnyen ɔko ne. Ɔnyen baarɛ gyɛ daa ɔtɛgɛsɛ. Gɛnen ne i kyu korogɛ mɔ ne. Gɛkɛ kamaasɛ mɔ, asa mɛ kya sola mɔ kyu baa yela gɛnen gɛbunono gɛbono asɛ de ɔ' kyena kolɛ asa abono mɛ kya kpaa dalaa Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ aterenbi.

3 Ɔnyen mɔ gi wu Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kya laarɛ de mɛ' loo ɔson obu mɔ dɔ mɔ, ɔ kolɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' sa mɔ aterenbi.

4 Nfono mɔ, Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kerɛ mɔ yiridididi, ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Kerɛ aye gɛrɛ."

5 Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi kerɛ mɔmɔ mɔ, o nyi yɛɛ ɔ laa nyɛ ilaa iko lii mɔmɔ asɛ daa.

6 Nfono mɔ, Piita gi tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Aterenbi berɛ, meŋ bo. Ilaa ibono n bo ne nan kyu sa fo mɔ ne n gyɛ yɛɛ kyu lii Yesu Kirisito, Nasarɛtɛnyen mɔ-ginyen dɔ mɔ, koso yelɛ de fo' naa."

7 Piita gi tɔgɛ gɛnen sa ɔnyen mɔ mɔ, ɔ keda mɔ-gibaa gyisɛ dɔ, ne o puru mɔ koso yelɛ mɔ-ayaa so. Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ-ayaa dɔ de mɔ-aŋmeli dɔ pɛwu i wɔra mɔ ɔlon.

8 Ɔ koso tin, ne ɔ naa buu mɔmɔ loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Ɔ naa ɔ kya tin o-o tin ne ɔ kya faala Wurubuaarɛ ɔ kya yen mɔ.

9 Asa abono mɛ bo nfono mɔ pɛwu mɛ wu ɔnyen mɔ naa ɔ kya yen Wurubuaarɛ mɔ,

10 mɔmɔ pɛwu mɛ wu mɔ bii yɛɛ nkana mɔ ne n kya kyena Ɔdan Gɛbunono mɔ asɛ kolɛ aterenbi Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ asɛ mɔ. Gɛnɔɔbono i wɔra ne ɔnyen mɔ gi nyɛ alanfiya mɔ, i wɔra asa mɔ giyan, mɛŋ baa mɛ nyi imɔ-atɔgɛbi.

11 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ naa kpe mɛ yelɛ Solomon gikpalan mɔ dɔ mɔ, ɔnyen mɔ mili mɔmɔ. Ibono asa mɛ wu ɔnyen mɔ gi taalɛ ɔ naa mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, ne mɔmɔ kee mɛ selɛ kpe mɔmɔ asɛ nno.

Piita Gi Tɔgɛ Gɛnɔɔbono I Ba Ne Ɔ Taalɛ Kyɛ Ɔnyen Mɔ

12 Piita gi wu yɛɛ i dɛ asa gɛnɔ mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana, Isirale awura, menɛ n wɔra ne imɔ idɛ i kya dɛ fɛye-gɛnɔ gikyɔ gɛnen? Menɛ n wɔra ne fɛ kya kerɛ aye ŋaa-a gɛnen? Fɛ nyi yɛɛ aye ne n nyɛ ɔlon aye-gibaa so abɛɛ aye ne n kya gyi Wurubuaarɛ ginsi so ne ɔnyen baarɛ gi taalɛ ɔ naa faa?

13 Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana,
Aberaham, Ayisiki, de Gyeekɔpo, de aye-
adedaabo sɛnsɛ mɔ mɛ son mɔ ne n kyu
nyisigyi kyu sa Yesu, Wurubuaarɛ Gɛsun
Ɔwɔrabo mɔ. Fɛye berɛ, fɛ kyu gɛnen Yesu
baarɛ kyu wɔra nbɛlɛ dɔ, ne fɛ kine mɔ
Ɔbelɛnsɛ Pilato ansi dɔ, yɛgɛ nkana Pilato
gi laarɛ fɛɛ ɔ' taa mɔ yɛgɛ de ɔ' naa.
14 Fɛ kine Gɛsintin de Gisen Fufuli Wura
mɔ, ne asa ɔmɔɔbo berɛ ne fɛ kolɛ Pilato
yɛɛ o' tigi sa fɛye de ɔ' naa.
15 Ɔbono ɔ kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ ne fɛ yɛgɛ mɛ' kyu mɔɔ.
Wurubuaarɛ, mɔ, gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ.
Aye a wu imɔ de ansi ne a kya tɔgɛ fɛye
faa.
16 "Fɛ kya wu ɔtɛgɛsɛ baarɛ ne fɛ wolaa
fɛ nyi mɔ. Yesu ginyen mɔ dɔ ne mɔ-ayaa
a kyaga faa. Gɛnɔɔbono a sɔɔ Yesu gyi mɔ
so ne ɔ nyɛ alanfiya fɛye pɛwu ansi dɔ gɛrɛ
faa.
17 "Me-nanboana, Isirale awura, nɛ wu
yɛɛ ilaa ibono fɛye-rɛ fɛye-abelɛnsɛ mɔ fɛ
kyu wɔra Yesu mɔ, fɛ mɛŋ nyi daa.
18 I mɛŋ ba gɛnen giyan. I gyɛ daa ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi wolaa naa de mɔ-
ikalan atɔgɛbo mɔ pɛwu so tɔgɛ yela yɛɛ
ɔbono ɔ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ
laa wu awɔrɔfɔɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ i ba
gɛnen gɛsintin.
19 Imɔso fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ'
kyɛɛgɛ de Wurubuaarɛ ɔ' kpaarɛ fɛye ilaa
nyɛnyɛn ibono fɛ kya wɔra mɔ fuɛ sa fɛye.
20 Fɛ wɔra gɛnen mɔ, i bo no i bo no mɔ,
ɔ laa kpɛ ɔ kya kpaa fɛye de fɛye-nyoro gi'
tɔrɔ fɛye. Imɔ gɛmara mɔ, ɔ laa yɛgɛ Yesu
o' kii ba gɛsinkpan so. Mɔ ne ɔ wolaa lɛɛ
yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ fɛye mɔ.
21 "Wurubuaarɛ laa yɛgɛ o' sii kyena
Wurubuaarɛ dɔ kpaa fo owi ɔbono mɔ
Wurubuaarɛ laa lɔrɔ ilaa kamaasɛ mɔ. Lii
ko-o dedaa mɔ, ɔ wolaa tɔgɛ ilaa idɛ yela
kyu naa de asa abono ɔ lɔrɔ yela yɛɛ mɛ'
tɔgɛ mɔ-ikalan mɔ so.
22 Aye-naana Mosisi gbaa kee gi wolaa
tɔgɛ kyu lii Yesu baarɛ so yela yɛɛ,
'Wura Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-ikalan
ɔtɔgɛbo fɛɛ me, Mosisi
lii fɛye dɔ sa fɛye.
Ilaa kamaasɛ ibono gɛnen Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono
laa tɔgɛ fɛye mɔ, fɛ' nu mɔ asɛ.
23 I laa ba yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ
maŋ nu
gɛnen Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔbono asɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ lii mɔ-adɛ mɔ
dɔ.'
24 "Lii Samuɛlɛ aberɛ kyu ba lii de ndɛ,
abono pɛwu mɛ wɔra Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wu ndɛ nkɛ ndɛ dɔ ilaa tɔgɛ
yela kyu lii Yesu so.
25 Fɛye ne Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ yela. Ne fɛye
so ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ fɛye-
naanaana mɛ wɔra gɛnɔ. Wurubuaarɛ gi
ka yela sa aye-naana Aberaham yɛɛ, 'Kyu
naa de fo-naanaana so ne gɛsinkpan so
ɔpaa kamaasɛ asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
o' yuule mɔmɔ.'
26 Gɛsintin mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ
Yesu yɛɛ ɔ' baa wɔra mɔ-Gɛsun Ɔwɔrabo
gɛsinkpan so. Ɔ ba mɔ, fɛye asɛ ne
ɔ daa gikpe de ɔ' nyɛ yuule fɛye de
fɛye ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ."

4

Mɛ Tii Piita Mɔ-rɛ Gyɔn De Obu

1 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ san mɛ kya
tɔngɛ mɛ kya sa asa mɔ mɔ, abelɛnsɛ
ako mɛ kpe mɔmɔ asɛ nno. Mɔmɔ ne
n gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo de
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ,
de Saadusii awura.
2 Gɛnen abelɛnsɛ adɛ mɛ kpaa tu mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ wu ibono Piita mɔ-rɛ Gyɔn
mɛ kya nyiile asa ilaa yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyingi Yesu lii ibuni dɔ. Ibono i kya nyiile
yɛɛ nyamesɛ gi wu' mɔ, ɔ bo gɛtɛɛko ɔ kya
kpe. Abelɛnsɛ mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ
kyu ginyadon de Piita mɔ-rɛ Gyɔn.
3 Gɛnen so mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ kya laarɛ
mɛ' kyu Piita mɔ-rɛ Gyɔn wɔra nbɛlɛ dɔ.
Owi gi ta so mɔ, mɛ keda mɔmɔ kyu tii de
obu kaaborɛ gɛdɛ gɛ kɛ.
4 Asa abono mɛ nu Piita mɔ-rɛ Gyɔn
gɛtɔngɛ mɔ berɛ, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ kyu
ɔmɔ-nyoro too Yesu so. Mɔmɔ-rɛ abono
mɛ ti wolaa kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ
kyu dabɔlɛ mɔ, anyen abono mɛ bo mɔmɔ
dɔ mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ nwɛ ikue-inyɔ de
saalaa.
5 Mɛ keda Piita de Gyɔn kyu tii de
obu gɛnen mɔ, gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, abelɛnsɛ
mɔ mɛ kpaa gyan' Gyɛrusalem ɔsowolɛ
mɔ so nno. Mɛ gyɛ abelɛnsɛ abono
mɛ kya kerɛ mɔmɔ Gyuda awura mɔ so,
de Gyuda awura nbɛlɛ agyibo, de Wu-
rubuaarɛ nbara aŋmarasɛbo.
6 Abelɛnsɛ mɔ mɛ kpaa gyan' Gyuda
awura asunbi alɛɛbo gɛmu ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Anasɛ mɔ asɛ. Kayifasɛ, de
Gyɔn ɔko, de Alɛsanda, de asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gɛsu mɔ dɔ abelɛnsɛ pɛwu mɛ
bo gɛnen gɛgyan' mɔ dɔ kee.

Piita Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Gyuda Awura Abelɛnsɛ Pɛwu Ansi Dɔ

7 Mɛ tigi Piita mɔ-rɛ Gyɔn ne mɛ kyu
mɔmɔ kyu baa yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ ne mɛ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛtɔ ɔlon dɔ abɛɛ anɛ
ginyen dɔ ne fɛ kyɛ ɔtɛgɛsɛ mɔ daa?"

8 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi suu de Piita, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Abelɛnsɛ abono fɛ kya kerɛ aye Gyuda
awura so de ɔsowolɛ so abelɛnsɛ,
9 iŋ gyɛ gidɛnsɛ gibono a wɔra sa ɔtɛgɛsɛ
baarɛ faa so ne fɛ kya taasɛ aye imɔ so ilaa
ndɛ' faa? Nengyene fɛ kya laarɛ de fɛ' bii
gɛnɔɔbono a kyu kyɛ mɔ berɛ mɔ de-e,
10 n kya laarɛ n' tɔgɛ tigi fɛye pɛwu de
Isirale awura pɛwu de fɛ' nu yɛɛ Yesu
Kirisito, Nasarɛtɛnyen mɔ, ɔbono fɛ yɛgɛ
mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ ginyen dɔ
ne ɔnyen baarɛ gi nyɛ mɔ-nyoro alanfiya ɔ
yelɛ fɛye-ansi so faa. Wurubuaarɛ, mɔ, gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ.
11 Yesu baarɛ ilaa ne mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ gɛtɛɛko mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,

Gibui kolon gibono fɛye ibu apɔrɔbo mɔ
fɛ kyu too gɛbaamara mɔ
ne n kii baa yɛgɛ ne obu mɔ gi wɔra
ɔlon ɔ yelɛ faa.

12 Ɔko mɛŋ bo no gɛsinkpan so, ɔ laa
taalɛ mɔlɛgɛ asa lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena. Gɛnen mɔ, Yesu ginyen wolɛ ne
Wurubuaarɛ gi sa aye yɛɛ a' saawo terɛ de
a' nyɛ gɛnen amɔlɛgɛ abono."
13 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ tɔgɛ tigi nbɛlɛ
agyibo mɔ gɛnen mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ.
Mɛŋ kii mɛ gyɛ mɔmɔ ɔsowolɛ so abelɛnsɛ,
ne mɛ mɛŋ kii mɛ nyi ɔwolɛ. Idɛ kon
mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ san baa bii yɛɛ ibono
nkana mɔmɔ-rɛ Yesu ne n kya naa mɔ so
ne mɛ sɔɔ ɔmɔ-nyoro gyi ne mɛ taalɛ tɔgɛ
tigi mɔmɔ gɛnen.
14 Ibono abelɛnsɛ mɔ mɛ wu ɔnyen
ɔbono Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kyɛ mɔ mɔ yelɛ
mɔmɔ asɛ nfono mɔ, mɛ mɛŋ baa taalɛ
tɔgɛ sɛi.

Nbɛlɛ Agyibo Mɔ Mɛ Da Gɛdɛ Gyoo Piita Mɔ-rɛ Gyɔn

15 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ yɛgɛ Piitaana mɛ
lii taa mɔmɔ yɛgɛ ne mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ
san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,
16 "Nnɛ ne a laa wɔra gɛnen anyen adɛ
ne? Ilaa gbaa' ibono i ba kyu naa de mɔmɔ
so faa iŋ bo ŋara dɔ. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ
tɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ baarɛ so mɔ gi nu
imɔ. A maŋ taalɛ sɔɔ imɔ so akyɔɔlɛ.
17 Imɔso ilaa ibono a laa wɔra ne gɛnen
ilaa idɛ i maŋ nyɛ gbigi kyon gɛta-gɛta mɔ
ne n gyɛ yɛɛ a laa terɛ ɔmɔ de a' ka sa
mɔmɔ yɛɛ gɛkaako-gɛkaako mɛ' mɛŋ baa
kii tɔngɛ Yesu ilaa sa ɔko-rɛ ɔko."
18 Mɛ tɔgɛ kyule abara gɛnen mɔ, ne mɛ
terɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn kii ba mɔmɔ asɛ ne
mɛ da mɔmɔ tii yɛɛ, "Gɛkaako-gɛkaako fɛ
mɛŋ' baa tɔgɛ abɛɛ fɛ' nyiile asa ilaa kyu
naa de Yesu ginyen dɔ."
19 Mɛ tɔgɛ sa Piita de Gyɔn gɛnen mɔ,
mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-gbaa
fɛ' kerɛ imɔ idɛ dɔ yɛɛ imɔmɔ ne n bɔran
sa Wurubuaarɛ: A' nu fɛye asɛ abɛɛ a' nu
Wurubuaarɛ asɛ daa?
20 Aye berɛ Yesu ilaa ibono a wu de ansi
ne a nu de aso mɔ, a maŋ taalɛ baala aye-
nnɔ bun yɛɛ a maŋ tɔgɛ imɔ sa asa."
21 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ kii
lɔrɔ ka sa mɔmɔ ken-ken yɛɛ nengyene mɛ
kii wɔra gɛnen mɔ, mɛ laa wu mɔmɔ kyule.
Nfono ne mɛ taa mɔmɔ yɛgɛ. Kyu lii asa so
mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa ɔbono
mɛ laa kyu biidɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn giso mɔ.
I kya nyiile yɛɛ asa mɔ pɛwu mɛ kya yen
Wurubuaarɛ kyu lii gɛnɔɔbono mɛ taalɛ
kyɛ ɔnyen mɔ mɔ.
22 Ɔnyen ɔbono mɛ wɔra gɛnen ilaa
gbaa' idɛ kyu kyɛ mɔ gɛnen mɔ nsi gi laa
don nsi ikue-inyɔ.

Yesu Asonbo Mɔ Mɛ Wɔra Gɛnɔ Kolon Dalaa Sa Wurubuaarɛ

23 Abelɛnsɛ mɔ mɛ taa Piita mɔ-rɛ
Gyɔn yɛgɛ gɛnen mɔ, mɛ naa kpe mɔmɔ-
nanboana asɛnsɛ mɔ asɛ ne mɛ kpaa buu
ilaa ibono pɛwu asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ
mɔ.
24 Mɔmɔ-nanboana mɔ mɛ nu imɔ mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ dabɔlɛ ne mɛ bugi gɛnɔ
dalaa sa Wurubuaarɛ yɛɛ, "Wura Wu-
rubuaarɛ, fo ɔbono ilaa kamaasɛ i bo
daa fo-gibaa dɔ mɔ, fo ne n lɛɛ soso de
gɛsinkpan, apoo, de ilaa kamaasɛ ibono i
bo imɔ dɔ mɔ pɛwu.
25 Fo ne n tɔgɛ ilaa naa de fo-dega, aye-
naana Deefidi so. Fo-Oduduu gi yɛgɛ mɔ
ɔ taalɛ lɛɛ gɛnɔ taasɛ ilaa, ne mɛ ŋmarasɛ
imɔ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

'Menɛ n wɔra ne gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi mɛ kya kyu ginyadon nyɛnyɛn,
mɛ kya wɔra gɛnɔ Wurubuaarɛ so
daa?

Mɛ kya too owi abui ne.

26 Awura-awura de isowolɛ so abelɛnsɛ mɛ
laa gyan' de mɛ' baala
yɛɛ mɛ laa kɔ de Wurubuaarɛ mɔ-rɛ
ɔbono o sun yɛɛ ɔ' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.' "
27 Yesu asonbo mɔ mɛ dalaa yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ, i gyɛ gɛsintin yɛɛ Gyɛrusalem
ɔsowolɛ baarɛ so mɔ, asa mɛ gyan' yɛɛ mɛ
laa kɔ de fo-Gɛsun Ɔwɔrabo, Yesu. Mɔ ne
fo lɔrɔ yela ne fo sun yɛɛ ɔ' baa gyi gɛwura
fo-adɛ so mɔ. Wura Hɛrodɛ, Ɔbelɛnsɛ
Pontiyusɛ Pilato, fo-adɛ Isirale awura, de
asa kpɛi-kpɛi mɛ gyan'
28 de mɛ' wɔra ilaa ibono fo wolaa tɔgɛ
yela mɔ. Fo ɔlon dɔ de fo-gɛlaarɛ dɔ ne fo
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa ba gɛnen.

29 “Idɛ kon berɛ, Wurubuaarɛ, kerɛ ilaa
nyɛnyɛn ibono mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ laa wɔra
aye abono a tɛ sa fo mɔ. Sa aye otu de a'
taalɛ tɔgɛ fo-agyɛbi mɔ sa asa de a mɛŋ'
selɛ gifuu
30 de fo' tengɛ fo-gibaa gyan' aye so de
a' taalɛ kyɛ asa alɔbi. Yɛgɛ de a' taalɛ
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ
maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so kyu naa de fo-
Gɛsun Ɔwɔrabo Yesu ɔbono fo lɔrɔ yela sa
fo-nyoro mɔ ginyen dɔ.”
31 Yesu asonbo mɔ mɛ dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ gɛnen mɔ, nfono mɛ bo mɔ i
gyigisi. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu
de mɔmɔ pɛwu, ne mɛ san da otu mɛ kya
tɔngɛ Wurubuaarɛ agyɛbi. Mɛ mɛŋ selɛ
nyamesɛ gifuu.

Yesu Asonbo Mɔ Gikyenabi

32 Asa abono mɛ ka gyan' Yesu so mɔ
pɛwu gɛwɔnsa de mɔmɔ-asen a san wɔra
daa gikolon. Ilaa kamaasɛ ibono mɔmɔ
ɔkamaasɛ bo mɔ, kaasɛ mɔ mɛŋ kya kyu
imɔ yɛɛ gɛnen ilaa ibono i baa i gyɛ mɔ
wolɛ-lɛɛ. Mɛ kya kyu imɔ fɛɛ i gyɛ daa
mɔmɔ pɛwu ilaa.
33 Wurubuaarɛ gi sa Yesu isɔɔ mɔ
gɛtɔngɛ, ne mɔ-ɔlon dɔ mɔ mɛ kya tansi
bii lɛɛ Wura Yesu giwukyingi mɔ so ilaa
mɛ kya tɔgɛ mɛ kya sa asa. Wurubuaarɛ
tansi ɔ kya kpaa ɔmɔ ne ɔ kya wɔra ilaa sa
mɔmɔ pɛwu.
34 Sɛi mɛŋ kya tiri mɔmɔ abono mɛ ka
gyan' Yesu so mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko. I kya
nyiile yɛɛ mɔmɔ dɔ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo
nsinkpan abɛɛ ibu mɔ, mɛ kya fɛ imɔ ne
mɛ kya kyu imɔ-aterenbi abono mɛ nyɛ
mɔ,
35 kyu baa wɔra Yesu isɔɔ mɔ abaa dɔ.
Ne fɛɛ i tiri Yesu asonbo mɔ dɔ ɔko mɔ,
Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya yɛ sa mɔmɔ ɔkamaasɛ
gɛnɔɔbono ɔkara i tiri mɔ mɔ.
36 Gɛnen owi ɔbono mɔ ɔnyen ɔko bo
mɔmɔ dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ
Gyosɛfo. Yesu isɔɔ mɔ mɛ yela mɔ ayenbi
yɛɛ Banabasɛ. (Banabasɛ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
ɔbono ɔ kya wɔra ilaa keda asa nyoro.) Ɔ
gyɛ daa Gyudanyen, ne ɔ lii Lɛfi gɛten dɔ.
Ɔ lii Saapurosɛ gɛsinkpan so.
37 Gɛnen Gyosɛfo baarɛ bo ndɔɔ. Ɔ fɛ
ndɔɔ mɔ, ne o kyu aterenbi abono ɔ nyɛ
mɔ kyu baa wɔra Yesu isɔɔ mɔ abaa dɔ.

5

Ananiyasɛ Mɔ-rɛ Mɔ-Ka Mɛ Nyɛ Lɛwu

1 Ɔnyen ɔko mɔ kee bo Yesu asonbo mɔ
dɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ, ne mɔ-
ka ginyen ne n gyɛ Safira. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɛ
bo gɛsinkpan, ne ɔ kpaa fɛ gɛmɔ.
2 Ɔ lɛɛ gɛsinkpan mɔ aterenbi abono ɔ
nyɛ mɔ dɔ ako yela, ne o kyu abono a
san mɔ kyu kpaa penɛ wɔra Yesu isɔɔ mɔ
abaa dɔ yɛɛ ɔ fɛ mɔ-gɛsinkpan gɛko mɔ,
aterenbi abono ɔ nyɛ mɔ pɛwu ne ɔ dɛ ɔ
kya kyɛɛ faa. Ɔ kya wɔra gɛnen pɛwu mɔ,
mɔ-ka kee nyi imɔ so.
3 O kyu aterenbi mɔ ba gɛnen mɔ, Piita
gi terɛ mɔ ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ananiyasɛ,
menɛ n wɔra ne fo yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn
gɛmu mɔ gi suu de fo ne fo kya penɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gɛnen? Menɛ n
wɔra ne fo keda aterenbi abono fo nyɛ
lii fo-gɛsinkpan mɔ fo fɛ mɔ dɔ iko kɔɔgɛ
yela?
4 Nengyene gɛsinkpan mɔ gɛ dɛ ne fo
mɛŋ fɛ gɛmɔ mɔ, gɛ mɛŋ gyɛ fo-lɛɛ daa?
Ne fo kii fɛ gɛmɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ fo ne n bo
fo-aterenbi? Ne i wonɛ ne fo sa gɛwɔnsa
gɛdɛ gɛnen? Fo nyi yɛɛ anyamesɛ ne fo
penɛ faa? Wurubuaarɛ ne fo penɛ gɛnen.”
5-6 Ananiyasɛ gi nu ilaa ibono Piita gi
taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ lii tɔrɔ ne o wu'.
Nfono mɔ adega abono mɛ bo nno mɔ mɛ
koso kyu akuru mili mɔ ne mɛ keda mɔ
lii kyu kyon kpaa pule. Ɔkamaasɛ ɔbono o
nu gɛnen Ananiyasɛ ilaa idɛ mɔ, gifuu belɛ
gi keda mɔ.
7 Adega mɔ mɛ keda Ananiyasɛ gibuni
mɔ kyu kyon mɛ' kpaa pule mɔ, i baa wɔra
ŋmaraa mɔ, mɔ-ka gi baa loo. Ɔ baa loo
gɛnen mɔ, ɔ mɛŋ nyi ilaa ibono i ba mɔ-
kuli so mɔ so sɛi.
8 Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Tɔgɛ me, imɔso i gyɛ gɛsintin yɛɛ aterenbi
gɛgyɔnɔ gɛdɛ ɔkara ne fo-rɛ fo-kuli fɛ nyɛ
lii gɛsinkpan gɛbono fɛ fɛ mɔ dɔ?” Piita
gi taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɛn,
aterenbi adɛ ɔkara ne a nyɛ.”
9 Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ sa Piita gɛnen mɔ, Piita
gi taasɛ mɔ yɛɛ, “I wonɛ so ne fo-rɛ fo-
kuli fɛ tɔgɛ kyule abara ne fɛ ba fɛ kya soo
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ idoo fɛ kya kerɛ
gɛnen? To, asa abono mɛ kyu fo-kuli kpaa
pule mɔ, gɛnen asa abono mɛ laa kyu fo
kee kyu lii kpe kpaa pule.”
10 Ɔkyii mɔ gi nu gɛnen mɔ, ayaa abono
so mɔ, ɔ lii tɔrɔ Piita ayaa dɔ ne o wu'.
Adega abono mɛ kpaa pule mɔ-kuli mɔ mɛ
baa loo mɔ, ɔkyii mɔ kee gi wu' ɔ dɛ, ne
mɛ kyu mɔ lii kyon mɛ' kpaa pule sindi
mɔ-kuli.
11 Nfono mɔ gifuu belɛ giko gi keda Yesu
asonbo mɔ pɛwu de asa abono mɛ nu
gɛnen ilaa idɛ mɔ pɛwu.

Yesu Isɔɔ Mɔ Mɛ Kya Wɔra Ilaa Gbaa'Gbaa

12 Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya wɔra ilaa
gbaa'gbaa ibono i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon bo mɔmɔ dɔ. Mɔmɔ-rɛ Yesu
asonbo sɛnsɛ mɔ pɛwu mɛ kya kyena kpaa
gyan' fɛɛ nyamesɛ kolon Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ dɔ gibaafon giko nfono mɛ kya terɛ
yɛɛ Solomon Gikpalan mɔ.

13 Asa sɛnsɛ abono mɛ mɛŋ bo mɔmɔ-
gikpen mɔ dɔ mɔ mɛŋ kya taalɛ da otu
kpaa saarɛ mɔmɔ dɔ. Imɔ gɛnen gbaa faa
mɔ, Yesu asonbo mɔ mɛ dabɔlɛ mɛ kya gyi
ginsi asa ansi so.
14 Asa sakyɔ, anyen de akyii, mɛ kya sɔɔ
Wura Yesu gyi ne mɛ kpɛ ma-a ba ma-a
bɔla mɔ-asonbo mɔ so.
15 Kyu lii ilaa dɛnsɛ ibono Yesu isɔɔ mɔ
mɛ kya wɔra mɔ so mɔ, asa mɛ kya sola
alɔbo de mɔmɔ-idɛten kyu kpaa diila de
ikpa de nengyene Piita kya kyon de nfono
so mɔ, ba-a mɔ-gɛyii gbaa gɛ' taa nyɛ ten
kyon alɔbo mɔ ako so mɔ de i' kyɛ mɔmɔ.
16 Asa sakyɔ mɛ kya lii ma-a lii isowolɛ
ibono i sindi Gyɛrusalem mɔ mɛ kya sola
alɔbo de asa abono ilaa nyɛnyɛn oduduu i
tɛ mɔmɔ so i kya nyala mɔmɔ mɔ mɛ kya
bara Yesu isɔɔ mɔ, ne mɔmɔ mɔ mɛ kya
kyɛ mɔmɔ pɛwu.

Mɛ Tii Yesu Isɔɔ Mɔ De Obu

17 Nfono mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ mɔ-rɛ mɔ-nanboana pɛwu abono
mɛ bo Saadusii gikpen mɔ dɔ mɔ, mɛ wu
Yesu isɔɔ mɔ gɛsun wɔrasɛ mɔ, i bo mɔmɔ
gɛlaaloo gikyɔ,
18 imɔsɔ mɛ kpaa keda mɔmɔ, ne mɛ kyu
mɔmɔ kpaa tii de obu nfono mɛ kya tii
ɔsowolɛ mɔ so ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ.
19 Mɛ keda mɔmɔ kyu tii de obu gɛnen
mɔ, imɔ gɛnyɛ mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ gi
baa keda obu mɔ tigi ne ɔ kparɛ mɔmɔ lii,
ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
20 "Fɛ' naa kpe Wurubuaarɛ ɔson obu
gikpaara mɔ so de fɛ' kpaa tɔgɛ gɛkyena
pobɔrɔ gɛbono Yesu kya sa mɔ ilaa pɛwu
sa asa."
21 Yesu isɔɔ mɔ mɛ nu ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔmɔ.
Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, mɛ naa kpaa loo Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so, ne mɛ
yii gɛsɛ mɛ kya nyiile asa ilaa.
Gɛnen owi ɔbono mɔ, Isirale awura
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ mɔ-rɛ mɔ-
nanboana mɛ terɛ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ pɛwu
(mɔmɔ ne n gyɛ nbɛlɛ agyibo sa Isirale
awura mɔ), ne mɛ baa gyan'. Mɛ baa
gyan' mɔ, mɛ sun asogya kpe nfono mɛ
kya tii asa de obu mɔ yɛɛ mɛ' kpaa kyu
Yesu isɔɔ mɔ ba mɔmɔ-ansi dɔ.
22 Asogya abono mɛ lɛɛ sun gɛnen mɔ
mɛ kpe mɔ, mɛ mɛŋ wu Yesu isɔɔ mɔ mɛ
keda tii de obu mɔ, ne mɛ kii kpaa buu sa
abelɛnsɛ mɔ
23 yɛɛ, "A kpe mɔ, obu mɔ asin mɔ a tii
kpem, ne abono mɛ kya dii nno mɔ mɛ yelɛ
gɛbunono mɔ asɛ mɛ kya dii. A tigi ne a loo
obu mɔ dɔ mɔ, a mɛŋ wu ɔko-rɛ ɔko."
24 Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo
ɔbelɛnsɛ mɔ de asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ-rɛ
mɔ-nanboana mɔ mɛ nu gɛnen mɔ, i wɔra
mɔmɔ giyan ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ mɛ mɛŋ
nyi gɛnɔɔbono i wɔra ne i ba gɛnen mɔ.

Yesu Isɔɔ Mɔ Mɛ Buu Mɔmɔ-Gɛnɔ Sa Abelɛnsɛ Mɔ

25 Nfono mɔ, ɔko gi baa buu sa mɔmɔ
yɛɛ, "Anyen abono fɛ keda tii de obu mɔ,
mɛ yelɛ Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so mɛ kya nyiile asa ilaa."
26 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nu gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ
mɔ-rɛ mɔ-asogya mɔ, mɛ lii kyon de mɛ'
kpaa keda Yesu isɔɔ mɔ ba abelɛnsɛ mɔ
ansi dɔ. Asogya mɔ mɛ selɛ gifuu yɛɛ asa
mɛ laa naa da mɔmɔ abui mɔɔ so mɔ, mɛ
mɛŋ kyu Yesu isɔɔ mɔ kiri-kiri.
27 Mɛ kpaa kyu Yesu isɔɔ mɔ ba gɛnen
mɔ, mɛ yɛgɛ mɔmɔ-rɛ nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ
baa gyan'. Nfono mɔ, Gyuda awura asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ gi taasɛ Yesu isɔɔ mɔ ilaa.
Ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
28 "A mɛŋ gya fɛye yɛɛ gɛkaako-gɛkaako
fɛ' mɛŋ baa nyiile asa ilaa kyu lii Yesu
baarɛ ginyen dɔ? Fɛ' kerɛ gɛnɔɔbono fɛ
naa fɛ kya nyiile asa mɔ-ilaa gyan' de
Gyɛrusalem pɛwu mɔ. Fɛ kya laarɛ fɛɛ fɛ'
kyu mɔ-lɛwu mɔ kyu sola aye ne."
29 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, Piita mɔ-rɛ
Yesu isɔɔ sɛnsɛ mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i kaaborɛ a' nu. I
mɛŋ gyɛ nyamesɛ-lɛɛ gɛdɛ.
30 Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana mɛ
son mɔ mɔ gi kii kyingi Yesu ɔbono fɛ da
mɔ aŋanbi kyɔlɔga oyii so mɔɔ mɔ.
31 Wurubuaarɛ gi diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ
kyu mɔ kpaa yii gɛwura buu de mɔ Wu-
rubuaarɛ. Wurubuaarɛ yɛɛ Yesu ne ɔ'
wɔra ɔgyangbarabo de ɔmɔlɛgɛbo sa asa.
I lii fɛɛ gɛnen Yesu baarɛ laa yɛgɛ Isirale
awura mɛ' nyɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ
mɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo de Wu-
rubuaarɛ ɔ' nyɛ kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ mɔmɔ.
32 Aye ne n wu Yesu ilaa idɛ de aye-
ansi ne a kya tɔgɛ imɔ a kya sa asa faa.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee kya lɛɛ imɔ-
gɛsintin nyiile asa. Mɔ-Oduduu ɔbono ne ɔ
kya kyu sa asa abono mɛ kya nu mɔ-gɛdɛ
mɔ."

Ɔbelɛnsɛ Gameeliya Gi Gya Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

Yɛɛ Mɛ Mɛŋ' Mɔɔ Yesu Isɔɔ Mɔ

33 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ nu ilaa ibono
Yesu isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ,
i kyogedɛ mɔmɔ-gisen dɔ, ne mɛ laarɛ
mɔmɔ-imɔɔten.
34 Ɔbelɛnsɛ ɔko bo abelɛnsɛ mɔ dɔ. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Gameeliya. Asa pɛwu
mɛ kya kyu buubuu sa mɔ gikyɔ. Ɔ gyɛ
daa Farasii gikpen mɔ dɔ ne ɔ kya nyiile
Wurubuaarɛ nbara. Gameeliya baarɛ gi

koso tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu Yesu isɔɔ mɔ kyu lii kpe nkan ŋmaraa pɛi.
35 Mɛ liirɛ mɔmɔ nkan gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa nbɛlɛ agyibo mɔ yɛɛ, "Me-nanboana Isirale awura, ilaa ibono fɛ kya laarɛ de fɛ' kyu wɔra gɛnen asa adɛ faa, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan.
36 Nkɛ nko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi koso yɛɛ ɔ gyɛ ɔmɔlɛgɛbo, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Tiyodasɛ. Asa mɛ laa wɔra fɛɛ asa nwɛ nnan mɛ kpaa kpandɛ mili mɔ. Asa ako mɛ mɔɔ mɔ. Mɛ mɔɔ mɔ gɛnen mɔ, asa abono pɛwu mɛ buu mɔ mɔ mɛ yaasɛ ne ilaa ibono nkana mɛ kya wɔra mɔ pɛwu i sii giyan.
37 "Mɔ-gɛmara mɔ, owi ɔbono mɛ naa kyena kalɛ asa iko dɔ mɔ, Gyudasɛ, Galelinyen mɔ kee gi koso yelɛ yɛɛ ɔ laa kɔ de abɛyin. Mɔ kee gi baa nyɛ asa mɛ kpandɛ mili mɔ. Ako mɛ mɔɔ mɔ kee, ne asa abono mɛ mili mɔ gɛnen mɔ pɛwu mɛ yaasɛ giyan-giyan.
38 Imɔso nperɛ-nperɛ ilaa ibono anyen adɛ mɛ dɛ faa, n' tɔgɛ tigi fɛye yɛɛ fɛye berɛ fɛ' taa mɔmɔ yɛgɛ. Ɔko ɔŋ' sa o yii mɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ nengyene ilaa ibono mɛ kya wɔra faa, mɔmɔ-anyamesɛ gbaa-gbaa ne n ŋminde yɛɛ mɛ laa wɔra mɔmɔ-gibaa so mɔ, mɛ laa kpon daa.
39 Ne kuaa, ilaa ibono mɛ kya wɔra faa, i lii daa Wurubuaarɛ asɛ mɔ, nkana fɛ maŋ taalɛ gyi mɔmɔ so. Laalaologɛ mɔ, fɛ laa baa wu daa yɛɛ fɛ kya kɔ de Wurubuaarɛ."
Gameeliya gi ka abelɛnsɛ mɔ de nbɛlɛ agyibo mɔ gɛnen mɔ, mɛ nu mɔ asɛ,
40 ne mɛ terɛ Yesu isɔɔ mɔ kii loo kpe mɔmɔ asɛ. Mɛ yɛgɛ mɛ taa mɔmɔ, ne mɛ da ɔmɔ tii yɛɛ gɛkaako mɛ' mɛŋ baa yelɛ Yesu ginyen dɔ tɔngɛ sa asa. Nfono mɔ nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ taa mɔmɔ yɛgɛ,
41 ne mɛ naa lii.
Yesu isɔɔ mɔ mɛ lii gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon fɛɛ Wurubuaarɛ gi kalɛ ɔmɔ wɔra mɔ-asonbo dɔ yɛɛ asa mɛ ka ɔmɔ-ansi kyu lii Yesu so gɛnen.
42 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, gɛkɛ gɛŋ bo no yɛɛ Yesu isɔɔ mɔ mɛ mɛŋ kpe Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ de nten-ana dɔ kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.

6

Mɛ Lɛɛ Asa Sono Yɛɛ Mɛ' Kpaa Yesu Isɔɔ Mɔ

1 Owi ɔbono Yesu akasɛbo mɔ mɛ kya nyaakyɔ ma-a too mɔ, i bo Gyuda awura abono mɛ kya tɔgɛ Geriiki awura gɛdɛ ne i bo abono mɛ kya tɔgɛ mɔmɔ Gyuda awura-lɛɛ gɛdɛ wolɛ mɔ mɔmɔ dɔ. Gɛnen owi ɔbono mɔ, biidɛ ɔko gi baa tɔrɔ akpen anyɔ adɛ so. Gyuda awura abono mɛ kya tɔgɛ Geriiki awura gɛdɛ mɔ mɛ kya lɔgedɛ yɛɛ nengyene gɛkɛ kamaasɛ Yesu akasɛbo mɔ mɛ kya yɛ agyudɔ sa ikulaabo mɔ, mɛ kya ligi mɔmɔ-lɛɛ ikulaabo.
2 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ mɛ terɛ Yesu akasɛbo mɔ pɛwu baa gyan' ne mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "I mɛŋ boran yɛɛ a' nyaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gitɔgɛ yela nkan de a' nu de agyudɔ giyɛ sa asa wolɛ.
3 Imɔso, ansaana, fɛ' kerɛ fɛye dɔ de fɛ' lɛɛ asa sono sa aye de a' kyu gɛsun gɛbono wɔra mɔmɔ-abaa dɔ. Abono fɛ laa lɛɛ mɔ, fɛ' kerɛ yɛɛ asa mɛ kya terɛ mɔmɔ-ginyen dɛnsɛ ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ tɛ mɔmɔ so ne mɛ nyi ɔlaako;
4 de aye mɔ, a' nyɛ aye-nyoro a kya nu daa de gɛdalaa de Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsun gɛbono o kyu wɔra aye-abaa dɔ mɔ."
5 Ilaa ibono Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, i wɔra sakpii mɔ pɛwu ɔkon. Nfono ne mɛ lɛɛ Sitiifen de asa asee ako. Gɛnen Sitiifen baarɛ kya ka gyan' Yesu so gikyɔ-gikyɔ ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ tansi ɔ tɛ mɔ so. Asɛnsɛ abono mɛ lɛɛ mɔ anyen ne n gyɛ Filipo, Perokoro, Nikanɔ, Timon, Pamenasɛ, de Nikolasɛ. Gɛnen Nikolasɛ baarɛ gi lii Antiyoki. Ɔ gyɛ isafo, ne o kyu mɔ-nyoro wɔra Gyuda awura ɔson dɔ.
6 Mɛ kyu gɛnen asa sono abono mɛ lɛɛ faa kyu baa yela Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ ansi dɔ ne mɔmɔ mɔ, mɛ kyu mɔmɔ-abaa gyan' mɔmɔ so dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa mɔmɔ.
7 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya yɛlegɛ a kya too ne Yesu akasɛbo mɛ kya ŋan Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so gikyɔ-gikyɔ. Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ dɔ sakyɔ kee mɛ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne mɛ sɔɔ Yesu ɔkalan mɔ gyi.

Mɛ Keda Sitiifen

8 Wurubuaarɛ gibaa gi gyan Sitiifen so ne mɔ-ɔlon bo mɔ dɔ. Imɔso i yɛgɛ ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ de ilaa ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon gɛwi nyiile mɔ.
9 Asa ako mɛ lii Gyuda awura gikyang-bon giko dɔ. Mɔmɔ dɔ ako mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de Sitiifen. Mɛ kya terɛ gɛnen gikyangbon mɔ yɛɛ Asa Abono Mɛŋ Baa Mɛ Gyɛ Nbide Mɔ Gikyangbon. Mɔmɔ ako mɛ lii Siirini ɔsowolɛ so de Alɛsandiriya ɔsowolɛ so, ne ako mɛ lii Silisiya de Esiya nsinkpan so.
10 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi sa Sitiifen ɔlaako ginyi giko. Nengyene ɔ kya tɔngɛ mɔ, asa abono mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de mɔ mɔ mɛ mɛŋ kya taalɛ wɔda.

11 Imɔso gɛnen asa abono mɛ sa anyen
ako aterenbi ŋara yɛɛ mɛ' ten Sitiifen gɛnɔ
yɛɛ mɛ nu ɔ kya saalɛ mɔmɔ-naana Mosisi
de Wurubuaarɛ.
12 Asa adɛ mɛ ten Sitiifen gɛnɔ ne i
yɛgɛ Gyuda awura abelɛnsɛ de mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo de asa sɛnsɛ mɔ mɛ
kyu ginyadon wɔra Sitiifen. Nfono mɔ, mɛ
kpaa keda mɔ ne mɛ kparɛ mɔ kpe nbɛlɛ
agyibo mɔ ansi dɔ.
13 Mɛ kyu mɔ kpe nbɛlɛ agyibo mɔ asɛ
gɛnen mɔ, mɛ ten mɔ-gɛnɔ yɛɛ, "Owi ka-
maasɛ dɔ mɔ, gɛnen ɔnyen baarɛ kpɛ ɔ kya
tɔgɛ daa ilaa nyɛnyɛn kyu lii Wurubuaarɛ
ɔson obu baarɛ de aye-naana Mosisi nbara
mɔ so.
14 A nu ɔ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu Nasarɛtɛnyen
mɔ laa baa nyida Wurubuaarɛ ɔson obu
baarɛ de ɔ' kyɛɛgɛ idedaabolaa ibono aye-
naana Mosisi gi yela sa aye mɔ."
15 Asa abono pɛwu mɛ tɛ nbɛlɛ mɔ
ogyiten mɔ mɛ kerɛ Sitiifen yiridididi mɔ,
mɔ-ansi dɔ i wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
ansi dɔ ɔnan.

7

Sitiifen Gi Lɛɛ Ilaa Gɛsɛ Sa Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

1 Mɛ bo nbɛlɛ mɔ ogyiten gɛnen mɔ,
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi taasɛ Sitiifen
yɛɛ, "Ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ kyu lii fo so
faa i gyɛ gɛsintin?"
2 Sitiifen gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-sɛana
de me-subuana, fɛ' nu me asɛ. Nyisigyi
Wura Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-nyoro nyi-
ile aye-naana Aberaham owi ɔbono ɔ tɛ
Mɛsopotemiya gɛsinkpan so pɛi ne ɔ lɔɔ
kpaa kyena Haran ɔsowolɛ so.
3 Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-
nyoro gɛwi nyiile Aberaham gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Aberaham, koso fo-
gɛsinkpan gɛdɛ so de fo' naa taa fo-
subuana yɛgɛ de fo' kpaa kyena gɛsinkpan
gɛbono nan nyiile fo mɔ so.'
4 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ Aberaham gɛnen
mɔ, gɛsintin mɔ Aberaham gi koso lii kyon
Kaladiya gɛsinkpan so, ne ɔ kpaa kyena
Haran ɔsowolɛ so. Aberaham mɔ-sɛ lɛwu
gɛmara ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ koso lii
Haran baa kyena gɛnen gɛsinkpan gɛbono
so aye Gyuda awura a tɛ ndɛ faa.
5 "Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi kyu Aber-
aham baa kyena gɛsinkpan gɛbono a tɛ
faa mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ sa mɔ yɛɛ mɔ-
gɛsinkpan ogyiten ne. Baa nyamesɛ giyaa
ɔŋmangɛ ɔkara Wurubuaarɛ mɛŋ sa mɔ.
Imɔ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ gi ka yela
sa Aberaham yɛɛ ɔ laa kyu gɛmɔ kyu
kyɛɛ mɔ gɛkaako de gɛ' wɔra mɔ-rɛ mɔ-
biana kyu kpaa lii mɔ-naanaana gɛnɔ-
gɛnɔ gɛsinkpan gɛkpaa. Owi ɔbono Wu-
rubuaarɛ kya ka ɔ kya sa Aberaham gɛnen
mɔ, Aberaham mɛŋ bo ba-a gɛbii.
6 Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi abono
ɔ tɔgɛ sa Aberaham mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Aberaham, fo-naanaana oyuduu dɔ pɛwu
mɛ laa kpaa gyi gisafo ako gɛsinkpan so.
Nten abi mɔ mɛ laa ka mɔmɔ-ansi de mɛ'
kyu mɔmɔ wɔra nbide san sa abi san sa
anaana nsi nwɛ nnan.
7 Nan biidɛ asa abono fo-oyuduu mɔ mɛ
laa son mɔ giso. Imɔ gɛmara mɔ mɛ laa
lii nten abi mɔ dɔ de mɛ' kii baa kyena
gɛsinkpan gɛbono so fo yelɛ faa de mɛ' son
me.'
8 Wurubuaarɛ gi yela awɔrɛ giten nbara
sa Aberaham de i' lɛɛ nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ Aberaham mɛ
wɔra gɛnɔ kolon. Gɛnen so mɔ, Aberaham
gi korogɛ Ayisiki mɔ, imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, ɔ
ten Ayisiki giwɔrɛ. Ayisiki gi kyu korogɛ
Gyeekɔpo mɔ, mɔ kee gi ten mɔ-bi mɔ
giwɔrɛ. Gyeekɔpo gi korogɛ ne ɔ ten
mɔ-biana gudu anyɔ mɔ awɔrɛ. Gɛnen
Gyeekɔpo mɔ-biana gudu anyɔ adɛ ne n
yɛgɛ aye-Isirale awura ɔpaa mɔ gi yɛlegɛ.
9 "Aye-naana Gyeekɔpo mɔ-biana adɛ
mɔmɔ-gɛnɔɔrɛ asɛ ne n gyɛ Gyosɛfo.
Mɔ-ilaa i wɔra mɔ-daana gɛlaaloo gikyɔ.
Gɛnen so mɔ, mɛ fɛ mɔ sa asa ako ne mɛ
kyu mɔ kpe Igyipiti. Mɛ fɛ Gyosɛfo gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ dɛ mɔ ɔ naa.
10 Imɔso Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ lii mɔ-
awɔrɔfɔɔ kamaasɛ dɔ. Ɔ yɛgɛ Igyipiti wura
gi wu mɔ bii yɛɛ o nyi ɔlaako. Imɔso o gyi
Igyipiti wura mɔ ginsi ne wura mɔ gi yii
mɔ gɛbelɛnsɛ buu de mɔ. Gyosɛfo kee ne
n kya kerɛ wura mɔ-gɛten dɔ ilaa kamaasɛ
so.
11 Mɛ bo nno gɛnen-n mɔ, owi ɔko dɔ
mɔ, akon belɛ ako a tɔrɔ Igyipiti gɛsinkpan
pɛwu so de Keena gɛsinkpan so nfono aye-
naanaana mɛ tɛ mɔ. Nfono mɔ awɔrɔfɔɔ
belɛ a tu mɔmɔ. Aye-naanaana mɛŋ kya
nyɛ agyudɔ de mɛ' gyi.
12 Ibono aye-naana Gyeekɔpo gi nu yɛɛ
Igyipiti berɛ agyudɔ a bo no mɛ kya fɛ mɔ,
ɔ keda aye-naanaana kyu sun ne mɛ kpe
mɔmɔ-gikpe gyangbarasɛ.
13 Ginyɔsɛ mɔ o kii sun mɔmɔ mɔ, idɛ
kon ne mɔmɔ-tedɛ Gyosɛfo mɔ gi lɔɔ lɛɛ
mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ. Nfono ne Igyipiti
wura mɔ gi kyu bii gɛsu gɛbono dɔ Gyosɛfo
gi lii mɔ.
14 Gyosɛfo gi sun kpaa kyu mɔ-sɛ Gy-
eekɔpo mɔ-rɛ mɔ-adɛ pɛwu yɛɛ mɛ' baa
kyena mɔ asɛ. Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ
asa ikue-isa de saalaa asa anun.
15 Gɛsintin mɔ, Gyeekɔpo gi koso mɔ-rɛ
mɔ-adɛ mɔ, ne mɛ kpaa kyena Igyipiti

gɛsinkpan so. Gyeekɔpo de mɔ-biana, aye-
naanaana mɔ, mɛ kyena Igyipiti kaaborɛ
mɛ wu' nno.
16 Mɛ kya wu' mɔ, abono mɛ tɛ de ansi
mɔ mɛ kya sola ibuni mɔ kyu kpe Sikyem
ɔsowolɛ so kpaa wɔra folɛbɔ gɛkyan gɛko
dɔ. Mɔmɔ-naana Aberaham ne n kalɛ
aterenbi wolaa sɔɔ gɛnen gɛkyan gɛbono
yela. Ɔ sɔɔ gɛmɔ lii ɔnyen ɔko mɔ-biana
asɛ mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Hamɔ.
17 "Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa baa wɔra
ilaa ibono ɔ wolaa ka yela sa Aberaham
mɔ kya fuude mɔ, aye-asa abono mɛ kpaa
kyena Igyipiti awura asɛ mɔ mɛ yɛlegɛ
nyaakyɔ too.
18 I bo no i bo no mɔ, wura pobɔrɔ ɔko
gi baa gyi gɛwura sa Igyipiti awura. Gɛnen
wura ɔbono berɛ mɛŋ nyi Gyosɛfo.
19 O kyu adawo ɔ kya wɔra aye-gɛsu
mɔ gɛnɔ. Ɔ kya nyise mɔmɔ okyugya.
Ɔ kya yɛgɛ mɛ' kyu mɔmɔ-nbii nyensɛɛ
pobɔrɔ abono mɛ kya korogɛ mɔ kpaa yela
nŋmaŋman de mɛ' wu'.
20 "Mɔmɔ-awɔrɔfɔɔ mɔ aberɛ dɔ ne i kyu
korogɛ Mosisi. Mɛ korogɛ Mosisi gɛnen
mɔ, ɔ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ ansi so. Mɛ
ŋara kerɛ mɔ so mɔ-sɛ gɛten dɔ ibosɛ isa'.
21 Mɛ kyu mɔ lii kpaa yela nŋmaŋman
mɔ, wura mɔ mɔ-bi kyiisɛ ɔko gi kpaa puru
mɔ, ne o kyu mɔ bela wɔra fɛɛ mɔ gbaa-
gbaa mɔ-bi.
22 Imɔso mɛ kyu Igyipiti awura ilaa
wɔrasɛ pɛwu kyu bela mɔ. Mosisi gi sɛɛ
wɔra nyamesɛ gbaa' mɔ-gɛtɔngɛ dɔ de mɔ-
ilaa wɔrasɛ dɔ.
23 "O gyi nsi ikue-inyɔ mɔ, i ba mɔ-
gɛwɔnsa dɔ yɛɛ ɔ' kpaa laa mɔ-nanboana
Isirale awura.
24 Ɔ kpaa laa mɔmɔ gɛnen mɔ, o wu
Igyipitinyen ɔko kya kudi mɔ-nanbo Isir-
alenyen ɔko ɔ kya daarɛ giyan. Mosisi
gi wu gɛnen mɔ, ɔ kɔɔlɛ mɔ-nanbo Isir-
alenyen mɔ so, ne ɔ mɔɔ Igyipitinyen mɔ.
25 Mosisi gi wɔra gɛnen mɔ, mɔ berɛ, o
nyi yɛɛ mɔ-nanboana Isirale awura mɔ mɛ
laa nu ilaa ibono ɔ wɔra mɔ gɛsɛ de mɛ' bii
yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ de ɔ' naa de mɔ
Mosisi so lɛɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-gɛbide mɔ dɔ
daa. Mosisi gi dabɔlɛ wɔra gɛnen faa, mɔ-
nanboana mɔ mɛ mɛŋ taa nu imɔ gɛsɛ sa
mɔ.
26 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Mosisi gi naa kpaa
lii mɔ-nanboana Isirale awura wolɛ-wolɛ
anyɔ ako so mɛ yelɛ mɛ kya kɔ. Nfono ne
Mosisi gi keda mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
'Me-nanboana, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ fɛ gyɛ daa
nyamesɛ kolon? Fɛŋ' baa kɔ.'
27 "Mosisi kya keda mɔmɔ gɛnen mɔ,
ɔbono ɔ kya kudi mɔ-nanbo mɔ gi nen
Mosisi kpaa yela nkan ne ɔ taasɛ Mosisi
yɛɛ, 'Anɛ ne n lɛɛ fo yɛɛ fo' kerɛ aye so de
fo' gyi aye-nbɛlɛ?
28 Fo kya laarɛ de fo' mɔɔ me fɛɛ
gɛnɔɔbono deeri fo ti mɔɔ Igyipitinyen mɔ
abɛɛ?'
29 Mosisi gi nu ilaa ibono mɔ-nanbo
Isiralenyen gi taasɛ mɔ mɔ, ɔ koso selɛ lii
gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so ne ɔ kpaa kyena
Midiyan awura gɛsinkpan so. Ɔ korogɛ
nbii nyensɛɛ nnyɔ nno.
30 "Owi ɔbono Mosisi tɛ Midiyan mɔ, imɔ
nsi ikue-inyɔ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ gi lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ giponfɛ giko
dɔ. Giponfɛ mɔ gi yelɛ gi kya dɛɛ gipen dɔ
sindi Saanayi gibii.
31 Mosisi gi wu gɛnen mɔ, i dɛ mɔ-gɛnɔ.
Imɔso ɔ kya tu ɔ kya sindi giponfɛ mɔ de
ɔ' lɔrɔ kerɛ dɔɔdan mɔ, o nu Wurubuaarɛ
gigyɛbi'. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
32 'Me ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔbono fo-
naanaana Aberaham, de Ayisiki, de Gy-
eekɔpo mɛ son mɔ.' Nfono mɔ, i wɔra
Mosisi gifuu. Ɔ san ɔ yelɛ nno ɔ kya seli. Ɔŋ
baa taalɛ diirɛ ansi kerɛ giponfɛ mɔ gɛten
gbaa.
33 Nfono ne Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
sa Mosisi yɛɛ, 'Nɛ kpelegɛ ba nfono fo yelɛ
faa. Imɔso lɛɛ fo-ayaawolɛ.
34 Gɛnɔɔbono Igyipiti awura mɛ kya
wɔra me-adɛ abono mɛ bo mɔmɔ-
gɛsinkpan so mɔ gɛnɔ mɔ, nɛ wu de me-
ansi. Nɛ nu mɔmɔ-osulon ne nɛ kpelegɛ
ba de n' baa mɔlɛgɛ ɔmɔ. Idɛ kon tu ba.
Nan sun fo Igyipiti.'
35 "Gɛnen Mosisi baarɛ ne aye-naanaana
Isirale awura mɔ mɛ naa kyena gya mɔ.
Mɛ taasɛ mɔ gɛnen aberɛ abono dɔ yɛɛ,
'Anɛ ne n lɛɛ fo yɛɛ fo' kerɛ aye so de
fo' gyi aye-nbɛlɛ?' Mosisi baarɛ, mɔ, kee
ne Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' kerɛ mɔmɔ
so de ɔ' sɔgɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-gɛbide dɔ.
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono Mosisi gi wu
giponfɛ mɔ dɔ mɔ ne nan kpaa mɔ.
36 Mosisi gi lɛɛ aye-naanaana mɔ lii
Igyipiti awura gɛsinkpan mɔ so. Ɔ wɔra
ilaa gbaa'gbaa ibono i lɛɛ nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ. Ɔ wɔra ilaa ibono
i kya dɛ gɛnɔ mɔ Igyipiti gɛsinkpan so
de apoo abono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Apoo
Pebara mɔ so. Nsi ikue-inyɔ mumuli dɔ
kee mɔ, ɔ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa
gipen mɔ dɔ.
37 "Gɛnen Mosisi baarɛ ne n tɔgɛ sa aye-
naanaana Isirale awura mɔ owi ɔko dɔ
baa kyon yɛɛ, 'Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko lii fɛye dɔ
sa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ me Mosisi kee
sa fɛye mɔ.'
38 Owi ɔbono aye-naanaana mɛ bo gipen
mɔ dɔ mɔ, Mosisi mɔ-rɛ Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ kee mɛ bo mɔmɔ asɛ nno. Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ kya tɔngɛ sa Mosisi
Saanayi gibii so de Mosisi mɔ o' kyu

gɛnen ikalan ibono kyu kpaa buu sa aye-naanaana mɔ. Imɔ ne n dɛ sa aye baa lii de ndɛ faa, ne i laa dɛ sa aye gɛkpaa-gɛkpaa.
39 "Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, aye-naanaana mɔ mɛ kine mɛ mɛŋ nu Mosisi gɛdɛ. Mɛ nyaa Mosisi-lɛɛ mɔ yela nkan ne mɔmɔ-nwɔnsa gi kii kpe Igyipiti gɛsinkpan so.
40 Aberɛ abono Mosisi bo gibii mɔ so ɔ kya nu Wurubuaarɛ ikalan mɔ, mɛ baa kolɛ aye-naana Aron yɛɛ, 'Wɔra ikperɛ sa aye de a' son imɔ de i' nyɛ gyangbara sa aye. Mosisi ɔbono ɔ kparɛ aye kyu lii Igyipiti gɛsinkpan mɔ so mɔ berɛ aŋ baa wu mɔ, ne a mɛŋ nyi ilaa ibono i wɔra mɔ mɔ.'
41 Nfono ne Aron gi yɛgɛ mɛ wɔra ɔkperɛ fɛɛ gɛnaadɛbi ne mɛ kyu nbuɛ kyu kyɔɔlɛ mɔ. Mɛ kerɛ gɛnen ɔkperɛ ɔbono mɔmɔ anyamesɛ mɛ kyu mɔmɔ-abaa kyu pɔrɔ gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon.
42 Wurubuaarɛ, mɔ, mɛŋ kya laarɛ gɛnen. Gɛnen so mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-ansi taa mɔmɔ yɛgɛ yɛɛ mɛ' wɔra ibono i bo mɔmɔ ɔbolɛ mɔ, ne mɛ san kyu agyɛkpebi kyu bingiri mɔmɔ-ikperɛ mɛ kya son amɔ ibono iŋ gyɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ. Mɛ wolaa ŋmarasɛ mɔmɔ-ilaa idɛ yela Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ɔwolɛ mɔ dɔ. Mɛ ŋmarasɛ nno yɛɛ,
'O, Isirale awura, menɛ ilaa ne fɛ wɔra faa?
Nsi ikue-inyɔ nbono fɛ kyu kyena gipen mɔ dɔ
ne fɛye yɛɛ fɛ kya kyɔɔlɛ nbuɛ fɛ kya sa me mɔ,
iŋ gyɛ me ne fɛ kya wɔra imɔ fɛ kya sa.
43 Fɛ sola fɛye-ɔkperɛ Moloki mɔ-rɛ mɔ-obu kee fɛ naa fɛ kya son.
Ne fɛye-ɔkperɛ Refan ɔbono fɛ salɛ mɔ fɛɛ gigyɛkpebi mɔ kee
ne fɛ sola fɛ naa.
Gɛnen ilaa ibono fɛye gbaa-gbaa ne n kyu fɛye-abaa kyu wɔra imɔ mɔ,
fɛ baa kii son imɔ?
Kyu lii gɛnen ilaa ibono so mɔ, me Wurubuaarɛ nan gya fɛye koso
de n' kperɛ fɛye kpaa kyena Babilon awura gɛsinkpan mɔ gɛmara.'
44 "Ansaana, fɛ' nu yɛɛ aye-naanaana mɛ bo gipen mɔ dɔ mɔ, mɛ nyɛ Wurubuaarɛ ɔsonten mɔmɔ asɛ. I gyɛ nbuɛ iwolɛ-lɛɛ panpan ɔbono mɛ kya taalɛ bɔɔ mɔ sola naa naa mɔ. Wurubuaarɛ ne n kaala panpan mɔ gidebi nyiile Mosisi, ne Mosisi gi yɛgɛ mɛ wɔra panpan mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi kaala nyiile mɔ mɔ.
45 Aye-naanaana mɔ mɛ kyu panpan mɔ kyu sa mɔmɔ-biana, ne mɔmɔ-biana mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ Gyosuwa mɛ kyu panpan mɔ kyu ba gɛsinkpan gɛbono so a tɛ faa. Pɛi de mɛ' lɔɔ baa loo gɛrɛnaa mɔ, asa kpɛi-kpɛi mɛ ti wolaa mɛ tɛ gɛrɛ, ne Wurubuaarɛ gi gya mɔmɔ abono koso ne ɔ sɔgɛ gɛsinkpan mɔ kyu sa aye-naanaana.
"Gɛnen Wurubuaarɛ nbuɛ iwolɛ-lɛɛ panpan ɔbono n darɛ faa gi sii aye-naanaana asɛ gɛnen-n kaaborɛ i baa fo Deefidi gɛkyena dɔ.
46 Deefidi gi gyi Wurubuaarɛ ginsi ne Wurubuaarɛ gi wɔra wɔra ilaa sa mɔ. Ne Deefidi gi kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ de o' yii obu gbaa-gbaa de i' wɔra mɔ Wurubuaarɛ ɔbono mɔ-naana Gyeekɔpo gi son mɔ ɔsonten.
47 Deefidi gi kolɛ Wurubuaarɛ gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ mɔ gbaa-gbaa ne n nyɛ yii Wurubuaarɛ ɔsonten mɔ. Mɔ-bi Solomon ne n baa yii gɛnen obu mɔ.
48 "Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Solomon gi dabɔlɛ yii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gɛnen gbaa faa, Gitɔbelɛ mɔ mɛŋ kya kyena ibu ibono anyamesɛ mɛ kyu mɔmɔ-abaa kyu pɔrɔ mɔ dɔ. Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi wolaa ŋmarasɛ imɔ so ilaa yela
49 yɛɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
'Wurubuaarɛ dɔ ne n gyɛ me-gɛwuragyapaa.
Gɛsinkpan ne n gyɛ me-ayaa dɔ ɔwolɛ toosɛ.
Ne menɛ obu ɔnan ne fɛ laa pɔrɔ wɔra me yɛɛ me-obu ne?
Fonɛ dɔ ne fɛ laa taalɛ lɔrɔ yela yɛɛ n' baa kyena?
50 I mɛŋ gyɛ me gbaa-gbaa ne n' kyu me-abaa
kyu pɔrɔ ilaa kamaasɛ pɛwu?'
51 "Fɛye abelɛnsɛ abono fɛ tɛ gɛrɛ faa, fɛye-aso dɔ i kɔrɔ ifuu. I wonɛ so ne fɛ bo gisomaanu fɛɛ abono mɛŋ kya son Wurubuaarɛ gɛnen? Fɛ maŋ kyu fɛye-gisen kyu sa Wurubuaarɛ, ne fɛ maŋ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Ilaa ibono aye-naanaana de aye-sɛana mɛ wɔra mɔ, imɔ-ayaa kee ne fɛ buu faa. Owi kamaasɛ dɔ fɛ kpɛ fa-a kine Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gɛlaarɛ.
52 Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔmɔ ne n bo no yɛɛ aye-sɛana de aye-naanaana mɛ mɛŋ ka mɔ-ansi? Mɛ mɔɔ-mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo abono mɛ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ Gɛsintin Wura laa ba gɛsinkpan so mɔ. Gɛsintin mɔ, Yesu, ɔbono ɔ gyɛ Gɛsintin Wura mɔ, gi kpaa ba mɔ, fɛ kyu mɔ wɔra asa abaa dɔ, ne mɛ mɔɔ mɔ sa fɛye.
53 Yɛgɛ fɛye ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ kyu Wurubuaarɛ nbara mɔ baa sa, ne fɛye, mɔ, ne mɛŋ gyi nmɔ so faa."
54 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ nu gɛnen ilaa ibono Sitiifen yelɛ ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa mɔmɔ mɔ, i kyogedɛ mɔmɔ-asen dɔ ne mɛ san mɛ kya wɛ nyoro kyu lii mɔ so.

55 Sitiifen berɛ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi suu de mɔ so mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi
kerɛ soso yiridididi mɔ, o wu Wurubuaarɛ
nyisigyi ne o wu Yesu yelɛ Wurubuaarɛ asɛ
Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so.
56 Sitiifen gi wu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ! Soso i bugi ne
Yesu, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, yelɛ
Wurubuaarɛ asɛ mɔ-gibaa gyisɛ so."
57 Sitiifen gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
puiidɛ mɔ so, ne mɛ kyu mɔmɔ-abaa tii
mɔmɔ-aso de mɛŋ' baa nu ilaa ibono ɔ kya
tɔgɛ mɔ. Nfono mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ dabun
mɔ so gikolon,
58 ne mɛ biidɛ mɔ lii nten nkan kpe mɛ'
kpaa da mɔ abui mɔɔ. Pɛi ne nbɛlɛ agyibo
mɔ mɛ laa da mɔ abui mɔɔ mɔ, mɛ maragɛ
mɔmɔ-akuru kyu kpaa yela ɔnyen ɔko asɛ,
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Sɔɔlo.
59 Mɛ kya da Sitiifen abui gɛnen mɔ,
Sitiifen gi saawo terɛ Yesu yɛɛ, "Me-Wura
Yesu, fo-abaa dɔ ne n' dɛ me-ɔŋɛ n kya
wɔra."
60 Nfono mɔ, Sitiifen gi sii ŋmii ne o
kpen ken-ken yɛɛ, "Me-wura, kyu mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ kya wɔra faa kyu
kyɛɛ mɔmɔ." Sitiifen gi dalaa gɛnen mɔ, ɔ
lɛɛ ɔŋɛ.

8

Mɛ Ka Yesu Asonbo Gikpen Mɔ Ansi

1 Sɔɔlo gi yelɛ abono mɛ mɔɔ Sitiifen mɔ
gɛmara.
Kpɛ san kyu lii gɛkɛ gɛbono mɛ da
Sitiifen abui mɔɔ mɔ kyu kyon mɔ, asa
mɛ lɔrɔ mɛ kya ka Yesu asonbo gikpen
gibono gi bo Gyɛrusalem mɔ ansi gikyɔ. I
yɛgɛ mɔmɔ pɛwu mɛ san yaasɛ gyan' de
Gyudiya de Samariya nsinkpan so. I san
daa Yesu isɔɔ mɔ wolɛ nno.
2 Mɛ mɔɔ Sitiifen gɛnen mɔ, asa abono
mɛ selɛ Wurubuaarɛ mɔ dɔ ako mɛ pule
mɔ, ne mɛ su mɔ gɛsintin so.
3 Yesu asonbo gikpen mɔ ɔson mɔ so mɔ,
Sɔɔlo kpɛ ɔ kya wɔra mɔmɔ anyanyan daa.
Ɔ kya gbere loo nten-ana dɔ kpaa biidɛ
anyen de akyii lii kyu kyon kpaa tii de obu.

Filipo Gi Naa Samariya So

Ɔ Kya Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ So Ilaa

4 Yesu asonbo abono mɛ yaasɛ mɛ naa
mɔ, mɛ kpɛ mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ mɛ kya sa asa
nfonoana mɛ naa mɛ naa mɔ.
5 Filipo gi kyon kpe ɔsowolɛ belɛ ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Samariya mɔ ne ɔ kpaa
tɔgɛ sa nno asa yɛɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ asa
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ gi
ti ba gɛsinkpan so.
6 Sakpii belɛ mɔ dɔ ɔkamaasɛ gi yela
giso ne o nu Filipo asɛ, ne asa mɛ wu ilaa
gbaa'gbaa ibono o kyu Yesu ɔlon wɔra mɔ
de mɔmɔ-ansi.
7 I lii fɛɛ ɔ kyɛ asa sakyɔ abono i mara
ɔmɔ mɔ de ɔtɛgɛsɛana. Ne ɔ yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu ibono i tɛ asa sakyɔ so
mɔ i saawo ken-ken koso mɔmɔ so.
8 Kyu lii gɛnen so mɔ, i wɔra ɔsowolɛ
ɔbono so asa ɔkon kyɔde.

Fɛwura Ɔko Gi Nu Wurubuaarɛ Agyɛbi

9 Ɔnyen ɔko gi kyena gɛnen Samariya
ɔsowolɛ ɔbono so, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Simon. Simon baarɛ kya wɔra afɛ nno mɔ
i kɛɛla. Ɔ kya nyiile mɔ-nyoro yɛɛ mɔ ne
n bo no. Mɔ-ilaa wɔrasɛ i kya dɛ asa gɛnɔ
Samariya gɛsinkpan pɛwu so.
10 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ bo nno mɔ,
gɛbii-o, ɔbelɛnsɛ-o, kya yela giso nu Simon
baarɛ asɛ. Asa mɛ san mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛnen ɔnyen baarɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ
ɔlon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ɔbelɛ mɔ."
11 Simon baarɛ wolaa ɔ kya wɔra afɛ ne
i kya dɛ asa gɛnɔ mɔ, iŋ gyɛ gɛnen owi
ɔbono dɔ, i kɛɛla. Imɔso asa mɔ mɛ kya
nu mɔ-gɛdɛ.
12 Filipo gi kpe nno, ne ɔ kpaa tɔgɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa
de mɛ' nu Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ ilaa. Ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ Yesu
ne n gyɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ asa de mɛ'
nyɛ gɛnen akyenabi abono. Asa mɔ mɛ
nu Filipo ilaa tɔgɛsɛ mɔ, mɛ sɔɔ imɔ gyi,
ne ɔ gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere,
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-anyen de akyii.
13 Simon fɛwura baarɛ gbaa kee gi sɔɔ
Filipo ilaa tɔgɛsɛ mɔ gyi ne ɔ nyɛ Wu-
rubuaarɛ sagyere. Ɔ san kyu mɔ-nyoro kyu
da mada de Filipo. Filipo kya wɔra ilaa
gbaa'gbaa ibono nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra
mɔ-gibaa so ne i kya lɛɛ Yesu ɔlon belɛ
gɛwi nyiile asa. Simon ɔbono nkana ɔ gyɛ
fɛwura mɔ, kya wu gɛnen mɔ, i kya dɛ mɔ-
gɛnɔ gikyɔ.
14 Imɔ gɛmara mɔ Yesu isɔɔ mɔ mɛ
bo Gyɛrusalem mɔ mɛ nu yɛɛ Samariya
awura mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gyi.
Imɔso Yesu isɔɔ mɔ mɛ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa
anyɔ, Piita mɔ-rɛ Gyɔn kyu sun gɛnen asa
abono asɛ nno.
15 Mɛ kpe mɔ, mɛ kpaa dalaa sa mɔmɔ
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' ba
mɔmɔ so.
16 I kya nyiile yɛɛ Samariya awura mɔ
mɛ nyɛ daa Wurubuaarɛ sagyere mɔ wolɛ
Wura Yesu ginyen dɔ. Mɛŋ ti nyɛ de
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' baa bun mɔmɔ
ɔko-rɛ ɔko so.
17 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ dalaa sa mɔmɔ
mɔ, mɛ kyu mɔmɔ-abaa gyan' mɔmɔ so, ne

Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa bun mɔmɔ so.

Fɛwura Mɔ Nyi Yɛɛ Aterenbi A Laa Taalɛ Sɔɔ

Wurubuaarɛ Oduduu Ɔlon

18 Nfono mɔ, ibono Simon gi wu Piita mɔ-rɛ Gyɔn, Yesu isɔɔ mɔ, mɛ kya kyu mɔmɔ-abaa gyan' asa so ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya baa bun mɔmɔ so mɔ, o kyu aterenbi kyu sa mɔmɔ.

19 Ne ɔ tɔgɛ sa Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ aterenbi adɛ de fɛ' kyu gɛnen ɔlon ɔbono fɛ bo faa kyu gbaa me-gibaa de ɔkamaasɛ ɔbono me kee nɛ nyɛ kyu me-abaa gyan' mɔ so mɔ, ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' baa bun mɔ so."

20 Simon gi tɔgɛ gɛnen mɔ ne Piita gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo-rɛ fo-aterenbi nnɛ, fo-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ! Aterenbi a maŋ taalɛ sɔɔ ilaa ibono Wurubuaarɛ kya kyu kyɛɛ mɔ.

21 Fo maŋ taalɛ saarɛ aye dɔ de fo' wɔra ilaa idɛ ɔnan. I kya nyiile yɛɛ fo-gisen dɔ iŋ boran Wurubuaarɛ ansi so.

22 Nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ lii ilaa nyɛnyɛn ibono fo dɛ faa dɔ de fo' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ nengyene i laa sa mɔ, o' kyu fo-nwɔnsa nbono fo dɛ faa kyu kyɛɛ fo.

23 I kya nyiile yɛɛ nɛ wu fo faa ako gɛnyɛ gɛ gyɛ fo gɛlaaloo. Ilaa nyɛnyɛn kee i suu fo gɛgbɛ."

24 Nfono mɔ, Simon mɔ gi kolɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛɛ, "Fɛ' dalaa sa Wurubuaarɛ sa me de gɛnen ilaa ibono fɛ darɛ faa dɔ iko-rɛ iko i' mɛŋ sa i' ba me so."

25 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ lɛɛ Wura Yesu agyɛbi de mɔ-ilaa ibono mɛ wu de mɔmɔ-ansi mɔ tɔgɛ sa nno asa ta mɔ, mɛ kii kyon kpe Gyɛrusalem. Mɛ kya kpe mɔ, mɛ naa de Samariya awura isowolɛ gikyɔ so mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a sa nno awura kee pɛi ne mɛ kpaa loo Gyɛrusalem.

Filipo Gi Tɔgɛ Wurubuaarɛ Ɔkalan Sa Itopiyanyen Ɔko

26 Owi ɔko dɔ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi baa tɔgɛ sa Filipo yɛɛ, "Koso, de fo' kpelegɛ de gɛsɛ so naa de ɔkpa ɔbono ɔ dɛ lii Gyɛrusalem kyu kpe de Gaasa ɔsowolɛ so mɔ. Gɛnen ɔkpa ɔbono ne n kya loo de gipen dɔ lii mɔ."

27 Gɛsintin mɔ, Filipo gi koso yii ɔkpa ɔ kya kpe. Filipo kya kpe mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, Itopiyanyen ɔko ne. Itopiyanyen mɔ gyɛ daa ɔbelɛnsɛ gbaa', ne ɔ bo abono mɛ kya kerɛ Itopiya wura so mɔ dɔ. Itopiya awura berɛ mɔmɔ-wura gyɛ daa ɔkyii. Ɔnyen mɔ ne n gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ wura kyiisɛ mɔ aterenbi de mɔ-awuratɔ pɛwu so. Gɛnen ɔbelɛnsɛ baarɛ gi kpe Gyɛrusalem kpaa son Wurubuaarɛ.

28 Ɔ kya kii mɔ ne Filipo gi kpaa tu mɔ gɛnen. Ɔbelɛnsɛ mɔ tɛ ilaa iko dɔ i naa, mɔ, bee ne n kya biidɛ gɛnen ilaa mɔ. I so Itopiyanyen mɔ i naa gɛnen mɔ, ɔ kya kalɛ ilaa ɔ kya lii ɔwolɛ ɔbono Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi ŋmarasɛ mɔ dɔ.

29 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Filipo yɛɛ, "Naa kpe de fo' kpaa naa sindi ɔbelɛnsɛ baarɛ."

30 Gɛsintin mɔ, Filipo gi selɛ kpe ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ ɔ naa sindi mɔ. O nu ɔbelɛnsɛ mɔ kya kalɛ ilaa ɔ kya lii ɔwolɛ ɔbono Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi ŋmarasɛ mɔ dɔ. Filipo gi nu mɔ, ɔ taasɛ ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Fo kya nu ilaa ibono fo kya kalɛ faa gɛsɛ ne?"

31 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nnɛ ne nan wɔra de n' nu gɛsɛ? Gɛnen mɔ, nɛ nyɛ ɔko gi lɛɛ gɛsɛ sa me." Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi kolɛ Filipo yɛɛ ɔ' dii loo baa kyena mɔ asɛ. Gɛsintin mɔ, Filipo gi dii loo kyena mɔ asɛ.

32 Wurubuaarɛ agyɛbi abono ɔbelɛnsɛ mɔ kya kalɛ gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,

"Mɛ kparɛ mɔ lii kpaa mɔɔ fɛɛ sandɛ.
Mɔ mɔ gi sii kurun fɛɛ gɛsandɛbi ne mɛ keda mɛ laa daasɛ.
Oŋ bugi mɔ-gɛnɔ.

33 Mɛ wɔra mɔ ipeeli.
Mɛ mɛŋ gyi mɔ-nbɛlɛ gɛsintin ɔkpa so.
Ibono mɛ ten mɔ-agyo faa,
ɔko-rɛ ɔko maŋ baa nyɛ wu mɔ-biana abɛɛ mɔ-naanaana ilaa tɔgɛ."

34 Filipo gi dii ɔ tɛ ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Anɛ ne Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ darɛ faa? Ɔ tɔgɛ kyu lii mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro so abɛɛ ɔko kpɛi ne ɔ darɛ daa?"

35 Ɔ taasɛ Filipo gɛnen mɔ, Filipo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ Yesu ne ɔ darɛ gɛnen, ne ɔ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa ɔbelɛnsɛ mɔ. Filipo laa lɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ, o yii gɛsɛ lii daa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ nfono ɔbelɛnsɛ mɔ kya kalɛ mɔ.

36 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa tu nkyu nko. Ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ Filipo yɛɛ, "Kerɛ, nkyu. Menɛ ne n bo no i laa taa tii me-ɔkpa de meŋ sa n' nyɛ sɔɔ Wurubuaarɛ sagyere?" [

37 Filipo gi tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Nengyene fo ka gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ berɛ mɔ, ɔkpa dɛ fɛɛ fo' nyɛ Wurubuaarɛ sagyere." Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nɛ ka gyan Yesu Kirisito so yɛɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ."]

38 Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi yɛgɛ mɛ sii
yelɛ ne mɔ-rɛ Filipo mɛ loo nkyu mɔ dɔ ne
Filipo gi gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere.
39 Mɛ dii lii nkyu mɔ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu gi puru Filipo kyon kpe gɛtɛɛko.
Ɔbelɛnsɛ mɔ mɛŋ baa wu mɔ. Ɔbelɛnsɛ
mɔ gi san keda mɔ-gɛwi ɔkpa de ɔkon fɛɛ
ɔ ka gyan Yesu so.
40 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi puru Fil-
ipo lii Itopiya ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ gɛnen mɔ,
Filipo gbaa-gbaa ɔ' baa kerɛ mɔ, ɔ ti ɔ yelɛ
ɔsowolɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Asotusi
mɔ so. Nfono mɔ Filipo gi naa de isowolɛ
ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ɔ sa asa
gɛnen-n kaaborɛ ɔ kpaa loo ɔsowolɛ belɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Sɛsariya mɔ so.

9

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Sɔɔlo Ɔkpa Nsana

1 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, Sɔɔlo gi luu
mɔ-ansi gyan' Wura Yesu akasɛbo mɔ so, ɔ
kya laarɛ ɔmɔ-imɔɔten. Gɛnen so mɔ o kpe
Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ asɛ
kpaa tɔgɛ mɔ
2 yɛɛ ɔ kya laarɛ de o' kpe Damasikosɛ
ɔsowolɛ so de o' kpe mɔmɔ Gyuda awura
akyangbon dɔ. O kpe ne o wu ɔko
kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu-
lɛɛ ɔkpa mɔ so mɔ, ɔ gyɛ ɔnyen-o ɔkyii-o
mɔ de ɔ' ŋminde mɔ kyu mɔ ba Gyuda
awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ ansi dɔ
Gyɛrusalem nno. Imɔso asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ ɔ' sa mɔ mɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ de
i' wɔra yɛɛ mɔ ne n sun mɔ.
3 Gɛsintin mɔ, Sɔɔlo gi nyɛ ɔwolɛ mɔ, ne
o yii ɔkpa. O fuude Damasikosɛ ɔsowolɛ
mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, fatela gi lii Wurubuaarɛ
dɔ baa kyaabɔɔ mɔ gikolon fɛɛ nyangbon
ne n wiisɛɛ.
4 Ɔ lii tɔrɔ ne o nu gigyɛbi' giko gi terɛ mɔ
nnɔ nnyɔ yɛɛ, "Sɔɔlo, Sɔɔlo." Ne gigyɛbi'
mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fo
kya ka me-ansi gɛnen?"
5 Sɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ yɛɛ, "Me-wura
ɔmɔ ne?" Ne gigyɛbi' mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ,
"Me ne n gyɛ Yesu, ɔbono fo kya ka ansi
mɔ.
6 Fo berɛ, dabɔlɛ koso de fo' naa loo
ɔsowolɛ mɔ so. Fo ti loo nno mɔ, mɛ laa
tɔgɛ fo ilaa ibono i kaaborɛ fo' wɔra mɔ."
7 Anyen abono mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ kya
kpe ɔkpa ɔbono mɔ mɛ sii yelɛ mɛ mɛŋ
tɔgɛ ba-a gigyɛbi. Mɛ nu gigyɛbi' mɔ berɛ,
mɛ mɛŋ kii wu ɔko-rɛ ɔko.
8 Sɔɔlo gi nyise koso ne o bugi mɔ-ansi
mɔ, ɔŋ baa ɔ kya wu sɛi. Imɔso mɛ
keda mɔ daa de gibaa kyu loo Damasikosɛ
ɔsowolɛ mɔ so.
9 Nkɛ nsa pɛwu mɔ, ɔ mɛŋ kya wu. Ɔŋ
kya gyi, ne ɔŋ kya nun.

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Ananiyasɛ Yɛɛ Ɔ' Kpaa Dalaa Bugi Sɔɔlo Ansi

10 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu akasɛbo
mɔ dɔ ɔko bo Damasikosɛ ɔsowolɛ ɔbono
so nno; mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ.
Wura Yesu gi lɛɛ nyiile Ananiyasɛ baarɛ
fɛɛ oderi ne ɔ terɛ mɔ-ginyen so yɛɛ,
"Ananiyasɛ." Yesu gi terɛ mɔ gɛnen mɔ ne
o kyule yɛɛ, "Me-wura, me ne."
11 Ananiyasɛ gi kyule mɔ, Wura Yesu gi
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Koso kpe ɔkpa ɔbono mɛ
kya terɛ yɛɛ Ntintin Ɔkpa mɔ dɔ de fo' kpe
Gyudasɛ gɛten dɔ. Fo loo gikpaara mɔ so
mɔ, taasɛ ɔnyen ɔko so, mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Sɔɔlo. Ɔ gyɛ Taasu ɔsowolɛ so isa; ɔ ba
ɔ bo nno ɔ kya dalaa.
12 Ɔ kya dalaa mɔ, nɛ ti wolaa lɛɛ nyiile
mɔ fɛɛ oderi yɛɛ ɔko laa ba mɔ asɛ. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ. Nɛ tɔgɛ mɔ
yɛɛ Ananiyasɛ laa kyu mɔ-abaa kyu gyan'
mɔ so de mɔ-ansi mɔ a' bugi sa mɔ de o'
kii nyɛ ɔ kya wu."
13 Nfono mɔ Ananiyasɛ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Me-wura, nɛ ti nu Sɔɔlo baarɛ ilaa lii asa
sakyɔ asɛ. Nɛ nu yɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ
dɛ ɔ kya wɔra fo Yesu adɛ abono fo lɔrɔ
yela sa fo-nyoro Gyɛrusalem ɔsowolɛ so
mɔ i nyaakyɔ.
14 Ne ibono ɔ ba gɛrɛ faa, ɔ bo ɔkpa lii
Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ
asɛ de ɔ' ŋminde nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ laa dalaa terɛ fo Yesu ginyen mɔ kyu
kpaa tii de obu."
15 Nfono mɔ Wura Yesu gi buu sa
Ananiyasɛ yɛɛ, "Fo berɛ, koso kpe mɔ asɛ
daa. Nɛ lɛɛ gibaa yii mɔ yɛɛ ɔ' tɔgɛ me-ilaa
sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi, de awura-
awura, de Isirale awura kee.
16 Me gbaa-gbaa ne nan nyiile mɔ
gɛnɔɔbono ɔkara ɔ laa wu awɔrɔfɔɔ me so
mɔ."
17 Nfono mɔ, Ananiyasɛ gi koso lii kpaa
loo gɛten gɛbono dɔ Sɔɔlo gi sogɛ mɔ, ne
ɔ kpaa kyu mɔ-abaa kyu gyan' Sɔɔlo so ne
ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-nanbo Sɔɔlo, Wura
Yesu ɔbono ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile fo ɔkpa
dɔ gɛkaabono fo kya ba gɛrɛnaa mɔ ne n
sun me fo asɛ faa. O sun me yɛɛ n' baa yɛgɛ
fo-ansi mɔ a' bugi de fo' kii nyɛ wu ilaa de
Wurubuaarɛ Oduduu kee ɔ' baa suu de fo."
18 Ananiyasɛ gi kpɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ,
ayaa abono so mɔ, i wɔra Sɔɔlo fɛɛ ilaa
iko ne n kyalɛ lii mɔ-ansi dɔ. Mɔ-ansi mɔ
a bugi ne o kii nyɛ ɔ kya wu. Ɔ koso yelɛ
ne mɛ gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere.
19 Mɛ laarɛ ilaa iko sa mɔ ne o gyi. I baa
wɔra ŋmaraa mɔ, ɔ nyɛ ɔlon kon.

Sɔɔlo Gi San Ɔ Kya Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Ɔ Kya Sa Asa

Idɛ gɛmara mɔ, Sɔɔlo gi sii kyena Yesu
akasɛbo mɔ asɛ Damasikosɛ nno nkɛ
kalɛsɛ.
20 Ayaa abono so mɔ, ɔ san ɔ kya kpe
daa Gyuda awura akyangbon dɔ ɔ kya lɛɛ
ɔ kya tɔgɛ ɔ sa asa yɛɛ, "Yesu ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ."
21 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o nu ilaa
ibono Sɔɔlo kya tɔgɛ mɔ, i kya dɛ mɔ-gɛnɔ.
Asa mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ, "Iŋ gyɛ Sɔɔlo
ne n kya yɛgɛ ɔlanba kya tɔrɔ Gyɛrusalem
asa abono mɛ dɛ Yesu ginyen mɛ kya son
Wurubuaarɛ dɔ mɔ? Iŋ gyɛ gɛnen so ne
ɔ ba gɛrɛ de ɔ' baa keda asa ŋminde kyu
kperɛ asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ faa?"
22 Sɔɔlo, mɔ, kpɛ ɔ kya lɔrɔ ɔ kya tɔgɛ
Yesu ilaa ɔ kya too daa. Ɔ keda nyoro ɔ
kya lɛɛ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono
ɔ kya mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ, ne Gyuda awura abono
mɛ bo Damasikosɛ nno mɔ gɛnɔ gɛ wu'.
23 Sɔɔlo gi kyena nno kɛɛla mɔ, Gyuda
awura abono mɛ bo nno mɔ mɛ gyan' ne
mɛ da gɛdɛ yela yɛɛ mɛ laa mɔɔ mɔ.
24 Mɛ da mɔ gɛdɛ gɛnen mɔ, Sɔɔlo gi
bii. Gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ, mɛ san mɛ kya dii
nbunono nbono gi dɛ lii ɔsowolɛ mɔ dɔ mɔ
de mɛ' nyɛ mɔ mɔɔ.
25 Gɛnyɛ gɛko mɔ Sɔɔlo akasɛbo mɛ kyu
mɔ kpe de gɛkpen mɔ mɛ yii wɔra ɔsowolɛ
mɔ gɛtɛɛko so. Ne mɛ kyu mɔ kyu wɔra
gɛkeebii dɔ ne mɛ kpelegɛrɛ mɔ de ɔfɛ ne
ɔ selɛ kyon.

Sɔɔlo Gi Kii Kpe Gyɛrusalem

26 Sɔɔlo gi naa kyon kpaa loo
Gyɛrusalem mɔ, ɔ laarɛ fɛɛ o' kyu mɔ-
nyoro kpaa loo Yesu akasɛbo gikpen mɔ
dɔ. Yesu akasɛbo mɔ pɛwu mɛ selɛ mɔ. I
kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ o
bingiri Yesu ɔkasɛbo gɛsintin.
27 Nfono mɔ, mɔmɔ dɔ ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Banabasɛ mɔ gi keda mɔ de
gibaa ne o kyu mɔ kpe Yesu isɔɔ mɔ asɛ.
Nno ne Banabasɛ gi lɛɛ gɛsɛ dandan sa
mɔmɔ kyu lii gɛnɔɔbono so Sɔɔlo gi wu
Wura Yesu ɔkpa dɔ ne Yesu gi tɔngɛ sa mɔ
mɔ. Banabasɛ gi buu sa mɔmɔ gɛnɔɔbono
Sɔɔlo gi naa Damasikosɛ ɔsowolɛ so ɔ
kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛ sa asa Yesu
ginyen dɔ mɔ, ne ɔ mɛŋ selɛ nyamesɛ
gifuu.
28 San kyu lii nno mɔ, mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo
mɛ san ma-a wɔra ilaa kamaasɛ dabɔlɛ
Gyɛrusalem nno, ne Sɔɔlo kya lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa tɔgɛ sa asa Wura Yesu
ginyen dɔ. Ɔŋ kya selɛ gifuu.
29 Sɔɔlo kya lɛɛ Wura Yesu ilaa tɔgɛ
gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa Gyuda awura abono
mɛ kya tɔgɛ Geriiki gɛdɛ mɔ kee, ne
mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ sɔɔ akyɔɔlɛ de abara.
Mɔmɔ berɛ, mɛ kpɛ ma-a laarɛ mɔ-
imɔɔten daa.
30 Nfono mɔ, mɔ-nanboana abono mɛ bo
Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ
kyu Sɔɔlo kpelegɛ kyon Sɛsariya, ne mɛ lɛɛ
mɔ-ɔkpa ne ɔ kyon kpe mɔ-gɛwi Taasu.
31 Imɔ gɛmara mɔ, asa mɛŋ baa ma-a ka
Yesu asonbo mɔ ansi. Yesu asonbo abono
mɛ bo Gyudiya de Galeli de Samariya
nsinkpan so mɔ pɛwu nyoro gi tɔrɔ ɔmɔ.
Wurubuaarɛ kya lɔrɔ ɔmɔ, ne mɛ dɛ bu-
ubuu mɛ kya sa Wura Yesu mɔmɔ-gɛkyena
dɔ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya kpaa
ɔmɔ. Imɔso owi kamaasɛ dɔ mɔ mɛ kpɛ
ma-a nyaakyɔ ma-a too daa.

Piita Gi Wɔra Ilaa Dɛnsɛ Sa Asa Anyɔ Ako

32 Piita kpɛ ɔ naa gɛten kamaasɛ. Gɛkɛ
gɛdɛ mɔ ɔ naa kpaa lii mɔ-nanboana
abono mɛ kya son Yesu Lida ɔsowolɛ so
mɔ so.
33 Ɔ bo nno mɔ, o wu ɔnyen ɔko mɛ
kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Aniyasɛ. Gɛnen
Aniyasɛ baarɛ ayaa a wu'. Nsi gukue
mumuli pɛwu mɔ, ɔ kpɛ ɔ dɛ daa gifengen
so. Ɔ mɛŋ kya taalɛ koso yelɛ.
34 Piita gi wu ɔnyen mɔ gɛnen mɔ, ɔ terɛ
mɔ-ginyen yɛɛ, "Aniyasɛ" ne ɔ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Yesu Kirisito laa kyɛ fo nperɛ-nperɛ.
Koso. Bɔɔ fo-gifengen de fo' naa." Ayaa
abono so mɔ, ɔnyen mɔ gi koso.
35 Asa abono mɛ tɛ Lida ɔsowolɛ so de
Sarɔn gɛsinkpan so mɔ pɛwu mɛ wu yɛɛ
mɛ kyu Yesu ginyen kyɛ Aniyasɛ mɔ, mɛ
kyɛɛgɛ lii kpe mɛ kya son Wura Yesu.
36 Yesu ɔkasɛbo kyiisɛ ɔko tɛ Gyopa
ɔsowolɛ so. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Tabita.
De Geriiki gɛdɛ dɔ mɔ mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Dɔkasɛ. Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ ɔ kpɛ ɔ kya
wɔra daa gidɛnsɛ ne mɔ-gibaa dɔ i kya
bugi sa ayenbo.
37 Gɛnen nkɛ nbono Piita bo Lida mɔ,
gilɔ gi baa keda Dɔkasɛ baarɛ ne o wu'.
O wu' gɛnen mɔ, mɛ gyere mɔ kpasa
abansoro soso-lɛɛ obu ɔko dɔ.
38 Gyopa ɔsowolɛ de Lida ɔsowolɛ iŋ bo
gɛta de abara. Imɔso Yesu akasɛbo abono
mɛ bo Gyopa mɔ mɛ nu yɛɛ Piita bo Lida
mɔ, mɛ lɛɛ asa anyɔ kyu sun mɔ asɛ yɛɛ
mɛ' kpaa terɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya de ɔ'
kpaala ba mɔmɔ asɛ. Ɔŋ sa ɔ' waala owi.
39 Gɛsintin mɔ, Piita gi koso ne mɔ-rɛ
abono mɛ sun mɔ mɛ kyon. Mɛ kpaa loo
mɔ, mɛ kyu Piita kyu dii kpe soso obu
mɔ dɔ abansoro mɔ soso. Ɔ loo obu mɔ
dɔ mɔ, akyii akulaabo abono mɛ bo nno
mɔ pɛwu mɛ baa yelɛ kyaabɔɔ mɔ mɛ kya
saawo. Mɛ kyu ngbɛ nbono Dɔkasɛ gi baa
owi ɔbono ɔ san ɔ tɛ de ansi mɔ kyu nyiile
mɔ.

40 Piita gi kpiisi mɔmɔ pɛwu lii obu mɔ
dɔ ne o sii ŋmii ne ɔ dalaa. Ɔ dalaa ta mɔ,
o kisee mɔ-ansi sa obuni mɔ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Tabita, koso." Piita gi tɔngɛ sa obuni mɔ
gɛnen mɔ, obuni mɔ gi bugi mɔ-ansi, o wu
Piita, ne ɔ koso kyena.
41 Ɔ koso kyena gɛnen mɔ, Piita gi keda
mɔ-gibaa dɔ ne ɔ koso yelɛ mɔ-ayaa so.
Nfono mɔ, Piita gi terɛ asa abono mɛ kya
son Yesu de akyii akulaabo mɔ yɛɛ mɛ' loo
ba, ne o kyu mɔ kyu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ
de ansi.
42 Ɔkyii mɔ gikyingi mɔ gi nu gyan' de
Gyopa ɔsowolɛ mɔ pɛwu. Kyu lii gɛnen
so mɔ asa sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-nyoro too
Wura Yesu so.
43 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Piita gi sii kyena
ɔnyen ɔko asɛ Gyopa ɔsowolɛ mɔ so nno
kɛɛla. Mɛ kya terɛ ɔnyen mɔ yɛɛ Simon.
Nbuɛ iwolɛ gɛsun ne ɔ kya wɔra.

10

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Kɔniiliyusɛ

1 Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi kyena
Sɛsariya ɔsowolɛ so. Mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen yɛɛ Kɔniiliyusɛ. Ɔŋ gyɛ Gyudanyen.
Ɔ gyɛ ɔbelɛnsɛ sa Rom asogya gikpen
gibono mɛ kya terɛ gimɔ yɛɛ Itali Awura
Gikpen mɔ.
2 Kɔniiliyusɛ baarɛ gi kyu mɔ-gisen kyu
sa Wurubuaarɛ. Mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa
pɛwu mɛ kya son Wurubuaarɛ. Ɔ kya
kpaa ayenbo de aterenbi gikyɔ lii mɔ-gisen
dɔ. Owi kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ kya dalaa sa
Wurubuaarɛ.
3 Gɛkɛ gɛdɛ owi gbaasɛ mɔ, i lɛɛ nyiile
mɔ fɛɛ oderi ne o wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
naa ɔ kya loo mɔ asɛ faa tentegelen, ne
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi terɛ mɔ-ginyen
so yɛɛ "Kɔniiliyusɛ."
4 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi terɛ
Kɔniiliyusɛ gɛnen mɔ, i wɔra Kɔniiliyusɛ
gifuu ne ɔ kerɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
faa yiridididi. Nfono mɔ Kɔniiliyusɛ gi
taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ?"
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Fo-gɛdalaa gɛbono fo kya dalaa sa
Wurubuaarɛ mɔ de fo-ayɛ abono fo kya
wɔra sa ayenbo mɔ i loo Wurubuaarɛ asɛ,
ne ɔ kya nyingi fo so.
5 Idɛ kon berɛ koso, de fo' sun ako de
mɛ' kpe Gyopa kpaa terɛ ɔnyen ɔko nno.
Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Simon. Mɔ-ginyen giko
kee ne n gyɛ Piita.
6 Ɔ sogɛ daa Simon asɛ kee. Nbuɛ iwolɛ
gɛsun ne ɔ kya wɔra. Mɔ-gɛten gɛ sindi
apoo."

Kɔniiliyusɛ Gi Sun Kpaa Terɛ Piita

7 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔngɛ de
Kɔniiliyusɛ gɛnen mɔ, mɔ-rɛ mɔ-gikyon
mɔ, Kɔniiliyusɛ gi terɛ mɔ-adega anyɔ ako
abono mɛ tɛ mɔ asɛ mɔ mɔmɔ-rɛ mɔ-
asogya mɔ dɔ ɔko ba mɔ asɛ. Gɛnen sogya
ɔbono gi kyu mɔ gisen kyu sa Wurubuaarɛ
ne ɔ gyɛ abono mɛ kya dii Kɔniiliyusɛ mɔ
dɔ ɔko.
8 Kɔniiliyusɛ gi terɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, o
buu ilaa ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi
tɔgɛ sa mɔ mɔ pɛwu sa ɔmɔ. Ne ɔ keda
ɔmɔ sun Gyopa.
9 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, mɛ yii ɔkpa mɛ
kya kpe Gyopa ɔsowolɛ so. Mɛ kya sindi
ɔsowolɛ mɔ mɔ, gɛnen owi ɔbono mɔ, Piita
gi dii kpe ɔ bo obu soso nfono mɛ tɛlensɛ
mɔ ɔ kya dalaa. Gɛnen owi ɔbono mɔ i laa
wɔra fɛɛ owi kenken gerɛ-gerɛ.
10 Akon a da mɔ, ne ɔ kya laarɛ mɛ' sa
mɔ ilaa iko de o' gyi. Ɔ bo soso nno ne mɔ-
gɛten wura mɔ adɛ mɔ, mɔ, mɛ kya wɔra
agyudɔ gɛsɛ. Ɔ bo nno gɛnen mɔ, i lɛɛ ilaa
iko nyiile mɔ fɛɛ oderi, ne
11 ɔ nyɛ wu Wurubuaarɛ dɔ. O wu ilaa
iko i dɛ fɛɛ barapaa belɛ-belɛ ɔko i kpelegɛ
lii soso i kya ba. Ilaa inan iko i dɛ gɛnen
ilaa mɔ nkan-nkan i kya kpelegɛrɛ imɔ i
kya ba gɛsɛ.
12 Piita gi kerɛ ilaa mɔ so mɔ, o wu nbuɛ
de ilaa ibono i kya kpii imɔ-itɔ so mɔ de
nbuii oyuduu kamaasɛ.
13 I kpelegɛ baa yii mɔ-ansi dɔ mɔ, Piita
gi nu gigyɛbi' giko gi terɛ mɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Piita, koso de fo' mɔɔ wɛ."
14 Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa, me-wura.
Maŋ taalɛ wɔra gɛnen. I kya nyiile yɛɛ
lii ko-o ibono i korogɛ me faa, meŋ ti taa
gyi aye Gyuda awura ilaa kyosɛ abɛɛ ilaa
ibono i laa kyɔlesɛ aye mɔ."
15 Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, o kii nu
gigyɛbi' mɔ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ilaa
kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ iŋ
baa i gyɛ ilaa kyosɛ mɔ, fo nyamesɛ gɛŋ sa
fo' tɔgɛ yɛɛ i gyɛ ilaa kyosɛ."
16 I wɔra Piita gɛnen so-o gikpadɔ gisa'.
Gikpadɔ gisasɛ mɔ gɛmara mɔ, ayaa abono
so mɔ, i puru ilaa mɔ de ilaa ibonoana
i gyan' barapaa mɔ so mɔ kiiri dii kyon
Wurubuaarɛ dɔ.
17 Piita kya sa ilaa ibono i wɔra mɔ fɛɛ
oderi faa so gɛwɔnsa ɔ kya kpon mɔ, gɛnen
owi ɔbono pɛwu mɔ, Kɔniiliyusɛ isɔɔ mɔ o
sun mɔ asɛ mɔ, mɛ ti baa loo ɔsowolɛ mɔ
so mɛ kya taasɛ Simon gɛwi ɔkpa. Mɛ ti ba
mɛ yelɛ gɛbunono gbaa.
18 Isɔɔ mɔ mɛ taasɛ gɛten mɔ dɔ asa mɔ
yɛɛ, "Isafo ɔko mɛŋ bo gɛrɛ mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Simon Piita?"
19 Owi ɔbono Simon Piita san ɔ kya sa
ilaa ibono i wɔra mɔ fɛɛ oderi mɔ so
gɛwɔnsa ɔŋ kya nu imɔ gɛsɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi buu sa mɔ yɛɛ,
"Kerɛ, anyen asa' ako mɛ kya taasɛ fo so.

20 Koso de fo' kpelegɛ kpaa tu ɔmɔ de
fo-rɛ ɔmɔ fɛ' kpe nfono mɛ lii mɔ. Gɛŋ sɔɔ
akyɔɔlɛ yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa yɛɛ fo' kpe abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ gɛwi. I kya
nyiile yɛɛ me ne n sun ɔmɔ fo asɛ."
21 Nfono mɔ, Piita gi kpelegɛ kpaa tu ɔmɔ
ne o buu sa ɔmɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ isa
ɔbono fɛ kya laarɛ mɔ. Me-gɛrɛ i dɛ gɛsɛ?"
22 Piita gi taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ Kɔniiliyusɛ ne n
sun aye fo asɛ. Ɔ gyɛ ɔbelɛnsɛ gbaa' sa
asogya gikpen giko. Ɔ gyɛ isa ɔbono ɔ selɛ
Wurubuaarɛ ne ɔ kya gyi gɛsintin sa mɔ.
Fɛye Gyuda awura mɔ pɛwu fɛ kya lɛɛ mɔ-
ginyen. Wurubuaarɛ ne n keda mɔ-ɔsɔɔ
ɔko sun lii Wurubuaarɛ dɔ ne ɔ baa kaala
nyiile Ɔbelɛnsɛ Kɔniiliyusɛ yɛɛ o' sun baa
kyu fo lii gɛrɛnaa kpe mɔ-gɛwi de o' nu ilaa
ibono fo laa tɔgɛ sa mɔ mɔ."
23 Mɛ buu sa Piita gɛnen mɔ, Piita gi kyu
ɔmɔ loo gɛten dɔ ne mɔmɔ pɛwu mɛ naa
dɛ nno gɛnen gɛkɛ gɛbono. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ,
Piita gi koso ne mɔ-rɛ Kɔniiliyusɛ isɔɔ mɔ
mɛ yii ɔmɔ-ɔkpa. Piita mɔ-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ abono mɛ bo Gyopa nno mɔ
ako mɛ buu ɔmɔ.
24 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ mɛ kpaa loo
Kɔniiliyusɛ gɛwi Sɛsariya. Kɔniiliyusɛ gi
sun mɔ-isɔɔ mɔ gɛnen mɔ, ɔ san ɔ tɛ ɔ
kerɛ ɔmɔ-ɔkpa daa ne ɔ terɛ mɔ-subuana
de mɔ-nanboana abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ kya
loo mɔ baa gyan'.

Piita Gi Kpaa Loo Kɔniiliyusɛ Gɛten Dɔ

25 Piita kya loo Kɔniiliyusɛ gɛten dɔ mɔ,
Kɔniiliyusɛ gi lii ɔ' baa gyangara mɔ. Ɔ
kpelegɛ dɛ Piita ayaa dɔ faa bura-a, i wɔra
mɔ yɛɛ o' kyu buubuu sa mɔ fɛɛ ɔ kya son
mɔ.
26 Nfono mɔ, Piita gi tɔgɛ Kɔniiliyusɛ yɛɛ,
"Koso, me kee n gyɛ daa nyamesɛ fɛɛ fo-
ɔnan."
27 Piita mɔ-rɛ Kɔniiliyusɛ mɛ faala ne mɛ
gyi nsingyi naa loo gɛten dɔ. Piita gi loo
nno mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, asa ne faa birim.
Mɛ gyan' Kɔniiliyusɛ gɛwi.
28 Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
"Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi ibono i mɛŋ dɛ ɔkpa
sa aye Gyuda awura yɛɛ aye-rɛ asa sɛnsɛ
fɛɛ fɛye mɔ a' saarɛ abara dɔ abɛɛ a' kpe
fɛye-nwi. Me berɛ, Wurubuaarɛ ne n lɛɛ
nyiile me yɛɛ meŋ sa n' kerɛ me-nanbo
nyamesɛ yɛɛ ɔ mɛŋ gyɛ sɛi abɛɛ nengyene
me-rɛ mɔ a dabɔlɛ mɔ i laa kyɔlesɛ me-
Wurubuaarɛ ɔson.
29 Lii gɛnen so mɔ, fo sun kpaa terɛ me
mɔ, mi-i me mɔ, meŋ kine. Imɔ ne nɛ ba
faa. Menɛ so ne fo sun baa terɛ me daa?"
30 Piita gi taasɛ gɛnen mɔ, Kɔniiliyusɛ gi
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ndɛ i laa wɔra fɛɛ nkɛ nnan
ne, owi baarɛ ɔkara mɔ, n bo me-gɛten dɔ
gɛrɛ n kya dalaa fɛɛ gɛnɔɔbono n wolaa
mi-i wɔra owi gbaasɛ kamaasɛ mɔ. N baa
kerɛ mɔ, ɔnyen ɔko ne n ba ɔ yelɛ me-ansi
dɔ o suu ngbɛ fufuli gi kya ŋɛlegi.
31 Ɔnyen mɔ gi terɛ me-ginyen so yɛɛ,
'Kɔniiliyusɛ,' ne o buu sa me yɛɛ, 'Wu-
rubuaarɛ gi nu fo-gɛdalaa ne ɔ kya nyingi
fo-gidɛnsɛ gibono fo kya wɔra fo kya sa asa
mɔ.
32 Imɔso sun kpe Gyopa de mɛ' kpaa terɛ
Simon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko
kee yɛɛ Piita mɔ. Ɔ sogɛ daa Simon ɔbono
ɔ kya wɔra nbuɛ iwolɛ gɛsun mɔ asɛ. Mɔ-
gɛwi gɛ sindi apoo.
33 Ayaa abono so ne nɛ sun fo asɛ, ne
fo-o fo mɔ, foŋ kine ne fo ba faa. Aye
abono pɛwu a gyan' Wurubuaarɛ ansi dɔ
nperɛ-nperɛ faa, a ba daa de a' baa nu ilaa
kamaasɛ ibono Wura Wurubuaarɛ gi buu
sa fo yɛɛ fo' tɔgɛ mɔ.' "

Piita Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Kɔniiliyusɛ Mɔ-rɛ Gɛten Dɔ Asa

34 Nfono mɔ, Piita gi bugi mɔ-gɛnɔ ne ɔ
tɔgɛ yɛɛ, "Idɛ kon berɛ, nɛ wu ibono i gyɛ
gɛsintin yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya ligi ɔko.
35 Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo selɛ
Wurubuaarɛ ne fo kya gyi gɛsintin mɔ,
fo gɛnen kaasɛ ɔbono ne n kya gyi Wu-
rubuaarɛ ginsi. Fo gyɛ fonɛ-o, fo mɛŋ gyɛ
fonɛ-o, imɔ ibono iŋ tiri.
36 "Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-ɔkalan
konkonsɛ mɔ bunge aye Isirale awura.
Ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ Yesu Kirisito ne nan yɛgɛ
asa mɛ' nyɛ gisen yuuli. Yesu Kirisito ne n
gyɛ Wura sa nyamesɛ kamaasɛ.
37 Ɔfaanan fɛ ti nu Yesu Kirisito so de ilaa
dɛnsɛ ibono ɔ wɔra Gyudiya gɛsinkpan
pɛwu so mɔ. Gyɔn gi tɔgɛ Wurubuaarɛ
sagyere mɔ so ilaa sa asa mɔ, imɔ gɛmara
mɔ ne Yesu gi yii mɔ-gɛsun mɔ giwɔra gɛsɛ.
O yii gɛsɛ lii daa Galeli gɛsinkpan so.
38 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi sun Yesu
Nasarɛtɛnyen ne ɔ yɛgɛ mɔ-Oduduu gi
sa mɔ-ɔlon mɔ, i mɛŋ gyɛ fɛye gisafo.
Wurubuaarɛ kya kpaa mɔ so mɔ, ɔ naa
wɔra idɛnsɛ, ɔ kya kyɛ asa abono ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya nyala mɔmɔ
mɔ.
39 "Ilaa kamaasɛ ibono Yesu gi wɔra aye
Gyuda awura gɛsinkpan so de Gyɛrusalem,
aye ɔsowolɛ gɛmu mɔ so mɔ, a wu de aye-
ansi. Mɛ kyu mɔ da aŋanbi kyɔlɔga oyii so
kyu mɔɔ.
40 O wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ Wu-
rubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ, ne ɔ
yɛgɛ asa mɛ wu mɔ de ansi.
41 I mɛŋ gyɛ asa mɔ pɛwu ne n nyɛ wu
mɔ. Aye abono Wurubuaarɛ gi kyɔɔlɛ aye
lɛɛ yɛɛ a' tɔgɛ mɔ Yesu ilaa sa asa mɔ wolɛ
ne n wu mɔ. Ɔ kyingi lii ibuni dɔ mɔ,
aye-rɛ mɔ a wɔra abaa gyi ne a nun.

42 Yesu gi ka sa aye yɛɛ a' naa a kya tɔgɛ
mɔ-ɔkalan mɔ sa asa de a' buu sa mɔmɔ
yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
yela yɛɛ gɛkaako mɔ, asa abono mɛ tɛ de
ansi de abono mɛ wu' mɔ pɛwu, mɔ ne nan
gyi mɔmɔ-nbɛlɛ.
43 Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ pɛwu
mɛ wolaa wu mɔ-ilaa ŋmarasɛ yela sa aye
yɛɛ fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo ka gyan
Yesu Kirisito so mɔ fo laa nyɛ Wurubuaarɛ
o' kyu fo-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fo kyu naa de
mɔ so."

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Gi Suu De Asa

Abono Mɛŋ Gyɛ Gyuda Awura Mɔ

44 Piita san ɔ kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa suu de asa
abono pɛwu mɛ gyan' Kɔniiliyusɛ gɛwi mɛ
kya nu mɔ asɛ mɔ.
45 Gyuda awura abono mɛ ka gyan Yesu
so ne mɛ buu Piita kpe Kɔniiliyusɛ gɛwi mɔ
pɛwu mɛ wu gɛnen mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. I
lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ
gi baa suu de asa abono mɛ mɛŋ gyɛ mɔmɔ
Gyuda awura mɔ kee.
46 I kya nyiile yɛɛ mɛ nu mɛ kya yen
Wurubuaarɛ de ndɛ nbono mɛŋ wolaa mɛ
kya nu mɔ dɔ.
Nfono ne Piita gi taasɛ yɛɛ,
47 "Nengyene nɛ gyere gɛnen asa adɛ
Wurubuaarɛ sagyere mɔ, nɛ fuɛ? Fɛ' kerɛ
ibono mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-
Oduduu mɔ kyu sa mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
o kyu sa aye kee mɔ. Menɛ n wɔra ne fo
ɔko fo laa kine yɛɛ meŋ sa n' gyere ɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere?"
48 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' gyere ɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere Yesu Kirisito ginyen
dɔ. Mɛ nyɛ Wurubuaarɛ sagyere mɔ gɛnen
mɔ, mɛ kolɛ Piita yɛɛ o' kii kyena ɔmɔ asɛ
nkɛ kalɛsɛ nko.

11

Wurubuaarɛ Kya Laarɛ Asa Kpɛi-Kpɛi Pɛwu Mɛ' Loo Yesu Ɔson Mɔ Dɔ

1 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu isɔɔ mɔ de
mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono
mɛ bo Gyudiya gɛsinkpan mɔ pɛwu so mɔ
mɛ nu yɛɛ Piita gi kpe abono mɛŋ gyɛ
ɔmɔ Gyuda awura mɔ asɛ kee kpaa tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa ɔmɔ, ne mɔmɔ
mɔ mɛ sɔɔ agyɛbi mɔ gyi.
2 Imɔso owi ɔbono Piita gi dii kpe
Gyɛrusalem mɔ, Yesu asonbo mɔ dɔ abono
mɛ dɛ yɛɛ Gyuda awura awɔrɛ giten nbara
gi tiri sa Yesu asonbo pɛwu mɔ mɛ lɔgedɛ
de Piita yɛɛ ibono ɔ wɔra mɔ iŋ tɛ.
3 Mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "I wonɛ so ne fo kpe
asa abono mɛŋ ten awɔrɛ mɔ asɛ ne fo-rɛ
mɔmɔ fɛ wɔra abaa gyi? Aye-nbara mɔ giŋ
kya sa ɔkpa gɛnen."
4 Nfono mɔ, Piita gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ
gɛnɔɔbono i yii gɛsɛ mɔ pɛwu kpaa logɛ.
Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
5 "Me berɛ n bo Gyopa ɔsowolɛ so n kya
dalaa. Nfono mɔ i wɔra me fɛɛ oderi. I
wɔra me fɛɛ n kya kuu oderi gɛnen mɔ,
nɛ wu ilaa iko fɛɛ barapaa belɛ-belɛ ɔko
ne n kpɛ kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ. Ilaa
inan iko i dɛ barapaa mɔ nkan-nkan, ne i
kpelegɛrɛ mɔ ba me asɛ.
6 Nɛ lɔrɔ kerɛ barapaa mɔ so dɔɔdan mɔ,
nɛ wu nbuɛ de nbuii de ilaa ibono i kya
kpii imɔ-itɔ so mɔ de ntakpenbi kpɛi-kpɛi
pɛwu.
7 Nɛ wu nmɔ gɛnen mɔ, nɛ nu gigyɛbi
giko gi tɔgɛ sa me yɛɛ, 'Piita, koso de fo'
mɔɔ wɛ.'
8 Nɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Kuaa, me-wura. Maŋ
taalɛ wɔra gɛnen. I kya nyiile yɛɛ lii ko-o
ibono i korogɛ me faa, gɛkaako meŋ ti taa
kyu ilaa ibono i gyɛ aye-ilaa kyosɛ abɛɛ i
kya kyɔlesɛ aye Gyuda awura ɔson mɔ kyu
yii me-gɛnɔ kerɛ.'
9 Nfono mɔ, gigyɛbi mɔ gi kii tɔgɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ sa me yɛɛ, 'Ilaa kamaasɛ
ibono Wurubuaarɛ yɛɛ iŋ baa i gyɛ ilaa
kyosɛ mɔ, fo nyamesɛ gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ
i gyɛ ilaa kyosɛ.'
10 Gɛnen ilaa idɛ i wɔra me gɛnen so-o
gikpadɔ gisa' ne i puru imɔ pɛwu kiiri dii
kyon Wurubuaarɛ dɔ.
11 "Ayaa abono so mɔ, anyen asa' ako mɛ
ti ma-a laarɛ mɛ' loo gɛten gɛbono dɔ n bo
mɔ. Kɔniiliyusɛ ne n sun ɔmɔ lii Sɛsariya
me asɛ.
12 Nfono mɔ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
tɔgɛ sa me yɛɛ n' koso de me-rɛ ɔmɔ a' kpe.
Meŋ sa n' sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa fɛɛ
n' kpe asa abono mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda
awura mɔ gɛwi. Aye-nanboana asee adɛ
kee mɛ buu me lii Gyopa kpe Sɛsariya nno,
ne a kpaa loo ɔnyen ɔbono o sun kpaa terɛ
me mɔ gɛten dɔ.
13 "A loo ɔnyen mɔ gɛten dɔ mɔ, o buu
sa aye gɛnɔɔbono o wu Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ ɔko gi ba ɔ yelɛ mɔ-gɛten dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
'Sun kpe Gyopa kpaa terɛ Simon ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ-ginyen giko kee yɛɛ Piita mɔ.
14 Fo sun kpaa terɛ mɔ mɔ, ɔ laa lɛɛ
ɔkalan ɔko tɔgɛ sa fo de i' yɛgɛ fo-rɛ fo-
gɛten dɔ asa pɛwu fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ ɔ'
mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena.'
15 "Ɔnyen mɔ gi buu sa me gɛnen mɔ,
nɛ tɔngɛ sa mɔ-rɛ abono mɛ gyan' nno
mɔ. N san n kya tɔngɛ mi-i sa mɔmɔ mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi kpelegɛ baa
bun mɔmɔ so kee fɛɛ aye-lɛɛ mɔ ɔnan.
16 Nfono mɔ, nɛ nyingi ilaa ibono Wura
Yesu gi naa kyena tɔgɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
'Gyɔn dɛ daa nkyu ɔ kya gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere. Fɛye berɛ Wurubuaarɛ

laa kyu daa mɔ-Oduduu mɔ kyu gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere.'
17 Imɔso nengyene Wurubuaarɛ dɛ mɔ-Oduduu mɔ ɔ kya sa asa adɛ fɛɛ gɛnɔɔbono a ka gyan' Wura Yesu Kirisito so ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ sa aye mɔ, me ne n gyɛ anɛ de n' taalɛ tii Wurubuaarɛ ɔkpa?"
18 Piita mɔ-nanboana Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ mɔ mɛ nu ilaa ibono o buu sa ɔmɔ mɔ, mɔmɔ-gɛnɔ gɛ wu'. Mɛ nu mɔ gɛsɛ, ne mɛ yen Wurubuaarɛ ne mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Idɛ kon Wurubuaarɛ gi yɛgɛ asa abono mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura mɔ dɔ ako kee mɛ nyɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena."

Asa Kpɛi-Kpɛi Mɛ Ka Gyan' Wura Yesu So

19 Aberɛ abono asa mɛ mɔɔ Sitiifen ne mɛ kya ka Yesu asonbo asɛnsɛ mɔ ansi Gyɛrusalem mɔ, i yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ yaasɛ kpe nten kpɛi-kpɛi. Ako mɛ loo ifɛ kpaa fo koo-koo Fonisiya gɛsinkpan so de Saapurosɛ gikyaafiya so de Antiyoki ɔsowolɛ so. Mɛ yaasɛ gɛnen mɔ, mɛ naa mɛ kya tɔgɛ Yesu agyɛbi mɔ mɛ kya sa daa Gyuda awura wolɛ.
20 Mɔmɔ asa ako berɛ, mɛ baa loo Antiyoki mɔ, mɛ tɔgɛ Yesu ilaa sa Geriiki awura kee. Abono mɛ kyule tɔgɛ Yesu ilaa sa Geriiki awura mɔ ako mɛ lii Saapurosɛ de Siirini ɔsowolɛ so. Mɛ tɔgɛ Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa.
21 Wurubuaarɛ gi kpaa abono mɛ tɔgɛ Yesu ilaa mɔ, ne asa sakyɔ mɛ ka gyan' Wura Yesu so ne mɛ kisee ba mɛ kya son mɔ.
22 Yesu asonbo gikpen gibono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ mɛ nu yɛɛ gɛnen asa abono mɛ ka gyan' Yesu so mɔ, mɛ keda ɔnyen ɔko sun Antiyoki nno, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Banabasɛ.
23-24 Banabasɛ gi kpe ne ɔ kpaa wu Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ibono ɔ kya wɔra Antiyoki mɔ de mɔ-ansi mɔ, i wɔra mɔ-gisen dɔ ɔkon. Banabasɛ baarɛ gyɛ isa dɛnsɛ gɛsintin. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya wɔra ilaa mɔ-gɛkyena dɔ ne ɔ tansi ɔ bo gikagyan sa Wura Yesu. Imɔso Banabasɛ gi tɔgɛ keda Antiyoki awura abono pɛwu nyoro yɛɛ mɛ' kpɛ kyu mɔmɔ-asen pɛwu sa Wura Yesu de mɛ' kpɛ ma-a ka ma-a gyan mɔ so gɛnen. Nfono mɔ, asa sakyɔ mɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so baa bɔla mɔmɔ so.
25 Banabasɛ gi lii nfono mɔ, ɔ kyon kpe Taasu kpaa laarɛ Sɔɔlo.
26 O wu Sɔɔlo mɔ, o kyu mɔ kpe Antiyoki, ne ɔmɔ asa anyɔ mɛ sii kyena Yesu asonbo gikpen gibono gi bo nno mɔ asɛ gɛsi mumuli. Mɛ nyiile asa sakyɔ Wurubuaarɛ ilaa Antiyoki ɔsowolɛ ɔbono so. Nno ne asa mɛ daa giterɛ Yesu akasɛbo mɔ yɛɛ Kirisito awura.
27 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ako mɛ lii Gyɛrusalem ba Antiyoki nno.
28 Mɛ ba gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de ɔmɔ dɔ ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Agabusɛ. O wu ilaa ibono i laa baa ba owi ɔko dɔ mɔ. O wu gɛnen mɔ, ɔ koso yelɛ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ akon belɛ ako a kya laarɛ de a' baa tɔrɔ gɛsinkpan pɛwu so. Wura Kelɔɔdiyusɛ gɛkyena dɔ ne ilaa ibono Agabusɛ gi wu tɔgɛ mɔ i lɔɔ ba gɛsintin.
29 Nfono mɔ, Yesu akasɛbo abono mɛ bo Antiyoki nno mɔ mɛ ŋminde yela yɛɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ ɔ' too aterenbi gɛnɔɔbono ɔkara ɔ laa taalɛ mɔ de mɛ' kyu kpe Gyudiya gɛsinkpan so kpaa kpaa mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ tɛ nno mɔ.
30 Gɛsintin mɔ, mɛ too aterenbi mɔ gɛnen, ne mɛ kyu sun Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo yɛɛ mɛ' kyu kpaa wɔra abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ Yesu asonbo gikpen mɔ so nno mɔ abaa dɔ.

12

Asa Mɛ Kii Ka Yesu Asonbo Mɔ Ansi

1 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Wura Hɛrodɛ gi luu mɔ-ansi yii Wura Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ ako so, ɔ kya ka ɔmɔ-ansi.
2 Ɔ yɛgɛ mɛ mɔɔ Gyeemesi, Gyɔn mɔ-daa mɔ, de gɛki.
3 Ibono o wu yɛɛ gimɔɔ mɔ ɔ yɛgɛ mɛ mɔɔ Gyeemesi mɔ i wɔra Gyuda awura mɔ ɔkon mɔ, ɔ mɛŋ sin gɛnen. Ɔ yɛgɛ mɛ keda Piita kee. Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, i gyɛ owi ɔbono mɛ kya gyi mɔmɔ Gyuda awura bodobodo maadiisɛ gɛsi.
4 Hɛrodɛ gi yɛgɛ mɛ keda Piita gɛnen mɔ, mɛ kyu mɔ kpaa tii de obu, ne ɔ yɛgɛ mɛ kyu mɔ kyu wɔra asogyaana abaa dɔ mɛ kya dii mɔ anan-anan mɛ kya kyarɛ abara. Asogya mɔ mɛ bo akpen anan. Wura Hɛrodɛ gi laarɛ daa fɛɛ Gyuda awura mɔ mɛ' gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So Gɛsi mɔ logɛ pɛi de ɔ' lɔɔ gyi Piita nbɛlɛ sansana.
5 Imɔso ibono mɛ mɛŋ ti taa gyi gɛnen gɛsi gɛbono ta so mɔ, mɛ yɛgɛ Piita kpɛ o tii de obu. Owi ɔbono Piita tii de obu mɔ gɛnen mɔ, Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kya lɛɛ ɔmɔ-gisen dɔ ndalaa mɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ mɛ kya sa mɔ.

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Gi Tigi Piita

6 Fɛɛ ɔkɛ Wura Hɛrodɛ laa yɛgɛ de mɛ' tigi Piita kyu mɔ ba sansana baa gyi mɔ-nbɛlɛ mɔ, imɔ gɛnyɛ mɔ Piita gi dɛ ginsi

gidɛ asogya anyɔ nsana. Mɛ da mɔ abeletɔ ilaran inyɔ kyaga de ɔmɔ. Sogyaana ako mɔ mɛ yelɛ mɛ kya dii obu ɔbono dɔ ɔ bo mɔ gɛbunono.

7 Nfono mɔ, Wura Wurubuaarɛ ɔsɔɔ gi ba Piita asɛ obu mɔ dɔ, ne fatela gi kyangɛ nno faa ŋma-a. Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi da mɔ kyingi ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Koso belen." Nfono mɔ, abeletɔ ilaran mɔ i lii mɔ-abaa dɔ.

8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "Puru fo-ngbɛ suu de fo' kyu fo-ayaawolɛ wɔra." Piita gi wɔra gɛnen, ne ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Keda fo soso-lɛɛ gɛgbɛ mɔ mili fo-nyoro de fo' naa buu me."

9 Gɛsintin mɔ, Piita gi buu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ lii obu mɔ dɔ. Gɛnen aberɛ abono pɛwu mɔ, ilaa ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ kya wɔra mɔ, Piita berɛ mɛŋ nyi yɛɛ i gyɛ gɛsintin. I kya wɔra mɔ daa fɛɛ oderi.

10 Mɛ naa baa kyon asogya gyangbarasɛ abono mɛ kya dii nno mɔ so, ne mɛ kii baa kyon anyɔsɛ mɔ kee so naa baa fo gɛkpen gɛbono mɛ pɔrɔ kyaabɔɔ asa otiiten mɔ gɛbunono. Gɛnen gɛbunono gɛbono gɛ dɛ kyu lii kpe nten dɔ. Gisin gibono mɛ kyu tii gɛmɔ mɔ gi gyɛ daa abeletɔ gisin. Mɛ fo gɛbunono mɔ asɛ gɛnen mɔ, gimɔ gbaa-gbaa gi tigi gimɔ-atɔ sa ɔmɔ ɔkpa ne mɛ lii loo nten dɔ. Mɛ lii gɛnen mɔ, mɛ kyu de nten dɔ ɔkpa ɔko. Ayaa abono so mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi kyon taa Piita yɛgɛ.

11 Nfono kon mɔ, Piita ansi a ba ilaa ibono i wɔra mɔ mɔ so, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Idɛ kon berɛ, nɛ bii ibono i gyɛ gɛsintin yɛɛ Wura Wurubuaarɛ ne n sun mɔ-ɔsɔɔ baa mɔlɛgɛ me lii Hɛrodɛ abaa dɔ, de ilaa ibono pɛwu Gyuda awura mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' kyu wɔra me mɔ i' nyɛ wɔra giyan."

12 Piita gi bii mɔ-ɔyelɛten ɔbono ɔ yelɛ mɔ, ɔ naa kyon kpe Mariya, Gyɔn mɔ-nyi gɛwi. Mɛ kya terɛ gɛnen Gyɔn ɔbono ginyen giko kee yɛɛ Maako. Asa sakyɔ mɛ gyan' Mariya mɔ gɛwi mɛ kya dalaa gɛnen owi ɔbono dɔ.

13 Piita gi fo gɛbunono mɔ, ɔ sa ago-o. Ɔ sa ago-o gɛnen mɔ, obolonbu ɔko gi naa kpe de ɔ' kpaa tigi mɔ. Mɛ kya terɛ gɛnen obolonbu ɔbono yɛɛ Roda.

14 Roda gi nu Piita gigyɛbi' mɔ, ɔ bii mɔ. I wɔra mɔ ɔkon gikyɔ so mɔ, ɔŋ taa baa wu ansi de o' tigi mɔ. Ɔ selɛ kpaa buu sa asa abono mɛ bo nno mɛ kya dalaa mɔ yɛɛ Piita yelɛ gɛbunono.

15 Roda gi buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kya budi daa do-o?" Mɔ, ɔ kpɛ ɔ dɛ daa yɛɛ i gyɛ daa Piita. Nfono mɔ mɛ tɔgɛ yɛɛ, "I gyɛ daa Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya kerɛ Piita so mɔ ne."

16 Piita kpɛ san ɔ kya ŋmɛɛ gisin mɔ daa. Mɛ kpaa tigi ne mɛ wu yɛɛ i gyɛ Piita mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ.

17 Piita gi diirɛ mɔ-gibaa yɛɛ mɛ' wɔra kurun, ne ɔ lɛɛ gɛsɛ pɛwu nyiile ɔmɔ gɛnɔɔbono Wura Wurubuaarɛ gi kpaa lɛɛ mɔ lii obu mɔ dɔ mɔ. O buu sa ɔmɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' buu gɛnen ilaa idɛ sa Gyeemesi de aye-nanboana Yesu asonbo sɛnsɛ mɔ." Nfono ne ɔ lii taa ɔmɔ yɛgɛ ne ɔ kyon gɛten banban.

18 Gɛdɛ gɛ baa kɛ mɔ, asogya abono mɛ kya dii Piita mɔ mɛŋ baa wu mɔ. Mɛ yiyɛɛ gikyɔ yɛɛ fonɛ ne Piita gi kyon wɔra ɔmɔ.

19 Wura Hɛrodɛ gi laarɛ Piita kpon ɔŋ kya wu mɔ mɔ, ɔ terɛ asogya mɔ mɛ kya dii Piita mɔ kpaa taasɛ ilaa. Ɔ taasɛ ɔmɔ ilaa ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' mɔɔ gɛnen asogya abono. Imɔ gɛmara mɔ, Hɛrodɛ gi lii Gyudiya gɛsinkpan mɔ so ne ɔ kyon kpe Sɛsariya kpaa kyena nno ŋmaraa.

Hɛrodɛ Lɛwu

20 Gɛnen aberɛ abono dɔ mɔ Wura Hɛrodɛ dɛ ginyadon de Taya de Sidon isowolɛ so asa. Imɔso asa mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ mɛ laa kpaa wu mɔ. Mɛ daa giwu ɔbono o buu de wura mɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Belasitusɛ, ne mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ wɔra gɛnɔ kolon pɛi. Mɛ wɔra gɛnɔ kolon gɛnen mɔ, ne mɛ nyɛ kpaa wu wura mɔ, ne mɛ kolɛ wura mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɛ' nyɛ gisen yuuli de mɛ' kyu kyena. I kya nyiile yɛɛ pɛi de mɛ' nyɛ agyudɔ gyi mɔ, mɛ kya kpaa sɔɔ lii daa mɔ-gɛsinkpan so awura asɛ.

21 Ɔ yela gɛkɛ sa ɔmɔ de mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ gyan', ne o kyu mɔ-giwurakuru kyu bun ne ɔ kpaa kyena gɛwuragyapaa so. Mɛ gyan' gɛnen mɔ ne ɔ tɔngɛ sa ɔmɔ.

22 Hɛrodɛ gi tɔngɛ sa ɔmɔ gɛnen ta mɔ, asa mɔ mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Ɔnyen mɔ berɛ, ɔkperɛ ne, i mɛŋ gyɛ nyamesɛ."

23 Ayaa abono so mɔ, Wura Wurubuaarɛ ɔsɔɔ gi kyu gilɔ too Hɛrodɛ so. Ɔ loo asonsɔɔ faa nyiŋɛ-nyiŋɛ pɛi ne ɔ lɔɔ wu'. I kya nyiile yɛɛ ɔ mɛŋ kyu nyisigyi ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ-lɛɛ mɔ kyu sa mɔ.

Banabasɛ de Sɔɔlo Mɛ Kii Kpe Antiyoki

24 I baa lii aberɛ abono mɔ, Wura Yesu agyɛbi mɔ a kpɛ a kya yɛlegɛ ne asa abono mɛ kya sɔɔ amɔ gyi mɔ mɛ kya nyaakyɔ mɛ kya too.

25 Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ logɛ ɔmɔ-ilaa ibono mɛ kpe Gyɛrusalem kpaa wɔra mɔ, mɛ kii kyon nfono mɛ lii mɔ. Mɛ kya kii mɔ, mɛ kyu Gyɔn ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko kee yɛɛ Maako mɔ buu mɔmɔ-nyoro.

13

Mɛ Sun Banabasɛ Mɔ-rɛ Sɔɔlo

1 Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Antiyoki ɔsowolɛ so mɔ gi nyɛ asa abono mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan de abono mɛ kya nyiile asa Yesu ilaa. Mɔmɔ-anyen ne n gyɛ Banabasɛ de Sɔɔlo de Simiyon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Nigyɛrɛ mɔ, de Lusiyusɛ ɔbono ɔ lii Siirini mɔ, de Manayan ɔbono mɛ bela mɔ-rɛ Wura Hɛrodɛ gɛten kolon dɔ mɔ.

2 Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kya son Wura Yesu ne mɛ kya ŋminde nnɔ. Mɛ kya son gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' lɔrɔ Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo yela sa me Wurubuaarɛ de mɛ' kpaa wɔra gɛsun gɛbono n kya laarɛ mɛ' wɔra mɔ."

3 Gɛsintin mɔ, mɛ lɔrɔ Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo yela, ne mɛ kii ŋminde nnɔ ne mɛ dalaa kyu mɔmɔ-abaa gyan mɔmɔ so kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' kpaa mɔmɔ, ne mɛ lɛɛ ɔmɔ ɔkpa.

4 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi sun Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo gɛnen mɔ, mɛ kpe Siluusiya ɔsowolɛ so. Mɛ kpaa loo nno mɔ, mɛ loo gikolii kyu kyon kpe Saapurosɛ gikyaafiya so.

5 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa fo Salamisɛ ɔsowolɛ so mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ma-a sa asa Gyuda awura akyangbon dɔ. Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ nyɛ Gyɔn Maako gi kpaa ɔmɔ.

Sɔɔlo Mɔ-rɛ Banabasɛ Mɛ Gyangara Biila Wura Ɔko

6 Sɔɔloana mɛ naa-naa gyan' de gɛnen gikyaafiya gɛbono pɛwu kpaa fo Pafosɛ ɔsowolɛ so mɔ, mɛ kpaa lii Gyudanyen ɔko so. Gɛnen ɔnyen mɔ gyɛ daa biila wura. Ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ne ɔ gyɛ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Baayesu.

7 Baayesu baarɛ tɛ ɔbelɛnsɛ ɔko asɛ. Mɛ kya terɛ ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ Sɛgyisɛ Pɔɔlosɛ. Mɔ ne n kya kerɛ gɛnen gɛsinkpan gɛbono so sa Rom awura. Ɔbelɛnsɛ mɔ nyi ɔlaako. O nu Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo so mɔ, o sun kpaa terɛ ɔmɔ de ɔ' nyɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi.

8 Mɛ kpe ɔbelɛnsɛ mɔ giterɛ mɔ de-e, biila wura mɔ kya sɔɔ mɔmɔ akyɔɔlɛ. Mɔginyen Baayesu mɔ gɛsɛ de Geriiki awura gɛdɛ dɔ ne n gyɛ Elimasɛ. Elimasɛ mɔ kya laarɛ daa gɛnɔɔbono ɔ laa yɛgɛ ne ɔbelɛnsɛ mɔ maŋ nyɛ nu mɔmɔ asɛ de ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ sɔɔ Yesu gyi. Imɔso ne ɔ kya sɔɔ mɔmɔ akyɔɔlɛ gɛnen.

9 Sɔɔlo ginyen giko ne n gyɛ Pɔɔlo.

Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de mɔ, ne ɔ kerɛ biila wura mɔ-ansi dɔ faa yiridididi

10 ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-bi ne n gyɛ fo. Fo-lɛɛ ne n kpɛ i gyɛ ibono fo laa kyu ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi kyu penɛ asa adawo so. Gɛsintin gigyi ilaa berɛ, fo kya kyo imɔ pɛwu. Fo kpɛ fi-i laarɛ gɛnɔɔbono fo laa kyu penɛ yɛɛ Wura Yesu gɛsintin ilaa ne n gyɛ abon. Fo maŋ taa imɔ yɛgɛ gɛnen?

11 Idɛ kon berɛ, Wurubuaarɛ laa nyiile fo ŋmaraa pii de fo' kerɛ. Fo-ansi a laa boori wɔra fo. Fo maŋ baa nyɛ wu owi kpaa fo ɔkara ɔko pɛi de fo' kii nyɛ wu ilaa." Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ ansi so a wɔra mɔ faa tum, ne i wɔra gibiri wɔra mɔ. Ɔ san ɔ naa ɔ kya laa abaa ɔ kya laarɛ ɔbono ɔ laa keda mɔ.

12 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi wu ibono i ba biila wura mɔ so mɔ, i yɛgɛ ɔ ka gyan Wura Yesu so. I kya nyiile yɛɛ ibono Pɔɔloana mɛ dɛ Wurubuaarɛ ilaa mɛ kya nyiile asa kyu naa de Wura Yesu so mɔ, i naa mɔgimu dɔ.

Pɔɔloana Mɛ Kyu Gikolii Kpe Panfiliya Gɛsinkpan So

13 Pɔɔlo mɔ-rɛ abono mɛ kya naa gɛnen mɔ mɛ lii Pafosɛ kyu gikolii kpe Pɛɛga ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Panfiliya gɛsinkpan so mɔ. Gyɔn Maako berɛ gi naa taa ɔmɔ yɛgɛ kii kyon kpe Gyɛrusalem.

14 Pɔɔlo mɔ-rɛ asɛnsɛ mɔ mɛ loo Pɛɛga mɔ, mɛ dɛngɛ kyon kpe ko-o Antiyoki ɔbono ɔ bo Pisidiya gɛsinkpan so mɔ.

Gɛkɛ kyoolasɛ gɛdɛ mɔ, mɛ koso kpe mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon dɔ. Mɛ loo nno mɔ, mɛ kpelegɛ kyena.

15 Asa abono mɛ gyan' nno mɔ mɛ kalɛ Wurubuaarɛ nbara ɔwolɛ de Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ɔwolɛ. Mɛ kalɛ ta mɔ, abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ mɔmɔgikyangbon mɔ so mɔ mɛ lɛɛ isa kpaa tɔgɛ sa Pɔɔloana yɛɛ, "Aye-nanboana Isirale awura, nengyene fɛ bo gɛtɔngɛ gɛko fɛ laa tɔgɛ keda asa abono mɛ bo gɛrɛnaa faa nyoro mɔ, fɛ' tɔgɛ sa ɔmɔ."

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Isirale Awura Antiyoki Ɔsowolɛ So

16 Nfono mɔ, Pɔɔlo gi koso yelɛ ne ɔ diirɛ mɔ-gibaa yɛɛ mɛ' wɔra kurun de mɛ' nu mɔ asɛ ne o yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, "Me-nanboana Isirale awura de fɛye asafo abono fɛ selɛ aye-Wurubuaarɛ mɔ, fɛ' nu me asɛ.

17 Wurubuaarɛ ɔbono aye Isirale awura a kya son mɔ ne n lɛɛ aye-naanaana adedaabo mɔ yela sa mɔ-nyoro. Mɛ kpaa gyi gisafo Igyipiti gɛsinkpan so, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋan wɔra ɔsowolɛ gbaa'. Imɔ gɛmara mɔ, o kyu mɔ-ɔlon belɛ mɔ kparɛ ɔmɔ lii Igyipiti gɛsinkpan mɔ so.

18 Ɔ kerɛ ɔmɔ so gipen dɔ gɛnen-n nsi ikue-inyɔ.

19 Imɔ gɛmara mɔ, mɛ baa loo Keena
gɛsinkpan so. Gɛnen owi ɔbono mɔ
asa akpen kpɛi-kpɛi sono mɛ ti mɛ tɛ
gɛsinkpan mɔ so. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
aye-naanaana mɛ nyida asa abono isowolɛ
mɔ, ne o kyu mɔmɔ-gɛsinkpan mɔ sa aye-
naanaana mɔ.
20 Pɛi de mɛ lɔɔ nyɛ gɛsinkpan mɔ, i gyi
fɛɛ nsi nwɛ nnan de ikue-inyɔ de saalaa.
Aye-naanaana mɔ mɛ tɛ gɛsinkpan mɔ so
mɔ, Wurubuaarɛ kya lɛɛ agyangbarabo
lii mɔmɔ kee-kee dɔ yɛɛ mɔmɔ ne mɛ'
gyangbara sa ɔmɔ. I ba gɛnen kaaborɛ
Samuɛlɛ ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo mɔ owi gi baa fo.
21 Samuɛlɛ gɛkyena dɔ mɔ aye-naanaana
mɔ mɛ kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' sa ɔmɔ
wura. Mɛ kolɛ Wurubuaarɛ gɛnen mɔ,
gɛsintin mɔ Wurubuaarɛ gi kyu Sɔɔlo
ɔbono ɔ gyɛ Kisi mɔ-bi mɔ kyu sa ɔmɔ yɛɛ
ɔ' wɔra ɔmɔ-wura. Sɔɔlo gyɛ Bɛngyamin
gɛsu dɔ. O gyi gɛwura mɔ, nsi ikue-inyɔ.
22 Wurubuaarɛ gi kyigi Sɔɔlo lii
gɛgyapaa mɔ so ne o kyu Deefidi kyu yii.
Deefidi baarɛ ilaa ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ
tɔgɛ aye yɛɛ, 'Nɛ wu yɛɛ Deefidi, Gyɛsi
mɔ-bi mɔ, gyɛ me-gisen dɔ isa ɔnan; ɔ laa
wɔra me-gɛlaarɛ ilaa kpaa lii.'
23 "Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela yɛɛ ɔ
laa lɛɛ ɔmɔlɛgɛbo lii gɛnen Deefidi baarɛ
mɔ-anaanaanabi dɔ sa aye Isirale awura.
Gɛnen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono gi ti ba. Mɔ ne n
gyɛ Yesu.
24 Pɛi ne ɔ ba mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
Gyɔn gi wolaa baa tɔgɛ sa aye Isirale
awura pɛwu yɛɛ a' nu aye-nyoro gɛsɛ de
a' kyɛɛgɛ lii aye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ de
mɛ' gyere aye Wurubuaarɛ sagyere.
25 Gyɔn gɛsun gɛbono ɔ baa wɔra mɔ gɛ
kya kpe laalaalogɛ mɔ, ɔ taasɛ yɛɛ, 'Fɛye
asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ ne me n gyɛ? Iŋ gyɛ
me ne n gyɛ ɔbono fɛye-ansi a gyan' mɔ so
mɔ. Me-gɛmara mɔ, ɔko laa ba. Meŋ fo de
n' ba gɛsɛ kyu mɔ-ayaawolɛ tolɛ mɔ-ayaa
dɔ sa mɔ gbaa.'
26 "Me-subuana Aberaham gɛten dɔ asa,
de fɛye asafo abono kee fɛ selɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ me-rɛ
fɛye a nyɛ nu ɔmɔlɛgɛbo ɔbono so ilaa ne.
27 Asa abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ
de ɔmɔ-abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ ɔmɔ
so mɔ mɛ mɛŋ wu Yesu bii yɛɛ mɔ ne
n gyɛ ɔmɔlɛgɛbo mɔ. Gɛkɛ kyoolasɛ
kamaasɛ mɔ, mɛ kya kalɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo iwolɛ mɔ, mɛ mɛŋ kya nu
imɔ gɛsɛ. Mɔmɔ, mɔ, ne n gyɛ abono
mɛ yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yela mɔ i nyɛ ba
gɛsintin. I lii fɛɛ mɔmɔ ne n yɛgɛ ne mɛ
mɔɔ Yesu.
28 Nkana mɛ mɛŋ wu ilaa ibono so mɛ laa
yelɛ tɔgɛ yɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ. Imɔ-rɛ
imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɛ dabɔlɛ tɔgɛ Pilato
yɛɛ ɔ' lɛɛ gɛnɔ yɛɛ Yesu ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.
Gɛsintin mɔ, Pilato gi lɛɛ gɛnɔ, ne mɛ da
Yesu aŋanbi oyii so mɔɔ.
29 Mɛ wɔra Yesu ɔmɔ-iwɔrasɛ pɛwu
ta fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ yela kyu lii
mɔ so mɔ, mɛ saga mɔ lii mɔ-lɛwu oyii mɔ
so, ne mɛ kyu mɔ kpaa pule folɛbɔ gɛkyan
dɔ.
30 Wurubuaarɛ, mɔ, gi kyingi mɔ lii ibuni
dɔ.
31 Yesu gi kyingi lii ibuni dɔ gɛnen mɔ,
nkɛ gikyɔ dɔ mɔ ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile asa
abono nkana mɛ buu mɔ lii Galeli kpe
Gyɛrusalem mɔ. Asa abono mɛ wu mɔ de
ansi gɛnen mɔ ne n gyɛ abono mɛ kya lɛɛ
mɔ-ilaa mɛ kya tɔgɛ ma-a sa aye Isirale
awura mɔ.

Ibono Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Sa Aye-Naanaana Mɔ

I Ba Gɛsintin Kon

32 "Aye kee, a ba gɛrɛnaa faa, a dɛ daa
ɔkalan konkonsɛ kyu lii mɔ so a kya bara
fɛye. Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wolaa
ka yela sa aye-naanaana mɔ, ɔ yɛgɛ i ba
gɛsintin sa aye mɔmɔ-biana mɔ.
33 Nnɛ ne ɔ wɔra ne ɔ yɛgɛ i ba gɛsintin
sa aye gɛnen? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ o kyingi
Yesu lii ibuni dɔ. Wurubuaarɛ Ilon Ɔwolɛ
mɔ dɔ kee Wurubuaarɛ gi tɔgɛ Yesu ilaa
ɔlon nyɔsɛ mɔ dɔ yɛɛ,
'Fo gyɛ me-gisen dɔ obi. Ndɛ nɛ wɔra fo-
sɛ.'
34 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ gɛtɛɛko kee ɔ
tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa kyingi Yesu lii ibuni dɔ
de gɛkaako ɔ mɛŋ sa ɔ' kpaa loo isɛ dɔ de
ɔ' gyɔ. Kyu lii ilaa idɛ so mɔ ɔ tɔgɛ yɛɛ,
'Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ ka yela sa Deefidi mɔ i
maŋ gbangɛ.
Me Wurubuaarɛ gbaa-gbaa nan kpaa fo.'
35 Ne Wurubuaarɛ ilon ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ,
ɔko gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ yɛɛ,
'Ɔbono o kyu mɔ-nyoro fuɛ sa fo mɔ berɛ,
fo maŋ yɛgɛ mɔ ɔ' gyɔ sii isɛ dɔ kpa-a.'
36 I mɛŋ gyɛ Deefidi ne Wurubuaarɛ ɔwolɛ
mɔ darɛ gɛnen. I kya nyiile yɛɛ Deefidi gi
wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ-gɛkyena dɔ
pɛwu, ne o wu' kpe mɔ-naanaana asɛ, ne
mɔ-nyoro gibi mɔ gi gyɔ.
37 Ɔbono Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii
ibuni dɔ mɔ berɛ, mɛŋ gyɔ.
38 "Imɔso, aye-nanboana, fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ
kyu naa de Yesu baarɛ so ne fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ o' kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyu
kyɛɛ fɛye.
39 Nengyene fo nyamesɛ fo tɔgɛ yɛɛ fo
laa gyi Wurubuaarɛ nbara nbono Mosisi gi
ŋmarasɛ sa aye mɔ so pɛi de Wurubuaarɛ
o' kyu fo-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fo mɔ, fo maŋ
taalɛ. Ɔkamaasɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro

too Yesu so berɛ mɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ
ɔ' kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ fuɛ sa
mɔ de Wurubuaarɛ o' kyu mɔ yɛɛ mɔ-
gisen dɔ i boran.
40 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de giso-
biidɛ gibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ darɛ mɔ gi mɛŋ' ba fɛye so. I kya
nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ
mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka
yela mɔ mɔmɔ-iwolɛ dɔ yɛɛ,
41 'Fɛye abono fɛ kya ŋmasɛ me-ɔkalan mɔ
ne fɛŋ kya kyu me kyu terɛ sɛi mɔ,
fɛ' kyena de fɛ' kerɛ ilaa ibono nan baa
wɔra mɔ.
I laa baa dɛ fɛye-gɛnɔ ne fɛ laa wu' kpem.
I kya nyiile yɛɛ nan wɔra ilaa fɛye-gɛkyena
dɔ.
Nengyene ɔko gi buu gɛnen ilaa mɔ sa fɛye
gbaa mɔ,
fɛ maŋ sɔɔ gyi.' "
42 Pɔɔlo gi tɔngɛ ta ne mɔ-rɛ Banabasɛ
mɛ laa lii Gyuda awura gikyangbon mɔ dɔ
mɔ, asa mɔ mɛ kolɛ ɔmɔ yɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ
gɛbono gɛ laa kii ba mɔ mɛ' wɔra aniya de
mɛ' kii baa nyiile mɔmɔ gɛnen ilaa ibono
Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ faa.
43 Mɛ yaasɛ lii gikyangbon mɔ dɔ mɔ,
Gyuda awura de asafo abono mɛ selɛ
Wurubuaarɛ ne mɛ loo Gyuda awura ɔson
mɔ dɔ mɔ sakyɔ mɛ naa buu Pɔɔlo mɔ-rɛ
Banabasɛ. Mɛ buu mɔmɔ gɛnen mɔ,
Pɔɔloana mɛ tɔgɛ keda ɔmɔ-nyoro yɛɛ, "Fɛ
nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ kyu naa de Yesu
so faa mɔ, fɛ' kpɛ fa-a ka gyan mɔ so."

Pɔɔlo Ilaa I Wɔra Gyuda Awura Ako Gɛlaaloo

44 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono gɛ kii ba mɔ,
asa mɛ kpaa gyan faa fina-a de mɛ' nyɛ
nu Wurubuaarɛ agyɛbi kyu lii Yesu so. Mɛ
gyan gɛnen mɔ, i san daa pi-i de ɔsowolɛ
mɔ so asa pɛwu mɛ' lii kpe nno.
45 Gyuda awura mɔ ako mɛ wu
gɛnɔɔbono asa mɛ nyaakyɔ Pɔɔloana asɛ
gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ gɛlaaloo. Imɔso ɔ
kya tɔngɛ mɔ, mɛ sɔɔ mɔ akyɔɔlɛ, ne mɛ
saalɛ mɔ fili.
46 Nfono mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ
da otu tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "I tiri yɛɛ fɛye
ne a daa gitɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
sa. Ibono fɛ kine amɔ ginu ne fɛye gbaa-
gbaa ne n bun fɛye-nyoro gipuɛɛ yɛɛ fɛye
berɛ, fɛŋ kaaborɛ fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa faa mɔ, a laa naa taa fɛye
yɛgɛ. A kya kyon asa kpɛi-kpɛi abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ ne.
47 I kya nyiile yɛɛ Wura Wurubuaarɛ gi
wolaa ka yela mɔ-agyɛbi dɔ yɛɛ,
'Nan lɛɛ fo yela de fo ne fo' wɔra fɛɛ fatela
sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi.
Gɛsinkpan gɛbɔgɔlɔn kamaasɛ gɛbono dɔ
mɛ bo mɔ,
fo ne nan kyu me Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ kperɛ ɔmɔ
de mɛ' nyɛ ɔkyenaten me asɛ.' "
48 Abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
mɛ nu gɛnen ɔkalan baarɛ mɔ, i wɔra ɔmɔ
ɔkon, ne mɛ tɔgɛ yɛɛ ɔkalan ɔbono mɛ nu
kyu lii Wura Yesu so faa gyɛ ɔkalan dɛnsɛ,
ne mɔmɔ dɔ asa abono i wolaa i gyɛ yɛɛ mɛ
laa nyɛ gɛkyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa
mɔ, mɛ ka gyan Yesu so.
49 Wura Yesu agyɛbi mɔ a nu gyan' de
nsana nno pɛwu.
50 Nfono mɔ, Gyuda awura mɔ berɛ
mɛ kpe akyii abono mɛ bo aterenbi ne
mɛ bo Gyuda awura mɔ dɔ mɔ asɛ de
anyen abono mɛ gyɛ anyamesɛ gbaa'gbaa
ɔsowolɛ mɔ so mɔ asɛ, ne mɛ kpaa nyida
Pɔɔlo de Banabasɛ sa ɔmɔ. Imɔso i yɛgɛ
asa mɛ kya ka Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ ansi
ne mɛ gya ɔmɔ lii isowolɛ ibono i bo nsana
nno mɔ so.
51 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ laa lii
ɔsowolɛ mɔ so mɔ, mɛ kpiisi mɔmɔ-ayaa
isɛ yela mɔmɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ mɛŋ ba
mɛ nyi ɔsowolɛ mɔ so awura ilaa, ne mɛ
kyon kpe Ikoniyon.
52 Mɔmɔ-nanboana Yesu akasɛbo abono
mɛ san ɔsowolɛ mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi suu de mɔmɔ, ne mɛ san
mɛ tɛ de ɔkon.

14

Pɔɔloana Mɛ Wɔra Ilaa Gbaa'gbaa Ikoniyon

1 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ kpaa loo
Ikoniyon mɔ, mɛ naa kpe Gyuda awura
gikyangbon dɔ. Mɛ tɔgɛ Yesu ilaa, ne i yɛgɛ
Gyuda awura de asa kpɛi-kpɛi sakyɔ mɛ
sɔɔ Yesu gyi.
2 Gyuda awura abono mɛ kine mɛ mɛŋ
sɔɔ Yesu gyi mɔ berɛ, mɛ baa nyida Yesu
asonbo mɔ sa asa kpɛi-kpɛi ne i nyida
mɔmɔ nsana.
3 Imɔso Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ sii
kyena Ikoniyon nno kɛɛla ŋmaraa mɛ kya
da otu lɛɛ Wura Yesu ilaa mɛ kya tɔgɛ asa.
Mɛ lɛɛ tɔgɛ ɔmɔ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
kya naa de Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ, ne
Wura Yesu kee gi lɛɛ nyiile yɛɛ i gyɛ
gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ ɔ yɛgɛ mɛ taalɛ
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ
maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ.
4 Nfono mɔ, ɔsowolɛ mɔ so asa mɔ mɛ
yɛ ginyɔ. Ako mɛ yelɛ Gyuda awura mɔ
gɛmara, ne mɔmɔ ako, mɔ, mɛ yela Yesu
isɔɔ mɔ gɛmara.
5 Gyuda awura mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-abelɛnsɛ
abono mɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ de asa kpɛi-
kpɛi mɛ wɔra gɛnɔ yɛɛ mɛ laa wɔra Pɔɔlo
mɔ-rɛ Banabasɛ ilaa nyɛnyɛn de mɛ' da
ɔmɔ abui mɔɔ.

6 Mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ kpandɛ lii nno
kyon Likoniya gɛsinkpan so, ne mɛ kpe
Lisitera de Dɛɛbi isowolɛ so, de gɛsinkpan
gɛbono gɛ sindi nno mɔ.
7 Nno kee mɛ naa mɛ kya tɔgɛ Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a sa asa.

Pɔɔlo Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

8 Owi ɔbono mɛ bo Lisitera mɔ, mɛ wu
ɔnyen ɔko tɛ, mɔ-ayaa a wu'. Lii ko-o
ibono i korogɛ mɔ mɔ, ɔŋ naa kerɛ.
9 Pɔɔlo kya tɔngɛ mɔ, gɛnen ɔnyen baarɛ
kya nu mɔ asɛ. Pɔɔlo gi kerɛ mɔ faa
yiridididi mɔ, ɔ bii yɛɛ gɛnen ɔnyen baarɛ
bo gisɔɔgyi gibono gi laa taalɛ kyɛ mɔ.
10 Pɔɔlo gi wu gɛnen mɔ, o kpen ken-
ken yɛɛ, "Koso yelɛ fo-ayaa so." Nfono mɔ,
ɔnyen mɔ gi firigi yelɛ mɔ-ayaa so, ne ɔ san
ɔ kya naa kon.
11 Sakpii mɔ gi wu ilaa belɛ ibono Pɔɔlo
gi wɔra mɔ, mɛ kpen tɔgɛ Likoniya gɛdɛ dɔ
yɛɛ, "Ikperɛ ne n bingiri anyamesɛ ba aye
asɛ faa!"
12 Gɛnen so mɔ asa mɔ mɛ kyu Banabasɛ
yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔkperɛ ɔbono mɛ kya terɛ
yɛɛ Susɛ ne Pɔɔlo, mɔ, ibono mɔ ne n kpɛ ɔ
kya gyangbara tɔngɛ sa asa so mɔ, mɛ kyu
mɔ yɛɛ ɔ gyɛ ɔkperɛ ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ
Hɛrɛmisɛ.
13 Nfono mɔ Susɛ ɔkpegyɔrɔ ɔbono mɔ-
ɔkperɛ obu sindi gɛbunono gɛbono mɛ kya
kyu loo ɔsowolɛ mɔ so mɔ gi kpaa kyu
inaadɛ de iyii afototo kyu kpe ɔsowolɛ mɔ
gɛkpen gɛbunono mɔ asɛ de mɔ-rɛ sakpii
mɔ mɛ' kyɔɔlɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ fɛɛ
ikperɛ-lɛɛ mɔ ɔnan.
14 Banabasɛ mɔ-rɛ Pɔɔlo mɛ nu yɛɛ mɛ
laa kyɔɔlɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ keda ngbɛ
nbono mɛ suu mɔ kyadɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ
mɛ kine imɔ, ne mɛ selɛ loo saarɛ sakpii
mɔ dɔ mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ,
15 "Anyen, menɛ n wɔra ne fɛ kya wɔra
gɛnen? A gyɛ daa anyamesɛ fɛɛ fɛye
kee. Aye berɛ a kyu Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ bara fɛye daa de fɛ' nyɛ
kyɛɛgɛ lii fɛye-ikperɛ gison gibono giŋ kya
kpaa fɛye de sɛi faa dɔ de fɛ' baa son
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo nno adaa-adaa
mɔ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ lɛɛ soso de gɛsɛ
de apoo de ilaa kamaasɛ ibono i bo imɔ dɔ
pɛwu mɔ.
16 Dedaa mɔ, ɔ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi ɔkpa de mɛ' wɔra ilaa ibono i bo
mɔmɔ ɔbolɛ mɔ.
17 Ɔ dabɔlɛ sa fɛye ɔkpa gɛnen mɔ, i mɛŋ
gyɛ yɛɛ ɔ mɛŋ wɔra ilaa de i' lɛɛ nyiile fɛye
yɛɛ ɔ bo no. Ɔ kya wɔra gidɛnsɛ sa fɛye. Ɔ
kya sa fɛye nyangbon ne ɔ kya yɛgɛ ilaa
duusɛana i kya sɔrɔ imɔ-abi imɔ-aberɛ dɔ.
Ɔ kya sa fɛye agyudɔ de ilaa dɛnsɛ gikyɔ
ibono i kya yɛgɛ fɛye-asen a kya tɔrɔ fɛye."
18 Banabasɛ mɔ-rɛ Pɔɔlo mɛ dabɔlɛ tɔgɛ
ilaa idɛ sa ɔmɔ gbaa faa, i wɔra ɔlon sa
ɔmɔ, mɛŋ laarɛ mɛ' taalɛ tii sakpii mɔ yɛɛ
mɛ mɛŋ sa mɛ' kyɔɔlɛ ɔmɔ fɛɛ ikperɛ-lɛɛ
mɔ.
19 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Gyuda awura ako
mɛ lii Antiyoki de Ikoniyon baa tɔgɛ asa
mɔ yɛɛ mɛ' yɛgɛ mɔmɔ-rɛ ɔmɔ mɛ' wɔra
gɛnɔ Pɔɔlo so. Gɛsintin mɔ mɛ wɔra gɛnɔ,
ne mɛ kpaa da mɔ abui ne mɛ kpii mɔ lii
ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kpii mɔ lii ɔsowolɛ mɔ
so gɛnen mɔ, mɛ nyi yɛɛ o wu' daa!
20 Yesu akasɛbo mɔ mɛ baa kyaabɔɔ mɔ.
Ɔ koso yelɛ ne o kii naa loo ɔsowolɛ mɔ
so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ
mɛ kyon kpe Dɛɛbi.

Mɛ Tɔgɛ Wurubuaarɛ Agyɛbi Nten Kpɛi-Kpɛi

21 Mɛ loo Dɛɛbi mɔ, mɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa asa ne i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ
wɔra Yesu akasɛbo. Mɛ lii nno mɔ, mɛ kii
kyon kpe Lisitera de Ikoniyon de Antiyoki.
22 Mɛ kpe Yesu akasɛbo abono mɛ bo
nno mɔ asɛ kpaa tɔgɛ keda mɔmɔ-nyoro,
ne mɛ tɔgɛ wɔra ɔmɔ yɛɛ mɛ' kpɛ sii de
mɔmɔ-gisɔɔgyi gibono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ.
Mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "I bo no yɛɛ a
laa wu awɔrɔfɔɔ gikyɔ berɛ. Imɔ gɛmara
mɔ, a laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ."
23 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ lɛɛ abelɛnsɛ
sa Wura Yesu asonbo akpen mɔ. Mɛ
ŋminde gɛnɔ ne mɛ dalaa kyu gɛnen
abelɛnsɛ mɔ wɔra Wura Yesu ɔbono mɛ ka
gyan mɔ so mɔ abaa dɔ.
24 Mɛ naa de Pisidiya gɛsinkpan so, ne
mɛ baa fo Panfiliya gɛsinkpan so.
25 Imɔ gɛmara mɔ, mɛ kpe Pɛɛga ɔsowolɛ
so. Mɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa
asa abono mɛ bo nno mɔ, ne mɛ kyon
kpelegɛ kpe Ataliya ɔsowolɛ so. Mɛ lii
Ataliya mɔ, mɛ kyu gikolii ne mɛ palɛ kyon
kii kpe Antiyoki.
26 Pɛi ne mɛ laa kpe gɛnen ɔkpa ɔbono
mɔ, Antiyoki nno ne mɛ bo, ne Wura Yesu
asonbo gikpen mɔ mɛ kyu mɔmɔ wɔra
Wurubuaarɛ abaa dɔ de mɛ' wɔra gɛnen
gɛsun gɛbono.
27 Imɔso mɛ kpaa loo Antiyoki nno mɔ,
mɛ koola Yesu asonbo gikpen mɔ kpaa
gyan', ne mɛ buu ilaa ibono pɛwu Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ taalɛ wɔra mɔ sa ɔmɔ
de gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi bugi ɔkpa sa
asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ne mɛ
nyɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ.
28 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ sii kyena
Yesu akasɛbo mɔ asɛ nno kɛɛla.

15

Mɛ Sun Ako Gyɛrusalem

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, anyen ako
mɛ lii Gyudiya ba mɛ kya nyiile Yesu
asonbo ilaa yɛɛ, “Nengyene mɛ mɛŋ ten
fo ɔko giwɔrɛ fɛɛ gɛnɔɔbono aye-naana
Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile mɔ, fo maŋ
nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fo de fo' nyɛ
ɔkyenaten mɔ asɛ.”
2 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ nu gɛnen ilaa
idɛ mɔ, akyɔɔlɛ belɛ ako a tɔrɔ ɔmɔ-rɛ
gɛnen asa abono so, mɛŋ nu abara gɛsɛ.
Imɔso Yesu asonbo mɔ mɛ kyu amu sindi
abara, ne mɛ lɛɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ
de mɔmɔ-nanboana ako sun Gyɛrusalem
de mɛ' kpaa wu Yesu isɔɔ mɔ de abelɛnsɛ
abono mɛ kya kerɛ Yesu asonbo gikpen
gibono gi bo nno mɔ so de mɛ' kyu gɛnen
ilaa ibono kyu kpaa too mɔmɔ-ansi dɔ.
3 Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ lɛɛ abono
mɛ sun mɔ ɔkpa mɔ, mɛ kyu de Fonisiya de
Samariya nsinkpan so. Mɛ naa mɛ kya kpe
gɛnen mɔ, mɛ kya buu sa mɔmɔ-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ yɛɛ asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ mɔmɔ dɔ ako kee mɛ
nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ kyɛɛgɛ mɛ kya
son Wura Yesu. Abono mɛ kya nu gɛnen
mɔ, i kya wɔra mɔmɔ pɛwu ɔkon gikyɔ.
4 Mɛ kpaa loo Gyɛrusalem mɔ, Yesu
asonbo gikpen gibono gi bo nno mɔ de
mɔmɔ-abelɛnsɛ de Yesu isɔɔ mɔ mɛ sɔɔ
mɔmɔ abaa anyɔ, ne mɔmɔ mɔ, mɛ buu
ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wɔra kyu naa
de ɔmɔ so mɔ sa mɔmɔ.
5 Nfono mɔ, asa ako mɛ koso yelɛ. Gɛnen
asa abono mɛ gyɛ Farasii ɔson gikpen mɔ
dɔ abono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ. Mɛ kpɛ koso
yelɛ mɔ, ilaa ibono i laa lii ɔmɔ-gɛnɔ dɔ mɔ
ne n gyɛ yɛɛ, “I kaaborɛ asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ aye Gyuda awura ne mɛ kya laarɛ mɛ'
son Yesu mɔ mɛ' ten ɔmɔ-awɔrɛ de a' ka
sa ɔmɔ yɛɛ mɛ' gyi aye-naana Mosisi nbara
mɔ so.”

Abelɛnsɛ Mɛ Gyan' Imɔ-Gɛsingyi Gyɛrusalem

6 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ mɔ de Yesu asonbo
gikpen mɔ abelɛnsɛ mɔ mɛ kpaa gyan' de
mɛ' gyi imɔ so gɛsingyi.
7 Mɛ kpaa gyan' mɔ, mɛ kyena imɔ so
kɛɛla. Nfono mɔ, Piita gi koso ne ɔ tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, “Me-nanboana Yesu asonbo,
fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ aberɛ ako dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ me lɛɛ yɛɛ n'
tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa abono
mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura mɔ kee de
mɛ' nyɛ ka gyan mɔ so. Wurubuaarɛ gi lɛɛ
me gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ ndɛ'.
8 Wurubuaarɛ nyi nyamesɛ kamaasɛ
gisen dɔ. O kyu mɔ-Oduduu mɔ sa abono
mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura mɔ kee fɛɛ
aye-lɛɛ mɔ ɔnan de i' lɛɛ nyiile yɛɛ mɔmɔ
kee mɛ laa nyɛ wɔra Yesu asonbo.
9 Wurubuaarɛ asɛ mɔ aye Gyuda awura
aŋ kɔrɔ, ne mɔmɔ kee mɛŋ kɔrɔ. I kya nyi-
ile yɛɛ mɔmɔ dɔ abono mɛ kyu ɔmɔ-nyoro
too Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi kpaarɛ
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
wɔra sa aye abono kee a wolaa kyu aye-
nyoro too Yesu so mɔ.
10 Ne idɛ kon i wonɛ so ne fɛ kya laarɛ i'
wɔra ɔlon sa Yesu akasɛbo abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ? Gɛsola gɛbono fɛ
dɛ fɛ kya laarɛ fɛ' kyu sola mɔmɔ faa, aye-
naanaana mɛŋ taalɛ gɛmɔ ne aye kee a
mɛŋ taalɛ gɛmɔ. Fɛ sola ɔmɔ gɛnen gɛsola
gɛdɛ mɔ, fɛ kya soo Wurubuaarɛ idoo ne.
11 Iŋ kaaborɛ i' ba gɛnen. A sɔɔ gyi yɛɛ
a nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ kyu naa de
Wura Yesu gitolon gibono ɔ bo mɔ so fɛɛ
gɛnɔɔbono mɔmɔ kee mɛ nyɛ mɔ.”
12 Piita gi tɔngɛ ta mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ
sii faa kurun, ne mɛ yela mɔmɔ-aso de mɛ'
nu Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ kee asɛ. Pɔɔlo
mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ tɔgɛ gɛnɔɔbono mɛ
kpe asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ asɛ ne Wurubuaarɛ gi kpaa ɔmɔ de mɛ'
nyɛ wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ Yesu ɔlon mɔ
nyiile mɔ de ilaa gbaa'gbaa ibono nkana
nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra imɔ mɔ-gibaa so
mɔ.
13 Mɛ tɔngɛ ta mɔ, Gyeemesi gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ,
14 “Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' nu me
asɛ. Kyu lii asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ so mɔ, Simon Piita gi lɛɛ gɛsɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi kpaa laa mɔmɔ
gigyangbarasɛ mɔ. Ɔ kpaa laa ɔmɔ gɛnen
mɔ, ɔ kya laarɛ de ɔ' lɛɛ mɔmɔ dɔ ako de
mɛ' wɔra mɔ-asonbo.
15 Gɛnen ne Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ wolaa tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so kee ne.
Mɛ tɔgɛ yɛɛ,
16 ‘Wurubuaarɛ yɛɛ,
“Imɔ idɛ gɛmara mɔ, nan kii ba. Nɛ kii
ba mɔ,
nan baa lɔrɔ Wura Deefidi gɛten
gɛbono gɛ boori mɔ yii.
Nan lɔrɔ akyanfon mɔ pɔrɔ.
17 Imɔ ne nan yɛgɛ gɛsinkpan so asa sɛnsɛ
pɛwu
mɛ' laarɛ me ɔbono n gyɛ wura mɔ
gɛten.
Asa abono pɛwu nɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra
me-asonbo mɔ
mɛ laa lii asa kpɛi-kpɛi pɛwu dɔ ba me
asɛ.”
Gɛnen ne Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ ne.
Mɔ ne n kya wɔra imɔ idɛ pɛwu.
18 Lii ko-o dedaa ne Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ lɛɛ ilaa idɛ nyiile.’ ”
19 Gyeemesi gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Imɔso me-
lɛɛ ibono n bo nan tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ i
mɛŋ taa kaaborɛ a' yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔson
ɔ' wɔra ɔlon sa asa sɛnsɛ kpɛi-kpɛi abono

mɛ kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu so faa. Aŋ sa a' tɔgɛ yɛɛ mɛ' gyi aye Gyuda awura nbara mɔ pɛwu so.
20 A' ŋmarasɛ kpaa sa ɔmɔ daa yɛɛ mɛ' mɛŋ sa mɛ' gyi akyɔɔlɛtɔ. Imɔ ibono i laa kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Gɛnen kee ne a' tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' laarɛ agyibara. Mɛ mɛŋ sa mɛ' gyi nkalan de mɛ mɛŋ sa mɛ' gyi gɛbuɛ gɛbono mɛ mɛŋ ten gɛmɔ-lɛɛ nkalan mɔ.
21 Nengyene fɛɛ Mosisi nbara mɔ berɛ ne mɛ kya laarɛ mɛ' nu mɔ, kpɛ kyu lii ko-o adedaabo aberɛ dɔ mɔ, isowolɛ kamaasɛ so mɔ i bo abono mɛ kya tɔgɛ nbara mɔ sa asa aye Gyuda awura akyangbon dɔ. Mɛ kya tɔgɛ nmɔ so ilaa gɛkɛ kyoolasɛ kamaasɛ."

Ilaa Ibono Abelɛnsɛ Mɛ Wu Mɔ

22 Gyeemesi gi tɔngɛ ta mɔ, Yesu isɔɔ mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ de asa abono mɛ bo Yesu ɔson gikpen mɔ dɔ mɔ pɛwu mɛ wu yɛɛ i kyena sa ɔmɔ, ne mɛ kyule ne mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ laa lɛɛ mɔmɔ dɔ asa ako de gɛnen asa abono mɔmɔ-rɛ Pɔɔlo de Banabasɛ mɛ' kyu ɔwolɛ kpe Antiyoki. Gɛsintin mɔ, mɛ keda Gyudasɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko yɛɛ Baasabasɛ mɔ de Siilasɛ sun. Gɛnen asa abono mɛ gyɛ agyangbarabo ako Yesu ɔson mɔ dɔ.
23 Mɛ laa kpe gɛnen mɔ, abelɛnsɛ abono mɛ kya sun ɔmɔ mɔ mɛ ŋmarasɛ mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ sa ɔmɔ yɛɛ,

"Aye Yesu isɔɔ de aye abono a gyɛ fɛye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, aye-rɛ aye-abelɛnsɛ ne n gyan' ne a ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ baarɛ. A kya ŋmarasɛ fɛye abono fɛ tɛ Antiyoki ɔsowolɛ so de Siiriya de Silisiya nsinkpan so ne fɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ne fɛ baa loo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ. A kya faala fɛye.

24 "A nu yɛɛ aye asa ako mɛ lii aye asɛ gɛrɛnaa owi ɔbono i mɛŋ gyɛ aye ne n sun ɔmɔ ne mɛ kpe kpaa nyala fɛye. A nu yɛɛ ilaa ibono mɛ kpaa tɔgɛ sa fɛye mɔ i yɛgɛ fɛye-nwɔnsa dɔ i bo fɛye kpada-kpada.
25-27 Imɔso a gyan' ne a kyu amu sindi abara ne a tɔgɛ kyule abara yɛɛ a laa lɛɛ asa ako sun fɛye asɛ de fɛ' nu ilaa ibono a ŋminde mɔ lii mɔmɔ gbaa-gbaa nnɔ dɔ. Abono a lɛɛ mɔ ne n gyɛ Gyudasɛ mɔ-rɛ Siilasɛ. Aye-nanboana laarɛsɛ, Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ, mɛ bɔla mɔmɔ so. Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ gyɛ asa abono mɛ kyu mɔmɔ-nkpa fuɛ sa aye-Wura Yesu Kirisito gɛsun mɔ.
28 "Aye-rɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ a kerɛ faa, i mɛŋ boran fɛɛ a' kii kyu gɛsola gɛko kii baa sola fɛye baa too de ilaa tirisɛ ibono a laa tɔgɛ fɛye faa. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ,
29 fɛ' mɛŋ sa fɛ' gyi akyɔɔlɛtɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ' gyi nkalan abɛɛ gɛbuɛ gɛbono fɛŋ ten gɛmɔ-lɛɛ nkalan mɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ' laarɛ agyibara. Nengyene fɛ gyi gɛnen ilaa idɛana so mɔ, fɛ wɔra ibono i kaaborɛ fɛ' wɔra mɔ ne. Fɛ' kyena dandan. A sin gɛrɛ."

Gyɛrusalem Abelɛnsɛ Mɛ Sun Asa Antiyoki

30 Yesu isɔɔ mɔ mɛ lɛɛ asunbo mɔ ɔkpa ne mɛ kyon kpe Antiyoki. Mɛ loo Antiyoki mɔ, mɛ terɛ asonbo gikpen mɔ gi bo nno mɔ kpaa gyan' ne mɛ lɛɛ ɔwolɛ mɔ kyu sa ɔmɔ.
31 Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kalɛ ɔwolɛ mɔ mɔ, i wɔra ɔmɔ ɔkon gikyɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔwolɛ mɔ gi yɛgɛ i keda ɔmɔ-nyoro.
32 Gyudasɛ mɔ-rɛ Siilasɛ gbaa-gbaa kee mɛ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo. Mɛ tɔgɛ ilaa gikyɔ sa mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ de i' nyɛ keda ɔmɔ-nyoro de mɔmɔ-nyoro giŋ sa gi' yɔɔ mɔmɔ.
33 Mɛ kyena nno ŋmaraa mɔ, abono asɛ mɛ sun ɔmɔ mɔ, mɛ lɛɛ ɔmɔ-ɔkpa de gisen yuuli ne mɛ kii kpe abelɛnsɛ abono mɛ sun ɔmɔ mɔ asɛ. [
34 Mɛ laa kii mɔ, Siilasɛ berɛ gi sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa kyena Antiyoki nno ŋmaraa.]
35 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ kee mɛ sii kyena Antiyoki, ne mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-nanboana sakyɔ kee mɛ tɔgɛ Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa, ne mɛ nyiile mɔmɔ ilaa kyu lii ɔkalan mɔ so.

Pɔɔlo Mɔ-rɛ Banabasɛ Mɛ Yaasɛ Kpe Nten Kpɛi-Kpɛi

36 Imɔ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa Banabasɛ yɛɛ, "Yɛgɛ de a' kii kpe isowolɛ ibono so a naa kyena tɔgɛ aye-Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa mɔ de a' kpaa laa abono mɛ sɔɔ Yesu gyi nno mɔ de a' kerɛ gɛnɔɔbono mɛ tɛ mɔ."
37 Banabasɛ gi laarɛ fɛɛ mɛ' kyu Gyɔn Maako de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' kpe.
38 Pɔɔlo berɛ mɛŋ laarɛ gɛnen. I kya nyiile yɛɛ Gyɔn gi tɛɛ mɔ-nyoro naa taa ɔmɔ yɛgɛ Panfiliya owi ɔko dɔ; ɔ mɛŋ yɛgɛ de ɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' naa wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi gɛsun mɔ kpaa logɛ.
39 Nfono mɔ akyɔɔlɛ a tɔrɔ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ so mɛ mɛŋ tɔgɛ kyule abara. Imɔso mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ laa yaasɛ kpe nten kpɛi-kpɛi. Banabasɛ gi kyu Maako kyu buu mɔ-nyoro ne mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ palɛ kyon Saapurosɛ gɛsinkpan so.
40 Pɔɔlo, mɔ, gi lɛɛ Siilasɛ, ne mɔ-rɛ mɔ mɛ kyu de mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa. Mɛ laa kyon gɛnen mɔ, ɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ kyu ɔmɔ kyu wɔra Wura Yesu abaa dɔ yɛɛ ɔ' kpaa mɔmɔ gɛsun mɔ dɔ.

41 Imɔso mɛ naa-naa gyan' de Siiriya de
Silisiya nsinkpan so, ne ɔ tɔgɛ keda Yesu
asonbo akpen mɔ nyoro.

16

Pɔɔlo Gi Nyɛ De Timoti Ɔ' Kpaa Mɔ

1 Pɔɔlo gi kingi kpaa fo Dɛɛbi de Lisitera
isowolɛ so. Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ,
Yesu ɔkasɛbo ɔko tɛ Lisitera nno, mɛ kya
terɛ mɔ ginyen yɛɛ Timoti. Mɔ-nyi gyɛ
Gyudakyii, ne ɔ sɔɔ Yesu gyi; mɔ-sɛ mɔ gyɛ
Geriikinyen.
2 Timoti mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ
abono mɛ bo Lisitera de Ikoniyon isowolɛ
so mɔ mɛ kya yen mɔ.
3 Pɔɔlo kya laarɛ Timoti ɔ' wɔra mɔ-
dega de mɔ-rɛ mɔ mɛ' naa kingi. Imɔso
o kyu Timoti kpe, ne mɛ ten mɔ-giwɔrɛ
Gyuda awura tiibi ɔkpa so. I kya nyiile yɛɛ
Gyuda awura abono mɛ bo nsana-nsana
nno mɔ pɛwu mɛ nyi ibono Timoti mɔ-sɛ
gyɛ Geriikinyen.
4 Pɔɔloana mɛ naa mɛ naa de isowolɛ.
Ilaa ibono Yesu isɔɔ mɔ de Yesu asonbo
abelɛnsɛ abono mɛ tɛ Gyɛrusalem mɔ mɛ
yela sa Yesu asonbo mɔ pɛwu mɔ mɛ dɛ
imɔ mɛ kya tɔgɛ de asa mɛ' nyɛ gyi imɔ so.
5 Yesu asonbo akpen mɔ mɛ nu imɔ mɔ,
i yɛgɛ mɛ lɔrɔ sɔɔ Yesu gyi too, ne mɔmɔ-
gɛgyɔnɔ gɛ kya nyaakyɔ gɛ kya too gɛkɛ
kamaasɛ.
6 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ mɛŋ sa
Pɔɔloana ɔkpa de mɛ' nyɛ kpaa tɔgɛ Yesu
ɔkalan mɔ Esiya gɛsinkpan so. Lii gɛnen
so mɔ mɛ naa daa de Firigyiya de Galati
nsinkpan so mɛ kya tɔgɛ Yesu ɔkalan mɔ.
7 Mɛ fo Misiya gɛsinkpan ɔkara mɔ
i wɔra ɔmɔ fɛɛ mɛ' naa de Bitiniya
gɛsinkpan so. Yesu Oduduu mɔ mɔ mɛŋ
kyule sa ɔmɔ.
8 Imɔso mɛ loo Misiya lii kyon kpelegɛ
kpe Tirowasɛ.
9 Mɛ bo Tirowasɛ mɔ, gɛnyɛ gɛko
mɔ, i wɔra Pɔɔlo fɛɛ oderi, ne o wu
Masadoniyanyen ɔko gi ba ɔ yelɛ ɔ kya
kolɛ mɔ yɛɛ, "Wɔra aniya, ba Masadoniya
de fo' baa kpaa aye."
10 Aberɛ abono mɔ, me ɔbono n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ mɔ, n bo Pɔɔloana
asɛ nno. Ibono Pɔɔlo gi wu gɛnen ilaa
idɛ fɛɛ oderi mɔ, a wu yɛɛ Wurubuaarɛ
ne n kya sun aye yɛɛ a' kpaa tɔgɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa Masadoniya
awura. Imɔso ayaa abono so mɔ, a koso
baala.

Lidiya Gi Sɔɔ Yesu Gyi

11 A kya kpe mɔ, a kyu gikolii lii Tirowasɛ
kpe Samotirasi gɛsinkpan so. Aŋ bagɛ
gɛtɛɛko. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ a loo Niyapolisi
ɔsowolɛ so.
12 A lii nfono mɔ, a kyon kpe daa Filipayi.
Filipayi gyɛ ɔsowolɛ belɛ Masadoniya
gɛsinkpan so. Rom awura abɛyin ne n kya
kerɛ ɔmɔ so. A loo Filipayi gɛnen mɔ, a sii
kyena nno nkɛ kalɛsɛ nko.
13 I fo gɛkɛ kyoolasɛ mɔ, a koso lii kpe
ɔsowolɛ mɔ nkan kpe ɔbon ɔko gigengen.
A kya kpe gɛnen mɔ, a nyi yɛɛ ɔfaanan nno
ne asa mɛ kya gyan' dalaa fɛɛ? A fo nno
mɔ, a kpelegɛ kyena ne a tɔngɛ sa akyii
abono mɛ baa gyan' nno mɔ.
14 Abono mɛ nu aye asɛ mɔ dɔ ɔko
ginyen ne n gyɛ Lidiya. Ɔ lii Tay-
atira ɔsowolɛ so, ɔ kya fɛ akuru pebara
boɔgyalonsɛ. Ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ɔsonbo.
Wura Yesu gi yɛgɛ Lidiya gi bugi mɔ-gisen
ne ɔ yɛ mɔ-giso nu ne ɔ sɔɔ ilaa ibono
Pɔɔlo gi tɔgɛ kyu lii Yesu so mɔ gyi.
15 Ɔ sɔɔ Yesu gyi gɛnen mɔ, a gyere
mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura Wurubuaarɛ
sagyere. Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi kolɛ aye
yɛɛ, "Nengyene fɛ nyɛ wu me bii yɛɛ nɛ
sɔɔ Wura Yesu gyi gɛsintin mɔ, fɛ' baa loo
me asɛ." Ne ɔ keda aye yela mɔ-gɛwi.

Obolonbu Ɔko Buu Aye Ɔ Kya Kpen

16 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, a koso a kya kpe
ɔdalaaten mɔ de-e, aye-rɛ obolonbu ɔko a
gyan'. Ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ mɔ so, ne
i kya yɛgɛ ɔ kya wu ilaa tɔgɛ. Ɔ tɛ asa
ako asɛ, ne mɔ-wuraana mɔ mɛ kya nyɛ
aterenbi gikyɔ lii mɔ-ilaa ibono ɔ kya wu
tɔgɛ mɔ so.
17 Aye-rɛ mɔ a gyan' gɛnen mɔ, ɔ kpɛ san
ɔ naa o buu aye-rɛ Pɔɔlo. Ɔ kya kpen ɔ
kya tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ, gɛnen anyen adɛ
ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ
mɔ adega. Mɔmɔ ne n kya tɔgɛ mɛ kya
sa fɛye ɔkpa ɔbono so fɛ laa naa de fɛ'
nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ
kyena mɔ asɛ mɔ."
18 Nkɛ gikyɔ dɔ mɔ, gɛnen ilaa idɛ ne
ɔkyii baarɛ kpɛ ɔ kya tɔgɛ. Gɛkɛ gɛdɛ berɛ
mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ kya kpen
gɛnen mɔ, i kyu Pɔɔlo ginyadon ne o kisee
faa imɔ so yɛɛ, "Wura Yesu Kirisito ginyen
dɔ mɔ, me yɛɛ koso lii ɔkyii baarɛ so."
Ayaa abono so mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ gi koso obolonbu mɔ so.

Mɛ Keda Pɔɔlo Mɔ-rɛ Siilasɛ Kyu Wɔra Nbɛlɛ Dɔ

19 I ba gɛnen mɔ, mɔ-wuraana mɔ mɛ wu
yɛɛ idɛ kon berɛ mɛ maŋ baa nyɛ aterenbi
lii mɔ so. Imɔso mɛ keda Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ kpii mɔmɔ lii kpe sansana ɔsowolɛ
mɔ so abelɛnsɛ ansi dɔ.
20 Mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ kyu kperɛ
nbɛlɛ agyibo ne mɛ buu sa nbɛlɛ agyibo mɔ
yɛɛ, "Gɛnen anyen anyɔ adɛ mɛ gyɛ daa
Gyuda awura. Ilaa ibono i laa bara nbɛlɛ
ɔsowolɛ mɔ so mɔ ne mɛ kya wɔra.

21 I kya nyiile yɛɛ mɛ kya bara itiibilaa
ibono iŋ dɛ ɔkpa yɛɛ aye Rom awura a'
wɔra abɛɛ a' gyi imɔ so mɔ.”
22 Nfono mɔ, sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ
de nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ wɔra gɛnɔ yɛɛ
mɛ laa wɔra Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ anyanyan.
Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ kyadɛ kyadɛ Pɔɔlo
mɔ-rɛ Siilasɛ ngbɛ lii mɔmɔ-nyoro so ne
mɛ yɛgɛ mɛ taa mɔmɔ nyaabii.
23 Mɛ taa Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ mɔmɔ-
gɛlaarɛ ta mɔ, mɛ kyu ɔmɔ kyu kpaa tii
de obu. Mɛ laa kyu ɔmɔ kpaa tii gɛnen
mɔ, nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ
ɔbono ɔ kya dii asa abono mɛ keda tii de
obu mɔ yɛɛ ɔ' kerɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ so
dandan de mɛŋ sa mɛ' nyɛ selɛ.
24 O nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, o kyu ɔmɔ kyu
kpaa wɔra tudɔ tudɔ-lɛɛ obu mɔ dɔ ne ɔ da
ɔmɔ-ayaa dɔ ipan.

Gɛsinkpan Gɛ Gyigisi Tigi Obu Mɔ Asin

25 Imɔ gɛnyɛ de nsana mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ mɛ kya dalaa mɛ kya bii ilon mɛ kya
sa Wurubuaarɛ. Mɔmɔ-nanboana abono
mɔmɔ kee mɛ tii obu mɔ dɔ mɔ, mɛ bugi
ɔmɔ-aso mɛ kya nu ɔmɔ asɛ.
26 Mɛ kpɛ ma-a dalaa mɛ kya bii ilon mɔ
gɛnen mɔ, nfono mɔ, gɛsinkpan gɛ gyigisi
de ɔlon ne i yɛgɛ obu mɔ ipɔɔrɛ mɔ i gyigisi
kpaa tu gɛsɛ. Ayaa abono so mɔ, obu mɔ
asin mɔ pɛwu a tigi ne ipan mɔ mɛ da
mɔmɔ mɔ i kyalɛ lii mɔmɔ-ayaa dɔ.
27 Ɔbono ɔ kya dii asa abono mɛ keda tii
de obu mɔ gi wu asin mɔ a tigi mɔ, o nyi
yɛɛ asa mɔ ɔ kya dii ɔmɔ mɔ mɛ selɛ lii
kyon daa. Imɔso ɔ biidɛ gɛki lɛɛ ɔ laa kyu
mɔɔ mɔ-nyoro.
28 Pɔɔlo gi kpen ken-ken tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Gɛŋ sa fo' mɔɔ fo-nyoro. Aye pɛwu a bo
gɛrɛ; aŋ selɛ.”
29 Ɔbono mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ saawo
terɛ asa yɛɛ mɛ' bara fatela, ne o gbere loo
obu mɔ dɔ. Mɔ-nyoro gi kya da mɔ faa
gyin-gyin, ne ɔ kpelegɛ ŋmii Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ ayaa dɔ.
30 Nfono mɔ o kyu ɔmɔ lii ne ɔ taasɛ
ɔmɔ yɛɛ, “Abelɛnsɛ, nnɛ ne nan wɔra de
Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ me de n' nyɛ kyena
mɔ asɛ?”
31 Ɔ taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Kyu fo-nyoro too Wura Yesu so. Fo
wɔra gɛnen mɔ, fo-rɛ fo-gɛten dɔ awura
fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de fɛ' nyɛ
kyena mɔ asɛ.”
32 Mɛ tɔgɛ sa mɔ gɛnen mɔ, mɛ kpaa
tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii
Wura Yesu so sa mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura
pɛwu.
33-34 O kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ gɛnen
gɛnyɛ gɛbono kpe mɔ-gɛten dɔ. Ɔ mada
ɔmɔ-ilɔ, ne mɛ gyere mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ
awura pɛwu Wurubuaarɛ sagyere ayaa
abono so. Ɔ sa ɔmɔ agyudɔ ne mɛ gyi, ne
mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura mɔ pɛwu mɛ gyi
ɔkon. I kya nyiile yɛɛ o kyu mɔ-nyoro kyu
too Wurubuaarɛ so.

Pɔɔlo Maŋ Kyule Yɛɛ Mɛ' Yɛgɛ Ɔmɔ Mɛ' Naa Asiiri Dɔ

35 Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ
sun ngbɛ awura kpaa tɔgɛ sa ɔbono ɔ kya
tii asa de obu mɔ yɛɛ, “Yɛgɛ anyen mɔ mɛ'
naa.”
36 Nfono mɔ ɔbono ɔ kya dii asa abono
mɛ keda tii de obu mɔ gi tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ,
“Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ sun baa tɔgɛ yɛɛ a'
yɛgɛ fɛye de fɛ' naa. Imɔso fɛ' lii naa de
gisen yuuli.”
37 O buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ
sa mɔ-rɛ ngbɛ awura abono mɛ bo nno mɔ
yɛɛ, “Mɛ koree aye sansana, yɛgɛ mɛ mɛŋ
gyi aye-nbɛlɛ de mɛ' wu yɛɛ a gyi gipuɛɛ.
Ne mɛ kyu aye kpaa tii de obu, yɛgɛ Rom
awura mɛ kya kyu aye kee yɛɛ a gyɛ mɔmɔ
Rom awura. Ne i wonɛ so ne mɛ laa tigi aye
de a' naa ne mɛ kya wɔra imɔ daa asiiri
dɔ? A maŋ kyule. Mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ' ba
de mɛ' lɛɛ aye lii obu mɔ dɔ.”
38 Ngbɛ awura mɔ mɛ kyu gɛnen ɔkalan
baarɛ kyu kpaa tɔgɛ sa nbɛlɛ agyibo mɔ.
Mɛ nu yɛɛ Rom awura mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ fɛɛ mɛ gyɛ mɔmɔ Rom awura mɔ, i
wɔra ɔmɔ gifuu.
39 Imɔso nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ kpaa dɛ
ɔmɔ giserɛ, ne mɛ tigi ɔmɔ. Mɛ tigi ɔmɔ
mɔ, mɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra aniya, mɛ'
lii ɔsowolɛ mɔ so.
40 Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ mɛ lii obu mɔ dɔ
mɔ, mɛ naa kpe Lidiya gɛwi. Mɛ wu
mɔmɔ-nanboana Yesu asonbo mɔ, mɛ tɔgɛ
ilaa sa ɔmɔ de i' keda ɔmɔ-nyoro, ne mɛ
naa lii ɔsowolɛ mɔ so kyon.

17

Asa Mɛ Ka Pɔɔloana Ansi Tɛsalonika Ɔsowolɛ So

1 Mɛ naa kpaa loo Anfipolisɛ de
Apoloniya isowolɛ so lii kpaa fo Tɛsalonika
ɔsowolɛ so. Gyuda awura gikyangbon gi
bo nno.
2 Pɔɔlo gi kpe nno kpaa tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi sa mɔ-nanboana Gyuda
awura fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ɔ kya wɔra
mɔ. Mɔ-rɛ Gyuda awura mɔ mɛ gyi amɔ
so nsingyi nkɛ kyoolasɛ nsa gyan abara so.
3 Ɔ lɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsɛ ne
ɔ nyiile ɔmɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa
sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ wolaa ɔ gyɛ
ɔbono ɔ laa wu ɔlaawusɛ de o' wu' de mɛ'
pule mɔ de imɔ gɛmara mɔ o' kyingi lii
ibuni dɔ. Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Yesu
ɔbono ilaa n kya tɔgɛ fɛye faa ne n gyɛ

gɛnen nyamesɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ."
4 Nfono mɔ asa abono mɛ bo nno mɔ
ako mɛ sɔɔ ibono ɔ tɔgɛ mɔ gyi, ne mɛ
baa bɔla Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ so. Mɔmɔ dɔ
mɔ i nyɛ Geriiki awura abono mɛ kya son
Wurubuaarɛ mɔ de akyiinyen sakyɔ.
5 Gyuda awura abono mɛ mɛŋ sɔɔ gyi
mɔ berɛ i wɔra ɔmɔ gɛlaaloo. Imɔso mɛ
kpaa koola ilaa nyɛnyɛn awɔrabo abono
mɛ naa giyan mɛ mɛŋ bo giko dɔ mɔ wɔra
gikpen belɛ, mɛ san mɛ kya faa mɛ kya
wɔra ɔlanba belɛ ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ
gbere kpe Gyeeson gɛwi mɛ' kpaa laarɛ
Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ de mɛ' nyɛ kyu ɔmɔ
kpaa wɔra ɔsowolɛ mɔ so abelɛnsɛ abaa
dɔ.
6 Mɛ kpe Gyeeson gɛwi ne mɛ mɛŋ wu
mɔmɔ mɔ, mɛ san kyu keda daa Gyeeson
mɔ-rɛ Yesu asonbo mɔ ako kpii ɔmɔ kperɛ
abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ ɔsowolɛ mɔ so
mɔ. Mɛ kyu ɔmɔ kpe mɔ, mɛ kpen tɔgɛ sa
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Gɛnen anyen adɛ ne n
gyɛ abono mɛ kya kpadɛɛ ilaa gɛsinkpan
gɛten kamaasɛ mɔ. Mɛ kyu mɔmɔ gɛnen
ilaa ibono kyu baa loo ɔsowolɛ baarɛ so
kee,
7 ne Gyeeson baarɛ gi sɔɔ ɔmɔ yela mɔ-
gɛten dɔ. Mɔmɔ pɛwu mɛŋ kya gyi aye
Rom awura wura belɛ mɔ nbara mɔ so. Mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ wura belɛ
mɔ. Mɛ dɛ daa yɛɛ wura belɛ mɔ ne n gyɛ
Yesu."
8 Abelɛnsɛ mɔ de asa sɛnsɛ abono kee
mɛ ba nfono mɔ mɛ nu gɛnen ilaa idɛ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa gi nyida ɔmɔ.
9 Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ yɛgɛ Gy-
eeson mɔ-rɛ Yesu asonbo abono mɛ ka
aterenbi ako yela de i' nyiile yɛɛ kyu lii
gɛnen owi ɔbono kyu i kya kpe mɔ, mɛ laa
yɛgɛ gisen yuuli gi' ba ɔsowolɛ mɔ so, ne
mɛ taa ɔmɔ yɛgɛ.

Mɛ Kyu Pɔɔloana Ŋara Lii Tɛsalonika Kyon Kpe Biroya

10 Imɔ gɛnyɛ mɔ, Yesu asonbo abono mɛ
bo Tɛsalonika nno mɔ mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ ŋara lii ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ lɛɛ
ɔmɔ-ɔkpa, ne mɛ kyon Biroya. Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ mɛ kpaa loo Biroya mɔ, mɛ kyon
kpe daa mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon
dɔ.
11 Asa abono mɛ bo Biroya nno mɔ berɛ,
mɛ kya nu ilaa gɛsɛ don Tɛsalonika awura
mɔ. I kya nyiile yɛɛ i kya da ɔmɔ ɔbolɛ
de mɛ' yela giso nu Yesu ɔkalan mɔ, ne
gɛkɛ kamaasɛ mɔ mɛ kya pɛɛrɛ ansi kerɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ de mɛ'
wu yɛɛ ilaa ibono Pɔɔlo kya tɔgɛ mɔ i kya
kyena de Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ?
12 Lii gɛnen so mɔ, nno asa sakyɔ mɛ
kyu mɔmɔ-nyoro too Yesu so. Ɔmɔ dɔ mɔ i
nyɛ Geriiki akyiinyen de mɔmɔ anyen kee
sakyɔ.
13 Gyuda awura abono mɛ bo Tɛsalonika
mɔ mɛ nu yɛɛ Pɔɔlo gi kpaa tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ Biroya kee mɔ, mɛ kpe
nno kpaa kpadɛɛ nno asa nwɔnsa ne mɛ
yogesi mɔmɔ, ne sakpii belɛ gi baa gyan.
14 Ayaa abono so mɔ, Pɔɔlo mɔ-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɛ lɛɛ Pɔɔlo
ɔkpa, ne ɔmɔ dɔ ako mɛ sun mɔ kpe ko-o
apoo gɛnɔ; Siilasɛ mɔ-rɛ Timoti berɛ mɛ sii
kyena Biroya.
15 Asa abono mɛ sun Pɔɔlo lii Biroya kpe
apoo gɛnɔ mɔ, mɛ sun mɔ kpaa loo ko-o
Atɛnsɛ ɔsowolɛ so. Mɛ laa kii mɔ, Pɔɔlo gi
sa ɔmɔ ɔkalan yɛɛ mɛ kpe mɔ, mɛ' tɔgɛ sa
Siilasɛ mɔ-rɛ Timoti yɛɛ mɛ' kpaala de mɛ'
lii nno baa tu mɔ belen.

Atɛnsɛ Awura Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Nu Ilaa Pobɔrɔ

16 Owi ɔbono Pɔɔlo tɛ Atɛnsɛ ɔ gyoo
Siilasɛ mɔ-rɛ Timoti mɔ, o wu yɛɛ ikperɛ
gison i tansi i nyaakyɔ ɔsowolɛ mɔ so. O
wu gɛnen mɔ, mɔ-gisen dɔ i kya dɛɛ mɔ.
17 Imɔso ɔ kya kpe mɔmɔ Gyuda awura
gikyangbon dɔ kpaa tɔgɛ Yesu ilaa sa
Gyuda awura de asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura ne mɛ selɛ Wurubuaarɛ mɔ,
de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' gyi imɔ so nsingyi.
Gɛkɛ kamaasɛ kee mɔ, ɔ kya kpe sansana
fɛɛ oyii dɔ faa, ne mɔ-rɛ asa abono ɔ kya
kpaa tu nno mɔ mɛ kya gyi nsingyi kyu lii
Yesu ilaa so.
18 Nfono mɔ, anyiilebo ako mɛ baa sɔɔ
mɔ akyɔɔlɛ. Mɔmɔ ako mɛ dɛ Epikuriya
ilaa nyiilesɛ, ne ako mɔ mɛ dɛ Setoowikɛ-
lɛɛ ilaa nyiilesɛ. Anyiilebo mɔ mɛ nu
Pɔɔlo-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ, mɔmɔ ako mɛ
kya taasɛ yɛɛ, "Menɛ ilaa ne ɔtɔngɛbo
baarɛ darɛ daa?" Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, "Ɔfaa
gɛtɛɛko ikperɛ ilaa ne ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa
aye gɛnen." I kya nyiile yɛɛ Pɔɔlo kya tɔgɛ
Yesu ilaa sa mɔmɔ yɛɛ Yesu gi wu' ne mɛ
pule mɔ ne o kyingi lii ibuni dɔ. Imɔso ne
asa mɔ ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ ikperɛ iko ne
ɔ darɛ mɔ.
19 Gɛnen so mɔ, asa mɔ mɛ kyu Pɔɔlo
kpe Aropagusɛ gibii so nfono ɔsowolɛ mɔ
so abelɛnsɛ mɛ kya kyena kpaa gyan' mɔ,
ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "A laa nyɛ nu ilaa
nyiilesɛ pobɔrɔ ibono fo dɛ fi-i nyiile asa
faa?
20 I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono fo kya tɔgɛ
mɔ, a mɛŋ ti taa nu imɔ ɔnan kerɛ. Imɔso
a kya laarɛ de fo' lɛɛ imɔ gɛsɛ sa aye de a'
nu."
21 Atɛnsɛ nten abi de asafo abono pɛwu
mɛ bo nno mɔ mɔmɔ-lɛɛ ne n kpɛ i gyɛ ilaa
pobɔrɔ gitɔgɛ abɛɛ ilaa pobɔrɔ ginu.

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Ikperɛ Asonbo Aropagusɛ Gibii So

22 Pɔɔlo yelɛ Aropagusɛ gibii so abelɛnsɛ
mɔ nsana mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Atɛnsɛ
awura, nɛ wu yɛɛ fɛye gɛrɛ fɛ kya pɛɛrɛ
ansi de fɛye-ɔson ɔkpa kamaasɛ so.
23 I kya nyiile yɛɛ n naa n naa ne n' kya
wu fɛye isonten mɔ, nɛ wu fɛye-ɔson gibui
giko gɛtɛɛko. Mɛ ŋmarasɛ gyan gɛnen
gibui mɔ so yɛɛ,

ƆBONO A KYA SON NE A MƐIƊ NYI MƆ
MƆ ƆSONTEN.

To, ɔbono fɛ kya son yɛgɛ fɛ mɛŋ kii fɛ nyi
mɔ mɔ, idɛ kon, mɔ-ilaa ne n' kya tɔgɛ mi-i
sa fɛye faa.
24 Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ lɛɛ
gɛsinkpan de ilaa kamaasɛ ibono pɛwu
i bo gɛmɔ dɔ mɔ. Mɔ ne n gyɛ Wura
sa soso de gɛsɛ, imɔso iŋ gyɛ ɔsonten
ɔbono nyamesɛ gi kyu mɔ-abaa pɔrɔ mɔ ne
Wurubuaarɛ laa kyu wɔra mɔ-ɔkyenaten.
25 Gɛnen kee ne nyamesɛ maŋ taalɛ kyu
mɔ-abaa wɔra ilaa iko de i' mɔlɛgɛ Wu-
rubuaarɛ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne
n kya sa anyamesɛ pɛwu nkpa de gɛsɔnga
de ilaa kamaasɛ.

26 "Aye anyamesɛ kpɛi-kpɛi pɛwu Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ a gyɛ daa ɔnaana
kolon, ne ɔ yɛgɛ a yaasɛ kyena kyaabɔɔ
gɛsinkpan mɔ pɛwu so. Wurubuaarɛ ne
n wolaa tɔgɛ yela aberɛ abono anyamesɛ
kpɛi-kpɛi mɛ laa kyena de ɔkara ɔbono mɛ
laa kyena kpaa lii mɔ, ne ɔ wolaa yela
mɔmɔ-nsinkpan kpɛi-kpɛi ikara nfono mɛ
laa kyena mɔ.
27 Wurubuaarɛ gi lɛɛ isowolɛ mɔ so
anyamesɛ daa de mɛ' laarɛ mɔ-gɛten fɛɛ
gɛnɔɔbono agyaatanbo mɛ kya laa abaa
mɔ. Ɔ kya laarɛ fɛɛ a' nyɛ wu mɔ. Yɛgɛ
oŋ kii ɔ bo gɛta de aye ɔko-rɛ ɔko.
28 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyaabɔɔ aye, ne mɔ so ne a bo ɔŋɛ a
naa, ne a gyɛ anyamesɛ faa. I dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛye-ilon abiibo ɔko gi tɔgɛ yɛɛ,
'A gyɛ daa Wurubuaarɛ mɔ-biana' mɔ.
29 Imɔso ibono a gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-
biana faa mɔ, i mɛŋ taa kaaborɛ a' sa
gɛwɔnsa yɛɛ Wurubuaarɛ gidebi gi dɛ fɛɛ
ilaa ibono nyamesɛ gi kyu sika kɔkɔɔ abɛɛ
silibaa abɛɛ gibui kyu adawo wɔra mɔ.
30 Owi ɔbono anyamesɛ mɛ mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, Wurubuaarɛ gi
lɛɛ ansi, ne o kyu kyɛɛ ɔmɔ. Imɔ idɛ
kon berɛ, Wurubuaarɛ kya ka nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ bo gɛten kamaasɛ mɔ yɛɛ
o' nu mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔŋ' baa wɔra ilaa
ibono Wurubuaarɛ mɛŋ kya laarɛ mɔ.
31 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ laa gyi
anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ gɛkaako. Ɔ ti wolaa
yela gɛkɛ, ne ɔ lɛɛ gibaa yii ɔko yɛɛ o'
gyi mɔmɔ pɛwu nbɛlɛ gɛsintin ɔkpa so sa
mɔ. O kyingi gɛnen nyamesɛ ɔbono lii
ibuni dɔ de i' lɛɛ nyiile aye anyamesɛ pɛwu
yɛɛ gɛnen ilaa ibono ɔ darɛ mɔ i laa ba
gɛsintin."
32 Ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ gikyingi lii ibuni
dɔ so ilaa mɔ, asa mɔ ako berɛ mɛ kyu mɔ
ŋmasɛ daa. Ako mɔ yɛɛ, "Gɛkɛ banban mɔ
a kya laarɛ fo' kii baa tɔgɛ ilaa idɛ sa aye."
33 Nfono mɔ Pɔɔlo gi naa kyon taa
abelɛnsɛ mɔ yɛgɛ.
34 Mɔmɔ dɔ anyen ako mɛ kpaa bɔla
de mɔ, ne mɛ ka gyan Yesu so. Mɛ kya
terɛ ɔko yɛɛ Dayonisɛ. Dayonisɛ baarɛ
gyɛ abelɛnsɛ abono mɛ kya kpaa gyan
Aropagusɛ gibii mɔ so mɔ dɔ ɔko. Akyii
ako kee mɛ bo abono mɛ ka gyan Yesu
so mɔ dɔ. Mɛ kya terɛ mɔmɔ dɔ ɔko yɛɛ
Damarisɛ.

18

Pɔɔlo Gi Kpe Korinti Ɔsowolɛ So

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi koso lii
Atɛnsɛ, ne o kpe Korinti ɔsowolɛ so.
2 O kpe nno gɛnen mɔ, ɔ kpaa wu Gyu-
danyen ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Akuila.
Mɛ korogɛ mɔ Pontusɛ gɛsinkpan so. Nkɛ
kalɛsɛ nbono dɔ ne Akuila mɔ-rɛ mɔ-ka
Pirisila mɛ lii Itali gɛsinkpan so ba Korinti
nno. Ibono so mɛ koso Italí ba Korinti
nno mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wura Kelɔɔdiyusɛ
gi gya Gyuda awura abono mɛ tɛ Itali mɔ
pɛwu yɛɛ mɛ' koso lii mɔmɔ Rom awura
gɛsinkpan so. Pɔɔlo gi kpe Akuila mɔ-rɛ
mɔ-ka Pirisila baarɛ gɛwi kpaa laa ɔmɔ.
3 Mɔ-rɛ ɔmɔ pɛwu mɛ kya wɔra daa
gɛsun kolon. Gɛnen so mɔ, ɔ kyena
ɔmɔ asɛ ne mɛ wɔra gɛnen gɛsun gɛbono.
Mɔmɔ-gɛsun mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ kya kyu
nbuɛ iwolɛ baa-baa kyaga de i' wɔra fɛɛ
ibu.
4 Gɛkɛ kyoolasɛ kamaasɛ mɔ, Pɔɔlo kya
kpe mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon dɔ
kpaa tɔgɛ Yesu ilaa sa Gyuda awura de
Geriiki awura abono mɛ bo nno mɔ. Ɔ kya
tɔgɛ wɔra ɔmɔ de mɛ' sɔɔ Yesu gyi.
5 Owi ɔbono Siilasɛ mɔ-rɛ Timoti mɛ lii
Masadoniya ba Korinti nno mɔ, Pɔɔlo san
ɔ dɛ Yesu ilaa gitɔgɛ mɔ dɔ owi kamaasɛ.
Ɔ kya lɛɛ nyiile Gyuda awura ne ɔ kya buu
ɔ kya sa ɔmɔ yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono
mɔmɔ-ansi a gyan mɔ so yɛɛ ɔ laa baa
mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan.
6 Gyuda awura mɔ mɛ kine ilaa ibono
Pɔɔlo kya tɔgɛ mɔ, ne mɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
kyu lii mɔ so. Imɔso o kpiisi mɔ-gɛgbɛ
ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Nengyene fɛye-
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gi lii fɛye-
gibaa mɔ i mɛŋ lii me asɛ. Fɛye gbaa-gbaa
asɛ ne i lii. Kyu lii nperɛ kyu i kya kpe mɔ,
nan san kpe daa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ asɛ taa fɛye yɛgɛ."

7 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ naa kyon kpe
ɔnyen ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Titiyusɛ
Gyusetusɛ mɔ gɛwi. Titiyusɛ gyɛ Wu-
rubuaarɛ ɔsonbo. Fo kpɛ lii mɔ-gɛwi mɔ,
mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon ne fo laa
tu.
8 Pɔɔlo bo nno mɔ, Kirisipusɛ ɔbono ɔ
kya kerɛ gikyangbon gibono so mɔ mɔ-rɛ
mɔ-gɛten dɔ awura pɛwu mɛ kyu mɔmɔ-
nyoro too Wura Yesu so. Gɛnen kee ne
Korinti awura abono mɛ nu Yesu ɔkalan
mɔ lii Pɔɔlo asɛ mɔ, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ
kyu mɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so ne mɛ
nyɛ Wurubuaarɛ sagyere.
9 Gɛnyɛ gɛko mɔ, Wura Yesu gi tɔngɛ sa
Pɔɔlo fɛɛ ɔ kya kuu oderi daa. Ɔ tɔngɛ sa
mɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. Kpɛ fɛ kya
tɔngɛ fɛ kya sa ɔmɔ. Gɛŋ sa fo' baala fo-
gɛnɔ bun.
10 I kya nyiile yɛɛ n bo fo asɛ. Ɔko-rɛ ɔko
maŋ taalɛ baa wɔra fo ilaa nyɛnyɛn iko. N
bo asa sakyɔ gɛnen ɔsowolɛ baarɛ so."
11 Idɛ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi sii kyena
Korinti nno gɛsi de gibaafon ɔ kya nyiile
asa mɔ Wurubuaarɛ agyɛbi.
12 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ Galiyo gyɛ
Rom abɛyin mɔ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ
Akaya gɛsinkpan gɛbono so. Mɔ-aberɛ dɔ
mɔ Gyuda awura mɔ mɛ wɔra gɛnɔ kolon
ne mɛ gbere kpe kpaa keda Pɔɔlo ne mɛ
kyu mɔ kpe nfono Ɔbelɛnsɛ Galiyo kya gyi
asa nbɛlɛ mɔ.
13 Mɛ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Ɔnyen
baarɛ kya penɛ asa de mɛ' son Wu-
rubuaarɛ ɔkpa ɔko so ibono iŋ kya kyena
de nbara mɔ."
14 Pɔɔlo kpɛ ɔ kya laarɛ de o' bugi mɔ-
gɛnɔ mɔ, Galiyo gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ, "O!
Fɛye Gyuda awura, nengyene fɛɛ i gyɛ ilaa
nyɛnyɛn iko daa ne ɔ wɔra mɔ, abɛɛ fɛɛ
gɛyu ne ɔ kpaa yuuri ne fɛ kyu mɔ ba me
asɛ berɛ mɔ, nkana i kaaborɛ n' nyɛ gisen
nu fɛye asɛ.
15 Imɔ idɛ berɛ, i gyɛ daa ilaa taasɛsɛ kyu
lii fɛye Gyuda awura ilaa nyiilesɛ de fɛye-
ɔson anyen de fɛye-nbara mɔ so. Imɔso
fɛye gbaa-gbaa fɛ' kerɛ imɔ so fɛye atɔ.
Maŋ kyule gyi gɛnen nbɛlɛ ndɛ."
16 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ gya ɔmɔ lii nbɛlɛ
ogyiten mɔ dɔ.
17 Nfono mɔ, asa sɛnsɛ abono mɛ bo
nno mɔ mɔmɔ pɛwu mɛ too keda Sositɛni,
ɔbono ɔ kya kerɛ Gyuda awura gikyang-
bon mɔ so mɔ, ne mɛ daarɛ mɔ nbɛlɛ
ogyiten nno. Ɔbelɛnsɛ Galiyo mɛŋ taa ka
ɔmɔ-gɛnɔ.

Pɔɔlo Gi Naa Kpe Nten Kpɛi-Kpɛi

18 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi kii gyi nkɛ
nno. Ɔ laa kyon mɔ, ɔ kalɛ mɔ-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ, ne o kyu gikolii kyon
Siiriya gɛsinkpan so. Mɔ-rɛ Pirisila de
Akuila ne n kpe. Ɔ kpaa lii Sɛnkiriya
ɔsowolɛ so mɔ, ɔ sɛɛ mɔ-gimu nno de
i' nyiile yɛɛ ɔ wɔra ɔmɔ Gyuda awura
itiibilaa iko sa Wurubuaarɛ ne.
19 Imɔ gɛmara mɔ, mɛ kpaa loo Efiso
ɔsowolɛ so. Nfono ne ɔ laa naa taa Pirisila
de Akuila yɛgɛ. Pɛi de Pɔɔlo ɔ lɔɔ kyon mɔ,
ɔ kpaa loo Gyuda awura gikyangbon dɔ, ne
mɔ-rɛ Gyuda awura mɔ mɛ gyi nsingyi.
20 Mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena ɔmɔ asɛ too
mɔ, o kine.
21 Ɔ kolɛ mɔmɔ ɔkpa ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, "Nengyene Wurubuaarɛ gi kyule mɔ,
nan kii ba fɛye asɛ". Nfono mɔ ɔ naa kpaa
dii loo gikolii dɔ lii Efiso nno.
22 Ɔ kpaa loo Sɛsariya mɔ, ɔ lii gikolii
mɔ dɔ naa kpe Gyɛrusalem kpaa faala Yesu
asonbo gikpen mɔ mɛ bo nno mɔ ne ɔ naa
kyon Antiyoki ɔsowolɛ so.
23 Ɔ kyena nno ŋmaraa mɔ, ɔ koso lii
nno, ne ɔ naa-naa de isowolɛ so gyan' de
Galati de Firigyiya awura nsinkpan so. Ɔ
naa ɔ naa ɔ kya tɔgɛ ɔ kya keda Yesu
akasɛbo mɔ nyoro.

Apolosɛ Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Asa

24 Gyudanyen ɔko gi baa loo Efiso
ɔsowolɛ so. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ
Apolosɛ. Ɔ gyɛ Alɛsandiriya ɔsowolɛ so isa.
O nyi gɛtɔngɛ, ne ɔ tansi o nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ ilaa dɔ dandan.
25 Ɔ nyɛ kasɛ Wura Yesu ɔson ɔkpa mɔ
ilaa lii ako asɛ. Imɔ ne ɔ san ɔ dɛ, ne ɔ
kya bugi mɔ-gisen tɔgɛ imɔ sa asa. Ɔ kya
nyiile Yesu ilaa dandan, yɛgɛ Wurubuaarɛ
sagyere ɔbono Gyɔn gi kyu gyere asa mɔ
ilaa wolɛ ne o nyi.
26 Apolosɛ gi da gikan ɔ yelɛ ɔ kya tɔgɛ
Yesu ilaa ɔ sa asa mɔmɔ Gyuda awura
gikyangbon dɔ. Pirisila mɔ-rɛ Akuila mɛ
nu Apolosɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ, mɛ kyu mɔ lii
nkan, ne mɛ lɛɛ gɛsɛ sa mɔ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ ɔson ɔkpa dɛ mɔ bɔla de ɔ'
nyɛ bii imɔ dɔ too.
27 Apolosɛ kya laarɛ ɔ' fara kpe Akaya
mɔ, mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono
mɛ bo Efiso nno mɔ mɛ tɔgɛ keda mɔ-
nyoro, ne mɛ ŋmarasɛ ɔwolɛ bunge Yesu
akasɛbo abono mɛ bo Akaya nfono ɔ kya
kpe mɔ yɛɛ mɛ' sɔɔ mɔ abaa anyɔ. Ɔ
loo nno mɔ, ɔ tansi kpaa asa abono Wu-
rubuaarɛ gi su mɔmɔ so ne mɛ nyɛ kyu
mɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ.
28 Kyu lii gɛnɔɔbono mɔ-gɛtɔngɛ mɔ gɛ
kya lɛɛ gɛsintin nyiile so mɔ, ɔ tɔngɛ lɛɛ
Gyuda awura mɔ. Ɔ lɛɛ nyiile kyu lii
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ Yesu ne n
gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ.

19

Asa Ako Mɛ Nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu Gi Suu De Mɔmɔ

1 Owi ɔbono Apolosɛ san ɔ bo Korinti mɔ,
Pɔɔlo gi naa de gɛsinkpan gɛbono gɛ bo de
soso so mɔ, ne ɔ kpaa loo Efiso ɔsowolɛ so.
Ɔ loo nno mɔ, o wu Kirisito akasɛbo ako,
2 ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Aberɛ abono fɛ
sɔɔ Kirisito gyi mɔ, fɛ nyɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi baa suu de fɛye?" Mɛ lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa! Gɛkaako aŋ ti nu kerɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu bo no gbaa."
3 O kii taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Menɛ Wu-
rubuaarɛ sagyere ɔnan ne mɛ gyere fɛye
daa?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Gyɔn-lɛɛ Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ ne mɛ kyu gyere
aye."
4 Nfono ne Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
"Gyɔn-lɛɛ Wurubuaarɛ sagyere mɔ kya
nyiile daa yɛɛ nyamesɛ gi nu mɔ-nyoro
gɛsɛ ne ɔ kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Ne ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa asa mɔ
yɛɛ mɛ' ka gyan' ɔbono ɔ laa ba mɔ-gɛmara
mɔ so. Gɛnen kaasɛ ɔbono ne n gyɛ Yesu."
5 Akasɛbo mɔ mɛ nu imɔ idɛ mɔ, mɛ yɛgɛ
Pɔɔlo gi gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere
Wura Yesu ginyen dɔ.
6 Pɔɔlo gi kyu mɔ-abaa kyu gyan' ɔmɔ
so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi ba
suu de ɔmɔ, ne mɛ yii gɛsɛ mɛ kya yen
Wurubuaarɛ de ndɛ nbono mɛŋ wolaa mɛ
kya nu mɔ, ne mɛ kya lɛɛ Wurubuaarɛ
ikalan mɛ kya tɔgɛ mɛ kya sa abara.
7 Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ
anyen gudu anyɔ.

Pɔɔlo Kya Nyiile Asa Yesu Ɔkalan

8 Pɔɔlo gi kyon kpaa loo Gyuda awura
gikyangbon dɔ. Ibosɛ isa' mumuli mɔ ɔ da
otu tɔgɛ Yesu ilaa sa ɔmɔ, ne ɔ tɔgɛ buɛɛlɛ
asa kyu naa de Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi ilaa so.
9 Mɔmɔ ako mɛ kya wɔra gisoɔlon, mɛ
kya kine yɛɛ mɛ maŋ sɔɔ ibono ɔ kya tɔgɛ
mɔ gyi, ne mɛ kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu
lii Wura Yesu ɔson ɔkpa mɔ so ma-a sa asa
sakyɔ. Kyu lii gɛnen so mɔ Pɔɔlo gi tɛɛ mɔ-
nyoro lii gisomaanu awura adɛ dɔ, ne o
kyu Yesu akasɛbo mɔ kyu buu mɔ-nyoro ne
mɛ san mɛ kya gyan' Tiranusɛ gikyangbon
dɔ gɛkɛ kamaasɛ. Mɛ kya gyan' mɔ, Pɔɔlo
kya yɛgɛ mɛ kya gyi daa Yesu ɔkalan mɔ
so nsingyi.
10 Pɔɔlo gi yɛgɛ mɛ keda ilaa idɛ dɔ gɛnen
nsi nnyɔ gyan' abara so. Imɔso asa abono
mɛ tɛ Esiya gɛsinkpan so, mɔmɔ Gyuda
awura de asa sɛnsɛ mɔ pɛwu, mɛ nyɛ nu
Wura Yesu ɔkalan mɔ so ilaa.
11 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ Wurubuaarɛ
gi naa de Pɔɔlo so wɔra ilaa gbaa'gbaa
ibono nkana nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra imɔ
mɔ-gibaa so mɔ.
12 Ba-a asa mɛ kyu Pɔɔlo ntaakufibi
nbono ɔ kya keda mɔ de mɔ-nyoro so
akuru kyu kpe alɔbo asɛ mɔ, i kya kyɛ
mɔmɔ-alɔtɔ, ne i kya kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ i tɛ ɔmɔ so mɔ.
13 Gyuda awura ako mɛ wolaa mɛ kya
kyu ɔkpa ɔko so ma-a gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu ma-a koso asa so. Mɛ mɛŋ kii
mɛ bo Wura Yesu asonbo mɔ dɔ. Mɛ wu
Yesu asonbo ilaa wɔrasɛ mɔ, mɔmɔ ako mɛ
laarɛ fɛɛ mɛ' kyu Yesu ginyen wɔra kerɛ
yɛɛ i laa yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu i' koso
asa so? Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ kerɛ fɛɛ
Yesu ɔbono Pɔɔlo kya tɔgɛ mɔ-ilaa ɔ kya sa
asa mɔ yɛɛ koso kaasɛ baarɛ so, n kerɛ fo
faa."
14 Anyen sono ako kee mɛ naa mɛ kya
wɔra gɛnen mɛ kya kerɛ. Anyen mɔ mɛ
gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔko mɔ-biana. Ɔ gyɛ daa
Gyuda awura asunbi alɛɛbo ɔbelɛnsɛ; mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Sikifa. Owi ɔko dɔ mɔ mɔ-
biana sono mɔ mɛ kyu Yesu ginyen mɛ kya
laarɛ mɛ' gya ilaa nyɛnyɛn oduduu koso
ɔnyen ɔko so.
15 Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɔgɛ
asa sono adɛ yɛɛ, "N nyi Yesu, ne n nyi
Pɔɔlo. Fɛye mɔ ne n gyɛ anɛana de fɛ' taalɛ
kosorɛ me?"
16 Nfono mɔ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i
yɛgɛ ɔnyen mɔ gi gbere loo asa sono mɔ
dɔ. Ɔ gooli-gooli ɔmɔ, ne mɛ koso selɛ lii
obu ɔbono dɔ mɛ bo mɔ gibolonbukpan.
17 Gɛnen ilaa idɛ i nu gyan' de Efiso
gɛsinkpan pɛwu so. Gyuda awura de
asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ nu gɛnen ilaa idɛ.
Imɔso gifuu gi keda ɔmɔ, ne mɛ kyu
Yesu ginyen mɔ yɛɛ gi tansi gi gyɛ ginyen
boduduusɛ.
18 I ba gɛnen mɔ, Yesu asonbo mɔ sakyɔ
mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ, ne mɛ san baa
gyan mɔ, mɛ kya lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono
mɛ wɔra wɔra mɔ tɔgɛ sa abara.
19 Asa abono nkana mɛ kya wɔra afɛ ne
mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, mɛ koola mɔmɔ-afɛ
anyen de amɔ-laawɔra iwolɛ baa gyan', ne
mɛ dɛɛ imɔ asa mɔ pɛwu ansi dɔ. Mɛ
buu aterenbi abono mɛ kyu sɔɔ afɛ mɔ de
imɔ-iwolɛ mɔ pɛwu gɛgyɔnɔ mɔ, i gyɛ fɛɛ
aterenbi abono gɛsun awɔrabo anan mɛ
laa nyɛ nsi oko de saalaa nsi nnun dɔ mɔ.
20 Kyu lii ilaa idɛ so mɔ, Wura Yesu
agyɛbi mɔ a kpɛ a kya yɛlegɛ, ne abono
mɛ kya sɔɔ amɔ gyi mɔ, a kya wɔra ilaa
mɔmɔ-gɛkyena dɔ.
21 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ Pɔɔlo gi kyu too mɔ-nyoro so yɛɛ ɔ laa
kyu de Masadoniya de Akaya nsinkpan so
kyu kpe Gyɛrusalem. Ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro
yɛɛ, "Nɛ ti nyɛ kpe nno mɔ, i kaaborɛ n'
kpe Rom ɔsowolɛ so kee."
22 Gɛnen so mɔ, o sun mɔ-akpaabo mɔ dɔ
anyɔ Masadoniya de mɛ' gyangbara kpaa

lɔrɔ ɔkpa gyoo mɔ, ne mɔ mɔ gi sii kyena Esiya gɛsinkpan so ŋmaraa. Abono o sun mɔ ne n gyɛ Timoti de Irasitusɛ.

Ɔlanba Belɛ Gi Tɔrɔ Efiso Ɔsowolɛ So

23 Gɛnen aberɛ abono dɔ mɔ, ɔlanba belɛ gi tɔrɔ Efiso nno. I kya nyiile yɛɛ asa abono mɛŋ kya son Wura Yesu mɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu-lɛɛ ɔson mɔ laa kpadɛɛ mɔmɔ.
24 Ɔnyen ɔko bo Efiso nno. Ɔ gyɛ daa ɔbelɛbo. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Dimiiterosi. Ɔ kya kyu isilibaa belɛ ɔkperɛ ɔko mɔ-rɛ mɔ-ɔson ilaa fɛ sa asa. Ɔkperɛ mɔ gyɛ daa ɔkyiisɛ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Atemisɛ. Lii gɛnen gɛsun gɛbono so mɔ Dimiiterosi mɔ-rɛ abono mɛ bo adawo ɔsowolɛ mɔ so mɔ mɛ kya nyɛ aterenbi gikyɔ.
25 Dimiiterosi gi koola mɔmɔ adawo awura mɔ de abono mɔmɔ-gɛsun gɛ lii ɔmɔ-lɛɛ mɔ pɛwu baa gyan' ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ansaana, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu yɛɛ gɛnen gɛsun gɛdɛ so ne a kya nyɛ aterenbi.
26 Fɛ kya wu ne fɛ kya nu gɛnɔɔbono Pɔɔlo baarɛ gi ti penɛ asa sakyɔ ne ɔ kya kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa mɔ. Ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ilaa ibono anyamesɛ mɛ kyu mɔmɔ-abaa kyu wɔra mɔ i maŋ taalɛ wɔra ɔkperɛ kpa-a. Iŋ gyɛ Efiso gɛrɛ wolɛ ne ɔ kya tɔgɛ ilaa idɛ. I ti nu gyan' de Esiya gɛsinkpan pɛwu.
27 Gɛnen so mɔ i laa taalɛ ba yɛɛ aye-gɛsun gɛdɛ gɛ laa nyida wɔra aye. I mɛŋ gyɛ aye-gɛsun gɛdɛ wolɛ gbaa. I laa taalɛ ba yɛɛ asa maŋ baa kyu aye-ɔkperɛ bogyasɛ Atemisɛ obu mɔ kyu terɛ sɛi. Asa maŋ baa buu ɔkperɛ mɔ yɛɛ ɔ bo gya, nkana Esiya awura pɛwu mɛ kya son mɔ ne mɔ-ɔson mɔ bo gɛsinkpan gɛten kamaasɛ so."
28 Gɛsun awɔrabo mɔ mɛ nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, mɛ kyu ginyadon belɛ ne mɛ san mɛ kya kpen yɛɛ, "Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya!"
29 Gɛnen ilaa idɛ i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ san mɛ kya wɔra ɔlanba ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ selɛ lii kpaa koola dabɔlɛ fɛɛ oyii dɔ faa. Asa mɔ dɔ ako mɛ keda Pɔɔlo mɔ-nanboana anyɔ ako abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ naa mɛ naa mɔ ne mɛ kyu mɔmɔ kpe nfono mɛ kpaa gyan' mɔ. Mɛ kya terɛ mɔmɔ yɛɛ Gayusɛ de Arisetaakusɛ. Mɛ gyɛ Masadoniya awura.
30 Pɔɔlo kya laarɛ de mɔ gbaa-gbaa kee o' kpe nfono mɛ kpaa gyan' mɔ. Mɔ-nanboana Yesu akasɛbo mɔ mɛŋ sa mɔ ɔkpa.
31 Mɔ-kyɛmenɛana ako abono mɛ gyɛ Esiya awura abelɛnsɛ mɔ kee mɛ sun asa mɔ asɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' mɛŋ sa ɔ' tɔgɛ yɛɛ mɔ-giyaa gi laa yii oyii mɔ dɔ nfono mɛ kyu mɔ-nanboana anyɔ mɔ kyu kpe mɔ.
32 Gɛnen aberɛ abono mɔ asa abono mɛ gyan' fɛɛ oyii dɔ mɔ mɛ kya kpen giyan-giyan; mɔmɔ ɔkamaasɛ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ kpɛi. Mɔmɔ dɔ asa sakyɔ mɛ mɛŋ nyi ilaa kolon ibono so mɛ tansi kpaa gyan' nno mɔ gbaa'.
33 Gyuda awura mɛ lɛɛ Alɛsanda yɛɛ ɔ' yelɛ mɔmɔ-giyaa dɔ de ɔ' tɔngɛ sa sakpii mɔ. Imɔso sakpii mɔ mɛ san lɛɛ yii mɔ yɛɛ mɔ ne n bara ɔlanba mɔ. Mɔ, mɔ, gi kaala abaa dɔ nyiile asa mɔ yɛɛ mɛ' sii kurun de ɔ' nyɛ lɛɛ ibono mɛ dɛ ma-a gyan' mɔ so mɔ gɛnɔ sa mɔmɔ.
34 Ibono asa mɔ mɛ bii yɛɛ ɔ gyɛ daa Gyudanyen mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ san mɛ kya kpen gikolon mɛ kya tɔgɛ mɛ kya kpe mɛ kya ba gɛnen-n fɛɛ iwi inyɔ mumuli yɛɛ, "Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya! Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya!"

Efiso Ɔbelɛnsɛ Ɔko Gi Yɛgɛ Sakpii Mɔ Gi Sii Kurun

35 Mɛ kya kpen gɛnen mɔ, Efiso ɔsowolɛ mɔ so ɔbelɛnsɛ ɔko gi ba nno. Ɔ yɛgɛ sakpii mɔ gi sii kurun, ne ɔ tɔngɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Efiso awura, ɔkamaasɛ nyi yɛɛ aye-ɔkperɛ kyiisɛ, Atemisɛ tansi ɔ bo gya. Ɔkamaasɛ nyi ibono aye ne n kya kerɛ mɔ-obu belɛ mɔ so de mɔ-gibui belɛ gibono gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔrɔ mɔ so.
36 Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa sɔɔ gɛnen ilaa idɛ akyɔɔlɛ. Imɔso fɛ' sii kurun de fɛ mɛŋ sa fɛ' kpaala wɔra ilaa iko de i' baa nyida ilaa.
37 Ibono fɛ kpaa kyu gɛnen asa anyɔ adɛ ba gɛrɛnaa faa, i gyɛ daa giyan. I mɛŋ gyɛ yɛɛ mɛ kpaa yuuri ɔkperɛ mɔ obu mɔ dɔ ilaa iko ne mɛ mɛŋ kii saalɛ aye-ɔkperɛ kyiisɛ mɔ.
38 Imɔso nengyene Dimiiterosi de mɔ-nanboana adawo awura mɔmɔ-rɛ ɔko mɛ bo nbɛlɛ mɔ, nbɛlɛ igyiten i bo no ne nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ kee mɛ bo no. Mɛ' kyu kaasɛ mɔ kyu kpe nno de mɛ' kpaa gyi mɔ-nbɛlɛ.
39 Kuaa, nengyene ilaa banban iko kpɛi ne fɛ kya laarɛ mɔ, fɛ' kyu imɔ kpe gɛgyan gɛbono abelɛnsɛ mɛ kya kyena gyan' mɔ dɔ kpaa lɔrɔ.
40 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, nengyene a mɛŋ bii mɔ, aye Rom abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ aye so mɔ mɛ laa bun aye gipuɛɛ yɛɛ ibono a wɔra ndɛ mɔ, a kya laarɛ a' bara ikɔ daa. A maŋ kii nyɛ ilaa kolon ibono so a wɔra ɔlanba mɔ."
41 Efiso ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ yaasɛ abono mɛ gyan' nfono mɔ.

20

Pɔɔlo Gi Kyon Masadoniya De Geriiki Nsinkpan So

1 Ɔlanba mɔ gi ta mɔ, imɔ gɛmara
mɔ, Pɔɔlo gi sun terɛ mɔ-nanboana Yesu
akasɛbo mɔ baa gyan' ne ɔ tɔgɛ keda
mɔmɔ-nyoro ne ɔ kalɛ ɔmɔ, ne ɔ koso kyon
Masadoniya gɛsinkpan so.
2 Ɔ naa-naa de Masadoniya ɔ kya tɔgɛ
ilaa gikyɔ ibono i laa keda asa abono mɛ
sɔɔ Yesu gyi mɔ nyoro, ne ɔ naa kpaa loo
Geriiki gɛsinkpan so.
3 O gyi Geriiki nno ibosɛ isa'. Imɔ
gɛmara mɔ, ɔ laarɛ o' kyu gikolii kpe
Siiriya gɛsinkpan so. Ɔ kya baala de o' kpe
mɔ, o nu yɛɛ Gyuda awura abono mɛ bo
Geriiki gɛsinkpan so mɔ mɛ da gɛdɛ mɔ so.
Imɔso ɔ tɔgɛ mɔ-nyoro yɛɛ ɔ laa kii kpaa
kyu de Masadoniya nfono so ɔ lii de mɔ.
4 Ɔ laa kii gɛnen mɔ, asa ako yɛɛ mɛ
laa buu mɔ kpe. Gɛnen asa abono ne n
gyɛ Sopata, Pirusɛ mɔ-bi ɔbono ɔ lii Biroya
mɔ, de Arisetaakusɛ mɔ-rɛ Sɛkundo,
Tɛsalonika awura mɔ, de Dɛɛbinyen mɔ
mɛ kya terɛ yɛɛ Gayusɛ mɔ de Timoti
mɔ-rɛ Esiya awura asa anyɔ ako mɛ kya
terɛ ɔmɔ yɛɛ Tikakusɛ de Tirofimusɛ.
5 Mɛ gyangbara me ɔbono n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ faa, me-rɛ me-
nanboana, kpaa gyoo aye Tirowasɛ
ɔsowolɛ so.
6 Aye berɛ a sii kyena gyi Bodobodo Maa
Diisɛ Gɛsi mɔ ta, ne a kyu gikolii lii Filipayi
ɔsowolɛ so. A gyi nkɛ nnun ɔkpa dɔ,
ne a kpaa tu mɔmɔ Tirowasɛ. A kyena
Tirowasɛ nkɛ sono.

Dega Ɔko Gi Lii Soso Nfanserɛ Dɔ Baa Tɔrɔ

7 Imɔ Mɛmereda gɛdɔɔdɛnyɛ mɔ, aye-rɛ
aye-nanboana Yesu asonbo mɔ a koola
gyan' a laa gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ
aye ginyamesɛ kolon mɔ nyiile mɔ. A
baa gyan' gɛnen mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ sa asa
abono mɛ bo nno mɔ. Ɔ kalɛ mɔmɔ yɛɛ
gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, ɔ laa kpe gɛtɛɛko. Gɛnen
so mɔ, ɔ tɔngɛ gɛnen-n kaaborɛ gɛnyɛ de
nsana.
8 Ifatela i nyaakyɔ soso-lɛɛ obu ɔbono dɔ
a gyan' gɛnen mɔ.
9 Dega ɔko, mɔ, tɛ de nfanserɛ gɛten.
Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Yutikusɛ. Ɔ tɛ
gɛnen mɔ, ɔ kya gyɔsɛ. Pɔɔlo kpɛ ɔ kya
tɔngɛ ɔ kya kpe mɔ, ginsi gidɛ gi kyu dega
mɔ, ne i lɛɛ mɔ lii de nfanserɛ soso obu
mɔ dɔ kpaa too gɛsinkpan. Asa mɛ baa
kpelegɛ kpaa puru mɔ mɔ, ɔ ti wu'.
10 Pɔɔlo gi kpelegɛ kpaa tu mɔ, ne ɔ mɛɛ
bun mɔ so. O mili mɔ ne ɔ san kyingi mɔ.
Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ, "Fɛ' nyɛ
gisen. Ɔ kerɛ."
11 Imɔ gɛmara mɔ, aye-rɛ Pɔɔlo a kii dii
kpe soso nno, ne a kpaa gyi agyudɔ abono
a kya lɛɛ aye ginyamesɛ kolon mɔ nyiile
mɔ. A gyi ta mɔ, Pɔɔlo gi kii tɔngɛ gɛnen-n
kaaborɛ i ŋmangɛ. Ibono Pɔɔlo gi wɔra pɛi
ne a kyon taa asa mɔ yɛgɛ mɔ ne.
12 Pɔɔlo gi kyon taa asa mɔ yɛgɛ mɔ, mɛ
sun dega ɔbono o kii nyɛ nkpa mɔ kpe mɔ-
gɛten dɔ. I tansi wɔra ɔmɔ ɔkon.

Pɔɔlo Gi Lii Tirowasɛ Mɔ, Ɔ Kyon Mileto

13 A laa kpe Asosɛ ɔsowolɛ so mɔ, Pɔɔlo
gi tɔgɛ sa aye yɛɛ aye a' kyu gikolii gyang-
bara mɔ. Mɔ berɛ ɔ kya laarɛ de ɔ' naa de
ayaa de a' kpaa gyan'. Imɔso a kyu gikolii,
ne a kyon de apoo.
14 Pɔɔlo gi baa tu aye Asosɛ mɔ, ɔ loo
gikolii mɔ dɔ aye asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono a
wolaa tɔgɛ yela mɔ, ne a palɛ gikolii mɔ
kyon kpe Mitelin ɔsowolɛ so.
15 A lii Mitelin mɔ, imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ,
aye-rɛ Kiyosɛ gikyaafiya ansi a sa de
abara. Gɛkɛ nyɔsɛ mɔ a baa yelɛ Samosɛ
gikyaafiya so ne imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a kpaa
loo Mileto ɔsowolɛ so.
16 Pɔɔlo gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa
palɛ kpaa kyon Efiso ɔsowolɛ so de iŋ
sa i' waala mɔ-nkɛ Esiya gɛsinkpan so.
I kya nyiile yɛɛ ɔ kya kpaala de ɔ' nyɛ
loo Gyɛrusalem ɔsowolɛ so pɛi de mɔmɔ
Gyuda awura mɛ' gyi mɔmɔ-agyudɔ ako
Akɛbiberɛ Gɛsi.

Pɔɔlo Gi Kalɛ Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Abono Mɛ Bo Efiso Mɔ

17 A loo Mileto mɔ, Pɔɔlo gi sun kpaa terɛ
Yesu asonbo gikpen abelɛnsɛ abono mɛ bo
Efiso ɔsowolɛ so mɔ.
18 Mɛ ba mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Kpɛ
kyu lii gɛkaabono me-ayaa a yii Esiya
gɛsinkpan so mɔ, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu me-
gikyenabi fɛye dɔ.
19 Fɛ nyi gɛnɔɔbono nɛ bara me-nyoro
gɛsɛ wɔra Wura Yesu gɛsun mɔ. N kya
wɔra Yesu gɛsun mɔ mɔ, Gyuda awura mɔ
mɛ ta me-gɛnɔ kii ta me gɛnɔ. Nɛ loo loo
mɔmɔ-idoo dɔ lii, ne nɛ kyu osulon wɔra
gɛsun mɔ.
20 Nɛ lɛɛ ilaa kamaasɛ ibono i laa kpaa
fɛye mɔ tɔgɛ fɛye, meŋ selɛ sɛi. Nɛ nyiile
fɛye ilaa sansana de fɛye-nten-ana dɔ kee.
21 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, n kpɛ mi-i
lɛɛ Yesu ilaa mi-i nyiile fɛye. Fo gyɛ Gyuda
isa-o, fo gyɛ asa sɛnsɛ mɔ dɔ-o, nɛ ka sa
fɛye ɔkamaasɛ yɛɛ ɔ' taa mɔ-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra yɛgɛ kii ba Wurubuaarɛ asɛ de ɔ'
ka gyan aye-Wura Yesu so.
22 "Idɛ kon mɔ, fɛ' nu yɛɛ n kya kpe
Gyɛrusalem. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne
n nyiile me yɛɛ n' kpe. Imɔso maŋ taalɛ
kine. Meŋ nyi ilaa ibono i laa kpaa tu me
nno mɔ.
23 Ɔsowolɛ kamaasɛ ɔbono so nɛ kpe mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ nyiile me
yɛɛ nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ, mɛ laa keda
me tii de obu, ne mɛ laa ka me-ansi.

24 Mi-i me mɔ, meŋ kya kyu me-nkpa yɛɛ
gi gyɛ sɛi sa me. I tiri me daa yɛɛ n' nyɛ
wɔra gɛsun gɛbono Wura Yesu gi kyu wɔra
me-abaa dɔ mɔ kpaa logɛ. Ɔ tɔgɛ me yɛɛ
n' lɛɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ nyiile asa
de mɛ' nyɛ bii gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kya
naa de Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.
25 "Idɛ kon berɛ, n nyi yɛɛ fɛye ɔko-rɛ
ɔko maŋ baa wu me gɛkaako. Nkana me
ne n naa fɛye dɔ n kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa mi-i sa
fɛye.
26 Imɔso n kya buu mi-i sa fɛye ndɛ gɛkɛ
gɛdɛ yɛɛ nengyene fɛye dɔ ɔko gi fuɛ, ɔ
mɛŋ nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
me-ayaa de me-abaa a mɛŋ bo nno.
27 I kya nyiile yɛɛ nɛ tɔgɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa wɔra
mɔ pɛwu sa fɛye. Meŋ kyu imɔ iko ŋara
fɛye.
28 "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de
fɛ' kerɛ Yesu asonbo sɛnsɛ mɔ so dandan
kee. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ ne fɛ
wɔra abelɛnsɛ sa ɔmɔ. Imɔso fɛ' kerɛ ɔmɔ
so dandan fɛɛ gɛnɔɔbono isandɛ ɔkerɛbo
dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-isandɛ so mɔ. I kya
nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-bi gi kyu
mɔ gbaa-gbaa nkalan kyɛɛ de i' lɔrɔ fɛye-rɛ
mɔmɔ pɛwu de Wurubuaarɛ nsana.
29 N nyi ibono nɛ kyon taa fɛye yɛgɛ mɔ,
anyiilebo nyɛnyɛn ako mɛ laa ba fɛye dɔ.
Mɛ laa wɔra fɛɛ akuntun ne n loo isandɛ
dɔ. Mɛ maŋ yɛgɛ Yesu asonbo abono fɛ kya
kerɛ ɔmɔ so mɔ.
30 Fɛye-abelɛnsɛ mɔ dɔ ako mɛ laa koso
kɛɛ abon de mɛ' nyɛ akasɛbo mɛ' buu ɔmɔ
taa gɛsintin mɔ yɛgɛ.
31 "Imɔso fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ'
wolaa nyingi yɛɛ nsi nsa mumuli dɔ mɔ n
kpɛ mi-i nyiile fɛye ɔkpa dɛnsɛ mɔ gɛnyɛ
de gɛpɛ. Nkɛ nko mɔ n kya ka fɛye
ɔkamaasɛ yɛgɛ n kya su.
32 Idɛ kon berɛ, n dɛ fɛye n kya wɔra
Wurubuaarɛ abaa dɔ yɛɛ ɔ' kerɛ fɛye so.
Ne n dɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mi-i wɔra
fɛye-abaa dɔ. Gɛnen agyɛbi mɔ a kya nyiile
aye gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kya naa de
Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. A laa taalɛ
lɔrɔ fɛye de a' yɛgɛ fɛye-rɛ abono pɛwu ɔ
lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ fɛ' nyɛ ilaa dɛnsɛ
ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa fɛye mɔ.
33 "Meŋ yɛgɛ ɔko aterenbi abɛɛ ɔko atɔ
a' wɔra me onsipara.
34 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ me ne n
wɔra gɛsun kyu laarɛ me-ilaa tirisɛ me-atɔ,
ne nɛ kii kerɛ abono mɛ bo me asɛ mɔ so
kee.
35 Nɛ kyu ɔkpa kamaasɛ so nyiile fɛye
yɛɛ i kaaborɛ a' nyanga ansi wɔra gɛsun
de a' kpaa abono mɛ mɛŋ bo alanfiya mɔ.
A' nyingi ilaa ibono Wura Yesu gi tɔgɛ mɔ.
Ɔ tɔgɛ yɛɛ, 'Fo kya kyɛɛ ilaa mɔ, fo gyɛ
omudɛnsɛbo don isa ɔbono mɛ kya kyɛɛ
mɔ ilaa mɔ.' "

Efiso Awura Mɛ Kalɛ Pɔɔlo

36 Pɔɔlo gi tɔngɛ ta mɔ, mɔ-rɛ asa abono
mɛ bo nfono pɛwu mɛ sii ŋmii, ne ɔ dalaa.
37 Nfono mɔ, osulon gi tɔrɔ mɔmɔ pɛwu
so. Mɛ san too mili Pɔɔlo, mɛ kalɛ mɔ fɛɛ
mɛ gyɛ daa anyibi asɛbi.
38 Ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ
maŋ baa wu mɔ gɛkaako mɔ ne n yɛgɛ
mɔmɔ-ansi a nyan mɔmɔ gikyɔ mɔ. Mɛ
sun mɔ kpe apoo gɛnɔ gikolii mɔ asɛ.

21

Pɔɔlo Gi Kyon Gyɛrusalem

1 A fo gikolii mɔ asɛ mɔ, a kalɛ asa mɔ
ne a dii loo gimɔ dɔ ne a yii ntintin kpelegɛ
kyon kpaa fo Kɔsɛ gɛsinkpan so. Gɛdɛ kɛsɛ
mɔ, a loo Rodisɛ gikyaafiya so. A lii nno
mɔ, a kyon kpe Patara ɔsowolɛ so.
2 A loo Patara mɔ, a wu gikolii giko. Gi
kya fara gi kya kpe Fonisiya gɛsinkpan so.
Imɔso a dii loo gimɔ dɔ ne a kyon.
3 A kya kyon mɔ, a wu Saapurosɛ
gikyaafiya aye-benɛ so, ne a kpelegɛ kyon
kpaa loo Siiriya gɛsinkpan so, ne a kpaa
yelɛ Taya ɔsowolɛ so. I kya nyiile yɛɛ nno
ne gikolii mɔ gi kya kpe de gi' kpaa lɛɛ
nsola nbono gi so mɔ.
4 A loo nno mɔ, a laarɛ Yesu akasɛbo
abono mɛ bo nfono mɔ gɛten. A wu ɔmɔ
mɔ, a kyena mɔmɔ asɛ nkɛ sono. Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɛɛ nyiile gɛnen
Yesu akasɛbo abono ne mɛ wu tɔgɛ sa
Pɔɔlo yɛɛ ɔ' mɛŋ sa o' kpe Gyɛrusalem.
5 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, aye-nkɛ
gi fo mɔ, a koso ne a yii ɔkpa kyon.
Yesu akasɛbo mɔ mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-kaana
de mɔmɔ-biana pɛwu mɛ sun aye lii
ɔsowolɛ mɔ so. A fo apoo gɛnɔ mɔ, aye
pɛwu a ŋmii gigengen ne a dalaa.
6 A kalɛ abara ta mɔ ne a dii loo gikolii
dɔ, ne mɔmɔ, mɔ, mɛ kii kpe mɔmɔ-nwi.
7 A kyu gikolii lii Taya ɔsowolɛ so mɔ,
Petolimasɛ ɔsowolɛ so ne a kpaa kpelegɛ.
A fo nno mɔ, a kpaa faala aye-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ ako, ne a sii kyena mɔmɔ
asɛ gɛkɛ kolon.
8 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ a koso ne a kpaa loo
Sɛsariya ɔsowolɛ so, ne a kpaa sogɛ Filipo
gɛwi. Gɛnen Filipo baarɛ ne n kya kyena
tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa. Ɔ
gyɛ asa sono abono mɛ lɛɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ'
wɔra Yesu asonbo mɔ akpaabo mɔ dɔ ɔko.
9 Ɔ bo nbii kyiisɛ nnan nbono mɛ mɛŋ
nyi anyen. Mɛ kya lɛɛ ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya nyiile ɔmɔ mɔ
mɛ kya tɔgɛ sa asa.
10 A bo Sɛsariya nkɛ kalɛsɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi lii Gyudiya

ba aye asɛ. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Agabusɛ.
11 Ɔ ba aye asɛ mɔ, o puru Pɔɔlo liide kyu
ŋminde mɔ gbaa-gbaa ayaa de mɔ-abaa
ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
kya tɔgɛ yɛɛ, 'Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ ŋminde
me-ayaa de me-abaa faa, gɛnen kee ne
Gyuda awura mɔ mɛ bo Gyɛrusalem mɔ
mɛ laa kyu wɔra liide baarɛ wura ne, de
mɛ' kyu mɔ wɔra abono mɛ mɛŋ kya son
Wurubuaarɛ mɔ abaa dɔ.' "
12 A nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, aye-rɛ asa
abono mɛ bo nfono mɔ a kolɛ Pɔɔlo yɛɛ
ɔŋ baa kpe Gyɛrusalem mɔ.
13 A kolɛ mɔ gɛnen mɔ, o kisee taasɛ aye
yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fɛ kya su de i' yɔɔ
me-nyoro gɛnen? Nɛ kpe Gyɛrusalem ne
mɛ ŋminde me tii de obu Wura Yesu so
mɔ, nɛ kyule. Ba-a mɛ laa mɔɔ me mɔ,
nan sɔɔ abaa anyɔ."
14 Ibono a wu yɛɛ a buɛɛlɛ mɔ kpon mɔ,
a taa mɔ yɛgɛ, ne a tɔgɛ yɛɛ, "Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra."

Pɔɔloana Mɛ Kpe Gyɛrusalem

15 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, a kyena nno
nkɛ kalɛsɛ mɔ, a baala ne a kyon kpe
Gyɛrusalem.
16 Yesu akasɛbo abono mɛ tɛ Sɛsariya
nno mɔ dɔ ako mɛ sun aye lii nno kpe
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kyu
aye kpe Menason ɔbono ɔ lii Saapurosɛ
mɔ gɛwi. Menason ɔbono gi wɔra Yesu
ɔkasɛbo mɔ iŋ gyɛ ndɛ.
17 A loo Gyuda awura ɔsowolɛ belɛ
Gyɛrusalem mɔ, aye-nanboana Yesu ɔson
mɔ dɔ abono mɛ tɛ nno mɔ mɛ da aye gya-
gya ne mɛ keda aye gisafo.
18 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, aye-rɛ Pɔɔlo a kpaa laa
Ɔbelɛnsɛ Gyeemesi mɔ-rɛ Yesu ɔson mɔ dɔ
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ pɛwu mɛ bo nno mɔ.
19 Pɔɔlo gi faala mɔmɔ, ne o buu mɔ-
gɛsun gɛbono ɔ kya wɔra sa Wurubuaarɛ
mɔ so ilaa sa ɔmɔ. Ɔ tɔgɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi naa de gɛnen gɛsun mɔ so
wɔra ilaa kpɛi-kpɛi sa asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ. O buu imɔ sa ɔmɔ
gigyan so gigyan so.
20 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nu ilaa ibono Pɔɔlo
gi buu sa mɔmɔ mɔ, mɛ kyu nyisigyi kyu
sa Wurubuaarɛ. Nfono mɔ mɛ tɔgɛ sa
Pɔɔlo yɛɛ, "Aye-nanbo Yesu sonbo, aye
Gyɛrusalem gɛrɛ berɛ fo ti wolaa fo nyi
gɛnɔɔbono i dɛ mɔ. Aye Gyuda awura
abono mɛ sɔɔ Yesu gyi fɛɛ aye kee mɔ
mɛ tansi mɛ nyaakyɔ faa birim, ne mɔmɔ
pɛwu ansi a pɛɛrɛ nbara mɔ so gigyi
gɛsintin so.
21 Ako mɛ ten fo-gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ fo
kya nyiile Gyuda awura abono pɛwu mɛ
tɛ saarɛ asa sɛnsɛ dɔ mɔ yɛɛ mɛ' kyɛɛgɛ lii
aye-naana Mosisi nbara mɔ gigyi dɔ de mɛ
mɛŋ' baa ten mɔmɔ-biana awɔrɛ abɛɛ mɛ
mɛŋ' baa wɔra aye Gyuda awura itiibilaa
imɔ-ɔkpa so.
22 Nnɛ ne a laa wɔra ne? I wɔra nnɛ mɔ,
mɛ laa nu fo so yɛɛ fo ba.
23 Imɔso wɔra daa ilaa ibono a laa tɔgɛ
fo mɔ. Anyen anan ako mɛ bo aye dɔ
gɛrɛ. Gɛnen anyen adɛ mɛ ka ntan nko sa
Wurubuaarɛ.
24 Mɛ laa gyere de i' lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ
lii mɔmɔ-nyoro so sa mɔmɔ de mɛ' ka
mɔmɔ-amu so akɔ de mɛ' nyɛ sɛɛ mɔmɔ-
amu itiibilaa ɔkpa so. Fo-rɛ ɔmɔ fɛ' buu
abara kpaa wɔra itiibilaa idɛ de fo' ka
mɔmɔ-amu so akɔ mɔ sa mɔmɔ. Fo wɔra
gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ laa lɛɛ fo-gɛnɔ yɛɛ
ilaa ibono ako mɛ dɛ mɛ kya gyan fo so
mɔ i gyɛ daa gɛnɔten giyan. Fo gbaa-gbaa
fo-gɛkyena dɔ mɔ mɛ laa wu yɛɛ fo kya gyi
aye-naana Mosisi nbara mɔ so.
25 Abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ne
mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ berɛ, a wolaa ŋmarasɛ
ibono a tɔgɛ yela mɔ wɔra ɔwolɛ dɔ kyu
kpaa sa mɔmɔ yɛɛ i kaaborɛ mɛ' kine
akyɔɔlɛtɔ gigyi, mɛ mɛŋ sa mɛ' gyi nkalan
de nbuɛ nbono mɛ mɔɔ nmɔ ne mɛ mɛŋ
lɛɛ nmɔ-nkalan fuɛ mɔ, de mɛ mɛŋ sa mɛ'
laarɛ agyibara."
26 Gɛsintin mɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ
anyen anan mɔ mɛ kyon de mɛ' kpaa gyere
de i' lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii mɔmɔ-nyoro so
sa mɔmɔ. Mɛ kpaa gyere ta mɔ, Pɔɔlo gi
kpaa loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ ɔ'
kpaa tɔgɛ nkɛ nbono ɔkara itiibilaa mɔ i
laa logɛ mɔ de Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo
mɔ mɛ' kyu Pɔɔloana atɔ kyu lɛɛ asunbi sa
mɔmɔ ɔkamaasɛ.

Mɛ Keda Pɔɔlo Wurubuaarɛ Ɔson Obu Mɔ Dɔ

27 Itiibilaa mɔ gɛkɛ sonosɛ mɔ gɛ kya
laarɛ gɛ baa gyan' mɔ, Pɔɔlo bo Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ ne Gyuda awura
abono mɛ lii Esiya gɛsinkpan so mɔ ako mɛ
baa tu mɔ nno. Mɛ baa tu mɔ mɔ, mɛ keda
mɔ, ne i yogesi asa abono mɛ bo nno mɔ
pɛwu.
28 Mɛ kpen tɔgɛ yɛɛ, "Aye-nanboana Isir-
ale awura, fɛ' kpaa aye! Ɔnyen baarɛ ne n
kpɛ ɔ naa ɔ naa gɛten kamaasɛ ɔ kya nyiile
asa ilaa nyɛnyɛn kyu lii aye Isirale awura
so de aye-naana Mosisi nbara mɔ so de
Wurubuaarɛ ɔson obu baarɛ so mɔ. Imɔ
idɛ gɛmara mɔ, o kii kpaa kyu asa abono
mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura mɔ ako kyu
kpaa loo aye Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ,
ne i kyɔlesɛ obu ɔbono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
yela sa mɔ-ɔson mɔ."
29 Ibono mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Pɔɔlo gi kyu asa
abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ako kyu
loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ ne
n gyɛ yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, mɛ wu mɔ-rɛ

Efisonyen ɔko ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kya terɛ ɔnyen mɔ yɛɛ Tirofimusɛ. Mɛ wu mɔ-rɛ Pɔɔlo mɛ naa mɔ, mɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔfaanan Pɔɔlo gi kyu mɔ kpaa loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ ne.

30 Ibono Gyuda awura abono mɛ lii Esiya mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ i yɛgɛ ɔsowolɛ mɔ pɛwu gi singi, ne asa mɛ selɛ kpaa da gikilen mɔmɔ asɛ nno. Mɛ too keda Pɔɔlo kpii mɔ lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ, ne ayaa abono so mɔ, mɛ tii nbunono mɔ.

31 Sakpii mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' mɔɔ Pɔɔlo. Nfono mɔ, ɔko gi kpaa sa asogya gikpen belɛ ɔbelɛnsɛ gɛnɔ yɛɛ Gyɛrusalem gi singi.

32 Ayaa abono so mɔ, o kyu asogya ako mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-abelɛnsɛ, ne mɛ selɛ kpelegɛ kpe nfono sakpii mɔ gi koola gyan' mɔ. Ibono mɛ wu ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ-rɛ asogya mɔ gɛnen mɔ, abono mɛ kya daarɛ Pɔɔlo mɔ mɛ taa mɔ-gidaarɛ yɛgɛ.

33 Nfono mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi naa kpe Pɔɔlo asɛ kpaa keda mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-adɛ mɔ yɛɛ mɛ' kyu agbangbaran anyɔ kyu ŋminde mɔ.

Nfono mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi taasɛ sakpii mɔ yɛɛ, "Anɛ ne n gyɛ gɛnen ɔnyen baarɛ, ne menɛ ne ɔ wɔra?"

34 Sakpii mɔ dɔ ako mɛ kya kpen mɛ kya lɛɛ gɛnɔ ma-a sa asogya ɔbelɛnsɛ mɔ, mɔ, adɛ gɛnɔ kpɛi, abanban gɛnɔ kpɛi. Gɛnɔɔbono sakpii mɔ kpɛ ɔ kya wɔra giyan-giyan so mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ mɛŋ kya nyɛ de ɔ' bii ilaa kolon ibono Pɔɔlo gi wɔra so ne mɛ kya daarɛ mɔ mɛ laa mɔɔ gɛnen mɔ. Gɛnen so mɔ ɔ tɔgɛ sa mɔ-adɛ mɔ yɛɛ, "Belen, fɛ' kyu Pɔɔlo kyu kpe aye-gɛsun ɔwɔraten."

35 Asogya mɔ mɛ keda Pɔɔlo gɛnen-n kyu baa fo nfono mɛ wɔra ayaa ikyiseten atanbuwaa mɛ kya kyu dii loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten mɔ, mɛ wu gɛnɔɔbono sakpii mɔ kya nyise ɔlon so ma-a gbebi Pɔɔlo mɔ, asogya mɔ mɛ san puru mɔ sola daa.

36 Nfono mɔ, sakpii mɔ gi san ɔ kya kpen o buu mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' mɔɔ mɔ!"

Pɔɔlo Gi Kolɛ Tɔngɛ Sa Sakpii Mɔ

37 Asogya mɔ mɛ kpɛ mɛ kya laarɛ de mɛ' kyu Pɔɔlo kyu loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ mɔ, Pɔɔlo gi taasɛ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Nan nyɛ ɔkpa tɔgɛ ilaa iko sa fo ne?" Pɔɔlo gi kolɛ ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nkyɛɛ fo kya nu Geriiki gɛdɛ?

38 Gɛnen berɛ mɔ ɔfaa fo ne n gyɛ Igyipitinyen ɔbono ɔ naa kyena kyu ikɔ ba too abɛyin so mɔ. Fo ne n kyu asa nwɛ ikue-inyɔ abono mɛ kya kɔ ikɔ ɔmɔ-gibaa so mɔ kyu lii kpe gipen dɔ mɔ."

39 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa, me berɛ, n gyɛ daa Gyudanyen. Nɛ lii Taasu ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Silisiya mɔ. Me-ɔsowolɛ mɔ mɛŋ gyɛ gɛsowolɛbi. N kya kolɛ fo, wɔra aniya de fo' yɛgɛ me n' tɔngɛ sa sakpii mɔ."

40 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi sa Pɔɔlo ɔkpa. Nfono mɔ Pɔɔlo gi dii yelɛ ayaa atanbuwaa mɔ so, ne ɔ diirɛ gibaa nyiile mɔmɔ yɛɛ mɛ' nu mɔ asɛ. Sakpii mɔ gi wɔra kurun mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ mɔmɔ Gyuda awura gɛdɛ dɔ sa ɔmɔ. Gɛmɔ ne n gyɛ Hiiburu.

22

Pɔɔlo Ilaa Tɔgɛsɛ

1 Ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Me-sɛana de me-subuana, idɛ kon fɛ' yɛgɛ n' lɛɛ me-gɛnɔ de fɛ' nu."

2 Gyuda awura sakpii mɔ mɛ nu ibono Pɔɔlo gi tɔngɛ sa mɔmɔ de mɔmɔ Hiiburu gɛdɛ dɔ gɛnen mɔ mɛ kii lɔrɔ kii sii kurun too. Nfono mɔ, Pɔɔlo gi kperɛ mɔ-gɛnɔ yɛɛ,

3 "N gyɛ daa Gyudanyen. Mɛ korogɛ me Taasu ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Silisiya gɛsinkpan so mɔ. Gyɛrusalem gɛrɛ ne mɛ bela me. Onyiilebo Gameeliya ne n nyiile me Wurubuaarɛ ɔson ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono aye-naanaana mɛ tɔgɛ yɛɛ a' gyi imɔ so mɔ. Gɛnen owi ɔbono mɔ me-ansi a pɛɛrɛ gɛnen Wurubuaarɛ ɔson mɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye pɛwu kee ansi a pɛɛrɛ imɔ so ndɛ faa.

4 Lii gɛnen so mɔ, nkana asa abono mɛ kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu-lɛɛ ɔkpa mɔ so mɔ nɛ ka mɔmɔ-ansi kaaborɛ mɔmɔ ako mɛ nyɛ lɛwu. Nɛ ŋminde mɔmɔ ako, anyen de akyii, kyu tii de ibu.

5 Aye Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ de aye-nbɛlɛ agyibo gikpen mɔ pɛwu mɛ laa taalɛ lɛɛ me-gɛnɔ yɛɛ ilaa ibono n kya tɔgɛ faa i gyɛ gɛsintin. Owi ɔko dɔ mɔ mɛ ŋmarasɛ mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ sa me yɛɛ n' kyu kperɛ aye-nanboana Gyuda awura abono mɛ bo Damasikosɛ ɔsowolɛ so mɔ de mɛ' sa me ɔkpa de n' keda Yesu asonbo abono mɛ bo nno mɔ kyu ba Gyɛrusalem. Nengyene nɛ nyɛ kyu mɔmɔ ba mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ laa ka ɔmɔ-ansi. Nɛ kpe ne nan kii mɔ, n' ŋminde abono nan nyɛ mɔ kyu ba Gyɛrusalem.

6 "Gɛsintin mɔ, me-rɛ me-nanboana ako a yii ɔkpa a kya kpe Damasikosɛ. A kya fuude nno mɔ, i laa wɔra fɛɛ owi kenken gerɛ-gerɛ mɔ, fatela belɛ ɔko gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa kyaabɔɔ me gikolon fɛɛ nyangbon ne n wiisɛɛ.

7 Nfono mɔ nɛ lii tɔrɔ gɛsinkpan, ne nɛ nu gigyɛbi giko gi taasɛ me yɛɛ, 'Sɔɔlo, Sɔɔlo, menɛ n wɔra ne fo kya ka me-ansi gɛnen?'

8 "Nɛ nu gigyɛbi mɔ mɔ, nɛ taasɛ yɛɛ, 'Me-wura ɔmɔ ne?' I lɛɛ gɛnɔ sa me yɛɛ,

'Me ne n gyɛ Yesu Nasarɛtɛnyen ɔbono fo kya ka me-ansi mɔ.'
9 Asa abono mɛ bo me asɛ nno gɛnen owi ɔbono mɔ mɛ wu fatela mɔ. Gigyɛbi' gibono gi tɔngɛ de me mɔ berɛ, mɛ mɛŋ nu.
10 Nɛ taasɛ yɛɛ, 'Me-wura, nnɛ ne nan wɔra?' Nfono mɔ, me-wura mɔ gi tɔgɛ sa me yɛɛ, 'Koso de fo' naa loo Damasikosɛ ɔsowolɛ mɔ so. Fo loo nno mɔ, ɔko laa baa nyiile fo ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela yɛɛ fo' wɔra mɔ.'
11 Fatela belɛ mɔ gi wu gikyɔ so mɔ, me-ansi a nyida. Me-nanboana abono me-rɛ ɔmɔ a naa mɔ ne n san keda me de gibaa kyu loo Damasikosɛ ɔsowolɛ mɔ so.
12 "Ɔnyen ɔko bo ɔsowolɛ mɔ so nno, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ. Ɔ kya son Wurubuaarɛ mɔ-gɛkyena dɔ, ne ɔ kya gyi aye Gyuda awura nbara mɔ so. Gyuda awura abono pɛwu mɛ tɛ nno mɔ mɔmɔ ɔkamaasɛ kya terɛ mɔ ginyen dɛnsɛ.
13 Gɛnen ɔnyen baarɛ gi naa ba me asɛ. Ɔ baa yelɛ sindi me. Ɔ terɛ me-ginyen, ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ, 'Me-nanbo Sɔɔlo, fo-ansi mɔ a' bugi de fo' kii nyɛ wu ilaa.' Ayaa abono so mɔ, me-ansi mɔ a bugi sa me, ne nɛ wu mɔ de me-ansi.
14 "O buu sa me yɛɛ, 'Wura Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana mɛ son mɔ gi lɛɛ yii fo yɛɛ fo' bii mɔ-gɛlaarɛ ilaa de fo' baa bii Yesu, Gɛsintin Wura mɔ, de ɔ' tɔngɛ, de fo' nu de fo-aso.
15 I kya nyiile yɛɛ fo laa lɛɛ mɔ-ilaa ibono fo wu de ansi ne fo nu de fo-aso faa tɔgɛ sa anyamesɛ pɛwu.
16 Idɛ kon mɔ menɛ ne fo baa fo gyoo? Koso, de fo' dalaa sa Wura Yesu de fo' nyɛ Wurubuaarɛ sagyere de Wurubuaarɛ o' kyu fo-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fo.' Gɛsintin mɔ, nɛ wɔra gɛnen.

Yesu Gi Tɔgɛ Pɔɔlo Yɛɛ O' Kpe Abono Mɛŋ Gyɛ Gyuda Awura Mɔ Asɛ

17 "Imɔ idɛ gɛmara mɔ, nɛ lii Damasikosɛ kpe Gyɛrusalem. N bo nno mɔ, owi ɔko dɔ mɔ, nɛ kpaa dalaa Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. N kya dalaa gɛnen mɔ, i wɔra me fɛɛ oderi.
18 Nɛ wu Wura Yesu ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ, 'Kpaala de fo' lii Gyɛrusalem gɛrɛ. Me-ilaa ibono fo kya tɔgɛ fo kya sa asa mɔ, gɛrɛnaa awura mɛ maŋ nu gɛsɛ sa fo.'
19 Ne mi-i me mɔ, nɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Nkana mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ nyi yɛɛ nɛ naa kyena kpe-kpe aye Gyuda awura akyangbon dɔ kpaa daarɛ abono mɛ sɔɔ fo gyi mɔ, ne nɛ keda ako kyu tii de ibu.
20 I ba yɛɛ ako mɛ mɔɔ Sitiifen ɔbono ɔ naa kyena lɛɛ fo-ilaa nyiile asa mɔ. Mɛ kya mɔɔ mɔ mɔ, me kee, n yelɛ n kerɛ. Gɛnen owi ɔbono mɔ, i gyɛ me kee gɛlaarɛ. Me gbaa ne n kerɛ abono mɛ mɔɔ Sitiifen mɔ ngbɛ so sa ɔmɔ.'
21 Nɛ tɔgɛ Wura Yesu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ me yɛɛ, 'Fo berɛ, naa daa. Nan sun fo koo-koo asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ.' "

Mɛ Ŋminde Pɔɔlo Mɛ Laa Taa

22 Sakpii mɔ gi nu Pɔɔlo asɛ gɛnen-n kaaborɛ ɔ tɔgɛ yɛɛ Yesu yɛɛ ɔ laa sun mɔ kpe asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ. Nfono mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya kpen yɛɛ, "Fɛ' mɔɔ mɔ! Iŋ baa kaaborɛ ɔ' kyena gɛsinkpan so."
23 Asa mɔ mɛ san mɛ kya kpen giyan-giyan mɛ kya ŋmalan akuru ne mɛ kya kuu supuu ma-a too ma-a wɔra afuu so.
24 Gɛnen so mɔ asogya akpen ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-adɛ mɔ yɛɛ mɛ' kyu Pɔɔlo kyu naa loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ belenten de mɛ' taa mɔ de mɛ' taasɛ mɔ-gɛnɔ dɔ ilaa de mɛ' nyɛ bii ilaa ibono so Gyuda awura mɛ kya kpen giyan-giyan gɛnen mɔ.
25 Ibono mɛ ŋminde Pɔɔlo mɛ laa taa awulibi mɔ, Rom asogya gikpen giko ɔbelɛnsɛ yelɛ sindi nno. Pɔɔlo gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Imɔso i dɛ ɔkpa fɛɛ mɛ' ŋminde Rom obi taa owi ɔbono mɛ mɛŋ ti gyi mɔ-nbɛlɛ de mɛ' bii yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ?"
26 Asogya gikpen ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ naa kpe asogya akpen ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ ne ɔ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo kya laarɛ mɛ' wɔra ɔnyen baarɛ? Kerɛ imɔ dɔɔdan-o, ɔ gyɛ daa Romanyen."
27 Nfono mɔ asogya akpen ɔbelɛnsɛ mɔ gi kpaa taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, "Fo gyɛ Romanyen daa?" Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɛn."
28 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi buu sa Pɔɔlo yɛɛ, "Me, nɛ ka gikɔ belɛ pɛi ne nɛ nyɛ bingiri Rom isa." Pɔɔlo mɔ gi tɔgɛ sa asogya ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Me berɛ, meŋ lɛɛ aterenbi sɔɔ. I korogɛ me daa Rom awura gɛsinkpan so, imɔso n wolaa n gyɛ nno isa."
29 Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ayaa abono so mɔ, asa abono nkana mɛ kya laarɛ mɛ' taasɛ taasɛ mɔ ilaa mɔ mɛ naa taa mɔ yɛgɛ mɛ mɛŋ baa taalɛ taasɛ mɔ sɛi. Nfono mɔ asogya ɔbelɛnsɛ mɔ kee gi loo gifuu fɛɛ ɔ yɛgɛ mɛ ŋminde Pɔɔlo ɔbono ɔ gyɛ Rom obi mɔ gɛnen.

Mɛ Kyu Pɔɔlo Kpe Abono Mɛ Kya Gyi Asa Nbɛlɛ Mɔ Asɛ

30 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ kya laarɛ de ɔ' bii ilaa nyɛnyɛn kolon ibono Gyuda awura mɔ yɛɛ Pɔɔlo gi wɔra mɔ. Gɛnen so mɔ, gɛdɛ kɛsɛ mɔ ɔ yɛgɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ-nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ mɛ gyan'. Mɛ gyan' gɛnen mɔ,

ɔbelɛnsɛ mɔ gi sangɛ Pɔɔlo kyu kpe mɔmɔ-ansi dɔ.

23

Pɔɔlo Gi Tɔngɛ Sa Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

1 Pɔɔlo gi kerɛ nbɛlɛ agyibo mɔ faa yiridididi ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana, lii me-nbii dɔ baa lii de ndɛ faa, n kya wɔra ilaa ibono n nyi me-gisen dɔ yɛɛ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ."

2 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔbono ɔ gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi tɔgɛ sa abono mɛ yelɛ sindi mɔ mɔ yɛɛ, "Fɛ' ŋɛ mɔ-gɛnɔ so!"

3 Nfono mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ yɛɛ, "Fo berɛ, i wɔra nnɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa ŋɛ fo kee. Fo kya gyaabii asa daa. Fo dɛ fɛɛ obu ɔpɔɔrɛ ɔbono mɛ kyu ilaa fufuli kokuaa mɔ mɔ. Fo ba fo tɛ gɛrɛ yɛɛ fo dɛ Wurubuaarɛ nbara fo laa gyi me-nbɛlɛ, yɛgɛ gɛnɔɔbono fo nyiile asa yɛɛ mɛ' ŋɛ me-gɛnɔ so faa, iŋ kya kyena de nbara mɔ."

4 Abono mɛ yelɛ sindi Pɔɔlo mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "I wonɛ ne fo kya saalɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gɛnen?"

5 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-nanboana, meŋ bii yɛɛ mɔ ne n gyɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ. Nkana n nyi ibono mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ, 'Fɛye-ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ fɛye-asa so mɔ, fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii mɔ so.' "

6 Pɔɔlo gi wu yɛɛ nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ bo gikpen ginyɔ. Gikpen giko gi kya son Wurubuaarɛ Farasii ɔkpa so, ne gikpen nyɔsɛ mɔ, mɔ, gi kya son Wurubuaarɛ Saadusii ɔkpa so. Imɔso Pɔɔlo gi kpen tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana, fɛ' nu. N bo daa Farasii gikpen mɔ dɔ. Me-sɛ de me-nyi kee, gɛnen. Aye Farasii awura gikpen mɔ ansi a gyan' yɛɛ gɛkaako Wurubuaarɛ laa kyingi anyamesɛ pɛwu. Gɛnen ilaa idɛ ne nɛ tɔgɛ so ne nɛ loo fɛye-nbɛlɛ faa."

7 Pɔɔlo gi kpɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ Farasii awura mɔ de Saadusii awura mɔ so. Mɔmɔ-nbɛlɛ agyibo mɔ mɛŋ baa wɔra gɛnɔ kolon Pɔɔlo so.

8 I kya nyiile yɛɛ Saadusii gikpen mɔ dɔ awura mɛ kpɛ mɛ dɛ yɛɛ Wurubuaarɛ maŋ kyingi anyamesɛ lii ibuni dɔ, ne iŋ bo Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ kee, abɛɛ ibuni. Farasii gikpen mɔ awura berɛ, mɛ kya sɔɔ gyi yɛɛ gɛnen ilaa idɛ pɛwu i bo no.

9 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ san mɛ kya faa abara so mɛ kya wɔra ɔlanba belɛ. Nfono mɔ, Farasii awura abono mɛ kya nyiile Wurubuaarɛ ɔson mɔ nbara mɔ ako mɛ koso yelɛ tɔgɛ ken-ken yɛɛ, "A mɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko lii gɛnen ɔnyen baarɛ so. Ɔfaanan Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ abɛɛ obuni ne n tɔngɛ sa mɔ faa."

10 Nbɛlɛ agyibo mɔ akyɔɔlɛ mɔ a wɔra ɔlon gikyɔ so mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi selɛ gifuu yɛɛ mɛ laa biidɛ Pɔɔlo kyadɛ. Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-asogya mɔ yɛɛ mɛ' kpelegɛ loo nbɛlɛ agyibo mɔ dɔ de mɛ' kpaa gbebi Pɔɔlo lii de mɛ' kyu mɔ kyu loo mɔmɔ asogya mɔ gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ.

11 Gɛdɛ kɛsɛ gɛnyɛ mɔ, Wura Yesu gi baa yelɛ Pɔɔlo asɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Pɔɔlo, keda fo-gisen. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo taalɛ tɔgɛ me-ilaa sa asa Gyɛrusalem ɔsowolɛ so faa fo laa wɔra gɛnen kee sa Rom awura."

Gyuda Awura Mɔ Mɛ Da Gɛdɛ Mɛ Laa Mɔɔ Pɔɔlo

12 Imɔ gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, Gyuda awura ako mɛ kpaa ŋara gyan' gɛtɛɛko kyu lii Pɔɔlo so. Mɛ da gɛdɛ ne mɛ ka ntan sa abara yɛɛ nengyene mɛ mɛŋ ti nyɛ Pɔɔlo mɔɔ mɔ, mɛ maŋ gyi, mɛ maŋ nun.

13 Gyuda awura abono mɛ kpaa gyan gɛnen mɔ, mɛ laa don asa ikue-inyɔ.

14 Mɛ kpe mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ asɛ ne mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A wɔra gɛnɔ ne a ka ntan sa abara yɛɛ nengyene aŋ ti nyɛ mɔɔ Pɔɔlo mɔ aye-gɛnɔ gɛ maŋ daa sɛi sɛi.

15 Imɔso fɛye-rɛ nbɛlɛ agyibo mɔ fɛ' sa Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnɔ de fɛ' penɛ mɔ yɛɛ fɛ kya laarɛ fɛ' kii nu Pɔɔlo ilaa mɔ dɔɔdan. Imɔso ɔ' yɛgɛ mɛ' kyu mɔ bara fɛye. Aye mɔ a baala ta ibono a laa mɔɔ mɔ ɔkpa dɔ."

16 Mɛ kya ŋminde gɛnen ilaa idɛ pɛwu mɔ, Pɔɔlo mɔ-pikyii mɔ-bi nyensɛ ɔko gi nu. Imɔso ɔ naa kpaa loo asogya mɔ gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ ne ɔ kpaa kyu imɔ pɛwu kyu buu sa Pɔɔlo.

17 Nfono mɔ Pɔɔlo gi terɛ asogya akpen abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Kyu dega baarɛ kyu kpe fɛye-ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ fɛye pɛwu so mɔ asɛ. Ɔ bo ilaa iko ɔ laa tɔgɛ mɔ."

18 Gɛsintin mɔ o kyu dega mɔ kpe, ne ɔ kpaa buu sa mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Ɔnyen ɔbono o tii de obu mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Pɔɔlo mɔ, ne n tɔgɛ sa me yɛɛ n' kyu dega baarɛ kyu ba fo asɛ. Yɛɛ ɔ bo ilaa iko ɔ laa tɔgɛ fo."

19 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi keda dega mɔ gibaa dɔ kyu lii nkan ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ilaa ne fo bo fo laa tɔgɛ me mɔ?"

20 Dega mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Gyuda awura mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ mɛ laa kolɛ fo de ɔkɛ mɔ fo' kii kyu Pɔɔlo kpe nbɛlɛ agyibo mɔ ansi dɔ. Mɛ laa wɔra fɛɛ mɛ kya laarɛ de mɛ' taasɛ mɔ-gɛnɔ dɔ ilaa dɔɔdan too.

21 Ɔbelɛnsɛ, gɛŋ sa fo' kyule sa ɔmɔ. I
kya nyiile yɛɛ mɔmɔ dɔ asa mɛ laa bun
gyoo mɔ de mɛ' mɔɔ mɔ. Mɛ laa don asa
ikue-inyɔ. Mɛ ka ntan yela sa mɔmɔ-nyoro
yɛɛ nengyene mɛ mɛŋ mɔɔ mɔ mɔ, mɛ
maŋ gyi, ne mɛ maŋ nun. Mɛ ti wolaa
baala ta. Mɛ san mɛ tɛ mɛ gyoo gɛnɔɔbono
fo laa tɔgɛ mɔ daa."
22 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, ɔ
da dega mɔ tii gisu yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' tɔgɛ ɔko
yɛɛ fo buu ilaa idɛ sa me." Ɔ tɔgɛ gɛnen
mɔ, ɔ lɛɛ dega mɔ ɔkpa.

Mɛ Kyu Pɔɔlo Kpe Wura Fɛlisɛ Asɛ

23 Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi terɛ mɔ-
asogya akpen anyɔ abelɛnsɛ, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Belen, fɛ' kpaa baala asogya
akpen asa'. Nwɛ nnyɔ mɛ laa naa de ayaa,
ikue-isa de saalaa mɛ laa gyan abee so, ne
nwɛ nnyɔ mɔ mɛ laa keda akpɛ. Fɛ laa kpe
Sɛsariya ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ, asa adɛberɛ.
24 Fɛ' laarɛ abee ako sa Pɔɔlo kee de fɛ'
kyu mɔ kpe Wura Fɛlisɛ asɛ gimu nkpa de
alanfiya."
25 Nfono mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi
ŋmarasɛ ɔwolɛ kyu sa mɔ-isɔɔ mɔ de mɛ'
kyu kperɛ wura mɔ. Ɔwolɛ mɔ agyɛbi mɔ
ne n gyɛ yɛɛ,
26 "Wura Fɛlisɛ, me, Kelɔɔdiyusɛ
Lisiyasɛ ne n kya ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ
baarɛ mi-i sa fo faa. Buubuu belɛ gyɛ
fo-lɛɛ. N kya faala fo.
27 Gyuda awura mɛ keda gɛnen ɔnyen
baarɛ mɛ kya laarɛ mɛ' mɔɔ. Gɛnen owi
ɔbono dɔ mɔ, nɛ baa bii yɛɛ Rom isa ne ɔ
gyɛ. Gɛnen so mɔ, me-rɛ me-asogya mɔ a
loo nno, ne a kpaa sɔgɛ mɔ lii mɔmɔ-abaa
dɔ.
28 N kya laarɛ de n' nyɛ bii ilaa ibono
mɛ darɛ yɛɛ ɔ wɔra mɔ, imɔso nɛ kyu mɔ
kpe mɔmɔ Gyuda awura nbɛlɛ agyibo mɔ
asɛ.
29 Nɛ kyu mɔ kpe gɛnen mɔ, nɛ wu yɛɛ
ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn ibono i kaaborɛ mɛ'
mɔɔ mɔ abɛɛ mɛ' tii mɔ de obu.
30 Nɛ baa bii yɛɛ mɛ da gɛdɛ ibono mɛ
kya laarɛ mɛ' mɔɔ mɔ. Ayaa abono so mɔ,
nɛ tɔgɛ yɛɛ me-adɛ' adɛ mɛ' kyu mɔ bara
fo. Nɛ buu sa Gyuda awura mɔ yɛɛ abono
mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ bo nbɛlɛ mɔ,
mɛ' kpaa buu ilaa ibono ɔ wɔra ɔmɔ mɔ sa
fo. Nɛ sin gɛrɛ, n kya faala fo."
31 Asogya mɔ mɛ nu mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ asɛ. Imɔso gɛnen gɛnyɛ gɛbono mɔ,
mɛ kyu Pɔɔlo kyu kpaa loo Antipatirisɛ
ɔsowolɛ so.
32 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, asogya abono mɛ naa
de ayaa mɔ mɛ taa Pɔɔlo yɛgɛ nno, ne mɛ
kii kpe mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ
dɔ. I san abono mɛ gyan abee so mɔ ne
nan sun Pɔɔlo kpaa loo Sɛsariya.
33 Mɛ kpaa loo nno mɔ, mɛ kyu ɔwolɛ mɔ
de Pɔɔlo kyu wɔra Wura Fɛlisɛ abaa dɔ.
34 Wura Fɛlisɛ gi kalɛ ɔwolɛ mɔ ta mɔ, ɔ
taasɛ Pɔɔlo nfono ɔ lii mɔ. Ne Pɔɔlo gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ Silisiya.
35 Wura mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Abono fo-rɛ ɔmɔ fɛ bo nbɛlɛ mɔ mɛ
ti ba mɔ, nan nu fo-gɛnɔ dɔ ilaa." Nfono
mɔ, wura mɔ yɛɛ mɛ' kyu Pɔɔlo kpaa tii de
obu Wura Hɛrodɛ gɛwi de asogya mɛ' dii
mɔ.

24

Gyuda Awura Mɛ Tɔgɛ Pɔɔlo Ilaa Sa Wura Fɛlisɛ

1 Nkɛ nnun gɛmara mɔ, Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu ɔbono mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Ananayasɛ mɔ, mɔ-rɛ mɔmɔ-abelɛnsɛ
ako de mɔmɔ-gɛnɔ ɔlɛɛbo ɔbono mɛ kya
terɛ yɛɛ Tɛtulusɛ mɔ mɛ kpe Sɛsariya de
mɛ' kpaa tɔgɛ ilaa ibono Pɔɔlo gi wɔra mɔ
sa Wura Fɛlisɛ.
2 Mɛ bo Wura Fɛlisɛ asɛ mɔ, ɔ terɛ
mɔmɔ-gɛnɔ ɔlɛɛbo, Tɛtulusɛ ba ansi dɔ, ne
Tɛtulusɛ gi koso yelɛ ne o yii gɛsɛ ɔ kya
tɔgɛ ilaa ibono mɛ tɔgɛ yɛɛ Pɔɔlo gi wɔra
mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

"Wura belɛ, nɛ bugi fo gɛpɛ, fo so mɔ,
aye Gyuda awura a kpɛ a kya nyɛ gisen
yuuli aye-gɛkyena dɔ. A wu yɛɛ fo kya sa
aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ. Imɔso ilaa dɛnsɛ
ibono i kya lɔrɔ aye-isowolɛ ne fo kya bara.
3 Wura dɛnsɛ, gɛten kamaasɛ de ilaa
kamaasɛ dɔ mɔ, a kya yen fo ne a kya faala
fo kyu lii ilaa idɛ so.
4 "Gɛnɔɔbono i laa wɔra ne maŋ waala
fo-ilaa so mɔ, nan buu kpenkpesen. Imɔso
n kya kolɛ fo, nyɛ gisen de fo' nu aye asɛ
ŋmaraa.
5 A wu yɛɛ gɛnen ɔnyen baarɛ mɛŋ
boran daa ne ɔŋ boran. Gyan' de
gɛsinkpan gɛten kamaasɛ mɔ, ɔ kya yogesi
Gyuda awura mɔ gikyɔ-gikyɔ, ne ɔ gyɛ
ɔgyangbarabo ɔko sa gikpen gibono mɛ fuɛ
ɔson ɔkpa, ne mɛ san mɛ kya son daa Yesu
Nasarɛtɛnyen mɔ.
6 Nkana ɔ laarɛ fɛɛ ɔ' kpaa kyɔlesɛ aye
Gyuda awura Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ,
ne a keda mɔ [kyu kpe a' kpaa gyi mɔ-
nbɛlɛ kyu naa de aye Gyuda awura nbara
ɔkpa so.
7 Nfono mɔ, Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ
ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ Lisiyasɛ mɔ gi kpaa
sɔgɛ mɔ ɔlon so lii aye-abaa dɔ ne mɛ kyu
mɔ ba fo asɛ gɛrɛ faa.
8 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ yɛɛ aye
abono a kyu ɔnyen baarɛ wɔra nbɛlɛ dɔ
mɔ a' ba fo asɛ]. Fo gbaa-gbaa fo taasɛ mɔ
mɔ, fo laa wu yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono a kya
tɔgɛ yɛɛ ɔ wɔra mɔ i gyɛ gɛsintin."

9 Gyuda awura abono mɛ bo nno mɔ
pɛwu kee mɛ kɔɔlɛ kyule yɛɛ ibono
Tɛtulusɛ gi buu mɔ, i gyɛ gɛsintin.

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Wura Fɛlisɛ Ansi Dɔ

10 Tɛtulusɛ gi buu mɔmɔ Gyuda awura
mɔ gɛnɔ ta mɔ, Wura Fɛlisɛ gi lɛɛ gibaa
nyiile Pɔɔlo yɛɛ mɔ, mɔ, o' buu mɔ-lɛɛ.
Pɔɔlo, mɔ, gi lɛɛ mɔ-gɛnɔ yɛɛ,
"I bo me ɔkon yɛɛ fo-ansi dɔ ne nan lɛɛ
me-gɛnɔ. I kya nyiile yɛɛ fo kya gyi aye
Gyuda awura nbɛlɛ mɔ, i mɛŋ gyɛ ndɛ.
11 Nɛ kpe Gyɛrusalem n' kpaa son Wu-
rubuaarɛ mɔ, ndɛ i laa wɔra daa fɛɛ nkɛ
gudu nnyɔ. Fo laa taalɛ taasɛ ako de fo' nu
imɔ dɔ gɛsintin.
12 Gɛnen nkɛ nbono n darɛ pɛwu faa
dɔ mɔ, gɛkaako ɔko mɛŋ nu me so yɛɛ
me-rɛ ɔko a kya sɔɔ akyɔɔlɛ abɛɛ n kya
yogesi sakpii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ
abɛɛ mɔmɔ-akyangbon dɔ abɛɛ ɔsowolɛ so
giyan.
13 Gɛnen ilaa ibono mɛ dɛ ma-a gyan' me
so faa, mɛ nyi yɛɛ i gyɛ gɛsintin mɔ, mɛ'
nyiile. Mɛ maŋ taalɛ tɔgɛ de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ i gyɛ gɛsintin.
14 Ibono nɛ wu ne nan kyule sa fo yɛɛ
i gyɛ gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ n kya son
Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana mɛ son
mɔ kyu naa daa de ɔkpa ɔbono gɛnen asa
adɛ mɛ darɛ yɛɛ me nɛ fuɛ ɔson ɔkpa mɔ.
Ilaa kamaasɛ ibono i bo aye-naana Mosisi
nbara iwolɛ dɔ de ibono i bo Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo iwolɛ dɔ mɔ, me kee nɛ sɔɔ
imɔ gyi.
15 Gɛnɔɔbono aye Gyuda awura ansi a
gyan' mɔ, me kee me-ansi a gyan' gɛnen
yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyingi anyamesɛ
pɛwu, abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ
mɔ de abono mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɔ pɛwu, de o' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ.
16 Lii gɛnen so mɔ, me berɛ, nɛ kyu too
me-nyoro so yɛɛ nan wɔra daa ilaa ibono
n nyi me-gisen dɔ yɛɛ i boran mɔ wolɛ.
Maŋ wɔra Wurubuaarɛ abɛɛ nyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn.
17 "Nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ, i kɛɛla. I gyi
nsi pɛi ne nɛ kii kpe nno nperɛ dɔ faa.
Nɛ kpe n' kpaa son Wurubuaarɛ mɔ, nɛ
kyu aterenbi kperɛ me-nanboana Gyuda
awura de mɛ' kyu yɛ sa ayenbo ne nɛ lɛɛ
asunbi sa Wurubuaarɛ.
18 Asunbi ne n' yelɛ n kya lɛɛ ne aye
Gyuda awura ako mɛ baa tu me Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Pɛi ne nan loo
obu mɔ dɔ mɔ, nɛ wolaa lɛɛ me-nyoro lii
ilaa kyosɛ dɔ itiibilaa ɔkpa so. Gɛnen owi
ɔbono mɔ sakpii ɔko mɛŋ taa bo me asɛ
nno, ne meŋ kii wɔra ɔlanba tii asa aso.
19 Gɛnen aberɛ abono mɔ, Gyuda awura
ako mɛ baa tu me nno. Mɛ lii Esiya
gɛsinkpan so. Nkana nengyene fɛɛ nɛ taa
wɔra ilaa iko nno mɔ gɛnen Gyuda awura
abono ne i kaaborɛ fɛɛ mɛ' baa yelɛ fo-ansi
dɔ gɛrɛ de mɛ' tɔgɛ ilaa ibono mɛ wu me
nɛ wɔra mɔ.
20 Asa abono mɛ yelɛ gɛrɛ faa, mɛ' tɔgɛ
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wu lii me so owi
ɔbono mɛ kperɛ me aye Gyuda awura
nbɛlɛ agyibo mɔ asɛ mɔ.
21 Ilaa kolon ibono n kya nyingi ne mɛ
laa taalɛ tɔgɛ yɛɛ nɛ wu mɔ ne n gyɛ yɛɛ
n yelɛ nbɛlɛ ogyiten mɔ, nɛ kpen ken-ken
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, 'Ilaa ibono nɛ tɔgɛ ne
nɛ loo fɛye-nbɛlɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ gɛkaako
Wurubuaarɛ laa kyingi anyamesɛ pɛwu.'
"
22 Wura Fɛlisɛ ti wolaa o nyi Yesu ɔson
ɔkpa mɔ so ilaa dandan. Imɔso ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Asogya ɔbelɛnsɛ Lisiyasɛ mɔ
gi ba mɔ, nan kerɛ fɛye-ilaa idɛ dɔ." Ɔ
tɔgɛ sa ɔmɔ gɛnen mɔ ne ɔ kosorɛ nbɛlɛ
mɔ yela.
23 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ sa asogya ɔbelɛnsɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ Pɔɔlo so mɔ yɛɛ ɔ laa
san dii mɔ mɔ, ɔ' yɛgɛ mɔ ɔ' nyɛ mɔ-nyoro
ŋmaraa. Yɛɛ nengyene fɛɛ ilaa iko i tiri
mɔ ne mɔ-nanboana mɛ laa sa mɔ mɔ, ɔ'
sa mɔmɔ ɔkpa de mɛ' kyu bara mɔ.

Wura Fɛlisɛ Gi Sun Mɛ' Kpaa Kyu Mɔ Ba Mɔ-rɛ Mɔ-Ka Asɛ

24 Nkɛ kalɛsɛ gɛmara mɔ, Fɛlisɛ gi lii
gɛtɛɛko ba, mɔ-rɛ mɔ-ka Dirusila. Mɔ-ka
mɔ gyɛ daa Gyudakyii. Mɛ ba gɛnen mɔ,
wura mɔ gi sun kpaa terɛ Pɔɔlo, ne o nu
ilaa ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ kyu lii Kirisito Yesu
ɔson mɔ so mɔ.
25 Pɔɔlo kya tɔngɛ ɔ kya kpe mɔ, ɔ baa
tɔgɛ kyu lii gɛsintin gigyi, nyamesɛ nyoro
gikedabi, de gɛkaabono Wurubuaarɛ laa
baa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ so. Nfono mɔ,
i wɔra Wura Fɛlisɛ gifuu gikyɔ ne ɔ tɔgɛ sa
Pɔɔlo yɛɛ, "Koso naa gɛnen. Owi ɔbono nɛ
kii nyɛ me-nyoro mɔ, nan yɛgɛ de mɛ' terɛ
fo de a' kii kyena."
26 Gɛnen owi ɔbono kee mɔ, Wura Fɛlisɛ
kya laarɛ fɛɛ Pɔɔlo ɔ' sa mɔ ilaa iko de ɔ'
taa mɔ yɛgɛ. Lii gɛnen so mɔ, ɔ san ɔ kya
sun kpaa terɛ Pɔɔlo belen-belen ne mɔ-rɛ
mɔ mɛ kya kyena gyi nsingyi.

Fɛsitusɛ Gi Baa Yii Wura Fɛlisɛ Giyaa Dɔ, Ɔ Laa Gyi Pɔɔlo Nbɛlɛ

27 Nsi nnyɔ gɛmara mɔ, Pɔsiisɛ Fɛsitusɛ
ne mɛ san kyu baa yii Wura Fɛlisɛ giyaa
dɔ. Wura Fɛlisɛ kya laarɛ ɔ' wɔra ilaa iko
de i' wɔra Gyuda awura ɔkon so mɔ, ɔ yɛgɛ
Pɔɔlo gi sii obu mɔ dɔ nfono mɛ tii mɔ mɔ.

25

1 Wura Fɛsitusɛ gi kpe Sɛsariya ɔ' kpaa
gyi gɛwura mɔ, imɔ nkɛ nsa mɔ, ɔ lii nno
kyon kpe Gyɛrusalem.

2 Nno ne Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ-abelɛnsɛ gbaa'gbaa
mɔ mɛ buu mɔmɔ-rɛ Pɔɔlo nbɛlɛ mɔ sa mɔ
ne mɛ kolɛ mɔ yɛɛ
3 ɔ' wɔra aniya de ɔ' wɔra ilaa iko sa
mɔmɔ. Ɔ' terɛ Pɔɔlo ba Gyɛrusalem nno.
Mɛ ŋminde yela yɛɛ mɛ laa bun ɔkpa dɔ
gyoo mɔ de mɛ' mɔɔ mɔ ɔkpa mɔ dɔ nno.
4 Mɛ kolɛ Fɛsitusɛ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Pɔɔlo tii de obu Sɛsariya
ɔsowolɛ so. I maŋ kɛɛla ne me gbaa-gbaa
nan kpe nno.
5 Imɔso i fo mɔ, fɛ' yɛgɛ me-rɛ abelɛnsɛ
abono fɛ nyi mɔmɔ so mɔ a' kpe.
Nengyene ɔ wɔra ilaa iko mɔ, fɛ' kpaa buu
imɔ nno."
6-7 Fɛsitusɛ gi kyena Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ asɛ Gyɛrusalem nno fɛɛ nkɛ
gukue abɛɛ nkɛ gudu pɛi ne ɔ lɔɔ kii kyon
Sɛsariya. Gyuda awura ako kee mɛ lii
Gyɛrusalem kpe Sɛsariya. Wura Fɛsitusɛ
gi loo nno mɔ, gɛdɛ kɛsɛ mɔ, ɔ kpaa kyena
wura gɛgyapaa gɛbono so mɛ kya kyena
gyi asa nbɛlɛ mɔ, ne o sun yɛɛ mɛ' kpaa
kyu Pɔɔlo ba mɔ-ansi dɔ.
Mɛ kpaa bara Pɔɔlo mɔ, Gyuda awura
abono mɛ lii Gyɛrusalem ba mɔ, mɛ yelɛ
sindi Pɔɔlo ne mɛ kɛɛ abon belɛ-belɛ gikyɔ
gyan' mɔ so, yɛgɛ mɛŋ nyɛ ilaa ibono mɛ
laa taalɛ tɔgɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ibono mɛ
tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin.

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Fɛsitusɛ Ansi Dɔ

8 Pɔɔlo gi lɛɛ mɔ-gɛnɔ yɛɛ, "Meŋ tɔrɔ
Gyuda awura abɛɛ Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ nbara, ne mɛŋ kii tɔrɔ Rom awura
wura belɛ mɔ lɛɛ nbara."
9 Fɛsitusɛ kya laarɛ ɔ' wɔra ilaa iko de
i' wɔra Gyuda awura mɔ ɔkon so mɔ, ɔ
taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, "Fo laa kyule de a' kii kpe
Gyɛrusalem, de fo' kpaa lɛɛ fo-gɛnɔ me-
ansi dɔ kyu lii ilaa ibono Gyuda awura adɛ
mɛ dɛ ma-a gyan fo so faa?"
10 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Rom awura
wura belɛ mɔ ne n kaaborɛ o' gyi me-
nbɛlɛ. Mɔ-giyaa dɔ mɔ ne fo tɛ fo kya gyi
me-nbɛlɛ faa. Meŋ wɔra Gyuda awura mɔ
ilaa nyɛnyɛn iko. Fo gbaa-gbaa kee fo nyi
gɛnen.
11 Nengyene fɛɛ nɛ taa wɔra ilaa
nyɛnyɛn iko ne i kaaborɛ n' wu imɔ so
lɛwu mɔ, maŋ kine. Ne kuaa, meŋ wɔra
ilaa ibono mɛ dɛ ma-a gyan me so faa dɔ
iko mɔ, ɔko mɛŋ bo ɔkpa de o' kyu me kyu
wɔra aye Gyuda awura mɔ abaa dɔ. Kiiri
me-nbɛlɛ kpe daa Rom wura belɛ mɔ asɛ."
12 Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Fɛsitusɛ gi wu
mɔ-abelɛnsɛ abono mɛ sin mɛ sin mɔ mɔ,
ne mɛ kyu amu sindi abara. Nfono mɔ, ɔ
san taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, "Fo yɛɛ Rom wura belɛ
mɔ ne fo kya laarɛ o' gyi fo-nbɛlɛ? To. Fo
laa kpe mɔ asɛ."

Wura Agiripa Mɔ-rɛ Mɔ-Pikyii Bɛnisi Mɛ Baa Faala Fɛsitusɛ

13 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Wura Agiripa
mɔ-rɛ mɔ-pikyii Bɛnisi mɛ kpe Sɛsariya de
mɛ' kpaa faala Fɛsitusɛ.
14 Mɛ kyena nno nkɛ nko mɔ, Fɛsitusɛ gi
kyu Pɔɔlo ilaa mɔ kyu too mɔmɔ-ansi dɔ
yɛɛ, "Ɔnyen ɔko bo gɛrɛ. Fɛlisɛ gɛkyena
dɔ ne mɛ keda mɔ tii de obu.
15 Nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ, Gyuda awura
abelɛnsɛ de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ mɛ buu ilaa ibono i ba mɔ sa me, ne mɛ
kolɛ me yɛɛ n' bun mɔ gipuɛɛ sa mɔmɔ.
16 Mɛ kolɛ me gɛnen mɔ, nɛ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, 'Aye Rom awura berɛ pɛi de a'
lɛɛ isa ɔbono a tii mɔ de obu mɔ sa abono
mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ bo nbɛlɛ mɔ, gɛnen mɔ,
a' gyi mɔ-nbɛlɛ.'
17 "Imɔso Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ
ba gɛrɛ mɔ, meŋ taa waala owi baa pii.
Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, nɛ kpaa kyena aye awura
gɛgyapaa gɛbono a kya kyena gɛmɔ so gyi
nbɛlɛ mɔ ne nɛ sun kpaa terɛ ɔnyen mɔ.
18 Abono mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ-rɛ mɔ
mɛ bo nbɛlɛ mɔ mɛ koso yelɛ de mɛ' tɔgɛ
ilaa ibono ɔ wɔra ɔmɔ mɔ, ilaa ibono me-
gɛwɔnsa gɛ gyan' yɛɛ mɛ laa tɔgɛ mɔ, i
mɛŋ gyɛ imɔ ne mɛ tɔgɛ.
19 Ilaa ibono mɛ dɛ lii mɔ so mɔ kpɛi.
Akyɔɔlɛ ilaa ne mɛ dɛ kyu naa de mɔmɔ-
ɔson nbara so de ɔnyen ɔko ilaa so mɛ kya
terɛ ɔnyen ɔbono yɛɛ Yesu. Ɔ ti wolaa wu',
ne ɔbono o tii de obu mɔ dɛ yɛɛ o kyingi
lii ibuni dɔ ɔ tɛ de ansi.
20 "Gɛnen ilaa idɛ i wɔra me-nwɔnsa dɔ
faa sentan. Meŋ bii ilaa ibono nan wɔra
de n' kerɛ imɔ dɔ mɔ. Imɔso nɛ taasɛ mɔ
yɛɛ ɔ kya laarɛ de o' kii kpe Gyɛrusalem de
ɔ' kpaa lɛɛ mɔ-gɛnɔ nno kyu lii ilaa ibono
asa mɔ mɛ tɔgɛ mɔ so?
21 Nɛ taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ kolɛ me yɛɛ
n' yɛgɛ o' tii de obu gɛrɛ kpaa fo owi ɔbono
Rom wura belɛ mɔ laa gyi mɔ-nbɛlɛ mɔ.
Gɛnen so mɔ, me yɛɛ a' keda mɔ yela gɛrɛ
kpaa fo owi ɔbono nan yɛgɛ de mɛ' kyu mɔ
kperɛ wura belɛ mɔ mɔ."
22 Fɛsitusɛ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Agiripa gi
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me gbaa-gbaa n kya laarɛ
de n' nu lii mɔ-gɛnɔ dɔ." Fɛsitusɛ gi buu
sa mɔ yɛɛ, "Ɔkɛ fo laa nu lii mɔ asɛ."

Fɛsitusɛ Gi Yɛgɛ Mɛ Kyu Pɔɔlo Ba De Agiripa O' Nu Mɔ-Ilaa

23 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Agiripa mɔ-rɛ mɔ-
pikyii Bɛnisi mɛ gyere lɔrɔ nyoro mɔmɔ-
gɛwuragyi ɔkpa so, ne mɔmɔ-rɛ abelɛnsɛ
abono mɛ kya kerɛ asogya akpen mɔ so mɔ
de ɔsowolɛ mɔ so anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ
mɛ kyon kpe nfono mɛ kya kpaa gyan' gyi
nbɛlɛ mɔ, ne Fɛsitusɛ gi yɛgɛ mɛ kpaa kyu
Pɔɔlo kpe mɔmɔ asɛ nno.

24 Nfono ne Fɛsitusɛ gi taasɛ yɛɛ, “Wura
Agiripa de fɛye abono pɛwu fɛ bo aye asɛ
gɛrɛnaa mɔ, fɛ wu gɛnen ɔnyen baarɛ?
Gyuda awura abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ
de Gyuda awura abono mɛ bo gɛrɛ kee
mɔ mɛ nyida mɔ sa me. Mɛ kya kpen mɛ
kya tɔgɛ mɛ kya sa me yɛɛ n' yɛgɛ ɔ' wɔra
ɔmɔɔsɛ.
25 Mi-i me mɔ, meŋ wu ilaa ibono ɔ wɔra
ne i kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ. Mɔ gbaa-
gbaa gi kolɛ me yɛɛ a' kyu mɔ kpe wura
belɛ mɔ ansi dɔ de o' gyi mɔ-nbɛlɛ. Imɔso
me yɛɛ nan yɛgɛ de mɛ' kyu mɔ kpe wura
belɛ mɔ asɛ.
26 Meŋ nyi ilaa kolon kiti-i ibono nan
ŋmarasɛ kyu bunge me-wura belɛ mɔ.
Gɛnen so ne nɛ yɛgɛ mɛ kyu mɔ kyu
ba fɛye-ansi dɔ faa, titirigu mɔ, fo Wura
Agiripa. Nengyene a taasɛ nu mɔ-gɛnɔ dɔ
ilaa dandan mɔ, nan nyɛ ilaa iko ŋmarasɛ
kyu bunge aye-wura belɛ mɔ.
27 Nan kyu isa ɔbono mɛ keda tii de
obu mɔ bunge giyan ne meŋ ŋmarasɛ ilaa
ibono kaasɛ mɔ gi wɔra mɔ, me asɛ mɔ, i
gyɛ ilaa ibono iŋ bo gɛsɛ.”

26

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Sa Agiripa

1 Fɛsitusɛ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Agiripa gi
tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ, “Fo bo ɔkpa de fo' buu
fo-gɛnɔ.”
Nfono ne Pɔɔlo gi diirɛ mɔ-gibaa ne ɔ lɛɛ
mɔ-gɛnɔ yɛɛ,
2 “Wura Agiripa, nɛ wɔra gimu dɛnsɛ
gikyɔ yɛɛ nan nyɛ gɛnɔ lɛɛ ilaa ibono
Gyuda awura mɔ mɛ dɛ ma-a gyan me so
mɔ pɛwu fo-ansi dɔ ndɛ.
3 I kya nyiile yɛɛ aye Gyuda awura
itiibilaa mɔ de aye-ɔson ilaa ibono so a kya
kyena sɔɔ akyɔɔlɛ mɔ, fo berɛ fo nyi imɔ
pɛwu kpaa lii. Imɔso n dɛ fo giserɛ, nyɛ
gisen de fo' nu me asɛ.
4 “Kpɛ kyu lii me-gidega dɔ, aye Gyuda
awura mɔ ɔkamaasɛ nyi me-gidebi. Mɛ nyi
lii ko-o giyiigɛsɛ gɛnɔɔbono nɛ kyu kyena
saarɛ me gbaa-gbaa me-gɛwi awura mɔ.
5 Mɛ nyi me mɔ, iŋ gyɛ ndɛ. Nengyene
mɛ laa kyule tɔgɛ gɛsintin mɔ, nkana mɛ
laa lɛɛ me-gɛnɔ yɛɛ n dɛ aye-ɔson mɔ dɔ
imɔ-ɔkpa so ibono n kya gyi aye Farasii
gikpen mɔ nbara ilaa so gɛsintin.
6 Me-ansi a gyan' ilaa dɛnsɛ ibono Wu-
rubuaarɛ gi ka yela sa aye-naanaana mɔ
so. Imɔso ne nɛ loo nbɛlɛ ndɛ' faa.
7 Aye asa akpen gudu anyɔ mɔ pɛwu ansi
a gyan' daa gɛnen ilaa ibono Wurubuaarɛ
gi ka yela sa aye mɔ so. Imɔso ne a kya
son Wurubuaarɛ gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ. O, me-
wura, kyu lii gɛnen ilaa ibono so ne aye
Gyuda awura mɔ yɛɛ me-rɛ ɔmɔ a bo nbɛlɛ
faa.
8 I wonɛ ne aye Gyuda awura aŋ kya
laarɛ a' sɔɔ imɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa
taalɛ kyingi anyamesɛ daa?
9 “Me gbaa-gbaa ɔbono n yelɛ faa, nkana
nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ i kaaborɛ n' nyida Yesu
Nasarɛtɛnyen mɔ-lɛɛ ɔson mɔ gɛnɔɔbono
ɔkara nan taalɛ mɔ.
10 Gɛnen ne nɛ naa kyena wɔra
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so ne. Gɛnen owi
ɔbono mɔ aye Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ mɛ kya sa me ɔkpa de n' kpaa
keda asa abono mɛ kya naa de Yesu so son
Wurubuaarɛ mɔ kyu tii de obu. Iŋ gyɛ
ɔmɔ-gikeda tii mɔ wolɛ gbaa. Nengyene
nbɛlɛ agyibo mɛ tɔgɛ yɛɛ gɛnen asa abono
mɛ' wɔra amɔɔsɛ mɔ, me kee n kya kyule
yɛɛ mɛ' mɔɔ mɔmɔ.
11 Nɛ ti naa kyena biidɛ mɔmɔ-giso aye-
akyangbon dɔ, ne nɛ nyise mɔmɔ de mɛ'
kine Yesu-lɛɛ ɔkpa mɔ. Nɛ tansi wɔra
mɔmɔ gɛnɔ kaaborɛ nɛ dabɔlɛ buu mɔmɔ-
ayaa kpaa ka mɔmɔ-ansi koo-koo asafo
isowolɛ so.
12 “Nkana gɛnen ilaa idɛ kee ne nɛ koso
n kya kpe Damasikosɛ n' kpaa wɔra. Pɛi
ne nan koso mɔ, aye Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ sa me mɔmɔ-gibaa
dɔ ɔwolɛ.
13 Me-wura, n kya kpe mɔ, nɛ kpaa fo
gɛtɛɛko mɔ, i laa wɔra fɛɛ owi kenken gerɛ-
gerɛ mɔ, n baa kerɛ mɔ, fatela belɛ ɔko ne
n lii Wurubuaarɛ dɔ baa kyaabɔɔ me-rɛ
abono a naa mɔ. Fatela mɔ kya wu don
owi gbaa.
14 Aye pɛwu a lii tɔrɔ, ne nɛ nu gigyɛbi'
giko gi terɛ me ne gi taasɛ me de aye
Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ, ‘Sɔɔlo, Sɔɔlo, menɛ
n wɔra ne fo kya ka me-ansi gɛnen? Fo
kine yɛɛ fo maŋ nu fo-wura gɛdɛ mɔ, fo
kya mɔɔ fo-nyoro daa.’
15 “Ɔ tɔgɛ me gɛnen mɔ, nɛ taasɛ yɛɛ,
‘Me-wura ɔmɔ ne?’ Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Me
Yesu ɔbono fo kya ka ansi mɔ ne.
16 Koso yelɛ fo-ayaa so. Nɛ lɛɛ me-nyoro
nyiile fo de n' lɛɛ fo yela de fo' wɔra me-
gɛsun ɔwɔrabo. Fo laa tɔgɛ me-ilaa ibono
fo wu ndɛ faa de ibonoana nan baa lɛɛ
nyiile fo mɔ sa asa.
17 Nan mɔlɛgɛ fo lii fo gbaa-gbaa fo-adɛ
Gyuda awura abaa dɔ de asa sɛnsɛ kee
abaa dɔ. Nan keda fo sun
18 abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
asɛ de fo' kpaa bugi mɔmɔ-ansi de mɛ' lii
gibiri dɔ ba fatela mɔ asɛ de mɛ' nyɛ lii
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ kii
ba Wurubuaarɛ asɛ de Wurubuaarɛ o' kyu
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ de mɛ' nyɛ
ilaa ibono Wurubuaarɛ laa sa abono pɛwu
ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro kyu naa de mɔmɔ-
gikagyan gibono mɛ ka gyan me so mɔ.’

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Pɔɔlo Ilaa Mɔ, Ɔ Mɛŋ Wɔra Gisomaanu

19 "O Wura Agiripa, Yesu gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔgɛ sa me gɛnen mɔ, meŋ wɔra gisomaanu.
20 Imɔso n naa mi-i tɔgɛ mi-i sa asa yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kii ba Wurubuaarɛ asɛ. Nɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra ilaa ibono i laa nyiile yɛɛ mɛ nu ɔmɔ-nyoro gɛsɛ gɛsintin. Nɛ yii gɛsun gɛdɛ gɛsɛ lii daa Damasikosɛ ɔsowolɛ so, ne nɛ kpe kpaa loo Gyɛrusalem kyon kpaa naa gyan' de Gyudiya gɛsinkpan so. N kya kpe asa abono mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ kee.
21 Imɔ idɛ so ne owi ɔbono n bo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ Gyuda awura ako mɛ kpaa keda me ne mɛ laarɛ mɛ' mɔɔ me mɔ.
22 "Wurubuaarɛ, mɔ, gi kpaa me gɛnen-n baa fo ndɛ gɛkɛ gɛdɛ. Imɔ ne n yɛgɛ ne n' san n yelɛ me-ayaa so n kya lɛɛ Yesu ilaa mɔ mi-i nyiile ɔkamaasɛ, abelɛnsɛ de nbii pɛwu faa. Ilaa ibono n kya tɔgɛ mɔ i gyɛ daa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ de aye-naana Mosisi mɛ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa baa ba mɔ. Meŋ kya tɔgɛ ilaa iko kpɛi.
23 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ laa wu ɔlaawusɛ, ne mɔ ne nan wɔra nyamesɛ gyangbarasɛ ɔbono ɔ laa daa gikyingi lii ibuni dɔ. Ɔ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa nyiile Gyuda awura de asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ pɛwu de i' wɔra fɛɛ fatela sa mɔmɔ."

Pɔɔlo Ilaa I Mɛŋ Gyɛ Agiripa Ilaa Pobɔrɔ

24 Pɔɔlo kya lɛɛ ilaa gɛsɛ gɛnen mɔ, Fɛsitusɛ gi ten mɔ ne ɔ faa mɔ so yɛɛ, "Pɔɔlo, fo kya budi daa do-o? Fo-ilaa gikasɛ gikyɔ ne n yɛgɛ ne fo kya lɔ giyee faa."
25 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-wura, meŋ kya lɔ giyee. Gɛsintin de ɔlaako ginyi ilaa ne n' kya tɔgɛ faa.
26 Wura Agiripa berɛ, gɛnen ilaa idɛ i mɛŋ gyɛ mɔ ilaa pobɔrɔ. Gɛnen so ne nɛ taalɛ bugi me-gisen n kya tɔngɛ de mɔ faa. Ilaa ibono i ba ne n' kya tɔgɛ imɔ so ilaa faa, i mɛŋ gyɛ ŋara dɔ.
27 Wura Agiripa, fo kya sɔɔ ilaa ibonoana Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ mɔ gyi? N nyi fo so yɛɛ fo sɔɔ imɔ gyi."
28 Nfono mɔ Wura Agiripa gi taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, "Fo nyi yɛɛ fo laa taalɛ kyɛɛgɛ me de n' wɔra Kirisito ɔsonbo kusaa gɛnen?"
29 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kusaa daa-o, i laa kɛɛla daa-o, me berɛ, n kya dalaa n kya kolɛ Wurubuaarɛ mi-i sa fo-rɛ abono mɛ kya nu me asɛ gɛrɛ ndɛ faa pɛwu yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' wɔra fɛɛ me. Gɛnen mɔ me-abaa dɔ lɛɛ agbangbaran adɛ wolɛ ne Wurubuaarɛ ɔ' maŋ sa ɔ' yɛgɛ de a' loo fɛye ɔko-rɛ ɔko abaa dɔ."

Rom Awura Abelɛnsɛ Mɛ Kerɛ Mɔ, Pɔɔlo Gi Gyi Aso

30 Pɔɔlo gi tɔngɛ ta mɔ, Wura Fɛsitusɛ, Wura Agiripa, mɔ-ka Bɛnisi, de asɛnsɛ abono pɛwu mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ tɛ mɛ kya nu mɔ asɛ mɔ mɛ koso lii ɔkyii belɛnsɛ.
31 Mɛ lii gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ, "Gɛnen ɔnyen baarɛ mɛŋ taa wɔra ilaa ibono i kaaborɛ fɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ abɛɛ mɛ' keda mɔ tii de obu."
32 Nfono mɔ, Agiripa gi tɔgɛ sa Fɛsitusɛ yɛɛ, "Nengyene fɛɛ gɛnen ɔnyen baarɛ ɔ mɛŋ kolɛ yɛɛ wura belɛ mɔ ne o' gyi mɔ-nbɛlɛ mɔ, nkana a laa taa mɔ yɛgɛ de ɔ' naa ɔ kya kpe."

27

Pɔɔlo Gi Kyu Gikolii De O' Kpe Rom

1 Imɔ gɛmara mɔ, Wura Fɛsitusɛ mɔ-rɛ mɔ-abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɛ' loo gikolii kyu kpe Itali gɛsinkpan so. Mɛ kyu Pɔɔlo de asa abono mɛ keda ɔmɔ kyu tii de ibu mɔ dɔ ako kyu wɔra ɔbelɛnsɛ ɔko abaa dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyuliyusɛ. Mɔ ne n kya kerɛ Rom awura asogya gikpen gibono mɛ kya terɛ yɛɛ Ɔgusitan gikpen mɔ so.
2 Me-rɛ Pɔɔloana a nyɛ gikolii giko gibono gi lii Adiramatiyum ɔsowolɛ so. Gikolii mɔ gi laa naa-naa de Esiya isowolɛ so nfono akolii belɛ-belɛ a kya kpaa yelɛ mɔ. Imɔso a dii loo gikolii mɔ dɔ, ne a kyon. Ɔnyen ɔko bo aye dɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Arisetaakusɛ. Ɔ lii Tɛsalonika ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ.
3 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a kpaa loo Sidon ɔsowolɛ so. Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi kerɛ Pɔɔlo so dɔɔdan. I lii fɛɛ ɔ sa mɔ ɔkpa yɛɛ ɔ laa taalɛ kpaa faala mɔ-kyɛmenɛana de mɛ' nyɛ sa mɔ ilaa tirisɛ de o' kyu kpe ɔkpa mɔ.
4 A lii Sidon kyon a kya kpe mɔ, afuu a kya da lii de aye-ansi dɔ. Imɔso a naa de gikyaafiya gibono mɛ kya terɛ gimɔ yɛɛ Saapurosɛ mɔ gikun dɔ kyon
5 kpaa naa de nkyu mɔ nsansana. Ne a kpaa sindi Silisiya de Panfiliya nsinkpan so, ne a kyon kpaa loo Mira ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Lisiya gɛsinkpan so mɔ.
6 A fo nno mɔ, a lii gikolii gibono dɔ. Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi kpaa wu gikolii giko. Gikolii mɔ gi lii Alɛsandiriya gi kya kpe Itali gɛsinkpan so. Imɔso o kyu aye kyu wɔra gɛnen gikolii gɛbono dɔ.
7 Gikolii mɔ gi naa faa dɛɛ-dɛɛ gɛnen-n nkɛ kalɛsɛ nko. Afuu a yɛgɛ i wɔra ɔlon sa aye pɛi ne a kpaa loo Kinidusɛ ɔsowolɛ

so. Afuu mɔ aŋ kya sa aye ɔkpa de a' nyɛ
kpe ansi ntintin. A san kpasa daa de Keriiti
gikyaafiya gikun dɔ, ne a kpaa kyon sindi
Salimoni nfono apoo mɔ gi bɔɔ mɔ.
8 A naa de nfono nkyu gi bɔɔ mɔ, i kii
wɔra ɔlon sa aye pɛi ne a kpaa fo gɛtɛɛko
mɛ kya terɛ nno yɛɛ Okunten Dɛnsɛ. Nno
i sindi Lasiya ɔsowolɛ.
9 Pɛi de a' loo Okunten Dɛnsɛ gɛnen mɔ,
a wu yɛɛ a kɛɛla ɔkpa dɔ. Gɛnen aberɛ
abono mɔ, Gyuda awura gɛnɔ ŋminde
gɛkɛ gɛ ti baa kyon. Lii gɛnen gɛkɛ gɛbono
kyu kyon mɔ, afuu aberɛ ne. Imɔso fo kyu
gikolii naa ɔbon so mɔ, iŋ boran. Nfono
mɔ, Pɔɔlo gi ka abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ
mɔ yɛɛ,
10 "Abelɛnsɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono n kya wu
aye-ɔkpa ɔbono a kya kpe faa, a tɔgɛ yɛɛ a'
kpe ansi dɔ mɔ, a laa gyi gyɛrɛbi belɛ. Iŋ
gyɛ gikolii mɔ de atɔ mɔ wolɛ. Foŋbii aye
gbaa-gbaa kee a laa sii."
11 Gikolii wura mɔ de ɔbono ɔ kya kerɛ
gikolii mɔ so mɔ mɛ mɛŋ kyule ibono Pɔɔlo
gi tɔgɛ mɔ, ne Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi nu
mɔmɔ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ taa Pɔɔlo-lɛɛ gɛnɔ
mɔ yɛgɛ.
12 Abono mɛ tɔgɛ yɛɛ a' kpe mɔ mɛ
nyaakyɔ don aye abono nkana a laarɛ fɛɛ
a' sii kyena pɛi mɔ. I kya nyiile yɛɛ nfono
a laa sii kyena pɛi mɔ iŋ bo gikyena awo
aberɛ. Mɔmɔ-nwɔnsa ne yɛɛ foŋbii mɔ,
a laa taalɛ loo Fiinisi ɔsowolɛ so de a'
sii kyena nno awo aberɛ mɔ pɛi de a'
kii yii ɔkpa. Fiinisi bo Keriiti gɛsinkpan
so. Keriiti nno mɔ afuu a kya da lii daa
gibaafon kolon wolɛ so. Imɔ ne n gyɛ owi
ɔtɔrɔten so. Imɔso a koso Okunten Dɛnsɛ
mɔ, ne a yii aye-ɔkpa.

Afuu Belɛ A Tigi Wɔra Aye

13 A kya tɔgɛ yɛɛ a laa nyise ɔkpa mɔ,
nfono mɔ, afuu abono a laa nen gikolii mɔ
kanpɛ mɔ a kya da kyu kpe de nfono so
a kya laarɛ de a' kpe mɔ. Abono mɛ bo
gikolii mɔ dɔ mɔ, mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ
mara akyɔlɛ yɛɛ gɛnen afuu abono so mɔ,
aye-gikpe mɔ gi laa wɔra ɔdan. Gɛnen so
mɔ a loo gikolii mɔ dɔ, ne mɛ sangɛ gikolii
mɔ ɔfɛ, ne a yii ɔkpa. A kpɛ san a naa sindi
Keriiti gigengen.
14 Iŋ taa kɛɛla mɔ, afuu belɛ ako ne n
kpɛ kpaa da ginyadon so lii gigengen so.
Mɛ kya terɛ gɛnen afuu abono ginyen yɛɛ
Owi Ɔbaliiten Soso Afuu.
15 Nfono mɔ afuu mɔ a da gikolii mɔ mɔ,
iŋ bo awɔrabi de gikolii mɔ gi' nyɛ kpe de
nfono so a kya laarɛ mɔ. I yɛgɛ afuu mɔ
a sola aye-rɛ gikolii mɔ kpe nfono so afuu
mɔ a kya kpe de mɔ.
16 Afuu mɔ a sola aye kyu kpaa loo
gikyaafiya pii giko gikun dɔ. Mɛ kya terɛ
gɛnen gikyaafiya mɔ yɛɛ Kawuda. Nno
ne a san kyu gɛnsipɛɛrɛ kyu lɛɛ gikolii pii
gibono gi kyaa de gikolii belɛ mɔ lii nkyu
mɔ dɔ ne a bɔɔ bɔɔ ifɛ mɔ, ne a kyu gimɔ
kyu taga gikolii belɛ mɔ dɔ.
17 A lɛɛ gikolii pii mɔ lii nkyu mɔ dɔ
gɛnen mɔ, gikolii mɔ apalɛbo mɛ kyu ɔkpa
ɔko so ne mɛ kyu ifɛ kyu ŋminde gikolii
belɛ mɔ gɛten kamaasɛ pɛwu kyaabɔɔ faa
girin de afuu mɔ a mɛŋ sa a' nyɛ kyadɛ
gimɔ. I bo gikolii apalɛbo mɔ gifuu yɛɛ
afuu mɔ a laa naa sola gikolii mɔ kyu kpe
Sɛɛtisɛ nfono giŋɛsii gi da agyɛsi nkyu mɔ
dɔ mɔ de gikolii mɔ gi' sii. Imɔso mɛ lɛɛ
gikuru gibono afuu a kya da gimɔ kyu nen
gikolii mɔ mɔ, ne nkyu mɔ gi san gi so
gikolii mɔ gi naa gi naa.
18 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, afuu mɔ a kya
da ken-ken, ne i yɛgɛ gikolii mɔ gi kya
kyengben. Imɔso gɛdɛ kɛsɛ mɔ mɛ yii gɛsɛ
mɛ kya lɛɛ ilaa ibono gikolii mɔ gi so mɔ
mɛ kya too nkyu dɔ de gikolii mɔ gi' nyɛ
koso oduduu.
19 Gɛkɛ sasɛ mɔ, mɛ lɛɛ gikolii mɔ nyoro
so ilaa tirisɛ iko kyu too nkyu dɔ.
20 Owi ɔbono mɔ, soso i wɔra faa tum-m,
ne aŋ baa a kya wu yɛɛ owi ne, abɛɛ
gigyɛkpebi ne, nkɛ gikyɔ. Afuu belɛ mɔ
a kpɛ san a kya da de ginyadon, aŋ kya
tɔrɔ. Imɔso aye-nwɔnsa berɛ giŋ taa baa
gi gyan' yɛɛ a laa baa nyɛ nkpa.

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Pɔɔlo Yɛɛ

Gikolii Mɔ Dɔ Awura Mɛ Laa Nyɛ Nkpa

21 Gɛnen nkɛ nbono mɔ abono pɛwu
mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ mɛ mɛŋ baa mɛ
kya gyi sɛi. Nfono mɔ Pɔɔlo gi lii yelɛ
mɔmɔ-ansi dɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-
nanboana, fɛmɛn nu me asɛ de a mɛŋ sa a'
koso lii Keriiti mɔ, nkana gɛnen gɛnsipɛɛrɛ
de gyɛrɛbi baarɛ ɔnan maŋ tu aye.
22 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, idɛ kon
berɛ, n dɛ fɛye giserɛ. Fɛ' keda fɛye-nyoro.
I kya nyiile yɛɛ fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ sii
nkyu ndɛ dɔ, gɛnen mɔ, gikolii belɛ mɔ
wolɛ ne nan wɔra gisiisɛ.
23 I mɛŋ gyɛ giyan so ne nɛ taalɛ n kya
tɔgɛ fɛye gɛnen. Deeri gɛnyɛ mɔ, me-
Wurubuaarɛ ɔbono n' bo mɔ-gibaa dɔ ne
mɔ ne n' kya son mɔ, gi yɛgɛ mɔ-ɔsɔɔ ɔko
gi lii Wurubuaarɛ dɔ ba me asɛ.
24 Ɔsɔɔ mɔ gi buu sa me yɛɛ, 'Pɔɔlo!
Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. I gyɛ ibono fo laa
yelɛ Rom wura belɛ mɔ ansi dɔ. Nu kee
yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyule sa fo yɛɛ fo-
nanboana abono mɛ bo gikolii gidɛ dɔ
pɛwu faa kee mɛ laa nyɛ nkpa.'
25 "Imɔso me-nanboana, fɛ' keda fɛye-
nyoro. Me berɛ, nɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
yɛɛ gɛnɔɔbono ɔ yɛgɛ mɔ-ɔsɔɔ mɔ gi baa
tɔgɛ sa me faa, gɛnen ne i laa wɔra kee ne.
26 Afuu mɔ a laa da gikolii mɔ de aye kyu
kpaa fo gikyaafiya giko gigengen."

Gɛnsipɛɛrɛ Gɛ Tu Gikolii Awura Mɔ

27 A koso lii "Okunten Dɛnsɛ" mɔ, imɔ
nkɛ gudu nnan mɔ, gɛnen gɛkɛ gɛbono
gɛnyɛ mɔ, afuu mɔ a sola aye-rɛ gikolii mɔ
a dɛ aye a naa a naa Adiriya ɔbon belɛ mɔ
so. I baa fo gɛnyɛ de nsana mɔ, abono mɛ
kya palɛ gikolii mɔ mɛ dɛsɛ yɛɛ nno a fo
mɔ, a kya fuude gigengen.
28 Gɛnen so mɔ mɛ kaala nkyu mɔ okin
kerɛ. Mɛ kaala kerɛ gɛnen mɔ, mɛ wu yɛɛ
nfono a naa mɔ, imɔ-okin gyɛ fɛɛ nyamesɛ
abaa gisoro gikpadɔ oko. A kpe ansi dɔ
ŋmaraa mɔ mɛ kii kaala nkyu mɔ okin
kerɛ. Mɛ kaala ginyɔsɛ gibono mɔ, mɛ
wu yɛɛ nno-lɛɛ okin mɔ i gyɛ abaa gisoro
gikpadɔ gudu ginun.
29 Mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ selɛ gifuu yɛɛ
foŋbii mɔ, i laa naa sola aye kpaa da de
afolɛ abono a bo gigengen mɔ fɛɛ. Imɔso
mɛ lɛɛ lɛɛ ilaa boduduusɛ inan iko kyu
kyɔlɔga de gikolii mɔ gɛmara-gɛmara, ne
mɛ san ma-a dalaa yɛɛ, "Gɛdɛ gɛ' kɛ daa
de-e."
30 Gikolii mɔ apalɛbo mɔ ako mɛ laarɛ
fɛɛ mɛ' selɛ lii gikolii mɔ dɔ. Imɔso mɛ
penɛ yɛɛ mɛ kya laarɛ de mɛ' kii kyu ilaa
boduduusɛ iko kyu kyɔlɔga de gikolii mɔ
ansi-ansi bɔla de gɛmara-lɛɛ mɔ. Mɛ kya
penɛ gɛnen daa de mɛ' nyɛ ŋara lɛɛ gikolii
pii gibono gi bo gikolii belɛ mɔ dɔ mɔ gyan'
nkyu mɔ so.
31 Mɛ kya wɔra gɛnen pɛwu mɔ, Pɔɔlo
gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Imɔso ɔ tɔgɛ sa
Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ mɔ-rɛ asogya abono
aye-rɛ ɔmɔ a bo gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ,
"Anyen adɛ mɛ nyi ne mɛ mɛŋ sii kyena
gikolii gidɛ dɔ mɔ, fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ lii.
Fɛ laa sii nkyu ndɛ dɔ."
32 Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ gɛnen mɔ, asogya
mɔ mɛ ŋɛ ifɛ ibono i dɛ gikolii pii mɔ kyaga
de gibelɛ mɔ kɛbi, ne gikolii pii mɔ gi kyon
de nkyu.
33 Gɛdɛ gɛ kya ba gɛ' baa kɛ mɔ, Pɔɔlo
gi kolɛ abono pɛwu mɛ bo gikolii mɔ dɔ
mɔ yɛɛ mɛ' gyi agyudɔ. Pɔɔlo gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Ibono fɛye-nwɔnsa gi mɛŋ tɛ
fɛye gɛten kolon ne fɛ mɛŋ kya gyi faa, ndɛ
imɔ nkɛ gudu nnan ne.
34 Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛ' gyi agyudɔ
de fɛ' nyɛ nyɛ ɔlon. Sɛi maŋ wɔra fɛye
dɔ ɔko-rɛ ɔko. Fɛ laa lii gimu nkpa de
alanfiya."
35 Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ gɛnen ta mɔ,
o puru bodobodo ne ɔ dalaa faala Wu-
rubuaarɛ, asa mɔ pɛwu ansi dɔ. Ɔ dalaa
ta mɔ, ɔ gbaa bodobodo mɔ ne o yii gɛsɛ ɔ
kya gyi.
36 Nfono mɔ, i keda mɔmɔ pɛwu kee
nyoro, ne mɛ san laarɛ ilaa ikoana, ne mɛ
gyi.
37 Aye abono pɛwu a bo gikolii mɔ dɔ
gɛnen mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ asa nwɛ nnyɔ
ikue-isa de saalaa anyamesɛ asee.
38 Mɛ gyi kaabo mɔ, mɛ lɛɛ ilaa ibono i
bo gikolii mɔ dɔ mɔ too nkyu dɔ de gikolii
mɔ gi' nyɛ koso oduduu.

Gikolii Mɔ Gi Kyadɛ

39 Gɛdɛ gɛ kɛ ne gikolii mɔ apalɛbo mɔ
mɛ wu yɛɛ mɛ kya fuude gɛsinkpan so mɔ,
mɛ mɛŋ bii yɛɛ gɛsinkpan kolon gɛdɛ ne.
Mɛ wu apoo mɔ gigengen gɛtɛɛko, mɔ, mɛ
sa gɛwɔnsa yɛɛ i laa sa gikolii belɛ giyelɛ.
Imɔso mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ mɛ laa palɛ
gikolii mɔ kpaa yela nno.
40 Nfono mɔ mɛ kɛbi ilaa boduduusɛ mɔ
mɛ kyu kyɔlɔga de gikolii mɔ mɔ too nkyu
dɔ. Mɛ wɔra gɛnen mɔ, mɛ sangɛ ifɛ ibono
nkana mɛ kyu ŋminde iyii ibono i kya palɛ
gikolii mɔ mɔ. Ne mɛ diirɛ gikolii mɔ ansi
dɔ-lɛɛ gikuru belɛ gibono gi kya keda afuu
ne i kya nen gikolii mɔ mɔ. Nfono mɔ
gikolii mɔ gi yii ansi gi kya kpe de gigengen
mɔ so.
41 Nno mɔ giŋɛsii gi da agyɛsi belɛ-belɛ,
ne gikolii mɔ gi kpaa ŋmɛɛ de amɔ, ne gi
sii. Afuu bolonsɛ ako a san a kya da gikolii
mɔ gɛmara-gɛmara, gi kya kyadɛ.
42 Asogya mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ
kyule abara yɛɛ mɛ laa mɔɔ abono pɛwu
mɛ keda tii de ibu ne mɛ kyu ɔmɔ kyu
wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ. I mɛŋ gyɛ gɛnen
mɔ, foŋbii mɔmɔ ako mɛ laa naa tɔɔlɛ lii
gigengen so de mɛ' selɛ.
43 Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ ɔbono ɔ kya kerɛ
asogya gikpen mɔ so mɔ berɛ kya laarɛ de
ɔ' mɔlɛgɛ Pɔɔlo de ɔ' nyɛ nkpa. Imɔso ɔ
gya asogya mɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' wɔra
gɛnen. Ɔ tɔgɛ abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ
mɔ yɛɛ, "Fɛye abono fɛ nyi nkyu mɔ, fɛ'
daa gitin loo nkyu mɔ dɔ de fɛ' tɔɔlɛ lii
gigengen.
44 Fɛye asɛnsɛ mɔ, mɔ, fɛ' keda iyii ibono
i kyadɛ kyadɛ i gyan' nkyu mɔ so mɔ kyu
lii gigengen." Gɛnen ne a san wɔra ne aye
pɛwu a nyɛ lii gimu nkpa de alanfiya.

28

A Loo Malita Ɔsowolɛ So

1 A dii gyan' gigengen so gimu nkpa de
alanfiya pɛi ne a nyɛ bii yɛɛ mɛ kya terɛ
gɛsinkpan gɛbono ginyen yɛɛ Malita.
2 Nono asa mɛ kyu gɛsalaarɛ kerɛ aye
so dandan. Mɛ sɔɔ aye pɛwu abaa anyɔ.
Nyangbon kya da, ne i bo awo. Imɔso mɛ
wɔra ɔgya sa aye yɛɛ a' wolɛ.
3 Pɔɔlo gi kpaa koola ngya, ɔ dɛ ɔ kya
wɔra ɔgya mɔ dɔ mɔ, nkyɛɛ giwɔɔ gi bo
gɛgya gɛko dɔ. Ɔgya mɔ awulewule so mɔ
giwɔɔ mɔ gi da lii gɛgya mɔ dɔ, ne gi kyaga
Pɔɔlo gi san gi kyɔlɛ de mɔ-gibaa.

4 Nno asa mɛ wu gimɔ gi kyɔlɛ de mɔ-
gibaa gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ,
"Imɔ idɛ berɛ, iŋ bo sɛi, gɛnen ɔnyen baarɛ
gyɛ daa asa ɔmɔɔbo. Ɔbono ɔ kya ka ilaa
nyɛnyɛn gikɔ mɔ maŋ kyule yɛɛ ɔ' nyɛ
nkpa. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, gɛnɔɔbono ɔ
ti nyɛ lii ɔbon belɛ mɔ dɔ gimu nkpa de
alanfiya faa, nkana iŋ ti ta ne?"
5 Pɔɔlo gi ŋmanyan mɔ-gibaa mɔ, ne i lɛɛ
giwɔɔ mɔ too ɔgya mɔ dɔ. Iŋ wɔra mɔ sɛi.
6 Asa mɔ mɛ san mɛ tɛ mɔ, mɔmɔ-
nwɔnsa gi gyan daa yɛɛ Pɔɔlo laa kpɛ
punge ne, abɛɛ i laa kpɛ ŋmaa mɔ ŋmɛɛ de
o' wu' ayaa abono so ne. Mɛ gyoo gɛnen-n
kɛɛla kpon, mɛŋ taa wu yɛɛ ilaa iko i wɔra
mɔ. Nfono mɔ, mɛ kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa
ne mɛ san tɔgɛ yɛɛ, "Gɛnen ɔnyen baarɛ tɛ
faa, ɔ gyɛ daa ɔkperɛ ɔko!"
7 Ɔsowolɛ ɔbono so wura mɔ bo
nsinkpan sindi nfono aye-rɛ Pɔɔlo a tɛ a
kya wolɛ ɔgya mɔ. Mɛ kya terɛ wura mɔ-
ginyen yɛɛ Pubilasɛ. Ɔ yɛgɛ a' loo mɔ asɛ
ne ɔ keda aye gisafo nkɛ nsa.
8 Pubilasɛ baarɛ mɔ-sɛ kya lɔ ɔkyagyii,
ne ɔ kya kyalɛ. Pɔɔlo gi naa loo mɔ asɛ
obu dɔ. O kyu mɔ-abaa gyan mɔ so ne ɔ
dalaa sa mɔ ne mɔ-alɔtɔ mɔ a ta.
9 I ba gɛnen mɔ, alɔbo sɛnsɛ abono mɛ
bo gɛnen gikyaafiya gibono so mɔ mɛ ba
Pɔɔlo asɛ ne ɔ kyɛ mɔmɔ.
10 Mɛ kyɛɛ aye ilaa gikyɔ. Ne a tɔgɛ yɛɛ
a laa kyu gikolii giko de a' kyon mɔ, mɛ sa
aye ilaa ibono i laa tiri aye apoo mɔ so mɔ
pɛwu.

A Lii Malita Ne A Keda Rom Ɔkpa

11 A kyena ɔmɔ asɛ nno ibosɛ isa'. A
laa koso nno mɔ, a nyɛ gikolii gibono gi
lii Alɛsandiriya ne gimɔ-wuraana mɛ sii
kyena Malita gikyaafiya so nno awo aberɛ
dɔ mɔ. Mɛ kya terɛ gikolii mɔ ginyen yɛɛ
Ikperɛ Ataana.
12 A loo Sirakusɛ ɔsowolɛ so, ne a kyena
nno nkɛ nsa.
13 A koso nno, ne a palɛ gikolii mɔ kpaa
loo Regiyo ɔsowolɛ so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, afuu
a yii gɛsɛ a kya da lii de gɛsɛ so. Imɔ gɛkɛ
nyɔsɛ mɔ, a kpaa loo Putili ɔsowolɛ so.
14 A fo nno mɔ, a wu aye-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ ako. Mɛ kyu aye kpe mɔmɔ
asɛ ne mɛ kolɛ aye yɛɛ a' kyena mɔmɔ asɛ
nkɛ sono. A lii mɔmɔ asɛ nno mɔ, a kyon
a kya kpe Rom.
15 A fuude Rom mɔ, aye-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ abono mɛ bo nno mɔ mɛ
nu aye so yɛɛ a kya ba. Imɔso mɛ baa
gyangara aye ɔkpa dɔ nten nnyɔ, Apiyasɛ
Foram de nfono mɛ kya terɛ yɛɛ Ikyoolaten
Isa' mɔ. Pɔɔlo gi kpɛ wu mɔmɔ gɛnen mɔ,
ɔ faala Wurubuaarɛ ne i keda mɔ-nyoro.

Pɔɔloana Gi Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Mɔ Rom Ɔsowolɛ So

16 A loo Rom mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi
sa Pɔɔlo ɔkpa de ɔ' taalɛ kyena mɔ-gibaa
so, ne mɛ yɛgɛ sogya kolon kya dii mɔ de
ɔŋ sa ɔ' nyɛ selɛ.
17 Imɔ nkɛ nsa gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi
terɛ Gyuda awura abelɛnsɛ abono mɛ tɛ
Rom nno mɔ yɛɛ mɛ' baa gyan' mɔ asɛ.
Mɛ gyan' mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-
nanboana Gyuda awura, meŋ wɔra aye-
adɛ ilaa nyɛnyɛn iko, ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ meŋ
gyi aye-naanaana itiibilaa so. Imɔ gɛnen
gbaa mɔ, mɛ keda me Gyɛrusalem kyu me
kpaa wɔra Rom awura abaa dɔ.
18 Rom awura mɔ mɛ taasɛ taasɛ me ilaa
mɔ, mɛ mɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn ibono nɛ
wɔra ne i kaaborɛ n' wɔra ɔmɔɔsɛ.
19 Gyuda awura mɔ, mɔ, mɛ mɛŋ kyule.
I ba gɛnen mɔ, i yɛgɛ nɛ kolɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ
kyu me kyu ba wura belɛ ansi dɔ gɛrɛ de
mɔ ne ɔ' kerɛ ilaa mɔ dɔ sa me. Iŋ gyɛ yɛɛ
nɛ ba n' baa nyida me-adɛ Gyuda awura
mɔ daa.
20 Aye Isirale awura ansi a gyan' yɛɛ
Wurubuaarɛ laa sun ɔko de ɔ' baa mɔlɛgɛ
aye. Gɛnen kaasɛ ɔbono so ne mɛ da me
ilaran faa. Imɔso ne nɛ koola fɛye baa
gyan faa."
21 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ buu sa mɔ yɛɛ,
"Ɔko mɛŋ baa buu ilaa nyɛnyɛn iko kyu lii
fo so sa aye. A mɛŋ nyɛ iwolɛ lii Gyudiya
kyu lii fo so gbaa, ne aye-adɛ dɔ ɔko-rɛ ɔko
mɛŋ kii kyu ɔkalan ɔko lii nno bara aye.
22 I tiri sa aye yɛɛ a' nu ilaa ibono fo
dɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ a nyi ibono gɛten
kamaasɛ mɔ asa mɛ kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
kyu lii ɔson ɔkpa ɔbono fɛye-gikpen mɔ fɛ
dɛ mɔ so."
23 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kyu gɛkɛ kyu
yela ibono mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ laa kii nyɛ
gɛkyena.

Gɛkɛ mɔ gɛ fo mɔ, asa sakyɔ mɛ ba
mɔ asɛ gɛten gɛbono dɔ ɔ tɛ mɔ. Mɛ
don asa abono mɛ daa giba gigyangbarasɛ
mɔ. Ɔ lɛɛ ilaa gɛsɛ sa ɔmɔ toloowi. Ɔ lɛɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so
ilaa nyiile ɔmɔ. Ne ɔ kalɛ Gyuda awura
mɔmɔ-naana Mosisi nbara mɔ iwolɛ de
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo iwolɛ mɔ dɔ ɔ
kya nyiile asa ɔ kya tɔgɛ wɔra ɔmɔ de mɛ'
nu gɛsɛ yɛɛ Yesu ilaa ne iwolɛ mɔ i wolaa
tɔgɛ yela mɔ.
24 Mɔmɔ ako mɛ sɔɔ ibono ɔ tɔgɛ mɔ gyi,
ne mɔmɔ ako mɔ mɛ kine mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.
25 Mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ san mɛ kya sɔɔ
abara akyɔɔlɛ, ne mɛ kyon taa mɔ yɛgɛ.

Pɛi ne mɛ laa kyon gɛnen mɔ, Pɔɔlo gi
tɔgɛ ilaa kolon sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin
ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ kyu
naa de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Isaya so sa aye-
naanaana mɔ.
26 Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

'Naa kpe asa adɛ asɛ de fo' kpaa tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ laa kpɛ fɛ kya nu ilaa; fɛ maŋ kii nu imɔ gɛsɛ.
Fɛ laa kpɛ fɛ kya kerɛ ilaa; fɛ maŋ kii wu sɛi."
27 I lii fɛɛ asa adɛ asen dɔ iŋ baa bugi de ilaa gɛsɛ ginu.
Mɔmɔ-aso a tii daa, ne mɛ bun mɔmɔ-ansi.
Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ,
ɔfaanan mɛ kya wu ilaa ibono i bo no mɔ,
mɛ kya nu ilaa de mɔmɔ-aso,
ne mɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔmɔ-asen dɔ.
Ne fɛɛ mɛ nyɛ mɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ,
mɛ laa kii ba me Wurubuaarɛ asɛ
de n' kyɛ mɔmɔ-gilɔtɔ gibono mɛ kya lɔ faa.' "
28 Pɔɔlo gi tɔgɛ Isaya agyɛbi mɔ ta mɔ, o kii tɔgɛ sa Gyuda awura mɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ laa sun asa de mɛ' tɔgɛ mɔ-amɔlɛgɛ mɔ so ilaa ibono n darɛ mɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ. Mɔmɔ berɛ mɛ laa nu mɔ-isɔɔ mɔ asɛ." [
29 Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa ɔmɔ gɛnen mɔ, Gyuda awura mɔ mɛ yaasɛ. Mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔlɛ.]
30 Rom nno mɔ, Pɔɔlo gi kyena obu ɔko dɔ ibono ɔ kya ka gikɔ. Ɔ kyena gɛnen obu ɔbono dɔ nsi nnyɔ mumuli. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya kpe mɔ asɛ mɔ ɔ kya sɔɔ mɔ abaa anyɔ,
31 ne ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa mɔ. Ɔ kya nyiile ɔkamaasɛ Wura Yesu Kirisito ilaa mɔ-gɛlaarɛ ɔkara. Ɔko mɛŋ kya tii mɔ-ɔkpa.

Ɔwolɛ Ɔbono Pɔɔlo Gi Ŋmarasɛ Bunge
Rom Awura Mɔ

Wurubuaarɛ Gi Tɔgɛ Pɔɔlo Yɛɛ Ɔ' Tɔgɛ Mɔ-Ɔkalan Mɔ Sa Asa

1 Me Pɔɔlo, ɔbono n tɛ sa Kirisito Yesu mɔ, ne n kya ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ baarɛ. Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ me yɛɛ n' wɔra Yesu ɔsɔɔ, ne ɔ lɔrɔ me yela de n' wɔra mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ gɛsun.

2 Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela yɛɛ ɔ laa sa anyamesɛ gɛnen ɔkalan konkonsɛ baarɛ. Lii ko-o dedaa mɔ ɔ yɛgɛ mɔ-ikalan atɔgɛbo mɛ wolaa ŋmarasɛ ɔkalan baarɛ ilaa mɔ gbaa-gbaa agyɛbi dɔ yela sa anyamesɛ.

3 Gɛnen ɔkalan baarɛ gyɛ daa mɔ-bi Yesu ilaa. Anyamesɛ gɛsu dɔ mɔ, Yesu gyɛ Oloobu Wura Deefidi ɔpaa dɔ.

4 Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛsu dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito baarɛ gɛwi nyiile yɛɛ mɔ ne n gyɛ mɔ-bi. I kya nyiile yɛɛ Yesu gi wu' mɔ, Wurubuaarɛ gi kyu ɔlon belɛ kyingi mɔ lii ibuni dɔ kyu naa de mɔ-Oduduu mɔ so.

5 Kyu naa de Yesu so ne Wurubuaarɛ gi wɔra gidɛnsɛ sa aye ako ne a nyɛ wɔra mɔ-isɔɔ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu faa. Ɔ kya laarɛ mɛ' ka gyan Yesu so de mɛ' nu mɔ-gɛdɛ de mɔ-ginyen gi' nyɛ dii.

6 Asa abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra Yesu Kirisito adɛ mɔ, fɛye kee fɛ too gɛnen asa abono so.

7 N kya ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ n kya sa fɛye abono pɛwu fɛ bo Rom ɔsowolɛ so ne Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛye-ilaa, ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa mɔ mɔ. Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye gisen yuuli de mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

8 Ibono i gyangbara mɔ, n kya faala me-Wurubuaarɛ n kya sa fɛye pɛwu kyu naa de Yesu Kirisito so. I lii fɛɛ asa mɛ kya tɔgɛ gɛnɔɔbono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ gɛsinkpan gɛten kamaasɛ.

9 Nɛ kyu me-gisen pɛwu n kya son Wurubuaarɛ n kya tɔgɛ mɔ-bi mɔ ɔkalan konkonsɛ mɔ mi-i sa asa. Gɛnɔɔbono n kya dalaa mi-i sa fɛye owi kamaasɛ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ ne n nyi me-gisen dɔ.

10 N kya kolɛ mɔ yɛɛ nengyene i laa wɔra mɔ-gɛlaarɛ mɔ, nkana idɛ berɛ, ɔ' yɛgɛ de n' nyɛ nyoro de n' baa laa fɛye.

11 Nɛ tansi n kya laarɛ yɛɛ me-rɛ fɛye a' wu abara de n' yɛgɛ fɛ' nyɛ ilaa iko lii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ asɛ de i' nyɛ kpaa fɛye fɛye-gisɔɔgyi dɔ.

12 Ibono n kya tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ nengyene a nyɛ wu abara mɔ, me-lɛɛ gisɔɔgyi gi laa kpaa fɛye de fɛye-lɛɛ mɔ kee gi' kpaa me.

13 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ n kya sa nwɔnsa gifonɛɛ-gifonɛɛ yɛɛ nan baa laa fɛye mɔ, baa lii de ndɛ mɔ, ilaa iko i kya tii me-ɔkpa. Rom ɔsowolɛ ɔbono so fɛ tɛ faa, asa sakyɔ mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura. N kya laarɛ n' nyɛ asa lii mɔmɔ dɔ sa Yesu ɔson mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ ti nyɛ asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ lii nten kpɛi-kpɛi kee mɔ.

14-15 I dɛ me so yɛɛ n' tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa abono mɔmɔ-ansi a bugi mɔ de asa abono mɛ san mɛ tɛ gibiri dɔ mɔ, abono mɛ nyi ɔwolɛ de abono mɛŋ nyi ɔwolɛ mɔ pɛwu. Gɛnen so mɔ, i kya da me ɔbolɛ yɛɛ n' nyɛ ba fɛye asɛ Rom ɔsowolɛ so kee de n' baa lɛɛ gɛnen ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa fɛye.

Ɔkalan Mɔ Kya Mɔlɛgɛ Asa De Mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana I' Lɔrɔ

16 Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ ɔbono n kya tɔgɛ mi-i sa asa kyu lii Yesu so mɔ mɛŋ bo me ipeeli. I lii fɛɛ ɔkalan mɔ kya sa asa abono pɛwu mɛ kya ka gyan' Yesu so mɔ Wurubuaarɛ ɔlon de mɛ' nyɛ ɔ' mɔlɛgɛ ɔmɔ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' nyɛ lɔrɔ. Gyuda awura ne n daa ginu gɛnen ɔkalan mɔ pɛi ne asa sɛnsɛ kee mɛ nyɛ nu.

17 Kyu naa de Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ baarɛ so ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile anyamesɛ gɛnɔɔbono mɛ laa nyɛ de o' kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ mɔ. Anyamesɛ gikagyan gibono mɛ laa ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ ne nan yɛgɛ o' kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ. Wurubuaarɛ so gikagyan ne n kpɛ gi gyɛ ilaa ibono i tiri. Imɔso ne mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ ne Wurubuaarɛ kya kyu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
Gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena."

Wurubuaarɛ Kya Kyu Ginyadon Wɔra Ilaa Nyɛnyɛn Awɔrabo

18 Wurubuaarɛ kya lɛɛ nyiile asa yɛɛ ɔ kya kyu ginyadon lii Wurubuaarɛ dɔ wɔra mɔmɔ abono pɛwu mɛŋ selɛ mɔ ne mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ. Mɔmɔ-asen dɔ iŋ boran sa Wurubuaarɛ so mɔ, i kya tii Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa ɔkpa, ne gɛsintin mɔ gɛŋ kya nyɛ lii gɛwi mɔmɔ-gɛkyena dɔ.

19 Nkana ilaa ibono nyamesɛ laa taalɛ bii kyu lii Wurubuaarɛ so mɔ iŋ bo ŋara dɔ. Wurubuaarɛ gi wolaa lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile.

20 Kpɛ kyu lii owi ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-gidebi nyiile

anyamesɛ. Nkana mɛŋ kya wu mɔ de ansi. Kyu naa de mɔ-ilaa lɛɛsɛ so ne ɔ yɛgɛ mɛ kya bii mɔ-ɔlon ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ ne mɛ kya bii yɛɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ. Imɔso mɛŋ bo ɔkyɛɛrɛgyanten mɔ asɛ.

21 Anyamesɛ mɛ nyi Wurubuaarɛ, mɛŋ kii ma-a kyu buubuu sa mɔ yɛɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ abɛɛ mɛ' taa kyu afaala sa mɔ. I yɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa nbono mɛ dɛ mɔ giŋ baa gi kya kpaa mɔmɔ, ne mɛŋ baa mɛ nyi ilaa dɛnsɛ de inyɛnyɛn.

22 Mɛ kya kyu mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ gyɛ ɔlaako anyibo; Wurubuaarɛ asɛ mɔ, mɛ kya bingiri asa abono mɛŋ nyi sɛi.

23 Mɛŋ kya kyu Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ nyisigyi mɔ terɛ sɛi. Mɛ san mɛ kya son daa ikperɛ ibono mɛ salɛ abɛɛ mɛ pɔrɔ mɔ. Mɛ wɔra imɔ fɛɛ nbuii abɛɛ nbuɛ abɛɛ ilaa ibono i kya kpii imɔ-itɔ so mɔ. Mɛ kya wɔra imɔ iko fɛɛ nyamesɛ ɔbono ndɛ ɔ bo nkpa, ɔkɛ, fo baa kerɛ mɔ, o wu' mɔ.

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Ansi Taa Mɔmɔ Yɛgɛ

24 Gɛnen so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛgɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ wɔra ilaa kankaran ibono i gyɛ mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa mɔ. Mɛ san mɛ kya wɔra ilaayan ibono i gyɛ gɛmumɔɔ mɔ de abara.

25 I lii fɛɛ mɛ sɔɔ abon gyi taa gɛsintin gɛbono gɛ dɛ kyu lii Wurubuaarɛ so mɔ yɛgɛ. Mɛ san mɛ kya kyu soso de gɛsɛ Ɔlɛɛbo mɔ ayenbi abono a gyɛ mɔ-lɛɛ mɔ ma-a sa daa mɔ-ilaa lɛɛsɛ. Ne mɛ kya son imɔ taa mɔ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa yɛgɛ. Ayenbi a gyɛ daa Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

26 Asa mɔ mɛ kya son daa Wurubuaarɛ ilaa lɛɛsɛ taa mɔ gbaa-gbaa yɛgɛ so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛgɛ, mɛ san mɛ kya wɔra ipeeli ilaa ne i kya gyi mɔmɔ-amu. Mɔmɔ akyii mɛŋ baa ma-a laarɛ mɛ' dɛ de anyen fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ. Mɛ san ma-a dɛ de abara daa taa ɔkpa ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ sa anyamesɛ yɛɛ mɛ' dɛ de abara mɔ yɛgɛ.

27 Gɛnen kee ne anyen mɛŋ baa ma-a laarɛ mɛ' dɛ de akyii fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ. Ibono i san i dɛ ɔmɔ-ɔbolɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' dɛ de mɔmɔ-nanboana anyen taa akyii gidɛde yɛgɛ. Anyen wolɛ-wolɛ mɛ kya san laarɛ daa abara gidɛde taa akyii yɛgɛ, ne i kya kyu ipeeli bun mɔmɔ. Mɔmɔ-ilaa kankaran idɛ so mɔ, mɛ kya nyɛ gisobiidɛ gibono i kaaborɛ mɔmɔ mɔmɔ-nyoro dɔ.

28 Fɛɛ gɛnɔɔbono iŋ tiri asa adɛ yɛɛ mɛ' bii Wurubuaarɛ mɔmɔ-asen dɔ faa mɔ, Wurubuaarɛ kee gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛgɛ yɛɛ mɛ' sa nwɔnsa gyaga de mɛ' wɔra ilaa ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ.

29 Mɛ san mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ fɛɛ nwɔnsa nyɛnyɛn gisa, onsipara, gɛkyo, gɛlaaloo, asa gimɔɔ, laatɔngɛ, npenɛ, ilaa nyɛnyɛn gikerɛansi wɔra, de gɛsakuli.

30 Mɛ kya kɛɛ abon gyan abara, mɛ kya kyo Wurubuaarɛ, mɛ kya saalɛ asa, mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro, mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro, mɛ kya laarɛ ikpa pobɔrɔ ibono so mɛ laa naa de mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, mɛŋ kya nu mɔmɔ-sɛana de mɔmɔ-nyiana gɛdɛ.

31 Mɛŋ bo nwɔnsa, mɛŋ kya gyi gɛsintin sa asa, mɛŋ nyi gɛsu gbaa, mɛŋ bo senkyɔɔ.

32 Mɛ nyi ibono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ abono mɛ kya wɔra gɛnen ilaa ibonoana ɔnan mɔ, lɛwu ne n kaaborɛ mɔmɔ. Mɛ dabɔlɛ mɛ nyi gɛnen gbaa faa, mɛ kpɛ san mɛ kya wɔra imɔ, ne mɛ kya kii faa' wɔra abono mɛ kya wɔra imɔ mɔ yɛɛ mɛ' pɛɛrɛ ansi.

2

Wurubuaarɛ Laa Gyi Nyamesɛ Kamaasɛ Nbɛlɛ

1 Imɔso fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo kya bun fo-nanbo nyamesɛ gipuɛɛ yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, fo maŋ nyɛ gɛnɔ lɛɛ Wurubuaarɛ asɛ. Fo kya bun fo-nanbo gipuɛɛ gɛnen mɔ, fo kya bun fo-nyoro kee gipuɛɛ ne. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ kya wɔra ne fo kya bun mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, fo kee fo kya wɔra imɔ.

2 Wurubuaarɛ ne n bun abono mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn ibonoana nɛ tɔgɛ kyon faa gipuɛɛ mɔ, a nyi yɛɛ imɔ-ɔkpa so ne.

3 Imɔso nengyene fɛɛ ako mɛ kya wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibonoana ne fo nyamesɛ fo kya bun mɔmɔ gipuɛɛ, yɛgɛ fo kee fo kya wɔra imɔ mɔ, fo berɛ fo nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fo?

4 Wurubuaarɛ gi tansi ɔ bo gisen sa fo. Ɔ kya yɛgɛ fo-ilaa kyɛɛ fo. Ɔ kya wɔra gidɛnsɛ sa fo faa mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ ɔ kya kpaa fo de fo' nyɛ nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ ne? Imɔso fo laa kyu mɔ-gidɛnsɛ gidɛ yɛɛ gi mɛŋ gyɛ ilaa gbaa' iko?

5 I bo gɛkaabono Wurubuaarɛ ginyadon de mɔ-gɛsintin gɛbono ɔ laa kyu gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ i laa lii gɛwi. Fo ɔbono fo berɛ, fo laa wɔra gisoɔlon ne fo maŋ nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ mɔ, fo laa yɛgɛ ɔ' baala mɔ-ginyadon gyoo fo gɛkaabono ne.

6 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ laa tɛɛla nyamesɛ kamaasɛ kyu naa de mɔ-ilaa wɔrasɛ so.

7 Asa abono mɛ kya kyu gisen wɔra gidɛnsɛ mɛ kya laarɛ nyisigyi, buubuu, de

gɛkyena gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔ asɛ gɛkyena gɛkpaa kyu tɛɛla mɔmɔ.
8 Asa abono, mɔ, mɔmɔ wolɛ-lɛɛ ne mɛ kerɛ ne mɛ kya kine yɛɛ mɛ maŋ nu Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa ne mɛ kya laarɛ daa ilaa nyɛnyɛn mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu ginyadon belɛ ka mɔmɔ gikɔ.
9 Gɛyiyɛɛ de ɔlaawusɛ ne nan tu nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ. I laa yii gɛsɛ lii Gyuda awura so de i' san tu asa sɛnsɛ.
10 Nyisigyi, buubuu, de gisen yuuli ne nan tu nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra gidɛnsɛ mɔ. I laa yii gɛsɛ lii Gyuda awura so de i' san tu asa sɛnsɛ kee.
11 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ bo gɛligi.
12 Wurubuaarɛ laa gyi asa nbɛlɛ mɔ, abono mɛ mɛŋ nyɛ nu mɔ-nbara ne mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, i mɛŋ gyɛ nbara mɔ ne ɔ laa kyu bun mɔmɔ-gipuɛɛ. Mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ ne nan yɛgɛ mɛ maŋ nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ. Abono, mɔ, mɛ nyi Wurubuaarɛ nbara ne mɛ mɛŋ gyi nmɔ so mɔ, gɛnen nbara nbono ne Wurubuaarɛ laa kyu bun mɔmɔ gipuɛɛ.
13 I lii fɛɛ i mɛŋ gyɛ asa abono mɛ kpɛ nyɛ mɛ kya nu Wurubuaarɛ nbara mɔ ne ɔ kya kyu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ. Gɛnen mɔ, asa abono mɛ kya gyi nmɔ so mɔ ne ɔ laa kyu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ.
14 Asa abono mɛ mɛŋ nu Wurubuaarɛ nbara mɔ kerɛ, ne mɛ kya wɔra ilaa ibono i kya kyena de nbara mɔ mɔ, mɔmɔ-asen dɔ i kya nyiile mɔmɔ yɛɛ nbara ndɛ ne i kaaborɛ nyamesɛ o' gyi nmɔ so.
15 Mɛ kya wɔra gɛnen mɔ, mɛ kya lɛɛ mɛ kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ mɔ mɛ ti mɛ nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ. Mɛ kya wɔra ilaa iko mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi kya tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ inyɛnyɛn ne mɛ kya wɔra faa abɛɛ idɛnsɛ ne i gyɛ. Imɔ ibono kee i kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ ilaa.
16 Gɛkaako Wurubuaarɛ laa naa de Kirisito Yesu so de o' kyu anyamesɛ asiiri ilaa kyu gyi mɔmɔ-nbɛlɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ ɔbono n kya tɔgɛ mɔ kya nyiile mɔ.

Iŋ Kaaborɛ Gyuda Awura Mɛ' Nyiile Mɔmɔ-Nyoro

Wurubuaarɛ Nbara So

17 Fo ɔko fo gyɛ Gyuda isa so mɔ, i yɛgɛ fo kya ka gyan Wurubuaarɛ nbara mɔ so yɛɛ nmɔ ne n yɛgɛ ne fo-rɛ Wurubuaarɛ fɛ bo kon don mɔ-rɛ asa sɛnsɛ. Lii gɛnen so mɔ, i yɛgɛ fo kya nyiile fo-nyoro.
18 Fo nyi ilaa ibono Wurubuaarɛ kya laarɛ nyamesɛ ɔ' wɔra mɔ. Fo nyɛ mɛ nyiile fo Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ, i yɛgɛ fo kya bii tɔgɛ yɛɛ ilaa idɛ ne n boran sa Wurubuaarɛ.
19 Fo yɛɛ fo gyɛ isa ɔbono fo kya kparɛ asa lii gibiri dɔ, ne fo gyɛ fatela sa mɔmɔ.
20 Fo nyi ibono ɔlaako ginyi de gɛsintin pɛwu i bo daa Wurubuaarɛ nbara nbono fo dɛ mɔ dɔ. Fo nyi yɛɛ fo kya bii ka asa abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ, ne abono mɛ kya kasɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ nperɛ mɔ, fo kya bii nyiile mɔmɔ ilaa.
21 Fo gɛnen isa ɔbono fo kya bii nyiile asa sɛnsɛ ilaa gɛnen faa mɔ, fo maa nyiile fo-nyoro ilaa kee? Ibono fo kya nyiile asa yɛɛ gɛyu gɛŋ boran mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya yuuri?
22 Fo ɔbono fo kya tɔgɛ yɛɛ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-kuli gɛmara mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya lii fo-lɛɛ gɛmara? Fo ɔbono fo kya kyo ikperɛ gison mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya yuuri ikperɛ ɔson atɔ lii ikperɛ ibu dɔ?
23 Fo ɔbono fo kya yen fo-nyoro yɛɛ fo ne n nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ, imɔso foŋ ti tɔrɔ gɛnen nbara nbono so de i' sa asa ɔkpa de mɛ' nyɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii Wurubuaarɛ so?
24 Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Kyu lii fɛye so mɔ, gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi
abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
mɛ kya nyɛ nyida mɔ-ginyen."

Ansi So Giyan Ne Fo Kya Son Wurubuaarɛ Mɔ,

Foŋ Kya Gyi Mɔ-Ginsi

25 A' kyu yɛɛ fo Gyuda isa fo ten fo-giwɔrɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ nbara mɔ gi kya nyiile Gyuda awura yɛɛ mɛ' wɔra mɔ. Nengyene fo kya gyi Wurubuaarɛ nbara sɛnsɛ mɔ so bɔla mɔ, fo-giwɔrɛ giten gi kya gyi Wurubuaarɛ ginsi. Foŋ kya gyi Wurubuaarɛ nbara sɛnsɛ mɔ so berɛ mɔ, fo-giwɔrɛ giten gibono fo ten mɔ iŋ gyɛ giwɔrɛ giten giko.
26 Asa abono Wurubuaarɛ mɛŋ yela awɔrɛ giten nbara sa mɔ, nengyene mɛ kya gyi Wurubuaarɛ nbara sɛnsɛ mɔ pɛwu so mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ ten mɔmɔ-awɔrɛ kee ne.
27 Gɛnen asa abono so mɔ, i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ o' bun Gyuda awura abono mɛ kya ten mɔmɔ-awɔrɛ ne mɛŋ kya gyi mɔ-nbara sɛnsɛ mɔ so mɔ gipuɛɛ. I lii fɛɛ mɔmɔ berɛ mɛŋ dabɔlɛ ten awɔrɛ faa mɔ, mɛ kya gyi mɔ-nbara sɛnsɛ mɔ so. Aye Gyuda awura, mɔ, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ mɔ-nbara mɔ yela sa, ne aye kee ne ɔ yela awɔrɛ giten nbara mɔ sa.
28 Ansi so giyan ne fo gyɛ Gyuda isa mɔ, foŋ gyɛ Gyuda isa gɛsintin ne. Ansi so

giyan ne fo kya gyi awɔrɛ giten nbara mɔ
so ne i kyɛɛgɛ fo-nyoro gibi mɔ wolɛ daa
mɔ, Wurubuaarɛ asɛ mɔ, iŋ gyɛ gɛsintin
awɔrɛ giten ne fo ten gɛnen.
29 Ɔbono Wurubuaarɛ ilaa i bo mɔ-gisen
dɔ mɔ ne n gyɛ Gyuda isa gɛsintin. Iŋ gyɛ
ɔbono ɔ ten mɔ-giwɔrɛ itiibilaa ɔkpa so
giyan mɔ. Ɔbono mɔ-giwɔrɛ giten gi laa
gyi Wurubuaarɛ ginsi mɔ ne n gyɛ ɔbono
ɔ lɔrɔ mɔ-gisen yela sa Wurubuaarɛ kyu
naa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so mɔ.
Wurubuaarɛ ne nan yen kaasɛ ɔbono. Iŋ
gyɛ anyamesɛ.

3

1 Gɛnen ne i dɛ berɛ mɔ, menɛ ilaa ne
Wurubuaarɛ gi wɔra sa Gyuda awura don
asa sɛnsɛ? Agyan amɔ ne Gyuda awura mɛ
kya nyɛ lii mɔmɔ-awɔrɛ giten nbara mɔ
so?
2 Gyuda awura mɛ wɔra gimu dɛnsɛ
gikyɔ ɔkpa kamaasɛ so. Gigyangbarasɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔmɔ-abaa dɔ ne Wu-
rubuaarɛ gi kyu mɔ-agyɛbi mɔ wɔra.
3 To! Ne fɛɛ mɔmɔ ako mɛŋ gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa taa
mɔ-lɛɛ gɛsintin gigyi yɛgɛ?
4 I maŋ ba gɛnen. Nengyene nyamesɛ ka-
maasɛ gi bingiri ɔbonbo mɔ, Wurubuaarɛ
berɛ, ɔ kpɛ san ɔ gyɛ gɛsintin wura. I dɛ
daa fɛɛ gɛnɔɔbono ɔko gi naa kyena tɔgɛ
ne mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Gɛnen ne ɔkamaasɛ laa nyɛ wu yɛɛ fo
tɔgɛ mɔ, foŋ fuɛ.
Mɛ kerɛ imɔ dɔ mɔ, mɛ laa wu yɛɛ fo wɔra
mɔ, i kyena."
5 Aye anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i
kya yɛgɛ Wurubuaarɛ ilaa dɛnsɛ giwɔra i
kya lii gɛwi. To! Aye so ne Wurubuaarɛ
ilaa dɛnsɛ i kya lii gɛwi faa mɔ, iŋ bo ɔkpa
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' baa' biidɛ aye-giso?
Anyamesɛ-lɛɛ ilaa taasɛsɛ ne nɛ taasɛ faa.
6 Iŋ taa gyɛ gɛnen. Fɛɛ iŋ bo ɔkpa yɛɛ
Wurubuaarɛ ɔ' biidɛ nyamesɛ giso mɔ,
nnɛ ne ɔ laa wɔra de o' gyi anyamesɛ pɛwu
nbɛlɛ?
7 Ako kee mɛ kya taalɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
yɛɛ, "A kya kɛɛ abon mɔ, asa mɛ laa
kyu aye-abon kyu kɛserɛ de Wurubuaarɛ
gɛsintin mɔ, de i' yɛgɛ mɛ' nyɛ yen Wu-
rubuaarɛ. I ba gɛnen mɔ, i laa yɛgɛ o'
kii nyɛ nyisigyi daa bɔla. Ɔ ti ɔ kya nyɛ
nyisigyi gɛnen mɔ, menɛtɔ so ne ɔ laa baa
bun aye gipuɛɛ yɛɛ a gyɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo?"
8 Lii gɛnen ilaa idɛ so mɔ, ako mɛ laa
tɔgɛ yɛɛ, "A' wɔra ilaa nyɛnyɛn de asa mɛ'
tɛsɛ wu ilaa dɛnsɛ ibono i laa lii aye-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra mɔ dɔ mɔ." Asa abono mɛ
kya tɔgɛ gɛnen ilaa ibono mɔ, nengyene
Wurubuaarɛ gi bun mɔmɔ gipuɛɛ mɔ, imɔ-
ɔkpa so ne. Ako mɛ kya ten me-rɛ me-
nanboana gɛnɔ yɛɛ a dɛ gɛnen ilaa idɛ a
kya nyiile asa.

Aye Pɛwu A Gyɛ Ilaa Nyɛnyɛn Awɔrabo

9 To! A tɔrɔ fonɛ; a koso fonɛ? Aye
Gyuda awura a gyɛ asa dɛnsɛ Wurubuaarɛ
asɛ don asa sɛnsɛ? Kuaa. Nɛ ti wolaa tɔgɛ
baa kyon yɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i nyɛ
ɔlon aye Gyuda awura de asa sɛnsɛ pɛwu
so.
10 Imɔ idɛ i kyena de ilaa ibono
mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
gɛtɛɛko mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Ba-a nyamesɛ kolon mɛŋ kya gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ.
11 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kya nu Wurubuaarɛ ilaa
gɛsɛ.
I mɛŋ taa tiri ɔko yɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
nsana i' wɔra ɔkon.
12 Nyamesɛ kamaasɛ gi lɛɛ mɔ-ansi lii
Wurubuaarɛ so.
Mɔmɔ kpini koro mɛ san mɛ kya wɔra ilaa
ibono iŋ boran Wurubuaarɛ ansi so.
Ba-a nyamesɛ kolon mɛŋ kya taa wɔra ilaa
ibono i boran mɔ.
13 Mɔmɔ-agyɛbi tɔgɛsɛ a dɛ fɛɛ adontɔ ne
mɛ dɛ ma-a mɔɔ asa.
Abon ne n kya lii mɔmɔ-nnɔ dɔ.
Mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ i dɛ fɛɛ giwɔɔ gibɔrɔ.
14 Mɔmɔ-nnɔ dɔ agyɛbi a bo loloo,
ne mɛ kya tɔgɛ nnɔ wɔra asa.
15 Anyamesɛ gimɔɔ giŋ bo mɔmɔ ɔsen.
16 Mɔmɔ-inaaten kamaasɛ mɔ, mɛ dɛ
gɛyiyɛɛ mɛ kya too asa so,
ne mɛ kya yɛgɛ abuaru a kya gyi asa.
17 Mɛ mɛŋ kya laarɛ yɛɛ gisen yuuli gi' ba
asa dɔ.
18 Mɛŋ taa selɛ Wurubuaarɛ ba-a pii faa."
19 Fɛɛ gɛnɔɔbono a nyi mɔ, Wurubuaarɛ
gi kyu mɔ-nbara mɔ sa asa de ɔko-rɛ ɔko
ɔŋ sa ɔ' nyɛ gɛnɔ lɛɛ Wurubuaarɛ asɛ
yɛɛ mɔ berɛ ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn kerɛ.
Nyamesɛ kamaasɛ laa yelɛ Wurubuaarɛ
ansi dɔ de o' gyi gipuɛɛ.
20 I lii fɛɛ nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa
taalɛ gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu so
de Wurubuaarɛ o' wu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran. Wurubuaarɛ nbara mɔ gi bo no sa
nyamesɛ daa de ɔ' nyɛ bii yɛɛ ɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn.

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Aye

Gɛnɔɔbono Ɔ Laa Lɔrɔ Aye-rɛ Mɔ Nsana Mɔ

21 Nperɛ berɛ ɔkpa ɔbono so Wu-
rubuaarɛ laa kyu asa yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ
i boran mɔ i lii gɛwi yɛɛ i mɛŋ gyɛ nbara
gigyi so. I wolaa i bo Wurubuaarɛ nbara
dɔ de mɔ-ikalan atɔgɛbo iwolɛ dɔ yɛɛ

22 i laa naa daa de gikagyan so. Wurubuaarɛ laa kyu asa abono pɛwu mɛ laa
ka gyan Yesu Kirisito so mɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran. Iŋ bo yɛɛ adɛ-lɛɛ kpɛi abɛɛ adɛ-
lɛɛ kpɛi.
23 I lii fɛɛ anyamesɛ pɛwu mɛ wɔra ilaa
nyɛnyɛn, ne mɛ fuɛ Wurubuaarɛ nyisigyi
ɔbono nkana mɛ laa nyɛ mɔ.
24 Wurubuaarɛ mɔ, kya sa anyamesɛ so
gɛwɔnsa dɛnsɛ lii mɔ-gisen dɔ so mɔ, ɔ
yɛgɛ Kirisito Yesu gi kyu mɔ-nyoro kyɛɛ
aye ne ɔ lɛɛ aye lii aye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ kiiri sa Wurubuaarɛ. Imɔ ne n yɛgɛ ne
o kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran.
25-26 Yesu Kirisito ne n gyɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
gikpaarɛfuɛ asunbi sa anyamesɛ. Asunbi
abono ɔ lɛɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ o kyu mɔ-
nyoro kyu sa ne mɛ mɔɔ. Mɔ-nkalan gi
kyɛɛgɛ fuɛ de asa abono mɛ laa ka gyan mɔ
so mɔ mɛ' nyɛ de mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ
nsana i' lɔrɔ. Yesu gi yelɛ aye-giyaa dɔ ne
Wurubuaarɛ gi kyu aye-gisobiidɛ gibono
nkana a laa nyɛ mɔ kyu biidɛ daa mɔ-
giso. Wurubuaarɛ gi wɔra gɛnen daa de
anyamesɛ mɛ' nyɛ bii yɛɛ ɔ gyɛ gɛsintin
wura. Nkana anyamesɛ mɛ wolaa mɛ kya
wɔra ilaa nyɛnyɛn ne Wurubuaarɛ mɛŋ
biidɛ mɔmɔ-giso. Ɔ nyɛ gisen gyoo Yesu
lɛwu mɔ ne ɔ san lɛɛ nyiile gɛnɔɔbono ɔ
kya gyi gɛsintin ne ɔ kya kyu asa abono mɛ
kya ka gyan Yesu so mɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ
i boran.

Anyamesɛ Mɛ Maŋ Baa Nyɛ Nyiile Mɔmɔ-Nyoro

27 Menɛtɔ so ne aye anyamesɛ a laa baa
nyiile aye-nyoro? Nyoro ginyiile giŋ bo
no. I wonɛ so? I kya nyiile yɛɛ i mɛŋ
gyɛ aye-Wurubuaarɛ nbara mɔ gigyi so ne
aye-rɛ mɔ nsana i nyɛ lɔrɔ. I gyɛ daa aye-
gikagyan gibono a kya ka gyan Yesu so mɔ.
28 Aye-ilaa ibono a dɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ
fo nyamesɛ fo-gikagyan gibono fo kya ka
gyan Yesu so mɔ ne nan yɛgɛ Wurubuaarɛ
o' kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i boran. Fo gyi
mɔ-nbara nbono ɔ sa aye Gyuda awura
mɔ so-o, foŋ gyi imɔ so-o, ɔŋ kya kyu imɔ
ibono wɔra ilaa dɔ.
29 Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ Gyuda
awura wolɛ Wurubuaarɛ daa? Ɔŋ gyɛ Wu-
rubuaarɛ sa asa sɛnsɛ pɛwu? Wurubuaarɛ
gyɛ Wurubuaarɛ sa mɔmɔ kee.
30 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ daa ɔkolon.
Imɔso aye Gyuda awura abono a kya ten
awɔrɛ mɔ, nengyene a nyɛ ka gyan Yesu
so mɔ, aye-gikagyan so ne Wurubuaarɛ laa
kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran. Ne asa
sɛnsɛ mɔ mɛ nyɛ ka gyan Yesu so mɔ, kyu
naa de mɔmɔ-gikagyan so kee ne ɔ laa kyu
mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
31 To. Iŋ gyɛ yɛɛ a kya nyiile fɛye yɛɛ
fɛ nyɛ ka gyan Yesu so faa mɔ, fɛŋ' baa
gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so. Gikagyan
gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ gbaa ne
nan yɛgɛ fɛ taalɛ gyi Wurubuaarɛ nbara
mɔ so.

4

Aberaham Gi Ka Gyan Wurubuaarɛ So

1 Nnɛ ne a laa tɔgɛ kyu lii Aberaham,
aye Gyuda awura ɔpaa gyangbarasɛ mɔ
so? Menɛ ne ɔ wɔra ne Wurubuaarɛ gi kyu
mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ daa?
2 Fɛɛ mɔ-gidɛnsɛ giwɔra so ne Wu-
rubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran mɔ, nkana ɔ laa nyɛ yelɛ imɔ so de
ɔ' nyiile mɔ-nyoro. Ne idɛ faa mɔ, iŋ gyɛ
gɛnen. Imɔso ɔ maŋ nyɛ nyiile mɔ-nyoro
Wurubuaarɛ asɛ.
3 Fɛ' nu ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ kyu lii ilaa idɛ so mɔ.
Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen
dɔ i boran."
4 Nengyene nkana ilaa iko ne ɔ wɔra sa
Wurubuaarɛ mɔ, i laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono
nyamesɛ kya wɔra gɛsun ne mɛ kya ka mɔ
gikɔ mɔ. Mɛŋ kya kyu gɛnen gikɔka gibono
yɛɛ i gyɛ ilaa kyɛɛsɛ. Gɛsun mɔ gikɔ ne mɛ
ka mɔ.
5 Fo ɔbono fo-gisen dɔ i boran sa Wu-
rubuaarɛ mɔ-lɛɛ berɛ, iŋ dɛ fɛɛ gɛsun
ɔwɔrabo-lɛɛ mɔ ɔnan. Fo berɛ fo nyi yɛɛ
i mɛŋ gyɛ ilaa wɔrasɛ ne fo kya wɔra sa
Wurubuaarɛ. Fo kya ka gyan Wurubuaarɛ
so yɛɛ ɔ kya kyu ilaa nyɛnyɛn awɔrabo yɛɛ
mɔmɔ-gisen dɔ i boran. Fo nyɛ ka gyan
Wurubuaarɛ so gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ
kya kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i boran.

Deefidi Kee Gi Tɔngɛ Kyu Lii Wurubuaarɛ So Gikagyan

6 Oloobu Deefidi kee gi tɔgɛ kyu lii isa
ɔbono ɔ gyɛ omudɛnsɛbo Wurubuaarɛ asɛ
mɔ so. I mɛŋ gyɛ kaasɛ mɔ laawɔra so ne
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran.
7 Ilaa ibono Deefidi gi tɔgɛ mɔ ne n gyɛ
yɛɛ,
"Mɔmɔ abono mɛ tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara
ne mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu kyɛɛ
mɔmɔ mɔ,
amudɛnsɛbo ne mɛ gyɛ.
Wurubuaarɛ gi kuru mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
ibono pule
gɛkpaa-gɛkpaa.
8 Mɔmɔ abono Wurubuaarɛ maŋ kyu
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyu wɔra ilaa dɔ mɔ,
amudɛnsɛbo ne mɛ gyɛ."

9 Gɛnen amudɛnsɛbo abono mɛ gyɛ daa
abono mɛ ten awɔrɛ mɔ wolɛ daa? Abɛɛ
mɛ gyɛ dabɔlɛ asa abono mɛ mɛŋ ten
awɔrɛ mɔ kee? A ti tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ako yɛɛ,
"Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen
dɔ i boran."
10 Aberɛ amɔ dɔ ne Wurubuaarɛ gi kyu
Aberaham yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ
daa? Owi ɔbono ɔŋ ti ten mɔ-giwɔrɛ
mɔ abɛɛ ibono ɔ ti ten giwɔrɛ mɔ daa?
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran gɛnen mɔ, Aberaham mɛŋ ti taa ten
mɔ-giwɔrɛ.
11 Mɔ-giwɔrɛ giten mɔ berɛ, Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ mɛ taa ten mɔ daa de i' daasɛ
mɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi ti
wolaa kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran
kyu naa de mɔ-gikagyan mɔ so. Aberɛ
abono Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ
so mɔ, ɔŋ ti ten mɔ-giwɔrɛ. Imɔso ne ɔ
nyɛ wɔra fɛɛ ɔsɛ sa asa abono pɛwu mɛ
ka gyan Wurubuaarɛ so ne mɔmɔ kee mɛ
mɛŋ ten mɔmɔ-awɔrɛ mɔ. I lii fɛɛ mɔmɔ
kee mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu ɔmɔ yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ i boran kyu naa de mɔmɔ-
gikagyan so.
12 Ne aye-naana Aberaham gi wɔra ɔsɛ kee
sa asa abono mɛ ten mɔmɔ-awɔrɛ ne i
mɛŋ gyɛ ansi so giyan mɔ. I lii fɛɛ mɛ
kasɛ Aberaham gikagyan gibono ɔ ka gyan
Wurubuaarɛ so aberɛ abono ɔŋ ti ten mɔ-
giwɔrɛ mɔ.

Wurubuaarɛ Laa Wɔra Ilaa Ibono Ɔ Ka Yela Mɔ

13 Wurubuaarɛ gi ka sa Aberaham mɔ-rɛ
mɔ-biana san sa abi san sa anaana abono
mɛ laa ka gyan mɔ so mɔ yɛɛ ɔ laa kyu
gɛsinkpan pɛwu kyu sa ɔmɔ de gɛ' bingiri
mɔmɔ-lɛɛ. Wurubuaarɛ gi ka ilaa idɛ yela
sa mɔmɔ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ mɛ gyi mɔ-
nbara mɔ so daa. Mɛ ka gyan mɔ so daa so
ne o kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
Imɔso ne ɔ ka yela sa ɔmɔ gɛnen.
14 Wurubuaarɛ gi ka ilaa dɛnsɛ yela sa
asa mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ mɛ' gyi daa mɔ-
nbara so pɛi ne ɔ' sa mɔmɔ gɛnen ilaa
dɛnsɛ ibono. Fɛɛ i gyɛ nbara gigyi so
berɛ mɔ, a' tɛsɛ gyi nbara mɔ so de a' taa
gikagyan yɛgɛ. Ɔko-rɛ ɔko, mɔ, maŋ kii
taalɛ gyi nbara mɔ so.
15 I kya nyiile yɛɛ asa mɛ kya tɔrɔ Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ, de i' kyu mɔ ginyadon.
Nkana nbara giŋ bo no mɔ, i maŋ ba yɛɛ
ɔko gi tɔrɔ nmɔ so.
16 Imɔso ne kyu naa de gikagyan so ne
asa mɛ laa nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela sa mɔmɔ mɔ. I gyɛ Wurubuaarɛ
ilaa kyɛɛsɛ so mɔ, asa mɛ laa taalɛ ka gyan
mɔ so yɛɛ ilaa ibono ɔ ka yela mɔ i laa baa
gɛsintin sa Aberaham ɔpaa dɔ asa pɛwu.
Asa abono pɛwu mɛ ka gyan Wurubuaarɛ
so fɛɛ gɛnɔɔbono Aberaham gi ka gyan
Wurubuaarɛ so mɔ, mɛ laa nyɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ laa sa Aberaham mɔ kee. I
mɛŋ gyɛ Gyuda awura abono Wurubuaarɛ
nbara mɔ gi dɛ sa ɔmɔ mɔ wolɛ ne nan nyɛ
imɔ. I kya nyiile yɛɛ Aberaham gi wɔra ɔsɛ
sa aye abono pɛwu a ka gyan Wurubuaarɛ
so mɔ.
17 Mɛ ŋmarasɛ imɔ idɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Nan yɛgɛ fo laa wɔra ɔsɛ sa asa kpɛi-kpɛi
sakyɔ."
Imɔso ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela
mɔ, mɔ gbaa-gbaa laa kerɛ imɔ so de i' ba
gɛsintin. Wurubuaarɛ ɔbono Aberaham gi
ka gyan mɔ so mɔ kya kyingi asa abono mɛ
ti wu' mɔ de mɛ' kii nyɛ nkpa. Nengyene
Wurubuaarɛ gi kpɛ nyɛ tɔgɛ yɛɛ ilaa idɛ i
laa ba mɔ, gɛsintin i laa ba.
18 Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa
Aberaham mɔ, iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ilaa
wɔrasɛ so mɔ, nkana i maŋ taalɛ ba
gɛnen kpa-a. Aberaham berɛ gi ka gyan
Wurubuaarɛ so ne o kyu mɔ-ansi gyan ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ so.
Imɔso gɛsintin ɔ nyɛ wɔra ɔsɛ sa asa kpɛi-
kpɛi sakyɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,
"Kerɛ, fafaanan ne fo-ɔpaa dɔ asa mɛ laa
nyaakyɔ ne."
19 Gɛnen aberɛ abono mɔ, Aberaham gi wu
yɛɛ o gyi fɛɛ nsi ikue-inun, ne mɔ-nyoro gi
tansi pɔɔ. Mɔ-ka mɛŋ korogɛ kerɛ, ne mɔ-
ka mɔ gi belɛ ibono ɔŋ baa taalɛ korogɛ.
Imɔ-rɛ imɔ gɛnen pɛwu mɔ, gɛnɔɔbono
Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so so
mɔ, i mɛŋ yɔɔ mɔ-nyoro.
20 Ɔŋ sɔɔ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela
sa mɔ mɔ akyɔɔlɛ. Mɔ-gikagyan mɔ giŋ
koso Wurubuaarɛ so. Gi lɔrɔ kii nyaakyɔ
too daa, ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi nyɛ
nyisigyi.
21 O nyi mɔ-gisen dɔ ne ɔ ka gyan Wu-
rubuaarɛ so yɛɛ Wurubuaarɛ laa taalɛ
wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ.
22 Mɔ-gikagyan gidɛ so ne mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ gi kyu Aberaham yɛɛ mɔ-gisen
dɔ i boran."
23 Ibono mɛ ŋmarasɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ, iŋ gyɛ
Aberaham mɔ-nkon so ne Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ imɔ gɛnen.
24 Dabɔlɛ aye pɛwu so ne ɔ tɔgɛ imɔ.
Nengyene a ka gyan Wurubuaarɛ ɔbono o
kyingi aye-Wura Yesu lii ibuni dɔ mɔ so
mɔ, ɔ laa kyu aye kee yɛɛ aye-gisen dɔ i
boran sa mɔ.

25 Aye-ilaa nyɛnyɛn so mɔ, Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ mɛ mɔɔ aye-Wura Yesu, ne o kii
kyingi mɔ lii ibuni dɔ de ɔ' nyɛ kyu aye
yɛɛ aye-asen dɔ i boran.

5

Abono Mɛ Ka Gyan Wurubuaarɛ So Mɔ, Mɔmɔ-rɛ Mɔ Nsana I Lɔrɔ

1 Imɔso Wurubuaarɛ gi nyɛ kyu aye
yɛɛ aye-gisen dɔ i boran sa mɔ kyu naa
de aye-gikagyan so faa, idɛ kon kyu naa
de aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, aye-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i lɔrɔ.
2 Mɔ ne n bugi ɔkpa sa aye kyu naa
de aye-gikagyan so ne Wurubuaarɛ gi san
ɔ yelɛ aye-gɛmara faa. I bo aye-asen dɔ
ɔkon. A nyi ibono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
aye kee a' nyɛ mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ.
3 Iŋ gyɛ gɛnen wolɛ gbaa. Ba-a a kya wu
ɔlaawusɛ mɔ, i bo daa aye ɔkon. I lii fɛɛ a
nyi yɛɛ ɔlaawusɛ ɔbono a kya wu mɔ laa
yɛgɛ a laa baa wɔra asa abono mɛ laa nyɛ
gisen kpaa lii.
4 Ɔbono ɔ kya nyɛ gisen kpaa lii mɔ
laa baa wɔra isa ɔbono ɔ bo oduduu dɔ
ɔlon ɔ kya kyu wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ.
Ɔ bo oduduu dɔ ɔlon ɔ kya kyu wɔra
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ, ɔ kya taalɛ kyu
mɔ-gɛwɔnsa gyan' Wurubuaarɛ so ilaa
kamaasɛ dɔ.
5 Ɔbono mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan' Wu-
rubuaarɛ so gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ maŋ
lɛɛ mɔ tanga. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu
ɔbono ɔ sa aye mɔ kya yɛgɛ a kya nyɛ
bii aye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ
aye-ilaa.
6 Owi ɔbono aye anyamesɛ aŋ kya taalɛ
de a' wɔra ilaa dɛnsɛ aye-gibaa so ne aŋ
kya kyu Wurubuaarɛ terɛ sɛi mɔ, gɛnen
owi ɔbono ne Kirisito gi baa wu' sa aye.
7 I bo lon sa nyamesɛ de o' kyule wu'
sa mɔ-nanbo nyamesɛ, ba-a mɔ-nanbo mɔ
dabɔlɛ ɔ gyɛ gɛsintin wura. Nengyene o
wu yɛɛ mɔ-nanbo ɔbono tansi ɔ gyɛ isa
dɛnsɛ mɔ, foŋbii ɔ laa taalɛ da gikan wu'
sa mɔ.
8 Wurubuaarɛ berɛ, gi lɛɛ mɔ-gɛlaarɛ
belɛ gɛbono ɔ bo sa aye anyamesɛ mɔ gɛwi
nyiile. I lii fɛɛ owi ɔbono a san a gyɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ, gɛnen owi ɔbono ne
ɔ yɛgɛ Kirisito gi wu' sa aye.
9 Kirisito gi wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa
aye ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu aye yɛɛ
aye-asen dɔ i boran. Imɔso Kirisito gi ti
nyɛ kpaa aye gɛnen faa mɔ, i baa i bo ɔlon
sa mɔ de ɔ' mɔlɛgɛ aye lii Wurubuaarɛ
gisobiidɛ mɔ dɔ?
10 Aye abono nkana a gyɛ Wurubuaarɛ
akyobo mɔ, mɔ-bi Kirisito lɛwu mɔ ne n
taalɛ lɔrɔ aye-rɛ mɔ nsana. Imɔso nperɛ
Kirisito kii ɔ tɛ ɔ bo Wurubuaarɛ asɛ
faa mɔ, gɛnɔɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye lii
Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ dɔ mɔ ne nan
baa wɔra mɔ ɔlon?
11 I mɛŋ gyɛ gɛnen wolɛ gbaa. Nperɛ
kee ɔkon belɛ ɔko bo aye-rɛ Wurubuaarɛ
nsana. Aye-Wura Yesu Kirisito ne n yɛgɛ
ne aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i nyɛ lɔrɔ ne
a nyɛ gɛnen ɔkon ɔbono faa.

Adam Gi Nyida Aye-rɛ Wurubuaarɛ Nsana Ne Kirisito Gi Lɔrɔ Aye

12 Kyu naa de nyamesɛ kolon so ne ilaa
nyɛnyɛn giwɔra i ba gɛsinkpan so. Gɛnen
nyamesɛ ɔbono gi nyɛ imɔ so lɛwu. Mɔ-
ilaa nyɛnyɛn mɔ ne n yɛgɛ ne lɛwu gi
san ɔ dɛ sa aye anyamesɛ pɛwu faa. I lii
fɛɛ nyamesɛ kamaasɛ san ɔ kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn.
13 I gyɛ gɛsintin yɛɛ anyamesɛ mɛ wɔra
ilaa nyɛnyɛn pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ
yela nbara sa mɔmɔ. Owi ɔbono ɔŋ ti taa
yela nbara sa mɔmɔ mɔ, ɔ mɛŋ kalɛ ilaa
nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra aberɛ abono dɔ
mɔ wɔra ilaa dɔ.
14 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, kpɛ kyu
lii nyamesɛ gyangbarasɛ ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Adam mɔ baa fo aberɛ abono
Mosisi gi ŋmarasɛ nbara mɔ yela mɔ, lɛwu
gi nyɛ ɔlon anyamesɛ pɛwu so. Abono
mɛ mɛŋ wɔra Adam-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono
ɔnan ɔ wɔra Wurubuaarɛ mɔ, mɔmɔ kee,
lɛwu gi dabɔlɛ nyɛ ɔlon mɔmɔ so. A'
kyu Adam mɔ-rɛ Kirisito ɔbono ɔ ba Adam
gɛmara mɔ ilaa wɔrasɛ kɛserɛ de abara de
a' kerɛ.
15 Ilaa ibono Yesu Kirisito gi wɔra sa asa
lii mɔ-gisen dɔ mɔ de ilaa nyɛnyɛn ibono
Adam gi wɔra mɔ i kɔrɔ de abara. Kirisito
gi tansi wɔra ilaa don Adam. I lii fɛɛ
kyu naa de Adam ilaa nyɛnyɛn mɔ so mɔ,
asa sakyɔ mɛ nyɛ lɛwu. Kyu naa de Yesu
Kirisito-lɛɛ gitolon gɛbono ɔ bo ne o kyu
mɔ-nyoro kyɛɛ asa so mɔ, asa sakyɔ mɛ
nyɛ Wurubuaarɛ kya sa ɔmɔ so gɛwɔnsa
dɛnsɛ.
16 Adam ilaa nyɛnyɛn mɔ i mɛŋ dɛ fɛɛ
Yesu ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wɔra mɔ. Ilaa
nyɛnyɛn kolon ibono Adam gi wɔra mɔ
i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi gyi mɔ-nbɛlɛ bun
anyamesɛ gipuɛɛ. Yesu gidɛnsɛ gibono ɔ
wɔra mɔ berɛ, i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu
anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn gikyɔ kyɛɛ mɔmɔ
ne o kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran
sa mɔ.
17 Nyamesɛ kolon ilaa nyɛnyɛn so ne
lɛwu gi nyɛ nyɛ ɔlon anyamesɛ so faa.
Ne Yesu Kirisito, nyamesɛ kolon kee so
ne anyamesɛ mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu
mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran ne mɛ
nyɛ mɔ asɛ gɛkyena ɔnan. Imɔso Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛbono a nyɛ lii Yesu

so mɔ gi tansi don lɛwu ɔlon ɔbono nkana ɔ bo aye so mɔ.

18 Imɔso fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kolon gi wɔra ilaa nyɛnyɛn gikolon ne i bun anyamesɛ pɛwu gipuɛɛ faa, gɛnen kee ne nyamesɛ kolon gi gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ gikolon ne i bugi ɔkpa sa anyamesɛ pɛwu de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran de mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ.

19 Fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kolon mɛŋ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i yɛgɛ anyamesɛ sakyɔ mɛ bingiri ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ, gɛnen kee ne nyamesɛ kolon gi nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu anyamesɛ sakyɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ ne.

20 Wurubuaarɛ gi yela nbara sa anyamesɛ de mɛ' nyɛ wu yɛɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra i tansi i kyɔ. To! Owi ɔbono anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya nyaakyɔ mɔ, Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ kee gi tansi gi kya nyaakyɔ gi kya don mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn mɔ.

21 Fɛɛ gɛnɔɔbono ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ gɛkyena dɔ kaaborɛ mɛ' nyɛ lɛwu mɔ, gɛnen kee ne Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ gi laa nyɛ ɔlon anyamesɛ gɛkyena dɔ kaaborɛ mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

6

Kirisito Gi Sa Aye Gɛkyena Pobɔrɔ

1 Idɛ faa mɔ, a' tɔgɛ yɛɛ menɛ ne? A' tɔgɛ yɛɛ a laa kpɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn de Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ bo sa aye mɔ gi' nyɛ gi kya nyaakyɔ gi kya bɔla abɛɛ?

2 Kuaa! Aye-gidebi dedaa gibono gi kya yɛgɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gi ti wu'. Imɔso nnɛ so ne a laa baa kii kyena sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra?

3 Mɛ gyere aye Wurubuaarɛ sagyere mɔ, aye-rɛ Kirisito Yesu a wɔra nyamesɛ kolon. Imɔso fɛ mɛŋ nyi yɛɛ aye abono pɛwu mɛ gyere aye gɛnen mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ Kirisito Yesu kee ne n wu' mɔ-lɛwu mɔ?

4 Kyu lii aye-gɛnen Wurubuaarɛ sagyere ɔbono so mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ Kirisito a wu' ne mɛ pule aye-rɛ mɔ dabɔlɛ. Imɔso gɛnɔɔbono aye-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-ɔlon kyingi Kirisito lii ibuni dɔ de nyisigyi mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ mɔ ne o kyingi gɛnen de a' nyɛ kyena gɛkyena pobɔrɔ.

5 Gɛnɔɔbono aye-rɛ Kirisito a ti nyɛ wu' dabɔlɛ faa mɔ, gɛnen kee ne a laa nyɛ de aye-rɛ mɔ a' kyingi kyena gɛkyena pobɔrɔ dabɔlɛ ne.

6 A nyi yɛɛ ibono mɛ da Kirisito aŋanbi mada de oyii mɔɔ mɔ, i wɔra fɛɛ aye-gidebi dedaa mɔ kee ne mɛ da aŋanbi gɛnen, ne gɛnen gidebi dedaa mɔ ɔlon ɔbono nkana ɔ kya yɛgɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ kee i ta. I ba gɛnen mɔ, aŋ baa wɔra nbide sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra.

7 I lii fɛɛ isa ɔbono o wu' mɔ, ɔ nyɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.

8 Aye-rɛ Kirisito a wu' dabɔlɛ faa mɔ, a sɔɔ gyi yɛɛ aye-rɛ mɔ kee a laa kyena dabɔlɛ.

9 A nyi yɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi kyingi Kirisito lii ibuni dɔ faa mɔ, Kirisito maŋ baa kii wu'. Lɛwu mɛŋ baa ɔ bo ɔlon ɔko mɔ so.

10 Lɛwu ɔbono o wu' mɔ, o wu' daa gikolon de ɔ' nyɛ gyi ilaa nyɛnyɛn giwɔra so gɛkpaa. Gɛkyena pobɔrɔ gɛbono ɔ nyɛ ɔ tɛ faa mɔ, ɔ tɛ sa daa Wurubuaarɛ.

11 Imɔso fɛye kee fɛ' kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛye-gidebi dedaa gibono gi kya yɛgɛ fɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gi wu' kee, ne fɛ san fɛ tɛ sa daa Wurubuaarɛ kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.

12 Fɛŋ' baa yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i' nyɛ ɔlon fɛye-nyoro dɔ. Fɛye-nyoro gi laa baa wu' gɛkaako daa. Fɛŋ sa fɛ' kyule yɛɛ nmɔ-gɛlaarɛ ilaa ne i' gyi fɛye-amu.

13 Fɛŋ baa kyu fɛye-nyoro gɛtɛɛko kyu sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra de fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Fɛ' kyu fɛye-nyoro fuɛ sa Wurubuaarɛ fɛɛ asa abono fɛ kyingi lii ibuni dɔ baa nyɛ gɛkyena pobɔrɔ mɔ. Fɛ' kyu fɛye-nyoro gɛten kamaasɛ kyu sa Wurubuaarɛ de i' yɛgɛ fɛ' gyi gɛsintin sa mɔ.

14 Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn giwɔra i maŋ baa nyɛ ɔlon fɛye so. I lii fɛɛ iŋ baa i gyɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n baa gi dɛ fɛye. I gyɛ daa Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ ne n san gi dɛ fɛye.

Fɛ' Wɔra Fɛye-Nyoro Fɛɛ Nbide Sa Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra

15 Ibono iŋ baa i gyɛ Wurubuaarɛ nbara so ne a nyɛ aye-rɛ mɔ nsana i lɔrɔ, ne i gyɛ mɔ-gitolon so faa mɔ, a' tɔgɛ yɛɛ a laa san wɔra ilaa nyɛnyɛn a kya kpe a kya ba? Wurubuaarɛ ɔ' kparɛ fuɛ!

16 Nengyene fɛ kyu fɛye-nyoro sa ɔko fɛ kya nu mɔ-gɛdɛ mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ fɛ gyɛ nbide sa kaasɛ mɔ ne? Nengyene fɛɛ fɛ kyu fɛye-nyoro kyu sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra mɔ, i laa yɛgɛ fɛ laa fuɛ fɛye-lɛwu gɛmara. Ne fɛ kyu fɛye-nyoro sa Wurubuaarɛ fɛ kya nu mɔ asɛ mɔ, i laa yɛgɛ fɛ laa nyɛ gyi gɛsintin.

17 Afaala a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. I kya
nyiile yɛɛ nkana fɛ gyɛ daa nbide sa ilaa
nyɛnyɛn giwɔra. Idɛ kon berɛ, ɔ yɛgɛ asa
mɛ baa nyiile fɛye Yesu ilaa ne fɛ san fɛ
kya gyi imɔ so lii fɛye-asen dɔ.
18 Fɛ nyɛ fɛye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ ne. Fɛ san fɛ gyɛ nbide sa daa
gɛsintin gigyi.
19 Nɛ wu yɛɛ i bo lon sa aye anyamesɛ
de a' nu Wurubuaarɛ ilaa gɛsɛ. Imɔso
ne nɛ kyu kɛserɛ de anyamesɛ gɛkyena
dɔ ilaa mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ, nkana fɛ
dɛ fɛye-nyoro nten kpɛi-kpɛi fɛ kya wɔra
ilaayan de ilaa nyɛnyɛn-ana ibono i kpɛ i
kya nyaakyɔ i kya too mɔ. Idɛ kon berɛ, fɛ'
kyu fɛye-nyoro nten kpɛi-kpɛi sa gɛsintin
gigyi de fɛye-asen dɔ a' nyɛ lɔrɔ fuuli too.
20 Owi ɔbono fɛ gyɛ nbide sa ilaa
nyɛnyɛn giwɔra mɔ, gɛsintin gigyi iŋ fɛ
fɛye-giso.
21 Ilaa nyɛnyɛn ibono fɛ wɔra gɛnen owi
ɔbono dɔ mɔ, menɛ agyan ne fɛ nyɛ lii
imɔ dɔ? Iŋ gyɛ idɛ kon fɛ kya nyingi imɔ
mɔ, i kya wɔra fɛye ipeeli? Nkana imɔ-
laalaalogɛ mɔ, i laa yɛgɛ fɛ laa fuɛ fɛye-
lɛwu gɛmara.
22 Nperɛ berɛ, Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ
fɛye lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ, ne fɛ
bingiri mɔ-lɛɛ nbide. Idɛ kon ne fɛ kya
nyɛ agyan. Agyan mɔ ne n gyɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ kya lɔrɔ fɛye de fɛye-asen dɔ
a' lɔrɔ fuuli too. Ne laalaalogɛ mɔ, fɛ laa
nyɛ kyena mɔ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
23 I lii fɛɛ agyan abono nyamesɛ laa nyɛ
lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ ne n gyɛ
ɔ laa fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ilaa kyɛɛsɛ
ibono Wurubuaarɛ kya kyɛɛ nyamesɛ kyu
naa de aye-Wura Kirisito Yesu so mɔ
berɛ, ne n gyɛ ɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa.

7

A' Kyu Nbara Ilaa Kyu Kɛserɛ De Gɛdena Ilaa

1 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛye abono
fɛ nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n kya tɔgɛ
ilaa idɛ mi-i sa. Ilaa ibono n kya laarɛ n'
tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ owi ɔbono nyamesɛ
san ɔ tɛ de ansi mɔ ne i kaaborɛ o' gyi
Wurubuaarɛ nbara mɔ so.
2 I dɛ daa fɛɛ gɛdena. Nengyene ɔkyii gi
dena mɔ, nbara gi kya ŋminde mɔ ibono
mɔ-kuli ne ɔ laa sii de kaaborɛ mɔ-kuli mɔ
o' wu' pɛi de ɔ' lɔɔ nyɛ ɔkpa kii dena ɔnyen
banban.
3 Owi ɔbono mɔ-kuli mɔ san ɔ tɛ de ansi
ne ɔ kpaa dena ɔnyen banban gɛtɛɛko mɔ,
ɔ lii mɔ-kuli gɛmara ne. Nengyene mɔ-kuli
mɔ gi wu' berɛ mɔ, san kyu lii gɛnen owi
ɔbono kyu kyon mɔ, ɔ nyɛ mɔ-nyoro lii
gɛnen gɛdena nbara nbono dɔ. Nfono mɔ,
nengyene ɔ kya laarɛ mɔ, ɔ laa taalɛ kii
dena ɔnyen banban kon. Iŋ gyɛ yɛɛ ɔ lii
mɔ-kuli gɛmara ne.
4 Me-nanboana Yesu asonbo, gɛnen kee
ne fɛ nyɛ fɛye-nyoro lii Wurubuaarɛ nbara
mɔ dɔ ne. I lii fɛɛ kyu naa de Kirisito lɛwu
mɔ so mɔ, fɛye kee fɛ wu' lii Wurubuaarɛ
nbara mɔ-lɛɛ gɛkyena mɔ dɔ. Nperɛ mɔ,
i wɔra fɛɛ fɛ nyɛ okuli pobɔrɔ fɛ dena
ne. Mɔ ne n gyɛ Kirisito. Wurubuaarɛ gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ sa aye de aye-rɛ mɔ
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, a' nyɛ wɔra
ilaa ibono i laa gyi Wurubuaarɛ ginsi fɛɛ
gɛnɔɔbono oyii kya sɔrɔ abi mɔ.
5 Owi ɔbono a san a naa de anyamesɛ-
lɛɛ ɔlon mɔ, nbara mɔ gi kya yɛgɛ aye-
ɔbolɛ kya kyɔɔlɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra so.
Gɛnen ne nkana ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya
nyɛ ɔkpa wɔra gɛsun aye-nyoro dɔ ne i kya
yɛgɛ a' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ a laa fuɛ
aye-lɛwu gɛmara.
6 Idɛ kon berɛ, i wɔra fɛɛ a wu' lii nbara
mɔ gɛkyena dɔ. Imɔso a nyɛ aye-nyoro
lii nmɔ dɔ, ne a san nyɛ ɔkpa pobɔrɔ a
kya son Wurubuaarɛ. Iŋ baa i gyɛ dedaa
nbara nbono mɛ ŋmarasɛ yela mɔ so ne
a laa gyi. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n
san ɔ kya nyiile aye gɛnɔɔbono a laa son
Wurubuaarɛ mɔ.

Nbara Mɔ Gi Nyiile Anyamesɛ Ilaa Ibono I Gyɛ Ilaa Nyɛnyɛn Mɔ

7 Menɛ ne a laa san tɔgɛ ne? A' tɔgɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ, mɔ, gi gyɛ ilaa
nyɛnyɛn abɛɛ? Kuaa! Naafo i mɛŋ gyɛ
Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ, nkana n tɛ
faa, maŋ bii ilaa ibono i gyɛ ilaa nyɛnyɛn
mɔ. Fɛɛ nbara mɔ gi mɛŋ tɔgɛ yɛɛ, "Gɛŋ
sa fo' yɛgɛ fo-ansi a pɛɛrɛ ɔko-ilaa so" mɔ,
maŋ bii yɛɛ onsipara gyɛ ilaa nyɛnyɛn.
8 Ilaa nyɛnyɛn i naa de nbara ndɛ so ne
i nyɛ ɔkpa i kya yɛgɛ me-ɔbolɛ kya kyɔɔlɛ
ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi giwɔra so. Ne fɛɛ
nbara giŋ bo no mɔ, nkana ilaa nyɛnyɛn i
maŋ nyɛ gɛnen ɔkpa ɔbono.
9 Aberɛ abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
nbara mɔ mɔ, me-gisen gi tɛ me gɛten
kolon Wurubuaarɛ asɛ. Owi ɔbono nɛ san
baa bii ilaa ibono Wurubuaarɛ nbara mɔ
gi kya nyiile mɔ, nfono ne nɛ wu yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn giwɔra ne n' tɛ n sa,
10 ne i kya kperɛ me daa lɛwu nyɔsɛ dɔ.
Imɔso nbara nbono Wurubuaarɛ gi yela
yɛɛ nkana gi' kpaa me de n' nyɛ mɔ asɛ
gɛkyena mɔ, ne n san yɛgɛ gɛnen gɛkyena
gɛbono gɛ lii me-gibaa.
11 I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn i naa de Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ so penɛ me, ne nɛ
wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɔ, i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi naa de mɔ-nbara
mɔ so bun me gipuɛɛ, ne nɛ wɔra fɛɛ nɛ
wu' n naa.

12 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, a nyi yɛɛ
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n yela gɛnen
nbara ndɛ sa aye. Ilaa kamaasɛ ibono ɔ ka
sa aye yɛɛ a' wɔra mɔ, i kyena, ne i boran.
Ilaa nyɛnyɛn iko iŋ bo imɔ dɔ.
13 Mɔ, i laa nyiile yɛɛ ilaa ibono i boran
mɔ ne n kii yɛgɛ nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n naa
faa abɛɛ? Kuaa! I gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn
giwɔra ne n naa de Wurubuaarɛ nbara
nbono gi gyɛ ilaa dɛnsɛ mɔ so ne i yɛgɛ me-
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ gi lii me-
gibaa gɛnen. Gɛnen ne n kya yɛgɛ ne asa
mɛ kya nyɛ bii gɛnɔɔbono ilaa nyɛnyɛn i
dɛ mɔ. Wurubuaarɛ nbara mɔ gi gyɛ ilaa
dɛnsɛ so mɔ, ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya lii
gɛwi ne ɔkamaasɛ kya nyɛ wu yɛɛ iŋ tansi
i boran baa pii faa.

Ilaa Nyɛnyɛn Giwɔra I Kyu Me Wɔra Imɔ-Gɛbide

14 A nyi yɛɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ gi gyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa. Mi-i me mɔ,
n gyɛ daa nyamesɛ oyuduu, meŋ bo ɔlon
ɔko me-gibaa so. Imɔso ne ilaa nyɛnyɛn
giwɔra i nyɛ kyu me wɔra imɔ-gɛbide faa.
15 Meŋ kya nu ilaa ibono n kya wɔra mɔ
gɛsɛ. Fo laa kerɛ mɔ, ilaa ibono n kya kyo
mɔ, imɔ ne n' kya wɔra. Meŋ kya wɔra
ilaa ibono i gyɛ me-gɛlaarɛ mɔ.
16 Fɛɛ nɛ bii yɛɛ ilaa ibono nɛ wɔra faa
iŋ boran mɔ, i kya nyiile yɛɛ nɛ kyule yɛɛ
Wurubuaarɛ nbara mɔ gi boran ne.
17 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, i mɛŋ gyɛ me
gbaa-gbaa ne n kya wɔra imɔ. I tansi i
gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn gɛwɔnsa gɛbono gɛ
bo me dɔ mɔ ne n kya yɛgɛ me n kya wɔra
imɔ gɛnen.
18 N nyi yɛɛ me-gibaa so mɔ, meŋ bo lon
de n' taalɛ wɔra ilaa dɛnsɛ iko. I lii fɛɛ
nkana i gyɛ me-gɛlaarɛ yɛɛ n' wɔra ilaa
ibono i boran mɔ. Meŋ kii mi-i taalɛ.
19 Ilaa dɛnsɛ ibono i gyɛ me-gɛlaarɛ mɔ,
meŋ kya wɔra imɔ ibono. Ilaa nyɛnyɛn
ibono nkana i mɛŋ gyɛ me-gɛlaarɛ mɔ, imɔ
ne n' kya wɔra.
20 Ibono n kya wɔra ilaa ibono i mɛŋ gyɛ
me-gɛlaarɛ mɔ, iŋ baa i gyɛ me ne n kya
wɔra imɔ. Ilaa nyɛnyɛn gɛwɔnsa gɛbono
gɛ bo me dɔ mɔ ne n kya yɛgɛ n kya wɔra
imɔ gɛnen.
21 Nɛ wu yɛɛ owi kamaasɛ mɔ gɛnen ne
i kya ba ne. N kya laarɛ n' wɔra ilaa dɛnsɛ
mɔ, ilaa nyɛnyɛn ne n kya wɔra gɛsun me
dɔ.
22 Nkana me-oduduu de me-gɛwɔnsa dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ nbara mɔ gi kya da me
ɔbolɛ gikyɔ.
23 N kya kerɛ me-nyoro dɔ mɔ mɔ, n kya
wu yɛɛ ilaa iko i kya kɔ de nbara nbono
me-nwɔnsa gi kya nyiile me yɛɛ gi boran
mɔ. I wɔra fɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono i kya
wɔra gɛsun me-nyoro dɔ mɔ ne n ŋminde
me ne meŋ kya nyɛ me-nyoro gɛnen.
24 Me-ilaa i bo ayen. Anɛ ne nan mɔlɛgɛ
me lii me-nyoro gibi gibono gi kya mɔɔ me
faa dɔ ne?
25 N kya faala Wurubuaarɛ yɛɛ kyu naa
de aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, ɔ laa
mɔlɛgɛ me!
Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ kyon mɔ, me-
gɛwɔnsa dɔ mɔ, i kya wɔra me yɛɛ n' wɔra
gɛbide sa Wurubuaarɛ nbara mɔ. I san
gɛnɔɔbono nan lɛɛ wɔra me-gibaa so mɔ,
meŋ kii mi-i taalɛ. I yɛgɛ nɛ san bingiri
gɛbide sa daa ilaa nyɛnyɛn giwɔra.

8

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Ɔlon Gi Yɛgɛ Nɛ Nyɛ Me-Nyoro

1 Imɔso idɛ kon Wurubuaarɛ maŋ baa
bun asa abono mɔmɔ-rɛ Kirisito Yesu mɛ
wɔra nyamesɛ kolon mɔ gipuɛɛ.
2 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon
kya yɛgɛ nyamesɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan kyu naa de mɔ-rɛ
Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
Gɛnen ɔlon ɔbono so ne a nyɛ aye-nyoro
faa. Imɔso ilaa nyɛnyɛn ɔlon ɔbono nkana
i kya nyɛ aye so mɔ i maŋ baa nyɛ lɛɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ lii aye-
abaa dɔ.
3 Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n wɔra ilaa
ibono nkana mɔ-nbara mɔ gi mɛŋ taalɛ
wɔra sa aye mɔ. I kya nyiile yɛɛ kyu lii aye
anyamesɛ-lɛɛ oyuduu mɔ so mɔ, nkana aŋ
bo lon de a' gyi mɔ-nbara mɔ so. Imɔso
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi san wɔra imɔ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ o sun mɔ gbaa-gbaa mɔ-
bi ne ɔ ba gɛsinkpan so baa wɔra nyamesɛ
fɛɛ aye-oyuduu. Ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya
naa de anyamesɛ-lɛɛ oyuduu so wɔra imɔ-
gɛsun. Imɔso Wurubuaarɛ gi naa de mɔ-bi
mɔ ginyamesɛ oyuduu mɔ so kyu bun ilaa
nyɛnyɛn giwɔra gipuɛɛ.
4 Wurubuaarɛ gi wɔra gɛnen daa de a'
nyɛ taalɛ wɔra ilaa dɛnsɛ kamaasɛ ibono
mɔ-nbara gi kya nyiile aye yɛɛ a' wɔra mɔ.
Aye abono n darɛ mɔ ne n gyɛ abono aŋ
baa a naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon so ne a
san a naa daa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ɔlon mɔ dɔ mɔ.
5 Abono mɛ naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon
mɔ so mɔ, mɛ kya kyu mɔmɔ-nwɔnsa
kyu gyan daa anyamesɛ-lɛɛ ilaa wolɛ
so. Abono, mɔ, mɛ naa de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon mɔ so mɔ, mɔmɔ berɛ,
mɛ kya kyu mɔmɔ-nwɔnsa gyan daa Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa so.
6 Nengyene fo ɔko fo kyu fo-gɛwɔnsa kyu
gyan anyamesɛ-lɛɛ ilaa wolɛ so mɔ, i laa
yɛgɛ fo laa fuɛ fo-lɛwu gɛmara. Fo kyu fo-
gɛwɔnsa kyu gyan Wurubuaarɛ Oduduu

mɔ ilaa so berɛ mɔ, i laa yɛgɛ fo laa nyɛ gisen yuuli de Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

7 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo-gɛwɔnsa gɛ gyan anyamesɛ-lɛɛ ilaa wolɛ so mɔ, fo gɛnen gɛwɔnsa gɛbono so mɔ, fo-rɛ Wurubuaarɛ fɛ maŋ loo. Fo maŋ gyi mɔ-nbara mɔ so, ne gɛsintin mɔ fo maŋ taalɛ kee.

8 Gɛnen kee ne abono mɛ naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon so mɔ, mɛ maŋ taalɛ gyi Wurubuaarɛ ginsi.

9 Fɛye berɛ, nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ tɛ fɛye dɔ mɔ, fɛŋ baa fɛ naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon so ne. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n san ɔ dɛ fɛye ɔ naa. Fo ɔbono Kirisito Oduduu mɔ mɛŋ tɛ fo dɔ mɔ, foŋ gyɛ Kirisito isa ne.

10 Fo ɔbono fo ti nyɛ Kirisito tɛ fo dɔ mɔ, i bo no yɛɛ lɛwu dɛ sa fo-nyoro gibi mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ dɛ sa aye anyamesɛ pɛwu kyu lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra so mɔ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, bii yɛɛ fo ti fo bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan ne. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i boran sa mɔ.

11 Nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono o kyingi Kirisito Yesu lii ibuni dɔ mɔ Oduduu mɔ tɛ fo dɔ mɔ, gɛnen Wurubuaarɛ kolon ɔbono ɔ wolaa kyingi Yesu mɔ laa kyingi fo-nyoro gibi mɔ kee lii ibuni dɔ. Mɔ-Oduduu tɛ fo dɔ daa ne ɔ laa naa de mɔ so kyu kyingi fo.

12 Me-nanboana Yesu asonbo, ilaa ibono nɛ tɔgɛ faa pɛwu so mɔ, iŋ kaaborɛ a' baa naa de aye-anyamesɛ lɛɛ ɔlon mɔ so.

13 Fo ɔbono berɛ, fo laa naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ gɛ laa lii fo-gibaa. Fo ɔbono, mɔ, kyu naa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so ne fo kya kine ilaa nyɛnyɛn ibono fo-nyoro gibi gi kya laarɛ fo' wɔra mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

14 I kya nyiile yɛɛ asa abono pɛwu mɛ kya buu Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔkpa ɔbono ɔ kya nyiile mɔmɔ mɔ, mɔmɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin.

15 Fɛye abono fɛ kyu fɛye-nyoro kyu too Yesu so mɔ, Oduduu ɔbono fɛ nyɛ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ maŋ yɛgɛ fɛ' kii wɔra afuubo fɛɛ nbide nbono gi selɛ nmɔ-wuraana mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono fɛ nyɛ mɔ gi yɛgɛ fɛye-rɛ Wurubuaarɛ fɛ wɔra fɛɛ ɔsɛ mɔ-rɛ mɔ-biana. Gɛnen Oduduu ɔbono ne n kya yɛgɛ ne a kya taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, "N-sɛ, n-sɛ!" mɔ.

16 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya tɔngɛ sa aye aye-asen dɔ de a' bii yɛɛ gɛsintin a gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana.

17 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ a kya bii kee yɛɛ ilaa ibono ɔ laa kyu sa mɔ-bi Kirisito mɔ, ɔ laa yɛgɛ aye-rɛ mɔ a' dabɔlɛ de a' nyɛ gɛnen ilaa ibono. Pɛi de a' lɔɔ nyɛ gɛnen ilaa ibono mɔ, i gyɛ ibono a laa wu awɔrɔfɔɔ fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan de gɛmara mɔ, a' nyɛ mɔ-nyisigyi mɔ ɔnan kee.

Wurubuaarɛ Laa Yɛgɛ A Laa Baa Nyɛ Nyisigyi

18 Nɛ kerɛ pɛwu faa mɔ, gɛkyena gɛdɛ dɔ awɔrɔfɔɔ abono a kya wu mɔ, a maŋ taa fo nyisigyi ɔbono Wurubuaarɛ laa baa sa aye gɛkaako mɔ ba-a pi-i.

19 Gɛnen nyisigyi baarɛ so mɔ, i kya da ilaa ibono pɛwu Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ kpa-kpa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' lɛɛ asa abono mɛ gyɛ mɔ-biana mɔ gɛwi nyiile.

20 Nperɛ berɛ mɔ, ɔ yɛgɛ mɔ-ilaa lɛɛsɛ kamaasɛ i kya kpon. I mɛŋ kya lii imɔ gbaa-gbaa asɛ yɛɛ nkana i' kpon gɛnen. I lii daa mɔ asɛ. Mɔ-ansi a gyan ilaa iko so.

21 I lii fɛɛ gɛkaabono ɔ laa yɛgɛ mɔ-biana mɛ' nyɛ mɔmɔ-nyoro lii awɔrɔfɔɔ dɔ de mɛ' nyɛ nyisigyi mɔ, ɔ laa yɛgɛ mɔ-ilaa lɛɛsɛ pɛwu kee i' nyɛ imɔ-nyoro de iŋ baa wu' gyɔ de imɔ kee i' nyɛ nyisigyi.

22 A nyi yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ, i kya yiyɛɛ baa lii de ndɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔkyii ne ɔ kya yiyɛɛ mɔ.

23 Dabɔlɛ aye abono Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu kyɛɛ aye mɔ gbaa a kya yiyɛɛ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne ɔ daa gikyu sa aye de i' lɛɛ nyiile aye yɛɛ a laa nyɛ gɛkaako-lɛɛ nyisigyi kee. A san a tɛ a gyoo daa gɛkaabono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ i' lii gɛwi yɛɛ aye ne o kyu yɛɛ a' wɔra mɔ-biana gɛsintin mɔ. I lii fɛɛ ɔ laa yɛgɛ aye-nyoro gibi mɔ gi' kyingi de gi' nyɛ nyisigyi.

24 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye ne o kyu aye yɛɛ a gyɛ mɔ-biana mɔ, i yɛgɛ aye-ansi a gyan ilaa ibono ɔ laa kii wɔra sa aye gɛkaako mɔ so. Naafo a ti nyɛ ibono aye-ansi a gyan imɔ so mɔ, nkana iŋ baa tiri yɛɛ a' baa kii kerɛ imɔ-ɔkpa. Anɛ ne nan kii kyena kerɛ ilaa ibono ɔ ti ɔ kya wu mɔ ɔkpa?

25 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, aye-ansi a gyan ilaa dɛnsɛ ibono a mɛŋ ti wu kerɛ mɔ so, ne a nyɛ gisen a tɛ a gyoo imɔ kaaborɛ i' baa yii aye-gibaa.

26 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee kya kpaa aye ibono aŋ bo lon mɔ so. A mɛŋ nyi gɛdalaa fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ a' dalaa mɔ. Imɔso Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gbaa-gbaa ne n kya dalaa ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ ɔ kya kpaa aye. Ɔ kya dalaa mɔ, ɔ kya sɔnga foo-foo, ibono nyamesɛ maŋ bii imɔ-atɔgɛbi.

27 Wurubuaarɛ ɔbono o nyi nyamesɛ gisen dɔ ilaa mɔ berɛ kya bii ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ darɛ mɔ. I kya

nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya
dalaa kolɛ ilaa sa aye abono Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ, ɔ kya
dalaa daa naa de Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so.
28 Fɛɛ gɛnɔɔbono a nyi mɔ, ilaa kamaasɛ
ibono i kya ba mɔ, Wurubuaarɛ kya kyu
imɔ pɛwu wɔra gɛsun de i' bara ilaa dɛnsɛ
sa abono mɛ kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ. Mɔmɔ
ne n gyɛ abono ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu
mɔmɔ-nyoro sa mɔ gɛnɔɔbono i laa nyɛ
kyena de mɔ-gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa sa
yela mɔ.
29 I kya nyiile yɛɛ pɛi de ɔ' lɛɛ ilaa
kamaasɛ mɔ, ɔ wolaa bii asa ako, ne gɛnen
asa abono ne ɔ tɔgɛ yela yɛɛ mɛ laa baa
wɔra fɛɛ mɔ-bi mɔ ɔnan de mɔ-bi mɔ, mɔ,
ɔ' wɔra ɔdaa sa asa sakyɔ.
30 Imɔso mɔmɔ abono Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ mɛ laa wɔra fɛɛ mɔ-
bi mɔ mɔ, mɔmɔ kee ne ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ'
kyu mɔmɔ-nyoro sa mɔ. Abono ɔ tɔgɛ ɔmɔ
gɛnen mɔ, mɔmɔ kee ne o kyu yɛɛ mɔmɔ-
gisen dɔ i boran sa mɔ. Abono o kyu ɔmɔ
gɛnen mɔ, mɔmɔ kee ne ɔ laa kyu mɔ-
nyisigyi mɔ sa.

Wurubuaarɛ Gi Tansi Laarɛ Aye-Ilaa Kyu Naa De Yesu So

31 To! A tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ faa mɔ, menɛ
ne n baa san? Nengyene Wurubuaarɛ yelɛ
aye-gɛmara mɔ, anɛ ne nan taalɛ kɔ de
aye?
32 Wurubuaarɛ mɛŋ kine yɛɛ ɔ maŋ kyu
mɔ-bi gbaa-gbaa kyu sa de o' wu' sa aye
pɛwu faa mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ ɔ laa bugi
mɔ-gisen kyu ilaa dɛnsɛ kamaasɛ kee kyu
bɔla aye?
33 Aye abono Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii
yɛɛ ɔ laa lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ, anɛ
ne nan taalɛ tɔgɛ yɛɛ a bo ilaa nyɛnyɛn?
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n ti nyɛ kyu aye
yɛɛ aye-asen dɔ i boran faa mɔ,
34 anɛ ne nan baa bun aye gipuɛɛ?
Kirisito Yesu abɛɛ? Mɔ ne n wu' sa
aye, ne o kyingi lii ibuni dɔ sa aye. Ɔ
tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so ɔ kya gyi
gɛwura, ne mɔ kee ne n gyɛ ɔbono ɔ kya
dɛ Wurubuaarɛ giserɛ ɔ kya sa aye.
35 Menɛ ne nan tu aye ne Yesu Kirisito
maŋ baa laarɛ aye-ilaa? Gɛyiyɛɛ abɛɛ
awɔrɔfɔɔ abɛɛ mɛ laa ka aye-ansi, abɛɛ
akon, abɛɛ ayen, abɛɛ gɛnsipɛɛrɛ, abɛɛ asa
mɛ laa mɔɔ aye daa, fɛ nyi yɛɛ imɔ idɛ dɔ
iko i laa taalɛ yɛgɛ Yesu ɔŋ baa laarɛ aye-
ilaa?
36 Mɛ ŋmarasɛ ilaa idɛ ɔnan yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ, fo so mɔ, owi kamaasɛ dɔ
mɔ
asa mɛ kpɛ ma-a laarɛ aye-imɔɔten
daa.
Imɔso a dɛ daa fɛɛ isandɛ ibono mɛ tɔgɛ
yela yɛɛ mɛ laa mɔɔ mɔ."
37 Imɔ idɛ pɛwu dɔ mɔ, a nyi yɛɛ Kirisito
kya laarɛ aye-ilaa. Kyu naa de mɔ so ne a
kya kɔ lii imɔ ikamaasɛ dɔ.
38 N tansi n nyi me-gisen dɔ yɛɛ sɛi-sɛi
maŋ taalɛ yɛgɛ Yesu ɔŋ baa laarɛ aye-
ilaa. Lɛwu-o, nkpa-o, Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ-o, ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon
anyamesɛ so mɔ-o, ilaa ibono i laa ba ndɛ-
ndɛ daa-o, ɔkɛ abɛɛ ɔkaamara ilaa daa-o,
39 i bo daa gɛsinkpan gɛsɛ-o, i bo soso
daa-o, abɛɛ Wurubuaarɛ ilaa lɛɛsɛ sɛnsɛ
ibono i san mɔ pɛwu mɔ daa-o, imɔ iko-rɛ
iko i maŋ taalɛ yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔŋ baa
laarɛ aye-ilaa. Ɔ laa kpɛ ɔ kya laarɛ aye-
ilaa kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so.

9

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yii Mɔ-Adɛ Isirale Awura Mɔ

1 Kyu lii me-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon
mɔ so mɔ, n nyi yɛɛ ilaa ibono nan baa
tɔgɛ faa i gyɛ gɛsintin. Meŋ kya kɛɛ abon.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee kya yɛgɛ n'
bii me-gisen dɔ yɛɛ i gyɛ gɛsintin.
2-3 Ibono me-adɛ Isirale awura mɛŋ
kyule ka gyan Kirisito so de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ so mɔ, mɔmɔ-ilaa i
tansi i bo me ayen, ne me-gisen gi kya dɛɛ
me owi kamaasɛ dɔ mɔmɔ so. Naafo i laa
sa de i' kyu me kyu kyarɛ mɔmɔ de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ mɔ mɔ, nkana nan
kyule yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' tɔgɛ nnɔ wɔra
me de ɔ' kyadɛ me-lɛɛ ɔwolɛ fuɛ lii Kirisito
adɛ dɔ de i' kyu mɔmɔ kyu yii me-giyaa.
I kya nyiile yɛɛ me-rɛ mɔmɔ a gyɛ daa
nkalan kolon.
4 Isirale awura ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ
yii yɛɛ mɛ' wɔra mɔ-asonbo. Mɔmɔ kee
ne ɔ lɛɛ mɔ-nyisigyi mɔ gɛwi nyiile. Ɔ
yɛgɛ mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ wɔra gɛnɔ gikpadɔ
gifonɛɛ, ne mɔmɔ-abaa dɔ ne o kyu mɔ-
nbara mɔ kyu wɔra. O nyiile mɔmɔ
gɛnɔɔbono mɛ' kyu son mɔ mɔ. Ɔ ka ilaa
dɛnsɛ yela sa mɔmɔ.
5 Mɔmɔ-adedaabo gyangbarasɛ mɛ wɔra
asa gbaa'gbaa Wurubuaarɛ asɛ. Mɔmɔ-
ɔpaa dɔ ne mɛ korogɛ ɔbono ɔ kya yɛgɛ
asa mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.
Ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛwura
ilaa kamaasɛ so. Ayenbi a' wɔra mɔ-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Iŋ Gyɛ Aberaham Ɔpaa Dɔ Awura Pɛwu Ne N Gyɛ

Mɔ-Anaanabi Gɛsintin

6 To! Imɔso Wurubuaarɛ maŋ baa wɔra
ilaa ibono ɔ ka yela sa Isirale awura mɔ?
Ɔ laa wɔra! Iŋ gyɛ mɔmɔ pɛwu berɛ ne ɔ
laa wɔra imɔ sa. I lii fɛɛ i mɛŋ gyɛ Isirale

anaanabi mɔ pɛwu ne n gyɛ Isirale awura
gɛsintin.
7 I mɛŋ gyɛ Aberaham ɔpaa dɔ pɛwu kee
ne n gyɛ mɔ-anaanabi gɛsintin. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Aberaham yɛɛ,
"Kyu naa de fo-bi Ayisiki so ne fo laa nyɛ
anaana
de anaana-anaana-ana abono nɛ ka
yela sa fo mɔ."
8 Agyɛbi adɛ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ
mɛŋ kalɛ nbii nbono Aberaham gi korogɛ
mɔ pɛwu yɛɛ mɛ gyɛ mɔ Wurubuaarɛ mɔ-
biana gɛsintin. Nbii nbono Wurubuaarɛ gi
wolaa ka yela sa Aberaham mɔ wolɛ ne
Wurubuaarɛ gi kyu yɛɛ mɛ gyɛ Aberaham
mɔ-biana gɛsintin.
9 Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi abono o ka
yela sa Aberaham mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
"Gɛsi gɛko fafaanan aberɛ n' baa kii ba mɔ,
fo-ka Sara dɛ gɛbii nyensɛɛ."
10 Iŋ gyɛ imɔ idɛ wolɛ. Gɛnen gɛbii
nyensɛɛ mɔ ne n gyɛ aye-naana Ayisiki.
Aye-naana Ayisiki baarɛ gi kyu ɔkyii, mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Rebɛka. Rebɛka gi korogɛ
ataana sa mɔ. Mɛ gyɛ anyen. Yɛgɛ nbii mɔ
gi dabɔlɛ gi gyɛ onyi kolon ɔsɛ kolon faa
mɔ,
11-12 owi ɔbono gi san gi bo mɔmɔ-nyi ɔtɔ
dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔmɔ-nyi
yɛɛ,
"Fo-nbii mɔ dɔ mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ laa kisee
son ɔpii mɔ."
Gɛnen aberɛ abono pɛwu mɔ, nbii ndɛ giŋ
ti lii gifuli de gi' wɔra ilaa dɛnsɛ abɛɛ ilaa
nyɛnyɛn. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ sa onyi mɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ kya
lɛɛ yii asa gɛnɔɔbono i laa kyena de mɔ-
gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa sa yela mɔ. Iŋ
gyɛ asa ilaa wɔrasɛ so; Wurubuaarɛ ne n
kya tɔgɛ yɛɛ ɔ lɛɛ yii isa daa ne i kya ba
gɛnen.
13 Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ako
kyu lii nbii ndɛ so yela yɛɛ,
"Nɛ laarɛ Gyeekɔpo ilaa. Isawu berɛ nɛ
kyo mɔ."

Wurubuaarɛ Kya Wɔra Ilaa Imɔ-Ɔkpa So

14 Imɔ idɛ faa mɔ, nnɛ ne a laa tɔgɛ ne?
A' tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya wɔra mɔ-
ilaa imɔ-ɔkpa so abɛɛ? I mɛŋ gyɛ gɛnen.
15 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ sa Mosisi mɔ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ,
"Ɔbono n kya laarɛ n' su mɔ gitolon mɔ,
mɔ ne nan su gitolon,
ne isa ɔbono mɔ-ilaa i bo me ayen ne
i gyɛ me-gɛlaarɛ yɛɛ n' kpaa mɔ mɔ,
mɔ ne nan kpaa."
16 Imɔso i mɛŋ gyɛ nyamesɛ gɛlaarɛ ilaa
abɛɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ so ne Wurubuaarɛ
kya kerɛ de ɔ' kpaa mɔ. I kya lii daa
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya su asa gitolon
mɔ asɛ.
17 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ mɛ
ŋmarasɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
sa Igyipiti wura ɔko yɛɛ,
"Me ne n yɛgɛ fo' gyi gɛwura.
Nan yɛgɛ ilaa ibono i laa tu fo mɔ
i' lɛɛ me-ɔlon gɛwi nyiile asa
de mɛ' lɛɛ me-ginyen gɛsinkpan so
gɛten kamaasɛ."
18 Imɔso asa abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ
ɔ laa su mɔmɔ gitolon mɔ, mɔmɔ ne ɔ kya
su gitolon, ne abono ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' wɔra
gisoɔlon mɔ, mɔmɔ ne nan wɔra gisoɔlon.

Fo Laa Sɔɔ Akyɔɔlɛ De Wurubuaarɛ?

19 Fɛye dɔ ɔko laa taasɛ me yɛɛ, "Ne
gɛnen ne i dɛ berɛ mɔ, nnɛ so ne Wu-
rubuaarɛ laa baa tɔgɛ yɛɛ a bo ilaa
nyɛnyɛn? I lii fɛɛ anɛ ne n bo no ɔ laa
taalɛ kine Wurubuaarɛ gɛlaarɛ?"
20 N' kisee taasɛ kaasɛ mɔ kee yɛɛ, "Fo
nyamesɛ fo ne n gyɛ anɛ, fo laa sɔɔ akyɔɔlɛ
de Wurubuaarɛ?" Gɛlɔbi gɛ maŋ taalɛ
taasɛ gɛmɔ-ɔpɔrɔbo yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne
fo pɔrɔ me gɛnen?"
21 Ɔpɔrɔbo mɔ bo ɔkpa gɛbɔlɛ mɔ so de
ɔ' taalɛ yɛ gɛmɔ-gisodoo kolon dɔ de o' kyu
gibaafon kyu pɔrɔ ilaa ibono mɛ kya kyu
gyi nkɛ belɛ mɔ de o' kyu gibaafon nyɔsɛ
mɔ kyu pɔrɔ ilaa ibono mɛ kya keda nkɛ
yanyansɛ mɔ.
22 Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ
i dɛ ne. Ɔ bo ɔkpa de ɔ' lɛɛ mɔ-ginyadon
de mɔ-ɔlon nyiile asa. Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
ɔ nyɛ gisen belɛ sa asa abono ɔ dɛ ɔmɔ
ginyadon ne nkana mɛ kaaborɛ ɔ' biidɛ
mɔmɔ-giso gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.
23 Ɔ nyɛ gisen gɛnen daa de ɔ' nyɛ lɛɛ
mɔ-nyisigyi belɛ nyiile asa abono ɔ laa su
mɔmɔ gitolon mɔ. Ɔ wolaa lɔrɔ gɛnen asa
abono yela yɛɛ ɔ laa sa mɔmɔ mɔ-nyisigyi
belɛ.
24 Aye ne n gyɛ gɛnen asa abono ɔ tɔgɛ
yɛɛ a' kyu aye-nyoro sa mɔ. I mɛŋ gyɛ yɛɛ
aye gɛnen asa abono pɛwu a gyɛ Gyuda
awura. Aye dɔ ako mɛ gyɛ asa kpɛi-kpɛi
kee.
25 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ
ɔnan sa mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Hoseeya, ne ɔ
ŋmarasɛ imɔ yela mɔ-ɔwolɛ dɔ yɛɛ,
"Asa abono nkana mɛ mɛŋ gyɛ me-adɛ mɔ,
idɛ kon berɛ nan terɛ mɔmɔ yɛɛ 'me-
adɛ'.
Abono nkana meŋ laarɛ mɔmɔ-ilaa mɔ,
nan tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
'Idɛ kon berɛ n kya laarɛ fɛye-ilaa.' "
26 Hoseeya gi kii ŋmarasɛ mɔ-ɔwolɛ mɔ dɔ
kee yɛɛ,
"Nfono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
'Fɛŋ gyɛ me-adɛ' mɔ,

nono kee ne Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
no adaa-adaa mɔ
laa kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, 'Fɛ gyɛ me-
biana'."
27 Isaya gi wu Isirale awura ilaa tɔgɛ yela
yɛɛ,
"Isirale awura ne n kine mɛ nyaakyɔ
fɛɛ apoo gigengen so giŋɛsii mɔ,
mɔmɔ dɔ asa kalɛsɛ ne Wurubuaarɛ
laa mɔlɛgɛ
de mɛ' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ.
28 Wura Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ mɔ,
ilaa ibono ɔ laa tɔgɛ nbɛlɛ mɔ dɔ mɔ,
imɔ ne ɔ laa wɔra.
Ɔ maŋ yɛgɛ i' kɛɛla."
29 I dɛ daa fɛɛ ilaa ibono Isaya gi wolaa wu
tɔgɛ kee mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Nengyene Wura Wurubuaarɛ Ɔlolonbo
mɔ
ɔ mɛŋnan taa anaanabi kalɛsɛ ako
yɛgɛ sa aye mɔ,
naafo ɔfaanan aye-oyuduu gi sii
fɛɛ Sodom de Gomora isowolɛ-lɛɛ mɔ
ɔnan."

Gyuda Awura Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Wurubuaarɛ Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Gyi

30 Imɔso a' baa' tɔgɛ yɛɛ menɛ? Nkana
asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
mɛŋ kya laarɛ ɔkpa ɔbono so Wurubuaarɛ
laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
Idɛ kon mɔ, kyu naa de mɔmɔ-gikagyan
gibono mɛ ka gyan Kirisito so mɔ, mɛ nyɛ
Wurubuaarɛ gi kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran.
31 Gyuda awura mɔ berɛ, owi kamaasɛ
dɔ mɔ, mɛ kpɛ mɛ kya pɛɛrɛ ansi daa
nbara gigyi so de Wurubuaarɛ ɔ' kerɛ de
o' kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
Mɛ mɛŋ kii nyɛ gɛnen.
32 I wonɛ so? I kya nyiile yɛɛ mɛ nyi
yɛɛ mɔmɔ-nbara gigyi so ne Wurubuaarɛ
laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
Mɛ mɛŋ naa de gikagyan gibono mɛ laa
ka gyan Kirisito so mɔ. Mɔ ne n gyɛ gibui
gibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ akpalɛ dɔ yɛɛ
gi laa yɛgɛ de asa mɛ' sidi mɔ. Gɛsintin
mɔ, i wɔra fɛɛ Gyuda awura mɔ mɛ sidi de
gɛnen gibui mɔ ne.
33 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-agyɛbi mɔ dɔ
yɛɛ,
"Fɛ' kerɛ! Nan kyu gibui yela Sayon
ɔsowolɛ so.
Gɛnen gibui mɔ gi laa yɛgɛ asa mɛ' sidi de
mɛ' lii tɔrɔ.
Asa abono mɛ ka gyan gɛnen gibui gibono
so mɔ berɛ,
ipeeli i maŋ gyi mɔmɔ."

10

I Tansi I Tiri Me Yɛɛ Isirale Awura

Mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana I' Nyɛ Lɔrɔ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, i tansi i tiri
me yɛɛ Isirale awura mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ de mɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena. Lii
gɛnen so mɔ, n kya kolɛ Wurubuaarɛ mi-i
sa mɔmɔ.
2 N nyi mɔmɔ so yɛɛ nkana mɛ tansi kyu
mɔmɔ-nyoro kyu sa Wurubuaarɛ ɔson mɔ.
Mɛ mɛŋ kii bii ɔkpa ɔbono so i kaaborɛ
mɛ' kyu de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ kyu ɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ.
3 Mɛ mɛŋ nyi yɛɛ pɛi ne Wurubuaarɛ
laa kyu nyamesɛ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran
mɔ, i kya lii daa mɔ Wurubuaarɛ gbaa-
gbaa asɛ. Isirale awura mɔ berɛ, mɛ kya
laarɛ mɛ' tɔgɛ mɔmɔ-gibaa so daa yɛɛ, "A
gyi Wurubuaarɛ nbara ndɛ abɛɛ ndɛ so
mɔ, Wurubuaarɛ laa wu yɛɛ aye-asen dɔ
i boran." Imɔso mɛ mɛŋ kya bara mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ sa Wurubuaarɛ de mɔ ne o' kyu
mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i boran.
4 I kya nyiile yɛɛ Kirisito gi logɛ
gɛnɔɔbono asa mɛ laa gyi Wurubuaarɛ
nbara mɔ so de Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ. Wu-
rubuaarɛ gi san ɔ kya laarɛ daa yɛɛ o' kyu
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa ka gyan Kirisito so
mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
5 Abono mɛ laa tɔgɛ yɛɛ mɛ laa gyi
Wurubuaarɛ nbara mɔ so daa pɛi de
Wurubuaarɛ ɔ' lɔɔ kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-
asen dɔ i boran mɔ, Mosisi gi ŋmarasɛ
mɔmɔ so ilaa yela yɛɛ,
"Ɔbono o gyi nbara mɔ so mɔ ne nan nyɛ
kyena Wurubuaarɛ asɛ kyu naa de
nmɔ so."
6 Abono, mɔ, mɛ laa ka gyan Wurubuaarɛ
so de ɔ' mɔlɛgɛ mɔmɔ de o' kyu ɔmɔ yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ, mɛ ŋmarasɛ
mɔmɔ so ilaa yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
kee yɛɛ,
"Gɛŋ sa fo' taasɛ fo-nyoro yɛɛ,
'Anɛ ne nan kpe Wurubuaarɛ dɔ sa me
ne?' "
(Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ' kpaa kpelegɛrɛ Kirisito
lii Wurubuaarɛ dɔ ba de ɔ' baa
mɔlɛgɛ fo.)
7 "Abɛɛ 'Anɛ ne nan kpelegɛ kpe ibuni dɔ
sa me ne?' "
(Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ' kpaa kyu Kirisito ba
de ɔ' baa mɔlɛgɛ fo.)
8 Mɔ, menɛ ne a laa wɔra de a' nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ mɔ? Gɛnen ɔkalan
mɔ ne a kpɛ a kya tɔgɛ a sa asa yɛɛ, "Fɛ'
ka gyan Kirisito so, fɛ' ka gyan Kirisito so"
mɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ mɛŋ bo gɛta de
fɛye;
ɔ bo fɛye-nnɔ dɔ ne ɔ bo fɛye-asen dɔ."
9 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ nengyene fo nyamesɛ fo
bugi fo-gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ

"Yesu Kirisito ne n gyɛ Wura,"
ne fo sɔɔ gyi fo-gisen dɔ
yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ fo de fo' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena.
10 I lii fɛɛ nyamesɛ kya sɔɔ gyi mɔ-gisen dɔ daa ne
Wurubuaarɛ kya kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
Ne ɔ kya kii bugi gɛnɔ tɔgɛ imɔ sa asa ne
ɔ kya nyɛ Wurubuaarɛ kya mɔlɛgɛ mɔ de ɔ' nyɛ kyena mɔ asɛ.
11 Mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ,
"Ɔbono ɔ ka gyan mɔ so mɔ, kaasɛ maŋ gyi ipeeli."
12 Gisɔɔgyi ilaa idɛ i gyɛ gɛsintin sa Gyuda awura de asa sɛnsɛ pɛwu. I lii fɛɛ anyamesɛ pɛwu mɛ bo daa Wura kolon. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ saawo terɛ mɔ mɔ, ɔ laa tansi wɔra ilaa sa mɔ.
13 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-agyɛbi dɔ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ saawo terɛ Wura Wurubuaarɛ mɔ,
ɔ laa mɔlɛgɛ mɔ."
14 Nnɛ so ne anyamesɛ mɛ laa saawo terɛ isa ɔbono mɛ mɛŋ ka gyan mɔ so mɔ? Ne nnɛ so ne mɛ laa ka gyan isa ɔbono mɛ mɛŋ ti nu mɔ so kerɛ mɔ? Nengyene asa mɛ maŋ nyɛ ɔko de ɔ' tɔgɛ mɔ-ilaa sa mɔmɔ mɔ, nnɛ ne mɛ laa wɔra de mɛ' nu mɔ so?
15 Nengyene Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ asa sun de mɛ' tɔgɛ mɔ-ilaa sa asa mɔ, i maŋ nyɛ atɔgɛbo. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Asa abono mɛ naa mɛ kya tɔgɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ
mɛ kya sa asa mɔ,
mɔmɔ-ginaa gibono gi tansi gi kya gyi ginsi!"
16 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, iŋ taa gyɛ asa abono pɛwu mɛ nu ɔkalan konkonsɛ baarɛ mɔ ne n laarɛ mɛ' nu ɔkalan mɔ gɛsɛ. Gɛnen so mɔ, Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Isaya mɔ gi taasɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
"O Wurubuaarɛ, fo-ɔkalan ɔbono a tɔgɛ faa,
anɛ ne n sɔɔ mɔ gyi ne?"
17 Imɔso pɛi ne nyamesɛ laa sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ, gɛnen mɔ, o nu mɔ. Ne nyamesɛ, mɔ, laa nyɛ nu ɔkalan mɔ mɔ, gɛnen mɔ, ɔ nyɛ ɔko gi tɔgɛ Kirisito ilaa sa mɔ.
18 N kya taasɛ yɛɛ imɔso Isirale awura mɔ mɛ mɛŋ ti nu gɛnen Wurubuaarɛ ɔkalan baarɛ? Mɛ ti nu! I lii fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ i tɔgɛ kyu lii ɔkalan mɔ atɔgɛbo mɔ so yɛɛ,
"Mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ i nu gyan gɛsinkpan gɛten kamaasɛ.
Gɛsinkpan so gɛtɛɛko iŋ san
yɛɛ asa mɛ mɛŋ nu mɔmɔ-agyɛbi tɔgɛsɛ."
19 N' kii taasɛ kee yɛɛ, "Imɔso Isirale awura mɔ mɛ mɛŋ nu Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ gɛsɛ?" Mɛ nu mɔ gɛsɛ. Gigyangbarasɛ mɔ, Mosisi gi ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ako yela yɛɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Isirale awura mɔ yɛɛ,
"Asa abono fɛye yɛɛ mɛ mɛŋ bo gikɔ dɔ mɔ,
nan mɔlɛgɛ ɔmɔ de i' nyɛ loo fɛye!
Asa abono fɛye yɛɛ mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ,
nan mɔlɛgɛ gɛnen asa mɔ de fɛ' nyɛ kyu ginyadon."
20 Isaya kee gi taalɛ da gikan tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ako yɛɛ,
"Mɔmɔ abono nkana mɛŋ kya pɛɛrɛ ansi de mɛ' bii me mɔ,
mɔmɔ ne nan nyɛ bii me.
Nan lɛɛ me-nyoro nyiile
asa abono mɛ mɛŋ kya taa taasɛ me so mɔ."
21 Isirale awura mɔ berɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so yɛɛ,
"Gɛkɛ kamaasɛ n kpɛ mi-i buɛɛlɛ
gisomaanu de ansiɔlon awura adɛ
yɛɛ mɛ' ba de n' kun ɔmɔ."

11

Wurubuaarɛ Gi Su Isirale Awura Gitolon

1 N' taa taasɛ ilaa idɛ. "Wurubuaarɛ gi kine mɔ-adɛ Isirale awura mɔ?" Kuaa! Ɔŋ kine mɔmɔ. Me, Pɔɔlo, gbaa-gbaa n gyɛ daa Isiralenyen. Aberaham ɔnaanabi ne n' gyɛ. Nɛ lii daa Bɛngyamin gɛten dɔ.
2 Wurubuaarɛ mɛŋ kine mɔ gbaa-gbaa adɛ abono ɔ wolaa o nyi ɔmɔ pɛi ne ɔ lɛɛ ilaa kamaasɛ mɔ. Fɛ mɛŋ nyi Ilaagya agyɛbi abono mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ? Ilaagya gi lɔgedɛ kyu lii Isirale awura ilaa wɔrasɛ so sa Wurubuaarɛ, ne mɛ ŋmarasɛ imɔ yela yɛɛ,
3 "Wurubuaarɛ, mɛ boori fo-asunbi ilɛɛten, ne mɛ mɔɔ fo-ikalan atɔgɛbo.
I san daa me-wolɛ. Ne mɛ kya laarɛ me kee imɔɔten."
4 Ilaagya gi tɔgɛ gɛnen mɔ, nnɛ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ? Wurubuaarɛ yɛɛ,
"I san me anyen nwɛ ikue-isa de saalaa abono nɛ kɔrɔsɛ yela sa me-nyoro.
Mɔmɔ gɛnen asa abono berɛ, mɛ mɛŋ ŋmii ɔkperɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Baalɛ mɔ kerɛ."

5 Aye-lɛɛ aberɛ adɛ dɔ kee mɔ, i bo Isir-
ale awura akalɛsɛ abono Wurubuaarɛ gi
kɔrɔsɛ yela sa mɔ-nyoro. Mɔ-gitolon mɔ
so ne ɔ lɛɛ gibaa yii ɔmɔ gɛnen.
6 Ne i gyɛ daa Wurubuaarɛ gitolon mɔ so
berɛ mɔ, iŋ baa i gyɛ mɔmɔ-ilaa dɛnsɛ
ibono mɛ taalɛ wɔra sa mɔ mɔ so. Nkana
fɛɛ mɔmɔ-ilaa dɛnsɛ mɔ so ne ɔ lɛɛ gibaa
yii ɔmɔ mɔ, nkana aŋ baa nyɛ tɔgɛ yɛɛ
gitolon ne ɔ bo ne ɔ wɔra gɛnen.
7 N' baa tɔgɛ yɛɛ menɛ? Isirale awura
mɔ mɛ laarɛ yɛɛ Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran. Mɛŋ kii nyɛ
gɛnen. Mɔmɔ dɔ abono Wurubuaarɛ gi
wolaa lɛɛ gibaa yii mɔ berɛ ne n nyɛ
Wurubuaarɛ gi kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran. Isirale awura sɛnsɛ mɔ, mɔ,
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔmɔ-aso dɔ i kɔrɔ
ifuu.
8 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ
yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ wɔra fɛɛ asa
abono mɛ dɛ ginsi gidɛ.
Mɛŋ kya wu mɔ-ilaa bii, ne mɛŋ kya nu mɔ
asɛ.
Imɔ ne n kpɛ san i dɛ sa mɔmɔ kyu baa lii
de ndɛ faa."
9 Deefidi gi tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so yɛɛ,
"Yɛgɛ mɔmɔ-ɔkon ɔbono mɛ kya gyi mɔ ɔ'
wɔra fɛɛ ɔdoo
de i' da mɔmɔ.
Yɛgɛ ɔkon mɔ mɛ kya gyi mɔ ɔ' wɔra fɛɛ
agyondiworo
de mɛ' tɔrɔ mɔ dɔ de mɛ' nyɛ fo-
gisobiidɛ.
10 Yɛgɛ i' baala mɔmɔ-ansi bun de mɛ' mɛŋ
baa nyɛ wu sɛi-sɛi.
Yɛgɛ mɔmɔ-ɔlaawusɛ ɔ' wɔra fɛɛ gɛsola
belɛ sa mɔmɔ
de mɛŋ sa mɛ' nyɛ kyoola gɛkaako."

Wurubuaarɛ Gi Mɔlɛgɛ Asa Banban De I' Nyɛ Loo Isirale Awura

11 N' kii taasɛ: "Imɔso Isirale awura adɛ
mɔ, mɛ sidi kpaa tɔrɔ ibono mɛ maŋ baa
taalɛ nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ gɛkaako
ne?" Iŋ gyɛ gɛnen. Ilaa mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ
wɔra Wurubuaarɛ ilaa nyɛnyɛn. Imɔ ne n
yɛgɛ Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Isirale awura mɔ de mɔmɔ abono
ne mɛ' nyɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ Wurubuaarɛ
nsana i' nyɛ lɔrɔ. Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ
gɛnen asa banban abono daa de i' loo
Isirale awura mɔ de mɔmɔ kee mɛ' nu mɔ-
gɛdɛ.
12 Isirale awura mɔ ilaa nyɛnyɛn so
mɔ, Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ gɛsinkpan so
asa sɛnsɛ. Nengyene Isirale awura mɔ
pɛwu mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana i' kii
lɔrɔ mɔ, i laa yɛgɛ asa sɛnsɛ abono mɛ
mɛŋ gyɛ Isirale awura mɔ mɛ' lɔrɔ nyɛ
Wurubuaarɛ ayuule don owi ɔbono nkana
Isirale awura mɔ mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ
nsana i nyida mɔ.
13 Nan baa tɔngɛ sa fɛye abono fɛ mɛŋ
gyɛ Isirale awura mɔ kon. Wurubuaarɛ
gi lɛɛ me yɛɛ n' wɔra Yesu ɔsɔɔ de i' nyɛ
kpaa fɛye abono fɛŋ gyɛ Isirale awura mɔ.
Imɔso nan kyu gɛnen gɛsun mɔ yɛɛ gɛ gyɛ
ilaa tirisɛ. Nan wɔra gɛmɔ lii me-gisen dɔ
14 gɛnɔɔbono i laa nyɛ loo me-adɛ Isir-
ale awura yɛɛ fɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ taa ɔmɔ yɛgɛ mɔ de i' yɛgɛ
mɔmɔ ako kee mɛ' nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ abono.
15 Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi kine Isirale
awura mɔ mɔ, i yɛgɛ ɔ san bugi mɔ-ansi de
fɛye asa sɛnsɛ, ne fɛye-rɛ mɔ nsana i nyɛ
lɔrɔ kon. Imɔso owi ɔbono Wurubuaarɛ
laa kii bugi ansi de Isirale awura mɔ, i laa
tansi wɔra ɔkon fɛɛ anyamesɛ ne n kyingi
lii ibuni dɔ daa.
16 Wurubuaarɛ gi lɔrɔ Isirale awura
mɔmɔ-naana-ana agyangbarasɛ mɔ yela sa
mɔ-nyoro. Mɛ wɔra fɛɛ gidoo gyangbarasɛ
gibono mɛ kya daa gikpɛɛ too Wurubuaarɛ
mɔ. Mɛ kpɛɛ gɛnen mɔ, mɛ nyi yɛɛ
agyudɔ abono a san mɔ kee a gyɛ daa
Wurubuaarɛ-lɛɛ pɛi ne mɛ nyɛ amɔ mɛ
kya gyi gɛnen. Abɛɛ nengyene oyii ilin i
gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, mɔ-ngyalenbi kee
gi maŋ wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ?
17 Isirale awura mɛ dɛ fɛɛ nfɔ oyii ɔbono
mɛ duu mɔ mɔ, ne fɛye asa sɛnsɛ mɔ fɛ
dɛ fɛɛ nfɔ oyii ɔbono ɔ kɔrɔ ifɛ dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ gi wɔra ilaa iko sa fɛye asa
sɛnsɛ mɔ. I wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya ŋɛ
oyii duusɛ ngyalenbi nko fuɛ, de mɛ' kyu
ifɛ dɔ-lɛɛ oyii ngyalenbi nko kyu ŋminde
kyaga oyii duusɛ mɔ nfono mɛ ŋɛ nmɔ fuɛ
mɔ. I ba gɛnen mɔ, ngyalenbi nbono mɛ
ŋminde kyaga mɔ gi kya nyɛ ilaa dɛnsɛ
ibono i kya lii oyii duusɛ mɔ ilin dɔ mɔ.
Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ kya yɛgɛ fɛye
asa abono fɛ mɛŋ gyɛ Isirale awura mɔ
fɛ kya nyɛ mɔ-ayuule kyu naa de Isirale
awura mɔ so ne.
18 Iŋ kaaborɛ ngyalenbi nbono mɛ kyu
ŋminde kyaga de oyii duusɛ mɔ gi' nyiile
nmɔ-nyoro sa ngyalenbi nbono mɛ ŋɛ fuɛ
mɔ. Imɔso fɛye kee fɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-
nyoro sa Isirale awura abono Wurubuaarɛ
gi kine mɔmɔ ne ɔ san sɔɔ daa fɛye baa yii
mɔmɔ-giyaa mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ oyii ilin ne
n dɛ mɔ; iŋ gyɛ oyii ngyalenbi ne n dɛ oyii
mɔ ne ɔ bo nkpa.
19 Fɛye dɔ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, "Me ɔbono
nkana n gyɛ fɛɛ ifɛ dɔ oyii gɛgyalenbi mɔ
so ne Wurubuaarɛ gi ŋɛ fɛye fuɛ de n' baa
nyɛ ɔkyenaten."
20 Ɛɛn! I bo no gɛnen berɛ. Imɔ-rɛ imɔ
gɛnen gbaa mɔ, fɛ' bii yɛɛ Isirale awura
mɛ mɛŋ ka gyan' Wurubuaarɛ so daa ne

n yɛgɛ ne ɔ ŋɛ mɔmɔ fuɛ gɛnen. Fɛye berɛ, fɛ ka gyan Wurubuaarɛ so ne fɛ nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ faa mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro. Fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye gifuu daa.
21 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ oyii
duusɛ mɔ-lɛɛ ngyalenbi. Fɛye abono fɛ gyɛ
apɔrɔkyaga mɔ ne ɔ laa baa yɛgɛ?
22 Imɔso a' laa ansi kerɛ Wurubuaarɛ
gidɛnsɛ gibono ɔ kya wɔra ɔ kya sa ako mɔ
de gɛnɔɔbono ɔ kya yɛgɛ i kya wɔra ɔlon
sa abono mɛ tɔrɔ mɔ so mɔ. Wurubuaarɛ
gidɛnsɛ mɔ gi laa kpɛ gi dɛ gi sa fo ɔbono
fo-ansi a gyan mɔ so mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ laa ŋɛ fo kee fuɛ, fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ ŋɛ oyii duusɛ mɔ ngyalenbi
nko fuɛ mɔ.
23 Isirale awura mɔ, mɔ, nengyene mɛ
nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ ka gyan Wu-
rubuaarɛ so mɔ, Wurubuaarɛ laa kiiri
mɔmɔ ba mɔ asɛ. Iŋ bo sen sa Wu-
rubuaarɛ de o' kii kyu oyii mɔ gbaa-gbaa
ngyalenbi baa kyaga de oyii mɔ.
24 Fɛye abono nkana fɛ wɔra fɛɛ ifɛ dɔ
oyii mɔ ngyalenbi mɔ gbaa, o kyu fɛye
mada de mɔ-nyoro fɛɛ oyii duusɛ mɔ-lɛɛ
mɔ. Nkana iŋ gyɛ gɛnen ne Wurubuaarɛ
gi lɛɛ imɔ ne. Imɔso ibono ɔ wɔra gɛnen
sa fɛye faa mɔ, gɛnɔɔbono ɔ laa kyu oyii
duusɛ mɔ gbaa-gbaa lɛɛ ngyalenbi mɔ ɔ ŋɛ
fuɛ mɔ kii baa kyaga de gɛnen oyii mɔ mɔ,
i laa wɔra mɔ ɔsen?

Wurubuaarɛ Bo Gitolon Sa Anyamesɛ Pɛwu

25 Me-nanboana Yesu asonbo, Wu-
rubuaarɛ ilaa boduduusɛ iko i bo no. Meŋ
kya laarɛ fɛ' kyena yɛɛ fɛ maŋ bii imɔ.
Fɛ nyɛ bii imɔ mɔ, i laa yɛgɛ fɛ maŋ baa
nyiile fɛye-nyoro yɛɛ fɛ nyi ɔlaako. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ Isirale awura mɔ gisoɔlon
gibono mɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ gi maŋ
dɛ gɛnen kpe gɛkpaa-gɛkpaa. Wurubuaarɛ
kya laarɛ asa sɛnsɛ mɛ' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ.
Mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛbono ɔkara ɔ kya laarɛ
mɔ mɛ nyɛ baa loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ,
Isirale awura gisoɔlon mɔ gi laa yela ɔkara.
26 Gɛnen owi mɔ gi fo mɔ, Isirale awura
pɛwu mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ
de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' kii nyɛ lɔrɔ,
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Ɔmɔlɛgɛbo mɔ laa lii Sayon ɔsowolɛ so.
Ɔ laa lɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra pɛwu lii
Gyeekɔpo mɔ-naanaana dɔ.
27 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛnɔ gɛbono nan yɛgɛ me-rɛ ɔmɔ a'
wɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ
nan kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ.' "
28 Ibono Isirale awura mɔ mɛ kine mɛ mɛŋ
sɔɔ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ gyi
mɔ, i yɛgɛ mɛ wɔra Wurubuaarɛ akyobo.
Fɛye abono fɛ mɛŋ gyɛ Isirale awura mɔ
so ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ i' ba gɛnen
de fɛye-rɛ mɔ nsana i' nyɛ lɔrɔ. Imɔ-rɛ
imɔ gɛnen gbaa faa, Wurubuaarɛ gi wolaa
lɛɛ yii Isirale awura yɛɛ mɛ' wɔra mɔ-
kyɛmenɛana. Mɔmɔ-naanaana agyang-
barasɛ mɔ so ne ɔ lɛɛ mɔmɔ gɛkyɛmenɛ
gɛnen. Wurubuaarɛ mɛŋ kine gɛnen
gɛkyɛmenɛ mɔ.
29 I lii fɛɛ nengyene o kyu mɔ-ilaa gbaa'
kyɛɛ ako ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu
mɔmɔ-nyoro sa mɔ mɔ, ɔŋ kya kii kyɛɛgɛ
mɔ-gɛwɔnsa.
30 Aberɛ abono fɛŋ kya nu Wurubuaarɛ
gɛdɛ mɔ, Isirale awura abono nkana mɛ
gyɛ Wurubuaarɛ adɛ mɔ kee mɛ kine mɛ
mɛŋ nu mɔ-gɛdɛ. Imɔso i yɛgɛ o kisee
su fɛye gitolon ne ɔ mɔlɛgɛ fɛye lii fɛye-
gisomaanu mɔ dɔ taa Isirale awura mɔ
yɛgɛ.
31 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi su fɛye so
mɔ i laa yɛgɛ i' bugi ɔkpa sa Isirale awura
abono nperɛ mɛ kya wɔra gisomaanu
de Wurubuaarɛ faa de o' su mɔmɔ kee
gitolon.
32 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ gisomaanu gi nyɛ
ɔlon anyamesɛ pɛwu so, gɛnɔɔbono mɛ
maŋ taalɛ nyɛ mɔmɔ-nyoro mɔmɔ-gibaa so
mɔ, de ɔ' nyɛ su mɔmɔ pɛwu gitolon.

Ayenbi A Gyɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ

33 Wurubuaarɛ gidɛnsɛ giŋ bo ɔkara! Ɔ
tansi o nyi ɔlaako, ne o nyi ilaa kamaasɛ
dɔ son lii. Wurubuaarɛ nwɔnsa nbono ɔ
kya kyu wɔra mɔ-ilaa mɔ, ɔko maŋ taalɛ
bii nmɔ. Ɔko maŋ taalɛ bii Wurubuaarɛ
ikpa ibono so ɔ kya kyu wɔra mɔ-ilaa mɔ
kpa-a.
34 "Anɛ ne n ti taalɛ bii Wura Wurubuaarɛ
nwɔnsa nbono ɔ dɛ mɔ?
Wurubuaarɛ gi ti kpe anɛ asɛ yɛɛ kaasɛ ɔ'
kpaa mɔ-nwɔnsa?
35 Abɛɛ anɛ ne n ti sa Wurubuaarɛ ilaa iko
de gɛmara mɔ Wurubuaarɛ ɔ' baa ka
mɔ imɔ gikɔ?"
36 Wurubuaarɛ ne n lɛɛ ilaa kamaasɛ. Kyu
naa de mɔ so ne ilaa kamaasɛ i bo no faa,
ne mɔ kee ne i bo no sa. Nyisigyi ɔ' wɔra
mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

12

Fɛ' Kyu Fɛye-Nyoro Kyu Sa Wurubuaarɛ

1 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, Wu-
rubuaarɛ gitolon belɛ gibono ɔ bo sa aye
so mɔ, n kya kolɛ fɛye: fɛ' kyu fɛye-
nyoro wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ de owi
kamaasɛ ɔbono fɛ naa mɔ, i' wɔra fɛɛ fɛ
gyɛ daa mɔ-asunbi atɔ. Gɛnen ne fɛ laa
lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa Wurubuaarɛ de fɛ'
gyi mɔ-ginsi. Imɔ ne n gyɛ oduduu dɔ-lɛɛ

ɔson ɔbono ɔ kaaborɛ nyamesɛ o' kyu son
Wurubuaarɛ mɔ.
2 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kasɛ asa abono gɛsinkpan
so ilaa wolɛ ne n bo mɔmɔ-nwɔnsa dɔ
mɔ. Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ne ɔ' sa fɛye-
nwɔnsa pobɔrɔ de i' kyɛɛgɛ fɛye-akyenabi.
Ɔ kya kyɛɛgɛ fɛye gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ bii
yɛɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa ne n gyɛ ilaa
dɛnsɛ giwɔra, ilaa ibono i kya gyi ginsi, de
ilaa ibono i kya wɔra ɔdan kpaa logɛ mɔ.
3 Wurubuaarɛ gi wɔra ilaa sa me ne nɛ
baa bingiri mɔ-ɔsɔɔ. Imɔso n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye ɔkamaasɛ yɛɛ ɔ mɛŋ sa o' kyu
mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ abɛɛ
isa tirisɛ don gɛnɔɔbono ɔ dɛ mɔ. Fɛye
ɔkamaasɛ ɔ' dɛsɛ mɔ-nyoro so de ɔ' kerɛ
daa gisɔɔgyi gibono ɔkara Wurubuaarɛ gi
sa mɔ mɔ de ɔ' bii nyamesɛ ɔbono ɔnan ɔ
gyɛ mɔ.
4 Kirisito mɔ-rɛ mɔ-adɛ mɛ dɛ fɛɛ
nyamesɛ nyoro. Nyamesɛ nyoro gi gyɛ daa
ilaa kolon, yɛgɛ nmɔ dɔ mɔ i bo nten kpɛi-
kpɛi nbono gi bo ilaa wɔrasɛ kpɛi-kpɛi.
Gɛnen ne
5 aye Kirisito asonbo mɔ kee a nyaakyɔ,
yɛgɛ aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon gi-
bono a wɔra mɔ so mɔ, i yɛgɛ aye pɛwu
a dabɔlɛ wɔra nyamesɛ kolon, ne aye dɔ
ɔkamaasɛ bo no sa asa sɛnsɛ pɛwu.
6 Gɛnɔɔbono nyamesɛ nyoro nten kpɛi-
kpɛi gi kya kpaa abara mɔ, gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ gi kyɛɛ aye ɔkamaasɛ adawo
kpɛi-kpɛi de a' kyu kpaa abara. Imɔso
a' kyu amɔ kpaa abara gɛnen. Nengyene
Wurubuaarɛ gi sa fo ɔko yɛɛ fo' nu mɔ-
ikalan de fo' lɛɛ tɔgɛ sa asa mɔ, gɛnɔɔbono
ɔkara fo sɔɔ imɔ gyi mɔ ne i kaaborɛ fo' lɛɛ
tɔgɛ.
7 Nengyene Wurubuaarɛ gi sa fo ɔko
yɛɛ fo' kpaa fo-nanboana Yesu asonbo mɔ
mɔ, kpaa mɔmɔ gɛnen. I kii i gyɛ daa
Wurubuaarɛ ilaa ginyiile ne o kyu sa fo
mɔ, kyu imɔ nyiile asa.
8 Nengyene i gyɛ gitɔgɛ keda asa nyoro
ne o kyu sa fo ɔko mɔ, tɔgɛ keda mɔmɔ-
nyoro. I kii i gyɛ daa asa ayɛ giwɔra
ne Wurubuaarɛ gi kyu sa fo mɔ, wɔra
ayɛ lii fo-gisen dɔ. Nengyene Wurubuaarɛ
yɛɛ fo' wɔra ɔgyangbarabo sa asa mɔ,
wɔra gɛsun mɔ fɛɛ ɔgyangbarabo ne fo gyɛ
gɛsintin. Nengyene i kii i gyɛ daa gitolon
ne Wurubuaarɛ gi kyu kyɛɛ fo ɔko mɔ,
bugi fo-gisen su asa so.
9 Fɛ' laarɛ abara ilaa lii fɛye-asen dɔ. Fɛ'
kyo ilaa nyɛnyɛn giwɔra de fɛ' wɔra ilaa
dɛnsɛ.
10 Fɛ' laarɛ fɛye-nanboana abono fɛye-rɛ
mɔmɔ fɛ bo Yesu ɔson mɔ dɔ ilaa fɛɛ anyibi
ne fɛ gyɛ. Fɛ' buu fɛye-nanboana don
gɛnɔɔbono fɛ kya buu fɛye-nyoro mɔ.
11 Fɛ' nyanga ansi wɔra Wurubuaarɛ
gɛsun mɔ. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-nyoro gi
yɔɔ fɛye. Fɛ' bugi fɛye-gisen pɛwu daa de
fɛ' son aye-Wura Yesu.
12 Fɛ' kyu fɛye-ansi gyan ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi ka yela sa fɛye mɔ so de
ɔkon. Nengyene fɛ bo ɔlaawusɛ dɔ mɔ, fɛ'
nyɛ gisen. Fɛ' dalaa owi kamaasɛ dɔ.
13 Ilaa i tiri fɛye-nanboana abono mɔmɔ
kee mɛ kya son Yesu mɔ, fɛ' kpaa mɔmɔ de
fɛ' bugi ansi keda asafo.
14 Nengyene asa mɛ kya ka fɛye-ansi mɔ,
fɛ' kolɛ Wurubuaarɛ ayuule sa ɔmɔ. Fɛŋ sa
fɛ' tɔgɛ nnɔ wɔra mɔmɔ.
15 Fɛ' gyi ɔkon kpaa abono mɛ kya gyi
ɔkon mɔ de fɛ' kpaarɛ ansikyu kpaa abono
mɛ kya su mɔ.
16 Fɛ' wɔra gɛnɔ kolon. Fɛŋ sa fɛ' nyiile
fɛye-nyoro. Fɛŋ sa fɛ' lɛɛ ansi yɛgɛ abono
asa mɛŋ kya buu yɛɛ mɛ gyɛ asa gbaa' ako
mɔ. Fɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛye ne
n nyi ɔlaako.
17 Nengyene ɔko gi wɔra fo ɔko ilaa
nyɛnyɛn mɔ, gɛŋ sa fo' kyu ilaa nyɛnyɛn
ka mɔ gikɔ. Fɛ' kerɛ de fɛ' wɔra ilaa ibono
ɔkamaasɛ laa wu yɛɛ i boran mɔ.
18 Fɛ' wɔra fɛye-lɛɛ abaa ɔkara de fɛ' kyu
gisen yuuli kyena de nyamesɛ kamaasɛ.
19 Me-kyɛmenɛana adɛnsɛ, nengyene
ɔko gi wɔra fɛye ɔko ilaa nyɛnyɛn iko mɔ,
kaasɛ ɔŋ sa ɔ' ka mɔ imɔ gikɔ. Ɔ' yɛgɛ
Wurubuaarɛ ne ɔ' biidɛ mɔ-giso. I lii fɛɛ
i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Me ne n kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
giso.
Me ne nan ka ilaa nyɛnyɛn giwɔra gikɔ.
Me Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ gɛnen."

20 I kii i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ gɛtɛɛko
kee yɛɛ,

"Nengyene akon a dɛ fo-ɔkyobo mɔ, sa mɔ
agyudɔ de o' gyi.
Nengyene bolefɔ dɛ mɔ mɔ, sa mɔ nkyu de
o' nun.
Fo kya wɔra gɛnen ilaa idɛ pɛwu fo kya sa
fo-ɔkyobo mɔ,
i kya wɔra fɛɛ ɔgya de agyangbalii ne
fo kya kuu
fo kya bun mɔ-gimu so gɛnen."

21 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn i' gyi
fɛye so. Fɛ' wɔra ilaa dɛnsɛ de i' yɛgɛ fɛ'
nyɛ ɔlon ilaa nyɛnyɛn giwɔra so.

13

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Sa Abɛyin Abelɛnsɛ

1 Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' bara mɔ nyoro gɛsɛ
sa mɔ-abɛyin abelɛnsɛ. I kya nyiile yɛɛ
iŋ gyɛ Wurubuaarɛ so mɔ, mɔmɔ ɔko-rɛ
ɔko maŋ nyɛ gɛnen gɛbelɛnsɛ gɛbono.
Wurubuaarɛ ne n yela mɔmɔ.
2 Imɔso fo ɔbono fo kine yɛɛ fo maŋ nu
fɛye-abɛyin abelɛnsɛ gɛdɛ mɔ, ilaa ibono
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gi yela mɔ ne fo

kine gɛnen. Imɔso fo laa nyɛ imɔ so gisobiidɛ.
3 Ilaa dɛnsɛ awɔrabo mɛŋ kya selɛ abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ nbara gigyi so mɔ. Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne n kya selɛ gɛnen abelɛnsɛ abono. Fɛŋ kya laarɛ fɛ' wu mɔmɔ de i' ŋmaa fɛye-asen mɔ, fɛ' wɔra ilaa dɛnsɛ. Fɛ wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ, fɛ laa nyɛ de abelɛnsɛ mɔ mɛ' yen fɛye.
4 Ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ nbara gigyi so mɔ gyɛ Wurubuaarɛ osunbo ɔbono Wurubuaarɛ ne n lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' kpaa fɛye. Nengyene ilaa nyɛnyɛn ne fɛ wɔra mɔ, fɛ wu mɔ mɔ, i kaaborɛ i' ŋmaa fɛye-asen. I kya nyiile yɛɛ iŋ gyɛ giyan so ne ɔ bo ɔlon fɛye so. Ɔ gyɛ Wurubuaarɛ osunbo ɔbono ɔ yelɛ Wurubuaarɛ giyaa dɔ de ɔ' biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso ka gikɔ.
5 Imɔso i kaaborɛ ɔkamaasɛ ɔ' bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ. I mɛŋ gyɛ gisobiidɛ gibono fɛ laa nyɛ mɔ wolɛ so. Gɛnɔɔbono fɛ laa bii fɛye-gisen dɔ yɛɛ fɛ wɔra ilaa ibono i boran mɔ kee so mɔ, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ.
6 Gɛnen ilaa ibono kee so mɔ, too-too ɔbono abɛyin laa yela yɛɛ fɛ' too mɔ, fɛ' too. I kya nyiile yɛɛ i tiri yɛɛ abɛyin abelɛnsɛ mɛ' kpɛ mɛ kya wɔra gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ.
7 Ilaa ibono i kaaborɛ fɛ' wɔra sa ɔkamaasɛ mɔ, fɛ' wɔra imɔ sa mɔ. I gyɛ too-too ne fɛ laa too daa-o, lɛnpoo ne i gyɛ daa-o, fɛŋ sa fɛ' gbigbili gimu. Ne i gyɛ buubuu ne i kaaborɛ fɛ' kyu sa ɔko mɔ, fɛ' kyu buubuu sa kaasɛ. I gyɛ nyisigyi ne i kaaborɛ ɔko ɔ' nyɛ lii fɛye asɛ mɔ, fɛ' kyu nyisigyi sa mɔ.

Fɛ' Laarɛ Abara

8 Fɛŋ sa fɛ' keda ɔko gikɔ. Fɛ' kyu too fɛye-nyoro so daa yɛɛ fɛ laa laarɛ abara ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ dɛ gikɔ ne ɔ kya laarɛ ɔ' ka gimɔ mɔ. I lii fɛɛ ɔbono ɔ kya laarɛ mɔ-nanbo nyamesɛ ilaa mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu so ne.
9 Nbara mɔ nko ne n gyɛ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara laarɛ ɔko; gɛŋ sa fo' mɔɔ isa; gɛŋ sa fo' yuuri; gɛŋ sa fo' yɛgɛ fo-ansi a' pɛɛrɛ ɔko ilaa so." Gɛnen nbara ndɛ de nsɛnsɛ mɔ pɛwu gi kya yii daa de nbara kolon so yɛɛ, "Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro."
10 Fo nyamesɛ fo kya laarɛ fo-nanbo mɔ, fo maŋ wɔra mɔ ilaa nyɛnyɛn. Imɔso fo ɔbono fo kya laarɛ fo-nanbo nyamesɛ ilaa mɔ, fo kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu so ne.
11 Fɛ' wɔra gɛnen ilaa ibono nɛ tɔgɛ faa. I lii fɛɛ fɛ nyi aberɛ abono dɔ a bo faa. Fɛɛ fɛ dɛ mɔ, fɛ' kyingi. Lii gɛkaabono a daa gikagyan Yesu so mɔ, gɛkɛ kamaasɛ gɛ kya kɔɔgɛ nkɛ nbono gi san de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ aye de a' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena mɔ.
12 Gɛdɛ gɛ kya laarɛ gɛ' kɛ kon. Imɔso a' taa ilaa nyɛnyɛn ibono gibiri dɔ awura mɔ mɛ kya wɔra mɔ yɛgɛ. A' wɔra ilaa dɛnsɛ fɛɛ asa abono gɛdɛ gɛ kɛ ɔmɔ mɔ. Aye-idɛnsɛ giwɔra i' wɔra fɛɛ adontɔ ne a dɛ a kya kyu kun aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
13 Aye-akyenabi a' wɔra ɔdan fɛɛ asa abono gɛdɛ gɛ kɛ mɔmɔ, ne mɛ taa gibiri dɔ ilaa wɔrasɛ yɛgɛ mɔ. A mɛŋ sa a' wɔra asa abono mɛ kya gyan' wɔra ilaayan, abɛɛ a' wɔra nta aboobo, abɛɛ a' laarɛ agyibara, abɛɛ a' wɔra ilaa ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ. A mɛŋ sa a' laarɛ gɛluu abɛɛ a' yɛgɛ aye-nanboana ilaa i' wɔra aye gɛlaaloo.
14 Fɛ' yɛgɛ Wura Yesu Kirisito ɔ' wɔra fɛɛ fɛye-ngbɛ suusɛ de fɛŋ sa fɛ' sa fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ɔkpa de i yɛgɛ fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.

14

Fɛŋ Sa Fɛ' Bun Abara Gipuɛɛ Wurubuaarɛ Ɔson Mɔ Dɔ

1 Asa ako mɛ bo no faa mɔ, gisɔɔgyi gibono mɛ bo sa Yesu mɔ giŋ kyɔ. Fɛ' dabɔlɛ sɔɔ gɛnen asa abono abaa anyɔ de fɛ mɛŋ sa fɛ' sɔɔ abara akyɔɔlɛ abono aŋ bo agyan mɔ.
2 Nan sa fɛye sinkaala ɔko. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye abono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ ako mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ. Ne ako, mɔ, ibono mɔmɔ-lɛɛ gisɔɔgyi mɔ giŋ kyɔ so mɔ, mɛŋ kya gyi ginun abɛɛ ɔken. Afɛdaa ipɔ wolɛ ne mɛ kya gyi.
3 Ɔbono ɔ kya gyi ilaa kamaasɛ mɔ, ɔ mɛŋ sa ɔ' terɛ mɔ-nanbo ɔbono ɔŋ kya gyi ilaa ikoana mɔ giyan yɛɛ mɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ asonbi mɔ aŋ boran. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya gyi ilaa ikoana mɔ, ɔ mɛŋ sa o' bun mɔ-nanbo ɔbono ɔ kya gyi ilaa kamaasɛ mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔŋ gyɛ Wurubuaarɛ sonbo dɛnsɛ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi sɔɔ aye ɔkamaasɛ abaa anyɔ.
4 Wurubuaarɛ ne n gyɛ aye pɛwu wura ɔbono a kya son mɔ. Imɔso fo ne n gyɛ anɛ de fo' bun fo-nanbo ɔbono iŋ gyɛ fo ne ɔ kya son mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔŋ gyɛ sonbo dɛnsɛ? Mɔ-wura mɔ gbaa-gbaa ne nan tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ sonbo dɛnsɛ abɛɛ sonbo nyɛnyɛn. Gɛsintin, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ de ɔ' son mɔ dandan. I kya nyiile yɛɛ Wura Wurubuaarɛ bo lon de ɔ' kpaa mɔ de ɔ' taalɛ yelɛ mɔ-ayaa so mɔ-ɔson mɔ dɔ.

Ɔkamaasɛ Ɔ' Bii Sa Mɔ-Nyoro Yɛɛ "Ilaa Idɛ Ne N Boran Sa Me"

5 Ɔko laa sa gɛwɔnsa yɛɛ nkɛ nko gi bo no mɔ, gi gyɛ nkɛ gbaa'gbaa don nko. Ɔko,

mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ nkɛ mɔ pɛwu gi gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ. Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' bii sa mɔ-nyoro yɛɛ ilaa ibono ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ i boran mɔ imɔ ibono ne n boran sa mɔ.

6 Abono mɛ kya sa nwɔnsa yɛɛ nkɛ nko gi gyɛ nkɛ gbaa'gbaa sa mɔmɔ mɔ, mɛ kya kyu nmɔ gɛnen daa de mɛ' nyɛ kyu nyisigyi bara Wura Yesu. Abono, mɔ, mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ kee mɔ, mɛ kya gyi imɔ daa de i' kyu nyisigyi bara Wura Yesu. I kya nyiile yɛɛ mɛ kya gyi imɔ mɔ, mɛ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so. Abono, mɔ, mɛŋ kya gyi ilaa ikoana mɔ, mɛ kya laarɛ daa de i' nyɛ kyu nyisigyi bara Wura Yesu, ne mɛ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii mɔmɔ-lɛɛ ilaa gyisɛ so kee.

7 Aye dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ tɛ mɔ-gibaa so, ne fɛɛ o wu' daa kee mɔ, iŋ gyɛ mɔ-gibaa so ne o wu'.

8 A tɛ nkpa mɔ, a tɛ a sa daa Wura Yesu, ne a kii baa wu' daa mɔ, a wu' sa daa Wura Yesu. Imɔso aye abono a ka gyan Yesu so mɔ, a tɛ nkpa daa-o, a wu' daa-o, a gyɛ daa Wura Yesu-lɛɛ.

9 I kya nyiile yɛɛ Yesu Kirisito gi wu' ne o kyingi lii ibuni dɔ de ɔ' nyɛ wɔra Wura sa asa abono mɛ tɛ de ansi mɔ de abono mɛ wu' mɔ pɛwu.

10 Fo Yesu sonbo, menɛ n wɔra ne fo kya bun fo-nanbo Yesu sonbo gipuɛɛ yɛɛ mɔ berɛ mɛŋ gyɛ Yesu sonbo dɛnsɛ? Iŋ kaaborɛ fo' kerɛ fo-nanbo Yesu sonbo ta gɛnen. I lii fɛɛ gɛkaako mɔ aye pɛwu a laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ nfono ɔ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ.

11 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,

"Me Wurubuaarɛ n bo no faa,
nyamesɛ kamaasɛ laa ŋmii daa me.
Nyamesɛ kamaasɛ laa bugi gɛnɔ lɛɛ me-ginyen
yɛɛ me ne n gyɛ Wurubuaarɛ."

12 Aye ɔkamaasɛ laa buu ilaa ibono ɔ wɔra mɔ-gɛkyena dɔ mɔ sa Wurubuaarɛ.

13 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de a' baa bun abara gipuɛɛ yɛɛ ɔdɛ berɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo ne ɔ gyɛ. A' kyu too aye-nyoro so yɛɛ a maŋ wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ aye-nanbo ɔko ɔ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ abɛɛ i' yɛgɛ mɔ-gisɔɔgyi gibono ɔ bo sa Yesu mɔ gi' kɔɔgɛ.

A' Kyu Gɛsintin Gigyi, Gisen Yuuli, De Ɔkon Kyu Kyena

14 Wura Yesu gi lɛɛ nyiile me ne nɛ tansi sɔɔ gyi yɛɛ sɛi mɛŋ bo no ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ i gyɛ ilaa kyosɛ. Ilaa ibono fo ɔko fo laa kyu yɛɛ i gyɛ ilaa kyosɛ mɔ, gɛsintin mɔ, i laa wɔra ilaa kyosɛ sa fo.

15 Nengyene fo ɔko fo kya gyi ilaa gyisɛ iko ne i kya yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo kya sɔɔ mɔ-nyoro akyɔɔlɛ mɔ, iŋ gyɛ gɛsalaarɛ gɛkyena ne fo dɛ fo tɛ de mɔ gɛnen. Gɛŋ sa fo' yɛgɛ ilaa ibono fo kya gyi mɔ i' nyida fo-nanbo gisɔɔgyi gibono ɔ sɔɔ Kirisito gyi mɔ. I lii fɛɛ mɔ kee so ne Kirisito gi wu'.

16 Gɛŋ sa fo' nyida fo-nanbo gisɔɔgyi gɛnen de asa mɛŋ sa mɛ' nyɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii ilaa ibono fo kya kyu yɛɛ i gyɛ ilaa dɛnsɛ mɔ so.

17 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi abono a laa kyu kyena mɔ i mɛŋ gyɛ ilaa gyisɛ abɛɛ ilaa nunsɛ ne n tiri. Ilaa ibono i tiri mɔ ne n gyɛ gɛnɔɔbono a laa kyu gɛsintin gigyi, gisen yuuli de ɔkon kyu kyena de abara, fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya sa aye mɔ.

18 Fo ɔbono fo kya son Kirisito ɔkpa baarɛ so mɔ, fo laa gyi Wurubuaarɛ ginsi, ne anyamesɛ kee mɛ laa wu yɛɛ i boran.

19 Imɔso a' wɔra aniya de a' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ gisen yuuli gi' ba aye dɔ mɔ de a' kpaa abara de a' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ.

20 Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wɔra sa fɛye-nanbo Yesu sonbo mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-ilaa gyisɛ iko gigyi i' nyida imɔ. Agyudɔ kamaasɛ a boran, a maŋ kyɔlesɛ fɛye-Wurubuaarɛ ɔson. Ilaa ibono fo ɔko fo laa gyi ne i laa yɛgɛ fo-nanbo ɔ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ berɛ ne mɛŋ boran.

21 Nengyene fo ɔko fo kya wɔra ilaa ibono i kya yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo kya loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, taa imɔ yɛgɛ. I gyɛ daa ginun gigyi, abɛɛ nta ginun, abɛɛ menɛ ne i gyɛ mɔ, fo-nanbo mɔ so mɔ, taa imɔ yɛgɛ.

22 Ilaa ibono fo ɔko fo nyi kyu lii gɛnen akyɔɔlɛ adɛ ɔnan so mɔ, yɛgɛ i' sii de fo-rɛ fo-Wurubuaarɛ wolɛ. Omudɛnsɛbo ne n gyɛ nyamesɛ ɔbono ɔ wɔra ilaa ibono o nyi yɛɛ i boran ne mɔ-gisen dɔ iŋ kya bun mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ.

23 Ɔbono, mɔ, ɔ kya sɔɔ akyɔɔlɛ mɔ-gisen dɔ yɛɛ, "Agyudɔ abono nan gyi faa, Wurubuaarɛ ɔson dɔ mɔ, i boran abɛɛ iŋ boran?" ne ɔ dabɔlɛ gyi mɔ, Wurubuaarɛ laa bun mɔ gipuɛɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔ mɛŋ sɔɔ mɔ-nyoro gyi yɛɛ ɔ wɔra ilaa dɛnsɛ. Ilaa kamaasɛ ibono fo nyamesɛ fo laa wɔra ne foŋ kya sɔɔ fo-nyoro gyi yɛɛ i gyɛ ilaa dɛnsɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ, bii yɛɛ i gyɛ ilaa nyɛnyɛn sa fo.

15

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Kpaa Fɛye-Nanboana Yesu Ɔson Mɔ Dɔ

1 Aye abono a ka gyan Kirisito so dandan mɔ, i kaaborɛ a' kpaa aye-nanboana abono mɛŋ ti ka gyan mɔ so dandan mɔ.

Gɛnɔɔbono mɛ kya kyo ilaa kpɛi-kpɛi mɔ,
a' nyɛ gisen sa mɔmɔ. Aye dɔ ɔko ɔŋ sa ɔ'
wɔra ilaa ibono i bo mɔ gbaa-gbaa ɔbolɛ
mɔ wolɛ.
2 Aye-nanboana ɔdan giwɔra so mɔ,
ɔkamaasɛ ɔ' wɔra ilaa ibono i laa gyi ginsi
de i' nyɛ kpaa ɔmɔ de mɛ' sɛɛ Kirisito ɔson
mɔ dɔ.
3 I kya nyiile yɛɛ Kirisito gi ba gɛsinkpan
so mɔ, mɔ kee mɛŋ wɔra ilaa ibono i
gyɛ mɔ wolɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ mɔ. I
bo Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ
Kirisito gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Asebi abono asa mɛ kyu saalɛ fo mɔ, a
baa bingiri me-lɛɛ."
4 Ilaa kamaasɛ ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ dedaa mɔ, mɛ
ŋmarasɛ imɔ yela daa sa aye de i' nyiile
aye ilaa. Ilaa ibono i kya nyiile aye mɔ i
kya yɛgɛ a kya nyɛ gisen ilaa kamaasɛ dɔ
kpaa lii. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya tɔgɛ
wɔra aye de a' nyɛ kyu aye-ansi gyan ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa aye mɔ so.
5 Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya yɛgɛ
a kya nyɛ gisen ilaa kamaasɛ dɔ, ne mɔ
kee ne n kya tɔgɛ wɔra aye. Ɔ' yɛgɛ fɛye
pɛwu fɛ' tɔgɛ kyule abara de fɛ' kyena fɛɛ
gɛnɔɔbono Kirisito Yesu gi kyena mɔ.
6 Wurubuaarɛ ɔ' wɔra gɛnen sa fɛye de
fɛ' nyɛ gɛnɔ kolon de fɛye pɛwu fɛ' dabɔlɛ
yen mɔ ɔbono ɔ gyɛ aye-Wura Yesu Kirisito
mɔ-sɛ mɔ.

Asa Kpɛi-Kpɛi Mɛ Nu Yesu Ɔkalan Konkonsɛ

7 Fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gi sɔɔ fɛye abaa
anyɔ mɔ, fɛye kee fɛ' sɔɔ abara abaa
anyɔ gɛnen de i' nyɛ kyu nyisigyi kyu sa
Wurubuaarɛ.
8 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ Kirisito
gi ba gɛsinkpan so mɔ, ɔ wɔra Gyuda
awura ɔkpaabo de ɔ' lɛɛ nyiile asa yɛɛ
Wurubuaarɛ gyɛ gɛsintin wura. I lii fɛɛ
Kirisito ne n yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ
gi ka yela sa aye Gyuda awura anaana
agyangbarasɛ mɔ i ba gɛsintin.
9 Kirisito gi wɔra gɛnen daa de gɛsinkpan
so asa sɛnsɛ mɛ' nyɛ yen Wurubuaarɛ kyu
lii mɔ-gitolon gibono ɔ bo mɔ so. I bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Gɛnen ilaa idɛ so mɔ, nan terɛ fo-ginyen
dɛnsɛ
sa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ.
Nan bii ilon yen fo."
10 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ kee i tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛye asa kpɛi-kpɛi pɛwu abono fɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ,
fɛ' bɔla Wurubuaarɛ adɛ, Gyuda
awura, mɔ so
de fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ' gyi ɔkon dabɔlɛ."
11 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ako kee a kii
tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛye abono fɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
pɛwu, fɛ' yen Wurubuaarɛ.
Asa kpɛi-kpɛi pɛwu, fɛ' yen mɔ."
12 Isaya gi tɔgɛ kyu lii ilaa idɛ so yɛɛ,
"Gyɛsi ɔnaanabi ɔko laa ba.
Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa baa gyi gɛwura
asa kpɛi-kpɛi pɛwu so.
Mɔ so ne asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa kyu
mɔmɔ-ansi gyan."
13 Wurubuaarɛ ne n kya kpaa nyamesɛ ne
ɔ kya kyu mɔ-ansi gyan mɔ so. Imɔso fɛ ka
gyan Yesu so faa mɔ, gɛnen Wurubuaarɛ
kolon ɔbono ɔ' tansi sa fɛye ɔkon de gisen
yuuli de fɛye-ansi a' kpɛ a gyan Yesu
so gɛnen kyu naa de mɔ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon dɔ.

Ilaa Ibono So Nɛ Ŋmarasɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

14 Me-nanboana Yesu asonbo, me gbaa-
gbaa n nyi yɛɛ gidɛnsɛ giwɔra i nyaakyɔ
fɛye dɔ. Fɛ nyi Wurubuaarɛ ilaa dandan,
ne fɛye gbaa-gbaa fɛ laa taalɛ ka abara.
15 Ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ, mɔ, nɛ yelɛ
me-gɛbelɛnsɛ so tɔgɛ ilaa bolonsɛ ikoana
nyingi fɛye kyu lii imɔ so. Wurubuaarɛ gi
wɔra ilaa sa me
16 ne ɔ yɛgɛ nɛ taalɛ wɔra Kirisito Yesu
gɛsun ɔwɔrabo. Mɔ ne n nyiile me yɛɛ
n' tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu
lii Yesu so sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ. Nɛ wɔra fɛɛ asunbi
ɔlɛɛbo ne mɔmɔ, mɔ, mɛ wɔra fɛɛ asunbi
atɔ. N dɛ ɔmɔ mi-i kperɛ Wurubuaarɛ
de mɔ-Oduduu mɔ ɔ' lɔrɔ mɔmɔ yela sa
Wurubuaarɛ de ɔ' nyɛ sɔɔ ɔmɔ abaa anyɔ.
17 Imɔso ibono n kya wɔra gɛsun mi-i sa
Wurubuaarɛ faa, nɛ wu yɛɛ Kirisito Yesu
gi kpaa me, ne nɛ taalɛ wɔra ilaa gikyɔ.
Kirisito so mɔ, nan taalɛ gyiide.
18 Ilaa ibono Kirisito gi kpaa me ne nɛ
wɔra mɔ wolɛ ne nan lɛɛ tɔgɛ. Maŋ taalɛ
tɔgɛ yɛɛ nɛ wɔra ilaa iko me-gibaa so. Mɔ
ne n yɛgɛ nɛ taalɛ kpaa asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ ne mɛ nyɛ nu
Wurubuaarɛ gɛdɛ. Me-ilaa tɔgɛsɛ de me-
ilaa wɔrasɛ ne n kpaa mɔmɔ.
19 Nɛ wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ kpɛi-kpɛi de
ilaa dɛgɛnɔsɛ kyu naa de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon dɔ. Mɔ-ɔlon mɔ dɔ
ne nɛ taalɛ naa lii Gyɛrusalem kpaa lii
ko-o Ilirikum gɛsinkpan so n kpɛ mi-i lɛɛ
Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ pɛwu gɛsɛ
mi-i sa asa.
20 Ilaa ibono nɛ kyu too me-nyoro so mɔ
ne n gyɛ yɛɛ n' lɛɛ Kirisito ɔkalan konkonsɛ
mɔ tɔgɛ sa asa nten nbonoana mɛ mɛŋ ti
nu ɔkalan mɔ kerɛ mɔ. Meŋ kya laarɛ i' ba
yɛɛ ɔko-lɛɛ ɔpɔɔrɛ so ne n' kya pɔrɔ mi-i
gyan.

21 I wɔra daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
Kirisito ilaa yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ. Mɛ ŋmarasɛ nno yɛɛ,
"Asa abono mɛŋ ti nyɛ de asa mɛ' tɔgɛ mɔ-
ilaa sa mɔmɔ mɔ,
mɛ laa nyɛ wu mɔ de mɔmɔ-ansi.
Ne asa abono mɛ mɛŋ ti nu sɛi kyu lii mɔ
so mɔ,
mɛ laa nu mɔ-ilaa gɛsɛ."

N Kya Laarɛ N' Baa Laa Fɛye Yesu Asonbo Abono Fɛ Bo Rom Mɔ

22 Owi kamaasɛ n kya laarɛ n' baa laa
fɛye mɔ, gɛsun gɛdɛ ne n kya keda me yela,
ne meŋ kya nyɛ ba fɛye asɛ mɔ.
23 Nperɛ berɛ meŋ baa n bo gɛsun
gɛsinkpan gibaafon gidɛ so gɛrɛ. Ibono n
kya laarɛ n' baa laa fɛye faa, i ti wɔra nsi.
24 Imɔso idɛ kon berɛ nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ
nan baa kpe Sipeen faa mɔ, nan naa de
fɛye asɛ de a' tala abara ansi ŋmaraa. I fo
me-gikyon mɔ, de fɛ' kpaa me de n' taalɛ
kpaa loo nfono n kya kpe mɔ.
25 Owi baarɛ dɔ mɔ, me-ayaa a ti lii ibono
n kya kpe Gyɛrusalem n' kpaa kpaa' aye-
nanboana abono mɛ kya son Yesu nno mɔ.
26 I kya nyiile yɛɛ Yesu asonbo akpen
abono a bo Masadoniya de Akaya
nsinkpan so mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara ne mɛ
too-too aterenbi lii mɔmɔ-asen dɔ de mɛ'
kyu kpaa kpaa' ayenbo abono mɛ saarɛ
Yesu asonbo abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ.
Mɛ kyu gɛnen aterenbi abono kyu wɔra
me-abaa dɔ.
27 Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kyu too mɔmɔ-
nyoro so yɛɛ mɛ laa wɔra gidɛnsɛ gidɛ sa
Gyuda awura ayenbo abono mɛ kya son
Yesu ne mɛ bo Gyɛrusalem mɔ, yɛgɛ iŋ gyɛ
yɛɛ mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ gyɛ Gyuda awura.
Mɛ kpaa mɔmɔ gɛnen mɔ, imɔ-ɔkpa so
ne. I kya nyiile yɛɛ Gyuda awura mɔ kee
mɛ kpaa mɔmɔ ne mɛ nyɛ oduduu dɔ ilaa
tirisɛ. Imɔso i kaaborɛ abono mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ mɛ' kpaa Gyuda awura
mɔ de mɛ' nyɛ anyamesɛ gɛkyena dɔ ilaa
tirisɛ kee.
28 Imɔso nengyene nɛ nyɛ kyu aterenbi
mɔ kpaa sa Yesu asonbo abono mɛ bo
Gyɛrusalem mɔ, nɛ logɛ gidɛnsɛ gibono asa
abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ mɛ
wɔra mɔ ne. Nfono kon mɔ nan kyu de
fɛye asɛ kpe Sipeen.
29 N nyi me-gisen dɔ yɛɛ nengyene nɛ ba
fɛye asɛ mɔ, Kirisito laa yɛgɛ me-giba mɔ
gi' tansi kpaa fɛye.
30 Me-nanboana Yesu asonbo, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gɛsalaarɛ gɛbono
ɔ kya kyu sa aye mɔ so mɔ, n kya kolɛ
fɛye aye-Wura Yesu Kirisito ginyen dɔ
yɛɛ fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa me, fɛɛ
gɛnɔɔbono me kee n dɛ aniya n kya kolɛ
Wurubuaarɛ n kya sa me-nyoro mɔ.
31 Fɛ' dalaa kpaa me yɛɛ Gyudiya
gɛsinkpan so nfono n kya kpe mɔ, Wu-
rubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ me lii asa abono mɛŋ
kya sɔɔ Yesu gyi mɔ abaa dɔ. A' dalaa kee
yɛɛ Yesu asonbo abono mɛ bo Gyɛrusalem
mɔ mɛ' sɔɔ ilaa ibono nan kyu kperɛ
mɔmɔ mɔ abaa anyɔ.
32 I ba gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ
mɔ, nan nyɛ ba fɛye asɛ de ɔkon de me-rɛ
fɛye a' kyena de i' keda aye-nyoro.
33 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ gisen yuuli
gɛmu mɔ ɔ' kyena fɛye dɔ. I' ba gɛnen.

16

Afaala

1 N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ aye-pikyii
Fiibi ɔbono ɔ kya kpaa Yesu asonbo gikpen
Sɛnkiriya ɔsowolɛ so mɔ tansi ɔ gyɛ isa.
2 Imɔso fɛ' kerɛ mɔ so Wura Yesu ginyen
dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ aye abono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro
mɔ a' keda abara mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono
i tiri mɔ mɔ, fɛ' kpaa mɔ de ɔ' nyɛ imɔ. I
lii fɛɛ ɔ tansi kpaa asa gikyɔ, dabɔlɛ de me
gbaa-gbaa kee.
3 Fɛ' faala Pirisila mɔ-rɛ Akuila. Mɛ gyɛ
me-nanboana abono me-rɛ mɔmɔ a
wɔra Kirisito Yesu gɛsun mɔ dabɔlɛ.
4 Mɛ mɔlɛgɛ me kaaborɛ me so mɔ mɔmɔ-
nkpa gi laarɛ gi' lii mɔmɔ-gibaa. Iŋ gyɛ
me-wolɛ ne n kya lɛɛ mɔmɔ-ginyen; Yesu
asonbo akpen pɛwu abono amɔ dɔ asa
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ kee mɛ kya yen
mɔmɔ.
5 Fɛ' faala Yesu asonbo gikpen gibono mɛ
kya gyan' mɔmɔ asa anyɔ adɛ gɛten
dɔ son Wurubuaarɛ mɔ sa me.
Fɛ' faala me-nanbo laarɛsɛ Epanitusɛ. Mɔ
ne n gyɛ ɔbono ɔ daa gika gyan
Kirisito so Esiya gɛsinkpan pɛwu so.
6 Fɛ' faala Mariya sa me. Ɔ nyanga ansi
wɔra gɛsun ken-ken sa fɛye.
7 Fɛ' faala me-subuana Andironikusɛ
mɔ-rɛ Gyuniya sa me. Asa ako mɛ
naa kyena keda me-rɛ mɔmɔ kpaa
tii de obu Wura Yesu ɔson mɔ so, ne
asa sakyɔ mɛ nyi mɔmɔ so yɛɛ mɛ
tansi mɛ gyɛ Yesu Kirisito isɔɔ. Mɛ
daa me ka gyan Kirisito so.
8 Fɛ' faala Anpelitusɛ. Ɔ gyɛ me-kyɛmenɛ
laarɛsɛ Wura Yesu ɔson mɔ dɔ.
9 Fɛ' faala Ɔbanusɛ. Ɔ gyɛ me-rɛ fɛye pɛwu
aye-nanbo ɔbono aye-rɛ mɔ a kya
wɔra gɛsun a kya sa Kirisito.
Fɛ' faala me-nanbo laarɛsɛ Setakusɛ kee.
10 Fɛ' faala Apɛlesɛ. Ɔ lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ gyɛ
Kirisito sonbo dɛnsɛ.
Fɛ' faala Arisitobulusɛ gɛten dɔ asa.
11 Fɛ' faala me-subu Hɛrodiyon.
Fɛ' faala Narisisu gɛten dɔ awura abono
mɛ bo Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ.

12 Fɛ' faala Tirifana mɔ-rɛ Tirifosa. Mɛ kya
wɔra gɛsun mɛ kya sa Wura Yesu.
Fɛ' faala me-kyɛmenɛ Pɛsisi. Ɔ tansi wɔra
gɛsun gikyɔ sa Wura Yesu.
13 Fɛ' faala Rufusɛ. Ɔ gyɛ isa ɔbono Wura
Yesu gi tansi lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-
sonbo.
Fɛ' faala mɔ-nyi kee sa me. O kyu me fɛɛ
mɔ-bi korogɛsɛ.
14 Fɛ' faala Asinkirituse, Filigon, Hɛrɛmisɛ,
Patirobaasɛ, Hɛrɛmasɛ, de aye-
nanboana Yesu asonbo abono mɛ bo
mɔmɔ asɛ mɔ.
15 Fɛ' faala Filologusɛ, Gyuliya, Nɛrɛyusɛ
mɔ-rɛ mɔ-pikyii de Olinpasɛ de Yesu
asonbo abono mɛ bo mɔmɔ asɛ mɔ
pɛwu.
16 Fɛ' kyu ginyi abi afaala faala abara fɛɛ
gɛnɔɔbono i kaaborɛ Yesu asonbo
mɛ' faala abara mɔ.
Yesu asonbo akpen abono nɛ naa mɔmɔ so
mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye.

Pɔɔlo Gi Ka Mɔmɔ Gika Laalaalogɛ

17 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya kolɛ
fɛye, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so de asa abono
mɛ ti taa kyu gɛsabaragɛ ba Yesu ɔson dɔ
mɔ. Mɛ kya kpadɛɛ asa gikagyan gibono
mɛ ka gyan Yesu so mɔ. Mɔmɔ ne n gyɛ
abono mɛ kya kyɔɔlɛ ilaa nyiilesɛ ibono fɛ
sɔɔ abaa anyɔ mɔ. Fɛŋ sa fɛ' saarɛ mɔmɔ
dɔ.
18 I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ abono mɛ kya
wɔra gɛnen ilaa ibono mɔ, iŋ gyɛ aye-
Wura Yesu Kirisito ne mɛ kya son. Mɛ
kya son daa ilaa ibono i bo mɔmɔ gbaa-
gbaa ɔbolɛ mɔ. Gɛnen asa abono ɔnan mɛ
kya kyu atɔngɛbi dɛnsɛ de gɛnɔ ɔkon kyu
penɛ Wurubuaarɛ asonbo abono mɛ mɛŋ
bo ɔpenɛsen mɔ.
19 Fɛye berɛ, ɔkamaasɛ nyi fɛye so yɛɛ fɛ
kya nu aye-Wura Yesu gɛdɛ. Lii fɛye gɛnen
ilaa ibono so mɔ, fɛye-ilaa i tansi i bo me
ɔkon gikyɔ. N kya laarɛ fɛɛ fɛ' ten ansi
ilaa dɛnsɛ giwɔra dɔ. De fɛŋ sa fɛ' bii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra baa pii faa.
20 I maŋ kɛɛla ne Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ kya sa gisen yuuli mɔ laa yɛgɛ fɛ' gyi
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ so. Aye-Wura
Yesu ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba
gɛnen.
21 Timoti kya faala fɛye. Ɔ gyɛ me-nanbo
Yesu gɛsun mɔ ɔwɔrabo. Me-subuana,
Lusiyusɛ, Gyeeson, de Sosipaterɛ kee mɛ
kya faala fɛye.
22 Me, Tɛtiyusɛ ne Pɔɔlo gi yɛgɛ nɛ
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ sa mɔ. N kya faala
fɛye Wura Yesu ginyen dɔ.
23 Me Pɔɔlo me-gɛten wura, Gayusɛ, kya
faala fɛye. Mɔ-gɛten dɔ ne Yesu asonbo
gikpen gibono gi bo gɛrɛ mɔ mɛ kya gyan
son Yesu. Irasituse kya faala fɛye. Mɔ ne
n kya yela ɔsowolɛ baarɛ gɛgyapaa ateesi
aterenbi. Aye-nanbo Kuatusɛ kee kya faala
fɛye. [
24 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye pɛwu
so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba gɛnen.]
25 A' kyu ayenbi sa Wurubuaarɛ! Mɔ
ne n yɛgɛ n kya tɔgɛ Yesu Kirisito ɔkalan
konkonsɛ mi-i sa asa de mɛ' nyɛ ka gyan
Yesu so. Mɔ ne n bo lon de ɔ' yɛgɛ fɛ' taalɛ
yelɛ fɛye-ayaa so gɛnen gikagyan gibono
so. Yesu Kirisito ɔkalan baarɛ gyɛ daa
ilaa boduduusɛ ibono nkana Wurubuaarɛ
gi kyu imɔ ŋara lii ko-o dedaa.
26 Ilaa boduduusɛ ibono ilaa ne Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ. Idɛ kon mɔ, Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔŋ bo gɛyiigɛsɛ ne ɔŋ
bo ɔkara mɔ gi tɔgɛ yɛɛ Kirisito ilaa
boduduusɛ ibono i' lii gɛwi tentegelen de
asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ' nyɛ sɔɔ mɔ gyi de
mɛ' nu mɔ-gɛdɛ.
27 Wurubuaarɛ mɔ-nkon guan ne n nyi
ɔlaako. Nyisigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa kyu naa de Yesu Kirisito so. I' ba
gɛnen.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Korinti Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono Kirisito Yesu gi tɔgɛ
me yɛɛ n' baa wɔra mɔ-ɔsɔɔ kyu lii Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ so mɔ ne n ŋmarasɛ
gɛnen ɔwolɛ baarɛ. Me-rɛ Sositɛni, aye-
nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ, ne n kyu ɔwolɛ
baarɛ bunge
2 Fɛye abono fɛ kya son Wurubuaarɛ kyu
naa de Yesu so Korinti ɔsowolɛ so mɔ. Kyu
lii fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon
mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fɛye yela sa
mɔ-nyoro, ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-
nwɔnsa dɔ yela sa mɔ, ne i mɛŋ gyɛ fɛye-
wolɛ. Fɛye-rɛ abono pɛwu mɛ kya saawo
terɛ aye-Wura Yesu Kirisito gɛten kamaasɛ
mɔ ne Wurubuaarɛ darɛ yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-
nwɔnsa dɔ yela sa mɔ gɛnen. Yesu Kirisito
ne n gyɛ aye-rɛ gɛnen asa abono pɛwu
Wura.
3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Gi Sa Fɛye Gɛtɔngɛ Dɛnsɛ De Ɔlaako Ginyi

4 N kya faala Wurubuaarɛ fɛye so owi
kamaasɛ. I lii fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ
kya sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.
5 Fɛye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon so mɔ,
Wurubuaarɛ gi tansi sa fɛye gɛtɔngɛ dɛnsɛ
de ɔlaako ginyi ɔkpa kamaasɛ so.
6 I lii fɛɛ fɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ Kirisito
ilaa ibono a tɔgɛ sa fɛye mɔ, i gyɛ gɛsintin.
7 Imɔso fɛŋ kya kpondere ilaa dɛnsɛ
ibono Wurubuaarɛ kya wɔra sa mɔ-
asonbo mɔ iko-rɛ iko. Aberɛ abono pɛwu
fɛ tɛ fɛ gyoo gɛkaabono Wurubuaarɛ laa
lɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito gɛwi nyiile
gɛsinkpan so asa faa mɔ, ɔ kya sa fɛye ilaa
kamaasɛ ibono i laa yɛgɛ fɛ nyɛ yelɛ fɛye-
ayaa so son mɔ dandan mɔ.
8 Aye-Wura Yesu Kirisito laa yɛgɛ fɛ' nyɛ
wɔra ɔlon de fɛ' wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
gɛnen kpaa lii. Imɔ ne nan yɛgɛ ne i
maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so
gɛkaabono ɔ laa lii Wurubuaarɛ dɔ ba baa
gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.
9 Wurubuaarɛ gyɛ ɔpaawɔrabo. Ɔ tɔgɛ
fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro mada de mɔ-bi
aye-Wura Yesu Kirisito.

Fɛŋ Sa Fɛ' Yɛgɛ Gɛsa-Baragɛ Gɛ' Ba Fɛye Dɔ

10 Me-nanboana Yesu asonbo, n dɛ aye-
Wura Yesu Kirisito ginyen n kya kolɛ fɛye
yɛɛ fɛ' tɔgɛ kyule abara. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
gɛsa-baragɛ gɛ' ba fɛye dɔ. Nengyene fɛ
laa sa gɛwɔnsa ilaa iko so abɛɛ fɛ laa lɛɛ
ilaa ibono i boran dabɔlɛ mɔ, fɛ' kerɛ de
fɛ' wɔra gɛnɔ kolon kpaa logɛ.
11 Me-nanboana, iŋ gyɛ giyan so ne n'
kya tɔgɛ fɛye ilaa idɛ. Kulowe gɛten dɔ asa
ako mɛ buu sa me yɛɛ ibiidɛ i bo fɛye dɔ.
12 Ilaa ibono nɛ nu mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye
dɔ ɔkamaasɛ kya tɔgɛ mɔ-lɛɛ kpɛi. Ɔdɛ
yɛɛ, "Me berɛ, Pɔɔlo ne n' buu." Ɔdɛ mɔ
yɛɛ, "Apolosɛ ne n' buu," Ɔbanban mɔ yɛɛ
"Sɛfasɛ" abɛɛ "Kirisito ne n' buu."
13 Ibono fɛ baragɛ faa, n' taasɛ fɛye yɛɛ,
imɔso fɛ baragɛ Kirisito dɔ gɛnen kee?
Ibono fɛye ako yɛɛ me Pɔɔlo ne fɛ buu faa,
me ne n wu' lɛwu oyii mɔ so sa fɛye? Iŋ
gyɛ Kirisito ne n wu' sa aye? Abɛɛ fɛ nyi
yɛɛ me, Pɔɔlo, ginyen dɔ ne mɛ gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere mɔ? Iŋ gyɛ Kirisito
ginyen dɔ? Fɛŋ sa fɛ' baragɛ kpaa buu asa
kpɛi-kpɛi.
14 I bo me ɔkon yɛɛ iŋ gyɛ me ne n
gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere, gɛnen
mɔ, Kirisipusɛ mɔ-rɛ Gayusɛ wolɛ ne nɛ
gyere Wurubuaarɛ sagyere.
15 Menan gyere fɛye Wurubuaarɛ
sagyere mɔ, nkana ɔfaa fɛye dɔ ɔko laa
tɔgɛ yɛɛ me, Pɔɔlo, ginyen dɔ ne mɛ gyere
mɔ Wurubuaarɛ sagyere.
16 (N kya nyingi yɛɛ nɛ gyere Sitɛfanasɛ
mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa kee Wurubuaarɛ
sagyere. Kyu lii gɛnen asa adɛ gɛmara
mɔ, meŋ baa mi-i nyingi yɛɛ nɛ gyere ɔko
Wurubuaarɛ sagyere.)
17 I kya nyiile yɛɛ Kirisito mɛŋ sun me
yɛɛ n' baa gyere asa Wurubuaarɛ sagyere.
O sun me daa yɛɛ n' baa tɔgɛ mɔ-ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa asa. N naa mi-i tɔgɛ
ɔkalan mɔ mɔ, meŋ kya kyu ɔlaako onyibo
adawo atɔngɛbi kyu tɔngɛ sa mɔmɔ. Meŋ
kya laarɛ i' ba yɛɛ me-atɔngɛbi a kya dengɛ
asa nwɔnsa lii Yesu lɛwu oyii mɔ so de i'
ba yɛɛ mɛŋ nyɛ amɔlɛgɛ lii mɔ-lɛwu mɔ so.

Wurubuaarɛ-Lɛɛ Ɔlaako Ginyi

18 I lii fɛɛ abono mɛ kya fuɛ mɔmɔ-lɛwu
gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ ɔkalan kyu lii
Yesu lɛwu mɔ so mɔ gyɛ daa ilaa gyaga
sa ɔmɔ. Aye abono Wurubuaarɛ ti ɔ kya
mɔlɛgɛ aye mɔ berɛ, Wurubuaarɛ ɔkalan
kyu lii Yesu lɛwu mɔ so mɔ kya sa aye
Wurubuaarɛ Oduduu dɔ ɔlon.
19 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ imɔ
idɛ so ilaa yela mɔ-agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Nan nyida anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi.
Nan yɛgɛ asɛɛbo nwɔnsa gi' lɛɛ mɔmɔ
tanga."
20 Nyamesɛ ɔlaako ginyi gi gyɛ ilaa
iko sa Wurubuaarɛ? Wurubuaarɛ agyɛbi
onyiilebo gɛbelɛnsɛ gɛ laa kpaa mɔ Wu-
rubuaarɛ asɛ? Ne ɔbono o nyi gɛtɔngɛ mɔ,
fɛ nyi yɛɛ mɔ-gɛtɔngɛ gɛ laa mɔlɛgɛ mɔ

Wurubuaarɛ asɛ? Kuaa! Gɛkyena gɛdɛ dɔ
wolɛ ne i laa kpaa mɔmɔ. Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi gi kya lɛɛ
ɔmɔ tanga fɛɛ ilaa gyaga ne i gyɛ mɔ asɛ.
21 Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi so mɔ, ɔ
mɛŋ yɛgɛ anyamesɛ mɛ' kyu mɔmɔ-lɛɛ
ɔlaako ginyi bii mɔ. I bo Wurubuaarɛ
ɔbolɛ daa yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ asa abono mɛ kya
ka gyan Yesu so mɔ. Ɔ kya mɔlɛgɛ mɔmɔ
kyu naa de Yesu ilaa ibono a naa a kya
tɔgɛ faa so, yɛgɛ ilaa ibono a kya tɔgɛ faa,
asa abono gɛsinkpan so ilaa wolɛ ne n bo
mɔmɔ-ansi so mɔ mɛŋ kya kyu imɔ yɛɛ i
gyɛ ɔlaako ginyi.
22 I lii fɛɛ Gyuda awura mɔ mɛ kya
tɔgɛ aye yɛɛ a' wɔra ilaa ibono i laa lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔmɔ pɛi de mɛ'
kyule sɔɔ Yesu gyi. Ne Geriiki awura mɔ,
mɔ, mɛ kya laarɛ a' tɔgɛ ɔmɔ ɔlaako ginyi
agyɛbi pɛi de mɛ' kyule sɔɔ Yesu gyi.
23 Aye berɛ, ilaa ibono a naa a kya tɔgɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ da Yesu Kirisito aŋanbi
lɛwu oyii so mɔɔ. Gɛnen so, Gyuda awura
mɛŋ kya laarɛ mɛ' sɔɔ aye-ilaa tɔgɛsɛ mɔ
gyi. I kya biiri asa sɛnsɛ kee ansi fɛɛ ilaa
gyaga ne i gyɛ.
24 Aye abono pɛwu Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
aye yɛɛ a' kyu aye-nyoro sa mɔ mɔ berɛ, a
gyɛ Gyuda awura-o, aŋ gyɛ Gyuda awura
daa-o, Kirisito lɛwu kya yɛgɛ a kya nyɛ
Wurubuaarɛ ɔlon de Wurubuaarɛ ɔlaako
ginyi.
25 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ kya wɔra
ilaa ibono fo nyamesɛ asɛ mɔ iŋ gyɛ ɔlaako
ginyi mɔ, fo baa kerɛ mɔ, i ti wɔra ɔlaako
ginyi don anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi gbaa
bun, ne Wurubuaarɛ kya wɔra ilaa ibono
fo nyamesɛ asɛ mɔ, iŋ kya nyiile yɛɛ ɔ bo
lon, fo baa kerɛ mɔ, i ti wɔra ɔlon ilaa don
anyamesɛ-lɛɛ ɔlon gbaa bun.
26 Me-nanboana Yesu asonbo, ibono
anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi giŋ gyɛ sɛi Wu-
rubuaarɛ asɛ faa mɔ, a' kyu fɛye gbaa-gbaa
gidebi taa kerɛ. Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ mɔ,
abono mɔmɔ-anyen a dii yɛɛ mɛ nyi ɔlaako
mɔ, mɛ mɛŋ kyɔ fɛye dɔ. Gɛnen kee abono
mɛ bo nsun belɛ-belɛ dɔ mɔ, mɛ mɛŋ kyɔ
fɛye dɔ. Gɛnen kee abono mɛ lii gɛsu gbaa'
dɔ mɔ, mɛ mɛŋ kyɔ fɛye dɔ.
27 Wurubuaarɛ nyi daa ne ɔ lɛɛ gibaa
yii abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ yɛɛ ɔ laa
wɔra ilaa gbaa' naa de mɔmɔ so. Ɔ lɛɛ yii
abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ gɛnen daa de
abono mɛ kya ka gyan mɔmɔ-ɔlaako ginyi
so mɔ mɛ' nyɛ gyi ipeeli. Gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii afɔlɛbo yɛɛ ɔ
laa wɔra ilaa gbaa' kyu naa de mɔmɔ so.
Ɔ lɛɛ yii afɔlɛbo mɔ gɛnen daa de alolonbo
mɔ, mɔ, mɛ' nyɛ gyi ipeeli.
28 Imɔso Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii
abono asa mɛŋ kya kyu terɛ sɛi, abono mɛ
kerɛ ɔmɔ ta, de abono ba-a mɛ mɛŋ bo
agyan mɔ, yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa gbaa' kyu
naa de mɔmɔ so. Ɔ lɛɛ yii ɔmɔ gɛnen daa
de o' nyiile abono mɛ bo agyan mɔ yɛɛ
mɔmɔ anyamesɛ-lɛɛ i mɛŋ gyɛ sɛi mɔ asɛ.
29 Wurubuaarɛ kpɛ ɔ kya kyɛɛgɛ
anyamesɛ ilaa gɛnen daa de i' ba yɛɛ
nyamesɛ ne n gyɛ nyamesɛ ɔ mɛŋ sa ɔ'
nyɛ nyiile mɔ-nyoro mɔ Wurubuaarɛ asɛ.
30 Wurubuaarɛ ne n yɛgɛ ne aye-rɛ
Kirisito Yesu a nyɛ wɔra nyamesɛ kolon
faa. Ne kyu naa de Yesu so ne a kya nyɛ
ɔlaako ginyi ne Wurubuaarɛ kya kyu yɛɛ
aye-asen dɔ i boran sa mɔ. Kyu naa de Yesu
so ne aye-asen a kya kii lɔrɔ fuuli too, ne a
nyɛ aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ abaa dɔ a san a tɛ sa Wurubuaarɛ faa.
31 Imɔso i kaaborɛ a' nu ilaa ibono mɛ
wolaa ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ, "Ɔbono ɔ laa nyiile
mɔ-nyoro mɔ, ɔ' nyiile mɔ-nyoro kyu naa
de aye-Wura belɛ mɔ so."

2

Yesu Kirisito Mɔ-rɛ Mɔ-Lɛwu Ilaa Wolɛ Ne Nan Tɔgɛ Sa Asa

1 Me-nanboana Yesu asonbo, nɛ ba fɛye
asɛ mɔ, meŋ kyu ɔlaako anyibo atɔngɛbi
baa tɔngɛ sa fɛye. Nɛ lɛɛ daa Wurubuaarɛ
gɛsintin tɔgɛ.
2 I lii fɛɛ nɛ wolaa tɔgɛ sa me-nyoro yɛɛ
aberɛ abono nan nyiile fɛye ilaa mɔ, nan
kyu me-nyoro fɛɛ meŋ nyi ɔlaako. Yesu
Kirisito mɔ-rɛ mɔ-lɛwu ɔbono o wu' sɔɔ
aye-nkpa mɔ wolɛ ilaa ne nan tɔgɛ.
3 N bo fɛye asɛ n kya nyiile fɛye ilaa mɔ,
me-nyoro gi kya da. Meŋ kyu fɛye de ɔlon,
nɛ selɛ me-nyoro.
4 Yesu lɛwu ilaa ibono nɛ tɔgɛ mɔ de
me-atɔngɛbi mɔ dɔ mɔ, meŋ kyu adawo
agyɛbi de ɔlaako anyibo agyɛbi buɛɛlɛ
fɛye. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n kyu
mɔ-ɔlon kyu lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa nyiile
fɛye.
5 Ibono so meŋ kyu adawo agyɛbi tɔngɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ meŋ laarɛ fɛɛ fɛ' sɔɔ Yesu
gyi kyu lii anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi so.
Nɛ laarɛ daa yɛɛ fɛ' sɔɔ mɔ gyi kyu lii
Wurubuaarɛ ɔlon mɔ so.

Wurubuaarɛ Ɔlaako Ginyi Gi Gyɛ Gɛsintin

6 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, nengyene
me-rɛ me-nanboana a tɛ saarɛ abono mɛ
ti ten ansi Wurubuaarɛ ilaa dɔ mɔ, a
kya kyu ɔlaako anyibo agyɛbi tɔngɛ sa
mɔmɔ. Gɛsinkpan so gɛkyena gɛdɛ dɔ
asa de mɔmɔ-abelɛnsɛ mɛŋ kya kyu yɛɛ
aye-ɔlaako ginyi gidɛ gi taa gyɛ ɔlaako
ginyi. Yɛgɛ mɔmɔ-ɔlon de mɔmɔ-ɔlaako
ginyi kya baa yela ɔkara.

7 Ɔlaako ginyi ilaa ibono a kya lɛɛ
tɔgɛ mɔ i gyɛ daa Wurubuaarɛ-lɛɛ ɔlaako
ginyi. Gɛnen ɔlaako ginyi mɔ gi gyɛ ilaa
boduduusɛ ibono Wurubuaarɛ gi wolaa
kyu imɔ ŋara. Pɛi de soso de gɛsɛ i lɔɔ
wɔra ilɛɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
mɔ-ilaa boduduusɛ idɛ so ilaa yela yɛɛ a
laa nyɛ mɔ-nyisigyi kyu naa de imɔ so.
8 Abelɛnsɛ abono mɛ kerɛ asa so Yesu
gɛkyena aberɛ dɔ mɔ, mɔmɔ dɔ ɔko-rɛ
ɔko mɛŋ nu Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi ilaa
ibono n darɛ faa gɛsɛ. Nengyene mɛnan
nu imɔ gɛsɛ mɔ, nkana mɛ maŋ da Wura
Yesu, Nyisigyi Wura mɔ aŋanbi mada de
oyii.
9 Gɛnɔɔbono mɛ mɛŋ nu gɛsɛ mɔ, i
gyɛ daa ilaa ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Ilaa ibono ɔko ansi aŋ ti wu kerɛ,
ɔko aso aŋ ti nu kerɛ,
ne ɔko mɛŋ ti taa sa imɔ so gɛwɔnsa
kerɛ mɔ,
gɛnen ilaa ibono ne Wurubuaarɛ gi baala
yela
sa asa abono mɛ kya laarɛ mɔ Wu-
rubuaarɛ ilaa mɔ."

10 Aye abono a kya ka gyan Yesu so
mɔ, gɛnen ilaa idɛ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ
nyiile aye. Ɔ lɛɛ imɔ nyiile aye naa daa
de mɔ-Oduduu mɔ so. I lii fɛɛ mɔ-Oduduu
mɔ ne n kya kerɛ ilaa kamaasɛ dɔ dabɔlɛ
Wurubuaarɛ gisen dɔ ilaa wu sɔnlii.
11 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyi mɔ-nanbo
nyamesɛ nwɔnsa dɔ, gɛnen mɔ, kaasɛ
gbaa-gbaa oduduu ɔbono ɔ bo mɔ dɔ mɔ
wolɛ ne n nyi mɔ-nwɔnsa dɔ. Gɛnen kee
ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ wolɛ ne n nyi
Wurubuaarɛ nwɔnsa dɔ.
12 I mɛŋ gyɛ gɛsinkpan so-lɛɛ oduduu
ɔnan ne Wurubuaarɛ gi kyu sa aye abono
a kya ka gyan Yesu so mɔ. Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa lɛɛ Oduduu ne o kyu sa aye de
a' nyɛ nu ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wɔra sa aye
mɔ gɛsɛ.
13 Imɔsɔ a kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa idɛ
gɛsɛ a kya sa asa faa mɔ, oduduu dɔ ilaa
ne a kya lɛɛ gɛsɛ a kya sa mɔmɔ abono kee
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ bo mɔmɔ dɔ mɔ.
Ne i mɛŋ gyɛ anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi ne
a kya kerɛ de a' nyɛ agyɛbi abono a laa kyu
tɔngɛ mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n
kya nyiile aye agyɛbi tɔgɛsɛ.
14 Nyamesɛ ɔbono Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ mɛŋ bo mɔ dɔ mɔ mɛŋ kya kyule
gɛsintin gɛbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
kya nyiile anyamesɛ mɔ. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ i kya biiri
mɔ ansi daa, iŋ bo gɛsɛ sa mɔ, yɛgɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ, mɔ, ne n kya
kpaa nyamesɛ de ɔ' sa imɔ so gɛwɔnsa
baragɛ imɔ dɔ de o' nu gɛsɛ.
15 Nyamesɛ ɔbono Wurubuaarɛ Oduduu
bo mɔ dɔ mɔ berɛ kya bii baragɛ ilaa
kamaasɛ dɔ nu gɛsɛ. Mɔ gbaa-gbaa lɛɛ
gisen dɔ ilaa mɔ, ɔko maŋ taalɛ baragɛ imɔ
dɔ nu gɛsɛ.
16 I dɛ daa fɛɛ agyɛbi abono mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,

"Fo anɛ ne n ti taalɛ bii Wura Wurubuaarɛ
nwɔnsa dɔ?
Fo anɛ ne n ti taalɛ nyiile mɔ ilaa iko?"

Aye abono a bo Wurubuaarɛ Oduduu
aye dɔ mɔ berɛ, a nyɛ Kirisito gɛwɔnsa
ɔnan.

3

Wurubuaarɛ Oduduu Maŋ Baragɛ Fɛye Dɔ

1 Me-nanboana, nɛ wu yɛɛ me-rɛ fɛye a
bo Yesu ɔson mɔ dɔ berɛ. Meŋ kii taalɛ
tɔngɛ de fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono n kya tɔngɛ
de abono Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔmɔ
dɔ mɔ. Fɛ tiri daa yɛɛ n' tɔngɛ de fɛye fɛɛ
anyamesɛ giyan abɛɛ fɛɛ asa abono mɛŋ ti
taa sɛɛ Yesu Kirisito ɔson mɔ dɔ mɔ.
2 Gɛnen so ne meŋ kyu agyudɔ bo-
duduusɛ gyiile fɛye mɔ. I wɔra fɛɛ ginyabo
ne nɛ sa fɛye. I lii fɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ,
fɛŋ ti sɛɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ de fɛ'
taalɛ nu Wurubuaarɛ ilaa boduduusɛ. Baa
lii de ndɛ' faa, fɛŋ ti sɛɛ fo gɛnen.
3 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ fɛye-gɛkyena
dɔ mɔ, fɛ kya kerɛ daa fɛye anyamesɛ-lɛɛ
gidebi taa Wurubuaarɛ Oduduu mɔ yɛgɛ.
Imɔ iko ne n gyɛ yɛɛ fɛ tɛ daa gikoso
gɛgyanbuɛ gɛkyena ne ibiidɛ ne n kpɛ i bo
fɛye dɔ. Mɔ, i mɛŋ gyɛ anyamesɛ gidebi ne
fɛ dɛ fɛ tɛ faa? Fɛŋ dɛ fɛɛ abono mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ mɔ ne?
4 Owi ɔbono fɛye dɔ ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ
Pɔɔlo abɛɛ Apolosɛ ne mɛ buu faa mɔ, fɛŋ
dɛ fɛɛ abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ ne?
5 Apolosɛ ne n gyɛ anɛ, ne me, Pɔɔlo ne n
gyɛ anɛ? Aye pɛwu a gyɛ daa Wurubuaarɛ
asonbo abono o sun aye fɛye asɛ de fɛ'
nyɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu so. Wura
Wurubuaarɛ ne n kyu ɔkamaasɛ gɛsun
wɔrasɛ kyu sa mɔ.
6 I dɛ daa fɛɛ me nɛ duu oyii gibi ne
Apolosɛ mɔ gi worogɛ gimɔ nkyu. Wu-
rubuaarɛ, mɔ, ne n gyɛ ɔbono ɔ yɛgɛ ne
oyii mɔ gibi mɔ gi kɔrɔ wɔra oyii fɛye dɔ
faa.
7 Nyamesɛ ɔbono o duu ilaa ne ɔbono
ɔ baa worogɛ imɔ nkyu mɔ, mɔmɔ anyɔ
mɛŋ fo Wurubuaarɛ ɔbono ɔ yɛgɛ i kɔrɔ
mɔ. Mɔ ne n gyɛ.
8 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya duu de ɔbono,
mɔ, ɔ kya worogɛ nkyu mɔ, mɔmɔ ɔko mɛŋ
don mɔ-nanbo. Mɔmɔ ɔkamaasɛ laa nyɛ

mɔ-ntɛɛla fɛɛ gɛnɔɔbono ɔkara ɔ wɔra mɔ-gɛsun mɔ.

A' Pɔrɔ Dandan Gyan Wurubuaarɛ Gɛsɛ Ɔpɔɔrɛ Mɔ So

9 Me-rɛ Apolosɛ a gyɛ daa nyamesɛ mɔ-rɛ mɔ-nanbo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsun giwɔra dɔ. Fɛye, mɔ, ne n gyɛ fɛɛ Wurubuaarɛ ndɔɔ, abɛɛ a' kyu yɛɛ Wurubuaarɛ obu ɔbono ɔ yɛgɛ a kya yii mɔ.
10 Wurubuaarɛ gi kpaa me, ne ɔ yɛgɛ nɛ too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ. Mɔ ne n yɛgɛ nɛ wɔra fɛɛ ɔpɔrɔbo dɛnsɛ. I lii fɛɛ me ne n daa gitɔgɛ Yesu ilaa sa fɛye. Ɔbanban gi ba ɔ kya tɔgɛ Yesu ilaa ɔ kya sa fɛye mɔ, i wɔra fɛɛ ɔ kya pɔrɔ ɔ kya gyan me-lɛɛ mɔ so ne. Ɔpɔrɔbo kamaasɛ ɔbono ɔ laa baa pɔrɔ gyan mɔ, ɔ' kerɛ daa de ɔ' pɔrɔ dandan.
11 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Yesu Kirisito ilaa i dɛ fɛɛ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a' too mɔ. Mɛŋ kya too obu gɛsɛ ɔpɔɔrɛ ginyɔ.
12 Ilaa kamaasɛ ibono fo ɔko fo laa san wɔra sa Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ fɛɛ fo kya pɔrɔ fo kya gyan gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ so ne. Sika kɔkɔɔ ne fo laa kyu pɔrɔ daa-o, abeletɔ fufuli-o, abui ŋɛlegisɛ-o, iyii abɛɛ ifɛ abɛɛ afɛdaa daa-o, aho-o!
13 Fo nyamesɛ kamaasɛ fo-gɛsun wɔrasɛ gɛbono fo wɔra sa Wurubuaarɛ mɔ gɛ laa lii gɛwi. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ gɛmɔ-gɛwi nyiile gɛkɛ gɛbono ɔ laa koola anyamesɛ de o' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, gɛmɔ-rɛ ɔgya ne nan naa. Ɔgya mɔ laa daasɛ ɔkamaasɛ gɛsun gɛbono ɔ baa wɔra sa Wurubuaarɛ mɔ kerɛ yɛɛ gɛsun gɛmɔmɔ ɔnan ne ɔ wɔra?
14 Fo ɔbono fo ka gyan Yesu so mɔ, nengyene ilaa ibono fo kyu pɔrɔ gyan gɛsɛ-lɛɛ ɔpɔɔrɛ mɔ so mɔ i nyɛ loo ɔgya mɔ dɔ lii mɔ, fo-rɛ fo-ilaa wɔrasɛ pɛwu fo laa loo Wurubuaarɛ asɛ de fo' nyɛ ntɛɛla belɛ Wurubuaarɛ dɔ.
15 Ne fo ɔbono ɔgya mɔ gi dɛɛ fo-gɛsun wɔrasɛ mɔ, fo wɔra awɔrafuɛ ne. Fo gbaa-gbaa berɛ, fo laa loo ɔgya mɔ dɔ lii de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fo de fo' nyɛ loo mɔ asɛ.

16 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ tɛ fɛye dɔ? Ibono ɔ tɛ fɛye dɔ so mɔ, fɛ dɛ fɛɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ ne. Imɔso
17 fɛ' kerɛ dandan. A' kyu yɛɛ fo ɔko fo boori Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ. Fo nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fo? Gɛnen kee ne ɔ maŋ yɛgɛ fo ɔbono fo laa baragɛ mɔ-asonbo gikpen mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro de ɔ' kyena fɛye dɔ fɛɛ mɔ-ɔson obu.

18 Fɛye ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa o' nyiile mɔ-nyoro yɛɛ o nyi ɔlaako. Fo kya penɛ fo-nyoro ne. Nengyene fo ɔko fo nyi yɛɛ fo gyɛ ɔlaako onyibo anyamesɛ asɛ mɔ, i kaaborɛ fo wɔra fɛɛ ɔbono ɔ mɛŋ nyi ɔlaako de fo' nyɛ nyɛ ɔlaako ginyi lii Wurubuaarɛ asɛ.
19 I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono anyamesɛ mɛ laa kyu yɛɛ i gyɛ ɔlaako ginyi mɔ, Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i mɛŋ gyɛ ɔlaako ginyi ba-a pii faa. Mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Ɔlaako anyibo yɛɛ mɛ nyi ɔlaako mɔ,
Wurubuaarɛ kya keda daa mɔmɔ-oduu dɔ."
20 Ne mɛ ŋmarasɛ yela kee yɛɛ,
"Wurubuaarɛ nyi yɛɛ ɔlaako anyibo akyɔɔlɛ
a gyɛ daa ilaa yanyansɛ."
21 Imɔso ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' nyiile mɔ-nyoro kyu naa de nyamesɛ so yɛɛ, "Ɔdɛ abɛɛ ɔdɛ ne n' buu." Gɛsintin gɛbono gɛ bo no mɔ ne n gyɛ yɛɛ iŋ gyɛ nyamesɛ ne fɛ bo no sa. Fɛye abono fɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu so mɔ, nyamesɛ kamaasɛ de ilaa kamaasɛ i bo no sa fɛye daa.
22 I gyɛ me Pɔɔlo-o, Apolosɛ-o abɛɛ Sɛfasɛ-o, i gyɛ daa gɛsinkpan so ilaa-o, nkpa ilaa-o abɛɛ lɛwu ilaa daa-o, ndɛ gɛkɛ gɛdɛ ilaa-o abɛɛ gɛkaako lɛɛ-o, nyamesɛ kamaasɛ de ilaa kamaasɛ i bo no daa sa fɛye.
23 Fɛye mɔ, fɛ bo no sa Kirisito, ne Kirisito, mɔ, bo no sa Wurubuaarɛ.

4

Yesu Laa Baa Lɛɛ Nyamesɛ Kamaasɛ Gɛwɔnsa Dɔ Ilaa Nyiile

1 Imɔso i kaaborɛ fɛ' kyu aye Kirisito isɔɔ mɔ yɛɛ a gyɛ daa mɔ-adega ne o kyu Wurubuaarɛ ilaa boduduusɛ wɔra aye-abaa dɔ a kya kerɛ imɔ so a-a sa mɔ.
2 Nengyene a kya kerɛ mɔ-ilaa so a kya sa mɔ mɔ, ilaa ibono i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ o' wu yɛɛ a kya gyi gɛsintin sa mɔ.
3 Ibono Kirisito ne n' kya gyi gɛsintin n kya sa faa mɔ, nengyene fɛɛ fɛye abɛɛ nbɛlɛ ogyibo kamaasɛ gi kerɛ me-ilaa wɔrasɛ de o' bun me gipuɛɛ mɔ, iŋ tiri me. Me gbaa-gbaa meŋ kya kerɛ me-ilaa wɔrasɛ de n' bun me-nyoro gipuɛɛ abɛɛ n' sa me-nyoro aso.
4 Meŋ kya nyingi yɛɛ ilaa ibono nɛ wɔra ne i laa bun me gipuɛɛ mɔ berɛ. Imɔ ibono i mɛŋ kya nyiile yɛɛ nan gyi aso. Wura Yesu Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ laa gyi me-nbɛlɛ de o' bun me gipuɛɛ abɛɛ ɔ' sa me aso.
5 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' bun ɔko-rɛ ɔko gipuɛɛ abɛɛ fo' sa aso pɛi de i' lɔɔ fo owi ɔbono aye-Wura Yesu laa baa gyi

anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ. Ilaa ibono i bo gibiri dɔ nperɛ mɔ, mɔ Yesu ne nan baa lɛɛ imɔ-gɛwi de ɔ' lɛɛ nyamesɛ kamaasɛ gɛwɔnsa dɔ ilaa nyiile. Gɛnen owi ɔbono ne Wurubuaarɛ laa yen nyamesɛ kamaasɛ gɛnɔɔbono ɔkara i kaaborɛ mɔ mɔ.

6 Me-nanboana Yesu asonbo, nɛ kyu me-rɛ Apolosɛ ilaa kyu wɔra sinkaala sa fɛye de fɛ' nyɛ kasɛ bii gɛnɔɔbono fɛ laa sii de Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ wolɛ. Fɛ yelɛ nyamesɛ gɛmara taa mɔ-ilaa tɔgɛsɛ yɛgɛ mɔ, iŋ boran. Fɛŋ sa fɛ' yelɛ ɔko gɛmara nyiile fɛye-nyoro taa ɔko yɛgɛ.

7 Fo ɔko fo nyi yɛɛ fo ne n don asa sɛnsɛ? Menɛ ne fo bo ne i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne n sa fo imɔ? Imɔ pɛwu i gyɛ Wurubuaarɛ ilaa kyɛɛsɛ daa mɔ, nnɛ so ne fo laa nyiile fo-nyoro?

8 Fɛye Korinti awura fɛ nyi yɛɛ fɛye-gibaa gi ti yii ilaa kamaasɛ ibono fɛ kya laarɛ mɔ ne? Fɛ ti nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ilaa kyɛɛsɛ kamaasɛ ne? Fɛ nyi yɛɛ fɛ ti wɔra awuragyibo taa aye yɛgɛ ne? Ne fɛɛ fɛ gyɛ awuragyibo gɛsintin mɔ, nkana i laa wɔra me ɔkon. I ba gɛnen mɔ, a laa nyɛ de aye-rɛ fɛye a' gyi gɛwura dabɔlɛ.

9 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, i kya wɔra me fɛɛ aye Yesu isɔɔ, abono a gyangbara sa mɔ-gɛsun mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a wɔra gɛmara awura asa asɛ. I wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de anyamesɛ mɛ kpɛ san mɛ kya lii ma-a kerɛ aye. I dɛ fɛɛ a gyɛ daa asa abono mɛ keda tii de ibu, ne mɛ san ma-a lɛɛ ma-a mɔɔ sansana, asa mɛ yelɛ ma-a kerɛ.

10 I kya nyiile yɛɛ aye berɛ a kya pɛɛrɛ ansi Yesu gɛsun mɔ so gikyɔ so mɔ, a wɔra fɛɛ abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako asa asɛ. Fɛye Korinti awura berɛ, fɛye yɛɛ fɛ gyɛ ɔlaako anyibo kyu lii Yesu Kirisito so. Aye Yesu isɔɔ mɔ, asa asɛ mɔ a gyɛ afɔlɛbo. Fɛye berɛ, asa mɛ kya kyu fɛye yɛɛ alolonbo ne fɛ gyɛ. Asa mɛ kya kyu buubuu sa fɛye. Aye berɛ asa mɛŋ kya kyu aye terɛ sɛi.

11 Kpɛ kyu lii owi ɔbono a yii Yesu gɛsun gɛdɛ gɛsɛ baa lii de ndɛ mɔ, akon de bolefɔ ne n kya mɔɔ aye. Apanan ne a kyɛ. Asa mɛ kya taa aye gbaa. Anaa-naa ne n gyɛ aye-lɛɛ.

12 Yɛgɛ a kya dabɔlɛ nyanga ansi wɔra gɛsun de a' kerɛ aye-nyoro so. Nengyene fɛɛ ako mɛ kya saalɛ aye mɔ, aye berɛ, a kya kolɛ daa Wurubuaarɛ ayuule sa ɔmɔ. Nengyene mɛ kya ka aye-ansi mɔ, a kya kyu imɔ gɛnen.

13 Nengyene mɛ kya ten aye-gɛnɔ mɔ, aye berɛ, a kya buɛɛlɛ ɔmɔ daa. Asa asɛ mɔ, a bingiri fɛɛ gibiinaa abɛɛ mɔmɔ-ayaa isɛ baa lii de ndɛ'.

N Kya Ka Fɛye Fɛɛ Me-Gisen Dɔ Nbii

14 Meŋ kya ŋmarasɛ gɛnen ilaa idɛ mi-i sa fɛye de i' wɔra fɛye ipeeli. N kya laarɛ daa de n' ka fɛye fɛɛ me-gisen dɔ nbii.

15 Nengyene fɛye anyiilebo Yesu ɔson mɔ dɔ mɛ taa nyaakyɔ nnɛ mɔ, ɔsɛ kolon ne fɛ bo. Mɔ ne n gyɛ me. I lii fɛɛ me ne n daa gitɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye ne fɛ nyɛ kyu fɛye-nyoro too mɔ so faa.

16 Imɔso n kya kolɛ fɛye. Gɛnɔɔbono n dɛ mɔ, fɛ' kasɛ me-gidebi.

17 Gɛnen so ne nɛ keda Timoti n kya sun fɛye asɛ faa. Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, Timoti gi baa wɔra fɛɛ me-gisen dɔ obi ɔbono n kya ka gyan mɔ so. Mɔ ne nan nyingi fɛye me-akyenabi abono n dɛ n tɛ de Kirisito mɔ. Gɛten kamaasɛ nfono n kya kpe mɔ, gɛnen akyenabi adɛ ne n' kya kyu nyiile Yesu asonbo gikpen kamaasɛ.

18 Fɛye ako mɛ nyi yɛɛ maŋ baa ba laa fɛye. Imɔso mɛ kya gyiide.

19 Wura Wurubuaarɛ gi kyule mɔ, i maŋ kɛɛla ne fɛ laa wu me nno. Nɛ ba mɔ, nan wu oduduu ɔbono mɛ nyɛ so ne mɛ kya gyiide mɔ. Iŋ gyɛ mɔmɔ-gɛtɔngɛ mɔ ne n tiri me.

20 I lii fɛɛ i mɛŋ gyɛ nyamesɛ gɛtɔngɛ giyan ne n kya nyiile yɛɛ ɔ ti nyɛ ɔ tɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu ilaa wɔrasɛ ibono kaasɛ kya taalɛ wɔra mɔ ne n kya nyi-ile yɛɛ mɛ tɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.

21 Nan ba fɛye asɛ mɔ, menɛ ne fɛ kya laarɛ yɛɛ n' kyu ba daa? N' kyu gɛyabii ba abɛɛ n' kyu gɛsalaarɛ de gitolon-lɛɛ gɛtɔngɛ kyu ba fɛye asɛ kanpɛ?

5

Fɛ' Gya Ilaa Nyɛnyɛn Wura Lii Fɛye-Gikpen Mɔ Dɔ

1 N kya nu yɛɛ ɔko bo fɛye Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ ɔ kya wɔra ilaayan ibono ɔnan ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i gyɛ ilaa kpan mɔ. Ba-a asa abono mɛ mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ gbaa mɛ kya kyo imɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɔ-ka mɛ naa gigyibara.

2 Ɔnyen baarɛ ɔnan bo fɛye dɔ mɔ, fɛye, mɔ, ne n kya nyiile fɛye-nyoro yɛɛ fɛ gyɛ Wurubuaarɛ asonbo dɛnsɛ? Iŋ kaaborɛ i' wɔra fɛye ayen daa? Fɛ' gya isa ɔbono ɔ kya wɔra gɛnen ilaa ibono mɔ lii fɛye-gikpen mɔ dɔ.

3 Me-rɛ fɛye a bo gɛta de abara berɛ. Wurubuaarɛ Oduduu so mɔ, n bo fɛye asɛ me-nwɔnsa dɔ. Imɔso nɛ ti wolaa kyu aye-Wura Yesu ginyen mɔ bun ɔnyen ɔbono ɔ wɔra gɛnen ilaa kpan ibono mɔ gipuɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono nkana n bo fɛye asɛ ne nan wɔra mɔ.

4 Owi ɔbono fɛ laa kii gyan dabɔlɛ de fɛ'
son Wurubuaarɛ ne me kee n bo fɛye asɛ
me-nwɔnsa dɔ mɔ, aye-Wura Yesu ɔlon dɔ
mɔ,
5 fɛ' gya gɛnen ɔnyen baarɛ lii fɛye-
gikpen mɔ dɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ abaa dɔ. I kaaborɛ fɛ' wɔra
gɛnen de ɔ' nyɛ kyɛɛgɛ de i' nyida mɔ
anyamesɛ-lɛɛ nwɔnsa nyɛnyɛn mɔ. Ɔ
kyɛɛgɛ gɛnen mɔ, de ɔ' nyɛ ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ gɛkɛ gɛbono Wura Yesu
laa kii baa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ.

6 Fɛ kya nyiile fɛye-nyoro mɔ, iŋ bo-
ran. Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ nyamesɛ kolon ilaa
nyɛnyɛn i laa taalɛ nyida fɛye-gikpen mɔ
pɛwu? I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono bodobodo
gɛlin pi-i ne n kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan
dii mɔ.
7 Fɛ' lɛɛ ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ lii fɛye-
ayaa dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono Gyuda Awura mɛ
kya lɛɛ bodobodo gɛlin lii mɔmɔ-ayaa dɔ
itiibilaa ɔkpa so de mɛ' nyɛ gyi mɔmɔ-
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So Gɛsi mɔ. Fɛ'
wɔra fɛɛ bodobodo maadiisɛ ɔbono Gyuda
awura mɛ kya kyu yɛɛ ilaa nyɛnyɛn iko iŋ
bo mɔ dɔ mɔ. Gɛsintin mɔ, aye abono a
kya son Yesu mɔ a dɛ fɛɛ gɛnen bodobodo
ɔbono. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi ti kyu Yesu
Kirisito lɛɛ asunbi sa aye fɛɛ gɛnɔɔbono
Gyuda Awura mɛ kya kyu sandɛ lɛɛ asunbi
mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So Gɛsi dɔ mɔ.
8 Imɔso a' kpɛ keda ilaa dɛnsɛ giwɔra
dɔ de i' wɔra fɛɛ a kya gyi Wurubuaarɛ-
lɛɛ gɛsi gɛkɛ kamaasɛ. Aŋ sa a' sa
nwɔnsa nyɛnyɛn aye-nanboana so. Aŋ sa
a' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Ilaa nyɛnyɛn i gyɛ
daa Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
bodobodo diisɛ gyɛ agyudɔ kyosɛ sa Gyuda
awura gɛsi gigyi dɔ mɔ. A' gyi gɛsintin lii
aye-asen dɔ de i' wɔra fɛɛ Gyuda awura
bodobodo maadiisɛ ɔbono mɛ kya kyu gyi
ɔmɔ-gɛsi itiibilaa ɔkpa so mɔ.

9 Nɛ ŋmarasɛ tɔgɛ fɛye Yesu asonbo mɔ
me-ɔwolɛ ɔko mɔ dɔ yɛɛ fɛ mɛŋ sa fɛ'
kyu fɛye-nyoro mada de asa abono mɛ kya
laarɛ agyibara mɔ.
10 Nɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ abono mɛ
mɛŋ kya son Yesu mɔ ne n' darɛ. Meŋ kya
gya fɛye yɛɛ fɛŋ' baa kyu fɛye-nyoro mada
de abono mɛ mɛŋ gyɛ Yesu asonbo ne mɛ
kya kudi asa gyi, abɛɛ mɛ kya yuuri abɛɛ
mɛ kya son ikperɛ mɔ daa. Naafo gɛnen
asa ɔnan ne n' darɛ mɔ, nkana fɛ laa lii
gɛsinkpan so daa kpem!
11 Nɛ ŋmarasɛ tɔgɛ fɛye daa yɛɛ fɛŋ' baa
kyu fɛye-nyoro mada de nyamesɛ ɔbono ɔ
kya tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ aye-nanbo Yesu sonbo
yɛgɛ ɔ kya laarɛ agyibara mɔ, abɛɛ ɔ kya
wɔra onsipara, abɛɛ ɔ kya son ɔkperɛ, abɛɛ
ɔ kya nyida asa anyen, abɛɛ nta ginun gi
kya gyi mɔ-gimu, abɛɛ ɔ kya yuuri mɔ.
Fɛye-rɛ gɛnen asa abono ɔnan fɛŋ sa fɛ'
wɔra abaa gyi gbaa.
12 Me ne n gyɛ anɛ de n' gyi abono mɛŋ
bo aye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ nbɛlɛ? Aye
Yesu asonbo mɔ nbɛlɛ ne i kaaborɛ a' gyi.
13 Wurubuaarɛ ne nan gyi asa abono
mɛŋ bo aye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ-lɛɛ nbɛlɛ.
Wurubuaarɛ agyɛbi a kya nyiile yɛɛ,
"Fɛ' gya ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo mɔ lii fɛye
dɔ."

6

Fɛ' Terɛ Abara Yesu Asonbo Wolɛ Wolɛ Asɛ

1 I wonɛ so ne i kya ba fɛye Yesu asonbo
mɔ dɔ yɛɛ ɔko gi tɔrɔ mɔ-nanbo so de
ɔbono, mɔ, ɔ' da otu kpaa terɛ mɔ nbɛlɛ
asa abono mɛ mɛŋ kya son Yesu mɔ asɛ?
Fɛ maa terɛ abara fɛye Yesu asonbo wolɛ-
wolɛ asɛ?
2 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ gɛkaako mɔ aye abono
a kya son Yesu mɔ ne nan gyi gɛsinkpan
so asa nbɛlɛ? To! Nengyene fɛ laa gyi
gɛsinkpan pɛwu so-lɛɛ nbɛlɛ gɛnen mɔ,
fɛ maa taalɛ kerɛ de fɛ' lɔrɔ fɛye-nsinbi
nbono gi bo fɛye dɔ mɔ?
3 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
de a' gyi Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa nbɛlɛ
gɛkaako do-o? Mɔ, gɛsinkpan so-lɛɛ ilaa
ne fɛ maa taalɛ lɔrɔ?
4 Nengyene fɛɛ ilaa idɛ ɔnan i taa ba fɛye
dɔ mɔ, i wonɛ ne fɛ laa kyu imɔ kperɛ
daa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ asa ako sa Yesu
asonbo mɔ?
5 Fɛ ŋaabaa ne. Imɔso fɛŋ bo ba-a ɔlaako
onyibo fɛye dɔ ɔbono ɔ laa bii lɔrɔ fɛye
wolɛ-wolɛ nbɛlɛ sa fɛye?
6 Fɛye mɔ ne, fɛŋ kii fa-a wɔra gɛnen. Fɛ
kya liirɛ daa abara kpe asa abono mɛ mɛŋ
kya son Yesu mɔ asɛ.
7 Fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ kpɛ nyɛ terɛ
abara nbɛlɛ mɔ i kya nyiile yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gɛ ti nyɛ fɛye ne.
Fɛ liirɛ abara mɔ, i laa bara ipeeli sa Yesu
ɔson mɔ. Nengyene i' ba fɛye ɔko so gɛnen
mɔ, i' kaaborɛ ɔ' tɛsɛ tɔgɛ yɛɛ, "Iŋ gyɛ sɛi.
I' naa-naa. Kaasɛ mɔ ɔ' dabɔlɛ kudi me
gyi."
8 Fɛye, mɔ, fɛŋ kya wɔra gɛnen. Fɛye
Yesu asonbo mɔ kee fɛ kya wɔra asa ilaa
nyɛnyɛn ne fɛ kya kudi asa gyi. Fɛye-rɛ
fɛye-nanboana Yesu asonbo mɔ gbaa ne fɛ
dɛ fa-a wɔra gɛnen faa.
9 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
mɛ maŋ nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ-
gɛwuragyi mɔ dɔ? Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de
ɔko ɔ' nyɛ fɛye penɛ. Asa abono mɛ kya
laarɛ agyibara, abɛɛ mɛ kya son ikperɛ,
abɛɛ mɛ kya lii mɔmɔ-kaana abɛɛ mɔmɔ-
kuliana gɛmara, abɛɛ mɛ kya dɛ de mɔmɔ-
nanboana anyen,

10 abɛɛ mɛ kya yuuri, abɛɛ mɛ kya wɔra
onsipara, abɛɛ mɛ kya kyena nun nta gɛɛlɛ
nyoro, abɛɛ mɛ kya nyida asa, abɛɛ mɛ
kya yuuri gɛyu pinini mɔ, gɛnen asa abono
ɔko-rɛ ɔko maŋ nyɛ kyena Wurubuaarɛ
asɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.
11 Nkana fɛye dɔ ako mɛ wɔra gɛnen
asa adɛ ɔnan yɛgɛ. Ibono fɛ nyɛ ka gyan
Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi kpaarɛ fɛye-
ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa fɛye, ɔ lɔrɔ fɛye yela
sa mɔ-nyoro, ne o kyu fɛye yɛɛ fɛye-asen
dɔ i boran sa mɔ. Wurubuaarɛ ɔbono a
kya son mɔ mɔ Oduduu mɔ gi wɔra ilaa idɛ
pɛwu sa fɛye kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito
so.

*Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Sa Wu-
rubuaarɛ Nyisigyi*

12 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a nyɛ
aye-nyoro so mɔ, foŋbii fɛye dɔ ako mɛ laa
tɔgɛ sa mɔmɔ-nyoro yɛɛ, "Iŋ baa i bo ilaa
kyosɛ. A laa taalɛ wɔra ilaa kamaasɛ." I bo
gɛnen berɛ. Mɔ, i mɛŋ gyɛ ilaa kamaasɛ
mɔ ne n kya kpaa nyamesɛ. "I dɛ ɔkpa
yɛɛ n' wɔra ilaa kamaasɛ" berɛ. Mi-i me
mɔ maŋ kii wɔra me-nyoro fɛɛ gɛbide sa
laawɔra ɔko de o' gyi me-gimu.
13 Abono mɛ kya wɔra ilaayan mɔ mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ, "Wurubuaarɛ gi lɛɛ agyudɔ
sa daa ɔtɔ ne ɔ lɛɛ ɔtɔ mɔ sa agyudɔ." I gyɛ
gɛsintin berɛ. Imɔ mɔ, mɔ, Wurubuaarɛ
laa baa yela ɔtɔ de agyudɔ pɛwu ɔkara. Ɔ
mɛŋ lɛɛ nyamesɛ nyoro sa ilaayan giwɔra.
Ɔ lɛɛ nmɔ sa Wura Yesu, ne Wura Yesu
mɔ kee kya wɔra ilaa dɛnsɛ sa anyamesɛ
nyoro.
14 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi Wura
Yesu nyoro lii ibuni dɔ. Gɛnen kee ne ɔ laa
kyingi aye abono pɛwu a kya ka gyan Yesu
so mɔ lii ibuni dɔ naa de mɔ-ɔlon mɔ so.
15 Imɔso i kaaborɛ fɛye Yesu asonbo mɔ
fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ kya kyu imɔ yɛɛ
fɛye-nyoro gi dɛ fɛɛ Yesu Kirisito nyoro
nten kpɛi-kpɛi. Ibono me-rɛ Kirisito a
wɔra gikolon gɛnen faa, mi-i me mɔ n' kii
kpaa dɛ de tutukyii de i' wɔra fɛɛ nɛ kyu
Kirisito nyoro mɔ kpaa mada de tutukyii
nyoro? Kaasaa!
16 I kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ kya
kyu imɔ yɛɛ fo ɔnyen ɔbono fo dɛ de
tutukyii mɔ, fo-rɛ gɛnen ɔkyii ɔbono fɛ
bingiri nyamesɛ kolon ne. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi wolaa yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ
yela mɔ-agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ, "...ɔnyen
kya kyu mɔ-nyoro da mada de mɔ-ka ne
mɛ kya bingiri nyamesɛ kolon."
17 Fo ɔbono mɔ fo-rɛ Wura Yesu fɛ wɔra
nyamesɛ kolon mɔ, fɛ wɔra Oduduu kolon
ne.
18 Fɛŋ sa fɛ' laarɛ agyibara abɛɛ fɛ' wɔra
ilaayan. Fɛ' selɛ imɔ giwɔra. Ilaa nyɛnyɛn
kamaasɛ ibono fo nyamesɛ fo laa wɔra mɔ
i mɛŋ kya yɛgɛ fo tɔrɔ fo-nyoro gibi so.
Ilaayan de ogyibara gilaarɛ mɔ berɛ ne fo
nyamesɛ fo wɔra mɔ, fo tɔrɔ fo-nyoro gibi
so.
19 Fɛye abono fɛ ka gyan Yesu so mɔ,
fɛ' bii yɛɛ fɛye-nyoro gi bingiri obu sa
Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo fɛye dɔ
mɔ. Wurubuaarɛ ne n kyu gɛnen Oduduu
ɔbono sa fɛye. Fɛye-nyoro giŋ baa gi gyɛ
fɛye-gibaa so lɛɛ.
20 Wurubuaarɛ mɔ-bi gi wu' sɔɔ fɛye
ka gikɔ. Imɔso fɛ' kyu fɛye-nyoro kyu
wɔra ilaa ibono i laa kyu nyisigyi bara
Wurubuaarɛ mɔ.

7

Gɛdena Ilaa

1 Nan tɔngɛ ɔwolɛ ɔbono fɛ ŋmarasɛ me
mɔ so ilaa kon. Fɛɛ ɔnyen laa taalɛ kyena
yɛɛ ɔ maŋ yii' ɔkyii gɛkaako mɔ, i boran.
2 Foŋbii mɔ mɔ, ɔ maŋ taalɛ kyena. I laa
naa penɛ mɔ de ɔ' kpaa laarɛ ogyibara so
mɔ, i kaaborɛ ɔnyen ɔ' nyɛ mɔ-lɛɛ mɔ-ka
de ɔkyii mɔ ɔ' nyɛ mɔ-lɛɛ mɔ-kuli.
3 Ɔnyen ɔbono ɔ dena mɔ, o' kyule yii'
mɔ-ka ɔdɛten, de ɔkyii mɔ kee o' kyule de
mɔ-kuli o' yii' mɔ.
4 I lii fɛɛ ɔkyii gi dena mɔ, iŋ baa i gyɛ mɔ
ne n bo mɔ-nyoro gibi. Mɔ-kuli ne n san ɔ
bo gimɔ. Gɛnen kee ne ɔnyen gi dena mɔ
iŋ baa i gyɛ mɔ ne n bo mɔ-nyoro gibi. Mɔ-
ka ne n san ɔ bo gimɔ.
5 Ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka mɛ mɛŋ sa mɛ'
wɔra abara gɛdon ɔdɛten. Pɛi ne i laa
ba yɛɛ fɛ laa kine yɛɛ fɛ maŋ yii' abara
ɔdɛten mɔ, i kaaborɛ fɛye anyɔ fɛ' wolaa
tɔgɛ kyule abara yɛɛ gɛnen aberɛ adɛ dɔ
mɔ, fɛ maŋ yii abara de fɛ' nyɛ lɔrɔ fɛye-
nyoro yela sa gɛdalaa. Gɛdalaa owi mɔ gi
kyon mɔ, de fɛ' kii dabɔlɛ ginyen de gikyii.
Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, nengyene fɛ maŋ taalɛ
keda fɛye-nyoro mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ laa soo fɛye idoo de fɛ' wɔra ilaa
nyɛnyɛn.
6 Nɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ fɛye ɔkamaasɛ ɔ'
nyɛ mɔ-lɛɛ mɔ-ka abɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ-kuli faa
mɔ, n kya nyiile yɛɛ i dɛ ɔkpa daa. Nkana
iŋ gyɛ yɛɛ i gyɛ nbara sa Kirisito sonbo
kamaasɛ yɛɛ ɔ' dena.
7 Me-lɛɛ gɛlaarɛ dɔ mɔ, nkana ɔnyen
kamaasɛ dɛ fɛɛ me de ɔ' taalɛ kyena ɔŋ
kya yii' ɔkyii mɔ, nkana n kya laarɛ.
Wurubuaarɛ mɔ, gi sa mɔ-sonbo kamaasɛ
mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ. Ɔdɛ-lɛɛ kpɛi. Ɔbanban-lɛɛ
kee kpɛi.

Ɔbono Ɔŋ Bo Ɔkyii Abɛɛ Ɔnyen

8 Asa abono mɛ mɛŋ ti taa dena mɔ, de
mɔmɔ abono mɛ gyɛ akulaabo kyiisɛ mɔ
berɛ, ilaa ibono nan tɔgɛ mɔmɔ mɔ ne n

gyɛ yɛɛ, i boran fɛɛ mɛ' sii kyena mɔmɔ-wolɛ gɛnen fɛɛ gɛnɔɔbono me meŋ dena faa.
9 To. Nengyene mɛ maŋ taalɛ keda mɔmɔ-nyoro berɛ mɔ, mɛ' tɛsɛ dena. I boran don ibono ilaayan nwɔnsa gi laa gyi mɔmɔ-amu mɔ.

Ɔbono Ɔ Dena Mɔ-Nanbo Yesu Sonbo

10 Fɛye abono fɛ dena ne fɛye anyɔ fɛ gyɛ Yesu asonbo mɔ, n bo nbara nan sa fɛye. Gɛnen nbara mɔ giŋ lii me asɛ. Gi lii daa Wura Yesu asɛ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔkyii ɔŋ sa ɔ' koso mɔ-kuli asɛ.
11 Nengyene i taa ba gɛnen mɔ, ɔ' tɛsɛ kyena, ɔŋ baa dena ɔbanban. Ne i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-rɛ mɔ-kuli mɔ mɛ' kii lɔrɔ de mɛ' kyena. Ɔnyen, mɔ, ɔŋ sa o' kine mɔ-ka.

Ɔbono Mɔ-Ka Abɛɛ Mɔ-Kuli Mɛŋ Kya Son Yesu

12 I san mɔ (me gbaa-gbaa ne n' kya ka fɛye kon faa, i mɛŋ gyɛ Wura Yesu), nengyene fɛɛ fo Yesu sonbo fo bo ɔkyii ɔbono ɔ mɛŋ kya son Yesu ne o kyule ɔ tɛ fo asɛ mɔ, giŋ sa fo' kine mɔ.
13 Gɛnen kee, fo ɔkyii ɔbono fo kya son Yesu mɔ, nengyene fo-kuli mɛŋ kya son Yesu ne o kyule fo tɛ mɔ asɛ mɔ, gɛŋ sa fo' kine mɔ.
14 I kya nyiile yɛɛ kyu naa de ibono fo ɔkyii mɔ fo kya son Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fo-kuli ɔbono ɔŋ kya son Yesu mɔ yela sa mɔ-nyoro. Gɛnen kee ne kyu naa de ibono fo ɔnyen mɔ fo kya son Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fo-ka ɔbono ɔŋ kya son Yesu mɔ yela sa mɔ-nyoro. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, nkana Wurubuaarɛ asɛ mɔ, fɛye-biana mɛ laa wɔra asa abono mɛ bo ineesi. Idɛ mɔ faa mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro.
15 Nengyene fo kya son Yesu ne fo-ka abɛɛ fo-kuli ɔbono ɔŋ kya son Yesu mɔ kya laarɛ o' kine fo mɔ, kyule mɔ. I ba gɛnen mɔ, gɛdena nbara giŋ baa ŋminde fo. I kya nyiile yɛɛ gisen yuuli so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ fo' son Yesu.
16 Fo ɔkyii fo maŋ taalɛ bii yɛɛ foŋbii mɔ lii fo so mɔ, i laa yɛgɛ fo-kuli o' kyu mɔ-nyoro too Yesu so de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Ne fo ɔnyen mɔ kee, fo maŋ taalɛ bii yɛɛ foŋbii mɔ lii fo so mɔ, i laa yɛgɛ fo-ka o' kyu mɔ-nyoro too Yesu so de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

Wurubuaarɛ Ɔson Ne N Tiri

17 Kyu lii ilaa idɛ so mɔ, n bo ilaa nyiilesɛ ibono n kya nyiile Yesu asonbo akpen mɔ pɛwu. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ: Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fo loo mɔ, kpɛ sii de ibono Wurubuaarɛ gi wolaa kyu sa fo mɔ. Gɛŋ tɔgɛ yɛɛ fo laa kine ilaa ibono ɔ wolaa sa fo pɛi ne fo baa loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ.
18 A' kyu yɛɛ mɛ ti wolaa ten fo-giwɔrɛ pɛi ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa fo yɛɛ fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ. Fo loo mɔ, gɛŋ sa fo' kine fo-giwɔrɛ giten. Ne fɛɛ mɛ mɛŋ ten fo-giwɔrɛ mɔ, fo loo Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ, gɛŋ tɔgɛ yɛɛ fo laa ten.
19 Fɛ ten awɔrɛ daa-o, fɛ mɛŋ ten-o, imɔ iko i mɛŋ taa tiri. Ilaa ibono i kpɛ i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' gyi daa Wurubuaarɛ nbara mɔ so.
20 Fo nyamesɛ kamaasɛ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fo loo mɔ, kpɛ sii de gɛnɔɔbono fo wolaa fo dɛ pɛi ne fo lɔɔ loo mɔ.
21 A' kyu yɛɛ fo tɛ owura asɛ pɛi ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa fo yɛɛ fo' baa wɔra mɔ-lɛɛ sonbo. Iŋ kya nyida sɛi. Fɛɛ fo bo ɔkpa ɔbono fo laa kyu sɔgɛ fo-nyoro lii fo-wura mɔ asɛ berɛ mɔ, i boran.
22 Imɔ iko-rɛ iko iŋ tiri. I lii fɛɛ fo loo Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ, ba-a ne fo tɛ owura asɛ mɔ, Wura Yesu asɛ mɔ, fo nyɛ fo-nyoro. Gɛnen kee fo loo Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ ba-a ne fo tɛ fo-gibaa so mɔ, Yesu Kirisito ne n san ɔ gyɛ fo-wura.
23 O wu' sa fɛye. Ɔ sɔɔ fɛye ka gikɔ. Fɛŋ baa wɔra fɛɛ nbide sa anyamesɛ.
24 Me-nanboana Yesu asonbo, gɛnɔɔbono fɛ dɛ pɛi ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa fɛye yɛɛ fɛ' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fɛ nyɛ loo mɔ, fɛ' kpɛ kyena de imɔ gɛnen sa Wurubuaarɛ.

Abono Mɛŋ Dena Mɔ Ilaa

25 Nan tɔngɛ sa abono mɛ mɛŋ ti dena mɔ kon. Me, Pɔɔlo nan kyu me gbaa-gbaa lɛɛ ilaa ibono n nyi mɔ nyiile fɛye. Iŋ gyɛ yɛɛ aye-Wura Yesu ne n sa me imɔ so nbara berɛ. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ gi su me gitolon ne ɔ kpaa me. Imɔso fɛ laa taalɛ ka gyan me so yɛɛ ilaa ibono nan tɔgɛ mɔ i laa kpaa fɛye.
26 Me asɛ mɔ, i boran fɛɛ fɛye abono fɛŋ ti dena mɔ fɛ' tɛsɛ kyena fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ tɛ faa. I lii fɛɛ nperɛ gɛkyena gɛ wɔra ɔlon.
27 Iŋ kaaborɛ ɔbono ɔ bo ɔkyii mɔ o' kine mɔ. Ne fo ɔbono foŋ bo ɔkyii mɔ, gɛŋ sa fo' kerɛ yɛɛ fo laa laarɛ ɔkyii dena.
28 Fo nyɛ ɔkyii fo laa dena berɛ mɔ, foŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Ne ɔkyii mɔ gi nyɛ ɔnyen ɔ laa dena mɔ, ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Fɛ dena mɔ, fɛ laa wu gɛsinkpan so awɔrɔfɔɔ too. Mi-i me mɔ, n kya laarɛ n' lɛɛ fɛye lii amɔ dɔ daa.
29 Me-nanboana Yesu asonbo, n' tɔgɛ fɛye yɛɛ gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi yela de o' kyu gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ gɛŋ baa gɛ bo gɛta. Imɔso nkɛ nbono gi san mɔ, i kaaborɛ abono mɛ bo akyii mɔ gbaa, mɛ'

san pɛɛrɛ ansi de Wurubuaarɛ ɔson mɔ fɛɛ
mɛŋ bo akyii.
30 Gɛnen kee, i kaaborɛ abono ɔgya
gi tɔ mɔmɔ mɔ, mɛ' san pɛɛrɛ ansi de
Wurubuaarɛ ɔson mɔ fɛɛ ɔgya mɛŋ taa tɔ
mɔmɔ. Abono, mɔ, mɛ kya gyi gɛsinkpan
so ɔkon mɔ mɛ' san pɛɛrɛ ansi de Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ fɛɛ mɛŋ kya taa gyi
ɔkon ɔko. Abono mɛ kya buɛɛdɛ mɔ kee, i'
wɔra ɔmɔ fɛɛ mɛŋ bo sɛi de mɛ' nyɛ pɛɛrɛ
ansi de Wurubuaarɛ ɔson mɔ.
31 Asa abono pɛwu mɛ dɛ gɛsinkpan so
laawɔra dɔ mɔ, mɛŋ sa mɛ' yɛgɛ i' gyi ɔmɔ-
amu. I kya nyiile yɛɛ gɛsinkpan mɔ gidebi
de gɛmɔ-akyenabi a kya laarɛ a' baa ta
ɔkara.
32 Meŋ kya laarɛ fɛɛ fɛ' kyena de nwɔnsa
fɛye-gɛkyena dɔ. Imɔso ne i kaaborɛ fɛ'
kerɛ dandan yɛɛ fɛ laa dena abɛɛ fɛ maŋ
dena mɔ. Ɔnyen ɔbono ɔŋ bo ɔkyii mɔ kya
nyɛ nyoro sa Wura Yesu gɛsun de ɔ' laarɛ
ɔkpa ɔbono so ɔ laa kyu gyi Wura Yesu
ginsi mɔ-gɛkyena dɔ.
33 Ɔnyen ɔbono ɔ bo ɔkyii mɔ berɛ, mɔ-
nwɔnsa gi gyan gɛsinkpan so gɛkyena dɔ
ilaa so, i kya nyiile yɛɛ ɔ kya laarɛ ikpa
ibono so ɔ laa wɔra de i' gyi mɔ-ka ginsi
mɔ daa.
34 Imɔso mɔ-nwɔnsa giŋ kya nyɛ gyan
Wurubuaarɛ gɛsun wolɛ so. Gɛnen kee
ne gɛbolonbubii abɛɛ ɔkyii ɔbono ɔŋ dena
mɔ kya nyɛ nyoro sa Wura Yesu gɛsun mɔ.
Mɔ-nyoro de mɔ-ginyamesɛ oduduu ɔbono
ɔ bo mɔ dɔ mɔ, ɔ kya laarɛ ɔ' lɔrɔ imɔ
yela sa daa Wura Yesu. Ɔkyii denabo berɛ,
mɔ-nwɔnsa gi kya gyan daa gɛsinkpan so
gɛkyena ilaa so, ɔ kya laarɛ ilaa ibono ɔ laa
wɔra de i' gyi mɔ-kuli ginsi mɔ.
35 Fɛye-ɔdan giwɔra so ne n' kya tɔgɛ
fɛye yɛɛ fɛ mɛŋ dena mɔ, i gyɛ ilaa dɛnsɛ
mɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ nɛ tii fɛye-gɛdena daa. N
kya laarɛ fɛ' wɔra daa ilaa ibono i bo kanpɛ
mɔ de fɛ' nyɛ lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa Wura
Yesu kpaa logɛ. Fɛye-nwɔnsa giŋ sa gi' yɛ
ginyɔ.
36 Nengyene fɛɛ fo ɔnyen fo-rɛ ɔkyii ansi
a den, ne fo nyi yɛɛ fo maŋ taalɛ keda fo-
nyoro mɔ, fɛɛ ɔ fo gɛdena ne i tiri yɛɛ fɛ'
dena mɔ, wɔra ibono i bo fo-gisen dɔ mɔ.
Tɛsɛ kpii mɔ de fɛ' dena abara. I mɛŋ gyɛ
ilaa nyɛnyɛn.
37 Nengyene fɛɛ fo ɔnyen fo tɔgɛ fo-gisen
dɔ yela yɛɛ fo maŋ dena, ne fo yelɛ imɔ so,
ne sɛi mɛŋ nyise fo, ne fo laa taalɛ keda
fo-nyoro mɔ, i boran.
38 Imɔso fo ɔbono fo dena ɔkyii mɔ, i
boran. Ne fo ɔbono fo mɛŋ kii dena mɔ,
imɔ ibono i boran don.
39 Ɔkyii ɔbono ɔ nyɛ dena mɔ, ɔ dena
daa. Mɔ-rɛ mɔ-kuli ne kpɛɛ'ɛ. Nengyene
mɔ-kuli mɔ gi wu' mɔ pɛi ne ɔ laa nyɛ
ɔkpa de ɔ' kii dena. I ba gɛnen mɔ, ɔ bo
ɔkpa de ɔ' dena ɔnyen banban ɔbono ɔ bo
mɔ ɔbolɛ mɔ. I kaaborɛ kaasɛ ɔ' wɔra daa
Wura Yesu sonbo.
40 Me asɛ mɔ, ɔkyii mɔ gi' tɛsɛ kyena
mɔ-nkon mɔ, i laa wɔra ɔdan sa mɔ don
ibono ɔ laa kii dena mɔ. Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n bo me dɔ
so ne nɛ taalɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ.

8

Akyɔɔlɛtɔ Gigyi

1 Kon faa ne nan lɛɛ gɛnɔ sa fɛye kyu
lii nbuɛ nbono mɛ kyu akyɔɔlɛtɔ gigyi so.
Fɛye yɛɛ, "Aye pɛwu a nyi ilaa idɛ so."
I gyɛ gɛsintin berɛ. Ilaa ibono i bo imɔ
dɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ nyi ilaa iko
mɔ, ɔ ti taa nyiile mɔ-nyoro. Nyamesɛ bo
gɛlaarɛ' berɛ mɔ, ɔ kya lɔrɔ daa asa.
2 Ɔbono ɔ kya wu mɔ-nyoro yɛɛ o nyi ilaa
iko mɔ, kaasɛ mɔ mɛŋ ti taa nyɛ bii ilaa mɔ
dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ ɔ' bii mɔ.
3 Mɔ ɔbono, mɔ, ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ
ilaa mɔ, mɔ ne Wurubuaarɛ nyi.
4 Imɔso kyu lii nbuɛ nbono mɛ kyɔɔlɛ
sa ikperɛ mɔ gigyi mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ
ŋmarasɛ me mɔ, a nyi yɛɛ "Ɔkperɛ ɔko
mɛŋ bo no ɔbono i kaaborɛ anyamesɛ
mɛ' son mɔ." A nyi kee yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ kolon ne n bo no ɔbono ɔ kaa-
borɛ anyamesɛ mɛ' son."
5 Ba-a ne i taa bo ilaa ibono mɛ kya
terɛ yɛɛ ikperɛ soso abɛɛ gɛsɛ mɔ, fɛɛ
gɛnɔɔbono a kya wu asa mɛ kya son ikperɛ
de awura kpɛi-kpɛi gbaa faa,
6 aye berɛ, a bo daa Wurubuaarɛ kolon
a kya son. Mɔ ne n gyɛ ɔsɛ ɔbono ɔ lɛɛ ilaa
kamaasɛ, ne a bo no sa daa mɔ. Gɛnen kee
ne a bo daa Wura kolon. Mɔ ne n gyɛ Wura
Yesu Kirisito. Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ ne n lɛɛ
ilaa kamaasɛ ne kyu naa de mɔ Yesu so ne
aye mɔ-asonbo mɔ a nyɛ a bo no faa.
7 Fɛ kya tɔgɛ yɛɛ ikperɛ itiibilaa iŋ bo ilaa
dɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ ɔkamaasɛ ne n nyi gɛnen.
Ikperɛ ilaa i wolaa den ako. Imɔso baa
lii de ndɛ faa, nengyene mɛ gyi akyɔɔlɛtɔ
mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i kya wɔra ɔmɔ yɛɛ
ɔkperɛ ne mɛ kya son gɛnen. Mɛŋ ti ka
gyan Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ so kpaa logɛ.
Imɔso mɛ kya gyi mɔ, i kya ŋmaa mɔmɔ-
asen yɛɛ Wurubuaarɛ kya sɔɔ ginyadon de
ɔmɔ agyudɔ abonoana gigyi mɔ so.
8 Gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ aye-agyudɔ
gigyi i maŋ taalɛ yɛgɛ a' gyi Wurubuaarɛ
ginsi. A gyi akyɔɔlɛtɔ mɔ, i maŋ kpaa aye
iko, ne a mɛŋ kii gyi mɔ, sɛi maŋ kyon aye
so Wurubuaarɛ asɛ.
9 Fɛ' kerɛ dɔɔdan daa. Ibono fɛ bo ɔkpa
fɛɛ fɛ' gyi agyudɔ kamaasɛ faa, foŋbii mɔ,
i laa yɛgɛ fɛ' biidɛ fɛye-nanboana ako kpaa
loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. I lii fɛɛ mɛŋ ti
ka gyan Wurubuaarɛ agyɛbi so kpaa logɛ.

10 A' kyu yɛɛ fo ɔbono fo nyi Wurubuaarɛ agyɛbi dandan mɔ fo loo ɔkperɛ obu dɔ kpe fo kya gyi akyɔɔlɛtɔ. Ɔbono ɔŋ ti ka gyan Wurubuaarɛ agyɛbi so kpaa logɛ mɔ gi baa wu fo gɛnen mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ i laa keda mɔ-nyoro de o' gyi akyɔɔlɛtɔ kee? I laa yɛgɛ mɔ ɔ' loo ɔkperɛ gison dɔ nfono.
11 I ba gɛnen mɔ, ilaa ibono fo yɛɛ fo nyi mɔ so mɔ, fo-nanbo ɔbono ɔ mɛŋ ti ka gyan Wurubuaarɛ agyɛbi so kpaa logɛ mɔ laa fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ. Yɛgɛ mɔ so ne Kirisito gi baa wu'.
12 Fo ɔbono fo kya wɔra gɛnen mɔ, fo kya tɔrɔ fo-nanbo mɔ so ne. Ɔŋ ti nyɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi gɛsɛ kpaa logɛ ne fo kya nyida mɔ-nwɔnsa. Imɔso fo kya tɔrɔ Kirisito kee so ne.
13 Imɔso me berɛ, nengyene nɛ wu yɛɛ me-akyɔɔlɛtɔ gigyi ne nan yɛgɛ me-nanbo ɔbono ɔ bo Yesu ɔson dɔ mɔ ɔ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, maŋ gyi amɔ kpa-a. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, i laa naa ba yɛɛ me ne n yɛgɛ me-nanbo ɔko gi fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ.

9

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Sa Asa Mɔ, Oŋ Kyu Mɔ-Nyoro Too Ɔko So

1 Nɛ tɔgɛ gɛnen faa mɔ, meŋ bo ɔkpa de n' gyi abɛɛ n' wɔra ilaa ibono n kya laarɛ mɔ daa? Meŋ gyɛ Yesu ɔsɔɔ daa? Meŋ wu aye-Wura Yesu de me-ansi? Iŋ gyɛ me n wɔra gɛsun Wura Yesu ɔlon dɔ ne i yɛgɛ fɛ nyɛ bingiri Yesu asonbo faa?
2 Imɔso nengyene fɛɛ asa ako mɛ maŋ sɔɔ me gyi yɛɛ n gyɛ Wura Yesu ɔsɔɔ mɔ, fɛye berɛ, fɛ laa sɔɔ me gyi. I lii fɛɛ fɛye gbaa-gbaa ne n kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa me ɔlon de n' tɔgɛ mɔ-agyɛbi sa asa.
3 Asa abono mɛ kya taasɛ me-gikɔɔdɔ baragɛ mɔ, ilaa ibono n kya buu sa mɔmɔ mɔ ne nan nyiile fɛye gɛrɛ faa.
4 Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i dɛ ɔkpa fɛɛ aye Yesu isɔɔ mɔ a' nyɛ gyi de a' nun lii aye-gɛsun mɔ giwɔra dɔ.
5 Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i dɛ ɔkpa fɛɛ a' dena akyii abono mɛ kya son Yesu mɔ. I dɛ ɔkpa yɛɛ aye-rɛ ɔmɔ a' naa a kya wɔra Yesu gɛsun fɛɛ gɛnɔɔbono Piita, de Yesu isɔɔ sɛnsɛ, de Wura Yesu mɔ-tedɛana mɔ mɛ kya wɔra mɔ.
6 Yɛgɛ fɛ wu yɛɛ me-rɛ Banabasɛ berɛ a kya laarɛ aye-gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ aye-gibaa so bɔla de aye Yesu isɔɔ gɛsun mɔ. Mɔ, fɛ nyi yɛɛ aye anyɔ wolɛ ne n kaaborɛ a' nyaadɛ gisisiri wɔra nsun nnyɔ gɛnen?
7 Sogya ɔmɔ ne n kya wɔra mɔ-gɛsun giyan yɛɛ mɛ mɛŋ kya ka mɔ gikɔ? Dɔɔbo ɔmɔ ne nan kyule dɔɔ giyan yɛgɛ ɔ maŋ nyɛ imɔ-agyudɔ gyi? Inaadɛ ɔkerɛbo ɔmɔ ne nan kyule kerɛ inaadɛ so giyan yɛɛ ɔ maŋ nun naadɛ ginyabo nkyu?
8 I mɛŋ gyɛ anyamesɛ ilaa wolɛ ne n' kya kerɛ de n' tɔgɛ ilaa idɛ. I bo Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ gɛnen kee.
9 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Oloobu Mosisi gi ŋmarasɛ nbara yela yɛɛ,
"Fo-naadɛ kya daarɛ fo-ayu mɔ,
gɛŋ sa fo' ŋminde mɔ-gɛnɔ de ɔŋ sa ɔ' wɛ."
Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ faa mɔ, imɔso fɛ nyi yɛɛ inaadɛ ne ɔ darɛ?
10 I mɛŋ gyɛ aye anyamesɛ? Me berɛ n nyi yɛɛ aye anyamesɛ so ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ imɔ yela gɛnen. I lii fɛɛ i kaaborɛ nyamesɛ ɔbono ɔ kya baalɛ baalɛ mɔ de ɔbono ɔ kya daarɛ ayu mɔ pɛwu mɔmɔ-nwɔnsa gi' gyan yɛɛ mɛ laa nyɛ mɔmɔ-lɛɛ ogyiten.
11 Aye ne n duu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ fɛye dɔ, ne fɛ nyɛ oduduu dɔ ilaa tirisɛ faa. Imɔso a nyɛ gɛkyena gɛdɛ dɔ ilaa tirisɛ lii fɛye asɛ mɔ, i kya kyo?
12 Nengyene fɛɛ ako kpɛi mɛ bo ɔkpa de mɛ' kerɛ fɛye-ansi dɔ yɛɛ fɛ' sa ɔmɔ mɔmɔ-ilaa tirisɛ mɔ, nkana aye ne n gyɛ abono a kaaborɛ a' kerɛ fɛye-ansi dɔ gikyɔ.
Dabɔlɛ ibono a bo ɔkpa gɛnen gbaa faa, aŋ ti taa wɔra gɛnen kerɛ. A wɔra gɛnen mɔ, foŋbii i laa taalɛ yɛgɛ asa maŋ baa nu Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ lii aye asɛ de mɛ' sɔɔ mɔ gyi. Imɔso ne a kya kyule sɔɔ ilaa kamaasɛ abaa anyɔ.
13 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ asa abono mɛ kya wɔra gɛsun Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ mɛ kya nyɛ mɔmɔ-ilaa gyisɛ lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ daa? Abono mɛ kya wɔra gɛsun Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ mɛ bo mɔmɔ-lɛɛ ogyiten gɛnen akyɔɔlɛtɔ mɔ dɔ?
14 Imɔso gɛnen kee ne Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ abono mɛ kya tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a sa asa mɔ, mɛ' nyɛ mɔmɔ-gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ lii gɛnen gɛsun gɛbono giwɔra dɔ.
15 Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ sa aye ɔkpa gɛnen gbaa faa, me Pɔɔlo, mɔ, meŋ kya taa ka imɔ-gɛnɔ. Ne i mɛŋ kii i gyɛ yɛɛ n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ mi-i sa fɛye de fɛ' kerɛ me-ilaa tirisɛ so sa me daa. Nengyene nɛ yɛgɛ fɛ' kerɛ me so gɛnen mɔ, meŋ baa wu nyisigyi ilaa ibono n kya wɔra mɔ.
16 Gɛnɔɔbono n naa mi-i tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mi-i sa asa mɔ, iŋ kaaborɛ me ne n' nyɛ nyisigyi kyu lii imɔ so. Wurubuaarɛ ne yɛɛ n' wɔra gɛnen gɛsun mɔ. Imɔso fɛɛ nɛ kine yɛɛ maŋ tɔgɛ Yesu ɔkalan mɔ mɔ, me laako.
17 Ne fɛɛ me ne n kyu gɛsun gɛdɛ too me-nyoro so mɔ, naafo me-afaala a laa nyaakyɔ don idɛ Wurubuaarɛ asɛ. Ibono Wurubuaarɛ ne yɛɛ n' wɔra gɛmɔ faa

mɔ, gɛsun mɔ gɛ gyɛ daa gɛsola gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu sola me. Imɔso i tiri yɛɛ n' kerɛ gɛmɔ so.
18 Mɔ, menɛ ne nan wɔra de n' nyɛ nyɛ me-afaala a' nyaakyɔ Wurubuaarɛ asɛ ne? Ibono nan wɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ nan tɔgɛ Kirisito ɔkalan mɔ sa asa mɔ, maŋ sɔɔ sɛi. Nkana i dɛ ɔkpa yɛɛ n' nyɛ me-ilaa tirisɛ lii Kirisito ɔkalan mɔ gɛsun mɔ dɔ.
19 I bo no yɛɛ meŋ gyɛ ɔko dega berɛ. N kii mi-i wɔra me-nyoro fɛɛ gɛbide sa ɔkamaasɛ de n' kpaa asa sakyɔ de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
20 N bo Gyuda awura asɛ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ Gyudanyen de n' kpaa Gyuda awura de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Meŋ tɛ sa Mosisi nbara mɔ, yɛgɛ owi ɔbono n bo mɔmɔ asɛ mɔ n kya wɔra me-nyoro fɛɛ ɔbono n tɛ sa Mosisi nbara mɔ de n' kpaa ɔmɔ de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
21 N kya kpe abono mɛŋ nyi nbara mɔ asɛ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ me kee meŋ nyi nbara, yɛgɛ n tɛ sa Wurubuaarɛ nbara nko. Gɛnen nbara mɔ gi gyɛ daa Kirisito nbara.
22 N bo asa abono mɛŋ ti sɛɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ gisɔɔgyi dɔ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ mɔmɔ kee de n' kpaa mɔmɔ de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Me berɛ, nɛ wɔra me-nyoro fɛɛ anyamesɛ kpɛi-kpɛi kamaasɛ oyuduu de ɔkpa kamaasɛ so mɔ n' nyɛ mɔlɛgɛ ako de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
23 Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ so ne n' kya wɔra me-nyoro fɛɛ nyamesɛ kamaasɛ oyuduu gɛnen de me kee n' nyɛ ayuule abono Wurubuaarɛ kya sa asa kyu naa de gɛnen ɔkalan mɔ so mɔ.

Fɛ' Pɛɛrɛ Ansi Wurubuaarɛ Ilaa So Fɛɛ Abono Mɛ Selɛ Ɔnangya

24 Nengyene asa mɛ laa selɛ ɔnangya de mɛ' wu ɔbono ɔ laa kyon mɔ-nanbo so mɔ, mɔmɔ pɛwu dɔ mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ nyamesɛ kolon ne nan nyɛ gɛgyangbara afaala? Imɔso fɛ' pɛɛrɛ ansi Wurubuaarɛ ilaa so fɛɛ ɔnangya ne fɛ selɛ de fɛ' nyɛ gɛnen afaala abono ɔnan.
25 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro yɛɛ giselɛ gɛsun ne ɔ laa wɔra mɔ ɔ kya taa ilaa sɛnsɛ yɛgɛ de ɔ' keda mɔ-nyoro de o' nu de giselɛ ilaa wolɛ. Mɔmɔ berɛ, mɛ kya pɛɛrɛ ansi gɛnen de mɛ' nyɛ afaala. Gɛnen afaala abono, mɔ, aŋ kya dɛ kpe. Aye a kya pɛɛrɛ ansi Wurubuaarɛ ilaa so faa mɔ, aye-lɛɛ afaala a dɛ sa aye gɛkpaa-gɛkpaa.
26 Imɔso me berɛ, n kya wɔra Wurubuaarɛ gɛsun mɔ, n kya tansi pɛɛrɛ ansi fɛɛ ɔnangya ne n' selɛ. N kya too me-lɛɛ akɔn mɔ, meŋ kya too amɔ fuɛ.
27 N kya ken me-nyoro. I kya nu me daa mɔ, n kya nyise me-nyoro de gi' wɔra nmɔ-ɔkara de iŋ sa i' ba yɛɛ me ɔbono nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi sa asa sɛnsɛ mɔ, me gbaa-gbaa meŋ nyɛ Wurubuaarɛ afaala.

10

Ilaa Nyɛnyɛn Iŋ Sa I' Gyi Aye-Gimu Fɛɛ Adedaabo Mɔ-Lɛɛ Mɔ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ fɛ' bii ilaa iko kyu lii aye-adedaabo so. Owi ɔbono mɛ koso lii Igyipiti mɛ buu Ɔbelɛnsɛ Mosisi mɛ kya kpe mɔ, Wurubuaarɛ giwolɛ gi bun ɔmɔ pɛwu so ne gi gyangbara sa ɔmɔ. Gɛnen kee ne owi ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ apoo mɔ gi yɛ ginyɔ sa ɔmɔ mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ naa loo lii kyon.
2 Kyu naa de gɛnen Wurubuaarɛ giwolɛ mɔ de apoo mɔ so mɔ, i wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ gi gyere mɔmɔ pɛwu mɔ-sagyere, ne mɛ wɔra Mosisi adɛ.
3 Mɔmɔ pɛwu mɛ gyi agyudɔ abono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a lii Wurubuaarɛ dɔ sa ɔmɔ gipen dɔ mɔ.
4 Mɔmɔ pɛwu mɛ nun nkyu nbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ gi lii gifolɛ dɔ sa ɔmɔ mɔ. Gɛnen gifolɛ gibono gi yelɛ sa Kirisito.
5 Wurubuaarɛ gi wɔra ilaa idɛana sa ɔmɔ pɛwu faa, imɔ-rɛ imɔ-laalaologe mɔ mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ mɛŋ gyi Wurubuaarɛ ginsi. Ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ wu'wu ŋmadɛ gipen mɔ dɔ.
6 Me-nanboana, aye-adedaabo ilaa idɛ i kya ka aye yɛɛ a mɛŋ sa a' yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn i' gyi aye-gimu fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ mɛ wɔra mɔ.
7 Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra ikperɛ asonbo fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ ako mɛ wɔra mɔ. Gɛnɔɔbono ikperɛ gison gi nyida mɔmɔ-nwɔnsa mɔ i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ, "Mosisi adɛ mɔ mɛ kpɛ san kyena ne mɛ gyi ne mɛ nun ne mɛ koso ma-a seeli."
8 A mɛŋ sa a' laarɛ agyibara fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ dɔ ako mɛ wɔra ne gɛkɛ kolon dɔ Wurubuaarɛ gi mɔɔ mɔmɔ dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ oko gisa' mɔ.
9 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de a' soo Wurubuaarɛ idoo kerɛ fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ dɔ ako mɛ wɔra ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ awɔɔ a dun-dun mɔmɔ mɔɔ mɔ.
10 Fɛ mɛŋ sa fɛ' lɔgedɛ de Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ ako mɛ wɔra ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya mɔɔ asa ka gikɔ mɔ gi baa mɔɔ mɔmɔ mɔ.
11 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ilaa ibonoana pɛwu i tu aye-adedaabo mɔ gɛnen daa de i' nyɛ ka mɔmɔ. Aye so mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ imɔ yela. Ɔ laarɛ yɛɛ aye abono gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ

laalaalogɛ mɔ gi baa tu aye faa mɔ a' nyɛ kasɛ ilaa lii imɔ dɔ.
12 Imɔso fo ɔbono fo nyi yɛɛ fo yelɛ fo-
ayaa so girin-n Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ
mɔ, wolaa kerɛ dandan de fo mɛŋ sa fo' lii
tɔrɔ.
13 Ilaa ibono i kya soo anyamesɛ idoo de
mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, imɔ iko iŋ bo
no yɛɛ imɔ ɔnan iŋ kya ba fɛye-nanboana
anyamesɛ so kee. Wurubuaarɛ mɔ gyɛ
ɔpaawɔrabo. Ɔ maŋ kyule de ilaa iko i' soo
fɛye idoo de i' don fɛye-abaa. Ɔ laa yɛgɛ fɛ'
nyɛ ɔkpa lii ɔdoo kamaasɛ dɔ de fɛ' taalɛ
yelɛ fɛye-ayaa so kpaa lii.

Fɛ' Kine Ikperɛ Gison

14 Imɔso, me-nanboana laarɛsɛ, fɛ' kine
ikperɛ gison.
15 N nyi yɛɛ fɛ gyɛ ɔlaako anyibo, imɔso
n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛye gbaa-gbaa
fɛ' kerɛ imɔ dɔ de fɛ' bii yɛɛ iŋ kaaborɛ a'
gyi akyɔɔlɛtɔ.
16 A' kyu aye Kirisito asonbo amenberɛ
mɔ kyu kaala kerɛ. Konkon de nta nbono
a kya dalaa kolɛ Wurubuaarɛ ayuule bun
nmɔ so mɔ, a nun nmɔ mɔ, aye-rɛ Kirisito
a kya wɔra nyamesɛ kolon kyu naa de mɔ-
nkalan mɔ so. Gɛnen kee ne a kya gbaa-
gbaa bodobodo de a' yɛ mɔ sa abara. A gyi
gɛnen bodobodo ɔbono mɔ, aye-rɛ Kirisito
a kya wɔra nyamesɛ kolon kyu naa de mɔ-
nyoro mɔ so.
17 Bodobodo kolon ne a kya kyu wɔra
aye-amenberɛ abono. Imɔso dabɔlɛ ibono
a nyaakyɔ faa, a gyɛ daa nyamesɛ kolon.
I lii fɛɛ aye pɛwu a kya gyi daa bodobodo
kolon.
18 A' kyu aye Isirale awura ilaa kee kaala
kerɛ. Dedaa nbara gi kya nyiile yɛɛ abono
mɛ gyɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ
wolɛ ne n kya nyɛ gyi ilaa ibono mɛ kyu
kyɔɔlɛ sa Wurubuaarɛ mɔ.
19 To. Iŋ gyɛ yɛɛ n kya tɔgɛ yɛɛ ɔkperɛ
gyɛ ilaa iko daa abɛɛ akyɔɔlɛtɔ a gyɛ ilaa
iko daa.
20 N kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ asa abono mɛ
mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mɛ kya
kyɔɔlɛ ikperɛ mɔ, mɛ kya kyɔɔlɛ sa daa
ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ isɔɔ. Wurubuaarɛ
ilaa kyosɛ ne mɛ kya wɔra. Imɔso meŋ kya
laarɛ fɛɛ fɛye-rɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ fɛ' wɔra nyamesɛ kolon.
21 Fɛ maŋ taalɛ nun lii Wura Yesu-lɛɛ
konkon dɔ de fɛ' kii kpaa nun lii ilaa
nyɛnyɛn gɛmu isɔɔ-lɛɛ konkon dɔ. Fɛ maŋ
taalɛ gyi Wura Yesu agyudɔ de fɛ' kii kpaa
gyi ilaa nyɛnyɛn gɛmu isɔɔ agyudɔ.
22 Iŋ kaaborɛ a' kerɛ Wurubuaarɛ ta. Aŋ
bo lon don mɔ.

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Kyu Nyisigyi Bara Wurubuaarɛ Mɔ

23 Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ bo gisen sa
aye. Imɔso ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Ilaa
kyosɛ iŋ baa i bo no. Imɔso a laa taalɛ
wɔra ilaa kamaasɛ ibono a kya laarɛ mɔ."
I bo gɛnen berɛ. I mɛŋ gyɛ ikamaasɛ, mɔ,
ne n kya kpaa nyamesɛ. "I dɛ ɔkpa yɛɛ a'
wɔra ilaa kamaasɛ" berɛ. I mɛŋ kii i gyɛ
ilaa kamaasɛ ne n kya kpaa aye de a' sɛɛ
Wurubuaarɛ ɔson dɔ.
24 Imɔso ɔko ɔŋ sa ɔ' kerɛ mɔ gbaa-
gbaa-lɛɛ ɔdan giwɔra so. Ɔ' kerɛ daa
gɛnɔɔbono mɔ-nanbo ilaa i laa wɔra ɔdan
Wurubuaarɛ ansi so.
25 Fɛ' gyi ginun kamaasɛ gibono mɛ kya
fɛ gigya dɔ mɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ' sa gɛwɔnsa
yɛɛ foŋbii i laa kyɔlesɛ fɛye-Wurubuaarɛ
ɔson so mɔ, fɛ laa taasɛ baragɛ pɛi de fɛ'
sɔɔ gimɔ.
26 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i tɔgɛ
yɛɛ, "Gɛsinkpan de ilaa kamaasɛ ibono i bo
gɛmɔ so mɔ, i gyɛ daa Wurubuaarɛ-lɛɛ."
27 Nengyene fɛɛ ɔbono ɔŋ kya son Yesu
mɔ gi da gibaa terɛ fɛye ne fɛ kya laarɛ fɛ'
kpe mɔ, iŋ gyɛ ilaa nyɛnyɛn. Fɛ kpe mɔ,
fɛ' gyi ilaa kamaasɛ ibono o kyu yii fɛye-
ansi dɔ mɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ foŋbii i
laa kyɔlesɛ fɛye-Wurubuaarɛ ɔson so mɔ,
fɛ laa taasɛ baragɛ pɛi de fɛ' gyi.
28 Nengyene fɛɛ ɔko gi buu sa fɛye yɛɛ,
"Akyɔɔlɛtɔ ne i gyɛ" berɛ mɔ, fɛŋ sa fɛ' gyi.
I kya nyiile yɛɛ fɛ gyi mɔ, i laa taalɛ kpadɛɛ
kaasɛ ɔbono o buu sa fɛye mɔ nwɔnsa kyu
lii Wurubuaarɛ ɔson so. Imɔso kaasɛ mɔ-
lɛɛ nwɔnsa so mɔ,
29 fɛŋ sa fɛ' gyi. Nkana i mɛŋ gyɛ yɛɛ
fɛye-lɛɛ nwɔnsa so. Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen
kaasɛ mɔ-lɛɛ ɔdan giwɔra so mɔ, nkana fo
ɔko fo laa tɔgɛ yɛɛ, "N bo ɔkpa de n' gyi ilaa
idɛ. Imɔso i wonɛ so ne ɔko-lɛɛ nwɔnsa so
mɔ, meŋ bo ɔkpa de n' gyi?
30 Nɛ nyɛ agyudɔ nan gyi ne nɛ kyu
afaala sa Wurubuaarɛ lii amɔ so mɔ, i mɛŋ
ta ne? I wonɛ ne ɔko laa baa tɔgɛ sa me yɛɛ
nɛ gyi amɔ mɔ, meŋ kya son Wurubuaarɛ
dandan?"
31 Imɔso fɛ laa gyi daa-o, fɛ laa nun
daa-o, ilaa sɛnsɛ iko ne fɛ laa wɔra daa-o,
fɛ' wɔra imɔ pɛwu gɛnɔɔbono i laa kyu
nyisigyi bara daa Wurubuaarɛ mɔ.
32 Fɛye-nanboana mɛ gyɛ Gyuda awura
daa-o, mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura daa-o, mɛ
gyɛ Yesu asonbo daa-o, fɛ' kerɛ de fɛ mɛŋ'
wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ mɔmɔ ɔko ɔ' fuɛ
Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ.
33 Imɔ ne n' kya wɔra faa. N kya wɔra
aniya ilaa kamaasɛ dɔ de n' wɔra ibono
i laa gyi nyamesɛ kamaasɛ ginsi mɔ. Iŋ
gyɛ me-lɛɛ ɔdan giwɔra ne n' kya laarɛ. N
kya laarɛ daa asa sakyɔ-lɛɛ ɔdan giwɔra
gɛnɔɔbono i laa nyɛ mɔlɛgɛ ɔmɔ de mɛ'
nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.

11

1 Imɔso fɛ' kasɛ me, Pɔɔlo, gikyenabi fɛɛ
gɛnɔɔbono mi-i me mɔ n kya kasɛ Kirisito
gikyenabi mɔ.

Ɔson Mɔ Nbara: Akyii Mɛ' Sin Ataa

2 N kya yen fɛye Korinti awura. I kya
nyiile yɛɛ nɛ wu yɛɛ fɛ kya nyingi me so
ilaa kamaasɛ dɔ, ne anyiilebi abono nɛ kyu
wɔra fɛye-abaa dɔ mɔ fɛ dɛ amɔ dɔ.
3 N kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ ɔnyen kamaasɛ tɛ
sa daa Kirisito. Ɔkyii mɔ tɛ sa daa mɔ-kuli,
ne Kirisito mɔ tɛ sa Wurubuaarɛ.
4 A' kyu yɛɛ fɛ gyan' Wurubuaarɛ
ɔsonten ne ɔnyen ɔko kya laarɛ ɔ' dalaa
abɛɛ ɔ' lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko nyiile
mɔ-nanboana yɛgɛ o bun gɛpɛ mɔ. Ɔŋ dɛ
ipeeli o bun mɔ-nyoro ne?
5 Ne ɔkyii ɔbono ɔ laa dalaa abɛɛ ɔ
laa lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko nyiile mɔ-
nanboana yɛgɛ ɔ mɛŋ sin gitaa mɔ de-e?
Ɔŋ dɛ ipeeli o bun mɔ-nyoro kee ne? I
kaaborɛ i' wɔra mɔ ipeeli asa ansi dɔ fɛɛ
ɔkyii ɔbono mɛ koosi mɔ-gimu mɔ.
6 Nengyene ɔkyii maŋ sin gitaa Wu-
rubuaarɛ asonbo ansi dɔ mɔ, ɔ tɛsɛ sɛɛ mɔ-
iman mɔ, i bɔ. Ibono iŋ bo ɔbolɛ yɛɛ o'
koosi mɔ-gimu abɛɛ ɔ sɛɛ mɔ-iman pɛwu
faa mɔ, ɔ' bii yɛɛ i kaaborɛ o' sin gitaa.
7 Ɔnyen berɛ, iŋ bo kanpɛ fɛɛ o' bun
gɛpɛ Wurubuaarɛ ɔsonten. I kya nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ mɔ, ɔ dɛ fɛɛ
mɔ Wurubuaarɛ oyuduu. Ɔnyen kya lɛɛ
Wurubuaarɛ nyisigyi nyiile. Ɔkyii, mɔ,
Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ mɔ, ɔ kya lɛɛ daa
ɔnyen nyisigyi nyiile.
8 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ
lɛɛ ɔnyen lii ɔkyii dɔ. Ɔkyii ne ɔ lɛɛ lii
ɔnyen dɔ.
9 Ne Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ ɔnyen sa ɔkyii.
Ɔ lɛɛ ɔkyii sa daa ɔnyen.
10 Gɛnen ilaa idɛ so de Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ so mɔ, i kaaborɛ fɛɛ ɔkyii o' sin gitaa
Wurubuaarɛ ɔsonten de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ
tɛ sa ɔko.
11 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wura Yesu so mɔ,
akyii mɛŋ tɛ mɔmɔ-gibaa so, ne anyen kee
mɛŋ tɛ mɔmɔ-gibaa so. Mɛ tɛ sa daa abara.
12 I kya nyiile yɛɛ gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ ɔkyii lii daa ɔnyen dɔ mɔ,
gɛnen kee ne Wurubuaarɛ kya yɛgɛ ɔkyii,
mɔ, kya korogɛ ɔnyen. Ɔkamaasɛ de ilaa
kamaasɛ i lii daa Wurubuaarɛ asɛ.
13 Fɛye gbaa-gbaa fɛ' kerɛ, ɔkyii laa dalaa
sa Wurubuaarɛ sansana ne ɔ mɛŋ sin gitaa
mɔ, i boran gɛnen?
14 Fo kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi wolaa lɛɛ
imɔ yɛɛ ɔnyen iman i wɔra gisoro i kyɔlɛ
mɔ i gyɛ ipeeli ilaa sa mɔ.
15 Ɔkyii berɛ, nengyene ɔ nyɛ iman i
wɔra gisoro i kyɔlɛ de mɔ mɔ, i gyɛ nyisigyi
sa mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi sa
ɔkyii iman de i' wɔra fɛɛ ɔ sin gitaa ne.
16 Nengyene fɛɛ fɛye dɔ ɔko kya laarɛ ɔ'
sɔɔ me akyɔɔlɛ ilaa idɛ so mɔ, ibono nan
tɔgɛ sa kaasɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ aŋ bo ilaa
wɔrasɛ iko baa too de idɛ. Ne Yesu asonbo
akpen mɔ pɛwu dɔ mɔ, gɛnen ne i dɛ ne.

Aye-rɛ Wura Yesu Ginyamesɛ Kolon Agyudɔ Agyibi

17 Fɛye-ilaa ibono nan baa tɔgɛ faa berɛ,
maŋ taalɛ yen fɛye. I kya nyiile yɛɛ fɛ kya
gyan' fɛye-ɔsonten mɔ, iŋ kya lɔrɔ fɛye, i
kya nyida fɛye daa.
18 Ibono i gyangbara mɔ ne n gyɛ yɛɛ nɛ
nu yɛɛ fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ kya gyan'
mɔ, gɛsabaragɛ gɛ bo fɛye dɔ, ne nɛ sɔɔ gyi
yɛɛ i laa wɔra gɛsintin. Gɛsabaragɛ gɛ laa
nyɛ fɛye dɔ berɛ.
19 Imɔ ne nan yɛgɛ ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ
bii asa abono mɛ kya son Wurubuaarɛ
gɛsintin mɔ.
20 Gɛnɔɔbono fɛ kya gyan' fɛye-ɔsonten
ne fɛ kya gyi mɔ, iŋ baa i gyɛ aye-rɛ Wura
Yesu ginyamesɛ kolon agyudɔ mɔ ne fɛ kya
gyi.
21 I kya nyiile yɛɛ fɛ kya gyi mɔ,
ɔkamaasɛ kya gyi daa mɔ-lɛɛ agyudɔ. Fo
laa kerɛ mɔ, ako mɛ gyi kaabo, yɛgɛ akon
a kya mɔɔ ako. Ako mɛ kya boo nta yɛgɛ
ako mɛŋ nyɛ nun.
22 I wonɛ so? Fɛŋ bo nwi fɛ laa kpe de
fɛ' kpaa gyi de fɛ' nun do-o? Abɛɛ fɛ kya
laarɛ fɛ' kerɛ Wurubuaarɛ asonbo gikpen
mɔ ta daa? I bo fɛye ɔkon yɛɛ fɛ' wɔra
ayenbo abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ ipeeli
gɛnen? Fɛye yɛɛ nnɛ ne n' tɔgɛ sa fɛye?
N' yen fɛye? Maŋ bii yen fɛye.
23 Ilaa ibono Wura Yesu gi nyiile me mɔ,
imɔ ne me kee nɛ nyiile fɛye. Imɔ ne n
gyɛ yɛɛ: gɛnyɛ gɛbono mɛ kyu Wura Yesu
wɔra mɔ-akyobo abaa dɔ mɔ, mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ tɛ mɛ kya gyi. O puru
bodobodo keda,
24 ne o kyu afaala sa Wurubuaarɛ. Ɔ
gbaa-gbaa bodobodo mɔ dɔ, ne o kyu sa
mɔ-akasɛbo mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Me-nyoro
ne. N dɛ mi-i sa fɛye. Fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu
nyingi me."
25 Gɛnen kee mɛ gyi ta mɔ, o puru
konkon de nta, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nta ndɛ gi
gyɛ me-nkalan nbono gi laa yɛgɛ fɛye-rɛ
Wurubuaarɛ fɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
Owi kamaasɛ ɔbono fɛ laa nun nmɔ mɔ,
fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu nyingi me."
26 Yesu gi tɔgɛ gɛnen faa mɔ, i kya nyiile
yɛɛ owi kamaasɛ ɔbono fɛye Yesu asonbo
mɔ fɛ laa gyi bodobodo ne fɛ laa nun nta
fafaanan kaaborɛ Wura Yesu laa kii ba mɔ,
mɔ-lɛwu mɔ ilaa ne fɛ kya lɛɛ fa-a nyiile
gɛnen.

27 Imɔso ɔbono ɔ laa gyi gɛnen bodobodo
mɔ, abɛɛ o' nun lii gɛnen konkon mɔ dɔ
ɔkpa ɔbono so i mɛŋ kaaborɛ mɔ, kaasɛ gi
bun mɔ-nyoro gipuɛɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔ
terɛ aye-Wura nyoro mɔ de mɔ-nkalan mɔ
giyan.
28 Imɔso nyamesɛ ɔ' kerɛ mɔ-gisen dɔ
dandan pɛi de o' gyi bodobodo mɔ de o'
nun lii konkon mɔ dɔ.
29 I kya nyiile yɛɛ i tiri yɛɛ o' nyingi aye-
Wura Yesu nyoro nbono ɔ kya gyi mɔ de
o' nu nmɔ gɛsɛ pɛi de o' gyi bodobodo mɔ
de o' nun lii konkon mɔ dɔ. Ɔbono ɔ mɛŋ
kya nyingi gɛnen mɔ kya wɔra ilaa ibono
i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ o' bun mɔ gipuɛɛ
mɔ ne.
30 Imɔso ne fɛ kya wu yɛɛ fɛye sakyɔ mɛŋ
bo lon ne mɛ kya lɔ, ne ako, mɔ, mɛ kya
wu' mɔ.
31 Nengyene a kya wolaa kerɛ aye-asen
dɔ dɔɔdan mɔ, Wurubuaarɛ maŋ baa biidɛ
aye-giso gɛnen.
32 Wurubuaarɛ gi biidɛ aye-giso gɛnen
mɔ, ɔ kya lɔrɔ aye daa de ɔŋ' baa bun aye
gipuɛɛ kyu dabɔlɛ de asa abono mɛŋ kya
sɔɔ mɔ gyi mɔ.
33 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo,
nengyene fo laa gyan' de fɛ' gyi aye-rɛ
Wura Yesu ginyamesɛ kolon agyudɔ mɔ
mɔ, fɛ' kyena gyoo abara.
34 Nengyene akon a laa mɔɔ ɔko ne ɔ
maŋ taalɛ kyena gyoo mɔ-nanboana mɔ,
o' gyi lii mɔ-gɛten dɔ pɛi de ɔ' lɔɔ kpe
fɛye-ɔgyanten mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, foŋbii
mɔ, fɛ gyan' gɛnen mɔ, fɛ laa kyu daa
Wurubuaarɛ gisobiidɛ bun fɛye-nyoro. I
san ilaa sɛnsɛ ibono fɛ taasɛ mɔ, owi ɔbono
nan ba fɛye asɛ nno mɔ, nan nyiile fɛye
imɔ so ilaa.

12

Wurubuaarɛ Oduduu Ilaa Kyɛɛsɛ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ
fɛ' bii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa kyɛɛsɛ
adebi.
2 Fɛ wu yɛɛ owi ɔbono fɛŋ ti loo Wu-
rubuaarɛ ɔson dɔ mɔ, ilaa kpɛi-kpɛi i ba
fɛye-nwɔnsa dɔ, ne i yɛgɛ fɛ son ikperɛ
ibono iŋ kya tɔngɛ mɔ.
3 Imɔso n kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ nengyene
ɔko gi tɔgɛ nnɔ wɔra Yesu mɔ, i mɛŋ gyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n tɔngɛ naa
de kaasɛ mɔ so. Nengyene ɔko, mɔ, gi tɔgɛ
yɛɛ, "Yesu gyɛ Wura" mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne n kpaa mɔ pɛi ne ɔ taalɛ
tɔgɛ gɛnen.
4 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa kyɛɛsɛ
i bo kpɛi-kpɛi, yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu
kolon mɔ ne n kya kyɛɛ imɔ.
5 I bo nsun kpɛi-kpɛi nbono Wura Yesu
kya kyu wɔra aye-abaa dɔ, yɛgɛ mɔ Wura
kolon ɔbono ne.
6 I bo ilaa wɔrasɛ kpɛi-kpɛi ibono Wu-
rubuaarɛ kya yɛgɛ mɔ-asonbo mɛ' wɔra,
yɛgɛ Wurubuaarɛ kolon ɔbono ne n kya
wɔra mɔ-ilaa mɔmɔ ɔkamaasɛ dɔ de mɛ'
wɔra imɔ pɛwu.
7 Wurubuaarɛ kya laarɛ i' wɔra ɔdan sa
Yesu asonbo akpen pɛwu. Imɔso ne Yesu
sonbo kamaasɛ dɔ mɔ Wurubuaarɛ kya
yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ ɔ' lii gɛwi ɔkpa ɔko
so.
8 Ɔko bo no mɔ, Wurubuaarɛ kya sa
mɔ ɔlaako ginyi gɛtɔngɛ kyu naa de mɔ-
Oduduu mɔ so. Ɔko mɔ mɔ, Wurubuaarɛ
kya yɛgɛ ɔ kya bii ilaa de ɔ' lɛɛ tɔgɛ sa asa.
9 Wurubuaarɛ Oduduu kolon baarɛ kya
kyɛɛ ɔko gisɔɔgyi boduduusɛ, ne ɔko mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu kolon mɔ kee kya
yɛgɛ mɔ ɔ' taalɛ kyɛ alɔtɔ.
10 Ɔko mɔ, kya taalɛ wɔra ilaa ibono i
kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔ. Ɔko
mɔ, kya nu ikalan lii Wurubuaarɛ asɛ de
ɔ' lɛɛ tɔgɛ. Ɔko mɔ, kya bii baragɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa wɔrasɛ ne
imɔ idɛ, abɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu-lɛɛ ne
imɔ idɛ. Ɔko mɔ mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ laa yɛgɛ ɔ laa tɔngɛ de ndɛ nbono ɔŋ
wolaa ɔ kya nu mɔ dɔ. Ɔko mɔ bo no mɔ,
nengyene fɛɛ fo ɔko fo kya tɔngɛ de gɛdɛ
gɛko kpɛi mɔ, ɔ kya bii lɛɛ gɛsɛ.
11 Imɔ idɛana pɛwu mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu kolon mɔ ne n kya wɔra ilaa Yesu
asonbo mɔ dɔ de mɛ' wɔra imɔ gɛnen.
Mɔ ne n kya yɛ imɔ sa mɔmɔ ɔkamaasɛ
gɛnɔɔbono ɔ kya laarɛ mɔ. Ɔkamaasɛ
mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ kpɛi-kpɛi.

Yesu Asonbo Mɛ Gyɛ Gikolon Fɛɛ Nyamesɛ Nyoro Nten Kpɛi-Kpɛi

12 Nyamesɛ nyoro gi gyɛ daa ilaa kolon,
yɛgɛ fo kerɛ mɔ, gi bo nten kpɛi-kpɛi sakyɔ
nmɔ dɔ. Abɛɛ fo kerɛ nyoro mɔ nten
kpɛi-kpɛi pɛwu mɔ, gi nyaakyɔ gikyɔ gbaa
faa, gi kya taalɛ dabɔlɛ wɔra nyoro kolon.
Gɛnen ne Yesu Kirisito asonbo mɛ gyɛ
gikolon kee.
13 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu gyere aye Wu-
rubuaarɛ sagyere, ne aye pɛwu a bingiri
nyamesɛ kolon. A gyɛ Gyuda awura daa-o,
a mɛŋ gyɛ Gyuda awura-o, a tɛ awura asɛ
daa-o, abɛɛ a tɛ aye-gibaa so-o, aye pɛwu a
bingiri nyamesɛ kolon ne. Aye pɛwu a nyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu kolon baarɛ gi suu
de aye.
14 I nyiile fɛɛ aye Yesu asonbo mɔ a mɛŋ
gyɛ oyuduu kolon. A gyɛ daa asa kpɛi-kpɛi
fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ nyoro gi bo giyaa,
de giso de ginsi nmɔ dɔ mɔ.

15 A' kyu yɛɛ nyamesɛ giyaa gi tɔgɛ yɛɛ,
"Me berɛ, meŋ gyɛ gibaa faa mɔ, meŋ too
nyamesɛ nyoro mɔ dɔ." Giyaa gi taa tɔgɛ
gɛnen gbaa mɔ, i maŋ lɛɛ gimɔ lii nyoro
mɔ so kpa-a.
16 Abɛɛ a' kyu yɛɛ nyamesɛ giso gi tɔgɛ
yɛɛ, "Meŋ gyɛ ginsi faa mɔ, meŋ too
nyamesɛ nyoro mɔ so." Giso gi taa tɔgɛ
gɛnen gbaa mɔ, i maŋ lɛɛ gimɔ lii nyoro
mɔ so kpa-a.
17 Naafo nyamesɛ nyoro mɔ pɛwu gi gyɛ
daa ginsi mɔ, nnɛ ne ɔ laa wɔra de ɔ' nu
ilaa? Mɔ-nyoro mɔ pɛwu gi gyɛ daa giso
mɔ, mɔ, nnɛ ne ɔ laa wɔra de ɔ' sɔnga?
18 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, Wurubuaarɛ ne
n lɛɛ nyamesɛ nyoro so ilaa kpɛi-kpɛi, ne
o kyu imɔ ikamaasɛ kyu wɔra nyoro dɔ
gɛnɔɔbono ɔ kya laarɛ mɔ.
19 Nkana nyamesɛ nyoro mɔ gi gyɛ daa
ilaa kolon guan lii soso kpelegɛ baa yii gɛsɛ
mɔ, nnɛ so ne i laa kyena?
20 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, nyamesɛ nyoro
so ilaa i kyɔ, yɛgɛ i dabɔlɛ ne i gyɛ nyoro
kolon.
21 Ginsi gi maŋ taalɛ tɔgɛ sa gibaa yɛɛ,
"Lii me so! Foŋ tiri me." Ne gimu kee gi
maŋ taalɛ tɔgɛ sa giyaa yɛɛ, "Lii me so! Foŋ
tiri me."
22 Fɛ kya kerɛ mɔ, nyamesɛ nyoro nfono
i mɛŋ bo lon mɔ, nfono mɔ ne n tiri mɔ
gikyɔ.
23 Ne nyamesɛ nyoro nfono iŋ gyɛ ilaa
gbaa' mɔ, nfono so ne ɔ kya kerɛ dandan.
Aye-nyoro nfono iŋ bo gikerɛ mɔ, a kya
wolaa kerɛ nfono so dandan.
24 Imɔso gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
nyamesɛ nyoro mɔ, o kyu nyisigyi kyu sa
nyoro mɔ nten nbonoana aŋ kya kyu terɛ
sɛi mɔ.
25 Wurubuaarɛ gi wɔra gɛnen de i' nyɛ
ba yɛɛ nyamesɛ nyoro gɛten kamaasɛ i kya
nu abara gɛsɛ ne i kya kerɛ abara so.
26 Nengyene nyoro mɔ gɛtɛɛko i kya
yiyɛɛ mɔ, nmɔ-gɛten kamaasɛ kee i kya
yiyɛɛ. Nyisigyi ne n kii tu nyoro mɔ
gɛtɛɛko mɔ, nmɔ-gɛten kamaasɛ kee i kya
gyi ɔkon.
27 To. Idɛ pɛwu i gyɛ daa gikpalɛ. Fɛye
Kirisito asonbo mɔ fɛ dɛ fɛɛ Kirisito nyoro.
Fɛye dɔ ɔkamaasɛ dɛ fɛɛ Kirisito nyoro mɔ
gɛtɛɛko.
28 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ yii
mɔ-asonbo kpɛi-kpɛi yɛɛ mɛ' wɔra nsun
kpɛi-kpɛi sa mɔ-asonbo gikpen mɔ. Ɔ lɛɛ
yii Yesu isɔɔ mɔ de mɛ' wɔra agyang-
barabo. Ɔ lɛɛ yii mɔ-ikalan atɔgɛbo de
mɛ' buu ɔmɔ ginyɔsɛ. Abono ɔ lɛɛ de
mɛ' buu gisasɛ mɔ ne n gyɛ mɔ-agyɛbi
mɔ anyiilebo. Mɔmɔ-gɛmara mɔ, abono
mɛ buu mɛ buu mɔ ne n gyɛ abono mɛ
kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ
ɔlon nyiile mɔ, de abono Wurubuaarɛ kya
yɛgɛ mɛ' taalɛ kyɛ alɔtɔ, de asa akpaabo,
de akpen mɔ ilaa wɔrasɛ mɔ so akerɛbo,
de abono mɛ kya tɔngɛ de ndɛ kpɛi-kpɛi
nbono mɛŋ wolaa mɛ kya nu mɔ.
29 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi wɔra imɔ
faa, aye pɛwu ne n gyɛ Yesu isɔɔ mɔ
daa? Aye pɛwu a gyɛ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo abɛɛ mɔ-agyɛbi mɔ anyiilebo daa?
Aye pɛwu a kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔ daa?
30 O kyu alɔbi gikyɛ sa aye ɔkamaasɛ?
Ɔkamaasɛ kya tɔngɛ de ndɛ nbono ɔŋ
wolaa ɔ kya nu nmɔ mɔ? Abɛɛ ɔkamaasɛ
kya lɛɛ gɛnen ilaa tɔgɛsɛ mɔ gɛsɛ sa asa?
31 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa kyɛɛsɛ
mɔ i bo duduu don abara. Imɔso fɛ'
pɛɛrɛ ansi kyu fɛye-nwɔnsa gyan ibono i
bo duduu gikyɔ mɔ so. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen
gbaa mɔ, nan nyiile fɛye akyenabi abono
a laa wɔra ɔdan nyɛ ibono nɛ tɔgɛ faa.

13

Gɛlaarɛ' Ne N Tiri

1 Akyenabi abono a boran mɔ ne n
gyɛ ibono fɛ laa laarɛ Wurubuaarɛ de
anyamesɛ ilaa. Me ne n kine n' tɔngɛ
de Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ndɛ dɔ abɛɛ
anyamesɛ-lɛɛ ndɛ nbono meŋ wolaa mi-i
nu mɔ, ne meŋ bo gɛlaarɛ' mɔ, meŋ wɔra
sɛi. I laa wɔra daa fɛɛ agongon abɛɛ
gɛkpenyengelenbi belɛ ne n' kya ŋmɛɛ n
kya tii asa aso giyan.
2 Gɛnen kee ne nengyene meŋ bo
gɛlaarɛ' mɔ, ba-a nɛ taalɛ nu ikalan lii
Wurubuaarɛ asɛ tɔgɛ sa asa mɔ, meŋ wɔra
sɛi. Ba-a Wurubuaarɛ gi kpaa me ne nɛ
taalɛ nu mɔ-ilaa boduduusɛ pɛwu gɛsɛ
abɛɛ nɛ taalɛ bii Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi
pɛwu mɔ, ne meŋ bo gɛlaarɛ' mɔ, meŋ
wɔra sɛi. Ba-a Wurubuaarɛ gi kpaa me ne
nɛ sɔɔ mɔ gyi ibono nan taalɛ kosorɛ abii
gbaa, ne meŋ bo gɛlaarɛ' mɔ, meŋ wɔra
sɛi.
3 Ba-a nɛ kyu me-ilaa ibono n bo mɔ
pɛwu kyu kyɛɛ asa, abɛɛ nɛ kyu me gbaa-
gbaa nyoro kyu kyɛɛ de mɛ' dɛɛ me Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ so, ne meŋ bo gɛlaarɛ'
mɔ, i maŋ kpaa me de sɛi Wurubuaarɛ asɛ.

Nyamesɛ Ɔbono Ɔ Bo Gɛlaarɛ' Mɔ

4 Nyamesɛ ɔbono ɔ bo gɛlaarɛ' mɔ kya
nyɛ gisen, ne ɔ bo gidɛnsɛ sa asa. Ɔŋ bo
gɛlaaloo. Ɔŋ bo amelimeli. Ɔŋ kya nyiile
mɔ-nyoro abɛɛ
5 ɔ' wɔra ilaa ibono iŋ bo kanpɛ mɔ. Isa
bo gɛlaarɛ' mɔ, ɔŋ kya kerɛ mɔ-lɛɛ gɛlaarɛ
wolɛ so. Ɔŋ kya nu ginyadon gisɔɔ abɛɛ ɔ'
keda mɔ-nanbo ginyadon.
6 Ilaa nyɛnyɛn iŋ kya wɔra mɔ ɔkon.
Gɛsintin ilaa ne n kya wɔra mɔ ɔkon.
7 Isa bo gɛlaarɛ' mɔ, ɔ laa nyɛ gisen ilaa
kamaasɛ dɔ, ɔ laa sɔɔ ilaa dɛnsɛ kamaasɛ

gyi. Mɔ-gɛwɔnsa gɛ laa gyan ilaa dɛnsɛ kamaasɛ so, ne ɔ laa sɔɔ ilaa kamaasɛ da gikan.

8 Gɛlaarɛ' berɛ gɛŋ bo ɔkara. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fo ɔko fo kya tɔgɛ mɔ-ikalan sa asa mɔ, imɔ ibono i laa baa yela ɔkara. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fo ɔko fo kya tɔngɛ de ndɛ nbono foŋ wolaa fo kya nu mɔ, imɔ ibono kee, i laa baa kyon. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fo ɔko fo kya bii ilaa mɔ, imɔ ibono kee, i laa baa yela ɔkara.

9 I kya nyiile yɛɛ aye anyamesɛ aŋ kya bii ilaa ta, ne aŋ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan ta.

10 Owi ɔko laa baa ba yɛɛ Wurubuaarɛ ilaa ibono i boran gɛkpaa mɔ i laa ba aye Yesu asonbo mɔ dɔ. I ba gɛnen mɔ, aye-ilaa wɔrasɛ ibono a kya wɔra imɔ adin-adin mɔ, i laa yela ɔkara.

11 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kya sɛɛ baa wɔra ɔbelɛnsɛ mɔ. Owi ɔbono n gyɛ gɛbii mɔ, nɛ tɔngɛ daa fɛɛ gɛbii, nɛ sa nbii nwɔnsa ne nɛ sɔɔ akyɔɔlɛ me-gisen dɔ fɛɛ gɛbii. Owi ɔbono nɛ baa wɔra ɔbelɛnsɛ mɔ, nɛ lii ibiilaa dɔ.

12 Gɛnen kee ne gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, a dɛ daa fɛɛ nbii. Gɛnɔɔbono a nyi Wurubuaarɛ mɔ, i kerɛ aye-ansi so daa faa futa-a fɛɛ diiwu ne n wɔra ineesi. Aberɛ ako a laa baa ba ibono a laa san wu Wurubuaarɛ faa tentegelen. Fɛɛ me faa, n nyi Wurubuaarɛ ilaa daa adin-adin. Gɛkaako mɔ, nan bii Wurubuaarɛ kpaa logɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ nyi me mɔ.

13 Aye-gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, ilaa isa' wolɛ ne nan dɛ kpe gɛkpaa-gɛkpaa. Imɔ ne n gyɛ gisɔɔgyi gibono a bo sa Wurubuaarɛ mɔ, gɛnɔɔbono aye-ansi a kya gyan Wurubuaarɛ so mɔ, de gɛlaarɛ' gɛbono a bo sa Wurubuaarɛ de anyamesɛ mɔ. Gɛnen ilaa isa' idɛ dɔ mɔ, gɛlaarɛ' mɔ ne n don.

14

Ilaa Ibono I Laa Lɔrɔ Yesu Asonbo Gikpen Mɔ

1 Imɔso ilaa ibono i kaaborɛ fɛ' kyu too fɛye-nyoro so don ilaa kamaasɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' laarɛ Wurubuaarɛ de anyamesɛ ilaa. Imɔ gɛmara mɔ, fɛ' pɛɛrɛ ansi yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' kyɛɛ fɛye oduduu dɔ ilaa kyɛɛsɛ. Ilaa kyɛɛsɛ kolon ibono i kaaborɛ fo nyamesɛ fo' laarɛ don isɛnsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' tɔgɛ ikalan sa fo de fo' lɛɛ tɔgɛ sa asa. Imɔ ne n kya kpaa Wurubuaarɛ asonbo don ibono fɛ laa nyɛ tɔngɛ de ndɛ nbono fɛŋ ti nu kerɛ mɔ.

2 I kya nyiile yɛɛ nengyene fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ fo kya tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono foŋ ti nu kerɛ mɔ, foŋ kya tɔngɛ de anyamesɛ. Fo kya tɔngɛ daa de Wurubuaarɛ, ne ɔko mɛŋ kya nu fo gɛsɛ. Ilaa ibono fo kya tɔngɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon dɔ mɔ i ŋara.

3 Isa ɔbono Wurubuaarɛ kya tɔgɛ ikalan sa mɔ de ɔ' lɛɛ tɔgɛ sa asa mɔ mɔ, kya tɔngɛ daa de anyamesɛ, ne i kya nyɛ lɔrɔ ɔmɔ Wurubuaarɛ gison dɔ. I kya ka ɔmɔ ne i kya yuule mɔmɔ-asen.

4 Ɔbono ɔ nyɛ tɔngɛ de ndɛ nbono ɔŋ kya nu mɔ kya lɔrɔ daa mɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ gison. Ɔbono mɔ Wurubuaarɛ kya tɔgɛ ɔkalan ne ɔ kya nu lɛɛ tɔgɛ sa asa mɔ, Wurubuaarɛ asonbo gikpen mɔ pɛwu ne ɔ kya lɔrɔ.

5 Nkana i laa wɔra me ɔkon yɛɛ fɛye pɛwu fɛ' tɔngɛ de ndɛ nbono fɛŋ kya nu mɔ. Ibono mɔ i laa wɔra me ɔkon gikyɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye pɛwu fɛ' nyɛ nu Wurubuaarɛ ikalan lɛɛ tɔgɛ sa asa. Ɔbono o nu Wurubuaarɛ ɔkalan ne ɔ kya lɛɛ mɔ tɔgɛ sa asa mɔ gi don ɔbono ɔ kya tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono ɔŋ kya nu mɔ. To. Nengyene ɔ tɔngɛ ne ɔ laa taalɛ lɛɛ imɔ gɛsɛ kee berɛ mɔ, mɔmɔ asa anyɔ mɔ mɛ gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ ne. I kya nyiile yɛɛ gɛnen ne i laa nyɛ lɔrɔ Wurubuaarɛ asonbo pɛwu gikpen mɔ.

6 Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene nɛ ba fɛye asɛ ne nɛ kyu Wurubuaarɛ Oduduu n kya tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono fɛ mɛŋ kya nu ne meŋ kii lɛɛ gɛsɛ sa fɛye mɔ, nnɛ ne me-ilaa tɔgɛsɛ i laa nyɛ kpaa fɛye? Meŋ kii lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa iko gɛwi sa fɛye abɛɛ n' kyu Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi abɛɛ mɔ-ɔkalan ɔko abɛɛ mɔ-ilaa nyiilesɛ iko kyu nyiile fɛye.

7 Ilaa ibono i mɛŋ kya sɔnga gbaa fɛɛ ngandan de aduuleana, nengyene fɛɛ ɔko gi folɛ abɛɛ ɔ lan ne iŋ kya lii mɔ, nnɛ ne fɛ laa wɔra de fɛ' bii ɔlon mɔ kyule?

8 Fɛɛ ɔbono ɔ kya da ikɔ gɛgandan so mɔ mɛŋ kya bii folɛ gɛmɔ mɔ, nnɛ ne mɔ-adɛ mɛ laa wɔra de mɛ' bii yɛɛ ikɔ i tu mɔmɔ?

9 Gɛnen kee ne i dɛ sa fɛye ne. Nengyene fɛ laa tɔngɛ ne fɛ maŋ tɔngɛ de asa mɛ' nu gɛsɛ mɔ, fɛ laa tɔngɛ sa daa afuu. Ɔko maŋ bii ilaa ibono fɛ darɛ mɔ.

10 I bo ndɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ gɛsinkpan so. Ne a nyi yɛɛ nmɔ pɛwu gi bo gɛsɛ.

11 Nengyene me-rɛ ɔko aŋ kya nu abara ndɛ mɔ, a wɔra fɛɛ asafo sa abara ne.

12 Imɔso ibono fɛye-ansi a pɛɛrɛ yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' wɔra ilaa fɛye dɔ faa mɔ, fɛ' tɛsɛ kolɛ mɔ yɛɛ ilaa ibono i laa lɔrɔ Wurubuaarɛ asonbo pɛwu mɔ ne i' nyaakyɔ fɛye dɔ.

13 Imɔso fo ɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ fo taalɛ tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono foŋ kya nu mɔ, dalaa kolɛ Wurubuaarɛ kee yɛɛ ɔ' kpaa fo de fo' taalɛ lɛɛ imɔ gɛsɛ.

14 I lii fɛɛ nengyene nan taalɛ tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono meŋ ti nu kerɛ mɔ, i laa lii

daa oduduu ɔbono ɔ bo me dɔ mɔ asɛ. Me-
nwɔnsa dɔ mɔ meŋ nyi ilaa ibono i gyɛ mɔ.
15 To. Mɔ, nnɛ ne i kaaborɛ n' wɔra?
Ibono nɛ wu mɔ ne n gyɛ yɛɛ i kaaborɛ n'
dalaa daa lii me-oduduu mɔ dɔ, de n' kii
dalaa kee lii me-nwɔnsa dɔ. I kaaborɛ n'
bii ilon sa Wurubuaarɛ lii me-oduduu mɔ
dɔ, de n' kii bii ilon kee lii me-nwɔnsa dɔ.
16 Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, ne fɛɛ fo ɔko fo kya
faala Wurubuaarɛ gɛdɛ pobɔrɔ dɔ lii fo-
oduduu mɔ dɔ mɔ, abono mɛ tɛ mɛ kya nu
mɔ mɛ maŋ nu gɛsɛ de mɛ' faala mɔ kpaa
fo. Mɛŋ nyi ilaa ibono fo kya tɔgɛ mɔ.
17 Fo-afaala abono ne n kine a boran nnɛ
mɔ, a maŋ kpaa fo-nanbo mɔ de sɛi.
18 N kya faala Wurubuaarɛ fɛɛ mɔ-
Oduduu mɔ gi yɛgɛ me n kya taalɛ tɔngɛ
de ndɛ nbono meŋ ti nu kerɛ mɔ don fɛye
ɔkamaasɛ.
19 Imɔ mɔ mɔ, owi ɔbono n tɛ Yesu
asonbo mɔ nsana mɔ, i boran sa me yɛɛ n'
tɔgɛ daa lii me-gɛwɔnsa dɔ gikyɔ de n' nyɛ
nyiile asa ilaa. Fɛɛ agyɛbi anun ɔkara ne
nan kyu nyiile asa ilaa mɔ, i boran sa me
don ibono nan dalaa agyɛbi nwɛ nfonɛɛ
nfonɛɛ ne mɛ maŋ nu gɛsɛ mɔ.
20 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ laa sa
nwɔnsa kyu lii Wurubuaarɛ ilaa so mɔ, fɛŋ
sa fɛ' sa nwɔnsa fɛɛ nbii. Fɛŋ sa fɛ' sɛɛ ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Nwɔnsa gisa dɔ berɛ,
fɛ' wɔra fɛɛ abelɛnsɛ.
21 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-nbara ɔwolɛ
mɔ dɔ gɛnɔɔbono ɔ laa kyu ɔkpa pobɔrɔ
so tɔgɛ wɔra mɔ-adɛ de mɛ' nu mɔ asɛ mɔ.
Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Nan tɔngɛ de fɛye kyu naa de
abono fɛ mɛŋ kya nu ɔmɔ-ndɛ mɔ so.
Nan kyu asafo nnɔ kyu tɔngɛ sa fɛye.
Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ maŋ taa nu
me asɛ."
Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ gɛnen.
22 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, i kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyu ndɛ nbono mɛŋ kya
nu gɛsɛ mɔ kyu tɔngɛ de abono mɛ mɛŋ
kya nu mɔ asɛ mɔ daa. Ɔ kya laarɛ
i' lɛɛ mɔmɔ-gisomaanu nyiile ɔmɔ. Wu-
rubuaarɛ ikalan ginu tɔgɛ mɔ berɛ i gyɛ sa
daa asa abono mɛ kya son mɔ Wurubuaarɛ
mɔ.
23 Imɔso nengyene fɛɛ fɛye Wurubuaarɛ
asonbo mɔ pɛwu fɛ gyan' ne fɛye pɛwu fɛ
kya kyu Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon fɛ
kya tɔngɛ de ndɛ nbono fɛŋ kya nu mɔ, fɛ
kya wɔra gɛnen ne asa giyan abɛɛ abono
mɛ mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ mɛ baa
tu fɛye mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ mɛ laa tɔgɛ daa
yɛɛ fɛ kya lɔ ne?
24 Nengyene fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
kya yɛgɛ fɛye pɛwu fɛ kya nu ikalan lii
Wurubuaarɛ asɛ ne fɛ kya lɛɛ imɔ tɔgɛ
sa asa berɛ daa, ne isa giyan abɛɛ ɔbono
ɔŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ gi baa tu fɛye
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu de fɛye so
nyiile kaasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono dɔ ɔ bo mɔ.
Fɛye pɛwu ilaa tɔgɛsɛ mɔ ne nan bun mɔ
gipuɛɛ mɔ-gisen dɔ.
25 Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-gisen dɔ asiiri
ilaa nyɛnyɛn nyiile mɔ. Nfono mɔ, ɔ laa
wolaa kyu mɔ-ansi kyu too gɛsɛ de ɔ' dalaa
kyu nyisigyi sa Wurubuaarɛ. Ɔ laa tɔgɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ bo fɛye dɔ gɛsintin.

Fɛ' Wɔra Ilaa Kamaasɛ Ɔkpa So Fɛye-Gɛgyan Dɔ

26 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, nnɛ
ne i kaaborɛ fɛ' wɔra imɔ? Nengyene fɛ
koola gyan' fɛ laa son Wurubuaarɛ mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa sa fɛye dɔ
ɔko fɛɛ ɔlon biisɛ de fɛ' bii. Abɛɛ ɔ laa
sa ɔko fɛɛ ilaa nyiilesɛ de fɛ' kasɛ. Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ laa lɛɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan ɔko nyiile ɔko de fɛ' nu, abɛɛ ɔ laa
kpaa ɔko mɔ de ɔ' tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono ɔŋ
ti nu kerɛ. Abɛɛ ɔ laa yɛgɛ ɔko ɔ' taalɛ lɛɛ
gɛnen ilaa tɔgɛsɛ ibono gɛsɛ sa fɛye. Imɔso
fɛ' kerɛ imɔ ikamaasɛ so de i' nyɛ lɔrɔ daa
fɛye-gikpen mɔ.
27 Nengyene fɛɛ ako mɛ laa tɔngɛ de gɛdɛ
gɛbono mɛŋ ti nu kerɛ mɔ, fɛ mɛŋ' yɛgɛ
de mɛ' don asa anyɔ abɛɛ asa'. Mɛ laa
tɔngɛ mɔ, mɛ' tɔngɛ ɔko-ɔko. Ɔko kee ɔ'
lɛɛ ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ gɛsɛ.
28 Ne fɛɛ fɛ mɛŋ nyɛ ɔko de ɔ' lɛɛ imɔ
gɛsɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ de mɛ' sii kurun de mɛ'
tɔgɛ daa mɔmɔ-asen dɔ sa mɔmɔ-nyoro de
Wurubuaarɛ.
29 Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
anyɔ abɛɛ asa' ne mɛ' tɔngɛ, yɛgɛ asɛnsɛ
mɔ mɔ, mɛ kya nu ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ
mɔ dɔ dandan.
30 Nengyene mɔmɔ dɔ ɔko kya tɔgɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko ne Wurubuaarɛ
gi kii lɛɛ mɔ-ɔkalan ɔko nyiile ɔbanban mɔ,
ɔbono ɔ ti daa ɔ kya tɔngɛ mɔ o' sii kurun,
de ɔnyɔsɛ mɔ ɔ' nyɛ tɔngɛ.
31 Fɛ laa taalɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔko-ɔko de fɛye pɛwu fɛ' nyɛ tɔgɛ; fɛye
pɛwu fɛ' nyɛ kasɛ ilaa de i' nyɛ keda fɛye
pɛwu nyoro.
32 I kya nyiile yɛɛ nengyene Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ tɛ ɔko so ɔ kya yɛgɛ mɔ ɔ kya
tɔngɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko mɔ, iŋ gyɛ
yɛɛ kaasɛ mɔ mɛŋ dɛsɛ. Ɔ kya tɔngɛ gɛnen
pɛwu mɔ, mɔ-gɛwɔnsa gɛ dɛ. Ɔ bo ɔlon
Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ gitɔgɛ mɔ so.
33 Wurubuaarɛ mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ
yɛrɛ-yɛrɛ. Ɔ gyɛ daa gisen yuuli Wu-
rubuaarɛ.

Fɛɛ gɛnɔɔbono i dɛ Yesu asonbo akpen
mɔ dɔ pɛwu mɔ:
34 iŋ kaaborɛ akyii mɛ' tɔngɛ Wu-
rubuaarɛ ɔsonten. Iŋ dɛ ɔkpa. Mɛ' bara
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-kuliana fɛɛ

gɛnɔɔbono Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile
mɔ.
35 Nengyene mɛ kya laarɛ mɛ' bii ilaa
iko lii ɔson mɔ dɔ mɔ, mɛ' kpe mɔmɔ-nwi
de mɛ' kpaa taasɛ mɔmɔ-kuliana nno. I
bo ipeeli fɛɛ ɔkyii ɔ' tɔngɛ Wurubuaarɛ
asonbo ɔsonten.
36 Fɛ kya wɔra fɛye-gibaa so nbara faa,
imɔso fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a
lii daa fɛye asɛ abɛɛ fɛye-wolɛ so ne a ba
daa?
37 Nengyene fo ɔko fo nyi yɛɛ fo gyɛ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo abɛɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya wɔra ilaa fo dɔ
mɔ, i kaaborɛ fo' wu yɛɛ ilaa ibono nɛ
ŋmarasɛ sa fɛye faa Wurubuaarɛ ne n ka
imɔ sa me.
38 Nengyene ɔko gi kine ɔ maŋ gyi ibono
n darɛ faa so mɔ, fɛye berɛ fɛ mɛŋ sa fɛ'
nu mɔ asɛ.
39 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' pɛɛrɛ
ansi de fɛ' kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ fɛ' nyɛ
nu mɔ-ikalan de fɛ' kyu tɔgɛ sa asa. Iŋ
kaaborɛ fɛ' tii asa yɛɛ mɛ mɛŋ baa kyu
Wurubuaarɛ Oduduu kyu tɔngɛ de ndɛ
nbono mɛ mɛŋ ti nu kerɛ mɔ.
40 Fɛ' kerɛ ilaa kamaasɛ so dandan de fɛ'
wɔra imɔ pɛwu ɔkpa so kanpɛ.

15

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, nan nyingi
fɛye ɔkalan konkonsɛ ɔbono nɛ wolaa tɔgɛ
fɛye kyu lii Yesu so mɔ. Nɛ lɛɛ ɔkalan mɔ
tɔgɛ sa fɛye mɔ, fɛ sɔɔ kyule ne fɛ kpɛ san
fɛ dɛ mɔ dɔ.
2 Nengyene fɛ keda ɔkalan baarɛ dɔ
ken-ken mɔ, i laa mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Ne fɛ mɛŋ keda
gɛnen berɛ mɔ, gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa
Yesu mɔ gi gyɛ daa giyan.
3 Ɔkalan mɔ agyɛbi abono a tansi a tiri
mɔ, me kee nɛ kasɛ amɔ daa pɛi ne nɛ lɔɔ
kyu kperɛ fɛye. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ:

Yesu Kirisito gi wu' sa aye de ɔ' so aye ilaa
nyɛnyɛn.
Mɛ wolaa ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ yɛɛ i laa ba gɛnen.

4 Mɛ pule mɔ.

Imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, o kii kyingi lii ibuni dɔ.
Mɛ wolaa ŋmarasɛ imɔ idɛ kee Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ.

5 O kyingi gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi
nyiile Piita, ne o kii lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ.
6 Imɔ gɛmara mɔ, aye-nanboana Yesu ɔson
mɔ dɔ mɛ gyan gɛten kolon, mɛ laa don asa
nwɛ nnun, ne Yesu gi lɛɛ mɔ-nyoro nyiile
mɔmɔ kee. Owi ɔbono n kya ŋmarasɛ
ɔwolɛ baarɛ mɔ, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ san
mɛ tɛ de ansi. Mɔmɔ ako berɛ ne n ti wu'.
7 Imɔ gɛmara mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-
tedɛ Gyeemesi pɛi ne o kii lɛɛ mɔ-nyoro
nyiile mɔ-isɔɔ mɔ pɛwu.
8 Ibono i tiikara mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi
nyiile me kee. Ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile me
mɔ, iŋ wɔra fɛɛ asa sɛnsɛ lɛɛ mɔ. I wɔra
daa fɛɛ gɛbii gɛbono gɛmɔ-gɛkorogɛ gɛŋ ti
fo ne mɛ korogɛ gɛmɔ mɔ.
9 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Yesu isɔɔ mɔ dɔ
mɔ, me ne meŋ fo ɔmɔ. Meŋ kaaborɛ mɛ'
terɛ me yɛɛ Yesu ɔsɔɔ gbaa. I kya nyiile
yɛɛ nɛ ka Wurubuaarɛ asonbo gikpen mɔ
ansi yɛgɛ.
10 Wurubuaarɛ gitolon so ne nɛ nyɛ baa
bingiri mɔ-osunbo faa. O su me gitolon
gidɛ gɛnen mɔ, i mɛŋ wɔra giyan. Nɛ
baa wɔra mɔ Wurubuaarɛ gɛsun mɔ ken-
ken kii baa don mɔmɔ asɛnsɛ mɔ pɛwu.
Nkana maŋ taalɛ wɔra gɛnen me-gibaa so.
Wurubuaarɛ ne n kpaa me so ne nɛ taalɛ
wɔra gɛsun gɛnen.
11 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, me ne n
lɛɛ Yesu ɔkalan mɔ tɔgɛ daa-o, asɛnsɛ mɔ
ne n lɛɛ mɔ tɔgɛ daa-o, aye pɛwu, ɔkalan
kolon ne a kya tɔgɛ ne mɔ kee ne fɛye mɔ
fɛ sɔɔ gyi.

Wurubuaarɛ Laa Kyingi Yesu Asonbo
Lii Ibuni Dɔ

12 To, aye pɛwu a ti lɛɛ Yesu Kirisito ilaa
tɔgɛ sa fɛye yɛɛ o wu' ne Wurubuaarɛ gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ, ne fɛye kee fɛ sɔɔ
imɔ gyi. Ne idɛ kon, i wonɛ ne fɛye dɔ ako
mɛ kii mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ abono mɛ
wu' mɔ mɛ maŋ kyingi lii ibuni dɔ?
13 Naafo Wurubuaarɛ maŋ kyingi abono
mɛ wu' ne mɛ ti pule ɔmɔ mɔ lii ibuni
dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye dɔ ako mɛ kya tɔgɛ
faa mɔ, gɛnen berɛ mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ
taalɛ kyingi Yesu Kirisito lii ibuni dɔ kee
ne.
14 To. Naafo Wurubuaarɛ mɛŋ kyingi
Kirisito mɔ, nkana ɔfaanan ilaa ibono a
naa a kya tɔgɛ kyu lii mɔ so faa, i gyɛ daa
giyan. Nkana ibono fɛ ka gyan mɔ so mɔ
kee i gyɛ daa giyan.
15 Nkana i laa ba yɛɛ a kɛɛ abon gyan'
Wurubuaarɛ so ne. I lii fɛɛ aye ne n naa
buu sa asa yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi Yesu
lii ibuni dɔ. Ne fɛye mɔ yɛɛ idɛ kon iŋ gyɛ
gɛnen faa.
16 Gɛnen ne fɛ kya nyiile ne. Fɛye yɛɛ
Wurubuaarɛ mɛŋ kya kyingi asa lii ibuni
dɔ. Imɔso fɛye asɛ mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ
kyingi Yesu Kirisito lii ibuni dɔ kee ne.
Abɛɛ iŋ kya nyiile gɛnen?
17 Ne fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kyingi
Kirisito lii ibuni dɔ gɛsintin mɔ, nkana
ibono fo kya sɔɔ mɔ gyi yɛɛ ɔ kpaarɛ fɛye-
ilaa nyɛnyɛn pɛwu fuɛ sa fɛye mɔ, giyan
ne. I laa nyiile yɛɛ fɛ tɛ faa, nkana fɛ san
fɛ tɛ de fɛye-ilaa nyɛnyɛn ne.

18 Gɛnen kee mɔ i laa nyiile yɛɛ aye-
nanboana Kirisito adɛ abono mɛ bingiri
Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ pɛwu mɛ wu' sii
gɛkpaa ne.
19 Nengyene gɛkyena gɛdɛ dɔ aye-
gɛwɔnsa gɛ gyan' yɛɛ Kirisito laa kyingi
aye lii ibuni dɔ, ne aye-lɛwu gɛmara berɛ,
iŋ ba gɛnen mɔ, asa pɛwu dɔ mɔ nkana
aye-ilaa ne nan tansi wɔra ayen.
20 Nɛ taa tɔgɛ idɛ pɛwu mɔ, gɛsintin
mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi
Kirisito lii ibuni dɔ. Mɔmɔ abono pɛwu
Wurubuaarɛ gi da gibaa terɛ mɔ dɔ mɔ
Kirisito ne n gyangbara kii nyɛ mɔ-lɛɛ
nyoro pobɔrɔ. Ɔ dɛ daa fɛɛ gigyo pobɔrɔ
gibono mɛ daa gigyangbara kyu too Wu-
rubuaarɛ pɛi de i' lɔɔ gbigi mɔ.
21 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ kolon
ne n yɛgɛ lɛwu gi ba anyamesɛ dɔ. Gɛnen
kee ne nyamesɛ kolon ne n yɛgɛ ne ibuni
mɛ laa kii nyɛ nyoro pobɔrɔ.
22 I kya nyiile yɛɛ aye-anyamesɛ pɛwu
aye-rɛ aye-naana gyangbarasɛ, Adam, a
gyɛ nyamesɛ kolon. A kya nyɛ lɛwu fɛɛ
Adam-lɛɛ mɔ ɔnan. Gɛnen kee, aye abono
pɛwu aye-rɛ Kirisito a gyɛ nyamesɛ kolon
mɔ, a wu' mɔ, a laa nyɛ kii kyingi de a' nyɛ
aye-nyoro pobɔrɔ fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan.
23 I bo aberɛ abono Kirisito adɛ pɛwu mɛ
laa nyɛ mɔmɔ-nyoro pobɔrɔ mɔ. Kirisito
ne n wolaa gyangbara kyingi wɔra fɛɛ
gigyo pobɔrɔ gibono mɛ kyu too Wu-
rubuaarɛ. I san asa abono mɛ gyɛ mɔ
Kirisito-lɛɛ mɔ berɛ, owi ɔbono ɔ laa kii
ba mɔ ne mɛ laa kyingi de mɛ' nyɛ mɔmɔ-
nyoro pobɔrɔ.
24 Mɛ nyɛ mɔmɔ-nyoro pobɔrɔ gɛnen
mɔ, gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ laalaalogɛ
mɔ gi fo ne. Kirisito laa kyu gɛsinkpan
so gɛwuragyi pɛwu kyu kpaa wɔra mɔ-sɛ
Wurubuaarɛ abaa dɔ. Pɛi de ɔ' wɔra gɛnen
mɔ, ɔ ti wolaa nyida gɛwuragyi de ɔlon de
gɛbelɛnsɛ, ibono a kya wu de ansi de ibono
aŋ kya wu de ansi mɔ pɛwu.
25 Iŋ gyɛ giyan so ne Kirisito laa nyida
imɔ idɛana. I wolaa i gyɛ daa ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu lii mɔ so yɛɛ ɔ laa
gyi gɛwura kaaborɛ mɔ-akyobo pɛwu mɛ'
baa ŋmii mɔ-ayaa dɔ de mɛ' bara mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ sa mɔ.
26 Ɔkyobo laalaalogɛ ɔbono ɔ laa gyi mɔ
so mɔ ne n gyɛ lɛwu.
27 I kya nyiile yɛɛ Kirisito ilaa i wolaa i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ
laa yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro
gɛsɛ sa mɔ." Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a tɔgɛ
gɛnen mɔ, a nyi ibono Wurubuaarɛ berɛ
mɛŋ bo ilaa ibono i laa bara imɔ-nyoro
gɛsɛ sa Kirisito mɔ dɔ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono
ɔ laa yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro
gɛsɛ sa Kirisito mɔ.
28 Owi ɔbono ilaa kamaasɛ i laa bara
imɔ-nyoro gɛsɛ sa Kirisito, Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ gɛnen mɔ, Kirisito gbaa-gbaa kee
laa bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa Wurubuaarɛ.
Wurubuaarɛ, mɔ, ne n gyɛ ɔbono ɔ yɛgɛ
ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa
mɔ-bi Kirisito. Imɔso Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ laa baa bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ-
sɛ de i' wɔra yɛɛ ilaa kamaasɛ dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono ɔkamaasɛ de
ilaa kamaasɛ i bo no sa mɔ.
29 Ako mɛ kya gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere yii abono mɛ ti wu' mɔ giyaa.
Nengyene Wurubuaarɛ maŋ kyingi ibuni
mɔ, i wonɛ ne mɛ kya gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere yii abono mɛ ti wu' mɔ
giyaa gɛnen?
30 Ne Wurubuaarɛ maŋ kyingi ibuni mɔ,
i wonɛ so ne me-rɛ me-nanboana a kya
kyule wɔra Yesu gɛsun ne i kya yɛgɛ asa
mɛ ka aye-ansi owi kamaasɛ dɔ daa? N nyi
yɛɛ Yesu mɛŋ kyingi lii ibuni dɔ mɔ, maŋ
kyule wɔra gɛnen.
31 Me-nanboana Yesu asonbo, n' tɔgɛ
fɛye yɛɛ gɛkɛ kamaasɛ mɔ asa mɛ kpɛ
mɛ dɛ me ma-a wɔra daa lɛwu abaa dɔ.
Fɛye-rɛ aye-Wura Yesu Kirisito ginyamesɛ
kolon so mɔ, n kya gyiide fɛye so. Imɔso
ne n kya tɔgɛ fɛye gɛnen ilaa idɛ faa.
32 Owi ɔko dɔ mɔ, nɛ kɔ de ndonbuɛ
Efiso ɔsowolɛ so. Nengyene fɛɛ anyamesɛ-
lɛɛ ilaa wolɛ ne n tiri me mɔ, menɛ ne
nan nyɛ lii imɔ dɔ? Nengyene a nyi yɛɛ a
maŋ kyingi lii ibuni dɔ de a' nyɛ ntɛɛla mɔ,
nkana ɔfaanan a kya nu de gɛdɛ gɛbono
mɛ kya tɔgɛ yɛɛ:
"A' tɛsɛ gyi de a' nun.
Ɔkɛ ɔfaanan a wu'" mɔ.
33 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko ɔ' nyɛ fɛye
penɛ.
"Anyamesɛ nyɛnyɛn dɔ gisaarɛ
i kya nyida nyamesɛ dɛnsɛ gikyenabi."
34 Imɔso fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so de fɛ' kyu
Yesu asonbo akyenabi kyu kyena kanpɛ.
Fɛye dɔ ako mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
mɔmɔ-asen dɔ. N' buu sa fɛye yɛɛ gɛnen
ilaa idɛ i gyɛ ipeeli ilaa sa fɛye.

Wurubuaarɛ Dɔ Lɛɛ Nyoro Ɔnan

35 Foŋbii mɔ, fo ɔko fo laa tɔgɛ yɛɛ, "Nnɛ
so nnɛ so ne Wurubuaarɛ laa kyingi asa
lii ibuni dɔ daa? Mɔmɔ-nyoro gi laa wɔra
nnɛ?"
36 Fo ɔbono fo tɔgɛ gɛnen mɔ, fo mɛŋ nyi
ɔlaako. Imɔso fo mɛŋ nyi yɛɛ abi abono fo
kya duu mɔ a kya daa gigyɔ pɛi de a' lɔɔ
kɔrɔ de a' nyɛ nkpa pobɔrɔ?
37 Ibono fo kya kyu duu mɔ kpɛi, ne
ibono i laa kɔrɔ de i' sɔrɔ mɔ kee kpɛi. Ilaa
ibono fo duu mɔ, i gyɛ gibi giyan fɛɛ giyu
abɛɛ giwayu gibi.

38 Wurubuaarɛ ne n kya sa gimɔ nyoro
pobɔrɔ gɛnɔɔbono ɔ kya laarɛ mɔ. Gibi
kamaasɛ gimɔ-oyuduu gimɔ-rɛ gimɔ-nyoro
pobɔrɔ ɔnan ɔbono ɔ kya kaaborɛ gimɔ
mɔ.
39 Ilaa ibono pɛwu i kya sɔnga mɔ nyoro
i kɔrɔ i kɔrɔ. Anyamesɛ nyoro kpɛi. Nbuɛ-
lɛɛ kpɛi. Nbuii-lɛɛ kpɛi, ne iken kee lɛɛ
kpɛi.
40 I bo Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ nyoro ɔnan,
ne i bo gɛsinkpan so lɛɛ nyoro ɔnan.
Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ nyoro mɔ nyisigyi kpɛi,
ne gɛsinkpan so lɛɛ nyisigyi kee kpɛi.
41 Owi bo mɔ-lɛɛ nyisigyi kpɛi. Bosɛ bo
mɔ-lɛɛ kpɛi, ne agyɛkpebi kee a bo amɔ-lɛɛ
kpɛi-kpɛi. I kya nyiile yɛɛ agyɛkpebi gbaa
nyisigyi a don abara.
42 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Anyamesɛ mɛ
laa kyingi lii ibuni dɔ de mɛ' nyɛ nyoro
pobɔrɔ mɔ, mɔmɔ-nyoro nbono a kya pule
mɔ gi kya gyɔ. Nyoro nbono Wurubuaarɛ
laa sa abono mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ mɔ
berɛ gi maŋ gyɔ kpa-a.
43 Nyoro nbono a kya pule mɔ, nmɔ-rɛ
ipeeli ne. Nyoro nbono gi laa kyingi mɔ
berɛ ne nan nyɛ nyisigyi. Mɛ pule aye mɔ,
a gyɛ daa afɔlɛbo. Wurubuaarɛ laa kosorɛ
aye mɔ, a laa wɔra alolonbo.
44 Gɛkyena gɛdɛ dɔ-lɛɛ nyoro ɔnan ne
mɛ kya kyu pule. Oduduu dɔ-lɛɛ nyoro
ɔnan ne Wurubuaarɛ laa kyu kosorɛ aye.
I kya nyiile yɛɛ i bo gɛkyena gɛdɛ dɔ-lɛɛ
nyoro ɔnan, gɛnen kee ne i bo oduduu dɔ-
lɛɛ nyoro ɔnan.
45 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i kya tɔgɛ
yɛɛ, "Wurubuaarɛ gi pɔrɔ nyamesɛ gyang-
barasɛ, Adam, ne ɔ nyɛ ɔŋɛ, ɔ tɛ nkpa."
Adam tiikarasɛ, Kirisito mɔ berɛ, Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ nyɛ Oduduu ɔ kya yɛgɛ
asa mɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
46 I mɛŋ gyɛ oduduu dɔ ilaa ne Wu-
rubuaarɛ gi daa gisa anyamesɛ. Nkpa ne
Wurubuaarɛ gi daa gisa anyamesɛ pɛi ne
ɔ lɔɔ kyu mɔ-Oduduu mɔ ilaa kyu sa ɔmɔ.
47 Nyamesɛ gyangbarasɛ, Adam mɔ gi lii
daa gɛsinkpan dɔ. Ɔ gyɛ daa isɛ. Adam
nyɔsɛ, aye-Wura Kirisito mɔ berɛ, gi lii daa
Wurubuaarɛ dɔ.
48 Gɛsinkpan so gɛkyena ilaa dɔ mɔ,
anyamesɛ mɛ dɛ daa fɛɛ nyamesɛ gyang-
barasɛ mɔ. Mɛ gyɛ daa isɛ. Ne Wu-
rubuaarɛ dɔ lɛɛ gɛkyena ilaa dɔ mɔ,
anyamesɛ abono mɛ kya ka gyan Kirisito
so mɔ mɛ laa wɔra daa fɛɛ mɔ. Mɛ laa
wɔra Wurubuaarɛ dɔ asa.
49 Gɛnɔɔbono a daa giwɔra fɛɛ ɔbono ɔ
gyɛ isɛ mɔ oyuduu mɔ, gɛnen ne a laa baa
wɔra fɛɛ ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ dɔ isa
mɔ oyuduu kee ne.
50 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya buu
mi-i sa fɛye yɛɛ aye anyamesɛ gɛsinkpan
so-lɛɛ nyoro de nkalan oyuduu mɔ i
maŋ taalɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ-
gɛwuragyi mɔ dɔ. Ilaa ibono i kya gyɔ mɔ,
i maŋ taalɛ sɔɔ ilaa ibono i maŋ gyɔ mɔ
ilaa keda.
51 Fɛ' yela giso de fɛ' nu ilaa boduduusɛ
iko. I mɛŋ gyɛ aye pɛwu ne nan wu' lɛwu.
I laa baa fo owi ɔko mɔ, Wurubuaarɛ laa
keda aye pɛwu kyɛɛgɛ
52 gikolon. I fo gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ gɛgandan laalaalogɛ mɔ gɛ laa su. Gɛ
su mɔ, fo baa kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi ti
wolaa keda aye kyɛɛgɛ. I lii fɛɛ gɛgandan
mɔ gɛ laa su mɔ, asa abono mɛ ka gyan
Yesu so pɛi ne mɛ wu' mɔ, Wurubuaarɛ
laa kyu nyoro nbono gi maŋ gyɔ mɔ kyu
sa ɔmɔ de o' kyingi ɔmɔ. Aye abono a
san a tɛ de ansi gɛnen owi ɔbono mɔ kee,
Wurubuaarɛ laa keda aye kyɛɛgɛ.
53 I lii fɛɛ aye-nyoro nbono gi kya gyɔ mɔ
gi tiri yɛɛ gi' nyɛ nbono gi mɛŋ kya gyɔ
mɔ ɔnan kyu suu de nmɔ-nyoro. I tiri kee
yɛɛ aye-nyoro nbono gi kya wu' mɔ gi' nyɛ
nbono gi mɛŋ kya wu' mɔ ɔnan kee kyu
suu de nmɔ-nyoro.
54 Gɛkaako mɔ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
gɛnen ilaa ibono i' ba. Aye abono a kya
ka gyan Yesu so mɔ nyoro nbono gi kya
gyɔ mɔ gi laa nyɛ kyu oyuduu ɔbono ɔ
mɛŋ kya gyɔ mɔ kyu suu de nmɔ-nyoro.
Aye-nyoro nbono gi kya wu' mɔ gi laa nyɛ
kyu oyuduu ɔbono ɔ mɛŋ kya wu' mɔ kyu
suu de nmɔ-nyoro. I ba gɛnen mɔ, nfono
ne Wurubuaarɛ agyɛbi ako a laa nyɛ ba
gɛsintin. Amɔ ne n gyɛ yɛɛ,
"Lɛwu mɛŋ baa ɔ bo no. A kɔ lii gɛkpaa.
55 O Lɛwu, n' kerɛ fo-ɔlon ɔbono nkana fo
bo fo kya gyi aye so mɔ?
O Lɛwu, n' kerɛ fo-ɔgyoo ɔbono nkana fo
bo fo kya da aye mɔ?"
56 Lɛwu ɔgyoo ne n gyɛ anyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn giwɔra. Ne ilaa nyɛnyɛn giwɔra
mɔ i kya nyɛ lɛwu ɔlon lii daa Wurubuaarɛ
nbara mɔ dɔ.
57 A kya faala Wurubuaarɛ. Mɔ ne nan lɛɛ
aye lii lɛwu ɔlon dɔ kyu naa de aye-Wura
Yesu Kirisito so.
58 Imɔso me-nanboana laarɛsɛ Yesu ɔson
mɔ dɔ, fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so ken-ken fɛye-
gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ dɔ de ilaa
iko iŋ sa ɔ' yɔɔ fɛye-nyoro baa pii. Fɛ' kpɛ
fa-a wɔra Wura Yesu gɛsun owi kamaasɛ
dɔ. I kya nyiile yɛɛ fɛ nyi yɛɛ ilaa kamaasɛ
ibono fɛ kya wɔra fɛ kya sa Wura Yesu mɔ,
i mɛnaŋ wɔra giyan.

16

Gɛnɔɔbono Fɛ Laa Too Aterenbi Sa Yesu Asonbo Abono I Tiri Ɔmɔ Mɔ

1 Nan baa tɔgɛ aterenbi ilaa sa fɛye kon.
Fɛ laa too too-too kyu kpaa kpaa' Yesu
asonbo abono i tiri ɔmɔ mɔ, fɛye kee fɛ'

wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ nyiile Yesu asonbo abono mɛ bo Galati ɔsowolɛ so mɔ.
2 Kosida-Kosida mɔ fɛye ɔkamaasɛ ɔ' lɛɛ aterenbi ako lii abono ɔ nyɛ mɔ dɔ de fɛ' lɔrɔ amɔ yela. Nɛ san ba fɛye asɛ mɔ, iŋ baa wɔra fɛye poroko.
3 Fɛ ti too yela ne nɛ ba mɔ, nan yɛgɛ fɛ' lɛɛ asa abono fɛye gbaa-gbaa fɛ sɔɔ mɔmɔ gyi mɔ de mɛ' kyu aterenbi mɔ kpe Gyɛrusalem. Nan ŋmarasɛ iwolɛ ibono i laa lɛɛ mɔmɔ nyiile nno awura mɔ de mɛ' kyu keda de aterenbi mɔ kpe.
4 Nengyene i gyɛ ibono me kee n' kpe daa mɔ, me-rɛ ɔmɔ a laa kpe.

Ikpa Ibono Pɔɔlo Yɛɛ Ɔ Laa Kpe Mɔ

5 Nan naa de Masadoniya gɛsinkpan so de n' baa faala fɛye, i kya nyiile yɛɛ Masadoniya ne nan naa de.
6 Nɛ ba mɔ, foŋbii mɔ nan gyi nkɛ fɛye asɛ. I laa taalɛ ba yɛɛ nan kyena fɛye asɛ awo aberɛ mɔ dɔ pɛwu gbaa. Nan kyon mɔ, de fɛ' lɛɛ me-ɔkpa de n' taalɛ kpe nfono so nan kpe de mɔ.
7 Meŋ kya laarɛ fɛɛ n' baa loo lii. Wurubuaarɛ gi kyule mɔ, n kya laarɛ n' gyi nkɛ fɛye asɛ.
8 Nan sii kyena Efiso gɛrɛ kaaborɛ a' gyi aye Gyuda awura Agyudɔ Akɛbiberɛ Gɛsi mɔ.
9 I lii fɛɛ nɛ wu yɛɛ Wurubuaarɛ gi bugi ɔkpa sa me gɛsintin so de n' nyɛ wɔra mɔ-gɛsun mɔ gɛrɛ. Abono mɔ mɛ kya laarɛ de mɛ' tii me-gɛsun mɔ ɔkpa mɔ kee mɛ kyɔ.
10 Timoti gi ba fɛye asɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ i' wɔra mɔ fɛɛ ɔ loo daa mɔ-gɛwi. Ɔ kya wɔra Wura Yesu gɛsun mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono me kee n kya wɔra faa.
11 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' ŋmanyan mɔ. Ɔ laa kii mɔ, fɛ' lɛɛ mɔ-ɔkpa de gisen yuuli de ɔ' baa tu me de alanfiya. N kya kerɛ mɔ-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ ako ɔkpa.
12 Aye-nanbo Apolosɛ berɛ, nɛ buɛɛlɛ mɔ yɛɛ o' buu aye-nanboana abono de mɛ' kpaa laa fɛye mɔ, nɛ kpon. N kya tɔgɛ mɔ mɔ, ɔ kpɛ ɔ dɛ daa yɛɛ ɔ laa kpe berɛ, mɔ, i mɛŋ gyɛ nperɛ. Imɔso aberɛ mɔ a fo mɔ, ɔ laa ba fɛye asɛ.

Agyɛbi Laalaalogɛ

13 Fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ' yelɛ fɛye-gikagyan gibono fɛ ka gyan Yesu so mɔ dɔ ken-ken. Fɛ' da otu wɔra mɔ-gɛsun mɔ. Fɛ' keda nyoro.
14 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa wɔra gɛnen mɔ, fɛ' kyu gɛlaarɛ' wɔra imɔ pɛwu.
15 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ Akaya gɛsinkpan pɛwu so mɔ, Sitɛfanasɛ gɛten dɔ asa ne n daa gikyu mɔmɔ-nyoro too Yesu so, ne mɛ kyu ɔmɔ-nyoro kyɛɛ mɛ kya kerɛ Yesu asonbo so.
16 N kya kolɛ fɛye yɛɛ fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa gɛnen asa abono ɔnan. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ kee sa isa kamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra gɛsun de i' kpaa fɛye mɔ abɛɛ ɔ kya yiyɛɛ fɛye so mɔ.
17 Fɛye-nanboana, Sitɛfanasɛ de Fɔtunatusɛ de Akayakusɛ mɛ ba me asɛ mɔ, i wɔra me ɔkon gikyɔ. Fɛŋ bo me asɛ faa mɔ, mɔmɔ ne n san baa yii fɛye-giyaa sa me.
18 Mɛ yɛgɛ me-gisen gi tɔrɔ me. N nyi ibono mɛ yɛgɛ fɛye-asen a tɔrɔ fɛye kee gɛnen. Fɛ' lɛɛ gɛnen asa abono ɔnan ginyen.
19 Wurubuaarɛ asonbo akpen abono a bo Esiya gɛsinkpan so mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye. Akuila de Pirisika de Wurubuaarɛ asonbo gikpen gibono mɛ kya kyena gyan' mɔmɔ-gɛten dɔ mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye gikyɔ Yesu ginyen dɔ.
20 Aye-nanboana Yesu asonbo mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye. Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala faala abara fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ Yesu asonbo mɛ' faala abara mɔ.
21 Nɛ sin gɛrɛ. Me, Pɔɔlo gbaa-gbaa ne n dɛ me-gibaa n kya ŋmarasɛ ilaa tiikarasɛ idɛ n kya sa fɛye.
22 Ɔbono ɔ mɛŋ kya laarɛ aye-Wura Yesu ilaa mɔ, kaasɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ. Aye-Wura Yesu, a kya kolɛ fo, kii ba gɛsinkpan so!
23 Wura Yesu ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.
24 Kirisito Yesu ginyen dɔ mɔ, n dɛ gɛlaarɛ' n kya kalɛ fɛye pɛwu.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Korinti Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ Kirisito Yesu ɔsɔɔ
kyu naa de Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so mɔ de
Timoti, aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ ne n
kya bunge fɛye ɔwolɛ baarɛ. Fɛye abono
fɛ kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu
so Korinti mɔ de asa abono Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro Akaya gɛsinkpan
pɛwu so mɔ, fɛye-ɔwolɛ ne.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Kya Tɔgɛ Wɔra Aye Aye-Ɔlaawusɛ Dɔ

3 Ayenbi a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ! Mɔ ne
n gyɛ aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ, ne
mɔ kee ne n gyɛ mɔ Yesu Wurubuaarɛ.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ aye-sɛ ɔbono ɔ gyɛ
Gitolon Gɛmu de aye pɛwu Ɔtɔgɛwɔrabo.
4 Nengyene aye abono a kya ka gyan
Yesu so mɔ, a kya wu ɔlaawusɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ne n kya tɔgɛ wɔra aye imɔ pɛwu
dɔ ne aye-gisen gi kya tɔrɔ aye. Ɔ kya
tɔgɛ wɔra aye gɛnen de aye kee a' taalɛ
nyɛ mɔ Wurubuaarɛ-lɛɛ atɔngɛbi kyu tɔgɛ
wɔra asa. Nengyene ako mɛ bo ɔlaa wusɛ
dɔ mɔ, a laa bii tɔgɛ wɔra mɔmɔ de mɔmɔ-
asen a' tɔrɔ mɔmɔ kee fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi wɔra sa aye mɔ.
5 I kya nyiile yɛɛ nengyene a kya kyule
buu Kirisito ayaa de a' wu mɔ-lɛɛ ɔlaawusɛ
mɔ ɔnan gikyɔ mɔ, gɛnen kee ne a laa
nyɛ i' tɔrɔ aye-asen gikyɔ kyu naa de mɔ
Kirisito so ne.
6 Nengyene me Pɔɔlo me-rɛ me-
nanboana a wu ɔlaawusɛ Yesu ɔson mɔ
so mɔ, i kya kpaa daa fɛye Korinti awura.
I laa yɛgɛ i' tɔrɔ fɛye-asen ne i laa yɛgɛ fɛ'
nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ. Ne fɛɛ Yesu gi
kii tɔgɛ wɔra aye ne i tɔrɔ aye-asen mɔ,
gɛnen kee ne i laa kpaa fɛye. Owi ɔbono
fɛ kya wu awɔrɔfɔɔ mɔ, fɛ laa nyingi yɛɛ
aye kee a wu gɛnen awɔrɔfɔɔ abono ɔnan
ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ wɔra aye. Imɔso i
laa keda fɛye-nyoro de fɛ' nyɛ gisen.
7 A nyi aye-asen dɔ yɛɛ fɛ laa keda Yesu
ɔson mɔ dɔ kpaa lii. A nyi yɛɛ gɛnɔɔbono
aye-rɛ fɛye a kya wu ɔlaawusɛ kolon faa
mɔ, gɛnen kee ne Wurubuaarɛ laa tɔgɛ
wɔra aye-rɛ fɛye pɛwu gikolon de i' tɔrɔ
aye pɛwu asen.
8 Aye-nanboana, i kaaborɛ a' buu sa fɛye
gɛnɔɔbono a wu ɔlaawusɛ Esiya gɛsinkpan
so kyu lii aye Yesu gɛsun mɔ so mɔ. Nsola
belɛ nbono asa mɛ sola aye nno mɔ gi tansi
don aye ibono aŋ baa gyan' gɛwɔnsa yɛɛ a
laa nyɛ nkpa.
9 A nyi yɛɛ a laa wu' daa. Wurubuaarɛ
ne n yɛgɛ i ba aye-nwɔnsa dɔ gɛnen de
aŋ sa a' ka gyan aye-nyoro so de a' nyɛ
ka gyan mɔ Wurubuaarɛ so. Mɔ ne n gyɛ
ɔbono ɔ kya kyingi ibuni.
10 Wurubuaarɛ mɔ gi mɔlɛgɛ aye lii
gɛnen lɛwu idoo ibono dɔ. Ne ɔ laa kii
mɔlɛgɛ aye kee. Mɔ so ne aye-ansi a gyan
yɛɛ ɔ laa kpɛ ɔ kya mɔlɛgɛ aye.
11 I tiri berɛ yɛɛ fɛye Korinti awura kee
fɛ' kpaa aye fɛye-ndalaa dɔ. Fɛ wɔra gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ laa wu yɛɛ asa gikpen
belɛ mɛ kya dalaa mɛ kya sa mɔ, ne ɔ laa
wɔra ilaa sa aye. I ba gɛnen mɔ, asa abono
mɛ laa faala mɔ Wurubuaarɛ aye so mɔ
kee mɛ laa nyaakyɔ.

Maŋ Baa Ba Laa Fɛye Belen

12 A kya yen aye-nyoro yɛɛ a nyi aye-
asen dɔ yɛɛ a selɛ Wurubuaarɛ ne a
kyu gɛsintin de gisen fufuli kyu kyena de
anyamesɛ pɛwu kanpɛ, titirigu mɔ, de fɛye
Korinti awura. Wurubuaarɛ ne n kyu
gɛnen akyenabi dɛnsɛ abono kyu kyɛɛ aye.
I mɛŋ gyɛ anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi so ne
a nyɛ gɛnen akyenabi abono.
13 Owi kamaasɛ nan sa fɛye ɔwolɛ mɔ,
ilaa ibono fɛ laa kalɛ de fɛ' nu gɛsɛ mɔ
wolɛ ne n' kya ŋmarasɛ. Me-ansi a gyan
fɛye so yɛɛ fɛ laa baa nu ilaa ibono n kya
tɔgɛ mi-i sa fɛye mɔ gɛsɛ sa me kpaa logɛ,
14 fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ ti yii gɛsɛ fɛ kya
nu gɛsɛ faa. Fɛ nu gɛsɛ kpaa logɛ mɔ,
fɛ laa nyiile fɛye-nyoro kyu naa de aye
so gɛkaabono aye-Wura Yesu laa kii ba
gɛsinkpan so mɔ. Aye kee a laa nyi-
ile aye-nyoro kyu naa de fɛye so gɛnen
gɛkaabono.
15 Me, Pɔɔlo, nɛ bii gɛnen me-gisen dɔ
mɔ, nɛ tɔgɛ sa me-nyoro yɛɛ nan kii naa
tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa asa mɔ,
gikpe de gikii pɛwu mɔ, nan naa de fɛye
asɛ de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ agyan lii me
asɛ gikpadɔ ginyɔ.
16 Nɛ tɔgɛ yɛɛ nan kyu de fɛye asɛ
kyu kpe Masadoniya gɛsinkpan so. Nɛ
lii Masadoniya mɔ, nan kii ba fɛye asɛ
de fɛ' lɛɛ me-ɔkpa owi ɔbono nan kpe de
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ.
17 Ibono nɛ tɔgɛ imɔ idɛ ne meŋ baa
wɔra gɛnen mɔ, fɛ nyi yɛɛ meŋ sa gɛwɔnsa
dandan abɛɛ? Abɛɛ n kya wɔra golon-
golon fɛɛ abono mɛ kerɛ mɔmɔ-lɛɛ wolɛ
mɔ daa? N kya tɔgɛ "Ɛɛn", yɛgɛ i gyɛ daa
"Kuaa"?
18 Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ
ɔpaawɔrabo mɔ, fɛ' bii yɛɛ aye kee a tɔgɛ
"Ɛɛn" sa fɛye mɔ, i gyɛ daa "Ɛɛn". Ne a
tɔgɛ yɛɛ, "Kuaa" mɔ, i gyɛ daa "Kuaa".

19 Wurubuaarɛ mɔ-bi, Yesu Kirisito ilaa
ne me-rɛ Siilasɛ de Timoti a kpaa tɔgɛ sa
fɛye. Ne fɛ nyi yɛɛ Yesu Kirisito, mɔ, mɛŋ
gyɛ golon-golon isa. Owi kamaasɛ dɔ mɔ,
ɔ gyɛ daa ɔpaawɔrabo.
20 Ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu Wurubuaarɛ
gi ka yela sa anyamesɛ mɔ, i kya wɔra
gɛsintin sa aye kyu naa daa de Yesu
Kirisito so. Imɔso a kya dalaa a kya sa
Wurubuaarɛ mɔ, Yesu ginyen ne a kya kyu
tɔgɛ yɛɛ, "I' ba gɛnen". Imɔ ne n kya kyu
nyisigyi bara Wurubuaarɛ.
21 Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya
yɛgɛ aye-rɛ fɛye pɛwu a kya nyɛ ayaa
yelɛsɛ aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ
so. Mɔ Wurubuaarɛ ne n sun aye yɛɛ a'
wɔra Kirisito gɛsun mɔ.
22 I lii fɛɛ o kyu mɔ-daasɛ kyu gyan' aye
so. Daasɛ mɔ ne n gyɛ mɔ-Oduduu ɔbono
o kyu wɔra aye-asen dɔ mɔ. Mɔ-Oduduu
mɔ so ne a kya nyɛ bii yɛɛ ilaa dɛnsɛ i dɛ
sa aye Wurubuaarɛ dɔ.
23 Wurubuaarɛ ne n nyi me-gisen dɔ yɛɛ
ibono n kya tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin. Nɛ tɔgɛ
yɛɛ nan baa laa fɛye Korinti awura mɔ, n
kya su fɛye so daa ne meŋ baa ba. Meŋ
laarɛ yɛɛ me-giba mɔ gi' wɔra gisobiidɛ sa
fɛye.
24 Iŋ gyɛ yɛɛ a kya kyu aye-nyoro yɛɛ a
gyɛ fɛye-wuraana Yesu ɔson mɔ dɔ daa.
Aye-rɛ fɛye a kya wɔra gɛsun dabɔlɛ de
i' nyɛ wɔra fɛye ɔkon fɛye-gɛkyena dɔ.
Giyelɛ berɛ, fɛ ti fɛ yelɛ fɛye-ayaa so
gisɔɔgyi gibono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ.

2

1 Imɔso nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ maŋ baa kii
ba fɛye asɛ de n' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' kii
nyida fɛye.
2 Nɛ yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi nyida fɛye
mɔ, anɛana ne nan yɛgɛ de i' wɔra me
ɔkon? Gɛnen mɔ, fɛye abono nɛ yɛgɛ fɛye-
nwɔnsa gi nyida fɛye mɔ wolɛ.
3 Gɛnen so ne nɛ ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ
bolonsɛ mɔ. Meŋ laarɛ fɛɛ n' ba de me-
gisen gi' nyida me fɛye so. Fɛye ne n
kaaborɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra me ɔkon. Ne nɛ
sɔɔ fɛye gyi me-gisen dɔ kee yɛɛ ilaa ibono
i laa wɔra me ɔkon mɔ, i laa wɔra fɛye
ɔkon kee.
4 Nɛ ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ bolonsɛ
mɔ, nɛ tansi yiyɛɛ me-gisen dɔ. Ne nɛ su
ginsikyu. Meŋ laarɛ yɛɛ ɔwolɛ mɔ agyɛbi
a' loo fɛye. Nɛ laarɛ daa yɛɛ fɛ' nyɛ bii me-
gɛlaarɛ' belɛ gɛbono n bo sa fɛye mɔ.

Fɛ' Kyu Kyɛɛ Ilaa Nyɛnyɛn Ɔwɔrabo Mɔ Kon

5 Ɔnyen ɔbono ilaa nɛ daa giŋmarasɛ sa
fɛye yɛɛ fɛ' biidɛ mɔ-giso mɔ, nɛ kiiri mɔ-
ilaa ba. Ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ, iŋ
gyɛ me Pɔɔlo wolɛ so ne ɔ tɔrɔ. Ɔkpa ɔko
so mɔ, fɛye pɛwu so ne ɔ tɔrɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ n
kya laarɛ n' ŋan ilaa mɔ gikyɔ-gikyɔ berɛ
daa.
6 Asa sakyɔ mɛ ti biidɛ mɔ-giso faa mɔ, i
kaabo.
7 Fɛ' yɛgɛ kyɛɛ mɔ kon de fɛ' tɔgɛ wɔra
mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-gisen gi laa nyida
mɔ seregɛ.
8 N kya kolɛ fɛye, fɛ' yɛgɛ de ɔ' nyɛ bii
yɛɛ fɛ san fɛ kya laarɛ mɔ-ilaa.
9 Owi ɔbono nɛ ŋmarasɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ'
biidɛ mɔ-giso mɔ, n kya laarɛ n' bii fɛye-
gidebi yɛɛ fɛ laa nu me-gɛdɛ ilaa kamaasɛ
dɔ?
10 Fɛ kyu kyɛɛ mɔ mɔ, me kee nɛ kyu
kyɛɛ mɔ. I bo ilaa nyɛnyɛn ibono nan kyu
kyɛɛ mɔ mɔ, fɛye so ne nan kyu kyɛɛ mɔ,
yɛgɛ Yesu Kirisito kya wu me.
11 N kya laarɛ n' tii ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ ɔkpa ɔbono ɔ laa kyu nyɛ aye
abono a kya ka gyan Yesu so mɔ. Aye berɛ,
a nyi mɔ-ikpa golon-golon ibono ɔ dɛ ɔ naa
mɔ.

A Kya Tɔgɛ Daa Ilaa Ibono I Kya Lii Aye-Asen Dɔ Mɔ

12 Owi ɔbono nɛ loo Tirowasɛ ɔsowolɛ so
mɔ, nɛ wu yɛɛ Wura Yesu Kirisito gi bugi
ɔkpa sa me de n' tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa asa nno.
13 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, me-gisen dɔ i
mɛŋ kyena me. I lii fɛɛ meŋ wu me-nanbo,
Taatusi nno. Gɛnen so mɔ, nɛ kalɛ ɔmɔ, ne
nɛ kyon kpe Masadoniya gɛsinkpan so.
14 Afaala a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ ne
n kya gyi ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ so
owi kamaasɛ. Ɔ kya gyangbara sa aye kyu
lii aye-rɛ Yesu Kirisito ginyamesɛ kolon
mɔ so, ne ɔ kya kyu aye-gɛkyena dɔ ilaa
kyu nyiile asa gɛnɔɔbono ɔ kya gyi ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ so mɔ. Kyu naa
de aye so mɔ, mɔ Wurubuaarɛ kya yɛgɛ
asa mɛ kya bii Yesu gɛten kamaasɛ. I kya
wɔra fɛɛ ilaa bofensɛ ne n gyi gɛsinkpan
pɛwu.
15 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ asa mɛ kya wu
aye ne mɛ kya nu aye asɛ mɔ, Wurubuaarɛ
asɛ mɔ, i wɔra fɛɛ mɛ kya nu Yesu Kirisito
ofen ne. Mɔmɔ abono mɛ laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ de mɔmɔ abono
mɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ
pɛwu mɛ kya nu Yesu ofen mɔ lii aye asɛ.
16 Mɔmɔ abono mɛ maŋ nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ berɛ, Yesu ofen
mɔ bo mɔmɔ ɔŋalɛ. Ne abono mɔ mɛ laa
nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ, Yesu bo
fen sa ɔmɔ. Imɔso mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ.

Nyamesɛ ɔmɔ ne n bo no ɔ laa taalɛ wɔra
Wurubuaarɛ agyɛbi gɛsun gɛdɛ mɔ-gibaa
so?

17 Asa sakyɔ ako, mɔ, mɛ naa ma-a tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mɔmɔ-gibaa so.
Mɛ san kyu bingiri gɛbuɛɛdɛ. Aye berɛ,
aŋ kya wɔra gɛnen. Wurubuaarɛ ne n sun
aye. A nyi ibono ɔ kya wu aye. Imɔso
kyu naa de aye-rɛ Yesu Kirisito ginyamesɛ
kolon mɔ so mɔ, ilaa ibono i lii aye-asen dɔ
mɔ ne a kya tɔgɛ a kya sa asa.

3

Fɛye-Gidebi Ne N Kya Lɛɛ Me-Gɛsun Wɔrasɛ Nyiile Asa

1 Ibono nɛ tɔgɛ faa iŋ gyɛ yɛɛ a kya yen
aye-gɛsun mɔ a kya sa fɛye daa de fɛ' nyɛ
sɔɔ aye gyi. Aŋ tiri gɛnen. Asa ako berɛ
mɛ tiri yɛɛ fɛ' nyɛ ɔwolɛ ɔbono ɔ kya lɛɛ
ɔmɔ-ilaa nyiile fɛye pɛi de fɛ' sɔɔ ɔmɔ gyi.
Mɔmɔ kee ne n kya laarɛ yɛɛ fɛ' ŋmarasɛ
iwolɛ lii mɔmɔ so de i' lɛɛ ɔmɔ-ilaa nyiile
abanban.

2 Me berɛ, fɛye Korinti awura gbaa-gbaa
ne n gyɛ me-lɛɛ ɔwolɛ ɔbono ɔ kya lɛɛ
me-gidebi nyiile asa. I wɔra fɛɛ Kirisito
gi yɛgɛ a ŋmarasɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔra
fɛye-asen dɔ ne. Ɔkamaasɛ kya san wu
fɛye mɔ, mɛ kya bii yɛɛ fɛ kyɛɛgɛ lii fɛye-
ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ naa de aye so.

3 Fɛye-gidebi ne n kya lɛɛ nyiile yɛɛ fɛ
dɛ fɛɛ Kirisito ɔwolɛ gɛnen. O sun aye
ne ɔ ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ naa de
aye so. I mɛŋ gyɛ gɛyabii ŋmarasɛsɛ ne
o kyu ŋmarasɛ mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne o kyu ŋmarasɛ mɔ. Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ Oduduu gi
wɔra gɛsun fɛye-asen dɔ. Iŋ baa i dɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono dedaa Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ
mɔ-nbara gudu gyan daa abui papatela
anyɔ so sa anyamesɛ mɔ. Kon faa berɛ,
aye anyamesɛ asen dɔ gbaa-gbaa ne Yesu
gi ŋmarasɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔra sa aye.

4 Iŋ bo aye gifuu de a' tɔgɛ yɛɛ aye so ne
fɛ nyɛ Wurubuaarɛ agyɛbi fɛye-asen dɔ. A
nyi ibono Wurubuaarɛ kee nyi yɛɛ i gyɛ
gɛsintin. I lii fɛɛ kyu naa de Yesu Kirisito
so ne a taalɛ tɔgɛ imɔ.

5 Nkana iŋ gyɛ yɛɛ aye ne n dɛ ilaa
iko aye-gibaa so ne a kya taalɛ wɔra
Wurubuaarɛ gɛsun. Wurubuaarɛ so ne a
kya taalɛ wɔra mɔ-gɛsun.

6 Mɔ Wurubuaarɛ ne n yɛgɛ nɛ bii wɔra
mɔ-gɛnɔ pobɔrɔ mɔ so gɛsun sa mɔ. Gɛnen
gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ' san wɔra mɔ, idɛ
kon iŋ baa i gyɛ mɔ-nbara gigyi so ne a
laa kyu gɛnɔ pobɔrɔ mɔ kyu kyena de
mɔ. I san i gyɛ daa mɔ-Oduduu mɔ so.
I lii fɛɛ Wurubuaarɛ nbara gimaagyi mɔ
gi kya kyu lɛwu nyɔsɛ bara anyamesɛ.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ berɛ, kya sa daa
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

Ilaa Ibono Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Kya Bara Mɔ

I Bo Nyisigyi Gɛkpaa-Gɛkpaa

7 Gɛnen nbara gudu nbono Wurubuaarɛ
gi ŋmarasɛ gyan abui patela-patela anyɔ
so mɔ, nmɔ so gimaagyi so ne Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ lɛwu nyɔsɛ gi ba. Ibono nbara
mɔ gi kya yɛgɛ asa mɛ nyɛ lɛwu gɛnen
gbaa mɔ, nbara mɔ gi gyɛ Wurubuaarɛ
ilaa so mɔ, ɔ dabɔlɛ sa nmɔ nyisigyi belɛ.
I lii fɛɛ Mosisi gi kpaa kyu nbara mɔ lii
Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya ba mɔ, mɔ-ansi dɔ
i kya ŋɛlegi de nyisigyi. Isirale awura mɔ
mɛŋ baa ma-a taalɛ mɛ' kerɛ mɔ-ansi dɔ,
ne gɛnen nyisigyi mɔ kya kɔɔgɛ ɔ kya ta.

Nengyene Wurubuaarɛ gi bara lɛwu
gbaa ne i wɔra nyisigyi ilaa mɔ,

8 bii yɛɛ nengyene ɔ bara mɔ-Oduduu mɔ
i laa tansi wɔra nyisigyi don gɛnen gbaa.

9 Nbara nbono Wurubuaarɛ gi kyu bun
anyamesɛ gipuɛɛ mɔ gi gyi ginsi. Imɔso
ɔkpa ɔbono so Wurubuaarɛ laa kyu asa
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ berɛ, i laa
kii gyi ginsi don nbara nbono gi kya bun
asa gipuɛɛ mɔ gbaa bun.

10 Nengyene a kyu Wurubuaarɛ nbara
nbono nkana gi naa kyena nyɛ nyisigyi
mɔ kyu kɛserɛ de Wurubuaarɛ Oduduu-lɛɛ
mɔ, fɛ laa wu yɛɛ nbara mɔ lɛɛ mɔ giŋ baa
gi bo nyisigyi ɔko. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ-lɛɛ nyisigyi gi tansi don nbara
mɔ-lɛɛ nyisigyi gbaa bun.

11 Nengyene Wurubuaarɛ nbara nbono
nmɔ-nyisigyi kya kɔɔgɛ ɔ kya ta mɔ gi nyɛ
nyisigyi mɔ, gɛnen berɛ mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu ilaa ibono ɔ laa yɛgɛ i' dɛ kpe
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ-lɛɛ nyisigyi laa tansi
nyaakyɔ gikyɔ.

12 Aye berɛ, a kyu aye-ansi gyan Wu-
rubuaarɛ Oduduu ilaa idɛ so, ne a nyi yɛɛ
nyisigyi ilaa ibono i laa dɛ kpe gɛkpaa-
gɛkpaa mɔ ne a kya tɔgɛ a kya sa asa.
Imɔso aŋ kya ŋara aye-ilaa iko.

13 Aŋ dɛ fɛɛ Oloobu Mosisi. I lii fɛɛ
owi ɔbono Mosisi ansi dɔ i kya ŋɛlegi mɔ,
o kyu ilaa iko kyu bun mɔ-ansi. O nyi
yɛɛ Wurubuaarɛ nyisigyi kya kɔɔgɛ ɔ kya
ta mɔ-ansi so, imɔso ɔŋ kya laarɛ Isirale
awura mɛ' wu.

14 Iŋ gyɛ yɛɛ Mosisi gi wɔra ɔmɔ ilaa
nyɛnyɛn berɛ. Naafo ɔ mɛŋnan kyu ilaa
iko bun mɔ-ansi gɛnen owi ɔbono gbaa mɔ,
Isirale awura mɔ nwɔnsa dɔ i maŋ dabɔlɛ
bugi. Wurubuaarɛ nbara nbono ɔ tɔgɛ
yela de i' yɛgɛ mɔ-rɛ asa mɛ' wɔra gɛnɔ
dedaa mɔ, fɛŋ kya wu yɛɛ Isirale awura
mɔ mɛ kya kalɛ nmɔ mɔ, mɛŋ kya nu gɛsɛ
baa lii de ndɛ? Mɛ maŋ wolaa nu gɛsɛ daa.
I wɔra fɛɛ ilaa ibono Mosisi gi kyu bun
mɔ-ansi mɔ ɔnan i bun ɔmɔ-ansi. I kya
nyiile yɛɛ kyu naa de Yesu Kirisito wolɛ so

ne gɛnen ilaa ibono i kya bugi lii asa ansi
so de mɛ' nyɛ wu de mɛ' nu Wurubuaarɛ
gɛsɛ.
15 Gɛsintin, kyu baa lii de ndɛ faa mɔ,
nengyene Isirale awura mɛ kya kalɛ Wu-
rubuaarɛ nbara ɔwolɛ mɔ mɔ, mɛŋ kya nu
Wurubuaarɛ gɛsɛ dandan.
16 Nengyene fo nyamesɛ fo kpɛ nyɛ
kyɛɛgɛ ne fo nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
Wurubuaarɛ ilaa iŋ baa i kya ŋara fo.
17 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ. Nfono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ bo mɔ, nno ne asa mɛ kya nyɛ
ɔmɔ-nyoro.
18 Gɛnen so ne aye Yesu asonbo mɔ a kya
kyu aye-nwɔnsa gyan daa Wurubuaarɛ
nyisigyi so, ne Wurubuaarɛ ilaa iko iŋ
kya ŋara aye mɔ. Wurubuaarɛ kpɛ ɔ kya
kyɛɛgɛ aye, ne a kya wɔra fɛɛ mɔ-gidebi
a kya too. Owi kamaasɛ a kpɛ a kya nyɛ
mɔ-nyisigyi mɔ a kya too. Imɔ pɛwu mɔ,
i lii daa Wurubuaarɛ asɛ. Mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ.

4

Yesu Kya Sa Aye Gɛkyena Pobɔrɔ

1 Wurubuaarɛ gi su aye gitolon ne o kyu
gɛsun gɛdɛ sa aye. Imɔso aye-nyoro gi maŋ
yɔɔ aye.
2 A ti kine ipeeli ilaa ibono asa mɛ kya
wɔra ŋara-dɔ mɔ. Aŋ kya penɛ asa adawo
so de mɛ' sɔɔ Yesu gyi. Aŋ kya keda
Wurubuaarɛ agyɛbi kyɛɛgɛ. Aye berɛ, a
kya tɔgɛ gɛsintin ilaa tigi asa de ɔkamaasɛ
ɔ' nyɛ bii mɔ-gisen dɔ yɛɛ a kya wɔra ilaa
ibono i boran sa Wurubuaarɛ.
3 Nengyene fɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ
ɔbono a kya nyiile asa faa gi taa wɔra
ŋara-dɔ mɔ, gɛnen mɔ, asa abono mɛ kya
fuɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ wolɛ ne
i ŋara.
4 Mɔmɔ berɛ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ ne n lɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa gɛnen.
Gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, ɔ wɔra fɛɛ gɛsinkpan
pɛwu so wura, ne ɔ kya wɔra asa gɛnen.
Ɔ yɛgɛ abono mɛŋ kya sɔɔ Yesu gyi mɔ
mɛ bingiri fɛɛ agyaatanbo. Ɔ dengɛ ɔmɔ-
ansi de mɛ mɛŋ' wu Yesu ɔkalan konkonsɛ
mɔ fatela mɔ. Ɔŋ kya laarɛ mɛ' nyɛ wu
Kirisito ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ oyuduu
gbaa-gbaa mɔ nyisigyi mɔ.
5 Ɔkalan ɔbono a kya tɔgɛ a sa asa mɔ,
iŋ gyɛ aye-ilaa ne a kya laarɛ mɛ' nu. Yesu
Kirisito ilaa ne a kya tɔgɛ yɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wura. Aye mɔ, kyu lii mɔ Yesu so mɔ, a tɛ
daa sa fɛye.
6 Dedaa mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ, "I'
ŋmangɛ de i' wu gibiri dɔ" ne i ba gɛnen.
Gɛnen Wurubuaarɛ kolon ɔbono kee ne
n yɛgɛ i ŋmangɛ ne i kya wu aye-asen
dɔ. Imɔso ne a kya nyɛ laa ansi kerɛ Yesu
Kirisito de a' bii Wurubuaarɛ nyisigyi kyu
naa de mɔ so mɔ.
7 Ilaa dɛnsɛ-dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ
gi wɔra aye-asen dɔ gɛnen faa, aye adɛ
ɔnan ne ɔ wɔra imɔ sa. I dɛ fɛɛ o
kyu awuratɔ gbaa' wɔra gɛkeebii nyɛnyɛn
dɔ. Wurubuaarɛ gi wɔra imɔ idɛ de i'
lɛɛ nyiile yɛɛ ɔlon kamaasɛ gi lii daa mɔ
Wurubuaarɛ asɛ. Aye aŋ bo ɔlon ɔko aye-
gibaa so.
8 Imɔso ilaa i ti taa nyise aye ikpa kpɛi-
kpɛi so, iŋ kii i kya yɛgɛ a' paadɛ. I kya
ŋminde aye-amu, iŋ kii i kya yɔɔ aye-
nyoro.
9 Asa mɛ ti taa ka aye-ansi ibono a kya
son Yesu mɔ so. Wurubuaarɛ, mɔ, mɛŋ kya
lɛɛ ansi yɛgɛ aye. Asa mɛ kya kparɛ aye too
fɛɛ asonsɔɔ, aŋ kii a kya wu'.
10 Owi kamaasɛ a naa mɔ, Yesu lɛwu
mɔ ɔnan kya pɛɛdɛ aye. Gɛnen ne Yesu
gɛkyena gɛbono o kyingi ne o kii nyɛ mɔ
kee gɛ laa nyɛ lii gɛwi aye-gɛkyena dɔ ne.
11 I kya nyiile yɛɛ ibono a kya son Yesu
mɔ so mɔ, a tɛ de ansi faa, owi kamaasɛ asa
mɛ dɛ aye ma-a wɔra lɛwu abaa dɔ. Gɛnen
ne Yesu gɛkyena pobɔrɔ gɛbono ɔnan o
kyingi ne o kii nyɛ mɔ kee gɛ laa nyɛ lii
gɛwi aye anyamesɛ nyoro gibi gibono gi
kya wu' mɔ dɔ ne.
12 Imɔso aye abono a kya tɔgɛ Yesu
ɔkalan mɔ, Yesu lɛwu mɔ kya wɔra mɔ-
gɛsun aye-gɛkyena dɔ, ne i kya yɛgɛ fɛye,
mɔ, fɛ kya nyɛ mɔ-gɛkyena pobɔrɔ mɔ
ɔnan.
13 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ, ɔko gi
ŋmarasɛ yɛɛ, "Nɛ sɔɔ gyi. Imɔso ne n' kya
lɛɛ tɔgɛ." Aye kee a nyɛ gɛnen gisɔɔgyi
gibono ɔnan. Imɔso ne a kya lɛɛ mɔ-ilaa
a kya tɔgɛ a sa asa.
14 A nyi yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono o kyingi
Wura Yesu lii ibuni dɔ mɔ laa kyingi aye
kee lii ibuni dɔ fɛɛ Yesu-lɛɛ mɔ ɔnan de
o' kyu aye-rɛ fɛye pɛwu kyu kpe mɔ asɛ
Wurubuaarɛ dɔ.
15 Fɛye so ne Wurubuaarɛ kya wɔra imɔ
idɛ pɛwu faa. Fɛ' bii yɛɛ asa abono mɛ kya
nyɛ Yesu amɔlɛgɛ kyu naa de mɔ-gitolon so
mɔ mɛ kpɛ mɛ kya nyaakyɔ mɛ kya bɔla.
I kya ba gɛnen daa de afaala abono mɛ
kya kyu sa Wurubuaarɛ mɔ a' nyɛ a kya
nyaakyɔ gɛnen kee de i' kyu nyisigyi bara
mɔ Wurubuaarɛ.

Ilaa Ibono Fɛŋ Kya Wu De Ansi Mɔ I Laa Dɛ Kpe Gɛkpaa-Gɛkpaa

16 Gɛnen ilaa idɛ so mɔ, sɛi mɛŋ kya yɔɔ
aye-nyoro. I bo no yɛɛ aye-nyoro gi kpɛ
gi kya pɔɔ berɛ. Gɛkɛ kamaasɛ mɔ, mɔ,
Wurubuaarɛ kpɛ ɔ kya lɔrɔ aye-asen dɔ de
aye-oduduu dɔ de a' kii wɔra apobɔrɔ too.
17 Aye-gɛsinkpan so ɔlaawusɛ pi-i baarɛ
maŋ kɛɛla. Ne ɔ kya baala nyisigyi ɔbono

ɔ tansi ɔ bo duduu mɔ ɔ kya yela ɔ kya sa aye Wurubuaarɛ dɔ. Gɛnen nyisigyi ɔbono berɛ mɛŋ bo ɔkara ne ɔ don aye ɔlaawusɛ baarɛ gbaa bun.

18 A bii gɛnen ilaa idɛ mɔ, i lii fɛɛ ilaa ibono i tiri aye ne n gyɛ ilaa ibono a mɛŋ kya wu de ansi mɔ. Ilaa ibono a kya wu de ansi faa berɛ, iŋ gyɛ aye-ilaa tirisɛ. I lii fɛɛ ilaa ibono fo kya wu de ansi mɔ iŋ kya dɛ kpe. Ilaa ibono fo mɛŋ kya wu de ansi mɔ berɛ i laa dɛ kpe gɛkpaa-gɛkpaa.

5

1 Aye-nyoro gibi gidɛ gi dɛ fɛɛ gibuu gibono Wurubuaarɛ gi kyu sa aye yɛɛ a' kyena gimɔ dɔ gɛsinkpan so. Nengyene gibuu gidɛ gi boori bun mɔ, a nyi yɛɛ a laa kii nyɛ obu Wurubuaarɛ dɔ. A laa nyɛ nyoro pobɔrɔ de a' kyena nmɔ dɔ gɛkpaa-gɛkpaa. Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne nan lɛɛ nmɔ sa aye.

2 Gɛsinkpan gɛdɛ so berɛ, a kya muusi. I kya nyiile yɛɛ a kya laarɛ fɛɛ a' nyɛ loo Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ obu mɔ dɔ kusaa.

3 A kya laarɛ a' kyu nyoro pobɔrɔ mɔ bun aye-nyoro so fɛɛ gikuru de iŋ' baa wɔra fɛɛ a naa daa gibolonbukpan.

4 A san a bo gɛsinkpan so lɛɛ gibuu mɔ dɔ faa mɔ, ilaa i kya nyise aye, ne a kya muusi. Iŋ gyɛ yɛɛ a kya laarɛ a' wu' de a' lɛɛ aye-gɛsinkpan so lɛɛ nyoro mɔ fuɛ berɛ daa. A kya laarɛ daa yɛɛ a' nyɛ Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ nyoro mɔ kyu bun aye-gɛsinkpan so lɛɛ nyoro mɔ so. I ba gɛnen mɔ, gɛkyena gɛkpaa ilaa i laa gyi lɛwu ilaa ibono i bo aye dɔ mɔ so.

5 Wurubuaarɛ ne n baala aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ yela de gɛkaako ɔ' nyɛ kyɛɛgɛ aye-nyoro gɛnen. Ne o kyu mɔ-Oduduu mɔ sa aye de a' nyɛ bii yɛɛ ɔ laa kyɛɛgɛ aye gɛsintin.

6 Imɔso owi kamaasɛ i kya keda aye-nyoro.

A nyi yɛɛ nkɛ nbono ɔkara a laa kyena aye-nyoro gibi mɔ dɔ gɛrɛ mɔ, a maŋ nyɛ wu Wura Yesu.

7 I lii fɛɛ gisɔɔgyi gibono a bo sa Yesu mɔ ne a dɛ a naa faa. I mɛŋ gyɛ ilaa ibono a kya wu de ansi.

8 I kpɛ i kya keda aye-nyoro daa. A nyɛ mɔ, a kya laarɛ yɛɛ a' koso aye-nyoro gibi mɔ dɔ gɛrɛ de a' nyɛ wu Wura Yesu de a' kyena mɔ asɛ.

9 To. A ti nyɛ koso kpe Wurubuaarɛ dɔ daa-o, a san a bo gɛsinkpan so gɛrɛ daa-o, ilaa kolon ne n tiri aye. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ a' wɔra ilaa ibono i laa gyi Wura Yesu ginsi mɔ daa.

10 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ laa terɛ aye pɛwu Wura Yesu Kirisito asɛ de o' gyi aye-gɛkyena gɛdɛ dɔ pɛwu nbɛlɛ. Nyamesɛ kamaasɛ laa nyɛ ibono i kaa-borɛ mɔ mɔ. Idɛnsɛ ne fo wɔra mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu idɛnsɛ ka fo gikɔ, ne inyɛnyɛn ne fo kii baa wɔra mɔ, inyɛnyɛn ne ɔ laa kyu ka fo gikɔ.

A' Kpaa Asa De Mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana I' Nyɛ Lɔrɔ

11 A selɛ Wura Yesu. Gɛnen so ne a kya tɔgɛ wɔra asa de mɔmɔ kee mɛ' nyɛ nu mɔ asɛ mɔ. Wurubuaarɛ nyi aye-asen dɔ sɔnlii. Ne n nyi yɛɛ fɛ nyi ilaa ibono i bo me-gisen dɔ mɔ kee.

12 N kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ faa mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ n kya laarɛ de n' yen me-nyoro sa fɛye daa. N kya laarɛ daa de fɛ' nyɛ ilaa ibono fɛ laa taalɛ yelɛ imɔ so de fɛ' nyɛ nyiile fɛye-nyoro kyu lii aye so mɔ. Asa ako mɛ bo no mɔ, mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa ibono mɛ kya wɔra ansi so giyan mɔ so. Mɛŋ kya kerɛ gisen dɔ ilaa. N kya laarɛ fɛɛ fɛ' nyɛ lɛɛ gɛnɔ dandan sa ɔmɔ.

13 Nengyene i kya wɔra fɛye fɛɛ a kya pɛɛrɛ ansi Wurubuaarɛ ɔson so mɔ, a kya lɔ giyee daa mɔ, Wurubuaarɛ so ne a kya wɔra gɛnen. Ne fɛɛ fɛye asɛ mɔ, a kya sa nwɔnsa kanpɛ mɔ, fɛye so ne a kya wɔra gɛnen.

14 I kya nyiile yɛɛ gɛlaarɛ' gɛbono Yesu Kirisito bo sa anyamesɛ mɔ ne n san i kya gyi aye-amu. A tansi a nyi aye-asen dɔ yɛɛ isa kolon ne n yii asa pɛwu giyaa ne o wu'. Imɔso i wɔra fɛɛ asa pɛwu ne n wu'.

15 O wu lɛwu sa asa pɛwu gɛnen de asa abono mɛ tɛ de ansi mɔ mɛ maŋ baa kyena mɔmɔ-gibaa so. Mɛ' san kyena sa daa Yesu ɔbono o yii mɔmɔ-giyaa ne o wu' ne o kii kyingi lii ibuni dɔ sa ɔmɔ mɔ.

16 Imɔso aye abono a kya ka gyan Yesu Kirisito so mɔ a tɛ sa mɔ faa mɔ, aŋ baa kerɛ ansi so-lɛɛ ilaa de a' bii ɔko gidebi. Nkana owi ɔko dɔ mɔ, a kerɛ ansi so-lɛɛ ilaa daa de a' bii Kirisito gidebi. Idɛ kon berɛ aŋ baa wɔra gɛnen.

17 I kya nyiile yɛɛ nengyene nyamesɛ mɔ-rɛ Yesu Kirisito mɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, kaasɛ gi bingiri nyamesɛ pobɔrɔ ne. Mɔ-dedaa-lɛɛ gidebi mɔ gi kyon. Nyamesɛ pobɔrɔ ne ɔ san ɔ gyɛ.

18 Wurubuaarɛ ne n kya wɔra imɔ idɛ pɛwu. Mɔ ne n naa de Kirisito so ne ɔ lɔrɔ aye-rɛ mɔ nsana. Ne o kii kyu imɔ-gɛsun kyu wɔra aye-abaa dɔ yɛɛ a' kpaa asa sɛnsɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana kee i' nyɛ lɔrɔ.

19 Nan tɔgɛ daa yɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ anyamesɛ nsana i lɔrɔ kyu naa de Kirisito so. Ɔŋ baa kerɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn de ɔ' terɛ ɔmɔ nbɛlɛ. Ne o kyu ɔkalan baarɛ kyu wɔra aye-abaa dɔ de a' tɔgɛ asa gɛnɔɔbono mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana i laa lɔrɔ mɔ.

20 Imɔso a yelɛ Kirisito giyaa dɔ
gɛsinkpan so ne. I gyɛ Wurubuaarɛ gbaa-
gbaa ne n kya kolɛ fɛye kyu naa de aye so.
A kya kolɛ fɛye a kya sa Kirisito daa, fɛ'
wɔra aniya de fɛ' yɛgɛ fɛye-rɛ Wurubuaarɛ
nsana i' lɔrɔ.
21 Aye anyamesɛ so mɔ, Wurubuaarɛ
gi kyu Kirisito fɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu mɔ, mɔ ne n wɔra imɔ, yɛgɛ
ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn kerɛ. Wurubuaarɛ gi
kyu Kirisito wɔra gɛnen daa de ɔ' nyɛ kyu
aye kee fɛɛ ilaa dɛnsɛ so-o ne a kya wɔra.
Aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so ne i
ba gɛnen.

6

1 Imɔso gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
me-rɛ mɔ a kya wɔra mɔ-gɛsun mɔ faa,
n kya kolɛ fɛye yɛɛ a tɔgɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ ɔkalan kyu lii Yesu so mɔ sa fɛye
faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra giyan.
2 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ,
"Owi mɔ gi fo mɔ, nan nu fɛye asɛ.
Nan mɔlɛgɛ fɛye me-amɔlɛgɛ gɛkɛ mɔ."
Imɔso fɛ' nu yɛɛ kon ne Wurubuaarɛ owi
mɔ gi fo ne. Ndɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ gɛkɛ mɔ.

A Kya Tansi Da Otu Keda Aye-Nyoro

3 A mɛŋ kya laarɛ de ɔko o' wu ilaa
nyɛnyɛn iko aye-gɛsun mɔ dɔ, ne aŋ kya
laarɛ a' wɔra ilaa ibono i laa tii ɔko ɔkpa
de ɔŋ' sa ɔ' keda Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ.
4 Ɔkpa kamaasɛ so mɔ, a kya kyena
daa gɛnɔɔbono i kaaborɛ aye abono a gyɛ
Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo a' kyena mɔ.
Ɔgɛnda dɔ-o, gɛyiyɛɛ dɔ-o, ansi gika dɔ-o,
a kya tansi da otu keda aye-nyoro.
5 Lii Wurubuaarɛ gɛsun mɔ so mɔ, asa
mɛ kya daarɛ aye, mɛ kya tii aye de ibu,
ne gɛnɔɔbono sakpii mɛ kya wɔra aye mɔ
i bo gifuu. A kya wɔra gɛsun kyolon, a mɛŋ
kya nyɛ ginsi gidɛ, a kya kyena akon. Imɔ
idɛ pɛwu dɔ mɔ, a kya da otu keda nyoro
de asa mɛ' nyɛ wu yɛɛ Wurubuaarɛ gɛsun
awɔrabo ne n gyɛ aye gɛsintin so.
6 Lii aye-gisen fufuli so, aye-ɔlaako ginyi
so, lii aye-gidɛnsɛ giwɔra so, lii Wu-
rubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo aye dɔ mɔ
so, lii gɛlaarɛ' gɛbono a kya laarɛ abara lii
aye-asen dɔ mɔ so,
7 lii gɛsintin agyɛbi abono a kya tɔgɛ mɔ
so, lii Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono ɔ bo aye dɔ
mɔ so, imɔ idɛ pɛwu so mɔ, mɛ kya nyɛ wu
yɛɛ Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo ne n gyɛ
aye.
Gɛsintin gigyi dɔ ne a dɛ a tɛ. Gɛsintin
gigyi mɔ gi dɛ fɛɛ adontɔ ne a dɛ gyisɛ de
benɛ.
8 Asa mɛ kya kyu buubuu sa aye-o, mɛŋ
kya kyu aye terɛ sɛi-o, mɛ kya saalɛ aye-o,
mɛ kya yen aye daa-o, imɔ pɛwu dɔ mɔ, a
kya lɛɛ nyiile yɛɛ a gyɛ Wurubuaarɛ gɛsun
awɔrabo. Mɛ ti taa nyida aye yɛɛ a gyɛ daa
abonbo; yɛgɛ gɛsintin awura ne a gyɛ.
9 Mɛ kya kyu imɔ yɛɛ mɛŋ ti nu aye so
kerɛ, yɛgɛ mɛ wolaa mɛ nyi aye dandan.
Mɛ kya kyu aye fɛɛ a bo lɛwu dɔ, yɛgɛ a
san a bo nkpa. Mɛ kya biidɛ aye-giso, yɛgɛ
mɛ mɛŋ kii mɛ kya mɔɔ aye.
10 A naa fɛɛ aye-ilaa i bo ayen yɛgɛ owi
kamaasɛ a kya gyi ɔkon Wurubuaarɛ so.
Mɛ kya wu aye fɛɛ ayenbo yɛgɛ aye mɔ
ne n kya yɛgɛ asa sakyɔ mɛ kya bingiri
awuragyibo Wurubuaarɛ asɛ. Mɛ kya wu
aye fɛɛ aŋ bo sɛi, yɛgɛ aye mɔ ne n bo ilaa
kamaasɛ ibono i maŋ lii aye-gibaa mɔ.
11 Nɛ tɔgɛ me-ilaa tigi fɛye Korinti awura.
Nɛ bugi me-gisen pɛwu sa fɛye.
12 N kya bugi ansi de fɛye. Fɛye ne mɛŋ
kya bugi ansi de me.
13 Me, Pɔɔlo n kya tɔngɛ de fɛye fɛɛ me-
biana daa. Fɛ' yaalɛ fɛye-nyoro de me kee.

Aye Ne N Gyɛ Wurubuaarɛ Ɔson Obu Mɔ. Wurubuaarɛ Tɛ Aye Dɔ

14 Fɛye-rɛ asa abono mɛŋ kya sɔɔ Yesu
gyi mɔ fɛŋ sa fɛ' dabɔlɛ wɔra gɛnɔ kolon
ilaa. Gɛsintin gigyi de ilaa nyɛnyɛn giwɔra
i mɛŋ bo gɛsu. Nnɛ so ne gibiri de fatela i
laa taalɛ wɔra gɛnɔ kolon?
15 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ,
Ɔbonsan, ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen
giko kee yɛɛ Beeliyɛlɛ mɔ, mɔ-rɛ Kirisito
mɛ laa tɔgɛ kyule abara nnɛ so? Ɔbono ɔ
kya sɔɔ Yesu gyi mɔ, de ɔbono ɔŋ kya sɔɔ
Yesu gyi mɔ mɔmɔ-rɛ mɔ menɛ asɛ?
16 Nnɛ so ne ikperɛ i laa gyi Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ nbara? Gɛnen kee ne aye-rɛ
ikperɛ a maŋ taalɛ kyena dabɔlɛ. I lii
fɛɛ aye ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ. Wurubuaarɛ tɛ aye dɔ. Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ, mɔ-ɔson obu
ne n gyɛ aye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
yɛɛ,
"Nan kyena mɔmɔ dɔ de n' naa saarɛ
mɔmɔ dɔ.
Nan wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ
de mɔmɔ mɔ, mɛ' wɔra me-adɛ."
17 Imɔso Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Fɛ' tɛɛ fɛye-nyoro lii abono mɛŋ kya son
me mɔ dɔ.
Fɛ' lii mɔmɔ dɔ.
Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ibono
i laa kyɔlesɛ fɛye-ɔson mɔ.
Mɔ, mi-i me mɔ, nan sɔɔ fɛye."
18 "Nan wɔra fɛye-sɛ,
Ne fɛye mɔ fɛ laa wɔra me-biana
anyensɛ de akyiisɛ."
Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ ne n tɔgɛ gɛnen.

7

1 Wurubuaarɛ gi ka gɛnen ilaa idɛ yela
sa aye Yesu asonbo. Imɔso me-nanboana

alaarɛsɛ, a' kpaarɛ ilaa kamaasɛ ibono i kya kyu ilaa nyɛnyɛn bun aye-nyoro gibi abɛɛ aye-oduduu mɔ. A' selɛ Wurubuaarɛ de a' lɔrɔ aye-nyoro yela sa mɔ-nkon kpaa logɛ.

Nɛ Nu Fɛye So Ne I Keda Me-Nyoro

2 Fɛ' bugi fɛye-gisen sa me. Meŋ wɔra fɛye ɔko ilaa nyɛnyɛn. Meŋ biidɛ ɔko loo ilaa nyɛnyɛn ɔkpa dɔ, ne meŋ kudi ɔko gyi.
3 Meŋ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ bo ilaa nyɛnyɛn daa. Nɛ ti tɔgɛ kyon yɛɛ fɛ bo me-gisen dɔ, iŋ gyɛ abiila. I gyɛ lɛwu-o, nkpa-o, me-rɛ fɛye ne.
4 Nɛ tansi sɔɔ fɛye gyi, ne n' kya nyiile me-nyoro kyu lii fɛye so. Me-rɛ me-nanboana a kya wu ɔlaawusɛ gikyɔ gbaa mɔ, kyu lii fɛye so mɔ, i kya kii keda me-nyoro. I kpɛ i bo me ɔkon daa.
5 Me-rɛ me-nanboana a baa loo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ, nno kee a mɛŋ taa nyɛ kyoola. Ɔkpa kamaasɛ so mɔ, ilaa i tu-tu aye. Asa mɛ kyu nlɔgedɛ de nluu tu aye, ne gifuu gi keda aye.
6 To! Nengyene nyamesɛ gisen gi kya nyida mɔ mɔ, Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya wɔra ibono i kya kii keda mɔ-nyoro. Imɔso mɔ Wurubuaarɛ ne n kyu aye-nanbo Taatusi lii fɛye asɛ baa tu aye Masadoniya, ne i nyɛ keda aye-nyoro.
7 I mɛŋ gyɛ Taatusi giba mɔ wolɛ. Fɛye-ilaa ibono fɛ tɔgɛ keda mɔ-nyoro mɔ, imɔ kee ne n keda aye-nyoro. O buu sa aye yɛɛ fɛ kya laarɛ me fɛɛ gibelɛ nkyu; yɛɛ ilaa ibono i ba me-rɛ fɛye nsana mɔ i wɔra fɛye ayen. Ne yɛɛ fɛ pɛɛrɛ ansi me-ilaa mɔ so. Imɔ idɛ pɛwu i lɔrɔ wɔra me ɔkon bɔla.

Nɛ Wu Yɛɛ Me-Ɔwolɛ Mɔ Gi Kpaa Fɛye

8 Ɔwolɛ mɔ nɛ ŋmarasɛ fɛye ne i loo fɛye mɔ, meŋ sɔɔ gyi yɛɛ nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nɛ wu yɛɛ i loo fɛye ŋmaraa. Imɔso nkana nɛ sɔɔ me-nyoro akyɔɔlɛ yɛɛ iŋ kaaborɛ n' ŋmarasɛ fɛye gɛnen.
9 Kon faa, i bo me ɔkon. Iŋ gyɛ ibono i loo fɛye mɔ so berɛ. I loo fɛye mɔ, i yɛgɛ fɛ nu fɛye-nyoro gɛsɛ. Imɔso ne i bo me ɔkon mɔ. Ilaa mɔ i loo fɛye Wurubuaarɛ ɔkpa so daa. Imɔso iŋ gyɛ yɛɛ ilaa nyɛnyɛn iko i tu fɛye naa de me so.
10 Nyamesɛ gi wɔra ilaa nyɛnyɛn, ne kyu lii Wurubuaarɛ so ne o nu mɔ-nyoro gɛsɛ ne i loo mɔ mɔ, i laa yɛgɛ ɔ' taa imɔ yɛgɛ de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan. Imɔ gɛmara mɔ, ɔ san nyingi imɔ mɔ, i maŋ baa loo mɔ. Nengyene gɛsinkpan so ilaa ne ɔ kya kerɛ ne i kya loo mɔ berɛ mɔ, imɔ ibono i laa yɛgɛ ɔ laa fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara.
11 Fɛye gbaa-gbaa fɛ' nyingi gɛnɔɔbono i wɔra fɛye mɔ. Fɛ selɛ Wurubuaarɛ daa ne n yɛgɛ ɔwolɛ mɔ ilaa i loo fɛye. I yɛgɛ fɛ pɛɛrɛ ansi de fɛ' nyɛ gyi aso ilaa nyɛnyɛn so. I loo fɛye, ne i ŋmaa fɛye-asen. Fɛ pɛɛrɛ ansi biidɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo giso, ne fɛ san fɛ kya laarɛ fɛ' wu me. Ɔkpa kamaasɛ so mɔ, fɛ lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa mɔ i mɛŋ lii fɛye asɛ ne fɛŋ kyule imɔ.
12 Ilaa ibono i tiri me gikyɔ so ne nɛ ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ mɔ mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ kaasɛ ɔbono ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, ne iŋ kii i gyɛ ɔbono kaasɛ mɔ gi tɔrɔ mɔ so mɔ kee. Nɛ ŋmarasɛ ɔwolɛ mɔ mɔ, n kya laarɛ daa Wurubuaarɛ ɔ' kpaa fɛye de fɛ' wu bii ɔkara ɔbono fɛ kyu fɛye-nyoro fuɛ sa aye mɔ.
13 Imɔso fɛye-ilaa i keda aye-nyoro.

Ilaa ibono i wɔra aye ɔkon gikyɔ mɔ ne n gyɛ gɛnɔɔbono i wɔra Taatusi ɔkon fɛye asɛ mɔ. Fɛ yɛgɛ mɔ-gɛwɔnsa gɛ kyena mɔ gɛten kolon.
14 N wolaa mi-i yen fɛye Korinti awura sa Taatusi. Gɛsintin mɔ, fɛ mɛŋ lɛɛ me tanga. Fɛ nyi yɛɛ nɛ tɔgɛ gɛsintin so-o sa fɛye. Gɛnen kee ilaa ibono nɛ tɔgɛ kyu lii fɛye so sa Taatusi mɔ, i wɔra gɛsintin.
15 Taatusi kya nyingi gɛnɔɔbono fɛ kyu buubuu keda mɔ ne fɛ nu mɔ-gɛdɛ mɔ, i kya yɛgɛ ɔ kya lɔrɔ nyɛ gɛlaarɛ' gɛko mɔ-gisen dɔ sa fɛye.
16 Imɔso i kya wɔra me ɔkon ibono nɛ wu yɛɛ nan taalɛ ka gyan fɛye Korinti awura so ilaa kamaasɛ dɔ.

8

Masadoniya Awura Mɛ Wɔra Bɛrɛɛ Ilaa

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a kya laarɛ de fɛ' bii Yesu asonbo abono mɛ bo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ ilaa. Wurubuaarɛ gi tansi wɔra ilaa mɔmɔ dɔ.
2 Ilaa kpɛi-kpɛi ibono i tu ɔmɔ mɔ i yɛgɛ i daasɛ mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ kerɛ. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɔmɔ-ɔkon belɛ ɔbono ɔ bo mɔmɔ dɔ so mɔ, mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-ayen mɔ mɛ kya dabɔlɛ kyɛɛ ayenbo ilaa gikyɔ.
3 Nɛ wu yɛɛ mɛ wɔra asa bɛrɛɛ lii mɔmɔ-asen dɔ gɛnɔɔbono ɔkara mɛ laa taalɛ mɔ kii don ibono mɛ laa taalɛ mɔ gbaa.
4 Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kolɛ yɛɛ a' wɔra aniya de a' yɛgɛ ɔmɔ kee mɛ' too aterenbi sa ayenbo. Mɛ laarɛ yɛɛ mɔmɔ kee mɛ' kpaa ayenbo abono mɛ bo Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ.
5 A mɛŋ taa gyan mɔmɔ-gɛwɔnsa. Gɛnen so, mɔmɔ-ilaa mɔ i dɛ aye-gɛnɔ. Mɛ daa gikyu mɔmɔ-nyoro kyu sa Wura Yesu, ne Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ mɔ, mɛ kii kyu mɔmɔ-nyoro fuɛ sa aye kee.
6 Masadoniya awura mɔ bɛrɛɛ ilaa idɛ so mɔ, a tɔgɛ sa Taatusi yɛɛ gɛnɔɔbono o yii gɛnen gɛsun mɔ gɛsɛ fɛye Korinti awura

dɔ mɔ, ɔ' tɛsɛ keda gɛnen de fɛye kee fɛ' nyɛ wɔra bɛrɛɛ ilaa idɛ kpaa logɛ.
7 Meŋ wu ilaa ibono dɔ yɛɛ fɛ mɛŋ gyangbara, fɛɛ gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ, gɛtɔngɛ, ɔlaako ginyi, gɛnsipɛɛrɛ ilaa kamaasɛ dɔ, de gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo sa aye mɔ. Imɔso fɛ' kerɛ de fɛ' gyangbara gɛnen bɛrɛɛ ilaa idɛ dɔ kee.
8 N kya tɔgɛ fɛye gɛnen faa, iŋ gyɛ yɛɛ n kya nyise fɛye berɛ. N kya laarɛ daa yɛɛ a' nyɛ kyu fɛye-gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo mɔ kyu kɛserɛ de gɛnɔɔbono asa ako mɛ kya keda nyoro wɔra gidɛnsɛ mɔ. Gɛnen ne a laa nyɛ wu yɛɛ fɛ bo gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ gɛsintin so.
9 I kya nyiile yɛɛ fɛ nyi Wura Yesu Kirisito gɛsalaarɛ gɛbono ɔ bo ne o kyu mɔ-nyoro fuɛ sa aye mɔ. Owi ɔbono ɔ gyɛ daa owuragyibo mɔ, fɛye so mɔ, o bingiri fɛɛ yenbo. Kyu naa de ibono o bingiri mɔ-nyoro fɛɛ yenbo so mɔ, ɔ kya laarɛ yɛɛ fɛye kee fɛ' nyɛ mɔ-lɛɛ gɛwuragyi mɔ ɔnan.
10 N kya buu yɛɛ sinde mɔ, fɛye Korinti awura ne n gyɛ asa gyangbarasɛ abono fɛ kpaa ayenbo. Fɛye kee ne n daa gikyu gɛnen gɛwɔnsa gɛbono ba.
11 Imɔso ilaa ibono n bo nan tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' tɛsɛ logɛ gɛsun gɛbono fɛ yii gɛsɛ gɛnen mɔ. Gɛnɔɔbono i wɔra fɛye ɔkon ne fɛ kyu gɛnsipɛɛrɛ yii gɛsɛ mɔ, fɛ' tɛsɛ keda nyoro de fɛ' wɔra kpaa logɛ. Fɛ' wɔra daa fɛye-abaa ɔkara.
12 Nengyene i bo fo ɔko ɔkon yɛɛ fo' kpaa ayenbo mɔ, ɔkara ɔbono fo laa lɛɛ kyɛɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa kerɛ daa ilaa ibono fo bo mɔ de i' gyi mɔ-ginsi. Nkana iŋ gyɛ ibono foŋ bo mɔ ne Wurubuaarɛ laa kerɛ.
13 Meŋ kya laarɛ de n' kyu ako gɛsola kyu bɔla fɛye.
14 N kya laarɛ fɛye ɔkamaasɛ ilaa i' wɔra ɔdan sa mɔ daa. Gɛnɔɔbono ilaa i gbigi fɛye asɛ aberɛ adɛ dɔ faa, fɛ' kyu kpaa mɔmɔ abono i tiri ɔmɔ mɔ. Owi ɔbono i tiri fɛye ne i gbigi mɔmɔ asɛ mɔ, de mɛ' kpaa fɛye kee. Imɔ ne nan yɛgɛ ɔkamaasɛ ilaa i' wɔra ɔdan ne.
15 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ gɛtɛɛko mɔ. I bo nno yɛɛ,

"Nyamesɛ ɔbono ɔ koola gikyɔ mɔ, i maŋ don mɔ-abaa.
Ne ɔbono mɔ, ɔ koola daa pii mɔ, i maŋ pan mɔ."

Taatusi Mɔ-rɛ Abono Mɛ Sun Ɔmɔ Korinti Mɔ

16 A kya faala Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ yɛgɛ Taatusi kya sa fɛye so gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa kpaa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono aye kee a kya sa fɛye so nwɔnsa mɔ.
17 I kya nyiile fɛɛ o kyule yɛɛ ɔ laa kpe fɛye asɛ kpaa sɔɔ too-too aterenbi sa ayenbo fɛɛ gɛnɔɔbono a kolɛ mɔ mɔ. Mɔ-gɛlaarɛ' gɛbono ɔ kya laarɛ fɛye gikyɔ so mɔ, ɔ wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ kya laarɛ o' kpe kpaa kpaa fɛye, yɛgɛ iŋ gyɛ ɔko ne n nyiile mɔ.
18 A keda ɔko kee sun yɛɛ o' buu Taatusi kpe fɛye asɛ. Ɔ gyɛ nyamesɛ ɔbono Yesu asonbo akpen pɛwu mɛ dɛ mɔ-ginyen dɛnsɛ yɛɛ ɔ kya bii tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa.
19 Yesu asonbo akpen mɔ ne n lɛɛ mɔ de o' buu aye abono a dɛ aterenbi gɛsun mɔ dɔ mɔ. Gɛsun gɛdɛ gɛ laa kyu nyisigyi bara Wura Yesu de i' lɛɛ aye-gɛsalaarɛ nyiile.
20 Mɛ laa kyu aterenbi belɛ kyu wɔra aye-abaa dɔ gɛnen mɔ, a kya laarɛ a' kerɛ amɔ so gɛnɔɔbono ɔko maŋ nyɛ tɔgɛ yɛɛ a gyi amɔ mɔ.
21 Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ ne a kya laarɛ o' wu yɛɛ a gyi gɛsintin. A kya laarɛ anyamesɛ kee mɛ' wu gɛnen.
22 Imɔso a kya sun asa anyɔ adɛ fɛye Korinti awura asɛ. Ne a kyu ɔnyen ɔko bɔla de mɔmɔ kee. A wolaa daasɛ mɔ kerɛ ilaa kpɛi-kpɛi dɔ ne a wu yɛɛ ɔ bo ginsi pɛɛrɛ imɔ pɛwu dɔ. Ɔ tansi sɔɔ fɛye gyi. Imɔso fɛye asɛ gikpe ne n tiri mɔ don ilaa sɛnsɛ.
23 Asa asa' adɛ dɔ mɔ, Taatusi ne n gyɛ me, Pɔɔlo, me-nanbo. Me-rɛ mɔ ne n tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa fɛye mɔ. Asɛnsɛ anyɔ mɔ ne n gyɛ abono Kirisito asonbo akpen mɔ mɛ sun mɔ. Mɛ kya kyu nyisigyi bara Kirisito.
24 Imɔso fɛ' kerɛ ɔmɔ so de mɛ' wu yɛɛ fɛ kya laarɛ mɔmɔ-ilaa. Fɛ' yɛgɛ mɛ' wu yɛɛ ilaa ibono a kya tɔgɛ ne a kya yen fɛye mɔ i gyɛ gɛsintin. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, Yesu asonbo akpen sɛnsɛ mɛ laa nu.

9

Aterenbi Abono Fɛ Laa Too Sa Aye-Gyuda Awura Mɔ

1 Ne kerɛ faa, iŋ taa baa i tiri yɛɛ n' ŋmarasɛ fɛye Korinti awura ɔwolɛ yɛɛ fɛ' too aterenbi sa Yesu asonbo abono mɛ bo Gyudiya gɛsinkpan so mɔ.
2 N ti wolaa n nyi ibono i kya wɛ fɛye-nyoro dɔ ibono fɛ kya laarɛ de fɛ' kpaa ɔmɔ. N wolaa n dɛ fɛye-ginyen kyu lii gɛnen ilaa idɛ so n kya tɔgɛ mi-i sa Masadoniya awura gɛrɛ. N kya tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ fɛye Yesu asonbo abono fɛ bo Akaya gɛsinkpan so mɔ berɛ, kpɛ kyu lii ko-o sinde ne fɛ wolaa tɔgɛ yɛɛ fɛ kya laarɛ de fɛ' kpaa Gyudiya awura mɔ. Fɛye-bɛrɛɛ mɔ gi kyigi Masadoniya awura sakyɔ ayaa.
3 N kya sun aye-nanboana asa' adɛ fɛye asɛ de fɛ' wolaa nyɛ baala fɛye-nyoro yela fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ fɛ laa wɔra

mɔ. Meŋ kya laarɛ n' baa bingiri ɔbonbo
mɔmɔ asɛ.
4 Gɛnɔɔbono nɛ yen fɛye sa Masadoniya
awura mɔ, nengyene fɛɛ mɔmɔ ako mɛ
buu me ba fɛye asɛ ne mɛ baa wu yɛɛ fɛŋ
baala mɔ, me-rɛ fɛye kpini a laa gyi ipeeli.
5 Imɔso nɛ wu yɛɛ i tiri fɛɛ n' tɔgɛ aye-
nanboana adɛ yɛɛ mɛ' gyangbara me kpaa
gyɔ fɛye ɔwɔlii yɛɛ a laa ba. Imɔso fɛ'
wolaa baala ilaa ibono fɛ ka yela yɛɛ fɛ laa
sa ayenbo mɔ yela. Iŋ sa i' wɔra fɛɛ ɔko ne
n nyise fɛye bun abɔli so. I' wɔra daa yɛɛ
fɛye ne n kyu imɔ kyɛɛ lii fɛye-asen dɔ.
6 Fɛ kya laarɛ fɛ' kpaa ayenbo mɔ, fɛ'
nyingi yɛɛ i dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya
duu ilaa mɔ. Fo ɔbono fo duu pii mɔ, fo
laa tɛɛ pii. Ne fo ɔbono mɔ, fo duu gikyɔ
mɔ, fo laa tɛɛ gikyɔ kee.
7 Fɛye ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa kyɛɛ ilaa
mɔ, ɔ' kyɛɛ imɔ daa gɛnɔɔbono ɔkara ɔ
wolaa tɔgɛ mɔ-gisen dɔ mɔ. Ɔŋ sa ɔ'
yɛgɛ i' wɔra fɛɛ ɔko ne n kya nyise mɔ.
Wurubuaarɛ kya laarɛ nyamesɛ ɔbono ɔ
kya kyɛɛ ilaa de ɔkon mɔ daa.
8 Wurubuaarɛ laa taalɛ yɛgɛ mɔ-gɛsa gɛ'
tu fɛye gikyɔ. Ɔ laa taa yɛgɛ fɛ' nyɛ ilaa
ibono i tiri fɛye pɛwu owi kamaasɛ, de fɛ'
kii nyɛ kpaa abono mɛ tiri gikpaa mɔ kee
bɔla.
9 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ kyu lii
nyamesɛ dɛnsɛ so mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Ɔ kya kyu ilaa dɛnsɛ yɛ sa asa.
Ɔ kya kyɛɛ ayenbo ilaa.
Mɔ-gidɛnsɛ giŋ kya ta ɔkara."
10 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya sa dɔɔbo ilaa
duusɛ ne ɔ kya sa nyamesɛ ilaa gyisɛ mɔ,
mɔ kee ne nan yɛgɛ fɛye-ilaa tirisɛ i' yii
fɛye-gibaa. Ɔ laa yɛgɛ i' yɛlegɛ de fɛye-
agyan de fɛye-bɛrɛɛ a' ŋan fɛɛ dɔɔbo-lɛɛ
ɔnan. I laa wɔra fɛɛ ilaa gyisɛ ibono i
kya yɛlegɛ nyaakyɔ don ilaa duusɛ ibono
dɔɔbo gi kyu duu mɔ.
11 Ɔ laa yɛgɛ fɛ' nyɛ ilaa gikyɔ-gikyɔ ɔkpa
kamaasɛ so de fɛ' kii nyɛ wɔra bɛrɛɛ gikyɔ
too. Ne owi ɔbono a laa kyu fɛye-aterenbi
abono fɛ dɛ fɛ kya kpaa ayenbo kperɛ
mɔmɔ mɔ, i laa yɛgɛ mɛ' kyu afaala belɛ
kyu sa Wurubuaarɛ.
12 I lii fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ laa kpaa ɔmɔ faa,
i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ asonbo mɔ mɛ laa
nyɛ ilaa ibono i tiri mɔmɔ mɔ. Ne i laa kii
yɛgɛ asa mɛ laa tansi faala Wurubuaarɛ
mɛ kya kpe mɛ kya ba.
13 Fɛ wɔra bɛrɛɛ baarɛ ɔnan mɔ, i laa
lɛɛ nyiile asa yɛɛ fɛ sɔɔ Kirisito ɔkalan
konkonsɛ mɔ gyi gɛsintin. Mɛ laa wu
gɛnɔɔbono fɛ kya wɔra fɛye-gisɔɔgyi mɔ
so gɛsun mɔ de gɛnɔɔbono fɛ kya kpaa
Gyudiya awura de asa pɛwu mɔ. Mɛ wu
gɛnen mɔ, mɛ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen.
14 Mɛ laa laarɛ fɛye-ilaa ne mɛ laa dalaa sa
fɛye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi tansi sa fɛye
ɔsakon kyɔde.
15 Afaala a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Ɔ wɔra
bɛrɛɛ sa aye ibono a maŋ taalɛ bii imɔ-
ɔkara tɔgɛ mɔ.

10

Wurubuaarɛ Ikɔ Ɔnan Ne N' Kya Kɔ

1 Nɛ nu ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ nengyene
fɛɛ meŋ bo fɛye asɛ mɔ, n kya yelɛ me-
gɛbelɛnsɛ so ŋmarasɛ fɛye iwolɛ bolonsɛ.
Ne fɛɛ n bo fɛye asɛ mɔ, n kya bara me-
nyoro gɛsɛ kyu gɛnɔ konkonsɛ tɔngɛ de
fɛye. Kirisito ɔbono ɔ bo gisen de buubuu
mɔ ginyen dɔ mɔ, me Pɔɔlo, n dɛ fɛye-
giserɛ.
2 N kya kolɛ fɛye daa, fɛŋ' baa wɔra ilaa
nyɛnyɛn ibono i laa yɛgɛ n' baa yelɛ me-
gɛbelɛnsɛ so fɛye-ansi dɔ. Iŋ bo me ɔbolɛ
yɛɛ n' tɔngɛ agyɛbi bolonsɛ sa fɛye. Asa
abono mɛ kya nyida aye mɔ berɛ ne nan
baa tɔgɛ agyɛbi bolonsɛ sa. Mɛ kpɛ mɛ
dɛ yɛɛ gɛsinkpan so gɛkyena dɛnsɛ ne n
tiri aye ne a kya wɔra Wurubuaarɛ gɛsun,
yɛgɛ iŋ taa gyɛ gɛnen.
3 I bo no yɛɛ a tɛ gɛsinkpan so berɛ. Iŋ
kii i gyɛ gɛsinkpan so gɛkyena ikɔ ɔnan ne
a kya kɔ faa. Wurubuaarɛ ikɔ ɔnan ne a
kya kɔ.
4 Ne adontɔ abono a dɛ a kya kɔ Wu-
rubuaarɛ ikɔ idɛ mɔ aŋ gyɛ gɛsinkpan
so lɛɛ adontɔ ɔnan. A gyɛ daa adontɔ
abono Wurubuaarɛ ɔlon bo amɔ dɔ. A laa
taalɛ nyida ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
ikyenaten ibono ɔ kya ka gyan imɔ so mɔ.
5 Aye-adontɔ mɔ a kya nyida akyɔɔlɛ. A
kya nyida daa ilaa kamaasɛ ibono i kya
nyiile imɔ-nyoro ne i kya tii asa ikpa de
mɛŋ baa nyɛ bii Wurubuaarɛ mɔ. Adontɔ
mɔ a kya gyi gɛwɔnsa kamaasɛ so de gɛ'
baa wɔra Kirisito gɛlaarɛ.
6 Nengyene fɛ nyɛ nu aye-gɛdɛ kpaa logɛ
mɔ, a baala ta de a' biidɛ gisomaanu awura
mɔ pɛwu giso.

Wurubuaarɛ Gi Sa Me Ɔlon De N' Kyu Lɔrɔ Fɛye

7 Fɛ kya kerɛ ilaa daa soso-soso wolɛ.
Nengyene fɛye dɔ ɔko nyi yɛɛ o bingiri
Kirisito sonbo gɛsintin mɔ, o' nyingi yɛɛ
me kee n gyɛ Kirisito sonbo fɛɛ mɔ.
8 Wurubuaarɛ gi sa me ɔlon fɛye so de
n' kpaa fɛye de fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ. Iŋ
gyɛ yɛɛ n' kyu nyida fɛye daa. Imɔso ba-a
ne fɛɛ nɛ taa nyiile me-nyoro ŋmaraa kyu
lii me-ɔlon ɔbono n bo fɛye so mɔ, ipeeli i
maŋ gyi me.
9 Meŋ kya laarɛ i' wɔra fɛɛ iwolɛ ne nan
ŋmarasɛ kyu ŋaala fɛye.
10 Nɛ nu yɛɛ fɛye dɔ ako mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ me-iwolɛ ŋmarasɛsɛ i kya gyi ginsi.

I bo duduu ne i bo ɔlon. Mɛ kii wu me gbaa-gbaa mɔ, mɛ kya kerɛ me fɛɛ meŋ gyɛ nyamesɛ gbaa' ɔko. Ne mɛ kya kyu me-ilaa tɔgɛsɛ kee fɛɛ iŋ taa gyɛ ilaa iko.
11 I kaaborɛ asa abono mɛ kya tɔgɛ gɛnen mɔ mɛ' bii yɛɛ ilaa ibono meŋ bo fɛye asɛ ne n' kya ŋmarasɛ fɛye mɔ, nɛ ba fɛye asɛ mɔ, imɔ kee ne nan wɔra.
12 Asa ako mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ abelɛnsɛ Wurubuaarɛ gɛsun mɔ dɔ. Aye berɛ a maŋ bii wɔra gɛnen. A maŋ kyu aye-nyoro kɛserɛ de ɔmɔ. Mɔmɔ berɛ, mɛ dɛ nyoro ma-a kɛserɛ de abara, ne mɛ kya kerɛ abara so de mɛ' nyiile mɔmɔ-nyoro. Imɔ ibono iŋ gyɛ ɔlaako ginyi.
13 Aye berɛ, a maŋ nyiile aye-nyoro de i' don gɛsun gɛbono ɔkara Wurubuaarɛ gi kyu wɔra aye-abaa dɔ mɔ. Wurubuaarɛ ne n sa aye ɔkpa ne a wɔra mɔ-gɛsun mɔ kpaa lii fɛye Korinti awura ɔsowolɛ so.
14 Nkana meŋnan fo fɛye nno mɔ, imɔ ne ɔko laa nyɛ ɔkpa tɔgɛ yɛɛ n kya yen me-nyoro giyan. Gɛsintin mɔ mɔ, aye ne n daa gikpe fɛye gɛsinkpan so kpaa tɔgɛ Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye.
15 Imɔso iŋ gyɛ yɛɛ a kya nyiile aye-nyoro kyu naa de ako-lɛɛ gɛsun so. A maŋ taa wɔra gɛnen. Aye-ansi a gyan yɛɛ fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ gi laa kpɛ gi kya nyaakyɔ gi kya too. Imɔ ne nan yɛgɛ aye-gɛsun gɛbono a wɔra fɛye asɛ mɔ gɛ laa nyɛ yɛlegɛ gikyɔ.
16 Gɛnen ne a laa nyɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa isowolɛ ibono i bo fɛye-gɛmara mɔ. A wɔra gɛsun nfono mɔ, i maŋ wɔra ɔko yɛɛ a kya nyiile aye-nyoro kyu naa de ako-lɛɛ gɛsun gɛbono mɛ wɔra mɔ so.
17 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya nyiile aye yɛɛ, "Ɔbono ɔ laa nyiile mɔ-nyoro mɔ, ɔ' nyiile mɔ-nyoro daa kyu lii Wurubuaarɛ so."
18 I lii fɛɛ iŋ gyɛ fo ɔbono fo kya yen fo-nyoro mɔ ne Wurubuaarɛ laa sɔɔ fo yɛɛ fo gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ. Nyamesɛ ɔbono Wurubuaarɛ kya yen mɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ne ɔ kya sɔɔ mɔ yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ.

11

Pɔɔlo De Asa Abono Mɛ Kya Penɛ Yɛɛ Mɛ Gyɛ Yesu Isɔɔ Mɔ

1 Ilaa ibono n kya tɔgɛ faa, nba-a iŋ gyɛ ɔlaako ginyi ilaa mɔ, fɛ' wɔra aniya de fɛ' nyɛ gisen ŋmaraa sa me.
2 I wɔra fɛɛ n kya kɔ fɛye so gikengbeli mi-i sa Wurubuaarɛ ne. Fɛ dɛ fɛɛ ɔkyiifɔ ɔbono me ne n yɛ mɔ sa ɔnyen. Ɔnyen kolon ɔbono n darɛ mɔ ne n gyɛ Kirisito.
3 Imɔso idɛ kon i bo me gifuu yɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono giwɔɔ gi kyu adawo penɛ Efa mɔ, foŋbii ilaa iko i laa lɛɛ fɛye-nwɔnsa lii Kirisito so de i' ba yɛɛ fɛŋ baa kyu gisen dɛnsɛ son Kirisito lii fɛye-asen dɔ.
4 Asa ako mɛ kya baa tɔgɛ Yesu ilaa sa fɛye mɔ, fɛ kya bii yɛɛ Yesu banban ɔko ilaa ne mɛ kya tɔgɛ, abɛɛ mɛ kyu oduduu ɔko abɛɛ ɔkalan ɔko kpɛi bara fɛye. Fɛ wu yɛɛ i mɛŋ gyɛ ilaa ibono a wolaa kyu bara fɛye mɔ ne. Mɔ, fɛ kya nu mɔmɔ asɛ yɛɛ menɛ?
5 Gɛnen asa abono mɛ kya wɔra ɔmɔ-nyoro fɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ Yesu isɔɔ gbaa-gbaa. Meŋ kii wu yɛɛ mɛ don me iko dɔ.
6 Ba-a ne fɛɛ meŋ taa nyi gɛtɔngɛ gbaa mɔ, ɔlaako ginyi berɛ, n bo. A ti wolaa lɛɛ imɔ ibono nyiile fɛye dandan ilaa kamaasɛ dɔ.

Nɛ Nyiile Fɛye Yesu Ilaa Mɔ, Meŋ Sɔɔ Fɛye Sɛi

7 Gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye ne meŋ sɔɔ fɛye sɛi mɔ, i wɔra fɛɛ nɛ bara me-nyoro gɛsɛ daa de i' nyɛ diirɛ fɛye. Nɛ wɔra gɛnen mɔ, nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn ne?
8 Wurubuaarɛ asonbo akpen ako kpɛi ne n kerɛ me so gɛnen owi ɔbono dɔ. Fo kerɛ mɔ, i wɔra fɛɛ nɛ yuuri mɔmɔ kyu kpaa sa fɛye ne.
9 N bo fɛye asɛ ne ilaa i tiri me mɔ, meŋ nyala fɛye dɔ ɔko. Aye-nanboana abono mɛ lii Masadoniya ba mɔ ne n kyu me-ilaa tirisɛ bara me. Imɔso meŋ ti wɔra gɛsola sa fɛye. Ne nan kpɛ keda gɛnen kyu i kya kpe.
10 Kirisito gɛsintin ne n' dɛ n kya tɔgɛ fɛye; maŋ yɛgɛ asa mɛ' kerɛ me so aberɛ abono n naa n kya tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi fɛye Akaya nsinkpan so mɔ. Meŋ kya laarɛ i' ba yɛɛ maŋ nyɛ ginyen kyu naa de imɔ so.
11 Fɛ nyi yɛɛ menɛ so ne meŋ kyule yɛɛ fɛ' kerɛ me so mɔ? Fɛ nyi yɛɛ meŋ kya laarɛ fɛye ilaa daa? Iŋ gyɛ gɛnen. Wurubuaarɛ nyi me-gisen dɔ yɛɛ n kya laarɛ fɛye-ilaa.
12 Asa abono mɛ kya nyiile ɔmɔ-nyoro yɛɛ aye-rɛ ɔmɔ a kya wɔra gɛsun ɔkpa kolon so mɔ, mɔmɔ so ne meŋ kya laarɛ fɛ' kerɛ me so mɔ. Gɛnen asa abono mɛ kpɛ mɛ kya laarɛ ɔkpa de mɛ' nyɛ penɛ asa bɔla. Mɔmɔ so mɔ, nan kpɛ keda fɛɛ gɛnɔɔbono n wolaa n dɛ mɔ.
13 Gɛnen asa abono mɛ kya penɛ asa yɛɛ mɛ gyɛ Kirisito isɔɔ. Mɛ kya wɔra gɛsun mɔ, mɛ kya soo asa idoo daa, ne mɛ kya wɔra ɔmɔ-nyoro fɛɛ Kirisito isɔɔ.
14 Ne iŋ kaaborɛ i' dɛ aye-gɛnɔ. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gbaa kya kyena keda mɔ-nyoro kyɛɛgɛ, ɔ kya penɛ asa yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko. Ɔ

kya penɛ yɛɛ ɔ bo Wurubuaarɛ fatela mɔ dɔ.

15 Imɔso iŋ kaaborɛ i' wɔra aye ilaa pobɔrɔ yɛɛ mɔ-asonbo kee mɛ laa taalɛ keda mɔmɔ-nyoro kyɛɛgɛ penɛ asa yɛɛ mɛ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛsintin-lɛɛ gɛsun mɔ. Imɔ-rɛ imɔ-laalaalogɛ mɔ, gikɔka gi dɛ sa ɔmɔ.

Pɔɔlo Kya Wu Awɔrɔfɔɔ Yɛgɛ I Dabɔlɛ I Bo Mɔ Ɔkon

16 N kii mi-i tɔgɛ fɛye ginyɔsɛ yɛɛ iŋ kaaborɛ ɔko ɔ' tɔgɛ yɛɛ meŋ nyi ɔlaako so ne n' kya yen me-nyoro. Ba-a ne ɔko laa taa tɔgɛ yɛɛ meŋ nyi ɔlaako mɔ, kaasɛ mɔ ɔ' nyɛ gisen pii sa me de o' nu ilaa ibono nan tɔgɛ yen me-nyoro mɔ.

17 Iŋ gyɛ Wura Yesu ne n kya yɛgɛ n' da otu yen me-nyoro. Ɔbono ɔŋ nyi ɔlaako mɔ ilaa wɔrasɛ ne i gyɛ.

18 Imɔ gɛnen mɔ, abono mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro ansi so ilaa so fafaanan mɔ mɛ nyaakyɔ. Imɔso me kee nan yen me-nyoro sa fɛye ŋmaraa.

19 Fɛ nyi yɛɛ fɛ nyi ɔlaako mɔ, i wonɛ ne fɛ kya nu asa abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ asɛ?

20 Nɛ wu yɛɛ asa abono mɛ kya kyu fɛye wɔra fɛɛ nbide, abɛɛ kyu lii fɛye so ne mɛ kya gyi, abɛɛ mɛ kya kudi fɛye gyi, abɛɛ mɛ kya wɔra fɛɛ mɔmɔ ne n bo fɛye, abɛɛ mɛ kya da fɛye itan mɔ, fɛ kya nu mɔmɔ asɛ.

21 Aye berɛ, a selɛ, aŋ taalɛ wɔra fɛye gɛnen. Abɛɛ i kaaborɛ i' wɔra me ipeeli yɛɛ meŋ wɔra fɛye gɛnen fɛɛ?

Nengyene ako mɛ kya kerɛ ansi nyiile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa iko so mɔ, me Pɔɔlo nan kerɛ ansi nyiile me-nyoro gɛnen kee. Ɔbono oŋ nyi ɔlaako mɔ ilaa tɔgɛsɛ ne. I kii i tiri yɛɛ n' tɔgɛ imɔ.

22 Nengyene mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ gyɛ Isirale awura mɔ, me kee Isirale isa ne n' gyɛ. Mɛ gyɛ Hiiburu awura mɔ, Hiiburu isa ne n' gyɛ kee. Mɛ gyɛ Aberaham gɛsu dɔ mɔ, me kee, gɛnen ne.

23 Mɛ gyɛ Kirisito asonbo mɔ, mi-i me mɔ, n kya son Kirisito don mɔmɔ gbaa. (Mɛ yɛgɛ n kya tɔngɛ fɛɛ ɔbono ɔŋ bo gimu mɔ, yɛgɛ iŋ gyɛ gɛnen.) Nɛ wɔra Kirisito gɛsun don ɔmɔ. N naa n kya tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi isowolɛ kpɛi-kpɛi so. Gɛnen so mɔ, asa abono mɛ kya kyo Kirisito ɔson mɔ mɛ tii me de obu, i mɛŋ gyɛ gikolon. Nɛ wu ɔlaawusɛ don asa sɛnsɛ. Mɛ taa me gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ. Lɛwu ti taalɛ pɛɛdɛ me belen-belen.

24 Nɛ sɔɔ Gyuda awura giwulibi gibono mɛ kya taa asa oko de saalaa sango mɔ gikpadɔ ginun kerɛ.

25 Mɛ koree me gikpadɔ gisa, ne asa mɛ ti da me abui kee kerɛ. Apoo so akolii belɛ-belɛ a da bun wɔra me gikpadɔ gisa. Imɔ iko dɔ mɔ nɛ sii apoo dɔ toloowi kalaadɛ.

26 Anaa-naa ne n san wɔra me-lɛɛ. Nɛ ti loo ibon bɔlasɛ dɔ lii. Nɛ loo iyu abaa dɔ lii. Me-subuana Gyuda awura de asa abono mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ pɛwu mɛ yɛgɛ nɛ wu gɛnsipɛɛrɛ. Nɛ wu gɛnsipɛɛrɛ isowolɛ belɛ-belɛ dɔ de apen dɔ de apoo dɔ pɛwu. Abono mɛ kya penɛ yɛɛ mɛ gyɛ aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ yɛgɛ nɛ wu gɛnsipɛɛrɛ kee.

27 Nɛ nyaadɛ gisisiri wɔra nsun bolonsɛ sa Wurubuaarɛ. Nkɛ nbono meŋ kya nyɛ dɛ gɛnyɛ mɔ ne n kyɔ. Nɛ naa akon de bolefɔ de awo. Meŋ nyɛ agyudɔ gyisɛ abɛɛ gikuru bunsɛ.

28 Ba-a ne a kyu ilaa idɛ pɛwu yela nkan mɔ, i san gɛnɔɔbono n kya kyena de nwɔnsa gɛkɛ kamaasɛ sa Yesu asonbo akpen pɛwu mɔ. Imɔ ibono ne n nyii me fɛɛ gɛsola.

29 Nengyene nɛ nu yɛɛ ɔko gisɔɔgyi gi kya yɔɔ Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, i kya loo me fɛɛ me ne i gyɛ. Nengyene ɔko gi tɔrɔ Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, me-gisen dɔ i kya dɛɛ me.

30 I kaaborɛ n' yen me-nyoro faa mɔ, nan kyu ilaa ibono i kya lɛɛ nyiile yɛɛ meŋ bo lon mɔ daa kyu yen me-nyoro.

31 Wurubuaarɛ ne ayenbi a gyɛ mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Mɔ ne n gyɛ Wura Yesu mɔ-sɛ de mɔ-Wurubuaarɛ. Mɔ ne n nyi yɛɛ iŋ gyɛ abon ne n kya kɛɛ.

32 N bo Damasikosɛ ɔsowolɛ so mɔ, abɛyin ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ ɔsowolɛ mɔ so sa Wura Aretɛsɛ mɔ gi yɛgɛ mɛ dii ikpa ibono i dɛ loo ɔsowolɛ mɔ so mɔ mɛ kya laarɛ me de mɛ' keda.

33 Ako mɔ mɛ kyu me wɔra gɛkeebii dɔ ne mɛ liirɛ me de ɔfɛ de gɛkpen gɛbono mɛ yii kyaabɔɔ ɔsowolɛ mɔ gɛfanserɛ dɔ ne nɛ nyɛ lii ɔbelɛnsɛ mɔ abaa dɔ.

12

Ilaa Ibono Yesu Gi Lɛɛ Nyiile Pɔɔlo Mɔ

1 Nyamesɛ laa yen mɔ-nyoro mɔ iŋ kya kpaa mɔ de sɛi; i kii i tiri yɛɛ n' yen me-nyoro de apenɛbo mɔ mɛŋ baa nyɛ penɛ fɛye. Imɔso nan san tɔgɛ daa ilaa ibono Wura Yesu gi lɛɛ nyiile me baa kyon mɔ. O nyiile me ilaa fɛɛ ideri yɛgɛ n kerɛ.

2 Nsi gudu nnan gɛmara mɔ, ilaa iko i wɔra me. Nperɛ faa i kya wɔra me fɛɛ i mɛŋ gyɛ me ne i wɔra gɛnen abɛɛ? I kya nyiile yɛɛ me-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon so mɔ, i puru me gikolon faa fiiyu kyu kpe ko-o Wurubuaarɛ dɔ. I puru me-rɛ me-nyoro gibi mɔ pɛwu daa fɛɛ, me-oduduu mɔ wolɛ daa fɛɛ, meŋ taalɛ bii berɛ. Wurubuaarɛ wolɛ ne n nyi.

3 Ilaa ibono n kpɛ n nyi mɔ ne n
gyɛ yɛɛ i kpɛ puru me fiiyu kyu kyon
kpe Wurubuaarɛ adɛ ɔkyoolaten. I puru
me-rɛ me-nyoro gibi mɔ pɛwu daa fɛɛ, me-
oduduu mɔ wolɛ ne n kpe fɛɛ, maŋ taalɛ
bii. Wurubuaarɛ wolɛ ne n nyi.
4 I puru me kpe nno gɛnen mɔ, nɛ nu ilaa
ibono iŋ bo ginu ne iŋ bo gitɔgɛ mɔ pɛi ne
nɛ kii ba.
5 Me, Pɔɔlo, ne n wu gɛnen ilaa idɛ. Iŋ
kya sa me ɔkpa yɛɛ n' yen me-nyoro daa.
Yɛgɛ ayenbi a kii kaaborɛ nyamesɛ ɔbono
o wu ilaa idɛ ɔnan mɔ. Mi-i me mɔ ilaa
ibono i kya nyiile yɛɛ meŋ bo lon me-gibaa
so mɔ wolɛ ne nan kyu yen me-nyoro.
6 Nkana fɛɛ n kya laarɛ n' yen me-nyoro
gbaa mɔ, i maŋ nyiile yɛɛ meŋ nyi ɔlaako.
I laa wɔra gɛsintin daa. Mi-i me mɔ, nɛ
kine imɔ. I lii fɛɛ meŋ kya laarɛ ɔko o' buu
me yɛɛ n gyɛ Wurubuaarɛ isa don ɔkara
ɔbono ɔ kya wu de ansi abɛɛ ɔ kya nu de
aso mɔ.
7 Ilaa gbaa'gbaa ibono Wurubuaarɛ gi
lɛɛ nyiile me mɔ i tansi i nyaakyɔ. Wu-
rubuaarɛ mɛŋ kii ɔ kya laarɛ de n' yii gɛsɛ
n kya nyiile me-nyoro. Imɔso o kyule sa
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ yɛɛ o' kyu
gilɔ gibono gi dɛ fɛɛ owe ne n bo nyoro dɔ
mɔ too me so. Imɔso gilɔ mɔ gi san gi kya
nyala me giŋ kya sa me ɔkpa de n' nyiile
me-nyoro.
8 Nɛ dalaa kolɛ Wura Yesu gikpadɔ gisa'
yɛɛ i' ta me yɛgɛ.
9 O kisee tɔgɛ sa me daa yɛɛ, "Gɛnɔɔbono
nan kpɛ mi-i kpaa fo mɔ, i laa wɔra ɔdan
sa fo. I lii fɛɛ isa ɔbono ɔŋ bo lon mɔ dɔ ne
me Wurubuaarɛ ɔlon mɔ kya nyɛ lii gɛwi
kpaa logɛ."
Ɔ tɔgɛ gɛnen faa, i kya wɔra me ɔkon
bɔla yɛɛ n' kyu daa ilaa ibono i kya nyiile
yɛɛ meŋ bo lon me-gibaa so mɔ de n' kyu
yen me-nyoro. Imɔ ne nan yɛgɛ Kirisito-
lɛɛ ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ ɔ' nyɛ baa kyena
me dɔ.
10 Imɔso nengyene i gyɛ daa Kirisito so
mɔ, i boran sa me yɛɛ n' wɔra isa ɔbono ɔŋ
bo lon, n' nyɛ asebi, me-nyoro gi' keda me,
asa mɛ' ka me-ansi, de n' wu gɛnsipɛɛrɛ. I
kya nyiile yɛɛ owi ɔbono meŋ bo lon me-
gibaa so mɔ, mɔ-ɔlon dɔ mɔ, n kya wɔra
ɔlon.

Gɛlaarɛ' Gɛbono N Bo Sa Fɛye Mɔ Gɛ Nyaakyɔ

11 Ibono nɛ yen me-nyoro faa, ɔbono oŋ
nyi ɔlaako mɔ ilaa wɔrasɛ ne i gyɛ. Mɔ,
fɛye-oyuli dɔ ne i ba gɛnen. Nkana fɛye ne
n kaaborɛ fɛ' yen me. Meŋ taa gyɛ isa ɔko
me-gibaa so berɛ. Yɛgɛ gɛnen asa abono
mɛ kya penɛ yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ Yesu isɔɔ
gbaa-gbaa mɔ mɛŋ taa don me iko dɔ.
12 Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ibono i kya
lɛɛ nyiile yɛɛ ɔko gyɛ Yesu ɔsɔɔ gɛsintin
mɔ, me Pɔɔlo nɛ kyu gisen kyu wɔra imɔ
fɛye-ansi dɔ. Ilaa ibono nyamesɛ maŋ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ, ilaa ibono i kya
dɛ gɛnɔ mɔ, de ilaa ibono i kya lɛɛ nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo me dɔ mɔ pɛwu,
nɛ wɔra imɔ.
13 Meŋ wu ilaa ibono nɛ wɔra sa Yesu
asonbo akpen sɛnsɛ mɔ ne i don ilaa ibono
nɛ wɔra ne fɛ wu mɔ. Abɛɛ ibono nɛ ba
fɛye asɛ ne meŋ kyule wɔra gɛsola sa fɛye
mɔ, nɛ wɔra fɛye ilaa nyɛnyɛn? To! Ne i
gyɛ ilaa nyɛnyɛn berɛ mɔ, n dɛ fɛye giserɛ,
fɛ' kyu kyɛɛ me.
14 Idɛ kon nan baa laa fɛye gisasɛ. Nɛ
baala ta. Ne idɛ kee maŋ wɔra gɛsola sa
fɛye. Iŋ gyɛ fɛye-atɔ abɛɛ agyudɔ ne n
tiri me. Fɛye gbaa-gbaa ne n tiri me. Iŋ
gyɛ nbii ne n kya sa mɔmɔ-akorogɛbo ilaa
tirisɛ. Akorogɛbo ne n kya sa mɔmɔ-biana
ilaa tirisɛ.
15 Gɛnen kee ne i bo me ɔkon yɛɛ n' lɛɛ
ilaa ibono n bo mɔ kyu sa fɛye de n' kyu
me-nyoro kee kyu sa fɛye. Imɔso gɛlaarɛ'
gɛbono n bo sa fɛye mɔ gɛ kya nyaakyɔ
gɛ kya too ɔfaanan mɔ, fɛye-lɛɛ gɛlaarɛ'
gɛbono fɛ bo sa me mɔ gɛ laa kii kɔɔgɛ
daa?
16 Fɛ laa kyule tɔgɛ gɛsintin yɛɛ meŋ
wɔra gɛsola sa fɛye abɛɛ fɛ laa tɔgɛ yɛɛ n'
nyi gisɛɛ ne nɛ kyu npenɛ kyu kudi fɛye
gyi daa fɛɛ? To.
17 Abɛɛ fɛ wu yɛɛ asa abono nɛ sun fɛye
asɛ mɔ dɔ ɔko gi kudi fɛye kyu bara me nɛ
gyi daa?
18 Me ne n kolɛ Taatusi yɛɛ o' kpe fɛye
asɛ, ne nɛ sun aye-nanbo ɔko yɛɛ o' buu
mɔ kpe. Abɛɛ fɛ nyi yɛɛ Taatusi gi kudi
fɛye gyi? Me n nyi ibono me-rɛ mɔ-nwɔnsa
de aye-anaabi a gyɛ gikolon.
19 Imɔso baa lii de ndɛ' fɛ kya nu aye-
ilaa tɔgɛsɛ mɔ, fɛ nyi yɛɛ a kya tɔgɛ a
kya yelɛ aye-nyoro gɛmara daa? Aye-
nanboana laarɛsɛ, iŋ gyɛ gɛnen. A nyi
ibono Wurubuaarɛ kya wu aye. Kyu naa
de aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so
ne a kya tɔngɛ. Ilaa kamaasɛ ibono a tɔgɛ
mɔ, a kya tɔgɛ daa de fɛ' nyɛ sɛɛ Yesu ɔson
mɔ dɔ too.
20 I bo me gifuu yɛɛ n' baa kii ba fɛye asɛ
mɔ, fɛ laa wɔra fɛɛ asa abono ɔnan meŋ
kya laarɛ mɔ, ne foŋbii fɛye mɔ, fɛ laa wu
me mɔ, nan wɔra isa ɔbono ɔnan fɛŋ kya
laarɛ mɔ. Foŋbii n' baa kii ba mɔ, ibiidɛ i
bo fɛye dɔ, fɛ bo gɛlaaloo, fɛ bo ginyadon
foro-foro, fɛ kya laarɛ me-nkon me n' nyɛ,
fɛ kya saalɛ asa, fɛ kya nyida abara, fɛ kya
nyiile fɛye-nyoro, ne fɛye-gɛkyena dɔ ilaa
i kpɛ i dɛ giyan-giyan.
21 I bo me gifuu yɛɛ foŋbii, nan kii baa
mɔ, me-Wura Wurubuaarɛ laa bara me

gɛsɛ fɛye-ansi dɔ de osulon. Foŋbii asa abono mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn ne mɛŋ ti nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ mɛ laa yɛgɛ me n' su. Iko mɔ, mɛ wɔra ilaayan, abɛɛ mɛ laarɛ agyibara, mɛ wɔra ilaa kankaran, ne mɛŋ ti kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa.

13

Mɛŋ Taa Yɛgɛ Mɔ, Nan Biidɛ Ɔmɔ-Giso Kon

1 Me-gisasɛ ne nan kii ba fɛye asɛ faa. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ako a kya nyiile yɛɛ i tiri yɛɛ asa anyɔ abɛɛ asa' nnɔ gi' wɔra gikolon nbɛlɛ dɔ pɛi de a' lɔɔ bun ɔko gipuɛɛ.

2 Owi ɔbono nɛ kpaa laa fɛye ginyɔsɛ mɔ nɛ wolaa ka sa asa abono mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn de asɛnsɛ mɔ pɛwu. Ibono meŋ bo fɛye asɛ faa mɔ, fɛ' yɛgɛ mɔmɔ-aso a' nu yɛɛ nengyene nɛ kii ba ne mɛŋ ti yɛgɛ mɔ, nan biidɛ ɔmɔ-giso kon.

3 Iŋ gyɛ gɛnen ne fɛ kya laarɛ mɔ? Iŋ gyɛ fɛ kya laarɛ fɛ' wu bii yɛɛ Kirisito ne n kya tɔngɛ naa de me so? Fɛ nyi yɛɛ Kirisito meŋ bo ɔlon de ɔ' taalɛ wɔra fɛye ilaa kamaasɛ ibono ɔ kya laarɛ mɔ? Ɔ tansi ɔ bo lon fɛye so.

4 I bo no yɛɛ kyu naa de Kirisito anyamesɛ gidebi gibono giŋ bo lon mɔ so ne o wu' lɛwu oyii mɔ so. Wurubuaarɛ ɔlon dɔ mɔ, o kii ɔ tɛ de ansi. Gɛnen ne n gyɛ aye kee faa. Aŋ bo lon fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ. Yɛgɛ a kii a bo ɔlon de a' taalɛ fɛye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon dɔ mɔ aye-rɛ Kirisito a tɛ dabɔlɛ.

5 Fɛ' kerɛ fɛye-asen dɔ yɛɛ fɛ san fɛ dɛ gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ? Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ Yesu Kirisito tɛ fɛye dɔ? Abɛɛ fɛye berɛ fɛ wɔra awɔrafuɛ daa fɛɛ?

6 Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fɛ laa wu me bii yɛɛ me berɛ, meŋ wɔra awɔrafuɛ.

7 N kya dalaa n kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔŋ sa ɔ' yɛgɛ fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Iŋ gyɛ me-lɛɛ ayenbi so ne n' kya tɔgɛ gɛnen. N kya laarɛ daa yɛɛ fɛ' wɔra ilaa ibono i boran sa Wurubuaarɛ mɔ. Ba-a ne asa mɛ' taa nyida me yɛɛ n kya son Wurubuaarɛ giyan mɔ, i boran sa me.

8 Me berɛ, maŋ taalɛ wɔra sɛi de i' tii Wurubuaarɛ gɛsintin mɔ ɔkpa. N kya wɔra daa ilaa ibono i laa bugi ɔkpa sa Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa mɔ.

9 Nengyene fɛɛ fɛ bo lon fɛ yelɛ fɛye-ayaa so Yesu ɔson mɔ dɔ, ne nɛ wɔra fɛɛ meŋ baa n bo ɔlon fɛye so mɔ, i laa wɔra me ɔkon daa. Ilaa ibono n kya dalaa mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ kpaa logɛ.

10 Imɔso ne fɛ wu yɛɛ owi ɔbono meŋ bo fɛye asɛ mɔ, nɛ ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ ɔnan mɔ. Meŋ kya laarɛ n' baa tu fɛye de n' kyu ɔlon ɔbono Wura Yesu gi sa me fɛye so mɔ kyu wɔra fɛye ipeeli. Ɔ sa me ɔlon fɛye so daa de n' kpaa fɛye de fɛ' sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ n' yɛgɛ i' yɔɔ fɛye-nyoro daa.

Agyɛbi Laalaalogɛ

11 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a laa sin gɛrɛ, a kya faala fɛye. Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔ' lɔrɔ fɛye-gikyenabi kpaa logɛ. Fɛ' nu me-ɔwolɛ baarɛ ilaa gɛsɛ sa me. Fɛ' tɔgɛ kyule abara, de fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de abara. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛye-rɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo gɛsalaarɛ ne ɔ gyɛ gisen yuuli gɛmu mɔ fɛ laa kyena.

12 Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala faala abara fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ Yesu asonbo mɛ' faala abara mɔ.

13 Yesu asonbo abono mɛ bo aye asɛ mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye.

14 Aye-Wura Yesu Kirisito gitolon, Wurubuaarɛ gɛsalaarɛ, de gɛnɔ kolon gɛbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya sa asa mɔ i' kyena fɛye pɛwu dɔ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge
Galati Awura Mɔ

Yesu Ɔsɔɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ Yesu ɔsɔɔ mɔ
ne n kya ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ baarɛ
faa. Iŋ gyɛ anyamesɛ ne n lɛɛ me abɛɛ
anyamesɛ ne n sun me yɛɛ n' wɔra Yesu
ɔsɔɔ. I gyɛ daa Yesu Kirisito de mɔ-sɛ
Wurubuaarɛ ɔbono o kyingi mɔ lii ibuni
dɔ mɔ ne n sun me.
2 Me-rɛ me-nanboana abono a kya son
Yesu gɛrɛ mɔ pɛwu ne n dɛ ɔwolɛ baarɛ a
kya bunge fɛye Yesu asonbo akpen abono
fɛ bo Galati gɛsinkpan so mɔ.
3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.
4 Yesu ne n kyu mɔ-nyoro kyɛɛ ne o
wu' sa aye de a' nyɛ aye-nyoro lii ndɛ'
asa adɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Aye-sɛ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ ne Yesu gi wɔra
gɛnen ilaa idɛ.
5 Nyisigyi ɔ' wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa! I' ba gɛnen.

Kirisito Ɔkalan

6 I kya dɛ me-gɛnɔ yɛɛ fɛ ti kpɛ fa-a taa
Wurubuaarɛ fa-a yɛgɛ kusaa gɛnen. Mɔ
ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' baa nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ
abono ɔ kyɛɛ fɛye kyu naa de Kirisito so
mɔ. Fɛye mɔ fɛ kii fɛ kya nu daa de ɔkalan
ɔko kpɛi.
7 Nɛ tɔgɛ gɛnen faa, gɛsintin ne n gyɛ
yɛɛ iŋ bo ɔkalan konkonsɛ banban ɔko.
Asa ako mɔ mɛ kya kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa dɔ
mɛ kya laarɛ de mɛ' kyɛɛgɛ Kirisito ɔkalan
konkonsɛ mɔ.
8 Imɔso ba-a nengyene aye abɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ne n kpelegɛ lii Wu-
rubuaarɛ dɔ ba baa tɔgɛ fɛye ɔkalan ɔbono
ɔŋ kyena de ɔbono a wolaa buu sa fɛye mɔ,
kaasɛ mɔ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ.
9 Fɛɛ gɛnɔɔbono a wolaa tɔgɛ fɛye mɔ,
idɛ kon n kii mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ fɛye ɔkalan
kyu lii Yesu so ne ɔŋ kyena de ɔkalan
ɔbono fɛ wolaa nu lii aye asɛ mɔ, kaasɛ
mɔ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ.
10 Nɛ tɔgɛ imɔ idɛ gɛnen faa, anyamesɛ
ginsi ne n' kya laarɛ n' gyi abɛɛ Wu-
rubuaarɛ ginsi ne n' kya laarɛ n' gyi daa?
Fɛ kya kerɛ faa, n kya tɔgɛ daa ilaa ibono i
laa wɔra anyamesɛ ɔbolɛ mɔ abɛɛ? Naafo
n kya kerɛ daa ilaa ibono i laa wɔra
anyamesɛ ɔbolɛ ɲɛi de n' lɔɔ wɔra me-ilaa
mɔ, nkana Yesu Kirisito mɛŋ gyɛ me-wura
ne.

Gɛnɔɔbono Pɔɔlo Gi Baa Wɔra Yesu Ɔsɔɔ Mɔ

11 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ
de fɛ' bii yɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ ɔbono
nɛ lɛɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ mɛŋ gyɛ nyamesɛ-
lɛɛ ɔkalan.
12 I mɛŋ gyɛ nyamesɛ asɛ ne nɛ nu
ɔkalan mɔ lii. Iŋ gyɛ nyamesɛ ne n nyiile
me. Yesu Kirisito ne n lɛɛ ɔkalan baarɛ
gɛwi nyiile me.
13 Fɛ nu ilaa ibono nkana n kya wɔra owi
ɔbono n kya son Wurubuaarɛ kyu naa de
me-naanaana Gyuda awura itiibilaa so mɔ.
N' buu sa fɛye yɛɛ nɛ ka asa abono mɛ kya
son Wurubuaarɛ kyu naa de mɔ-bi Yesu so
mɔ ansi gikyɔ. Nɛ laarɛ fɛɛ nkana n' nyida
gɛnen asa mɔ mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-ɔson mɔ.
14 Nkana n kya wɔra aye Gyuda awura
ilaa wɔrasɛ imɔ-ɔkpa so don me-gikoso dɔ
Gyuda awura sakyɔ. Aye-naanaana itiibi
ilaa mɔ i gyi me-gimu gɛnen owi ɔbono dɔ.
15 Dabɔlɛ ibono nɛ ka Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ asonbo adɛ ansi faa, pɛi de
i' lɔɔ korogɛ me mɔ, Wurubuaarɛ gi wolaa
lɛɛ me yela. Ɔ sa me so gɛwɔnsa dɛnsɛ ne
ɔ tɔgɛ me yɛɛ n' son mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ.
16 I wɔra Wurubuaarɛ ɔbolɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ
mɔ-bi Yesu nyiile me de n' naa n kya
tɔgɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii mɔ-bi mɔ so
sa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ.
Wurubuaarɛ gi kpɛ lɛɛ mɔ-bi mɔ nyiile me
mɔ, meŋ kpe isa asɛ yɛɛ o' nyiile me Yesu
ilaa.
17 Meŋ kpe Gyɛrusalem kpaa wu abono
mɛ gyangbara me wɔra Yesu isɔɔ mɔ.
Nɛ kpɛ koso naa daa kyon kpe Arabiya
gɛsinkpan so, ne nɛ kii baa kyon kpe
Damasikosɛ ɔsowolɛ so.
18 Nsi nsa gɛmara pɛi ne nɛ baa kpe
Gyɛrusalem kpaa faala Piita ne a nyɛ bii
abara. Nɛ kpe gɛnen mɔ, nkɛ gudu nnun
ne nɛ kyena mɔ asɛ nno.
19 Meŋ wu Yesu isɔɔ asɛnsɛ mɔ baa bɔla,
gɛnen mɔ, Gyeemesi aye-Wura Yesu mɔ-
tedɛ mɔ wolɛ.
20 Ilaa ibono n kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye
faa, Wurubuaarɛ nyi yɛɛ meŋ kya kɛɛ
abon. I gyɛ daa gɛsintin.
21 Imɔ gɛmara mɔ, nɛ kyon kpe Siiriya
de Silisiya nsinkpan so.
22 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, Yesu
asonbo akpen abono a bo Gyudiya
gɛsinkpan so mɔ mɛ mɛŋ nyi me de ansi.
23 Mɛ kya nu me-ilaa de aso daa yɛɛ,
"Ɔnyen ɔbono nkana ɔ kya ka aye Yesu
asonbo mɔ ansi mɔ, idɛ kon kerɛ, mɔ mɔ
ne n kii ɔ kya tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ
ɔbono ɔ laarɛ mɔ-inyidaten mɔ ɔ sa asa
mɔ."
24 Me-ilaa idɛ i yɛgɛ mɛ yen Wu-
rubuaarɛ.

2

Pɔɔlo Gi Kpe Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Asɛ Gyɛrusalem

1 Nsi gudu nnan gɛmara mɔ, nɛ kii kpe
Yesu asonbo mɔ asɛ Gyɛrusalem. Me-rɛ
Banabasɛ ne n kpe. A kya kpe mɔ, nɛ kyu
Taatusi buu me-nyoro.
2 Wurubuaarɛ ne n lɛɛ nyiile me yɛɛ n'
kii kpe nno. Nɛ kpe mɔ, nɛ kpaa nyiile
mɔmɔ Yesu ɔkalan konkonsɛ ɔbono n dɛ
mi-i tɔgɛ mi-i sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ. Abono yɛɛ mɔmɔ ne n
gyɛ abelɛnsɛ mɔ, nɛ yɛgɛ me-rɛ ɔmɔ a gyan
aye-wolɛ. Nɛ laarɛ yɛɛ gɛnen abelɛnsɛ mɔ
mɛ' nu me-gɛsun mɔ gɛsɛ de iŋ sa i' ba yɛɛ
Yesu ɔkalan mɔ gɛsun gɛbono n kya wɔra
faa de mɔ-gɛsun gɛbono nan kii wɔra mɔ
gɛ' wɔra giyan.
3 Nɛ kpe abelɛnsɛ adɛ asɛ gɛnen mɔ, ba-a
me-nanbo Taatusi ɔbono me-rɛ mɔ a naa
ne ɔ mɛŋ gyɛ Gyuda isa mɔ, abelɛnsɛ mɔ
ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyise mɔ yɛɛ ɔ' ten mɔ-
giwɔrɛ aye Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so.
4 Pɛi de n' kpe Gyɛrusalem mɔ, asa
abono mɛ kya penɛ yɛɛ mɛ kya son Yesu
mɔ ako mɛ baa loo aye Yesu asonbo mɔ
dɔ de mɛ' nyɛ baa kerɛ aye-akyenabi de
gɛnɔɔbono a nyɛ aye-nyoro kyu lii Kirisito
Yesu so mɔ. Mɛ baa loo aye dɔ gɛnen
mɔ, mɛ kya laarɛ daa fɛɛ a' gyi aye Gyuda
awura itiibilaa de nbara mɔ pɛwu ɔkpa so
kee aye Yesu ɔson mɔ dɔ de a' kii wɔra fɛɛ
nbide sa nbara mɔ.
5 Kyu lii fɛye so mɔ, a mɛŋ kyule gɛnen
asa abono. A kine mɔmɔ-lɛɛ de fɛ' nyɛ nu
gɛsintin-lɛɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii Yesu
so.
6 Nɛ kpe abono yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ
abelɛnsɛ Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ asɛ mɔ,
mɛŋ nyɛ ilaa nyiilesɛ pobɔrɔ iko lii ɔmɔ
asɛ. (Nɛ taa terɛ mɔmɔ yɛɛ abelɛnsɛ faa,
asa abono ɔnan mɛ gyɛ mɔ lɛɛ iŋ tiri me. I
lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya kerɛ asa ansi
so.) To. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ faa, gɛnen
abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛŋ kyu sɛi kyu bɔla me-
lɛɛ anyiilebi mɔ so.
7 Mɛ wu me bii yɛɛ Wurubuaarɛ ne
n kyu Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ kyu
wɔra me-abaa dɔ de n' lɛɛ mɔ nyiile asa
abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono o kyu gɛnen ɔkalan baarɛ kee
wɔra Piita abaa dɔ de ɔ' lɛɛ mɔ nyiile
Gyuda awura mɔ.
8 (I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ wɔra gɛsun kyu naa de Piita so ne ɔ
nyɛ wɔra Yesu ɔsɔɔ sa Gyuda awura mɔ,
gɛnen Wurubuaarɛ kolon ɔbono kee ne n
wɔra gɛsun kyu naa de me so ne nɛ wɔra
Yesu ɔsɔɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ.)
9 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nyɛ wu bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ne n kpaa me ne nɛ wɔra Yesu
ɔsɔɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ gɛnen. Imɔso Gyeemesi, Piita,
de Gyɔn, abono yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ nkpara
sa Yesu ɔson mɔ, mɛ kɔɔlɛ kyule yɛɛ
me-rɛ Banabasɛ de mɔmɔ pɛwu a gyɛ
daa nyamesɛ kolon gɛsun mɔ dɔ. Imɔso
aye mɔ, a' kpe abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ asɛ de mɔmɔ mɔ mɛ' kpe Gyuda
awura mɔ asɛ.
10 Mɛ tɔgɛ aye yɛɛ a' wolaa nyingi de a'
kpaa ayenbo. Gɛnen ilaa ibono kee ne nɛ
wolaa kyu too me-nyoro so n kya wɔra.

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Piita Yɛɛ Ilaa Ibono Ɔ Wɔra Mɔ Iŋ Kyena

11 Owi ɔbono Piita gi ba Antiyoki mɔ,
ilaa ibono ɔ wɔra nno mɔ berɛ, iŋ kyena.
Imɔso nɛ tɔgɛ tigi mɔ.
12 I kya nyiile yɛɛ nkana mɔ-rɛ Yesu
asonbo abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ mɛ kya kyena wɔra abaa gyi dabɔlɛ
kanpɛ. Ɔ bo nno mɔ, mɔ-nanboana Gyuda
awura abono mɛ gyɛ Gyeemesi adɛ mɔ ako
mɛ kpe mɔ asɛ. Mɛ kpe mɔ asɛ gɛnen mɔ, ɔ
tɛɛ mɔ-nyoro lii abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ dɔ. Ɔŋ baa o kyule mada de
ɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ abono mɛ kpe mɔ asɛ
mɔ mɛ kpɛ mɛ dɛ daa yɛɛ ɔbono ɔ mɛŋ gyɛ
aye Gyuda isa mɔ laa ten giwɔrɛ de ɔ' gyi
Gyuda awura nbara so pɛi de ɔ' taalɛ son
Yesu ɔkpa so. Piita selɛ asa adɛ gifuu so ne
ɔ tɛɛ mɔ-nyoro gɛnen.
13 Gyuda awura sɛnsɛ abono mɛ kya son
Yesu mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, mɔmɔ kee mɛ
yii gɛsɛ mɛ kya taa gɛsintin ɔkpa mɔ ma-a
yɛgɛ, kaaborɛ i yɛgɛ Banabasɛ gbaa gi buu
mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa mɔ.
14 Mi-i me mɔ, nɛ wu ibono mɛŋ kya
naa ntintin gɛnɔɔbono i kya kyena de Yesu
gɛsintin ɔkalan konkonsɛ mɔ. Imɔso nɛ
taasɛ Piita Yesu asonbo mɔ pɛwu ansi dɔ
yɛɛ, "Fo-o fo mɔ, fo gyɛ daa Gyudanyen
ne fo taa Gyuda awura akyenabi mɔ yɛgɛ
ne fo san fo tɛ daa fɛɛ asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ. Mɔ, nnɛ so ne fo
laa taalɛ nyise abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ de mɛ' kyena Gyuda awura
akyenabi?
15 Gɛkorogɛ dɔ mɔ, me-rɛ fo Piita a gyɛ
daa Gyuda awura. A mɛŋ gyɛ asa sɛnsɛ
abono mɛ mɛŋ wolaa mɛ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi ne mɛ kya fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa
mɔ.
16 Aye gbaa-gbaa a nyɛ bii yɛɛ i mɛŋ gyɛ
aye Gyuda awura itiibilaa mɔ abɛɛ nbara
mɔ so gigyi ne nan yɛgɛ Wurubuaarɛ o'
kyu nyamesɛ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran. I
gyɛ daa gikagyan gibono nyamesɛ laa ka
gyan Yesu Kirisito so mɔ. Imɔso ne aye
gbaa-gbaa kee a ka gyan Yesu Kirisito so

de Wurubuaarɛ o' kyu aye yɛɛ aye-asen
dɔ i boran kyu naa de aye gɛnen gikagyan
gibono so. I mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura
itiibilaa mɔ gigyi so. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ yɛɛ ɔ maŋ kyu nyamesɛ yɛɛ mɔ-
gisen dɔ i boran kyu lii itiibilaa abɛɛ nbara
so gigyi.”

Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Pɔɔlo Kya Nyiile Asa Mɔ

17 Gɛnɔɔbono aye-ansi a gyan yɛɛ Wu-
rubuaarɛ laa kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i bo-
ran kyu naa de aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ
kolon mɔ so mɔ, i yɛgɛ aye gbaa-gbaa a
bingiri abono mɛŋ kya gyi Gyuda awura
itiibilaa mɔ so. Imɔso a taa itiibilaa yɛgɛ
de Wurubuaarɛ o' kyu aye yɛɛ aye-asen
dɔ i boran faa mɔ, a wɔra ilaa nyɛnyɛn
ne? Kirisito kya yɛgɛ asa mɛ' wɔra ilaa
nyɛnyɛn? Kuaa, iŋ gyɛ gɛnen!
18 Nengyene n nyi yɛɛ ilaa idɛ iŋ boran
sa me ne nɛ kine imɔ, ne nɛ kii kpaa kyu
imɔ mɔ, nɛ lɛɛ me-nyoro nyiile yɛɛ n gyɛ
ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo ne.
19 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nkana n kya gyi
Gyuda awura itiibilaa so, ne Wurubuaarɛ
mɛŋ kyu me yɛɛ me-gisen dɔ i boran.
Imɔso i wɔra fɛɛ nɛ wu' lii itiibilaa mɔ dɔ.
Meŋ baa n tɛ sa itiibilaa mɔ de n' san nyɛ
kyena sa daa Wurubuaarɛ.
20 Nɛ taa tɔgɛ yɛɛ nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' faa
mɔ, i wɔra daa fɛɛ me-rɛ Kirisito pɛwu ne
mɛ da aŋanbi oyii so mɔɔ gikolon. Iŋ baa
i gyɛ me ne n' tɛ. Yesu Kirisito ne n san ɔ
tɛ me dɔ. Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu ɔbono
ɔ laarɛ me-ilaa ne o wu' sa me mɔ so ne n'
kya ka gyan de n' nyɛ n tɛ gɛkyena gɛbono
n tɛ faa.
21 Gidɛnsɛ gibono Wurubuaarɛ gi wɔra
sa anyamesɛ mɔ, maŋ kyu gimɔ yɛɛ giŋ gyɛ
sɛi. Ne fɛɛ i gyɛ gɛsintin yɛɛ Wurubuaarɛ
kya kyu nyamesɛ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran
kyu naa daa de itiibilaa gigyi so mɔ, nkana
lɛwu ɔbono Yesu Kirisito gi baa wu' sa
anyamesɛ faa, nkana giyan ne.

3

Anɛ Ne N Penɛ Fɛye?

1 Fɛye Galati awura, anɛ ne n penɛ fɛye
daa? Fɛ mɛŋ nyi ɔlaako. Nɛ wolaa kaala
nyiile fɛye gɛnɔɔbono Yesu Kirisito gi wu'
lɛwu oyii so sa fɛye mɔ. Sɛi mɛŋ ŋara fɛye.
2 Imɔso n' taasɛ fɛye ilaa kolon idɛ:
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi daa giba fɛye
so mɔ, fɛ nyi yɛɛ ibono fɛ kya gyi nbara mɔ
so mɔ daa? Iŋ gyɛ ibono fɛ nu Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ ne fɛ ka gyan mɔ so mɔ daa?
3 Fɛ mɛŋ nyi ɔlaako daa do-o? Ibono
fɛ yii gɛsɛ kanpɛ de Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ, fɛ laa san kyu fɛye anyamesɛ-lɛɛ ɔlon
daa kyu logɛ?
4 Ibono pɛwu fɛ wu ɔlaa sa Yesu ɔson mɔ
faa mɔ, fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra awɔrafuɛ?
Imɔso i gyɛ gɛsintin yɛɛ fɛ laa wɔra
awɔrafuɛ?
5 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kpɛ ɔ dɛ mɔ-
Oduduu mɔ ɔ kya sa fɛye ne ɔ kya wɔra
ilaa ibono i kya lɛɛ mɔ-ɔlon nyiile fɛye mɔ,
fɛ nyi yɛɛ fɛye-nbara gigyi so ne ɔ kya wɔra
imɔ gɛnen? Iŋ gyɛ Yesu ilaa ibono fɛ nu ne
fɛ ka gyan mɔ so?
6 Fɛ' taa kerɛ aye Gyuda awura ɔnaana
gyangbarasɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Aberaham mɔ ilaa. Wurubuaarɛ agyɛbi
ako a tɔgɛ yɛɛ,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen
dɔ i boran.”

7 Imɔso i kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ asa abono mɛ
kya ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ, mɔmɔ ne
n gyɛ Aberaham mɔ-naanaana gɛsintin.
8 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ kee a kya tɔgɛ
gikagyan gidɛ so ilaa. Wurubuaarɛ wolaa
o nyi yɛɛ ɔ laa kyu abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ kee yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ
i boran kyu naa de mɔmɔ-gikagyan gi-
bono mɛ laa ka gyan mɔ Wurubuaarɛ
so mɔ. I bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
yɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ mɔ-ɔkalan
konkonsɛ mɔ yela sa Aberaham yɛɛ,

“Kyu naa de fo so mɔ, nan yuule nsinkpan
kpɛi-kpɛi pɛwu so asa.”

9 Imɔso lii nfono mɔ a laa bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ kya yuule nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ
kyu dabɔlɛ de Aberaham ɔbono ɔ wolaa
ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ.

Ɔko-rɛ Ɔko Maŋ Taalɛ Gyi Nbara Mɔ Pɛwu So

10 I bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

“Ɔbono ɔŋ kya wɔra ilaa kamaasɛ
ibono Wurubuaarɛ nbara mɔ gi kya
nyiile
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
nbara ɔwolɛ dɔ mɔ,
gɛnen kaasɛ mɔ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
abaa anyɔ.”

Ɔko-rɛ ɔko mɔ, maŋ taalɛ gyi nbara mɔ
pɛwu so. Imɔso nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ kya ka gyan nbara gigyi so mɔ, mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ abaa anyɔ.
11 I gyɛ gɛsintin yɛɛ nyamesɛ fo gyi nbara
so pɛwu gbaa mɔ, iŋ gyɛ imɔ ne nan yɛgɛ
Wurubuaarɛ o' kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i
boran. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ,

“Ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ
ne
Wurubuaarɛ kya kyu yɛɛ mɔ-gisen dɔ
i boran.

Gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.”
12 Nbara berɛ, mɛŋ kya ka gyan nmɔ so.
Mɛ kya gyi nmɔ so daa. Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
“Ɔbono o gyi nbara mɔ so mɔ
ne nan nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
kyu naa de nbara mɔ so.”
13 Nnɔ nbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ wɔra
aye abono aŋ kya gyi mɔ-nbara mɔ so mɔ
ɔ yɛgɛ Yesu gi fiyɛɛ nnɔ sa aye. Kyu lii aye-
ilaa nyɛnyɛn so mɔ, Yesu ne Wurubuaarɛ
gi san tɔgɛ nnɔ wɔra. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ i kya tɔgɛ yɛɛ,
“Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono mɛ kyɔlɔga mɔ
oyii so mɔɔ
kyu biidɛ mɔ-giso mɔ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ nnɔ wɔra kaasɛ mɔ
ne.”
14 Wurubuaarɛ kya laarɛ o' yuule
gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi fɛɛ gɛnɔɔbono
ɔ wolaa yuule Aberaham mɔ. Imɔso ne
Yesu gi yelɛ aye anyamesɛ giyaa dɔ ka aye-
ilaa nyɛnyɛn gikɔ de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ
yuule aye kii kyu naa de aye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ,
a kya nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ
wolaa ka yela yɛɛ ɔ laa sa anyamesɛ mɔ.

Ilaa Ibono Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Sa Anyamesɛ Mɔ

15 Me-nanboana Yesu asonbo, n' taa
kyu anyamesɛ gɛkyena dɔ ilaa kyu wɔra
sinkaala sa fɛye. Nengyene nyamesɛ gi nyɛ
ka ntan mɔ, mɛ mɛŋ lɛɛ nmɔ mɔ, nyamesɛ
maŋ taalɛ kine nmɔ abɛɛ ɔ' kyɛɛgɛ nmɔ.
16 Wurubuaarɛ gi wolaa ka ilaa dɛnsɛ
yela sa anyamesɛ pɛwu. Ɔ ka imɔ yela
sa ɔmɔ kyu naa de Aberaham de mɔ-
ɔnaanabi mɔ so. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ nfono n darɛ faa mɔ, i mɛŋ tɔgɛ yɛɛ,
“de Aberaham anaanabi.” I nen tɔgɛ yɛɛ
“anaanabi” mɔ, mɛ kyɔ ne. I tɔgɛ daa yɛɛ,
“de Aberaham ɔnaanabi.” Nyamesɛ kolon
ne ɔ gyɛ ne. Gɛnen ɔnaanabi ɔbono ne n
gyɛ Kirisito.
17 To! Ibono n darɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono asa mɛ maŋ taalɛ kine abɛɛ mɛ'
kyɛɛgɛ nyamesɛ-lɛɛ ntan mɔ, gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ agyɛbi a dɛ ne. Wurubuaarɛ
gi wolaa ka yela yɛɛ kyu naa de Aberaham
so ne ɔ laa kyule de o' yuule anyamesɛ
de mɛ' nyɛ wɔra mɔ-asonbo gɛsintin. I
wɔra nsi nwɛ nnan de nsi oko de saalaa
gɛmara mɔ, pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ lɛɛ
mɔ-nbara nyiile Aberaham mɔ-naanaana
Gyuda awura mɔ. Gɛnen Wurubuaarɛ
nbara mɔ gi mɛŋ taalɛ kyadɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela mɔ ɔwolɛ
fuɛ.
18 Nengyene fɛɛ i tiri yɛɛ anyamesɛ mɛ'
gyi Wurubuaarɛ nbara so pɛi de mɛ' lɔɔ
nyɛ Wurubuaarɛ ayuule de mɛ' wɔra mɔ-
asonbo gɛsintin mɔ, gɛnen berɛ mɔ iŋ baa
i gyɛ ibono Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela
mɔ so ne. Gɛsintin gɛbono a nyi mɔ ne n
gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kpɛ ka daa yela sa
Aberaham yɛɛ ɔ laa yɛgɛ asa mɛ' nyɛ wɔra
Wurubuaarɛ asonbo gɛsintin kyu naa daa
de mɔ Aberaham so. Iŋ gyɛ kyu naa de
nbara gigyi mɔ so.

Ilaa Ibono Nbara Mɔ Gi Maŋ Taalɛ Wɔra Mɔ

19 Ne nbara mɔ gi maŋ yɛgɛ asa mɛ' nyɛ
wɔra Wurubuaarɛ asonbo gɛsintin mɔ,
menɛtɔ so kiti-i ne ɔ baa yela nmɔ daa?
Asa ilaa nyɛnyɛn so ne Wurubuaarɛ gi kyu
nbara mɔ kyu bɔla ilaa ibono ɔ ka yela
sa ɔmɔ mɔ so. Ɔ kya laarɛ nbara mɔ gi'
kpaa ɔmɔ kpaa fo aberɛ abono Aberaham
ɔnaanabi mɔ laa ba mɔ. Mɔ-ɔnaanabi
ɔbono ilaa ne Wurubuaarɛ gi wolaa ka
yela mɔ. Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi yela
mɔ-nbara mɔ, o sun mɔ-isɔɔ iko ne mɛ
kpaa tɔgɛ nmɔ sa Mosisi. Imɔso Mosisi
gi san wɔra fɛɛ okpowura Wurubuaarɛ de
anyamesɛ nsana.
20 Gɛnen ilaa ibono i maŋ taalɛ wɔra
ɔdan kpaa lii berɛ. I lii fɛɛ okpowura yelɛ
abaafon anyɔ nsana. Wurubuaarɛ berɛ
gyɛ daa ɔkolon.
21 Abɛɛ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi ka yela mɔ de nbara nbono
ɔ yela mɔ, iŋ kya kyena de abara? Kuaa,
iŋ gyɛ gɛnen. Nbara nbono ɔnan gi laa
taalɛ sa nyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan mɔ giŋ bo no. Naafo nkana i bo
gɛnen nbara nbono ɔnan mɔ, ɔfaanan
Wurubuaarɛ kya kerɛ asa ilaa wɔrasɛ so
de o' wu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran kyu
naa de gɛnen nbara nbono so.
22 Idɛ faa mɔ, iŋ gyɛ gɛnen. Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ a kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
giwɔra i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ pɛwu so.
I ba gɛnen de Wurubuaarɛ o' kyu daa asa
abono mɛ kya ka gyan Yesu Kirisito so mɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ ne n boran. Gɛnen ne
Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela ne. Nyamesɛ
gikagyan so ne Wurubuaarɛ laa kyu mɔ
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.

Nbara Mɔ Gi Kerɛ Aye So Kaaborɛ Kirisito Gi Ba

23 Pɛi de anyamesɛ mɛ' lɔɔ ka gyan Yesu
so mɔ, Wurubuaarɛ nbara mɔ gi ŋminde
aye ne gi tii aye wɔra gɛnen kaaborɛ Yesu
gi ba ne gikagyan gibono a laa ka gyan mɔ
so mɔ gi' lii gɛwi.
24 Imɔso nbara mɔ gi wɔra fɛɛ nbii so
ɔkerɛbo, ne gi kerɛ aye so kaaborɛ Kirisito
gi ba. Ne a san a kya ka gyan mɔ so de

Wurubuaarɛ o' kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran.
25 Idɛ kon ibono a nyɛ ka gyan Yesu so faa, aŋ baa a tiri ɔbono ɔ laa kerɛ aye so mɔ.

Kirisito Gi Ba Faa, Fɛ Laa Nyɛ Ilaa Ibono Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Mɔ

26 Imɔso fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, fɛye pɛwu fɛ san wɔra Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin kyu naa de fɛye-gikagyan gibono fɛ ka gyan Yesu so mɔ.
27 Ibono mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere ne fɛye-rɛ Kirisito fɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, i yɛgɛ fɛ nyɛ kyɛɛgɛ baa nyɛ Kirisito gidebi fɛye-asen dɔ.
28 Wurubuaarɛ mɛŋ kya kerɛ yɛɛ Gyuda awura ne, Geriiki awura ne, abono me tɛ awura asɛ mɔ de abono mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so mɔ ne, abɛɛ anyen ne, abɛɛ akyii ne. Mɔ asɛ mɔ, fɛye pɛwu fɛ gyɛ nyamesɛ kolon kyu lii fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
29 Fɛye-rɛ Kirisito fɛ wɔra nyamesɛ kolon faa, fɛye kee fɛ gyɛ Aberaham mɔ-naanaana ne. Fɛ laa nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa Aberaham mɔ-rɛ Kirisito ɔbono ɔ gyɛ mɔ-ɔnaanabi mɔ.

4

Pɛi Ne Kirisito Gi Ba Mɔ, A Kyena Sa Gɛsɛ Gɛrɛ Itiibilaa Mɔ Fɛɛ Nbide

1 Fɛɛ ɔko laa baa yii mɔ-sɛ giyaa mɔ, owi ɔbono ɔ san ɔ gyɛ gɛbii mɔ, mɔ-rɛ gɛbide mɔ, ɔko mɛŋ don mɔ-nanbo. Yɛgɛ ɔ sɛɛ mɔ, mɔ ne nan gyi mɔ-sɛ atɔ pɛwu.
2 Ɔŋ ti sɛɛ mɔ, ɔ bo asa abono mɛ kya kerɛ mɔ-rɛ mɔ-atɔ mɔ so sa mɔ kaaborɛ ɔ' sɛɛ kpaa fo owi ɔbono mɔ-sɛ gi yela sa mɔ mɔ.
3 Gɛnen kee ne nkana aye a wɔra daa fɛɛ nbii Wurubuaarɛ ɔson dɔ, ne a kyena sa gɛsinkpan so nbara de itiibilaa fɛɛ nbide.
4 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ owi mɔ gi san baa fo mɔ, ɔ keda mɔ-bi sun gɛsinkpan so. Gɛsinkpan gɛdɛ so ɔkyii ne n korogɛ mɔ. Mɛ korogɛ mɔ wɔra Gyuda awura nbara dɔ.
5 Wurubuaarɛ gi sun mɔ-bi mɔ gɛnen de aye abono nkana a kyena sa nbara mɔ, a' nyɛ aye-nyoro lii nbara gɛkyena mɔ dɔ de a' kyena sa Wurubuaarɛ de ɔ' san kyu aye yɛɛ a gyɛ mɔ-biana gɛsintin.
6 Ibono i kya lɛɛ nyiile aye yɛɛ a ti bingiri mɔ-biana gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-bi mɔ-Oduduu mɔ wɔra aye-asen dɔ ne ɔ kya yɛgɛ a kya taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, "N-sɛ, n-sɛ!" mɔ.
7 Imɔso i nyɛ ba fo ɔko gisen dɔ gɛnen mɔ, foŋ baa fo gyɛ gɛbide sa Wurubuaarɛ. Fo bingiri Wurubuaarɛ mɔ-bi gɛsintin. Ne fo ti nyɛ fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi gɛnen mɔ, ɔ laa yɛgɛ fo' nyɛ ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ-biana mɔ.

Pɔɔlo Kya Nyiile Galati Awura Nfono Mɛ Fuɛ Mɔ

8 Owi ɔbono fɛŋ ti nyɛ bii fɛye-rɛ Wurubuaarɛ gɛsɛ de gibi mɔ, fɛ son ikperɛ, yɛgɛ iŋ kaaborɛ fɛ' son imɔ, ne fɛ wɔra nbide sa imɔ.
9 Idɛ kon fɛ nyɛ bii fɛye-rɛ Wurubuaarɛ gɛsɛ de gibi faa (abɛɛ n' lɔrɔ tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ne n bii fɛye-rɛ mɔ gɛsɛ de gibi faa mɔ), nbara de itiibilaa ibono iŋ bo ilaa dɔ ne i maŋ taalɛ wɔra sɛi sa fɛye mɔ, fɛ laa kii kyu fɛye-nyoro too imɔ so? Imɔso fɛ kya laarɛ de fɛ' kii wɔra nbide sa gɛnen ilaa ibonoana?
10 Fɛ kyu too fɛye-nyoro so yɛɛ fɛ laa wɔra gɛkɛ kyoolasɛ itiibilaa, ibosɛ itiibilaa de gɛsi pobɔrɔ de agyudɔ pobɔrɔ de nkɛ belɛ-belɛ mɔ itiibilaa.
11 N kya nu fɛye so yɛɛ fo kya wɔra itiibilaa kpɛi-kpɛi gɛnen mɔ, i kya wɔra me gifuu yɛɛ foŋbii mɔ, gɛnɔɔbono nɛ keda me-nyoro tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa fɛye mɔ, nɛ wɔra imɔ too nkyu dɔ giyan ne.
12 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, n dɛ fɛye giserɛ, fɛ' wɔra aniya de fɛ' wɔra fɛɛ me. Fɛŋ sa fɛ' ka gyan itiibilaa so. I lii fɛɛ owi ɔbono n bo fɛye asɛ nno mɔ, me kee nɛ wɔra fɛɛ fɛye. Ne fɛ mɛŋ wɔra me ilaa nyɛnyɛn iko.
13 Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nyi mɔ, me-gilɔ so ne nɛ kpe fɛye asɛ gigyangbarasɛ mɔ, ne nɛ nyɛ lɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa fɛye.
14 Nɛ kpe gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ da me ikyɔɔ, ne fɛ mɛŋ lɛɛ ansi taa me yɛgɛ. Fɛ yiyɛɛ me so owi ɔbono n kya lɔ mɔ. Fɛ kerɛ me so de ɔkon fɛɛ n gyɛ daa Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ abɛɛ n gyɛ daa Kirisito Yesu gbaa.
15 Idɛ kon fɛye-ɔsakon ɔbono gi kyon fonɛ daa? Me gbaa-gbaa n nyi fɛye so yɛɛ gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ nkana fɛ laa taalɛ lɛɛ fɛye-ilaa kamaasɛ sa me, ba-a fɛye-ansibi gbaa.
16 Imɔso gɛsintin gɛbono n kpɛ mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye so mɔ, nɛ san bingiri fɛye-ɔkyobo?
17 Gɛnen asa abono mɛ kya tɔgɛ fɛye ɔkalan banban mɔ berɛ, mɛ kya laarɛ fɛye-ilaa faa mɔ, iŋ taa gyɛ ilaa dɛnsɛ iko so. Mɛ kya laarɛ daa de mɛ' nyɛ tɛɛ fɛye lii me asɛ de mɛ' nyɛ de fɛ' laarɛ mɔmɔ-ilaa.
18 Fɛɛ ilaa dɛnsɛ so ne ɔko kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ, imɔ ibono i laa kpaa fɛye owi kamaasɛ. Me kee n kya laarɛ fɛye-ilaa. Iŋ gyɛ owi ɔbono n bo fɛye asɛ mɔ wolɛ.
19 Me-biana, nɛ wolaa wu ɔlaa fɛye so, ne n' kii n kya wu ɔlaa fɛye so fɛɛ gɛnɔɔbono

gɛdun gɛ kya tu ɔkyii mɔ. Nan wu ɔlaa fɛye so gɛnen kaaborɛ Yesu Kirisito gidebi gi' lii gɛwi fɛye dɔ.
20 I bo me ɔbolɛ fɛɛ nkana n' nyɛ n bo
fɛye asɛ de n' nyɛ bii gɛtɔngɛ gɛbono nan
tɔngɛ sa fɛye mɔ. Fɛye-ilaa i bo me-gisen
dɔ gɛnɔnko gɛnɔnko daa.

Haga De Sara Ilaa

21 Fɛye abono fɛ kya laarɛ de fɛ' kyena sa
Gyuda awura nbara mɔ, fɛ nyi yɛɛ fɛ kya
gyi nbara mɔ so ne? Fɛ' nu gɛnɔɔbono nan
baa lɛɛ nmɔ gɛsɛ sa fɛye mɔ.
22 Mɛ ŋmarasɛ Gyuda awura nbara
mɔ dɔ yɛɛ Gyuda awura mɔmɔ-naana
gyangbarasɛ Aberaham gi korogɛ anyen
anyɔ. Ɔko mɔ-nyi gyɛ Aberaham mɔ-ka
obolonbu. Ɔko mɔ mɔ-nyi gyɛ Aberaham
mɔ-ka yɛsɛ.
23 I kii koso mɔ, mɔ-ka mɔ obolonbu mɔ
gi nyɛ ɔtɔ korogɛ sa mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
anyamesɛ mɛ kya nyɛ itɔ korogɛ mɔ. Mɔ-
ka yɛsɛ mɔ berɛ gi nyɛ ɔtɔ korogɛ sa mɔ
mɔ, i gyɛ daa Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ.
Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ yɛɛ ɔ laa nyɛ
gɛbii, yɛgɛ ɔ gyɛ ɔlabanbo.
24 Gɛnen akyii anyɔ adɛ ilaa i gyɛ daa fɛɛ
gikpalɛ sa aye anyamesɛ. Akyii mɔ mɛ yelɛ
mɛ sa gɛnɔ dedaa de gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ
wɔra de mɛ' kyu kyena de abara mɔ. Gɛnɔ
dedaa ne n gyɛ Wurubuaarɛ nbara nbono
o kyu sa anyamesɛ Saanayi gibii mɔ so mɔ.
Gɛnen gɛnɔ gɛbono gɛ dɛ fɛɛ Aberaham
mɔ-ka obolonbu mɔ. Ɔ kya korogɛ nbii
nbono mɛ tɛ sa ako mɔ. Mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Haga.
25 Saanayi gibii mɔ gi bo daa Arabiya
gɛsinkpan so. A kya nu yɛɛ Haga ginyen
gi gyan gɛnen gɛsinkpan gɛbono so. Haga
kee yelɛ ɔ sa Gyɛrusalem, Gyuda awura
ɔsowolɛ gɛmu ɔbono ɔ bo no ndɛ faa. I kya
nyiile yɛɛ Gyɛrusalem ɔbono mɔ-rɛ mɔ-asa
pɛwu mɛ tɛ sa daa ako.
26 Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ Gyɛrusalem
ɔsowolɛ mɔ berɛ mɛŋ tɛ ɔ sa ako. Ɔ dɛ daa
fɛɛ Aberaham mɔ-ka yɛsɛ Sara. Aye abono
a kya ka gyan Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ dɔ
lɛɛ ɔsowolɛ baarɛ dɛ fɛɛ aye-nyi.
27 Fɛ' nyingi yɛɛ Sara ilaa ɔnan i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Fo ɔbono foŋ ti korogɛ mɔ, yɛgɛ i' wɔra fo
ɔkon.
Fo ɔbono foŋ ti da ɔtɔ mɔ, kpen de fo' wɔra
ɔlanba de ɔkon.
I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo-kuli gi koso taa
fo yɛgɛ mɔ,
fo laa kii baa nyɛ nbii don ɔkyii ɔbono
ɔ bo ɔnyen mɔ."
28 Imɔso, me-nanboana Yesu asonbo, fɛ'
bii yɛɛ aye abono a kya ka gyan Yesu so
mɔ a dɛ fɛɛ Sara mɔ-bi, Ayisiki, ɔbono
Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela sa mɔ yɛɛ
ɔ laa nyɛ mɔ.
29 Aberaham mɔ-biana anyɔ mɔ dɔ mɔ,
mɛ korogɛ ɔko gɛnɔɔbono anyamesɛ mɛ
kya nyɛ itɔ korogɛ mɔ. Ɔnyɔsɛ mɔ berɛ
kyu lii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so ne
mɛ korogɛ mɔ. Nbii nnyɔ ndɛ aberɛ dɔ
mɔ, anyamesɛ ɔlon dɔ lɛɛ gɛbii mɔ gɛ
kyo Wurubuaarɛ Oduduu dɔ lɛɛ gɛbii mɔ.
Gɛnen gɛkyo gɛbono ɔnan ne n dɛ baa lii
de ndɛ' kee faa. Abono mɛ kya ka gyan
nbara gigyi so mɔ mɛ kya kyo aye abono a
kya ka gyan Yesu Kirisito so mɔ.
30 Menɛ ne Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a
kya nyiile aye kyu lii nbii nnyɔ ndɛ so?
A kya nyiile aye yɛɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
Aberaham yɛɛ,
"Gya fo-ka obolonbu mɔ mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ
lii fo-gɛten dɔ.
Gɛnen fo-bi ɔbono maŋ nyɛ gyi fo-atɔ.
Fo-ka yɛsɛ mɔ mɔ-bi mɔ ne nan gyi fo-atɔ."
Imɔso lii agyɛbi adɛ dɔ mɔ, a bii yɛɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono Haga mɔ-bi mɛŋ nyɛ gyi
Aberaham atɔ mɔ, gɛnen kee ne abono mɛ
kya ka gyan nbara mɔ so mɔ mɛ maŋ nyɛ
kyena Wurubuaarɛ asɛ ne.
31 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ
berɛ, a kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, a mɛŋ
dɛ fɛɛ Aberaham mɔ-ka obolonbu mɔ mɔ-
biana. A dɛ daa fɛɛ Aberaham mɔ-ka yɛsɛ
mɔ mɔ-biana.

5

Yesu Gi Yɛgɛ A Nyɛ Aye-Nyoro

1 Kirisito gi laarɛ yɛɛ aye abono a kya
ka gyan mɔ so mɔ a' nyɛ aye-nyoro lii ɔfɛ
dɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔ so ne Wurubuaarɛ
gi kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran. Imɔso
fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
itiibilaa de nbara mɔ i' kii ŋminde fɛye.
2 Fɛ' nu dandan. Me, Pɔɔlo n kya buu
mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ yɛgɛ mɛ' ten fɛye-awɔrɛ
Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so yɛɛ imɔ
ne nan mɔlɛgɛ fɛye mɔ, Kirisito maŋ baa
mɔlɛgɛ fɛye.
3 N kii mi-i tɔgɛ fɛye ɔkamaasɛ yɛɛ fo
ɔbono fo yɛgɛ mɛ' ten fo-giwɔrɛ Gyuda
awura itiibilaa ɔkpa so mɔ, fo-rɛ Gyuda
awura nbara de itiibilaa mɔ pɛwu ne
kpɛɛ'ɛ.
4 Fo ɔbono fo kya laarɛ fɛɛ Wurubuaarɛ
o' kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i boran kyu naa de
fɛye-nbara gigyi so mɔ, fo-rɛ Kirisito nsana
i tɛɛ ne. Fo lɛɛ fo-nyoro lii Wurubuaarɛ
gitolon gibono ɔ kya kyu mɔlɛgɛ asa mɔ
dɔ ne.
5 Aye berɛ, Wurubuaarɛ Oduduu kya
kpaa aye ne aye-ansi a kpɛ a gyan yɛɛ aye-
asen dɔ i laa wɔra ɔdan sa Wurubuaarɛ
kpaa logɛ. A nyi ibono i laa ba gɛnen sa

aye kyu naa de gikagyan gibono a kya ka gyan Kirisito so mɔ.
6 I lii fɛɛ aye abono aye-rɛ Kirisito Yesu a gyɛ nyamesɛ kolon mɔ, a nyi yɛɛ giwɔrɛ giten de gimaaten mɔ, imɔ iko-rɛ iko i mɛŋ taa tiri. Ilaa kolon ibono i kpɛ i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ fo nyamesɛ fo' ka gyan Yesu so de fo-gikagyan gibono gi' lii gɛwi naa de fo-gɛlaarɛ' gɛbono fo bo sa Wurubuaarɛ de fo-nanbo nyamesɛ mɔ so.
7 Nkana fɛ ti fɛ dɛ fɛye-gikagyan dɔ kanpɛ. Anɛana ne n baa kpadɛɛ fɛye ne fɛŋ baa fɛ kya buu gɛsintin mɔ ɔkpa mɔ daa?
8 Gɛnen gɛwɔnsa gɛdɛ gɛŋ kya lii Wurubuaarɛ asɛ. Wurubuaarɛ berɛ kya tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' keda gɛsintin ɔkpa mɔ dɔ.
9 Fɛ' kerɛ dandan. Ilaa nyɛnyɛn pi-i i kya nyida ilaa gikyɔ. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono bodobodo gɛlin pi-i gi kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan dii mɔ.
10 Nɛ taa tɔgɛ gɛnen faa mɔ, Wura Yesu so mɔ, n nyi me-gisen dɔ yɛɛ fɛ maŋ taa sɔɔ ilaa banban iko gyi. Abono mɛ kya kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa mɔ, ba-a anyamesɛ gbaa'gbaa ne mɛ gyɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa biidɛ mɔmɔ-giso.
11 Me-nanboana Yesu asonbo, me berɛ, meŋ kya nyiile asa yɛɛ awɔrɛ giten nbara i tiri sa Wurubuaarɛ. Nkana gɛnen ne n' dɛ mɔ, naafo Gyuda awura mɛ maŋ ka me-ansi. Naafo n san n dɛ awɔrɛ giten nbara mɔ, nkana gɛnɔɔbono n kpɛ n dɛ yɛɛ Yesu oyii so lɛwu mɔ wolɛ ne n kpɛ i tiri mɔ, nkana i maŋ baa loo asa.
12 Asa abono mɛ kya kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa mɔ gɛnen mɔ, mɛ nyi yɛɛ awɔrɛ giten i gyɛ ilaa dɛnsɛ sa ɔmɔ mɔ, mɛ maa tɛsɛ lɛɛ mɔmɔ-awɔrɛbi kee?
13 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛye berɛ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro too Yesu so de fɛ' nyɛ fɛye-nyoro lii nbara de itiibilaa gigyi so. Ibono fɛ nyɛ fɛye-nyoro gɛnen faa mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu imɔ yɛɛ ɔkpa gi bugi sa fɛye de fɛ' wɔra ilaa ibono fɛye anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ i kya laarɛ mɔ. Fɛ' kyu gɛsalaarɛ kyu son abara.
14 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ nbara nbono ɔ yela pɛwu mɔ gi kya baa yii daa de nbara kolon yɛɛ, "Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro mɔ."
15 Ne fɛye mɔ, fɛye yɛɛ fɛ laa dun daa abara de fɛ' kyadɛ abara fɛɛ ndonbuɛ berɛ mɔ, fɛŋ kerɛ dandan mɔ, fɛ laa nyida daa abara de fɛye-ikyenaten Wurubuaarɛ asɛ i' lii fɛye-abaa.

Anyamesɛ Gidebi Mɔ Ilaa Wɔrasɛ

16 Imɔso ilaa ibono n kpɛ n dɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' kyena fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya nyiile fɛye mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ maŋ wɔra ilaa ibono fɛye-anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ i kya laarɛ mɔ.
17 I lii fɛɛ anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ i kya laarɛ yɛɛ i' tii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔkpa. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ mɔ kya laarɛ yɛɛ o' tii aye-anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ ɔkpa. Gɛnen ilaa inyɔ idɛ iŋ kya dabɔlɛ abara dɔ de i' kyena. Gɛnen so mɔ, a mɛŋ kya nyɛ wɔra ilaa ibono a kya laarɛ mɔ.
18 Fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n gyangbara sa fɛye mɔ, iŋ baa i gyɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ ne fɛ tɛ sa.
19 Ilaa nyɛnyɛn ibono ɔnan aye-anyamesɛ-lɛɛ gidebi i kya yɛgɛ a kya wɔra mɔ iŋ bo sen de nyamesɛ o' wu imɔ bii. Imɔ iko ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ kya laarɛ agyibara. Ɔ kya wɔra ilaayan. Ɔ kya wɔra ilaa kankaran.
20 Ɔ kya son ikperɛ. Ɔ kya sɔɔ afɛ. Ɔ kya kyo asa. Ɔ kya laarɛ laatɔngɛ. Ɔ kya wɔra onsipara. Ɔ bo ginyadon foro-foro. Mɔ-rɛ asa mɛ kya kyena gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena. Mɔ-rɛ ako mɛ kya wɔra gɛnɔ ako so. Ɔ kya lɛɛ ako laarɛ taa ako yɛgɛ.
21 Asa ilaa i bo mɔ gɛlaaloo. Ɔ kya nun nta gɛɛlɛ nyoro. Ne ɔ kya wɔra ibon. Anyamesɛ-lɛɛ gidebi i kya yɛgɛ asa mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn banban kee. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ fɛye baa kyon mɔ, n kya kii mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye ne-o: fo ɔbono fo yɛɛ imɔ idɛana ne fo laa wɔra mɔ, fo maŋ nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Ilaa Wɔrasɛ

22 Ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ asa mɛ' wɔra mɔ iŋ dɛ fɛɛ ilaa nyɛnyɛn idɛana. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ daa asa mɛ' nyɛ gɛlaarɛ' mɔmɔ-asen dɔ. Ɔ kya sa ɔkon de gisen yuuli. Ɔ kya yɛgɛ asa mɛ' nyɛ gisen, ɔ kya yɛgɛ mɛ' wɔra ilaa ibono i kya yuuli asa asen mɔ, mɛ' wɔra gidɛnsɛ, mɛ' gyi gɛsintin sa asa,
23 mɛ' buu asa, de mɛ' taalɛ mɔmɔ-nyoro. Nengyene asa mɛ kya wɔra gɛnen ilaa idɛana mɔ, iŋ bo nbara nko gi laa bun mɔmɔ gipuɛɛ.
24 Abono mɛ gyɛ Kirisito Yesu-lɛɛ asa gɛsintin mɔ, mɛ kine mɔmɔ-anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ imɔ-rɛ imɔ-ilaa laarɛsɛ de imɔ-ilaa diilɛsɛ pɛwu. I wɔra fɛɛ mɛ kyu mɔmɔ-gidebi gibono kyu da aŋanbi mada de oyii mɔɔ ne.
25 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, a ti nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ti ɔ tɛ aye-asen dɔ faa mɔ, a' tɛsɛ naa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya nyiile aye mɔ.
26 A mɛŋ sa a' nyiile aye-nyoro abɛɛ a' kyena gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena abɛɛ a' yɛgɛ ɔko ilaa i' wɔra aye gɛlaaloo.

6

Fɛ' Sɔɔ Abara Nsola Sola

1 Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene
fɛ wu yɛɛ fɛye dɔ ɔko kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn iko mɔ, fɛye abono fɛ kya nu
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ asɛ fɛye-gɛkyena
dɔ mɔ, fɛ' kyu buubuu kyu buɛɛlɛ gɛnen
kaasɛ mɔ de ɔ' lii imɔ dɔ. Fɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so de i mɛŋ sa i' penɛ fɛye kee kpaa
loo ilaa nyɛnyɛn dɔ.
2 Fɛ' sɔɔ abara nsola sola. Fɛ wɔra gɛnen
mɔ, fɛ laa nyɛ gyi Kirisito-lɛɛ nbara so.
3 Nengyene ɔko kya buu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ
don asa sɛnsɛ yɛgɛ oŋ kii don ɔmɔ mɔ, ɔ
kya ten mɔ-nyoro gɛnɔ daa.
4 Fɛye berɛ fɛye ɔkamaasɛ ɔ' kpɛ nu daa
de mɔ gbaa-gbaa lɛɛ ilaa wɔrasɛ de ɔ' kerɛ
yɛɛ i boran abɛɛ iŋ boran. Fɛ kya wɔra
gɛnen mɔ, fɛye gbaa-gbaa ilaa wɔrasɛ so
ne fɛ laa nyɛ nyiile fɛye-nyoro. Iŋ gyɛ ɔko-
lɛɛ ilaa wɔrasɛ so.
5 Ɔkamaasɛ o' nu de mɔ-lɛɛ gidebi. I lii
fɛɛ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ gɛsola.
6 Nengyene ɔko kya nyiile fo ɔko Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ, fo kee kyu ilaa dɛnsɛ
ibono fo bo mɔ kyu kpaa mɔ.
7 Fɛŋ sa fɛ' penɛ fɛye-nyoro. Fo ɔko fo
maŋ taalɛ penɛ Wurubuaarɛ. Ilaa ibono
fo duu mɔ, imɔ kee ne nan kɔrɔ.
8 Fɛɛ fo anyamesɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ne
fo yɛɛ fo laa wɔra mɔ, kyu lii fo anyamesɛ
gidebi mɔ so ne fo-ilaa i laa nyida wɔra
fo. Ne fo ɔbono mɔ fo kya wɔra daa
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gɛlaarɛ mɔ, kyu
lii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee so ne
fo laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa.
9 Idɛnsɛ giwɔra i mɛŋ sa i' fii aye.
Nengyene idɛnsɛ giwɔra iŋ yɔɔ aye-nyoro
mɔ, owi ɔko laa baa ba ibono Wurubuaarɛ
laa yɛgɛ a' nyɛ imɔ so ntɛɛla.
10 Imɔso a nyɛ ɔkpa mɔ, a' wɔra gidɛnsɛ
sa nyamesɛ kamaasɛ, titirigu mɔ, abono
aye-rɛ ɔmɔ a gyɛ Yesu Kirisito ɔson gikpen
mɔ dɔ asa mɔ.

Pɔɔlo Agyɛbi Laalaalogɛ

11 Fɛ' kerɛ agyɛbi kiirɛsɛ abono me gbaa-
gbaa n dɛ me-gibaa n kya ŋmarasɛ fɛye-
ɔwolɛ mɔ laalaalogɛ mɔ.
12 Asa abono mɛ kya laarɛ yɛɛ mɔmɔ-ilaa
i' wɔra anyamesɛ ɔbolɛ ansi so wolɛ mɔ
ne nan nyise fɛye yɛɛ fɛ' ten awɔrɛ Gyuda
awura itiibilaa ɔkpa so pɛi de fɛ' nyɛ loo
Yesu ɔson mɔ dɔ. Gɛnen asa abono mɛ
selɛ Gyuda awura gifuu daa. Mɛ nyi yɛɛ
nengyene mɛ ka gyan Yesu Kirisito lɛwu
ɔbono o wu' sa aye oyii mɔ so taa mɔmɔ
Gyuda awura itiibilaa mɔ yɛgɛ mɔ, Gyuda
awura mɛ laa naa ka mɔmɔ-ansi.
13 Mɔmɔ abono yɛɛ fɛ' ten awɔrɛ de fɛ'
wɔra Gyuda awura itiibilaa pɛwu mɔ gbaa
mɛ mɛŋ kya taa wɔra imɔ kpaa logɛ. Yɛgɛ
mɛ kya laarɛ fɛ' ten awɔrɛ ansi so de mɛ'
nyɛ diirɛ mɔmɔ-nyoro yɛɛ fɛ kyule wɔra
mɔmɔ-itiibilaa daa.
14 Me berɛ, Wurubuaarɛ ɔ' kparɛ fuɛ!
Nan taa diirɛ me-nyoro gbaa mɔ, i' wɔra
daa aye-Wura Yesu Kirisito lɛwu ɔbono o
wu' sa aye oyii so mɔ wolɛ so ne n' diirɛ
me-nyoro. Wura Yesu Kirisito lɛwu baarɛ
so mɔ, gɛsinkpan so ilaa ibono i tiri sa
mɔmɔ abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
mɔ, i mɛŋ baa i tiri me. Ne ilaa ibono i tiri
me nperɛ faa kee, i mɛŋ tiri ɔmɔ.
15 I lii fɛɛ awɔrɛ giten de gimaaten
itiibilaa mɔ, imɔ iko-rɛ iko i mɛŋ taa tiri.
Ilaa kolon ibono i kpɛ i tiri mɔ ne n gyɛ
ibono fo nyamesɛ fo laa kyɛɛgɛ lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ de fo' wɔra nyamesɛ
pobɔrɔ fo-gɛkyena dɔ mɔ.
16 Asa abono mɛ kya kyule yɛɛ gɛnen ilaa
kolon idɛ ne n tiri mɔ, Wurubuaarɛ gisen
yuuli de mɔ-gitolon gi gyɛ mɔmɔ pɛwu-
lɛɛ. Mɔmɔ ne n gyɛ Isirale awura abɛɛ
Wurubuaarɛ asonbo gɛsintin.
17 Kyu lii ndɛ' kyu i kya kpe mɔ, ɔko-rɛ
ɔko ɔŋ' baa nyida me-ginyen. N kya wɔra
Yesu gɛsun mɔ so mɔ, nɛ wu ɔlaawusɛ.
Apan abono a tɛ me-nyoro so faa ne n kya
lɛɛ nyiile yɛɛ n gyɛ Yesu ɔsɔɔ gɛsintin.
18 Me-nanboana Yesu asonbo, aye-Wura
Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
fɛye-oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fɛye.
I' ba gɛnen.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Efiso Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ Kirisito Yesu
ɔsɔɔ kyu naa de Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so
mɔ ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ. N kya
ŋmarasɛ mi-i sa fɛye abono Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro ne fɛ dɛ
Kirisito Yesu gɛsara dɔ Efiso ɔsowolɛ so
mɔ.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Gi Kyu Oduduu Dɔ Ayuule Kamaasɛ Kyu Sa Aye

3 Ayenbi a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ
ne n gyɛ aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-
sɛ! Aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon so
mɔ, Wurubuaarɛ gi yuule aye. O kyu
oduduu dɔ ayuule kamaasɛ abono a bo
Wurubuaarɛ dɔ mɔ kyu yuule aye Kirisito
asonbo mɔ.
4 I kya nyiile yɛɛ pɛi de Wurubuaarɛ ɔ'
lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ, kyu naa de aye-rɛ
Kirisito ginyamesɛ kolon so mɔ, ɔ lɛɛ
gibaa yii aye yɛɛ a' wɔra gisen fufuli
awura abono ɔ lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro.
Gɛlaarɛ' gɛbono Wurubuaarɛ bo sa aye so
mɔ,
5 ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ kyu naa de Yesu
Kirisito so ne ɔ laa yɛgɛ a' wɔra mɔ-biana
gɛsintin. I bo Wurubuaarɛ ɔbolɛ ne i
wolaa i bo mɔ-gɛwɔnsa dɔ yɛɛ a' wɔra mɔ-
biana.
6 Wurubuaarɛ gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono ɔ
kya sa aye so gɛnen mɔ gɛ kya kyu nyisigyi
belɛ bara mɔ. I kya yɛgɛ asa mɛ' yen mɔ.
Aye-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi laarɛsɛ
mɔ, a wɔra nyamesɛ kolon so ne i yɛgɛ
Wurubuaarɛ gi bugi mɔ-gisen wɔra ilaa
idɛ pɛwu sa aye gɛnen.
7 Aye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ,
a nyɛ aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ ne a san a tɛ sa Wurubuaarɛ. Kyu lii
Yesu asunbi lɛwu ɔbono o wu' kyɛɛgɛ mɔ-
nkalan fuɛ sa aye mɔ so ne Wurubuaarɛ
gi mɔlɛgɛ aye gɛnen. Mɔ-gɛwɔnsa dɛnsɛ
gɛbono ɔ sa aye so mɔ, o kyu aye-ilaa
nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ kyu kyɛɛ aye,
yɛgɛ nkana aŋ kaaborɛ ɔ' wɔra gɛnen sa
aye ba-a pi-i.
8 Wurubuaarɛ gi tansi bugi mɔ-gisen sa
aye. Ɔ tansi o nyi ɔlaako ne ɔ kya bii wɔra
ilaa ɔkpa kamaasɛ so.
9 Ɔ wolaa o nyi yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa belɛ
naa de Kirisito so. I wolaa i bo mɔ-gɛwɔnsa
dɔ gɛnen, ne o kyu imɔ ŋarɔ. Idɛ kon ɔ san
lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile aye.
10 Owi mɔ gi fo mɔ, ɔ laa yɛgɛ mɔ-
gɛwɔnsa gɛbono gɛ' ba gɛsintin. Ɔ laa yɛgɛ
ilaa ibono ɔ lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ pɛwu i laa
kyena gɛnɔ kolon de i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ
sa Kirisito.
11 Kyu lii aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon
so mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ aye lɛɛ yɛɛ a'
son mɔ. Ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa ba
gɛnen. Iŋ gyɛ imɔ wolɛ ne Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ yela. Ilaa kamaasɛ ibono i kya ba
mɔ, ɔ kya yɛgɛ i' ba daa gɛnɔɔbono i laa
nyɛ kyena de mɔ-gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa
ɔ dɛ mɔ.
12 Aye Gyuda awura ne n gyɛ asa abono
a daa gikyu aye-ansi gyan Kirisito so yɛɛ
mɔ ne nan mɔlɛgɛ aye. Ɔ wolaa lɛɛ gibaa
yii aye yɛɛ naa de aye so mɔ, asa mɛ laa
wu mɔ-nyisigyi de mɛ' yen mɔ.
13 Fɛye abono fɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
ne fɛ mɛŋ wolaa bii Wurubuaarɛ ɔson
mɔ, fɛye kee fɛ nyɛ nu gɛsintin agyɛbi
mɔ. Gɛnen gɛsintin agyɛbi mɔ ne n
gyɛ ɔkalan konkonsɛ ɔbono fɛ nu ne fɛ
nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan faa.
Fɛye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so
mɔ, owi ɔbono fɛ sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ wɔra
fɛye dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ka yela mɔ
ne i wɔra fɛɛ ɔ daasɛ fɛye.
14 Ibono o kyu mɔ-Oduduu mɔ sa aye
mɔ, i kya nyiile aye yɛɛ ɔ laa sa aye
ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu ɔ tɔgɛ yela yɛɛ ɔ
laa sa mɔ-biana gbaa-gbaa mɔ. Aye-rɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ a laa kyena kaa-
borɛ Wurubuaarɛ ɔ' baa lɛɛ aye lii ilaa
nyɛnyɛn kamaasɛ dɔ de a' san kyena sa
mɔ Wurubuaarɛ wolɛ. Imɔ idɛ pɛwu i laa
yɛgɛ asa mɛ' wu Wurubuaarɛ nyisigyi de
mɛ' yen mɔ.

Pɔɔlo Gi Dalaa Sa Yesu Asonbo Abono Mɛ Bo Efiso Mɔ

15 Nɛ nu fɛye Efiso awura so yɛɛ fɛ kya ka
gyan aye-Wura Yesu so. Ne nɛ nu kee yɛɛ
fɛ kya laarɛ asa abono pɛwu Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ ilaa.
Imɔso
16 meŋ kya taa Wurubuaarɛ afaala yɛgɛ.
N kpɛ n kya nyingi fɛye so me-ndalaa dɔ.
17 Aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ Wu-
rubuaarɛ gyɛ Nyisigyi Gɛmu. N kya dalaa
yɛɛ ɔ' sa fɛye ɔlaako ginyi de ɔ' lɛɛ mɔ-ilaa
gɛwi nyiile fɛye de fɛ' bii mɔ-gidebi.
18 Wurubuaarɛ o' bugi fɛye-ansi de ɔ'
yɛgɛ fɛ' bii ilaa ibono so ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ'
kyu fɛye-nyoro sa mɔ mɔ de fɛ' kyu fɛye-
ansi gyan imɔ so. Imɔ ne n gyɛ mɔ-nyisigyi
ilaa gbaa'gbaa ibono ɔ kya kyu sa abono ɔ
lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.
19 Aye pɛwu abono a kya ka gyan Yesu
so mɔ, Wurubuaarɛ kya kyu mɔ-ɔlon belɛ

ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ wɔra gɛsun aye-asen dɔ. N kya dalaa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' bii gɛnen ɔlon ɔbono. Ɔlon ɔbono kee ne
20 o kyu kyingi Kirisito lii ibuni dɔ mɔ. Gɛnen ɔlon mɔ kee gi puru Kirisito kpe soso kpaa sa mɔ ɔkyenaten Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so, mɔ-rɛ mɔ mɛ san mɛ kya gyi gɛwura.
21 Kirisito gi don ilaa sɛnsɛ pɛwu gbaa bun, fɛɛ awura, abelɛnsɛ, ɔlon kamaasɛ, de ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono asa mɛ kya saawo terɛ yɛɛ i' kpaa ɔmɔ mɔ, Kirisito ne n don imɔ pɛwu. Iŋ gyɛ aye-gɛsinkpan so gɛkyena gɛdɛ dɔ wolɛ; gɛkyena gɛbono gɛ laa baa ba gɛkaako mɔ dɔ kee.
22 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ilaa kamaasɛ i kya ŋmii daa Kirisito. Ne ɔ yɛgɛ Kirisito gi gyangbara ilaa kamaasɛ dɔ sa mɔ-asonbo gikpen mɔ.
23 Kirisito asonbo gikpen mɔ gi dɛ fɛɛ mɔ-nyoro. Mɔ Kirisito ɔbono ɔ bo ilaa kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ bo mɔ-asonbo gikpen mɔ dɔ ɔkpa kamaasɛ so.

2

A Wɔra Fɛɛ Abono Mɛ Kyingi Lii Ibuni Dɔ Mɔ

1 Pɛi de fɛ baa buu Kirisito mɔ, fɛ wɔra fɛɛ asa abono mɛ wu' mɛ naa mɔ. I lii fɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ, ilaa nyɛnyɛn de gisomaanu
2 ɔkpa ne fɛ buu. Fɛ nu daa de gɛsinkpan so gɛkyena dɔ ilaa. Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ɔkpa ne fɛ buu. Mɔ ne n gyangbara ɔ sa ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i bo afuu so mɔ. Mɔ-oduduu ne n kya wɔra gɛsun gisomaanu awura dɔ.
3 Nkana aye pɛwu a bo gɛnen gisomaanu asa abono dɔ. Anyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa i gyi aye-amu. Ilaa ibono i bo aye ɔkon aye-nyoro dɔ de aye-nwɔnsa dɔ mɔ wolɛ ne a kpɛ a kya wɔra aberɛ abono dɔ. Imɔso Wurubuaarɛ gi kyu ginyadon de aye. Gɛnen kee ne nkana Wurubuaarɛ dɛ anyamesɛ pɛwu ginyadon.
4 Wurubuaarɛ berɛ, ɔ tansi ɔ gyɛ otolonbo. Lii gɛlaarɛ' belɛ gɛbono ɔ bo sa anyamesɛ so mɔ,
5 ɔ sa aye mɔ asɛ gɛkyena ɔnan. Aye-ilaa nyɛnyɛn i dabɔlɛ nyida aye ne a wɔra fɛɛ asa abono mɛ wu' mɔ, ɔ lɔrɔ aye, ne a san wɔra fɛɛ abono mɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ. I dɛ daa fɛɛ aye-rɛ Kirisito ne n wu' kyingi dabɔlɛ. Fɛ nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ faa mɔ, mɔ-gitolon de mɔ-gidɛnsɛ so ne fɛ nyɛ amɔ gɛnen.
6 Gɛnɔɔbono i wɔra fɛɛ a wu' kyingi mɔ, gɛnen kee ne aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, i wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ gi diirɛ aye kpe soso dabɔlɛ de Kirisito ne ɔ sa aye ɔkyenaten mɔ asɛ, ne i san wɔra fɛɛ a bo daa Wurubuaarɛ dɔ.
7 Wurubuaarɛ gitolon belɛ giŋ bo ɔkara. Ɔ kya laarɛ ɔ' lɛɛ mɔ-gitolon gidɛ nyiile asa lii nperɛ kyu i kya kpe. Imɔso ne ɔ yɛgɛ i wɔra fɛɛ ɔ kosorɛ aye dabɔlɛ de Kirisito mɔ. Ɔ kya laarɛ asa mɛ' wu gɛlaarɛ' gɛbono ɔ kya laarɛ aye-ilaa kyu lii aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ.
8 Wurubuaarɛ gitolon so ne ɔ mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena kyu naa de fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Kirisito so mɔ. I mɛŋ lii fɛye-laawɔra so. I gyɛ daa ilaa kyɛɛsɛ ibono Wurubuaarɛ gi kyu kyɛɛ fɛye,
9 de i mɛŋ sa i' ba yɛɛ ɔko o' nyiile mɔ-nyoro yɛɛ mɔ-ilaa dɛnsɛ giwɔra so ne ɔ nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ.
10 I lii fɛɛ aye Kirisito asonbo mɔ, a gyɛ daa Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ pobɔrɔ. O kyu adawo kii lɔrɔ pɔrɔ aye kyu naa de aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so. Wurubuaarɛ gi lɔrɔ pɔrɔ aye de a' nyɛ wɔra ilaa dɛnsɛ ibono i wolaa i bo mɔ-gɛwɔnsa dɔ ne ɔ baala yela sa aye de a' nyɛ wɔra imɔ mɔ.

A Bingiri Nyamesɛ Kolon Kyu Naa De Kirisito Lɛwu So

11 Fɛ' nyingi yɛɛ fɛye abono mɛ korogɛ fɛye ne fɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ, fɛŋ wolaa bii Wurubuaarɛ ɔson. Imɔso Gyuda awura mɔ mɛ yela fɛye ginyen yɛɛ awɔrɛ amaatenbo. Ne mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ berɛ, mɛ gyɛ daa awɔrɛ atenbo abono mɛ kya gyi Wurubuaarɛ nbara so. Yɛgɛ mɔmɔ-awɔrɛ giten mɔ gi gyɛ daa ansi so ilaa ibono anyamesɛ mɛ kya kyu wɔra mɔmɔ-gɛyuwolɛ so mɔ giyan. Aye-rɛ fɛye abono a kya son Yesu mɔ berɛ, gisen dɔ ilaa ne n tiri aye.
12 Fɛ' laa ansi kerɛ gikyenabi gibono fɛ kyena baa kyon mɔ. Gɛnen aberɛ abono mɔ, fɛŋ ti bii Kirisito, ne fɛye-rɛ Isirale awura abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ fɛŋ bo sɛi giwɔra. Gɛnɔ gɛbono nkana Wurubuaarɛ gɛ yɛgɛ mɔ-rɛ Isirale awura mɛ wɔra de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' kyu kyena de abara mɔ, nkana gɛ gyɛ fɛye gisafo. Aberɛ abono mɔ, fɛ naa gɛsinkpan so mɔ, fɛye-ansi a mɛŋ gyan Wurubuaarɛ so yɛɛ mɔ ne n dɛ fɛye ɔ naa.
13 Nkana fɛye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i wɔra gɛta. Idɛ kon berɛ, fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon so mɔ, Wurubuaarɛ gi bugi ansi de fɛye kyu naa de Kirisito nkalan nbono ɔ kyɛɛgɛ fuɛ sa aye mɔ so.
14 Kirisito ne n bara aye gisen yuuli. Aye Gyuda awura de fɛye asɛnsɛ abono fɛŋ

wolaa bii Wurubuaarɛ ɔson mɔ, Kirisito ne
n yɛgɛ ne aye-rɛ fɛye a baa wɔra nyamesɛ
kolon. Ɔ boori gɛkyo ɔpɔɔrɛ ɔbono nkana
ɔ bo aye-rɛ fɛye nsana mɔ bun.
15 Nkana aye Gyuda awura nbara
bolonsɛ de aye-ilaa kyosɛ mɔ i baragɛ
aye-rɛ fɛye nsana. Gɛnen nbara de ilaa
kyosɛ ibono so ne Kirisito gi kyu mɔ-nkpa
fuɛ de ɔ' nyɛ lɛɛ giyaa kyise imɔ. Ɔ lɛɛ
giyaa kyise imɔ de o' kyu aye anyamesɛ
gikpen ginyɔ mɔ kyu dabɔlɛ wɔra nyamesɛ
kolon. O kyu aye dabɔlɛ gɛnen daa kyu
naa de aye-rɛ mɔ-ginyamesɛ kolon mɔ so.
Imɔso lii Kirisito so mɔ aye pɛwu a nyɛ
gisen yuuli.
16 Kirisito kya laarɛ ɔ' lɔrɔ aye-anyamesɛ
gikpen ginyɔ pɛwu aye-rɛ Wurubuaarɛ
nsana. Ɔ lɔrɔ aye gikpen ginyɔ ne a wɔra
nyamesɛ kolon kyu naa de mɔ-lɛwu ɔbono
o wu' lɛwu oyii mɔ so mɔ. Nfono ne
Kirisito gi yela aye-rɛ fɛye gɛkyo mɔ ɔkara.
17 Kirisito gi baa tɔgɛ Wurubuaarɛ gisen
yuuli ilaa sa aye Gyuda awura abono a dɛ
Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ. Ne ɔ yɛgɛ
fɛye abono nkana Wurubuaarɛ ɔson mɔ
gyɛ fɛye gisafo mɔ kee fɛ nu gɛnen gisen
yuuli gibono ilaa.
18 I lii fɛɛ Kirisito so mɔ, aye anyamesɛ
gikpen ginyɔ gidɛ a kya nyɛ ɔkpa bugi aye-
gisen sa aye-sɛ Wurubuaarɛ kyu naa de
mɔ-Oduduu kolon mɔ so.

Wurubuaarɛ Adɛ Mɛ Dɛ Fɛɛ Obu. Kirisito Ne N Gyɛ Gɛsɛ Ɔpɔɔrɛ

19 Imɔso fɛye abono fɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ, fɛŋ baa fɛ gyɛ asafo Wu-
rubuaarɛ ɔson dɔ. Fɛŋ baa wɔra fɛɛ abono
mɛ tɛ ako gɛsinkpan so. Fɛ bingiri nten
abi. Fɛ bo asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ dɔ. Wurubuaarɛ
gɛten dɔ adɛ ne fɛ gyɛ.
20 Fɛye-rɛ Wurubuaarɛ gɛten dɔ adɛ mɔ
pɛwu fɛ dɛ fɛɛ obu. Yesu isɔɔ mɔ de
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ, mɔ, mɛ dɛ
fɛɛ abui abono a gyan gɛnen obu mɔ gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ mɔ so. Ne Kirisito Yesu gbaa-gbaa
ne n gyɛ obu mɔ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ.
21 Yesu ne n dɛ obu mɔ pɛwu ne obu mɔ
gi kyaga gikolon ɔ yelɛ ɔ kpɛ ɔ kya lɔnga
ɔ kya too. Gɛnen obu baarɛ laa baa wɔra
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa lɛɛ ɔson obu kyu
naa de Wura Yesu so.
22 Lii fɛye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon mɔ
so mɔ fɛye kee fɛ dɛ fɛɛ Wurubuaarɛ obu
baarɛ asodoo mɔ ako. Ɔ dɛ fɛye ɔ kya pɔrɔ
obu ɔbono de ɔ' kyena mɔ dɔ kyu naa de
mɔ-Oduduu mɔ so.

3

Wurubuaarɛ Gi Sun Me Fɛye Abono Fɛŋ Wolaa Bii Mɔ Mɔ Asɛ

1 Imɔ idɛ so mɔ, fɛye abono fɛŋ wolaa bii
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, fɛye-ɔdan giwɔra
so ne me, Pɔɔlo n dɛ Kirisito Yesu ɔkalan
mɔ n naa. Gɛnen so ne Yesu akyobo mɛ
keda me tii de obu faa.
2 Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fɛ ti nu yɛɛ Wurubuaarɛ
gi kyu mɔ-gɛsun gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ de
fɛ' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ naa de me so.
3 Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-ilaa boduduusɛ
kyu lii Kirisito so nyiile me, fɛɛ mɔ gbaa-
gbaa ne n tɔngɛ de me. (Nɛ ti tɔgɛ imɔ so
ilaa ŋmaraa me-ɔwolɛ baarɛ dɔ.)
4 Imɔso fɛ kalɛ ɔwolɛ mɔ mɔ, fɛ laa wu
yɛɛ nɛ nu Kirisito ilaa boduduusɛ mɔ gɛsɛ.
5 Anyamesɛ abono mɛ daa gikyena
gɛsinkpan so yɛgɛ mɔ, mɛ mɛŋ nyɛ de
Wurubuaarɛ ɔ' lɛɛ Kirisito ilaa boduduusɛ
idɛ nyiile ɔmɔ. Idɛ kon ne Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile mɔ-
ikalan atɔgɛbo de aye Yesu isɔɔ mɔ. Aye
ne ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun mɔ.
6 Gɛnen Kirisito ilaa boduduusɛ ibono
o nyiile aye mɔ ne n gyɛ yɛɛ: kyu naa
de Kirisito Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ so
mɔ, fɛye abono fɛŋ wolaa bii Wurubuaarɛ
ɔson mɔ de aye Gyuda awura mɔ pɛwu a
wɔra nyamesɛ kolon. Imɔso aye-rɛ fɛye
pɛwu a laa nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela yɛɛ ɔ laa sa abono mɛ gyɛ mɔ-
biana mɔ. Aye pɛwu a kya nyɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela kyu naa de
Kirisito Yesu so mɔ.
7 Gɛnen ɔkalan konkonsɛ baarɛ gɛsun
ne n baa wɔra me-gɛsun wɔrasɛ. Wu-
rubuaarɛ gidɛnsɛ de mɔ-gɛlaarɛ' so ne ɔ
sa me ɔlon yɛɛ n' nyɛ wɔra mɔ-gɛsun
ɔwɔrabo.
8 Aye abono pɛwu Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ, nkana me ne meŋ fo
sɛi. Me ɔdɛ mɔ ne Wurubuaarɛ gi wu yɛɛ ɔ
laa kpaa de n' wɔra gɛsun belɛ gɛdɛ. Gɛsun
mɔ ilaa i gyɛ daa Kirisito Oduduu dɔ lɛɛ
awuratɔ ilaa ibono nyamesɛ maŋ taalɛ bii
kpaa logɛ. Ilaa gbaa' idɛ ne Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ n naa mi-i tɔgɛ mi-i sa asa abono
mɛ mɛŋ wolaa bii mɔ-ɔson mɔ.
9 Wurubuaarɛ yɛɛ n' yɛgɛ de anyamesɛ
pɛwu mɛ' bii ɔkpa ɔbono so mɛ laa nyɛ
gɛnen ilaa gbaa' ibono mɔ. Wurubuaarɛ
gɛwɔnsa gɛdɛ gɛ gyɛ ilaa boduduusɛ.
Nkana lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, soso de gɛsɛ
ɔlɛɛbo mɔ gi kyu mɔ-gɛwɔnsa gɛdɛ kyu sii
de mɔ-nyoro.
10 Idɛ kon berɛ, ɔ kya laarɛ mɔ-ɔlaako
ginyi belɛ gi' lii gɛwi. Kyu naa de aye
Yesu asonbo gikpen mɔ so ne ɔ kya yɛgɛ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de ilaa kamaasɛ ibono
i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ mɛ' bii
gɛnen ɔlaako ginyi mɔ.
11 Wurubuaarɛ gi san lɛɛ mɔ-ɔlaako
ginyi gɛwi gɛnen mɔ, i kyena de mɔ-
gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa sa yela lii ko-o

gɛsɛ de gɛsɛ mɔ. Idɛ kon ne ɔ yɛgɛ ne i ba gɛsintin kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so.
12 Lii aye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, a nyɛ ɔkpa de a' bugi aye-asen pɛwu sa Wurubuaarɛ de a' ka gyan mɔ so. A nyi yɛɛ a bo ɔkpa gɛnen kyu naa de gisɔɔgyi gibono a bo sa Yesu mɔ so.
13 Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' yɔɔ fɛye-nyoro yɛɛ n tii de obu n kya wu ɔlaawusɛ fɛye so. Me-ɔlaawusɛ baarɛ gyɛ daa nyisigyi sa fɛye.

Pɔɔlo Kya Dalaa Ɔ Sa Abono Mɛ Kya Kalɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

14 N kya nyingi ilaa ibono aye-sɛ Wurubuaarɛ gi wɔra sa aye anyamesɛ mɔ, n kya ŋmii yen mɔ.
15 Mɔ so ne a kya nyɛ terɛ Wurubuaarɛ dɔ asa de gɛsinkpan so-lɛɛ asa pɛwu yɛɛ gɛsu kolon dɔ asa faa.
16 N kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ gɛnɔɔbono mɔ-nyisigyi mɔ tansi ɔ kyɔ mɔ, ɔ' yɛgɛ fɛ' nyɛ ɔlon belɛ fɛye-asen dɔ gɛnen kee. Ɔ' yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ ɔ' kyena fɛye-asen dɔ, fɛ kpɛ fɛ kya nyɛ ɔlon kyu naa de mɔ so.
17 De fɛye-gikagyan gibono fɛ ka gyan Kirisito so mɔ gi' yɛgɛ ɔ' kyena fɛye-asen dɔ. N kya dalaa yɛɛ fɛ' kyu gɛlaarɛ' kyu wɔra ilaa kamaasɛ, de fɛ' wɔra fɛɛ oyii ɔbono mɔ-ilin i loo gɛsɛ-gɛsɛ ne ɔ yelɛ girin mɔ.
18-19 N kya dalaa yɛɛ fɛ' keda fɛye-gɛlaarɛ' dɔ gɛnen de fɛ' nyɛ bii gɛnɔɔbono Kirisito tansi ɔ kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ. N kya dalaa kee yɛɛ fɛye-rɛ abono pɛwu Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ fɛ' bii gɛnɔɔbono Kirisito gɛsalaarɛ gɛ ŋmangɛ, gɛ lɔnga, gɛ bo gisoro, gɛ bo kin, ne nyamesɛ maŋ taalɛ bii gɛmɔ-ɔkara mɔ. Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ mɔ-gidebi pɛwu gi' baa wɔra fɛye-lɛɛ.
20 Aye-Wurubuaarɛ baarɛ kya kyu mɔ-ɔlon belɛ kyu wɔra gɛsun aye Yesu asonbo mɔ dɔ. Gɛnen ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ so mɔ, iŋ bo sen sa mɔ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa sa aye de i' tansi don ibono a kya kolɛ mɔ abɛɛ a kya sa imɔ gɛwɔnsa mɔ gbaa.
21 Kirisito Yesu mɔ-rɛ mɔ-asonbo gikpen mɔ mɛ' kpɛ mɛ kya kyu nyisigyi mɛ kya sa Wurubuaarɛ aye-aberɛ abono a tɛ faa de aberɛ abono a laa baa ba mɔ kyu i kya kpe gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

4

Aye Yesu Asonbo A Gyɛ Nyamesɛ Kolon

1 Imɔso me Pɔɔlo ɔbono n kya son Wura Yesu ne mɔ-akyobo mɛ keda me tii de obu faa, n kya kolɛ fɛye: Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro kyu sa mɔ. Imɔso fɛ' kyena akyenabi abono a kaaborɛ gɛnen mɔ.
2 Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ kyu buubuu sa abara ɔkpa kamaasɛ so. Fɛ' nyɛ gisen de fɛ' kyu gɛsalaarɛ tɔgɛ kyule abara.
3 Fɛ kya ka gyan Yesu so faa mɔ, fɛ bo gɛnɔ kolon kyu naa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so ne. Fɛ' pɛɛrɛ ansi keda gɛmɔ dɔ. Gisen yuuli ne nan yɛgɛ ne fɛ laa taalɛ keda fɛye-gɛnɔ kolon gɛbono dɔ.
4 Aye abono pɛwu a kya ka gyan Yesu so mɔ a gyɛ gikolon fɛɛ nyamesɛ nyoro gibi. Wurubuaarɛ Oduduu kolon ne n bo no sa aye. Ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ aye pɛwu yɛɛ a' kyu aye-ansi gyan daa ilaa kolon so. Gɛnen ilaa kolon ibono so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ nyamesɛ yɛɛ ɔ' kyena sa mɔ.
5 A bo wura kolon. Mɔ ne n gyɛ Yesu. Ɔkalan kolon ne a sɔɔ gyi, ne Wurubuaarɛ sagyere kolon ne mɛ gyere aye.
6 Wurubuaarɛ kolon ne a bo. Aye pɛwu aye-sɛ ne. Mɔ ne n bo aye pɛwu. Ɔ kya wɔra ilaa kyu naa de aye abono a gyɛ mɔ-asonbo mɔ pɛwu so, ne ɔ tɛ aye pɛwu asen dɔ.

Wurubuaarɛ Gi Sa Aye Nsun Kpɛi-Kpɛi De A' Nyɛ Lɔrɔ Abara

7 Aye abono a kya son Kirisito mɔ a dabɔlɛ a gyɛ gikolon gɛnen gbaa faa mɔ, Wurubuaarɛ gi kyɛɛ aye ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ gɛnɔɔbono ɔkara Kirisito gi kaala sa aye mɔ.
8 Ilaa kyɛɛsɛ idɛ ilaa i wolaa i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Owi ɔbono ɔ dii kpe soso mɔ,
ɔ keda Wurubuaarɛ akyobo gikpen belɛ tii,
ne ɔ kyɛɛ mɔ-adɛ ilaa."

9 Mɛ tɔgɛ yɛɛ ɔko gi dii kpe soso gɛnen mɔ, i kya nyiile yɛɛ gɛnen kaasɛ ɔbono gi wolaa kpelegɛ ba gɛsinkpan gɛsɛ gɛrɛ kee ne.
10 Kirisito ɔbono ɔ kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ kee ne n kii dii kpe ko-o Wurubuaarɛ dɔ gɛnen. Ɔ wɔra gɛnen daa de ɔ' nyɛ loo ilaa kamaasɛ dɔ gɛten kamaasɛ.
11 Mɔ-ilaa kyɛɛsɛ ibono ɔ sa mɔ-asonbo mɔ ne n gyɛ nsun kpɛi-kpɛi. Ɔ sa ako yɛɛ mɛ' wɔra mɔ-isɔɔ. Ako mɔ mɛ' wɔra mɔ-ikalan atɔgɛbo. Ako mɛ kya tɔgɛ Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa. De ako, mɔ, mɛ' kerɛ mɔ-asonbo mɔ so de ako, mɔ, mɛ' wɔra mɔ-agyɛbi mɔ anyiilebo.
12 Gɛnen nsun ndɛ ne Kirisito gi kyu sa aye abono ɔ lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ. Ɔ sa aye ilaa kpɛi-kpɛi idɛ gɛnen daa de ɔ' baala aye sa mɔ-gɛsun mɔ giwɔra de a' nyɛ a kya kpaa mɔ-asonbo mɔ pɛwu de mɛ' sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ. Kirisito asonbo adɛ mɛ dɛ fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro. Ɔ kya laarɛ a' kyu aye-nsun wɔrasɛ ndɛ kpaa abara

13 kaaborɛ aye pɛwu a' nyɛ gɛnɔ kolon.
Gɛnen gɛnɔ kolon gɛbono gɛ laa lii daa
aye-gisɔɔgyi kolon mɔ dɔ, ne Kirisito,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, kya kyu gɛnɔ kolon
mɔ sa aye abono a nyi mɔ mɔ. Kirisito
kya laarɛ a' kpaa abara kaaborɛ a' ten
ansi wɔra fɛɛ mɔ Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan kpaa
logɛ.

14 I ba gɛnen mɔ, a maŋ baa wɔra fɛɛ
nbii Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ. Abonbo mɛ
maŋ baa nyɛ kyu ikpa kpɛi-kpɛi de adawo
kpɛi-kpɛi penɛ aye de a' sɔɔ mɔmɔ gyi. Mɛ
maŋ baa nyɛ penɛ aye fɛɛ gɛnɔɔbono afuu
a kya da nkyu ɔbon so gi kya kpe gi kya ba
gɛten kamaasɛ nfono afuu mɔ a kya laarɛ
mɔ.

15 A' kyu daa gɛlaarɛ' kyu tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ gɛsintin ilaa sa abara. A wɔra
gɛnen mɔ, a laa nyɛ sɛɛ wɔra fɛɛ Kirisito-
lɛɛ gidebi mɔ ɔkpa kamaasɛ so. Mɔ ne n
gyɛ aye-gimu.

16 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ nyoro
pɛwu gi bo daa gimu mɔ gɛsɛ ne mɔ
nkyaga-nkyaga pɛwu gi kya yɛgɛ nyoro
mɔ pɛwu gi' kyaga abara dɔ. Nengyene
nyoro mɔ gɛten kamaasɛ i bo alanfiya i kya
wɔra gɛsun gɛnen mɔ, nyoro mɔ gi laa sen
gɛnɔɔbono i kaaborɛ mɔ. Gɛnen kee ne i
dɛ ne. Kirisito ne n gyɛ aye-gimu mɔ, i kya
nyiile yɛɛ aye abono a gyɛ mɔ-asonbo mɔ
pɛwu a kya nu daa mɔ asɛ ne a bo abara
dɔ. I ba gɛnen mɔ, a laa kyu gɛlaarɛ' a kpɛ
a kya kpaa abara de a' sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ.

Gɛkyena Dedaa De Gɛkyena Pobɔrɔ

17 Imɔso n yelɛ me-ayaa so n dɛ Wura
Yesu ginyen n kya ka mi-i sa fɛye yɛɛ fɛŋ'
baa kii kyena fɛɛ asa abono mɛ mɛŋ kya
son Wurubuaarɛ mɔ. Mɔmɔ abono berɛ,
mɔmɔ-nwɔnsa giŋ kya kpaa mɔmɔ de mɛ'
nu ilaa gɛsɛ.

18 Wurubuaarɛ ilaa i gyɛ mɔmɔ-gibiri
dɔ ilaa. Mɛŋ kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan. I lii fɛɛ mɛ bo gisoɔlon ne
i yɛgɛ mɛ mɛŋ nyi sɛi kyu lii Wurubuaarɛ
ilaa so.

19 Mɛ mɛŋ baa mɛ bo ipeeli. Mɛ wɔra
mɔmɔ-nyoro fɛɛ idɛnsɛ de inyɛnyɛn iŋ tiri
ɔmɔ, mɛ san mɛ kya wɔra ibono iŋ gyɛ
iwɔrasɛ mɔ. Ilaa ibono i kya kyu ineesi
bun nyamesɛ mɔ ne n san gyi mɔmɔ-amu.

20 Fɛye berɛ, i mɛŋ gyɛ mɔmɔ-lɛɛ mɔ
ɔnan ne fɛ kasɛ lii Kirisito asɛ.

21 N nyi yɛɛ fɛ nu Yesu Kirisito so, ne
fɛye-rɛ mɔ fɛ wɔra nyamesɛ kolon. N nyi
yɛɛ mɛ nyiile fɛye gɛsintin ilaa ibono i lii
Yesu asɛ mɔ.

22 Imɔso fɛ' too fɛye-gidebi dedaa mɔ
fuɛ. Gɛnen gidebi dedaa gibono ne n yɛgɛ
fɛ kyena akyenabi nyɛnyɛn. Ilaa ibono
nkana i kya penɛ fɛye ne i kya gyi fɛye-
amu mɔ i nyida fɛye gɛnen aberɛ abono
dɔ mɔ ne fɛŋ taalɛ wɔra idɛnsɛ.

23 Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔ' lɔrɔ fɛye-
nwɔnsa.

24 Fɛ' kyu gidebi pobɔrɔ gibono Wu-
rubuaarɛ gi sa fɛye mɔ kyu kyena. I lii
fɛɛ Wurubuaarɛ gi kii lɛɛ gidebi pobɔrɔ
sa fɛye fɛɛ mɔ gbaa-gbaa lɛɛ oyuduu.
Gɛsintin gigyi, ilaa dɛnsɛ giwɔra, de gisen
fufuli ilaa wolɛ ne n bo gimɔ gibono dɔ.

Gɛkyena Pobɔrɔ Nbara

25 Imɔso fɛŋ' baa penɛ abara. Fɛ' gyi
gɛsintin sa abara. I lii fɛɛ aye Yesu
asonbo pɛwu a gyɛ daa nyamesɛ kolon fɛɛ
gɛnɔɔbono nyamesɛ nyoro nten kpɛi-kpɛi
gi dabɔlɛ wɔra nyoro kolon mɔ.

26 Nengyene fɛ sɔɔ ginyadon mɔ, fɛ mɛŋ
sa fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
owi ɔ' tɔrɔ yɛɛ fɛŋ ti lɛɛ ginyadon gibono
lii fɛye-asen dɔ.

27 Fɛ mɛŋ sa fɛ' bugi ɔkpa fɛye-gɛkyena
dɔ sa ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ de ɔ'
nyɛ fɛye.

28 Ɔbono nkana ɔ gyɛ oyu mɔ, ɔ' taa gɛyu
yɛgɛ. Ɔ' wɔra gɛsun kyu nyɛ mɔ-ilaa tirisɛ
gɛsintin ɔkpa so, de ɔ' nyɛ kpaa ayenbo
kee.

29 Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ agyɛbi nyɛnyɛn a' lii
fɛye nnɔ dɔ. Fɛ' tɔgɛ daa agyɛbi abono a
laa lɔrɔ asa ne i tiri amɔ aberɛ tɔgɛsɛ dɔ
mɔ wolɛ de i' nyɛ kpaa asa abono mɛ kya
nu fɛye asɛ mɔ.

30 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gyɛ gisen
fufuli wura. Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ibono
i laa loo mɔ mɔ. Mɔ-Oduduu baarɛ ne o
kyu wɔra fɛye-asen dɔ de i' daasɛ fɛye yɛɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ gɛkɛ mɔ gɛ fo mɔ, fɛ
laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

31 Fɛŋ sa fɛ' keda abara ginyadon fɛye-
asen dɔ. Fɛŋ sa fɛ' sɔɔ ginyadon foro-foro
abɛɛ fɛ' faa abara so abɛɛ fɛ' saalɛ abara.
Gɛwɔnsa nyɛnyɛn kamaasɛ gɛbono fɛ sa
kyu lii fɛye-nanboana so mɔ fɛ' lɛɛ gɛmɔ
lii fɛye-asen dɔ.

32 Fɛ' buɛɛlɛ abara de fɛ' su abara so.
Nengyene fɛ wɔra abara ilaa nyɛnyɛn
mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ abara fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ kee gi kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn
kyu kyɛɛ fɛye kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon so mɔ.

5

1 Fɛ gyɛ Wurubuaarɛ nbii laarɛsɛ faa mɔ,
fɛ' kasɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ.

2 Fɛ' kyu gɛlaarɛ' kyu kyena de abara
fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gi laarɛ aye-ilaa ne
o kyu mɔ-nkpa fuɛ sa aye mɔ. O kyu
mɔ-nkpa fuɛ sa aye gɛnen mɔ, i wɔra
daa fɛɛ o kyu mɔ-nyoro kyu lɛɛ asunbi sa
Wurubuaarɛ ne i gyi Wurubuaarɛ ginsi.

Fɛ' Kine Gisomaanu Awura Akyenabi

3 Agyibara ilaa abɛɛ ilaa kankaran kpɛi-
kpɛi abɛɛ onsipara ilaa iŋ sa i' ba fɛye
dɔ. Ilaa idɛ ɔnan iŋ kaaborɛ fɛye abono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ
ba-a pi-i.
4 Iŋ kaaborɛ i' ba fɛye dɔ yɛɛ fɛ kya gyi
ilaayan nsingyi abɛɛ fɛ kya tɔgɛ gigyagaa
tɔgɛ abɛɛ fɛ kya gyi abiila kankaran. Fɛ'
taa imɔ ibono ɔnan giwɔra yɛgɛ de fɛ' kpɛ
fɛ dɛ daa afaala fɛ kya sa Wurubuaarɛ.
5 Fɛ' bii yɛɛ nyamesɛ ɔbono ɔ kya laarɛ
agyibara, abɛɛ ɔ kya wɔra ilaa kankaran,
abɛɛ ɔ kya wɔra onsipara ɔko ilaa so
mɔ, gɛnen asa abono mɛ maŋ nyɛ kyena
Kirisito mɔ-rɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔmɔ-
gɛwuragyi mɔ dɔ kpa-a. (Onsipara wura
berɛ i wɔra fɛɛ ɔ kya lii Wurubuaarɛ
gɛmara son gɛsinkpan so ilaa dɛnsɛ).
6 Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko o' kyu gɛtɔngɛ giyan
penɛ fɛye. Gɛnen akyenabi adɛ ne nan
yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu ginyadon biidɛ
gisomaanu awura giso.
7 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro
mada de gɛnen gisomaanu awura abono.
8 I lii fɛɛ nkana owi ɔko dɔ mɔ, fɛye-asen
dɔ i bo gibiri. Idɛ kon berɛ, fɛye-rɛ Wura
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, fatela kya
wu fɛye-asen dɔ. Imɔso fɛ' naa fɛɛ fatela
mɔ dɔ asa.
9 (I lii fɛɛ nfonoana fɛ wu ɔko gi wɔra
gidɛnsɛ, abɛɛ ɔ wɔra gisen fufuli ilaa, abɛɛ
o gyi gɛsintin mɔ, nno ne fatela mɔ kya
wɔra mɔ-gɛsun.)
10 Fɛ' kerɛ ilaa dɔ de fɛ' lɛɛ daa ilaa ibono
i kya gyi Wura Yesu ginsi mɔ wɔra.
11 Fɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro mada de asa
abono mɛ kya wɔra gibiri dɔ ilaa mɔ. Ilaa
ibono mɛ kya wɔra mɔ i maŋ wɔra agyan
sa mɔmɔ Wurubuaarɛ asɛ. Fɛ' lɛɛ imɔ-
gɛwi sa asa.
12 I lii fɛɛ ilaa ibono mɛ kya wɔra ŋara-
dɔ mɔ, ba-a fo ɔko fo kya tɔgɛ imɔ giyan
gbaa mɔ, i ti i gyɛ ipeeli ilaa.
13 Nengyene ilaa nyɛnyɛn iko i lii gibiri
dɔ ba fatela mɔ dɔ mɔ, i kya lii gɛwi.
14 Fatela ne n kya yɛgɛ asa mɛ' wu ilaa
kamaasɛ de ansi. Imɔso ne mɛ da gikpalɛ
yɛɛ,
"Fo ɔbono fo dɛ ginsi gidɛ gibiri dɔ mɔ,
kyingi lii fo-lɛwu ɔbono dɔ.
Kirisito laa sa fo fatela."
15 Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-anaabi dɔ dandan.
Fɛŋ sa fɛ' naa fɛɛ asa abono mɛ mɛŋ nyi
ɔlaako mɔ. Fɛ' wɔra fɛye-ilaa fɛɛ asɛɛbo.
16 Gɛsun kamaasɛ gɛbono fɛ wu yɛɛ fɛ
laa taalɛ wɔra sa Wurubuaarɛ mɔ, fɛ'
pɛɛrɛ ansi wɔra gɛmɔ. Nkɛ nbono dɔ a bo
faa mɔ giŋ boran.
17 Imɔso fɛŋ sa fɛ' naa giyan fɛɛ fɛ mɛŋ
nyi ilaa ibono fɛ kya wɔra mɔ. Fɛ' kasɛ de
fɛ' bii ilaa ibono Wura Yesu kya laarɛ fɛ'
wɔra mɔ.
18 Fɛ mɛŋ sa fɛ' nun nta boo. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, fɛŋ baa nyɛ gɛwɔnsa. Ilaa
nyɛnyɛn gɛkyena ne. Fɛ taa imɔ ibono
yɛgɛ de fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ne ɔ' kyena fɛye dɔ.
19 Fɛ' bii Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ ilon,
Wurubuaarɛ asonbo ilon, de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ilon sa abara. Fɛ' bii ilon sa
Wura Yesu de i' wɔra fɛye ɔkon lii fɛye-
asen dɔ.
20 Owi kamaasɛ de ilaa kamaasɛ dɔ mɔ,
fɛ' faala aye-sɛ Wurubuaarɛ kyu naa de
aye-Wura Yesu Kirisito so.

Gɛdena Ilaa

21 Nengyene fɛ kya buu Kirisito mɔ, fɛ'
bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa abara.
22 Akyii, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa fɛye-
kuliana fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ kya bara fɛye-
nyoro gɛsɛ sa Wura Yesu mɔ.
23 I lii fɛɛ ɔnyen ne n gyɛ gimu sa
mɔ-ka fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito ne n gyɛ
gimu sa mɔ-asonbo gikpen mɔ, ne mɔ-
asonbo gikpen kee mɛ dɛ fɛɛ mɔ-nyoro.
Ɔ gyɛ mɔmɔ-gimu ne mɔ kee ne n gyɛ
mɔmɔ-ɔmɔlɛgɛbo ɔbono ɔ kya sa mɔmɔ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
24 Imɔso fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito asonbo
mɔ mɛ kya bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa
Kirisito mɔ, gɛnen kee ne i kaaborɛ akyii
mɛ' bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-
kuliana ilaa kamaasɛ dɔ.
25 Anyen, fɛ' laarɛ fɛye-kaana ilaa fɛɛ
gɛnɔɔbono Kirisito gi laarɛ mɔ-asonbo ilaa
mɔ ne o kyu mɔ-nkpa fuɛ sa mɔmɔ mɔ.
26 Kirisito gi wu' sa ɔmɔ gɛnen daa de
ɔ' nyɛ lɔrɔ ɔmɔ yela sa Wurubuaarɛ. Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ ne o kyu gyere mɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere ne ɔ foro mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ.
27 Kirisito gi wɔra ilaa idɛ gɛnen daa de ɔ'
nyɛ kyu mɔ-asonbo ba mɔ asɛ de nyisigyi.
Ɔ kya laarɛ mɛ' wɔra gisen fufuli awura
abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro. Ineesi de
ilaa nyɛnyɛn de gɛnen ilaa ibonoana ɔnan
pɛwu i maŋ baa nyɛ mɔmɔ dɔ ba-a pi-i faa.
28 Gɛnen kee ne i kaaborɛ anyen mɛ'
laarɛ mɔmɔ-kaana ilaa fɛɛ mɔmɔ gbaa-
gbaa nyoro. Fo ɔbono fo kya laarɛ fo-ka
mɔ, fo gbaa-gbaa fo-nyoro ne fo kya laarɛ
gɛnen.
29 Nyamesɛ ɔko bo no ɔ kya kyo mɔ-
nyoro gibi? Kuaa. Ɔ kya laarɛ agyudɔ sa
nmɔ, ne ɔ kya kerɛ nmɔ so dandan. Gɛnen
ne Kirisito kya kerɛ mɔ-asonbo gikpen mɔ
so ne.
30 I kya nyiile yɛɛ a dɛ fɛɛ mɔ-nyoro nten
kpɛi-kpɛi fɛɛ giyaa, gibaa, de ginsi. Gɛnen
ne aye-rɛ mɔ a gyɛ nyamesɛ kolon ne.

31 Anyen de akyii ginyamesɛ kolon so ne
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ, "Ɔnyen kya taa
mɔ-sɛ de mɔ-nyi yɛgɛ de o' kyu mɔ-nyoro
mada de mɔ-ka de mɛ' san bingiri nyamesɛ
kolon" mɔ.
32 Gɛnen gɛdena gigyɛbi gidɛ gi tansi gi
gyɛ ilaa boduduusɛ. Nɛ kyu gimɔ wɔra
sinkaala de i' nyiile aye ginyamesɛ kolon
gibono Kirisito mɔ-rɛ mɔ-asonbo mɛ bo
mɔ.
33 To. Fɛ wolaa fɛ nyi yɛɛ i kya nyiile
aye yɛɛ aye ɔkamaasɛ ɔ' laarɛ mɔ-ka ilaa
fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro. Ne ɔkyii mɔ
kee ɔ' kerɛ dandan de o' kyu buubuu sa
mɔ-kuli.

6

Nbii De Mɔmɔ-Sɛana

1 Fɛye nbii mɔ mɔ, Wura Yesu so mɔ, fɛ'
nu fɛye-sɛana de fɛye-nyiana asɛ. Imɔ ne
n boran sa Wura Yesu.
2 Wurubuaarɛ gi wolaa yela nbara mɔ-
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, "Buu fo-sɛ de fo-nyi."
Nbara ndɛ ne n gyɛ ngyangbarasɛ nbono
Wurubuaarɛ gi yela, ne ɔ ka ilaa yela bɔla
de nmɔ.
3 Ɔ ka yela yɛɛ fo ɔbono fo gyi nmɔ so
mɔ, fo-ilaa i laa wɔra ɔdan sa fo, ne fo laa
kɛɛla gɛsinkpan so.
4 Fɛye akorogɛbo mɔ mɔ, fɛŋ sa fɛ'
ŋmanyan fɛye-biana. Fɛ' bela mɔmɔ de
fɛ' nyiile mɔmɔ ilaa gɛnɔɔbono Wura Yesu
kya laarɛ mɔ.

Abono Mɛ Kya Son Awura Mɔmɔ-rɛ Mɔmɔ-Wuraana

5 Fɛye abono fɛ tɛ awura asɛ mɔ, fɛ' selɛ
ɔmɔ de fɛ' nu mɔmɔ-gɛdɛ. Fɛ' kyu gɛsintin
wɔra mɔmɔ-ilaa sa ɔmɔ lii fɛye-asen dɔ
fitɔfɛɛ Kirisito ne fɛ kya wɔra fɛ kya sa.
6 Fɛŋ sa fɛ' wɔra asa abono mɛ kya laarɛ
ayenbi lii asa asɛ mɔ. Fɛye-wuraana mɔ
mɛ yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, mɛ mɛŋ yelɛ mɛ
kerɛ fɛye-o, fɛ' wɔra mɔmɔ-gɛlaarɛ sa ɔmɔ
kanpɛ. Gɛnen ne Kirisito asonbo mɛ kya
wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ lii mɔmɔ-asen
dɔ kee ne.
7 Fɛ' son fɛye-awuraana mɔ de ɔkon
fɛɛ Wura Yesu ne fɛ kya son, i mɛŋ gyɛ
nyamesɛ.
8 Fɛ' bii yɛɛ fo nyamesɛ fo tɛ owura asɛ
daa-o, fo tɛ fo-gibaa so daa-o, ilaa dɛnsɛ
kamaasɛ ibono fo wɔra mɔ, Wura Yesu laa
sa fo imɔ so ntɛɛla.
9 Fɛye abono mɔ, asa mɛ tɛ fɛye asɛ mɛ
kya son fɛye mɔ, fɛye kee fɛ' nyingi yɛɛ
Wura Yesu ne fɛ kya son. Fɛ' taa mɔmɔ
gikiidɛ yɛgɛ. Fɛ' bii yɛɛ ɔbono ɔ gyɛ fɛye-rɛ
ɔmɔ pɛwu wura mɔ bo Wurubuaarɛ dɔ, ne
mɔ berɛ, ɔ mɛŋ bo gɛligi.

Kyu Wurubuaarɛ Adontɔ Kɔ De Ɔbonsan

10 Me-nanboana Yesu asonbo, pɛi de me-
gɛnɔ gɛ' yii mɔ, n kya tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ'
yelɛ fɛye-ayaa so fɛye-gisɔɔgyi dɔ. Fɛ' yɛgɛ
Wura Yesu o' kyu mɔ-ɔlon belɛ mɔ kpaa
fɛye kyu naa de fɛye-rɛ mɔ ginyamesɛ
kolon mɔ so.
11 Fɛ' kyu Wurubuaarɛ adontɔ de mɔ-
ilaa kunsɛ mɔ pɛwu kyu baala fɛye-nyoro
yela de fɛ' nyɛ yelɛ fɛye-ayaa so owi ɔbono
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ laa kɔ de fɛye
mɔ. Fɛ' baala yela gɛnen de ɔŋ sa ɔ' nyɛ
kyu mɔ golon-golon nwɔnsa kyu gyi fɛye
so.
12 Gɛnen Wurubuaarɛ adontɔ abono a
tiri fɛye. I kya nyiile yɛɛ ikɔ ibono aye
Yesu asonbo mɔ a kya kɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ
anyamesɛ ne a kya kɔ de. A kya kɔ daa
de ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono i kya nyɛ
ɔlon anyamesɛ so mɔ, imɔ-rɛ imɔ-abelɛnsɛ
de imɔ-nbii. A kya kɔ de ilaa ibono i kya
nyɛ ɔlon gɛsinkpan so ne i kya bara ilaa
nyɛnyɛn mɔ. A kya kɔ de akyobo akpen
abono a bo afuu so mɔ.
13 Imɔso fɛ' kyu Wurubuaarɛ adontɔ de
mɔ-ilaa kunsɛ mɔ pɛwu kyu baala fɛye-
nyoro yela de gɛkaabono gɛkɛ nyɛnyɛn mɔ
gɛ laa ba mɔ, fɛ' taalɛ yelɛ fɛye-ayaa so de
fɛ' wɔra ilaa kamaasɛ ibono i tiri mɔ, de
fɛ' kɔ lii.
14 Imɔso fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛ'
kyu gɛsintin wɔra fɛɛ fɛye-igbagya, de fɛ'
kyu gisen dɛnsɛ fɛ kya gyi gɛsintin fa-a
sa Wurubuaarɛ de i' wɔra fɛɛ fɛye-nben
kuntɔ.
15 Fɛɛ gɛnɔɔbono sogya kya wɔra ikɔ
ayaawolɛ mɔ, fɛye kee fɛ' wolaa baala
fɛye-nyoro de fɛ' nyɛ lɛɛ Yesu gisen yuuli
ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa asa gɛten
kamaasɛ.
16 Imɔ idɛ pɛwu gɛmara mɔ, fɛ' keda
fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu
so mɔ dɔ. Fɛye-gikagyan gidɛ gi laa
taalɛ duule Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn
mɔ akpɛ kamaasɛ abono ɔ kya too fɛye ne
a kya dɛɛ fɛɛ ɔgya mɔ. Yesu so gikagyan
mɔ gi dɛ fɛɛ ilaa kunsɛ ibono sogya dɛ de
gibaa ne ɔ kya kyu kun mɔ-nyoro gɛten
kamaasɛ mɔ.
17 Fɛ' nyingi gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi
mɔlɛgɛ fɛye lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ
mɔ. Gɛnen amɔlɛgɛ mɔ a dɛ fɛɛ abeletɔ
gɛpɛ gɛbono sogyaana mɛ kya kyu kun
mɔmɔ-amu mɔ. Fɛ' puru Wurubuaarɛ
Oduduu gɛki mɔ keda. Gɛnen gɛki mɔ ne
n gyɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ fɛ laa kyu kɔ
ikɔ mɔ.
18 Owi kamaasɛ dɔ mɔ, fɛ' yɛgɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ne ɔ' kpaa fɛye de
fɛ' nyɛ dalaa de fɛ' kolɛ Wurubuaarɛ ilaa
kamaasɛ. Fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra gɛnen mɔ,
fɛ' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' gyan Wurubuaarɛ
ndalaa so daa so-o. Fɛ' kpɛ keda ndalaa

dɔ fɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ fɛ kya sa fɛye-
nanboana abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela
sa mɔ-nyoro mɔ pɛwu.
19 Fɛ' dalaa sa me, Pɔɔlo, kee yɛɛ owi
kamaasɛ ɔbono nan bugi me-gɛnɔ tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa asa mɔ, Wu-
rubuaarɛ ne ɔ' sa me mɔ gbaa-gbaa agyɛbi
mɔ. Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ gyɛ ilaa
boduduusɛ. Wurubuaarɛ ɔ' kpaa me de n'
taalɛ da otu lɛɛ mɔ gɛsɛ sa asa.
20 Wurubuaarɛ gi lɛɛ me sun de n' tɔgɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ baarɛ sa asa. Imɔ
ne n yɛgɛ Yesu akyobo mɛ keda me tii de
obu faa. Imɔso fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ
sa me yɛɛ n' taalɛ da otu tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ n' tɔgɛ mɔ.
Meŋ sa n' selɛ sɛi.

Agyɛbi Laalaalogɛ

21 Nɛ keda aye-nanbo laarɛsɛ, Tikakusɛ
sun fɛye asɛ. Gɛnɔɔbono ɔ kya wɔra Wura
Yesu gɛsun mɔ mɔ, n kya ka gyan mɔ so. N
kya laarɛ fɛ' nu me so de fɛ' bii gɛnɔɔbono
so n dɛ n tɛ de mɔ. Imɔso Tikakusɛ laa tɔgɛ
me-ilaa pɛwu sa fɛye.
22 Gɛnen so ne nɛ sun mɔ faa. I lii fɛɛ fɛ
nu me-rɛ me-nanboana so mɔ, i laa keda
fɛye-nyoro.
23 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa asa abono mɛ kya son Yesu
mɔ gisen yuuli, gɛlaarɛ', dabɔlɛ de gik-
agyan gibono mɛ laa ka gyan Wurubuaarɛ
so mɔ.
24 Asa abono mɛ kya laarɛ aye-
Wura Yesu Kirisito ilaa ne mɛ maŋ taa
gɛnɔɔbono mɛ kya laarɛ mɔ ilaa yɛgɛ
gɛkaako mɔ, Wurubuaarɛ ɔ' sa mɔmɔ
pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Filipayi Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo de Timoti, aye abono a gyɛ
Kirisito Yesu gɛsun awɔrabo mɔ, ne n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ. A kya ŋmarasɛ
a kya sa fɛye abono pɛwu fɛ bo Fili-
payi ɔsowolɛ so ne fɛye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro mɔ. Fɛye-rɛ
fɛye-abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ fɛye so
mɔ de abelɛnsɛ mɔ akpaabo pɛwu ne a kya
sa ɔwolɛ baarɛ.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Pɔɔlo Kya Dalaa Ne Ɔ Kya Faala Wurubuaarɛ Iŋ Kya Ta

3 Owi kamaasɛ n kya nyingi fɛye Filipayi
awura abono fɛ kya son me-Wura Wu-
rubuaarɛ mɔ, n kya faala mɔ iŋ kya ta.
4 Me-ndalaa nbono n kya dalaa sa fɛye
pɛwu mɔ, i kya wɔra me-gisen dɔ ɔkon.
5 I kya nyiile yɛɛ n kya nyingi gɛnɔɔbono
aye-rɛ fɛye a san a kya wɔra Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ gɛsun kpɛ kyu lii gɛkaabono
fɛ daa ginu ɔkalan mɔ kyu baa lii de ndɛ.
6 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi yii gɛsɛ ɔ
kya wɔra ilaa dɛnsɛ fɛye-asen dɔ mɔ, n
nyi me-gisen dɔ yɛɛ gɛnen Wurubuaarɛ
kolon baarɛ kee laa wɔra imɔ kpaa logɛ
gɛkaabono Yesu Kirisito laa kii ba mɔ.
7 I kaaborɛ n' sa gɛwɔnsa kyu lii fɛye
Filipayi awura abono fɛ kya son Kirisito
mɔ pɛwu so. I lii fɛɛ fɛye-ilaa i bo me-
gisen dɔ. Wurubuaarɛ wolaa ɔ kya kpaa
aye ne ɔ kya wɔra ilaa sa me-rɛ fɛye pɛwu
dabɔlɛ. Owi ɔbono mɛ keda me tii de obu
faa de owi ɔbono n kya lɛɛ gɛnɔ kyu lii
Yesu ɔkalan mɔ so abɛɛ n naa n kya lɛɛ
mɔ-ɔkalan mɔ mi-i nyiile asa mɔ, imɔ dɔ
pɛwu mɔ, Wurubuaarɛ kya wɔra ilaa ɔ kya
sa me-rɛ fɛye.
8 Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne n nyi
gɛnɔɔbono n dɛ Kirisito Yesu gɛsalaarɛ
me-gisen dɔ n kpɛ mi-i nyingi fɛye pɛwu
so mɔ.
9 Me-gɛdalaa ne n gyɛ yɛɛ fɛye-gɛsalaarɛ
gɛbono fɛ bo mɔ gɛ' kpɛ gɛ kya nyaakyɔ
gɛ kya too fɛye-asen dɔ, de fɛ' kpɛ fa-a nyɛ
Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi kee de fɛ' nyɛ bii
baragɛ yɛɛ imɔ idɛ abɛɛ idɛ ne n boran.
10 Imɔ ne nan yɛgɛ fɛ laa nyɛ sɔɔ ilaa
ibono i boran gɛkpaa mɔ kyule. Gɛnen
kee ne gɛkaabono Kirisito laa kii ba mɔ,
fɛye-asen dɔ i laa fuuli ne ɔ maŋ wu ilaa
nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so tɔgɛ.
11 Fɛ laa san fa-a wɔra ilaa kpɛi-kpɛi
ibono i kya lii gisen dɛnsɛ dɔ kyu naa de
Yesu Kirisito so de i' kyu nyisigyi de ayenbi
kyu bara Wurubuaarɛ.

N Tii De Obu Mɔ, I Kya Wɔra Ɔdan Daa Too

12 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ
fɛ' bii yɛɛ ibono n tii de obu faa, Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ gi kii nyɛ yɛlegɛ daa
too.
13 Kyu lii imɔ so mɔ Rom awura asogya
de asa sɛnsɛ pɛwu abono mɛ bo gɛrɛ mɔ
mɛ nyɛ bii yɛɛ Yesu Kirisito gɛsun ne n' kya
wɔra so ne mɛ keda me tii de obu gɛnen.
14 Gɛnɔɔbono n tii de obu mɔ, i yɛgɛ aye-
nanboana sakyɔ mɛ nyɛ ka gyan aye-Wura
Yesu so bɔla. I kya san keda ɔmɔ-nyoro
de mɛ' tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ibono mɛŋ
kya selɛ nyamesɛ gifuu.
15 I bo no yɛɛ ako mɛ mɛŋ dɛ gɛwɔnsa
dɛnsɛ kyu lii me so ne mɛ naa ma-a tɔgɛ
Kirisito ilaa. Me-ilaa i bo mɔmɔ gɛlaaloo.
Ako, mɔ, mɛ dɛ me so gɛwɔnsa dɛnsɛ so ne
mɛ naa ma-a tɔgɛ Kirisito ilaa.
16 Mɔmɔ abono berɛ, gɛsalaarɛ gɛbono
mɛ bo sa me mɔ so ne mɛ kya tɔgɛ Kirisito
ilaa. Mɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu gɛsun
gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ, ne o kyule yɛɛ mɔ-
akyobo mɛ' keda me tii de obu de n' nyɛ
lɛɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ Kirisito ɔkalan mɔ gyɛ
gɛsintin.
17 Ako mɔ berɛ, mɛ kya tɔgɛ Kirisito
ɔkalan mɔ mɔ, mɛ mɛŋ dɛ gɛwɔnsa kolon.
Mɛ kya laarɛ asa mɛ' buu ɔmɔ taa me yɛgɛ.
Mɛ nyi yɛɛ ibono n tii de obu faa, mɔmɔ-
ilaa tɔgɛsɛ mɔ i laa yɛgɛ i' siile me-ɔlɔ daa.
18 Imɔ ibono iŋ tiri me. Mɛ dɛ gisen
dɛnsɛ-o, mɛŋ dɛ gisen dɛnsɛ-o, ɔkpa ka-
maasɛ so mɔ, mɛ ti taa nyɛ lɛɛ Kirisito
ɔkalan mɔ tɔgɛ. Imɔso i bo me ɔkon gbaa
daa.
19 I lii fɛɛ fɛ kya dalaa sa me, ne Yesu
Kirisito Oduduu mɔ kya kpaa me. Imɔso
n nyi yɛɛ imɔ idɛ pɛwu i laa yɛgɛ n' nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ.
20 I kya nyiile yɛɛ ibono mɛ keda me tii
de obu faa, ilaa ibono me-ansi a tansi a
gyan ne n' kerɛ imɔ-ɔkpa mɔ ne n gyɛ yɛɛ
meŋ sa n' gyi ipeeli ilaa iko-rɛ iko dɔ de
n' taalɛ da otu gɛkpaa, i gyɛ daa lɛwu mɔ,
lɛwu, nkpa mɔ, nkpa. I ba gɛnen mɔ de
Yesu Kirisito ne ɔ' nyɛ nyisigyi kyu naa de
me so aberɛ adɛ dɔ de owi kamaasɛ dɔ kee.
21 I kya nyiile yɛɛ me asɛ mɔ, n tɛ nkpa
mɔ, Yesu wolɛ ne n tiri me. Lɛwu ne nɛ
kii baa wu' mɔ, i laa lɔrɔ wɔra ɔdan sa me
daa.
22 Nengyene fɛɛ nɛ kyena nkpa tu kpe
mɔ, nan wɔra gɛsun gɛbono gɛ laa kpaa
Yesu ilaa de i' kpe ansi dɔ. Meŋ nyi ibono
n' lɛɛ, nkpa abɛɛ lɛwu fɛɛ.

23 N kyɔlɛ imɔ inyɔ nsana ne. Me-lɛɛ
gɛlaarɛ dɔ mɔ, nkana n' tɛsɛ taa gɛrɛ-lɛɛ
gɛkyena gɛdɛ yɛgɛ de n' kpaa kyena Yesu
asɛ Wurubuaarɛ dɔ. Ibono ne n boran
gikyɔ don.
24 Fɛye so mɔ mɔ, i kii i tiri yɛɛ n' kyena
nkpa tu kpe.
25 N tansi n nyi yɛɛ n tiri sa fɛye pɛwu.
Gɛnen so mɔ, n nyi kee yɛɛ nan nyɛ nkpa
lii obu mɔ dɔ baa tu fɛye de n' nyɛ kpaa
fɛye. Imɔ ne nan yɛgɛ fɛ' nyɛ kpe ansi dɔ
de i' wɔra fɛye ɔkon fɛye-gisɔɔgyi gibono
fɛ bo sa Yesu mɔ dɔ.
26 Nɛ kii baa tu fɛye de alanfiya mɔ, i
laa yɛgɛ i' tansi wɔra fɛye ɔkon de fɛ' yen
Kirisito Yesu kyu naa de ilaa ibono ɔ wɔra
sa me mɔ so.

Fɛ' Pɛɛrɛ Ansi Yesu Gɛsun Mɔ Dɔ

27 Ilaa ibono i tansi i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ
fɛ' kyena akyenabi abono a kya kaaborɛ
ɔkalan konkonsɛ ɔbono fɛ nu kyu lii Yesu
Kirisito so mɔ. Nengyene nɛ baa laa fɛye-o,
meŋ baa laa fɛye-o, n kya laarɛ n' nu daa
yɛɛ fɛ yelɛ fɛye-ayaa so girin fɛɛ nyamesɛ
kolon fɛye-gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu
mɔ dɔ, fɛ kya sa gɛwɔnsa kolon, fɛ kya
pɛɛrɛ ansi dabɔlɛ, de asa mɛ' nyɛ sɔɔ Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ gyi.
28 N kya laarɛ n' nu kee yɛɛ fɛye abono fɛ
kya ka gyan Yesu so mɔ fɛŋ kya selɛ fɛye-
akyobo baa pii. Fɛŋ selɛ ɔmɔ mɔ, i laa
lɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ dɛ mɔ nyiile
yɛɛ mɛ laa fuɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara, ne i
laa lɛɛ nyiile kee yɛɛ fɛye, mɔ, fɛ laa nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ. Wurubuaarɛ
ne n kya sa gɛnen ɔkyenaten ɔbono.
29 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi wɔra
ilaa sa fɛye ne fɛ nyɛ kyu fɛye-nyoro too
Yesu Kirisito so. Ne iŋ gyɛ imɔ ibono wolɛ.
Ɔ wɔra ilaa sa fɛye kee ne fɛ nyɛ fɛ kya wu
ɔlaawusɛ fɛ kya sa Yesu.
30 Fɛye-ɔlaawusɛ ɔbono fɛ kya wu mɔ, i
gyɛ daa ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan fɛ wolaa wu
me nɛ naa kyena wu ne fɛ kya nu yɛɛ n san
mi-i wu mɔ mɔ.

2

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Wɔra Fɛɛ Yesu

1 Fɛye-rɛ Yesu Kirisito ginyamesɛ kolon
so mɔ, i kya keda fɛye-nyoro. Gɛnɔɔbono
Kirisito kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ, i kya yɛgɛ
i kya tɔrɔ fɛye-asen. Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ kya sa fɛye gɛnɔ kolon. Fɛ kya su abara
so lii fɛye-asen dɔ.
2 Imɔ idɛ pɛwu i bo fɛye dɔ faa, fɛ' yɛgɛ i'
tɛsɛ wɔra me ɔkon kpaa logɛ. Fɛ' nyɛ gɛnɔ
kolon de gɛlaarɛ' fɛye-gɛkyena dɔ kpaa
logɛ. Fɛye-asen dɔ de fɛye-nwɔnsa dɔ i'
wɔra fɛɛ nyamesɛ kolon ne fɛ gyɛ.
3 Fɛŋ sa fɛ' wɔra sɛi de i' wɔra gikoso
gɛgyanbuɛ gɛkyena abɛɛ fɛ' nyiile fɛye-
nyoro. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ'
kalɛ fɛye-nanboana wɔra asa dɔ don fɛye-
nyoro.
4 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kerɛ fɛye-lɛɛ wolɛ so. Fɛ'
kerɛ fɛye nanboana-lɛɛ kee so.
5 Fɛye-nwɔnsa gi' wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono
Kirisito Yesu-lɛɛ gɛwɔnsa gɛ dɛ mɔ.
6 Yesu dabɔlɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ oyuduu
faa mɔ,
ɔ mɛŋ kerɛ yɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ
gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ so mɔ,
ɔ' yelɛ imɔ so gyi gɛwura buu de
Wurubuaarɛ.
7 Ɔ too imɔ ibono pɛwu fuɛ.
Ne ɔ baa kyu daa isa ɔbono ɔnan ɔ tɛ
owura asɛ mɔ oyuduu.
Nyamesɛ oyuduu ne i kyu korogɛ mɔ.
8 O wu yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ oyuduu gɛnen
mɔ,
ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ
ne o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ kaaborɛ ɔ'
nyɛ lɛwu gbaa.
Lɛwu ɔbono ɔnan o kyule ne o wu' mɔ gyɛ
daa ipeeli lɛwu.
Mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ.
9 Imɔ idɛ so mɔ, Wurubuaarɛ gi kosorɛ mɔ-
gimu gikyɔ kyɔde,
ne ɔ yela mɔ ginyen gibono gi don
ginyen kamaasɛ mɔ.
10 Wurubuaarɛ gi kosorɛ mɔ-gimu gɛnen
de i' ba yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono o nu mɔ
Yesu ginyen mɔ,
o' ŋmii daa mɔ.
Nyamesɛ kamaasɛ, ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ-o,
ɔ bo gɛsinkpan so-o,
ɔ loo gɛsinkpan dɔ-o,
o' ŋmii daa Yesu.
11 De ɔkamaasɛ o' bugi gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Yesu gyɛ Wura."
De i' kyu nyisigyi kyu bara mɔ-sɛ Wu-
rubuaarɛ.

Fɛ' Wɔra Fɛɛ Agyɛkpebi Abono A Kya Nyɛlegi Gibiri Dɔ Mɔ

12 Imɔso me-nanboana laarɛsɛ, fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛ kya nu me-gɛdɛ owi kamaasɛ
dɔ mɔ, idɛ kon ibono meŋ bo fɛye asɛ
faa, fɛ' pɛɛrɛ ansi nu me asɛ don owi
ɔbono n bo fɛye asɛ nno mɔ. Fɛ' tansi
selɛ Wurubuaarɛ de fɛ' pɛɛrɛ ansi wɔra
ilaa ibono i laa lɔrɔ fɛye-ɔkyenaten yela
Wurubuaarɛ asɛ mɔ.
13 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ kee kya wɔra mɔ-
lɛɛ gɛsun fɛye-asen dɔ. Ɔ yɛgɛ fɛ nyɛ kyu
mɔ-ilaa too fɛye-nyoro so ne ɔ kya yɛgɛ fɛ'
nyɛ wɔra imɔ kee de i' kyena de mɔ-ɔbolɛ
gɛlaarɛ.
14 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa wɔra mɔ, fɛ
mɛŋ sa fɛ' lɔgedɛ abɛɛ fɛ' sɔɔ akyɔɔlɛ de
Wurubuaarɛ.

15 Imɔ ne nan yɛgɛ fɛye-asen dɔ i laa nyɛ
fuuli ne i maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-
nyoro so. Fɛ laa wɔra Wurubuaarɛ mɔ-
biana gɛsintin. I maŋ nyɛ ineesi iko fɛye-
nyoro so, yɛgɛ fɛ tɛ saarɛ ndɛ asa abono mɛ
kya wɔra ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ. I keda
ɔmɔ da kyɛɛrɛ fɛɛ gikotoo. Gɛnen asa adɛ
nsana mɔ, fɛ laa ŋɛlegi fɛɛ agyɛkpebi.
16 Fɛ dɛ agyɛbi abono a kya sa anyamesɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ fa-a
nyiile asa. Imɔ idɛ pɛwu ne nan yɛgɛ
n' yen fɛye me-gisen dɔ gɛkaabono Yesu
Kirisito laa kii ba mɔ. I laa wɔra me ɔkon
yɛɛ meŋ nyanga ansi wɔra gɛsun gɛdɛ too
nkyu dɔ giyan.
17 Fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan
Yesu so mɔ gi dɛ fɛɛ asunbi ne fɛ kya lɛɛ
fa-a sa Wurubuaarɛ. Ne fɛɛ me-nkalan ne
nan wɔra fɛɛ nta nbono mɛ lɛɛ asunbi ne
mɛ kya worogɛ mɔ, nkana i laa wɔra me
ɔkon. I nyɛ ba gɛnen mɔ, nan gyi ɔkon de
i' yɛgɛ fɛye kee fɛ' gyi ɔkon.
18 Gɛnen kee ne fɛɛ i ba gɛnen mɔ, i
kaaborɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon de i' nyɛ
wɔra me kee ɔkon.

Timoti De Epaforoditusɛ Ilaa

19 Kyu lii Wura Yesu so mɔ, n kya sa
gɛwɔnsa yɛɛ i maŋ kɛɛla ne nan sun Timoti
fɛye asɛ. Nɛ nyɛ nu fɛye so mɔ de me-gisen
gi' tɔrɔ me.
20 Meŋ baa n bo ɔko fɛɛ mɔ. Fɛye-ilaa i
tiri mɔ lii mɔ-gisen dɔ.
21 Asa sɛnsɛ berɛ mɛ kya kerɛ mɔmɔ-lɛɛ
daa pɛi. Iŋ gyɛ Yesu Kirisito-lɛɛ.
22 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi gɛnɔɔbono Tim-
oti baarɛ gi lɛɛ mɔ-gidebi wolaa nyiile mɔ.
Me-rɛ mɔ a kya wɔra Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ so gɛsun dabɔlɛ mɔ, a wɔra
fɛɛ ɔsɛ de obi.
23 Imɔso nɛ kpɛ wu gɛnɔɔbono me-ilaa i
kya kpe de mɔ, nan keda mɔ sun fɛye asɛ.
24 Wura Yesu ɔlon dɔ mɔ, nɛ sɔɔ gyi yɛɛ
i maŋ kɛɛla ne me gbaa-gbaa kee nan ba
fɛye asɛ nno.
25 Nɛ kerɛ faa, Epaforoditusɛ, aye-nanbo
Yesu ɔson mɔ dɔ ɔbono fɛ lɛɛ sun yɛɛ ɔ'
baa kyɛ me-takpo mɔ, i tiri yɛɛ n' lɛɛ mɔ-
ɔkpa de o' kii ba fɛye asɛ. Me-rɛ mɔ a
wɔra gɛsun ne a kɔ sa Wurubuaarɛ ɔson
mɔ dabɔlɛ.
26 Ɔ kya nyingi fɛye pɛwu so. O nyi ibono
fɛ nu mɔ-gilɔ mɔ so, ne i bo mɔ gɛwɔnsa
yɛɛ ɔfaa fɛ tɛ de nwɔnsa.
27 Gɛsintin so mɔ, ɔ lɔ. Ɔ laarɛ o' wu
gbaa. Wurubuaarɛ ne n su mɔ so. I mɛŋ
gyɛ mɔ wolɛ. O su me kee so de meŋ baa
kii wu gɛnsinyan baa bɔla de ibono n kya
wu faa.
28 Gɛnen so mɔ, i kpɛ i kya da me kpa-
kpa yɛɛ n' yɛgɛ mɔ de o' kii ba fɛye asɛ
kusaa. Fɛ kii wu mɔ mɔ, i laa wɔra fɛye
ɔkon, de me kee me-gisen gi' tɔrɔ me.
29 Imɔso fɛ wu mɔ mɔ, fɛ' kyu ɔkon belɛ
sɔɔ mɔ abaa anyɔ Wura Yesu ginyen dɔ
de fɛ' kyu buubuu kyu sa gɛnen asa abono
ɔnan.
30 I san pii ɔfaanan o wu' Kirisito gɛsun
mɔ so. Ilaa ibono fɛ laa wɔra sa me mɔ, ɔ
yelɛ fɛye-giyaa dɔ wɔra imɔ kaaborɛ mɔ-
nkpa gi laarɛ gi' lii mɔ-gibaa.

3

Fɛ' Keda Wura Yesu Ɔson

1 Me-nanboana Wura Yesu ɔson mɔ dɔ,
ibono i san mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra
fɛye ɔkon fɛye-rɛ Wura Yesu ginyamesɛ
kolon mɔ so. Ilaa ibono nɛ wolaa ŋmarasɛ
bunge fɛye mɔ, nɛ kii ŋmarasɛ imɔ kii
bunge fɛye mɔ, i maŋ loo me. I laa kpaa
fɛye daa.
2 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan. Ako mɛ
dɛ nwɔnsa nyɛnyɛn ma-a wɔra aye-gɛsun
mɔ ɔnan. Mɛ kya laarɛ mɛ' nyɛ fɛye penɛ
daa. Awɔrɛ giten ilaa ne n kpɛ i tiri ɔmɔ.
3 Iŋ gyɛ awɔrɛ giten ne n kya nyiile
yɛɛ nyamesɛ gyɛ Wurubuaarɛ sonbo. Ilaa
ibono i kya nyiile yɛɛ a gyɛ Wurubuaarɛ
asonbo gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ a kya kyu
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kyu son mɔ. A
kya diirɛ aye-nyoro kyu naa daa de Kirisito
Yesu ilaa wɔrasɛ wolɛ so. A kya kine yɛɛ a
maŋ ka gyan aye anyamesɛ-lɛɛ gidebi so.
4 I bo no yɛɛ nan taalɛ ka gyan me-
itiibilaa de me-nbara gigyi so. Fɛɛ ɔko
laa taalɛ ka gyan mɔ-itiibilaa de mɔ-nbara
gigyi so de i' mɔlɛgɛ mɔ mɔ, nkana me ne
nan wɔra ɔgyangbarabo.
5 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ mɛ korogɛ me
mɔ, imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, mɛ ten me-giwɔrɛ
Wurubuaarɛ nbara mɔ ɔkpa so. N gyɛ daa
Isirale awura abono Wurubuaarɛ gi yela
mɔ-nbara sa mɔ obi. Nɛ lii daa Bɛngyamin
gɛten dɔ. Me-rɛ me-sɛ de me-nyi pɛwu aye-
gɛdɛ ne n gyɛ Hiiburu, aye Gyuda awura
gɛdɛ mɔ. Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n
tiri me so mɔ, nɛ baa wɔra Farasii awura
gikpen mɔ dɔ isa.
6 Nɛ pɛɛrɛ ginsi sa Wurubuaarɛ nbara
mɔ gikyɔ. Gɛnen so gbaa mɔ, nɛ wu yɛɛ
Yesu asonbo mɔ mɛ kya son Wurubuaarɛ
ɔkpa banban ɔko so mɔ, nɛ biidɛ ɔmɔ-giso.
N kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so ibono
ɔko mɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko me-nyoro so
tɔgɛ.
7 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, ilaa ibono
nkana n nyi yɛɛ imɔ ne nan mɔlɛgɛ me
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, meŋ baa mi-i ka gyan
imɔ so. Gɛnɔɔbono nɛ nyɛ bii Yesu Kirisito
so mɔ, nɛ kyu me-nbara so gigyi mɔ pɛwu
yɛɛ iŋ baa i gyɛ ilaa gbaa' iko sa me.

8 Gɛsintin mɔ, n kya kyu ilaa kamaasɛ
yɛɛ iŋ baa i bo ilaa dɔ. Ibono i don ilaa
kamaasɛ gbaa bun sa me mɔ ne n gyɛ
ibono nɛ nyɛ bii me-Wura Kirisito Yesu.
Kyu lii Kirisito so mɔ, nɛ taa ilaa kamaasɛ
ibono nkana n kya wɔra mɔ yɛgɛ. Nɛ san
kyu imɔ yɛɛ imɔ pɛwu i gyɛ daa gibiinaa
so ilaa. Imɔ ne nan yɛgɛ ne Yesu Kirisito
laa nyɛ wɔra me-lɛɛ
9 de me-rɛ mɔ a san wɔra nyamesɛ kolon.
Maŋ baa tɔgɛ yɛɛ nan gyi Wurubuaarɛ
nbara mɔ so me-gibaa so de o' kyu me yɛɛ
me-gisen dɔ i boran. Ɔ kya kyu me-gisen
dɔ yɛɛ i boran kyu naa daa de gikagyan
gibono nɛ ka gyan Kirisito so mɔ.
10 Nɛ too ilaa kamaasɛ fuɛ daa de n' nyɛ
bii Kirisito dɔɔdan. N kya laarɛ n' wu mɔ-
ɔlon ɔbono ɔ bo ne ɔ taalɛ kyingi lii ibuni
dɔ mɔ, de n' wu mɔ-awɔrɔfɔɔ mɔ ɔnan
kee, de n' baa wɔra fɛɛ mɔ, gɛnɔɔbono ɔ
taalɛ wu' sa asa mɔ
11 de, Wurubuaarɛ gi kyule mɔ, me kee
n' nyɛ kyingi lii ibuni dɔ gɛnen.

Abono Mɛ Ti Sɛɛ Wurubuaarɛ Ɔson Dɔ Mɔ Nwɔnsa Ɔnan

12 I mɛŋ gyɛ yɛɛ me-gibaa gi ti yii ilaa
ibonoana n darɛ faa abɛɛ nɛ ti wɔra imɔ
kpaa logɛ berɛ. N san n dɛ imɔ dɔ n kya
pɛɛrɛ ansi de n' laa gibaa keda ilaa dɛnsɛ
ibono so Kirisito Yesu gi laa gibaa keda me
kyu me wɔra mɔ-lɛɛ mɔ.
13 Me-nanboana Yesu asonbo, ilaa ibono
n kya laarɛ mɔ, meŋ kya kyu imɔ yɛɛ me-
gibaa gi ti yii imɔ. Ilaa kolon ibono n kya
wɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ n kya lɛɛ ansi taa
ibono i bo me-gɛmara mɔ pɛwu yɛgɛ de n'
san nyanga ansi selɛ n gya ibono i bo me-
ansi dɔ mɔ.
14 Wurubuaarɛ dɔ ilaa ne nɛ nyanga ansi
n selɛ n gya gɛnen. Imɔso ne Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ me yɛɛ n' kyu me-nyoro sa mɔ de
o' kyu gɛnen ilaa ibono sa me kyu naa de
me-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
15 Fɛ' yɛgɛ aye abono a ti sɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ a' sa daa me-
gɛwɔnsa gɛdɛ ɔnan. Nengyene fɛ kya sa
nwɔnsa nko kpɛi berɛ mɔ, Wurubuaarɛ ne
nan lɛɛ gɛsɛ nyiile fɛye.
16 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, fɛ' yɛgɛ de a'
puge ibono ɔkara a ti a dɛ a tɛ faa dɔ.

Gɛkyena Gɛbono Gɛ Kya Bara Ansikyu Mɔ

17 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' kasɛ
gɛnɔɔbono n dɛ mɔ de fɛ' kerɛ asɛnsɛ
abono a nyiile mɔmɔ ne mɛ tɛ gɛnen
gikyenabi mɔ de fɛ' kasɛ mɔmɔ kee.
18 I kya nyiile yɛɛ asa abono mɛ mɛŋ dɛ
akyenabi abono ɔnan mɔ mɛ nyaakyɔ. Nɛ
wolaa tɔgɛ mɔmɔ-ilaa sa fɛye. Idɛ kon n
kii mi-i tɔgɛ ɔmɔ so ilaa mi-i sa fɛye faa,
me-ansi a kya kpelegɛ nkyu gbaa. Mɔmɔ-
gɛkyena gɛ dɛ daa fɛɛ asa abono mɛ kya
kyo amɔlɛgɛ lɛwu ɔbono Yesu gi wu' lɛwu
oyii so mɔ.
19 Gɛnen asa abono mɛ laa wu ilaa ibono
mɛ laa naa de mɔ. Mɛ laa fuɛ mɔmɔ-lɛwu
gɛmara. Mɔmɔ-itɔ ne mɛ kya son. Ilaa
ibono i gyɛ ipeeli ilaa mɔ, imɔ, mɔ, ne mɛ
kya kyu gyiide. Mɔmɔ-nwɔnsa gi gyan daa
gɛsinkpan ilaa wolɛ so.
20 Aye abono a kya son Yesu mɔ berɛ,
aye-gɛwi ne n gyɛ Wurubuaarɛ dɔ. Wu-
rubuaarɛ dɔ ne aye-ansi a gyan yɛɛ ɔko laa
lii de ɔ' baa mɔlɛgɛ aye. Mɔ ne n gyɛ Wura
Yesu Kirisito.
21 Ɔ laa baa kyɛɛgɛ aye-anyamesɛ nyoro
gibi gibono giŋ bo giko dɔ mɔ wɔra fɛɛ
mɔ-lɛɛ nyoro nbono gi bo nyisigyi mɔ.
Ɔlon ɔbono ɔ bo ne ɔ kya taalɛ yɛgɛ ilaa
kamaasɛ i kya bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ
mɔ ne ɔ laa kyu kyɛɛgɛ aye-nyoro mɔ
gɛnen.

4

1 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, fɛye
abono n kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ, n kya
nyingi fɛye so. Fɛ kya yɛgɛ i kya wɔra
me ɔkon ne fɛ kya kosorɛ me-gimu. Me-
kyɛmenɛana laarɛsɛ, fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so
girin Wura Yesu ɔson mɔ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
nɛ nyiile fɛye mɔ.

Gɛnɔɔbono Fɛ Laa Nyɛ Gisen Yuuli Mɔ

2 N kya kolɛ Yuwodiya ne n' kya kolɛ
Sintikii yɛɛ mɛ' tɔgɛ kyule abara Wura
Yesu ginyen dɔ.
3 Fo ɔbono mɔ fo gyɛ me-nanbo gɛsun
mɔ dɔ gɛsintin so mɔ, fo-o fo mɔ kee, n kya
kolɛ fo yɛɛ fo' kpaa gɛnen akyii anyɔ adɛ
de mɛ' tɔgɛ kyule abara. Me-rɛ ɔmɔ ne n
kpon Yesu ɔkalan mɔ so gɛsun mɔ giwɔra
dɔ. Me-rɛ ɔmɔ ne n wɔra gɛsun, dabɔlɛ
de Kelɛmɛntɛ mɔ-rɛ me-nanboana asɛnsɛ
abono Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ mɔmɔ-
anyen wɔra mɔ-ɔwolɛ dɔ yɛɛ mɛ laa nyɛ
ɔkyenaten mɔ asɛ mɔ.
4 Owi kamaasɛ dɔ mɔ fɛ' yɛgɛ i' wɔra
fɛye ɔkon kyu naa de fɛye-rɛ Wura Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so. N' kii mi-i tɔgɛ
imɔ ginyɔsɛ yɛɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon.
5 Fɛ' kyu gisen kyena de asa kanpɛ de
ɔkamaasɛ o' wu. I kya nyiile yɛɛ owi ɔbono
Wura Yesu laa kii ba mɔ gi fuude.
6 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kyena de nwɔnsa iko-rɛ
iko dɔ. Ilaa kamaasɛ ibono i laa ba mɔ,
fɛ' kyu too Wurubuaarɛ ansi dɔ. Fɛ' dalaa
kolɛ mɔ, de fɛ' kyu afaala sa mɔ kee fɛye-
ndalaa dɔ.
7 Fɛ kya dalaa gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ gisen yuuli gibono ɔ kya sa
anyamesɛ ne mɛŋ kya taalɛ bii imɔ-ɔkara
mɔ. Fɛye-asen de fɛye-nwɔnsa gi laa kyena

fɛye gɛten kolon kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
8 Me-nanboana Yesu asonbo, pɛi de me-
gɛnɔ gɛ' yii mɔ, n' tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kpɛ
fa-a sa gɛwɔnsa kyu lii daa gɛsintin ilaa
so, nyisigyi ilaa so, gisen dɛnsɛ ilaa so, ilaa
ibono i dɛ ɔkpa mɔ so, ilaa ibono i bo
kanpɛ mɔ so, de ilaa ibono i bo ɔbolɛ mɔ
so. Ilaa kamaasɛ ibono i boran ne ayenbi a
kya kaaborɛ imɔ mɔ, imɔ ibonoana so ne
fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa gyan.
9 Ilaa ibono fɛ kasɛ, ne fɛ sɔɔ kyule, ne fɛ
nu, ne fɛ wu lii me asɛ mɔ, imɔ ne fɛ' wɔra.
Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛye-rɛ aye-gisen yuuli
gɛmu Wurubuaarɛ fɛ laa kyena.

N Kya Faala Fɛye Ibono Fɛ Bunge Me Ilaa Mɔ

10 Kyu lii aye-Wura Yesu so mɔ i bo me
ɔkon gɛsintin so yɛɛ idɛ kon ibono fɛ bunge
me ilaa faa mɔ, fɛ kii lɛɛ nyiile me yɛɛ fɛ
kya nyingi me so. Nkana fɛ kya nyingi me
so berɛ. Fɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa daa de fɛ' lɛɛ
imɔ nyiile me.
11 Iŋ gyɛ yɛɛ n kya tɔgɛ yɛɛ ilaa iko i tiri
me berɛ daa. Me berɛ, nɛ kasɛ bii yɛɛ ilaa
kamaasɛ ibono i tu me mɔ, i kaabo sa me.
12 Ayen a dɛ me mɔ, n nyi me-nyoro
akedabi. Ne ilaa i kii gbigi de me mɔ, n
nyi me-nyoro akedabi. Nɛ kasɛ ne nɛ bii
gɛnen akyenabi adɛ. Ilaa kamaasɛ ibono i
laa tu me mɔ, n kya sɔɔ abaa anyɔ. Agyudɔ
a gbigi me asɛ, abɛɛ akon a tɔrɔ me so, atɔ
a bo me asɛ gikyɔ abɛɛ ayen ne n dɛ me
mɔ, imɔ pɛwu dɔ mɔ, n kya bii me-nyoro
akedabi.
13 Me-rɛ Yesu Kirisito ginyamesɛ kolon
dɔ so mɔ, nan taalɛ wɔra ilaa kamaasɛ. Mɔ
ne n kya sa me ɔlon.
14 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, fɛ kpaa me me-
ɔlaawusɛ dɔ faa mɔ, fɛ gyɛ asa.
15 Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye Filipayi awura fɛ
nyi mɔ, lii owi ɔbono fɛ daa ginu Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ ne nɛ koso lii fɛye asɛ
Masadoniya gɛsinkpan so mɔ, fɛye-wolɛ ne
n gyɛ Yesu asonbo gikpen gibono fɛ kyu too
fɛye-nyoro so yɛɛ fɛ laa kerɛ me so de n'
naa mi-i wɔra Yesu gɛsun mɔ. Fɛye-gibaa
gi kya tu me ne me-gɛnɔ mɔ gɛ kya kpe
fɛye asɛ.
16 N san n bo fɛye-gɛsinkpan so
Tɛsalonika ɔsowolɛ so gbaa mɔ, fɛye-gibaa
mɔ gi tu me nno mɔ, iŋ gyɛ gikolon.
17 I mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa ibono fɛ kpɛ fa-a
sa me mɔ ne n tiri me. Ntɛɛla nbono fɛ
laa nyɛ Wurubuaarɛ dɔ ne i laa kpɛ i kya
nyaakyɔ i kya too mɔ ne n tiri me.
18 Ilaa ibonoana pɛwu fɛ kyu sun
Epaforoditusɛ yɛɛ o' kyu bara me mɔ, i
yii me-gibaa. Fɛ yɛgɛ nɛ nyɛ ilaa kamaasɛ
ibono i tiri me mɔ kii san. Ilaa ibonoana fɛ
bunge me mɔ, i dɛ fɛɛ asunbi bofensɛ ne
fɛ lɛɛ sa Wurubuaarɛ. Wurubuaarɛ gi sɔɔ
amɔ, ne a gyi mɔ-ginsi.
19 Me-Wura Wurubuaarɛ mɔ ne nan sa
fɛye fɛye-ilaa kamaasɛ ibono i tiri fɛye mɔ
kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ
kolon mɔ so. Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono
ɔ tansi ɔ bo ilaa dɛnsɛ kamaasɛ.
20 Nyisigyi ɔ' wɔra aye-sɛ Wurubuaarɛ-
lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Afaala Laalaalogɛ

21 Fɛ' faala ɔkamaasɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro kyu
lii mɔ-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon so
mɔ sa me. Aye-nanboana abono mɛ kya
son Yesu ne mɛ bo me asɛ gɛrɛnaa mɔ
pɛwu mɛ kya faala fɛye.
22 Mɔmɔ abono pɛwu Wurubuaarɛ gi
lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ mɛ kya faala
fɛye. Abono mɛ kya faala fɛye gikyɔ-gikyɔ
mɔ ne n gyɛ abono mɛ bo Rom wura belɛ
mɔ gɛten dɔ mɔ.
23 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye
ɔkamaasɛ so gɛwɔnsa dɛnsɛ de fɛye-
oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fɛye.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Kolosiya Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ Kirisito Yesu
ɔsɔɔ kyu naa de Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so
de Timoti, aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ
2 ne n dɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ a kya
bunge fɛye abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
fɛye yela sa mɔ-nyoro ne fɛ dɛ Kirisito
gɛsara dɔ Kolosiya ɔsowolɛ so mɔ. Aye-sɛ
Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ
de ɔ' sa fɛye gisen yuuli.

Afaala de Gɛdalaa

3 Owi kamaasɛ a kya dalaa a kya sa fɛye
mɔ, a kya faala Wurubuaarɛ, aye-Wura
Yesu Kirisito mɔ-sɛ.
4 Ibono so a kya faala mɔ gɛnen mɔ
ne n gyɛ yɛɛ a nu fɛye-gikagyan gibono
fɛ ka gyan Kirisito Yesu so mɔ. Ne a nu
fɛye-gɛsalaarɛ gɛbono fɛ bo sa asa abono
pɛwu Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa
mɔ-nyoro mɔ.
5 A kya faala Wurubuaarɛ fɛye so kee
yɛɛ fɛye-nwɔnsa gi gyan ilaa dɛnsɛ ibono
Wurubuaarɛ gi baala yela sa fɛye Wu-
rubuaarɛ dɔ mɔ so. Fɛ nu gɛnen ilaa dɛnsɛ
ibono so kyu lii Wurubuaarɛ gɛsintin
ɔkalan mɔ dɔ daa. Gɛnen ɔkalan ɔbono
ne n gyɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ.
6 Mɔ-ɔkalan konkonsɛ baarɛ kya yɛlegɛ
nu gyan gɛsinkpan gɛten kamaasɛ so ɔ kya
wɔra ilaa dɛnsɛ asa gɛkyena dɔ. I wɔra
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nu ɔkalan mɔ kee mɔ.
Ɔ yɛlegɛ wɔra ilaa dɛnsɛ fɛye-gɛkyena dɔ
kpɛ kyu lii gɛkaabono fɛ nu Wurubuaarɛ
gitolon mɔ so ne fɛ nu gimɔ-ilaa gɛsɛ yɛɛ i
gyɛ gɛsintin mɔ.
7 Fɛ kasɛ Yesu ɔkalan mɔ ilaa lii daa
Epafirasɛ asɛ. Epafirasɛ gyɛ aye-nanbo
laarɛsɛ Yesu ɔson mɔ dɔ. Ɔ yelɛ aye-giyaa
dɔ ɔ kya wɔra Kirisito gɛsun ɔ kya sa mɔ
gɛnɔɔbono a laa taalɛ ka gyan mɔ so mɔ.
8 Ɔ baa lɛɛ fɛye-gɛsalaarɛ gɛbono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi sa fɛye mɔ nyiile
aye.
9 Imɔso kyu lii gɛkaabono a nu fɛye so
gɛnen mɔ, owi kamaasɛ a kpɛ san a kya
dalaa a kya kolɛ Wurubuaarɛ a kya sa fɛye.
A kya kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ-Oduduu ɔ'
kpɛ ɔ kya sa fɛye ɔlaako ginyi, ɔ' yɛgɛ fɛ'
bii gɛsintin ilaa de fɛ' bii mɔ-gɛlaarɛ kpaa
logɛ.
10 I ba gɛnen mɔ, de fɛ' nyɛ akyenabi
abono a kaaborɛ Wura Yesu asonbo mɔ de
fɛ' gyi Wura Yesu ginsi ɔkpa kamaasɛ so.
Fɛ' kpɛ fɛ kya wɔra ilaa dɛnsɛ kpɛi-kpɛi
kamaasɛ de fɛ' sɛɛ fɛ kya bii Wurubuaarɛ
fɛ kya bɔla.
11 Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' nyɛ ɔlon ka-
maasɛ kyu naa de mɔ-nyisigyi ɔlon mɔ so,
de i' yɛgɛ fɛ' nyɛ taalɛ kyu gisen keda ilaa
kamaasɛ dɔ de ɔkon.
12 Fɛ' kpɛ fɛ dɛ afaala fɛ kya sa Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ aye-sɛ ne ɔ kalɛ fɛye
wɔra mɔ-asonbo dɔ mɔ. Fɛ bo mɔmɔ dɔ
gɛnen mɔ, fɛye kee fɛ laa nyɛ ilaa dɛnsɛ
ibono ɔ baala yela sa ɔmɔ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ gyɛ fatela mɔ asɛ mɔ.
13 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ,
Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye lii gibiri ɔlon
dɔ ne ɔ yɛgɛ a san a tɛ daa mɔ-gisen dɔ
obi Yesu owuragyibo mɔ akyenabi.
14 Mɔ Yesu ne n kyu mɔ-nkpa kyɛɛ ne a
nyɛ aye-nyoro gɛnen faa. Mɔ-lɛwu so ne
Wurubuaarɛ gi kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ
aye.

Kirisito Ne N Gyɛ Ɔgyangbarabo

15 Kirisito ɔbono asa mɛ wu mɔ de ansi
mɔ gyɛ Wurubuaarɛ oyuduu gbaa-gbaa.
Imɔso Wurubuaarɛ ɔbono a mɛŋ kya wu
de ansi mɔ oyuduu ne Kirisito gi lɛɛ nyiile
asa. Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ
gi lɛɛ pɛwu dɔ mɔ, Kirisito ne n gyɛ
ɔgyangbarabo.
16 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ
ikamaasɛ ibono i bo soso de gɛsɛ gɛrɛ mɔ,
mɔ-rɛ Kirisito ne n lɛɛ imɔ. Iŋ gyɛ ibono
a kya wu de ansi mɔ wolɛ. Dabɔlɛ de
ibono aŋ kya wu de ansi mɔ kee fɛɛ ilaa
ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ
so mɔ. Imɔ-rɛ imɔ-abelɛnsɛ de imɔ-nbii,
de imɔ-ibelɛbelɛ de imɔ-iburuburu pɛwu,
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Kirisito ne n lɛɛ imɔ.
Kirisito kee ne ɔ lɛɛ imɔ sa.
17 Kirisito wolaa ɔ bo no pɛi ne ilaa
kamaasɛ i bo no. Ne kyu lii mɔ so ne ilaa
kamaasɛ i bo no faa.
18 Kirisito ne n gyangbara ɔ sa Wu-
rubuaarɛ asonbo fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ
gimu gi gyangbara sa nyamesɛ nyoro mɔ.
Lii mɔ so ne mɔ-asonbo mɛ bo no. Mɔ
kee ne n gyɛ ɔgyangbarabo sa asa abono
mɛ laa wu' de mɛ' kii kyingi lii ibuni dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wɔra mɔ. I ba gɛnen mɔ,
de mɔ ne ɔ' nyɛ wɔra ɔgyangbarabo ilaa
kamaasɛ dɔ.
19 I lii fɛɛ i wɔra Wurubuaarɛ ɔbolɛ yɛɛ
mɔ-oyuduu mɔ pɛwu gi' kyena Kirisito dɔ
kpaa logɛ.
20 Kyu naa de mɔ Kirisito kee so ne i
wɔra Wurubuaarɛ ɔbolɛ yɛɛ ɔ' lɔrɔ mɔ-rɛ
ilaa kamaasɛ nsana, ilaa ibono i bo soso de
ibono i bo gɛsɛ mɔ pɛwu. Imɔso ne mɛ da
Kirisito aŋanbi oyii so mɔɔ ne mɔ-nkalan
gi kyɛɛgɛ fuɛ. Nmɔ ne Wurubuaarɛ gi kyu
lɔrɔ ilaa kamaasɛ ne gisen yuuli gi nyɛ ba.

Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Gi Mɔlɛgɛ Kolosiya Awura Mɔ

21 Owi ɔko dɔ mɔ, fɛye kee fɛye-rɛ
Wurubuaarɛ nsana iŋ bo kon. Fɛ wɔra daa
mɔ-akyobo kyu lii fɛye-nwɔnsa nyɛnyɛn
de fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra so.
22 Nperɛ faa ibono Kirisito gi kyu mɔ-
nyoro gibi kyu sa ne mɛ mɔɔ mɔ mɔ, i yɛgɛ
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fɛye-rɛ mɔ nsana. O
wu' gɛnen daa de a' nyɛ wɔra gisen fufuli
awura abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ
de ɔ' nyɛ kyu aye kperɛ mɔ-sɛ. Ɔko maŋ
wu aye-nyoro so ilaa nyɛnyɛn iko tɔgɛ baa
pii.
23 Pɛi ne ɔ laa nyɛ wɔra gɛnen sa fɛye
mɔ, i gyɛ ibono fɛ laa yelɛ fɛye-ayaa so
de fɛ' keda fɛye-gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa
Kirisito mɔ dɔ ken-ken. Gɛnɔɔbono fɛ nu
ɔkalan konkonsɛ kyu lii Kirisito so ne fɛ
kyu fɛye-ansi gyan mɔ so mɔ, sɛi-sɛi mɛŋ
sa i' biidɛ fɛye lii nkan. Gɛnen ɔkalan
konkonsɛ ɔbono fɛ nu faa, mɛ naa gyan de
gɛsinkpan pɛwu mɛ kya tɔgɛ mɔ ma-a sa
ɔkamaasɛ. Ne ɔkalan baarɛ kee ne n baa
wɔra me, Pɔɔlo gɛsun wɔrasɛ.

Gɛsun Gɛbono Wurubuaarɛ Gi Kyu Wɔra Pɔɔlo Abaa Dɔ Mɔ

24 N kya yiyɛɛ mɔ, i kya wɔra me ɔkon
daa kyu lii fɛye so. I kya nyiile yɛɛ kyu lii
gɛyiyɛɛ gɛbono me-nyoro gi kya yiyɛɛ mɔ
so mɔ, i kya kpaa de Kirisito-lɛɛ gɛyiyɛɛ
gɛbono ɔ yiyɛɛ sa mɔ-asonbo mɔ gɛ' yela
ɔkara. Kirisito asonbo adɛ mɛ dɛ fɛɛ
Kirisito nyoro gbaa-gbaa.
25 Kirisito asonbo kee ne nɛ ba n kya son.
Gɛnen gɛsun gɛdɛ ne Wurubuaarɛ gi kyu
wɔra me-abaa dɔ yɛɛ n' lɛɛ mɔ-agyɛbi mɔ
gɛsɛ sa fɛye kpaa logɛ.
26 Nkana lii ko-o adedaabo aberɛ mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-ilaa boduduusɛ
iko kyu ŋara. Ndɛ nkɛ ndɛ dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ gi lɛɛ imɔ-gɛwi sa asa abono
ɔ lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.
27 Ɔ kya laarɛ fɛɛ ɔ' yɛgɛ asa abono ɔ lɔrɔ
mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ mɛ' bii yɛɛ mɔ-
ilaa boduduusɛ idɛ i gyɛ sa gɛsinkpan so
asa kpɛi-kpɛi pɛwu. Ɔ kya laarɛ mɛ' bii
nyisigyi belɛ ɔbono ɔnan ɔ bo gɛnen ilaa
boduduusɛ ibono dɔ mɔ. Ilaa boduduusɛ
ibono n darɛ faa ne n gyɛ yɛɛ Kirisito kya
kyena fɛye-asen dɔ. Imɔ ne nan yɛgɛ fɛ' bii
yɛɛ fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ.
28 Gɛnen Kirisito ɔbono ɔ tɛ fɛye dɔ mɔ
nyoro so ilaa ne a kya yelɛ sansana tɔgɛ
mɔ. A kya kyu ɔlaako ginyi kamaasɛ ka
nyamesɛ kamaasɛ de a' nyiile nyamesɛ
kamaasɛ ilaa. A kya wɔra aniya nyiile
ɔmɔ gɛnen de owi ɔbono a laa kyu mɔmɔ
ɔkamaasɛ kpe Kirisito asɛ mɔ mɛ ti sɛɛ
Kirisito ilaa dɔ.
29 Ilaa idɛ so ne me, Pɔɔlo, n kya kyu ɔlon
ɔbono Wurubuaarɛ gi kpɛ tansi ɔ kya sa
me mɔ pɛwu, n kya wɔra mɔ-gɛsun nyaadɛ
gisisiri n kya wu awɔrɔfɔɔ faa.

2

1 N kya laarɛ fɛ' bii gɛnɔɔbono n kya
nyanga ansi n kya wɔra gɛsun n kya sa
fɛye-rɛ Lawodisiya awura de asa abono
pɛwu mɛ mɛŋ ti wu me de ansi kerɛ mɔ.
2 N kya wɔra gɛsun gɛnen daa de i'
nyɛ keda fɛye-nyoro de fɛ' nyɛ gɛsalaarɛ.
Fɛ nyɛ gɛsalaarɛ mɔ, i laa koola fɛye
dabɔlɛ wɔra nyamesɛ kolon. N kya nyanga
ansi de Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa i' loo
fɛye asen dɔ de fɛ' nu Wurubuaarɛ ilaa
boduduusɛ mɔ gɛsɛ. Wurubuaarɛ ilaa
ibono i bo duduu mɔ ne n gyɛ Kirisito.
3 Mɔ-nkon asɛ ne anyamesɛ mɛ laa kpe
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi de
gɛnɔɔbono mɛ laa bii Wurubuaarɛ mɔ.

Fɛ' Kpɛ Keda Fɛye-Gisɔɔgyi Mɔ Dɔ

4 N kya buu ilaa idɛ mi-i sa fɛye de fɛ'
mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko-rɛ ɔko o' kyu gɛnɔ
ɔkon penɛ fɛye kyu lii fɛye-gisɔɔgyi mɔ so.
5 Me-rɛ fɛye aŋ kya nyɛ wu abara de ansi.
Oduduu dɔ mɔ mɔ, me-gɛwɔnsa gɛ gyan
fɛye so. I kya wɔra me ɔkon gɛnɔɔbono
fɛ kya wɔra ilaa imɔ-ɔkpa so ne fɛ yelɛ
fɛye-ayaa so girin gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa
Kirisito mɔ dɔ.
6 Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ sɔɔ Kirisito Yesu abaa
anyɔ yɛɛ mɔ ne n gyɛ fɛye-Wura faa,
fɛye-rɛ mɔ fɛ' kyena de abara gɛnen.
7 Fɛ ti nyɛ kyu fɛye-nyoro kyu mada de
mɔ faa mɔ, fɛ' yɛgɛ mɔ ɔ' lɔrɔ fɛye de
fɛ' kpɛ fa-a wɔra ɔlon fɛ kya too fɛye-
gisɔɔgyi mɔ dɔ. Fɛ' kpɛ keda gɛnen fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ wolaa nyiile fɛye mɔ de fɛ'
kpɛ fɛ dɛ afaala abono aŋ bo ɔkara mɔ fa-a
sa Wurubuaarɛ.
8 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de ɔko-rɛ
ɔko ɔ mɛŋ sa o' kyu mɔ-lɛɛ nwɔnsa kyu
penɛ fɛye giyan de fɛŋ' baa buu Kirisito.
Mɔmɔ-nwɔnsa nbono ɔnan i lii anyamesɛ
asɛ, ne i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, i lii daa ilaa
ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ asɛ.
Iŋ gyɛ Kirisito asɛ ne i lii. Imɔso fɛŋ sa fɛ'
sɔɔ imɔ gyi.

Fɛye-rɛ Kirisito Ginyamesɛ Kolon Mɔ Agyan

9 Kirisito berɛ, mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ
gyɛ ɔkolon, ne o kii ɔ gyɛ nyamesɛ.
10 Fɛye-rɛ Kirisito fɛ gyɛ nyamesɛ kolon
faa mɔ, Wurubuaarɛ ilaa i bɔla fɛye dɔ
kee. Ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon
anyamesɛ so mɔ, gɛnen Kirisito kolon
baarɛ ne n kya gyi imɔ so.
11 Lii ibono fɛye-rɛ Kirisito fɛ gyɛ
nyamesɛ kolon kee so mɔ, i yɛgɛ ɔ wɔra
ilaa iko sa fɛye, i dɛ daa fɛɛ Gyuda
awura itiibilaa iko. Gyuda awura mɛ kya
ten awɔrɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ gyɛ

Wurubuaarɛ wolɛ asonbo. Ibono Kirisito gi wɔra sa fɛye mɔ berɛ, i mɛŋ gyɛ fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ ne n ten awɔrɛ kyu kyɛɛgɛ nyamesɛ nyoro gibi mɔ. Fɛye-gidebi nyɛnyɛn gibono fɛ dɛ mɔ ɔwolɛ ne Kirisito gi kyadɛ fuɛ gɛnen.

12 Gɛnen kee ne owi ɔbono mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito fɛ wu' gikolon ne mɛ pule fɛye-rɛ mɔ dabɔlɛ. Mɛ gyere fɛye gɛnen mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito pɛwu fɛ kyingi lii ibuni dɔ ne. Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono o kyingi Kirisito lii ibuni dɔ. Fɛ sɔɔ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ idɛ gyi so mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye kee fɛ kyingi lii ibuni dɔ.

13 Pɛi de fɛye-rɛ Kirisito fɛ lɔɔ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, nkana fɛ dɛ fɛɛ asa abono mɛ wu' mɛ naa mɔ. Wurubuaarɛ gi kyingi fɛye lii gɛnen lɛwu ɔbono dɔ dabɔlɛ de Kirisito. Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nkana fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra de ibono fɛŋ kya son Wurubuaarɛ so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ mɔ, fɛ wɔra fɛɛ asa abono fɛ wu' mɔ. Nperɛ berɛ, ɔ yɛgɛ fɛ wɔra fɛɛ fɛ kyingi baa nyɛ Kirisito-lɛɛ gɛkyena ɔnan dabɔlɛ de Kirisito. I kya nyiile yɛɛ o kyu aye-ilaa nyɛnyɛn pɛwu kyɛɛ aye.

14 Aye-ilaa nyɛnyɛn ibono a kya wɔra ne i kya yɛgɛ Wurubuaarɛ nbara gi kya bun aye gipuɛɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ giyaa nyise imɔ pɛwu so. Ne i san wɔra fɛɛ aye-ilaa nyɛnyɛn de Kirisito ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ da aŋanbi lɛwu oyii so mɔɔ gɛnen.

15 Kyu lii Kirisito lɛwu baarɛ so mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ, Wurubuaarɛ gi sɔgɛ imɔ-ɔlon pɛwu lii imɔ-abaa dɔ, ne o gyi imɔ so ne ɔ wɔra imɔ ipeeli sansana.

Kirisito So Ne A Kya Nyɛ Sɛɛ Wurubuaarɛ Ilaa Dɔ

16 Imɔso ibono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fɛ nyɛ fɛye-nyoro gɛnen faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko-rɛ ɔko ɔ' baa yela ilaa kyosɛ nbara nko sa fɛye. Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛye-ilaa gyisɛ iko abɛɛ ilaa nunsɛ mɔ iko i kya kyɔ. Ako, mɔ, mɛ kya tɔgɛ yɛɛ i tiri fɛɛ fɛ' gyi gɛkɛ belɛ, bosɛ gikasɛgyan, abɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so. Fɛŋ sa fɛ' nu ɔmɔ asɛ.

17 Gɛnen ilaa kyosɛ ibono i gyɛ daa fɛɛ ilaa kaalasɛ ibono i kya nyiile ilaa ibono i laa baa ba mɔ. Idɛ kon berɛ, ilaa mɔ gbaa-gbaa i ba. Imɔ ne n gyɛ Kirisito ilaa.

18 Imɔso ibono fɛ ti nyɛ bii Kirisito gbaa-gbaa ilaa faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' kii sɔɔ ako nbara kpɛi-kpɛi gyi. Ako yɛɛ fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛ gyɛ asa de fɛ' son Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ. Mɛ nyi yɛɛ imɔ idɛ ne nan kpaa fɛye Wurubuaarɛ asɛ. Gɛnen asa abono ɔnan mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ ilaa gɛwi nyiile ɔmɔ fɛɛ ideri. Mɛ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kya penɛ nyoro daa. Anyamesɛ-lɛɛ nwɔnsa ne n kya yɛgɛ mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro gɛnen.

19 Mɛ mɛŋ kya tɛsɛ kyu mɔmɔ-nyoro mada de Kirisito ɔbono ɔ gyɛ ɔgyangbarabo gɛkpaa-gɛkpaa mɔ. Kirisito asɛ ne mɔ-asonbo mɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ ɔlon de gɛnɔ kolon lii, fɛɛ gɛnɔɔbono gimu gi kyaga de nyamesɛ nyoro pɛi ne mɔ-nyoro dɔ ikyin de nkyaga-nkyaga i kya nyɛ wɔra gɛsun imɔ-ɔkpa so mɔ. Gɛnen ne Wurubuaarɛ kya yɛgɛ mɛ kya sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ ne.

20 Fɛye abono fɛ kya son Kirisito mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito ne n wu' dabɔlɛ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so gɛsinkpan gɛrɛ mɔ iŋ baa nyɛ ɔlon ɔko fɛye so. To! I mɛŋ baa i bo lon fɛye so mɔ, i wonɛ so ne fɛ san fɛ tɛ fɛɛ imɔ ne n bo fɛye gɛnen? Fɛ san fɛ kya kyo imɔ-ilaa kyosɛ, fɛɛ

21 "Gɛŋ sa fo' keda idɛ," "Gɛŋ sa fo' gyi idɛ," "Gɛŋ sa fo' yii idɛ."

22 Gɛnen ilaa kyosɛ idɛana mɔ, i gyɛ daa anyamesɛ ne n yela imɔ. (Imɔ idɛana pɛwu mɔ, fo yii imɔ daa-o, fo keda imɔ daa-o, i laa taa baa nyida.)

23 Asa abono mɛ kya kyo ilaa idɛana mɔ, i kya wɔra mɔmɔ fɛɛ ɔlaako ginyi ilaa ne mɛ kya wɔra. Mɔmɔ asɛ mɔ, mɛ nyi yɛɛ mɛ dɛ nyoro mɛ kya son Wurubuaarɛ imɔ-ɔkpa so ne, yɛgɛ mɛŋ ti taa wɔra sɛi. Mɛ kya wɔra mɔmɔ-nyoro fɛɛ mɛŋ gyɛ asa ako, ne mɛ kya ka mɔmɔ-nyoro ansi mɔmɔ-ɔson mɔ so. Gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔmɔ-nbara de mɔmɔ-ilaa kyosɛ mɔ iŋ bo agyan. I maŋ taalɛ kpaa nyamesɛ de ɔŋ baa wɔra mɔ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ.

3

Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena Ɔnan

1 Wurubuaarɛ gi sa fɛye gɛkyena pobɔrɔ ne i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito ne n kyingi lii ibuni dɔ dabɔlɛ. Imɔso i kaaborɛ fɛ' laarɛ daa ilaa ibono i bo Wurubuaarɛ dɔ mɔ gɛten. Nno ne Kirisito tɛ Wurubuaarɛ asɛ, mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ kya gyi gɛwura.

2 Fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa gyan Wurubuaarɛ dɔ ilaa so taa gɛsinkpan so ilaa yɛgɛ.

3 I kya nyiile yɛɛ fɛ wɔra fɛɛ asa abono mɛ wu' mɔ. Imɔso fɛye-gɛkyena gbaa-gbaa gɛŋ baa gɛ bo gɛsɛ gɛrɛ. Gɛ san gɛ ŋara Kirisito asɛ Wurubuaarɛ dɔ.

4 Kirisito ne n tɛ aye dɔ so ne a nyɛ gɛkyena gɛbono gɛnen. Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa lɛɛ Kirisito gɛwi nyiile gɛsinkpan so asa de nyisigyi mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ aye-gɛkyena gɛbono gɛ laa lii gɛwi Kirisito asɛ de nyisigyi kee.

Gɛkyena Pobɔrɔ De Gɛkyena Dedaa

5 Imɔso ibono i wɔra fɛɛ fɛ kpe Wurubuaarɛ dɔ gɛnen so mɔ, fɛ' lɛɛ abaa kee lii gɛsinkpan so ilaa ibono i kya gyi fɛye-amu mɔ dɔ. Gɛnen ilaa ibonoana ne n gyɛ agyibara gilaarɛ, ilaa kankaran giwɔra, ilaayan nwɔnsa, de ibono fɛ laa laarɛ ilaa ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ, abɛɛ fɛ' wɔra onsipara ɔko ilaa so. Onsipara wura kya wɔra fɛɛ ɔ kya lii Wurubuaarɛ gɛmara son daa gɛsinkpan so ilaa dɛnsɛ.

6 Asa abono mɛ kya wɔra gisomaanu sa Wurubuaarɛ mɔ mɔmɔ ne n kya wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn idɛana. Imɔso Wurubuaarɛ laa kyu ginyadon de mɔmɔ.

7 Nkana aberɛ ako dɔ mɔ fɛ tɛ akyenabi abono, ne ilaa idɛana ne fɛye kee fɛ kya wɔra.

8 Idɛ kon ibono fɛ kya ka gyan Kirisito so faa mɔ, fɛ' too ilaa nyɛnyɛn pɛwu giwɔra fuɛ. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ginyadon foro-foro agyɛbi de gɛkyo ilaa de asebi de ibono iŋ gyɛ itɔgɛsɛ mɔ i' lii fɛye-nnɔ dɔ.

9 Fɛ' mɛŋ sa fɛ' kɛɛ abon sa abara. I lii fɛɛ fɛye dedaa-lɛɛ gidebi nyɛnyɛn mɔ gimɔ-rɛ gimɔ-ilaa wɔrasɛ pɛwu mɔ, fɛ too imɔ fuɛ.

10 Idɛ kon fɛ kyɛɛgɛ baa nyɛ oyuduu pobɔrɔ dɛnsɛ. Wurubuaarɛ ne n lɔrɔ lɛɛ oyuduu pobɔrɔ ɔbono sa fɛye. Ɔ kpɛ ɔ kya lɔrɔ fɛye-oyuduu baarɛ i kya yɛgɛ ɔ kya kii wɔra ɔpobɔrɔ ɔ kya too de fɛ' nyɛ wɔra fɛɛ mɔ Wurubuaarɛ-lɛɛ oyuduu mɔ. Wurubuaarɛ kya wɔra gɛnen de fɛ' nyɛ bii mɔ dandan.

11 Wurubuaarɛ gi lɔrɔ lɛɛ fɛye-oyuduu pobɔrɔ gɛnen mɔ, ilaa ibono nkana i kya baragɛ fɛye nsana mɔ, iŋ baa i bo ilaa dɔ. Fɛ gyɛ Gyuda awura daa-o, fɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura-o, fɛ ten awɔrɛ daa-o, fɛ mɛŋ ten daa-o, fɛ gyɛ asafo kpan-n daa-o, fɛ gyɛ abono mɔmɔ-ansi aŋ bugi-o, fɛ tɛ owura asɛ daa-o, fɛ tɛ sa fɛye-nyoro daa-o, ilaa idɛ pɛwu, iŋ baa i bo ilaa dɔ. Kirisito wolɛ ne n bo ilaa dɔ, ne mɔ ne n bo fɛye ɔkamaasɛ dɔ.

12 Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii fɛye, ne ɔ lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro. Ɔ kya laarɛ fɛye-ilaa. Imɔso ilaa dɛnsɛ giwɔra ne n kaaborɛ fɛye. Fɛ' kyu imɔ too fɛye-nyoro so, fɛɛ gitolon de ilaa ibono fɛ laa wɔra de i' yuuli asa asen. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa abara de fɛ' nyɛ gisen sa abara.

13 Fɛ' tɔgɛ kyule abara. Nengyene ɔko gi wɔra fɛye ilaa nyɛnyɛn mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ mɔ. Gɛnɔɔbono aye-Wura Yesu gi kyu kyɛɛ fɛye mɔ, gɛnen ne i kaaborɛ fɛɛ fɛye kee fɛ' kyu kyɛɛ abara ne.

14 Fɛye-gidɛnsɛ gidɛ pɛwu gɛmara mɔ, fɛ' kyu gɛsalaarɛ kyu too fɛye-nyoro so. Gɛsalaarɛ ne n kya yɛgɛ fɛye-ilaa kamaasɛ i laa kyena de abara ɔkpa so kanpɛ.

15 Fɛ' yɛgɛ Kirisito gisen yuuli gibono ɔ kya sa fɛye mɔ gi' kyena fɛye-asen dɔ de gimɔ ne gi' gyangbara sa fɛye. Fɛ gyɛ daa nyamesɛ kolon, ne gisen yuuli so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ. Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ i' gyi fɛye-ginsi de fɛ' faala mɔ lii fɛye-asen dɔ.

16 Fɛ' yɛgɛ Kirisito agyɛbi mɔ a' kyena fɛye-asen dɔ dɔɔdan de fɛ' kyu Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi pɛwu kyu nyiile abara de fɛ' ka abara. Fɛ' kyu Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ ilon, Wurubuaarɛ asonbo ilon, de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilon pɛwu de fɛ' kyu bii faala Wurubuaarɛ lii fɛye-asen dɔ.

17 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa tɔgɛ abɛɛ fɛ laa wɔra mɔ, fɛ' kyu daa Wura Yesu ginyen kyu wɔra imɔ. Fɛ' kpɛ fɛ dɛ afaala kyu naa de mɔ Wura Yesu so fɛ kya sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ aye-sɛ mɔ.

Ɔbono Ɔ Sɔɔ Yesu Gyi Mɔ Gikyenabi

18 Akyii, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa fɛye-kuliana fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ abono mɛ sɔɔ Wura Yesu gyi mɔ mɛ' wɔra mɔ.

19 Fɛye anyen mɔ, mɔ, fɛ' laarɛ fɛye-kaana ilaa. Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra ɔmɔ gɛnɔ.

20 Fɛye nbii mɔ, mɔ, fɛ' nu fɛye-sɛana de fɛye-nyiana asɛ ilaa kamaasɛ dɔ. Imɔ ne n kya gyi Wura Yesu ginsi.

21 Fɛye abono fɛ gyɛ asɛ mɔ, fɛ mɛŋ' kyena ŋmaayii fɛye-biana de i' yɔɔ mɔmɔ-nyoro.

22 Fɛye abono fɛ tɛ asa asɛ gɛsinkpan so mɔ, fɛ' nu fɛye-wuraana asɛ ilaa kamaasɛ dɔ. Fɛye-wuraana mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, mɛ mɛŋ yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, fɛ' gyi gɛsintin sa ɔmɔ lii fɛye-asen dɔ fɛɛ asa abono mɛ selɛ Wura Yesu mɔ de i mɛŋ sa i' wɔra fɛɛ abono mɛ kya laarɛ ayenbi mɛ kya lii daa anyamesɛ asɛ mɔ.

23 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa wɔra mɔ, fɛ' wɔra imɔ lii fɛye-asen dɔ fɛɛ Wura Yesu ne fɛ kya wɔra fɛ kya sa. Iŋ sa i' wɔra fɛɛ nyamesɛ.

24 Fɛ' bii yɛɛ fɛye-ntɛɛla gi laa lii daa mɔ asɛ. Mɔ ne n kya baala Wurubuaarɛ dɔ ilaa ɔ kya yela ɔ kya sa fɛye. Aye-Wura Yesu Kirisito ne fɛ kya son.

25 Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ laa ka nyamesɛ kamaasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ gikɔ. Wurubuaarɛ berɛ, mɛŋ bo gɛligi.

4

1 Fɛye abono asa mɛ tɛ fɛye asɛ mɔ, fɛ' kyu gɛsintin kerɛ mɔmɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ fɛye kee fɛ bo owura ɔko Wurubuaarɛ dɔ.

Gika Laalaalogɛ

2 Fɛ' kpɛ keda gɛdalaa dɔ ken-ken de fɛye-ansi a' dɛ. Fɛ kya dalaa gɛnen mɔ, fɛ' kyu afaala sa Wurubuaarɛ.

3 Fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa aye
abono a kya tɔgɛ mɔ-agyɛbi mɔ kee yɛɛ ɔ'
bugi ɔkpa sa aye de a' nyɛ lɛɛ Kirisito ilaa
boduduusɛ mɔ tɔgɛ. Kirisito ilaa idɛ ne n'
kya tɔgɛ ne mɛ keda me tii de obu faa.
4 Fɛ' dalaa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' sa
me ɔkpa de n' taalɛ tɔgɛ Kirisito ilaa
gɛnɔɔbono ɔkara i kaaborɛ n' tɔgɛ de i' loo
asa aso dɔ mɔ.
5 Fɛye-rɛ asa abono mɛŋ bo aye Yesu
asonbo mɔ dɔ mɔ fɛ tɛ dabɔlɛ mɔ, fɛ' kerɛ
dɔɔdan de fɛ' kyu ɔkpa kamaasɛ ɔbono
fɛ laa nyɛ mɔ kyu kpaa mɔmɔ de mɛ' bii
Wurubuaarɛ.
6 Owi kamaasɛ dɔ mɔ fɛ' yɛgɛ fɛye-
gɛtɔngɛ gɛ' gyi ginsi gɛnɔɔbono i laa nyɛ
kpaa Wurubuaarɛ gɛsun. Ɔko gi taasɛ fɛye
ilaa iko mɔ, de fɛ' bii lɛɛ gɛnɔ kanpɛ.

Afaala Tiikarasɛ

7 Nɛ keda Tikakusɛ sun fɛye asɛ. Ɔ loo
mɔ, ɔ laa tɔgɛ me-ilaa sa fɛye. Ɔ gyɛ aye-
nanbo laarɛsɛ ɔbono aye-rɛ mɔ a kya son
Wura Yesu dabɔlɛ. Gɛnɔɔbono ɔ kya wɔra
gɛsun mɔ, a kya ka gyan mɔ so.
8 Ilaa ibono so nɛ keda mɔ n kya sun fɛye
asɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ n kya laarɛ fɛ' nyɛ bii
gɛnɔɔbono so a tɛ de gɛrɛ mɔ de i' nyɛ keda
fɛye-nyoro.
9 Mɔ-rɛ Onɛsimosɛ, aye-nanbo laarɛsɛ
ɔbono a kya ka gyan mɔ so mɔ ne n kya ba
fɛye asɛ gɛnen. Onɛsimosɛ gyɛ daa fɛye-
nten obi. Mɔmɔ asa anyɔ adɛ mɛ laa tɔgɛ
ilaa kamaasɛ ibono i wɔra gɛrɛ mɔ pɛwu
sa fɛye.
10 Arisetaakusɛ ɔbono me-rɛ mɔ a tii de
obu mɔ kya faala fɛye. Maako, Banabasɛ
mɔ-pikyii mɔ-bi mɔ kee kya faala fɛye. Fɛ
ti wolaa nyɛ ɔkalan kyu lii Maako baarɛ so
yɛɛ nengyene fɛɛ ɔ ba fɛye asɛ nno mɔ, fɛ'
keda mɔ dandan.
11 Gyiisasɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Gyusetusɛ mɔ kee kya faala fɛye. Me-rɛ
asa kpɛi-kpɛi a bo gɛrɛ a kya wɔra aye-
gɛsun gɛdɛ de Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a' nyɛ yɛlegɛ asa dɔ. Me-rɛ
gɛnen asa asa' adɛ wolɛ ne n gyɛ Gyuda
awura abono a saarɛ mɔmɔ dɔ. Mɛ yɛgɛ
me-gisen gi tɔrɔ me.
12 Epafirasɛ ɔbono ɔ gyɛ fɛye-ɔsowolɛ so
isa ne ɔ kya son Kirisito Yesu mɔ kee kya
faala fɛye. Owi kamaasɛ dɔ mɔ Epafirasɛ
baarɛ tansi ɔ kya dalaa lii mɔ-gisen dɔ sa
fɛye yɛɛ fɛ' kpɛ keda gɛnen de fɛ' wɔra asa
abono mɛ ten ansi Wurubuaarɛ ilaa dɔ. Ɔ
kya dalaa yɛɛ fɛ' wɔra asa abono mɛ laa
bii Wurubuaarɛ gɛlaarɛ pɛwu mɔ.
13 Gɛnɔɔbono ɔ kya gyi gɛsun sa fɛye-rɛ
Lawodisiya de Harapolisɛ awura mɔ, nɛ
wu imɔ de me-ansi pɛi ne n' kya tɔgɛ fɛye
faa.
14 Aye-kyɛmenɛ dɛnsɛ, Luka ɔbono ɔ gyɛ
alɔbo ɔkyɛbo mɔ, de Deemasɛ mɛ kya faala
fɛye.
15 Fɛ' faala aye-nanboana abono mɛ kya
son Yesu Lawodisiya ɔsowolɛ mɔ so mɔ de
fɛ' faala Nenfa mɔ-rɛ Yesu asonbo abono
mɛ kya kyena gyan mɔ-gɛten dɔ mɔ kee sa
aye.
16 Nengyene fɛ kalɛ ɔwolɛ baarɛ mɔ,
fɛ' yɛgɛ Yesu asonbo gikpen gibono gi bo
Lawodisiya mɔ kee mɛ' kalɛ mɔ, de fɛye
kee fɛ' kalɛ mɔmɔ-lɛɛ ɔbono mɛ nyɛ mɔ.
17 Fɛ' buu sa Akipusɛ yɛɛ ɔ' kerɛ de ɔ'
wɔra gɛsun gɛbono Wura Yesu gi kyu wɔra
mɔ-abaa dɔ mɔ kpaa logɛ.
18 Nɛ sin gɛrɛ. Me, Pɔɔlo gbaa-gbaa
ne n dɛ me-gibaa n kya ŋmarasɛ afaala
tiikarasɛ adɛ n kya sa fɛye faa. Fɛŋ sa fɛ'
tan me so yɛɛ nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
ne mɛ keda me tii de obu. Wurubuaarɛ ɔ'
sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Tɛsalonika Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo de Siilasɛ (Silefanusɛ) de
Timoti ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ
a kya sa fɛye Yesu asonbo abono fɛ bo
Tɛsalonika ɔsowolɛ so mɔ. Fɛ gyɛ asa
abono fɛye-rɛ aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-
Wura Yesu Kirisito fɛ wɔra nyamesɛ kolon.
Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ
de ɔ' sa fɛye gisen yuuli.

Fɛ Sɔɔ Yesu Ɔkalan Mɔ Abaa Anyɔ

2 Owi kamaasɛ dɔ mɔ a kya faala Wu-
rubuaarɛ kyu lii fɛye pɛwu so. A kya dalaa
a kya nyingi fɛye so.
3 A kya dalaa a kya sa aye-sɛ
Wurubuaarɛ gɛnen mɔ, a kya nyingi
gɛnɔɔbono fɛ bo gisɔɔgyi sa aye-Wura
Yesu Kirisito ne fɛ dɛ gimɔ fɛ kya wɔra
ilaa dɛnsɛ mɔ. Fɛ bo gɛlaarɛ' sa Yesu so
mɔ, fɛ kya nyanga ansi mɔ-gɛsun mɔ dɔ.
Fɛye-ansi a gyan mɔ so ne i kya yɛgɛ fɛ
kya nyɛ gisen fɛye-gɛkyena dɔ.
4 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a nyi
yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu fɛye-ilaa wɔra mɔ-
gisen dɔ ne ɔ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ de ɔ' nyɛ lɔrɔ
fɛye yela sa mɔ-nyoro.
5 I lii fɛɛ owi ɔbono a kpe fɛye asɛ
kpaa tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye
mɔ, i mɛŋ gyɛ gɛtɔngɛ giyan. A wu yɛɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n tɔngɛ naa
de aye so sa fɛye ne fɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ
ɔkalan mɔ gyɛ gɛsintin. Fɛ nyi gɛnɔɔbono
a kyu akyenabi dɛnsɛ kyena de fɛye de fɛ'
nyɛ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ ansi so mɔ.
6 Fɛye kee, fɛ kasɛ aye-rɛ aye-Wura Yesu
ilaa wɔrasɛ. I lii fɛɛ owi ɔbono fɛ nu Yesu
ɔkalan ne i yɛgɛ asa ako mɛ kya ka fɛye-
ansi mɔ, fɛ dabɔlɛ yela giso nu ɔkalan mɔ
de ɔkon. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ne n sa fɛye ɔkon ɔbono.
7 Fɛye-gɛnen ilaa idɛ so mɔ, i yɛgɛ fɛ
wɔra sinkaala sa asa abono pɛwu mɛ sɔɔ
Yesu gyi Masadoniya de Akaya nsinkpan so
mɔ.
8 Fɛye so mɔ, nono awura mɛ nyɛ
nu Wura Yesu ɔkalan mɔ. I mɛŋ gyɛ
mɔmɔ-wolɛ ne n nu fɛye-gisɔɔgyi mɔ ilaa.
Gɛnɔɔbono fɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi kyu naa
de Yesu so mɔ, i nu gyan' de nten kpɛi-kpɛi
kaaborɛ nperɛ iŋ baa i tiri yɛɛ a' baa tɔgɛ
fɛye-ilaa sa ɔko-rɛ ɔko.
9 Gɛnɔɔbono a kpe fɛye asɛ ne fɛ sɔɔ
aye abaa anyɔ mɔ, asa mɛ kya tɔgɛ imɔ so
ilaa ma-a sa nten kpɛi-kpɛi awura. Mɛ kya
tɔgɛ gɛnɔɔbono fɛ taa ikperɛ gison yɛgɛ ne
fɛ san fɛ kya son daa Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ gyɛ gɛsintin wura ne ɔ dɛ nkpa de mɔ-
gibaa mɔ.
10 Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ san fɛ tɛ fɛ gyoo
daa Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu ɔbono ɔ laa
lii Wurubuaarɛ dɔ kii ba gɛsinkpan so
mɔ. Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni
dɔ. Anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra so
mɔ, gɛkaako Wurubuaarɛ laa baa lɛɛ mɔ-
ginyadon gɛwi nyiile mɔmɔ. Yesu ne n
gyɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye lii Wurubuaarɛ
ginyadon gibono dɔ.

2

A Kya Laarɛ Wurubuaarɛ Ayenbi, Iŋ Gyɛ Anyamesɛ-Lɛɛ

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛye
gbaa-gbaa fɛ wu yɛɛ ibono so a kpe fɛye
asɛ mɔ, i mɛŋ wɔra giyan.
2 Pɛi de a' lɔɔ kpe fɛye asɛ Tɛsalonika
nno mɔ, a kpe Filipayi ɔsowolɛ so.
Gɛnɔɔbono asa mɛ wɔra aye awɔrɔfɔɔ ne
mɛ saalɛ aye nno mɔ, fɛ nyi imɔ pɛwu. A
loo fɛye asɛ nno kee mɔ, nkana asa mɛ
laarɛ mɛ' tii aye-ɔkpa yɛɛ a maŋ nyɛ tɔgɛ
Yesu ilaa sa fɛye. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, aye-Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ sa aye ɔlon
ne a taalɛ da otu tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ
kyu lii Yesu so mɔ sa fɛye.
3 Gɛnɔɔbono a tɔgɛ keda fɛye-nyoro mɔ,
i mɛŋ gyɛ yɛɛ a fuɛ daa. Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ
a kpaa penɛ fɛye. Iŋ kii i gyɛ yɛɛ ilaa iko
ne n tiri aye lii fɛye asɛ.
4 Wurubuaarɛ gi kerɛ mɔ, o wu yɛɛ a
gyɛ asa abono ɔ laa taalɛ kyu mɔ-ɔkalan
konkonsɛ kyu lii Yesu so mɔ wɔra aye-abaa
dɔ de a' tɔgɛ sa asa. Imɔso aye, mɔ, a kya
tɔgɛ ɔkalan mɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ anyamesɛ-
lɛɛ ayenbi ne a kya laarɛ. A kya laarɛ
gɛnɔɔbono i laa gyi Wurubuaarɛ ginsi mɔ
daa. Mɔ ne n nyi aye-asen dɔ.
5 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ owi ɔbono
a bo fɛye asɛ mɔ, aŋ kyu gɛnɔ ɔkon penɛ
fɛye. Ne aŋ kyu aye-asen dɔ ilaa iko
ŋara fɛye de a' nyɛ ilaa iko lii fɛye asɛ.
Wurubuaarɛ kee nyi yɛɛ ibono a kya tɔgɛ
mɔ i gyɛ gɛsintin.
6 I mɛŋ gyɛ gɛnɔɔbono aye-ginyen gi laa
dii fɛye asɛ abɛɛ asa ako kpɛi asɛ mɔ ne a
laarɛ.
7 Gɛnɔɔbono a gyɛ Yesu Kirisito isɔɔ faa,
nkana a bo ɔkpa fɛɛ a' nyise fɛye. Aye,
mɔ, a su fɛye so, ne a kerɛ fɛye so fɛɛ
gɛnɔɔbono talabo kya kerɛ mɔ-biana so
mɔ.
8 Gɛlaarɛ' belɛ gɛbono a bo sa fɛye mɔ
so mɔ, i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ kyu lii Yesu so mɔ wolɛ ne a kyu
kperɛ fɛye. A kyu aye-asen kee sa fɛye bɔla
Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ so. I lii fɛɛ fɛye-
ilaa i loo aye-asen dɔ.

9 Aye-nanboana, owi ɔbono a bo fɛye asɛ
mɔ fɛŋ kya nyingi gɛnɔɔbono a nyanga
ansi wɔra gɛsun gɛnyɛ de gɛpɛ kyu kerɛ
aye-nyoro so mɔ? Aŋ laarɛ yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ gitɔgɛ so
mɔ, a' wɔra gɛsola sa fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko.
10 Fɛye abono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, fɛye-rɛ
Wurubuaarɛ fɛ nyi aye so yɛɛ a bo fɛye dɔ
mɔ, a lɔrɔ aye-nyoro yela sa Wurubuaarɛ
ne a gyi gɛsintin sa fɛye-rɛ mɔ. Ɔko mɛŋ
wu ilaa nyɛnyɛn iko aye-nyoro so tɔgɛ.
11 Fɛ wu yɛɛ a kerɛ fɛye ɔkamaasɛ so fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔsɛ dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-biana so
mɔ.
12 Aberɛ abono dɔ pɛwu mɔ a kpɛ a kya
buɛɛlɛ fɛye, a kya tɔgɛ wɔra fɛye, ne a kya
ka fɛye yɛɛ fɛ' kyena akyenabi abono a
kaaborɛ Wurubuaarɛ asonbo mɔ. I lii fɛɛ
Wura Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ'
baa kyena mɔ asɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ de
fɛye kee fɛ' nyɛ mɔ-lɛɛ nyisigyi mɔ ɔnan.

Fɛ Bii Yɛɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ Ɔkalan Ne Ɔ Gyɛ

13 I bo ibono so a kpɛ a kya faala
Wurubuaarɛ iŋ kya ta mɔ. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ a wu yɛɛ fɛ nu Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ
lii aye asɛ gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ kyu mɔ yɛɛ
nyamesɛ-lɛɛ ɔkalan ne ɔ gyɛ. Gɛnen mɔ ne
i dɛ ne; ɔkalan mɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ-
lɛɛ, ne Wurubuaarɛ dɛ mɔ ɔ kya wɔra
gɛsun fɛye abono fɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ gɛkyena
dɔ.
14 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ,
fɛye-rɛ Yesu asonbo abono mɛ bo Gyuda
awura dɔ mɔ fɛ wɔra gikolon. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan baarɛ so mɔ, fɛye-
gɛwi awura mɛ kya ka fɛye-ansi. Gɛnen
ne Gyuda awura kee mɛ wɔra mɔmɔ-gɛwi
awura ne. Mɛ ka mɔmɔ abono mɛ kya son
Wurubuaarɛ kyu naa de Kirisito Yesu so
mɔ ansi.
15 Dedaa mɔ, Gyuda awura adɛ mɛ
mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo. Mɔmɔ-
gɛmara awura ako mɔ mɛ mɔɔ aye-Wura
Yesu, ne mɔmɔ ako kee ne n kya ka aye-
ansi faa. Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ iŋ kya wɔra
Wurubuaarɛ ɔkon, ne mɛ kya kyo asa
sɛnsɛ pɛwu.
16 Mɛ gya aye yɛɛ a mɛŋ sa a' nyɛ
tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ sa asa abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ. Mɛŋ
kya laarɛ gɛnen asa abono mɛ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ amɔlɛgɛ mɔ. Gɛnen ilaa ibono
mɛ kya wɔra faa so mɔ, mɛ kya kpandɛ
ilaa nyɛnyɛn ma-a mili mɔmɔ-nyoro ne.
Mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn idɛ i laa yela ɔkara
kon. Idɛ kon Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-
ginyadon gɛwi nyiile ɔmɔ.

A Laarɛ Fɛɛ A' Nyɛ Kii Ba Wu Fɛye Kusaa

17 Aye-nanboana Yesu asonbo, lii aberɛ
abono i ka aye-ansi ne a koso kyon taa fɛye
yɛgɛ ŋmaraa faa mɔ, aye-ansi ne mɛŋ kya
wu fɛye. Aye-nwɔnsa berɛ gi gyan fɛye so.
A kpɛ a kya nyingi fɛye so iŋ kya ta. A dɛ
aniya a kya laarɛ ɔkpa ɔbono so a laa nyɛ
kii wu fɛye kusaa mɔ.
18 Gɛnen so mɔ, a laarɛ fɛɛ a' nyɛ kii baa
laa fɛye. Me Pɔɔlo berɛ, n kya tɔgɛ yɛɛ nan
kii baa laa fɛye mɔ, i don gikpadɔ gifonɛɛ.
Imɔ pɛwu mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ ne n kya tii aye-ɔkpa gɛnen.
19 Gɛkaako aye-Wura Yesu laa kii ba
gɛsinkpan so de aye-rɛ fɛye pɛwu a' kpe
mɔ asɛ. Gɛkaabono mɔ, fɛye so ne aye-ansi
a gyan' yɛɛ a laa nyɛ afaala lii Yesu asɛ. Ne
iŋ gyɛ fɛye so mɔ, nkana anɛana? Fɛye kee
so ne a laa gyi ɔkon de a' nyɛ gyiide mɔ
Yesu ansi dɔ.
20 Gɛsintin, fɛye so ne a laa nyɛ nyisigyi
ne a laa nyɛ gyi ɔkon.

3

1 I kii kɛɛla ne aŋ ti kii wu fɛye mɔ, aŋ
baa taalɛ kyena gɛnen. Imɔso aye asa asa'
a tɔgɛ kyule abara yɛɛ me-rɛ Siilasɛ a laa
sii kyena Atɛnsɛ ɔsowolɛ so
2 de a' sun aye-nanbo Timoti fɛye asɛ.
Aye-rɛ mɔ ne n naa a kya wɔra Wu-
rubuaarɛ gɛsun mɔ faa. Gɛsun mɔ ne n
gyɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii
Kirisito so gitɔgɛ sa asa. A sun Timoti fɛye
asɛ yɛɛ ɔ' kpaa kpaa' fɛye de ibono fɛ sɔɔ
Yesu Kirisito gyi faa mɔ, fɛ' nyɛ yelɛ fɛye-
ayaa so gɛnen gisɔɔgyi mɔ dɔ. Aye yɛɛ ɔ'
tɔgɛ keda fɛye-nyoro yɛɛ
3 ibono fɛ bo ɔlaawusɛ baarɛ dɔ faa, i
mɛŋ sa i' yɛgɛ fɛye ɔko-rɛ ɔko gisen gi' koso
Yesu so. Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ gɛnen
ɔlaawusɛ baarɛ ɔnan ne n gyɛ ɔbono ɔ laa
tu aye Yesu asonbo mɔ.
4 Owi ɔbono a bo fɛye asɛ nno mɔ, a
wolaa tɔgɛ fɛye yela yɛɛ aye-rɛ fɛye a laa
wu ɔlaawusɛ. Gɛsintin mɔ, fɛŋ wu i ba
gɛnen mɔ?
5 Me Pɔɔlo meŋ kya wu fɛye mɔ, meŋ kya
taalɛ n' kyena. Imɔso ne a sun Timoti fɛye
asɛ mɔ. A sun mɔ de ɔ' kpaa laa fɛye kerɛ
yɛɛ gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ gi dɛ
nnɛ? N kya taasɛ me-nyoro yɛɛ ɔfaanan
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, mɔ ɔbono ɔ
kya soo anyamesɛ idoo mɔ, gi nyɛ fɛye fɛɛ?
Abɛɛ aye-gɛsun gɛbono a kpaa wɔra fɛye
asɛ nno mɔ, gɛ wɔra giyan fɛɛ?
6 Idɛ kon Timoti gi baa wɔra aye
amandɛɛ dɛnsɛ kyu lii fɛye-gisɔɔgyi gi-
bono fɛ bo sa Yesu mɔ de fɛye-gɛsalaarɛ
mɔ so. O buu sa aye yɛɛ aye-ilaa i bo fɛye-
asen dɔ fɛ kya nyingi aye so. Ɔ tɔgɛ yɛɛ
fɛye-ansi a gyan' aye so fɛ kya laarɛ fɛ' kii
nyɛ aye wu de fɛye-ansi fɛɛ gɛnɔɔbono aye
kee a kya laarɛ de a' kii nyɛ fɛye wu mɔ.

7 Aye-nanboana, Timoti gi baa tɔgɛ aye
gɛnen mɔ, i yɛgɛ aye-gisen gi tɔrɔ aye.
Dabɔlɛ ibono a kya wu ɔlaawusɛ baarɛ ne
a kya yiyɛɛ pɛwu faa, gɛnɔɔbono fɛ kpɛ fɛ
kya sɔɔ Yesu fɛ kya gyi faa mɔ, i kya keda
aye-nyoro.
8 Idɛ kon a nu yɛɛ fɛ yelɛ fɛye-ayaa so
ken-ken gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wura
Yesu mɔ dɔ. Imɔso i yɛgɛ aye-gisen gi tɔrɔ
aye.

Pɔɔlo Ndalaa Nbono Ɔ Kya Dalaa Sa Tɛsalonika Awura Mɔ

9 A mɛŋ nyi afaala abono a laa kyu faala
Wurubuaarɛ kyu lii fɛye so mɔ. Ɔkon
ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a nyɛ fɛye so
mɔ kyɔ gikyɔ.
10 A kya dalaa gɛnyɛ de gɛpɛ a kya kolɛ
Wura Wurubuaarɛ lii aye-asen dɔ yɛɛ ɔ'
yɛgɛ de a' kii nyɛ wu fɛye de ansi de ilaa
ibono i kya san fɛye de fɛ' nyɛ sɔɔ Yesu gyi
too mɔ, a' nyɛ nyiile fɛye imɔ.
11 Aye-sɛ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa de aye-
Wura Yesu mɛ' lɔrɔ aye-ɔkpa kyu kpe de
fɛye asɛ so de a' nyɛ kii kpaa laa fɛye
kusaa.
12 Aye-Wura Yesu ɔ' yɛgɛ fɛ' tansi laarɛ
abara ilaa de fɛ' laarɛ nyamesɛ kamaasɛ
ilaa kee. Ɔ' yɛgɛ gɛnen gɛsalaarɛ mɔ gɛ
kpɛ gɛ kya nyaakyɔ fɛye dɔ gɛ kya too, fɛɛ
gɛnɔɔbono aye kee a kya laarɛ fɛye-ilaa
mɔ.
13 Gɛnen ne aye-Wura Yesu laa nyɛ sa
fɛye ɔlon de fɛye-asen a' nyɛ fuuli aye-sɛ
Wurubuaarɛ asɛ. I maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn
iko fɛye-nyoro so owi ɔbono aye-Wura
Yesu laa kii ba gɛsinkpan so, mɔ-rɛ abono
pɛwu ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

4

Fɛye-Gɛkyena Gɛ' Gyi Wurubuaarɛ Ginsi

1-2 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a ti
wolaa nyiile fɛye gɛnɔɔbono fɛ laa kyu
kyena ne i laa gyi Wurubuaarɛ ginsi mɔ.
Fɛ nyi nbara nbono a yela sa fɛye Wura
Yesu ginyen dɔ mɔ. A kya wu yɛɛ fɛ dɛ nmɔ
dɔ. Idɛ kon mɔ a dɛ Wura Yesu ginyen a
kya kolɛ fɛye, ne a kya ka fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ
keda gɛnen.
3 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ fɛ
kpɛ fɛ kya lɔrɔ fɛye-nyoro fɛ kya yela fa-a
sa mɔ. Ɔko ɔŋ sa ɔ' laarɛ ogyibara.
4 Ɔkamaasɛ ɔ' kasɛ de ɔ' bii mɔ-nyoro
gikedabi de o' kyu gisen fufuli de buubuu
kyu kyena.
5 Ɔŋ sa ɔ' yɛgɛ ilaayan nwɔnsa i' gyi mɔ-
gimu, fɛɛ gɛnɔɔbono abono mɛ mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mɛ kya wɔra mɔ.
6 Ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa o' kyu ilaa idɛ ɔnan
penɛ mɔ-nanbo ɔbono mɔ-rɛ mɔ mɛ bo
Yesu ɔson dɔ mɔ. Ɔko ɔŋ sa o' kyu
ilaayan ɔkpa so kyu nyida mɔ-nanboana
gɛkyena. A wolaa tɔgɛ titii fɛye yɛɛ fɛŋ sa
fɛ' wɔra gɛnen. Ɔbono ɔ laa wɔra gɛnen
ilaa nyɛnyɛn idɛana mɔ Wurubuaarɛ laa
biidɛ mɔ-giso ka gikɔ.
7 Wurubuaarɛ mɛŋ tɔgɛ aye yɛɛ a' kyena
ilaayan gɛkyena abɛɛ a' laarɛ agyibara. Ɔ
tɔgɛ aye daa yɛɛ a' lɔrɔ aye-nyoro yela sa
mɔ.
8 Imɔso fo ɔbono fo kine yɛɛ fo maŋ nu
ilaa idɛ mɔ, i mɛŋ gyɛ nyamesɛ gɛdɛ ne fo
kine yɛɛ fo maŋ nu. Wurubuaarɛ ɔbono o
kyu mɔ-Oduduu kyu sa fo mɔ gɛdɛ ne fo
kine gɛnen.
9 A wu yɛɛ iŋ baa i tiri yɛɛ a' baa
ŋmarasɛ fɛye kyu lii gɛsalaarɛ ilaa so. Wu-
rubuaarɛ gi ti wolaa nyiile fɛye gɛnɔɔbono
fɛ laa laarɛ fɛye-nanboana abono fɛye-rɛ
mɔmɔ fɛ kya son Yesu mɔ ilaa.
10 Gɛsintin mɔ, fɛ kya laarɛ fɛye-
nanboana abono mɛ bo Masadoniya
gɛsinkpan so mɔ pɛwu ilaa, fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi nyiile fɛye mɔ. A kya kolɛ
fɛye yɛɛ fɛ' kpɛ fɛ kya laarɛ abara ilaa
gɛnen fɛ kya too.
11 Fɛ' wɔra aniya de fɛ' kyena fɛye-nnɔ
so. Ɔkamaasɛ o' nu de mɔ-lɛɛ de ɔ' laarɛ
gɛsun wɔra de ɔ' kerɛ mɔ-nyoro so, fɛɛ
gɛnɔɔbono a wolaa ka fɛye mɔ.
12 Fɛ wɔra gɛnen mɔ, asa abono mɛ mɛŋ
bo fɛye-ɔson dɔ mɔ mɛ laa nyɛ kyu buubuu
sa fɛye. Ne fɛ maŋ kyu fɛye-nyoro too ɔko
so.

Aye-Wura Yesu Laa Kii Ba Gɛsinkpan So

13 Aye-nanboana Yesu asonbo, a mɛŋ kya
laarɛ fɛɛ asa abono mɛ ti wu' lii fɛye dɔ mɔ
lɛwu ɔ kpɛ ɔ kya loo fɛye. Gɛnen ne i kya
wɔra asa abono mɔmɔ-ansi a mɛŋ gyan'
Yesu so mɔ.
14 Aye abono aye-ansi a gyan' Yesu so
mɔ berɛ, a sɔɔ gyi yɛɛ o wu' ne o kyingi
lii ibuni dɔ. Imɔso abono mɔmɔ-ansi a
gyan' Yesu so pɛi ne mɛ wu' mɔ, a' buu
sa fɛye yɛɛ kyu naa de Yesu so mɔ owi
ɔbono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ Yesu o' kii ba
gɛsinkpan so mɔ, mɔ-rɛ gɛnen asa abono
mɛ laa ba.
15 I kya nyiile yɛɛ Wura Yesu gbaa-gbaa
ne n nyiile aye ilaa idɛ. O nyiile aye yɛɛ
gɛkaabono ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ,
aye abono a san a tɛ de ansi mɔ a maŋ
gyangbara abono mɛ son mɔ ne mɛ ti wu'
mɔ de a' kpaa gyangara mɔ.
16 Ɔ laa ba gɛnen mɔ, asa mɛ laa nu
gigyɛbi giko gi laa kpen gikolon, ne asa
mɛ laa nu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ɔbelɛnsɛ
gigyɛbi', de Wurubuaarɛ gɛgandan gɛ'
saawo. Nfono mɔ, Yesu asonbo abono mɛ
ti wu' mɔ mɛ laa kyingi,
17 de Wurubuaarɛ o' puru mɔmɔ de aye
Yesu asonbo abono a san a tɛ de ansi

mɔ koso. Wurubuaarɛ laa yɛgɛ a laa dii kpe Wurubuaarɛ awolɛ dɔ kpaa gyangara Wura Yesu afuu so. Ne Wura Yesu asɛ ne a laa san kyena gɛkpaa-gɛkpaa.

18 Imɔso fɛ' kyu gɛnen ilaa idɛ tɔgɛ keda abara nyoro kyu lii abono mɛ ti wu' lii fɛye dɔ mɔ so.

5

Fɛ' Baala Fɛye-Nyoro Gyoo Gɛkaabono Yesu Laa Kii Ba Mɔ

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, gɛnen owi ɔbono abɛɛ gɛkɛ gɛbono Yesu laa kii ba gɛsinkpan so mɔ berɛ, iŋ tiri yɛɛ a' ŋmarasɛ imɔ so ilaa sa fɛye.

2 I kya nyiile yɛɛ fɛye gbaa-gbaa fɛ ti fɛ nyi seregɛ yɛɛ gɛnen gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa ba de ɔ' baa gyi asa nbɛlɛ mɔ gɛ laa fuɛ asa ayaa fɛɛ gɛnɔɔbono oyu kya baa yuuri gɛnyɛ mɔ.

3 Owi ɔbono asa mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, "Aye-nyoro gi tɔrɔ aye; sɛi maŋ baa wɔra aye" mɔ, nfono mɔ, awɔrɔfɔɔ a laa tu mɔmɔ faa poroko, fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔtɔ wura mɔ. Gɛnen gɛkaabono mɔ, mɛ maŋ nyɛ ɔkpa selɛ lii awɔrɔfɔɔ abono dɔ.

4 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛye berɛ, fɛŋ tɛ gibiri dɔ kyu lii ilaa idɛ so de gɛnen gɛkɛ mɔ gɛ' fuɛ fɛye-ayaa fɛɛ oyu.

5 Fɛye pɛwu fɛ gyɛ daa fatela dɔ asa de owi kenken asa. Aye-rɛ fɛye a mɛŋ gyɛ gibiri dɔ asa abɛɛ gɛnyɛ asa.

6 Imɔso a mɛŋ sa a' dɛ tan ilaa idɛ so fɛɛ asa sɛnsɛ-lɛɛ mɔ. Aye-ansi a' dɛ ilaa idɛ so de a' bii aye-nyoro gikedabi.

7 I lii fɛɛ asa abono mɛ kya dɛ ginsi gɛdɛ mɔ, gɛnyɛ ne mɛ kya dɛ. Ne abono mɛ kya boo nta mɔ, gɛnyɛ ne mɛ kya boo mɔmɔ-nta.

8 Aye berɛ, aŋ sa a' wɔra fɛɛ ginsi gidɛ adɛbo abɛɛ nta aboobo. Fɛ' yɛgɛ aye-ansi a' dɛ ilaa so. A' wɔra fɛɛ asogya. Asogya mɛ kya kpe ikɔ mɔ, mɛ kya kyu ilaa ikoana kyu kun mɔmɔ-amu de mɔmɔ-akan adontɔ so. Ilaa ibono a laa kyu kun aye-lɛɛ akan mɔ ne n gyɛ gisɔɔgyi de gɛlaarɛ' gɛbono a bo sa Yesu mɔ. Ne ilaa ibono a laa kyu kun aye-amu mɔ ne n gyɛ amɔlɛgɛ abono aye-ansi a gyan yɛɛ Yesu laa kyu mɔlɛgɛ aye mɔ.

9 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ aye de a' loo mɔ-ginyadon dɔ. Ɔ lɛɛ aye daa de a' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

10 Aye-Wura Yesu Kirisito gi wu' sa aye de owi ɔbono ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, ba-a a wu' daa-ɔ, a san a tɛ de ansi daa-ɔ, aye-rɛ mɔ a' kyena dabɔlɛ.

11 Imɔso fɛ' tɔgɛ keda abara nyoro de fɛ' kpaa abara de fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ ti wolaa fɛ dɛ faa.

N Kya Ka Fɛye Gika Laalaalogɛsɛ

12 Aye-nanboana Yesu asonbo, a kya kolɛ fɛye, fɛ' kyu buubuu sa asa abono mɛ gyangbara sa fɛye Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ. Mɛ kya nyanga ansi mɛ kya ka fɛye.

13 Gɛnen gɛsun mɔ so mɔ, fɛ' tansi kyu buubuu belɛ kyu sa mɔmɔ de fɛ' laarɛ mɔmɔ-ilaa lii fɛye-asen dɔ. Fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de abara.

14 Aye-nanboana, a kii a kya kolɛ fɛye yɛɛ awolɛgyɔbo abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ, fɛ' tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ wolɛgyɔ mɛŋ boran. Fɛ' tɔgɛ wɔra asa abono mɛŋ bo otu mɔ. Asa abono, mɔ, mɛ tiri gikpaa mɔ, fɛ' kpaa mɔmɔ. Fɛ' nyɛ gisen sa nyamesɛ kamaasɛ.

15 Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔŋ sa o' kyu ilaa nyɛnyɛn ka ilaa nyɛnyɛn gikɔ. Owi kamaasɛ mɔ, fɛ' kpɛ fɛ kya laarɛ fɛye-nanboana Yesu asonbo ɔdan ɔwɔraten de nyamesɛ kamaasɛ kee ɔdan ɔwɔraten.

16 Fɛ' yɛgɛ fɛye-asen dɔ i' wɔra fɛye ɔkon owi kamaasɛ dɔ.

17 Fɛ' kpɛ fɛ kya dalaa aberɛ kamaasɛ.

18 Fɛ' kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ ilaa kamaasɛ dɔ. Imɔ idɛana ne Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛ' wɔra kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.

19 Fɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ maŋ nyɛ lii gya fɛye dɔ mɔ.

20 Nengyene ako yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɛɛ ilaa iko nyiile mɔmɔ ne mɛ kya tɔgɛ imɔ mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' mirigi ɔmɔ-anɛbi.

21 Fɛ' kerɛ mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ pɛwu dɔ dɔɔdan daa. Ibono i boran mɔ ne fɛ' keda.

22 Ilaa nyɛnyɛn ne n gyɛ ilaa nyɛnyɛn, fɛŋ sa fɛ' wɔra.

23 Aye-gisen yuuli gɛmu Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ɔ' lɔrɔ fɛye-gimu de ayaa yela sa mɔ-nyoro. Ɔ' kerɛ fɛye-oduduu dɔ, fɛye-nwɔnsa dɔ, de fɛye-nyoro gibi mɔ ilaa pɛwu so sa fɛye. Ɔ' kerɛ imɔ pɛwu so de gɛkaabono aye-Wura Yesu Kirisito gi kii ba gɛsinkpan so mɔ, ɔko ɔ mɛŋ sa o' wu ilaa nyɛnyɛn iko fɛye so tɔgɛ.

24 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ mɔ gyɛ daa ɔpaawɔrabo. Ɔ laa kerɛ imɔ so.

25 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa aye.

26 Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala faala fɛye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ pɛwu.

27 Me, Pɔɔlo, n dɛ Wura Yesu ginyen n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ' kalɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ sa fɛye-nanboana asɛnsɛ abono pɛwu mɛ bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ.

28 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Tɛsalonika Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo de Siilasɛ (Silefanusɛ), de
Timoti ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ
a kya sa fɛye abono fɛ kya son Yesu
Tɛsalonika ɔsowolɛ so ne fɛye-rɛ aye-sɛ
Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito fɛ
wɔra nyamesɛ kolon mɔ.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

I Tiri Yɛɛ A' Faala Wurubuaarɛ Fɛye So

3 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, i tiri
yɛɛ a' faala Wurubuaarɛ owi kamaasɛ dɔ
fɛye so. I kaaborɛ a' faala mɔ. I lii fɛɛ owi
kamaasɛ fɛ kya lɔrɔ ka gyan Yesu so fɛ kya
too, ne fɛye pɛwu fɛ kpɛ fɛ kya laarɛ abara
ilaa fɛ kya too.
4 Imɔso aye gbaa-gbaa a kya yen fɛye a
kya sa Yesu asonbo akpen sɛnsɛ mɔ. A wu
yɛɛ Yesu ɔson mɔ so mɔ, asa mɛ kya kyo
fɛye ne fɛ kya wu ɔlaa. Ne imɔ pɛwu dɔ
mɔ fɛ kpɛ san fɛ kya nyɛ gisen fɛ kya ka
gyan Yesu so.

Gɛkaabono Yesu Laa Kii Baa Gyi Anyamesɛ Nbɛlɛ Mɔ

5 Fɛye-akyenabi adɛ a laa yɛgɛ asa mɛ'
bii ɔkpa ɔbono so Wurubuaarɛ laa kyu
gɛsintin gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ. Ibono
fɛ tɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi
ɔnan ne asa ako mɛ kya yɛgɛ fɛ kya wu
ɔlaawusɛ faa, Wurubuaarɛ laa kalɛ fɛye
wɔra asa abono mɛ kaaborɛ mɛ' wɔra mɔ-
awuragyibo mɔ dɔ.
6 Fɛ kya yiyɛɛ faa, Wurubuaarɛ nyi yɛɛ
nengyene ɔ laa kyu gɛyiyɛɛ kee kyu ka
abono mɛ yɛgɛ fɛ kya yiyɛɛ mɔ gikɔ mɔ,
imɔ-ɔkpa so ne.
7 O nyi kee yɛɛ i kaaborɛ ɔ' sa aye-rɛ fɛye
abono a kya yiyɛɛ sa mɔ pɛwu mɔ nkyoola.
Wurubuaarɛ laa sa aye nkyoola owi ɔbono
ɔ laa lɛɛ Wura Yesu lii Wurubuaarɛ dɔ baa
nyiile gɛsinkpan so asa mɔ. Yesu mɔ-rɛ
mɔ-Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ alolonbo mɔ mɛ
laa lii Wurubuaarɛ dɔ baa ka asa ako gikɔ
yɛgɛ ɔgya kya dɛɛ ɔ kya kyaabɔɔ mɔmɔ
wule-wule.
8 Asa abono ɔ laa ka mɔmɔ gikɔ gɛnen
mɔ ne n gyɛ abono mɛ mɛŋ nyi Wu-
rubuaarɛ ne mɛ mɛŋ kya gyi Wura Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ so mɔ.
9 Ilaa ibono Wura Wurubuaarɛ laa kyu
ka gɛnen asa abono gikɔ mɔ ne n gyɛ lɛwu
nyɔsɛ. I laa sii de ɔmɔ gɛkpaa. Ɔ laa tii ɔmɔ
yɛɛ mɛ maŋ nyɛ yelɛ mɔ-ansi dɔ gɛkaako.
Mɛ maŋ nyɛ wu Yesu, ɔlolonbo mɔ nyisigyi
ɔbono ɔ bo mɔ.
10 Wurubuaarɛ gɛkɛ belɛ gɛdɛ dɔ ne ɔ
laa ka anyamesɛ gikɔ gɛnen. Gɛnen gɛkɛ
mɔ ne n gyɛ gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa kii
ba gɛsinkpan so de ɔ' baa nyɛ nyisigyi kyu
naa de mɔ-adɛ abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-
nyoro mɔ so. Asa abono pɛwu mɛ ka gyan
mɔ so mɔ mɛ laa tansi diilɛ mɔ de i' wɔra
ɔmɔ giyan. Fɛye Tɛsalonika awura kee fɛ
laa bɔla gɛnen asa adɛ so. I lii fɛɛ Yesu
gɛsintin ilaa ibono a lɛɛ nyiile fɛye mɔ, fɛ
sɔɔ imɔ gyi.

A Kya Dalaa A Kya Sa Fɛye

11 A kya nyingi gɛkaabono Yesu laa kii ba
mɔ, a kya dalaa a kya sa fɛye Tɛsalonika
awura owi kamaasɛ. Gɛnɔɔbono aye-
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-
nyoro sa mɔ faa, a kya kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' kalɛ
fɛye wɔra asa abono mɔ asɛ gɛkyena gɛ
kaaborɛ mɔmɔ mɔ dɔ. Kyu lii mɔ-ɔlon so
mɔ, ɔ' yɛgɛ ilaa dɛnsɛ kamaasɛ ibono fɛ
laa sa imɔ so gɛwɔnsa yɛɛ fɛ laa wɔra mɔ,
i' wɔra ɔdan sa fɛye, de gɛsun kamaasɛ
gɛbono fɛ ka gyan Yesu so ne fɛ kya wɔra
mɔ, fɛ' taalɛ wɔra gɛmɔ kpaa logɛ.
12 A kya dalaa a kya sa fɛye gɛnen de
aye-Wura Yesu ɔ' nyɛ nyisigyi kyu naa de
fɛye so, de fɛye mɔ, fɛ' nyɛ nyisigyi kyu
naa de mɔ so kee. I' ba gɛnen sa fɛye kyu
naa de aye-Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono mɛ bo sa
fɛye mɔ so.

2

Ilaa Ibono I Laa Ba Pɛi De Yesu O' Kii Ba Mɔ

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛ ti fɛ
nyi yɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito laa kii ba
gɛsinkpan so gɛkaako ne Wurubuaarɛ laa
koola-koola aye kpaa gyan Yesu asɛ. Imɔso
n kya kolɛ fɛye,
2 ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa nyiile fɛye yɛɛ
gɛnen Wura Yesu gɛkɛ belɛ gɛbono gɛ ti
ba mɔ, fɛŋ sa fɛ' nu mɔ asɛ. Fɛɛ ɔko gi
penɛ yɛɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ Oduduu mɔ ne n
nyiile mɔ abɛɛ ɔko gi bara fɛye ɔkalan abɛɛ
ɔwolɛ yɛɛ ɔ lii aye asɛ mɔ, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
fɛye-nwɔnsa gɛ' nyida fɛye abɛɛ i' kpadɛɛ
fɛye.
3 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko ɔ' penɛ fɛye
imɔ iko-rɛ iko dɔ. I kya nyiile yɛɛ pɛi de
gɛkɛ mɔ gbaa-gbaa gɛ' lɔɔ fo mɔ, anyamesɛ
sakyɔ mɛ laa koso yelɛ kine yɛɛ mɛ maŋ
son Wurubuaarɛ. Pɛi de gɛkɛ mɔ gɛ fo
mɔ, isa ɔbono ɔŋ kya buu sɛi ne ɔ laa fuɛ
mɔ-lɛwu gɛmara mɔ laa lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi
nyiile.
4 Ilaa kamaasɛ ibono anyamesɛ mɛ kya
kyu yɛɛ i gyɛ ɔkperɛ de mɔmɔ-ɔson atɔ mɔ
pɛwu de Wurubuaarɛ gbaa, gɛnen ɔnyen

baarɛ laa sɔɔ imɔ pɛwu akyɔɔlɛ. Ɔ maŋ kyu imɔ iko-rɛ iko kyu terɛ sɛi. Ɔ laa diirɛ mɔ-nyoro kaaborɛ ɔ laa loo Wurubuaarɛ ɔson obu dɔ kpaa kyena de o' bugi gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ.

5 Fɛŋ kya nyingi yɛɛ owi ɔbono n san n bo fɛye asɛ nno mɔ, nɛ tɔgɛ fɛye gɛnen ilaa idɛ?

6 Ne fɛŋ nyi yɛɛ ilaa iko ne n kya tii gɛnen ɔnyen mɔ ɔkpa nperɛ de ɔ' nyɛ lii gɛwi owi ɔbono Wurubuaarɛ gi yela sa mɔ mɔ?

7 Ɔlon ɔbono ɔ kya yɛgɛ asa mɛŋ sa mɛ' buu sɛi mɔ ti ɔ kya wɔra gɛsun asa dɔ ŋara-dɔ. Ɔko ne n kya tii mɔ-ɔkpa. Nkana ɔfaanan ɔ kya wɔra mɔ-gɛlaarɛ tentegelen. Kaasɛ ɔbono laa kpɛ ɔ kya tii mɔ-ɔkpa gɛnen kpaa fo owi ɔbono Wurubuaarɛ laa lɛɛ kaasɛ mɔ lii ɔlon mɔ ɔkpa dɔ.

8 Nfono mɔ, ɔbono ɔŋ kya buu sɛi mɔ laa lii gɛwi, ne Wura Yesu gɛnɔ dɔ agyɛbi a laa mɔɔ mɔ. Yesu nyisigyi mɔ laa yɛgɛ ɔbono ɔŋ kya buu sɛi mɔ ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ ɔ' yela ɔkara.

9 Ɔbono ɔŋ kya buu sɛi mɔ laa ba gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa sa mɔ ɔlon de o' kyu wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ de ilaa ibono i laa nyɛ penɛ asa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon ne ɔ dɛ mɔ.

10 Ɔ laa kyu ikpa nyɛnyɛn sakyɔ so penɛ asa abono mɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ. Mɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena, i kya nyiile yɛɛ mɛ kine yɛɛ mɛŋ kya laarɛ Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ. Nkana ibono, mɔ, ne nan mɔlɛgɛ ɔmɔ de mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ.

11 Mɛ kine Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa tɛsɛ kyu ɔlon ɔko wɔra mɔmɔ-nwɔnsa dɔ de mɛ' san sɔɔ daa abon gyi.

12 Wurubuaarɛ laa yɛgɛ i' ba gɛnen daa de mɔmɔ abono pɛwu mɛ mɛŋ sɔɔ Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ gyi ne ilaa nyɛnyɛn giwɔra ne n wɔra mɔmɔ ɔbolɛ mɔ mɛ' gyi gipuɛɛ.

Fɛ' Keda Ɔson Mɔ Dɔ Kenken

13 Aye-nanboana abono fɛ kya son Wura Yesu ne ɔ kya laarɛ fɛye ilaa mɔ, fɛye berɛ, i kaaborɛ a' faala Wurubuaarɛ fɛye so owi kamaasɛ. I kya nyiile yɛɛ lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii fɛye yɛɛ ɔ laa mɔlɛgɛ fɛye lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Gɛnɔɔbono ɔ kya mɔlɛgɛ fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔ-Oduduu mɔ kya lɔrɔ fɛye yela sa mɔ, ne fɛye mɔ fɛ kya sɔɔ Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ gyi.

14 Gɛnen ilaa idɛ so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ. Ɔ kya laarɛ fɛ' nyɛ aye-Wura Yesu Kirisito nyisigyi mɔ ɔnan. Ɔ yɛgɛ a kyu Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ bara fɛye, ne naa de gɛnen ɔkalan mɔ so ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ.

15 Imɔso aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, ilaa ibono a ŋmarasɛ sa fɛye abɛɛ a nyiile fɛye lii aye-nnɔ dɔ mɔ, fɛ' koso yelɛ imɔ so de fɛ' keda imɔ dɔ kenken.

16 Wurubuaarɛ kya laarɛ aye abono a kya son Yesu mɔ ilaa. Ɔ kya tɔgɛ keda aye-nyoro gɛkpaa. Ɔ kya sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ ne ɔ kya yɛgɛ aye-gɛwɔnsa gɛ kya gyan ilaa dɛnsɛ ibono ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra sa aye mɔ so. Gɛnen Wurubuaarɛ kolon baarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito gbaa-gbaa

17 mɛ' tɔngɛ sa fɛye fɛye-asen dɔ de i' keda fɛye-nyoro. Mɛ' yɛgɛ fɛ' nyɛ ɔlon de fɛ' kpɛ fɛ dɛ daa ilaa dɛnsɛ so-o fɛye-ilaa wɔrasɛ dɔ de fɛye-ilaa tɔgɛsɛ pɛwu dɔ.

3

Fɛ' Dalaa Sa Aye

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, pɛi de me-gɛnɔ gɛ' yii mɔ: fɛ' dalaa sa aye yɛɛ Wura Yesu ilaa i' yɛlegɛ de i' nu gyan belen-belen. Asa mɛ' nu imɔ, mɛ' sɔɔ imɔ gyi de mɛ' kyu buubuu sa imɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye kee fɛ wɔra mɔ.

2 Fɛ' dalaa kee yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ aye lii abono mɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne mɛŋ bo amu mɔ abaa dɔ. I kya nyiile yɛɛ i mɛŋ gyɛ nyamesɛ kamaasɛ ne n bo gisɔɔgyi sa Wura Yesu.

3 Aye-Wura Yesu, mɔ, gyɛ daa ɔpaawɔrabo. Ɔ laa sa fɛye ɔlon de ɔ' dii fɛye de Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ fɛye.

4 Wura Yesu so mɔ, a sɔɔ fɛye gyi yɛɛ fɛ kya gyi ilaa ibono a wolaa tɔgɛ fɛye mɔ so ne fɛ laa gyi ilaa ibono a kya tɔgɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ dɔ faa kee so.

5 Wura Yesu Kirisito ɔ' kpaa fɛye de owi kamaasɛ fɛ' nyɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛye-ilaa. Ɔ' yɛgɛ fɛ' kpɛ fɛ kya da otu fɛ kya nyɛ gisen fɛ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ fɛɛ mɔ Kirisito kee-kee lɛɛ mɔ ɔnan.

Fɛŋ Sa Fɛ' Wɔra Wolɛgyɔ

6 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a dɛ aye-Wura Yesu Kirisito ginyen a kya ka fɛye yɛɛ abono mɛ sii mɛ tɛ yɛɛ mɛ maŋ wɔra gɛsun mɔ, fɛŋ sa fɛ' baa bugi ansi de ɔmɔ. Gɛnen asa abono akyenabi aŋ dɛ fɛɛ gɛnɔɔbono a nyiile fɛye mɔ.

7 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ i kaaborɛ fɛ' nyingi ilaa ibono a wɔra mɔ de fɛ' wɔra gɛnen kee. A bo fɛye asɛ nno mɔ, aye berɛ, a mɛŋ kyena giyan.

8 A mɛŋ gyi ɔko agyudɔ giyan yɛɛ a mɛŋ ka amɔ gikɔ. A pɛɛrɛ ansi wɔra gɛsun gɛnyɛ de gɛpɛ. A mɛŋ laarɛ yɛɛ a' wɔra gɛsola sa fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko.

9 Nkana i dɛ ɔkpa yɛɛ a' kyu aye-nyoro
kyu too fɛye so berɛ. Aye mɔ, a laarɛ daa
yɛɛ aye-gɛkyena mɔ gɛ' wɔra sinkaala sa
fɛye de fɛ' nyɛ kasɛ.
10 Ko-o owi ɔbono a bo fɛye asɛ mɔ, a
yela nbara nko sa fɛye yɛɛ,
"Nengyene ɔko yɛɛ ɔ maŋ wɔra gɛsun mɔ,
fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de o' gyi."
11 Fɛ' kerɛ gɛnen ilaa idɛ pɛwu so dan-
dan. I lii fɛɛ a kya nu yɛɛ fɛye dɔ ako mɛ
sii mɛ tɛ yɛɛ mɛŋ baa wɔra gɛsun. Mɛ kpɛ
ma-a ten ma-a loo asa ilaa dɔ daa.
12 Aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, a kya ka
gɛnen asa abono ne a kya kolɛ mɔmɔ yɛɛ
mɛ' yela mɔmɔ-nwɔnsa gɛten kolon de mɛ'
wɔra gɛsun kyu laarɛ mɔmɔ-agyudɔ gyisɛ.
13 Fɛye abono fɛ kya son Yesu dandan
mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ idɛnsɛ giwɔra i' fii
fɛye.
14 Nengyene fɛye dɔ ɔko gi kine yɛɛ ɔ
maŋ gyi ilaa ibono a ŋmarasɛ sa fɛye faa
so mɔ, fɛ' kerɛ gɛnen isa ɔbono dandan
yela de fɛŋ sa fɛ' baa bugi ansi de mɔ de i'
nyɛ wɔra mɔ-ipeeli.
15 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu mɔ wɔra fɛɛ fɛye-
ɔkyobo berɛ. Fɛ' ka mɔ fɛɛ fɛye-tedɛana
dɔ ɔko.

Agyɛbi Laalaalogɛ

16 Aye-Wura Yesu gbaa-gbaa, ɔbono ɔ gyɛ
gisen yuuli pɛwu gɛmu mɔ, ɔ' sa fɛye gisen
yuuli owi kamaasɛ dɔ, ɔkpa kamaasɛ so.
Aye-Wura Yesu ɔ' kyena fɛye pɛwu dɔ.
17 Me, Pɔɔlo, gbaa-gbaa ne n dɛ me-gibaa
n kya ŋmarasɛ n kya kalɛ fɛye faa. Imɔ idɛ
ne n gyɛ me-ɔwolɛ kamaasɛ daasɛ. Gɛnen
ne n' kya ŋmarasɛ me-iwolɛ ne.
18 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye
ɔkamaasɛ so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Timoti Mɔ

1 Me Pɔɔlo ne n kya ŋmarasɛ fo gɛnen
ɔwolɛ baarɛ. N gyɛ Kirisito Yesu ɔsɔɔ. I
lii fɛɛ Wurubuaarɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ de
Kirisito Yesu ɔbono aye-nwɔnsa gi gyan mɔ
so mɔ ne n lɛɛ yii me ne ɔ tɔgɛ yɛɛ n' wɔra
Yesu ɔsɔɔ.
2 N kya ŋmarasɛ mi-i sa fo Timoti, fo
ɔbono fo baa bingiri fɛɛ me-bi gbaa-gbaa
mɔ. I lii fɛɛ nɛ nyiile fo Yesu ilaa, ne fo sɔɔ
mɔ gyi. Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura
Kirisito Yesu mɛ' sa fo so gɛwɔnsa dɛnsɛ,
mɛ' su fo gitolon de mɛ' sa fo gisen yuuli.

Ka Asa Abono Mɛ Dɛ Anyiilebi Ako Kpɛi Mɔ

3 Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ fo owi ɔbono n
kya kpe Masadoniya mɔ, fo berɛ, kpɛ sii
kyena Efiso nno de fo' ka asa abono mɛ
kya nyiile asa anyiilebi ako kpɛi kyu lii aye-
Wurubuaarɛ ɔson mɔ so mɔ. Ka ɔmɔ yɛɛ
mɛ' yɛgɛ imɔ.
4 Tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ mɛŋ baa nu de
adedaabo gɛkyena gigyan so gigyan so
abon nsingyi nbono giŋ bo ɔkara mɔ.
Nengyene asa mɛ kya nu de gɛnen ilaa
ibonoana mɔ i kya yɛgɛ mɛ kya taasɛ
mɔmɔ-nyoro ilaa ibono iŋ bo agyan mɔ. Iŋ
kya kpaa ɔmɔ de mɛ' keda Wurubuaarɛ
gɛsun de mɔ-asonbo mɔ sa mɔ dandan.
Ilaa ibono i laa taalɛ kpaa aye gɛnen mɔ
ne n gyɛ gikagyan gibono a laa ka gyan
Wurubuaarɛ so mɔ.
5 Ilaa ibono so a kya yela fɛye gɛnen
nbara ndɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ aye Yesu
asonbo mɔ a' nyɛ gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ
de anyamesɛ. Ɔbono ɔ laa nyɛ gɛlaarɛ'
gɛnen mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya sa nwɔnsa
dɛnsɛ lii mɔ-gisen dɔ, ɔ kya wɔra daa ilaa
ibono o nyi mɔ-gisen dɔ yɛɛ i boran, ne ɔ
kya sɔɔ Wurubuaarɛ ilaa nyiilesɛ mɔ gyi
lii mɔ-gisen dɔ mɔ.
6 Asa abono mɛ dɛ anyiilebi ako kpɛi mɔ
berɛ, mɛ fuɛ ilaa dɛnsɛ idɛ, ne mɛ kpaa loo
daa nsingyi yanyansɛ dɔ.
7 Mɛ kya laarɛ de mɛ' wɔra Wurubuaarɛ
nbara mɔ anyiilebo, yɛgɛ mɛ mɛŋ kii mɛ
kya nu ilaa ibono mɛ kpɛ mɛ dɛ mɔ gɛsɛ,
ne mɛŋ nyi ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ.

Asa Nyɛnyɛn So Ne Wurubuaarɛ Gi Yela Nbara

8 Aye pɛwu a nyi yɛɛ Wurubuaarɛ nbara
gi boran. Ibono i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ a'
kyu nmɔ wɔra gɛsun ɔkpa so.
9 Fo laa nyingi yɛɛ i mɛŋ gyɛ abono
mɔmɔ-asen dɔ i boran sa Wurubuaarɛ
mɔ so ne Wurubuaarɛ gi yela nbara mɔ.
Wurubuaarɛ gi yela nmɔ sa daa abono
mɛ mɛŋ kya ka nbara mɔ gɛnɔ mɔ, de
gisomaanu awura, de abono mɛ mɛŋ selɛ
Wurubuaarɛ mɔ, de ilaa nyɛnyɛn awura.
Wurubuaarɛ gi yela nbara mɔ sa abono
mɛ mɛŋ kya gyi mɔ-ginsi mɔ, de abono
mɛŋ kya son mɔ mɔ, de asa abono mɛ kya
mɔɔ mɔmɔ-sɛana abɛɛ mɔmɔ-nyiana mɔ,
de abono mɛ kya mɔɔ asa mɔ,
10 de abono mɛ kya laarɛ agyibara mɔ,
de anyen abono mɛ kya dɛ de mɔmɔ-
nanboana anyen mɔ, de abono mɛ kya
yuuri anyamesɛ koso selɛ mɔ, de abonbo,
de abono mɛ kya ten asa nnɔ nbɛlɛ dɔ mɔ,
de abono pɛwu mɛ kya wɔra ilaa ibono i
san ne iŋ kya kyena de gɛsintin ilaa ibono
a nyiile fɛye mɔ. Gɛnen asa adɛ ɔnan ne
Wurubuaarɛ gi yela mɔ-nbara mɔ sa.
11 Ilaa ibono nɛ nyiile gɛrɛnaa mɔ, i
lii daa Wurubuaarɛ nyisigyi ɔkalan mɔ
dɔ. Ɔkon de ayenbi a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ.
Mɔ-ɔkalan konkonsɛ baarɛ ne o kyu wɔra
me-abaa dɔ de n' kyu nyiile asa.

Gɛnɔɔbono Ɔkara Wurubuaarɛ Kya Nyɛ Gisen Sa Asa Mɔ

12 N kya faala aye-Wura Kirisito Yesu
ɔbono ɔ sa me ɔlon ne nɛ nyɛ wɔra gɛnen
gɛsun gɛdɛ mɔ. O buu me yɛɛ n gyɛ isa
ɔbono ɔ laa taalɛ ka gyan me so ne o kyu
gɛsun gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ.
13 Nkana owi ɔko dɔ mɔ, n kya kyena
saalɛ gɛnen Yesu Kirisito kolon baarɛ. N
kya ka mɔ-asonbo mɔ-ansi, ne n' kya nyida
mɔ-ginyen. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ,
Kirisito gi kerɛ mɔ, o wu yɛɛ meŋ nyi daa.
I kya nyiile yɛɛ meŋ ti sɔɔ mɔ gyi. Imɔso
o su me gitolon, ne ɔ kyɛɛgɛ me.
14 Nkana meŋ kaaborɛ ɔ' wɔra gɛnen sa
me ba-a pi-i. Aye-Wura Yesu bo gisen gikyɔ
so mɔ, ɔ kyɛɛgɛ me lii me-ilaa nyɛnyɛn idɛ
dɔ. Kirisito Yesu gi yɛgɛ n kya ka gyan mɔ
so ne n' kya laarɛ mɔ-ilaa gikyɔ. Gikagyan
de gɛlaarɛ' gɛ bo daa mɔ asɛ.
15 I bo gɛdɛ gɛko gɛ gyɛ gɛdɛ paawɔrasɛ
ibono i kaaborɛ a' kɔɔlɛ gɛmɔ kyule.
Gɛmɔ ne n gyɛ yɛɛ, "Kirisito Yesu gi
ba gɛsinkpan so de ɔ' baa mɔlɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo." Mi-i me mɔ ne n wɔra
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ɔbelɛnsɛ gin.
16 Yesu gi su me gitolon daa de ɔ' nyɛ lɛɛ
nyiile gɛnɔɔbono ɔkara ɔ kya nyɛ gisen sa
asa mɔ. Ɔ kya laarɛ yɛɛ o' kyu me ɔbono
nkana n gyɛ ilaa nyɛnyɛn awura ɔbelɛnsɛ
mɔ, kyu wɔra sinkaala sa asa abono mɛ laa
baa ka gyan mɔ so de mɛ' nyɛ ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.
17 Buubuu de nyisigyi i' wɔra Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ maŋ wu'
gɛkaako, ne mɔ-gɛwura gɛŋ bo ɔkara. Ɔko

mɛŋ kya wu mɔ de ansi. Mɔ-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ. I gyɛ gɛnen.

Kpɛ Keda Gɛsintin Ilaa Nyiilesɛ Mɔ Dɔ Ken-Ken

18 Me-bi Timoti, gɛsun gɛbono n dɛ mi-i sa fo mɔ ne n gyɛ yɛɛ fo' tɔngɛ sa gɛnen asa abono nɛ nyiile fo faa. Gɛnen ilaa idɛ ɔnan ne Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi naa kyena tɔgɛ kyu lii fo so mɔ. Imɔso yɛgɛ i' keda fo-nyoro de fo' kɔ ikɔ dɛnsɛ sa Wurubuaarɛ.

19 Kpɛ keda fo-gisɔɔgyi dɔ ken-ken de fo' wɔra daa ilaa ibono fo nyi fo-gisen dɔ yɛɛ i boran mɔ. Fɛye dɔ asa ako berɛ, mɛ mɛŋ baa ma-a nu de ilaa ibono mɛ nyi mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i boran mɔ. Imɔso i nyida mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson mɔ kerɛ-kerɛ fɛɛ gɛnɔɔbono gikolii belɛ gi gyan nkyu so ne gi kya ŋmɛɛ de afolɛ boori mɔ. Mɛŋ baa sɔɔ gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ gyi.

20 Himinayosɛ mɔ-rɛ Alɛsanda mɛ bo gɛnen asa abono dɔ. Mɔmɔ berɛ, nɛ kparɛ ɔmɔ wɔra Satan, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ de ɔ' ka ɔmɔ-ansi de mɛ' kasɛ gɛnɔɔbono mɛŋ baa nyida Wurubuaarɛ ginyen mɔ.

2

Gɛnɔɔbono I Kaaborɛ Ɔkamaasɛ Ɔ' Dalaa Mɔ

1 Ibono i gyangbara mɔ, n kya ka mi-i sa fo yɛɛ yɛgɛ fɛye abono fɛ kya son Yesu mɔ fɛ' dalaa sa anyamesɛ pɛwu. Fɛ' kolɛ ilaa tirisɛ lii Wurubuaarɛ asɛ sa ɔmɔ. Fɛ' yelɛ ɔmɔ-giyaa dɔ kolɛ Wurubuaarɛ de fɛ' faala mɔ.

2 Fɛ' dalaa sa awura-awura kee de asa sɛnsɛ abono pɛwu mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ asa so mɔ. Fɛ' dalaa sa ɔmɔ de ɔkpa kamaasɛ so mɔ, mɛ' yɛgɛ aye abono a kya son Yesu mɔ a' nyɛ kyena de gisen yuuli, de a' kyu buubuu sa Wurubuaarɛ de anyamesɛ.

3 Fɛ kya dalaa fɛ kya sa ɔmɔ gɛnen mɔ, i boran ne i kya gyi Wurubuaarɛ ginsi. Mɔ ne n gyɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo.

4 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ anyamesɛ pɛwu mɛ' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ de mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ' kyena de mɛ' bii gɛsintin kyu lii mɔ Wurubuaarɛ ilaa so.

5 I kaaborɛ ɔkamaasɛ ɔ' bii ilaa idɛ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ kolon ne n bo no sa aye anyamesɛ pɛwu ne a bo ɔserɛbo kolon ɔbono ɔ yelɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana mɔ. Mɔ ne n gyɛ Kirisito Yesu. Ɔ baa wɔra nyamesɛ,

6 ne o kyu mɔ-nkpa fuɛ de ɔ' sɔɔ anyamesɛ pɛwu lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ de mɛ' nyɛ kyena sa Wurubuaarɛ. Owi ɔbono i gyɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ ne ɔ yɛgɛ Yesu gi kyu mɔ-nkpa fuɛ sa aye gɛnen, ne i lɛɛ nyiile yɛɛ mɔ Wurubuaarɛ kya laarɛ anyamesɛ mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ.

7 Yesu Kirisito gi kyu mɔ-gɛsun wɔra me-abaa dɔ yɛɛ n' wɔra mɔ-ɔsɔɔ de n' nyɛ lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ tɔgɛ sa asa. (Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ, meŋ kya kɛɛ abon.) Yesu yɛɛ n' wɔra onyiilebo sa asa kpɛi-kpɛi abono mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ de mɛ' ka gyan mɔ Yesu so de mɛ' bii gɛsintin kyu lii mɔ-ɔkalan mɔ so.

8 Imɔso ilaa ibono n kya laarɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ gɛten kamaasɛ mɔ anyen abono mɛ laa dalaa mɔ, mɛ' kerɛ yɛɛ mɔmɔ-abaa abono mɛ kya diirɛ owi ɔbono mɛ kya dalaa mɔ, mɛŋ kya kyu amɔ kyu wɔra ilaa nyɛnyɛn. Mɛŋ dɛ ɔko ginyadon, ne mɛŋ kya sɔɔ akyɔɔlɛ mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ maŋ nu mɔmɔ-gɛdalaa.

Akyii Mɔ Mɛ' Kyu Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra Kyu Lɔrɔ Mɔmɔ-Nyoro

9 Gɛnen kee akyii abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-nyoro kanpɛ fɛɛ asa abono mɛ kya buu ɔmɔ-nyoro ne mɛ dɛ ɔmɔ-nyoro mɔ. Iŋ kaaborɛ mɛ' laarɛ iman giŋminde, sika kɔkɔɔ, ngbɛ de ngyi boɔgyalonsɛ.

10 Ilaa dɛnsɛ giwɔra ne i kaaborɛ mɛ' kyu lɔrɔ mɔmɔ-nyoro. Gɛnen ne i kaaborɛ akyii abono mɛ kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ mɛ' wɔra ne.

11 Akyii mɔ mɛ' kasɛ ilaa faa kurun de mɛ' bara mɔmɔ-gɛsɛ ɔkpa kamaasɛ so.

12 Meŋ sa ɔkyii ɔkpa de o' nyiile anyen Wurubuaarɛ ilaa abɛɛ o' kyu ɔlon ɔ kya gyi gɛbelɛnsɛ anyen so. Akyii mɔ mɛ' sii kurun Wurubuaarɛ ɔson dɔ.

13 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ anyamesɛ mɔ, ɔnyen, Adam, ne ɔ gyangbara lɛɛ pɛi ne ɔ baa lɛɛ ɔkyii, Efa.

14 Ne iŋ gyɛ Adam ne ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi nyɛ penɛ. Ɔkyii ne ɔ penɛ ne ɔ tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara mɔ.

15 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ akyii mɔmɔ-gɛkorogɛ dɔ. Ibono i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' wɔra asa abono mɛ dɛ ɔmɔ-nyoro, mɛ kya ka gyan Yesu so, mɛ kya laarɛ mɔmɔ-nanboana anyamesɛ ilaa, ne mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-nyoro ma-a yela ma-a sa Wurubuaarɛ.

3

Yesu Asonbo Abelɛnsɛ

1 I bo gɛdɛ gɛko, gɛ gyɛ gɛdɛ paawɔrasɛ yɛɛ nengyene ɔko kya laarɛ ɔ' wɔra ɔbelɛnsɛ sa Yesu asonbo mɔ, gɛsun gbaa' ne ɔ lɛɛ gɛnen.

2 Ɔbono ɔ laa wɔra Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ mɔ, ɔ kaaborɛ ɔ' wɔra daa nyamesɛ ɔbono

ɔko maŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko mɔ-gɛkyena
dɔ tɔgɛ. Ɔ' wɔra daa ɔbono o sii de ɔkyii
kolon, ɔ bo gisen, ɔ dɛ mɔ-nyoro; asa mɛ
kya wu mɔ-gidebi mɔ, mɛ kya kyu buubuu
sa mɔ. Ɔ' wɔra ɔbono ɔ kya sɔɔ asafo, ne
ɔ kya bii nyiile asa ilaa.
3 Ɔŋ sa ɔ' wɔra ɔbono ɔ kya nun nta
gikyɔ abɛɛ ɔ kya laarɛ gɛluu. Ɔ' wɔra daa
ilaa ibono i laa yuuli asa asen mɔ. Ɔŋ sa
ɔ' wɔra laatɔngɛ nyamesɛ abɛɛ ɔbono mɔ-
ansi a kya pɛɛrɛ aterenbi gikyɔ mɔ.
4 Ɔ' wɔra isa ɔbono mɔ-gɛten dɔ awura
mɛ kya nu mɔ asɛ. Mɔ-biana mɛ kya bara
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ kya kyu buubuu
sa mɔ ɔkpa kamaasɛ so.
5 I lii fɛɛ nengyene fo ɔko fo-gɛten dɔ
awura mɛŋ kya nu fo asɛ mɔ, nnɛ ne fo
laa wɔra de fo' yɛgɛ Wurubuaarɛ asonbo
gikpen mɔ mɛ' nu fo asɛ?
6 Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ mɛŋ kaaborɛ ɔ'
wɔra ɔbono ɔ mɛŋ ti taa kɛɛla ɔson mɔ dɔ
mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, ɔ laa naa diirɛ mɔ-
nyoro de i' bun mɔ gipuɛɛ fɛɛ ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan.
7 I kaaborɛ asa abono mɛŋ bo Yesu
asonbo mɔ dɔ mɔ kee mɛ' terɛ gɛnen
ɔbelɛnsɛ ɔbono ginyen dɛnsɛ. I ba gɛnen
mɔ, ɔko maŋ nyɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn iko lii
mɔ so, ne ɔ maŋ loo ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ ɔdoo dɔ.

Abono Mɛ Buu De Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Mɔ

8 Asa abono mɛ buu de Yesu asonbo
abelɛnsɛ mɔ kee mɛ kaaborɛ mɛ' wɔra
abono asa mɛ kya buu mɔmɔ. Mɛŋ bo
inandii inyɔ-inyɔ. Mɛŋ sa mɛ' wɔra asa
abono mɛ kya don nun nta abɛɛ mɛ kya
kyu ɔkpa nyɛnyɛn so laarɛ aterenbi.
9 Mɛ' kyu gisen dɛnsɛ keda Yesu ilaa
boduduusɛ ibono mɛ sɔɔ gyi mɔ dɔ.
10 Fɛ' daasɛ gɛnen asa abono kerɛ yɛɛ
mɛ laa taalɛ wɔra gɛsun mɔ? Nengyene
fɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko lii mɔmɔ so mɔ,
pɛi de mɛ' lɔɔ wɔra abono mɛ buu de Yesu
asonbo abelɛnsɛ mɔ.
11 Mɔmɔ akyiisɛ mɔ mɛ kaaborɛ mɛ'
wɔra abono asa mɛ kya buu ɔmɔ mɔ. Mɛŋ
sa mɛ' naa mɛ kya nyida asa anyen. Mɛ'
wɔra abono mɛ bo gisen ne mɛ kya gyi
gɛsintin sa asa ilaa kamaasɛ dɔ.
12 Abono mɛ laa buu de Yesu asonbo
abelɛnsɛ mɔ mɛ' wɔra daa abono mɛ sii
de ɔkyii kolon-kolon ne mɔmɔ-biana de
mɔmɔ-gɛten dɔ asa mɛ kya nu mɔmɔ asɛ
mɔ.
13 Nengyene mɛ kya gyi gɛnen gɛbelɛnsɛ
mɔ dandan mɔ, asa mɛ laa kyu buubuu sa
mɔmɔ ne mɛ laa taalɛ da gikan lɛɛ Kirisito
Yesu ilaa ibono mɛ kya sɔɔ gyi mɔ tɔgɛ de
asa mɛ' nu mɔmɔ asɛ.

Aye-Ɔson Baarɛ Tansi Ɔ Gyɛ Ilaa Boduduusɛ

14 Me-gɛwɔnsa gɛ gyan yɛɛ i maŋ kɛɛla
ne nan ba fo asɛ. N kii n kya ŋmarasɛ n
kya ka fo pɛi de n' lɔɔ ba.
15 Nengyene fɛɛ ilaa iko i keda me yela
ne meŋ nyɛ ba fo asɛ belen mɔ, me-ɔwolɛ
baarɛ laa yɛgɛ fo' nyɛ bii gɛnɔɔbono i
kaaborɛ Wurubuaarɛ gɛten' dɔ asa mɛ'
kyena mɔ. Wurubuaarɛ gɛten' dɔ asa ne
n gyɛ aye abono a kya son mɔ ɔbono ɔ
bo no adaa-adaa mɔ. Aye Wurubuaarɛ
wolɛ asonbo pɛwu gikpen a dɛ daa fɛɛ
gɛkpara de gɛsɛ ɔpɔɔrɛ sa gɛsintin gɛbono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile anyamesɛ mɔ.
16 Iŋ bo akyɔɔlɛ yɛɛ ɔson baarɛ tansi ɔ
gyɛ ilaa boduduusɛ. I lii fɛɛ:

Yesu gi ba mɔ, Wurubuaarɛ ne n kisee mɔ-
nyoro nyamesɛ oyuduu
kyu lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile asa.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n lɛɛ Yesu
gidebi nyiile anyamesɛ
de mɛ' bii yɛɛ Yesu ilaa i gyɛ gɛsintin.
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ wu Yesu de ansi.
Asa mɛ naa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi dɔ
tɔgɛ Yesu ilaa.
Gɛsinkpan so anyamesɛ mɛ ka gyan Yesu
so.
Wurubuaarɛ gi puru Yesu dii kpe mɔ asɛ
mɔ Wurubuaarɛ nyisigyi dɔ.

4

Abon Anyiilebi

1 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ tigi
aye yɛɛ i laa baa ba owi ɔko dɔ yɛɛ ako
mɛ laa taa Yesu ɔson mɔ yɛgɛ. Mɛ laa san
nu daa de ilaa ibono i kya kyena asa so ne
i kya kyu abon anyiilebi penɛ asa mɔ.
2 Anyiilebi adɛ a laa lii daa nnɔ nnyɔ-
nnyɔ awura mɔ asɛ. Mɛ laa kerɛ ansi kɛɛ
abon ne i maŋ ŋmaa mɔmɔ-asen.
3 Mɛ laa tii gɛdena so yɛɛ asa mɛŋ sa mɛ'
dena abɛɛ mɛŋ sa mɛ' gyi agyudɔana ako.
Wurubuaarɛ mɔ gi lɛɛ agyudɔ abono daa
yɛɛ nyamesɛ o' gyi. Ɔ kya laarɛ fɛɛ abono
mɛ sɔɔ Yesu gyi ne mɛ nyi gɛsintin mɔ mɛ'
sɔɔ amɔ abaa anyɔ de mɛ' kyu afaala sa
mɔ.
4 Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
mɔ i boran. Imɔso nengyene fo nyɛ ilaa
iko ne fo faala Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so
mɔ, iŋ kaaborɛ ɔko ɔ' tɔgɛ yɛɛ iŋ boran.
5 I lii fɛɛ fo kpɛ nyɛ faala Wurubuaarɛ
kyu lii imɔ so mɔ, Wurubuaarɛ mɔ gi yuule
imɔ kyu lii mɔ-agyɛbi mɔ so de fo-gɛdalaa
so sa fo ne.

Fo Berɛ, Bela Fo-Nyoro Daa De Fo' Selɛ Wurubuaarɛ

6 Kyu gɛnen ilaa ibono n kya ka fo faa
kyu too aye-nanboana Yesu asonbo mɔ
ansi dɔ. Fo kya wɔra gɛnen mɔ, i laa wɔra

gɛsun dɛnsɛ sa Kirisito Yesu. Wurubuaarɛ agyɛbi abono fo sɔɔ amɔ gyi mɔ de mɔ-gɛsintin anyiilebi abono ayaa fo buu faa ne nan sa fo ɔlon mɔ-ɔson mɔ dɔ.

7 Gɛŋ sa fo' nu de adedaabo gɛkyena dɔ abon nsingyi de akyii belɛnsɛ itarɛ. Fo berɛ, bela fo-nyoro daa de fo' selɛ Wurubuaarɛ.

8 Gɛsun gɛbono fo laa kpɛ fi-i wɔra gɛkɛ kamaasɛ de i' kyu den fo mɔ gɛ laa kpaa fo ikpa iko so. Ilaa ibono, mɔ, fo laa kpɛ fi-i wɔra gɛkɛ kamaasɛ de i' den fo yɛɛ fo selɛ Wurubuaarɛ mɔ, imɔ ibono berɛ ne nan kpaa fo ɔkpa kamaasɛ so. Fo selɛ Wurubuaarɛ mɔ, ɔ kya yɛgɛ fo' bii fo-gisen dɔ yɛɛ fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan gɛkyena gɛdɛ dɔ de fo-lɛwu gɛmara kee.

9 Gɛnen agyɛbi adɛ a gyɛ agyɛbi paawɔrasɛ abono i kaaborɛ a' kɔɔlɛ amɔ kyule.

10 Gɛnen so ne aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a kya pɛɛrɛ ansi wɔra Wurubuaarɛ ɔson mɔ gɛsun mɔ. I lii fɛɛ a kyu aye-ansi kyu gyan mɔ ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ so. Mɔ ne n gyɛ anyamesɛ pɛwu ɔmɔlɛgɛbo; titirigu mɔ, aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ-lɛɛ ɔmɔlɛgɛbo ne ɔ gyɛ.

11 Kyu gɛnen ilaa idɛ ka asa de fo' kyu imɔ nyiile ɔmɔ.

12 Gɛŋ sa fo' yɛgɛ de ɔko ɔ' kerɛ fo ta yɛɛ fo gyɛ dega, foŋ ti wɔra ɔbelɛnsɛ. Fo berɛ, yɛgɛ fo-atɔngɛbi de fo-akyenabi de fo-gisen fufuli de fo-gɛlaarɛ' gɛbono fo bo mɔ de fo-gikagyan gibono fo kya ka gyan Yesu so mɔ i' wɔra sinkaala sa abono mɛ kya ka gyan Yesu so mɔ.

Kerɛ Fo-Nyoro De Fo-Ilaa Nyiilesɛ So Dɔɔdan

13 Owi ɔbono meŋ ti ba mɔ, fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ laa kyena gyan' mɔ, kerɛ de fo' kalɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa ɔmɔ de fo' buɛɛlɛ ɔmɔ de mɛ' wɔra amɔ so ilaa de fo' nyiile ɔmɔ ilaa.

14 Fo tan gɛkaabono Yesu asonbo abelɛnsɛ mɔ mɛ kyu mɔmɔ-abaa gyan fo so kolɛ Wurubuaarɛ Oduduu sa fo mɔ? Gɛnen gɛkaabono mɔ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi wu tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi sa fo adawo de fo' kyu wɔra gɛsun sa mɔ. Keda gɛnen adawo abono. Gɛŋ sa fo' lɛɛ ansi yɛgɛ amɔ.

15 Kpɛ keda gɛnen ilaa wɔrasɛ idɛ dɔ. Kyu fo-nyoro kyɛɛ imɔ de ɔkamaasɛ o' wu yɛɛ fo kya kpe ansi dɔ ɔson mɔ dɔ.

16 Kerɛ fo-nyoro de fo-ilaa nyiilesɛ mɔ so dɔɔdan. Kpɛ keda gɛnen. Fo keda gɛnen mɔ, i laa kpaa fo-rɛ asa abono mɛ kya nu fo asɛ mɔ pɛwu de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

5

1 Fo gyangbara sa Yesu asonbo ne abelɛnsɛ abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ ɔko kya wɔra ilaa nyɛnyɛn iko mɔ, gɛŋ sa fo' ŋmaa yii mɔ. Buɛɛlɛ mɔ daa fɛɛ ɔ gyɛ daa fo-sɛ gɛnen mɔ. Tɔngɛ sa adega abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ fɛɛ fo-tedɛana

2 de akyiinyi mɔ mɔ, fɛɛ fo-nyiana. Tɔngɛ sa abolonbu mɔ mɔ fɛɛ fo-pikyiiana. Ginyen de gikyii ilaa i mɛŋ sa i' loo nno.

Akulaabo Ilaa

3 Kyu buubuu kyu kerɛ akulaabo abono mɛŋ bo akerɛbo mɔ so.

4 Nengyene okulaabo bo nbii abɛɛ anaana berɛ mɔ, i kaaborɛ nbii mɔ mɛ' kasɛ yɛɛ Wurubuaarɛ kya tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' kerɛ mɔmɔ-subuana so de iŋ sa i' ba yɛɛ mɛ korogɛ ɔmɔ kerɛ ɔmɔ so giyan. Nbii mɔ mɛ kya wɔra gɛnen mɔ, imɔ ne n kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.

5 Ɔbono ɔ gyɛ okulaabo ne ɔŋ bo ɔkerɛbo mɔ kya kyu mɔ-gɛwɔnsa gyan daa Wurubuaarɛ wolɛ so. Ɔ kpɛ ɔ kya dalaa ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ gɛnyɛ de gɛpɛ.

6 Okulaabo ɔbono mɔ berɛ, ɔ kpɛ ɔ kya nu daa de ɔkon gigyi wolɛ mɔ, o wu' ne, yɛgɛ ɔ tɛ de ansi.

7 Ka Yesu asonbo abono fo gyangbara sa ɔmɔ mɔ de asa mɛŋ sa mɛ' nyɛ ilaa nyɛnyɛn tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so. Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i kaaborɛ nyamesɛ ɔ' kerɛ mɔ-subuana so.

8 Imɔso ka ɔmɔ yɛɛ fo ɔbono fo kya son Yesu ne foŋ kya kerɛ fo-subuana so mɔ, titirigu fo-ka, fo-biana, fo-nyi de fo-sɛ so mɔ, i wɔra fɛɛ fo too Yesu ɔson mɔ fuɛ ne. Isa ɔbono ɔŋ ti sɔɔ Yesu gyi mɔ tɛsɛ ɔ bɔ fo.

9 Akulaabo gikpen gibono fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ, fɛŋ sa fɛ' kyu ɔbono ɔŋ ti gyi nsi ikue-isa mɔ bɔla mɔmɔ so. Okulaabo ɔbono fɛ laa kerɛ mɔ so mɔ, ɔ' wɔra ɔkyii ɔbono o sii de ɔnyen kolon daa,

10 ne ɔkamaasɛ nyi mɔ so yɛɛ ɔ wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ-gɛkyena dɔ yɛgɛ mɔ. Ɔ bela mɔ-biana dandan. Ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ; ɔ keda Yesu asonbo gisafo, ne ɔ wɔra ilaa ibono i tiri ɔmɔ mɔ sa ɔmɔ. Ɔ mɔlɛgɛ asa abono ilaa i tu ɔmɔ mɔ, ne o kyu mɔ-nyoro kyu kyɛɛ ilaa dɛnsɛ kamaasɛ giwɔra mɔ.

11 Okulaabo ɔbono ɔŋ ti belɛ mɔ berɛ, fɛŋ' baa yɛgɛ mɔ ɔ' bɔla gikpen mɔ so. Ɔŋ ti belɛ faa mɔ, i laa taalɛ ba yɛɛ mɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa i laa biidɛ mɔ-nwɔnsa koso Yesu Kirisito gɛsun mɔ so ne gɛdena gɛ laa kii da mɔ ɔbolɛ.

12 Nengyene o kii dena mɔ, ɔ laa gyi gipuɛɛ akulaabo gikpen mɔ asɛ. I lii fɛɛ ɔ ka yela yɛɛ ɔŋ baa kii dena.

13 I mɛŋ gyɛ gipuɛɛ gidɛ wolɛ. Nengyene
ɔbono ɔŋ ti belɛ mɔ ɔ naa nten-ana dɔ ɔ
kya kerɛ Yesu asonbo mɔ so mɔ, anaa-naa
a laa den mɔ. Ɔŋ baa wɔra sɛi. I mɛŋ gyɛ
imɔ idɛ wolɛ. Ɔ laa kpɛ ɔ kya nu de asa
ilaa gisola kpe sola ba, ne ɔ laa kpɛ ɔ kya
ten ɔ kya loo asa ilaa dɔ de ɔ' naa ɔ kya
tɔgɛ ilaa ibono iŋ kaaborɛ ɔ' tɔgɛ mɔ.
14 Imɔso nan laarɛ fɛɛ akulaabo abono
mɛ mɛŋ ti belɛ mɔ mɛ' tɛsɛ dena, mɛ'
korogɛ, de mɛ' keda mɔmɔ-adɛ. Gɛnen ne
i maŋ nyɛ bugi ɔkpa sa abono mɛ kya kyo
Yesu ɔson mɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
kyu lii aye abono a kya son Yesu mɔ so.
15 N kya tɔgɛ imɔ idɛ pɛwu mɔ, i lii fɛɛ
akulaabo abono mɛ mɛŋ belɛ ne nkana a
kya kerɛ ɔmɔ so mɔ dɔ ako mɛ ti fuɛ Yesu
ɔkpa mɔ kpe mɛ buu ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ-lɛɛ ɔkpa mɔ.
16 Nengyene ɔkyii ɔbono ɔ kya ka gyan
Yesu so mɔ bo akulaabo mɔ-gɛsu dɔ mɔ, ɔ'
kerɛ mɔmɔ so. Ɔŋ sa o' kyu gɛnen gikpon
mɔ kyu kpaa too Yesu asonbo mɔ so. Imɔ
ne nan yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ' nyɛ nyoro
kerɛ daa akulaabo abono mɛŋ bo akerɛbo
mɔ so.

Kyu Buubuu Keda Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Mɔ

17 Yesu asonbo abelɛnsɛ abono mɛ kya
gyangbara sa fɛye dandan mɔ, fɛ' kyu
buubuu belɛ kyu keda mɔmɔ. Titirigu mɔ,
abono mɛ kya pɛɛrɛ ansi mɛ kya tɔgɛ ne
mɛ kya nyiile asa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ.
18 I kya nyiile fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ i kya tɔgɛ yɛɛ, "Owi ɔbono fo yɛgɛ fo-
naadɛ kya daarɛ fɛɛ ayu ɔ kya sa fo mɔ,
gɛŋ sa fo' ŋminde mɔ-gɛnɔ de ɔŋ sa ɔ' nyɛ
wɛ amɔ." Iko kee ne n gyɛ yɛɛ, "Ɔko gi gyi
fo paa mɔ, ka mɔ imɔ so gikɔ."
19 Fo nu ɔko gi buu yɛɛ Yesu asonbo
ɔbelɛnsɛ ɔko gi wɔra ilaa nyɛnyɛn iko, ne
asa anyɔ abɛɛ asa' maŋ taalɛ tɔgɛ yɛɛ,
"Ɛɛn, i gyɛ gɛsintin" mɔ, gɛŋ sa fo' kyu imɔ
wɔra ilaa dɔ.
20 Nengyene fo wu yɛɛ ɔko kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, ka mɔ Yesu asonbo mɔ pɛwu
ansi dɔ de asɛnsɛ mɔ pɛwu mɛ' nyɛ selɛ
ilaa nyɛnyɛn giwɔra.
21 Wurubuaarɛ de Kirisito Yesu de Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
gibaa yii yɛɛ mɛ' wɔra gɛsun sa mɔ mɔ
pɛwu mɛ laa lɛɛ me gɛnɔ yɛɛ n kya ka fo
yɛɛ fo' kyu gɛsintin gyi nbara nbono nɛ sa
fo faa pɛwu so. Gɛŋ sa fo' wɔra gɛligi ilaa
abɛɛ fo' su ako so don ako.

Kerɛ Dandan Pɛi De Fo' Lɛɛ Agyangbarabo

22 Gɛŋ sa fo' kpaala lɛɛ ɔko yɛɛ fo laa
kyu abaa gyan mɔ so kolɛ Wurubuaarɛ
Oduduu sa mɔ de ɔ' wɔra ɔgyangbarabo
sa Yesu asonbo. Gɛŋ sa fo' tɔgɛ wɔra ɔko
de ɔ' keda nyoro wɔra ilaa nyɛnyɛn. Kerɛ
de fo' kyu gisen dɛnsɛ wɔra ilaa kamaasɛ.
23 Giko mɔ kee ne. Fo-ɔtɔ mɔ so mɔ, gɛŋ
baa nun nkyu wolɛ. I bo no i bo no mɔ,
nun nta ŋmaraa pi-i. I laa kpaa fo de foŋ'
baa kyena lɔ belen-belen.
24 Ako mɛ bo no faa mɔ, mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn iŋ bo ŋara dɔ. I kya wolaa lɛɛ
nyiile yɛɛ mɛ gyi gipuɛɛ. Ako mɔ, gɛmara-
gɛmara ne mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn i kya lii
gɛwi.
25 Gɛnen kee ne gidɛnsɛ giwɔra giŋ bo
ŋara dɔ. Ba-a ne fɛɛ gidɛnsɛ giwɔra giko
giŋ ti lii gɛwi mɔ, gi maŋ ŋara gɛkpaa-
gɛkpaa.

6

Abono Mɛ Tɛ Sa Awura Mɔ

1 Abono pɛwu mɛ kya son Yesu, ne mɛ
tɛ awura abono mɛŋ kya son Yesu asɛ mɔ,
mɛ' kyu buubuu kyu sa mɔmɔ-wuraana
ɔkpa kamaasɛ so. Mɛŋ sa mɛ' sa asa ɔkpa
de mɛ' ten aye-Wurubuaarɛ ɔson mɔ gɛnɔ
yɛɛ ɔson mɔ kya nyiile ilaa nyɛnyɛn de iŋ
sa i' mɔɔ Wurubuaarɛ gimu.
2 Abono mɛ tɛ awura abono mɔmɔ kee
mɛ kya son Yesu asɛ mɔ, mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ
yɛɛ mɔmɔ pɛwu mɛ ti mɛ gyɛ Yesu asonbo
so mɔ, mɛ maŋ kyu buubuu sa mɔmɔ-
awuraana mɔ. I kaborɛ mɛ' pɛɛrɛ ansi
son ɔmɔ dɔɔdan too gbaa daa. I lii fɛɛ
mɔmɔ-wuraana abono mɛ kya nyɛ agyan
lii ɔmɔ asɛ gɛnen mɔ, mɛ gyɛ daa Yesu
asonbo ne Wurubuaarɛ kya laarɛ mɔmɔ-
ilaa.

Abono Mɛ Nyi Yɛɛ Wurubuaarɛ Ɔson Mɔ Gyɛ Aterenbi Gɛlaarɛ Mɔ

Timoti, kyu ilaa ibonoana nɛ nyiile fo
faa nyiile Yesu asonbo mɔ de fo' tɔgɛ wɔra
ɔmɔ yɛɛ mɛ' gyi imɔ so.
3 Nengyene ɔko kya nyiile ilaa banban
iko kpɛi, ne ɔŋ kya kyule aye-Wura Yesu
Kirisito-lɛɛ gɛsintin agyɛbi mɔ, abɛɛ ɔŋ
kya kyule ilaa nyiilesɛ ibono i kya kpaa
nyamesɛ de ɔ' selɛ Wurubuaarɛ mɔ,
4 nyoro ginyiile gi gyi kaasɛ ɔbono gimu
ne. Ɔ mɛŋ nyi sɛi ne. Ɔ kpɛ ɔ kya
sɔɔ akyɔɔlɛ ne ɔ kya taragɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ, i kya wɔra mɔ ɔkon. Gɛnen
akyɔɔlɛ adɛ a kya bara gɛlaaloo, i kya yɛgɛ
asa mɛ' tɔrɔ abara so, mɛ' saalɛ abara,
abɛɛ mɛŋ baa bii abara amu dɔ.
5 Ibiidɛ iŋ kya ta ɔmɔ dɔ. Mɛŋ bo amu.
Wurubuaarɛ gɛsintin ɔson mɔ gi lii mɔmɔ-
gibaa. Mɔmɔ-nwɔnsa ne n gyɛ yɛɛ mɛ
wɔra Wurubuaarɛ asonbi ilaa mɔ, i laa
kpaa ɔmɔ de mɛ' nyɛ aterenbi.
6 Fo kya son Wurubuaarɛ mɔ, i bo agyan
belɛ. Pɛi ne fo laa wu yɛɛ i bo agyan mɔ,
gɛnen mɔ, ilaa ibono fo bo mɔ i kya gyi
fo-ginsi.

7 A mɛŋ kyu sɛi kyu ba gɛsinkpan so ne
a maŋ taalɛ kiiri sɛi.
8 Ibono a kpɛ nyɛ a bo agyudɔ de ilaa
ibono a kya kyu kun aye-nyoro faa mɔ, i
kyɔ sa aye.
9 Abono mɛ kya laarɛ mɛ' wɔra aterenbi
awura mɔ, mɛ kya tɔrɔ daa ɔdoo dɔ abɛɛ
agyondiworo dɔ. Mɛ mɛŋ nyi ɔlaako
Wurubuaarɛ asɛ. Mɛ mɛŋ nyi yɛɛ mɔmɔ-
ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa idɛ i kya gooli mɔmɔ
ne. Mɔmɔ-ilaa laarɛsɛ i kya kperɛ ɔmɔ lii
Wurubuaarɛ asɛ. I laa yɛgɛ mɛ' gyi gyɛrɛbi
de mɛ' fuɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara.
10 I lii fɛɛ nengyene aterenbi ilaa ne fo
nyamesɛ fo kya laarɛ mɔ, i kya yɛgɛ fo'
wɔra ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi gikyɔ. Ako
mɛ yɛgɛ aterenbi ilaa i gyi mɔmɔ-amu, ne
i yɛgɛ mɛ taa Yesu ɔson mɔ yɛgɛ san kpe
mɛ kya dun wa-wa.

Fo berɛ, Wɔra Idɛnsɛ

11 Fo berɛ, Wurubuaarɛ isa ne fo gyɛ.
Kine imɔ ibono pɛwu giwɔra. Pɛɛrɛ ansi
de fo' gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ. Selɛ mɔ
de fo' ka gyan Yesu so. Laarɛ Wurubuaarɛ
de nyamesɛ ilaa. Nyɛ gisen ɔlaawusɛ dɔ,
de fo' kyu buubuu kyu kyena de asa.
12 Ka gyan Yesu so de i' wɔra fɛɛ fo kya
kɔ ikɔ dɛnsɛ fi-i sa mɔ ne. Imɔ ne nan yɛgɛ
fo' laa abaa keda Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ. Gɛnen gɛkyena
gɛbono so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ fo'
son mɔ mɔ, ne fo-o fo mɔ, fo yelɛ sansana
lɛɛ fo-gikagyan gibono fo ka gyan Yesu so
mɔ tɔgɛ kanpɛ.
13 Kirisito Yesu ɔbono ɔ yelɛ Pontiyusɛ
Pilato ansi dɔ lɛɛ mɔ-gɛsintin tɔgɛ kanpɛ
mɔ de Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya sa ilaa
kamaasɛ nkpa mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ me-rɛ
fo ne n' kya ka fo faa.
14 Gyi imɔ so kpaa fo owi ɔbono aye-
Wura Yesu Kirisito laa kii ba gɛsinkpan so
mɔ. Gɛŋ sa fo' tan imɔ iko-rɛ iko so, de ɔko
ɔŋ sa ɔ' nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko tɔgɛ kyu lii fo
so.
15 Wurubuaarɛ laa yɛgɛ Yesu o' kii ba
owi ɔbono mɔ Wurubuaarɛ kya laarɛ mɔ.
Ayenbi a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ-nkon ne
n gyɛ Ɔlolonbo, Awura dɔ Wura. Mɔ ne n
gyɛ abelɛnsɛ dɔ Ɔbelɛnsɛ.
16 Mɔ-nkon ne n gyɛ ɔbono ɔ maŋ wu'
gɛkaako kpa-a. Nfono ɔ tɛ mɔ i tansi i kya
wu ne i kya ŋɛlegi ibono ɔko maŋ taalɛ
tu sindi nno. Ɔko mɛŋ ti taa taalɛ bugi
ansi kerɛ mɔ, ne ɔko maŋ taalɛ kerɛ mɔ
gɛkaako kpa-a. Buubuu de gɛwuragyi i'
wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Aterenbi Awura Ilaa

17 Timoti, ka asa abono mɛ bo gɛsinkpan
so awuratɔ mɔ yɛɛ mɛŋ sa mɛ' nyiile
mɔmɔ-nyoro abɛɛ mɛ' kyu mɔmɔ-ansi
gyan aterenbi so. Mɛŋ kya kyu aterenbi
tii gikɔɔrɛ. Mɛ' kyu mɔmɔ-ansi gyan daa
Wurubuaarɛ so. Mɔ ne n kya bugi mɔ-
gibaa dɔ sa aye ilaa kamaasɛ ibono a kya
nyɛ faa de i' wɔra aye ɔkon.
18 Buu sa mɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra gidɛnsɛ.
Mɛ wu yɛɛ mɔmɔ-aterenbi a kyɔ mɔ,
mɔmɔ-gidɛnsɛ giwɔra gi' nyaakyɔ gɛnen
kee. Mɛ' bugi mɔmɔ-abaa sa asa lii mɔmɔ-
asen dɔ.
19 Mɔmɔ-abaa dɔ i kya bugi gɛsinkpan
so mɔ, mɛ kya baala awuratɔ mɛ kya yela
mɔmɔ-nyoro Wurubuaarɛ dɔ ne. Mɛ kya
too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ Wurubuaarɛ asɛ. I laa
kpaa ɔmɔ de mɛ' nyɛ laa abaa keda ilaa
ibono i kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
mɔ. Gɛmɔ ne n gyɛ gɛkyena gbaa-gbaa.

Dii Fo-Gɛsun Wɔrasɛ

20 Timoti, dii gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ
gi kyu wɔra fo-abaa dɔ mɔ. I bo asa ako,
mɛ kyu mɔmɔ-gɛtɔngɛ de mɔmɔ-akyɔɔlɛ
abono mɛ kya sɔɔ kyu lii Wurubuaarɛ
agyɛbi so mɔ yɛɛ i gyɛ ɔlaako ginyi. Gɛŋ
sa fo' buu ɔmɔ-gitan.
21 Mɛ penɛ ako kaaborɛ ndɛ mɛ fuɛ
Wurubuaarɛ ɔson mɔ ɔkpa.
Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye pɛwu so gɛwɔnsa
dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Timoti Mɔ

1 Me Pɔɔlo ne n kya ŋmarasɛ gɛnen
ɔwolɛ baarɛ mi-i sa fo. Wurubuaarɛ gi
lɛɛ gibaa yii me yɛɛ n' wɔra Kirisito Yesu
ɔsɔɔ de n' tɔgɛ asa ilaa ibono ɔ ka yela sa
ɔmɔ mɔ. Ɔ ka yela yɛɛ asa abono mɔmɔ-rɛ
Kirisito Yesu mɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
2 N kya wɔra ɔwolɛ baarɛ n kya sa fo,
Timoti, fo ɔbono fo baa bingiri fɛɛ me-bi
korogɛsɛ mɔ. Fo-ilaa i bo me-gisen dɔ. Aye-
sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Kirisito Yesu
mɛ' sa fo so gɛwɔnsa dɛnsɛ, mɛ' su fo so,
de mɛ' sa fo gisen yuuli.
3 Owi kamaasɛ dɔ mɔ, n kya nyingi fo so
gɛdalaa dɔ. N kya faala Wurubuaarɛ mi-i
sa fo gɛnyɛ de gɛpɛ. N kya dalaa gɛnen
mɔ, n nyi me-gisen dɔ yɛɛ n dɛ gisen dɛnsɛ
mi-i son Wurubuaarɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono me-
naanaana mɛ son mɔ.
4 N kya nyingi owi ɔbono fo naa kyena
gbaa ginsikyu mɔ de-e, i kya yɛgɛ n' nyingi
fo so. N kya laarɛ de a' kii nyɛ wu abara
de i' tansi wɔra me ɔkon.
5 Owi kamaasɛ mɔ, n kya nyingi
gɛnɔɔbono fo kya ka gyan Yesu so lii fo-
gisen dɔ mɔ. Gɛnen kee ne fo-naana kyiisɛ,
Loowisi, de fo-nyi, Yunisi, mɛ ka gyan mɔ
so ne. N nyi yɛɛ gɛnen gikagyan gibono
ɔnan kee ne n bo fo dɔ faa.

Lɛɛ Wura Yesu Ɔkalan Mɔ Tɔgɛ Sa Asa De Foŋ' Selɛ Ɔlaawusɛ

6 Nɛ naa kyena kyu me-abaa gyan fo so
kolɛ Wurubuaarɛ Oduduu sa fo. Gɛsintin
mɔ, Wurubuaarɛ gi sa fo adawo ako de fo'
kyu wɔra mɔ-gɛsun. Imɔso n kya nyingi fo
yɛɛ fo' lɔrɔ ɔgya wɔra gɛnen adawo abono
dɔ.
7 Oduduu ɔbono Wurubuaarɛ gi kyu sa
aye mɔ mɛŋ kya yɛgɛ a' bingiri afuubo.
Mɔ-Oduduu mɔ kya yɛgɛ a' nyɛ daa ɔlon,
a' nyɛ gɛlaarɛ' aye-asen dɔ, de a' nyɛ taalɛ
keda aye-nyoro.
8 Imɔso gɛŋ sa fo' yɛgɛ i' wɔra fo ipeeli
yɛɛ fo laa lɛɛ aye-Wura Yesu ilaa nyiile asa.
Gɛŋ yɛgɛ me-ilaa i' wɔra fo ipeeli kee yɛɛ
mɛ keda me tii de obu lii Yesu gɛsun mɔ so.
Nyɛ gisen de fo' sɔɔ fo-lɛɛ ɔlaawusɛ ɔbono
ɔ laa tu fo kyu lii Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ
so mɔ. Wurubuaarɛ laa sa fo ɔlon.
9 Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye lii aye-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ, ne ɔ tɔgɛ aye yɛɛ
a' lɔrɔ aye-nyoro yela sa mɔ-nkon. Iŋ
gyɛ aye-ilaa wɔrasɛ so ne Wurubuaarɛ gi
mɔlɛgɛ aye gɛnen. I gyɛ daa mɔ gbaa-gbaa
gɛlaarɛ de mɔ-gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono ɔ bo
sa aye mɔ so. Pɛi de ɔ' lɔɔ lɛɛ ilaa kamaasɛ
mɔ, ɔ wolaa sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ
gɛdɛ kyu lii aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ
kolon mɔ so.
10 Idɛ kon, ɔ yɛgɛ gɛnen mɔ-gɛwɔnsa
gɛbono gɛ lii gɛwi. I lii fɛɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo
Kirisito Yesu gi ba gɛsinkpan so. Ne ɔ
mɔɔ lɛwu gibɔrɔ. Ɔ lɛɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ gɛwi
nyiile asa kyu naa de mɔ-ɔkalan konkonsɛ
mɔ so.
11 Yesu Kirisito gi kyu mɔ-gɛsun wɔra
me-abaa dɔ yɛɛ me kee n' wɔra gɛnen
ɔkalan mɔ ɔtɔgɛbo. Ɔkalan mɔ so mɔ, nɛ
wɔra Kirisito Yesu ɔsɔɔ, ne n' kya nyiile
asa ɔkalan mɔ ilaa.
12 Gɛnen ɔkalan mɔ so ne n' kya yiyɛɛ
faa. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, iŋ bo me
ipeeli. I lii fɛɛ n nyi ɔbono nɛ ka gyan mɔ
so mɔ, ne n nyi ibono ɔ bo lon de ɔ' taalɛ
kerɛ ilaa ibono o kyu wɔra me-abaa dɔ mɔ
so kpaa fo gɛkɛ gɛbono ɔ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ mɔ.
13 Ilaa ibono nɛ nyiile fo kyu lii Yesu
ɔkalan mɔ so mɔ i gyɛ gɛsintin. Keda
imɔ dɔ de fo' kyu imɔ nyiile asa. Kpɛ fo
kya ka gyan Wurubuaarɛ so de fo' laarɛ
Wurubuaarɛ de anyamesɛ ilaa kyu naa de
fo-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
14 Yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ
bo aye-asen dɔ mɔ ɔ' kpaa fo de fo' kerɛ
agyɛbi dɛnsɛ abono Wurubuaarɛ gi kyu
wɔra fo-abaa dɔ mɔ so.
15 Fɛɛ gɛnɔɔbono fo nyi mɔ, aye-
nanboana abono pɛwu mɛ lii Esiya
gɛsinkpan so mɔ mɛ yaasɛ taa me yɛgɛ.
Mɔmɔ dɔ ako ne n gyɛ Figyilo de
Hɛmogyinɛ.
16 Onɛsiforo berɛ, Wura Yesu o' su mɔ-rɛ
mɔ-gɛten dɔ awura so sa me. I lii fɛɛ ɔ kya
kyena yɛgɛ me-gisen gi kya tɔrɔ me. Iŋ bo
mɔ ipeeli yɛɛ n tii de obu.
17 Mɔ berɛ, ɔ kpɛ loo Rom gɛrɛ mɔ, ɔ
pɛɛrɛ ansi laarɛ me-gɛten, ne ɔ baa wu me.
18 Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ aye-Wura Yesu o'
su mɔ so gɛkaabono Yesu laa gyi anyamesɛ
nbɛlɛ mɔ. Gɛnɔɔbono ɔ kpaa me Efiso
ɔsowolɛ so mɔ, iŋ gyɛ fo gisafo. Fo nyi imɔ
pɛwu.

2

Da Gikan Wɔra Yesu Gɛsun Mɔ De Fo' Nyɛ Imɔ-Ntɛɛla

1 Me-bi, Kirisito Yesu kya sa fo so
gɛwɔnsa dɛnsɛ. Imɔso keda fo-nyoro wɔra
mɔ-gɛsun.
2 Ilaa ibono nɛ nyiile fo ne asa sakyɔ
mɛ kya lɛɛ me-gɛnɔ yɛɛ i gyɛ gɛsintin mɔ,
fo kee, kyu imɔ nyiile ako. Kerɛ daa asa
abono mɛ kya gyi gɛsintin ne mɛ laa bii

nyiile asa banban mɔ de fo' kyu gɛnen ilaa
nyiilesɛ ibono wɔra mɔmɔ-abaa dɔ kee.
3 Sɔɔ fo-lɛɛ ɔlaawusɛ ɔbono ɔ laa tu fo
Kirisito Yesu ɔson mɔ so mɔ fɛɛ sogya
dɛnsɛ.
4 Sogya berɛ mɛŋ kya yɛgɛ ilaa ibono i
mɛŋ gyɛ asogyaana ilaa mɔ i' biidɛ mɔ lii
mɔ-gɛsun dɔ. Ɔ kya laarɛ daa de ɔ' nyɛ gyi
mɔ-ɔbelɛnsɛ ginsi. Fo kee laarɛ gɛnɔɔbono
fo laa gyi Kirisito Yesu ginsi mɔ.
5 Fo kya wɔra Yesu gɛsun mɔ, wɔra daa
fɛɛ asa abono mɛ kya selɛ ɔnangya de mɛ'
kerɛ ɔbono ɔ laa daa asɛnsɛ mɔ. Ɔselɛbo
kamaasɛ nyi yɛɛ ba-a ɔ gyangbara ne ɔ
mɛŋ gyi giselɛ mɔ nbara so mɔ, ɔ maŋ nyɛ
gɛgyangbara afaala.
6 Yesu gɛsun mɔ dɔ mɔ, wɔra fɛɛ dɔɔbo
ɔbono ɔ kya pɛɛrɛ ansi wɔra gɛsun mɔ. Mɔ
ne n kya daa gigyi agyudɔ gyangbarasɛ.
7 Sa ilaa ibono n kya tɔgɛ fo faa so
gɛwɔnsa. Wura Yesu laa yɛgɛ fo' nu imɔ
ikamaasɛ gɛsɛ.
8 Kyu fo-gɛwɔnsa gyan Yesu Kirisito
so. Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni
dɔ. Ɔ gyɛ Oloobu Deefidi ɔnaanabi fɛɛ
gɛnɔɔbono Yesu ɔkalan konkonsɛ ɔbono n
kya tɔgɛ mi-i sa asa mɔ kya nyiile mɔ.
9 Gɛnen ɔkalan konkonsɛ baarɛ so ne
asa mɛ kya kyo me, mɛ kya wɔra me
awɔrɔfɔɔ, ne mɛ wɔra me agbangbaran
fɛɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo ɔko faa. Me ne
mɛ nyɛ wɔra agbangbaran. Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ berɛ, mɛ maŋ nyɛ mɔ
wɔra agbangbaran kpa-a.
10 N nyi gɛnen so mɔ, nɛ sɔɔ ɔlaawusɛ
kamaasɛ abaa anyɔ de i' kpaa asa abono
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' son mɔ
mɔ. N kya laarɛ mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ de mɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena kyu
naa de mɔmɔ-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ
kolon mɔ so. Mɛ nyɛ gɛnen amɔlɛgɛ mɔ,
mɛ laa nyɛ nyisigyi ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ.
11 I bo gɛdɛ gɛko, gɛ gyɛ gɛdɛ paawɔrasɛ.
Gɛmɔ ne n gyɛ yɛɛ:
"Fɛɛ Yesu so ne a nyɛ lɛwu mɔ,
aye-rɛ mɔ kee a laa kyena dabɔlɛ.
12 Nengyene a wu ɔlaa Yesu so ne a keda
nyoro kpaa lii mɔ,
aye-rɛ mɔ a laa baa gyi gɛwura dabɔlɛ.
Nengyene a kine yɛɛ Yesu mɛŋ gyɛ aye-
Wura berɛ mɔ,
mɔ kee laa kine yɛɛ aŋ gyɛ mɔ-asonbo.
13 Nengyene a mɛŋ gyi gɛsintin sa mɔ mɔ,
mɔ berɛ laa kpɛ ɔ kya gyi gɛsintin ɔ sa
aye.
I lii fɛɛ mɔ berɛ, gɛnɔɔbono ɔ dɛ mɔ,
ɔ maŋ kine yɛɛ iŋ gyɛ gɛnen ne ɔ dɛ."

Kyu Gɛsintin Wɔra Wurubuaarɛ Gɛsun

14 Kpɛ fo kya nyingi Yesu asonbo gikpen
mɔ gɛnen ilaa ibonoana nɛ tɔgɛ fo faa. Ka
sa mɔmɔ Wurubuaarɛ ginyen dɔ yɛɛ mɛ
mɛŋ sa mɛ' sɔɔ akyɔɔlɛ giyan kyu lii agyɛbi
so. Gɛnen akyɔɔlɛ abono aŋ kya kpaa asa
gisɔɔgyi. I laa nyida abono mɛ kya nu
mɔmɔ asɛ mɔ gisɔɔgyi daa giyan.
15 Pɛɛrɛ ansi de fo' gyi Wurubuaarɛ ginsi
kerɛ mɔ-gɛsintin agyɛbi mɔ dɔ dandan fo
kya lɛɛ amɔ gɛsɛ imɔ-ɔkpa so. Fo wɔra mɔ-
gɛsun sa mɔ gɛnen mɔ, fo maŋ gyi ipeeli
mɔ asɛ.
16 Nsingyi nbono giŋ gyɛ Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ ne giŋ kya kpaa asa gisɔɔgyi mɔ,
gɛŋ sa fo' kyu fo-gɛnɔ wɔra nmɔ dɔ. Gɛnen
nsingyi nbono gi kya gbere asa loo ilaa
ibono Wurubuaarɛ mɛŋ kya laarɛ asa mɛ'
wɔra mɔ dɔ daa kii too.
17 Asa abono mɛ kya gyi gɛnen nsingyi
mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ i kya kyangɛ fɛɛ gilɔtɔ
nyɛnyɛn gibono gi kya kyangɛ mɔ. Asa
abono mɛ kya nyiile gɛnen ilaa nyiilesɛ
ibono mɔ, mɔmɔ ako ne n gyɛ Himinayosɛ
de Filetusɛ.
18 Mɛ taa Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkalan
mɔ yɛgɛ san mɛ dɛ daa yɛɛ ibono Wu-
rubuaarɛ darɛ yɛɛ ɔ laa kyingi asa lii ibuni
dɔ mɔ, gɛnen ilaa ibono i ti wolaa ba kyon.
Mɔmɔ gɛnen ilaa ibono i kya nyida Yesu
asonbo ako gisɔɔgyi gibono mɛ sɔɔ Yesu
gyi mɔ.
19 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Yesu
asonbo gikpen mɔ berɛ gi san gi yelɛ girin.
Gi dɛ fɛɛ obu ɔbono Wurubuaarɛ ne n too
mɔ-gɛsɛ ɔpɔɔrɛ, ne ɔ ŋmarasɛ gyan mɔ so
yɛɛ,
"Wurubuaarɛ nyi asa abono mɛ gyɛ mɔ-
adɛ gɛsintin mɔ."
Ne o kii ŋmarasɛ yɛɛ,
"Isa ɔbono ɔ laa tɔgɛ yɛɛ Wura Yesu ne n
gyɛ mɔ-Wura mɔ,
kaasɛ ɔ' taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ."
20 Aye Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ asa mɛ
dɛ fɛɛ gɛten' belɛ dɔ ilaa kedasɛ. Iko i gyɛ
sika kɔkɔɔ, iko i gyɛ isilibaa, iko, mɔ, i gyɛ
iyii ne mɛ kyu salɛ imɔ, ne iko, mɔ, i gyɛ
gɛbɔlɛ ne mɛ kyu pɔrɔ imɔ. Imɔ dɔ mɔ,
iko i gyɛ sa gɛsi gigyi, ne iko, mɔ, i gyɛ sa
nkɛ yanyansɛ gikeda.
21 Nengyene Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ
isa gi lɛɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ mɔ, kaasɛ laa wɔra fɛɛ ilaa kedasɛ
ibono mɛ kya keda gɛsi gigyi dɔ gɛten' belɛ
dɔ mɔ. Aye-Wura Wurubuaarɛ laa lɔrɔ fo
gɛnen isa ɔbono yela sa mɔ-nyoro de fo'
wɔra nyamesɛ tirisɛ sa mɔ. Ɔ laa baala fo
yela sa gɛsun dɛnsɛ kamaasɛ giwɔra.
22 Imɔso gɛŋ sa fo' yɛgɛ gidega de gi-
bolonbu ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa i' gyi fo-gimu.
Selɛ gɛnen gɛwɔnsa gɛbono. Pɛɛrɛ ansi de
fo-gisen dɔ i' nyɛ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ
ansi so. Ka gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ.
Laarɛ Yesu de Wurubuaarɛ de anyamesɛ
ilaa, de fo' wɔra aniya de fo' bara gisen

yuuli asa dɔ. Wɔra fɛɛ asa abono mɔmɔ-asen a fuuli ne mɛ kya saawo terɛ aye-Wura Yesu mɔ.
23 Akyɔɔlɛ abono ɔlaako ginyi giŋ bo amɔ
dɔ ne aŋ bo agyan mɔ, gɛŋ sa fo' ka amɔ
gɛnɔ. I lii fɛɛ fo nyi yɛɛ gɛnen akyɔɔlɛ
abono a kya bara daa ibiidɛ.
24 Iŋ kaaborɛ Wura Yesu gɛsun ɔwɔrabo
ɔ' wɔra isa ɔbono ɔ kya laarɛ ibiidɛ. Ɔ'
wɔra daa isa ɔbono ɔ kya su ɔkamaasɛ so.
Ɔ' wɔra onyiilebo dɛnsɛ ɔbono ɔ bo gisen
mɔ.
25 Asa abono mɛ kya sɔɔ Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkalan mɔ akyɔɔlɛ mɔ, Wura Yesu
gɛsun ɔwɔrabo ɔ' lɛɛ ilaa gɛsɛ sa mɔmɔ
laakaarɛ so. I lii fɛɛ mɔ-gɛwɔnsa gɛ
gyan yɛɛ foŋbii mɔ, Wurubuaarɛ laa kpaa
mɔmɔ de mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ
fuɛ de mɛ' baa bii gɛsintin ɔkpa mɔ.
26 Mɛ nyɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ gɛnen
mɔ, mɛ laa nyɛ mɔmɔ-nyoro lii ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ɔdoo ɔbono ɔ da
mɔmɔ mɔ dɔ. Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi penɛ mɔmɔ kyu mɔmɔ wɔra mɔ-gyɔlɔ
dɔ ne mɛ san mɛ kya wɔra daa mɔ-gɛlaarɛ.

3

Nkɛ Laalaalogɛ Mɔ Dɔ Mɔ, Wurubuaarɛ Ilaa I Maŋ Fɛ Ako Giso

1 Sɔɔ gibui yela yɛɛ gɛsinkpan so
gɛkyena nkɛ laalaalogɛ mɔ dɔ mɔ, i laa
wɔra ɔlon gɛsintin sa anyamesɛ.
2 I lii fɛɛ anyamesɛ mɛ laa kerɛ daa
mɔmɔ wolɛ-lɛɛ so, ne mɛ laa laarɛ daa
aterenbi. Mɛ laa nyiile mɔmɔ-nyoro, ne
mɛ laa tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ-gɛmara mɔ ɔko mɛŋ
bo no. Mɛ laa saalɛ asa, ne mɛ maŋ
nu mɔmɔ-akorogɛbo gɛdɛ. Mɛ laa wɔra
bundiayɛ asa, ne Wurubuaarɛ ilaa gbaa i
maŋ fɛ mɔmɔ-giso.
3 Mɛ laa wɔra asa abono mɛ maŋ bii
gɛsu, ne mɛ maŋ su asa so. Mɛ laa nyida
asa, ne mɛ laa wɔra nbirisi de gɛradama
asa. Mɛ laa kyo ilaa dɛnsɛ.
4 Mɛ laa wɔra abono mɛ kya fɛ asa. Mɛ
maŋ sa gɛwɔnsa pɛi de mɛ' lɔɔ wɔra ilaa.
Mɛ laa diirɛ mɔmɔ-nyoro. Mɛ laa laarɛ
ɔkon gigyi de mɛ' taa Wurubuaarɛ yɛgɛ.
5 Mɛ kya wɔra fɛɛ mɛ kya son Wu-
rubuaarɛ, yɛgɛ mɛ kine Wurubuaarɛ ɔlon
ɔbono ɔ kya yɛgɛ asa mɛ' taalɛ wɔra mɔ-
gɛlaarɛ mɔ. Fo berɛ, gɛŋ sa fo' saarɛ gɛnen
asa abono ɔnan dɔ.
6 Mɔmɔ ako ne n gyɛ asa abono mɛ kya
kyu gɛnɔ ɔkon kpaa loo asa nten dɔ penɛ
akyii abono mɛ mɛŋ kya sa gɛwɔnsa kpe
gɛta mɔ. Gɛnen akyii abono mɛ kya nyɛ
penɛ gɛnen mɔ ilaa nyɛnyɛn i dɛ fɛɛ gɛsola.
Anyamesɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa kpɛi-kpɛi
ne n gyi mɔmɔ-amu.
7 Owi kamaasɛ dɔ mɔ, gɛnen akyii abono
mɛ kpɛ ma-a kasɛ ilaa kpɛi-kpɛi; mɛŋ kii
ma-a bii gɛsintin ɔkpa mɔ kpa-a.
8 Gɛnɔ ɔkon awura adɛ mɛ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ de abono mɛ kya tɔgɛ gɛsintin mɔ,
fɛɛ gɛnɔɔbono Gyanesɛ de Gyanberɛsi mɛ
naa kyena sɔɔ akyɔɔlɛ de Mosisi mɔ. Gɛnɔ
ɔkon awura adɛ amu a nyida. Mɛ fuɛ Yesu
ɔkpa, mɛŋ kya sɔɔ mɔ gyi gɛsintin ɔkpa so.
9 Mɔmɔ-asa gipenɛ gidɛ gi maŋ kperɛ
mɔmɔ gɛtɛɛko. I laa lii gɛwi yɛɛ mɛ mɛŋ
nyi ɔlaako, fɛɛ gɛnɔɔbono Gyanesɛ mɔ-rɛ
Gyanberɛsi-lɛɛ mɔ i naa kyena lii gɛwi mɔ.

Fo Berɛ, Nyiile Gɛsintin Ɔkpa Mɔ

10 Fo berɛ, fo kasɛ me-ilaa wɔrasɛ de me-
ilaa nyiilesɛ. Ibono i gyan me-ansi so yɛɛ
nan wɔra mɔ, imɔ kee ne n gyan fo-ansi so.
Gɛnɔɔbono n kya ka gyan Wura Yesu so
mɔ, de gɛnɔɔbono n kya nyɛ gisen mɔ, de
gɛnɔɔbono n kya laarɛ Wura Yesu mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ de anyamesɛ ilaa mɔ, fo kee
fo ti kasɛ imɔ pɛwu. Fo nyi gɛnɔɔbono ilaa
i kya tu me ne n' kya nyɛ gisen kpaa lii mɔ.
11 Fo nyi gɛnɔɔbono asa mɛ ka me-
ansi ne mɛ wɔra me awɔrɔfɔɔ Antiyoki,
Ikoniyon, de Lisitera isowolɛ so mɔ. Wura
Yesu, mɔ, gi mɔlɛgɛ me lii imɔ pɛwu dɔ.
12 Isa kamaasɛ ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ-gɛkyena dɔ kyu
naa de Kirisito Yesu so mɔ, asa mɛ laa ka
mɔ-ansi.
13 Ilaa nyɛnyɛn awura abono mɛ kya
kyu mɔmɔ-nyoro kyu wɔra Wurubuaarɛ
asonbo gikpen dɔ mɛ kya penɛ asa mɔ
berɛ, mɛ laa kpɛ mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɛ kya too daa. Gɛnɔɔbono mɛ kya penɛ
asa mɔ, gɛnen ne i kya penɛ mɔmɔ gbaa-
gbaa kee ne.
14 Fo berɛ, kpɛ keda daa ilaa ibono fo
kasɛ ne fo nyi fo-gisen dɔ yɛɛ i gyɛ gɛsintin
mɔ. Fo nyi asa abono mɛ nyiile fo gɛnen
ilaa ibono mɔ ɔnan.
15 Lii ko-o fo-nbii dɔ mɔ, fo ti bii ɔwolɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ
yela mɔ. Ɔwolɛ mɔ agyɛbi a kya yɛgɛ
fo kya bii ɔlaako de fo' nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ de fo' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena. Gɛnen
amɔlɛgɛ mɔ a kya naa daa de aye-gikagyan
gibono a kya ka gyan Kirisito Yesu so mɔ.
16 Ilaa kamaasɛ ibono mɛ ŋmarasɛ wɔra
Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ne n bara imɔ.
Gɛnen agyɛbi mɔ a kya kpaa nyamesɛ. A
kya nyiile nyamesɛ ilaa. A kya lɛɛ nyamesɛ
lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. A kya lɔrɔ
nyamesɛ ne a kya bela nyamesɛ de ɔ' nyɛ
naa Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkpa mɔ so.
17 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya lɔrɔ
Wurubuaarɛ sonbo ɔkpa kamaasɛ so de ɔ'
nyɛ taalɛ wɔra ilaa dɛnsɛ kamaasɛ.

4

Tɔgɛ Wurubuaarɛ Agyɛbi Mɔ Sa Asa

1 Kirisito Yesu laa kii ba gɛsinkpan so, ɔ
laa baa gyi gɛwura, ne ɔ laa gyi anyamesɛ
nbɛlɛ, abono mɛ ti wu' de abono mɛ
san mɛ tɛ de ansi mɔ pɛwu. Imɔso
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Yesu mɛ yelɛ mɛ kerɛ
me faa, n kya ka mi-i sa fo yɛɛ:
2 lɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ tɔgɛ de asa
mɛ' nu. I gyɛ aberɛ dɛnsɛ dɔ daa-o; iŋ gyɛ
aberɛ dɛnsɛ daa-o, fo berɛ, pɛɛrɛ ansi tɔgɛ
amɔ sa asa. Gya mɔmɔ lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Ka mɔmɔ de mɛ' wɔra idɛnsɛ
de fo' tɔgɛ wɔra mɔmɔ. Fo kya wɔra
gɛnen pɛwu mɔ, kpɛ fi-i nyɛ gisen fo kya
nyiile mɔmɔ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ilaa
dɔɔdan.
3 I lii fɛɛ i laa baa fo owi ɔko mɔ, asa
mɛ maŋ kyule nu gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ.
Mɛ laa kpandɛ anyiilebo sakyɔ baa mili
mɔmɔ-nyoro yɛɛ anyiilebo mɔ mɛ' nyiile
mɔmɔ ilaa ibono i bo mɔmɔ ɔbolɛ ne imɔ
ne mɛ kya laarɛ de mɛ' nu mɔ.
4 Mɛ laa kine ilaa ibono i gyɛ gɛsintin mɔ
de mɛ' san selɛ mɛ gya daa abon itarɛ ginu.
5 Fo berɛ, bii fo-nyoro akedabi owi ka-
maasɛ dɔ. Ɔlaawusɛ gi tu fo Yesu gɛsun
mɔ dɔ mɔ, nyɛ gisen de fo' keda fo-nyoro.
Lɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa
abono mɛŋ ti sɔɔ mɔ gyi mɔ de fo' wɔra
Wurubuaarɛ gɛsun gɛbono o kyu wɔra fo-
abaa dɔ mɔ pɛwu kpaa logɛ.
6 Me berɛ, me-nkɛ nbono gi san de n' lii
gɛsinkpan so mɔ gi loo ta. Me-nkpa gi wɔra
fɛɛ nta ne n' dɛ mi-i worogɛ Wurubuaarɛ.
7 Nɛ keda Yesu gɛsun mɔ dɔ fɛɛ ikɔ ne
i gyɛ. Nɛ kɔ kpaa wu imɔ-ɔkara. Nɛ wɔra
gɛsun mɔ kpaa logɛ fɛɛ ɔnangya ne nɛ selɛ
kpaa wu mɔ-ɔkara. Gɛnɔɔbono nɛ ka gyan
Yesu so mɔ, nɛ ka gyan mɔ so gɛnen kpaa
logɛ.
8 I san daa yɛɛ n' nyɛ me-ntɛɛla nbono
ɔ laa kyu tɛɛla abono o kyu yɛɛ mɔmɔ-
asen dɔ i boran sa mɔ mɔ. Gɛnen ntɛɛla
nbono gi dɛ gi gyoo me Wurubuaarɛ dɔ.
Aye-Wura Yesu ɔbono ɔ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ gɛsintin ɔkpa so gɛkaako mɔ
laa kyu gɛnen ntɛɛla nbono tɛɛla me gɛnen
gɛkaabono. I mɛŋ gyɛ me-wolɛ ne nan
nyɛ ntɛɛla nbono. Ɔ laa tɛɛla asa abono
pɛwu i kya da mɔmɔ kpa-kpa yɛɛ o' kii ba
gɛsinkpan so belen mɔ.

Gika Laalaalogɛsɛ

9 Wɔra aniya de fo' baa laa me belen.
10 Deemasɛ gi san ɔ kya laarɛ daa
gɛsinkpan gɛdɛ gɛkyena dɔ ilaa so mɔ, ɔ
taa me yɛgɛ kyon kpe Tɛsalonika. Kirɛsɛnɛ
gi kyon Galati, ne Taatusi, mɔ, gi kyon
Damatiya.
11 Luka mɔ-nkon ne n san me asɛ gɛrɛ.
Fo laa ba mɔ, laarɛ Maako gɛten de fo-rɛ
mɔ fɛ' ba. Ɔ kya taalɛ kpaa me Yesu gɛsun
mɔ dɔ.
12 Nɛ sun Tikakusɛ yɛɛ o' kpe Efiso.
13 Fo laa ba mɔ, kyu me soso-lɛɛ gɛgbɛ
gɛbono nɛ taa yɛgɛ Tirowasɛ ɔsowolɛ so
Kaapusɛ asɛ mɔ bara me. Kyu me-iwolɛ
mɔ kee bara me, titirigu mɔ, nbuɛ iwolɛ-
lɛɛ mɔ.
14 Alɛsanda ɔbono ɔ gyɛ ɔbelɛbo mɔ
gi wɔra me ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi gikyɔ.
Wura Yesu laa ka mɔ ilaa ibono ɔ wɔra me
mɔ gikɔ.
15 Fo kee, kerɛ fo-nyoro so dɔɔdan de mɔ.
I lii fɛɛ ɔ tansi ɔ kya kyo Yesu ɔkalan ɔbono
a kya tɔgɛ a kya sa asa mɔ.
16 Owi ɔbono asa ako mɛ daa gikperɛ me
abelɛnsɛ ansi dɔ mɔ, ɔko-rɛ ɔko mɛŋ yelɛ
me-gɛmara. Ɔkamaasɛ gi yaasɛ wor-r taa
me yɛgɛ. Wurubuaarɛ o' kyu abono mɛ
selɛ yɛgɛ me gɛnen mɔ ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ
mɔmɔ.
17 Owi ɔbono mɛ yaasɛ yɛgɛ me mɔ,
Wura Yesu berɛ mɛŋ yɛgɛ me; ɔ yelɛ me-
gɛmara. Ɔ sa me ɔlon ne nɛ taalɛ lɛɛ mɔ-
ɔkalan mɔ pɛwu tɔgɛ sa asa abono mɛ
mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne mɔmɔ
pɛwu mɛ nyɛ nu. Gɛnen aberɛ abono dɔ
mɔ, ɔ mɔlɛgɛ me lii lɛwu dɔ.
18 Gɛnen kee ne ɔ laa mɔlɛgɛ me lii ilaa
nyɛnyɛn kamaasɛ ibono i laa tu me mɔ dɔ
ne. Ɔ laa kyu me kpe mɔ asɛ Wurubuaarɛ
dɔ gimu nkpa de alanfiya de n' kyena mɔ
asɛ nfono ɔ kya gyi gɛwura mɔ. Nyisigyi ɔ'
wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa! I' ba gɛnen.
19 Faala Pirisila de Akuila de Onɛsiforo
mɔ-rɛ mɔ-gɛten' dɔ awura sa me.
20 Irasitusɛ gi sii kyena Korinti ɔsowolɛ
so. Tirofimusɛ berɛ, nɛ koso taa mɔ yɛgɛ
Mileto ɔsowolɛ so mɔ, ɔ kya lɔ.
21 Wɔra aniya de fo' ba pɛi de awo aberɛ
a' lɔɔ fo. Yubulusɛ kya faala fo. Gɛnen kee
ne Pudɛnsi, Laanusɛ, Kelɔɔdiya, de aye-
nanboana abono aye-rɛ mɔmɔ a bo Yesu
asonbo gikpen mɔ dɔ gɛrɛ mɔ pɛwu mɛ
kya faala fo.
22 Fo-rɛ Wura Yesu fɛ' kyena, de fo-
oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fo. Wu-
rubuaarɛ ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge
Taatusi Mɔ

1 Taatusi dɛnsɛ, me ɔbono n gyɛ Wurubuaarɛ gɛsun ɔwɔrabo de Yesu Kirisito
ɔsɔɔ mɔ ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ
mi-i sa fo faa. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo nyi mɔ,
Kirisito gi sun me asa abono Wurubuaarɛ
gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' son mɔ mɔ asɛ. O sun
me yɛɛ n' kpaa mɔmɔ de mɛ' nyɛ sɔɔ Yesu
gyi too de mɛ' nyɛ bii gɛsintin gɛbono gɛ
kya yɛgɛ nyamesɛ ɔ' selɛ Wurubuaarɛ mɔ.
2 Mɛ nyɛ bii gɛsintin mɔ mɔ, mɔmɔ-
nwɔnsa gi laa nyɛ gyan yɛɛ mɛ laa
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-
gɛkpaa. Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela
lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ yɛɛ mɔ-asonbo mɛ
laa nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ gɛkpaa ne Wu-
rubuaarɛ mɛŋ kya kɛɛ abon.
3 Imɔso owi ɔbono i gyɛ Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ mɔ, ɔ lɛɛ ibono ɔ ka yela mɔ gɛwi
tentegelen mɔ-agyɛbi dɔ. O sun mɔ-adɛ ne
mɛ naa mɛ kya tɔgɛ gɛnen agyɛbi abono
ilaa ma-a sa asa. Gɛnen gɛsun mɔ ne
Wurubuaarɛ, aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ, gi kyu
wɔra me-abaa dɔ faa.
4 N kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ n kya
sa fo, Taatusi. Yesu ɔkalan ɔbono aye
pɛwu a sɔɔ gyi mɔ so mɔ, fo bingiri fɛɛ
me-bi gbaa-gbaa. Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
aye-ɔmɔlɛgɛbo Kirisito Yesu mɛ' sa fo so
gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' sa fo gisen yuuli.

Lɛɛ Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Dɛnsɛ

5 Nɛ taa fo yɛgɛ yɛɛ fo' sii kyena Keriiti
gɛsinkpan so nno daa de fo' lɔrɔ ilaa
ibono a wɔra san mɔ logɛ de fo' lɛɛ Yesu
asonbo abelɛnsɛ sa ɔsowolɛ kamaasɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ nyiile fo mɔ.
6 Ɔbelɛnsɛ ɔbono fo laa lɛɛ mɔ, kerɛ
yɛɛ ɔko mɛŋ kya wu ilaa nyɛnyɛn iko mɔ-
nyoro so tɔgɛ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ i kaaborɛ
ɔ' wɔra ɔnyen ɔbono o sii de ɔkyii kolon.
Mɔ-biana mɛ sɔɔ Yesu gyi. Asa mɛ mɛŋ sa
mɛ' nu nbii mɔ so yɛɛ mɛ gyɛ nbii nbono
mɛŋ kya kyena gikpaara so, abɛɛ mɛ gyɛ
gisomaanu nbii.
7 Ɔbelɛnsɛ ɔbono fo laa lɛɛ mɔ ne nan
kerɛ Yesu asonbo mɔ so sa mɔ. Imɔso i
kaaborɛ ɔ' wɔra isa ɔbono ɔko mɛŋ kya wu
ilaa iko mɔ-nyoro so tɔgɛ. Ɔŋ kya diirɛ mɔ-
nyoro. Ɔŋ gyɛ ɔbono ɔ kya kyu ginyadon
belen-belen. Ɔŋ gyɛ nta ɔboobo. Ɔŋ kya
laarɛ gɛluu. Ɔŋ gyɛ onsipara wura.
8 Ɔ' wɔra isa ɔbono ɔ ti taalɛ keda asafo,
ɔ kya laarɛ idɛnsɛ giwɔra, ne o nyi ɔlaako.
Ɔ' wɔra isa ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran, ɔ
selɛ Wurubuaarɛ, ne ɔ kya keda mɔ-nyoro
de ɔŋ sa ɔ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.
9 Lɛɛ daa nyamesɛ ɔbono ɔ bii Wu-
rubuaarɛ gɛsintin agyɛbi abono a nyiile
asa ne ɔ dɛ amɔ dɔ ken-ken mɔ. Ɔ dɛ
gɛsintin mɔ dɔ gɛnen mɔ, ɔ laa bii nyiile
Yesu asonbo gɛsintin ɔkpa so. Abono mɛ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ de aye-anyiilebi mɔ kee
mɔ, ɔ laa bii tɔgɛ tigi ɔmɔ nfonoana mɛ
kya fuɛ ɔkpa mɔ.
10 Gɛnen nyamesɛ baarɛ ɔnan ne fɛ
tiri yɛɛ ɔ' wɔra fɛye-ɔbelɛnsɛ. I lii fɛɛ
gisomaanu awura mɛ nyaakyɔ. Gɛtɔngɛ
giyan ne mɛ kya tɔngɛ ma-a penɛ asa.
Abono mɛ kya wɔra gɛnen gikyɔ mɔ ne
n gyɛ asa abono mɛ kya ka gyan Gyuda
awura nbara so mɔ.
11 I kaborɛ mɛ' tii mɔmɔ de mɛ mɛŋ'
baa nyɛ ɔkpa nyiile asa ilaa. Mɛ ti kyu
ibono iŋ gyɛ inyiilesɛ mɔ nyiile asa ne i
biidɛ asa nten-ana dɔ pɛwu lii ɔkpa dɛnsɛ
mɔ dɔ kyu kpe mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa nyɛnyɛn mɔ
dɔ. Aterenbi so ne mɛ kya wɔra gɛnen. I
gyɛ ipeeli ilaa sa mɔmɔ.
12 Ɔnyen ɔko, mɔmɔ Keriiti gbaa-gbaa
nten obi, gi naa kyena wu mɔmɔ-ilaa tɔgɛ
yɛɛ,

"Owi kamaasɛ mɔ Keriiti awura mɛ gyɛ
daa abonbo,
mɛ dɛ daa fɛɛ ndonbuɛ
ne mɛ gyɛ awolegyɔbo de agyibelɛbo."

13 Ilaa ibono gɛnen ɔnyen baarɛ gi wu
tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so gɛnen mɔ i gyɛ
gɛsintin. Imɔso pɛɛrɛ ansi tɔngɛ sa Yesu
asonbo abono mɛ bo nno mɔ de mɛ' sɔɔ
gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ gyi.
14 Gyuda awura adedaabo abon itarɛ mɔ
de anyamesɛ-lɛɛ ilaa kyosɛ mɔ berɛ, mɛ
mɛŋ sa mɛ' kyu imɔ wɔra ilaa dɔ. Gɛnen
ilaa kyosɛ ibonoana i kya lii daa Gyuda
awura abono mɛ kya kine gɛsintin ɔkpa
mɔ asɛ.
15 Fɛ' nyingi yɛɛ asa abono mɔmɔ-asen
dɔ i fuuli mɔ sɛi mɛŋ kya kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson. Abono, mɔ, mɔmɔ-
asen dɔ i bo gibiri ne mɛ mɛŋ bo gisɔɔgyi
sa Yesu mɔ berɛ, ilaa kamaasɛ i kya kyɔlesɛ
ɔmɔ. Ilaa nyɛnyɛn i wolaa i bo mɔmɔ-amu
dɔ daa. Mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn, ne iŋ
bo mɔmɔ ipeeli.
16 Mɛ kya nyiile nyoro yɛɛ mɛ nyi Wu-
rubuaarɛ yɛgɛ mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i kya
lɛɛ mɔmɔ-abon gɛwi. Wurubuaarɛ kya
kyo ɔmɔ-ilaa wɔrasɛ. Mɛ bo gisomaanu
ne mɛ maŋ taa taalɛ wɔra ilaa dɛnsɛ iko
gɛsinkpan so.

2

Aye-Gɛsintin Ilaa Nyiilesɛ

1 Fo berɛ, nyiile Yesu asonbo mɔ de mɛ'
wɔra daa ilaa ibono i laa kyena de aye-
gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ.

2 Tɔgɛ sa anyen abono mɛ ten ansi mɔmɔ
dɔ mɔ yɛɛ mɛ' wɔra asa abono mɔmɔ-
nwɔnsa gi dɛ. Mɛ' taalɛ mɔmɔ-nyoro. Asa
mɛ' wu mɔmɔ-gidebi de mɛ' kyu buubuu
sa ɔmɔ. Mɛ' ka gyan Yesu so de mɛ' laarɛ
asa ilaa de mɛ' nyɛ gisen ilaa kamaasɛ dɔ,
fɛɛ gɛnɔɔbono aye-ilaa nyiilesɛ i kya nyiile
mɔ.
3 Gɛnen kee ne, tɔgɛ sa akyiinyi abono
mɛ bo mɔmɔ dɔ mɔ yɛɛ mɛ' kyu gisen
dɛnsɛ de buubuu kyu kyena. Mɛ mɛŋ sa
mɛ' naa mɛ kya kuli asa abɛɛ mɛ' wɔra asa
abono nta ginun gi kya gyi ɔmɔ-amu. Mɛ'
nyiile abolonbu abono mɛ bo ɔmɔ dɔ mɔ
ilaa dɛnsɛ giwɔra.
4 Mɛ' nyiile ɔmɔ de mɛ' laarɛ mɔmɔ-
kuliana de mɔmɔ-biana ilaa.
5 Mɛ' nyiile ɔmɔ de mɛ' taalɛ mɔmɔ-
nyoro, mɛŋ sa mɛ' wɔra ilaayan. Mɛ'
wɔra akyii denabo dɛnsɛ de mɛ' nu mɔmɔ-
kuliana gɛdɛ. Mɛ' wɔra gɛnen ilaa dɛnsɛ
idɛana pɛwu de mɔmɔ-akyenabi a mɛŋ sa
a' yɛgɛ ɔko ɔ' nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko tɔgɛ kyu
lii Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ so.
6 Adega mɔ mɔ, tɔgɛ sa ɔmɔ kee yɛɛ mɛ'
keda mɔmɔ-nyoro ilaa kamaasɛ dɔ.
7 Fo gbaa-gbaa mɔ wɔra idɛnsɛ de asa
mɛ' nyɛ wu kasɛ. Fo laa nyiile asa ilaa mɔ,
nyiile ilaa kamaasɛ lii fo-gisen dɔ. Gɛŋ kyu
sɛi seeli.
8 Agyɛbi abono fo laa tɔgɛ mɔ a' wɔra
agyɛbi abono asa mɛ maŋ sɔɔ amɔ so
akyɔɔlɛ. Wɔra ilaa idɛ pɛwu gɛnen de i'
wɔra aye-akyobo mɔ ipeeli gɛnɔɔbono mɛ
maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko tɔgɛ kyu lii aye
so mɔ.
9 Abono mɛ tɛ awura asɛ mɔ, nyiile
ɔmɔ yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-wuraana gɛdɛ ilaa
kamaasɛ dɔ. Mɛ' wɔra ilaa ibono i laa gyi
mɔmɔ-wuraana ginsi. Mɛŋ sa mɛ' tɔngɛ de
mɔmɔ-wuraana
10 abɛɛ mɛ' wɔra gɛbaawɔra. Mɛ' gyi
gɛsintin sa mɔmɔ-wuraana ilaa kamaasɛ
dɔ. Mɛ' kyena de mɔmɔ-wuraana kanpɛ
de asa mɛ' wu yɛɛ Wurubuaarɛ aye-
ɔmɔlɛgɛbo mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ i boran.
11 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwɔnsa
dɛnsɛ gɛbono ɔ kya sa aye so mɔ gɛ ti lii
gɛwi. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ o sun Kirisito de
ɔ' mɔlɛgɛ aye anyamesɛ pɛwu lii aye-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
12 Wurubuaarɛ gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛdɛ ne
n kya yɛgɛ ne ɔ kya bela aye. Ɔ kya nyiile
aye yɛɛ a' taa ilaa ibono mɔ Wurubuaarɛ
kya kyo mɔ giwɔra yɛgɛ de aŋ baa yɛgɛ
gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa i' gyi aye-amu.
A' yɛgɛ aye-ansi a' dɛ, a' gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ, de a' selɛ mɔ owi ɔbono a
san a bo gɛsinkpan so faa.
13 A tɛ gɛnen gɛkyena mɔ mɔ, aye-
nwɔnsa gi gyan gɛkaabono Yesu Kirisito
aye-gitɔbelɛ de aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ laa ba
gɛsinkpan so de mɔ-nyisigyi ɔ' lii gɛwi mɔ.
14 Mɔ Yesu gbaa-gbaa ne n kyu mɔ-nkpa
fuɛ sa aye ka gikɔ de ɔ' lɛɛ aye lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra pɛwu dɔ. O kyu mɔ-nkpa
fuɛ sa aye gɛnen de ɔ' lɔrɔ aye yela sa mɔ-
nyoro yɛɛ a' wɔra mɔ-wolɛ asonbo abono
mɔmɔ-asen a fuuli ne ilaa dɛnsɛ giwɔra
wolɛ ne n kpɛ i gyan mɔmɔ-ansi so mɔ.
15 Kyu ilaa ibono nɛ nyiile fo gɛrɛ
mɔ pɛwu nyiile Yesu asonbo mɔ. Kyu
gɛnsipɛɛrɛ tɔngɛ de mɔmɔ de fo' gya
mɔmɔ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
Yelɛ fo-gɛbelɛnsɛ gɛbono fo kya gyi mɔ so
ken-ken. Gɛŋ sa fo' yɛgɛ de ɔko ɔ' kerɛ fo
ta.

3

Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra

1 Nyingi Yesu asonbo mɔ yɛɛ mɛ' bara
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ de
abono mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ ɔmɔ so mɔ.
Mɛ' nu mɔmɔ pɛwu gɛdɛ. Mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-
nyoro kee sa ilaa dɛnsɛ kamaasɛ giwɔra.
2 Mɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu
lii ɔko so. Mɛŋ sa mɛ' laarɛ laatɔngɛ. Mɛ'
wɔra ilaa ibono i laa yuuli asa asen mɔ.
Mɛ' kpɛ mɛ dɛ buubuu mɛ kya sa nyamesɛ
kamaasɛ.
3 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a'
kerɛ de a' wɔra idɛnsɛ ibonoana nɛ kaala
faa. I kya nyiile yɛɛ owi ɔko dɔ kee mɔ, pɛi
de a' lɔɔ sɔɔ Yesu gyi mɔ, nkana aye kee a
mɛŋ nyi ɔlaako, a wɔra gisomaanu, ne asa
mɛ nyɛ aye penɛ. Ilaa kpɛi-kpɛi i gyi aye-
amu, aŋ taalɛ taa imɔ yɛgɛ. A naa a kya
sa nwɔnsa nyɛnyɛn aye-nanboana so, ne
mɔmɔ-ilaa i kya wɔra aye gɛlaaloo. A kya
yɛgɛ asa mɛ kya kyo aye, ne aye kee a kya
kyo abara.
4 A bo ilaa nyɛnyɛn idɛana gɛnen gbaa
mɔ,
aye-ɔmɔlɛgɛbo Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ lɛɛ
mɔ-gidɛnsɛ de mɔ-gɛsalaarɛ mɔ
gɛwi nyiile aye.
5 I mɛŋ gyɛ aye-ilaa dɛnsɛ giwɔra so ne
Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye.
Mɔ-gitolon mɔ so ne ɔ mɔlɛgɛ aye Yesu
asonbo mɔ gɛnen.
Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye mɔ
ne n gyɛ yɛɛ
mɔ-Oduduu mɔ gi gyere aye ne aye-
asen dɔ i fuuli.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa lɔrɔ ko-
rogɛ aye
ne ɔ yɛgɛ a nyɛ gɛkyena pobɔrɔ fɛɛ
Wurubuaarɛ asɛ lɛɛ mɔ ɔnan.
6 Kyu naa de aye-ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito
so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ
kyɛɛgɛ bun aye so.

7 Ɔ kya sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ so mɔ,
o kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran sa mɔ.
Imɔso aye-ansi a san a gyan yɛɛ a laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa baala yela sa mɔ-asonbo mɔ.
8 Gɛnen ilaa nyiilesɛ idɛ i gyɛ ilaa paawɔrasɛ. Imɔso n kya laarɛ fɛɛ fo' kyu gɛnsipɛɛrɛ nyiile abono mɛ ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ de idɛnsɛ giwɔra ne mɛ' kyu gyan mɔmɔ-ansi so. Gɛnen ilaa nyiilesɛ idɛ i boran ne i kya kpaa nyamesɛ.
9 Akyɔɔlɛ gyaga de nsingyi gyaga kyu lii adedaabo ilaa gigyan so gigyan so, de laatɔngɛ, de ibiidɛ kyu lii Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ berɛ, gɛŋ sa fo' tu sindi imɔ ibonoana. I mɛŋ boran ne iŋ kya kpaa nyamesɛ.
10 Nyamesɛ ɔbono ɔ dɛ anyiilebi kpɛi ne ɔ kya laarɛ asa mɛ' nu mɔ asɛ mɔ, ka mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ imɔ. Fo ka sa mɔ gɛnen giko, ginyɔsɛ ne ɔŋ yɛgɛ mɔ, fo-rɛ mɔ nsana i' tɛɛ.
11 Bii yɛɛ gɛnen nyamesɛ ɔbono ɔnan mɛŋ kya kyule tɔgɛ gɛsintin. Ɔ naa daa ɔkpa nyɛnyɛn so yɛgɛ mɔ gbaa-gbaa nyi yɛɛ iŋ boran.

Agyɛbi Laalaalogɛ

12 Nengyene nɛ sun Atemasɛ abɛɛ Tikakusɛ fo asɛ mɔ, ɔ ba mɔ, wɔra ilaa kamaasɛ ibono fo laa taalɛ mɔ de fo' kpaa gyangara me Nikopoli ɔsowolɛ so. Nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ nno ne nan kpaa kyena sige awo aberɛ dɔ.
13 Wɔra ilaa ibono ɔkara fo laa taalɛ mɔ kyu kpaa Seenasɛ, ɔbono ɔ gyɛ lɔya mɔ, de Apolosɛ de mɛ' nyɛ ilaa kamaasɛ ibono i laa tiri ɔmɔ ɔkpa ɔbono mɛ laa kpe mɔ.
14 I kaaborɛ aye-nanboana Kirisito asonbo mɔ mɛ' bii gɛnɔɔbono mɛ laa keda ilaa dɛnsɛ giwɔra dɔ de i' kpaa asa abono ilaa i tiri ɔmɔ mɔ de iŋ sa i' ba yɛɛ mɔmɔ-gɛkyena gɛŋ kya kpaa asa.
15 Nɛ sin gɛrɛ. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo me asɛ gɛrɛ mɔ yɛɛ n' faala fo. Faala abono pɛwu aye-rɛ ɔmɔ a bo gisɔɔgyi kolon ne mɛ kya laarɛ aye-ilaa mɔ. Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge
Filimon Mɔ

1 Filimon dɛnsɛ, me Pɔɔlo ɔbono Kirisito
Yesu ɔson mɔ gɛsun so ne mɛ tii me de obu
mɔ ne n kya ŋmarasɛ fo ɔwolɛ baarɛ.
Aye-nanbo laarɛsɛ, Timoti ɔbono me-rɛ
mɔ a bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, a kya faala
fo ɔbono aye-rɛ fo a kya wɔra Yesu ɔson
mɔ gɛsun mɔ.
2 A kya faala Afiya, ɔbono ɔ gyɛ aye-
nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ de Akipusɛ,
ɔbono aye-rɛ mɔ a pɛɛrɛ ansi wɔra Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ gɛsun dabɔlɛ mɔ. A kya
faala Yesu asonbo gikpen gibono mɛ kya
gyan' fo-gɛten' dɔ mɔ.
3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Fo-Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra I Kya Keda Nyoro

4 Filimon, n kya nyingi fo me-ndalaa dɔ
mɔ, n kya faala me-Wura Wurubuaarɛ owi
kamaasɛ.
5 I kya nyiile yɛɛ n kya nu fo-gɛsalaarɛ
gɛbono fo bo sa Yesu asonbo mɔ pɛwu de
gikagyan gibono fo kya ka gyan Wura Yesu
so mɔ.
6 Kyu naa de aye-rɛ fo-gikagyan gibono
so mɔ, a nyɛ gɛnɔ kolon. N kya dalaa
yɛɛ gɛnen gɛnɔ kolon mɔ i laa yɛgɛ a'
bii ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu a kya nyɛ aye-
gɛkyena dɔ kyu naa de aye-rɛ Yesu Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ.
7 Gɛnɔɔbono fo kya laarɛ Yesu asonbo
mɔ ilaa mɔ i kya yɛgɛ mɔmɔ-asen a kya
kyena mɔmɔ gɛten kolon. Lii gɛnen so mɔ
i wɔra me ɔkon ne i keda me-nyoro.

N Kya Kolɛ Fo N Kya Sa Onɛsimosɛ

8 Me-kyɛmenɛ, n kya laarɛ n' kolɛ fo ilaa
iko. I bo no yɛɛ kyu naa de Kirisito so mɔ
nkana n bo ɔkpa de n' nyise fo yɛɛ ilaa idɛ
abɛɛ idɛ ne i kaaborɛ fo' wɔra.
9 Gɛlaarɛ' gɛbono gɛ bo me-rɛ fo nsana
so mɔ, meŋ kya laarɛ n' wɔra gɛnen.
Imɔso n kya laarɛ n' kolɛ fo daa. Me, Pɔɔlo
ɔbono nɛ belɛ ne nperɛ mɛ keda me tii de
obu Kirisito Yesu gɛsun mɔ so mɔ,
10 me ne n kya kolɛ fo n kya sa
Onɛsimosɛ, ɔbono nɛ baa wɔra fɛɛ mɔ-sɛ
owi ɔbono n tii de obu faa.
11 Nɛ wu yɛɛ nkana ɔŋ baa wɔra agyan
sa fo. Imɔ idɛ kon berɛ mɔ, ɔ bo agyan sa
me-rɛ fo kpini.
12 Imɔso n kya kiiri mɔ n kya bara fo.
Me-ginsi ne.
13 Naafo nɛ nyɛ mɔ, ɔmɛn sii me asɛ
gɛrɛ. Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ gitɔgɛ so
ne mɛ keda me tii de obu faa mɔ, naafo
Onɛsimosɛ bo me asɛ gɛkpaa mɔ ɔ laa nyɛ
yelɛ fo-giyaa dɔ ɔ kya son me.
14 Nɛ kii kerɛ mɔ, meŋ laarɛ yɛɛ n' yɛgɛ
o' sii me asɛ gɛrɛ owi ɔbono meŋ ti nu sɛi
lii fo asɛ mɔ. N kya laarɛ fɛɛ fo-gidɛnsɛ gi'
lii daa fo gbaa-gbaa gisen dɔ, de iŋ sa i' ba
yɛɛ me ne n nyise fo bun abɔli so.
15 Foŋbii mɔ, ibono Onɛsimosɛ gi koso fo
asɛ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ne
i gyɛ. Foŋbii ɔ koso ŋmaraa daa de ɔ' nyɛ
kii baa loo fo-gibaa gɛkpaa-gɛkpaa.
16 Idɛ berɛ, iŋ baa i gyɛ gɛbide wolɛ ne ɔ
gyɛ sa fo. O bingiri fɛɛ fo-tedɛ laarɛsɛ. Mɔ-
ilaa i loo me-gisen dɔ gɛsintin so, ne n' nyi
ibono mɔ-ilaa i laa loo fo-gisen dɔ don me-
lɛɛ idɛ gbaa. I lii fɛɛ gɛnɔɔbono nkana ɔ
kya son fo anyamesɛ gɛkyena dɔ mɔ, fo-rɛ
mɔ fɛ laa kii nyɛ dabɔlɛ Yesu ɔson mɔ dɔ
kee.
17 Imɔso nengyene fo nyi yɛɛ n gyɛ fo-
nanbo Yesu gɛsun mɔ dɔ mɔ, kii sɔɔ mɔ
kyena fo-gɛten' dɔ de fo' keda mɔ fɛɛ me
ne fo dɛ gɛnen.
18 Nengyene fɛɛ ɔ wɔra fo ilaa nyɛnyɛn
iko abɛɛ ɔ dɛ fo gikɔ giko mɔ, kyu imɔ yɛɛ
me ne n dɛ fo gikɔ gɛnen.
19 Me, Pɔɔlo, n dɛ me gbaa-gbaa me-
gibaa n kya ŋmarasɛ imɔ idɛ so ɔwolɛ mi-i
sa fo yɛɛ nan ka gɛnen gikɔ mɔ sa fo. Nɛ
tɔgɛ gɛnen faa, meŋ kya laarɛ de n' tɔgɛ
tigi fo yɛɛ fo mɔ, fo dɛ me gikɔ ɔkpa ɔko so.
Gikɔ mɔ ne n gyɛ ibono nɛ nyiile fo Yesu
ilaa ne fo laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
asɛ faa.
20 Me-nanbo, kyu lii aye-Wura Yesu
Kirisito so mɔ, fo-o fo mɔ kii sɔɔ Onɛsimosɛ
sa me de i' wɔra fɛɛ me kee nɛ baa nyɛ
agyan lii fo asɛ ne. Kyu lii Kirisito so mɔ,
yɛgɛ me-gisen gi' tɔrɔ me.
21 N kya ŋmarasɛ fo ɔwolɛ baarɛ faa, n
nyi me-gisen dɔ yɛɛ fo laa wɔra ilaa ibono
n kya laarɛ mɔ sa me. N nyi ibono fo laa
wɔra imɔ de i' don ibono nɛ tɔgɛ faa gbaa.
22 Me-gɛwɔnsa gɛ gyan yɛɛ Wurubuaarɛ
laa nu fo-rɛ fo-nanboana ndalaa de mɛ' tigi
me lii obu ɔbono n tii faa dɔ. Imɔso lɔrɔ
obu yela me.

Afaala Laalaalogɛ

23 Nɛ sin gɛrɛ. Epafirasɛ ɔbono me-rɛ mɔ
a tii de obu Kirisito Yesu gɛsun mɔ so mɔ
kya faala fo.
24 Maako, Arisetaakusɛ, Deemasɛ, de
Luka, me-nanboana abono me-rɛ ɔmɔ a
kya wɔra Yesu gɛsun mɔ kee mɛ kya faala
fo.
25 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fo so
gɛwɔnsa dɛnsɛ de fo-oduduu dɔ ilaa i'
wɔra ɔdan sa fo.

I gyɛ me,
Pɔɔlo

Hiiburu Awura Ɔwolɛ

Wurubuaarɛ Mɔ-Bi Mɔ Gi Don Wurubuaarɛ Dɔ Isɔɔ

1 Dedaa mɔ i bo no i bo no mɔ, Wurubuaarɛ kya baa tɔngɛ sa aye-naanaana.
Ɔ naa de mɔ-ikalan atɔgɛbo mɔ so, ne ɔ yɛgɛ mɛ kyu ikpa kpɛi-kpɛi so tɔngɛ sa mɔmɔ.
2 Nkɛ laalaologɛ ndɛ dɔ berɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi san naa daa de mɔ-bi mɔ so tɔngɛ sa aye. Kyu naa de mɔ-bi mɔ so ne ɔ lɛɛ soso de gɛsɛ de ilaa kamaasɛ ibono i bo no mɔ, ne mɔ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ ilaa kamaasɛ i' wɔra mɔ-lɛɛ.
3 Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ gyɛ daa gidebi kolon; ne mɔ ne n kya lɛɛ Wurubuaarɛ nyisigyi gɛwi nyiile. Mɔ-gigyɛbi ɔlon belɛ dɔ ne ɔ kpɛ ɔ dɛ ɔ kya kerɛ ilaa kamaasɛ so. Mɔ ne n kpaarɛ anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ. Ɔ wɔra gɛnen ta mɔ, o kpe ɔ tɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ asɛ, ɔ kya gyi gɛwura soso nno.
4 Imɔso Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gi baa don Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa bun. Gɛnen kee ne ginyen gibono Wurubuaarɛ gi sa mɔ mɔ gi don Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ-lɛɛ.
5 Anɛ ne Wurubuaarɛ gi ti tɔgɛ sa yɛɛ,
"Fo ne n gyɛ me-bi. Ndɛ nɛ wɔra fo-sɛ"?
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ dɔ ɔko abɛɛ?
Kuaa, mɔ-bi mɔ nkon ne ɔ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa. Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ yɛɛ,
"Nan wɔra mɔ-sɛ, ne mɔ, mɔ, laa wɔra me-bi."
6 Gɛnen kee ne owi ɔbono Wurubuaarɛ kya laarɛ de o' sun mɔ-gisen dɔ obi mɔ gɛsinkpan so mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ pɛwu
mɛ' ŋmii de mɛ' son mɔ."
7 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i tɔgɛ kyu lii Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ so yɛɛ,
"Wurubuaarɛ kya yɛgɛ mɔ-isɔɔ
abono mɛ kya son mɔ mɔ
mɛ' wɔra fɛɛ afuu de ɔgya awulewule."
8 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ-bi mɔ, mɔ, yɛɛ,
"O Wurubuaarɛ,
fo-gɛwuragyi gɛ maŋ ta ɔkara gɛkaako kpa-a.
Gɛsintin ne fo dɛ fi-i kerɛ fo-adɛ so.
9 Fo kya laarɛ daa gɛsintin gigyi.
Ilaa nyɛnyɛn giwɔra berɛ i gyɛ fo-ilaa kyosɛ.
Gɛnen so ne me, fo-Wurubuaarɛ,
nɛ yɛgɛ i wɔra fo-gisen dɔ ɔkon.
Nɛ yuule fo de fo' gyi gɛbelɛnsɛ fo-nanboana so."
10 Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Fo gyɛ Wura. Kpɛ kyu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ,
fo ne n lɛɛ gɛsinkpan, ne fo ne n lɛɛ soso
de ibono i bo imɔ dɔ mɔ pɛwu.
I gyɛ daa fo-gɛsun wɔrasɛ.
11 Soso de gɛsɛ pɛwu i laa baa wɔra idedaa de i' nyida fɛɛ akuru
de i' ta ɔkara.
Fo berɛ fo laa kpɛ fo bo no gɛkpaa-gɛkpaa.
12 Fo laa koola soso de gɛsɛ pɛwu gyan' de fo' too imɔ fuɛ
de fo' kyu ipobɔrɔ baa yii giyaa
fɛɛ gɛnɔɔbono akuru a kya wɔra apanan ne mɛ kya too amɔ fuɛ
de mɛ' kyu apobɔrɔ yii giyaa mɔ.
Fo berɛ, fo maŋ kyɛɛgɛ.
Gɛnɔɔbono fo dɛ mɔ,
gɛnen ne fo laa kpɛ fo dɛ,
ne fo maŋ wu' gɛkaako kpa-a."
13 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ-bi mɔ yɛɛ,
"Baa kyena me-gibaa gyisɛ so de me-rɛ fo a' gyi gɛwura
de n' yɛgɛ fo' kyise fo-akyobo de fo-ayaa."
Gɛkaako Wurubuaarɛ mɛŋ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ ɔnan sa Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ ɔko-rɛ ɔko.
14 Mɔmɔ pɛwu berɛ, mɛ gyɛ daa afuu so asa abono mɛ kya son Wurubuaarɛ. Ɔ kya keda ɔmɔ sun yɛɛ mɛ' baa kpaa asa abono mɛ laa nyɛ mɔ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de mɛ' kyena mɔ asɛ mɔ.

2

A Lɛɛ Ansi Yɛgɛ Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ Mɔ, A Maŋ Lii Mɔ-Gisobiidɛ Dɔ

1 Ilaa idɛ pɛwu so mɔ, i kaaborɛ a' kyu aniya de a' yɛgɛ ilaa ibono a nu lii Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ asɛ mɔ i' loo aye-aso dɔ don Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ a nu mɔ. A nu Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ asɛ mɔ, i maŋ nyɛ kyɛɛgɛ aye-nwɔnsa lii mɔ-ɔkalan mɔ so.
2 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ nyɛ kyu Wurubuaarɛ ɔkalan kyu sa aye-naanaana adedaabo mɔ mɔ, i mɛŋ sa de mɛ' lɛɛ ansi yɛgɛ gɛnen ɔkalan mɔ. Ɔbono ɔ wɔra gisomaanu ne ɔ mɛŋ wɔra ɔkalan mɔ ilaa wɔrasɛ mɔ kya nyɛ imɔ so gisobiidɛ gibono gi kaaborɛ mɔ mɔ.
3 Ne aye abono mɔ a nyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ ɔkalan kyu lii mɔ-amɔlɛgɛ mɔ so faa mɔ de-e? Nengyene a lɛɛ ansi yɛgɛ gɛnen amɔlɛgɛ belɛ abono mɔ, aye ne nan lii Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ dɔ? Wurubuaarɛ mɔ-bi, aye-Wura mɔ, ne n daa gitɔgɛ gɛnen amɔlɛgɛ adɛ so ilaa. Ne asa abono mɛ nu imɔ de mɔmɔ-aso mɔ mɛ buu gɛnen amɔlɛgɛ ɔkalan baarɛ ilaa sa aye imɔ-ɔkpa so de a' nyɛ bii yɛɛ i gyɛ gɛsintin.

4 Wurubuaarɛ kee gi nyise imɔ so gibaa.
I kya nyiile yɛɛ ɔ yɛgɛ asa abono mɛ sɔɔ
gyi mɔ mɛ wɔra ilaa ibono i lɛɛ mɔ-bi mɔ
ɔlon mɔ gɛwi nyiile. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ
wɔra ilaa gbaa'gbaa de amunale ilaa de
ilaa kpɛi-kpɛi ibono nkana nyamesɛ maŋ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ. O kii yɛgɛ mɔ-
Oduduu mɔ gi kyu nsun kpɛi-kpɛi sa mɔmɔ
gɛnɔɔbono mɔ Wurubuaarɛ kya laarɛ mɔ.

Yesu Gi Bingiri Nyamesɛ Fɛɛ Aye

5 Fɛɛ gɛnɔɔbono a tɔgɛ kyon mɔ, Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ gi don Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ
lɛɛ mɔ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ yɛɛ mɛ'
kerɛ gɛkyena pobɔrɔ gɛbono a tɔgɛ gɛmɔ
ilaa faa so.
6 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i wolaa lɛɛ
nyiile aye gɛnen. I bo nno yɛɛ,
"Wurubuaarɛ, nyamesɛ gyɛ menɛ sa fo ne
fo kya kerɛ mɔ so gɛnen?
7 Fo yɛgɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ kpɛ don
mɔ daa ŋmaraa pii faa.
Fo yuule mɔ kyu nyisigyi de buubuu kyu
sa mɔ,
ne fo yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-
nyoro gɛsɛ sa mɔ."
8 Wurubuaarɛ yɛɛ ilaa kamaasɛ i' bara
imɔ-nyoro gɛsɛ sa nyamesɛ. Gɛnen so
mɔ, sɛi maŋ baa san ibono Wurubuaarɛ
mɛŋ tɔgɛ yɛɛ i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa
mɔ. Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, iŋ gyɛ ilaa
kamaasɛ ne n ti bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa
nyamesɛ.
9 Yesu ilaa ne a kya wu yɛɛ i kyena
de Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ idɛ. I kya
nyiile yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ mɔ-isɔɔ mɔ mɛ baa don mɔ-bi Yesu
ŋmaraa. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-bi mɔ
gi baa wu' awɔrɔfɔɔ lɛwu sa anyamesɛ.
Imɔso Wurubuaarɛ gi yuule mɔ-bi mɔ, ne
o kyu mɔ-nyisigyi de mɔ-buubuu kiiri sa
mɔ. Wurubuaarɛ kya sa aye anyamesɛ so
gɛwɔnsa dɛnsɛ. Imɔso ne ɔ yɛgɛ mɔ-bi mɔ
gi wu' sa nyamesɛ kamaasɛ.
10 Wurubuaarɛ so ne ilaa kamaasɛ i bo no
faa, ne mɔ kee ne ilaa kamaasɛ i bo no
sa. Ɔ kya laarɛ yɛɛ aye anyamesɛ sakyɔ a'
wɔra mɔ-biana gɛsintin de a' nyɛ nyisigyi.
Imɔso ɔ yɛgɛ Yesu gi gyangbara lɔrɔ ɔkpa
sa aye de a' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ. Ɔ yɛgɛ
Yesu gi wu awɔrɔfɔɔ de ɔ' nyɛ wɔra mɔ
Wurubuaarɛ gisen dɔ ilaa idɛ kpaa logɛ.
11 Aye abono Yesu kya lɔrɔ aye ɔ kya yela
ɔ kya sa mɔ-sɛ mɔ, aye-rɛ mɔ pɛwu a gyɛ
daa ɔsɛ kolon. Imɔso ne Yesu kya terɛ aye
gɛnen asa abono yɛɛ mɔ-tedɛana ne iŋ bo
mɔ ipeeli mɔ.
12 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
"O, Wurubuaarɛ, nan tɔgɛ fo-ilaa sa me-
tedɛana.
Nan lɛɛ fo-ginyen de n' bii ilon yen fo
sansana."
13 O kii tɔgɛ yɛɛ,
"Nan ka gyan' Wurubuaarɛ so."
Ne o kii tɔgɛ kee yɛɛ,
"Me-rɛ nbii nbono Wurubuaarɛ gi sa me
mɔ ne."
14 Ibono nbii mɔ mɛ gyɛ daa anyamesɛ
so mɔ, mɔ Yesu kee gi baa bingiri nyamesɛ
de mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ' wɔra oyuduu kolon.
Ɔ baa bingiri nyamesɛ, ne o' wu' de ɔ' nyɛ
mɔɔ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gibɔrɔ
gibono ɔ bo ne ɔ kya yɛgɛ asa mɛ kya wu'
mɔ.
15 Imɔso abono pɛwu nkana mɛ selɛ
lɛwu ne lɛwu nwɔnsa ne n gyi mɔmɔ-amu
mɔmɔ-gɛkyena dɔ pɛwu mɔ, Yesu gi baa
mɔlɛgɛ mɔmɔ lii gɛnen gifuu gibono dɔ.
16 Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i mɛŋ gyɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ ne Yesu gi baa kpaa. Ɔ
baa kpaa daa Aberaham anaanabi.
17 Imɔso i tiri yɛɛ Yesu ɔ' baa bingiri
fɛɛ mɔ-tedɛana oyuduu ɔkpa kamaasɛ so.
Imɔ ne nan yɛgɛ ne ɔ laa nyɛ wɔra
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu ɔbono ɔ
bo gitolon de gɛsintin mɔ. Ɔ laa kpaarɛ
asa ilaa nyɛnyɛn fuɛ de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ
kyu kyɛɛ mɔmɔ.
18 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi soo
Yesu idoo, ne ɔ mɛŋ nyɛ mɔ. Yesu gi wu
awɔrɔfɔɔ gɛnen idoo ibono dɔ so mɔ, o nyi
gɛnɔɔbono i dɛ sa anyamesɛ. Imɔso ɔ bo
ɔlon de ɔ' kpaa abono ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ kya soo mɔmɔ idoo mɔ kee de
mɛŋ sa mɛ' tɔrɔ idoo mɔ dɔ.

3

Yesu Nyisigyi Gi Don Mosisi-Lɛɛ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, Wu-
rubuaarɛ gi lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro. Ɔ
tɔgɛ aye-rɛ fɛye pɛwu yɛɛ a' kyu aye-nyoro
sa mɔ de a' nyɛ kyena mɔ asɛ. Imɔso fɛ'
kyu fɛye-nwɔnsa gyan' Yesu so. Mɔ ne
Wurubuaarɛ gi sun anyamesɛ asɛ. Mɔ
so ne a ka gyan ne a kya tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu sa aye
mɔ.
2 A' kyu Yesu kɛserɛ de Mosisi de a' kerɛ.
Yesu gi gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ lɛɛ mɔ sun aye anyamesɛ asɛ mɔ. Mosisi
kee gi gyi gɛsintin mɔ-gɛkyena dɔ ne ɔ
kpaa Wurubuaarɛ adɛ.
3 Buubuu ɔbono i kaaborɛ asa mɛ' kyu
sa Yesu mɔ gi don Mosisi-lɛɛ mɔ gbaa bun.
I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kya yii
gɛten ne ɔ bo nyisigyi don abono mɛ tɛ mɔ-
gɛten mɔ dɔ mɔ.
4 Gɛten' kamaasɛ gɛ bo no mɔ, ɔko ne n
yii gɛmɔ. Ilaa kamaasɛ ɔpɔrɔbo, mɔ, ne n
gyɛ Wurubuaarɛ.

5 Mosisi gi wɔra Wurubuaarɛ gɛsun
ɔwɔrabo ne o kyu gɛsintin wɔra mɔ-gɛsun
ne i kpaa Wurubuaarɛ adɛ pɛwu. Mosisi
ilaa wɔrasɛ i wɔra sinkaala sa ilaa ibono
Wurubuaarɛ laa baa lɛɛ nyiile gɛkaako
Mosisi lɛwu gɛmara mɔ.
6 Yesu Kirisito berɛ gyɛ daa Wurubuaarɛ
mɔ-bi ne o kyu gɛsintin kyu kerɛ Wu-
rubuaarɛ adɛ mɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono obi kya
kerɛ mɔ-sɛ gɛten so mɔ.

Ɔko Ɔŋ Sa Ɔ' Yɛgɛ Mɔ-Nwɔnsa Gi' Lii Wurubuaarɛ So

Gɛnɔɔbono a kya da otu kyu aye-ansi
gyan' Yesu Kirisito so de ɔkon kyu i kya
kpe faa mɔ, gɛnen gɛten' gɛbono Yesu kya
kerɛ gɛmɔ so sa Wurubuaarɛ mɔ, aye ne n
gyɛ gɛmɔ dɔ asa.
7 Imɔso fɛ' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ndɛ fɛ nu Wurubuaarɛ gigyɛbi' mɔ,
8 fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra gisoɔlon fɛɛ fɛye-
naanaana lɛɛ mɔ.
Aberɛ abono fɛye-naanaana mɛ bo gipen
mɔ dɔ mɔ
aberɛ ako dɔ mɔ mɛ kerɛ me, Wu-
rubuaarɛ, ansi dɔ
ne mɛ soo me idoo kerɛ.
9 Nsi ikue-inyɔ pɛwu dɔ mɔ mɛ wu me-
gɛsun belɛ
gɛbono nɛ wɔra sa mɔmɔ mɔ,
yɛgɛ mɛ kpɛ san mɛ kya kuu me-gɛnɔ.
10 Gɛnen so mɔ, nɛ kyu ginyadon wɔra
gɛnen gikpen gibono,
ne nɛ tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so yɛɛ,
'Owi kamaasɛ dɔ mɔ, asa adɛ mɛ kya
kerɛ ansi
mɛ kya lɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa ma-a lii me
so.
Mɛ kine, mɛ mɛŋ bii me-lɛɛ ikpa mɔ.'
11 Nɛ kyu ginyadon de mɔmɔ, ne nɛ tɔgɛ
nnɔ wɔra mɔmɔ yɛɛ
nkyoola nbono me yɛɛ nan kyu sa mɔmɔ
mɔ
maŋ baa kyu sa mɔmɔ gɛkaako kpa-a."
12 Imɔso, me-nanboana Yesu asonbo, fɛ'
kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan. Fɛye dɔ ɔko-rɛ
ɔko ɔ mɛŋ sa o' kyu nwɔnsa nyɛnyɛn abɛɛ
akyɔɔlɛ nwɔnsa de i' ba yɛɛ mɔ-nwɔnsa gi
lii Wurubuaarɛ so. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ
bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.
13 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ, i kpɛ nyɛ wɔra yɛɛ
gɛkɛ dee, fɛ' kpɛ fɛ kya ka abara owi ɔbono
fɛ san fɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
de ilaa iko i mɛŋ sa i' nyɛ penɛ fɛye de fɛ'
wɔra ansiɔlon de Wurubuaarɛ.
14 Nengyene a taalɛ ka gyan Kirisito so
kpaa lii fɛɛ gɛnɔɔbono a yii gɛsɛ faa mɔ,
aye-rɛ mɔ a laa kyena de mɔ-ilaa kamaasɛ
ibono ɔ bo mɔ i' wɔra aye-lɛɛ kee.
15 Gɛnen so ne i wolaa tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Ndɛ fɛ nu Wurubuaarɛ gigyɛbi' mɔ,
fɛ' mɛŋ sa fɛ' wɔra gisoɔlon
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-nanaana mɛ wɔra
gisomaanu sa Wurubuaarɛ mɔ."
16 Anɛana ne n nu Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ ne mɛ wɔra gisomaanu de mɔ mɔ? I
mɛŋ gyɛ mɔmɔ abono aye-naana Mosisi gi
gyangbara sa ɔmɔ lii Igyipiti mɔ?
17 Anɛana ne Wurubuaarɛ gi kyu
ginyadon wɔra nsi ikue-inyɔ mɔ daa? I
mɛŋ gyɛ asa abono mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn
ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ wu' gipen mɔ
dɔ mɔ?
18 Wurubuaarɛ gi kyu ginyadon ne ɔ tɔgɛ
nnɔ wɔra mɔmɔ yɛɛ,
"Nkyoola nbono me yɛɛ nan kyu sa mɔmɔ
mɔ
maŋ baa kyu sa mɔmɔ gɛkaako kpa-a."
Mɔ, anɛana ne Wurubuaarɛ darɛ gɛnen? I
gyɛ daa asa abono mɛ wɔra gisomaanu de
Wurubuaarɛ mɔ ne ɔ darɛ.
19 Imɔso a wu yɛɛ ibono gɛnen asa abono
mɛ mɛŋ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ so ne
n yɛgɛ ne mɛ mɛŋ nyɛ kpe Wurubuaarɛ
ɔkyoolaten mɔ.

4

Aye Ako A Laa Nyɛ Wurubuaarɛ Nkyoola Mɔ Ɔnan

1 Wurubuaarɛ gi ka yela sa aye yɛɛ ibono
a san a tɛ faa ɔ laa yɛgɛ aye ako a laa
nyɛ mɔ-lɛɛ nkyoola mɔ ɔnan gɛsinkpan so.
Imɔso a' kerɛ dɔɔdan de ɔko-rɛ ɔko ɔ' mɛŋ
sa ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa de ɔ' mɛŋ nyɛ
gɛnen nkyoola nbono ɔ darɛ faa.
2 I lii fɛɛ aye kee a nu Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono aye-
naanaana Isirale awura mɔ mɛ nu mɔ mɔ.
Mɔmɔ, mɔ, mɛ nu ɔkalan baarɛ mɔ, i mɛŋ
kpaa mɔmɔ de sɛi. I lii fɛɛ mɛ mɛŋ sɔɔ
ɔkalan mɔ gyi.
3 Aye abono a nu ɔkalan mɔ ne a sɔɔ
mɔ gyi mɔ berɛ, a laa nyɛ gɛnen Wu-
rubuaarɛ nkyoola nbono. A' nyingi ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ baa kyon mɔ. Ɔ tɔgɛ
yɛɛ,
"Nɛ kyu ginyadon de mɔmɔ, ne nɛ tɔgɛ nnɔ
wɔra mɔmɔ yɛɛ,
'Nkyoola nbono me yɛɛ nan kyu sa
mɔmɔ mɔ,
maŋ baa kyu sa mɔmɔ gɛkaako kpa-a.'
"
Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ mɔ, ɔ ti wolaa logɛ mɔ-gɛsun gɛbono ɔ
wɔra kyu lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ.
4 I lii fɛɛ ɔ tɔgɛ gɛkɛ sonosɛ mɔ ilaa mɔ-
agyɛbi dɔ gɛtɛɛko yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gi logɛ mɔ-gɛsun gɛbono ɔ
wɔra pɛwu mɔ,
gɛkɛ sonosɛ mɔ, o kyu kyoola."
5 Imɔ gɛmara, Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ yɛɛ,

"Nkyoola nbono me yɛɛ nan kyu sa mɔmɔ mɔ,
maŋ baa kyu sa mɔmɔ gɛkaako kpa-a."
6 Gɛnen asa adɛ mɛ wolaa nu Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ. Mɛ wɔra daa gisomaanu. Imɔso ne mɛ mɛŋ nyɛ Wurubuaarɛ nkyoola nbono ɔnan mɔ.

Wurubuaarɛ Gi Kii Yela Aberɛ Ako

De Asa Mɛ' Nyɛ Mɔ-Nkyoola Mɔ Ɔnan

Idɛ kon mɔ i bo no yɛɛ asa ako berɛ mɛ laa nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono ɔnan ibono a san a tɛ de ansi faa.
7 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ ɔ yela aberɛ ako sa ako yɛɛ mɛ laa nyɛ mɔ-nkyoola mɔ ɔnan. Ɔ yela gɛnen aberɛ abono ginyen yɛɛ "Ndɛ." Imɔ gɛmara, i kɛɛla, ne i gyi nsi mɔ, ɔ naa de aye-naana Deefidi so tɔgɛ gɛnen gɛkɛ gɛdɛ so ilaa, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ baa kyon mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ndɛ fɛ nu Wurubuaarɛ gigyɛbi mɔ
fɛŋ sa fɛ' wɔra gisoɔlon."
8 Ne fɛɛ Wurubuaarɛ mɛnan yɛgɛ de Gyosuwa ɔ' taalɛ kyu Wurubuaarɛ nkyoola mɔ ɔnan sa Isirale awura adedaabo mɔ mɔ, nkana Wurubuaarɛ maŋ baa kii yela mɔ-nkyoola nbono gɛkɛ banban gɛko.
9 Imɔso ndɛ ibono a tɛ faa Wurubuaarɛ nkyoola mɔ ɔnan gi bo no sa Wurubuaarɛ asonbo.
10 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono ɔnan mɔ, fo kaasɛ ɔbono berɛ fo laa kyoola, foŋ baa wɔra fo-gibaa so-lɛɛ gɛsun. I laa wɔra daa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kee gi logɛ mɔ-gɛsun ne ɔ kyoola mɔ.
11 Imɔso fɛ' yɛgɛ de aye berɛ a' pɛɛrɛ ansi de a' nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono. Aŋ sa a' wɔra gisomaanu fɛɛ gɛnɔɔbono ako mɛ wɔra ne mɛ mɛŋ nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono mɔ.
12 Wurubuaarɛ gɛnɔ gɛ bo gya, ne mɔ-agyɛbi mɔ a kya wɔra ilaa. A bo yɛ don gɛki, ansi ɔ yɛ, gɛmara ɔ yɛ. Wurubuaarɛ agyɛbi a loo nyamesɛ dɔ mɔ, a kya kpe ko-o tudɔ kpaa tu mɔ-oduduu de mɔ-gisen dɔ baragɛ ilaa dɔ nyiile mɔ. I dɛ fɛɛ gɛnɔɔbono gɛki gɛ laa taalɛ baragɛ nkyaga-nkyaga de awuye npɔ dɔ mɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya yɛgɛ nyamesɛ gɛwɔnsa dɔ de mɔ-gɛlaarɛ ilaa i kya lii gɛwi yɛɛ idɛ i boran, abɛɛ idɛ iŋ boran.
13 Iŋ bo no yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ i' ŋara mɔ. Imɔ pɛwu i ti wolaa lii gɛwi sa mɔ, ne i dɛ daa faa tentegelen mɔ-ansi so. Mɔ-ansi dɔ kee ne aye pɛwu a laa yelɛ de ɔkamaasɛ ɔ' lɛɛ mɔ-gɛnɔ.

Yesu Ne N Tɛ Wurubuaarɛ Gɛbunono Sa Aye

14 A bo Wurubuaarɛ gɛbunono wura gbaa' ɔ kyon kpe ɔ tɛ Wurubuaarɛ asɛ sa aye. Mɔ ne n gyɛ Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ. Imɔso gɛnɔɔbono a kya tɔgɛ yɛɛ a ka gyan' mɔ so faa, a' yelɛ aye-ayaa so kenken gɛnen.
15 I lii fɛɛ mɔ ɔbono ɔ tɛ gɛbunono sa aye mɔ tansi ɔ kya su aye so. O nyi ibono aye anyamesɛ aŋ bo lon aye-gibaa so. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi soo mɔ kee idoo ɔkpa kamaasɛ so fɛɛ aye. Ɔŋ kii nyɛ mɔ de ɔ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.
16 Aye-gɛbunono wura baarɛ so mɔ, fɛ' yɛgɛ a' bugi aye-asen sa gitolon gɛmu, Wurubuaarɛ, de o' su aye gitolon. Ilaa i kya nyise aye mɔ, a' bugi aye-asen sa mɔ, de ɔ' tengɛ mɔ-gibaa gyan aye so de ɔ' kpaa aye.

5

1 Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu kamaasɛ, Wurubuaarɛ ne n kya lɛɛ mɔ lii mɔ-nanboana anyamesɛ dɔ yɛɛ ɔ' yelɛ mɔmɔ-giyaa dɔ de ɔ' lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ sa ɔmɔ. Mɔ ne n kya kyu ilaa ibono asa mɛ laa kyu bara Wurubuaarɛ mɔ de nbuɛ nbono mɛ laa kyu kyɔɔlɛ sa Wurubuaarɛ mɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ de Wurubuaarɛ, mɔ, o' kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ.
2 Gɛnen kaasɛ mɔ kya taalɛ nyɛ gisen sa abono mɛŋ nyi ne mɛ kya fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa dɛnsɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔ kee gyɛ daa nyamesɛ ne ɔŋ bo ɔlon ɔko mɔ-gibaa so.
3 Gɛnen so mɔ, iŋ gyɛ asa sɛnsɛ ilaa nyɛnyɛn wolɛ so ne ɔ kya lɛɛ asunbi. I kaaborɛ ɔ' lɛɛ asunbi sa mɔ-nyoro kee de Wurubuaarɛ o' kyu mɔ-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔ.
4 Nyamesɛ mɛŋ kya gyi gɛbelɛnsɛ gɛdɛ mɔ-gibaa so. Wurubuaarɛ ne n kya lɛɛ nyamesɛ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ naa kyena lɛɛ Aron mɔ.
5 Gɛnen kee ne Kirisito ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ mɛŋ gyi gɛnen gɛbelɛnsɛ gɛbono mɔ-gibaa so. Wurubuaarɛ ne n lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena gɛbunono sa mɔ Wurubuaarɛ asonbo. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Fo gyɛ me-bi. Ndɛ nɛ wɔra fo-sɛ."
6 Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ sa Kirisito mɔ-agyɛbi dɔ gɛtɛɛko yɛɛ,
"Fo gyɛ asunbi ɔlɛɛbo gɛkpaa-gɛkpaa.
Ɔkpa ɔbono so nɛ naa kyena yɛgɛ
Mɛkisedɛ gi wɔra asunbi ɔlɛɛbo mɔ,
gɛnen ɔkpa ɔbono so kee ne nɛ kyu fo
wɔra asunbi ɔlɛɛbo faa."

7 Owi ɔbono Yesu gi baa bingiri nyamesɛ
kyena gɛsinkpan so mɔ, ɔ dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono mɔ ne nan taalɛ mɔlɛgɛ
mɔ lii lɛwu dɔ mɔ. Ɔ kya dalaa gɛnen
mɔ, ɔ kya saawo ken-ken ɔ kya terɛ Wu-
rubuaarɛ, yɛgɛ ansikyu a kya kyon. Yesu
gi kyu mɔ-nyoro fuɛ sa Wurubuaarɛ so mɔ,
Wurubuaarɛ gi nu mɔ asɛ.
8 Dabɔlɛ ibono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
faa, o wu ɔlaawusɛ. Ne ɔ kasɛ gɛnɔɔbono
ɔ laa nu Wurubuaarɛ gɛdɛ mɔ lii mɔ-
ɔlaawusɛ mɔ so.
9 Yesu gi wɔra Wurubuaarɛ gisen dɔ ilaa
logɛ mɔ, Wurubuaarɛ, mɔ, gi yɛgɛ ɔ baa
wɔra amɔlɛgɛbo gɛmu sa asa abono pɛwu
mɛ kya nu mɔ Yesu asɛ mɔ. Mɔ ne
nan yɛgɛ mɛ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa-gɛkpaa.
10 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa lɛɛ mɔ yɛɛ
ɔ' wɔra asunbi alɛɛbo gɛmu sa anyamesɛ
buu de ɔkpa ɔbono so ɔ naa kyena lɛɛ
Mɛkisedɛ ne ɔ wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo mɔ.

Fɛ Dɛ Fɛɛ Kyokyooana Abono Mɛ Tiri Daa Ginyabo

11 Nkana ilaa gikyɔ i san i bo no a laa
tɔgɛ kyu lii imɔ so. Fɛŋ kya laarɛ de fɛ'
kpaa fɛye-nyoro de fɛ' nu ilaa gɛsɛ kusaa
so mɔ, i bo sen sa aye de a' lɛɛ imɔ gɛsɛ sa
fɛye.
12 Nkana i kaaborɛ ɔfaanan fɛ ti wɔra
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ anyiilebo. Fɛye,
mɔ, fɛŋ ti sɛɛ amɔ dɔ. Fɛ dɛ fɛɛ kyoky-
ooana abono mɛ tiri daa ginyabo, ne mɛ
maŋ bii gyi agyudɔ boduduusɛ mɔ. Fɛ tiri
yɛɛ mɛ' kii nyiile fɛye Wurubuaarɛ ilaa lii
imɔ gɛsɛ de gɛsɛ.
13 I kya nyiile yɛɛ fɛŋ ti ten ansi Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ de fɛ' bii gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ laa kyu fɛye yɛɛ fɛye-asen dɔ
i boran mɔ.
14 Abono mɛ ten ansi mɔ ne nan
taalɛ kasɛ ilaa boduduusɛ lii Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ de mɛ' nu gɛsɛ. Mɔmɔ abono
berɛ, mɛ ti wu ilaa kpɛi-kpɛi kerɛ. Imɔso
mɛ ti kasɛ ne mɛ kya bii yɛɛ ilaa dɛnsɛ ne,
ilaa nyɛnyɛn ne.

6

1 A ti nu ilaa ibono i bo Kirisito ɔson mɔ
dɔ gɛsɛ de gɛsɛ yɛɛ a' nu aye-nyoro gɛsɛ,
a' kyɛɛgɛ de aŋ baa wɔra ilaa ibono iŋ kya
kpaa nyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ, de a'
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi. Imɔso aŋ sa a' sii de
imɔ wolɛ. Fɛ' yɛgɛ a' kii kasɛ ilaa banban
bɔla de a' ten ansi mɔ-ɔson mɔ dɔ.
2 Wurubuaarɛ sagyere ilaa de
gɛnɔɔbono a laa kyu aye-abaa gyan' asa
so de a' dalaa sa mɔmɔ de gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ laa kyingi anyamesɛ pɛwu
gɛkaako de o' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ de ɔ' sa
mɔmɔ ntɛɛla nbono giŋ bo ɔkara mɔ, imɔ
pɛwu i bo aye-ɔson mɔ gɛsɛ de gɛsɛ ilaa
ibono n darɛ mɔ dɔ. Fɛ mɛŋ' yɛgɛ a' sii de
imɔ wolɛ.
3 A' kpe ansi dɔ Yesu ɔson mɔ dɔ.
Wurubuaarɛ gi kyule mɔ, gɛnen ne a laa
wɔra ne.
4 Nengyene ako mɛ kerɛ ansi kine yɛɛ
mɛ maŋ baa ka gyan Yesu so mɔ, iŋ baa
sa de ɔko ɔ' yɛgɛ mɛ' kii nu mɔmɔ-nyoro
gɛsɛ kii ka gyan' Yesu so ginyɔsɛ. I lii
fɛɛ mɛ ti nyɛ gɛnsibugi kerɛ, ne mɛ ti daa
Wurubuaarɛ ilaa kyɛɛsɛ ibono ɔ kyɛɛ mɔ-
asonbo mɔ kerɛ, ne Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi ti kyena mɔmɔ dɔ kerɛ.
5 Mɛ ti nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ bii
amɔ-ɔkon kerɛ, ne mɛ ti wu Wurubuaarɛ
ɔlon ɔbono ɔ laa lii gɛwi gɛkyena gɛbono
gɛ laa baa ba gɛkaako mɔ kee kerɛ.
6 Nengyene gɛnen asa adɛ mɛ kerɛ ansi
kine yɛɛ mɛ maŋ baa ka gyan' Yesu so mɔ,
i maŋ baa sa de ɔko ɔ' yɛgɛ mɛ' kii nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' kii ka gyan' Yesu
so. I lii fɛɛ mɛ kya wɔra gɛnen mɔ, mɛ kya
kerɛ ansi mɛ kii ma-a da Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ aŋanbi ma-a mada de lɛwu oyii mɔ
ne. Mɛ kya wɔra gɛnen mɔ, mɛ dɛ Yesu
ansi mɛ kya kpiidɛ gɛsɛ sansana ne.
7 Gɛsinkpan gɛbono gɛ kya nyɛ nkyu ne
gɛ kya wɔra agyudɔ sa asa abono mɛ kya
dɔɔ gɛmɔ mɔ, gɛmɔ ne n kya nyɛ ayuule
lii Wurubuaarɛ asɛ.
8 Gɛsinkpan gɛbono, mɔ, gɛ kya nyɛ
nkyu ne gɛ kya kɔrɔ daa iwe de ifɛ, ne gɛŋ
kya wɔra agyudɔ sa asa abono mɛ kya dɔɔ
gɛmɔ mɔ, gɛŋ bo agyan ne. Wurubuaarɛ
laa tɔgɛ nnɔ wɔra gɛmɔ ne laalaalogɛ mɔ
Wurubuaarɛ laa baa nyɔga gɛmɔ ɔgya.

A Nyi Aye-Asen Dɔ Yɛɛ Fɛye Berɛ Fɛ Nyɛ Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ

9 Me-nanboana laarɛsɛ Yesu ɔson mɔ dɔ,
a kya tɔngɛ de fɛye fafaanan gbaa mɔ, a
nyi aye-asen dɔ yɛɛ fɛye berɛ, fɛŋ dɛ gɛnen.
Fɛye-ilaa i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
gi mɔlɛgɛ fɛye ne fɛ nyɛ mɔ asɛ gɛkyena
ɔnan.
10 Wurubuaarɛ kya kyu daa gɛsintin gyi
asa nbɛlɛ; ɔŋ kya tan gɛsun gɛbono fɛ
wɔra sa mɔ mɔ. Gɛnɔɔbono fɛ kpaa fɛye-
nanboana abono mɛ kya son Yesu mɔ ne fɛ
san fɛ kya kpaa mɔmɔ mɔ, ɔ maŋ tan imɔ
so. Imɔ ne n kya nyiile yɛɛ fɛ kya laarɛ
mɔ-ilaa.
11 Ilaa ibono i tansi i tiri aye lii fɛye asɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye ɔkamaasɛ o' kyu
gɛnsipɛɛrɛ keda gɛnen kpaa logɛ. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, ilaa ibono fɛye-ansi a gyan' imɔ
so mɔ i laa nyɛ ba gɛsintin sa fɛye.
12 A mɛŋ kya laarɛ yɛɛ fɛ' wɔra awol-
egyɔbo. A kya laarɛ fɛɛ fɛ' nyɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi ka yela mɔ. Imɔso fɛ' kasɛ
asa abono mɛ kya ka gyan Wurubuaarɛ so

ne mɛ kya nyɛ gisen de mɛ' nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔmɔ mɔ.

Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Ne Ɔ Kerɛ Fɛɛ Mɔ-Nyoro Mɔ, Ilaa Mɔ I Laa Ba

13 Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa ka ilaa yela sa Aberaham mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ ɔbono ɔ don mɔ Wurubuaarɛ mɔ de ɔ' nyɛ tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ kerɛ fɛɛ gɛnen kaasɛ baarɛ." Imɔso ɔ tɔgɛ daa yɛɛ ɔ kerɛ fɛɛ mɔ-nyoro.

14 Wurubuaarɛ gi ka sa Aberaham yɛɛ, "Iŋ bo sɛi, nan yuule fo de fo-ilin i' tansi yɛlegɛ."

15 Aberaham gi nyɛ gisen gyoo ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ, ne gɛsintin, ɔ baa nyɛ imɔ.

16 Nyamesɛ kya ka mɔ, ɔ kya kerɛ daa ɔbono ɔ don mɔ mɔ de ɔ' tɔgɛ yɛɛ ɔ kerɛ fɛɛ ɔdɛ. Imɔ ne n kya keda asa nyoro yɛɛ ibono ɔ tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin, ne i kya mɔɔ akyɔɔlɛ abono nkana mɛ laa sɔɔ mɔ pɛwu gɛnɔ.

17 Gɛnen ne Wurubuaarɛ kya laarɛ yɛɛ mɔ-adɛ mɛ' nyɛ bii mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ ɔ maŋ baa kyɛɛgɛ mɔ-gɛnɔ. Mɛ laa nyɛ ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔmɔ mɔ. Imɔso ne ɔ ka daa yɛɛ ɔ kerɛ fɛɛ mɔ-nyoro mɔ.

18 Wurubuaarɛ gi kpɛ ka yela mɔ, ɔ ka daa. Ne ɔ kerɛ fɛɛ mɔ-nyoro mɔ, iŋ bo no yɛɛ ɔ laa kyɛɛgɛ imɔ abɛɛ ɔ kɛɛ abon. Gɛnen ilaa inyɔ idɛ so mɔ, aye abono a selɛ kpaa bukaa mɔ mɔ, i kaaborɛ i' keda aye-nyoro gikyɔ yɛɛ a laa nyɛ ilaa ibono ɔ ka yela sa aye, ne aye-ansi a gyan' imɔ so mɔ. Imɔ ne n gyɛ Yesu amɔlɛgɛ mɔ.

19 Ibono aye-ansi a gyan' Yesu so faa mɔ i yɛgɛ aye-asen a tɛ aye gɛten kolon aye-gɛkyena dɔ. Yesu so mɔ, a nyɛ ayaa yelɛsɛ, ne sɛi maŋ taalɛ wɔra aye. Mɔ-lɛwu mɔ so mɔ i wɔra fɛɛ ɔ kpaga gikuru gibono gi baragɛ Wurubuaarɛ tudɔ-tudɔ lɛɛ ɔson obu mɔ, ne ɔ loo.

20 Yesu gi loo nno mɔ, aye-giyaa dɔ ne ɔ loo gɛnen. Mɔ ne n bugi ɔkpa sa aye de aye-rɛ Wurubuaarɛ kee a' nyɛ saarɛ abara dɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ tɛ gɛbunono ɔ sa aye Wurubuaarɛ asonbo mɔ gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ yɛgɛ ɔ wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo gɛmu buu de ɔkpa ɔbono so ɔ naa kyena lɛɛ Mɛkisedɛ ne ɔ wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo mɔ.

7

Mɛkisedɛ Gi Tansi Wɔra Nyamesɛ Gbaa' Gɛsintin So

1 Mɛkisedɛ baarɛ gi gyi gɛwura Salem ɔsowolɛ so, ne ɔ wɔra asunbi ɔlɛɛbo kee sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ aye Isirale awura aye-naana Aberaham mɔ-rɛ mɔ-adɛ mɛ kpaa kɔ ikɔ belɛ de awura ako mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-adɛ. Aberaham mɔ-rɛ mɔ-adɛ mɛ kɔ ikɔ mɔ lii, ne mɛ kii mɛ kya kpe gɛwi mɔ, Mɛkisedɛ baarɛ gi lii gyangara mɔmɔ. Mɛkisedɛ gi sa Aberaham ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ.

2 Ne Aberaham, mɔ, gi yɛ ilaa kamaasɛ ibono ɔ nyɛ lii ikɔ mɔ dɔ mɔ gikpadɔ gudu-gudu ne o kyu gikolon-gikolon kyu sa Mɛkisedɛ yɛɛ ibono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo so mɔ, mɔ-lɛɛ ogyiten ne. (Mɛkisedɛ ginyen mɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ "Wura ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran." Ibono ɔ gyɛ wura sa Salem ɔsowolɛ mɔ, i yɛgɛ ɔ nyɛ ginyen nyɔsɛ yɛɛ "Wura ɔbono ɔ kya bara gisen yuuli.")

3 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ mɛ mɛŋ ŋmarasɛ sɛi-sɛi kyu lii gɛnen Mɛkisedɛ baarɛ mɔ-sɛ so abɛɛ mɔ-nyi so abɛɛ mɔ-naanaana gigyan so gigyan so ilaa yela. Mɛ mɛŋ kii ŋmarasɛ yɛɛ gɛkɛ gɛdɛ ne i kyu korogɛ mɔ abɛɛ gɛkɛ gɛdɛ ne o kyu wu'. Ibono a nyi kyu lii mɔ so mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo gɛkpaa. Gɛnen so ne ɔ dɛ fɛɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ.

4 Gɛnen Mɛkisedɛ baarɛ gi tansi wɔra nyamesɛ gbaa' gɛsintin so. Aberaham ɔbono ɔ gyɛ aye Isirale awura ɔpaa gyang-barasɛ mɔ gbaa gi yɛ ilaa ibono ɔ nyɛ lii ikɔ ibono ɔ kpaa kɔ mɔ dɔ mɔ gikpadɔ gudu-gudu ne o kyu gikolon-gikolon kyu sa Mɛkisedɛ yɛɛ ibono ɔ gyɛ asunbi ɔlɛɛbo so mɔ, mɔ-lɛɛ ogyiten ne.

5 Imɔ gɛmara mɔ aye Isirale awura a baa nyɛ nbara kyu lii Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo ogyiten so. Nbara mɔ ne n gyɛ yɛɛ asa mɛ' kyena mɛ kya yɛ-yɛ mɔmɔ-ilaa ibono mɛ kya nyɛ mɔ dɔ gikpadɔ gudu-gudu de mɛ' kyu gikolon-gikolon kyu kperɛ asunbi alɛɛbo yɛɛ mɔmɔ-lɛɛ ogyiten ne. Gɛnen asunbi alɛɛbo abono mɛ kya lii daa Lɛfi gɛsu dɔ wolɛ. Mɛ gyɛ daa aye Isirale gɛsinkpan so asa. Imɔso Aberaham ɔpaa dɔ ne mɛ gyɛ, ne mɛ kya nyɛ mɔmɔ-ilaa gyisɛ lii daa mɔmɔ-nanboana Isirale awura gbaa-gbaa asɛ.

6 Mɛkisedɛ berɛ mɛŋ gyɛ Lɛfi gɛsu dɔ. Imɔso ɔŋ kya lɛɛ Isirale awura asunbi sa ɔmɔ. Ɔŋ gyɛ aye Isirale awura mɔ dɔ gbaa. Mɛkisedɛ gyɛ daa Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo so ne aye Isirale awura aye-naana Aberaham gi yɛ ilaa ibono pɛwu ɔ nyɛ lii ikɔ mɔ dɔ mɔ gikpadɔ gudu-gudu ne o kyu gikolon-gikolon sa mɔ. Ne Mɛkisedɛ mɔ gi sa Aberaham ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ. Ba-a ibono Wurubuaarɛ gi wolaa ka ilaa dɛnsɛ yela sa Aberaham faa, Mɛkisedɛ gi dabɔlɛ don mɔ.

7 Iŋ bo akyɔɔlɛ; nyamesɛ ɔbono ɔ laa sa mɔ-nanbo ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ mɔ gi don ɔbono ɔ kya nyɛ gɛnen ɔlon ɔbono mɔ.

Mɛkisedɛ Gɛbelɛnsɛ Gɛ Don Gyuda Awura Asunbi Alɛɛbo Pɛwu-Lɛɛ

8 Mɛkisedɛ ɔbono ɔ nyɛ mɔ-lɛɛ ogyiten faa, Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a mɛŋ taa tɔgɛ yɛɛ o wu' de a' nu. Nkana aye Isirale awura mɔ dɔ mɔ, asa abono mɛ kya nyɛ mɔmɔ-ilaa gyisɛ lii aye asɛnsɛ asɛ mɔ, a nyi ibono mɔmɔ berɛ mɛ kya wu'.

9-10 Lɛfi gɛsu dɔ asa ne n gyɛ gɛnen asa abono. Aberɛ abono Aberaham gi gyangara Mɛkisedɛ ne ɔ sa mɔ mɔ-lɛɛ ogyiten mɔ, iŋ ti taa korogɛ Lɛfi. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, a kya kyu imɔ yɛɛ Lɛfi ne n sa Mɛkisedɛ gɛnen. I lii fɛɛ kyu naa de Aberaham so ne i kyu korogɛ Lɛfi. Imɔso Mɛkisedɛ gi don Aberaham mɔ-rɛ Lɛfi.

11 Nkana Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile Isirale awura yɛɛ Lɛfi gɛsu dɔ ne mɛ' wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo sa mɔmɔ. Lɛfi ɔnaanabi Aron gikpen mɔ mɛ kya lɛɛ asunbi imɔ-ɔkpa so mɔ, iŋ dabɔlɛ ta gudu sa Wurubuaarɛ. Imɔso Wurubuaarɛ gi lɛɛ ɔko kpɛi ɔbono ɔŋ gyɛ Lɛfi gɛsu dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ Mɛkisedɛ mɔ. Ɔŋ baa lɛɛ mɔ ɔkpa ɔbono so ɔ lɛɛ Aron mɔ-rɛ mɔ-gikpen mɔ. Ɔbono ɔ san lɛɛ mɔ ne n gyɛ Yesu. Nengyene fɛɛ Aron-lɛɛ mɔ anan ta gudu mɔ, nkana iŋ baa tiri yɛɛ ɔko ɔ' baa kii ba.

12 Wurubuaarɛ laa kyɛɛgɛ gɛnɔɔbono o kyu lɛɛ mɔ-asunbi alɛɛbo mɔ, i tiri yɛɛ ɔ' kyɛɛgɛ nbara mɔ kee.

13-14 Aye-Wura Yesu ɔbono a darɛ mɔ mɛŋ gyɛ Lɛfi gɛten dɔ isa. Ɔ gyɛ Isirale awura gɛten gɛko dɔ ibono iŋ bo akyɔɔlɛ. Ɔ gyɛ daa Gyuda gɛten dɔ isa. Nkana Wurubuaarɛ nbara nbono Mosisi gi yela mɔ giŋ kya sa ɔkpa de Gyuda gɛten dɔ asa mɛ' wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo, ne Gyuda gɛten dɔ isa ɔko-rɛ ɔko mɛŋ wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo gɛkaako kerɛ.

Yesu Gɛbelɛnsɛ De Mɛkisedɛ-Lɛɛ Gɛ Lii Abara

15 Fɛɛ gɛnɔɔbono a tɔgɛ kyon mɔ, a wu yɛɛ Yesu gyɛ Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo ɔko kpɛi, mɔ-rɛ Mɛkisedɛ ilaa i laarɛ i' lii abara.

16 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ mɔ lii Lɛfi gɛsu dɔ de ɔ' wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo fɛɛ gɛnɔɔbono Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile mɔ. Ɔ kerɛ daa Yesu oduduu ɔbono ɔ bo ne ɔ maŋ baa kii wu' gɛkaako kpa-a mɔ ne ɔ lɛɛ mɔ de ɔ' wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo.

17 Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile Yesu yɛɛ,

"Fo gyɛ asunbi ɔlɛɛbo gɛkpaa-gɛkpaa.
Ɔkpa ɔbono so nɛ naa kyena yɛgɛ
Mɛkisedɛ gi wɔra asunbi ɔlɛɛbo mɔ
gɛnen ɔkpa ɔbono so kee
ne nɛ kyu fo wɔra asunbi ɔlɛɛbo faa."

18 Ilaa idɛ i kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi nyaa dedaa-lɛɛ asunbi alɛɛbi mɔ yela nkan ne. I lii fɛɛ gɛnen asunbi abono ɔnan aŋ kya taalɛ mɔlɛgɛ nyamesɛ de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

19 I kya nyiile yɛɛ gɛnen Mosisi nbara nbono gi mɛŋ kya yɛgɛ ɔko-rɛ ɔko o' gyi Wurubuaarɛ ginsi. Idɛ kon berɛ, Yesu asunbi alɛɛbi abono a boran don Mosisi nbara mɔ a ba. Mɔ-lɛɛ mɔ so ne anyamesɛ mɛ laa taalɛ kyu mɔmɔ-gɛwɔnsa gyan. Amɔ ne nan yɛgɛ de aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i lɔrɔ de a' nyɛ tu sindi mɔ.

Yesu Laa Wɔra Asunbi Ɔlɛɛbo Gɛkpaa-Gɛkpaa

20-21 I kii i bo ibono so Yesu-lɛɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbi mɔ a boran don Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo sɛnsɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gɛnɔ dɔ agyɛbi ne n yɛgɛ ne Yesu gi wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo. Wurubuaarɛ gi ka yɛɛ,

"Fo gyɛ asunbi ɔlɛɛbo gɛkpaa-gɛkpaa.
Nɛ kerɛ fɛɛ me-nyoro,
gɛkaako maŋ kyɛɛgɛ me-gɛnɔ tɔgɛsɛ
gɛdɛ kpa-a."

Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo sɛnsɛ mɔ berɛ, iŋ gyɛ Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi so ne mɛ wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo.

22 Lii Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi adɛ so ne Yesu gi wɔra ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ yɛɛ naa de mɔ so ne mɔ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ' wɔra gɛnɔ pobɔrɔ. Gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono gɛ boran don gɛgyangbarasɛ mɔ nkana ɔ yɛgɛ mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ naa kyena wɔra mɔ.

23-24 I kii i bo ibanban ibono so Yesu-lɛɛ asunbi alɛɛbi mɔ a don asɛnsɛ mɔ-lɛɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ gɛnen asunbi alɛɛbo abono mɛ nyaakyɔ. Gɛnɔɔbono mɛ kya wu' mɔ so mɔ, mɛŋ kya nyɛ kyena gɛkpaa. Yesu berɛ tɛ nkpa gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo faa, ɔko maŋ baa yii mɔ-giyaa.

25 Gɛnen so mɔ, asa abono mɛ kya tu sindi Wurubuaarɛ kyu naa de mɔ so mɔ, ɔ bo ɔlon de ɔ' mɔlɛgɛ ɔmɔ gɛkpaa-gɛkpaa. I lii fɛɛ owi kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ kpɛ ɔ bo no ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ ɔ kya sa mɔmɔ.

26 Gɛnen Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu ɔnan ne n boran sa aye anyamesɛ. O kyu mɔ-nyoro fuɛ sa Wurubuaarɛ. Ɔŋ bo ilaa nyɛnyɛn, ne ɔ gyɛ gisen fufuli wura. Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ lii ilaa nyɛnyɛn awɔrabo dɔ, ne ɔ diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ Wurubuaarɛ dɔ.

27 Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu sɛnsɛ mɔ mɛ kya lɛɛ asunbi gɛkɛ kamaasɛ. Pɛi ne mɛ laa lɛɛ asunbi sa asa de i' kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ mɔ, mɛ kya daa gilɛɛ sa mɔmɔ-nyoro. Yesu berɛ ɔŋ bo ilaa nyɛnyɛn so mɔ, iŋ tiri yɛɛ ɔ' lɛɛ asunbi sa mɔ-nyoro de i' kpaarɛ mɔ-ilaa

nyɛnyɛn fuɛ sa mɔ. Iŋ tiri kee yɛɛ gɛkɛ kamaasɛ mɔ ɔ' kpɛ ɔ kya lɛɛ asunbi ɔ kya kpe ɔ kya ba. Gikolon ne o kyu mɔ gbaa-gbaa nyoro kyu sa ne mɛ mɔɔ. Imɔ ne n gyɛ asunbi abono ɔ lɛɛ kyu kpaarɛ asa ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ.

28 Asa abono mɛ wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu kyu naa de Mosisi nbara mɔ so mɔ, mɛ mɛŋ bo ɔlon mɔmɔ-gibaa so de mɛ' wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ. Mosisi nbara mɔ gɛmara mɔ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gɛnɔ dɔ agyɛbi ne n san yɛgɛ ne mɔ-bi Yesu gi baa wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo gɛmu. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu berɛ gi wɔra mɔ Wurubuaarɛ gisen dɔ ilaa pɛwu sa mɔ kpaa logɛ.

8

Yesu Gyɛ Wurubuaarɛ Asunbi Alɛɛbo Gɛmu Wurubuaarɛ Dɔ

1 Idɛ kon fɛ' nu ilaa ibono a kya laarɛ a' nyiile mɔ. A bo gɛnen Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu ɔnan ɔbono a darɛ faa. Mɔ berɛ ɔ tɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ gibaa gyisɛ so ɔ kya gyi gɛwura.

2 Ɔ kya wɔra asunbi alɛɛbo gɛsun Wurubuaarɛ ɔsonten ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ ne Wura Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n yii mɔ mɔ. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ɔson panpan ɔbono anyamesɛ mɛ yii gɛsinkpan so mɔ.

Gɛsinkpan So Asunbi A Kya Lɛɛ Wurubuaarɛ Dɔ-Lɛɛ Mɔ Ɔnan Nyiile

3 Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu kamaasɛ gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ gi sa mɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ o' kyu asa ilaa ibono mɛ kya kyu bara Wurubuaarɛ mɔ de mɔmɔ-asunbi atɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ. Imɔso i kaaborɛ yɛɛ Yesu ɔbono ɔ tɛ gɛbunono sa aye Wurubuaarɛ dɔ mɔ kee ɔ' nyɛ ilaa ibono ɔ laa kyu lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ sa aye mɔ.

4 Ne fɛɛ Yesu bo daa gɛsinkpan so mɔ, nkana ɔ maŋ nyɛ wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo kpa-a. I lii fɛɛ Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ, i bo asa abono i kaaborɛ mɔmɔ-wolɛ ne mɛ' lɛɛ asunbi sa asa.

5 Gɛnen gɛsinkpan so-lɛɛ asunbi alɛɛbo mɔ gɛsun gɛbono mɛ kya wɔra mɔ gɛ kya lɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ i dɛ mɔ ɔnan nyiile aye daa. I mɛŋ gyɛ imɔ gbaa-gbaa ne i gyɛ. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Mosisi yɛɛ, "Kerɛ de fo' yii me-ɔson panpan fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ kaala nyiile fo gibii mɔ so mɔ."

6 Gɛsun gbaa' gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu wɔra Yesu Kirisito abaa dɔ mɔ berɛ gɛ tansi don gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu sa gɛsinkpan so asunbi alɛɛbo mɔ. Gɛnen kee ne ɔ yelɛ anyamesɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana, ne Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ naa de mɔ so wɔra gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono gɛ boran don gɛnɔ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ naa de Mosisi nbara mɔ so wɔra mɔ. Gɛnɔ pobɔrɔ mɔ dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi ka ilaa dɛnsɛ yela sa aye anyamesɛ. Gɛnen ilaa dɛnsɛ ibono kee i boran don gɛnɔ gyangbarasɛ mɔ-lɛɛ mɔ.

Gɛnɔ Dedaa De Gɛpobɔrɔ

Gɛbono Wurubuaarɛ Mɔ-rɛ Anyamesɛ Mɛ Wɔra Mɔ

7 Nengyene fɛɛ gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ gɛ nan ta gudu mɔ, nkana i maŋ baa kii tiri gɛnɔ nyɔsɛ.

8-9 Wurubuaarɛ gi wu yɛɛ gɛnɔ gyangbarasɛ mɔ gɛ mɛŋ ta gudu so mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,

"Owi ɔbono nɛ keda Isirale awura de Gyuda awura de gibaa
lii Igyipiti awura gɛsinkpan so mɔ,
nɛ yɛgɛ me-rɛ mɔmɔ a wɔra gɛnɔ.
Gɛkaako mɔ i laa ba yɛɛ nan yɛgɛ me-rɛ mɔmɔ-naanaana
a laa kii wɔra gɛnɔ pobɔrɔ. Gɛnɔ gɛbono berɛ
gɛ maŋ wɔra fɛɛ gɛgyangbarasɛ mɔ.
Mɔmɔ abono mɛ mɛŋ gyi gɛnɔ gɛbono so.
I ba gɛnen mɔ, i yɛgɛ me kee meŋ ka mɔmɔ-gɛnɔ.

10 Nkɛ nbono gi laa ba mɔ dɔ mɔ,
nan yɛgɛ me-rɛ mɔmɔ-naanaana a' wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
Me Wurubuaarɛ ne n kya tɔgɛ yɛɛ,
gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono dɔ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa dɔ de mɔmɔ-asen dɔ
ne nan kyu me-nbara mɔ wɔra.
Nan wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ ne mɔmɔ mɔ,
mɛ laa wɔra me-adɛ.

11 Ɔko-rɛ ɔko maŋ baa tɔgɛ sa mɔ-nanbo abɛɛ mɔ-subu ɔko
yɛɛ ɔ' baa bii me Wurubuaarɛ.
I lii fɛɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ, nbii de abelɛnsɛ pɛwu,
mɛ laa bii me.

12 Nan kyu mɔmɔ ɔkamaasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ
kyɛɛ mɔ, ne maŋ baa nyingi imɔ gɛkaako kpa-a."

13 Ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu lii gɛnɔ pobɔrɔ mɔ so mɔ ɔ yɛgɛ gɛgyangbarasɛ mɔ gɛ wɔra gɛdedaa. Ilaa ibono, mɔ, imɔ-iwolɛ i wu' abɛɛ i wɔra idedaa mɔ, iŋ kya kɛɛla ne i kya fuɛ sii.

9

Gɛnɔ Gyangbarasɛ Mɔ Ɔson Ilaa

1 Gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ dɔ mɔ, i bo

imɔ-lɛɛ ɔson nbara, ne i bo imɔ-ɔsonten
ɔbono anyamesɛ ne n yii mɔ gɛsinkpan so.
2 Gɛnen ɔsonten mɔ gyɛ daa panpan. Mɛ
ten ibu inyɔ wɔra mɔ dɔ. Ansi dɔ lɛɛ obu
mɔ dɔ mɔ, i bo ɔson ifatela ɔgyanten de
ɔson teebulu. Bodobodo ɔbono asa mɛ kya
kyu sa Wurubuaarɛ mɔ kya gyan' teebulu
mɔ so nno. Mɛ kya terɛ gɛnen obu ɔbono
yɛɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ lɛɛ obu,
3 ne mɛ kya terɛ tudɔ-tudɔ lɛɛ obu ɔbono
mɛ ten wɔra mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ obu belɛ.
Gikuru ne n baragɛ ansi dɔ lɛɛ mɔ de tudɔ-
tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ.
4 Tudɔ-tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ mɔ, i bo
Wurubuaarɛ ɔson onufuii ɔdɛɛten ɔbono
mɛ kyu sika kɔkɔɔ nkyu kokuaa mɔ mɔ.
Ɔson atɔ gidɛkaa kee gi dɛ gɛnen obu
ɔbono dɔ. Mɛ kya terɛ gɛnen gidɛkaa gi-
bono yɛɛ "gɛnɔ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ
anyamesɛ mɛ wɔra mɔ gidɛkaa". Gidɛkaa
mɔ nyoro so gɛten kamaasɛ mɔ, i gyɛ daa
sika kɔkɔɔ nkyu. Gimɔ dɔ mɔ i bo sika
kɔkɔɔ bonboron, de agyudɔ abono mɛ kya
terɛ amɔ yɛɛ "mana" mɔ, de Aron oyii
tugɛsɛ ɔbono ɔ pɔrɔgɛ afɛdaa mɔ. Abui
patela-patela ako a bo gidɛkaa mɔ dɔ kee.
Abui abono so ne Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ
gɛnɔ gɛbono ɔ yɛgɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ
wɔra mɔ gyan.
5 Gidɛkaa mɔ obundii so mɔ, mɛ pɔrɔ
ilaa ikoana gyan' fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ. Gɛnen isɔɔ mɔ i kya lɛɛ Wu-
rubuaarɛ nyisigyi nyiile owi kamaasɛ. Mɛ
kya terɛ obundii mɔ yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔkpaarɛfuɛten. Isɔɔ mɔ mɛ wɔnga
mɔmɔ-aban bun gɛnen ilaa nyɛnyɛn
ɔkpaarɛfuɛten mɔ. A maŋ nyɛ nyoro aberɛ
adɛ dɔ de a' tɔgɛ imɔ so ilaa kamaasɛ logɛ.

Gɛsinkpan-Lɛɛ Asunbi Aŋ Kya Kpaa

De Ilaa Nyɛnyɛn I' Lii Asa Nwɔnsa Dɔ

6 Mɛ wɔra imɔ idɛ pɛwu mɔ, i san mɔ,
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ mɛ san mɛ
kya loo ɔsonten mɔ ansi dɔ-lɛɛ obu mɔ dɔ
mɛ kya wɔra ɔson mɔ ilaa wɔrasɛ mɛ kya
kpe mɛ kya ba.
7 Tudɔ-tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ berɛ, Wu-
rubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ wolɛ ne
n kya nyɛ loo nno. Gɛsi dɔ mɔ gikolon
guan ne ɔ kya loo nno. Ɔ laa loo nno
gɛnen mɔ, i kaaborɛ o' kyu nbuɛ nkalan
loo de o' kyu kpaa lɛɛ asunbi abono a
laa yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu mɔ gbaa-gbaa
ilaa nyɛnyɛn de asa sɛnsɛ-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wɔra ne mɛŋ nyi mɔ kyɛɛ mɔmɔ.
8 Kyu naa de ɔson ilaa wɔrasɛ idɛana so
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ nyiile
yɛɛ owi ɔbono ɔkara gɛnen gɛsinkpan so-
lɛɛ Wurubuaarɛ ɔsonten baarɛ san ɔ bo no
mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ ti sa ɔkpa de mɔ-
asonbo mɛ' nyɛ kyon loo Wurubuaarɛ obu
belɛ mɔ dɔ.
9 Ɔson ilaa wɔrasɛ idɛ i gyɛ daa gikpalɛ
kyu lii nkɛ ndɛ dɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ ɔson
mɔ so. I kya nyiile aye yɛɛ nbuɛ nbono asa
mɛ kya kyu kyɔɔlɛ Wurubuaarɛ de asunbi
abono mɛ kya lɛɛ kyu naa de Mosisi nbara
mɔ so mɔ i maŋ taalɛ yɛgɛ nyamesɛ gisen
gi' kyena mɔ gɛten kolon yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔ wɔra mɔ i maŋ baa nyida mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana.
10 I gyɛ daa nbara kyu lii ilaa gyisɛ de ilaa
nunsɛ so de asunbi kpɛi-kpɛi abono a kya
lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii asa nyoro so sa ɔmɔ.
Gɛnen nbara nbono gi dɛ baa fo owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi san bara ilaa pobɔrɔ mɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Asunbi Gikolon Kpaarɛ Aye-Ilaa Nyɛnyɛn Fuɛ Gɛkpaa

11 Idɛ berɛ Wurubuaarɛ gi sun anyamesɛ
ɔmɔlɛgɛbo ne ɔ baa wɔra Wurubuaarɛ
asunbi alɛɛbo gɛmu. Mɔ ne n bara ilaa
dɛnsɛ ibono a kya nyɛ mɔ. Ɔ wɔra
mɔ-asunbi ɔlɛɛbo gɛsun mɔ, i mɛŋ gyɛ
gɛsinkpan so-lɛɛ ɔsonten ɔbono anyamesɛ
mɛ yii mɔ dɔ ne ɔ loo kpaa lɛɛ gɛnen
asunbi abono. Ɔ loo daa ɔsonten ɔbono
ɔ don gɛsinkpan so lɛɛ mɔ dɔ. Gɛnen
ɔsonten ɔbono kya gyi Wurubuaarɛ ginsi
don gɛsinkpan so lɛɛ mɔ.
12 Wurubuaarɛ gɛten' dɔ ne n gyɛ gɛnen
ɔsonten ɔbono. Ɔ loo nno gikolon gɛnen
mɔ, i ta. I kya nyiile yɛɛ i mɛŋ gyɛ itiidɛ
de inaadɛana nkalan ne o kyu kpaa loo
de o' kyu lɛɛ asunbi. Mɔ gbaa-gbaa lɛɛ
nkalan ne o kyu loo. Gɛnen ne ɔ wɔra ne
ɔ sɔgɛ aye lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
abaa dɔ kiiri aye wɔra Wurubuaarɛ abaa
dɔ gɛkpaa-gɛkpaa.
13 Asunbi alɛɛbo mɔ mɛ kya dɛɛ
nnaadɛbi de mɛ' kyu nmɔ-nsɔ de itiidɛ
de inaadɛ nkalan kyu lɛɛ asunbi sa asa.
Gɛnen asunbi abono aŋ gyɛ gisen dɔ ilaa
gbaa ne a kya taalɛ lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii
asa nyoro so sa mɔmɔ faa.
14 Ne Kirisito-lɛɛ nkalan mɔ de-e? Nmɔ
nbono berɛ gi laa kpaarɛ ilaa nyɛnyɛn
ibono i tɛɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana mɔ
lii aye-asen dɔ. A laa nyɛ de a' kpɛ a
kya son Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no aberɛ
kamaasɛ dɔ mɔ. I lii fɛɛ Kirisito gi kyu mɔ-
nyoro kyɛɛ ne ɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ
aye so. A nyi ibono Yesu asunbi alɛɛbi mɔ
a gyi Wurubuaarɛ ginsi gɛkpaa. I lii fɛɛ ɔŋ
wɔra ilaa nyɛnyɛn gɛkaako kerɛ, ne o wu'
sa aye kyu naa de Wurubuaarɛ Oduduu
ɔbono ɔ kpɛ ɔ bo no aberɛ kamaasɛ dɔ mɔ.
15 Imɔso Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ yelɛ
anyamesɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana. Lii
mɔ so ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ Wu-
rubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ kii wɔra
gɛnɔ pobɔrɔ faa. I kya nyiile yɛɛ gɛnɔ
gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi wolaa

yɛgɛ aye-rɛ mɔ a wɔra mɔ a tɔrɔ gɛmɔ-nbara. Imɔso Kirisito gi kyu mɔ-nkpa kyarɛ ne i ka gikɔ de i' mɔlɛgɛ aye lii gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono dɔ. O wu' sa aye gɛnen mɔ, aye abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ aye yɛɛ a' son mɔ mɔ a laa nyɛ nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wolaa ka yela sa mɔ-adɛ mɔ. Ne gɛnen ilaa ibono berɛ i maŋ ta ɔkara.

Nkalan Gi Laa Kyɛɛgɛ Fuɛ

Pɛi De Wurubuaarɛ Ɔ' Kpaarɛ Ilaa Nyɛnyɛn Fuɛ

16 Nengyene nyamesɛ mɔ-rɛ mɔ-subuana mɛ wɔra gɛnɔ mɔ-tɔgyi so yela mɔ, kaasɛ mɔ laa wu' pɛi de ilaa ibono i' lɔɔ nyɛ wɔra gɛsun.

17 I lii fɛɛ lɛwu ne n kya yɛgɛ ne asa mɛ kya gyi ɔko atɔ. Owi ɔbono ɔŋ ti wu' mɔ, gɛnɔ gɛbono gɛ maŋ taalɛ yɛgɛ ɔko ɔ' nyɛ gyi mɔ-atɔ.

18 Gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ kee gɛ tiri yɛɛ nkalan gi kyɛɛgɛ fuɛ pɛi de mɛ' taalɛ gyi gɛnen gɛnɔ mɔ so.

19 Owi ɔbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ laa baa gyi gɛnɔ gyangbarasɛ mɔ so mɔ, Mosisi gi kalɛ nbara nbono mɛ ŋmarasɛ yela mɔ nyiile asa mɔ pɛwu. Nfono mɔ o kyu itiidɛ de inaadɛ nkalan de nkyu saarɛ, ne o kyu giponfɛ gibono mɛ kya terɛ yɛɛ hisopo mɔ de sandɛ ifuu pebara kyu ŋminde dabɔlɛ, ne o kyu nyɔɔ nkalan de nkyu mɔ dɔ, ne o kyu ŋmadɛ-ŋmadɛ nbara ɔwolɛ mɔ de asa mɔ pɛwu,

20 ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nkalan ndɛ ne Wurubuaarɛ gi kyu nyise gibaa yɛɛ fɛye-rɛ mɔ fɛ wɔra gɛnɔ. Fɛ' gyi gɛnɔ mɔ so."

21 Mosisi gi kii kyu nkalan mɔ kyu ŋmadɛ-ŋmadɛ Wurubuaarɛ ɔson panpan mɔ dabɔlɛ de ɔson ilaa mɔ pɛwu.

22 Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ, ne fɛɛ iŋ gyɛ ilaa kalɛsɛ iko so mɔ, nkana nkalan wolɛ ne mɛ kya kyu lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii ilaa kamaasɛ so. Nyamesɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ fuɛ sa mɔ, gɛnen mɔ, nkalan gi kyɛɛgɛ fuɛ pɛi.

Kirisito Gi Wu' Sa Aye Gikolon, Ne Ɔ Laa Kii Ba Gɛsinkpan So Ginyɔsɛ

23 Gɛsinkpan gɛdɛ so ɔson ilaa i lii Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ mɔ daa. Iŋ gyɛ yɛɛ imɔ gbaa-gbaa berɛ ne i gyɛ. Imɔso ne i kaaborɛ yɛɛ nbuɛ nkalan ne anyamesɛ mɛ' kyu lɛɛ asunbi de i' lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ sa mɔmɔ mɔ. Wurubuaarɛ dɔ ɔson ilaa berɛ, i kaaborɛ i' nyɛ asunbi abono a don nbuɛ nkalan-lɛɛ asunbi mɔ. Gɛnen asunbi ne Kirisito gi kyu mɔ gbaa-gbaa lɛɛ nkalan kyu lɛɛ mɔ.

24 Ɔ loo Wurubuaarɛ gɛten' dɔ. Nno ne n gyɛ Wurubuaarɛ dɔ. Iŋ gyɛ gɛten' gɛbono anyamesɛ mɛ kyu mɔmɔ-abaa yii mɔ dɔ ne Kirisito gi loo gɛnen. Gɛsɛ gɛrɛ-lɛɛ Wurubuaarɛ ɔsonten mɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ mɔ ɔnan nyiile daa. I mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ mɔ gbaa-gbaa. Idɛ kon mɔ aye abono a ka gyan' Kirisito so mɔ a nyɛ Kirisito bo Wurubuaarɛ asɛ aye-giyaa dɔ.

25 Kirisito gi loo Wurubuaarɛ dɔ gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ ɔ kpɛ ɔ dɛ mɔ-nyoro ɔ kya lɛɛ asunbi gɛsi kamaasɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Isirale awura Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ kya kyu nbuɛ nkalan loo Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ dɔ mɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ gɛsi kamaasɛ mɔ.

26 Fɛɛ gɛnen ne i dɛ mɔ, nkana kpɛ kyu lii owi ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ baa lii de ndɛ faa, ɔfaanan Kirisito kpɛ san ɔ kya wu ɔlaawusɛ ɔ kya kpe ɔ kya ba. Owi ɔbono gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ mɔ gi kya ba laalaalogɛ faa, Kirisito gi kpɛ loo Wurubuaarɛ dɔ daa gikolon. Mɔ-nyoro ne o kyu sa ne mɛ mɔɔ, ne i wɔra asunbi abono ɔ lɛɛ aye anyamesɛ gimu so de i' nyɛ kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa aye.

27 I dɛ sa nyamesɛ yɛɛ o' wu' gikolon, de imɔ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ o' gyi mɔ-nbɛlɛ.

28 Gɛnen kee ne Kirisito gi wu' gikolon ne ɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ ne i kpaarɛ asa sakyɔ ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ. Imɔso i gyɛ gɛsintin yɛɛ gɛkaako ɔ laa kii ba gɛsinkpan so ginyɔsɛ. Aberɛ abono berɛ mɔ, i mɛŋ baa i gyɛ yɛɛ asa ilaa nyɛnyɛn gikpaarɛfuɛ so ne ɔ naa. Ginyɔsɛ gibono ɔ laa ba mɔ, ɔ laa baa mɔlɛgɛ asa abono mɔmɔ-ansi a gyan' mɔ so mɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

10

Yesu Gi Ba Baa Wɔra Wurubuaarɛ Gɛlaarɛ

1 Ɔson ilaa ibono Mosisi nbara mɔ gi kyu ba mɔ i dabɔlɛ lii Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ mɔ faa mɔ, i mɛŋ taalɛ wɔra fɛɛ imɔ gbaa-gbaa. Imɔso ibono asa mɔ mɛ kya lɛɛ asunbi kolon abono sa Wurubuaarɛ gɛsi kamaasɛ dɔ mɛ kya kpe mɛ kya ba faa mɔ, asunbi mɔ a maŋ taalɛ kpaarɛ asa abono mɛ kya laarɛ mɛ' tu sindi Wurubuaarɛ mɔ ilaa nyɛnyɛn fuɛ de mɛ' gyi Wurubuaarɛ ginsi kpaa logɛ.

2 Ne fɛɛ asunbi adɛ a laa taalɛ kpaarɛ Wurubuaarɛ asonbo ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ gɛkpaa mɔ, nkana ɔfaanan mɛ laa bii mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ ilaa nyɛnyɛn iko iŋ baa i bo mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana de mɛ' maŋ baa lɛɛ gɛnen asunbi abono.

3 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, gɛnen asunbi
abono mɛ kya lɛɛ mɔ a kya yɛgɛ mɛ kya
nyingi ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ gɛsi
kamaasɛ.
4 I lii fɛɛ inaadɛ de itiidɛ-lɛɛ nkalan gi
maŋ taalɛ kpaarɛ nyamesɛ ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔ wɔra mɔ fuɛ sa mɔ kpa-a.
5 Imɔ idɛana so ne owi ɔbono Kirisito gi
ba gɛsinkpan so mɔ ɔ tɔgɛ sa Wurubuaarɛ
yɛɛ,
"Akyɔɔlɛtɔ de asunbi atɔ berɛ i mɛŋ kya
da fo ɔbolɛ;
fo yɛgɛ nɛ bingiri nyamesɛ. Fo sa me
nyamesɛ nyoro.
6 Ibono mɛ kya kyu nbuɛ kyɔɔlɛ fo abɛɛ mɛ
kya kyu lɛɛ asunbi
de i' kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ
mɔ,
imɔ iko i mɛŋ kya gyi fo-ginsi.
7 Nfono ne nɛ tɔgɛ yɛɛ, 'O Wurubuaarɛ, me
ne.
Nɛ ba de n' baa wɔra fo-gɛlaarɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa ŋmarasɛ
tɔgɛ me-nyoro so ilaa fo-agyɛbi ɔwolɛ
mɔ dɔ mɔ.' "
8 Owi ɔbono Kirisito gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ sa Wurubuaarɛ mɔ, ɔ daa gitɔgɛ yɛɛ,
"Akyɔɔlɛtɔ de asunbi atɔ de nbuɛ nbono
mɛ kya kyu kyɔɔlɛ de asunbi abono mɛ
kya lɛɛ yɛɛ fo' kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
fuɛ sa ɔmɔ mɔ, i mɛŋ kya da fo ɔbolɛ ne i
mɛŋ kya gyi fo-ginsi." (Yɛgɛ nkana asunbi
abono Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ
mɛ' lɛɛ mɔ ne.)
9 Imɔ idɛ gɛmara ne Kirisito gi kii tɔgɛ bɔla
yɛɛ,
"O, Wurubuaarɛ! Me ne; nɛ ba de n' baa
wɔra fo-gɛlaarɛ."
Idɛ i kya nyiile aye yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kpaarɛ gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono ɔ yɛgɛ
mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ daa giwɔra mɔ, ne ɔ
san kyu gɛpobɔrɔ yii giyaa.
10 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ gɛbono Yesu
Kirisito gi baa wɔra mɔ ne n yɛgɛ ne
Wurubuaarɛ gi kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn
fuɛ sa aye. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Kirisito gi kyu
mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro kyu lɛɛ asunbi sa
Wurubuaarɛ gikolon de i' nyɛ lɔrɔ aye yela
sa Wurubuaarɛ gɛkpaa-gɛkpaa.

Asunbi Kolon Ne N Yɛgɛ Ne A Wɔra Gisen Fufuli Awura Gɛkpaa

11 Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo kamaasɛ
kpɛ ɔ yelɛ ɔ dɛ asunbi gilɛɛ dɔ ɔ kya sa
Wurubuaarɛ gɛkɛ kamaasɛ. Ɔ kpɛ ɔ kya
lɛɛ gɛnen asunbi kolon abono ɔ kya kpe ɔ
kya ba. Gɛnen asunbi abono a mɛŋ kya
taalɛ kpaarɛ anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn ibono
mɛ wɔra mɔ fuɛ sa mɔmɔ kpa-a.
12 Kirisito berɛ gi wu' sa aye de i' wɔra
ilaa nyɛnyɛn gikpaarɛfuɛ asunbi abono a
bo no gɛkpaa-gɛkpaa. Gɛnen asunbi kolon
abono a kya taalɛ kpaarɛ anyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ owi kamaasɛ dɔ. Ɔ
lɛɛ asunbi mɔ ta gɛnen mɔ, ɔ kpaa kpelegɛ
kyena Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so mɔ-rɛ
mɔ mɛ kya gyi gɛwura.
13 San kyu lii gɛnen aberɛ abono kyu
kyon mɔ, ɔ tɛ ɔ gyoo owi ɔbono Wu-
rubuaarɛ laa yɛgɛ ɔ' kyise mɔ-akyobo de
mɔ-ayaa mɔ.
14 Asunbi kolon guan ne ɔ kpɛ lɛɛ, ne
gɛnen asunbi abono a kya yɛgɛ aye abono
ɔ lɔrɔ yela sa Wurubuaarɛ mɔ a kya nyɛ
gyi Wurubuaarɛ ginsi kpaa logɛ gɛkpaa-
gɛkpaa.
15 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee gi tɔgɛ
imɔ so ilaa sa aye. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
16 "Nkɛ nbono gi laa ba mɔ dɔ mɔ,
nan yɛgɛ me-rɛ anyamesɛ a' kii wɔra
gɛnɔ pobɔrɔ.
Me Wurubuaarɛ ne n kya tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono dɔ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa dɔ de mɔmɔ-asen dɔ ne
nan kyu me-nbara mɔ wɔra.' "
17 Ne Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ yɛɛ,
"Maŋ baa nyingi mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wɔra mɔ
de gɛnɔɔbono mɛ tɔrɔ me-nbara mɔ
gɛkaako kpa-a."
18 Imɔso ibono Wurubuaarɛ gi nyɛ tɔgɛ yɛɛ
o kyu asa ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ
kyɛɛ mɔmɔ faa mɔ, i mɛŋ baa i tiri yɛɛ
mɛ' kii lɛɛ asunbi de i' kpaarɛ mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn fuɛ.

A' Kyu Gɛsintin De Gikagyan Tu Sindi Wurubuaarɛ

19 Imɔso me-nanboana, ibono Yesu gi
kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa aye so mɔ, a kya
da otu loo Wurubuaarɛ asɛ mɔ-obu belɛ
mɔ dɔ.
20 Yesu ne n bugi gɛnen ɔkpa pobɔrɔ
ɔbono sa aye kyu naa de mɔ gbaa-gbaa
nyoro gibi mɔ so. Ɔ yɛgɛ gikuru gibono
gi baragɛ Wurubuaarɛ ibu inyɔ mɔ dɔ mɔ
gi tigi sa aye ɔkpa de a' nyɛ kyon loo
Wurubuaarɛ asɛ. Gɛnen ɔkpa ɔbono kya
sa aye gɛkyena gɛkpaa.
21 Nperɛ a nyɛ ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ
asunbi ɔlɛɛbo belɛ. Ɔ kya kerɛ Wu-
rubuaarɛ gɛten' dɔ asa so.
22 Imɔso a' kyu gɛsintin ka gyan Wu-
rubuaarɛ so de a' tu sindi mɔ, de a' lɛɛ
akyɔɔlɛ kamaasɛ lii aye-asen dɔ. Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ a' bii aye-gisen dɔ yɛɛ
ilaa nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ i mɛŋ baa
i kya nyida aye-rɛ mɔ nsana, ne ɔ yɛgɛ a
nyɛ nkyu dɛnsɛ gyere.
23 A' yelɛ aye-ayaa so girin de aye-ansi a
kpɛ gyan' ilaa dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela sa aye ne a kya lɛɛ tɔgɛ yɛɛ a sɔɔ
imɔ gyi mɔ so. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ ka imɔ yela sa aye mɔ gyɛ ɔpaawɔrabo.

24 A' sa abara so gɛwɔnsa de a' tɔgɛ wɔra
abara de aye pɛwu a' nyɛ laarɛ abara ilaa
de a' wɔra gidɛnsɛ.
25 I kaaborɛ a' kyena a kya gyan' dabɔlɛ
Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ. Aŋ sa a' taa
gɛgyan yɛgɛ fɛɛ gɛnɔɔbono ako mɛ kya
wɔra mɔ. Gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa
kyu gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ gɛ kya
fuude. Imɔso a' lɔrɔ tɔgɛ keda abara nyoro
too.

I Tansi I Bo Gifuu Yɛɛ Wurubuaarɛ Laa Nyɛ Fo Ɔko Wɔra Mɔ-Gibaa Dɔ

26 Ibono a ti nyɛ bii Wurubuaarɛ gɛsintin
faa ne a kii kerɛ ansi a kpɛ a kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, i maŋ baa nyɛ asunbi abono
a laa baa taalɛ kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn
ibono fuɛ sa aye.
27 A san a tɛ a gyoo daa aye-nbɛlɛ gɛgyikɛ
gɛbono gɛ tansi gɛ bo gifuu mɔ. Gɛnen
aberɛ abono mɔ ɔgya gin-gin ne nan dɛɛ
asa abono mɛ kya kɔ de Wurubuaarɛ mɔ.
28 Nengyene ɔko mɛŋ ka Wurubuaarɛ
nbara nbono Mosisi gi ŋmarasɛ yela mɔ
gɛnɔ, ne anyɔ abɛɛ asa' mɛ wu tɔgɛ yɛɛ,
"Ɛn! Kaasɛ mɔ gi wɔra gɛnen" mɔ, nbara
mɔ gi kya nyiile yɛɛ mɛ' mɔɔ mɔ. Mɛ mɛŋ
sa mɛ' su mɔ so.
29 Ne ɔbono, mɔ, oŋ kyu Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ terɛ sɛi mɔ de-e? Fɛye asɛ mɔ,
menɛ gisobiidɛ ɔnan ne Wurubuaarɛ laa
kyu sa mɔ? Oŋ kyu Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ nkalan mɔ yɛɛ gi gyɛ ilaa iko. Gɛnen
nkalan nbono, mɔ, ne Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ gi kyɛɛgɛ fuɛ de Wurubuaarɛ mɔ-rɛ
anyamesɛ mɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ. Kyu lii
nkalan nbono so ne Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
gɛnen kaasɛ mɔ yela sa mɔ-nyoro. Ɔbono
ɔ wɔra gɛnen mɔ, ɔ saalɛ Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono ɔ gyɛ Gitolon Gɛmu mɔ ne.
Imɔso Wurubuaarɛ laa tansi biidɛ mɔ-giso.
30 A nyi mɔ ɔbono ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Me ne n kya ka ilaa nyɛnyɛn giwɔra gikɔ.
Me ne nan tɛɛla ilaa nyɛnyɛn awɔrabo."
Ɔ tɔgɛ kee yɛɛ,
"Me Wurubuaarɛ nan gyi me-adɛ nbɛlɛ."
31 I tansi i gyɛ ilaa ibono i bo gifuu yɛɛ
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa
mɔ laa nyɛ fo ɔko wɔra mɔ-gibaa dɔ.

Fɛye-Ansi A Gyan Wurubuaarɛ So Mɔ, Fɛ Laa Nyɛ Ntɛɛla Belɛ

32 Fɛ' nyingi owi ɔbono fɛ daa giwu
Wurubuaarɛ fatela mɔ bii mɔ. Gɛnen
aberɛ abono mɔ, fɛ wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi
gikyɔ. Owi ɔbono fɛ kya kpon gɛnen mɔ,
fɛ taalɛ keda nyoro.
33 Iko mɔ, asa mɛ liirɛ fɛye sansana
saalɛ fɛye ne mɛ ka fɛye-ansi. Iko mɔ mɔ,
mɛ kya wɔra fɛye-nanboana ako awɔrɔfɔɔ
gɛnen mɔ, fɛye, mɔ, fɛ kya kpaa kerɛ
mɔmɔ so.
34 Fɛ yiyɛɛ sa fɛye-nanboana abono ako
mɛ keda tii de ibu mɔ. Asa mɛ sɔgɛ fɛye-
atɔ abono fɛ bo mɔ, i mɛŋ loo fɛye. I wɔra
fɛye ɔkon daa. I lii fɛɛ fɛ nyi fɛye-asen dɔ
yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa
fɛye mɔ berɛ i san i bo no sa fɛye, ne i don
atɔ abono gbaa bun.
35 Imɔso ibono fɛye-ansi a gyan Wu-
rubuaarɛ ilaa so gɛnen mɔ, fɛŋ sa fɛ' taa
imɔ yɛgɛ. Fɛ laa nyɛ imɔ so ntɛɛla belɛ.
36 I tiri yɛɛ fɛ' nyɛ gisen de fɛ' wɔra
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ de fɛ' nyɛ ilaa ibono
ɔ ka yela sa fɛye mɔ.
37 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ i tɔgɛ yɛɛ,
"I san daa ŋmaraa de ɔbono ɔ laa ba mɔ
ɔ' ba. Ɔŋ baa kɛɛla.
38 Ɔbono ɔ kya ka gyan me Wurubuaarɛ so
mɔ
ne nan kyu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
Gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan nyɛ me Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena.
Ɔbono mɔ-gisɔɔgyi gi koso me so mɔ berɛ
ɔ maŋ gyi me-ginsi."
39 Abono ɔ darɛ yɛɛ mɔmɔ-gisɔɔgyi gi
koso Wurubuaarɛ so ne mɛ fuɛ mɔ-ɔkpa
mɔ mɔ, aye berɛ, aŋ bo mɔmɔ dɔ. A bo
daa mɔmɔ abono mɛ kya ka gyan mɔ so
mɔ dɔ. Aye ne ɔ laa mɔlɛgɛ de a' nyɛ kyena
mɔ asɛ.

11

Asa Abono Mɛ Sɔɔ Wurubuaarɛ Gyi Mɔ

1 Gisɔɔgyi ne n gyɛ ilaa ibono i kya yɛgɛ
a' bii aye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ laa
wɔra ilaa ibono aye-ansi a gyan' imɔ so mɔ.
Gisɔɔgyi ne a kya kyu bii yɛɛ Wurubuaarɛ
ilaa ibono aŋ kya wu de ansi mɔ i bo no
gɛsintin.
2 Wurubuaarɛ asonbo adedaabo mɔ mɛ
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, mɛ gyi Wu-
rubuaarɛ ginsi.
3 A sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, a kya
nu gɛsɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kpɛ tɔgɛ daa
de gɛnɔ ne soso de gɛsɛ i ba i bo no faa.
Imɔso ilaa ibono aŋ kya wu de ansi mɔ ne
Wurubuaarɛ gi kyu lɛɛ ibono a kya wu de
ansi faa.
4 Abelɛ gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ,
ɔ lɛɛ asunbi sa mɔ, ne mɔ-asunbi mɔ a
gyi mɔ-ginsi don Keen-lɛɛ. Lii gɛnɔɔbono
Abelɛ gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran, ne ɔ tɔgɛ ilaa dɛnsɛ kyu lii mɔ-
asunbi mɔ so. Abelɛ gisɔɔgyi gidɛ so mɔ,
dabɔlɛ ibono ɔ ti wu' faa, mɔ-ginyen gi san
gi dɛ baa lii de ndɛ.
5 Inɔki gisɔɔgyi so mɔ, ɔ mɛŋ wu'.
Wurubuaarɛ gi puru mɔ dii kpe mɔ asɛ.
Ɔko mɛŋ baa wu mɔ. Asa mɛ laarɛ mɔ
kpon, i kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi puru
mɔ faa fem kyu dii kpe mɔ asɛ de ansi.

Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i lɛɛ nyiile aye yɛɛ pɛi de i' ba de Wurubuaarɛ o' puru Inɔki gɛnen mɔ, o gyi Wurubuaarɛ ginsi daa.

6 Fo nyamesɛ foŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ, fo maŋ taalɛ gyi mɔ-ginsi kpa-a. Fo ɔbono fo kya laarɛ fo' bii Wurubuaarɛ lii fo gisen dɔ mɔ, i tiri yɛɛ fo' sɔɔ gyi yɛɛ ɔ bo no de fo' sɔɔ gyi kee yɛɛ ɔ kya tɛɛla asa abono mɛ kya pɛɛrɛ ansi de mɛ' bii mɔ mɔ.

7 Nowa gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔ-gɛkyena dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi gyɔ mɔ ɔwɔlii yela yɛɛ ilaa iko i laa baa ba. Gɛnen aberɛ abono mɔ, ɔŋ ti wu gɛnen ilaa ibono de mɔ-ansi, ne ɔ dabɔlɛ wɔra ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ mɔ. Ɔ salɛ gikolii belɛ gibono gi baa mɔlɛgɛ mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa. Kyu naa de Nowa gisɔɔgyi gidɛ so mɔ, i lɛɛ nyiile yɛɛ gɛsinkpan so anyamesɛ mɛ kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun ɔmɔ gipuɛɛ gɛnen owi ɔbono dɔ. Nowa berɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran kyu naa de mɔ-gisɔɔgyi gibono ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ so.

8 Aberaham gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ ɔ' koso nfono ɔ wolaa ɔ tɛ mɔ kpe gɛten banban. Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ yɛɛ nno ne nan san wɔra mɔ-lɛɛ. Gɛsintin mɔ, ɔ koso, yɛgɛ ɔ mɛŋ nyi nfono ɔ kya kpe mɔ.

9 Ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, ɔ kpaa fo gɛsinkpan gɛbono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ so mɔ, ɔ kyena gɛmɔ so fɛɛ isafo. Ɔŋ kyena gɛten kolon. Ɔ naa ɔ kya kyena daa ibu ibono mɛ kya kyu nbuɛ iwolɛ kyu yii imɔ mɔ dɔ. Mɔ-bi Ayisiki de mɔ-naana Gyeekɔpo kee mɛ baa kyena fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa Aberaham mɔ, ɔ ka yela sa mɔmɔ kee.

10 Ibono so Aberaham gi taalɛ nyɛ gisen gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ o kyu mɔ-ansi gyan' daa ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ so. Gɛnen ɔsowolɛ ɔbono ɔlɛɛbo de mɔ-oyiibo ne n gyɛ Wurubuaarɛ.

11 Aberaham mɔ-ka Sara mɛŋ korogɛ kerɛ. Ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, dabɔlɛ mɔ-gikyiibelɛnsɛ dɔ mɔ, ɔ nyɛ ɔlon lii Wurubuaarɛ asɛ, ne ɔ da ɔtɔ korogɛ. O sɔɔ Wurubuaarɛ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ ɔpaawɔrabo. Ɔ laa wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ.

12 Imɔso, lii gɛnen gisɔɔgyi gidɛ so mɔ, Aberaham ɔbono ɔ belɛ ɔ ti ɔ kya fuude lɛwu mɔ gi nyɛ gɛbii korogɛ, ne gɛnen gɛbii kolon gɛbono gɛ nyɛ anaana-anaana-ana abono mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ nyaakyɔ fɛɛ agyɛkpebi de apoo gɛnɔ giŋɛsii.

13 Gɛnen adedaabo abono nɛ terɛ faa pɛwu mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔmɔ-gɛkyena dɔ kaaborɛ mɛ wu'. Owi ɔbono mɛ mɛŋ ti nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔmɔ mɔ, mɛ ti wolaa bii mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i bo ɔkpa i kya ba, ne i wɔra mɔmɔ ɔkon. Mɛ kyule yɛɛ mɛ gyɛ daa asafo gɛsinkpan so. Gɛsɛ gɛrɛ iŋ gyɛ mɔmɔ-gɛwi.

14 Asa abono mɛ kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, mɛ kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ kya laarɛ ɔsowolɛ ɔbono ɔ laa baa wɔra mɔmɔ-gɛwi gɛkaako mɔ ne.

15 Nengyene fɛɛ ɔsowolɛ ɔbono mɛ daa gikyena mɔ mɛnan da mɔmɔ-ɔbolɛ mɔ, nkana mɛ laa taalɛ kii kpe nno.

16 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, mɔmɔ-ansi a gyan' daa ɔsowolɛ ɔbono ɔ don gɛsinkpan so-lɛɛ mɔ so. Wurubuaarɛ gi lɔrɔ gɛnen ɔsowolɛ ɔbono yela sa mɔmɔ. Ibono mɔmɔ-ansi a gyan' Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ɔsowolɛ mɔ so gɛnen so mɔ, mɛ kya terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ mɔ, iŋ bo Wurubuaarɛ ipeeli.

17-18 Owi ɔko dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi daasɛ Aberaham kerɛ. Ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kyu mɔ-bi Ayisiki kpaa kyɔɔlɛ sa mɔ. Yɛgɛ ɔ wolaa tɔgɛ yela sa mɔ yɛɛ, "Kyu naa de fo-bi Ayisiki so ne fo laa nyɛ anaana-ana abono nɛ ka yela sa fo mɔ." Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Aberaham gi dabɔlɛ kyule yɛɛ ɔ laa kyu mɔ-bi kolon ɔbono ɔ bo mɔ kyu kpaa kyɔɔlɛ sa Wurubuaarɛ. Ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi, ne

19 o kyu imɔ yɛɛ nengyene ɔ wɔra gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa taalɛ kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Ne gɛsintin mɔ, i baa wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ kiiri sa mɔ. I lii fɛɛ ɔŋ baa yɛgɛ mɔ ɔ' kyɔɔlɛ mɔ.

20 Ayisiki gi sɛɛ mɔ, mɔ kee gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, pɛi de ɔ' lɔɔ wu' mɔ, ɔ tɔgɛ ilaa ibono i laa ba mɔ-biana Gyeekɔpo de Isawu so mɔ, ne ɔ sa ɔmɔ ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ.

21 Gyeekɔpo gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, owi ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' lɛɛ ɔŋɛ mɔ, ɔ koso kyena, ne ɔ sa mɔ-bi Gyosɛfo-lɛɛ mɔ-biana anyɔ mɔ ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ. O kyu mɔ-oduduu gyan' mɔ-oyii tugɛsɛ so, ne ɔ lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen.

22 Gyosɛfo gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, owi ɔbono o wu yɛɛ mɔ-nkɛ gi kya fo ibono ɔ laa kii kpe mɔ-naanaana asɛ mɔ, ɔ taalɛ wu tɔgɛ yela yɛɛ mɔ-nanboana Isirale awura mɔ mɛ laa baa koso Igyipiti gɛsinkpan so gɛkaako. Gɛnen so mɔ, ɔ ka sa mɔ-subuana yɛɛ gɛkaako gɛkaako mɛ laa koso mɔ, mɛ' kyu mɔ-awuye koso.

23 Mosisi mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ kyena mɔ, mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi. Igyipiti awura gɛsinkpan so ne mɛ kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, Igyipiti wura mɔ gi yela nbara yɛɛ

mɛ' mɔɔ Isirale awura nbii nyensɛɛ. Imɔ
gɛnen gbaa mɔ, mɛ mɛŋ selɛ Igyipiti wura
mɔ gifuu. Mɛ korogɛ Mosisi ne mɛ wu yɛɛ
ɔ bo kanpɛ mɔ, mɛ ŋara mɔ ibosɛ isa'. Mɛ
mɛŋ ka nbara mɔ gɛnɔ.
24 Imɔ gɛmara mɔ, Igyipiti wura mɔ-bi
kyiisɛ gi wu Mosisi, ne o kyu mɔ kpaa bela.
Mosisi gi sɛɛ mɔ, ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi.
Imɔso o kine yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ yɛɛ
ɔ gyɛ Igyipiti wura mɔ mɔ-bi kyiisɛ mɔ-bi.
25 Ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ laa kyena daa mɔ-
nanboana Isirale awura abono mɛ kya son
Wurubuaarɛ mɔ asɛ. Mɔ-rɛ mɔ-nanboana
mɔ mɛ' wu ɔlaawusɛ mɔ, i boran sa mɔ
don ɔkon ɔbono nkana ɔ laa gyi lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ. O nyi yɛɛ gɛnen
ɔkon ɔbono maŋ dɛ kpe sa mɔ.
26 Mosisi gi sa gɛwɔnsa kyu lii ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ so. O kyu yɛɛ nengyene o'
wu ɔlaawusɛ ne o nun asebi gɛnen kaasɛ
ɔbono so mɔ, imɔ ibono i gyɛ ilaa gbaa'
sa mɔ don ibono ɔ laa nyɛ Igyipiti awura
awuratɔ pɛwu mɔ. Mɔ-ansi a kpɛ a gyan'
daa ntɛɛla belɛ nbono Wurubuaarɛ laa sa
mɔ gɛkaako mɔ so.
27 Mosisi gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ,
ɔ koso Igyipiti gɛsinkpan mɔ so. Ɔ mɛŋ
selɛ Igyipiti wura mɔ ginyadon gibono ɔ
laa kyu mɔ so mɔ. Ɔ keda nyoro kine yɛɛ
ɔ maŋ kpe ansi de o' kii gɛmara. I lii fɛɛ i
wɔra mɔ fɛɛ ɔ kya wu Wurubuaarɛ ɔbono
ɔko mɛŋ kya wu mɔ de ansi mɔ.
28 Mosisi gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ,
o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ, ne o yii "Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So" gɛkɛ belɛ gigyi ba, ne o kyu
nbuɛ nkalan kyu ŋmadɛ-ŋmadɛ aye-ibu
nbunono, de Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ
kya mɔɔ asa mɔ, ɔ mɛŋ sa o' yii aye Isirale
awura-lɛɛ nbii nyensɛ gyangbarasɛ.
29 Isirale awura adedaabo mɔ mɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi so mɔ, Wurubuaarɛ gi sa
mɔmɔ ɔkpa, ne mɛ naa fara apoo ɔbono
mɛ kya terɛ yɛɛ Apoo Pebara mɔ lii. Mɛ
laa fara apoo mɔ, mɔ, nkyu mɔ gi yɛ ginyɔ
sa mɔmɔ ɔkpa, ne mɛ naa kyon. Igyipiti
awura mɔ, mɔ, mɛ ba mɛ' baa fara mɔ,
nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.
30 Isirale awura mɔ mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi so mɔ, mɔmɔ-rɛ Gyɛriko awura mɛ kya
kɔ ikɔ mɔ, mɛ naa kyaabɔɔ gɛkpen gɛbono
mɛ yii kyaabɔɔ Gyɛriko ɔsowolɛ mɔ nkɛ so
nkɛ so, nkɛ sono, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
gɛkpen mɔ ɔpɔɔrɛ mɔ gi dɛ gɛsɛ.
31 Tutukyii ɔko gi kyena Gyɛriko nno, mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Rahabɛ. Pɛi de Isirale
awura mɛ baa kɔ de ɔmɔ mɔ, mɛ sun
ako ne mɛ ŋara kpaa kerɛ ɔsowolɛ mɔ
gidebi. Rahabɛ gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so
mɔ, oŋ kyule lɛɛ mɔmɔ-gɛwi. O kii koso
keda mɔmɔ-gisafo bɔla daa. Lii gɛnen so
mɔ, owi ɔbono Isirale awura mɛ kpaa mɔɔ
gɛnen ɔsowolɛ gisomaanu awura mɔ, mɔ
berɛ, mɛ mɛŋ mɔɔ mɔ.
32 N' kii tɔgɛ asa abono mɛ sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi baa kyon mɔ so ilaa abɛɛ n'
taa yɛgɛ gɛnen? Maŋ nyɛ nyoro daa, nkana
nan tɔgɛ Gidiyon, Baraki, Samson, Gyefita,
Deefidi de Samuɛlɛ de Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ so ilaa kee.
33 Gɛnen asa adɛ mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi so mɔ, ako mɛ taalɛ kɔ ikɔ gyi awura-
awura so.
Ako mɛ yɛgɛ gɛsintin gigyi gi' ba asa dɔ.
Mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ so mɔ, ako mɛ nyɛ ilaa
dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi ka yela
sa mɔmɔ mɔ.
Ako mɛ taalɛ baala aguuni nnɔ bun.
34 Ako mɛ duule igya gin-gin ibono i wɔra
gifuu mɔ.
Ako gisɔɔgyi so mɔ, Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ
mɔmɔ lii lɛwu dɔ owi ɔbono nkana
asa mɛ laarɛ mɛ' mɔɔ ɔmɔ de nki
mɔ.
Ako mɛ gyɛ afɔlɛbo, ne mɛ nyɛ ɔlon baa
bingiri alolonbo.
Mɛ bii kɔ ikɔ, ne mɛ gyi asafo asogya akpen
akpen so.
35 Akyii abono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ
ako mɛ nyɛ mɔmɔ-subuana abono
mɛ wu' mɔ mɛ' kii kyingi lii ibuni
dɔ.
Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so
mɔ, asa mɛ ka mɔmɔ-ansi, kaaborɛ
mɛ kyu wu'.
I lii fɛɛ mɛ mɛŋ taa mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ
yɛgɛ.
Mɛ nyi yɛɛ nengyene gɛnen so ne mɛ laa
taa
gɛsinkpan so gɛkyena yɛgɛ mɔ,
gɛkaako Wurubuaarɛ laa kyingi ɔmɔ
de mɛ' nyɛ gɛkyena gɛbono gɛ boran
don gɛdɛ mɔ.
36 Ako, mɔ, mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ,
asa mɛ gyaabii mɔmɔ ne mɛ koree
mɔmɔ.
Ako, mɔ, kee, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi so mɔ,
asa mɛ ŋminde mɔmɔ ne mɛ tii mɔmɔ
de ibu.
37 Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
so mɔ,
asa mɛ da mɔmɔ abui mɔɔ.
Mɛ kyan mɔmɔ ako dɔ ginyɔ-ginyɔ.
Ako, mɔ, mɛ mɔɔ mɔmɔ de nki.
Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so
mɔ,
isandɛ de itiidɛ iwolɛ ne n wɔra
mɔmɔ-akuru bunsɛ.
Mɛ wɔra ayenbo. Asa mɛ ka mɔmɔ-ansi,
mɛ mɛŋ nyɛ mɔmɔ-nyoro.
38 Nkana iŋ taa kaaborɛ gɛsinkpan so asa
nyɛnyɛn mɛ' nyɛ asa dɛnsɛ adɛ mɛ'
kyena saarɛ mɔmɔ dɔ.

Mɔmɔ ako, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ,
mɛŋ nyɛ ikyenaten ne mɛ naa de apen de abii so.
Mɛ dɛ-dɛ gɛsinkpan ibɔ dɔ de afolɛ ibɔ dɔ.
39 Gɛnen asa dɛnsɛ adɛ pɛwu ginyen gi
dɛ kyu lii gɛnɔɔbono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi mɔ so. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, ilaa
dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa asa
abono mɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ, ɔ mɛŋ yɛgɛ de
mɛ' nyɛ imɔ gɛnen aberɛ abono.
40 I kya nyiile yɛɛ ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ
ɔ laa baa wɔra ilaa dɛnsɛ sa aye abono a
sɔɔ mɔ gyi ndɛ faa. Gɛnen ilaa ibono i laa
tansi wɔra ɔdan don ibono nkana ɔ laa sa
ɔmɔ gɛnen aberɛ abono mɔ. Mɔmɔ-wolɛ
mɔ Wurubuaarɛ maŋ yɛgɛ mɛ' wɔra ɔdan
kpaa logɛ, gɛnen mɔ, aye kee a' baa bɔla
de mɔmɔ.

12

A' Kpɛ A' Kerɛ Daa Yesu Aye-Gɛkyena Dɔ

1-2 A' laa ansi kerɛ asa abono a kaala-
kaala baa kyon faa. Mɔmɔ-gɛkyena gɛ lɛɛ
nyiile aye gɛnɔɔbono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi mɔ. Imɔso ilaa kamaasɛ ibono i
laa gɛnda aye de a' mɛŋ nyɛ wɔra Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ kpaa logɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ
de a' lɛɛ imɔ lii aye-ayaa dɔ, titirigu mɔ,
ilaa nyɛnyɛn giwɔra ibono i kya nyɛ aye
kusaa-kusaa mɔ. A' kpɛ a' kerɛ daa Yesu
aye-gɛkyena dɔ de a' wɔra fɛɛ asa abono
mɛ kya keda nyoro selɛ ɔnangya ɔbono ɔ
dɛ mɔmɔ-ansi so mɔ. Yesu ne n yɛgɛ a
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi, ne mɔ ne nan yɛgɛ
a' sɔɔ mɔ gyi kpaa logɛ. Aberɛ abono mɛ
laa da mɔ aŋanbi mada de oyii mɔɔ mɔ,
ipeeli ibono o gyi gɛnen lɛwu ɔbono dɔ
mɔ, ɔ mɛŋ kyu imɔ terɛ sɛi. O kyu mɔ-ansi
gyan' daa ɔkon ɔbono ɔ dɛ sa mɔ mɔ-lɛwu
gɛmara mɔ so, ne o sɔɔ lɛwu mɔ abaa anyɔ.
Idɛ kon ɔ tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so ɔ
kya gyi gɛwura.
3 Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ tansi kyo
Yesu, ne mɔ, mɔ, gi nyɛ gisen sa ɔmɔ.
Imɔso fɛ' laa ansi kerɛ mɔ-lɛɛ mɔ, de iŋ sa
i' yɔɔ fɛye-nyoro de fɛye-asen a' koso mɔ
so.
4 Ibono fɛ kya nyanga ansi fɛ kya kɔ fa-a
tii ilaa nyɛnyɛn giwɔra faa mɔ, fɛŋ ti kɔ
kpaa fo ibono mɛ laa mɔɔ fɛye.

Wurubuaarɛ Kya Laarɛ Fo-Ilaa Mɔ Ne Ɔ Kya Biidɛ Fo-Giso

5 Fɛ ti tan ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
wɔra fɛye fɛɛ mɔ-biana mɔ? Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ mɔ i tɔgɛ yɛɛ,
"Me-bi, gɛŋ sa fo' kyu Wura Wurubuaarɛ gibela
gibono ɔ kya bela fo, ne ɔ kya lɔrɔ fo mɔ
yɛɛ i mɛŋ gyɛ ilaa gbaa' iko.
Gɛnɔɔbono ɔ kya biidɛ fo-giso mɔ, gɛŋ sa fo' yɛgɛ i' yɔɔ fo-nyoro.
6 I lii fɛɛ fo isa ɔbono Wurubuaarɛ kya laarɛ fo-ilaa
ne o kyu fo wɔra mɔ-bi gɛsintin mɔ, fo ne ɔ kya bela.
Fo kee ne n wɔra ilaa nyɛnyɛn ne Wurubuaarɛ laa biidɛ fo-giso."
7 Fɛ' keda nyoro de fɛ' nyɛ gisen fɛye-ɔlaawusɛ ɔbono fɛ kya wu mɔ dɔ. Fɛ' kyu imɔ yɛɛ fɛye-sɛ ne n kya bela fɛye, ne ɔ kya lɔrɔ fɛye gɛnen. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu fɛye fɛɛ fɛ gyɛ mɔ-biana gɛsintin. Obi ɔmɔ ne n bo no yɛɛ mɔ-sɛ mɛŋ kya bela mɔ de ɔ' lɔrɔ mɔ?
8 Wurubuaarɛ kya lɔrɔ mɔ-biana pɛwu. Nengyene fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya lɔrɔ fɛye mɔ, fɛ mɛŋ gyɛ mɔ-biana gbaa-gbaa ne. Ako-lɛɛ nbii ne fɛ gyɛ.
9 Gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ, aye-sɛana mɛ kya bela aye ne mɛ kya lɔrɔ aye, ne aye, mɔ, a kya kyu buubuu sa mɔmɔ. Ne aye-sɛ ɔbono ɔ bo soso, oduduu dɔ-lɛɛ ɔsɛ mɔ de-e? I kaaborɛ a' tansi bara aye-nyoro gɛsɛ sa mɔ de a' nyɛ mɔ-lɛɛ gɛkyena mɔ ɔnan.
10 Aye-gɛsinkpan so-lɛɛ asɛ mɔ, mɛ kya bela aye mɔ, nsi kalɛsɛ nko ne mɛ kya bela aye ne mɛ kya lɔrɔ aye gɛnɔɔbono ɔkara mɛ laa taalɛ mɔ. Wurubuaarɛ, mɔ, kya bela aye mɔ, ɔ kya bela aye gɛkpaa daa de i' nyɛ lɔrɔ aye de aye-asen a' nyɛ fuuli wɔra fɛɛ mɔ.
11 Owi ɔbono ako mɛ kya bela aye ne mɛ kya biidɛ aye-giso mɔ, iŋ bo aye ɔkon. Mɛ kya wɔra aye gɛnen mɔ, a kya wu daa yɛɛ i kya nu aye. Imɔ gɛmara mɔ, a kya wu yɛɛ i yɛgɛ a wɔra gɛsintin awura ne a nyɛ gisen yuuli. Owi ɔbono i kya nu aye gɛnen mɔ, i kpɛ i kya lɔrɔ aye ne.
12 Imɔso fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i yɔɔ fɛye-nyoro.
13 Fɛ' kpɛ naa daa de Yesu ɔson ɔkpa mɔ ntintin. Ilaa ibono i laa kiiri fɛye gɛmara Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ' lɛɛ imɔ lii fɛye-ayaa dɔ de i' nyɛ kpaa fɛye de fɛ' nyɛ ayaa yelɛsɛ ɔson mɔ dɔ.

Fɛŋ Lɔrɔ Fɛye-Nyoro Yela Sa Wurubuaarɛ Mɔ, Fɛ Maŋ Wu Mɔ De Ansi

14 Fɛ' nyanga ansi de fɛ' kyu gisen yuuli
kyu kyena de nyamesɛ kamaasɛ. Fɛ' lɛɛ
fɛye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fo
nyamesɛ fo mɛŋ lɔrɔ fo-nyoro yela sa
Wurubuaarɛ mɔ, fo maŋ nyɛ wu mɔ de fo-
ansi.
15 Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔ mɛŋ
sa ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ gidɛnsɛ gibono ɔ bo
sa mɔ mɔ de fɛye dɔ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' wɔra
fɛɛ giponfɛ gibono gi gyɛ gibɔrɔ ne gi laa
kɔrɔ de gi' sen mɔ. Asa abono ɔnan mɛ laa

taalɛ yɛgɛ asa sakyɔ mɛ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
16 Ɔko ɔŋ sa ɔ' laarɛ ogyibara. Fɛ' kerɛ
fɛye-nyoro so dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔŋ sa
o' kyu Wurubuaarɛ ilaa yɛɛ i mɛŋ gyɛ sɛi
sa mɔ fɛɛ Isawu-lɛɛ mɔ ɔnan. Isawu gi kyu
mɔ gɛbelɛnsɛ kyarɛ agyudɔ lɛpɛ kolon lii
mɔ-tedɛ asɛ, yɛgɛ nkana mɔ ne n gyɛ mɔ-
sɛ obi gyangbarasɛ.
17 Imɔ gɛmara mɔ, fɛ wu ibono o kii laarɛ
fɛɛ mɔ ne mɔ-sɛ ɔ' wɔra mɔ kusee-kusee
pɛi de mɔ-sɛ ɔ' lɔɔ wu' mɔ. Oŋ kii nyɛ.
I lii fɛɛ iŋ baa sa de o' nu mɔ-nyoro gɛsɛ
de ɔ' kyɛɛgɛ lii ilaa ibono ɔ ti wɔra mɔ dɔ.
Gɛmara mɔ o kyu ginsikyu kii laarɛ imɔ-
ɔkpa kpon.

Isirale Awura Adedaabo Mɛ Wu Yɛɛ Wurubuaarɛ Ilaa I Bo Gifuu

18 Imɔso fɛye berɛ, fɛ' kerɛ dɔɔdan de
fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ilaa i' wɔra fɛye-ilaa
tirisɛ. Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile
fɛye mɔ, iŋ dɛ fɛɛ ibono ɔ lɛɛ nyiile aye
Isirale awura adedaabo mɔ. Mɔmɔ abono,
mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ tu sindi ilaa
ibono nyamesɛ maŋ taalɛ yii imɔ mɔ. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ mɛ wu gibii gi yelɛ gi kya dɛɛ
gin-gin-gin ne i wɔra gibiri kyikin. Mɛ wu
afuu belɛ a kya da fɛɛ gɛwulewule.
19-20 Mɛ nu ɔlanba belɛ fɛɛ gɛgandan,
ne mɛ nu gigyɛbi giko. Wurubuaarɛ gi
wolaa yela nbara sa ɔmɔ yɛɛ, "Ba-a gɛbuɛ
gbaa gɛmɔ-giyaa gi yii gɛnen gibii gibono
so mɔ, mɛ' da gɛmɔ abui mɔɔ." Mɛ nu
gigyɛbi mɔ mɔ, mɛ mɛŋ taalɛ da otu, mɛ
kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ mɛŋ baa ma-a
laarɛ mɛ' baa kii nu ilaa banban iko lii
Wurubuaarɛ asɛ.
21 Gɛsintin mɔ, nno i wɔra gifuu gikyɔ-
gikyɔ so mɔ, mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ Mosisi gbaa
gi bugi gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ, "I tansi i bo me gifuu
gikyɔ. Kerɛ, n yelɛ faa me-nyoro gi kya da
me ne."

Fɛye-Lɛɛ I Bo Duduu Ne I Bo Kon Don Isirale Awura-Lɛɛ

22 Fɛye berɛ, Wurubuaarɛ gi sa fɛye ɔkpa
ne oduduu dɔ mɔ fɛ nyɛ tu sindi Wu-
rubuaarɛ dɔ-lɛɛ Sayon Gibii. Gimɔ so ne
Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ
mɔ gyan'. Nfono ne Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ tɛ, mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ
ibono a maŋ taalɛ bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ mɔ.
23 I wɔra fɛɛ fɛ nyɛ loo Wurubuaarɛ
mɔ-biana agyangbarasɛ mɔ sagyan mɔ dɔ
ne. Nno i tansi i bo kon. Mɔmɔ ne n
nyɛ Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ mɔmɔ-anyen
wɔra mɔ-ɔwolɛ dɔ Wurubuaarɛ dɔ. Fɛ
tu sindi Wurubuaarɛ ɔbono mɔ ne nan
gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ. Fɛ tu
sindi asa abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa
Wurubuaarɛ, ne mɛ wu', ne idɛ kon mɛ
kya gyi Wurubuaarɛ ginsi kpaa logɛ mɔ.
24 Fɛ tu sindi Yesu ɔbono ɔ yelɛ aye-rɛ
Wurubuaarɛ nsana mɔ. Lii mɔ so ne Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ
anyamesɛ mɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ. I lii fɛɛ
Yesu nkalan ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ gi
ŋmadɛ aye kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa
aye. Yesu-lɛɛ nkalan mɔ gi wɔra ilaa dɛnsɛ
don Abelɛ-lɛɛ mɔ.
25 Wurubuaarɛ kya tɔngɛ ɔ kya sa fɛye.
Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ mɛŋ sa fɛ' kine
yɛɛ fɛ maŋ nu mɔ asɛ. I lii fɛɛ owi
ɔko dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ isa ɔko
gi baa tɔgɛ mɔ-ɔkalan mɔ gɛsinkpan so
sa asa. Asa abono mɛ kine mɛŋ nu
Wurubuaarɛ ɔkalan ɔtɔgɛbo ɔbono asɛ
mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ kyɛɛ mɔmɔ.
Ne fɛye abono, mɔ, fɛ laa kine yɛɛ fɛ maŋ
nu Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya tɔngɛ ɔ kya
sa fɛye lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ, fɛye ne ɔ
laa yɛgɛ kyɛɛ?
26 Mosisi aberɛ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi
tɔngɛ sa asa gɛsinkpan so mɔ, mɔ-gigyɛbi
gi yɛgɛ gɛsinkpan gɛ gyigisi. Idɛ kon
berɛ, ɔ ka yela yɛɛ, "Pɛi ne nan kii yɛgɛ
gɛsinkpan gɛ' gyigisi mɔ, iŋ baa wɔra
gɛsinkpan wolɛ. Soso kee i laa gyigisi."
27 Agyɛbi abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
"Pɛi ne nan kii yɛgɛ" mɔ, a kya lɛɛ nyiile
tentegelen yɛɛ ilaa ibono ɔ lɛɛ ne i gyɛ
igyigisisɛ mɔ, ɔ laa yɛgɛ i laa gyigisi de ɔ'
lɛɛ imɔ lii mɔ-ayaa dɔ de i' san ibono i mɛŋ
gyɛ igyigisisɛ mɔ wolɛ.
28 Wurubuaarɛ gi sa aye Yesu asonbo mɔ
mɔ-awuragyibo ikyenaten ibono i mɛŋ gyɛ
igyigisisɛ. Imɔso a' faala mɔ lii aye-asen
dɔ. A' selɛ mɔ de a' kyu buubuu belɛ kyu
son mɔ gɛnɔɔbono i laa gyi mɔ-ginsi mɔ.
29 I lii fɛɛ "Aye-Wurubuaarɛ mɔ dɛ fɛɛ
ɔgya ɔbono ɔ kya dɛɛ mɔ."

13

Fɛ' Wɔra Wurubuaarɛ Gɛlaarɛ Ilaa Fɛye-Gɛkyena Dɔ

1 Fɛ' kpɛ fa-a laarɛ fɛye-nanboana Yesu
asonbo mɔ ilaa fɛɛ fɛ gyɛ daa anyibi asɛbi.
2 Fɛ' kerɛ de fɛ' keda asafo. I lii fɛɛ gɛnen
giwɔra dɔ mɔ, ako mɛ ti keda Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ gisafo yɛgɛ mɛŋ dɛsɛ.
3 Asa abono mɛ tii de obu mɔ, fɛ' nyingi
ɔmɔ so fɛɛ fɛye-rɛ ɔmɔ ne n tii de obu
gɛnen. Fɛ' nyingi abono mɛ kya wu
ɔlaawusɛ mɔ fɛɛ fɛye kee ne n kya wu
ɔlaawusɛ gɛnen.
4 Ɔkamaasɛ o' kyu gɛdena yɛɛ gɛ tansi gɛ
gyɛ ilaa tirisɛ. Fɛye abono fɛ dena mɔ, fɛ'
mɛŋ sa fɛ' dɛ de ɔko kpɛi de fɛ' nyida ansi.
I lii fɛɛ ɔbono ɔ laa laarɛ ogyibara abɛɛ ɔko
mɔ-ka abɛɛ ɔko mɔ-kuli mɔ, Wurubuaarɛ
laa biidɛ kaasɛ ɔbono giso.
5 Fɛŋ sa fɛ' laarɛ yɛɛ fɛ' nyɛ aterenbi
gikyɔ fɛye-gɛkyena dɔ. Ibono ɔkara fɛ

bo mɔ, fɛ yɛgɛ i' gyi fɛye-ginsi. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Gɛkaako maŋ naa taa fo yɛgɛ.
Maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ fo gɛkaako kpa-a."
6 Imɔso lii Wurubuaarɛ so mɔ aye
ɔkamaasɛ a kya da gikan tɔgɛ yɛɛ,
"Wura Wurubuaarɛ ne n gyɛ me-ɔkpaabo.
Maŋ selɛ gifuu.
Menɛ ne me-nanbo nyamesɛ laa taalɛ wɔra
me?"
7 Fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa kyu gyan' abono
mɛ gyangbara sa fɛye Yesu ɔson mɔ dɔ ne
mɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa fɛye mɔ
so. Fɛ' laa ansi kerɛ gɛkyena gɛbono ɔnan
mɛ kyu kyena mɔ de fɛ' ka gyan' Yesu so
fɛɛ mɔmɔ-lɛɛ mɔ ɔnan.

A' Keda Yesu Ilaa. I Boran Don Gɛsinkpan Gɛdɛ So-Lɛɛ

8 Yesu Kirisito mɛŋ kya kyɛɛgɛ;
gɛnɔɔbono ɔ dɛ deeri mɔ, gɛnen kee ne
ɔ kpɛ san ɔ dɛ ndɛ faa, ne gɛnen ne ɔ laa
kpɛ ɔ dɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
9 Fɛ' mɛŋ sa fɛ' nu de ilaa nyiilesɛ kpɛi-
kpɛi ibono iŋ kya kyena de Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ de i' yɛgɛ fɛ' fuɛ Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkpa mɔ. I boran yɛɛ a' nyɛ
aye-asen a' kyena gɛten kolon kyu lii
Wurubuaarɛ gidɛnsɛ mɔ so; nkana i mɛŋ
gyɛ agyudɔ gigyi abɛɛ gimaagyi nbara so.
Abono mɛ kya gyi gɛnen nbara nbono so
mɔ, iŋ kya kpaa mɔmɔ.
10 Aye abono a kya son Wurubuaarɛ
kyu naa de Yesu so mɔ berɛ, a bo asunbi
ɔlɛɛten. Nno ne Yesu gi lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
gikpaarɛfuɛ asunbi sa aye. Isirale awura
abono mɛ kya lɛɛ asunbi mɔmɔ-ɔsonten
mɔ, mɛŋ bo ɔkpa de mɛ' kyu ilaa nyɛnyɛn
gikpaarɛfuɛ asunbi atɔ kyu yii gɛnɔ.
11 I lii fɛɛ mɔmɔ Wurubuaarɛ asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ laa lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
gikpaarɛfuɛ asunbi mɔ, nbuɛ mɔ nkalan
wolɛ ne ɔ kya kyu loo Wurubuaarɛ ɔson
obu tudɔ-tudɔ lɛɛ mɔ dɔ. I san nbuɛ mɔ
inun mɔ berɛ, mɛ kya dɛɛ imɔ daa nten
nkan.
12 Nten nkan kee ne Yesu gi wu' mɔ-
awɔrɔfɔɔ lɛwu mɔ sa aye. Mɔ gbaa-gbaa
mɔ-nkalan ne o kyu kyɛɛgɛ fuɛ de i' nyɛ
kpaarɛ aye anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa
aye de i' lɔrɔ aye yela sa Wurubuaarɛ.
13 Imɔso a' sɔɔ Yesu ɔson mɔ so awɔrɔfɔɔ
abaa anyɔ de i' wɔra fɛɛ aye kee a lii kpe
mɔ asɛ nten nkan nfono ɔ kpaa lɛɛ asunbi
mɔ de a' kpaa sɔɔ ipeeli ibono o gyi aye so
mɔ ɔnan sola.
14 I lii fɛɛ gɛsinkpan so mɔ a mɛŋ bo
ɔsowolɛ ɔbono ɔ laa kyena gɛkpaa-gɛkpaa.
Aye-ansi a gyan' daa ɔsowolɛ ɔbono ɔ laa
baa ba gɛkaako mɔ so.
15 Kyu naa de Yesu so mɔ, a' kpɛ a kya
lɛɛ ayenbi asunbi a kya sa Wurubuaarɛ.
Gɛnen asunbi abono ne n gyɛ ibono a laa
lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen.
16 Fɛ' mɛŋ sa fɛ' tan ilaa dɛnsɛ giwɔra so.
Fɛ' kpaa asa mɔmɔ-ilaa tirisɛ dɔ. Fɛ kya
wɔra imɔ idɛ mɔ, imɔ kee i gyɛ daa asunbi
gilɛɛ, ne i kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.

Agyɛbi Laalaalogɛ

17 Fɛ' nu abono mɛ gyangbara sa fɛye
Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ gɛdɛ de fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ sa ɔmɔ. I lii fɛɛ mɛ kya kerɛ
fɛye-akyenabi so mɛ kya sa fɛye. Gɛkaako
mɔ mɛ laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ de mɛ'
lɛɛ mɔmɔ-gɛnɔ kyu lii imɔ so. Fɛ' yɛgɛ mɛ'
kerɛ fɛye so de ɔkon. Nengyene fɛ yɛgɛ
mɔmɔ-asen a nyida mɔmɔ mɔ, i maŋ wɔra
ilaa dɛnsɛ iko sa fɛye.
18 Fɛ' dalaa sa aye. A nyi aye-asen dɔ yɛɛ
aye-gɛkyena dɔ mɔ a wɔra daa ilaa ibono
a nyi yɛɛ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ. A
kya laarɛ yɛɛ ilaa kamaasɛ dɔ mɔ, a' wɔra
aye-ilaa imɔ-ɔkpa so.
19 N kya kolɛ fɛye yɛɛ fɛ' bugi fɛye asen
dalaa de Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ n' nyɛ nyoro
kii ba fɛye asɛ kusaa.
20 Idɛ kon mɔ n kya kolɛ Wurubuaarɛ
n kya sa fɛye. Mɔ ne n gyɛ gisen yuuli
gɛmu, ne mɔ ne n kyingi aye-Wura Yesu lii
ibuni dɔ. Kyu naa de Yesu nkalan nbono
ɔ kyɛɛgɛ fuɛ sa aye so mɔ, Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ aye-rɛ mɔ a wɔra gɛnɔ gɛkpaa-
gɛkpaa. Yesu kya kerɛ aye so gikyɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono isandɛ ɔkerɛbo dɛnsɛ kya kerɛ
mɔ-isandɛ so mɔ.
21 Wurubuaarɛ o' kyu ilaa dɛnsɛ ka-
maasɛ lɔrɔ fɛye de fɛ' nyɛ taalɛ wɔra mɔ-
gɛlaarɛ. Kyu naa de Yesu Kirisito so mɔ,
Wurubuaarɛ ɔ' kpɛ ɔ kya wɔra gɛsun aye-
asen dɔ de a' wɔra ilaa ibono i kya gyi mɔ-
ginsi mɔ. Nyisigyi ɔ' wɔra Yesu Kirisito-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.
22 Me-nanboana Yesu asonbo, n dɛ fɛye
giserɛ, fɛ' nyɛ gisen de fɛ' yela aso de fɛ'
nu me-ilaa ibono nɛ tɔgɛ keda fɛye-nyoro
faa. I kya nyiile yɛɛ meŋ ŋmarasɛ fɛye de
i' wɔra bolo-bolo.
23 Fɛ' nu yɛɛ mɛ tigi aye-nanbo Timoti
ɔbono nkana o tii de obu mɔ. Nengyene ɔ
ba me asɛ gɛrɛ kusaa mɔ, nan baa laa fɛye
mɔ, me-rɛ mɔ ne nan ba.
24 Fɛ' faala abono pɛwu mɛ gyangbara sa
fɛye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ de Yesu asonbo
sɛnsɛ mɔ pɛwu sa me. Mɔmɔ abono mɛ lii
Itali mɔ mɛ kya faala fɛye.
25 Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye pɛwu so
gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Gyeemesi Ɔwolɛ

1 Me Gyeemesi ɔbono n gyɛ Wurubuaarɛ
de Wura Yesu Kirisito gɛsun ɔwɔrabo mɔ
ne n kya wɔra gɛnen ɔwolɛ baarɛ. N kya
faala fɛye Gyuda awura akpen gudu-anyɔ
abono fɛ sɔɔ Yesu gyi ne fɛ yaasɛ kpe fɛ tɛ
fɛ tɛ asa ako nsinkpan so mɔ.

*Fɛ Kya Wu Awɔrɔfɔɔ Mɔ, Fɛ' Yɛgɛ I'
Wɔra Fɛye Ɔkon*

2 Me-nanboana Yesu asonbo, aberɛ
abono fɛ kya wu awɔrɔfɔɔ kpɛi-kpɛi mɔ,
fɛ' yɛgɛ i tansi wɔra fɛye ɔkon.
3 Fɛ' bii yɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ a kya daasɛ
fɛye-gikagyan gibono fɛ ka gyan Yesu so
mɔ a kya kerɛ daa. Fɛ taalɛ ka gyan Yesu
so kpaa lii mɔ, fɛ laa wɔra asa abono mɛ
bo gisen ilaa kamaasɛ dɔ.
4 Imɔso fɛ' nyɛ gisen gɛnen de fɛ' yɛgɛ
fɛye-gisen gibono gi' wɔra gɛsun fɛye-asen
dɔ kpaa logɛ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ
ten ansi de fɛ' wɔra Wurubuaarɛ gisen dɔ
ilaa, ibono iko i maŋ san fɛye.
5 Nengyene ɔlaako ginyi ne n kya san fo
ɔko mɔ, kaasɛ ɔ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ. Ɔ
laa sa mɔ. Wurubuaarɛ kya kyɛɛ nyamesɛ
kamaasɛ ilaa lii mɔ-gisen dɔ; iŋ kya loo mɔ.
6 Fo ɔkamaasɛ ɔbono fo laa kolɛ ɔlaako
ginyi lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ, kyu gisɔɔgyi
kolɛ mɔ. Gɛŋ sa fo' yɛgɛ i wɔra fo tɛfɛɛ-
tɛfɛɛ. Ɔbono ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ ilaa
ne i bo mɔ tɛfɛɛ-tɛfɛɛ mɔ, ɔ dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono afuu a kya da nkyu apoo so, gi
kya kpe gi kya ba mɔ.
7 Kaasɛ ɔbono ɔ' bii yɛɛ ɔ maŋ nyɛ sɛi lii
Wurubuaarɛ asɛ.
8 Ɔ gyɛ daa nwɔnsa nnyɔ-nnyɔ wura.
Mɔ-ilaa kamaasɛ dɔ mɔ i bo mɔ daa tɛfɛɛ-
tɛfɛɛ. Ɔ mɛŋ kya tɛsɛ yelɛ ilaa kolon so.
9 Me-nanbo Yesu sonbo, fo ɔbono fo gyɛ
yenbo mɔ, yaalɛ fo-nyoro. I lii fɛɛ kyu lii
Yesu so mɔ, fo naa mɔ, fo bo duduu.
10 Ne fo gyɛ aterenbi wura ne Wu-
rubuaarɛ gi bara fo gɛsɛ mɔ, yaalɛ fo-
nyoro. Bii yɛɛ i maŋ kɛɛla ne fo-gɛsinkpan
so gɛkyena gɛ laa ta ɔkara fɛɛ gɛnɔɔbono
oyii afototo kee a mɛŋ kya kyena oyii so
kɛɛla mɔ.
11 Owi kya dii ne i kya son mɔ, oyii mɔ
afototo a kya nyɔɔne, ne a kya yɔɔ too-
too. Nfono mɔ, afototo mɔ ɔdan ɔbono
nkana a bo mɔ, gɛnen ɔdan mɔ kya yela
ɔkara. Imɔso aterenbi wura kee kpɛ ɔ dɛ
mɔ-gɛsun dɔ mɔ, gɛnen kee ne ɔ laa wu'
ne.
12 Omudɛnsɛbo ne n gyɛ fo ɔbono fo kya
wu awɔrɔfɔɔ ne fo dabɔlɛ nyɛ gisen sɔɔ
Yesu gyi mɔ. Nengyene awɔrɔfɔɔ mɔ a
daasɛ fo kerɛ ne fo keda fo-gisɔɔgyi mɔ dɔ
kpaa lii mɔ, Wurubuaarɛ laa tɛɛla fo. Ɔ laa
yɛgɛ fo' nyɛ kyena mɔ asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
ka yela sa asa abono mɛ kya laarɛ mɔ-ilaa
mɔ.
13 Nengyene ilaa iko i kya pɛɛdɛ fo de fo'
wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ ne n kya yɛgɛ ne i kya pɛɛdɛ
me gɛnen." I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
giwɔra i maŋ taalɛ da Wurubuaarɛ ɔbolɛ,
ne iŋ bo no yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn giwɔra i' pɛɛdɛ nyamesɛ.
14 Pɛi ne ilaa nyɛnyɛn i laa pɛɛdɛ fo ɔko
mɔ, i laa lii daa fo gbaa-gbaa ɔbolɛ gɛlaarɛ
asɛ. Ilaa nyɛnyɛn i laa da fo ɔbolɛ de i'
bingiri fo-gɛlaarɛ ilaa.
15 Imɔso nyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa mɔ
ne n kya yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn i kya ba mɔ-
gɛwɔnsa dɔ. I ba gɛnen mɔ, ɔ laa wɔra ilaa
nyɛnyɛn. Ɔ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɔ, mɔ-ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ laa
lii mɔ-gibaa.
16 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
ɔko ɔ' penɛ fɛye kyu lii ilaa idɛ so.
17 Owi kamaasɛ ilaa ibono i boran mɔ i tu
aye mɔ, abɛɛ a nyɛ ilaa ibono i kya gyi ginsi
kpaa logɛ mɔ, Wurubuaarɛ ne n sa aye imɔ
gɛnen. Aye-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ lɛɛ
soso-lɛɛ ifatela mɔ ne n kya yɛgɛ ne gɛnen
ilaa ibono i kya yii aye-gibaa. Wurubuaarɛ
berɛ ɔŋ kya kyɛɛgɛ fɛɛ soso-lɛɛ ifatela mɔ
de ɔ' kyu aye wɔra gibiri dɔ.
18 Kyu naa de Wurubuaarɛ gɛsintin
agyɛbi mɔ so mɔ, ɔ yɛgɛ aye abono a ka
gyan Yesu so mɔ, a nyɛ gɛkyena pobɔrɔ.
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ aye ne
a' wɔra agyangbarabo ilaa kamaasɛ ibono
ɔ lɛɛ mɔ pɛwu dɔ.

*Fɛ Nyɛ Nu Wurubuaarɛ Agyɛbi Mɔ, Fɛ'
Wɔra Amɔ So Ilaa*

19 Me-nanboana laarɛsɛ, nengyene ɔko
kya tɔngɛ de fɛye mɔ, fɛye ɔkamaasɛ ɔ'
yela giso de ɔ' nu. Ɔŋ sa ɔ' kpaala mɔ-lɛɛ
gɛtɔngɛ so. Ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa ɔ' kpaala sɔɔ
ginyadon.
20 I lii fɛɛ nyamesɛ ginyadon giŋ kya
kpaa mɔ de mɔ-gisen dɔ i' wɔra ɔdan sa
Wurubuaarɛ.
21 Imɔso fɛ' tɛɛ fɛye-nyoro lii ilaa wɔrasɛ
kamaasɛ ibono iŋ kaaborɛ fɛ' wɔra mɔ
dɔ. Ilaa nyɛnyɛn giwɔra i gbigi. Fɛ' taa
imɔ pɛwu giwɔra yɛgɛ. Wurubuaarɛ gi
kyu mɔ-agyɛbi mɔ wɔra fɛye-asen dɔ. Fɛ'
bara fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' nu amɔ gɛsɛ.
Amɔ ne nan taalɛ mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
22 Fɛ' wɔra daa asa abono mɛ kya kyu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ kyu wɔra gɛsun
mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ. Iŋ sa i' ba yɛɛ fɛ gyɛ
asa abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ wɔra mɔmɔ-aso dɔ wolɛ penɛ mɔmɔ-
nyoro mɔ.

23 Ɔbono ɔ kya nu agyɛbi mɔ ne ɔŋ kya
wɔra amɔ so ilaa mɔ, ɔ dɛ daa fɛɛ ɔbono ɔ
kya kerɛ mɔ-nyoro diiwu dɔ mɔ.
24 Ɔ kpɛ wu mɔ-nyoro ne ɔ naa lii diiwu
mɔ asɛ mɔ, ɔ ti tan gɛnɔɔbono mɔ-ansi
dɔ i dɛ mɔ. Gɛnen kee ne ako mɛ kya
nu Wurubuaarɛ agyɛbi de mɛ' lɛɛ ansi taa
amɔ yɛgɛ ne.
25 I kaaborɛ nyamesɛ ɔ' kpɛ ɔ kya nu
Wurubuaarɛ-lɛɛ nbara nbono gi boran
ɔkpa kamaasɛ so mɔ ɔ kya wɔra mɔ-aso
dɔ. Nmɔ ne n kya yɛgɛ ne nyamesɛ kya nyɛ
mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Ɔ kya
nu nbara mɔ mɔ, ɔŋ sa ɔ' wɔra isa ɔbono
ɔ kya nu de o' kii taa yɛgɛ mɔ. Ɔ' wɔra daa
isa ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya wɔra nbara mɔ so
gɛsun mɔ-gɛkyena dɔ. Ɔ kya wɔra gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ laa yuule mɔ de mɔ-ilaa
wɔrasɛ i' wɔra ɔdan sa mɔ.
26 Fo ɔbono fo nyi yɛɛ fo kya son Wu-
rubuaarɛ ne foŋ kya bii kerɛ fo-ɔnandii so
mɔ, fo kya penɛ fo-nyoro ne. Fo gɛnen
Wurubuaarɛ gison mɔ giŋ bo agyan ako.
27 Ɔson ɔbono fo laa son aye-sɛ Wu-
rubuaarɛ ne ɔ laa kyu fo yɛɛ fo kya son mɔ
kanpɛ foŋ kya fuɛ mɔ ne n gyɛ nnɛ? Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ fo nyamesɛ fo wu aŋmenbi
de akulaabo mɛ kya yiyɛɛ mɔ, kerɛ ɔmɔ
so. Iko kee ne n gyɛ yɛɛ fo laa dii fo-nyoro
de gɛsinkpan gɛdɛ so nwɔnsa gi mɛŋ' nyɛ
dengɛ fo-nwɔnsa lii Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
ilaa wɔrasɛ so.

2

Fo Kerɛ Ansi So Wolɛ Buu Ako Taa Ako Yɛgɛ Mɔ, Fo Tɔrɔ Nbara

1 Me-nanboana, fɛ kya sɔɔ aye-Wura
Yesu Kirisito, ɔbono ɔ gyɛ Nyisigyi Wura
mɔ, gyi faa mɔ, fɛŋ sa fɛ' kerɛ asa ansi so
wolɛ kyu buubuu sa asa ako taa ako yɛgɛ.
2 A taa kyu yɛɛ aterenbi wura ɔko wɔra
sika kɔkɔɔ nbɔɔrɛ, ne o bun gikuru dɛnsɛ,
ne ɔ naa baa loo tu fɛye Yesu asonbo fɛ
gyan' fɛ kya son. Nfono kee mɔ, yenbo ɔko
gi baa tu fɛye. Ɔ kyɛ' daa apanan kyua-
kyua.
3 Aterenbi wura mɔ gi kyu ilaa dɛnsɛ
wɔra mɔ-nyoro so so mɔ, fɛ wu mɔ mɔ, fɛ
bugi ansi de mɔ ne fɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ba
kyena ansi dɔ gɛrɛ." Yenbo mɔ berɛ, fɛ
tɔgɛ sa mɔ daa yɛɛ, "Kyon kpaa yelɛ faa," abɛɛ "Kpelegɛ kyena gɛsinkpan aye-ayaa dɔ gɛrɛ."
4 Fɛ tɔgɛ gɛnen faa mɔ, fɛ kya wɔra fɛɛ
nbɛlɛ agyibo abono mɛ kya kerɛ anyamesɛ
ansi so gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ ne. Fɛ kya
tɔgɛ yɛɛ ɔdɛ gyɛ nyamesɛ gbaa'; ɔdɛ berɛ
ɔŋ gyɛ nyamesɛ gbaa' ne. Fɛ' bii yɛɛ ilaa
ibono i bo fɛye-amu dɔ ne fɛ kya tɔgɛ
gɛnen mɔ, iŋ boran.
5 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛ' yela giso de
fɛ' nu. Fɛŋ kya wu yɛɛ abono mɛ gyɛ
ayenbo gɛsinkpan so gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ
ne Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' tansi
ka gyan Yesu so de mɛ' wɔra Wurubuaarɛ
awuragyibo? Mɔ-awuragyibo akyenabi
mɔ ne Wurubuaarɛ gi ka yela sa abono mɛ
kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ.
6 Ne fɛye berɛ fɛ mɛŋ kyu ayenbo terɛ
sɛi. Iŋ gyɛ aterenbi awura ne n kya nyala
fɛye ne mɛ kya biidɛ fɛye kpe nbɛlɛ ogyiten
adaa-adaa mɔ?
7 Mɔmɔ ne n gyɛ abono mɛ kya saalɛ
fɛye-Wura Yesu, yɛgɛ mɔ-ginyen dɔ, mɔ, ne
mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere.
8 Aye-Wura Wurubuaarɛ nbara tirisɛ ne
n gyɛ yɛɛ, "Laarɛ fo-nanbo nyamesɛ fɛɛ fo-
nyoro" fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ agyɛbi
a kya nyiile mɔ. Nengyene fɛ kya gyi gɛnen
nbara ndɛ so mɔ, fo kya wɔra ilaa dɛnsɛ
ne.
9 Nengyene fɛ kya kerɛ ansi so ilaa kyu
buubuu sa ako taa ako yɛgɛ berɛ mɔ, ilaa
nyɛnyɛn ne fɛ kya wɔra gɛnen. Fɛ gyi
gipuɛɛ, i lii fɛɛ fɛ tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara.
10 Nengyene fo nyamesɛ fo kya gyi Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ so ne i san daa nkolon
mɔ, fo tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu
so ne.
11 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɔgɛ
yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' laarɛ ɔko mɔ-ka," mɔ, mɔ
kee ne n tɔgɛ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' mɔɔ isa."
Nengyene fo nyamesɛ foŋ laarɛ ɔko mɔ-ka
ne fo mɔɔ isa mɔ, Wurubuaarɛ laa bun fo
gipuɛɛ yɛɛ fo tɔrɔ nbara.
12 Wurubuaarɛ laa gyi fɛye-nbɛlɛ mɔ, ɔ
laa kyu daa nbara nbono gi kya yɛgɛ ne
nyamesɛ kya nyɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ mɔ gyi fɛye-nbɛlɛ. Fɛ ti nyɛ bii
gɛnen faa mɔ, fɛ' yɛgɛ fɛye-ilaa wɔrasɛ de
fɛye-ilaa tɔgɛsɛ i' kyena de gɛnen nbara
nbono.
13 I lii fɛɛ gɛkaabono Wurubuaarɛ laa
gyi fɛye-nbɛlɛ mɔ, fo ɔbono fo mɛŋ su fo-
nanbo nyamesɛ so mɔ, ɔ maŋ su fo so kee.
Atolonbo berɛ Wurubuaarɛ laa su mɔmɔ
so aberɛ abono ɔ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ
mɔ.

Fɛ' Kyu Fɛye-Gikagyan

Gibono Fɛ Kya Ka Gyan Yesu So Mɔ Wɔra Gɛsun

14 Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene
ɔko kya tɔgɛ yɛɛ ɔ ka gyan Yesu so ne ɔŋ
kya wɔra imɔ so gɛsun mɔ, nnɛ ne i laa
kpaa mɔ? Gikagyan gibono ɔnan gi maŋ
taalɛ mɔlɛgɛ mɔ de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
15 A taa kyu yɛɛ aye-nanbo nyensɛ abɛɛ
ɔkyiisɛ ɔko naa awo ne ɔŋ kya nyɛ agyudɔ
de o' gyi.

16 Ne fo ɔko fo wu gɛnen isa ɔbono, ne
fo tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Naa fo kya kpe de gisen
yuuli. Awo aŋ' baa mɔɔ fo. Gyi de fo'
kaabo,” yɛgɛ foŋ kii sa mɔ ilaa ibono i tiri
mɔ mɔ, fo nyi yɛɛ i bo agyan ako sa mɔ ne?
17 Imɔso fo nyamesɛ fo ka gyan Yesu
so ne foŋ kya wɔra imɔ so gɛsun mɔ, fo-
gikagyan mɔ gi gyɛ daa gikagyan wusɛ.
18 Ɔko laa taalɛ tɔgɛ sa ɔko yɛɛ, “Fo yɛɛ
fo kya ka gyan Yesu so. Mi-i me mɔ n
kya wɔra gikagyan mɔ so gɛsun.” Nnɛ
so ne fo kya ka gyan Yesu so ne foŋ kya
wɔra gikagyan mɔ so gɛsun? Nyiile me
gɛnen gikagyan gibono. Me berɛ nan wɔra
gikagyan mɔ gɛsun de i' lɛɛ nyiile yɛɛ nɛ
ka gyan Yesu so gɛsintin.
19 Fo ɔbono fo sɔɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ
kolon ne n bo no mɔ, foŋ ti wɔra sɛi. Ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu isɔɔ gbaa mɛ kya sɔɔ
gyi yɛɛ Wurubuaarɛ bo no. Ne mɛ selɛ
gifuu kee yɛɛ Wurubuaarɛ laa biidɛ ɔmɔ-
giso.
20 Fo ɔbono foŋ kya sa gɛwɔnsa kpe gɛta
mɔ, yela giso de fo' nu yɛɛ nengyene ɔko
bo gikagyan ne ɔŋ kya wɔra gimɔ so gɛsun
mɔ, gɛnen gikagyan gibono giŋ bo agyan.
21 Wurubuaarɛ gi kyu aye Gyuda awura
aye-naana Aberaham yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran. Ɔkpa ɔmɔ so ne Aberaham gi nyɛ
ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ
i boran mɔ? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Aberaham gi
kyu mɔ-gikagyan wɔra gɛsun. O kyule sa
Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu mɔ-bi Ayisiki
lɛɛ asunbi sa mɔ, imɔso o kyu mɔ kpe
asunbi ɔlɛɛten.
22 Fɛŋ wu yɛɛ Aberaham gi ka gyan
Wurubuaarɛ so ne ɔ wɔra gikagyan mɔ so
gɛsun mɔ? Mɔ-gɛsun gɛbono ɔ wɔra gɛnen
so mɔ, mɔ-gikagyan mɔ gi nyɛ ta gudu.
23 Imɔ ne n yɛgɛ ne ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ a tɔgɛ lii Aberaham
so mɔ i nyɛ ba gɛsintin. I tɔgɛ yɛɛ,
“Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen
dɔ i boran.”
Imɔso ne mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Aberaham gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-kyɛmenɛ mɔ.
24 Imɔso fɛ' bii yɛɛ nengyene Wurubuaarɛ
gi kyu ɔko yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ,
iŋ gyɛ mɔ-gikagyan mɔ wolɛ so. Pɛi de ɔ'
nyɛ gɛnen mɔ, i lii gɛnɔɔbono o kyu mɔ-
gikagyan gibono kyu wɔra gɛsun mɔ so.
25 A' kii kerɛ oloobu kyiisɛ ɔko, mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Rahabɛ. Nkana ɔ gyɛ daa
tutukyii. Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ gi
kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran ne. I
lii fɛɛ o kyu mɔ-gikagyan gibono ɔ ka
gyan Wurubuaarɛ so mɔ wɔra gɛsun. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ Rahabɛ baarɛ gi sɔɔ Gyuda
awura isɔɔ ibono mɛ ba mɔ-ɔsowolɛ so mɔ
gisafo, ne aberɛ abono mɔmɔ-akyobo mɛ
kya laarɛ mɛ' mɔɔ ɔmɔ mɔ, o nyiile mɔmɔ
ɔkpa ne mɛ nyɛ lii mɔmɔ-akyobo mɔ abaa
dɔ.
26 A' kyu gikagyan gibono fo nyamesɛ fo
bo ne foŋ kya wɔra gimɔ so gɛsun mɔ kyu
kɛserɛ de nyamesɛ nyoro gibi de a' kerɛ.
Nengyene nyoro gibi gi bo no ne ɔŋɛ mɛŋ
baa ɔ bo gimɔ dɔ mɔ, gɛnen nyoro gibi
gibono gi wu' ne. Gɛnen kee ne gikagyan
gibono fo nyamesɛ fo ka gyan Wurubuaarɛ
so ne foŋ kya wɔra gimɔ so gɛsun mɔ,
gɛnen gikagyan gibono kee gi wu' ne.

3

Fɛ' Bii Fɛye-Atɔngɛbi

1 Me-nanboana, fɛ' mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye
dɔ asa sakyɔ mɛ' wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi
anyiilebo. I lii fɛɛ nengyene Wurubuaarɛ
laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ, ɔ laa gyi aye
abono a gyɛ mɔ-agyɛbi anyiilebo mɔ nbɛlɛ
gɛnsipɛɛrɛ so don asa sɛnsɛ.
2 Imɔso fɛ' nyingi yɛɛ aye ɔkamaasɛ kya
sidi ilaa kpɛi-kpɛi dɔ gikyɔ.
Nengyene fɛɛ ɔko mɛŋ kya sidi mɔ-
gɛtɔngɛ dɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono berɛ gi
ta gudu ne; ɔ kya taalɛ mɔ-nyoro ilaa sɛnsɛ
pɛwu dɔ kee.
3 A' kyu aye-gɛtɔngɛ kyu kɛserɛ de
gɛnɔɔbono nyamesɛ kya taalɛ kyu gibeletɔ
pii giko kyu wɔra bee gɛnɔ dɔ mɔ. Gibeletɔ
pii mɔ gi kya biidɛ bee mɔ-nyoro mɔ pɛwu
kpe de nfono so nyamesɛ mɔ kya laarɛ mɔ.
4 A' kyu akolii belɛ-belɛ abono a naa
apoo so mɔ kee kyu wɔra sinkaala de a'
kerɛ. I bo no yɛɛ akolii mɔ a gyɛ abelɛ-
belɛ ne afuu bolonsɛ a dɛ amɔ a naa nkyu
so. Itaatɔ pii-pii iko ne mɛ kya kibi ne i kya
yɛgɛ akolii mɔ a kya kpe de nfono so mɛ
kya laarɛ mɔ.
5 Gɛnen kee ne nyamesɛ ɔnandii dɛ faa.
Ɔ gyɛ ilaa pii aye-nyoro dɔ. Gɛnen ɔnandii
baarɛ ne nyamesɛ kya kyu tɔgɛ ilaa belɛ-
belɛ nyiile mɔ-nyoro. Gɛnen kee ne gipo
ne n kine gi nyaakyɔ nnɛ, gifilaa pii gi laa
taalɛ dɛɛ gimɔ pɛwu.
6 Ɔnandii kee dɛ daa fɛɛ ɔgya. Fɛɛ
gɛnɔɔbono ilaa nyɛnyɛn i kya kyangɛ de
i' nyaakyɔ gɛsinkpan so mɔ, gɛnen kee ne
ɔnandii kya wɔra ilaa nyɛnyɛn nyamesɛ dɔ
ne. Nengyene a kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn mɔ,
i kya kyu aye-nyoro pɛwu loo ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. I ti taalɛ nyida aye-gɛkyena
dɔ pɛwu, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔgya kya dɛɛ ilaa
ŋonii mɔ. I ba gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ ne n wɔra mɔ-ilaa kyu naa
de nyamesɛ ɔnandii so gɛnen.
7 Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ,
fɛɛ ifɛ dɔ nbuɛ, nbuii, ilaa ibono i kya
kpii imɔ-itɔ so mɔ, de nkyu dɔ nbuɛ pɛwu,
nyamesɛ laa taalɛ bela imɔ ikamaasɛ, ne
gɛsintin mɔ anyamesɛ mɛ ti taalɛ bela imɔ.

8 Ɔnandii berɛ, mɛŋ bo gibela; mɔ-ilaa
nyɛnyɛn ibono ɔ kpɛ ɔ kya wɔra mɔ i dɛ
daa fɛɛ gibɔrɔ gibono gi kya mɔɔ nyamesɛ
kusaa mɔ.
9 Ɔnandii ne a kya kyu yen aye-sɛ Wura
Wurubuaarɛ, ne ɔnandii kolon baarɛ kee
ne a kya kyu tɔgɛ nnɔ wɔra aye-nanboana
anyamesɛ abono Wurubuaarɛ gi lɛɛ fɛɛ mɔ
gbaa-gbaa oyuduu mɔ.
10 Aye-nnɔ de iyuuli, aye-nnɔ de ikyugya
faa mɔ, i boran? Me-nanboana, imɔ idɛ iŋ
kaaborɛ i' ba gɛnen.
11 Fɛ' bii yɛɛ nkyu nbono giŋ bo nfɔlɛ de
nkyu nbono gi bo nfɔlɛ mɔ giŋ kya kyon lii
ɔbon kolon gɛmu.
12 Kankama oyii mɛŋ kya sɔrɔ mango,
ne gifɔlɛ giŋ kya sɔrɔ kankama abi. Me-
nanboana, iŋ bo no yɛɛ nkyu nbono giŋ
bo nfɔlɛ mɔ de nbono gi bo nfɔlɛ mɔ gi laa
taalɛ kyon lii ɔbon kolon gɛmu kpa-a.

Ɔlaako Ginyi Gi Bo Ginyɔ So

13 Fɛye dɔ anɛ ne n nyi ɔlaako ne ɔ kya
nu ilaa gɛsɛ? Kaasɛ o' kyu mɔ-ɔlaako ginyi
mɔ kyu bara mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔ' wɔra
ilaa dɛnsɛ mɔ-gɛkyena dɔ. Ɔ' yɛgɛ gɛnen
gɛkyena dɛnsɛ gɛbono gɛ' lɛɛ nyiile yɛɛ o
nyi ɔlaako gɛsintin. Gɛnen ɔlaako ginyi mɔ
gi kya yɛgɛ nyamesɛ kya bara mɔ-nyoro
gɛsɛ.
14 Nengyene fɛ kya wɔra gɛnɔ ako so
abɛɛ fɛ tɛ gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena mɔ,
fɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro. Fɛŋ sa fɛ'
kine Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛsintin ilaa de fɛ'
kɛɛ abon yɛɛ fɛ nyɛ ɔlaako ginyi lii Wu-
rubuaarɛ asɛ.
15 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya wɔra gɛnen ilaa
nyɛnyɛn ibono mɔ, ɔlaako ginyi gibono ɔ
bo mɔ giŋ lii Wurubuaarɛ asɛ. I gyɛ daa
gɛsinkpan so-lɛɛ ɔlaako ginyi gibono gi gyɛ
nyamesɛ gibaa so nwɔnsa, ne gi lii daa ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu isɔɔ mɔ asɛ.
16 I lii fɛɛ fɛ kya wɔra gɛnɔ ako so ne
fɛ tɛ gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena mɔ, fɛ laa
kerɛ mɔ, ilaa kamaasɛ i laa kpɛ i dɛ daa
giyan-giyan sa fɛye, ne ilaa nyɛnyɛn kpɛi-
kpɛi pɛwu giwɔra ne nan nyɛ fɛye dɔ.
17 Ɔlaako ginyi gibono gi lii Wurubuaarɛ
asɛ mɔ berɛ giŋ dɛ gɛnen. Ibono i gyang-
bara mɔ, Wurubuaarɛ asɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi
mɔ gi gyɛ daa gisen dɛnsɛ ilaa. Ɔbono ɔ
bo Wurubuaarɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi mɔ kya
lɔrɔ asa nsana, ɔ kya yuuli asa asen, ne
ɔ kya nu ilaa gɛsɛ kusaa. Ɔ kya tansi su
mɔ-nanbo so ne ɔ kya wɔra ilaa dɛnsɛ
kpɛi-kpɛi gikyɔ. Nyamesɛ ɔbono ɔ bo
Wurubuaarɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi mɔ mɛŋ kya
kerɛ ansi so wolɛ de o' kyu buubuu sa ako
taa ako yɛgɛ. Ɔŋ kya penɛ asa.
18 Nengyene asa mɛ laa nyɛ de mɔmɔ-
asen dɔ i' wɔra ɔdan sa Wurubuaarɛ mɔ,
i laa lii daa asa abono mɛ kya laarɛ gisen
yuuli ne mɛ kya lɔrɔ asa nsana mɔ asɛ.

4

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Sa Wurubuaarɛ

1 Menɛ ne n kya bara fɛye-nlɔgedɛ de
nluu mɔ daa? Iŋ gyɛ fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa ne n kpɛ i kya kɔ fɛye-nyoro gibi dɔ
gɛnen faa?
2 Fɛ kya laarɛ ilaa; fɛŋ kii fɛ kya nyɛ.
Imɔso ne fɛ kya mɔɔ asa faa. Ɔko ilaa i
kya wɔra fɛye onsipara, fɛŋ kii fɛ kya nyɛ
imɔ. Gɛnen so ne fɛ kya laarɛ nlɔgedɛ de
nluu mɔ. Fɛŋ kya kolɛ Wurubuaarɛ, imɔso
ne fɛŋ kya nyɛ faa.
3 Nengyene fɛ kya kolɛ mɔ ne fɛŋ kya nyɛ
mɔ, i lii fɛɛ ilaa ibono so fɛ kya kolɛ mɔ mɔ
iŋ kya kyena sa mɔ daa. Fɛ kya kolɛ mɔ
ilaa daa de fɛ' kyu wɔra fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa.
4 Fɛ kya lii Wurubuaarɛ gɛmara. Fɛ' bii
yɛɛ nyamesɛ gi kyu gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa
gɛkyɛmenɛ mɔ, Wurubuaarɛ ilaa berɛ, ɔ
laa kyo imɔ. Imɔso fo ɔbono fo kya laarɛ
fo' lɛɛ gɛsinkpan so ilaa gɛkyɛmenɛ mɔ, fo
laa bingiri Wurubuaarɛ ɔkyobo.
5 Iŋ gyɛ giyan so ne i bo Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Oduduu ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ bo
aye anyamesɛ dɔ mɔ
kya pɛɛrɛ ginsi aye so yɛɛ a' kyu aye-
gisen pɛwu sa Wurubuaarɛ."
6 Wurubuaarɛ berɛ kpɛ ɔ kya sa aye so
gɛwɔnsa dɛnsɛ don gɛnɔɔbono i kaaborɛ
aye mɔ. Imɔso ne Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
i tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ kya tii asa abono mɛ kya
nyiile mɔmɔ-nyoro mɔ ɔkpa,
de mɛŋ sa mɛ' nyɛ mɔmɔ-gɛlaarɛ.
Asa abono mɛ kya bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ
mɔ berɛ,
Wurubuaarɛ kya sa mɔmɔ so gɛwɔnsa
dɛnsɛ."
7 Imɔso fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa Wu-
rubuaarɛ. Fɛ' yelɛ kɔ de ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, ɔ laa
selɛ taa fɛye yɛgɛ.
8 Fɛ tu sindi Wurubuaarɛ mɔ, mɔ kee laa
tu sindi fɛye. Fɛye ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
mɔ, fɛ' foro fɛye-abaa lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Fɛye abono fɛ gyɛ nwɔnsa
nnyɔ-nnyɔ awura mɔ, fɛ' lɔrɔ fɛye-asen dɔ
de fɛ' yelɛ Wurubuaarɛ ilaa wolɛ so.
9 Fɛ' bɔɔda fɛye-nyoro. Fɛ' su de fɛ'
saawo. Fɛ' yɛgɛ fɛye-iŋmasɛ i' bingiri
osulon de ɔkon ɔbono fɛ kya gyi mɔ fɛŋ'
baa gyi mɔ de fɛ' nyanga.
10 Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa Wura
Wurubuaarɛ, de mɔ, mɔ, ɔ' diirɛ fɛye.

11 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛŋ sa
fɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii abara so.
Nyamesɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
kyu lii mɔ-nanbo so abɛɛ ɔ kya bun mɔ-
nanbo gipuɛɛ mɔ, kaasɛ mɔ kya tɔgɛ ilaa
nyɛnyɛn lii Wurubuaarɛ nbara mɔ so ne,
abɛɛ ɔ kya bun Wurubuaarɛ nbara mɔ
gipuɛɛ ne. Fo ɔbono fo kya bun Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ gipuɛɛ mɔ, foŋ baa fo
kya gyi nmɔ so ne. Fo san fo kya kyu fo-
nyoro yɛɛ fo bo ɔkpa de fo' kerɛ yɛɛ nbara
ndɛ gi boran, abɛɛ ndɛ giŋ boran.
12 Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne n bo ɔkpa de
ɔ' yela nbara sa anyamesɛ. Mɔ-nkon ne n
bo ɔkpa de o' gyi asa nbɛlɛ bun gipuɛɛ. Mɔ
ne nan taalɛ mɔlɛgɛ fo nyamesɛ de fo' nyɛ
ɔkyenaten mɔ asɛ, ne mɔ kee ne nan taalɛ
yɛgɛ fo-ɔkyenaten mɔ asɛ ɔ' lii fo-gibaa.
Imɔso fo nyamesɛ fo ne n gyɛ anɛ de fo'
bun fo-nanbo nyamesɛ gipuɛɛ?

Ɔkpa Kamaasɛ So Mɔ Fɛŋ Sa Fɛ' Nyiile Fɛye-Nyoro

13 Idɛ kon fɛ' yela giso de fɛ' nu me asɛ.
Fɛye ako fɛ ti taalɛ tɔgɛ yɛɛ, "Ndɛ abɛɛ ɔkɛ
mɔ a laa kpe ɔsowolɛ baarɛ so. A kpe mɔ,
a laa gyi gɛsi nno de a' wɔra gɛsun laarɛ
aterenbi."
14 Fɛ kya tɔgɛ gɛnen faa mɔ, fɛ nyi
ɔkɛ-lɛɛ? Nyamesɛ dɛ daa fɛɛ nbokyu.
Nyɛnyɛngɛ mɔ, gi kya sɔrɔ gi yelɛ faa
nyɔlen. Owi ɔ baa dii mɔ, gi ŋaa.
15 Nkana i kaaborɛ fo' tɔgɛ daa yɛɛ,
"Nengyene Wurubuaarɛ gi kyule mɔ, a laa
kyena nkpa de a' wɔra idɛ abɛɛ imɔ idɛ."
16 Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, fɛ kya nyiile
fɛye-nyoro ne fɛ kya gyiide. Gɛnen nyoro
ginyiile gidɛ ɔnan pɛwu iŋ boran.
17 Fɛ' bii yɛɛ nengyene fo nyamesɛ fo nyi
ilaa ibono i kaaborɛ fo' wɔra, ne foŋ wɔra
imɔ mɔ, i gyɛ ilaa nyɛnyɛn sa fo.

5

Abono Mɛ Gyɛ Aterenbi Awura Mɔ Mɛ' Wɔra Laakaarɛ

1 Idɛ kon, fɛye aterenbi awura mɔ, fɛ'
yela giso de fɛ' nu me asɛ. Fɛ' su de fɛ'
pɛɛrɛ ansi saawo lii ɔlaawusɛ ɔbono ɔ laa
baa tu fɛye mɔ so.
2 Fɛye-awuratɔ abono fɛ bo mɔ a laa
gyɔ nyida, ne fɛye-akuru a laa bingiri
igyoonokpakpa awɛsansan.
3 Fɛye-isika kɔkɔɔ de fɛye-isilibaa i laa
yɛrɛ koro. Giyɛrɛ gibono fɛye-ilaa idɛ
i laa yɛrɛ mɔ ne nan lɛɛ nyiile yɛɛ fɛŋ
wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ. Imɔso gɛnen
ne fɛye-nyoro gibi mɔ gi laa dɛɛ kee ne.
I lii fɛɛ fɛ baala-baala daa awuratɔ yela
anyamesɛ gɛkyena nkɛ laalaalogɛ ndɛ dɔ.
4 Fɛ' nu yɛɛ fɛye-gɛsun awɔrabo abono
mɛ dɔɔ fɛye-ndɔɔana sa fɛye mɔ, fɛ kudi
mɔmɔ gyi kine fɛŋ ka ɔmɔ akɔ. Mɛ kya
lɔgedɛ ne mɔmɔ-nlɔgedɛ mɔ gi loo Wura
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Sawura mɔ aso
dɔ.
5 Giwaabi de ɔkon gigyi gɛkyena ne fɛ
kyu kyena gɛsinkpan so. Fɛ san fɛɛ nbuɛ
nbono mɛ gyi loo nfɔ pɛi ne mɛ kya mɔɔ
nmɔ mɔ. Fɛye kee Wurubuaarɛ laa biidɛ
fɛye-giso aberɛ abono ɔ laa gyi anyamesɛ
nbɛlɛ mɔ.
6 Abono mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ, fɛ
ten mɔmɔ-nnɔ bun mɔmɔ gipuɛɛ. Mɛ mɛŋ
tɔgɛ fɛye sɛi, ne fɛ dabɔlɛ mɔɔ mɔmɔ.

Fɛ' Nyɛ Gisen Kaaborɛ Wura Yesu O' Kii Ba Gɛsinkpan So

7 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' nyɛ
gisen kaaborɛ Wura Yesu o' kii ba
gɛsinkpan so. Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono
dɔɔbo kya nyɛ gisen gyoo aberɛ abono mɔ-
ilaa duusɛ i kya wɔra ilaa gyisɛ de ɔ' nyɛ
agyan mɔ. Ɔ kya nyɛ gisen gyoo nyangbon
gyangbarasɛ de gikyɛ inyangbon.
8 Imɔso fɛye kee fɛ' nyɛ gisen fɛye-
gɛkyena dɔ gɛnen. Fɛ' da gikan yelɛ fɛye-
ayaa so gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ
dɔ. I lii fɛɛ gɛkaabono Wura Yesu laa kii
ba gɛsinkpan so mɔ gɛ fuude.
9 Me-nanboana, fɛ mɛŋ sa fɛ' lɔgedɛ de
fɛye-nanboana yɛɛ ɔmɔ ne n kya wɔra fɛye
de Wurubuaarɛ o' bun fɛye gipuɛɛ. Fɛ'
nyingi yɛɛ i maŋ kɛɛla ne Wurubuaarɛ laa
baa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ. Ɔ ti ɔ yelɛ
fɛye-nbunono gbaa.
10 Fɛ' laa ansi kerɛ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ. Aberɛ abono mɛ kyu Wu-
rubuaarɛ ginyen mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ ma-a sa asa mɔ, mɛ wu
ɔlaawusɛ. Me-nanboana, fɛ' kyu gisen
gibono mɛ nyɛ mɔmɔ-ɔlaawusɛ dɔ mɔ kyu
wɔra sinkaala sa fɛye-nyoro.
11 Abono mɛ wu ɔlaawusɛ ne mɛ taalɛ
nyɛ gisen keda Wurubuaarɛ ɔson mɔ kpaa
lii mɔ, a kya kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ gyɛ
amudɛnsɛbo. Fɛ' nyingi gɛnɔɔbono Gy-
oobu gi wu ɔlaawusɛ gikyɔ ne ɔ dabɔlɛ
nyɛ gisen sɔɔ Wurubuaarɛ gyi kpaa lii mɔ.
Laalaalogɛ mɔ, fɛŋ wu ilaa ibono Wura
Wurubuaarɛ gi baa wɔra sa mɔ mɔ? Wura
Wurubuaarɛ gyɛ daa otolonbo. Ɔ tansi ɔ
kya su asa so.
12 Me-nanboana, ibono pɛwu nɛ tɔgɛ faa
gɛmara mɔ, nan tɔgɛ fɛye ibono i tiri gikyɔ
mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ
yɛɛ, "Nɛ kerɛ fɛɛ soso," abɛɛ "Nɛ kerɛ fɛɛ
gɛsinkpan" abɛɛ "Nɛ kerɛ fɛɛ ilaa banban
iko." Fɛ' yɛgɛ fɛye-"kuaa" ɔ' wɔra "kuaa",
de fɛye-"ɛn" ɔ' wɔra "ɛn," de Wurubuaarɛ
ɔŋ sa ɔ' nyɛ bun fɛye gipuɛɛ.
13 Imɔso ɔko bo fɛye dɔ ɔ kya wu
ɔlaawusɛ? Kaasɛ mɔ ɔ' dalaa. Ɔko bo fɛye
dɔ ibono mɔ-gisen dɔ i bo mɔ ɔkon? Kaasɛ
mɔ o' bii ilon yen Wurubuaarɛ.

14 Ɔko bo fɛye dɔ ɔ kya lɔ? Kaasɛ ɔ' da
gibaa terɛ Yesu ɔson mɔ dɔ abelɛnsɛ de
mɛ' baa dalaa sa mɔ de mɛ' kyu nfɔ kyu
worogɛ mɔ Wura Yesu ginyen dɔ.
15 Nengyene mɛ kyu gisɔɔgyi dalaa mɔ,
ɔlɔbo mɔ laa nyɛ alanfiya. Wura Yesu laa
kosorɛ mɔ, ne fɛɛ ɔlɔbo mɔ gi wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, ɔ laa kyu kyɛɛ mɔ.
16 Imɔso fɛ' lɛɛ fɛye-ilaa nyɛnyɛn ibono
fɛ kya wɔra mɔ tɔgɛ sa abara de fɛ' dalaa
sa abara. Imɔ ne nan yɛgɛ Wurubuaarɛ
laa nyɛ kyu kyɛɛ fɛye de fɛ' nyɛ alanfiya.
Ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran sa Wurubuaarɛ
mɔ gi dalaa lii mɔ-gisen dɔ mɔ, gɛnen
gɛdalaa gɛbono gɛ bo gya ne gɛ kya wɔra
gɛsun.
17 Ilaagya gi wɔra nyamesɛ fɛɛ aye ɔnan.
Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ dalaa sa Wurubuaarɛ
lii mɔ-gisen dɔ yɛɛ nyangbon ɔŋ sa ɔ' da.
Gɛsintin mɔ, nyangbon mɛŋ da gɛsinkpan
so nsi nsa de gibaafon.
18 Imɔ gɛmara mɔ, o kii dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' yɛgɛ nyangbon ɔ' baa
da kon. Ne gɛsintin mɔ, Wurubuaarɛ gi nu
mɔ-gɛdalaa ne ɔ yɛgɛ nyangbon gi baa da,
ne gɛsinkpan mɔ gɛ kii nyɛ wɔra agyudɔ.
19 Me-nanboana, nengyene fɛye dɔ ɔko gi
fuɛ Yesu gɛsintin ɔkpa mɔ ne ɔko gi taalɛ
kiiri mɔ ba mɔ, kaasɛ mɔ gi wɔra ilaa.
20 Fɛ' bii yɛɛ ɔbono ɔ taalɛ lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn ɔwɔrabo mɔ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn
ɔkpa mɔ dɔ gɛnen mɔ, ɔ mɔlɛgɛ mɔ de
ɔŋ sa ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara ne. Kaasɛ
mɔ kee laa nyɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn gikyɔ i'
kpaarɛ fuɛ sa mɔ.

Piita Ɔwolɛ Gyangbarasɛ

1 Me Piita ɔbono n gyɛ Yesu Kirisito ɔsɔɔ
mɔ ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ. N kya
ŋmarasɛ mi-i sa fɛye abono Wurubuaarɛ
gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ ɔ laa lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-
nyoro, ne fɛ yaasɛ kpe fɛ tɛ fɛ tɛ fɛ kya gyi
gisafo Pontusɛ, Galati, Kapadosiya, Esiya
de Bitiniya nsinkpan so mɔ.
2 Pɛi ne aye-sɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ ilaa
kamaasɛ mɔ, ɔ wolaa bii fɛye. Ɔ bii
fɛye gɛnen mɔ, ɔ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ ne ɔ yɛgɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɔrɔ fɛye yela
sa mɔ Wurubuaarɛ de fɛ' nyɛ nu Yesu
Kirisito gɛdɛ de Yesu nkalan mɔ gi' kpaarɛ
fɛye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa fɛye. Wurubuaarɛ
ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de ɔ' sa fɛye
gisen yuuli ɔ kya bɔla.

Aye-Ansi A Gyan' Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ So

3 Afaala a gyɛ Wurubuaarɛ, aye-Wura
Yesu Kirisito mɔ-sɛ mɔ-lɛɛ! O su aye
gitolon belɛ. Kyu naa de Yesu Kirisito
giwukyingi mɔ so mɔ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
i lɔrɔ korogɛ aye wɔra anyamesɛ pobɔrɔ.
Gɛnen so ne aye-ansi a gyan ilaa dɛnsɛ iko
so, ne gɛnen ilaa ibono i maŋ gbangɛ.
4 I kya nyiile yɛɛ a laa baa nyɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa dɛnsɛ ibono ɔ baala yela sa
aye Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Gɛnen ilaa dɛnsɛ
ibono berɛ iŋ kya ta ɔkara. Ineesi iŋ bo
imɔ dɔ ne iŋ kya nyida kpa-a.
5 Wurubuaarɛ dɛ mɔ-ɔlon ɔ kya kun
fɛye. Kyu naa de ibono fɛ ka gyan Yesu
so mɔ, ɔ laa kpɛ ɔ kya kerɛ fɛye so gɛnen
de gɛkɛ laalaalogɛ gɛbono gɛkyena gɛdɛ gɛ
laa baa yela ɔkara mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ fɛye de fɛ'
nyɛ kyena mɔ asɛ. Ɔ ti baala ta ibono ɔ laa
lɛɛ gɛnen amɔlɛgɛ abono gɛwi.
6 Ibono fɛye-ansi a gyan' amɔlɛgɛ adɛ
so mɔ i yɛgɛ fɛ kya yaalɛ ne fɛ kya gyi
ɔkon belɛ. I bo no yɛɛ gɛnen owi baarɛ dɔ
berɛ mɔ foŋbii awɔrɔfɔɔ kpɛi-kpɛi a kya
tu fɛye ne fɛ kya yiyɛɛ. Gɛnen awɔrɔfɔɔ
de gɛyiyɛɛ mɔ a maŋ dɛ kpe.
7 Awɔrɔfɔɔ a kya tu fɛye gɛnen mɔ, i mɛŋ
gyɛ giyan. Fɛ' bii yɛɛ i kya daasɛ fɛye-
gikagyan gibono fɛ ka gyan' Yesu so mɔ
i kya kerɛ daa de i' nyɛ lii gɛwi yɛɛ fɛye-
gikagyan gi gyɛ gɛsintin gikagyan. I dɛ daa
fɛɛ sika kɔkɔɔ de ɔgya. Pɛi ne fɛ laa bii yɛɛ
sika kɔkɔɔ gyɛ sika kɔkɔɔ gbaa-gbaa mɔ,
ɔgya ne mɛ kya kyu tɔ mɔ de i' dɛɛ ibono iŋ
gyɛ sika kɔkɔɔ mɔ lii mɔ dɔ. Fɛye-gikagyan
gibono fɛ ka gyan' Yesu so mɔ gi tansi gi tiri
don sika kɔkɔɔ ɔbono mɔ-ɔdan kya yela
ɔkara mɔ. Nengyene awɔrɔfɔɔ mɔ a lɛɛ
fɛye-gikagyan mɔ nyiile yɛɛ gi gyɛ gɛsintin
gikagyan mɔ, i laa sa fɛye ayenbi, nyisigyi,
de buubuu gɛkaabono Wurubuaarɛ laa lɛɛ
Yesu Kirisito gɛwi nyiile nyamesɛ kamaasɛ
mɔ.
8 Fɛŋ kya wu Yesu Kirisito de ansi berɛ.
Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ kya laarɛ
mɔ-ilaa ne fɛ kya ka gyan' mɔ so. Yesu so
mɔ fɛ kya yaalɛ ne fɛ kya gyi ɔkon belɛ
ɔbono nyisigyi bo mɔ dɔ ne fɛŋ nyi mɔ-
ɔkara mɔ.
9 Ntɛɛla nbono fɛye-gikagyan gidɛ gi kya
sa fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ kya
mɔlɛgɛ fɛye, ne fɛye-rɛ mɔ nsana i kya nyɛ
wɔra ɔkon.

Wurubuaarɛ Ikalan Atɔgɛbo De Mɔ-Isɔɔ

Mɛ Laarɛ Mɛ' Nu Ɔkalan Baarɛ Ilaa

10 Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɛ wolaa
wu gɛnen Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ abono so
ilaa tɔgɛ. Mɛ tɔgɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
laa wɔra ilaa gbaa' sa aye mɔ. Mɔmɔ gbaa-
gbaa berɛ mɛ mɛŋ nu imɔ gɛsɛ. Imɔsɔ mɛ
pɛɛrɛ ansi loo imɔ dɔ taasɛ-taasɛ.
11 Kirisito Oduduu ɔbono ɔ bo mɔmɔ
dɔ mɔ kya nyiile mɔmɔ yɛɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ
laa wu ɔlaawusɛ de imɔ gɛmara mɔ ɔ' nyɛ
nyisigyi belɛ. Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
adɛ mɛ laarɛ de mɛ' nyɛ bii gɛnen nyamesɛ
kolon ɔbono Kirisito Oduduu mɔ darɛ mɔ.
Mɛ kii laarɛ de mɛ' bii owi ɔbono gɛnen
ɔmɔlɛgɛbo ɔbono laa ba mɔ.
12 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile
mɔmɔ yɛɛ i mɛŋ gyɛ mɔmɔ gbaa-gbaa so
ne ɔ sa gɛnen ikalan mɔ. Wurubuaarɛ gi
nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ kya tɔgɛ mɔ-ikalan mɔ
gɛnen mɔ, mɛ kya tɔgɛ mɛ kya yela daa
mɔmɔ-gɛmara awura. Gɛsintin, mɔmɔ-
gɛmara mɔ, Kirisito gi baa mɔlɛgɛ asa.
Imɔ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ gi sun mɔ-
Oduduu lii Wurubuaarɛ dɔ. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi baa yɛgɛ asa mɛ kya tɔgɛ
gɛnen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono ilaa ma-a sa fɛye.
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa, i kya da ɔmɔ
kpa-kpa, mɛ kya laarɛ mɛ' bii gɛnen ɔkalan
konkonsɛ baarɛ ilaa.

Fɛ' Kyena Gisen Fufuli Awura Akyenabi

13 Gɛkaabono Wurubuaarɛ laa baa lɛɛ
Yesu Kirisito gɛwi nyiile asa gɛsinkpan so
mɔ, ɔ laa kyu mɔ-gidɛnsɛ gibono ɔ bo mɔ
yuule fɛye de ɔ' sa fɛye gɛkyena gɛkpaa.
Imɔso fɛ' kyu fɛye-ansi gyan' gɛnen ayuule
abono so de fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. Fɛŋ sa
fɛ' kyu imɔ seeli.
14 Fɛ' nu fɛye-sɛ Wurubuaarɛ gɛdɛ fɛɛ
nbii dɛnsɛ; fɛŋ' baa kyena fɛɛ owi ɔbono
fɛŋ ti bii sɛi kyu lii Wurubuaarɛ so ne fɛye-
ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ne n gyi fɛye-amu mɔ.
15 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ
fɛye-rɛ mɔ fɛ' wɔra nyamesɛ kolon mɔ gyɛ

gisen fufuli wura. Imɔso fɛye kee fɛ' kyu
gisen fufuli akyenabi kyu kyena.
16 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Fɛ' wɔra gisen fufuli awura.
I lii fɛɛ me, n gyɛ gisen fufuli wura."
17 Fɛ kya dalaa mɔ, fɛ kya terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ fɛye-sɛ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya kyu gɛsintin gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ naa de mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ so. Ɔŋ kya ligi ɔko. Imɔso fɛ' selɛ mɔ fɛye-gisafo gɛkyena gɛbono fɛ tɛ gɛsinkpan so faa dɔ.
18 Nkana fɛ tɛ akyenabi abono aŋ kya kpaa nyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Fɛye-naanaana ne n kyena gɛnen gɛkyena gɛbono san sa fɛye. Wurubuaarɛ, mɔ, gi lɛɛ fɛye lii imɔ ibono dɔ, ne ɔ sa fɛye gɛkyena pobɔrɔ. Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ ilaa ibono o kyu mɔlɛgɛ fɛye mɔ imɔ-oduduu mɛŋ kya kɔɔgɛ fɛɛ sika kɔkɔɔ abɛɛ aterenbi.
19 I gyɛ daa Kirisito nkalan nbono aterenbi a maŋ taalɛ sɔɔ nmɔ mɔ ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔlɛgɛ fɛye gɛnen. O wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa aye. Ɔ wɔra fɛɛ sandɛ ɔbono ɔ kyena sa asunbi gilɛɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔ-gisen dɔ i fuuli, ne ɔŋ bo ilaa nyɛnyɛn.
20 Pɛi ne soso de gɛsɛ i' lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ mɔ, i wolaa i dɛ yɛɛ Kirisito laa wɔra asa ɔmɔlɛgɛbo. Gɛsɛ gɛrɛ i kya laarɛ i' yela ɔkara faa mɔ, Wurubuaarɛ gi san lɛɛ ɔmɔlɛgɛbo mɔ gɛwi nyiile asa. Fɛye so ne ɔ wɔra gɛnen.
21 Kyu naa de Kirisito so ne fɛ kya nyɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi faa. Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ ne ɔ sa mɔ nyisigyi. Gɛnen so ne fɛ kya ka gyan Wurubuaarɛ so, ne fɛye-gɛwɔnsa gɛ gyan mɔ so.
22 Ibono fɛ nu gɛsintin kyu lii Yesu so ne fɛ kya gyi gɛnen gɛsintin mɔ so faa mɔ, i yɛgɛ fɛ taa ilaa nyɛnyɛn ibono nkana fɛ kya wɔra mɔ yɛgɛ, ne fɛ san fɛ kya laarɛ fɛye-nanboana Yesu asonbo mɔ ilaa gɛsintin so. Imɔso fɛ' pɛɛrɛ ansi laarɛ abara ilaa gɛnen lii fɛye-asen dɔ.
23 I kya nyiile yɛɛ kyu naa de Wurubuaarɛ gigyɛbi mɔ so mɔ, ɔ yɛgɛ i lɔrɔ korogɛ fɛye ne fɛ wɔra mɔ-biana gɛsintin. Aye-sɛ Wurubuaarɛ bo no gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ maŋ wu' gɛkaako. Mɔ-gigyɛbi gibono o kyu korogɛ aye mɔ gi bo gya, ne gi kpɛ gi bo no adaa-adaa.
24 Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔko mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Isaya gi tɔgɛ mɔ-ɔwolɛ dɔ yɛɛ,
"Anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-nyisigyi
mɛ dɛ daa fɛɛ ifɛ de iyii afototo.
Ifɛ i laa wu', ne iyii afototo a laa kpiisi.
25 Wura Wurubuaarɛ gigyɛbi mɔ berɛ,
gi kpɛ gi bo no gɛkpaa-gɛkpaa."
Gɛnen gigyɛbi gibono ne n gyɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ asa mɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ.

2

1 Imɔso fɛ' lɛɛ gɛkyo kamaasɛ lii fɛye-asen dɔ. Fɛŋ sa fɛ' penɛ asa. Fɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ansi so giyan. Fɛ' taa gɛlaaloo yɛgɛ. Fɛŋ sa fɛ' saalɛ asa.
2 Fɛɛ gɛnɔɔbono kyokyoo mɛŋ nyɛ ginyabo ne ɔŋ kya taalɛ kyena mɔ, fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a' da fɛye ɔbolɛ gɛnen kee. Mɔ-agyɛbi mɔ a gyɛ gɛsintin. A kya sa nyamesɛ oduduu dɔ ɔlon. Imɔso fɛ kya nu agyɛbi mɔ, fɛ laa wɔra fɛɛ kyokyoo ɔbono ɔ kya nyabo ne ɔ kya sen mɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ne nan yɛgɛ fɛ' sɛɛ oduduu dɔ de fɛ' nyɛ Yesu amɔlɛgɛ de fɛye-rɛ mɔ nsana i' wɔra ɔkon.
3 I lii fɛɛ fɛye kee fɛ ti daa Wura Yesu gidɛnsɛ gibono ɔ bo sa aye anyamesɛ mɔ kerɛ.

Yesu So Mɔ, Fɛ Dɛ Fɛɛ Wurubuaarɛ Obu Asodoo

4 Fɛ' kyu fɛye-nyoro sa Wura Yesu. Ɔ dɛ fɛɛ gisodoo gibono gi kpɛ gi bo no, ne anyamesɛ mɛ kine gimɔ mɔ. Gimɔ, mɔ, ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ gi bo agyan sa mɔ ne gi kya gyi mɔ-ginsi.
5 Fɛye kee kyu lii Yesu so mɔ fɛ dɛ fɛɛ asodoo abono a kpɛ a bo no mɔ. Imɔso fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu fɛye pɔrɔ oduduu dɔ obu. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-gisen dɔ ilaa ne n san i gyan' fɛye-ansi so fɛɛ mɔ-asunbi alɛɛbo ne fɛ gyɛ de fɛ' nyɛ fɛ kya lɛɛ oduduu dɔ asunbi fɛ kya sa mɔ. Kyu naa de Yesu Kirisito so mɔ, Wurubuaarɛ laa sɔɔ gɛnen asunbi abono abaa anyɔ.
6 I lii fɛɛ i bo mɔ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Fɛ' kerɛ! Me Wurubuaarɛ nɛ lɛɛ gisodoo
gibono gi laa yɛgɛ me-ɔson obu mɔ ɔ'
nyɛ ɔlon yelɛ mɔ.
Gɛnen gisodoo gibono gi tansi gi kya gyi
me-ginsi.
N dɛ gimɔ mi-i too obu gɛsɛ ɔpɔɔrɛ Sayon
ɔsowolɛ so.
Ɔbono ɔ laa ka gyan' gɛnen gisodoo gibono
so mɔ
ipeeli i maŋ gyi mɔ kpa-a."
7 Yesu ne n gyɛ gɛnen gisodoo mɔ. Fɛye abono fɛ ka gyan' mɔ so mɔ, ɔ tansi ɔ bo agyan sa fɛye. Asa abono mɔmɔ berɛ mɛŋ kya ka gyan' mɔ so mɔ, i bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ gɛtɛɛko kyu lii mɔmɔ so yɛɛ,
"Ibu apɔrɔbo mɛ kyu gisodoo mɔ too
gɛbaamara,
ne gɛmara gɛmara mɔ gɛnen gisodoo
mɔ, mɔ,
ne Wurubuaarɛ gi san baa kyu pɔrɔ mɔ-
ɔson obu mɔ
ne obu mɔ gi nyɛ ɔlon yelɛ."
8 Wurubuaarɛ gi wolaa wu tɔgɛ yela yɛɛ,
"Gisodoo gidɛ gi laa yɛgɛ anyamesɛ mɛ laa
sidi de mɛ' lii tɔrɔ."

Ibono so Yesu laa yɛgɛ anyamesɛ mɛ sidi
gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ kya wɔra
gisomaanu de Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ.
Gɛnen gisomaanu gibono gi gyɛ daa ilaa
ibono i wolaa i dɛ sa mɔmɔ.
9 Fɛye abono fɛ ka gyan' Yesu so mɔ
berɛ, Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye lɛɛ yɛɛ
fɛ laa bingiri fɛɛ gɛsu kolon dɔ asa. Fɛ
bingiri fɛɛ awuragyibo asunbi alɛɛbo sa
Wura Wurubuaarɛ. Fɛye ne ɔ lɔrɔ yela
sa mɔ-nyoro lii nsinkpan kpɛi-kpɛi so asa
dɔ. Fɛ gyɛ daa mɔ gbaa-gbaa lɛɛ adɛ.
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye lɛɛ de fɛ' nyɛ fɛ
kya lɛɛ mɔ-ginyen. I lii fɛɛ mɔ ne n biidɛ
fɛye lii gibiri dɔ baa mɔ-fatela dɔ nfono i
bo ɔbolɛ ne i kya dɛ gɛnɔ mɔ.
10 Owi ɔko dɔ mɔ nkana fɛ mɛŋ gyɛ asa
ako sa Wurubuaarɛ. Idɛ kon, fɛ baa wɔra
Wurubuaarɛ-lɛɛ adɛ gɛsintin so. Nkana
Wurubuaarɛ mɛŋ su fɛye gitolon. Idɛ kon,
Wurubuaarɛ gi su fɛye gitolon.

Fɛ' Kyena Akyenabi Dɛnsɛ

11 Me-nanboana laarɛsɛ, a gyɛ daa fɛɛ
asafo gɛsinkpan so. A gyɛ daa akpaky-
onbo. Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
gɛsinkpan so ilaa i' gyi fɛye-amu. Gɛnen
ilaa ibonoana i kya kɔ de fɛye de i' nyɛ
nyida fɛye-nwɔnsa.
12 Fɛ tɛ saarɛ asa abono mɛ mɛŋ kya son
Wurubuaarɛ faa mɔ, fɛ' yɛgɛ fɛye-gɛkyena
gɛ' wɔra gɛkyena dɛnsɛ. Nengyene i
ba yɛɛ mɛ ten fɛye-gɛnɔ yɛɛ fɛ gyɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ, mɛ laa wu fɛye-
gidɛnsɛ gibono fɛ kya wɔra mɔ de mɛ' yen
Wurubuaarɛ kyu lii gimɔ so gɛkaabono ɔ
laa baa laa aye mɔ.

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ

13 Kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito so
mɔ, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛbelɛnsɛ fɛye
so mɔ. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa ɔbono
ɔ kya gyi gɛwura fɛye so
14 de abono ɔ yela gɛbelɛnsɛ buu de mɔ-
nyoro mɔ kee. I lii fɛɛ ɔ yela ɔmɔ daa
de mɛ' biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso de
mɛ' yen abono mɛ kya wɔra ilaa ibono i
boran mɔ.
15 I gyɛ daa Wurubuaarɛ gɛlaarɛ yɛɛ fɛ'
wɔra ilaa ibono i kaaborɛ mɔ, de i' yɛgɛ
ginyantɔgɛ awura mɛ' bun mɔmɔ-nnɔ so.
16 Fɛ kya bara fɛye-nyoro gɛsɛ gɛnen
mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ fɛ gyɛ nbide berɛ. Fɛŋ
sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ fɛŋ tɛ sa ɔko so mɔ, fɛ
laa wɔra fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ibono iŋ
boran sa Wurubuaarɛ mɔ. Fɛ' wɔra daa
Wurubuaarɛ nbide.
17 Fɛ' kyu buubuu sa anyamesɛ pɛwu.
Fɛ' laarɛ abono fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ bo Yesu
ɔson mɔ dɔ mɔ ilaa. Fɛ' selɛ Wurubuaarɛ
de fɛ' buu ɔbono ɔ kya gyi gɛwura fɛye so
mɔ.
18 Fɛye abono fɛ tɛ awura asɛ mɔ, fɛ'
bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa fɛye-wuraana de
fɛ' kyu buubuu sa mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono i
kaaborɛ mɔ. Iŋ sa i' wɔra yɛɛ abono mɛ
kya wɔra fɛye gidɛnsɛ abɛɛ mɛ kya su fɛye
so mɔ wolɛ. Fɛ' dabɔlɛ buu abono mɛ kya
wɔra fɛye gɛnɔ mɔ de fɛ' bara fɛye-nyoro
gɛsɛ sa ɔmɔ.
19 Fo ɔko fo kya wu ɔlaawusɛ ɔbono
iŋ kaaborɛ fo wu mɔ ne fo nyɛ gisen
Wurubuaarɛ so mɔ, i kya gyi Wurubuaarɛ
ginsi.
20 Nengyene fo nyamesɛ fo wɔra ilaa
nyɛnyɛn, ne mɛ biidɛ fo-giso imɔ so ne fo
nyɛ gisen mɔ, i kaaborɛ fo' nyɛ afaala ako?
Kuaa. Fɛɛ ilaa dɛnsɛ berɛ ne fo wɔra ne fo
kya wu imɔ so ɔlaawusɛ mɔ, nyɛ gisen daa.
Fo nyɛ gisen gɛnen ɔlaawusɛ ɔbono dɔ mɔ,
imɔ ibono ne n kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.
21 Yesu Kirisito kee gi nyɛ gisen owi
ɔbono ɔ kya wu ɔlaawusɛ ɔ kya sa fɛye
mɔ. O kyu wɔra sinkaala yela yɛɛ fɛye
kee fɛ' kyule de fɛ' wu ɔlaawusɛ fɛɛ mɔ-
lɛɛ mɔ ɔnan. Gɛnen gɛkyena gɛbono ɔnan
ne Wurubuaarɛ yɛɛ gɛ' wɔra fɛye-lɛɛ.
22 Yesu mɛŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn iko kerɛ.
Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nu gɛkaako yɛɛ ɔ taa kɛɛ
abon kerɛ.
23 Asa mɛ saalɛ mɔ mɔ, ɔ mɛŋ saalɛ ɔmɔ
ka gikɔ.
O wu ɔlaawusɛ asa abaa dɔ mɔ, ɔ mɛŋ tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ' yɛgɛ de-e, fɛ laa wu me kyule."
O nyi ibono Wurubuaarɛ laa gyi asa nbɛlɛ
gɛsintin ɔkpa so.
Imɔso o kyu imɔ pɛwu-u wɔra Wu-
rubuaarɛ abaa dɔ.
24 Yesu gi kyu aye-anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn
sola owi ɔbono mɛ da mɔ aŋanbi mada
de oyii mɔ. Mɔ gbaa-gbaa nyoro ne o
kyu so aye-gisobiidɛ. Ɔ wɔra gɛnen daa
de a' nyɛ lɛɛ abaa lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ de a' nyɛ a kya gyi gɛsintin a kya sa
Wurubuaarɛ aye-gɛkyena dɔ. Ilɔ ibono
Yesu gi nyɛ lii awɔrɔfɔɔ abono o wu kyu
lii aye so mɔ i yɛgɛ aye-nyoro gi' tɔrɔ aye.
25 Nkana a fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono isandɛ mɛ kya fuɛ mɛ naa mɛ
naa mɔ. Idɛ kon berɛ a kii ba aye-ɔkparɛbo
Yesu asɛ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya kerɛ aye
so.

3

Akyii Mɛ' Bara Mɔmɔ-Nyoro Gɛsɛ Sa Mɔmɔ-Kuliana

1 Gɛnen kee ne fɛye akyii mɔ, fɛ' bara
fɛye-nyoro gɛsɛ sa fɛye-kuliana. Nengyene
mɔmɔ dɔ ako mɛ kine Wurubuaarɛ ɔkalan
mɔ mɔ, kyu lii fɛye-akyenabi dɛnsɛ abono
fɛ laa kyu kyena de ɔmɔ mɔ so mɔ, i laa

yɛgɛ mɛ' kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa. I maŋ baa
tiri yɛɛ fɛ' tɔgɛ ɔkalan mɔ sa mɔmɔ.
2 I kya nyiile yɛɛ fɛye-kuliana mɔ mɛ
laa wu gɛnɔɔbono fɛ dɛ buubuu fa-a sa
Wurubuaarɛ ne fɛ kya gyi gɛsintin sa ɔmɔ
fɛye-gɛkyena dɔ mɔ.
3 Fɛye-ɔdan ɔbono fɛ bo mɔ ɔŋ sa ɔ' wɔra
nyoro gilɔrɔ wolɛ, fɛɛ iman giŋminde abɛɛ
sika kɔkɔɔ agbangbaran gikyɛ abɛɛ akuru
dɛnsɛ gidela.
4 Fɛ' yɛgɛ fɛye-asen dɔ ne i' lɛɛ fɛye-ɔdan
ɔbono fɛ bo mɔ nyiile. Ɔdan ɔbono ɔŋ kya
nyida gɛkaako mɔ ne n gyɛ ibono fo ɔko
fo laa bara fo-nyoro gɛsɛ de fo' yela fo-
gɛwɔnsa gɛten kolon. Gɛnen ɔdan ɔbono
ne n kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.
5 Adedaabo owi mɔ, gɛnen ne mɔmɔ
akyii abono mɛ kyu mɔmɔ-nyoro too Wu-
rubuaarɛ so mɔ mɛ kyu lɔrɔ mɔmɔ-nyoro
ne. Mɛ kyu mɔmɔ-ansi gyan Wurubuaarɛ
so ne mɛ bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-
kuliana.
6 Gɛnen akyii abono dɔ ɔko ne n gyɛ
Sara. O nu mɔ-kuli Aberaham gɛdɛ, ne
o kyu buubuu sa mɔ yɛɛ mɔ-wura ne.
Nengyene fɛye kee fɛ laa wɔra ilaa ibono i
boran mɔ ne fɛŋ selɛ gifuu mɔ, fɛ laa wɔra
fɛɛ Sara baarɛ mɔ-biana gɛsintin.

Fɛye Anyen Fɛ' Kyu Buubuu Kyena De Fɛye-Kaana

7 Gɛnen kee ne fɛye anyen mɔ, mɔ,
fɛye-rɛ fɛye-kaana fɛ tɛ mɔ, fɛ' su mɔmɔ
so yɛɛ mɛŋ bo lon fo fɛye. Imɔso fɛ' kyu
buubuu kyu kyena de mɔmɔ. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ laa sa fɛye-rɛ ɔmɔ kpini mɔ
asɛ gɛkyena. Fɛ' kyena de mɔmɔ gɛnen
de fɛye-ndalaa nbono fɛ laa dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ mɔ, sɛi-sɛi ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ
tii nmɔ-ɔkpa.

Fɛ' Kyena De Abara Kanpɛ

8 Pɛi de me-gɛnɔ gɛ yii mɔ, fɛye abono fɛ
ka gyan' Yesu so mɔ pɛwu, fɛ' wɔra gɛnɔ
kolon. Fɛ' su abara so de fɛ' laarɛ abara
ilaa. Fɛ' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ asa asen
a' tɔrɔ mɔmɔ mɔ de fɛ' bara fɛye-nyoro
gɛsɛ sa abara.
9 Fɛŋ sa fɛ' kyu ilaa nyɛnyɛn kyu ka ilaa
nyɛnyɛn gikɔ abɛɛ fɛɛ ɔko gi saalɛ fɛye mɔ,
fɛ' saalɛ mɔ ka gikɔ. Fɛye berɛ, fɛ' kolɛ daa
Wurubuaarɛ ayuule sa gɛnen asa abono.
Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛ' nyɛ mɔ-ayuule
so ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ mɔ.
10 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,
"Fo ɔbono fo kya laarɛ gɛkyena dɛnsɛ
ne fo kya laarɛ fo' gyi ɔkon fo-gɛkyena dɔ
mɔ,
kerɛ fo-gɛnɔ so dɔɔdan.
Foŋ sa fo' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn abɛɛ fo' kɛɛ
abon.
11 Kine ilaa nyɛnyɛn giwɔra de fo' san wɔra
daa ilaa dɛnsɛ.
Nyanga ansi de fo' wɔra ilaa ibono i laa
bara gisen yuuli mɔ.
12 I kya nyiile yɛɛ Wura Wurubuaarɛ kya
kerɛ
asa abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa
mɔ mɔ so,
ne ɔ kya nu mɔmɔ-ndalaa.
Asa abono mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ
berɛ,
mɔmɔ-rɛ Wura Wurubuaarɛ ansi a laa
wɔra anan."

Fo-Gɛsintin So Ne Fo Kya Wu Ɔlaa Mɔ, Wurubuaarɛ Laa Yuule Fo

13 Nengyene ilaa dɛnsɛ giwɔra ne n kpɛ
i bo fɛye-ansi so mɔ, anɛ ne nan wɔra fɛye
ilaa nyɛnyɛn?
14 Ba-a ne ako mɛ kya yɛgɛ fɛ' wu ɔlaa
lii fɛye-gɛsintin gigyi so mɔ, fɛ gyɛ daa
amudɛnsɛbo Wurubuaarɛ asɛ. Fɛŋ sa fɛ'
yɛgɛ mɔmɔ-aŋaala a' wɔra fɛye gifuu abɛɛ
i' wɔra fɛye gɛwɔnsa.
15 Fɛye berɛ fɛ' kyu buubuu sa Kirisito
lii fɛye-asen dɔ yɛɛ mɔ-nkon ne n gyɛ
fɛye-Wura. Fɛ' wolaa baala fɛye-nyoro,
nengyene fɛɛ ɔko gi taa taasɛ fɛye kyu lii
Wurubuaarɛ ilaa ibono fɛye-ansi a gyan'
imɔ so mɔ, de fɛ' nyɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
dɔɔdan.
16 Ɔko gi taasɛ fɛye gɛnen ilaa ibono mɔ,
fɛ' nyɛ gisen de fɛ' kyu buubuu lɛɛ gɛnɔ
kanpɛ sa mɔ. Fɛ' wɔra daa ilaa ibono fɛ nyi
fɛye-asen dɔ yɛɛ i boran mɔ. Fɛ kya wɔra
gɛnen ne ako mɛ kya saalɛ fɛye ne mɛ
kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii fɛye Kirisito
asonbo akyenabi dɛnsɛ abono so mɔ, mɛ
laa gyi ipeeli.
17 Fo wɔra ilaa dɛnsɛ ne i gyɛ Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ yɛɛ fo' wu ɔlaa mɔ,
imɔ ibono ne n boran don ibono fo laa
wɔra ilaa nyɛnyɛn de fo' wu ɔlaa mɔ.
18 Kyu lii aye anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn
so mɔ, Yesu Kirisito gi wu' de aye-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i' nyɛ lɔrɔ. Mɔ ɔbono
mɔ-gisen dɔ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ gi
wu' sa aye abono aye-asen dɔ iŋ boran sa
mɔ mɔ. Ɔ kpɛ wu' daa gikolon gibono ne,
i ta. Mɛ mɔɔ daa mɔ-nyoro gibi mɔ. Mɔ-
oduduu mɔ berɛ gi nyɛ gɛkyena,
19 ne o kpe ibuni dɔ kpaa tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi sa ibuni ibono Wu-
rubuaarɛ gi tii ɔmɔ wɔra gɛtɛɛko mɔ.
20 I lii fɛɛ owi ɔbono gɛnen ibuni ibono
mɛ tɛ de ansi Nowa aberɛ dɔ mɔ, mɛ mɛŋ
nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Wurubuaarɛ, mɔ, gi
nyɛ gisen kyena kerɛ ɔmɔ gɛnen-n kaaborɛ
ɔ yɛgɛ Nowa gi salɛ gikolii belɛ giko. Asa
kalɛsɛ ako, asa gukue ɔkara ne n nyɛ loo
Nowa gikolii belɛ gibono dɔ, ne mɔmɔ
abono berɛ mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ

mɔmɔ, ne mɛ mɛŋ sii nkyu nbono gi gyi asɛnsɛ mɔ dɔ.
21 Wurubuaarɛ gi kyu Nowa aberɛ dɔ
ilaa idɛ kyu lɛɛ mɔ Wurubuaarɛ sagyere
ilaa nyiile. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
sagyere kya mɔlɛgɛ aye ndɛ asa de aye-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i' lɔrɔ. Nkana iŋ
gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ sagyere mɔ kya foro
nyamesɛ nyoro so ineesi daa. Sagyere mɔ
kya mɔlɛgɛ nyamesɛ. I lii fɛɛ nyamesɛ kya
kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ibono Wurubuaarɛ
gi kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔ faa,
ɔ' yɛgɛ mɔ ɔ' bii mɔ-gisen dɔ yɛɛ kyu naa
de Yesu Kirisito giwukyingi mɔ so mɔ, mɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ iŋ baa i kya
nyida mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana.
22 Yesu gi kii kyon Wurubuaarɛ dɔ kpe
ɔ tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so, ɔ kya
gyi gɛwura. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de ilaa
ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ
so mɔ, Yesu ne n bo lon imɔ pɛwu so.

4

Fɛ' Kyule Yɛɛ Fo Laa Wu Awɔrɔfɔɔ Fɛɛ Yesu-Lɛɛ Mɔ Ɔnan

1 Aberɛ abono Yesu Kirisito bo gɛsinkpan
so mɔ, o kyule yɛɛ ɔ laa wu awɔrɔfɔɔ.
Imɔso fɛye kee fɛ' kyule yɛɛ fo laa wu
awɔrɔfɔɔ fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. I kya nyiile
yɛɛ ɔbono ɔ kya sa gɛnen Yesu-lɛɛ gɛwɔnsa
gɛdɛ ɔnan ne gɛsintin, ɔ kya wu awɔrɔfɔɔ
mɔ, kaasɛ gi taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ
ne.
2 Ɔ taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ mɔ,
ɔkara ɔbono ɔ laa san kyena gɛsinkpan
so mɔ, ɔŋ baa ɔ tɛ sa mɔ anyamesɛ-lɛɛ
ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa. Ɔ kya san kyena sa daa
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ.
3 Abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ mɛ kya nu daa de mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa. Owi ɔko dɔ mɔ, fɛye kee fɛ kya wɔra
mɔmɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. Fɛ kya wɔra ilaayan,
ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi i kya gyi fɛye-amu,
fɛ kya boo nta, fɛye-rɛ fɛye-nanboana fɛ
kya gyan' dabɔlɛ boo fɛ kya wɔra ilaa
kpan, fɛ kya son ikperɛ wɔra ilaa ibono iŋ
bo gitɔgɛ mɔ. I kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ i kaabo
gɛnen.
4 Idɛ kon berɛ, fɛŋ baa fa-a kyu fɛye-
nyoro mada de asa abono mɛ mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ de fɛ' wɔra mɔmɔ-
amu wusɛ ilaa wɔrasɛ ibonoana. Imɔso i
kya dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, ne fɛ san bingiri ɔmɔ-
oyii wɛsɛ.
5 Fɛ' yɛgɛ ɔmɔ de. Gɛkaako mɔ mɛ laa
yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ de mɛ' lɛɛ mɔmɔ-
gɛnɔ. Wurubuaarɛ gi ti baala ibono ɔ laa
gyi anyamesɛ nbɛlɛ--asa abono mɛ ti wu'
de abono mɛŋ ti wu' mɔ pɛwu.
6 Kyu lii gɛnen so ne fɛ wu yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu gi kpaa tɔgɛ mɔ-
ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa dabɔlɛ de ibuni
mɔ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi bun ibuni
ibono gipuɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
kya bun nyamesɛ gipuɛɛ de ɔ' nyɛ lɛwu
mɔ. Yesu gi nyɛ kpaa tɔngɛ sa ɔmɔ faa
berɛ, ne mɛ nu mɔ, Wurubuaarɛ laa sa
ɔmɔ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan fɛɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya
yɛgɛ nyamesɛ ɔ' nyɛ mɔ.

Kirisito Asonbo Akyenabi

7 Owi ɔbono ilaa kamaasɛ i laa yela
ɔkara mɔ, gɛnen owi ɔbono gi fuude.
Imɔso fɛ' yela fɛye-nwɔnsa gɛten kolon de
fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi de fɛ' nyɛ taalɛ
dalaa sa Wurubuaarɛ.
8 Imɔ gɛmara mɔ, ibono i tiri gikyɔ-gikyɔ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' kpɛ keda gɛsalaarɛ
gɛbono fɛ bo sa abara mɔ dɔ gɛnen. I
lii fɛɛ gɛsalaarɛ gɛ kya kun nyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn sakyɔ.
9 Asafo mɛ ba fɛye-gɛwi mɔ, fɛ' bugi ansi
de fɛ' sɔɔ mɔmɔ abaa anyɔ de fɛŋ sa fɛ'
lɔgedɛ.
10 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi kyɛɛ
ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ adawo kpɛi-kpɛi
faa, fɛ' kyu amɔ kyu wɔra gɛsun kyu kpaa
abara. Fɛ' wɔra asa abono Wurubuaarɛ gi
kyu mɔ-ilaa kyɛɛsɛ kpɛi-kpɛi wɔra mɔmɔ-
abaa dɔ ne mɛ laa bii kerɛ imɔ so sa mɔ
mɔ.
11 Fo ɔbono gɛtɔngɛ ne Wurubuaarɛ gi
kyu kyɛɛ fo mɔ, tɔgɛ mɔ-agyɛbi fɛɛ mɔ
gbaa-gbaa ne n kya tɔngɛ. Fo ɔbono, mɔ,
fo-nanboana gikpaa ne Wurubuaarɛ yɛɛ
fo' kpaa mɔ, kyu Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono
ɔ sa fo gɛnen mɔ kyu kpaa mɔmɔ. Fɛ'
wɔra gɛnen de i' nyɛ kyu nyisigyi bara
Wurubuaarɛ ilaa kamaasɛ dɔ kyu naa de
Yesu Kirisito so. Mɔ-nkon ne nyisigyi de
gɛwuragyi gɛ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
I' ba gɛnen.

Ɔlaawusɛ Gyɛ Daa Ilaa Ibono I Wolaa I Dɛ Sa Yesu Asonbo

12 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i'
dɛ fɛye-gɛnɔ yɛɛ asa mɛ kya yɛgɛ fɛ kya wu
ɔlaawusɛ kyu lii Yesu ɔson mɔ so. I gyɛ ilaa
ibono i wolaa i dɛ sa aye abono a sɔɔ Yesu
gyi mɔ. I mɛŋ gyɛ ilaa pobɔrɔ. Ɔlaawusɛ
mɔ kya daasɛ fɛye ɔ kya kerɛ daa yɛɛ fɛ
sɔɔ Yesu gyi gɛsintin?
13 Gɛnɔɔbono fɛ kya wu ɔlaawusɛ fɛɛ
Yesu Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan faa mɔ, fɛ' yɛgɛ i
wɔra fɛye ɔkon. I wɔra fɛye ɔkon nperɛ
mɔ, owi ɔbono Yesu Kirisito nyisigyi mɔ
laa lii gɛwi mɔ, fɛ laa gyi ɔkon kee.
14 Nengyene asa mɛ kya saalɛ fɛye kyu lii
ibono fɛ gyɛ Kirisito asonbo so mɔ, fɛ gyɛ
daa amudɛnsɛbo. I kya lɛɛ i kya nyiile yɛɛ

Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo nyisigyi
mɔ tɛ fɛye-asen dɔ ne.
15 Iŋ sa i ba fɛye ɔko so yɛɛ ɔ laa wu
ɔlaawusɛ mɔ, i' wɔra yɛɛ ɔ mɔɔ daa isa,
o yuuri, ɔ tɔrɔ nbara, abɛɛ ɔ ten loo asa
ilaa dɔ.
16 Nengyene Yesu Kirisito ɔson mɔ so
berɛ ne asa mɛ kya yɛgɛ fɛ' wu ɔlaawusɛ
mɔ, iŋ sa i' wɔra fɛye ipeeli. Fɛ' faala
Wurubuaarɛ yɛɛ fɛ nyɛ mɛ kya kalɛ fɛye
wɔra Yesu Kirisito asonbo mɔ dɔ.
17 Wurubuaarɛ gi ti yii gɛsɛ ɔ kya biidɛ
asa giso. Ɔ yii gɛsɛ lii aye abono a gyɛ
mɔ-biana gɛsintin mɔ so. To! Ibono
Wurubuaarɛ gi yii gɛsɛ de aye faa mɔ, asa
abono mɔmɔ berɛ mɛ kine yɛɛ mɛ maŋ
wɔra mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ ilaa mɔ,
mɔmɔ-lɛɛ mɔ de-e? Fɛ' bii yɛɛ mɔmɔ-lɛɛ
gisobiidɛ berɛ gi laa tansi wɔra nyɛnyɛn.
18 I bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Nengyene i bo lon de asa abono mɛ kya
gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ gbaa
mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ kyena
mɔ asɛ mɔ,
nnɛ ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo abono mɛŋ
selɛ Wurubuaarɛ mɔ
mɛ laa taalɛ nyɛ gɛnen amɔlɛgɛ
abono?"
19 Nengyene Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ ne fɛ
kya wu ɔlaawusɛ mɔ, fɛ' kyu fɛye-nyoro
pɛwu too mɔ so de fɛ' kpɛ keda fɛye-ilaa
dɛnsɛ giwɔra dɔ. Wurubuaarɛ ɔbono ɔ lɛɛ
fɛye mɔ gyɛ daa ɔpaawɔrabo.

5

Abono Mɛ Kya Gyangbara Sa Yesu Asonbo Mɔ

1 Idɛ berɛ n kya laarɛ n' tɔngɛ sa fɛye
abono fɛ gyɛ abelɛnsɛ fɛ gyangbara sa Yesu
asonbo mɔ. Me kee n gyɛ daa ɔbelɛnsɛ n
gyangbara sa Yesu asonbo fɛɛ fɛye. Nɛ wu
Yesu Kirisito owi ɔbono ɔ kya wu ɔlaawusɛ
mɔ de me-ansi. Gɛkaabono Wurubuaarɛ
laa lɛɛ Yesu Kirisito baarɛ nyisigyi gɛwi
nyiile mɔ, me kee n bo abono mɛ laa nyɛ
mɔ-nyisigyi mɔ dɔ.
2 N kya ka fɛye yɛɛ fɛ' kerɛ Wurubuaarɛ
adɛ abono o kyu wɔra fɛye-abaa dɔ mɔ
so dɔɔdan fɛɛ gɛnɔɔbono isandɛ ɔkparɛbo
dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-isandɛ so mɔ. Fɛ' kerɛ
mɔmɔ so lii fɛye-asen dɔ. Iŋ sa i' wɔra yɛɛ
ɔko ne n kya nyise fɛye abɛɛ aterenbi so
ne fɛ kya kerɛ mɔmɔ so. Wurubuaarɛ so
mɔ, fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon yɛɛ fɛ nyɛ fɛ
kya kerɛ mɔ Wurubuaarɛ adɛ so.
3 Iŋ sa i' wɔra yɛɛ fɛ kya gyi daa gɛwura
ɔmɔ so. Fɛ' wɔra asa abono mɛ laa taalɛ
kasɛ fɛye-akyenabi de i' kpaa mɔmɔ mɔ.
4 Nengyene Yesu Kirisito ɔbono ɔ gyɛ
isandɛ akparɛbo ɔbelɛnsɛ mɔ laa kii ba
gɛsinkpan so mɔ, fɛye abono fɛ kya kerɛ
mɔ-isandɛ so fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ faa
mɔ, fɛ laa nyɛ ntɛɛla nbono gi bo nyisigyi
ne giŋ bo ɔkara mɔ.

Adega

5 Fɛye abono fɛ gyɛ adega mɔ kee fɛ' nu
abono mɛ gyɛ abelɛnsɛ fɛye dɔ mɔ gɛdɛ.
Fɛye abono pɛwu fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ fɛ'
bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa abara. I lii fɛɛ i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ kya tii asa abono mɛ kya
nyiile mɔmɔ-nyoro mɔ ɔkpa
de mɛŋ sa mɛ' nyɛ mɔmɔ-gɛlaarɛ.
Abono mɛ kya bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ
berɛ,
Wurubuaarɛ kya sa mɔmɔ so gɛwɔnsa
dɛnsɛ."
6 Imɔso fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa mɔ
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ de
ɔ' nyɛ kosorɛ fɛye-gimu aberɛ abono i
kaaborɛ mɔ.
7 Fɛ' kyu fɛye-ilaa tirisɛ pɛwu wɔra mɔ-
abaa dɔ. I lii fɛɛ ɔŋ dɛ fɛye gidɛ.
8 Fɛ' yela fɛye-nwɔnsa gɛten kolon de
fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. I lii fɛɛ fɛye-
ɔkyobo, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, naa
ɔ kya kingi fɛɛ guuni ɔbono akon a da mɔ
ne ɔ naa ɔ kya laarɛ ɔbono ɔ laa nyɛ keda
wɛ mɔ.
9 Fɛ' yelɛ fɛye-gikagyan gibono fɛ ka
gyan Yesu so mɔ ken-ken de fɛ' kɔ de ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ
fɛye-nanboana abono mɛ ka gyan Yesu so
ne mɛ bo mɛ bo gɛsinkpan gɛten kamaasɛ
so mɔ kee mɛ kya wu ɔlaawusɛ ɔbono
ɔnan fɛ kya wu faa.
10 Fɛ laa kpɛ wu ɔlaa ŋmaraa daa.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ gitolon pɛwu gɛmu,
ne mɔ mɔ ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, fɛ' baa nyɛ
mɔ-nyisigyi ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ. Fɛye-
ɔlaawusɛ gɛmara mɔ, gɛnen Wurubuaarɛ
kolon ɔbono ne nan lɔrɔ fɛye, o' sin fɛye,
ɔ' sa fɛye ɔlon de ayaa yelɛsɛ, de fɛ' nyɛ
taalɛ ka gyan Yesu Kirisito so kpaa lii.
11 Gɛwuragyi gɛ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Afaala Tiikarasɛ

12 Aye-nanbo Siilasɛ ne n kpaa me ne
nɛ ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ teri baarɛ.
Gɛnɔɔbono n kya wu mɔ Yesu ɔson mɔ dɔ
mɔ, n kya sɔɔ mɔ gyi. Nɛ ŋmarasɛ fɛye
daa de n' tɔgɛ keda fɛye-nyoro de n' tɔgɛ
tigi fɛye yɛɛ Yesu ilaa ibono n kya nyiile mɔ
i gyɛ gɛsintin ilaa ibono Wurubuaarɛ kya
kyu mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. Fɛ' keda imɔ dɔ
ken-ken.
13 Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Ba-
bilon ɔsowolɛ so mɔ mɛ kya faala fɛye.
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye-rɛ ɔmɔ lɛɛ yɛɛ
fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa mɔ. Aye-nanbo

Maako ɔbono ɔ wɔra fɛɛ me-bi mɔ kee kya
faala fɛye.
14 Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala faala abara.
Fɛye abono pɛwu fɛye-rɛ Yesu Kirisito
fɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, Wurubuaarɛ
gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.

Piita Ɔwolɛ Nyɔsɛ

1 Me Simon Piita ne n kya ŋmarasɛ fɛye
ɔwolɛ baarɛ. N gyɛ daa Yesu Kirisito
gɛsun ɔwɔrabo, ne n' gyɛ mɔ-ɔsɔɔ. N
kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye abono fɛ ka
gyan Yesu Kirisito so ne fɛye-gikagyan mɔ
gi wɔra ilaa gbaa' sa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono
i wɔra ilaa gbaa' sa aye kee mɔ. Yesu
Kirisito gyɛ daa aye-Wurubuaarɛ de aye-
ɔmɔlɛgɛbo. O gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ
daa ne fɛ nyɛ ka gyan mɔ so faa.
2 Gɛnɔɔbono fɛ nyɛ bii Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ aye-Wura Yesu faa mɔ, mɛ' sa fɛye
so gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛnen de mɛ' sa fɛye
gisen yuuli mɛ kya bɔla.

Wurubuaarɛ Kya Laarɛ Fɛye-rɛ Mɔ Fɛ' Wɔra Nyamesɛ Kolon

3 Wurubuaarɛ ɔlon so mɔ, a nyɛ ilaa
kamaasɛ ibono i tiri aye de a' nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan de a' taalɛ
wɔra mɔ-gisen dɔ ilaa. Ibono a nyɛ bii
Wurubuaarɛ mɔ ne n bugi ɔkpa sa aye
gɛnen faa. Mɔ Wurubuaarɛ kee ne n
tɔgɛ aye yɛɛ a' nyɛ mɔ-nyisigyi de mɔ-
ginyamesɛ dɛnsɛ gibono ɔ bo mɔ.
4 Mɔ-nyisigyi de mɔ-ginyamesɛ dɛnsɛ
gidɛ so mɔ, ɔ ka ilaa gbaa'gbaa ibono i
kya gyi ginsi mɔ yela sa aye. Kyu naa de
gɛnen ilaa ibono ɔ ka yela sa aye mɔ so
mɔ, a laa nyɛ wɔra fɛɛ mɔ-gidebi. I lii
fɛɛ ilaa ibono ɔ ka yela mɔ i laa yɛgɛ a'
nyɛ aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
Anyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ne n kya loori
mɔmɔ ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
5 Imɔso ibono fɛ sɔɔ Yesu gyi faa mɔ, fɛ'
pɛɛrɛ ansi wɔra idɛnsɛ bɔla fɛye-gisɔɔgyi
mɔ so. Fɛ kya wɔra idɛnsɛ mɔ, fɛ' kasɛ
ɔlaako ginyi bɔla fɛye-ilaa dɛnsɛ giwɔra so.
6 Fɛ kya bii ɔlaako mɔ, fɛ' taalɛ keda fɛye-
nyoro. Fɛ taalɛ fɛ dɛ fɛye-nyoro mɔ, fɛ' kyu
gisen keda fɛye-nyoro gɛnen kpaa lii. Fɛ
kya nyɛ gisen gɛnen mɔ, fɛ' kerɛ de fɛ' selɛ
Wurubuaarɛ ilaa kamaasɛ dɔ.
7 Fɛ kya selɛ Wurubuaarɛ gɛnen mɔ,
fɛ' kyu gɛnyi-abi akyenabi kyu kyena de
abara. Fɛ tɛ de abara gɛnen mɔ, fɛ' laarɛ
Wurubuaarɛ de nyamesɛ kamaasɛ ilaa.
8 Nengyene fɛ bo gɛnen ilaa dɛnsɛ idɛana
fɛye-gɛkyena dɔ ne i kpɛ i kya nyaakyɔ
mɔ, gɛnɔɔbono fɛ nyɛ bii aye-Wura Yesu
Kirisito faa mɔ, i maŋ wɔra giyan. I laa
yɛgɛ fɛ laa wɔra asa abono fɛ bo agyan sa
mɔ.
9 Fo ɔbono foŋ bo gɛnen ilaa idɛana fo-
gɛkyena dɔ mɔ fo dɛ fɛɛ gyaatanbo abɛɛ
foŋ kya sa gɛwɔnsa kpe gɛta. Fo tan yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kpaarɛ fo-gɛkyena dedaa
ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa fo.
10 Me-nanboana Yesu asonbo, Wu-
rubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye lɛɛ ne ɔ tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ' son mɔ faa mɔ, fɛ' kyu aniya wɔra
ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ wɔra gɛnen
sa fɛye gɛsintin. Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, i
maŋ ba yɛɛ fɛ palɛ fɛye-gɛmara sa mɔ,
11 ne gɛkaako mɔ aye-Wura de aye-
ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito laa sɔɔ fɛye abaa
anyɔ de fɛ' nyɛ kpaa kyena mɔ-gɛwuragyi
gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ dɔ.
12 Lii gɛnen so mɔ, nɛ kyu too me-nyoro
so yɛɛ nan kpɛ mi-i nyingi fɛye gɛnen ilaa
idɛana pɛwu. I bo no yɛɛ fɛ ti fɛ nyi imɔ.
Yesu gɛsintin ɔkalan ɔbono fɛ nu mɔ fɛ ti
fɛ yelɛ mɔ so girin.
13 Nɛ wu yɛɛ owi ɔbono n san n tɛ de
ansi meŋ ti wu' faa, i kaaborɛ n' kpɛ mi-i
nyingi fɛye n kya tɔgɛ mi-i wɔra fɛye de i'
nyɛ keda fɛye-nyoro.
14 I lii fɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito gi lɛɛ
nyiile me yɛɛ maŋ baa kɛɛla gɛsinkpan so.
Nan kpɛ wu' lii fɛye dɔ ne.
15 Imɔso n kya pɛɛrɛ ansi de nengyene
nɛ wu' taa fɛye yɛgɛ mɔ, fɛ taalɛ nyingi
gɛnen ilaa idɛana owi kamaasɛ.

Aye Yesu Isɔɔ Mɔ Ilaa Tɔgɛsɛ I Gyɛ Gɛsintin

16 Aye Yesu isɔɔ mɔ a tɔgɛ fɛye yɛɛ aye-
Wura Yesu Kirisito bo ɔlon belɛ, ne ɔ laa kii
ba gɛsinkpan so. A tɔgɛ fɛye gɛnen mɔ, i
mɛŋ gyɛ ɔlaako ginyi itarɛ ne a too sa fɛye.
A tansi wu mɔ-nyisigyi de aye-ansi.
17 Owi ɔbono ɔ bo aye asɛ gɛsinkpan so
mɔ, aye-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu nyisigyi de
buubuu sa mɔ. A nu Nyisigyi Gɛmu mɔ
gbaa-gbaa gi tɔgɛ lii mɔ so yɛɛ, "Me-gisen
dɔ obi ne. Mɔ-ilaa i kya gyi me-ginsi."
18 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen mɔ, aye-rɛ
aye-Wura Yesu pɛwu ne n bo gibii giko
so. Nno ne a nu Wurubuaarɛ gbaa-gbaa
atɔngɛbi.
19 A nu gɛnen mɔ, i lɔrɔ keda aye-nyoro
yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ kyu lii Yesu so yela
mɔ i tansi i gyɛ gɛsintin. Imɔso i kaaborɛ
fɛ' bugi fɛye-aso de fɛ' nu imɔ. I kya nyiile
yɛɛ mɔmɔ-ilaa ŋmarasɛsɛ mɔ i laa yɛgɛ
fɛ laa bii ilaa ibono i gyɛ gɛsintin mɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono fatela kya wu gibiri dɔ mɔ. A'
nu gɛnen ilaa ŋmarasɛsɛ ibono gɛnen-n
kpaa fo gɛkaabono aye-Wura Yesu laa kii
ba gɛsinkpan so mɔ. Yesu laa kii ba mɔ, ɔ
laa yɛgɛ a tansi bii gɛsintin ilaa fɛɛ gɛdɛ ne
n kɛ aye abɛɛ gɛbaadiikɛ gigyɛkpebi ne n
lii.
20 Ibono i tansi i tiri yɛɛ fɛ' nu gɛsɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ ŋmarasɛ wɔra Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ dɔ mɔ, nyamesɛ
mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ nu imɔ gɛsɛ mɔ-gibaa
so.

21 I lii fɛɛ iŋ gyɛ mɔmɔ-gibaa so ne
mɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan mɔ ne mɛ
ŋmarasɛ yela. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ne n suu de mɔmɔ pɛi ne mɛ taalɛ tɔgɛ
ikalan ibono i lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ.

2

Abonbo Mɛ Laa Saarɛ Fɛye Dɔ

1 Adedaabo aberɛ mɔ i nyɛ asa ako mɛ
kɛɛ abon yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan ne mɛ
kya tɔgɛ ma-a sa asa. Gɛnen kee ne fɛye-
aberɛ adɛ dɔ mɔ i laa nyɛ asa ako mɛ laa
koso kɛɛ abon yɛɛ Wurubuaarɛ gɛsintin
ilaa ne mɛ kya nyiile fɛye. Gɛnen abonbo
abono mɛ laa tɔngɛ adawo so nyiile fɛye
ilaa nyiilesɛ ibono i kya nyida anyamesɛ
gɛkyena mɔ. Yɛgɛ Yesu gi wu' sa ɔmɔ. Mɔ
ne n gyɛ wura ɔbono ɔ sɔɔ mɔmɔ ka gikɔ
de mɛ' nyɛ kyena sa mɔ. Imɔ-rɛ imɔ gbaa
mɔ, mɛ laa kine mɔ. Imɔso mɔmɔ gbaa-
gbaa mɛ kya laarɛ lɛwu poroko ma-a sa
mɔmɔ-nyoro ne.

2 Abonbo mɔ mɛ laa wɔra ilaa kpan.
Fɛye dɔ sakyɔ fɛ laa buu mɔmɔ-gitan. Asa
banban mɛ wu gɛnen mɔ, i laa yɛgɛ mɛ laa
tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii Yesu-lɛɛ gɛsintin
ɔkpa mɔ so.

3 Gɛnen abonbo adɛ mɛ bo onsipara
nyɛnyɛn. Mɛ kya laarɛ mɛ' nyɛ fɛye gyi
so mɔ, mɛ laa lɛɛ ilaa nyiilesɛ lii mɔmɔ
gbaa-gbaa amu dɔ kyu nyiile fɛye. Lii ko-o
dedaa mɔ, Wurubuaarɛ gi ti wolaa bun
mɔmɔ gipuɛɛ. Mɔmɔ-gisobiidɛ gi dɛ gi
gyoo mɔmɔ.

Asa Nyɛnyɛn Mɛ Laa Sii De Gisobiidɛ Kaaborɛ Mɔmɔ-Nbɛlɛ Gɛkɛ Mɔ

4 A laa taalɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ laa ka
ilaa nyɛnyɛn giwɔra gikɔ gɛsintin. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono mɛ wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ kyɛɛ
mɔmɔ. O tii mɔmɔ wɔra ibɔ ibono i bo
gibiri gɛkpaa mɔ dɔ yɛɛ mɛ' dɛ nno gyoo
gɛkaabono ɔ laa gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ.

5 Dedaa mɔ gɛnen kee ne Wurubuaarɛ
mɛŋ yɛgɛ kyɛɛ gɛsinkpan so asa abono mɛ
mɛŋ selɛ mɔ mɔ. Ɔ yɛgɛ nkyu gi gyi mɔmɔ
pɛwu. Pɛi de nkyu gi' lɔɔ gyi mɔmɔ gɛnen
mɔ, Nowa berɛ naa ɔ kya nyiile asa yɛɛ mɛ'
wɔra ilaa ibono i boran sa Wurubuaarɛ.
Ne Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ mɔ-rɛ asa sono
ako, ne nkyu mɔ giŋ gyi mɔmɔ.

6 Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ
kyɛɛ Sodom de Gomora isowolɛ so asa. I
lii fɛɛ mɛ mɛŋ selɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ laa
boori ɔmɔ-isowolɛ ka gikɔ. Gɛsintin mɔ, ɔ
yɛgɛ ɔgya gi dɛɛ isowolɛ mɔ imɔ-rɛ imɔ-
asa bingiri nsɔ, ne i wɔra sinkaala sa asa
abono mɛ maŋ selɛ mɔ mɔ.

7 Owi ɔbono Wurubuaarɛ mɛŋ ti taa dɛɛ
gɛnen isowolɛ ibono mɔ, ɔnyen ɔko tɛ nno.
Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Lɔtɛ. Lɔtɛ gyɛ gɛsintin
wura. O wu gɛnɔɔbono isowolɛ mɔ so
awura amu a wu' ne mɛ san mɛ kya wɔra
ilaa kpan mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ.

8 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ, ɔ kya wu de mɔ-ansi
ne ɔ kya nu de mɔ-aso yɛɛ mɛŋ kya ka
Wurubuaarɛ nbara mɔ gɛnɔ. Mɔ berɛ kya
laarɛ ilaa ibono i boran sa Wurubuaarɛ so
mɔ, mɔ-gisen dɔ i kpɛ i kya dɛɛ mɔ daa kyu
lii gɛnen ilaa ibonoana so.

9 Imɔso fɛ' bii yɛɛ Wura Wurubuaarɛ nyi
gɛnɔɔbono ɔ laa wɔra de ɔ' lɛɛ anyamesɛ
abono mɛ selɛ mɔ mɔ lii ilaa nyɛnyɛn
idoo dɔ. O nyi gɛnɔɔbono kee ɔ laa yɛgɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ mɛ laa sii de
gisobiidɛ kpaa fo gɛkɛ gɛbono ɔ laa gyi
anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.

10 Asa abono Wurubuaarɛ laa tansi biidɛ
giso mɔ ne n gyɛ abono mɛ kya son mɔmɔ-
ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ibono i kya kyu ineesi
bun mɔmɔ-nyoro ne mɛŋ kya kyu nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛbelɛnsɛ mɔ
terɛ sɛi mɔ.

Gɛnen ne n gyɛ abonbo abono a darɛ yɛɛ
mɔmɔ-ilaa nyiilesɛ i kya nyida anyamesɛ
gɛkyena mɔ. Mɛ bo ansiɔlon ne mɛ kya
nyiile mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɔmɔ ne n bo no.
Mɛ kya taalɛ saalɛ ilaa ibono i kya nyɛ
ɔlon anyamesɛ so mɔ ne iŋ kya taa ŋmaa
mɔmɔ-gisen.

11 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa mɛŋ kya
wɔra fɛɛ mɔmɔ-lɛɛ idɛ. Yɛgɛ mɔmɔ-ɔlon
de mɔmɔ-oduduu ɔbono mɛ bo mɔ gi don
abonbo adɛ-lɛɛ mɔ gbaa bun. Imɔ gɛnen
gbaa mɔ, nengyene ilaa ibono i kya nyɛ
ɔlon anyamesɛ so mɔ i kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ
laa kpaa buu imɔ sa Wura Wurubuaarɛ
mɔ, mɛŋ kya kpaa saalɛ mɔmɔ sa Wu-
rubuaarɛ.

12 Gɛnen abonbo adɛ mɛ dɛ daa fɛɛ
nfɛdɔbuɛ; mɛŋ kya sa nwɔnsa pɛi de mɛ'
lɔɔ wɔra ilaa. Ilaa ibono mɛ mɛŋ nyi imɔ
dɔ mɔ, asebi ne mɔmɔ berɛ mɛ kya kyu
loo imɔ dɔ. Mɛ laa nyɛ imɔ so lɛwu fɛɛ
gɛnɔɔbono i dɛ sa nbuɛ nko yɛɛ gyanbuɛ
ɔ' pɛɛdɛ nmɔ mɔɔ mɔ.

13 Ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ mɛ
laa nyɛ imɔ so gikɔka. Mɔmɔ-ilaa laarɛsɛ
ne n gyɛ nta ginun de ɔkon gigyi. Mɛ san
mɛ kya laarɛ mɛ' wɔra daa imɔ toloowi
kalaadɛ. Mɛ kya wɔra fɛye ipeeli ne mɛ
kya nyida ilaa sa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono ilaa
kpensɛ i kya yii gɛgbɛ mɔ. Mɛ kya wɔra
abaa gyi de fɛye mɔ, i kya wɔra mɔmɔ
ɔkon yɛɛ mɛ kya nyɛ fɛye mɛ kya penɛ.

14 Asa mɔmɔ-kaana gilaarɛ ne n kpɛ
i gyan mɔmɔ-ansi so, ne ilaa nyɛnyɛn
giwɔra iŋ kya fii mɔmɔ gɛkaako kpa-a. Mɛ
kya penɛ asa abono mɛŋ ti nyɛ yelɛ Yesu
gɛsintin ɔkalan mɔ so girin mɔ yɛɛ mɛ'
kasɛ daa mɔmɔ abonbo ilaa wɔrasɛ mɔ.

Onsipara nyɛnyɛn gi den mɔmɔ. Mɔmɔ
berɛ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ nnɔ wɔra mɔmɔ.
15-16 Mɛ taa gɛsintin ɔkpa mɔ yɛgɛ, ne
mɛ naa kpe mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn fɛɛ
ibono Baalam, Beeyɔ mɔ-bi mɔ gi wɔra
mɔ. Nkana Baalam baarɛ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ikalan, ne ɔ baa fuɛ Wurubuaarɛ
ɔkpa. Mɔ-gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa
nyɛnyɛn de asa mɛ' ka mɔ imɔ so gikɔ.
Gɛkɛ gɛdɛ ɔ koso de ɔ' kpaa wɔra gɛnen
ilaa nyɛnyɛn ibono, ne Wurubuaarɛ gi gya
mɔ. Ɔ yɛgɛ bee, gbaa, gi bugi gɛnɔ tɔngɛ
sa mɔ fɛɛ nyamesɛ de ɔ' nyɛ taa ilaa kpan
ibono nkana ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa wɔra mɔ
yɛgɛ.
17 Abonbo adɛ mɛ kya lɛɛ asa tanga fɛɛ
nkolobii nbono gi kya ŋaa gibelɛ mɔ, abɛɛ
nyangbon ne n sin ɔ kya laarɛ ɔ' baa da ne
ɔ kya koso mɔ. Wurubuaarɛ gi kyu nfono i
tansi i bo gibiri gɛkpaa mɔ yela sa ɔmɔ yɛɛ
nno ne mɛ laa kpe mɔmɔ-lɛwu gɛmara.
18 Agyɛbi boduduusɛ abono a kya lii
mɔmɔ-nnɔ dɔ mɔ a don mɔmɔ ne aŋ kya
kpaa nyamesɛ de sɛi. Fɛɛ asa ako mɛ kya
laarɛ mɛ' taa abon ɔson mɔ yɛgɛ mɔ, gɛnen
abonbo adɛ mɛ kya kyu ilaayan nwɔnsa kii
baa penɛ mɔmɔ. Gɛnen nwɔnsa nbono gi
kya lii daa aye anyamesɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa asɛ.
19 Abonbo mɔ mɛ kya tɔgɛ wɔra asa mɔ
yɛɛ, "Nengyene fɛ nu aye asɛ mɔ, i laa
wɔra fɛɛ fɛ tɛ fɛye-gibaa so ne. Fɛ mɛŋ
tɛ sa ɔko." Abonbo abono mɛ kya tɔgɛ ilaa
idɛ pɛwu faa, mɔmɔ mɔ ne n gyɛ nbide
sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra ibono i kya nyida
nyamesɛ mɔ. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra
i gyi mɔmɔ-amu. Fo ɔbono ilaa iko i gyi fo-
gimu ne foŋ baa taalɛ taa imɔ giwɔra yɛgɛ
mɔ, fo bingiri gɛbide sa gɛnen ilaa ibono
ne.
20 Nkana abonbo adɛ mɛ ti nyɛ mɔmɔ-
nyoro lii Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ ibono asa
mɛ naa ma-a wɔra gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ
dɔ. Mɛ ti bii aye-Wura de aye-ɔmɔlɛgɛbo
Yesu Kirisito. Imɔ gɛmara mɔ, mɛ kii kpaa
loo gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono dɔ, ne i kya
kii nyɛ ɔlon mɔmɔ so. I ba gɛnen mɔ,
i kya lɔrɔ wɔra nyɛnyɛn sa mɔmɔ don
gigyangbarasɛ mɔ.
21 Ne fɛɛ mɛ mɛŋ ti bii gɛnɔɔbono
nyamesɛ kya nyɛ mɔ-gisen dɔ i' wɔra ɔdan
sa Wurubuaarɛ kerɛ daa mɔ, nkana i bɔ.
Idɛ faa mɔ, Yesu isɔɔ mɔ mɛ ti yɛgɛ mɛ
nu nbara nbono Wurubuaarɛ gbaa-gbaa
gi yela sa anyamesɛ mɔ. Ibono mɛ taa
nmɔ yɛgɛ faa mɔ, i laa tansi wɔra mɔmɔ
nyɛnyɛn.
22 Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i kyena de akpalɛ
adɛ.
"Gyoono gi kpalegɛ yela naa kyon,
ne o kii baa puru mɔ-akpalegɛtɔ mɔ
gyi."
Ne
"Kuuri, mɔ, fo ne n kine fo gyere mɔ lɔrɔ
nnɛ,
gipatɛɛ dɔ ne ɔ laa kii kpaa dɛ fɔgedɛ."

3

Wura Yesu Laa Kii Ba Gɛsinkpan So

1 Me-nanboana laarɛsɛ, ɔwolɛ baarɛ ne n
gyɛ me-ɔwolɛ nyɔsɛ ɔbono n kya ŋmarasɛ
mi-i bunge fɛye. Imɔ inyɔ dɔ mɔ, n kya
nyingi fɛye daa ilaa ibono fɛ ti wolaa nu
mɔ. N kya tɔgɛ mi-i wɔra fɛye de fɛye-
gɛwɔnsa gɛ' nyɛ gyan gɛsintin ilaa idɛ so.
2 N kya laarɛ fɛ' nyingi ilaa ibonoana
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
tɔgɛ yela mɔ. Wurubuaarɛ ne n lɔrɔ
ɔmɔ yela sa mɔ-gɛsun. Fɛ' nyingi aye-
Ɔmɔlɛgɛbo de aye-Wura Yesu nbara nbono
ɔ yela ne mɔ-isɔɔ mɔ mɛ lɛɛ tɔgɛ sa fɛye
mɔ.
3 Ilaa ibono i gyangbara mɔ, fɛ' bii yɛɛ
owi ɔbono gɛsɛ gɛrɛ i kya laarɛ i' yela
ɔkara mɔ, i laa baa nyɛ asa ako mɛ laa koso
mɛ kya ŋmasɛ fɛye. Gɛnen asa abono mɛ
laa kpɛ mɛ kya nu daa de mɔmɔ wolɛ-lɛɛ
ɔbolɛ gɛlaarɛ.
4 Gɛnɔɔbono so mɛ laa kyu ŋmasɛ fɛye
mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa taasɛ fɛye yɛɛ,
"Fɛye-Wura Yesu gi ka yela sa fɛye yɛɛ ɔ
laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, ɔ bo fonɛ dɔ
daa? Owi ɔbono ɔ ka sa fɛye gɛnen mɔ,
aye-sɛana mɛ san mɛ yii ayaa. Lii ko-o
ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ baa
lii de ndɛ faa, gɛnɔɔbono ilaa kamaasɛ i
kpɛ i dɛ mɔ, gɛnen ne i kpɛ san i dɛ faa."
5 Mɛ kya ŋmasɛ fɛye gɛnen mɔ, mɛ kya
kerɛ ansi daa yɛɛ mɛ mɛŋ nyi yɛɛ dedaa
mɔ Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ gigyɛbi ne o kyu
lɛɛ soso de gɛsɛ. Mɛ mɛŋ nyi kee yɛɛ
Wurubuaarɛ gi lɛɛ gɛsinkpan mɔ, ɔ lɛɛ
gɛmɔ lii daa nkyu dɔ, ne kyu lii nkyu so
kee ne gɛsinkpan gɛ bo no faa.
6 Owi ɔko dɔ mɔ, kyu naa de Wu-
rubuaarɛ gɛnɔ dɔ gigyɛbi kee so mɔ, ɔ
yɛgɛ nkyu gi gyi gɛsinkpan ne i nyida gɛmɔ
pɛwu.
7 Kyu naa de Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ
gigyɛbi mɔ kee so ne Wurubuaarɛ gi kyu
soso de gɛsɛ yela gyoo yɛɛ ɔgya ne ɔ laa san
kyu baa nyida imɔ mɔ. Gɛnen gɛkaabono
ne ɔ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ de o' bun asa
abono mɛŋ selɛ mɔ mɔ gipuɛɛ de ɔ' mɔɔ
mɔmɔ gɛkpaa.
8 Me-nanboana laarɛsɛ, ibono fɛ tɛ fɛ
gyoo Yesu gikiiba faa mɔ, fɛŋ sa fɛ' tan yɛɛ
Wura Wurubuaarɛ asɛ mɔ, gɛkɛ kolon gɛ
dɛ fɛɛ nsi nwɛ gudu, ne nsi nwɛ gudu mɔ
gi dɛ fɛɛ gɛkɛ kolon.
9 Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ dɛ
mɔ-ilaa ɔ kya kpii gɛsɛ, nkana ɔfaanan ɔ
ti yɛgɛ Yesu Kirisito gi kii ba gɛsinkpan so

fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ ka yela mɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ dɛ mɔ-ilaa ɔ kya kpii gɛsɛ. Ɔ bo gisen sa anyamesɛ daa. Ɔŋ kya laarɛ fɛɛ ɔko ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ɔ kya laarɛ yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔ' nyɛ nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo de ɔ' taa imɔ giwɔra yɛgɛ.

10 Gɛkaabono Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, gɛnen gɛkɛ mɔ gɛ laa fuɛ asa ayaa fɛɛ oyu. Gɛkaabono mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ɔgya laa yɛlegɛ ilaa ibono o kyu pɔrɔ soso de gɛsɛ mɔ nyida de ilaa kamaasɛ ibono i bo gɛsinkpan so mɔ de gɛsinkpan mɔ gbaa-gbaa gɛ' dɛɛ ŋonii. Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara gɛnen gɛkaabono. Aberɛ abono soso i kya yela ɔkara gɛnen mɔ, i laa wɔra ɔlanba.

Imɔso Fɛ' Kyena Gisen Fufuli Awura Akyenabi

11 Ibono ɔgya laa baa nyida ilaa kamaasɛ fafaanan faa mɔ, menɛtɔ anyamesɛ gidebi ne i kaaborɛ fɛ' wɔra? I kaaborɛ fɛye-gɛkyena dɔ ilaa pɛwu dɔ mɔ, fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa Wurubuaarɛ de fɛ' selɛ mɔ.

12 Fɛ' kyu fɛye-gɛwɔnsa gyan' gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ Wura Yesu o' kii ba gɛsinkpan so mɔ so de fɛ' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ ne gɛnen gɛkɛ mɔ gɛ laa ba kusaa mɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, soso i laa dɛɛ nyida. Ɔgya mɔ awulewule a laa yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi kyu pɔrɔ soso de gɛsɛ mɔ kee i' yɛlegɛ.

13 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wurubuaarɛ gi ka yela yɛɛ ɔ laa kii lɛɛ soso de gɛsɛ pobɔrɔ, ne aye-ansi a gyan' imɔ so gɛnen. Gɛsintin so-o ne mɛ laa gyi nno.

14 Imɔso me-nanboana laarɛsɛ, fɛye-ansi a gyan' soso de gɛsɛ pobɔrɔ mɔ so faa mɔ, fɛ' tɛsɛ nyanga ansi de o' wu yɛɛ fɛ tɛ de abara de gisen yuuli. Fɛ' yɛgɛ fɛye-asen a fuuli de ɔŋ sa o' wu ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so tɔgɛ.

15 Yesu mɛŋ ti kii ba gɛsinkpan so faa mɔ, fɛ' bii yɛɛ aye-Wura Wurubuaarɛ kya nyɛ gisen sa asa daa de mɛ' nyɛ de ɔ' mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' nyɛ lɔrɔ pɛi de Yesu ɔ' lɔɔ ba. Aye-nanbo laarɛsɛ Pɔɔlo kee gi ti wolaa ŋmarasɛ imɔ sa fɛye. Wurubuaarɛ ne n sa mɔ ɔlaako ginyi ne ɔ ŋmarasɛ gɛnen.

16 Pɔɔlo ɔwolɛ kamaasɛ ɔbono ɔ laa ŋmarasɛ ne ɔ laa tɔgɛ kyu lii Yesu gi-maakiiba belen mɔ so mɔ, gɛnen ne ɔ kya ŋmarasɛ ne. Mɔ-iwolɛ dɔ mɔ i bo ilaa ikoana ibono i kya wɔra ɔsen de fɛ' nu imɔ gɛsɛ kusaa. Asa abono mɛŋ kasɛ ilaa ne mɛŋ yelɛ ilaa kolon so mɔ mɛ kya keda Pɔɔlo iwolɛ nten nko kyɛɛgɛ. Gɛnen ne mɛ kya keda Wurubuaarɛ agyɛbi sɛnsɛ kee kyɛɛgɛ ne. Mɛ kya wɔra imɔ idɛ gɛnen pɛwu faa mɔ, mɛ kya laarɛ mɛ' fuɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara ne.

Agyɛbi Tiikarasɛ

17 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛye berɛ, fɛ ti wolaa fɛ nyi imɔ idɛ. Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ asa abono mɛŋ kya gyi Wurubuaarɛ nbara so mɔ mɛ' nyɛ fɛye penɛ de i' yɛgɛ fɛ' tɔrɔ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ.

18 Fɛye berɛ, fɛ' kpɛ fɛ kerɛ aye-Wura de aye-Ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito ansi dɔ yɛɛ ɔ laa kpaa fɛye. Fɛ ti nyɛ bii mɔ fɛye-asen dɔ faa mɔ, fɛ' kpɛ fɛ kya bii mɔ gɛnen fɛ kya too.

Nyisigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ aberɛ adɛ dɔ kpaa lii aberɛ abono aŋ bo ɔkara mɔ. [I' ba gɛnen.]

Gyɔn Ɔwolɛ Gyangbarasɛ

Kirisito Ɔbono A Wu De Ansi Mɔ

1 Kirisito ɔbono ɔ wolaa ɔ bo no lii ko-o
gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, mɔ ɔbono a nu mɔ-ilaa
tɔgɛsɛ ne a wu mɔ de aye-ansi, ne a kerɛ
mɔ dandan ne a nyɛ mɔ yii mɔ, mɔ-ilaa
ne a kya baa a' baa tɔgɛ faa. Mɔ ne n gyɛ
gigyɛbi gibono gi kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan mɔ.
2 Gɛnen Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛdɛ
gɛ lii gɛwi gɛsinkpan so. A wu mɔ de
ansi. Mɔ-ilaa ibono a wu mɔ ne a kya
buu a kya sa fɛye faa. Mɔ gbaa-gbaa ne
n gyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa
mɔ. Nkana ɔ bo mɔ-sɛ Wurubuaarɛ asɛ
ne Wurubuaarɛ gi san lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile
aye gɛsinkpan so. Mɔ-ilaa ne a kya lɛɛ a
kya tɔgɛ faa.
3 Imɔso ilaa ibono a wu ne a nu gɛnen
mɔ, imɔ ne a kya tɔgɛ a kya sa fɛye de
aye-rɛ fɛye kee a' nyɛ wɔra nyamesɛ kolon.
Aye berɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ de mɔ-bi
Yesu Kirisito a ti wɔra nyamesɛ kolon.
4 A kya ŋmarasɛ imɔ idɛ a kya sa fɛye
de aye-rɛ fɛye pɛwu a' nyɛ gyi ɔkon dabɔlɛ
kpaa logɛ.

Ɔkalan Ɔbono Kirisito Gi Sa Aye Mɔ

5 Ɔkalan ɔbono a nu lii Kirisito asɛ ne
a kya lɛɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ gyɛ fatela; gibiri giŋ bo mɔ
dɔ ba-a pii faa.
6 Nengyene a tɔgɛ yɛɛ aye-rɛ Wu-
rubuaarɛ a gyɛ nyamesɛ kolon yɛgɛ a naa
daa ilaa nyɛnyɛn ibono i gyɛ gibiri dɔ mɔ,
a kya kɛɛ abon daa. Aye-gɛkyena dɔ mɔ, a
mɛŋ naa gɛsintin ɔkpa mɔ so ne.
7 Nengyene a buu fatela mɔ aye-gɛkyena
dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ bo fatela
dɔ mɔ, aye-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo
mɔ a laa wɔra nyamesɛ kolon, ne Yesu,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nkalan mɔ gi laa
kpɛ gi kya kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn pɛwu
lii aye so.
8 Nengyene a tɔgɛ yɛɛ a mɛŋ bo ilaa
nyɛnyɛn iko mɔ, a kya penɛ aye-nyoro daa.
Gɛsintin gɛŋ bo aye dɔ ne.
9 Nengyene a lɛɛ aye-ilaa nyɛnyɛn ibono
a wɔra mɔ tɔgɛ sa mɔ mɔ, Wurubuaarɛ
gyɛ ɔpaawɔrabo ne ɔ bo gɛsintin so mɔ,
ɔ laa kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ aye de ɔ'
kpaarɛ aye-asen dɔ de ilaa kamaasɛ ibono
iŋ boran sa mɔ mɔ i' lii aye dɔ.
10 Nengyene a tɔgɛ yɛɛ a mɛŋ wɔra
ilaa nyɛnyɛn iko mɔ, a kya laarɛ a' ten
Wurubuaarɛ gɛnɔ ne. Mɔ-agyɛbi mɔ aŋ bo
aye-asen dɔ.

2

A Nyi Wurubuaarɛ?

1 Me-biana, n kya ŋmarasɛ gɛnen ilaa
idɛ mi-i sa fɛye de i' kpaa fɛye de fɛŋ sa
fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nengyene fɛɛ fɛye
dɔ ɔko gi taa wɔra ilaa nyɛnyɛn iko mɔ, fɛ'
bii yɛɛ a bo ɔbono ɔ yelɛ aye-giyaa dɔ mɔ-
sɛ Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya dɛ giserɛ. Mɔ ne
n gyɛ Yesu Kirisito, Gɛsintin Wura mɔ.
2 A wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, mɔ ne n kyu
mɔ-nyoro pataa Wurubuaarɛ sa aye. Ne
iŋ gyɛ aye-wolɛ gbaa, aye-rɛ gɛsinkpan so
anyamesɛ pɛwu.
3 Ilaa ibono i laa yɛgɛ a' nyɛ bii aye-asen
dɔ yɛɛ a nyi Wurubuaarɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
“A kya gyi Wurubuaarɛ nbara so?”
4 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “N
nyi Wurubuaarɛ, n nyi Wurubuaarɛ” yɛgɛ
ɔ mɛŋ kya gyi Wurubuaarɛ nbara so
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono gyɛ daa ɔbonbo.
Gɛsintin gɛŋ bo mɔ asɛ.
5 Ɔbono ɔ kya gyi Wurubuaarɛ nbara
so mɔ berɛ, gɛnen kaasɛ ɔbono kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa gɛsintin lii mɔ-gisen dɔ
kpaa lii. Nan tɔgɛ fɛye ilaa ibono i laa
yɛgɛ a' nyɛ bii aye-asen dɔ yɛɛ aye-rɛ
Wurubuaarɛ a kya loo mɔ.
6 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ ɔbono ɔ
kya tɔgɛ yɛɛ ɔ naa de Wurubuaarɛ mɔ, i
kaaborɛ mɔ-anaabi a' wɔra daa fɛɛ Yesu-
lɛɛ ɔnan.

Laarɛ Fo-Nanbo Kirisito Sonbo Ilaa

7 Me-nanboana laarɛsɛ, iŋ gyɛ nbara
pobɔrɔ ne n' kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye.
Nbara mɔ gi gyɛ daa ndedaa nbono fɛ ti
wolaa fɛ dɛ nmɔ lii giyiigɛsɛ. Nmɔ ne n
gyɛ Yesu agyɛbi abono fɛ ti nu amɔ so mɔ.
8 Ɔkpa ɔko so berɛ mɔ, nbara nbono n
kya ŋmarasɛ faa gi gyɛ daa npobɔrɔ. Kyu
lii Kirisito so de fɛye kee so mɔ, gi gyɛ daa
nbara npobɔrɔ gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ
gibiri mɔ gi ti gi kya kyon ne gɛsintin fatela
mɔ ti ɔ kya wu.
9 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ bo
Wurubuaarɛ fatela mɔ dɔ, yɛgɛ ɔ kya kyo
mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ, gɛnen kaasɛ
ɔbono san ɔ bo ilaa nyɛnyɛn gibiri mɔ dɔ
ne.
10 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya laarɛ mɔ-nanbo
Kirisito sonbo ilaa mɔ kya kyena daa
Wurubuaarɛ fatela mɔ dɔ, ne iŋ bo sɛi
fatela mɔ dɔ ibono i laa yɛgɛ de ɔ' sidi.
11 Ɔbono mɔ, ɔ kya kyo mɔ-nanbo
Kirisito sonbo mɔ berɛ, bo daa ilaa
nyɛnyɛn gibiri dɔ. Ɔ wɔra fɛɛ ɔbono ɔ naa
gibiri dɔ mɔ, ɔ mɛŋ nyi nfono ɔ kya kpe.
Mɔ-gɛkyo gɛ yɛgɛ ɔ wɔra fɛɛ gyaatanbo.

*N Kya Ŋmarasɛ Mi-i Sa Fɛye Abono Fɛ
Gyɛ Kirisito-lɛɛ Mɔ*

12 Me-biana, n kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye

yɛɛ kyu lii Kirisito so mɔ
Wurubuaarɛ gi kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fɛye.
13 Me-sɛana, n kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ nyi Kirisito
ɔbono ɔ wolaa ɔ bo no lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ.
Adega, n kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ nyɛ ɔlon Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ so.
Me-biana, n kya ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ, n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ nyi aye-sɛ Wurubuaarɛ.
14 Me-sɛana, n kya ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ nyi Kirisito ɔbono ɔ bo no lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ.
Adega, n kya ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ bo ɔlon, Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a tɛ fɛye-asen dɔ,
ne fɛ nyɛ ɔlon Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ so.

Mɛŋ Kya Son Awura Anyɔ

15 Imɔso fɛ naa gɛsinkpan gɛdɛ so faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ gɛrɛnaa asa abono mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ mɔmɔ-gɛkyena ɔnan abɛɛ mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i' da fɛye ɔbolɛ. Nengyene mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i kya da fo ɔko ɔbolɛ mɔ, foŋ bo gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ lii fo-gisen dɔ ne.
16 I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ ilaa i mɛŋ lii Wurubuaarɛ asɛ. Mɛ kya nu de mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa, mɛ kya diilɛ gɛsinkpan so ilaa ne i kya gyi mɔmɔ-amu, ne mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa ibono mɛ bo abɛɛ ilaa ibono mɛ kya wɔra mɔ so. Gɛnen nwɔnsa ndɛ ɔnan pɛwu gi mɛŋ lii Wurubuaarɛ asɛ. Gi lii daa gɛsinkpan gɛrɛnaa gɛkyena gɛbono asa mɛ tɛ ne mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ asɛ.
17 Gɛsinkpan gɛdɛ so gɛkyena de gɛmɔ so ilaa ibono i kya gyi asa amu mɔ i kya laarɛ i' yela ɔkara. Ɔbono ɔ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ berɛ, laa kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.

Gɛnɔɔbono Kirisito Adɛ Mɛ Kya Bii Kirisito Akyobo

18 Me-biana, aye-gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ laalaalogɛ mɔ gi fo. Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ wolaa nu yɛɛ nkɛ laalaalogɛ mɔ dɔ mɔ, Kirisito ɔkyobo mɔ laa ba mɔ, idɛ kon, Kirisito akyobo mɛ nyaakyɔ. Imɔso ne a nyɛ bii yɛɛ nkɛ laalaalogɛ mɔ gi fo mɔ.
19 Kirisito akyobo adɛ mɛ lii aye dɔ. Mɛŋ gyɛ aye dɔ. Nengyene fɛɛ mɛ gyɛ aye dɔ mɔ, nkana ɔfaanan mɛ san mɛ bo aye dɔ baa lii de ndɛ. Mɛ lii aye dɔ gɛnen daa de i' nyɛ lɛɛ gɛwi nyiile tentegelen yɛɛ mɔmɔ pɛwu mɛ mɛŋ gyɛ aye dɔ.
20 Fɛye berɛ, Kirisito ɔbono mɔ-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ gi yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de fɛye de fɛ' wɔra mɔ-asunbo. Fɛye pɛwu fɛ nyi gɛnen ilaa idɛ.
21 N kya ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ baarɛ faa, i mɛŋ gyɛ yɛɛ fɛ mɛŋ nyi gɛsintin mɔ so. Fɛ nyi. Fɛ nyi kee yɛɛ iŋ bo abon ako yɛɛ amɔ berɛ, a lii daa gɛsintin mɔ asɛ.
22 Anɛ mɔ ne n gyɛ ɔbonbo mɔ? Gɛnen mɔ, ɔbono ɔ kya kine yɛɛ iŋ gyɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun lii Wurubuaarɛ dɔ yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono ne n gyɛ ɔbonbo mɔ. Mɔ ne n gyɛ Kirisito ɔkyobo mɔ. Mɔ kee ne n gyɛ ɔbono ɔ kya kine Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu pɛwu mɔ.
23 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya kine yɛɛ Yesu mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ maŋ taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ mɔ-sɛ. Ɔbono mɔ ɔ kya lɛɛ tɔgɛ sansana yɛɛ ɔ kya sɔɔ Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gyi mɔ berɛ, ɔ laa taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ mɔ-sɛ.

Fɛ' Kyena Kirisito Dɔ Gɛnen

24 Fɛ' yɛgɛ ilaa ibono fɛ wolaa nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ i' kyena fɛye dɔ. Nengyene ilaa ibono fɛ wolaa nu mɔ i tɛ fɛye dɔ mɔ, fɛye kee fɛ laa kyena Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ dɔ de Wurubuaarɛ gbaa-gbaa dɔ.
25 Ilaa ibono Yesu Kirisito gi ka yela sa aye abono a kya sɔɔ mɔ gyi gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ laa yɛgɛ de a' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan gɛkpaa.
26 Asa abono mɛ kya laarɛ mɛ' penɛ fɛye mɔ so ne n' kya ŋmarasɛ imɔ idɛ n kya sa fɛye faa.
27 Fɛye berɛ, Kirisito gi yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de fɛye, ne ɔ san ɔ bo fɛye dɔ. Imɔso i mɛŋ baa i tiri yɛɛ ɔko ne ɔ' baa nyiile fɛye ilaa idɛ. Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ suu de fɛye mɔ wolaa ɔ kya nyiile fɛye ilaa kamaasɛ. Ilaa ibono ɔ kya nyiile fɛye gɛnen mɔ i gyɛ daa gɛsintin. I mɛŋ gyɛ abon. Imɔso fɛ' kyena Kirisito dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi nyiile fɛye mɔ.
28 Me-biana, fɛ' kyena Kirisito dɔ. Nengyene o kii ba mɔ de a' nyɛ da gikan yelɛ mɔ-ansi dɔ de a mɛŋ sa a' selɛ ipeeli.

Abono Mɛ Gyɛ Wurubuaarɛ Mɔ-Biana Gɛsintin Mɔ Ilaa

29 Fɛ nyɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ gɛsintin wura mɔ, i kaaborɛ fɛ' bii kee yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin mɔ, i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ ne.

3

1 Fɛ' kerɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kya laarɛ aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ ilaa mɔ! Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ kya terɛ aye

yɛɛ mɔ-biana. Ne gɛnen asa ne a san a gyɛ. Asa abono mɛ mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ berɛ, mɛ mɛŋ kya wu aye bii gɛnen. Mɛŋ nyi Wurubuaarɛ so daa ne i dɛ mɔmɔ gɛnen.

2 Me-nanboana laarɛsɛ, idɛ kon a bingiri Wurubuaarɛ mɔ-biana ne. Anyamesɛ abono ɔnan a laa baa wɔra gɛkaako mɔ berɛ Wurubuaarɛ mɛŋ ti taa lɛɛ imɔ-gɛwi. A nyi daa yɛɛ Yesu Kirisito gi kii ba mɔ, a laa wɔra fɛɛ mɔ-ɔnan. I kya nyiile yɛɛ a laa wu gɛnɔɔbono ɔ dɛ mɔ de aye-ansi.

3 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan Kirisito so yɛɛ ɔ laa wu mɔ de ansi mɔ kya lɔrɔ mɔ-gisen dɔ de i' fuuli fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gisen dɔ i fuuli mɔ.

Ilaa Ibono So Asa Mɛ Kya Wɔra Ilaa Nyɛnyɛn Mɔ

4 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ mɛŋ kya ka nbara gɛnɔ. Ilaa nyɛnyɛn ne n gyɛ ibono nyamesɛ mɛŋ kya ka nbara gɛnɔ mɔ.

5 Fɛye abono fɛ kya ka gyan Kirisito so mɔ fɛ nyi ibono so Kirisito gi ba gɛsinkpan so mɔ. Ɔ ba daa de ɔ' baa kpaarɛ anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ. Ilaa nyɛnyɛn iko-rɛ iko iŋ bo mɔ dɔ.

6 Anyamesɛ abono mɛ tɛ Kirisito dɔ kee mɔ, mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko maŋ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Abono mɛ kpɛ mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ berɛ, mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ ti taa bii Wurubuaarɛ kerɛ, ne mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ.

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Mɔ-Biana De Wurubuaarɛ Mɔ-Biana

7 Me-biana, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko ɔ' penɛ fɛye. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ ne n gyɛ gɛsintin wura fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gyɛ gɛsintin wura mɔ.

8 Ɔbono mɔ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ isa. Mɔ berɛ, ilaa nyɛnyɛn ne n kpɛ i gyɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ lii gɛsɛ de gɛsɛ. Ilaa ibono so Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gi ba gɛsinkpan so mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ ba de ɔ' baa nyida ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ilaa wɔrasɛ.

9 Me-nanboana Kirisito asonbo, fɛ' bii yɛɛ ɔbono i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ gɛsintin mɔ maŋ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Wurubuaarɛ gidebi ne n kya san kyena mɔ dɔ. Imɔso ɔ maŋ baa taalɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn. I kya nyiile yɛɛ i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ.

10 Ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile fɛye yɛɛ asa adɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana abɛɛ mɔmɔ adɛ ne n gyɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-biana mɔ ne n gyɛ ilaa idɛ: fɛ wu yɛɛ kaasɛ baarɛ mɛŋ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ abɛɛ ɔŋ kya laarɛ mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ isa ne.

Gɛlaarɛ Gɛbono Ɔnan Gɛ Kaaborɛ Kirisito Adɛ Mɔ

11 I kya nyiile yɛɛ Yesu ɔkalan mɔ fɛ nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ kya nyiile aye abono a kya son Yesu mɔ yɛɛ a' laarɛ abara.

12 Aŋ sa a' wɔra fɛɛ Keen. Keen berɛ, gi wɔra Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ-lɛɛ isa. Ɔ mɔɔ mɔ-tedɛ. Menɛ n wɔra so ne Keen gi mɔɔ mɔ-tedɛ mɔ gɛnen daa? O wu yɛɛ mɔ gbaa-gbaa ilaa wɔrasɛ iŋ boran, ne mɔ-tedɛ mɔ, mɔ, kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ. Gɛnen so ne ɔ mɔɔ mɔ.

13 Me-nanboana Yesu ɔson dɔ mɔ, nengyene asa abono mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ mɛ kya kyo fɛye mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ilaa pobɔrɔ.

14 Ibono a kya laarɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ ilaa mɔ ne n kya yɛgɛ a kya bii yɛɛ a ti nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan; a maŋ baa fuɛ aye-lɛwu gɛmara. Ɔbono, mɔ, ɔ mɛŋ kya laarɛ mɔ-nanbo ilaa mɔ dɛ fɛɛ isa ɔbono o wu' ɔ naa mɔ.

15 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya kyo mɔ-nanbo mɔ gyɛ daa asa ɔmɔɔbo, ne fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ asa ɔmɔɔbo mɛŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

16 Gɛnɔɔbono a laa wu gɛlaarɛ' gbaa-gbaa bii mɔ ne n gyɛ yɛɛ Kirisito gi sɔɔ aye-lɛwu wu' sa aye. Imɔso i kaaborɛ aye kee a' sɔɔ aye-nanboana Yesu asonbo lɛwu wu' sa ɔmɔ.

17 A' kyu yɛɛ fo ɔko fo bo gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ ne fo-nanbo mɛŋ bo. Nengyene fo keda fo-ansi lɛɛ taa mɔ yɛgɛ mɔ, nnɛ so ne fo laa tɔgɛ yɛɛ fo bo gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ lii fo-gisen dɔ?

Gɛnɔɔbono Aye-Asen A Maŋ Ŋmaa Aye Wurubuaarɛ Asɛ Mɔ

18 Imɔso, me-biana, a kya tɔgɛ yɛɛ a kya laarɛ abara ilaa mɔ, iŋ sa i' wɔra gɛnɔ dɔ giyan. I' wɔra daa gɛsintin-lɛɛ gɛsalaarɛ gɛbono mɛ kya wu aye-ilaa wɔrasɛ dɔ mɔ.

19 A wɔra gɛnen mɔ ne a laa nyɛ bii yɛɛ a buu daa Gɛsintin mɔ ɔkpa. Imɔ ne nan yɛgɛ ne a laa taalɛ tɔgɛ keda aye-nyoro de iŋ sa i' ŋmaa aye-asen Wurubuaarɛ asɛ.

20 Owi ɔbono aye-asen a kya ŋmaa aye Wurubuaarɛ asɛ mɔ, aŋ sa a' yɛgɛ i' yɔɔ aye-nyoro. Wurubuaarɛ berɛ, ɔ don aye-rɛ aye-asen. Mɔ ne n nyi ilaa kamaasɛ.

21 Me-nanboana laarɛsɛ, nengyene aye-asen a mɛŋ kya ŋmaa aye Wurubuaarɛ asɛ mɔ, gɛnen berɛ mɔ, a kya taalɛ da otu bugi aye-asen sa Wurubuaarɛ ne.

22 Ilaa kamaasɛ ibono a dalaa kolɛ mɔ mɔ, aye-gibaa gi laa yii imɔ. I lii fɛɛ a kya gyi mɔ-nbara mɔ so ne. Gɛnen kee ne a kya wɔra ibono i kya gyi mɔ-ginsi mɔ ne.

23 Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n gyɛ yɛɛ a'
ka gyan mɔ-bi Yesu Kirisito so de a' laarɛ
abara. Gɛnen ne Wurubuaarɛ gi ka yela sa
aye ne.

*Fɛ' Daasɛ Ilaa Ibono I Kya Kyena Asa
So Mɔ Kerɛ*

24 Asa abono pɛwu mɛ kya gyi Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ tɛ
mɔmɔ dɔ ne mɔmɔ kee mɛ tɛ mɔ dɔ. Ibono
i kya yɛgɛ a kya nyɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ
tɛ aye dɔ mɔ, i kya lii daa Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono o kyu sa aye mɔ asɛ.

4

1 Imɔso me-nanboana laarɛsɛ abono fɛ
kya son Yesu mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ ilaa
kamaasɛ ibono i kya kyena anyamesɛ so
mɔ gyi. Pɛi ne fɛ laa sɔɔ imɔ gyi mɔ, fɛ'
daasɛ imɔ kerɛ yɛɛ i lii Wurubuaarɛ asɛ
abɛɛ? Abono mɛ kya penɛ asa yɛɛ mɛ gyɛ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ naa
mɛ naa gɛsinkpan so.

2 Imɔso ibono i laa yɛgɛ fɛ' bii yɛɛ
Wurubuaarɛ Oduduu ne n tɛ ɔko so mɔ
ne n gyɛ yɛɛ gɛnen oduduu ɔbono kya
kyule lɛɛ tɔgɛ yɛɛ Yesu Kirisito ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi. Wurubuaarɛ gi sun
mɔ ba gɛsinkpan so, ne ɔ baa bingiri
nyamesɛ. Ɔ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, fɛ' bii
yɛɛ gɛnen ilaa ibono i tɛ mɔ so mɔ, i lii
Wurubuaarɛ asɛ ne.

3 Ilaa kamaasɛ ibono i tɛ nyamesɛ so ne i
mɛŋ kya kyule lɛɛ Yesu ilaa tɔgɛ mɔ i mɛŋ
kya lii Wurubuaarɛ asɛ. Imɔ ibono i gyɛ
Kirisito ɔkyobo mɔ ilaa ne. Fɛ wolaa nu
imɔ so yɛɛ i laa ba, ne gɛsintin i ti ba i bo
gɛsinkpan so.

4 Me-biana, abono fɛ kya ka gyan Yesu
so mɔ, fɛye berɛ, fɛ gyɛ Wurubuaarɛ asa
gɛsintin. Asa abono mɛ kya penɛ yɛɛ
mɛ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ,
fɛ ti nyɛ ɔlon ɔmɔ so. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo fɛye dɔ mɔ gi don
ɔbono ɔ naa gɛsinkpan gɛdɛ so faa. Ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n dɛ asa abono
mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ ɔ naa
gɛsinkpan so gɛnen.

5 Mɛ gyɛ daa gɛsinkpan gɛrɛnaa lɛɛ asa.
Gɛsinkpan so gɛkyena dɔ ilaa wolɛ ne n
kya lii mɔmɔ-nnɔ dɔ, ne abono gɛsinkpan
so ilaa wolɛ ne n bo mɔmɔ-ansi so mɔ kee,
mɔ, ne n kya nu mɔmɔ asɛ.

6 Aye abono a kya ka gyan Yesu so
mɔ berɛ, a gyɛ Wurubuaarɛ asa gɛsintin.
Imɔso ɔkamaasɛ ɔbono o nyi Wurubuaarɛ
mɔ kya nu aye asɛ. Abono mɛ mɛŋ gyɛ
Wurubuaarɛ asa gɛsintin mɔ, mɛŋ kya nu
aye asɛ. Gɛnen ilaa idɛ ne n kya yɛgɛ a kya
nyɛ bii yɛɛ ilaa ibono i tɛ ɔko so mɔ i gyɛ
gɛsintin abɛɛ i gyɛ abon.

*Wurubuaarɛ De Abono Mɛ Nyi Wu-
rubuaarɛ Mɔ Mɛ Kya Laarɛ Asa*

7 Me-nanboana laarɛsɛ, a' laarɛ abara.
Gɛlaarɛ' gɛ lii daa Wurubuaarɛ asɛ.
Nyamesɛ ɔbono ɔ kya laarɛ mɔ-nanbo ilaa
mɔ, i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ
ne. O nyi Wurubuaarɛ ne.

8 Ɔbono mɔ, ɔ mɛŋ kya laarɛ mɔ-nanbo
ilaa mɔ, gɛnen isa ɔbono mɛŋ nyi Wu-
rubuaarɛ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
berɛ gyɛ daa gɛlaarɛ' wura.

9 Ɔ keda mɔ-bi kolon sun aye asɛ
gɛsinkpan so de a' nyɛ mɔ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan kyu naa de mɔ so. Imɔ ne
n yɛgɛ mɔ-gɛlaarɛ' gɛbono ɔ bo sa aye mɔ
gɛ' lii gɛwi.

10 Ilaa idɛ ne n kya lɛɛ gɛlaarɛ' gbaa-
gbaa nyiile. Iŋ gyɛ aye ne n kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa. Wurubuaarɛ ne n kya
laarɛ aye-ilaa. Imɔso ne ɔ keda mɔ-bi sun
yɛɛ mɛ' kyu mɔ kyɔɔlɛ kpaarɛ aye-ilaa
nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ fuɛ sa aye.

11 Me-nanboana alaarɛsɛ, ibono Wu-
rubuaarɛ gi laarɛ aye-ilaa fafaanan faa, i
kaaborɛ aye kee a' laarɛ abara ilaa.

12 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ ti taa wu Wurubuaarɛ
de ansi kerɛ. Nengyene a kya laarɛ abara
ilaa mɔ, i kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ tɛ aye
dɔ, ne a nyɛ mɔ-lɛɛ gɛlaarɛ' ɔnan a dɛ a
kya laarɛ mɔ-ilaa.

13 A nyi aye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ tɛ
aye dɔ ne aye mɔ a tɛ mɔ dɔ. Ibono so a
nyi gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi
sa aye mɔ gbaa-gbaa Oduduu.

14 Aye mɔ a wu de ansi ne a kya buu
a kya sa asa yɛɛ Wurubuaarɛ gi sun mɔ-
bi yɛɛ ɔ' baa wɔra anyamesɛ ɔmɔlɛgɛbo
gɛsinkpan gɛdɛ so.

15 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya bugi
gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ ne n
gyɛ Yesu mɔ, Wurubuaarɛ tɛ kaasɛ mɔ dɔ
ne kaasɛ mɔ mɔ kee tɛ Wurubuaarɛ dɔ.

16 Aye berɛ, a ti bii gɛlaarɛ' gɛbono
Wurubuaarɛ kya laarɛ aye ilaa mɔ ne aye
mɔ a kya ka gyan gɛnen gɛlaarɛ' gɛbono
so.

Wurubuaarɛ ne n gyɛ gɛlaarɛ' wura.
Imɔso fo ɔbono fo tɛ ne fo dɛ gɛlaarɛ' dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ tɛ fo dɔ, ne fo-o fo mɔ, fo
tɛ mɔ dɔ.

17 Imɔ ne n kya yɛgɛ aye abono a
kya ka gyan Kirisito so mɔ a kya nyɛ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' ɔnan aye-asen dɔ. A
nyɛ mɔ-gɛlaarɛ' ɔnan gɛnen mɔ, a laa nyɛ
mara akyɔlɛ gɛkaabono Wurubuaarɛ laa
gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ. Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito dɛ mɔ, gɛnen kee
ne aye abono a kya ka gyan mɔ so mɔ a dɛ
gɛsinkpan gɛdɛ so ne.

18 Nyamesɛ bo gɛlaarɛ' mɔ-gisen dɔ mɔ,
ɔ mɛŋ bo gifuu. I kya nyiile yɛɛ fo bo
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' ɔnan fo-gisen dɔ mɔ,

i kya gya gifuu lii fo-gisen dɔ kpem. I san
i bo fo gifuu mɔ, gisobiidɛ ilaa ne fo kya
kerɛ. Ɔbono ɔ bo gifuu mɔ mɛŋ ti nyɛ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' ɔnan mɔ-gisen dɔ.
19 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a
kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa faa mɔ, i lii daa
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' gɛbono ɔ daa gilaarɛ
aye-ilaa mɔ so.
20 Nengyene ɔko gi tɔgɛ yɛɛ ɔ kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa, yɛgɛ ɔ kya kyo mɔ-
nanbo Kirisito sonbo mɔ, kaasɛ ɔbono gyɛ
daa ɔbonbo. Ɔbono ɔŋ kya laarɛ mɔ-
nanbo ɔbono ɔ kya wu de ansi mɔ, nnɛ ne
ɔ laa laarɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ mɛŋ kya
wu mɔ de ansi mɔ?
21 Nbara ndɛ kee ne Wurubuaarɛ gi yela
sa aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ.
Ɔbono ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa mɔ, i
kaaborɛ ɔ' laarɛ mɔ-nanbo Kirisito sonbo
ilaa.

5

Wurubuaarɛ Mɔ-Biana Gidebi de Mɔmɔ-Ɔlon Ɔbono Mɛ Bo Mɔ

1 Abono pɛwu mɛ sɔɔ gyi yɛɛ Yesu
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun lii
Wurubuaarɛ dɔ de ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ, i
lɔrɔ korogɛ mɔmɔ lii Wurubuaarɛ asɛ ne.
Mɛ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin.
Ɔbono ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa mɔ, ɔ
laa laarɛ abono mɛ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-
biana gɛsintin mɔ ilaa kee.
2 Nengyene a nyɛ bii yɛɛ a kya laarɛ
abono mɛ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana
gɛsintin mɔ ilaa mɔ, i laa lii ilaa inyɔ
idɛ asɛ: imɔ ne n gyɛ yɛɛ a kya laarɛ
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ilaa ne a kya nu
mɔ-gɛdɛ.
3 Nengyene a kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa
gɛsintin mɔ, a laa gyi mɔ-nbara mɔ so.
Ne mɔ-nbara mɔ so gigyi i maŋ wɔra ilaa
bolonsɛ sa aye.
4 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono i korogɛ mɔ
lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ, mɔ ne n kya nyɛ
ɔlon asa abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ
ilaa wɔrasɛ so. Ilaa ibono i bo aye dɔ ne
i kya sa aye ɔlon ne a kya nyɛ kɔ lii ilaa
idɛana dɔ mɔ ne n gyɛ gisɔɔgyi gibono a
sɔɔ Yesu gyi mɔ.
5 Isa ɔmɔ ne nan taalɛ nyɛ ɔlon asa
abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ ilaa
wɔrasɛ so? Gɛnen mɔ, ɔbono ɔ kya sɔɔ gyi
yɛɛ Yesu ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ
wolɛ.

Ibono So A Laa Ka Gyan Yesu So Mɔ

6 Yesu Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ ba
gɛsinkpan so ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-
gidebi nyiile asa kyu naa de nkyu nbono
mɛ kyu gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ
so. Ɔ lɛɛ mɔ-gidebi nyiile asa kee kyu naa
de ibono o wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ mɔ
so. I mɛŋ gyɛ nkyu mɔ wolɛ so ne Kirisito
gidebi mɔ gi lii gɛwi. Nkyu de nkalan so
ne mɔ-gidebi mɔ gi lii gɛwi. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kee kya lɛɛ Yesu gidebi mɔ
nyiile aye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ bo gɛsintin.
7 I bo ilaa isa' ibono i kya lɛɛ Yesu gidebi
mɔ nyiile aye.
8 Imɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ,
nkyu mɔ, de nkalan mɔ. Ne gɛnen ilaa isa'
idɛ i kya tɔgɛ daa ilaa kolon.
9 Nyamesɛ gi wu ilaa de ansi ne ɔ kya
tɔgɛ mɔ, a kya nu mɔ asɛ. Ne Wurubuaarɛ
mɔ de-e? Ilaa ibono ɔ laa buu mɔ i maŋ
don anyamesɛ-lɛɛ mɔ gbaa bun? To! Ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile aye kyu lii
mɔ-bi mɔ so mɔ ne n gyɛ ilaa idɛ.
10 Ɔbono ɔ sɔɔ Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ, gyi mɔ, ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
lɛɛ nyiile kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ i bo
kaasɛ gisen dɔ. Ɔbono mɔ, ɔ mɛŋ kya sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono
kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ ɔbonbo ne.
I lii fɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile
kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ, ɔ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.
11 Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile
aye mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ sa aye mɔ asɛ
gɛkyena gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ. Gɛnen
gɛkyena gɛbono gɛ kya naa daa de mɔ-bi
Yesu so.
12 Nyamesɛ ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ tɛ mɔ dɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono bo
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ne. Ɔbono mɔ,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ mɛŋ tɛ mɔ dɔ mɔ,
mɛŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena de Gɛdalaa

13 N kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ n kya sa
fɛye abono fɛ kya ka gyan Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ so mɔ de fɛ' nyɛ bii yɛɛ fɛ bo
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa.
14 Ilaa ibono a nyi aye-asen dɔ ne i
kya yɛgɛ a kya nyɛ bugi aye-asen sa
Wurubuaarɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ a kya kolɛ
mɔ ilaa kamaasɛ ne i gyɛ mɔ-gɛlaarɛ dɔ
mɔ, ɔ kya nu aye asɛ.
15 Nengyene a nyi yɛɛ Wurubuaarɛ kya
nu ilaa kamaasɛ ibono a kya kolɛ mɔ mɔ,
a nyi kee yɛɛ ɔ ti nu aye-ndalaa ne ɔ laa
wɔra sa aye.
16 Nengyene fɛɛ fo ɔko fo wu fo-nanbo
Kirisito sonbo kya wɔra ilaa nyɛnyɛn iko
ne i mɛŋ gyɛ ilaa ibono i laa baragɛ mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana gɛkpaa mɔ, dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ sa mɔ. Fo dalaa sa mɔ mɔ,
Wurubuaarɛ laa sa mɔ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan. Nyamesɛ ɔbono mɔ-ilaa
nyɛnyɛn i mɛŋ gyɛ ilaa ibono i laa baragɛ
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ nsana gɛkpaa mɔ
wolɛ ne n' darɛ gɛnen. Ilaa nyɛnyɛn iko
i bo no i kya baragɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ

nyamesɛ nsana gɛkpaa. Iŋ gyɛ imɔ ibono
so ne n' kya tɔgɛ yɛɛ fɛ' dalaa sa ɔbono mɔ.
17 Ilaa kamaasɛ ibono iŋ ɓoran sa Wu-
rubuaarɛ mɔ, i gyɛ ilaa nyɛnyɛn. I ɓo
ilaa nyɛnyɛn iko ɔnan ɓerɛ ibono iŋ kya
baragɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ nyamesɛ nsana
gɛkpaa.
18 A nyi yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono i lɔrɔ
korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ maŋ kpɛ
ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Kirisito ɔbono
i korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ ne n
kya dii fo gɛnen kaasɛ ɔbono ne Ɔbonsan,
nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ mɛŋ kya nyɛ yii fo.
19 A nyi yɛɛ aye abono a kya ka gyan Yesu
so mɔ a gyɛ Wurubuaarɛ adɛ gɛsintin. Asa
sɛnsɛ pɛwu abono mɛ ɓo gɛsinkpan so mɔ,
mɛ ɓo daa Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ
abaa dɔ.
20 A nyi kee yɛɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu
Kirisito gi ba gɛsinkpan so, ne o ɓugi aye
abono a kya ka gyan mɔ so mɔ ansi de a'
bii ɔbono ɔ tansi ɔ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ.
Aye-rɛ ɔbono ɔ tansi ɔ gyɛ Wurubuaarɛ
mɔ a san a gyɛ nyamesɛ kolon. Aye-rɛ
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu Kirisito ne
n san a gyɛ nyamesɛ kolon. Wurubuaarɛ
tansi ɔ gyɛ Wurubuaarɛ, ne mɔ kee ne n
kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛɓono
gɛŋ ɓo ɔkara mɔ.
21 Imɔsɔ, me-biana, fɛ' dii fɛye-nyoro de
fɛ mɛŋ sa fɛ' son ilaa ɓanɓan iko ɓaa ɓɔla
de Wurubuaarɛ.

Gyɔn Ɔwolɛ Nyɔsɛ

1 Me, Wurubuaarɛ asonbo ɔbelɛnsɛ mɔ,
ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ n kya sa
fo, ɔkyii ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ fo yɛɛ
fo' wɔra mɔ-sonbo mɔ. Fo-rɛ fo-biana ne
n' kya sa gɛnen ɔwolɛ baarɛ.

N kya laarɛ fɛye-ilaa naa de Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkalan mɔ so, ne i mɛŋ gyɛ me-
nkon. Asa abono pɛwu mɛ nyi gɛsintin
ɔkalan mɔ kee mɛ kya laarɛ fɛye-ilaa.

2 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gɛsintin
ɔkalan mɔ bo aye-rɛ fɛye dɔ ne ɔ laa kyena
aye dɔ gɛkpaa.

3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu
Kirisito mɛ' sa aye-rɛ fɛye so gɛwɔnsa
dɛnsɛ de mɛ' su aye gitolon de mɛ' sa aye
gisen yuuli kyu naa de gɛsintin de gɛlaarɛ'
so.

Gɛsintin De Gɛlaarɛ' Ɔkpa

4 I wɔra me ɔkon gikyɔ-gikyɔ yɛɛ nɛ wu
fo-biana dɔ ako mɛ buu gɛsintin ɔkpa fɛɛ
gɛnɔɔbono aye-sɛ Wurubuaarɛ gi ka yela
sa aye mɔ.

5 Imɔso me-nyi dɛnsɛ, n kya kolɛ fo,
yɛgɛ a' laarɛ abara. I mɛŋ gyɛ yɛɛ n
kya ŋmarasɛ nbara pobɔrɔ mi-i sa fo daa.
Nbara mɔ gi gyɛ daa ndedaa nbono a
wolaa a dɛ nmɔ lii gɛsɛ de gɛsɛ.

6 Gɛlaarɛ' gbaa-gbaa ne n gyɛ ibono a
laa buu Wurubuaarɛ nbara ɔkpa. Nbara
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' buu gɛlaarɛ' ɔkpa fɛɛ
gɛnɔɔbono a wolaa nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ.

7 Fɛ' kerɛ gɛnen ilaa idɛ so. I kya nyiile
yɛɛ abono mɛ kya penɛ asa lii Wurubuaarɛ
ilaa so mɔ mɛ naa mɛ naa gɛsinkpan
so. Mɔmɔ ne n gyɛ abono mɛŋ kya
kyule lɛɛ tɔgɛ yɛɛ Yesu ne n gyɛ Kirisito
Wurubuaarɛ mɔ-bi, ne Wurubuaarɛ gi sun
mɔ ba gɛsinkpan so baa bingiri nyamesɛ
mɔ. Nengyene fɛ wu isa ɔbono ɔnan mɔ,
mɔ ne n gyɛ asa ɔpenɛbo mɔ. Mɔ kee ne n
gyɛ Kirisito ɔkyobo mɔ.

8 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de ilaa
ibono fɛ wɔra gɛsun nyɛ mɔ i mɛŋ sa i' lii
fɛye-gibaa. Fɛ' nyɛ imɔ pɛwu so ntɛɛla.

9 Nyamesɛ ɔbono ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ kya kpe
ansi dɔ Wurubuaarɛ ilaa dɔ ne ɔ mɛŋ sii de
Kirisito ilaa nyiilesɛ mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ
tɛ mɔ dɔ. Ɔbono mɔ, o sii de Kirisito ilaa
nyiilesɛ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono berɛ, aye-
sɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-bi Kirisito mɛ tɛ
mɔ dɔ.

10 Nengyene ɔko gi ba fɛye asɛ ne i mɛŋ
gyɛ ilaa nyiilesɛ idɛ ɔnan ne ɔ dɛ mɔ, fɛ
mɛŋ sa fɛ' sɔɔ mɔ gisafo abɛɛ fɛ' faala mɔ.

11 Ɔbono ɔ kya faala gɛnen isa ɔbono
ɔnan mɔ dɛ mɔ-nyoro ɔ wɔra kaasɛ mɔ-
ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ ne.

Afaala Laalaalogɛ

12 Nkana n san n bo ilaa gikyɔ ibono nan
tɔgɛ sa fɛye. Nɛ kii kerɛ mɔ, meŋ kya laarɛ
n' ŋmarasɛ imɔ ɔwolɛ dɔ bunge fɛye. Me-
ansi a gyan daa yɛɛ nan ba nno baa wu
fɛye de ansi de a' nyɛ tɔngɛ de abara. Imɔ
ne nan yɛgɛ ne a laa nyɛ gyi ɔkon kpaa
logɛ.

13 Nɛ sin gɛrɛ. Fo-daa ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-sonbo mɔ,
mɔ-biana mɛ kya faala fo.

I gyɛ me,
Gyɔn

Gyɔn Ɔwolɛ Sasɛ

1 Gayusɛ, me-kyɛmenɛ dɛnsɛ,
Me, Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ mɔ, ne n kya
sa fo ɔwolɛ baarɛ. N kya laarɛ fo-ilaa
gɛsintin so.

N Kya Nu Fo So Yɛɛ Fo Buu Gɛsintin Mɔ Ɔkpa

2 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, n kya dalaa n
kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' yɛgɛ fo-ilaa
kamaasɛ i' wɔra ɔdan sa fo de fo' kyena
de alanfiya. Fo-oduduu dɔ lɛɛ berɛ, iŋ bo
me gifuu.
3 I kya nyiile yɛɛ aye-nanboana Yesu
asonbo ako mɛ ba baa tɔgɛ me gɛnɔɔbono
fo kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ. Ilaa
mɔ i wɔra me ɔkon gikyɔ-gikyɔ. N nyi yɛɛ
fo buu Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkalan mɔ.
4 Nengyene n kya nu yɛɛ me-adɛ Yesu
ɔson mɔ dɔ mɛ buu gɛsintin ɔkalan mɔ
gɛnen mɔ, i kya wɔra me ɔkon don ilaa
kamaasɛ.

Asafo Gikeda

5 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, gɛnɔɔbono fo kya
wɔra idɛnsɛ sa aye-nanboana Yesu asonbo,
dabɔlɛ asafo abono fo mɛŋ nyi ɔmɔ mɔ, a
wu yɛɛ a laa taalɛ kyu fo tii gikɔɔrɛ.
6 Asa mɛ ti baa lɛɛ fo-gɛsalaarɛ mɔ
ilaa tɔgɛ sa Yesu asonbo gikpen gibono gi
bo gɛrɛ mɔ. Wɔra aniya de fo' kii lɛɛ
asafoana abono ɔkpa mɔmɔ-anaa-naa dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ aye abono a kya
son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu so a'
wɔra mɔ.
7 Mɛ kya laarɛ Kirisito ginyen gi' dii
daa so ne mɛ koso mɛ naa ma-a tɔgɛ mɔ-
ɔkalan mɔ. Mɛ kya kpe abono mɛ mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ asɛ mɔ, mɛŋ kya
kyu mɔmɔ-nyoro too mɔmɔ so yɛɛ mɔmɔ
ne mɛ' kerɛ ɔmɔ so.
8 Imɔso i kaaborɛ aye, Yesu asonbo mɔ
ne a' kpaa gɛnen asa abono ɔnan. Imɔ
ne nan yɛgɛ aye-rɛ mɔmɔ a laa nyɛ wɔra
gɛsun dabɔlɛ de Kirisito gɛsintin ɔkalan
mɔ ɔ' nyɛ yɛlegɛ.

Abono Mɛ Kya Wɔra Ilaa Nyɛnyɛn Mɔ

9 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, nɛ ti ŋmarasɛ
ɔwolɛ ɔko bunge fɛye Yesu asonbo gikpen
mɔ. Dayatrofiisɛ berɛ, mɛŋ kya ka aye-
gɛnɔ. Ɔ kya laarɛ daa gɛbelɛnsɛ.
10 Nengyene nɛ ba fɛye asɛ nno mɔ, nan
baa lɛɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ tɔgɛ sa fɛye. Ɔ naa
ɔ kya nyida aye, ne ɔ kya kɛɛ abon ɔ kya
gyan aye so. Imɔ ibono wolɛ gbaa i mɛŋ
kaabo mɔ. Ɔ kya kii kine bɔla yɛɛ ɔ maŋ
sɔɔ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ gisafo.
Nengyene ako mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' sɔɔ
ɔmɔ gisafo mɔ, ɔŋ kya yɛgɛ ɔmɔ. Mɛ wɔra
gɛnen mɔ, ɔ kya gya ɔmɔ lii Yesu asonbo
gikpen mɔ dɔ.
11 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, gɛŋ sa fo' kasɛ
ilaa nyɛnyɛn ibono asa mɛ kya wɔra mɔ.
Kasɛ daa ilaa dɛnsɛ. Nyamesɛ ɔbono ɔ
kya wɔra ilaa ibono i boran mɔ ne n
gyɛ Wurubuaarɛ isa. Ɔbono mɔ ɔ kya
wɔra daa ilaa nyɛnyɛn mɔ mɛŋ ti bii
Wurubuaarɛ ne.
12 Dimiiterosi berɛ, nyamesɛ kamaasɛ
kpɛ ɔ dɛ mɔ-ginyen dɛnsɛ. Gɛsintin ilaa
ibono o buu mɔ kee i kya lɛɛ mɔ-gidebi
nyiile ɔkamaasɛ. Aye kee gɛnen. Ne fo nyi
yɛɛ ibono a wu tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin.

Afaala Laalaalogɛ

13 Nkana n san n bo ilaa gikyɔ ibono nan
tɔgɛ sa fo. Nɛ kii kerɛ mɔ, meŋ kya laarɛ
n' ŋmarasɛ imɔ ɔwolɛ dɔ bunge fo.
14 Me-ansi a gyan yɛɛ i maŋ kɛɛla, nan
baa wu fo de ansi de a' nyɛ kyena tɔngɛ de
abara.
Nɛ sin gɛrɛ. Wurubuaarɛ gisen yuuli
gi' wɔra fo-lɛɛ. Aye-nanboana abono mɛ
bo gɛrɛ mɔ mɛ kya faala fo. Faala aye-
nanboana abono mɛ bo nno mɔ ɔkamaasɛ
sa me.

I gyɛ me,
Gyɔn

Gyude Ɔwolɛ

1 Me Gyude, Gyeemesi mɔ-tedɛ, ɔbono n
gyɛ Yesu Kirisito gɛsun ɔwɔrabo mɔ ne n
kya ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ. N kya
ŋmarasɛ mi-i sa fɛye abono Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ sa fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ mɔ. Fɛye-
ilaa i bo aye-sɛ Wurubuaarɛ gisen dɔ, ne
aye-Wura Yesu Kirisito kya kerɛ fɛye so.
2 Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' nyɛ gitolon,
gisen yuuli, de gɛlaarɛ' fɛ kya bɔla.

Asa Ako Mɛ Ŋara Loo Fɛye Dɔ Mɛ Kya Kyɛɛgɛ Yesu Ɔkalan Mɔ

3 Me-nanboana laarɛsɛ, Wurubuaarɛ gi
mɔlɛgɛ me-rɛ fɛye pɛwu ne a kya nyɛ mɔ
asɛ gɛkyena ɔnan. Nkana i bo me-gisen dɔ
yɛɛ n' ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ de n' tɔgɛ fɛye
imɔ so ilaa. Nɛ san kerɛ mɔ, nɛ wu yɛɛ i
kaaborɛ n' daa giŋmarasɛ fɛye kyu lii ilaa
banban iko so pɛi. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyu ilaa nyiilesɛ ibono i kaaborɛ a' sɔɔ imɔ
gyi mɔ wɔra aye, Yesu asonbo mɔ, abaa
dɔ. Ɔ sa aye imɔ faa, ɔ sa aye daa. Ɔŋ baa
kyɛɛgɛ imɔ. Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛ' wɔra
aniya de fɛ' kerɛ imɔ so dɔɔdan de ɔko ɔŋ
sa ɔ' kyɛɛgɛ imɔ.
4 I lii fɛɛ asa abono mɛŋ selɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ ako mɛ ŋara loo saarɛ fɛye
dɔ ibono fɛ mɛŋ nyi mɔmɔ so. Gɛnen asa
abono mɛ dɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gitolon so
mɔ, anyamesɛ mɛ laa nyɛ wɔra ilaayan.
Gɛnen asa abono mɔ, mɛ kine Yesu Kirisito
ɔbono mɔ-nkon ne n gyɛ aye-Ɔbelɛnsɛ
de aye-Wura mɔ. Lii ko-o dedaa mɔ,
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ako mɛ ŋmarasɛ asa
abono ilaa yela yɛɛ ɔ laa biidɛ mɔmɔ-giso.

Fɛ' Nyingi Yɛɛ Wurubuaarɛ Kya Biidɛ Asa Nyɛnyɛn Giso

5 Ilaa ibono n kya laarɛ n' baa tɔgɛ nperɛ
faa, fɛ ti wolaa fɛ nyi imɔ pɛwu. Nɛ taa
kii mi-i nyingi fɛye daa. Fɛ nyi gɛnɔɔbono
Wura Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ Isirale awura
ne mɛ koso Igyipiti gɛsinkpan so mɔ. Ɔ
mɔlɛgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, imɔ gɛmara mɔ,
mɔmɔ dɔ abono mɛŋ sɔɔ mɔ gyi mɔ, ɔ mɔɔ
mɔmɔ.
6 Fɛ' nyingi Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ
kee. Mɔmɔ dɔ ako mɛ mɛŋ kyule de mɛ'
sii de gɛbelɛnsɛ gɛbono ɔkara Wurubuaarɛ
gi sa mɔmɔ mɔ. Mɔmɔ gbaa-gbaa ne
n taa mɔmɔ-ɔkyenaten ɔbono nkana mɛ
wolaa mɛ tɛ mɔ yɛgɛ. Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ ɔfɛ ɔbono ɔ maŋ tɛɛ gɛkaako mɔ gi
ŋminde gɛnen Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono
kyu kpaa too wɔra gibiri dɔ tudɔ-tudɔ
gɛtɛɛko. Nno ne mɛ san mɛ tɛ mɛ gyoo
gɛkɛ gbaa' gɛbono ɔ laa biidɛ mɔmɔ-giso
kyu lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono so mɔ.
7 Fɛ' nyingi Sodom mɔ-rɛ Gomora de
isowolɛ sɛnsɛ ibono i sindi imɔ mɔ. Imɔ dɔ
asa mɛ wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono
n darɛ faa lɛɛ mɔ ɔnan. Gɛnen isowolɛ
ibono so asa mɔ mɛ wɔra ilaayan dɛngɛ
kpaa loo ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ dɔ, ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔgya gi dɛɛ mɔmɔ-rɛ
mɔmɔ-isowolɛ mɔ pɛwu faa ŋonii. Mɔmɔ-
ilaa idɛ i kya ka aye yɛɛ asa nyɛnyɛn mɛ laa
kpe ɔgya ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako mɔ dɔ.

Abonbo Mɔ Gidebi

8 Asa abono n darɛ yɛɛ mɛ ŋara loo saarɛ
fɛye dɔ mɔ kee mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔnan asa akpen asa' adɛ mɛ wɔra
mɔ. Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ i kya lɛɛ ilaa nyiile
ɔmɔ de mɛ' yelɛ imɔ so wɔra ilaa nyɛnyɛn.
Mɛ kya wɔra ilaayan kyu kyɔlesɛ mɔmɔ
gbaa-gbaa nyoro gibi mɔ. Mɛ mɛŋ kya kyu
abono mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ mɔmɔ so mɔ
terɛ sɛi ne mɛ kya saalɛ ilaa ibono i kya
nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ.
9 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ɔbelɛnsɛ ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Maakɛlɛ mɔ gbaa mɛŋ
saalɛ ilaa ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ
so mɔ. Owi ɔbono mɔ-rɛ ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ mɛ nyɛ gɛlɔgedɛ kyu lii
Mosisi gibuni so mɔ, Maakɛlɛ mɛŋ saalɛ
mɔ. Ilaa ibono ɔ kpɛ tɔgɛ sa mɔ mɔ ne n
gyɛ yɛɛ, “Wura Wurubuaarɛ ɔ' gya fo yɛɛ
ilaa ibono fo dɛ faa iŋ boran.”
10 Asa abono n darɛ yɛɛ mɛ ŋara loo
saarɛ fɛye dɔ mɔ, ilaa kamaasɛ ibono mɛŋ
kya nu gɛsɛ mɔ, asebi ne mɛ kya kyu loo
imɔ dɔ. Ilaa ibono mɛ kya nu imɔ gɛsɛ
gbaa mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ mɛ kya sa gɛwɔnsa
pɛi de mɛ' lɔɔ nu imɔ gɛsɛ. I kya loo daa
mɔmɔ-amu dɔ fɛɛ nbuɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi
ɔnan. Gɛnen ilaa ibonoana ne nan mɔɔ
mɔmɔ.
11 Asa abono berɛ, mɔmɔ laako. I lii
fɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono Keen gi naa kyena
wɔra mɔ imɔ ɔnan ne mɔmɔ kee mɛ kya
wɔra faa. Aterenbi gɛlaarɛ so mɔ, mɛ
taa mɔmɔ-nyoro yɛgɛ sa Baalam-lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn giwɔra mɔ ɔnan. I yɛgɛ mɛ fuɛ
ɔkpa dɛnsɛ mɔ. Mɛ wɔra gisomaanu de
Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Kora gi naa
kyena wɔra mɔ. Wurubuaarɛ laa mɔɔ
mɔmɔ ka gikɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ naa kyena
mɔɔ Kora mɔ.
12 Mɛ kya gyi fɛye-gɛnanbokon gɛkɛ belɛ
agyudɔ kpaa fɛye mɔ, mɛ kya nyida daa
ilaa sa fɛye ne mɛ kya wɔra fɛye ipeeli.
Mɔmɔ berɛ mɛ mɛŋ nyi ipeeli. Mɛ kya
kerɛ daa mɔmɔ-nyoro wolɛ so. Mɛ dɛ
fɛɛ Wurubuaarɛ awolɛ abono a koola fɛɛ
nyangbon laa baa da ne afuu a kya da amɔ
koso mɔ. Mɛ dɛ daa kee fɛɛ iyii ibono iŋ
kya sɔrɔ abi, dabɔlɛ imɔ-asɔrɔberɛ mɔ. I
wɔra fɛɛ gɛnen iyii ibono i wu' i yelɛ ne. I
kaaborɛ mɛ' kyigi imɔ fuɛ de i' wu' ilɛwu

inyɔ. Gɛnen ne asa adɛ mɛ laa wu' ilɛwu inyɔ kee ne.
13 Mɛ laa kpɛ ma-a wɔra ilaa nyɛnyɛn, de mɔmɔ-ipeeli ilaa i' lii gɛwi. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono afuu a kya da apoo ginyadon so, ne nkyu mɔ gi kya furu mɔ. Mɛ dɛ fɛɛ agyɛkpebi abono a naa Wurubuaarɛ awolɛ dɔ giyan-giyan mɔ. Ɔko-rɛ ɔko maŋ taalɛ buu ɔmɔ de ɔ' bii ɔkpa dɛnsɛ mɔ. Wurubuaarɛ gi lɔrɔ nfono i tansi i bo gibiri kyikin mɔ yela sa mɔmɔ mɔmɔ-lɛwu gɛmara. Nno ne mɛ laa sii gɛkpaa-gɛkpaa.
14 Adedaabo aberɛ dɔ mɔ Inɔki gi wu asa adɛ ilaa tɔgɛ yela. Adam aberɛ dɔ gɛmara mɔ asa abono mɛ kyena-kyena kyon mɔ gikpadɔ sonosɛ ne n wɔra Inɔki-lɛɛ aberɛ dɔ. Inɔki baarɛ gi wu tɔgɛ yela yɛɛ, "Kerɛ, Wura Wurubuaarɛ kya ba mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ sakpii belɛ abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.
15 Ɔ kya ba de ɔ' baa gyi nyamesɛ kamaasɛ nbɛlɛ. Ɔ laa bun abono mɛŋ selɛ mɔ mɔ pɛwu gipuɛɛ. Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛŋ selɛ mɔ. Wurubuaarɛ ilaa iŋ fɛ gɛnen ilaa nyɛnyɛn awɔrabo adɛ giso. Mɛ saalɛ mɔ asebi loosɛ. Ɔ laa biidɛ mɔmɔ-giso kyu lii imɔ idɛ pɛwu so."
16 Asa abono mɛ ŋara loo saarɛ fɛye dɔ mɔ, owi kamaasɛ mɔ mɛ kya nyɛ ilaa iko lɔgedɛ imɔ so, ne sɛi mɛŋ kya gyi mɔmɔ-ginsi. Mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ne n bo mɔmɔ-ansi so. Mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro mɔmɔ-gɛtɔngɛ dɔ. Mɛ kya kyu gɛnɔ ɔkon kyu tɔngɛ sa asa de mɛ' nyɛ ilaa lii mɔmɔ asɛ.

Fɛ' Keda Yesu-Lɛɛ Ɔson Mɔ Dɔ

17 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛ' nyingi ilaa ibono aye-Wura Yesu Kirisito isɔɔ mɔ mɛ wolaa wu tɔgɛ yela mɔ.
18 Mɛ tɔgɛ sa fɛye yɛɛ, "Owi ɔbono gɛsɛ gɛrɛ i kya laarɛ i' baa yela ɔkara mɔ, i laa nyɛ ako mɛ laa kyu Wurubuaarɛ ilaa mɛ kya ŋmasɛ. Ilaa kpɛi-kpɛi ibono Wurubuaarɛ kya kyo mɔ giwɔra ne nan gyi mɔmɔ-amu."
19 Gɛnen asa abono ne n kya yɛgɛ gɛsabaragɛ gɛ kya ba fɛye dɔ. I lii fɛɛ anyamesɛ-lɛɛ nwɔnsa ne n bo mɔmɔ-amu dɔ. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ne n bo mɔmɔ dɔ.
20 Me-nanboana dɛnsɛ, fɛye berɛ, fɛ' bela fɛye-nyoro kyu naa de Yesu ɔkalan ɔbono Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gi sa aye yɛɛ a' sɔɔ gyi mɔ so. Fɛ kya dalaa mɔ, fɛ' dalaa Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon dɔ.
21 Fɛ' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' gyan' Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' gɛbono ɔ bo sa fɛye mɔ so. Aye-Wura Yesu Kirisito bo gitolon sa fɛye. Imɔso fɛ' kyena gyoo gɛkaabono ɔ laa sa fɛye Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ.
22 Asa abono mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i bo mɔmɔ tɛfɛɛ tɛfɛɛ kyu lii Yesu ɔkalan mɔ so mɔ, fɛ' su mɔmɔ gitolon.
23 Asa ako mɛ kya wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ mɛ' kpaa loo ɔgya dɔ mɔmɔ-lɛwu gɛmara; fɛ' mɔlɛgɛ ɔmɔ! Ako, mɔ, ne fɛ laa su mɔmɔ-gitolon mɔ, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan. Fɛ' kyo ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ kya wɔra ne i kya kyɔlesɛ mɔmɔ fɛɛ akuru ne n wɔra ineesi mɔ de iŋ sa i' kyangɛ fɛye.

Fɛ' Yɛgɛ A' Yen Wurubuaarɛ

24 Fɛ' yɛgɛ a' yen Wurubuaarɛ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa taalɛ kpaa fɛye de fɛŋ sa fɛ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Mɔ ne nan taalɛ yɛgɛ i maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so baa pii, de o' kyu fɛye kpe mɔ asɛ mɔ-nyisigyi dɔ de ɔkon belɛ.
25 Fɛ' yɛgɛ a' yen mɔ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so. Mɔ-nkon ne i kaaborɛ nyamesɛ ɔ' son. Mɔ ne n gyɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo. Nyisigyi, gɛwuragyi, ɔlon de gɛbelɛnsɛ i' wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ aberɛ abono a ti kyon mɔ, aberɛ adɛ dɔ, de aberɛ abono a laa baa ba mɔ dɔ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Gilɛɛnyiile
Ibono Yesu Gi Lɛɛ Nyiile Gyɔn Mɔ

1 Ilaa ibono i bo ɔwolɛ baarɛ dɔ faa,
Wurubuaarɛ ne n kyu imɔ wɔra Yesu
Kirisito abaa dɔ yɛɛ ɔ' lɛɛ imɔ nyiile mɔ-
asonbo de mɛ' nyɛ nu ilaa ibono i laa baa
ba mɔ. I maŋ kɛɛla ne ɔwolɛ baarɛ dɔ ilaa i
laa ba gɛsintin. Owi ɔbono Yesu laa lɛɛ imɔ
nyiile mɔ-asonbo gɛnen mɔ, o sun mɔ-ɔsɔɔ
lii Wurubuaarɛ dɔ ba Gyɔn (me ɔbono n
gyɛ mɔ-gɛsun ɔwɔrabo mɔ) asɛ.
2 Yesu ɔsɔɔ mɔ gi yɛgɛ nɛ wu Wu-
rubuaarɛ ilaa idɛ fɛɛ oderi yɛgɛ n kerɛ, ne
nɛ ŋmarasɛ imɔ pɛwu yela fɛɛ gɛnɔɔbono
nɛ wu imɔ mɔ de asa mɛ' nyɛ nu imɔ. Nɛ
lɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi abono nɛ nu de
ilaa ibono Yesu Kirisito gi buu sa me mɔ
kee nyiile asa.
3 Ɔbono ɔ laa kalɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
baarɛ agyɛbi sa asa mɔ gyɛ omudɛnsɛbo
Wurubuaarɛ asɛ. Abono, mɔ, mɛ laa nu de
mɛ' gyi amɔ so mɔ, mɛ wɔra amudɛnsɛbo
kee. I lii fɛɛ owi ɔbono agyɛbi mɔ a laa ba
gɛsintin mɔ gɛnen owi mɔ gi fuude.

Wurubuaarɛ de Yesu Kirisito

4 Me Gyɔn ne n kya ŋmarasɛ gɛnen
ɔwolɛ baarɛ n kya sa Yesu asonbo akpen
sono abono a bo Esiya gɛsinkpan so mɔ.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono ɔ bo no, ɔ
wolaa ɔ bo no, ne ɔ bo no gɛkpaa. Ɔ' sa fɛye
so gɛwɔnsa dɛnsɛ. Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-
Oduduu ɔbono ɔ bo gikpadɔ sono ne ɔ bo
Wurubuaarɛ gɛgyapaa asɛ mɔ
5 de Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa
dɛnsɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.
Yesu Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ kya gyi
gɛsintin
ne ɔ kya lɛɛ ilaa kamaasɛ nyiile
anyamesɛ imɔ-ɔkpa so mɔ.
Mɔ ne n gyɛ ɔbono o wu'
ne ɔ gyangbara nyamesɛ kamaasɛ
kyingi lii ibuni dɔ mɔ.
Mɔ kee ne n gyɛ gɛsinkpan so awura mɔ
mɔmɔ-wura.
Nyisigyi ɔ' wɔra Yesu Kirisito-lɛɛ!
Mɔ ne n kya laarɛ aye-ilaa,
ne o kyu mɔ-nkalan sɔgɛ aye abono a
kya ka gyan mɔ so mɔ
lii aye-ilaa nyɛnyɛn dɔ.
6 Mɔ ne n yɛgɛ ne a wɔra fɛɛ awuragyibo
de asunbi alɛɛbo sa mɔ-sɛ Wu-
rubuaarɛ.
I lii fɛɛ ɔ yɛgɛ a kya kpaa de i' lɔrɔ
anyamesɛ mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ
nsana.
Nyisigyi de gɛwuragyi i' wɔra Yesu-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa.
I' ba gɛnen.
7 Fɛ' nu yɛɛ Yesu laa kii ba mɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ awolɛ!
Nyamesɛ kamaasɛ laa wu mɔ de mɔ-ansi
de asa abono mɛ yii mɔ-gɛkelɛbi fondi
mɔ pɛwu.
Gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa
saawo lii mɔ so.
I' ba gɛnen.
8 Wura Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ de laalaalogɛ.
Me ne n bo no,
me ne n wolaa n bo no,
ne me ne n bo no gɛkpaa.
Me ne n gyɛ Ɔlolonbo."

Gɛnɔɔbono I Ba Ne Nɛ Ŋmarasɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

9 Me Gyɔn ne n kya buu gɛnen ilaa idɛ n
kya sa fɛye abono fɛ kya ka gyan Yesu so
mɔ. Kyu lii aye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon
mɔ so mɔ, n gyɛ fɛye-nanbo mɔ-ɔson dɔ.
Me-rɛ fɛye kpini ne n kya wu ɔlaa wusɛ, a
gyɛ Wurubuaarɛ awuragyibo ne a kya nyɛ
gisen Wurubuaarɛ gɛsun mɔ dɔ. Nkana n
kya wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ so gɛsun
n kya tɔgɛ Yesu ilaa mi-i sa asa de mɛ' sɔɔ
mɔ gyi. Imɔso asa ako mɛ gya me kpaa
kyena apoo gikyaafiya belɛ giko so. Asa
mɛ tɛ nno. Mɛ kya terɛ nno yɛɛ Patimosɛ.
10 N bo nno gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ɔson
gɛkɛ gɛko mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi baa kyena me so. Ɔ tɛ me so mɔ,
nɛ nu gɛnɔ gɛko me-gɛmara ken-ken fɛɛ
gɛgandan.
11 Gɛnɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa me yɛɛ, "Ŋmarasɛ
ilaa ibono fo wu mɔ wɔra ɔwolɛ dɔ de fo'
kyu bunge Yesu asonbo akpen abono a bo
isowolɛ sono idɛ so mɔ. Isowolɛ mɔ ne
n gyɛ Efiso, Simɛɛna, Pɛgamum, Tayatira,
Saadisɛ, Filadɛɛfiya, de Lawodisiya."

Nɛ Wu Yesu Yelɛ Ifatela Igyanten Sono Nsana

12 Nɛ nu gɛnen mɔ, nɛ kisee kerɛ de n'
wu ɔbono ɔ kya tɔngɛ de me mɔ, n' baa
kerɛ mɔ, ifatela igyanten sono iko ne. Sika
kɔkɔɔ ne mɛ kyu wɔra imɔ.
13 Ifatela igyanten mɔ nsana mɔ, nɛ wu
ɔko fɛɛ gɛsinkpan so nyamesɛ, o suu gɛgbɛ
bosorosɛ kpelegɛrɛ yii ne ilaa iko fɛɛ liide
i laran mɔ-gikan so. Imɔ-nkyu i dɛ fɛɛ sika
kɔkɔɔ.
14 Mɔ-gimu dɔ iman i fuuli faa parɛ-parɛ
fɛɛ okurufɛpuu. Mɔ-ansi abi a dɛ fɛɛ ɔgya
ɔbono ɔ kya dɛɛ mɔ.
15 Mɔ-ayaa a dɛ fɛɛ gibeletɔ ne n tɔ ɔgya
dɔ kɛɛla ne mɛ lɛɛ tɔlɔsɛ. Mɔ-gigyɛbi' mɔ
gi kya gbere fɛɛ abii dɔ ibon ne n bɔla
gibɔla belɛ.
16 Ɔ dɛ agyɛkpebi sono de mɔ-gibaa
gyisɛ. Gɛki boyɛsɛ gɛko, gɛmara ɔyɛ, ansi
ɔyɛ, gɛbono gɛ yelɛ sa gɛsintin agyɛbi mɔ

gɛ bo mɔ-gɛnɔ dɔ, ne mɔ-ansi dɔ i kya ŋɛlegi fɛɛ owi.

17 Nɛ wu mɔ gɛnen mɔ, nɛ tɔrɔ mɔ-ayaa
dɔ fɛɛ nɛ wu' daa. Mɔ mɔ gi kyu mɔ-gibaa
gyisɛ gyan me so, ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ,
"Gɛŋ selɛ gifuu. Me Yesu ne. Me ne n gyɛ
giyiigɛsɛ de laalaalogɛ.
18 N kpɛ n bo no. Nɛ naa kyena wu'. Ne
idɛ kon, n bo no gɛkpaa-gɛkpaa. Lɛwu de
nkyan isafuee i bo daa me-gibaa dɔ.
19 Ŋmarasɛ ilaa ibono fo laa wu mɔ,
ibono i bo no mɔ de ibono i laa baa ba
gɛkaako mɔ, pɛwu yela.
20 Ilaa ibono agyɛkpebi sono abono fo
wu me-gibaa gyisɛ dɔ de ifatela igyanten
sono mɔ i yelɛ i sa mɔ ilaa ne nan baa
tɔgɛ faa. Agyɛkpebi sono mɔ a yelɛ a sa
Wurubuaarɛ isɔɔ sono iko. Mɔmɔ ne n kya
gyangbara sa Wurubuaarɛ asonbo akpen
sono mɔ. Ne ifatela igyanten sono mɔ mɔ,
i yelɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen sono
mɔ."

2

Efiso

1 Ɔ lɛɛ imɔ gɛsɛ gɛnen mɔ, o kii tɔgɛ sa
me Gyɔn yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa
Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara ɔ sa
me-asonbo gikpen gibono gi bo Efiso mɔ.

'Me Yesu, ɔbono n dɛ agyɛkpebi sono
me-gibaa gyisɛ dɔ ne n' naa ifatela igyan-
ten sono nsana mɔ ne n kya sa fɛye ɔkalan
baarɛ.

2 'N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. N nyi gɛsun
gɛbono fɛ kya gyi ne n' nyi gisen gibono fɛ
kya nyɛ Wurubuaarɛ gɛsun mɔ dɔ mɔ. N
nyi yɛɛ nengyene fɛye-rɛ asa nyɛnyɛn fɛ tɛ
mɔ iŋ kya sa fɛye. Abono mɛ penɛ yɛɛ mɛ
gyɛ Yesu isɔɔ mɔ, fɛ daasɛ-daasɛ ɔmɔ kerɛ
ne fɛ wu yɛɛ mɛ kya kɛɛ daa abon.

3 N nyi ibono fɛ bo gisen fɛ dɛ me-gɛsun
mɔ dɔ, fɛ kya wu ɔlaa kyu lii me so, ne iŋ
kya yɔɔ fɛye-nyoro.

4 'Imɔ ibonoana dɔ berɛ mɔ, fɛ wɔra ilaa.
Ilaa kolon ibono fɛ kya wɔra ne i kya loo
me mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛŋ baa fɛ kya laarɛ
me-ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ gyangbara laarɛ
me-ilaa mɔ.

5 Fɛ' taa laa ansi kerɛ nfono nkana fɛ ti
fo ne fɛ kii tɔrɔ mɔ. Fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ
de fɛ' kii keda ilaa dɛnsɛ ibono fɛ wolaa fɛ
dɛ mɔ dɔ. Nengyene fɛ mɛŋ nu fɛye-nyoro
gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ mɔ, nan ba fɛye asɛ de
n' baa lɛɛ fɛye-fatela ɔgyanten mɔ lii nfono
ɔ bo mɔ.

6 'Ilaa idɛ berɛ ne fɛ kya wɔra ne i kya
kyena me-gisen dɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ kya
kyo Nikolatiya awura ilaa wɔrasɛ ibono
me kee n kya kyo mɔ.

7 'Ɔbono ɔ bo aso mɔ o' nu ilaa ibono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wu-
rubuaarɛ asonbo akpen mɔ. Isa ɔbono ɔ
laa kɔ lii mɔ, nan yɛgɛ kaasɛ o' gyi oyii
ɔbono mɔ-abi a kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa mɔ. Gɛnen oyii ɔbono yii
daa Wurubuaarɛ gɛkyena dɛnsɛ mɔ gɛten.'
"

Simɛɛna

8 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa
sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara
sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Simɛɛna
mɔ.

'Me, Yesu ɔbono n' gyɛ giyiigɛsɛ de
laalaalogɛ mɔ, me ɔbono nɛ wu' ne nɛ kii
kyingi n tɛ nkpa mɔ ne n kya sa fɛye ɔkalan
baarɛ.

9 'N nyi yɛɛ fɛ kya wu ɔlaa ne fɛ kya wu
ayen me so. Fɛye mɔ ne n gyɛ awuragyibo
gbaa-gbaa. N nyi yɛɛ Gyuda awura ako
mɛ kya ten fɛye-gɛnɔ. Mɔmɔ asɛ mɔ, mɛ
nyi yɛɛ mɛ kya son Wurubuaarɛ. Iŋ gyɛ
Wurubuaarɛ ne mɛ kya son. Satan, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, gikyangbon dɔ
asa ne mɛ gyɛ.

10 Fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ ɔlaawusɛ ɔbono fɛ
laa baa wu mɔ mɔ gifuu. Fɛ' nu! Me-ɔson
mɔ so mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
laa yɛgɛ asa mɛ' keda fɛye dɔ ako kpaa
tii de obu de ɔ' soo fɛye idoo kerɛ yɛɛ fɛ
laa taa me-ɔson mɔ yɛgɛ abɛɛ? Ɔ laa yɛgɛ
fɛ laa wu ɔlaa nkɛ gudu. I ba gɛnen mɔ,
ba-a mɛ laa mɔɔ fɛye mɔ, mɛ' mɔɔ fɛye,
fɛ' kpɛ keda gɛnɔɔbono fɛ dɛ mɔ dɔ kpaa
lii. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, afaala abono nan
kyu faala fɛye mɔ, a gyɛ daa gɛkyena dɛnsɛ
Wurubuaarɛ asɛ.

11 'Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wu-
rubuaarɛ asonbo akpen mɔ. Isa ɔbono ɔ
laa kɔ lii mɔ, nan yɛgɛ lɛwu nyɔsɛ mɔ maŋ
kpɛɛ de kaasɛ mɔ ba-a pii.' "

Pɛgamum

12 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa
sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa
me-asonbo gikpen gibono gi bo Pɛgamum
mɔ.

'Me Yesu, ɔbono n bo gɛki boyɛsɛ,
gɛmara ɔyɛ, ansi ɔyɛ mɔ, ne n kya sa fɛye
gɛnen ɔkalan baarɛ.

13 'N nyi nfono fɛ tɛ mɔ. Satan, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, kya gyi gɛwura
fɛye-ɔsowolɛ mɔ so. Fɛye abono fɛ kya son
me mɔ berɛ, nɛ wu yɛɛ fɛ sii de me, fɛ mɛŋ
kine me. Ba-a Antipasɛ gɛkyena dɔ mɔ, fɛ
mɛŋ kine me. Nkana ɔ kya gyi gɛsintin sa
me, ne ɔ kya lɛɛ me-ilaa nyiile asa imɔ-
ɔkpa so. Gɛnen so mɔ, mɛ mɔɔ mɔ fɛye-
ɔsowolɛ mɔ so nfono Satan tɛ mɔ.

14 'Imɔ ibonoana dɔ berɛ mɔ, fɛ wɔra
ilaa. Ilaa kalɛsɛ iko ne fɛ kya wɔra ne

i kya loo me. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye dɔ asa ako mɛ dɛ Baalam ilaa nyiilesɛ dɔ ne fɛŋ kya bii ka ɔmɔ. Baalam ɔbono ne n nyiile Balaka ilaa nyɛnyɛn ne Balaka mɔ gi san yɛgɛ Isirale awura abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ mɛ loo imɔ dɔ giwɔra, mɛ san mɛ kya gyi akyɔɔlɛtɔ, ne mɛ kya laarɛ agyibara.

15 Gɛnen kee ne fɛ bo asa ako fɛye dɔ abono mɛ dɛ daa Nikolatiya awura ilaa nyiilesɛ dɔ.

16 Imɔso fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, i maŋ kɛɛla ne nan ba fɛye asɛ de n' kyu gɛki gɛbono gɛ bo me-gɛnɔ dɔ ne gɛ yelɛ sa gɛsintin mɔ kyu baa kɔ ikɔ de gɛnen ilaa nyɛnyɛn awɔrabo abono.

17 'Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ. Fo ɔbono fo laa kɔ lii mɔ, nan sa fo agyudɔ abono mɛ kya terɛ yɛɛ "mana" ne a ŋara Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Nan sa fo gibui fufuli giko kee. Mɛ ŋmarasɛ me-ginyen pobɔrɔ gyan gimɔ so. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyi gɛnen ginyen mɔ, gɛnen mɔ, fo ɔbono fo laa nyɛ gibui gibono mɔ wolɛ ne nan bii ginyen mɔ.' "

Tayatira

18 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara ɔ sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Tayatira mɔ.

'Me, Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono me-ansibi a kya dɛɛ fɛɛ ɔgya ne me-ayaa a dɛ fɛɛ gibeletɔ ne n tɔ ɔgya dɔ kɛɛla ne mɛ lɛɛ tɔlɔsɛ mɔ, me ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.

19 'N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ pɛwu. Fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan me so mɔ de fɛye-gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo sa me mɔ, n nyi. Gɛsun gɛbono fɛ kya wɔra sa me mɔ de gisen gibono fɛ kya nyɛ me-gɛsun mɔ dɔ mɔ pɛwu mɔ, n nyi. Nɛ wu kee yɛɛ ilaa dɛnsɛ ibono fɛ kya wɔra nperɛ faa mɔ, i kya don ibono fɛ daa gigyangbara wɔra mɔ.

20 'Imɔ ibonoana dɔ berɛ mɔ, fɛ wɔra ilaa. Ilaa kolon ibono fɛ kya wɔra ne i kya loo me mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ yɛgɛ Gyɛsɛbɛlɛ, ɔkyii ɔbono ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ, saarɛ fɛye dɔ. Ɔ kya nyiile me-asonbo ilaa nyɛnyɛn, ne ɔ kya penɛ ɔmɔ de mɛ' laarɛ agyibara de mɛ' gyi akyɔɔlɛtɔ.

21 Nɛ nyɛ gisen sa mɔ kɛɛla de ɔ' nyɛ nu mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔ' kyɛɛgɛ. Ɔ kine yɛɛ ɔ maŋ taa mɔ-ilaayan mɔ yɛgɛ.

22 N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan dɛ mɔ too gifengen so de gilɔ. Mɔmɔ abono mɛ lii mɔmɔ-kaana nmara kpaa laarɛ mɔ mɔ kee, nengyene mɛ maŋ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔkyii mɔ kya yɛgɛ mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, nan too mɔmɔ wɔra ɔlaawusɛ belɛ dɔ.

23 Nan mɔɔ abono mɛ kya buu mɔ mɔ kee kpem. Nfono ne Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ pɛwu mɛ laa bii yɛɛ me ne n gyɛ ɔbono n kya kerɛ anyamesɛ nwɔnsa dɔ de mɔmɔ-asen dɔ. Gɛsun gɛbono fo ɔkamaasɛ fo kya wɔra mɔ, nan tɛɛla fo.

24 'Fɛye asɛnsɛ abono fɛ bo Tayatira ne fɛŋ dɛ gɛnen ilaa nyiilesɛ nyɛnyɛn idɛ mɔ, fɛye abono fɛ mɛŋ kasɛ ilaa ibono ako mɛ kya terɛ yɛɛ Satan ilaa boduduusɛ mɔ, fɛye berɛ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ maŋ baa kyu gikpon giko baa bɔla fɛye.

25 Fɛ' kpɛ keda daa ibono fɛ ti fɛ dɛ mɔ dɔ ken-ken kpaa lii owi ɔbono nan kii ba mɔ.

26 'Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii ne ɔ keda me-ilaa nyiilesɛ mɔ dɔ kpaa lii mɔ, nan sa gɛnen kaasɛ ɔbono ɔlon gɛsinkpan asa kpɛi-kpɛi so,

27 fɛɛ gɛnɔɔbono me kee nɛ nyɛ ɔlon lii me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Nan yɛgɛ mɔ o' kyu gibeletɔ-lɛɛ ɔlon ɔnan kyu kerɛ anyamesɛ so fɛɛ gɛnɔɔbono ɔpɔrɔbo kya taa nlɔbi boori dogo-dogo mɔ.

28 Nan kyu Gibaadiikɛ Gigyɛkpebi nyisi-gyi ɔbono gi bo mɔ ɔnan kyu sa kaasɛ ɔbono kee.

29 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.' "

3

Saadisɛ

1 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Saadisɛ mɔ.

'Me Yesu, ɔbono n bo Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo gikpadɔ sono ne n' bo agyɛkpebi sono mɔ ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ. N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. Ginyen gi gyan fɛye so yɛɛ me-Oduduu bo fɛye dɔ, yɛgɛ kuaa, me-Oduduu mɛŋ taa bo fɛye dɔ.

2 Fɛ' kyingi. Fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro keda me-Oduduu pii ɔbono ɔ san fɛye dɔ ne ɔ kya laarɛ de ɔ' lii gɛkpaa mɔ. I kya nyiile yɛɛ meŋ wu yɛɛ fɛye-ilaa wɔrasɛ i boran me-sɛ Wurubuaarɛ ansi so.

3 Imɔso fɛ' nyingi ilaa ibono mɛ nyiile fɛye de ilaa ibono fɛ nu mɔ. Fɛ' gyi gɛnen ilaa ibono so de fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ. Nengyene fɛ maŋ kyingi mɔ, nan baa tuule fɛye fɛɛ oyu. Fɛ maŋ bii owi ɔbono nan ba fɛye asɛ mɔ.

4 'I san asa kalɛsɛ fɛye Saadisɛ ɔsowolɛ so abono mɔmɔ berɛ, mɛ mɛŋ yɛgɛ de ineesi i' yii mɔmɔ-ngbɛ. Mɔmɔ ne nan nyɛ

suu ilaa fufuli de me-rɛ ɔmɔ a' naa dabɔlɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔmɔ ne i kaaborɛ me-rɛ mɔmɔ a' naa.

5 'Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ ne nan nyɛ suu gɛnen ngbɛ fufuli nbono. Maŋ kpaarɛ mɔ-ginyen lii Wurubuaarɛ ɔwolɛ dɔ. Gɛnen ɔwolɛ ɔbono dɔ ne Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ abono mɛ laa nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ mɔ anyen wɔra. Nan lɛɛ tɔgɛ me-sɛ Wurubuaarɛ, mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ mɔ ansi dɔ yɛɛ gɛnen isa ɔbono gyɛ me-lɛɛ.

6 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.' "

Filadɛɛfiya

7 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Filadɛɛfiya mɔ.

'Me Yesu, Gɛsintin wura ɔbono me-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ, me ɔbono n dɛ Oloobu Deefidi safuee ɔbono ɔ kya yɛgɛ asa mɛ' nyɛ loo Wurubuaarɛ gɛten' dɔ mɔ, me ne n kya tigi ne ɔko maŋ taalɛ tii, ne me kee ne n kya tii ne ɔko maŋ taalɛ tigi. Me ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.

8 'N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. Fɛ' nu yɛɛ nɛ tigi gɛbunono gɛbono ɔko maŋ taalɛ tii mɔ yela sa fɛye. N nyi ibono fɛye-ɔlon mɛŋ kyɔ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ kya nu me-gɛdɛ ne fɛ mɛŋ kine me.

9 Imɔso fɛ' nu ilaa ibono nan kyu wɔra Satan gikyangbon dɔ asa mɔ. Mɛ kya kyu mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ kya son Wurubuaarɛ. Yɛgɛ i gyɛ daa abon. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne mɛ kya son. N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan yɛgɛ gɛnen asa abono mɛ' baa ŋmii fɛye-ayaa dɔ de mɛ' bii yɛɛ n kya laarɛ fɛye-ilaa.

10 'Gɛyiyɛɛ owi kya ba gɛsinkpan pɛwu so. Ibono fɛ nu me-gɛdɛ ne fɛ nyɛ gisen keda me-gɛsun mɔ dɔ so mɔ, gɛyiyɛɛ owi gi fo mɔ, me kee, nan kerɛ fɛye so. Gɛnen owi ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ laa kerɛ yɛɛ abono mɛ tɛ gɛsinkpan so mɔ mɛ laa taalɛ yelɛ mɔmɔ-ayaa so?

11 Nan ba belen. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko ɔ' sɔgɛ fɛye-afaala abono nan kyu faala fɛye mɔ lii fɛye-abaa dɔ. Fɛ' keda ibono fɛ dɛ mɔ dɔ ken-ken.

12 'Ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ, nan yɛgɛ ɔ' wɔra fɛɛ gɛkpara me-sɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Ɔ maŋ baa lii mɔ dɔ gɛkaako. Nan ŋmarasɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ginyen de me-sɛ Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ ginyen gyan kaasɛ mɔ so. Wurubuaarɛ ɔsowolɛ ɔbono ne n gyɛ Gyɛrusalem pobɔrɔ ɔbono ɔ laa lii soso me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ba gɛsinkpan so mɔ. Nan ŋmarasɛ me gbaa-gbaa lɛɛ ginyen pobɔrɔ kee gyan kaasɛ mɔ so.

13 Ɔbono ɔ bo aso mɔ o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.' "

Lawodisiya

14 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Lawodisiya mɔ.

'Me Yesu ɔbono n kya tɔgɛ ne i kya ba gɛnen mɔ, me ɔbono n kya gyi gɛsintin lɛɛ ilaa kamaasɛ nyiile anyamesɛ imɔ-ɔkpa so ne i kya kyena mɔ, Wurubuaarɛ laa lɛɛ ilaa kamaasɛ mɔ, me ne n gyangbara imɔ dɔ. Me ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.

15 'N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. Fɛŋ bo gya, ne fɛŋ kii fɛ bo yuuli. Fɛɛ fɛ bo imɔ iko dɔ mɔ, nkana n kya laarɛ.

16 Ibono fɛ kyɔlɛ nsana faa so mɔ, nan fure fɛye lii me-gɛnɔ dɔ fuɛ.

17 Fɛ wu ibono fɛ bo aterenbi, fɛye-ilaa i kya wɔra ɔdan sa fɛye, ne sɛi mɛŋ tiri fɛye, ne sɛi maŋ taalɛ fɛye. Yɛgɛ fɛye mɔ ne maŋ taa da aban. Fɛye-ilaa i bo ayen. Fɛ dɛ fɛɛ abono mɛ gyɛ ayenbo, agyaatanbo de abono mɛ naa gibolonbukpan mɔ.

18 Imɔso n kya ka fɛye yɛɛ fɛ' ba me asɛ de n' sa fɛye sika kɔkɔɔ ɔbono nɛ kyu ɔgya lɔrɔ mɔ mɔ. Imɔ ne n gyɛ oduduu dɔ-lɛɛ awuratɔ abono a laa kerɛ fɛye so gɛsintin gikerɛ mɔ. Fɛ' ba de n' sa fɛye ngbɛ fufuli de fɛ' suu de i' lɛɛ fɛye lii fɛye-gibolonbukpan ipeeli mɔ dɔ. Fɛ' ba de n' sa fɛye gɛlin fɛ' wɔra fɛye-ansi de a' bugi de fɛ' wu Wurubuaarɛ ɔkpa.

19 'Ɔbono n kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ, mɔ ne n' kya ka ne mɔ kee ne n' kya biidɛ giso. Imɔso fɛ' pɛɛrɛ ansi me-ilaa so de fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ.

20 Fɛ' nu! N yelɛ gɛbunono n kya ŋmɛɛ. Ɔkamaasɛ ɔbono o nu me-gɛnɔ ne o tigi me mɔ, nan loo mɔ asɛ de me-rɛ mɔ a' wɔra abaa gyi dabɔlɛ.

21 'Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ, nan sa mɔ ɔkpa de ɔ' kyena me asɛ me-gɛwuragyapaa so, fɛɛ gɛnɔɔbono me kee nɛ kɔ lii ne nɛ kpelegɛ n tɛ me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ-gɛwuragyapaa so mɔ.

22 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.' "

4

Gyɔn Gi Wu Wurubuaarɛ Gɛgyapaa

1 Gɛnen ilaa idɛ gɛmara mɔ, n baa kerɛ mɔ, nɛ wu gɛbunono gɛko gɛ yaa Wurubuaarɛ dɔ! Nfono mɔ, nɛ kii nu gɛnɔ gɛbono nɛ daa ginu gɛ kya tɔngɛ de me ken-ken fɛɛ gɛgandan mɔ. Gɛnɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa me yɛɛ, "Dii ba soso gɛrɛ de n' nyiile fo ilaa ibono i laa ba imɔ idɛ gɛmara mɔ."

2 Ayaa abono so mɔ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi puru me. N' baa kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ gɛgyapaa gɛ yii Wurubuaarɛ dɔ ne Wura Wurubuaarɛ tɛ gɛmɔ so.

3 Ɔ tɛ gɛmɔ so mɔ, ɔ kya ŋɛlegi faa pilapila fɛɛ abui ŋɛlegisɛ ako, afufuli de apebara. I kya ŋɛlegi kyaabɔɔ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ fɛɛ gibui ŋɛlegisɛ gibono gimɔ-nkyu gi gyɛ gifɛdaa bonboli.

4 Awura ngyapaa oko nnan gi yii kyaabɔɔ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ, ne abelɛnsɛ oko anan mɛ tɛ ngyapaa mɔ so. Mɛ bun akuru fufuli, ne mɛ bun awura npɛ. Npɛ mɔ gi gyɛ sika kɔkɔɔ npɛ.

5 Nyangbon kya wiisɛɛ lii Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya gbere ne ɔ kya faa. Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ ansi dɔ mɔ, ifatela sono i yii i kya dɛɛ wule-wule. Ifatela mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ gyɛ gikpadɔ sono mɔ.

6 Ilaa iko i dɛ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ ansi dɔ fɛɛ nkyu belɛ ne n ken. I kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa.

Wurubuaarɛ Dɔ Asa Mɛ Kya Yen Mɔ

Ilaa inan iko i mada Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ nkan-nkan. I bo nkpa ne i bo ginyamesɛ nwɔnsa. Iŋ kii i gyɛ anyamesɛ. I bo ansibi faa birim, gɛmara de ansi pɛwu.

7 Gɛnen ilaa inan ibono, ɔgyangbarasɛ mɔ dɛ fɛɛ guuni. Ɔnyɔsɛ mɔ, dɛ fɛɛ nten dɔ naadɛ. Ɔsasɛ mɔ ansi dɔ a dɛ fɛɛ nyamesɛ, ne ɔnansɛ mɔ mɔ, dɛ fɛɛ lun ne n kya maalɛ.

8 Gɛnen ilaa inan idɛ ikamaasɛ i bo aban asee ne i bo ansibi faa birim imɔ-nyoro so de imɔ tudɔ. Gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ, i mɛŋ kya kyoola, i kya bii ɔlon yen Wurubuaarɛ yɛɛ,

"Mɔ-nkon, mɔ-nkon guan
ne n gyɛ Wura Wurubuaarɛ Ɔlolonbo!
Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ bo no,
ɔ wolaa ɔ bo no, ne ɔ bo no gɛkpaa."

9 Gɛnen ilaa inan mɔ i kya kyu nyisigyi de buubuu de afaala sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa mɔ so ne ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ. Owi kamaasɛ ɔbono mɛ yen Wurubuaarɛ gɛnen mɔ,

10 abelɛnsɛ oko anan mɔ kee mɛ kya kyu ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa mɔ so ne ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ buubuu ɔbono ɔ kaaborɛ mɔ mɔ sa mɔ. Mɛ kya kpelegɛ dɛ mɔ-ayaa dɔ, mɛ kya bugi mɔmɔ-awura npɛ ma-a too Wurubuaarɛ ansi dɔ yɛɛ mɔ-wolɛ ne gɛwura gɛ kaaborɛ. I san mɔ mɛ kya bii ɔlon yɛɛ,

11 "Aye-Wura de Aye-Wurubuaarɛ,
nyisigyi de buubuu de ɔlon ne n kaaborɛ fo.
Fo ne n lɛɛ ilaa kamaasɛ.
Fo-gɛlaarɛ dɔ ne fo lɛɛ imɔ ne i nyɛ i bo no faa."

5

Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ Ɔwolɛ

1 Nɛ wu Wurubuaarɛ tɛ mɔ-gɛgyapaa so ɔ dɛ ɔwolɛ ɔko de mɔ-gibaa gyisɛ. Gɛnen ɔwolɛ mɔ, mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono i laa baa ba mɔ bɔla mɔ-ansi de gɛmara ne mɛ bɔɔ mɔ fɛɛ gifengen, ne mɛ kyu gimara kyu daasɛ mɔ nten sono de ɔko kpɛi ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ sangɛ mɔ.

2 Nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔlolonbo ɔko yelɛ ɔ kya taasɛ ken-ken de ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ nu yɛɛ, "Anɛ ne n kaaborɛ ibono ɔ laa nyɛ fɔlɔgɛ idaasɛ mɔ de ɔ' sangɛ Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ?"

3 Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɛ kerɛ Wurubuaarɛ dɔ de gɛsinkpan so de gɛsinkpan ɔbɔ dɔ pɛwu, mɛŋ nyɛ isa ɔbono ɔ bo ɔkpa de ɔ' taalɛ sangɛ ɔwolɛ mɔ de ɔ' kerɛ mɔ dɔ mɔ.

4 Nɛ nu yɛɛ iŋ nyɛ isa ɔbono ɔ kaaborɛ ɔ' sangɛ ɔwolɛ mɔ de ɔ' kerɛ mɔ dɔ gɛnen mɔ, nɛ su gikyɔ-gikyɔ.

5 N kya su mɔ, abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko gi tɔgɛ sa me yɛɛ, "Gɛŋ baa su. Kerɛ, Gyuda gɛsu dɔ guuni mɔ, Yesu ɔbono ɔ gyɛ Oloobu Deefidi ɔpaa dɔ mɔ, gi ti wolaa kɔ lii. Mɔ ne n bo ɔkpa de ɔ' fɔlɔgɛ idaasɛ sono mɔ de ɔ' sangɛ Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ".

6 Nɛ kerɛ Wurubuaarɛ gɛgyapaa de ilaa inan mɔ nsana de abelɛnsɛ mɔ nsana mɔ, nɛ wu Yesu yelɛ fɛɛ sandɛ, fo laa tɔgɛ yɛɛ mɛ kyu mɔ kyɔɔlɛ daa. Ɔ bo ase sono abono a kya lɛɛ mɔ-ɔlon nyiile, ne ɔ bo ansibi sono. Ansibi adɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo gikpadɔ sono mɔ. Wurubuaarɛ gi sun mɔ-Oduduu baarɛ ba gɛsinkpan so gɛten kamaasɛ gyan.

7 Wurubuaarɛ sandɛ mɔ gi kpaa sɔɔ ɔwolɛ mɔ lii Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ dɔ.

8 Ɔ nyɛ ɔkpa sɔɔ ɔwolɛ mɔ gɛnen mɔ, nfono mɔ, ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ de abelɛnsɛ oko anan mɔ mɛ kpelegɛ dɛ mɔ-ayaa dɔ mɛ kya yen mɔ. Abelɛnsɛ mɔ ɔkamaasɛ dɛ ilaa iko fɛɛ aduule de sika kɔkɔɔ gɛlɛpɛbii, ne anuwanterɛ a bo gɛmɔ dɔ. Anuwanterɛ mɔ a yelɛ sa Yesu asonbo ndalaa.

9 Abelɛnsɛ oko anan mɔ mɛ bii ɔlon pobɔrɔ yɛɛ,

"Fo Yesu wolɛ ne n kaaborɛ ibono fo' nyɛ ɔkpa
sɔɔ Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ,
fɔlɔgɛ mɔ-idaasɛ mɔ.
I kya nyiile yɛɛ fo ne mɛ kyɔɔlɛ,
ne fo-nkalan gi sɔɔ anyamesɛ kiiri sa Wurubuaarɛ
mɛ san mɛ tɛ mɛ sa mɔ.
Fo ne n sɔɔ anyamesɛ lii ɔpaa kamaasɛ dɔ,

gɛdɛ kamaasɛ dɔ, asa oyuduu kamaasɛ dɔ,
de gɛsinkpan kamaasɛ so.
10 Fo ne n yɛgɛ ne gɛnen asa mɔ
mɛ wɔra awuragyibo de asunbi alɛɛbo sa aye-sɛ Wurubuaarɛ.
I lii fɛɛ fo yɛgɛ mɛ kya kpaa
de i' lɔrɔ anyamesɛ mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana.
Abono fo sɔɔ gɛnen mɔ
mɛ laa baa gyi gɛwura gɛsinkpan asa pɛwu so."

Soso De Gɛsɛ Awura Pɛwu Mɛ Kya Yen Wurubuaarɛ Mɔ-rɛ Yesu

11 Nfono mɔ, nɛ kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sakpii belɛ abono nyamesɛ maŋ taalɛ bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ mɔ mɛ kyaabɔɔ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ de ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ de abelɛnsɛ mɔ. Nɛ nu sakpii mɔ pɛwu
12 kya kpen yɛɛ,
"Gɛbelɛnsɛ, awuratɔ, ɔlaako ginyi, ɔlon, buubuu,
nyisigyi, de ayenbi i kaaborɛ Yesu.
Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ sandɛ
ɔbono mɛ kyu mɔ kyɔɔlɛ sa anyamesɛ mɔ."
13 Nfono mɔ, nɛ nu ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ Wurubuaarɛ dɔ, de gɛsinkpan so, gɛsinkpan dɔ, de nkyu dɔ, ilaa kamaasɛ ibono i bo imɔ pɛwu dɔ mɔ i kya tɔgɛ yɛɛ,
"Ayenbi, buubuu, nyisigyi, de ɔlon
i' wɔra mɔ ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa mɔ so mɔ-lɛɛ
de Wurubuaarɛ sandɛ mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa!"
14 Mɛ kpen gɛnen mɔ, ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ i kyule yɛɛ, "I' ba gɛnen!" Ne abelɛnsɛ mɔ mɛ kpelegɛ dɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-sandɛ mɔ ayaa dɔ mɛ kya yen ɔmɔ.

6

Idaasɛ Gyangbarasɛ Mɔ: Abee Anan

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ gi fɔlɔgɛ ɔwolɛ mɔ idaasɛ sono mɔ dɔ ɔko. Nfono mɔ, ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ dɔ ɔko gi lɛɛ gɛnɔ terɛ fɛɛ nyangbon ne n gbere yɛɛ, "Ba!"
2 N baa kerɛ mɔ, bee fufuli ne. Isa gyan mɔ so, ɔ dɛ gita. Mɛ kyu ɔkɔliibo gɛpɛ kyu bun mɔ-gimu so. Bee mɔ mɔ-rɛ isa baarɛ mɛ yelɛ sa ilaa ibono i laa baa ba gɛsinkpan so gɛkaako mɔ. Isa mɔ laa kpe gɛsinkpan so fɛɛ ɔkɔliibo de ɔ' kpaa kɔ ikɔ lii.
3 Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, gi fɔlɔgɛ daasɛ nyɔsɛ mɔ mɔ, nɛ nu ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ dɔ ɔnyɔsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ terɛ yɛɛ, "Ba!"
4 Ɔ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, bee pebara ɔko ne. Bee baarɛ mɔ-rɛ isa ɔbono ɔ gyan mɔ mɔ mɛ yelɛ sa ikɔ ibono i laa baa ba gɛsinkpan so gɛkaako mɔ. Mɛ kyu ikɔ gɛki belɛ kyu sa isa mɔ. Wurubuaarɛ gi sa mɔ ɔkpa de ɔ' lɛɛ gisin yuuli lii gɛsinkpan so de ɔ' yɛgɛ ikɔ i' ba de asa mɛ' mɔɔ abara.
5 Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, gi fɔlɔgɛ ɔwolɛ mɔ daasɛ sasɛ mɔ mɔ, nɛ nu ilaa inan mɔ dɔ ɔsasɛ mɔ i lɛɛ gɛnɔ terɛ yɛɛ, "Ba!" N baa kerɛ mɔ, bee bibiri ne. Ɔbono ɔ tɛ bee mɔ so mɔ dɛ ilaa ibono mɛ kya kyu kɛri ilaa mɔ. Bee baarɛ mɔ-rɛ isa ɔbono ɔ gyan mɔ mɔ mɛ yelɛ sa akon belɛ abono a laa baa ba gɛsinkpan so gɛkaako mɔ.
6 Nɛ wu gɛnen mɔ, nɛ nu gigyɛbi' giko gi kya tɔngɛ lii ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ nsana. Gi tɔgɛ yɛɛ, "Ayu mudu laa wɔra ɔgyalon fɛɛ aterenbi abono gɛsun ɔwɔrabo laa nyɛ gɛkɛ mumuli dɔ mɔ. Ne awayu, mɔ, imudu isa' i laa wɔra gɛkɛ kolon-lɛɛ aterenbi kee. (Nfɔ de nta berɛ gigya gi laa kpɛ gi dɛ gɛnen.)"
7 Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ gi fɔlɔgɛ daasɛ nansɛ mɔ, nɛ nu ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ dɔ ɔnansɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ terɛ yɛɛ, "Ba!"
8 N baa kerɛ mɔ, bee tɔnsɔ ɔko ne. Mɛ kya terɛ ɔbono ɔ tɛ bee ɔbono so mɔ yɛɛ Lɛwu, ne Nkyan gi buu mɔ. Gɛnen ilaa idɛ i yelɛ i sa lɛwu ɔbono ɔnan ɔ laa baa ba gɛsinkpan so gɛkaako mɔ. Wurubuaarɛ laa yɛ gɛsinkpan so anyamesɛ mɔ dɔ gikpadɔ ginan de ɔ' kyu gikolon kyu wɔra lɛwu mɔ-rɛ nkyan mɔ abaa dɔ yɛɛ ikɔ, akon, alɔtɔ, de ndonbuɛ i' mɔɔ ɔmɔ.

Daasɛ Nunsɛ: Gɛsintin Awura Mɛ Taasɛ Ilaa Lii Ɔson Gibui Mɔ Gɛsɛ

9 Owi ɔbono ɔ fɔlɔgɛ ɔwolɛ mɔ daasɛ nunsɛ mɔ, nɛ wu asa ako Wurubuaarɛ dɔ. Mɛ bo Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ gɛsɛ. Owi ɔbono mɛ tɛ de ansi mɔ, mɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi sa asa gɛsinkpan so ne mɛ lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa ibono mɛ wu mɔ nyiile anyamesɛ. Gɛnen so mɔ, asa ako mɛ mɔɔ mɔmɔ.
10 Abono nɛ wu nno gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ kpen taasɛ yɛɛ, "E Wurubuaarɛ, soso de gɛsɛ Wura, gisen fufuli de gɛsintin wura ne fo gyɛ. Aberɛ amɔ dɔ ne fo laa gyi gɛsinkpan so asa nbɛlɛ de fo' biidɛ abono mɛ mɔɔ aye mɔ giso daa?"
11 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ gi sa mɔmɔ ɔkamaasɛ gɛgbɛ fufuli, ne ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' kii kyena kyoola gyoo ŋmaraa pii too. Asa mɛ laa kii mɔɔ mɔmɔ-nanboana abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ bɔla. Imɔso mɛ' kyena kpaa lii aberɛ abono mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ laa fo ɔkara ɔbono ɔ yela mɔ.

Daasɛ Seesɛ: Soso I Laa Ŋaa, Ne Gifuu Gi Laa Tɔrɔ Asa Dɔ Gɛsɛ Gɛrɛ

12 Yesu ɔbono ɔ wɔra fɛɛ sandɛ mɔ gi fɔlɔgɛ daasɛ seesɛ mɔ lii Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ so mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono gɛsinkpan gɛ laa gyigisi mɔ, i laa wɔra nyɛnyɛn, owi laa biiri fɛɛ gikuru bibiri ne bosɛ mɔ gɛten kamaasɛ i laa pɛɛrɛ fɛɛ nkalan.

13 Agyɛkpebi a laa kyigi lii soso tɔrɔ gɛsinkpan so fɛɛ kyangbelele afuu belɛ ne n kpiisi oyii abii too.

14 Soso i laa ŋaa gikolon fɛɛ gifengen ne mɛ sangɛ ne gi kya kii bɔɔ gimɔ-atɔ. Abii de apoo akyaafiya belɛ-belɛ a laa koso lii nfono nkana a wolaa a dɛ mɔ.

15 Nfono mɔ, awura abono mɛ kya kerɛ nsinkpan so mɔ, asa gbaa'gbaa, asogya abelɛnsɛ, aterenbi awura, alolonbo, de asa abono mɛ tɛ awura asɛ de abono mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so mɔ pɛwu mɛ laa selɛ kpaa ŋara abii so, ifolɛbɔ dɔ de afolɛ dɔ.

16 Mɛ laa san tɔgɛ sa abii mɔ de afolɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ' tɔrɔ bun aye so de a' ŋara Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ gɛwuragyapa mɔ so mɔ de a' ŋara de aŋ sa a' loo Wurubuaarɛ sandɛ mɔ ginyadon gibono ɔ dɛ mɔ dɔ.

17 I lii fɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ ginyadon gɛkɛ belɛ mɔ gɛ fo. Anɛ ne nan taalɛ yelɛ?"

7

Wurubuaarɛ Laa Kun Mɔ-Asonbo

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ inan mɛ yelɛ gɛsinkpan so afuu iliiten inan mɔ so. Mɔmɔ-gɛsun ne n gyɛ yɛɛ mɛ kya tii afuu nyɛnyɛn ɔkpa de a mɛŋ sa a' nyɛ da gɛsinkpan abɛɛ apoo so abɛɛ oyii ne n gyɛ oyii.

2 Gɛnen isɔɔ inan idɛ kee ne Wurubuaarɛ laa sa ɔkpa de mɛ' yɛgɛ afuu nyɛnyɛn a' baa da gɛsinkpan de apoo so.

Nfono mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban ɔko mɔ kya dii ɔ lii owi ɔbaaliiten so ɔ dɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ daasɛ. Ɔsɔɔ mɔ gi bugi gɛnɔ kpen ken-ken tɔgɛ sa Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ inan mɔ yɛɛ,

3 "Fɛ' yɛgɛ a' kyu Wurubuaarɛ daasɛ kyu gyan'gyan mɔmɔ abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ asegbelɛ so pɛi de fɛ' lɔɔ yɛgɛ afuu a' nyida gɛsinkpan mɔ, apoo mɔ, de iyii mɔ."

4 Nɛ nu asa abono ɔkara mɛ laa daasɛ gɛnen mɔ gɛgyɔnɔ. Mɛ laa wɔra asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ, gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ. Mɛ laa lii Isirale awura abono mɛ kya son Wurubuaarɛ wolɛ mɔ adedaabo gudu anyɔ mɔ ɔpaa dɔ.

5 Mɛ laa daasɛ:

Gyuda-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Ruben-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Gadɛ-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
6 Akya-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Nafitali-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Manasɛ-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
7 Simiyon-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Lɛfi-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Isakaa-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
8 Sɛbulun-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
Gyosɛfo-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ,
de Bɛngyamin-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ.

Sakpii De Wurubuaarɛ Dɔ Isɔɔ Pɛwu Mɛ Kya Yen Wurubuaarɛ

9 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, i san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, n' baa kerɛ mɔ, sakpii belɛ-belɛ ɔko ne n bo Wurubuaarɛ dɔ. Isa maŋ taalɛ kalɛ mɔmɔ de ɔ' bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ. Mɛ lii gɛsinkpan kamaasɛ, ɔpaa kamaasɛ, asa oyuduu kamaasɛ, de gɛdɛ kamaasɛ dɔ. Mɛ suu ilaa fufuli ne mɛ dɛ mɛ dɛ abelafɛ mɛ yelɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyapaa mɔ de Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, ansi dɔ.

10 Mɛ yelɛ gɛnen mɔ, mɛ bugi gɛnɔ kpen ken-ken yɛɛ,

"Wurubuaarɛ asɛ ginyɛ kyena
gi kya lii daa aye-Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ gɛwuragyapaa so mɔ
de Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ asɛ!"

11 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ pɛwu mɛ yelɛ kyaabɔɔ Wurubuaarɛ Gɛwuragyapaa mɔ de abelɛnsɛ mɔ de ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ pɛwu mɛ kpelegɛ dɛ Wurubuaarɛ ayaa dɔ ne mɛ yen mɔ

12 yɛɛ,

"I' ba gɛnen!
Ayenbi, nyisigyi, ɔlaako ginyi, afaala, bu-ubuu, gɛbelɛnsɛ,
de ɔlon i' wɔra aye-Wurubuaarɛ lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa!
I' ba gɛnen!"

Anyamesɛ Sakpii Abono Mɛ Suu Ilaa Fufuli Mɔ

13 Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko gi tɔngɛ de me, ne ɔ taasɛ me yɛɛ, "Gɛnen asa abono mɛ suu ilaa fufuli faa, anɛana ne? Fonɛ dɔ ne mɛ lii ne mɛ ba Wurubuaarɛ dɔ gɛrɛ faa?"

14 Nɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, fo berɛ ne n nyi."

Nfono mɔ, o nyiile me yɛɛ, "Mɔmɔ adɛ ne n gyɛ asa abono mɛ laa loo ɔlaawusɛ belɛ mɔ dɔ lii mɔ. Mɛ laa kyu Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ nkalan de mɛ' kyu lɔrɔ mɔmɔ-asen de a' fuuli fɛɛ gɛnɔɔbono asa mɛ kya foro mɔmɔ-akuru ne a kya lii fuuli mɔ.

15 Imɔso mɛ laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ gɛnyɛ de gɛpɛ mɛ kya yen mɔ mɔ-ɔson obu mɔ dɔ. Mɛ bo Wurubuaarɛ gɛwuragyapaa mɔ asɛ gɛnen mɔ, mɔ Wurubuaarɛ laa kun mɔmɔ.

16 Akon de bolefɔ maŋ baa mɔɔ mɔmɔ gɛkaako. Owi maŋ baa mɔɔ mɔmɔ ne owi afuu bogyasɛ a maŋ baa da ɔmɔ gɛkaako kpa-a.

17 I lii fɛɛ Yesu ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ sandɛ ne ɔ tɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ne nan kerɛ mɔmɔ so. Mɔ ne nan kyu mɔmɔ kpe ibon ibono i kpɛ i kya kyon i kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ dɔ, ne Wurubuaarɛ mɔ laa kpaarɛ mɔmɔ-ansikyu kamaasɛ lii mɔmɔ-ansi dɔ sa mɔmɔ."

8

Daasɛ Sonosɛ: Onufuii, Ndalaa, De Ngandan Sono

1 Yesu, ɔbono ɔ wɔra fɛɛ sandɛ mɔ, gi fɔlɔgɛ daasɛ sonosɛ mɔ lii Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ dɔ i sii kurun fɛɛ owi kolon gibaafon.

2 Nfono mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono ibono mɛ bo Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Ako mɛ kyu ngandan sono baa sa mɔmɔ.

3 Ne nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban ɔko gi naa baa yelɛ Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ asɛ, ɔ dɛ sika kɔkɔɔ tangalan. Mɛ kyu onufuii gikyɔ sa mɔ yɛɛ o' kyu dɛɛ sika kɔkɔɔ ɔson gibui mɔ so Wurubuaarɛ ansi dɔ de igyɛsii mɔ i' dii dabɔlɛ de Yesu asonbo mɔ ndalaa de i' wɔra Wurubuaarɛ ɔkon.

4 Imɔso onufuii mɔ igyɛsii de Yesu asonbo mɔ ndalaa mɔ gi dii lii Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ abaa dɔ Wurubuaarɛ ansi dɔ.

5 Ɔ dɛɛ ta mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ laa nyɔɔ ɔgya lii Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ asɛ de o' kyu wɔra sika kɔkɔɔ tangalan mɔ dɔ de o' kyu too worogɛ gɛsinkpan so mɔ. Nfono mɔ, nyangbon laa gbere, i laa wɔra ɔlanba, nyangbon laa wiisɛɛ, ne gɛsinkpan gɛ laa gyigisi.

Ngandan Gyangbarasɛ Nnan: Soso De Gɛsɛ Ilaa I Laa Nyida

6 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono abono mɛ dɛ Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ Ngandan sono mɔ mɛ lɔrɔ mɔmɔ-nyoro de mɛ' folɛ.

7 Ɔsɔɔ gyangbarasɛ mɔ gi folɛ mɔ-gɛgandan. Ɔ folɛ gɛnen mɔ, Nɛ wu gɛnɔɔbono nyangbon akpenkpelenbui, de ɔgya saarɛ de nkalan i laa lii soso baa worogɛ gɛsinkpan so mɔ. Mɛ yɛ gɛsinkpan dɔ gikpadɔ gisa' mɔ, ɔgya laa baa dɛɛ gibaafon giko, gimɔ-rɛ gimɔ-iyii de gimɔ-ifɛ bonboli pɛwu.

8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nyɔsɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono ilaa iko fɛɛ gibii belɛ ne n kya dɛɛ, gi laa lii soso baa tɔrɔ apoo dɔ.

9 Gi lii tɔrɔ apoo mɔ dɔ mɔ, apoo mɔ gibaafon giko gi laa bingiri nkalan de i' san abaafon anyɔ. Ne nkyu dɔ nbuɛ gibaafon giko gi laa wu', de i' san abaafon anyɔ, ne akolii belɛ-belɛ mɔ gibaafon giko gi laa nyida de i' san abaafon anyɔ.

10 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sasɛ mɔ gi folɛ mɔ-gɛgandan mɔ, gigyɛkpebi belɛ giko gi laa kyigi lii soso gi kya dɛɛ fɛɛ gifilaa. Gigyɛkpebi mɔ gi laa kpaa tɔrɔ gɛsinkpan so ibon de ibon gɛmu gibaafon giko dɔ.

11 Mɛ laa terɛ gɛnen gigyɛkpebi gibono yɛɛ "ɔloloo". I kya nyiile yɛɛ ibon mɔ nkyu gi laa loo ɔloloo, ne asa sakyɔ mɛ laa nun nkyu mɔ de mɛ' wu'.

12 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nansɛ mɔ gi folɛ mɔ-gɛgandan. Nfono mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono i laa gyi owi, bosɛ, de agyɛkpebi gyɛrɛbi mɔ. Gɛnɔɔbono nkana i kya wu mɔ, fo yɛ imɔ dɔ gikpadɔ gisa' mɔ, gikolon giŋ baa wu. Gɛnyɛ de gɛpɛ kee, fo yɛ imɔ dɔ gikpadɔ gisa'gisa mɔ giko-giko giŋ baa wu.

13 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu lun kya maalɛ soso. Nɛ nu lun mɔ kya kpen ken-ken yɛɛ, "Ngandan sɛnsɛ nbono Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ isa' mɔ mɛ laa baa folɛ mɔ, mɛ folɛ nmɔ nsa' mɔ, asa abono mɛ tɛ gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ laako, mɔmɔ laako, gɛnen-n gikpadɔ gisa'."

9

Gɛgandan Nunsɛ: Ɔbɔ Ɔbono Ɔŋ Bo Ɔkara Mɔ Nkpenfuree

1 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nunsɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ gɛnen mɔ, nɛ wu ɔko, ɔ dɛ fɛɛ gigyɛkpebi. Nɛ wu gɛnɔɔbono ɔ laa baa kyigi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔrɔ gɛsinkpan so mɔ. Wurubuaarɛ laa kyu gɛsinkpan so ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ safuee wɔra kaasɛ ɔbono abaa dɔ.

2 Ɔ laa kyu safuee mɔ tigi gɛsinkpan so ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ de igyɛsii i' lii ɔbɔ mɔ dɔ dugu-dugu fɛɛ gitalaa belɛ ne n kya dɛɛ. Ɔbɔ mɔ igyɛsii mɔ i laa keda afuu de owi wɔra.

3 Nfono mɔ, ilaa iko i laa lii igyɛsii mɔ dɔ fɛɛ nkpenfuree. Wurubuaarɛ laa sa gɛnen

ilaa mɔ ɔlon fɛɛ gɛsinkpan so nnan-lɛɛ mɔ ɔnan.
4 Wurubuaarɛ laa tii imɔ yɛɛ iŋ sa i' nyida gɛsinkpan so iyii abɛɛ gifɛ ne n gyɛ gifɛ. Asa abono mɛ mɛŋ bo Wurubuaarɛ daasɛ gyan mɔmɔ-asegbelɛ so mɔ berɛ,
5 ilaa mɔ i laa nyɛ ɔkpa de i' yɛgɛ mɔmɔ-nyoro gi' kɔ mɔmɔ gɛnen-n ibosɛ inun. Gimɔɔ berɛ, i maŋ nyɛ ɔkpa de i' mɔɔ mɔmɔ. I laa wɔra mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono gɛnan gɛ kya da nyamesɛ ne i kya kɔ mɔ mɔ.
6 Gɛnen nkɛ nbono dɔ asa mɛ laa laarɛ lɛwu; mɛ maŋ kii nyɛ. Mɛ laa tɔgɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ wu' mɔ, i bɔ. Lɛwu mɔ laa selɛ lii mɔmɔ asɛ.
7 Ilaa ibono nɛ wu fɛɛ nkpenfuree mɔ i wɔra fɛɛ abee abono mɛ baala sa ikɔ gikpe. Imɔ-amu i dɛ fɛɛ sika kɔkɔɔ npɛ ne i bun. Imɔ-ansi dɔ i dɛ fɛɛ anyamesɛ ansi dɔ ɔnan.
8 Imɔ-iman i wɔra gisoro tɛɛ kyɔlɔga, ne imɔ-anyi a dɛ fɛɛ aguuni anyi.
9 Ilaa iko i mada i mada mɔmɔ-nben dɔ fɛɛ abeletɔ abono asa mɛ kya kyu kun mɔmɔ-nyoro owi ɔbono mɛ kya kɔ ikɔ mɔ. Ɔlanba ɔbono imɔ-aban dɔ i kya wɔra mɔ, i dɛ fɛɛ asa ne n kyu abee gikyɔ gbere loo ikɔ dɔ.
10 Ilaa mɔ i bo iduu fɛɛ nnan, ne i kya da fɛɛ nnan-lɛɛ mɔ. Gɛnɔɔbono i laa yɛgɛ asa nyoro gi' kɔ mɔmɔ ibosɛ inun mɔ, i laa lii daa imɔ-iduu dɔ.
11 Gɛnen ilaa ibono i dɛ fɛɛ nkpenfuree mɔ, i bo wura. Mɔ ne n gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ so. Mɔ-ginyen ne n gyɛ Ɔnyidabo. Mɛ kya terɛ mɔ de Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ Abadon. Geriiki gɛdɛ dɔ mɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Apoliyɔn.
12 Nkpenfuree ndɛ ilaa ne n gyɛ laako gyangbarasɛ sa gɛsinkpan so awura. I san mɔmɔ laako gikpadɔ ginyɔ.

Gɛgandan Seesɛ:

Mɛ Laa Sangɛ Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Isɔɔ Inan

13 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ seesɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ gɛnen mɔ, nɛ nu gɛnɔ lii Wurubuaarɛ sika kɔkɔɔ ɔson gibui igen inan mɔ nsana Wurubuaarɛ asɛ.
14 Gɛnɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa ɔsɔɔ seesɛ ɔbono ɔ folɛ gɛgandan mɔ yɛɛ, "Sangɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ inan ibono Wurubuaarɛ gi ŋminde mɔmɔ yela Yufer-eetisɛ ɔbon belɛ mɔ asɛ mɔ."
15 Gɛsintin mɔ nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ laa sangɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ inan ibono Wurubuaarɛ gi wolaa baala ɔmɔ yela sa gɛnen gɛsi, bosɛ, gɛkɛ, de owi ɔbono mɔ. Wurubuaarɛ yɛɛ gɛnen owi mɔ gi nyɛ ne ɔ fo mɔ, isɔɔ inan mɔ mɛ' yɛgɛ gɛsinkpan anyamesɛ sakyɔ mɛ' wu ikɔ dɔ ka gɛsinkpan so awura ilaa nyɛnyɛn gikɔ. Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ yɛ gɛsinkpan so anyamesɛ dɔ gisa' mɔ, giko gi laa wu' gɛnen owi ɔbono dɔ de i' san mɔmɔ gikpadɔ ginyɔ.
16 Mɛ laa kyu abee gikyɔ kpe gɛnen ikɔ ibono. Nɛ nu mɛ terɛ asogya abono mɛ laa gyan abee mɔ so mɔ gɛgyɔnɔ. Mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ imiliyon nwɛ nnyɔ.
17 Nɛ wu abee mɔ fɛɛ oderi gɛnen mɔ, gɛnɔɔbono so nɛ kyu wu imɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ: Asa ako mɛ gyan abee mɔ so. Mɛ kyu abeletɔ abono a pɛɛrɛ fɛɛ ɔgya, de abono a dɛ fɛɛ kyaasɛ nfɔ fɛɛ fɛrɛwuta, de abono a gyɛ buruu mɔ, kyu kun mɔmɔ-akan. Abee mɔ amu a dɛ fɛɛ aguuni-lɛɛ. Ɔgya, igyɛsii de fɛrɛwuta i kya lii imɔ-nnɔ dɔ.
18 Gɛnen lɛwu ilaa isa' idɛ: ɔgya mɔ, igyɛsii mɔ de fɛrɛwuta mɔ i kya lii abee mɔ nnɔ dɔ mɔ ne nan mɔɔ gɛsinkpan so anyamesɛ sakyɔ abono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela mɔ. Mɔmɔ dɔ giko gi laa wu' de i' san gikpadɔ ginyɔ.
19 Abee mɔ ɔlon ɔbono mɛ bo mɔ laa lii daa mɔmɔ-nnɔ dɔ de mɔmɔ-iduu dɔ. Mɔmɔ-iduu mɔ i dɛ fɛɛ awɔɔ ne i bo amu. I laa yɛgɛ anyamesɛ mɛ' gooli.
20 Ibono lɛwu ilaa isa' mɔ i laa mɔɔ asa sakyɔ mɔ gɛmara mɔ, asa abono mɛ laa san mɔ mɛ maŋ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Mɛ laa kii mɛ kya son ilaa ibono i kya kyena asa so mɔ. Mɛ ti taalɛ kyu sika kɔkɔɔ, abeletɔ oyuduu kpɛi-kpɛi, abui, de iyii de mɛ' kyu salɛ ikperɛ de mɛ' san son gɛnen ilaa ibono i mɛŋ kya wu, i mɛŋ kya nu, ne i mɛŋ kya naa mɔ.
21 Gɛnen asa adɛ kee mɛ maŋ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' taa mɔmɔ-asa gimɔɔ, mɔmɔ-afɛ, mɔmɔ-ilaayan, de mɔmɔ-gɛyu yɛgɛ.

10

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔlolonbo Mɔ

1 Nfono mɔ, i san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban ɔlolonbo ɔko gi kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ɔ kya ba. Wurubuaarɛ awolɛ a mili mɔ ne i kya ŋɛlegi kyaabɔɔ mɔ-gimu fɛɛ okyiimaale. Mɔ-ansi dɔ i dɛ fɛɛ owi, ne mɔ-ayaa a dɛ fɛɛ ɔgya ne n kya dɛɛ.
2 Ɔwolɛ pii ɔko gi bugi ɔ bo mɔ-gibaa dɔ. O kyu mɔ-giyaa gyisɛ yii apoo dɔ ne o kyu mɔ-benɛ giyaa yii gifuli.
3 O kpen ken-ken tɔngɛ fɛɛ guuni ne n kya gbere gipen dɔ. O kpen gɛnen mɔ, nyangbon gi gbere gikpadɔ sono.
4 Nyangbon gi gbere gikpadɔ sono gɛnen mɔ, nɛ laarɛ n' ŋmarasɛ ilaa ibono nɛ

nu lii imɔ dɔ mɔ yela. Nfonɔ mɔ, nɛ nu gɛnɔ gɛko lii Wurubuaarɛ dɔ yɛɛ, "Kyu ilaa ibono nyangbon gi gbere gikpadɔ sono tɔgɛ mɔ kyu wɔra asiiri dɔ ilaa. Gɛŋ sa fo' ŋmarasɛ imɔ yela."

Ilaa Boduduusɛ Iŋ Baa Kɛɛla

5 Nfonɔ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ yelɛ apoo dɔ de ofuli so mɔ gi diirɛ mɔ-gibaa gyisɛ soso,

6 ne ɔ ka ntan yɛɛ, "Nɛ kerɛ fɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no adaa-adaa ne mɔ ne n lɛɛ soso de gɛsɛ de apoo de ilaa kamaasɛ ibono i bo imɔ pɛwu dɔ mɔ yɛɛ, iŋ baa kɛɛla

7 ne Wurubuaarɛ ilaa boduduusɛ i laa ba gɛsintin, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ sa mɔ-asonbo, mɔ-ikalan atɔgɛbo mɔ. Gɛnen ilaa ibono i laa ba daa aberɛ abono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sonosɛ mɔ laa folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan mɔ."

Nɛ Wɛ Ɔwolɛ Pii Ɔbono Ɔ Bo Kon Ne Ɔ Bo Ɔloloo

8 Nfonɔ mɔ, gɛnɔ gɛbono nɛ nu gɛ tɔngɛ lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ gɛ kii tɔgɛ sa me yɛɛ, "Naa kpe me-ɔsɔɔ ɔbono ɔ yelɛ apoo dɔ de ofuli so mɔ asɛ de fo' kpaa sɔɔ ɔwolɛ ɔbono o bugi ɔ bo mɔ-gibaa dɔ mɔ."

9 Ɔ tɔgɛ me gɛnen mɔ, nɛ naa kpe mɔ asɛ kpaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ o' kyu ɔwolɛ pii mɔ ɔ dɛ mɔ sa me. Mɔ mɔ gi kyu sa me yɛɛ, "Sɔɔ de fo' wɛ. Fo-gɛnɔ dɔ i laa wɔra fo ɔkon fɛɛ ŋmasan, fo ɔtɔ dɔ berɛ n' tɔgɛ tigi fo yɛɛ i laa wɔra fo ɔloloo."

10 Ɔ tɔgɛ me gɛnen mɔ, nɛ sɔɔ ɔwolɛ pii mɔ lii mɔ-abaa dɔ ne nɛ wɛ. N kya wɛ ɔwolɛ mɔ mɔ, i bo kon fɛɛ ŋmasan me-gɛnɔ dɔ. Nɛ wɛ ta mɔ, me-ɔtɔ dɔ i wɔra me ɔloloo.

11 Nfonɔ mɔ, mɛ lɛɛ ɔwolɛ ɔbono nɛ wɛ mɔ gɛsɛ sa me yɛɛ, "I tiri yɛɛ fo' kii tɔgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ i' ba asa kpɛi-kpɛi, nsinkpan kpɛi-kpɛi, ndɛ kpɛi-kpɛi asa, de awura sakyɔ so mɔ."

11

Wurubuaarɛ Ilaa Atɔgɛbo Anyɔ

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi kyu oyii kaala-ilaasɛ fɛɛ oyii tugɛsɛ sa me ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ, "Koso de fo' kaala Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ de Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ de fo' kalɛ anyamesɛ abono mɛ kya son Yesu obu mɔ dɔ mɔ.

2 Ɔson obu gikpaara mɔ berɛ, taa gimɔ yɛgɛ. Gɛŋ sa fo' kaala gimɔ. Asa kpɛi-kpɛi abono mɛ bo nno mɔ mɛŋ kya son Wurubuaarɛ. Wurubuaarɛ gi sa ɔmɔ ɔkpa yɛɛ mɛ' loo nno. Mɛ laa kyise-kyise Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ so giyan-giyan ibosɛ ikue-inyɔ de ibosɛ inyɔ."

3 Wurubuaarɛ yɛɛ, "Nan sa me-ilaa atɔgɛbo anyɔ ɔlon de mɛ' wu me-ilaa de mɛ' lɛɛ me-ikalan tɔgɛ sa asa, nkɛ nwɛ gudu nnyɔ de nkɛ ikue-isa. Mɛ laa bun akuru abono a laa nyiile yɛɛ anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn i gyɛ gɛnsipɛɛrɛ ilaa sa ɔmɔ mɔ. Ne mɛ laa naa mɛ kya tɔgɛ me-ikalan mɔ ma-a sa asa.

4 Wurubuaarɛ agyɛbi ako dɔ i wolaa tɔgɛ yɛɛ nfɔ iyii inyɔ iko de ifatela igyanten inyɔ iko i bo gɛsinkpan pɛwu Wura mɔ asɛ." Fɛ' bii yɛɛ gɛnen ilaa ibono i yelɛ sa Wurubuaarɛ ilaa atɔgɛbo anyɔ adɛ.

5 Nengyene fɛɛ ɔko kya laarɛ de ɔ' wɔra ɔmɔ ilaa iko mɔ, ɔgya laa lii mɔmɔ-nnɔ dɔ kpaa dɛɛ mɔmɔ gɛnen ɔkyobo ɔbono. Imɔso ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra ɔmɔ ilaa iko mɔ, gɛnen lɛwu nyɛnyɛn baarɛ ne nan tu kaasɛ.

6 Mɛ bo ɔkpa de mɛ' keda Wurubuaarɛ awolɛ tii de nyangbon ɔŋ sa ɔ' da nkɛ nbono mɛ dɛ ma-a tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ. Mɛ bo ɔlon kee de mɛ' yɛgɛ ibon i' bingiri nkalan de mɛ' kyu gɛyiyɛɛ kamaasɛ kyu too gɛsinkpan so owi kamaasɛ ɔbono mɛ kya laarɛ mɔ.

7 Wurubuaarɛ ilaa atɔgɛbo anyɔ adɛ mɛ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa ibono mɛ wu mɔ nyiile asa logɛ. Nfonɔ mɔ, gɛdonbuɛ gɛko gɛ laa lii gɛsinkpan ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ dɔ baa kɔ ikɔ de mɔmɔ. Gɛ laa gyi ɔmɔ so de gɛ' mɔɔ ɔmɔ.

8 Gɛ mɔɔ mɔmɔ mɔ, mɔmɔ-gibuni gi laa too gidan so ɔsowolɛ belɛ mɔ dɔ. Mɛ kya terɛ gɛnen ɔsowolɛ mɔ akpalɛ dɔ yɛɛ Sodom de Igyipiti. Nno ne mɛ da Wura Yesu aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ.

9 Mɔmɔ-gibuni mɔ gi laa kpɛ gi too gidan so ɔsowolɛ belɛ mɔ dɔ gɛnen nkɛ nsa' de gibaafon. Oyuduu kpɛi-kpɛi, gɛsu kpɛi-kpɛi, ndɛ kpɛi-kpɛi, de nsinkpan kpɛi-kpɛi asa mɛ laa wu mɔmɔ mɛ too, ne mɛ maŋ kyule yɛɛ ɔko o' puru mɔmɔ kpaa pule.

10 Mɔmɔ-lɛwu laa wɔra gɛsinkpan so asa ɔkon. Mɛ laa gyi gɛkɛ belɛ de mɛ' kyɛɛ-kyɛɛ abara ilaa. I kya nyiile yɛɛ gɛnen asa anyɔ mɔ mɛ yɛgɛ gɛsinkpan so asa mɛ' wu ɔlaawusɛ gikyɔ.

11 Nkɛ nsa' de gibaafon gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ laa kii sa gɛnen asa anyɔ adɛ ɔŋɛ de mɛ' kyingi koso yelɛ mɔmɔ-ayaa so. Nfonɔ mɔ, gifuu belɛ gi laa keda asa abono mɛ laa wu mɔmɔ mɔ.

12 Nfonɔ mɔ, mɛ laa nu gɛnɔ gɛko lii Wurubuaarɛ dɔ gɛ laa terɛ ɔmɔ ken-ken yɛɛ, "Fɛ' dii ba gɛrɛ." Mɛ laa kyu de Wurubuaarɛ awolɛ dɔ dii kpe soso, yɛgɛ mɔmɔ-akyobo mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ mɔmɔ.

13 Gɛnen ayaa abono so mɔ, gɛsinkpan gɛ laa gyigisi, i laa wɔra nyɛnyɛn. Mɛ yɛ ɔsowolɛ belɛ mɔ gikpadɔ gudu mɔ, giko ibu i laa tɔrɔ de i' san gikpadɔ sango. I

laa mɔɔ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ sono. Gifuu belɛ gi laa loo asa abono mɛ laa san mɔ dɔ de mɛ' yen Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ.
14 Gɛsinkpan so anyamesɛ mɔmɔ-laako nyɔsɛ ɔbono ɔ laa baa ba mɔ ilaa ne nɛ tɔgɛ faa. Mɔ-gɛmara mɔ, ɔsasɛ mɔ laa buu ayaa abono so.

Gɛgandan Sonosɛ: Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi A Ba

15 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sonosɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ gɛnen mɔ, nɛ nu nnɔ nko Wurubuaarɛ dɔ gi kya tɔngɛ ken-ken yɛɛ,
"Idɛ kon gɛsinkpan so gɛwuragyi pɛwu gɛ san bingiri
aye-Wura Wurubuaarɛ mɔ-rɛ ɔbono o sun kpaa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ-lɛɛ.
Ɔ laa gyi gɛwura gɛkpaa-gɛkpaa!"
16 Nfono mɔ, abelɛnsɛ oko anan abono mɛ tɛ awura ngyapaa so Wurubuaarɛ ansi dɔ mɔ mɛ tɔrɔ bun Wurubuaarɛ ayaa dɔ, mɛ kya yen Wurubuaarɛ.
17 Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Wura Wurubuaarɛ, Ɔlolonbo!
Fo ɔbono fo bo no, ne fo wolaa fo bo no mɔ,
a kya faala fo yɛɛ fo kyu fo-ɔlon belɛ mɔ
fo kya gyi gɛwura.
18 Gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi mɛ kyu ginyadon belɛ fo so.
Fo-o fo mɔ-lɛɛ ginyadon gi ba.
Owi mɔ gi fo ibono fo laa koola anyamesɛ
de fo' gyi ɔkamaasɛ ɔbono o wu' mɔ nbɛlɛ,
de fo' kyu ntɛɛla sa asa
abono fo lɔrɔ mɔmɔ yela sa fo-nyoro mɔ
de fo-ikalan atɔgɛbo de asa abono mɛ selɛ fo mɔ,
abelɛnsɛ de nbii pɛwu.
Owi mɔ gi fo ibono fo laa nyida
abono mɛ nyida gɛsinkpan gɛmɔ-rɛ gɛmɔ so asa mɔ."
19 Nɛ wu ilaa idɛ fɛɛ oderi mɔ, imɔ gɛmara mɔ, nɛ kii wu Wurubuaarɛ ɔson obu ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Gi tigi, ne i kya wu tudɔ-tudɔ nfono Wurubuaarɛ ɔson gidɛkaa mɔ gi dɛ mɔ. Mɛ kya terɛ gidɛkaa mɔ yɛɛ Gɛnɔ Gɛbono Wurubuaarɛ Gi Yɛgɛ Mɔ-rɛ Anyamesɛ Mɛ Wɔra Mɔ Gidɛkaa. Nɛ wu gidɛkaa mɔ gɛnen mɔ, nɛ kii wu gɛnɔɔbono nyangbon laa wiisɛɛ, i laa wɔra ɔlanba, nyangbon laa gbere, gɛsinkpan gɛ laa gyigisi, ne nyangbon akpenkpelenbui a laa tɔrɔ gikyɔ.

12

Giwɔɔ Belɛ-Belɛ Mɔ De Ɔkyii Mɔ Ilaa

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, idɛ kon mɔ, nɛ wu ilaa belɛ soso ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa nyiile mɔ. Imɔ ne n gyɛ ɔkyii ɔbono owi ne n gyɛ mɔ-gikuru ne bosɛ mɔ bo mɔ-ayaa ateesi mɔ. O bun awura gɛpɛ. Gɛnen gɛpɛ mɔ so mɔ, agyɛkpebi gudu anyɔ a mada a mada gɛmɔ so kyaabɔɔ.
2 Ɔkyii mɔ da ɔtɔ. Gɛdun gɛ yii mɔ, ɔ kya laarɛ ɔ' korogɛ mɔ, ɔ kya saawo.
3 N' baa kii kerɛ mɔ, nɛ wu ilaa banban iko soso nno ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa nyiile. Imɔ ne n gyɛ giwɔɔ pebara belɛ-belɛ giko. Gi bo amu sono de ase gudu ne gi bun awura npɛ sono gimɔ-amu mɔ so.
4 Ne fɛɛ mɛ yɛ agyɛkpebi abono a bo soso mɔ dɔ gikpadɔ gisa' mɔ, giwɔɔ mɔ gi kyu gimɔ-oduu kparɛ gikolon lii soso too gɛsinkpan ne i san gikpadɔ ginyɔ soso nno. Gi wɔra gɛnen mɔ gi kpe gi kpaa yelɛ ɔkyii ɔbono ɔ kya laarɛ de ɔ' korogɛ mɔ ansi dɔ, de nengyene ɔ' korogɛ mɔ, gi' nyɛ puru gɛbii mɔ mara.
5 Ɔkyii mɔ gi korogɛ gɛbii nyensɛɛ. Gɛmɔ ne nan baa kyu ɔlon fɛɛ gibeletɔ-lɛɛ ɔlon ɔnan gyi gɛwura nsinkpan pɛwu so. Ɔkyii mɔ gi korogɛ mɔ, i puru mɔ-bi mɔ dii kpe Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-gɛgyapaa mɔ asɛ.
6 Ɔkyii mɔ mɔ gi selɛ kyon kpe gipen dɔ. Wurubuaarɛ gi lɔrɔ nno gɛtɛɛko yela mɔ yɛɛ ɔ' kyena nkɛ nwɛ gudu nnyɔ nkɛ ikue-isa. Ɔ laa nyɛ mɔ-ilaa gyisɛ nno.

Wurubuaarɛ Dɔ Ikɔ

7 Nfono mɔ, ikɔ i tɔrɔ Wurubuaarɛ dɔ. Maakɛlɛ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ belɛnsɛ ɔko mɔ-rɛ mɔ-nanboana Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ kya kɔ de giwɔɔ belɛ mɔ. Giwɔɔ mɔ gimɔ-nanboana isɔɔ kee mɛ kya kɔ ma-a kpaa gimɔ.
8 Maakɛlɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ gyi giwɔɔ mɔ gimɔ-rɛ gimɔ-isɔɔ mɔ so, ne mɛŋ baa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ dɔ.
9 Mɛ too giwɔɔ belɛ mɔ lii Wurubuaarɛ dɔ, gɛnen ko-o dedaa giwɔɔ gibono mɛ kya terɛ yɛɛ Satan abɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ. Mɔ ne n gyɛ gɛsinkpan pɛwu so asa ɔpenɛbo mɔ. Mɛ kyu gimɔ-rɛ gimɔ-isɔɔ mɔ pɛwu too gɛsinkpan.
10 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ nu gɛnɔ gɛko Wurubuaarɛ dɔ gɛ kya tɔgɛ ken-ken yɛɛ,
"Idɛ kon berɛ, aye-Wura Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ,
de mɔ-ɔlon, de mɔ-gɛwuragyi mɔ gɛ lii gɛwi tentegelen.
Yesu ɔbono Wurubuaarɛ gi sun lii Wurubuaarɛ dɔ,
ne ɔ kpaa mɔlɛgɛ gɛsinkpan so anyamesɛ mɔ kee

mɔ-gɛbelɛnsɛ mɔ gɛ lii gɛwi tentegelen. I kya nyiile yɛɛ
mɛ gya ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ lii Wurubuaarɛ dɔ kon.
Aye-nanboana Wurubuaarɛ asonbo abono mɛ bo gɛsinkpan so mɔ
mɔmɔ-ɔkyobo ne n gyɛ mɔ.
Nkana ɔ kya kyu mɔmɔ-ilaa kpaa buu sa Wurubuaarɛ gɛnyɛ de gɛpɛ.
Idɛ kon berɛ mɛ gya mɔ lii nno.
11 Ilaa ibono so Wurubuaarɛ asonbo mɔ mɛ taalɛ nyɛ ɔlon
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ so gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ
Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, gi wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa mɔmɔ,
ne mɛ lɛɛ Wurubuaarɛ gɛsintin gɛbono mɛ nyi mɔ tɔgɛ sa asa.
Mɛ taalɛ kyule yɛɛ Yesu so mɔ,
ba-a mɛ laa mɔɔ mɔmɔ mɔ, mɛ' mɔɔ mɔmɔ.
12 Imɔso aye abono pɛwu a bo Wurubuaarɛ dɔ mɔ,
a' yɛgɛ de i' wɔra aye ɔkon.
Gɛsinkpan so asa de ilaa ibono i bo apoo dɔ mɔ berɛ, fɛye laako.
Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi kyu ginyadon belɛ
kpelegɛ ba fɛye asɛ.
O nyi ibono mɔ-nkɛ giŋ kyɔ gɛsinkpan so.”

Giwɔɔ Mɔ Gi Laa Selɛ Gya Ɔkyii Mɔ Kpon

13 Giwɔɔ belɛ mɔ gi wu yɛɛ gi laa san kyena daa gɛsinkpan so mɔ, gi koso gi selɛ gi gya ɔkyii ɔbono ɔ korogɛ gɛbii nyensɛɛ mɔ.
14 Wurubuaarɛ gi sa ɔkyii mɔ lun belɛ aban anyɔ de o' kyu maalɛ kyon giwɔɔ mɔ so kpe gipen dɔ nfono ɔ laa nyɛ ilaa gyisɛ nsi nsa' de gibaafon mɔ.
15 Nfono mɔ giwɔɔ mɔ gi gbii nkyu lii gimɔ-gɛnɔ dɔ fɛɛ ɔbon de gi' gyi ɔkyii mɔ.
16 Gɛsinkpan mɔ gɛ mɔlɛgɛ mɔ. Gɛ bugi ginyɔ ne nkyu nbono giwɔɔ mɔ gi gbii lii gimɔ-gɛnɔ dɔ mɔ gi ŋaa loo gɛmɔ dɔ.
17 Nfono mɔ giwɔɔ belɛ mɔ gi kyu ginyadon wɔra ɔkyii mɔ. Imɔso gi kyon de gi' kpaa kɔ de ɔkyii mɔ mɔ-biana sɛnsɛ mɔ. Mɔmɔ ne n gyɛ anyamesɛ abono pɛwu mɛ gyi Wurubuaarɛ nbara so ne mɛ keda Yesu gɛsintin gɛbono o nyiile mɔ dɔ mɔ.
18 Giwɔɔ mɔ gi kya kpe mɔ gi san sii gi yelɛ apoo gɛnɔ.

13

Giwɔɔ Mɔ Gi Kyu Gimɔ-Ɔlon Kyu Sa Gɛdonbuɛ Gɛko

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu gɛdonbuɛ gɛko gɛ kya dii gɛ kya lii apoo dɔ. Gɛ bo ase gudu de amu sono. Awura npɛ gudu gi bun gɛmɔ-ase mɔ so. Gɛ kya nyiile gɛmɔ-nyoro so mɔ, gɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ anyen gyan'gyan gɛmɔ-amu mɔ so.
2 Gɛdonbuɛ gɛbono nɛ wu gɛnen mɔ gɛ dɛ fɛɛ bufuli. Gɛmɔ-ayaa a dɛ fɛɛ otukyuakyurɛɛ ayaa ne gɛmɔ-gɛnɔ gɛ dɛ fɛɛ guuni gɛnɔ. Giwɔɔ belɛ mɔ gi kyu gimɔ-ɔlon de gimɔ-gɛwuragyapaa de gimɔ-gɛbelɛnsɛ belɛ mɔ kyu sa gɛdonbuɛ gɛdɛ.
3 Fo wu gɛdonbuɛ mɔ gimu giko mɔ fo laa tɔgɛ yɛɛ gɛ lɔ ɔlɔ belɛ ibono i kaaborɛ gɛ' wu' ne gɛŋ kii wu' ne ɔlɔ mɔ gi san wu'. I dɛ gɛsinkpan so anyamesɛ pɛwu gɛnɔ ne mɛ san kpandɛ kpe mɛ buu gɛmɔ.
4 Ibono giwɔɔ mɔ gi kyu gimɔ-gɛwuragyi mɔ kyu sa gɛdonbuɛ mɔ so mɔ, asa mɛ son gimɔ. Mɛ son gɛdonbuɛ mɔ kee, mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, “Anɛ ne n fo gɛdonbuɛ gɛdɛ? Anɛ ne nan taalɛ kɔ de gɛmɔ?”
5 Giwɔɔ mɔ gi sa gɛdonbuɛ mɔ ɔlon ne gɛ kya tɔgɛ ilaa kyu nyiile gɛmɔ-nyoro, de gɛ' kyu gɛmɔ-nyoro yɛɛ gɛ gyɛ Wurubuaarɛ. Gɛ nyɛ ɔkpa gyi gɛbelɛnsɛ ibosɛ ikue-inyɔ ibosɛ inyɔ.
6 Gɛ kya bugi gɛmɔ-gɛnɔ saalɛ Wurubuaarɛ. Gɛ kya nyida mɔ-ginyen ne gɛ kya saalɛ mɔ-ɔkyenaten de asa abono mɛ bo mɔ asɛ mɔ pɛwu.
7 Gɛbuɛ mɔ gɛ nyɛ ɔkpa kee de gɛ' taalɛ kɔ de Yesu asonbo de gɛ' gyi mɔmɔ so. Gɛ nyɛ ɔkpa kee de gɛ' gyi gɛwura ɔpaa kamaasɛ, asa oyuduu kamaasɛ, gɛdɛ kamaasɛ, de gɛsinkpan kamaasɛ asa so.
8 Gɛsinkpan so anyamesɛ pɛwu mɛ laa son gɛdonbuɛ mɔ, i laa san daa abono mɔmɔ-anyen a wolaa a bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔwolɛ mɔ dɔ pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ. Gɛnen ɔwolɛ mɔ gyɛ daa Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ ɔbono mɛ kyu kyɔɔlɛ sa anyamesɛ mɔ lɛɛ.

Wurubuaarɛ Asonbo, Fɛ' Kpɛ Keda Gɛnen

9 Ɔbono ɔ bo asɔ mɔ, o' nu.
10 Fo ɔbono i gyɛ yɛɛ mɛ laa kyu fo kpaa tii de obu mɔ, obu dɔ ne mɛ laa tii fo. Fo ɔbono fo laa mɔɔ isa de gɛki mɔ, gɛki lɛwu ne fo laa wu'. Gɛrɛnaa-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ idɛ i kya ka asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ yɛɛ mɛ' kpɛ keda mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ.

Gɛdonbuɛ Gɛbono Gɛ Kya Penɛ

Yɛɛ Wurubuaarɛ Ɔlon Ne N Bo Gɛmɔ Dɔ Mɔ

11 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu gɛdonbuɛ banban gɛko gɛ lii gɛsinkpan dɔ. Gɛ bo ase anyɔ fɛɛ sandɛ. Gɛmɔ-atɔngɛbi a dɛ fɛɛ giwɔɔ atɔngɛbi.

12 Gɛdonbuɛ gɛdɛ gɛ bo ɔlon asa so.
Ilaa ibono gɛbuɛ gyangbarasɛ mɔ gɛ bo
gɛ kya wɔra mɔ, gɛbuɛ nyɔsɛ mɔ kee gɛ
laa wɔra imɔ gɛgyangbarasɛ mɔ ansi dɔ.
Gɛnyɔsɛ mɔ gɛ laa yɛgɛ gɛsinkpan so asa
mɛ' son daa gɛgyangbarasɛ gɛbono gɛmɔ-
gimu giko gi lɔ ɔlɔ ɔbono i kaaborɛ gɛ' wu'
ne gɛŋ kii wu' ne ɔlɔ mɔ gi san wu' mɔ.
13 Gɛdonbuɛ nyɔsɛ gɛdɛ gɛ laa wɔra
ilaa dɛgɛnɔsɛ belɛ-belɛ ibono i kya lɛɛ
gɛmɔ-ɔlon nyiile. Gɛ laa yɛgɛ ɔgya ɔ' lii
Wurubuaarɛ dɔ ba gɛsinkpan so de asa
mɛ' wu de ansi.
14 Kyu lii ilaa dɛgɛnɔsɛ ibono gɛ laa
nyɛ wɔra gɛdonbuɛ gyangbarasɛ mɔ asɛ
mɔ so mɔ, gɛ laa nyɛ penɛ gɛsinkpan
so asa. Gɛ laa tɔgɛ ɔmɔ pɛwu yɛɛ mɛ'
pɔrɔ ɔkperɛ ɔbono ɔ laa lii gɛdonbuɛ
gyangbarasɛ gɛbono mɛ mɔɔ gɛmɔ de gɛki
ne gɛ kii kyingi mɔ.
15 Gɛbuɛ ɔpenɛbo mɔ laa nyɛ ɔkpa kee
de gɛ' sa gɛbuɛ mɔ ɔkperɛ mɔ gɛsɔnga de
ɔkperɛ mɔ ɔ' taalɛ tɔngɛ gbaa. Ɔkperɛ mɔ
laa yɛgɛ mɛ' mɔɔ abono mɛ kine yɛɛ mɛ
maŋ son mɔ mɔ.
16 Gɛ laa yɛgɛ mɛ' daasɛ anyamesɛ pɛwu
abaa gyisɛ so, abɛɛ mɔmɔ-asegbelɛ so; nbii
de abelɛnsɛ, aterenbi awura de ayenbo,
abono mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so de abono mɛ
tɛ awura asɛ mɔ pɛwu.
17 Fo ɔbono mɛ mɛŋ daasɛ fo mɔ, fo maŋ
nyɛ fɛ ilaa abɛɛ fo' sɔɔ ilaa. Daasɛ mɔ
ne n gyɛ gɛdonbuɛ mɔ ginyen abɛɛ gɛmɔ-
ginyen asɛɛ gɛgyɔnɔ.
18 Gɛnen ilaa idɛ mɔ, i tiri sa ɔlaako
ginyi. Imɔso fo ɔbono fo nyi ɔlaako
mɔ, buu gɛdonbuɛ mɔ ginyen asɛɛ mɔ
gɛgyɔnɔ. I gyɛ nyamesɛ ginyen asɛɛ
gɛgyɔnɔ. Gɛgyɔnɔ mɔ gɛ gyɛ nwɛ nsee de
ikue-isa isee.

14

*Abono Mɛ Kya Buu Yesu Gɛten Ka-
maasɛ Mɔ*

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ
wu Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ. Ɔ yelɛ
Sayon Gibii so mɔ-rɛ asa nwɛ gudu-gudu
gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ gɛnen gikpadɔ
gudu ginyɔ. Asa belɛ adɛ ne n gyɛ abono
mɛ nyɛ mɛ' ŋmarasɛ Wurubuaarɛ sandɛ
mɔ ginyen de mɔ-sɛ Wurubuaarɛ ginyen
gyan'gyan mɔmɔ-asegbelɛ so mɔ.
2 Nfono mɔ, oderi dɔ mɔ, nɛ nu ɔlanba
ɔko lii Wurubuaarɛ dɔ fɛɛ kyakyaalɛ belɛ
ɔko abɛɛ fɛɛ nyangbon ne n kya faa.
Ɔlanba mɔ kii ɔ dɛ fɛɛ aduule alanbo ne
n kya lan mɔmɔ-aduule.
3 Asa belɛ abono nɛ wu gibii mɔ so mɔ,
mɛ yelɛ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ de ilaa
inan ibono i bo nkpa mɔ de abelɛnsɛ oko
anan mɔ asɛ mɛ kya bii ɔlon pobɔrɔ. Asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ
gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ adɛ gɛmara
mɔ, ɔko-rɛ ɔko maŋ baa taalɛ kasɛ ɔlon
ɔbono gibii. Gɛnen asa abono mɛ kya bii
ɔlon ɔbono mɔ ne Wurubuaarɛ laa daa
gimɔlɛgɛ lii gɛsinkpan so kpe mɔ asɛ.
4 Mɔmɔ gɛnen asa abono mɛ maŋ kyu
ikpa nyɛnyɛn so laarɛ akyii de i' kyɔlesɛ
mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Mɔmɔ-asen dɔ i
laa fuuli. Mɔmɔ abono ne nan naa buu
Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, gɛten ka-
maasɛ gɛbono ɔ kya kpe mɔ. Mɔmɔ ne nan
nyɛ lii anyamesɛ dɔ kii ba Wurubuaarɛ asɛ
fɛɛ agyudɔ pobɔrɔ abono mɛ kya daa gikyu
too Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ.
5 Ɔko-rɛ ɔko maŋ nu mɔmɔ mɛ' kɛɛ
abon. I maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko mɔmɔ
so.

*Wurubuaarɛ Dɔ Isɔɔ Isa' Mɔmɔ-rɛ
Mɔmɔ-Ikalan Isa'*

6 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ
wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko kya maalɛ
soso. Ɔ dɛ ɔkalan konkonsɛ ɔbono ɔ bo no
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ ɔ laa tɔgɛ sa asa abono
mɛ tɛ gɛsinkpan so nsinkpan kamaasɛ so,
ɔpaa kamaasɛ dɔ, gɛdɛ kamaasɛ dɔ, de asa
oyuduu kamaasɛ pɛwu dɔ.
7 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ kya maalɛ mɔ,
o bugi gɛnɔ tɔgɛ ken-ken yɛɛ, "Fɛ' selɛ
Wurubuaarɛ de fɛ' yen mɔ. Mɔ-owi ɔbono
ɔ laa koola anyamesɛ de o' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ
mɔ gi fo. Fɛ' son Wurubuaarɛ ɔbono mɔ ne
n lɛɛ soso de gɛsɛ de apoo de ibon mɔ."
8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nyɔsɛ ɔko buu
ɔgyangbarasɛ mɔ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, "Babilon,
ɔsowolɛ belɛ mɔ laa boori. Ɔ laa boori
gɛsintin. Mɔ ne n gyɛ ɔsowolɛ ɔbono ɔ
yɛgɛ nsinkpan pɛwu so asa mɛ nun lii
mɔ-ilaa nyɛnyɛn gɛwɛ dɔ fɛɛ ɔkyii ɔbono
gɛnyenlaarɛ i gyi mɔ-gimu ne ɔ yɛgɛ anyen
sakyɔ mɛ loo mɔ-ilaayan dɔ mɔ."
9 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sasɛ ɔko kee gi
buu isɔɔ gyangbarasɛ inyɔ mɔ. Mɔ kee
gi baa lɛɛ gɛnɔ ken-ken ɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Mɔmɔ abono pɛwu mɛ son gɛdonbuɛ mɔ
gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ ne gɛmɔ-daasɛ
gyan mɔmɔ-asegbelɛ so abɛɛ mɔmɔ-gyisɛ
abaa so mɔ,
10 mɛ laa nun daa Wurubuaarɛ ginyadon
so-o! Gi laa wɔra fɛɛ nta bolonsɛ nbono
Wurubuaarɛ gi kyɛɛgɛ bɔla mɔ-gisobiidɛ
gɛwɛ mɔ. Mɛ laa yiyɛɛ fɛrɛwuta de
ɔgya dɔ yɛgɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono ɔ
wolaa lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun mɔ de Yesu,
Wurubuaarɛ sandɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ
ɔmɔ.
11 Igyɛsii i laa kpɛ i kya dii i kya lii mɔmɔ-
gɛyiyɛɛ mɔ gɛten gɛkpaa-gɛkpaa. Gɛnyɛ de
gɛpɛ mɔ, mɔmɔ abono mɛ son gɛdonbuɛ
mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-ɔkperɛ ne gɛmɔ-ginyen

gi gyan mɔmɔ so mɔ, mɔmɔ-nyoro gi maŋ
tɔrɔ mɔmɔ kpa-a."
12 Gɛrɛ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ idɛ i kya ka asa
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ yela
sa mɔ-nyoro mɔ yɛɛ mɛ' kpɛ keda Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ dɔ de mɛ' keda mɔmɔ-
gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ dɔ
gɛnen.
13 Nfono mɔ nɛ nu i tɔgɛ lii Wurubuaarɛ
dɔ yɛɛ, "Ŋmarasɛ gɛnen ilaa idɛ yela: Lii
nperɛ kyu kyon mɔ, ɔbono mɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ mɛ gyɛ nyamesɛ kolon ne o wu'
mɔ, ɔ gyɛ daa omudɛnsɛbo." Ɔ tɔgɛ gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Gɛsintin. Mɛ laa taa mɔmɔ-gɛsun
bolonsɛ mɔ yɛgɛ de mɛ' kyoola. Gɛsun mɔ
ntɛɛla mɔ gi laa yii ɔmɔ-abaa."

Wurubuaarɛ Laa Koola Anyamesɛ Dɛnsɛ Yela Mɔ Asɛ

14 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, n baa
kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ awolɛ fufuli ne. Nɛ
wu ɔko tɛ Wurubuaarɛ awolɛ mɔ so. Ɔ lii
nyamesɛ. O bun sika kɔkɔɔ gɛpɛ fɛɛ wura,
ne ɔ dɛ gɛtakpara boyɛsɛ de gibaa.
15 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi
lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ kpaa kpen
ken-ken sa ɔbono ɔ tɛ Wurubuaarɛ awolɛ
mɔ so mɔ yɛɛ, "Idɛ kon, kyu gɛtakpara mɔ
wɔra gɛsun. I fo ibono Wurubuaarɛ laa
koola anyamesɛ dɛnsɛ pɛwu yela mɔ asɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono igyo i yaa ne dɔɔbo kya kpa
imɔ koola yela mɔ."
16 Imɔso nɛ wu gɛnɔɔbono ɔbono ɔ tɛ
Wurubuaarɛ awolɛ so mɔ laa kyu mɔ-
gitakpara mɔ loo gɛsinkpan dɔ de ɔ' koola
gɛsinkpan so anyamesɛ dɛnsɛ pɛwu yela
Wurubuaarɛ asɛ.

Wurubuaarɛ Laa Koola Anyamesɛ De Ɔ' Ka Ɔmɔ Gikɔ

17 Nfono mɔ nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
ɔko gi lii Wurubuaarɛ ɔson obu ɔbono ɔ bo
Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Ɔ dɛ gɛbirega boyɛsɛ.
18 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban ɔko mɔ
gi lii Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ asɛ, mɔ
ɔbono ne n kya kerɛ Wurubuaarɛ gisobiidɛ
ɔgya so. O kpen ken-ken tɔgɛ sa ɔbono ɔ
dɛ gɛbirega boyɛsɛ mɔ yɛɛ, "Idɛ kon kyu
gɛbirega boyɛsɛ mɔ wɔra gɛsun. I fo ibono
Wurubuaarɛ laa koola anyamesɛ nyɛnyɛn
pɛwu de ɔ' biidɛ ɔmɔ-giso fɛɛ gɛnɔɔbono
gifɔlɛ giko abi a pɛɛrɛ ne mɛ kya tɛɛ amɔ
kyu wɔra nta mɔ."
19 Imɔso nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ mɔ laa kyu mɔ-gɛbirega boyɛsɛ
mɔ wɔra gɛsun gɛsinkpan so de ɔ' koola
anyamesɛ nyɛnyɛn pɛwu kyu kpaa too
Wurubuaarɛ ginyadon dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ kya kyu gɛnen gifɔlɛ gibono abi kpaa
too amɔ-ɔnyanten mɔ.
20 Mɛ laa biidɛ ɔmɔ-giso ɔsowolɛ mɔ
nkan, ne ɔmɔ-nkalan gi laa lii gi kya
kyon faa bo-bo-bo fɛɛ gɛnɔɔbono gifɔlɛ
mɔ abi nkyu gi kya kyon amɔ-ɔnyanten
mɔ. Nkalan mɔ gi laa kyon gɛnen-n wɔra
gisoro akpaten nwɛ nnyɔ, ne nmɔ-okin laa
wɔra fɛɛ bee ɔlɔnga.

15

Mosisi Mɔ-rɛ Yesu Mɛ Wɔra Wurubuaarɛ Ayenbi Ɔlon

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ,
nɛ kii wu ilaa lɛɛnyiilesɛ banban iko Wu-
rubuaarɛ dɔ. I gyɛ ilaa belɛ ne i kya dɛ
gɛnɔ. Imɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
sono ibono mɛ dɛ awɔrɔfɔɔ akpen sono
abono a gyɛ awɔrɔfɔɔ tiikarasɛ mɔ. Kyu
naa de amɔ so ne Wurubuaarɛ laa biidɛ
gɛsinkpan so anyamesɛ nyɛnyɛn giso de
mɔ-ginyadon mɔ gi' yela ɔkara.
2 Nɛ wu ilaa iko fɛɛ nkyu belɛ nbono gi
ken gi kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa ne i
dɛ fɛɛ ɔgya gi kyangɛ saarɛ imɔ dɔ. Ilaa
mɔ asɛ mɔ nɛ wu asa abono mɛ laa kɔ lii
mɔmɔ-gisɔɔgyi dɔ mɔ. I lii fɛɛ mɛ laa kine
gɛdonbuɛ mɔ de gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ gison
de gɛmɔ-asɛɛ gɛgyɔnɔ daasɛ mɔ. Asa mɔ
mɛ yelɛ ilaa mɔ asɛ mɛ dɛ aduule abono
Wurubuaarɛ gi sa mɔmɔ mɔ.
3 Mɛ kya bii ɔlon ɔbono Mosisi, Wu-
rubuaarɛ sonbo mɔ de Yesu ɔbono ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, mɛ wɔra mɔ yɛɛ,
"Wura Wurubuaarɛ Ɔlolonbo,
fo-ilaa wɔrasɛ i kyɔ ne i kya dɛ gɛnɔ.
Nsinkpan pɛwu so Wura,
fo-ikpa i dɛ ntintin ne i gyɛ gɛsintin.
4 Anɛ ne n bo no yɛɛ ɔ maŋ selɛ fo? Anɛ
ne maŋ lɛɛ fo-ginyen?
Fo-nkon ne n gyɛ gisen fufuli wura.
Nsinkpan pɛwu so asa mɛ laa baa son fo.
I lii fɛɛ fo-gɛsintin gɛ laa lii gɛwi yɛɛ
Fo kya wɔra ilaa gɛsintin ɔkpa so."

Awɔrɔfɔɔ Tiikarasɛ Sono Mɔ

5 Idɛ gɛmara mɔ, i san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gi tigi Wurubuaarɛ dɔ. Gɛnen obu ɔbono
dɔ ne Wurubuaarɛ ɔson atɔ a bo ne i kya
lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ nyiile aye.
6 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono
mɔ mɛ lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ
mɛ dɛ awɔrɔfɔɔ sono mɔ. Mɛ suu akɛlɛlɛ
ngbɛ parɛ-parɛ gi kya ŋɛlegi, ne ilaa iko fɛɛ
iliide i laran mɔmɔ-akan so. Imɔ-nkyu gi
gyɛ sika kɔkɔɔ.
7 Nfono mɔ, ilaa inan ibono i bo nkpa
mɔ dɔ ɔko gi kyu sika kɔkɔɔ ibonboron
sono sa Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono mɔ.
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa
mɔ ginyadon gi bɔla ibonboron mɔ dɔ.
8 Isɔɔ mɔ mɛ sɔɔ ibonboron mɔ mɔ,
Wurubuaarɛ nyisigyi de mɔ-ɔlon mɔ i yɛgɛ
igyɛsii i bɔla Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ.

Ɔko mɛŋ taalɛ loo nno kaaborɛ awɔrɔfɔɔ sono mɔ a yela ɔkara.

16

Ibonboron Dɔ Awɔrɔfɔɔ Sono

1 Nɛ nu gɛnɔ gɛko lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ, gɛ tɔgɛ ken-ken sa Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono mɔ yɛɛ, "Fɛ' kpaa kyɛɛgɛ Wurubuaarɛ gisobiidɛ sono gibono gi bo fɛye-ibonboron mɔ dɔ mɔ worogɛ gɛsinkpan so."

2 Gɛsintin mɔ, isɔɔ sono mɔ dɔ ɔgyangbarasɛ mɔ gi lii kpaa kyɛɛgɛ mɔ-bonboron mɔ dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ worogɛ gɛsinkpan so. Nfono mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono asa abono gɛdonbuɛ mɔ daasɛ gyan mɔmɔ so ne mɛ son gɛdonbuɛ mɔ ɔkperɛ mɔ mɛ laa lɔ ilɔ mɔ. Ilɔ nyɛnyɛn gyɔsɛ ne nan lii mɔmɔ-nyoro so faa nyamaa.

3 Ɔsɔɔ nyɔsɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ-lɛɛ bonboron dɔ awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra apoo dɔ ne nɛ wu gɛnɔɔbono nkyu mɔ pɛwu gi laa bingiri fɛɛ obuni nkalan mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono i bo apoo mɔ dɔ pɛwu i laa wu'.

4 Ɔsɔɔ sasɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ-lɛɛ bonboron dɔ awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra ibon de ibon amu so, ne nɛ wu gɛnɔɔbono nkyu gi laa bingiri nkalan mɔ.

5 Nfono mɔ, nɛ nu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya kerɛ nkyu so mɔ gi tɔgɛ yɛɛ, "E, Wurubuaarɛ, fo ɔbono fo bo no, ne fo wolaa fo bo no mɔ, fo-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ, Gɛsintin Wura. Gɛnɔɔbono fo laa biidɛ anyamesɛ nyɛnyɛn giso faa, i kyena.

6 I kya nyiile yɛɛ mɛ mɔɔ abono fo lɔrɔ yela fo-nyoro mɔ de fo-ikalan atɔgɛbo kyɛɛgɛ mɔmɔ-nkalan fuɛ. Ne fo mɔ, nkalan kee ne fo laa kyu nuule mɔmɔ. Ibono i kaaborɛ mɔmɔ mɔ ne!"

7 Nfono mɔ nɛ nu gɛnɔ gɛko gɛ kyule lii Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ dɔ yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin, Wura Wurubuaarɛ Ɔlolonbo. Gɛnɔɔbono fo laa biidɛ anyamesɛ nyɛnyɛn giso mɔ, i gyɛ gɛsintin ne i gyɛ imɔ-ɔkpa so."

8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nansɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ bonboron mɔ dɔ awɔrɔfɔɔ mɔ bun owi, ne nɛ wu gɛnɔɔbono i laa sa owi ɔkpa de mɔ-ɔgya ɔ' foo asa mɔ.

9 Imɔso owi mɔ laa son kan-kan-kan ne i laa foo asa. Ibono Wurubuaarɛ bo ɔlon gɛnen awɔrɔfɔɔana abono so mɔ, asa mɛ laa saalɛ mɔ. Mɛ maŋ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' kyɛɛgɛ de mɛ' kyu nyisigyi sa mɔ.

10 Ɔsɔɔ nunsɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ-bonboron mɔ dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ bun gɛdonbuɛ mɔ gɛwuragyapaa, ne gɛsinkpan gɛbono so ɔ kya gyi gɛwura mɔ i wɔra gibiri. Asa mɛ laa yiyɛɛ ne mɛ laa san wɛ anɛbi.

11 Mɔmɔ-gɛyiyɛɛ de mɔmɔ-ilɔ mɔ so mɔ, mɛ laa saalɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ, yɛgɛ mɛ maŋ kii nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ kya wɔra mɔ dɔ.

12 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ seesɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ-bonboron mɔ dɔ awɔrɔfɔɔ wɔra Yufereetisɛ ɔbon belɛ mɔ dɔ, ne nɛ wu gɛnɔɔbono ɔ laa ŋaa wosi-wosi mɔ. I laa ba gɛnen de awura-awura mɔ mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-adɛ abono mɛ laa lii owi ɔbaaliiten so mɔ mɛ' nyɛ ɔkpa kyon.

13 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu ilaa nyɛnyɛn oduduu ɔko-ɔko isa' ibono i kya kyena asa so mɔ, i dɛ fɛɛ atɛtɛmenyi. I laa lii giwɔɔ mɔ gɛnɔ dɔ de gɛdonbuɛ mɔ gɛnɔ dɔ de gɛdonbuɛ gɛbono gɛ kya penɛ asa mɔ gɛnɔ dɔ.

14 Gɛnen ilaa nyɛnyɛn oduduu isa' idɛ i gyɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ. I kya wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i laa naa gyan de gɛsinkpan pɛwu koola awura pɛwu kpaa gyan de mɛ' kpe kpaa kɔ ikɔ de Wurubuaarɛ adɛ gɛkɛ belɛ gɛbono Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Ɔlolonbo mɔ gi yela mɔ.

15 Wura Yesu gi wolaa tɔgɛ yɛɛ,

"Gɛnen gɛkɛ belɛ gɛbono mɔ,
nan baa tuule anyamesɛ fɛɛ oyu.
Imɔso fɛ' baala fɛye-nyoro gyoo me.
Omudɛnsɛbo ne n gyɛ ɔbono ɔ dɛsɛ mɔ-nyoro so
ne ɔ kya kerɛ mɔ-aso gigyi gikuru so
de ɔŋ sa ɔ' naa gibolonbukpan
de i' wɔra mɔ ipeeli sansana mɔ."

16 Ilaa nyɛnyɛn oduduu isa' mɔ i laa koola-koola awura mɔ pɛwu kpaa gyan gɛsinkpan gɛbono so mɛ kya terɛ de Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ Amagɛdon mɔ.

Bonboron Dɔ Awɔrɔfɔɔ Sonosɛ: Gɛsɛ Gɛrɛ I Kya Nyida

17 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sonosɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ-bonboron mɔ dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra afuu dɔ, ne nɛ nu gɛnɔ gɛko gɛ terɛ ken-ken lii Wurubuaarɛ ɔson obu dɔ, Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ asɛ yɛɛ, "I logɛ kon."

18 Nfono mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono nyangbon laa wiisɛɛ, i laa wɔra ɔlanba, nyangbon laa faa, ne gɛsinkpan gɛ laa gyigisi. Gɛ laa tansi gyigisi seregɛ. Ko-o ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyamesɛ faa, gɛsinkpan gɛŋ ti taa gyigisi de i' fo gɛnen.

19 I laa ba' ɔsowolɛ belɛ mɔ so gikpadɔ gisa', ne nsinkpan pɛwu so isowolɛ mɔ i laa boori. Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Wurubuaarɛ laa nyingi Babilon ɔsowolɛ belɛ mɔ ilaa nyɛnyɛn so, de o' kyu mɔ-gisobiidɛ wɔra gɛwɛ dɔ de ɔ' yɛgɛ Babilon awura mɛ' nun gisobiidɛ mɔ ta.

20 Ɔko maŋ baa wu apoo akyaafiya belɛ-
belɛ de abii gɛsinkpan so.
21 Nyangbon akpenkpelenbui bo-
duduusɛ a laa lii Wurubuaarɛ dɔ tɔrɔ
anyamesɛ so. Akpenkpelenbui mɔ
gikamaasɛ oduduu laa wɔra fɛɛ siminti
bagi oduduu. A laa tɔrɔ gɛnen kaaborɛ
anyamesɛ mɛ laa tɔngɛ kpaa ŋmɛɛ
de Wurubuaarɛ. I kya nyiile yɛɛ
akpenkpelenbui mɔ awɔrɔfɔɔ mɔ a laa
don abaa.

17

Ilaayankyii Ɔbono Ɔ Tɛ Gɛbunono Mɔ De Gɛdonbuɛ Mɔ

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono ibono nkana mɛ
dɛ Wurubuaarɛ ginyadon ibonboron sono
mɔ dɔ ɔko gi baa terɛ me yɛɛ, "Ba kerɛ!
Nan nyiile fo gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa
kyu biidɛ ɔsowolɛ belɛ ɔbono ɔ tɛ ibon
sakyɔ asɛ mɔ giso mɔ. Ɔsowolɛ mɔ dɛ fɛɛ
ilaayankyii ɔbono ɔ tɛ gibunono ne mɔ-
ginyen gi nu gyan de gɛsinkpan pɛwu so
mɔ.
2 Gɛsinkpan so awura-awura mɛ kya
dii ma-a kpelegɛ ɔsowolɛ belɛ mɔ so fɛɛ
gɛnɔɔbono anyen mɛ kya kpe gɛnen ɔkyii
ɔbono ɔnan asɛ mɔ. Gɛsinkpan so asa
pɛwu mɛ kya nun lii ɔsowolɛ mɔ onsipara
gɛwɛ dɔ ne mɛ kya boo fɛɛ nta."
3 Ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ me gɛnen ta mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu ɔlon dɔ mɔ, i wɔra
me fɛɛ ɔsɔɔ mɔ gi puru me kyu kpe gipen
giko dɔ. Nno mɔ, nɛ wu ɔkyii ɔko, ɔ gyan
gɛdonbuɛ pebara gɛko so. Gɛ kya nyiile
gɛmɔ-nyoro so mɔ Wurubuaarɛ anyen so-o
ne gɛ ŋmarasɛ gyan'gyan gɛmɔ-nyoro so.
Gɛ bo amu sono de ase gudu.
4 Ɔkyii mɔ dela akuru pebara
boɔgyalonsɛ. O kyu sika kɔkɔɔ de abui
ŋɛlegisɛ, de ngyi boɔgyalonsɛ lɔrɔ mɔ-
nyoro faa nyɔlen-n. Ɔ dɛ sika kɔkɔɔ
bonboron ɔko de mɔ-gibaa. Ilaa kyosɛ de
ilaa kyɔlesɛsɛ ibono mɔ-ilaayan mɔ i kya
kyu bun mɔ-nyoro mɔ ne n bɔla gɛnen
sika kɔkɔɔ bonboron mɔ dɔ.
5 Ayenbi anyen a gyan mɔ-gisegbelɛ so
yɛɛ,

Babilon ɔsowolɛ belɛ!
Ilaayan akyii abono mɛ tɛ nbunono mɔ
mɔmɔ-nyi.

Gɛsinkpan so ilaa kyosɛ kamaasɛ imɔ-nyi.
6 Nɛ wu gɛnen ɔkyii mɔ mɔ, asa nkalan gi
kya boo mɔ fɛɛ nta. I lii fɛɛ ɔ kya mɔɔ
asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ yela
sa mɔ-nyoro mɔ de asa abono mɛ kya wu
Yesu ilaa lɛɛ tɔgɛ mɔ. Nɛ wu ɔkyii mɔ
gɛnen mɔ, i dɛ me-gɛnɔ gikyɔ.

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Gi Lɛɛ Ɔkyii Mɔ Ilaa Mɔ Gɛsɛ Sa Me

7 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ mɔ gi taasɛ
me yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne i kya dɛ fo-gɛnɔ
gɛnen? Ɔkyii baarɛ de gɛdonbuɛ gɛbono
gɛ bo amu sono de ase gudu ne ɔkyii mɔ tɛ
gɛmɔ so mɔ i gyɛ daa ilaa boduduusɛ iko.
Nyɛ gisen. Nan nyiile fo imɔ gɛsɛ.
8 Gɛdonbuɛ gɛbono fo wu mɔ, nkana gɛ
bo no ne idɛ kon gɛŋ baa gɛ bo no. Gɛ laa
dii lii Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ ɔbɔ ɔbono
ɔŋ bo ɔkara mɔ dɔ de idɛ kon gɛ' baa kyon
kpe lɛwu nyɔsɛ dɔ. Gɛsinkpan so asa ako,
mɔmɔ abono mɔmɔ-anyen aŋ wolaa a bo
Wurubuaarɛ Asɛ Ɔkyenaten Ɔwolɛ mɔ dɔ
pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ lɛɛ soso de gɛsɛ
mɔ, mɛ laa wu gɛnen gɛdonbuɛ mɔ ilaa
wɔrasɛ mɔ, i laa dɛ ɔmɔ-gɛnɔ. I kya nyiile
yɛɛ nkana gɛ bo no. Gɛŋ baa gɛ bo no, ne
gɛ laa kii kii ba.
9 "Ɔbono ɔ gyɛ ɔlaako onyibo mɔ wolɛ
ne nan nu ilaa idɛ gɛsɛ. I kya nyiile yɛɛ
gɛdonbuɛ mɔ amu sono mɔ a yelɛ sa abii
sono abono ɔkyii mɔ tɛ amɔ so mɔ. A yelɛ
sa awura sono ako kee.
10 Awura mɔ dɔ anun mɛŋ baa mɛ bo no.
Ɔko san ɔ kya gyi gɛwura. Ɔbanban mɔ
berɛ mɛŋ ti baa gyi gɛwura. Owi ɔbono
ɔ laa baa gyi gɛwura mɔ, ɔ laa kyena daa
ŋmaraa faa.
11 "Gɛdonbuɛ gɛbono nkana gɛ bo no ne
idɛ kon gɛŋ baa gɛ bo no mɔ, gɛmɔ ne n gyɛ
wura kuesɛ ɔbono mɔ kee bɔla de awura
sono mɔ. Gɛmɔ kee gɛ laa baa kyon kpe
lɛwu nyɔsɛ mɔ dɔ.
12 Ase gudu abono fo wu mɔ, a yelɛ sa
awura gudu abono mɛ mɛŋ ti taa yela
mɔmɔ gɛwura mɔ. Mɛ laa nyɛ ɔkpa de
mɛ' gyi gɛwura dabɔlɛ de gɛdonbuɛ mɔ
ŋmaraa pi-i faa daa.
13 Gɛnen awura gudu adɛ nwɔnsa gi
gyɛ gikolon, ne mɛ laa kyu mɔmɔ-ɔlon de
mɔmɔ-gɛwuragyi sa gɛdonbuɛ mɔ.
14 Mɛ laa kyu ikɔ tu Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ. Ne Yesu mɔ laa gyi mɔmɔ so. I
kya nyiile yɛɛ mɔ ne n gyɛ awura dɔ Wura
de abelɛnsɛ dɔ Ɔbelɛnsɛ. Mɔ-rɛ mɔ-adɛ
abono ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' son mɔ mɔ, ɔ
tɔɔsɛ mɔmɔ lɛɛ, ne mɛ sii de mɔ, mɔ-rɛ
ɔmɔ ne nan gyi awura gudu mɔ so gɛnen."
15 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔgɛ sa
me yɛɛ, "Ibon ibono fo wu ilaayankyii mɔ
tɛ imɔ asɛ mɔ i yelɛ sa asa kpɛi-kpɛi, sakpii
kpɛi-kpɛi, nsinkpan kpɛi-kpɛi, de ndɛ kpɛi-
kpɛi so asa.
16 Ase gudu abono fo wu mɔ de
gɛdonbuɛ mɔ mɛ laa kyo ilaayankyii
ɔbono ɔ yelɛ sa ɔsowolɛ mɔ. Mɛ laa sɔgɛ
ilaa kamaasɛ lii mɔ asɛ de mɛ' naa taa mɔ
yɛgɛ gibolonbukpan de mɛ' kyɔɔ-kyɔɔ mɔ-
inun gyi de mɛ' kyu ɔgya dɛɛ mɔ.
17 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu
wɔra mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ mɛ' wɔra mɔ Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ de mɛ' wɔra gɛnɔ kolon

de mɛ' kyu mɔmɔ-gɛwuragyi sa gɛdonbuɛ
mɔ kaaborɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a' lɔɔ
ba gɛsintin."
18 Ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔgɛ sa me yɛɛ, "Ɔkyii
ɔbono fo wu mɔ, yelɛ sa ɔsowolɛ belɛ mɔ.
Gɛsinkpan so awura-awura mɛ tɛ sa gɛnen
ɔsowolɛ mɔ."

18

Babilon Ɔsowolɛ Gbaa' Mɔ Laa Boori

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, i san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
banban ɔko gi kpelegɛ lii soso ɔ kya ba. Ɔ
gyɛ ɔbelɛnsɛ gbaa' ne ɔlon belɛ bo mɔ asɛ.
Mɔ-nyisigyi kya ŋɛlegi gɛsinkpan so.
2 O kpen ken-ken yɛɛ,
"Babilon ɔsowolɛ gbaa' mɔ laa boori.
Ɔ laa boori gɛsintin.
Ɔ laa baa bingiri akyanfon.
Ɔ laa wɔra ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi ɔkyenaten.
Nbuii nyɛnyɛn de nbuii kyosɛ gi laa
kyena nno.
3 Mɔ-ilaa nyɛnyɛn so ne ɔ laa boori gɛnen.
I kya nyiile yɛɛ ɔ kya yɛgɛ nsinkpan pɛwu
so asa
mɛ kya nun lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn gɛwɛ
dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono anyen sakyɔ mɛ kya loo
ilaayan dɔ
kyu naa de ɔkyii ɔbono anyen gilaarɛ
i gyi mɔ-gimu mɔ.
Gɛsinkpan so awura-awura
mɛ kya dii ma-a kpelegɛ ɔsowolɛ mɔ
so
fɛɛ gɛnɔɔbono anyen mɛ kya kpe
ilaayankyii
ɔbono ɔ tɛ gɛbunono asɛ mɔ.
Gɛsinkpan so gigya agyibo mɛ kya baa
wɔra aterenbi awura
kyu lii ɔsowolɛ mɔ nkyoola nbono ɔ
kya kyoola fɔm-m mɔ so."
4 Nfono mɔ nɛ nu gɛnɔ gɛko lii Wu-
rubuaarɛ dɔ gɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛye abono fɛ kya son me Wurubuaarɛ
mɔ,
fɛ' lii gɛnen ɔsowolɛ baarɛ so.
Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
i laa naa kyangɛ fɛye
de mɔ-gisobiidɛ kee gi' taarɛ fɛye.
5 Mɔ-ilaa nyɛnyɛn i nyaakyɔ.
I dii kpaa kyaga de Wurubuaarɛ
ne Wurubuaarɛ mɛŋ kya tan imɔ so.
6 Fɛye Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
ibono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fɛ' ka asa
gikɔ mɔ,
gɛnɔɔbono ɔsowolɛ gbaa' mɔ gi kyu wɔra
asa mɔ,
fɛ' kyu gɛnen kee wɔra mɔ.
Mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono o kyu wɔra asa mɔ,
fɛ' ka mɔ gikɔ gɛnen gikpadɔ ginyɔ.
Fɛɛ gɛnɔɔbono o kyu awɔrɔfɔɔ gɛwɛ sa asa
ne mɛ nun mɔ,
fɛ' kɔ awɔrɔfɔɔ kee gɛnen gikpadɔ ginyɔ
wɔra gɛwɛ dɔ nuule mɔ.
7 Gɛnɔɔbono ɔkara o kyu yen mɔ-nyoro,
ne ɔ wɔra mɔ-gɛlaarɛ ilaa kyu kyoola
fɔm-m mɔ,
fɛye mɔ fɛ' kyu daa ɔlaawusɛ de osulon too
mɔ so.
Ɔ kya tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ,
'N kya gyi gɛwura daa ne n' tɛ.
Meŋ gyɛ okulaabo. Osulon maa bii tu
me.'
8 Lii gɛnen so mɔ,
gɛkɛ kolon poroko ne awɔrɔfɔɔ a laa
tu mɔ:
alɔbi, osulon, de akon belɛ.
Ɔgya kee laa dɛɛ mɔ.
Wura Wurubuaarɛ ɔbono ɔ laa biidɛ mɔ-
giso gɛnen mɔ,
gyɛ daa ɔlolonbo.

Gɛsinkpan So Awura Mɛ Laa Su De Mɛ' Saawo Sa Babilon

9 "Gɛsinkpan so awura-awura abono
mɛ dii kpelegɛ ɔsowolɛ gbaa' mɔ so fɛɛ
gɛnɔɔbono anyen mɛ kya kpe ilaayankyii
ɔbono ɔ tɛ gɛbunono asɛ mɔ, nkana gɛnen
awura abono mɔmɔ-rɛ ɔsowolɛ mɔ pɛwu
mɛ kyoola dabɔlɛ fɔm-m. Awura-awura
mɔ mɛ laa wu igyɛsii ibono i laa dii lii
ɔsowolɛ mɔ-ɔdɛɛten mɔ, mɛ laa su de mɛ'
saawo sa mɔ.
10 Mɔ-gɛyiyɛɛ gɛ laa wɔra mɔmɔ gifuu so
mɔ, mɛ laa yelɛ daa koo-koo mɛ kerɛ mɔ
de mɛ' tɔgɛ yɛɛ,
'O, laako, Babilon ɔsowolɛ gbaa'.
Laako-a, Babilon ɔlolonbo.
Fo-gisobiidɛ gi baa tu fo owi kolon poroko.'
11 "Gigya agyibo abono mɛ bo gɛsinkpan
so mɔ kee mɛ laa saawo de mɛ' su osulon
kyu lii mɔ so. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ baa ɔ kya
sɔɔ mɔmɔ-ilaa.
12 Mɛŋ baa nyɛ fɛ mɔmɔ-sika kɔkɔɔ de
abeletɔ fufuli, mɔmɔ-abui ŋɛlegisɛ de ngyi
boɔgyalonsɛ, mɔmɔ-akuru dɛnsɛ dɛnsɛ
ɔnan kamaasɛ. Mɛŋ baa nyɛ fɛ iyii
bofensɛ, de ilaa ibono pɛwu asa mɛ kyu
akondɛ anyi de iyii boɔgyalonsɛ salɛ imɔ
mɔ, de ilaa ibono mɛ kyu abeletɔ kpɛi-kpɛi
de akpenkpelenbui fufuli kyu wɔra mɔ.
13 Mɛŋ baa nyɛ fɛ ilaa bofensɛ fɛɛ
sasaalɛ, atikee, ibono mɛ kya kyu bɔ de
ibono mɛ kya kyu dɛɛ mɔ, de onufuii. Mɛŋ
baa nyɛ fɛ nta de nfɔ, de nnyufo nbono gi
pɛ mɔ de ilaa gyisɛ ibono mɛ kya kyu kɔrɔ
nnyufo de inaadɛ de isandɛ, abee de ilaa
ibono abee mɛ kya biidɛ mɔ, de nbide.
14 Babilon ɔsowolɛ, oyii abi abono nkana a
da fo ɔbolɛ mɔ
a kyon yɛgɛ fo.

Fo-awuratɔ de fo-nyisigyi pɛwu gi lii fo-gibaa.
Gɛkaako, gɛkaako foŋ baa nyɛ imɔ kpa-a.
15 “Gigya agyibo abono mɛ fɛ ilaa
idɛ pɛwu ɔsowolɛ mɔ so ne mɛ bingiri
aterenbi awura mɔ mɛ laa wu ɔsowolɛ mɔ-
gɛyiyɛɛ mɔ, i laa wɔra ɔmɔ gifuu, ne mɛ
laa yelɛ koo-koo de mɛ' san su de mɛ' yiyɛɛ
sa mɔ yɛɛ,
16 ‘Mɔ laako! Mɔ-rɛ gɛyiyɛɛ! Ɔsowolɛ
gbaa' baarɛ!
Yɛgɛ nkana mɔ ne n gyere
bun akɛlɛlɛ de akuru pebara dɛnsɛ,
ne o kyu sika kɔkɔɔ, de abui ŋɛlegisɛ, de
ngyi boɔgyalonsɛ
kyu lɔrɔ mɔ-nyoro nyɔlen-n mɔ.
17 Owi kolon dɔ mɔ
gɛnen atɔ de aterenbi belɛ adɛ pɛwu a
sii.’
“Abono mɛ kya kerɛ akolii so, abono
mɛ kya kyu akolii kpe mɔmɔ-nten kpesɛ,
abono mɛ kya wɔra akolii dɔ gɛsun, de
abono mɛ kya gyi gigya apoo so mɔ, mɔmɔ
pɛwu mɛ laa yelɛ koo-koo
18 mɛ kerɛ gɛnɔɔbono ɔsowolɛ mɔ kya
dɛɛ ne igyɛsii i kya dii lii ɔsowolɛ mɔ so
mɔ de mɛ' saawo yɛɛ, ‘Nkana ɔsowolɛ ɔmɔ
ne n baa fo ɔsowolɛ gbaa' baarɛ!’
19 Mɛ laa paada mɔmɔ-amu de mɛ' san
mɛ kya saawo mɛ kya su osulon yɛɛ,
‘Mɔ laako! Mɔ-rɛ gɛyiyɛɛ!
Ɔsowolɛ gbaa' baarɛ!
Nkana mɔ-aterenbi so
ne akolii awura pɛwu mɛ bingiri
aterenbi awura.
Owi kolon dɔ mɔ, ɔ boori bun.’
20 Wurubuaarɛ dɔ asa,
nengyene ilaa idɛ pɛwu i ba gɛnen mɔ,
fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon!
Fɛye abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa
mɔ-nyoro mɔ,
Yesu isɔɔ, de Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ,
fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon!
Ilaa ibono ɔsowolɛ baarɛ gi kyu wɔra fɛye
mɔ,
Wurubuaarɛ gi ka mɔ gikɔ sa fɛye!”

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔlolonbo Mɔ Ilaa Tɔgɛsɛ

21 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
ɔlolonbo ɔko gi puru gibui fɛɛ giboo belɛ
ne ɔ too gimɔ wɔra apoo dɔ kaala nyiile,
ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
“Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ too gibui gidɛ wɔra
apoo dɔ faa,
gɛnen kee ne Wurubuaarɛ
laa boori Babilon ɔsowolɛ gbaa' mɔ
ɔlon so ne.
Mɛ maŋ baa wu mɔ gɛkaako.
22 Babilon ɔsowolɛ!
Ɔko maŋ baa nu aduule alanbo, ilon abi-
ibo, nlɛɛ
de ngandan afolɛbo so fo dɔ gɛkaako.
Adawo awura abono mɛ kya wɔra abaa dɔ
nsun mɔ kee,
ɔko maŋ baa nu mɔmɔ so fo dɔ.
Ɔko maŋ baa nu ɔdoo kɔrɔsɛ so fo dɔ
gɛkaako.
23 Fatela maŋ baa kii kyangɛ fo dɔ
ne ɔko maŋ baa nu ɔkyiifɔ mɔ-rɛ mɔ-
kuli gɛnɔ fo dɔ gɛkaako.
Fo-gigya agyibo ne n wɔra gɛsinkpan so
anyamesɛ gbaa'gbaa,
ne fo kyu fo-afɛ penɛ nsinkpan pɛwu
so asa.
24 Babilon ɔsowolɛ gisobiidɛ gi kya ba.
I lii fɛɛ asa nkalan nbono gi nyida
gɛsinkpan mɔ,
Babilon ne n wɔra imɔ.
Babilon ne n yɛgɛ ne Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo,
asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ,
de asa abono pɛwu mɛ mɔɔ mɔmɔ
gɛsinkpan so mɔ nkalan gi kyɛɛgɛ
fuɛ.”

19

Wurubuaarɛ Dɔ Asa Mɛ Kya Yen Mɔ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, i san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ, nɛ nu ɔlanba fɛɛ sakpii belɛ
nnɔ Wurubuaarɛ dɔ mɛ kya tɔngɛ ken-ken
yɛɛ,
“Nbuo! Wurubuaarɛ kusee-e!
Amɔlɛgɛ, nyisigyi de ɔlon
i gyɛ daa aye-Wura Wurubuaarɛ-lɛɛ.
2 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa biidɛ
anyamesɛ nyɛnyɛn giso mɔ,
i gyɛ gɛsintin ne i gyɛ imɔ-ɔkpa so.
Ɔ laa biidɛ ɔsowolɛ nyɛnyɛn mɔ giso.
Gɛnen ɔsowolɛ mɔ dɛ fɛɛ ilaayankyii
ɔbono ɔ tɛ gɛbunono mɔ.
Ɔsowolɛ mɔ gi kyu mɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyu kyangɛ gɛsinkpan so anyamesɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono ilaayankyii kya taalɛ yɛgɛ
anyen sakyɔ
mɛ' wɔra ilaa kankaran mɔ.
Wurubuaarɛ laa biidɛ ɔsowolɛ mɔ giso
de i' kyu ka mɔ Wurubuaarɛ asonbo
abono gɛnen ɔsowolɛ mɔ gi mɔɔ
mɔmɔ mɔ gikɔ.”
3 Sakpii mɔ mɛ kii kpen yɛɛ,
“Nbuo! Wurubuaarɛ kusee-e!
Igyɛsii i laa kpɛ i kya dii
i kya lii ɔsowolɛ mɔ ɔdɛɛten gɛkpaa-
gɛkpaa.”
4 Abelɛnsɛ oko anan mɔ de ilaa inan
ibono i bo nkpa mɔ mɛ kpelegɛ dɛ Wu-
rubuaarɛ ayaa dɔ mɛ kya yen mɔ ɔbono
ɔ tɛ gɛgyapaa so mɔ. Mɛ tɔgɛ yɛɛ,
“Nbuo! I' ba gɛnen!”

Yesu Gɛkɛ Belɛ Mɔ Gɛ Fo

5 Gɛnɔ gɛko gɛ lii Wurubuaarɛ gɛgyapaa
mɔ asɛ kpen tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛ' yen aye-Wura Wurubuaarɛ!
Fɛye abono pɛwu fɛ kya son mɔ ne fɛ selɛ mɔ mɔ,
nbii de abelɛnsɛ pɛwu,
fɛ' yen aye-Wura Wurubuaarɛ!"
6 Nfono mɔ, nɛ nu ɔlanba faa kpo-o fɛɛ
sakpii katakperɛ nnɔ gi kya gbere fɛɛ abii
dɔ ibon ne n bɔla gibɔla belɛ. Ɔlanba mɔ
kii ɔ dɛ fɛɛ nyangbon ne n kya faa ken-ken.
Sakpii mɔ kya kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Nbuo! Wurubuaarɛ kusee-e!
Idɛ kon ne aye-Wura Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ gɛwuragyi
gɛ laa lii gɛwi tentegelen.
Ɔkamaasɛ laa san wɔra daa Wurubuaarɛ gɛlaarɛ.
7 A' gyi ɔkon!
I' wɔra aye-asen dɔ ɔkon
de a' yen Wurubuaarɛ.
Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ gɛkɛ belɛ
gɛbono gɛ dɛ fɛɛ ɔkyii gikpiikɛ mɔ gɛ fo.
Yesu asonbo mɔ mɛ dɛ fɛɛ ɔkyiifɔ
ɔbono ɔ gyere lɔrɔ nyoro nyɔlen-n
8 ne mɔ-kuli gi sa mɔ-ɔkpa
de ɔ' dela akɛlɛlɛ kyabi-kyabi abono a kya ŋɛlegi mɔ."
Ɔkyiifɔ akɛlɛlɛ adɛ a yelɛ sa Yesu asonbo
mɔ gɛsintin gɛbono mɛ kya gyi sa Wurubuaarɛ mɔ.

Gyɔn De Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Mɔ Ilaa

9 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi
tɔgɛ sa me Gyɔn yɛɛ, "Ŋmarasɛ imɔ idɛ
yela yɛɛ, 'Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono
Wurubuaarɛ laa da gibaa terɛ mɔmɔ yɛɛ
mɛ' baa gyi Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ
gɛdenakɛ agyudɔ mɔ.' " Nɛ ŋmarasɛ imɔ
yela mɔ, o kii tɔgɛ sa me yɛɛ, "Wurubuaarɛ
gɛsintin agyɛbi ne fo ŋmarasɛ faa."
10 Nfono mɔ, nɛ kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa
dɔ n dɛ buubuu belɛ mi-i sa mɔ. O
wu gɛnen mɔ, ɔ gya me yɛɛ, "Gɛŋ baa
wɔra gɛnen. Me-rɛ fo de fo-nanboana
Wurubuaarɛ asonbo abono mɛ dɛ ilaa
ibono Yesu gi nyiile mɔmɔ mɔ dɔ mɔ, aye
pɛwu a gyɛ daa Wurubuaarɛ asonbo. Son
daa Wurubuaarɛ." (Ilaa ibono Yesu gi
nyiile mɔmɔ mɔ ne n kya sa asa oduduu
de mɛ' taalɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan mɔ.)

Bee Fufuli Wura

11 Nfono mɔ, i san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, nɛ wu soso i bugi ginyɔ. N'
baa kerɛ mɔ, bee fufuli ne. Mɛ kya
terɛ isa ɔbono ɔ gyan bee mɔ so mɔ yɛɛ
"Ɔpaawɔrabo de Gɛsintin Wura." Ɔ kya
gyi nbɛlɛ ne ɔ kya kɔ ikɔ imɔ-ɔkpa so.
12 Mɔ-ansibi a dɛ fɛɛ ɔgya ɔbono ɔ kya
dɛɛ mɔ, ne awura npɛ gi bun gi bun mɔ-
gimu so. Ginyen giko gi gyan mɔ so. Ɔko-rɛ
ɔko mɛŋ nyi gɛnen ginyen mɔ, gɛnen mɔ,
mɔ-wolɛ.
13 Ikɔ dɔ nkalan gi palɛ mɔ-gɛgbɛ gɛbono
o suu mɔ. Ginyen gibono mɛ kya terɛ mɔ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ Gigyɛbi.
14 Wurubuaarɛ dɔ ikɔ akɔbo mɛ buu mɔ.
Mɛ gyan abee fufuli so kee ne mɛ bun
akɛlɛlɛ kyabi-kyabi.
15 Gɛki boyɛsɛ gɛbono gɛ yelɛ sa gɛsintin
mɔ gɛ bo mɔ-gɛnɔ dɔ. Gɛmɔ ne ɔ laa
kyu kɔ de nsinkpan kpɛi-kpɛi so awura-
awura. Ɔ laa kyu ɔlon fɛɛ gibeletɔ-lɛɛ
ɔlon kyu gyi gɛwura mɔmɔ so. Ɔ laa
kyu Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ ginyadon
belɛ kyu ka anyamesɛ nyɛnyɛn gikɔ sa
Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyise
gifɔlɛ giko abi amɔ-ɔnyanten peterɛ mɔ.
16 Ginyen giko gi gyan mɔ-gɛgbɛ de mɔ-
ɔgyan so yɛɛ,
AWURA DƆ WURA DE ABELƐNSƐ DƆ
ƆBELƐNSƐ.

Nbuii Gi Laa Gyi Kaabo

17 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ
wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko owi dɔ, ne nɛ
nu ɔ lɛɛ gɛnɔ ken-ken terɛ nbuii nbono gi
kya maalɛ afuu so mɔ pɛwu yɛɛ, "Fɛ' baa
gyan' de fɛ' gyi Wurubuaarɛ agyudɔ belɛ
mɔ.
18 Agyudɔ mɔ ne n gyɛ asa nyoro
inun: awura-awura de asogya abelɛnsɛ de
anyamesɛ alolonbo de ikɔ dɔ abee akɔbo
abono mɛ gyan mɔmɔ so mɔ de anyamesɛ
nyɛnyɛn pɛwu, dabɔlɛ abono mɛ tɛ mɔmɔ-
gibaa so de abono mɛ tɛ awura asɛ mɔ, nbii
de abelɛnsɛ pɛwu inun."
19 Nfono mɔ nɛ wu gɛnɔɔbono gɛdonbuɛ
mɔ de gɛsinkpan so awura-awura mɔmɔ-
ikɔ akɔbo mɔ mɛ laa kpaa gyan mɛ kya
laarɛ mɛ' kpaa kɔ de ɔbono ɔ gyan bee mɔ
so mɔ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ ikɔ akɔbo.
20 Mɛ laa kɔ mɔ, mɛ laa keda gɛdonbuɛ
mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nanbo gɛbono gɛ penɛ
asa mɔ. Gɛ wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ gɛdonbuɛ
gɛko mɔ asɛ penɛ asa abono mɛ bo
gɛdonbuɛ mɔ daasɛ mɔmɔ-asegbelɛ so ne
mɛ son gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ. Wurubuaarɛ
laa too gɛnen ndonbuɛ nnyɔ ndɛ wɔra
fɛrɛwuta gigyapadɛ dɔ, yɛgɛ mɛ kerɛ.
21 Mɔ ɔbono ɔ gyan bee mɔ so mɔ laa kyu
gɛki mɔɔ gɛdonbuɛ mɔ ikɔ akɔbo sɛnsɛ
mɔ. Gɛnen gɛki mɔ ne n bo mɔ-gɛnɔ dɔ
ne gɛ yelɛ sa gɛsintin mɔ. Nfono mɔ nbuii
pɛwu gi laa baa gyi mɔmɔ abono ɔ laa mɔɔ
mɔ inun gɛɛlɛ nyoro.

20

Nsi Nwɛ Gudu Ilaa

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ
wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko, ɔ lii Wu-
rubuaarɛ dɔ kpelegɛ ɔ kya ba gɛsinkpan
so. Ɔ dɛ safuee de gigbangbaran belɛ
de gibaa. Gɛnen safuee mɔ gyɛ daa
Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo
ɔkara mɔ safuee.
2 Ɔ laa kpaa keda ginaagɛsɛ, giwɔɔ
dedaa-dedaa gibono gi gyɛ Satan, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ. Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ mɔ gi keda Satan gɛnen mɔ, ɔ laa
ŋminde mɔ yela nsi nwɛ gudu.
3 Ɔ laa kyu mɔ kyu too wɔra ɔbɔ ɔbono
ɔŋ bo ɔkara mɔ dɔ de ɔ' tii wɔra safuee de
ɔŋ' baa nyɛ penɛ nsinkpan kpɛi-kpɛi pɛwu
so asa, gɛnen mɔ, nsi nwɛ gudu mɔ gi fo
pɛi de ɔ' sangɛ mɔ ŋmaraa.
4 Nfono mɔ nɛ wu awura ngyapaa.
Abono mɛ tɛ nmɔ so mɔ, Wurubuaarɛ laa
kyu gɛsinkpan so nbɛlɛ gigyi kyu wɔra
mɔmɔ-abaa dɔ. Nɛ wu asa abono mɛ
tɔgɛ Yesu ilaa de Wurubuaarɛ agyɛbi sa
asa ne imɔso ne asa ako mɛ ten mɔmɔ-
amu mɔ. Abono nɛ wu gɛnen mɔ, mɛ
mɛŋ son gɛdonbuɛ mɔ abɛɛ gɛmɔ-ɔkperɛ
mɔ. Mɛ kyena mɔ, mɛ kine gɛdonbuɛ mɔ
daasɛ mɔmɔ-asegbelɛ so abɛɛ mɔmɔ-abaa
so. Gɛnen asa adɛ mɛ laa kyingi lii ibuni
dɔ kii kyena nkpa, ne mɔmɔ-rɛ Kirisito mɛ
laa gyi gɛwura nsi nwɛ gudu.
5 Asa sɛnsɛ abono mɛ wu' mɔ berɛ, mɛ
maŋ kyingi kii nyɛ nkpa, gɛnen mɔ, nsi
nwɛ gudu mɔ gi fo. Imɔso asa abono
mɔmɔ-rɛ Kirisito mɛ laa gyi gɛwura mɔ
ne nan wɔra agyangbarabo abono mɛ laa
kyingi lii ibuni dɔ.
6 Mɔmɔ abono mɛ laa daa gikyingi
lii ibuni dɔ gɛnen mɔ, mɛ laa wɔra
amudɛnsɛbo de asen fufuli awura. Lɛwu
nyɔsɛ mɔ maŋ nyɛ ɔlon mɔmɔ so. Mɛ laa
wɔra Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Kirisito asunbi
alɛɛbo ne mɛ laa gyi gɛwura nsi nwɛ gudu
mɔ.

Ilaa Ibono I Laa Ba Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ So

7 Nsi nwɛ gudu mɔ gi fo mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ mɔ laa tigi ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ
8 de ɔ' lii kpaa penɛ asa kpɛi-kpɛi abono
mɛ tɛ gɛsinkpan pɛwu so mɔ. Gɛnen asa
mɔ ne n gyɛ Gogɛ de Magogɛ. Ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ laa kpaa penɛ asa de ɔ'
koola ɔmɔ baa gyan de mɛ' kpe ikɔ. Mɛ
laa nyaakyɔ fɛɛ apoo gigengen so giŋɛsii.
9 Mɛ kpaa gyan mɔ, mɛ laa naa
gɛsinkpan ɔŋmangɛ ɔkara kpaa bun
kyaabɔɔ nfono asa abono Wurubuaarɛ gi
lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ mɛ bo
mɔ de Wurubuaarɛ ɔsowolɛ laarɛsɛ mɔ.
Mɛ bun kyaabɔɔ gɛnen mɔ, ɔgya laa lii
Wurubuaarɛ dɔ baa dɛɛ mɔmɔ koro.
10 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, mɔ ɔbono ɔ penɛ
asa mɔ, kyu too wɔra fɛrɛwuta gigyapadɛ
dɔ. Nno ne Wurubuaarɛ gi wolaa kyu
gɛdonbuɛ mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nanbo gɛbono
gɛ penɛ asa mɔ too wɔra mɔ. Mɛ laa wu
ɔlaawusɛ gɛnyɛ de gɛpɛ gɛnen-n gɛkpaa-
gɛkpaa.

Wurubuaarɛ Laa Gyi Ɔkamaasɛ Nbɛlɛ

11 Nfono mɔ nɛ wu gɛwuragyapaa fufuli
belɛ, ne Wurubuaarɛ tɛ gɛmɔ so. Soso de
gɛsɛ i ŋaa lii Wurubuaarɛ ansi so. Ɔko
maŋ baa wu imɔ.
12 Ne nɛ wu abelɛnsɛ de nbii abono
mɛ wu' wu' mɔ mɛ yelɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa so mɔ asɛ. Ne
nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa bugi-
bugi iwolɛ ibono ɔ ŋmarasɛ ɔkamaasɛ ilaa
wɔrasɛ wɔra mɔ. Ɔ laa bugi ɔwolɛ banban
ɔko. Ɔbono dɔ ne ɔ ŋmarasɛ abono mɛ
laa nyɛ kyena mɔ asɛ mɔ anyen wɔra.
Wurubuaarɛ laa gyi ɔkamaasɛ nbɛlɛ lii
iwolɛ mɔ dɔ gɛnɔɔbono i laa kyena de mɔ-
ilaa wɔrasɛ mɔ.
13 Apoo a laa lɛɛ asa abono mɛ wu' sii mɔ
dɔ mɔ, ne Lɛwu de Nkyan i laa lɛɛ abono
mɛ wu' kpe mɔmɔ dɔ mɔ, de Wurubuaarɛ
ɔ' gyi mɔmɔ pɛwu nbɛlɛ kyu naa de mɔmɔ-
ilaa wɔrasɛ so.
14 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ laa too Lɛwu
de Nkyan wɔra gigyapadɛ mɔ dɔ. Gigya-
padɛ gidɛ ne n gyɛ lɛwu nyɔsɛ mɔ.
15 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono mɔ-ginyen
giŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔwolɛ
mɔ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ laa too mɔ wɔra
gigyapadɛ mɔ dɔ.

21

Soso de Gɛsɛ Ipobɔrɔ

1 Nfono mɔ, i san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu soso pobɔrɔ de
gɛsinkpan pobɔrɔ. Soso gyangbarasɛ mɔ
de gɛsinkpan gyangbarasɛ mɔ i kyon ne iŋ
baa i bo no. Apoo kee aŋ baa a bo no.
2 Nɛ wu Wurubuaarɛ ɔsowolɛ,
Gyɛrusalem pobɔrɔ mɔ. Nɛ wu gɛnɔɔbono
ɔ laa lii Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya kpelegɛ ɔ
kya ba gɛsinkpan so mɔ. I laa lɔrɔ ɔsowolɛ
mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔkyiifɔ kya gyere lɔrɔ
mɔ-nyoro nyɔlen-n sa mɔ-kuli mɔ.
3 Nɛ nu gɛnɔ gɛko faa ken-ken lii Wu-
rubuaarɛ gɛgyapaa mɔ asɛ gɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛ' kerɛ,
Wurubuaarɛ ɔkyenaten laa san ba ɔ
bo anyamesɛ asɛ.
Ɔ laa kyena mɔmɔ dɔ ne mɔmɔ mɔ,
mɛ laa san wɔra mɔ-wolɛ lɛɛ asa.
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne nan kyena
mɔmɔ dɔ.
4 Ɔ laa kpaarɛ ansikyu kamaasɛ lii mɔmɔ-
ansi dɔ sa mɔmɔ.

Iŋ baa nyɛ lɛwu. Mɛ maŋ baa yiyɛɛ
de mɛ' su osulon abɛɛ mɛ wu ɔlaa.
I kya nyiile yɛɛ gɛkyena gɛdɛ dɔ ilaa
i laa kyon gɛkpaa."
5 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa mɔ
so mɔ gi tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ! Nan yɛgɛ ilaa
kamaasɛ i laa bingiri ipobɔrɔ." O kii tɔgɛ
yɛɛ, "Ŋmarasɛ imɔ idɛ yela. I lii fɛɛ gɛnen
agyɛbi adɛ a gyɛ agyɛbi paawɔrasɛ ne a
gyɛ gɛsintin."
6 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa me yɛɛ, "I logɛ
kon! Me ne n gyɛ ɔbono n gyangbara ne
me ne n tiikara. Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ de
laalaologɛ. Asa abono bolefɔ dɛ ɔmɔ mɔ,
nan sa mɔmɔ nkyu. Gɛnen nkyu nbono gi
kya lii daa ɔbon ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya kyon ne
ɔ kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa
mɔ gɛmu. Maŋ sɔɔ ɔmɔ sɛi.
7 Abono mɛ laa kɔ lii mɔ mɛ laa nyɛ
gɛnen ilaa idɛ pɛwu lii me asɛ, ne me,
nan wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ de mɔmɔ
mɔ, mɛ' wɔra me-biana gɛsintin.
8 Afuubo de abono mɛŋ bo gisɔɔgyi sa
Yesu mɔ, de abono mɛ wɔra me Wu-
rubuaarɛ ilaa kyosɛ mɔ, de asa amɔɔbo,
de abono mɛ kya laarɛ agyibara mɔ, de
afɛ awura, de ikperɛ asonbo, de abonbo
pɛwu berɛ, gigyapadɛ gibono gi kya dɛɛ de
fɛrɛwuta mɔ dɔ ne mɛ laa kpe. Imɔ idɛ ne
n gyɛ lɛwu nyɔsɛ mɔ."

Wurubuaarɛ Ɔsowolɛ, Gyɛrusalem Pobɔrɔ

9 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko kya ba me asɛ.
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono ibono nkana
mɛ dɛ ibonboron sono de awɔrɔfɔɔ sono
tiikarasɛ mɔ dɔ ɔko ne ɔ gyɛ. Ɔ baa terɛ
me yɛɛ, "Baa kerɛ. Nan nyiile fo asa abono
mɛ dɛ fɛɛ ɔkyiifɔ, Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ
mɔ, mɔ-ka mɔ."
10 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ me
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu ɔlon dɔ
so mɔ, i wɔra me fɛɛ ɔsɔɔ mɔ gi puru
me kyu dii kpe gibii belɛ lege-lege giko
gimu so, ne ɔ kpaa nyiile me gɛnɔɔbono
Gyɛrusalem, Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ, laa
lii soso Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya kpelegɛ ɔ
kya ba gɛsinkpan so mɔ.
11 Ɔsowolɛ mɔ kya ba mɔ, ɔ laa nyɛ
Wurubuaarɛ nyisigyi ɔ kya ŋɛlegi fɛɛ gibui
boɔgyalonsɛ giko. Ɔ laa ŋɛlegi ɔ kya wu
sɔnlii fɛɛ puruntuwa.
12 Ɔsowolɛ mɔ laa nyɛ gɛkpen belɛ
gɛbono gɛmɔ-ɔpɔɔrɛ laa lɔnga dandan.
Gɛkpen mɔ gɛ laa nyɛ nbunono gudu nnyɔ,
ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gudu anyɔ mɛ
laa kyena-kyena nbunono ndɛ asɛ mɛ kya
dii nmɔ. Gɛnen nbunono mɔ so mɔ mɛ
laa ŋmarasɛ Isirale awura abono mɛ son
Wurubuaarɛ mɔ adedaabo gudu anyɔ mɔ
anyen gyan'gyan nmɔ so.
13 Gɛkpen mɔ nbunono mɔ nsa' gi laa
nyɛ de owi ɔbaaliiten so, nsa' gi laa nyɛ de
owi ɔtɔrɔten so, nsa' gi laa nyɛ de ɔbon adii
so, ne nsa', mɔ, gi laa nyɛ de ɔbon akpelegɛ
so.
14 Ɔsowolɛ mɔ gɛkpen mɔ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ
laa wɔra daa abui gudu anyɔ. Mɛ laa
ŋmarasɛ Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ isɔɔ
gudu anyɔ mɔ anyen gyan'gyan amɔ so.
15 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ tɔngɛ de
me fɛɛ oderi dɔ mɔ dɛ sika kɔkɔɔ gibeletɔ
de o' kyu kaala ɔsowolɛ mɔ de mɔ-gɛkpen
mɔ ɔpɔɔrɛ de nbunono mɔ.
16 Ɔsowolɛ mɔ ɔŋmangɛ de mɔ-gisoro
pɛwu i laa wɔra daa kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔ laa kyu
gibeletɔ mɔ kyu kaala ɔsowolɛ mɔ mɔ, i
laa wɔra akpaaten nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ. Ɔsowolɛ mɔ gisoro
de mɔ-ɔŋmangɛ de mɔ-ɔlɔnga i laa wɔra
kyɛɛ-kyɛɛ. Iko i maŋ don iko.
17 Ɔ laa kaala ɔsowolɛ mɔ gɛkpen mɔ
kee, ne i laa wɔra abaaŋmin gisoro gudu
anyɔ-anyɔ gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ.
Anyamesɛ-lɛɛ kaala ne Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ mɔ laa kyu kaala gɛnen.

Wurubuaarɛ Ɔsowolɛ Mɔ Nyisigyi

18 Abui ŋɛlegisɛ fufuli ne mɛ kyu yii
gɛkpen mɔ. Ɔsowolɛ mɔ gyɛ daa sika
kɔkɔɔ, ɔ kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa.
19 Mɛ kyu abui ŋɛlegisɛ kamaasɛ ɔnan
kyu too gɛkpen mɔ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ adawo
so.
Gigyangbarasɛ mɔ gi gyɛ gibui fufuli.
Ginyɔsɛ de gisasɛ mɔ a gyɛ buruu.
Ginansɛ mɔ gi gyɛ gifɛdaa bonboli nkyu
siidasɛ.
20 Ginunsɛ de giseesɛ mɔ a pɛɛrɛ.
Gibui sonosɛ mɔ gi gyɛ kyaasɛ nfɔ.
Gukuesɛ mɔ gi gyɛ gifɛdaa bonboli gi-
bono i kaarɛ gimɔ dɔ mɔ.
Sangosɛ mɔ gi laarɛ gi wɔra fɛɛ kyaasɛ
nfɔ.
Gudusɛ mɔ gi gyɛ gifɛdaa bonboli nkyu
nbono giŋ siida mɔ.
Gudu ɔkosɛ de gudu ginyɔsɛ mɔ a pɛɛrɛ
folan.
21 Nbunono gudu nnyɔ mɔ mɔ gi gyɛ
ngyi boɔgyalonsɛ nbelɛ-belɛ gudu nnyɔ.
Gɛbunono kamaasɛ mɔ mɛ kyu gɛgyi belɛ
kolon kyu salɛ gɛmɔ-gisin. Ɔsowolɛ mɔ so
gidan mɔ gi gyɛ daa sika kɔkɔɔ so-o ne gi
kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa.
22 Meŋ wu Wurubuaarɛ ɔson obu gɛnen
ɔsowolɛ mɔ so. Wura Wurubuaarɛ gbaa-
gbaa, Ɔlolonbo mɔ, mɔ-rɛ Yesu, Wu-
rubuaarɛ Sandɛ mɔ, ne n gyɛ ɔsowolɛ mɔ
Wurubuaarɛ ɔson obu.
23 Gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so mɔ, iŋ tiri yɛɛ
owi abɛɛ bosɛ ɔ' lii mɔ so. Wurubuaarɛ
nyisigyi mɔ ne n kya ŋɛlegi ne i kya wu
ɔsowolɛ mɔ fɛɛ owi. Yesu, Wurubuaarɛ

Sandɛ mɔ, mɔ, ne n gyɛ ɔsowolɛ mɔ so fatela.
24 Gɛnɔɔbono ɔsowolɛ mɔ so i laa wu
mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ ne nsinkpan kpɛi-
kpɛi so asa mɛ laa nyɛ wu naa. Gɛsinkpan
so awura-awura mɔ mɛ laa kyu mɔmɔ-
nyisigyi kpe gɛnen ɔsowolɛ mɔ so.
25 Mɛ maŋ tii ɔsowolɛ mɔ nbunono mɔ
gɛkaako, i kya nyiile yɛɛ iŋ bo gɛnyɛ nno.
26 Asa mɛ laa kyu nsinkpan kpɛi-kpɛi
lɛɛ nyisigyi de nmɔ so buubuu kpe Wu-
rubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ so.
27 Ilaa kyɔlesɛsɛ berɛ, i maŋ nyɛ loo
ɔsowolɛ mɔ so. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya
wɔra Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ abɛɛ ɔ gyɛ
ɔbonbo mɔ maŋ nyɛ loo ɔsowolɛ mɔ so.
Gɛnen mɔ, mɔmɔ abono mɔmɔ-anyen a bo
Yesu, Wurubuaarɛ Sandɛ mɔ ɔwolɛ mɔ dɔ,
nfono mɛ ŋmarasɛ asa abono mɛ laa nyɛ
gɛkyena dɛnsɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ anyen
wɔra mɔ, mɔmɔ-wolɛ ne nan nyɛ gɛnen
Wurubuaarɛ ɔsowolɛ ɔbono dɔ loo.

22

Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena

1 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi nyiile me ɔbon ɔbono mɔ-nkyu gi kpɛ
gi kya kyon gi kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa mɔ. Ɔbon mɔ nkyu gi dɛ
faa kelan-kelan ne gi kya ŋɛlegi. Ɔbon
mɔ gi lii Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Yesu, Wu-
rubuaarɛ sandɛ mɔ gɛgyapaa mɔ asɛ ɔ kya
kyon
2 naa de Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ gidan
mɔ nsansana. Oyii ginsi kolon ɔbono ɔ kya
sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ
yelɛ ɔ yelɛ ɔbon mɔ agengen so gɛnen-n
kyu kpaa lii. Oyii mɔ kya sɔrɔ abi gikpadɔ
gudu ginyɔ gɛsi dɔ, bosɛ kamaasɛ mɔ-rɛ
mɔ-lɛɛ abi sɔrɔsɛ oyuduu. Mɔ-afɛdaa a kya
kyɛ nsinkpan kpɛi-kpɛi so asa alɔtɔ.
3 Iŋ baa nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' tɔgɛ
nnɔ wɔra mɔ-ilaa iko-rɛ iko. Wu-
rubuaarɛ mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ Sandɛ
mɔ, gɛgyapaa mɔ gɛ laa nyɛ ɔsowolɛ mɔ so
nno. Wurubuaarɛ asonbo mɛ laa son mɔ,
4 ne mɛ laa wu Wurubuaarɛ de ansi, ne
mɔ-ginyen gi laa gyan mɔmɔ-asegbelɛ so.
5 Iŋ baa wɔra gɛnyɛ. Ɔsowolɛ mɔ so i
maŋ baa tiri ifatela abɛɛ owi. I lii fɛɛ Wura
Wurubuaarɛ so mɔ, i laa wu abono mɛ bo
ɔsowolɛ mɔ so mɔ fɛɛ owi, ne Wurubuaarɛ
laa yɛgɛ mɛ laa wɔra fɛɛ awura gɛkpaa-
gɛkpaa.

Ɔwolɛ Baarɛ Dɔ Agyɛbi Mɔ Ilaa

6 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa me
yɛɛ, "Gɛnen agyɛbi abono fo nu mɔ pɛwu
a gyɛ agyɛbi paawɔrasɛ ne a gyɛ gɛsintin.
Wura Wurubuaarɛ ɔbono ɔ wolaa kyu mɔ-
Oduduu mɔ kyu sa mɔ-ikalan atɔgɛbo mɔ,
gɛnen Wurubuaarɛ kolon ɔbono kee ne n
sun mɔ-ɔsɔɔ ne ɔ baa nyiile mɔ-asonbo ilaa
ibonoana i maŋ kɛɛla ne i laa ba mɔ."
7 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Nan kpɛ ba ne.
Omudɛnsɛbo ne n gyɛ nyamesɛ ɔbono ɔ
laa gyi Wurubuaarɛ ikalan agyɛbi mɔ so
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ tɔgɛ ɔwolɛ baarɛ dɔ
mɔ."
8 Me, Gyɔn mɔ ne n gyɛ ɔbono nɛ nu
ne nɛ wu gɛnen ilaa idɛ fɛɛ oderi mɔ. Nɛ
nu ne nɛ wu imɔ gɛnen mɔ, nɛ kpelegɛ
ŋmii Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ lɛɛ imɔ
nyiile me mɔ ayaa dɔ, n dɛ buubuu belɛ n
kya sa mɔ.
9 O wu gɛnen mɔ, ɔ gya me yɛɛ, "Gɛŋ
baa wɔra gɛnen. Me-rɛ fo, de fo-nanboana
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ, de mɔmɔ
abono mɛ laa wɔra ilaa ibono ɔwolɛ baarɛ
dɔ i kya tɔgɛ mɔ, aye pɛwu a gyɛ daa
Wurubuaarɛ asonbo. Son daa mɔ."
10 O kii tɔgɛ sa me yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' kyu
Wurubuaarɛ ikalan ibono ɔ tɔgɛ ɔwolɛ
baarɛ dɔ mɔ kyu wɔra asiiri dɔ ilaa. I lii
fɛɛ imɔ-owi mɔ gi fuude.
11 Fo ɔbono fo yɛɛ ilaa nyɛnyɛn ne fo laa
wɔra mɔ, kpɛ keda de-e. Fo ɔbono fo bo in-
eesi mɔ, kpɛ nu de fo-ineesi de-e. Fo ɔbono
mɔ fo-gisen dɔ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ,
kpɛ keda gɛnen, ne fo ɔbono fo lɔrɔ fo-
nyoro yela sa Wurubuaarɛ mɔ, kpɛ keda
gɛnen."

Yesu Kya Ba! A' Baala

12 Yesu kya tɔgɛ aye yɛɛ, "Nan kpɛ ba
ne. N dɛ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ ntɛɛla fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ wɔra gɛsinkpan so mɔ n kya
bara mɔ.
13 Me ne n gyɛ ɔbono n gyangbara ne
me ne n tiikara. Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ de
laalaalogɛ.
14 Asa abono mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-asen dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya foro ngbɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ayuule a gyɛ mɔmɔ-lɛɛ. Mɔmɔ
ne nan nyɛ ɔkpa gyi oyii ɔbono ɔ kya
sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ
abi. Mɔmɔ ne nan nyɛ loo de Wurubuaarɛ
ɔsowolɛ mɔ gɛkpen mɔ nbunono.
15 I laa san asa abono mɛ kya wɔra ilaa
kankaran mɔ, de afɛ awura, de abono mɛ
kya laarɛ agyibara mɔ, de asa amɔɔbo, de
ikperɛ asonbo, de abono abon ilaa i da ɔmɔ
ɔbolɛ ne mɛ kya kɛɛ abon mɔ pɛwu. Mɛ
maŋ nyɛ loo Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ so.
16 "Me, Yesu ne n kyu ɔkalan baarɛ sun
me-ɔsɔɔ, ne ɔ ba ɔ kya buu ɔ kya sa fɛye
abono fɛ bo me-ɔson mɔ akpen dɔ mɔ.
Oloobu Deefidi ɔnaanabi ne n' gyɛ. Nɛ lii
daa Wura Deefidi ɔpaa dɔ. Me ne n gyɛ
Gibaadiikɛ Gigyɛkpebi gibono gi kya ŋɛlegi
ne gi kya wu mɔ."
17 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
de aye abono a kya ka gyan Yesu so ne
a dɛ fɛɛ mɔ-ɔkyiifɔ mɔ,

a kya terɛ Yesu yɛɛ, “Ba!”
Ɔkamaasɛ ɔbono o nu gɛnen ilaa idɛ mɔ kee
ɔ' terɛ mɔ yɛɛ, “Ba!”
Wurubuaarɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
“Ɔbono bolefɔ dɛ mɔ mɔ, ɔ' ba.
Ɔbono i bo mɔ ɔbolɛ mɔ, ɔ' ba de n' sa mɔ nkyu nbono gi kpɛ gi kya kyon
gi kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ.
Maŋ sɔɔ mɔ sɛi.”

Agyɛbi Laalaalogɛ

18 Me, Gyɔn, ne n kya laarɛ n' ka fo ɔkamaasɛ ɔbono fo laa nu Wurubuaarɛ ikalan ibono i bo Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ. Fo ɔbono foŋ nyi ne fo kyu agyɛbi ako bɔla ikalan mɔ agyɛbi adɛ so mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu awɔrɔfɔɔ abono ilaa ɔ tɔgɛ ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ sa fo.

19 Ne fo ɔbono, mɔ, foŋ nyi ne fo kɔɔgɛ agyɛbi ako lii Wurubuaarɛ ikalan ibono i bo ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ maŋ baa sa fo ilaa ibono nkana fo laa nyɛ lii mɔ asɛ ne ɔ kya tɔgɛ imɔ so ilaa ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ. Fo laa pan oyii abi abono a kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ, ne fo laa pan Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ so gɛkyena mɔ kee.

20 Wura Yesu ɔbono ɔ lɛɛ ɔwolɛ baarɛ dɔ ilaa nyiile me mɔ ne n kya tɔgɛ yɛɛ, “Nan kii ba gɛsintin. I maŋ kɛɛla.” Mi-i me mɔ, nɛ kyule mɔ yɛɛ, “I' ba gɛnen! Wura Yesu, ba.”

21 Aye Wura Yesu ɔ' sa mɔ-asonbo pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba gɛnen.